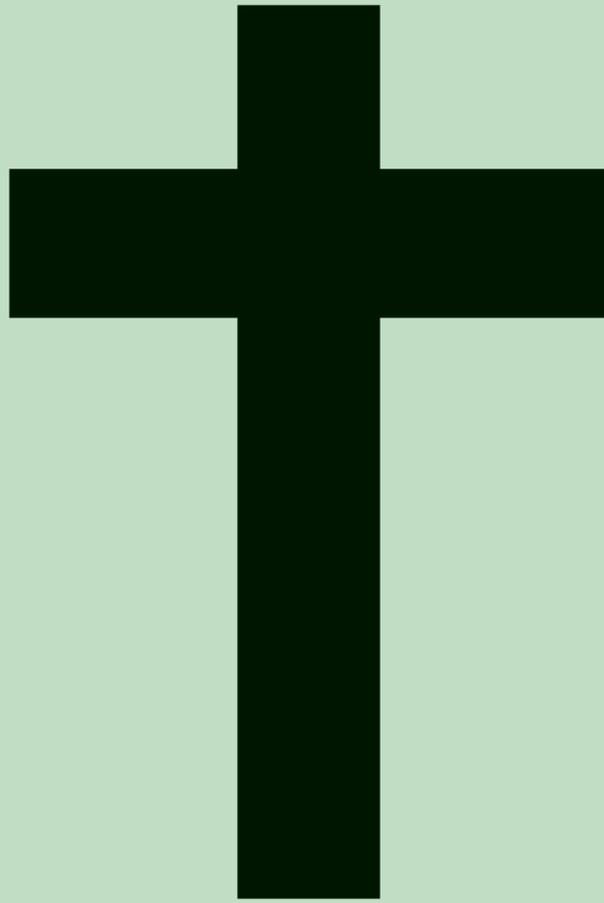

Tupanaarü Ore i Tóru Cori ya Ngechuchu ya

Cristuchiga

New Testament in Ticuna (PE:tca:Ticuna)

Tupanaarü Ore i Tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga
New Testament in Ticuna (PE:tca:Ticuna)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ticuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ticuna

tca

Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ticuna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

MATEU	1
MARCU	67
LUCA	105
CUÁŨ	173
PURACŨGŨ	221
DUMACŨĂX	280
1 CORÍTIUCŨĂX	311
2 CORÍTIUCŨĂX	338
GÁRATAANECŨĂX	356
EPÉCHIUCŨĂX	367
PIRIPUCŨĂX	377
COROCHACŨĂX	384
1 Te	391
2 Te	397
1 TIMUTÉU	400
2 TIMUTÉU	408
TITU	414
FILEMÚŨ	418
EBRÉUGŨ	420
CHAŨTIÁGU	444
1 PEDRU	451
2 PEDRU	459
1 CUÁŨ	464
2 CUÁŨ	471
3 CUÁŨ	472
YUDA	473
APOCARÍCHIU	476

ORE I MEXÛ GA MATEU ÜMATÜXÛ

*Ngechuchu ya Cristu natanüwa ngóxũ ga duũxũgüchiga
(Lc 3.23-38)*

¹ Ñaã nixĩ ga yema nuxcũmaxũgũxũ ga duũxũgũ ga Ngechuchu ya Cristu natanüwa ngóxũ. Rü yematanüwa rü Dabí nixĩ ga wüxi, rü Abráũ nixĩ ga to.

² Rü Abráũ rü Ichaánatü nixĩ.
Rü nüma ga Ichaá rü Acóbunatü nixĩ.

Rü nüma ga Acóbo rü Yudánatü rü naëneëgünatü nixĩ.

³ Rü Yudá rü Fárenatü rü Záranatü nixĩ. Rü Támara iyixĩ ga norü mamá.
Rü nüma ga Fáre rü Eróũnatü nixĩ.

Rü nüma ga Eróũ rü Aráũnatü nixĩ.

⁴ Rü Aráũ rü Aminadánatü nixĩ.
Rü nüma ga Aminadá rü Nachóũnatü nixĩ.

Rü nüma ga Nachóũ rü Charmóũnatü nixĩ.

⁵ Rü Charmóũ rü Boónatü nixĩ, rü Raá iyixĩ ga naë.
Rü nüma ga Boó rü Obénatü nixĩ, rü nae rü Rux iyixĩ.

Rü nüma ga Obé rü Ichaxínatü nixĩ.

⁶ Rü nüma ga Ichaxí rü ãëxgacü ga Dabínatü nixĩ.

Rü nüma ga ãëxgacü ga Dabí rü Charomóũnatü nixĩ. Rü ngima ga Bechabé ga Uría namèxchiréx ixícü iyixĩ ga naë ga Charomóũ.

⁷ Rü Charomóũ rü Roboáũnatü nixĩ.
Rü nüma ga Roboáũ rü Abíanatü nixĩ.

Rü nüma ga Abía rü Achánatü nixĩ.

⁸ Rü Achá rü Yochapánatü nixĩ.

Rü Yochapá rü Yoráũnatü nixĩ.

Rü nüma ga Yoráũ rü Uchíanatü nixĩ.

⁹ Rü Uchía rü Yotáũnatü nixĩ.

Rü Yotáũ rü Acánatü nixĩ.

Rü nüma ga Acá rü Echequíanatü nixĩ.

¹⁰ Rü Echequía rü Manachénatü nixĩ.

Rü Manaché rü Amóũnatü nixĩ.

Rü nüma ga Amóũ rü Yochíanatü nixĩ.

¹¹ Rü Yochía rü Yeconíanatü rü naëneëgünatü nixĩ. Rü yexguma nixĩ ga Babiróniãcũãx ga churaragü Yudíugũxũ íyauxũxũ rü Babiróniãñewa nagagüãxũ.

¹² Rü yexguma Babiróniãwa Yudíugũxũ nagagüguwena, rü Yeconía nane ga Charatíe nabu. Rü nüma ga Charatíe rü Chorobabénatü nixĩ

¹³ Rü Chorobabé rü Abiúnatü nixĩ.

Rü Abiú rü Eriaquíũnatü nixĩ.

Rü nüma ga Eriaquíũ rü Achónatü nixĩ.

¹⁴ Rü Achó rü Chadóxnatü nixĩ.

Rü Chadóx rü Aquíũnatü nixĩ.

Rü nüma ga Aquíu rü Eriúnatü nixĩ.

¹⁵ Rü Eriú rü Ereachánatü nixĩ.

Rü Ereachá rü Matáũnatü nixĩ.

Rü nüma ga Matáũ rü Acóbunatü nixĩ.

¹⁶ Rü Acóbu rü Yúchenatü nixĩ. Rü nüma ga Yúche rü María ngíte nixĩ. Rü ngima ga María rü Ngechuchu ya Cristu naë iyixĩ. Rü guma Ngechuchuxũ nixĩ ga naxunetaxũ ga Tupana.

¹⁷ Rū yemaãcü Abráúwa inaxügü ga yema duũxügü rü 14 nixĩ ñuxmata Dabíwa nangu. Rū yemawena to ga 14 inaxügü ga Dabíwa rü ñuxmata Babiróniãcüãx ga churaragü Yudíugüxü íyauũxguwa nangu. Rū yemawena to ga 14 inaxügü ga yexguma Yudíugüxü ínayauũxguwena rü ñuxmata Cristu buxguwa nangu.

*Ngechuchu ya Cristuarü buxchiga
(Lc 2.1-7)*

¹⁸ Rū ñaãcü nixĩ ga yexguma nabuxgu ga Ngechuchu. Rū naẽ ga María rü marü Yúchemaa íxãtechaũ. Natürü naxüpa ga nügüna na nangugüxü rü marü Tupanaãẽ i Üünexüãrü ínũãxü íxãxãcü.

¹⁹ Rū Yúche ga María ngítechaũ ixĩcü rü wüxi ga mecü nixĩ. Rū yemacèx tama nanangoxẽechaũ ga yema na naxãxãcüxü ga María. Rū nagu narüxĩnü ga bexmamare ngĩxü na ínatáxü. ²⁰ Rū yexguma yemagu ínaxĩnüyane, rü wüxi ga daxücüãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü nanegüwa naxcèx nangox rü namaã nidexa. Rū ñanagürü nüxü: —Pa Yúche Pa Dabítanüxüx, ¡täxü i ngĩxü cuxoxü i María na ngĩmaã cuxãmaxü! Erü Tupanaãẽ i Üünexü ngĩxna ínũxügü nixĩ i naxãxãcüxü. ²¹ —Rü ngĩma tá ngĩxü nangëxma ya wüxi ya ngine, rü cuma rü tá Ngechuchugu cunaxüéga. Rū ngëma naega rü ‘maxëeruxü’ ñaxüchiga nixĩ, erü nüma tá norü pepadugüwa ínanangüxüxẽ i norü duũxügü —ñanagürü. ²² Rū guxüma ga yema orearü ngeruũ nüxü ixuxü rü nangupetü na yangüxüçèx ga Cori ga Tupanaãrü ore ga nuxcümaũxü ga norü orearü uruüwa nüxü yaxuxü ga ñaxü:

²³ “Rü tá tauemacü ngĩxü inayarütaxu i ngëma nge i taguma yatüxü cuèxcü. Rü tá nayatü. Rü Emanue tá nixĩ i naega. Rū ngëma naega rü ‘Tupana tatanüwa nangu’, ñaxüchiga nixĩ”,

ñanagürü. ²⁴ Rū yexguma pewa nabèjãchigu ga Yúche, rü nanaxü ga yema Tupanaãrü orearü ngeruũ ga daxücüãx namaã nüxü ixuxü. Rū Maríamaã naxãmèx. ²⁵ Natürü taguma ngĩxünexü nacüèx ñuxmata nabu ga guma ngĩne. Rū Ngechuchugu nanaxüéga.

2

Ngechuchuxü ínayadaugü ga yatügü ga nüxü cuèxüchigüxü

¹ Rū Ngechuchu rü Yudéaanewa yexmane ga ñãne ga Beréügu nabu ga yexguma Erode ãëxgacü ixixgu ga yema nachüãñewa. Rū yexguma nixĩ ga ñãne ga Yerucharéüwa nangugüxü ga ñuxre ga yatügü ga nüxü cuèxüchigüxü ga woramacuriwa ngüexü ga yaxüwa ne íxü ga üèxcü ne üxüwa. ² Rū duũxügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nixĩ i nangëxmaxü ya yima Yudíugüarü ãëxgacü ya ngexwacèx bucü? Toma rü yéama tochiüãñewa nüxü tadau ya norü woramacuri rü ngëmacèx núma taxĩ na nüxü tayarücuèxüügüxüçèx —ñanagürügü. ³ Rū yexguma yemachigaxü nacüèxgu ga ãëxgacü ga Erode rü poraãcü naxoegaãẽ. Rū guxüma ga duũxügü ga Yerucharéücüãxgü rü ta naxoegaãëgü. ⁴ Rū yexguma ga ãëxgacü ga Erode rü naxcèx nangema ga guxüma ga paigüarü ãëxgacügü rü ngüexëëruügü ga ore ga mugüwa ngüxëëtaegüxü. Rū nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ngexta nixĩ i nabuégaxü ya Cristu? —ñanagürü. ⁵ Rū nümagü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Nuã Yudéaanewa ngëxmane ya ñãne ya Beréügu tá nixĩ i nabuxü. Yerü nuxcümaücü ga Tupanaãrü orearü uruü rü nachiga nanaxümatü, rü ñanagürü ga yema ore:

⁶ “Rü Beréü ya ñãne ya Yudéaanewa ngëxmane, rü yima rü tama wüxi ya ngexnerüüne-mare ya ñãne nixĩ, erü nagu tá nabu i ngëma ãëxgacü i taxü i Cristu. Rū nüma tá nüxna nadau i guxüma i Tupanaãrü duũxügü i Yudíugü”,

ñanagürü. ⁷ Rū yexguma ga ãëxgacü ga Erode rü bexma naxcèx naca ga yema yatügü ga nüxü cuèxüchigüxü ga yaxüwa ne íxü. Rū nüxna naca ga tèxacü rü ngunexü na

nanagóxũ ga noxri ga guma woramacuri. ⁸ Rũ ñuxũchi ga Erode rũ Beréũwa nanamugũ ga yema yatũgũ. Rũ ñanagũrũ nũxũ: —¡Rũ ngema pexĩ rũ meã naxcèx peyadèux i ngẽma buxũ. Rũ ngèxguma nũxũ ipeyangauxgu rũ chomaã nũxũ pixu na choma rũ ta ngema chaxũxũcèx, na nũxũ chayarũcuèxũũxũcèx i ngẽma buxũ! —ñanagũrũ. ⁹ Rũ yexguma yema orexũ naxĩnũẽguwena, rũ inaxĩachi ga yema yatũgũ. Rũ guma woramacuri ga noxri nũxũ nadaugũcũ rũ napéxegu nixũchigũ rũ ñuxmata guma bucũ ga Ngechuchu íyexmaxũetũwa nangu. Rũ yéma nayachaxãchi. ¹⁰ Rũ yexguma guma woramacurixũ nadaugũgu ga yema yatũgũ, rũ poraãcũ nataãẽgũ. ¹¹ Rũ nagu nichocu ga guma í ga nawa nayexmane, rũ yexma nũxũ nayangau ga guma bucũ ngĩmaã ga naẽ ga María. Rũ guma bucũpegu nacaxápũxũgũ, rũ nũxũ nicuèxũũgũ. Rũ ñuxũchi nayawãxna ga norũ baúxacũgũ, rũ õxchanana nanaxãmaregũ ga uiru rũ pumaragũ ga yixichixũ. ¹² Rũ yemawena, ga yexguma napeeyane ga yema yatũgũ, rũ nanegũwa Tupana nayaxucuxègũ na tama Erodecèx nawoeguxũcèx. Rũ yemacèx to ga namagu nachĩũãnecèx nawoegu.

Equituanewa nabuxmũ

¹³ Rũ yexguma marũ íyaxĩxguwena ga yema yatũgũ rũ wũxi ga daxũcũãx ga Tupanaãrũ orearũ ngerũ, rũ nanegũwa Yúchecèx nangox, rũ ñanagũrũ nũxũ: —¡Nabèixãchi rũ írũda! ¡Rũ ínaxũxũ namaã ya yima bucũ rũ naẽ rũ Equituanewa naxũ! ¡Rũ ngema pengèxmagũ ñuxmatáta choma cumaã nũxũ chixu na ñuxgu tá cutaeguxũ! Erũ ãèxgacũ i Erode rũ yima bucũcèx tá nadau na yamáãxũcèx —ñanagũrũ nũxũ. ¹⁴ Rũ yexguma ga Yúche rũ nabèixãchi rũ ínaruãda. Rũ yexgumatama chũtacũ namaã inaxũachi ga guma bucũ ga Ngechuchu rũ naẽ. Rũ Equituanewa naxĩ. ¹⁵ Rũ Equituanewa nayexmagũ ñuxmata nayux ga ãèxgacũ ga Erode. Rũ yemaãcũ nangupetũ na yanguxũcèx ga Tupanaãrũ ore ga nuxcũmaũcũ ga norũ orearũ uruũ nũxũ ixuxũ ga ñaxũ: “Naxcèx changema ya Chaune rũ Equituanena chanataeguxèẽ”, ñaxũ ga yema ore.

Erode nanamu na tũxũ nadèixũcèx ga buxegũ

¹⁶ Rũ yexguma ãèxgacũ ga Erode nũxũ cuèxgu ga to ga namagu na nawoeguxũ ga yema yatũgũ ga nũxũ cuèxũchigũxũ ga yaxũwa ne íxũ, rũ poraãcũ nanu. Rũ Beréũwa nanamugũ ga norũ churaragũ na guxũ ga yema naãnewa tũxũ nadèixũcèx ga guxãma ga guxema buxegũ ga iyatũxe ga yexwacèx buexe rũ ñuxmata taxre ga taunecũ tũxũ yexmagũxewa nangu. Yerũ yema yatũgũ ga yaxũwa ne íxũ rũ marũ nũxũ nixugũgũ rũ taxre ga taunecũ nixĩ ga noxri na nangóxũ ga guma woramacuri. ¹⁷ Rũ yemaãcũ ningu ga ore ga nuxcũmaũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Yeremíã umatũxũ ga ñaxũ:

¹⁸ “Rũ Ramáwa nũxũ taxĩnũẽ i wũxi i naga i poraãcũ ngechaũgaãcũma auxexũ. Rũ Raquera iyixĩ i ngĩxãcũgũcèx poraãcũ auxcũ. Rũ taxuacũma ngĩxũ tataãèxèẽega, erũ nayue i ngĩxãcũgũ”,

ñanagũrũ ga yema ore. ¹⁹ Natũrũ yexguma marũ nayuxguwena ga ãèxgacũ ga Erode, rũ Equituanewa rũ wũxi ga daxũcũãx ga Tupanaãrũ orearũ ngerũ rũ nanegũwa Yúchecèx nangox. Rũ ñanagũrũ nũxũ: ²⁰ —Pa Yúchex, írũda, rũ pechiũãnecèx namaã pewoegu ya yima bucũ ya Ngechuchu! Erũ marũ nayue i ngema duũxũgũ ya yima bucũxũ imèxgũchaxũxũ —ñanagũrũ. ²¹ Rũ yexguma ga Yúche rũ ínaruãda rũ nachĩũãnecèx namaã nataegu ga guma bucũ rũ naẽ. ²² Natũrũ yexguma Yúche nũxũ cuáchigagu na Aqueránu ãèxgacũxũ ingucuchixũ nanatũ ga Erodechicũũ ga Yudéaanewa, rũ namũ ga Yúche ga yéma na naxũxũ. Yerũ wũxi ga daxũcũãx ga Tupanaãrũ orearũ ngerũ nanegũwa nanaxucuxè na tama yéma Yudéaanewa na naxũxũcèx. Rũ yemacèx Gariréaanewa naxũ. ²³ Rũ yexguma Gariréaanewa nangugũgu, rũ ñane ga Nacharétuwa naxĩ, rũ yexma naxãchiũgũ. Rũ yemaãcũ nangupetũ na yanguxũcèx ga yema ore ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ nũxũ ixugũxũ ga ñaxũ:

“Ngechuchu ya Cristu rü Nacharétucũãxmaã tá nanaxugü”, ñaxũ.

3

Cuáũ ga baiũxẽeruũ nüxũ nixu ga Tupanaãrũ ore ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Cu 1.19-28)

¹⁻² Rũ yexguma Nacharétuwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü Cuáũ ga baiũxẽeruũ inanaxügü ga Tupanaãrũ orexũ na yaxuxũ ga Yudéanewa ga dauxchitawa ngextá taxúema íxãpataxũwa. Rũ duũxũgũmaã nüxũ nixu rü ñanagürü: —¡Nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ! Erü marü ningaica na perü ãẽxgacü na yíixũ ya Tupana —ñanagürü. ³ Rũ guma Cuáũ ga baiũxẽeruũchiga nixĩ ga naxúmatüãxũ ga nuxcümaücü ga Tupanaãrũ orearü uruũ ga Ichaxía ga yexguma ñaxgu:

“Rũ dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũwa tá nangẽxma i wüxi i duũxũ i ngẽma tagaãcü ñaxũ: ‘¡Pegü pemexẽẽx naxcèx ya Cori! ¡Rũ naxcèx ipeyanawéxãchixẽẽx i perü maxũ!’ ”

ñaxũ. ⁴ Rũ naxchiru ga Cuáũ rü cameyutèxanaxcèx nixĩ, rü norü goyexũ rü naxchèxmünaxcèx nixĩ. Rũ beruremaã rü munümaã naxãwemü. ⁵ Rũ yéma Cuáũxütawa inayarüxĩnügüxũ ga duũxũgü ga Yerucharéüçüãx, rü duũxũgü ga guxũ ga Yudéanewa ne íxũ, rü duũxũgü ga natü ga Yudáũãrũ ngaicamagu áchiũgüxũ. ⁶ Rũ guxema duũxẽgü ga nüxũ ixugüexe ga tümaãrũ pecadugü, rü Cuáũ rü tüxũ ínabaiũxẽẽ ga natü ga Yudáũwa. ⁷ Natürü yexguma Cuáũ nüxũ dèuxgu ga naxütawa na nangugüxũ ga muxüma ga ãẽxgacügü ga Parichéugü rü Chaduchéugü na ínabaiũxẽẽãxücèx, rü Cuáũ ñanagürü nüxũ: —Pa Áxtapearü Duũxũgüx, ¿rũ texé pemaã nüxũ tixu na naxchaxwa pibuxmüxücèx i ngẽma Tupanaãrũ poxcu i ãücümaxũ i marü ingaicaxũ? ⁸ —¡Rũ penaxwèxe na Tupana naxwèxexũãcüma pemaxèxũ na ngẽmaãcü guxüma i duũxũgü nüxũ nadaugüxücèx na aixcüma marü nüxũ perüxoexũ i ngẽma pecüma i chixexũ! ⁹ —Erü Tupanapéxewa rü taxuwama name na pegü pixuxũ na Abráũtanüxũ i Yudíugü pixíngüxũ erü tama ngẽmacèx nixĩ ya Tupana i duũxũgüxũ nayaxuxũ. Rũ pemaã nüxũ chixu rü ngẽxguma Tupana naxwèxegu, rü tama nüxũ naguxcha na daa nutawa Abráũtanüxũ nanguxũxèxũ. ¹⁰ —Rũ Tupanaãrũ yuema rü marü ímemare na nadaxũxücèx i ngẽma nanetügü i tama mexũ. Rũ guxüma i nanetügü i chixearü õóxũ rü tá nadaxũ, rü ñuxüchi tá ínagu —ñanagürü. ¹¹ Rũ ñanagürü ta ga Cuáũ: —Choma rü aixcüma dexáwamare pexũ íchabaiũxẽẽ na togü i duũxũgü nüxũ cuãxücèx na aixcüma marü nüxũ perüxoexũ i pecüma i chixexũ. Natürü chowema tá ínangu i to i Tupanaãrũ orearü uruũ. Rũ nüma tá pexütawa nanamu i Tupanaãẽ i üünexũ na naporaexèẽãxũ i ngẽma Tupanawe rüxixũ, rü nüma tá nanapoxcue i ngẽma Tupanaxũ oexũ. Erü nüma rü poraãcü choxũ narüyexera na ãẽxgacü yíixũ. Rũ choma rü napéxewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatuarü ngewaxüra chame. ¹² —Rũ nüma rü marü ínamemare na ñoma i naãnewa yadexechiãxücèx i norü duũxũgü ñoma wüxi i yatü trigu naátüna idexechixürü. Rũ ngẽmaãcü tá nayadexechi i ngẽma noxrü ixíngüxũ na naxütawa nangẽmagüxücèx, natürü ngẽma tama noxrü ixíngüxũ rü tá ínangu nawa ya yima üxü ya taguma ixoxüne —ñanagürü ga Cuáũ.

Ngechucharü baiechiga

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Rũ yexguma nixĩ ga Gariréanewa ne naxüxũ ga Ngechuchu. Rũ Cuáũxütawa nanguxũ ga Yudáũ ga natüwa, na Cuáũ ínabaiexèẽxücèx. ¹⁴ Rũ noxri rü tama Ngechuchuxũ ínabaiexèẽchaũ ga Cuáũ. Rũ ñanagürü nüxũ: —Choxũ waxi nixĩ i

namexũ na ícubaixẽẽxũ. ¿Rũ ñuxãcü i cuma i chauxõtawa cuxũxũ na choma cuxũ íchabaixẽẽxũcèx? —ñanagürü. ¹⁵ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Name nixĩ i choxũ ícubaixẽẽ i ñuxmax. Erü name nixĩ i tanaxü i guxũma i ngẽma Tupana tũxũ muxũ —ñanagürü. Rũ yexguma ga Cuáũ rü: —Ngũ —ñanagürü. ¹⁶ Rũ yexguma marü Cuáũ Ngechuchuxũ íbaixẽẽguwena, rü dexáwa ínaxũãchigu ga Ngechuchu. Rũ yexgumatama niwãxna ga daxũguxũ ga naãne, rü Ngechuchu nüxũ nadau ga Tupanaãẽ i Üünexũ ga wüxi ga muxtucurũũ na inagoxũ rü nüxna na nanguxũ. ¹⁷ Rũ dauxũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxũchicü, rü poraãcü namaã chataãẽxũchicü —ñaxũ.

4

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Rũ yemawena rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxãpataxũwa Ngechuchuxũ naga na yéma Chataná nüxũ üxũcèx. ² Rũ taguma nachibü ga 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ. Rũ yemawena rü nataiya. ³ Rũ yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuxõtawa nangu, na nüxũ naxũxũcèx. Rũ ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, ¡rũ daa nutagũxũ namu na pãũxũ nanguxũxũcèx! —ñanagürü ga Chataná. ⁴ Natürü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tupanaãrũ ore i ümatũxũ rü ñanagürü:

“Tãütama pãũxĩca nanamaxẽẽ i duũxũgü, natürü guxũma i ore i Tupana nüxũ ixuxũ nixĩ i duũxũgũxũ maxẽẽxũ”,

ñanagürü. ⁵ Rũ yexguma ga ngoxo ga Chataná rü guma ñãne ga üünene ga Yerucharéũwa nanaga. Rũ tupauca ga taxũnetapéxegu nanamunagü. ⁶ Rũ ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, ¡rũ nuã cugü rütáe! Erü Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rü ñanagürü:

“Tupana tá nanamu i norü orearü ngeruũgü i daxũcũãx na cuxna nadaugũxũcèx. Rũ namxẽmaã tá cuxũ niyauxgü na tama tacü rü nutagu cunguxũcèx”,

ñanagürü. ⁷ Rũ Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü Tupanaãrũ ore i ümatũxũ rü ñanagürü ta:

“¡Tama name i nüxũ na cuxũxũ ya Cori ya curü Tupana!”

ñanagürü. ⁸ Rũ yexguma wenaxãrũ ga ngoxo ga Chataná rü wüxi ga mèxpúne ga máxpüxüchinetapéxewa nanaga. Rũ yéma Ngechuchuxũ nanawéx ga guxũma ga nachiuãnegü na ñuxãcü yamexẽchixũ. ⁹ Rũ Chataná rü ñanagürü nüxũ: —Choma chi cuxna chanaxã i guxũma i ñaã cuxũ chawéxũ i ngẽxguma chi chopéxegu cucaxápüxügu rü choxũ quicuèxüũgu —ñanagürü. ¹⁰ Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxna ixũgachi, Pa Chatanáx! Erü Tupanaãrũ ore i ümatũxũ rü ñanagürü:

“¡Nüxũ icuèxüũ ya Cori ya curü Tupana, rü yimaãxũxĩcatama napuracü!”

ñanagürü. ¹¹ Rũ yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuna nixũgachi. Rũ Ngechuchuxõtawa nangugü ga daxũcũãx ga Tupanaãrũ orearü ngeruũgü. Rũ Ngechuchuxũ narüngũxẽẽgü rü nüxna nadaugü.

Ngechuchu rü inanaxũgü ga norü puracü ga Gariréaanewa
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Rũ yexguma Ngechuchu nüxũ ñnũgu ga na napoxcuxũ ga Cuáũ ga baiũxẽẽruũ, rü Gariréaanewa naxũ. ¹³ Natürü tama ñãne ga Nacharétugu narũxãũx, rü ñãne ga Capernáũwa naxũ na yexma yaxãchiũxũcèx. Rũ guma ñãne rü naxtaxa ga Gariréacutüwa nayexma ga Chaburãütanũxũ rü Netarítanũxũ ga duũxũgü ixãchiũgũxũwa. ¹⁴ Rũ yema

nangupetü na yanguxücèx ga ore ga nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ichaxía ümatüxü ga ñaxü:

15-16 “Rü duüxügücèx tá nangox i wüxi i ngóonexëëruü i Chaburáüärü nañewa, rü Netaríarü nañewa, rü Yudáüärü tocutüwa rü ngëma nama i taxtücutüwa nadaxüwa, rü Gariréaanewa i ngextá duüxügü i tama Yudügü ixīgüxü ixächüügüxüwa. Rü ngëmaäcü i ngëma duüxügü ga noxri ëänexüwa yexmagüxü, rü tá nüxü nadaugü i wüxi i taxü i ngóonexëëruü. Rü ngëma duüxügü ga noxri yutüüwa yexmagüxü rü tá nüxü nabaxi i ngëma ngóonexëëruü”, ñanagürü ga yema Ichaxíaarü ore. ¹⁷ Rü yexgumaücüü nixí ga inaxügüäxü ga Ngechuchu ga nüxü na yaxuchigaxü ga norü ore ga ñaxü: —¡Nüxü perüxoe i pecüma i chixexü! Erü marü ningaica na perü äëxgacü na yíixü ya Tupana —ñaxü.

Ngechuchu rü naxcèx naca ga ägümücü ga püchaetanüxü
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Rü yexguma naxtaxa ga Gariréaanacügu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga taxre ga yatü ga nügüeneëgü ixīgüxü. Rü wüxi rü Chimáü ga Pedrugü äegaxü nixí. Rü to rü Aüdrégu äegaxü nixí. Rü nümagü rü ínapüchaegü, yerü woetama püchaetanüxü nixígü. ¹⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Chowe perüxí! Rü chorü puracüwa tá pexü chamugü na chauxütawa penagagüxücèx i duüxügü — ñanagürü. ²⁰ Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanatëxgü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxí. ²¹ Rü yéamaxüra naxü ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga to ga taxre ga nügüeneëgü. Rü Acobu nixí ga wüxi, rü Cuáü nixí ga to. Rü Zebedéu nanegü nixí ga nümagü. Rü nanatümaã wüxi ga nguewa nayexmagü. Rü yéma ínanangáitagü ga norü püchagü. Rü Ngechuchu naxcèx naca. ²² Rü yexgumatama yéma nguewa tüxü natëxgü ga nanatü. Rü Ngechuchuwe narüxí.

Ngechuchu nanangüexëë ga muxüma ga duüxügü
(Lc 6.17-19)

²³ Rü guxü ga Gariréaanegu nixügüchigü ga Ngechuchu. Rü wüxichigü ga íañewa, rü duüxügüarü ngutaquëxepataüwa ninguxëëtaechigü. Rü duüxügümaã nüxü nixuchiga ga ore ga mexü na ñuxäcü äëxgacü yíixü ya Tupana. Rü guxüma ga duüxügü ga yema idaaweexü rü nanameëxëë ga woo nañuxraüxü ga norü ðaawe nüxü yexmaxü, rü naxcèx nitaanegü. ²⁴ Rü Ngechuchuxü nacüachigagü ga guxüma ga duüxügü ga Chíríaanecüãx. Rü naxütawa nanagagü ga nagüxüraüxü ga ðaxweanemaã idaaweexü. Rü yematanüwa nayexma ga duüxügü ga ngúanemaã idaaweexü, rü duüxügü ga poraäcü naxünewa nangüxü, rü duüxügü ga ngoxo nawa yexmaxü, rü duüxügü ga óxwaãxgüxü, rü duüxügü ga nawáixächigüxü. Rü Ngechuchu nanameëxëë ga guxüma ga yema. ²⁵ Rü Ngechuchuwe narüxí ga muxüma ga duüxügü ga Gariréaanecüãx, rü Decaporíchiuanecüãx rü Yerucharéücüãx, rü Yudéaanecüãx, rü natü ga Yudáüärü tocutücüãx.

5

Ngechuchu rü mëxpúnewa nüxü nixu ga Tupanaärü ore

¹ Rü yexguma Ngechuchu nüxü ðeuxgu ga yema muxüma ga duüxügü, rü wüxi ga mëxpúnewa ínaxüächi namaã ga norü ngüexügü. Rü yéma narüto, rü norü ngüexügü nüxü ínachomaëguächi.

Yíxema taãëgüxechiga
(Lc 6.20-23)

² Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga na nangüexëëãxü, rü ñanagürü: ³ —Tataãëgü ya yíxema nüxü icuëxächitanüxë i tümaärü pecadu rü nüxü rüxoexe. Erü tümacèx

nixĩ i ngema daxũguxũ i naane i Tupana ãẽxgacũ íxixũwa. ⁴ —Tataãẽgũ ya yĩxema ngechaũgũxe, erũ Tupana tá tũxũ nataãẽxẽ. ⁵ —Tataãẽgũ ya yĩxema tama tũgũ icuẽxũgũxe, erũ tá tanayauxgũ i ñoma i naãne i Tupana tũmamaã ixunetaxũ. ⁶ —Tataãẽgũ ya yĩxema poraãcũ tũxũ nangũchaũxẽ na Tupanapẽxewa meã tamaxẽxũ, erũ Tupana tá tũxna nanaxã i ngẽma maxũ i mexũ i naxcèx tadaugũxũ. ⁷ —Tataãẽgũ ya yĩxema togũ i duũxũgũ tũxũ ngechaũtũmũũgũxe, erũ tũmagũ rũ tá ta Tupanaãxũ tangechaũtũmũũgũ. ⁸ —Tataãẽgũ ya yĩxema tama chixexũgu rũxinũxẽ i tũmaãewa, erũ yĩxemagũ tá tixĩgũ ya Tupanaxũ daugũxe. ⁹ —Tataãẽgũ ya yĩxema togũarũ chogũruũ ixĩgũxe, erũ Tupana rũ nanegũmaã tá tũxũ naxu. ¹⁰ —Tataãẽgũ ya yĩxema togũ i duũxũgũ tũmachi aiexe naxcèx na Tupana naxwèxexũãcũma meã tamaxẽxũ. Erũ tũmacèx nixĩ i ngema daxũguxũ i naane i Tupana ãẽxgacũ íxixũwa. ¹¹ —Petaãẽgũ i pema ega duũxũgũ țacũ pemaã ixugũegu, rũ chixri pemaã namaxẽgu, rũ chaugagu doramaã poraãcũ chixri pechiga yad exagũgu. ¹² —¡Rũ petaãẽgũama rũ tama pexoegaãẽgũ! Erũ daxũguxũ i naãnewa tá penayauxgũ i wũxi i perũ ãmare i mexẽchixũ. Rũ ngẽma ñuxma pexũ ngupetũxũrũũ nixĩ ga nũxũ nangupetũxũ ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ, yerũ ga duũxũgũ rũ naxchi rũ ta naxaie.

*Yucũrarũũ rũ omũrũũ pixĩgũ i ñoma i naãnewa
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)*

¹³ —Pema rũ ñoma yucũrarũũ pixĩgũ i ñoma i naãnewa. Erũ yima yucũra rũ õna na namexẽxũrũũ, rũ ngẽxgumarũũ ta i pema rũ ñoma i naãnecũãx i duũxũgũarũ mexẽeruũ pixĩgũ. Natũrũ ngẽxguma chi nangeacagu ya yucũra, ¿rũ țacũwa chi i namexũ i ngẽxgumax? Rũ dũcax, rũ taxuwama name, rũ ítanatèxmare, rũ ngẽma duũxũgũ nawa nangagũ. ¹⁴ —Pema rũ ñoma i naãnecũãxãrũ ngõonexẽeruũ pixĩgũ. Rũ wũxi ya ããne ya wũxi ya mèxpũnewa ngẽxmane, rũ taxuacũma inicux. ¹⁵ —Rũ taxũema wũxi i omũwa tanangixichi na wũxi i caichãũtũũgu na tayaxũcuchixũcèx. Natũrũ wũxi i omũwa tanangixichi na norũ ùchicaũgu tanaxũnagũxũcèx, na ngẽma tũxũ nabaxixũcèx ya guxãma ya yĩxema yima ãwa ngẽxmagũxe. ¹⁶ —Rũ name nixĩ i duũxũgũpẽxewa na meã pemaxẽxũ. Erũ ngẽmaãcũ i pema rũ omũgũrũũ tá pinaĩgũ. Rũ ngẽmaãcũ duũxũgũ tá nũxũ nadaugũ i ngẽma mexũ i pexũxũ, rũ tá nũxũ nicuẽxũũgũ ya Penatũ ya daxũwa ngẽxmacũ.

Ngechuchu nanangũxẽẽ ga mugũchiga

¹⁷ —Tama name i nagu perũxĩnũẽ na núma chaxũxũ na ichayanaxoxẽẽxũcèx i Tupanaãrũ mugũ ga Moĩché ũmatũxũ, rũ yema ore ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ namaã nguxẽẽtaegũxũ. Natũrũ núma chaxũ na meã chayanguxẽẽxũcèx i ngẽma mugũ, rũ tama na ichayanaxoxẽẽxũcèx. ¹⁸ —Rũ aixcũma pemaã nũxũ chixu, rũ ñuxma na tama nangupetũxũ i daxũguxũ i naane rũ ñoma i naãne rũ taxucũrũwa naxũchicũxũ i ngẽma mugũ, rũ bai i írarũwa ñuxmatáta yangu i guxũma i ngema mugũ nũxũ nixuxũ. ¹⁹ —Rũ ngẽmacèx ya yĩxema tama naga ãnũxẽ i ngẽma mugũ, rũ woo i țacũ i íraxũ i ngẽma nũxũ yaxuxũ rũ duũxũgũxũ tangũxẽẽxgu na nũmagũ rũ ta tama naga naxĩnũxũcèx, rũ yĩxema rũ tá guxũãrũ yexera wixweama tatèx i Tupana ãẽxgacũ íxixũwa. Natũrũ yĩxema naga ãnũxẽ i Tupanaãrũ mugũ rũ duũxũgũxũ ngũxẽẽxẽ na tũmagũ rũ ta naga taxĩnũxũcèx, rũ guxũpẽxewa tá taxũ i Tupana ãẽxgacũ íxixũwa. ²⁰ —Rũ pemaã nũxũ chixu, rũ ngẽxguma tama Parichéugũ rũ ngũxẽẽruũgũ i ore i mugũwa nguxẽẽtaegũxũãrũ yexera meã pemaxẽgu, rũ tagutãma Tupana íngexmaxũwa pichocu.

*Ngechuchu nanangũxẽẽ na tama namexũ na texé tũmaẽneẽmaã na nuxũ
(Lc 12.57-59)*

²¹—Pema rü marü nüxü pexĩnüē ga Moĩchéarü ore ga nuxcũmaũgũxũ ga duũxũgũmaã nüxü yaxuxũ ga ñaxũ:

“¡Tãxũ i pemaētagũxũ! Erü texé yamáētaxe rü tá tapoxcu”,

ñaxũ. ²²—Natürü choma rü pemaã nüxü chixu rü texé ya tümaēneēmaã nuxē, rü tá tapoxcu. Rü texé ya țacü tümaēneēmaã ixugũxe, rü ãēxgacũgũpéxewa tá tüxũ nagagü na tüxũ napoxcuxũcèx. Rü texé ya tümaēneēxũ ngoxo wogũxe, rü ãücũmaxũwa tangēxma, erü ngürüãchi tá tapoxcu nagu ya yima üxü ya ngoxo nagu poxcuene.

²³⁻²⁴—Rü ngēxguma tupaucawa Tupanana cunaxãxgu i curü dĩēru, rü ngēma nüxna cucuēxãchigu na țacũcèx cumaã nanuxũ i cueneē, ¡rũ ngēxma tupaucagutama naxü i ngēma curü ãmare i Tupanana cuxãchaũxũ! ¡Rũ cueneēxũtawa naxü, rü namaã yamexēēxĩra i ngēma cuxchi na naxaixũ! Rũ ngēmawena rü marü name i tupaucacèx cutaegu na Tupanana cuyaxãmarexũcèx i curü dĩēru. ²⁵—Rü ngēxguma chi wüxie wüxi i ngetanũcèx cuxũ íxuaxũgu, rü ãēxgacũxũtawa cuxũ tagaxgu, rü name nixĩ i namawatama tüxũ curüngũxmüxēē na tama ãēxgacũpéxewa cuxũ tagaxũcèx. Erü wüxicana na ãēxgacũxũtawa cunguxũ, rü ãēxgacü tá purichĩagũna cuxũ namu na cuxũ napoxcuxũcèx. ²⁶—Rü aixcũma cumaã nüxü chixu rü tãütãma ngēma poxcupataũwa ícunguxuchi ñuxmatãta ngĩxũ cuxũtanü i guxcü i ngēma dĩēru i nüxü ngĩxũ cunge-tanücü. Rü name nixĩ i paxa Tupanana peca na pexũ nüxü nangechaũxũcèx i perü pecadugü na tama pexũ napoxcuexũcèx.

Ngechuchu namaã nangúexēētae na tama namexũ na wüxi i ngemaã chixexũgu rüxĩnüxũ

²⁷—Pema marü nüxü pexĩnüē ga Tupanaãrũ mu ga Moĩché nuxcũma nüxü ixuxũ ga ñaxũ:

“¡Tama name i naĩ i ngemaã na icupexũ!”

ñaxũ. ²⁸—Natürü choma rü pemaã nüxü chixu, rü yĩxema texé ya wüxi i ngexũ dawenüxē rü tüxũ nangúchaũxē na ngĩmaã itapexũ, rü Tupanapéxewa rü marü chixexũ ngĩmaã taxü i tümaãēwa. ²⁹—Rü ngēxguma chi yima curü tũgũnexētü pecadu cuxũ üxēēgu

rü ¡noxtacũma nayaxu rü yaxũgu naña! Erü narũmemaē nixĩ na yima cuxetũxicatama iyarũtaxuxũ na tama guxũ i cuxune iyarũtaxuxũcèx nagu ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. ³⁰—Rü ngēxguma chi yima curü tũgũneméxē pecadu cuxũ üxēēgu, rü name nixĩ i noxtacũma ícunadae rü yaxũgu cuyaña. Erü narũmemaē nixĩ na yima cuxmēxĩcatama iyarũtaxuxũ na tama guxũ i cuxune iyarũtaxuxũcèx nagu ya yima üxü

ya ngoxogü nagu poxcuene. Rũ ngēmaãcü ega woo pexũ naguxchagu rü name nixĩ i nüxna pixĩgachi i guxũma i chixexũ i nagu piyixchaũxũ —ñanagürü.

Ngechuchu namaã nangúexēētae na tama namexũ na texé tümamèxũ ítáxũ
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Rũ ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Moĩché rü ũpa nüxü nixu rü yĩxema tümamèxũ ítáxe, rü tanaxwèxe i ngĩxna tanaxã i wüxi i popera i nawa nüxü tixuxũ na marü ngĩxũ ítatáxũ. ³²—Natürü choma rü pemaã nüxü chixu, rü ngēxguma wüxi ya yatü naxmèxũ ítèxgu, rü chi tama naĩ ya yatũmaã nangēãxũgagu yixĩgu, rü ãücũmaxũwa ngĩxũ tangēxmaxēē erü ngēmaãcü ngürüãchi pecadu ixü. Rũ yĩxema ngĩmaã ãmaxē i wüxi i nge i marü ngĩte ngĩxũ ítèxcü, rü tüma rü ta pecadu taxü.

Ngechuchu namaã nangúexēētae ga unetachiga

³³ Rũ ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxü pexĩnüē ga Moĩchéarü ore ga nuxcũmaũgũxũ ga duũxũgũmaã nüxü yaxuxũ ga ñaxũ:

“Ngëxguma Tupanaegagu texémaã tacücèx icuxunetagu, rü name nixĩ i cuyanguxëẽ i ngëma curü uneta”,

ñaxũ. ³⁴—Natürü choma rü pemaã nüxũ chixu rü tama name i texéégagu rü éxna tacüéégagu wüxi i duũxũmaã ipexuneta. Rü tama name i daxüguxũ i naãneegagu ipexuneta, erü ngëma narüto ya Tupana. ³⁵—Rü tama name i ñoma i naãneegagu ipexuneta, erü Tupanaãrü cuaixcutüchica nixĩ. Rü tama name i Yerucharéüegagu ipexuneta, erü Tupana ya guxũãrü aëxgacüarü ñane nixĩ. ³⁶—Rü tama name i cügüéégagu icuxuneta, erü woo wüxitama i cuyae rü taxucürüwa cunaxüchicüü na nachóxücèx rü éxna nawaxüxücèx. ³⁷—Rü ngëmacèx rü ngëxguma icuxunetagu rü narümemaẽ nixĩ i: —Ngũ, tá chanaxü —ñaperügü, rü éxna: —Tãütama chanaxü —ñaperügü. Erü guxũma i to i ore i namaã icuxunetaxũ, rü ngoxo i Chatanáwa ne üxũ nixĩ.

Ngechuchu namaã nangúexëẽtae na ñuxãcü namexũ na namaã ichopetüxũ i ngëma duũxügü i chixri tamaã maxëxũ

³⁸ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxũ pexĩnüẽ ga Tupanaãrü mu ga Moïché nuxcüma nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“Ngëxguma texé wüxi i duũxũxũ icháixetüxëẽgu, rü tümaxëtümaãtama tayangutanüxëẽ. Rü texé wüxi i duũxũxũ ibüepütagu, rü tümapütamaãtama tayangutanüxëẽ”,

ñaxũ. ³⁹—Natürü choma rü pemaã nüxũ chixu rü tama name i pegütama ípepoxũ nüxna i duũxũ i chixecümaxũ. Rü ngëxguma texé cuxũ pechiwegu, rü marü name i curü tochiwe rü ta icunaxã na ngëma rü ta cuxũ tapechiwexücèx rü tama name na cuxütanüxũ. ⁴⁰—Rü ngëxguma texé cuxũ íyaxuaxũgu rü cuxna tayapuchaxũgu i curü daxũ, rü name nixĩ i curü gáuxüchiru rü ta noxtacüma tüxna cunaxã. ⁴¹—Rü ngëxguma texé cuxũ muxgu na wüxi i kilómetrugu tacü tüxũ quingexücèx, rü name nixĩ i taxre i kilómetrugu tüxũ cuyange. ⁴²—Rü ngëxguma texé curü ngëmaxücèx cuxna caxgu, rü name nixĩ i tüxna cunaxã. Rü tama name na namaã cuxaüxũ i curü ngëmaxügü ega texé paxaãchi cuxna naxcèx caxgu.

Name nixĩ i nüxũ tangechaũ i ngëma tamaã rüuwanügüxũ

⁴³ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxũ pexĩnüẽ ga Tupanaãrü mu ga Moïché nuxcüma nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“¡Nüxũ nangechaũ i cumücü, rü naxchi naxai i curü uwanü!”

ñaxũ. ⁴⁴—Natürü i choma rü pemaã nüxũ chixu rü: —¡Nüxũ pengechaũ i perü uwanügü! ¡Rü naxcèx peyumüxë i ngëma duũxügü i chixexũmaa pewe ingexütanüxũ! ⁴⁵—Rü ngëxguma ngëmaãcü pemaxëgu rü aixcüma Penatü ya daxügücü nanegü tá pixígü. Erü nüma rü inanabáixëẽ ya üèxcü naxcèx i mexũ i duũxügü rü chixexü i duũxügü. Rü nanapuxëẽ naxcèx i duũxügü i meã maxëxũ rü duũxügü i chixri maxëxũ. ⁴⁶—Rü ngëxguma chi ngëma duũxügü i pexũ ngechaũgüxüxüxĩcatama pengechaũgügu, ¿rü tacü rü amare tá Tupanaxütawa peyauxgü naxcèx i ngëma? Erü ngëma yatügü i Dumaãrü aëxgacücèx díeru ngĩxũ ideetanüxüwa puracüexũ rü ngëxgumarüü nanaxügü. ⁴⁷—Rü ngëxguma chi peeneëgüxüxĩcatama perümoxëgu, rü guxũ i duũxügürüütama pixígü. Erü woo ngëma duũxügü i tama Tupanaxũ cuëxgüxũ, rü ngëxgumarüütama nanaxügü. ⁴⁸—Rü ngëmacèx penaxwae na aixcüma namexũ i perü maxũ naxruxũ ya Penatü ya Tupana ya aixcüma mearü maxüácü.

¹ Rū ngēxguma tacū rū mexū pexūxchaūgu, rū name nixī i pexuāē na tama duūxūgūpēxewa penaxūxū i ngēma na duūxūgū pexū dauxūcèx rū pexū yacuèxūūgūxūcèx. Erū ngēxguma duūxūgū pexū icuèxūūgūxūcèx mexū pexūxgu, rū Penatū ya daxūgucū rū tāūtāma āmare pexna naxā. ² —Rū ngēmacèx ngēxguma texéxū curūngūxēēchaūgu, rū name nixī i tama poraācū nūxū quixuchiga i ngēma. Rū tama name i ngēma duūxūgū i togūpēxewa meā maxēnetaxūrūū na quiīxū. Erū nūmagū rū norū me nixī i ngutaquēxepataūgūwa rū ítamūgūwa nūxū nixuchiga ega tacū rū mexū naxūgūgu. Rū ngēmaācū nanaxūgū na togū meā nachiga idexagūxūcèx. Natūrū choma rū aixcūma pemaā nūxū chixu rū ngēma na duūxūgū nūxū icuèxūūgūxū nixī i norū āmare, rū tāūtāma nanayauxgū i to i āmare i Tupanaxūtawa. ³⁻⁴ —Natūrū i cuma rū ngēxguma tacū tūxna cuxāxgu ya yíxema ngearū ngēmaxūāxgūxe, rū name nixī i taxúema cuxū dauācūma na cunaxūxū i ngēma. Rū woo cumūcūxūchi rū tama name i nūxū na nacuāxū i ngēma. Rū Cunatū ya daxūgucū ya nūxū daucū i ngēma cuxicatama cuxūxū, rū tá cuxna nanaxā i curū āmare.

Ngechuchu nanangúexēē ga yumūxēchiga
(Lc 11.2-4)

⁵ —Rū ngēxguma peyumūxēgūgu, rū tama name i ngēma duūxūgū i togūpēxewa meā maxēnetaxūrūū pixīgū. Erū nūmagū rū ngēxguma nayumūxēgūgu, rū norū me nixī na chiācū nayumūxēgūxū i ngutaquēxepataūgūwa rū ítamūgūwa na duūxūgū nūxū na daugūxūcèx. Rū aixcūma pemaā nūxū chixu rū ngēma na duūxūgū nūxū daugūxūxīcatama nixī i norū āmare. ⁶ —Natūrū ngēxguma cuyumūxēgu, rū name nixī i curū ucapugu cuxūcu, rū cunawāxta i curū ñāx, rū ngēma cuyumūxē namaā ya Cunatū ya bexma cumaāxīcatama ngēma ngēxmacū. Rū ngēxguma ya yima Cunatū ya Tupana ya nūxū daucū i ngēma cúācū cuxūxū, rū nūma tá cuxna nanaxā i curū āmare. ⁷ —Rū tama name i natūcèxma cunamèxēē i curū yumūxē naxrūū i ngēma duūxūgū i tama Tupanaxū cuèxgūxū. Erū nūmagū rū nagu narūxīnūē rū ngēma na namèxēēgūāxūcèx i norū yumūxē rū Tupana tá nūxū naxīnū. ⁸ —Rū tama name i ngēma duūxūgūrūū pixīgū, erū woo tauta naxcèx ípecaxgu rū Penatū ya Tupana rū marū nūxū nacuèx na tacū pexū taxūxū. ⁹ —Rū ngēmacèx rū ñāācū tá peyumūxēgū i pemax:

“Pa Tonatū ya Daxūgucūx, rū aixcūma üünecū quixī i cumax. ¹⁰ ¡Rū nūma naxū na torū āēxgacū quiīxūcèx! Rū tanaxwèxe i curū ngúchaū na naxūgūxū i duūxūgū i ñoma i naānewa ngēxgumarūū i daxūgūxū i naānewa na curū ngúchaū ínaxūgūxūrūū. ¹¹ ¡Rū toxna naxā i torū òna i ñoma i ngunexūcèx ixīxū! ¹² ¡Rū toxū nūxū nangechaū i torū chixexū i taxūxū ngēxgumarūū i toma rū tūxū nūxū na tangechaūxūrūū ya yíxema chixexū tomaā ūgūxe! ¹³ ¡Tāxú i tacū rū chixexūpēxewa toxū cuwogūxū na tama nagu tayixūcèx! Natūrū tanaxwèxe i toxna cudau na tama ngēma chixexū taxūgūxūcèx. Erū cuma rū gūxūguma gūxūārū āēxgacū quixī rū cuporaxūchi rū cumexēchi. Rū ngēmaācū yīi”.

¹⁴ —Rū ngēxguma pema nūxū nūxū pengechaūgu i ngēma duūxūgū i chixexū pemaā ūgūxū, rū Penatū ya daxūgucū rū tá ta pexū nūxū nangechaū i perū pecadugū. ¹⁵ —Natūrū ngēxguma tama nūxū nūxū pengechaūgu i ngēma duūxūgū i chixexū pemaā ūgūxū, rū Penatū ya daxūgucū rū tá ta tāūtāma pexū nūxū nangechaū i perū pecadugū.

Ngechuchu nanangúexēē ga aurechiga

¹⁶ —Rū ngēxguma tama pechibūeācūma peyumūxēgūgu rū tama name i pegū pengechaūchíwexēē naxrūū i ngēma duūxūgū i togūpēxewa meā maxēnetaxū. Erū nūmagū rū ngēmaācū nanaxūgū na togū nūxū na daugūxūcèx i ngēma na Tupanacèx

naxaureexũ. Rü aixcũma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma na duũxũgũ nüxũ daugũxũxĩ-catama nixĩ i norũ ãmare. ¹⁷ —Natürũ ngẽxguma cuma rü tama cuchibũãcũma cuyumũxẽgu rü name nixĩ i meã cugũ cuyauxchiwe rü meã cugũ curũxĩxẽẽru. ¹⁸ —Rü ngẽmaãcü i togũ i duũxũgũ rü tãxũtãma nüxũ nacuèxgũ na tama cuchibũãcũma cuyumũxẽxũ. Rü Cunatũ ya bexma cumaã ngẽma ngẽxmacũxicatãtãma cuxũ nadau, rü tá cuxna nanaxã i curũ ãmare naxcèx i ngẽma cuxũxũ.

Nũxãcü tüxũ nangẽxma i tórũ meruũgũ i daxũguxũ i naãnewa
(Lc 12.33-34)

¹⁹ —Rü tama name i pegücèx penanutaquẽxe i muxũma i perũ meruũgũ i ñoma i naãnewa. Erũ ñoma i naãnewa rü paxama nagux i perũ ngẽmaxũgũ, rü naweane rü paxama nanachixexẽẽ, rü ngĩtèèxgũxũ rü naxcèx nangĩxgũ. ²⁰ —Rü narũmemaẽ nixĩ i penamuxẽẽ i perũ meruũ i daxũguxũ i naãnewa. Erũ ngẽma rü tãxũtãma nagux, rü naweane rü tãxũtãma nanachixexẽẽ, rü ngĩtèèxgũxũ rü tãxũtãma ngexma nachocu na naxcèx nangĩxgũxũcèx. ²¹ —Erũ ngextã ínangẽxmaxũwa i perũ ngẽmaxũgũ, rü ngẽxma nixĩ i perũxĩnüèxũ.

Taxũneãrũ omũchiga
(Lc 11.34-36)

²² —Cuxetũgũ rü ñoma wũxi i omürũũ nixĩ i cuxunecèx. Rü ngẽxguma ngẽma Tupana cuxũ naxwèxexũcèx cudèuxgu, rü guxũma i curũ maxũ rü name. ²³ —Natürũ ngẽxguma ñoma i naãneãrũ ngũchaũcèx cudèuxgu, rü guxũma i curũ maxũ rü chixexũwa nangẽxma. Rü aixcũma nataxuma i eãnexũ i ngẽmaãrũ yexera ixĩxũ i Tupanapèxewa.

¿Texècèx tá cumaxũ, Tupanacèx rü éxna dĩerucèx?
(Lc 16.13)

²⁴ —Taxucürũwa wũxi i duũxũ rü nataxrearũ coriãx. Erũ wũxi i norũ corichi rü tá naxai, rü ngẽma to rü tá nüxũ nangechaũ. Rü éxna wũxicèx rü tá meã napuracũ, rü ngẽma to rü tá nüxũ naxo. Rü taxucürũwa Tupanacèx pemaxẽ, ega perũ dĩerugama perũxĩnüègu.

Tupana rü naxãcũgũna nadau
(Lc 12.22-31)

²⁵ —Rü ngẽmacèx pemaã nüxũ chixu rü: ¡Tãxũ i pexoegaãẽgũxũ naxcèx na tacũ tá pengõxgũxũ rü tacũ tá pixaxgũxũ, rü tacũmaã tá na pexãxchirugũxũ! Erũ perũ maxũ rü õnaãrũ yexera nixĩ, rü pexene rü naxchiruarũ yexera nixĩ. ²⁶ —¡Dücèx penangugũ i werigũ i tama toegũchiréxũ, rü tama nanetũarũ o ibuxgũxũ, rü ngepatagũxũ na ngexta namaã nanguxũgũxũcèx i norũ õna! Natürũ Penatũ ya daxũgucũ rü nanaxũwemũ. Rü pema rü Tupanacèx rü guxũma i werigũarũ yexera pixĩgũ. ²⁷ —Rü taxuwama name na tacũcèx pexoegaãẽgũxũ. Erũ taxucürũwa ya wũxie i pema rü wũxi i oragu rü ipenamèxãchixẽẽ i perũ maxũ ega woo poraãcü naxcèx pexoegaãẽgũgu. ²⁸ —¿Rü tüxcũũ pexoegaãẽgũ naxcèx i pexchiru? ¡Dücèx penangugũ i ngẽma putũragũ i ngextãmare yaexũ i tama puracũxũ, rü tama nügũ üxchirugũxũ! ²⁹ —Natürũ pemaã nüxũ chixu rü woo guma ãẽxgacũ ga Charumóũ ga na namexèchixũ ga naxchiru, rü taguma wũxi ga putũrachacurũũ namexèchi. ³⁰ —Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü nangèxãẽgu i ngẽma putũragũ i ñuxma ngẽxmagũxũ natürũ moxũ rü marũ taxuxũ, rü yexera tá pexna nadau i pemax, Pa Yatũgũ i Tama Aixcũma Meã Yaxõgũxũx. ³¹ —Rü ngẽmacèx tama name i pexoegaãẽgũ rü ñaperũgũgũ: —¿Tacũ tá tangõxgũ? rü éxna —¿tacũ tá tixaxgũ? rü éxna —¿tacũmaã tá taxãxchirugũ? —ñaperũgũgũ. ³² —Erũ ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ

rü naxcèx nadaugü i guxüma i ngëma pemaã nüxü chixuxü. Natürü pema rü pexü nangëxma ya Penatü ya daxügücü ya nüëchama nüxü cuácü i pexü na nataxuxü i guxüma i ngëma. ³³ —Natürü narümemaë nixi i Tupanacèxira pedaugü na ngëma nüma pexü nanaxwèxexüira pexügüxcèx. Rü naëtü tá pexna nanaxã i guxüma i tacü i pexü taxuxü. ³⁴ —¡Tãxü i naxcèx pexoegaãëgüxü i ngëma moxü tá üpetüxü! Erü ngëma moxüärü ngunexü rü tá nüxü nangëxma i guxchaxügü i namaã ínanguxü. Erü wüxichigü i ngunexü rü nüxü nangëxma i noxrütama guxchaxügü, rü ngëmacèx tama name i moxüärü guxchaxügücèx pexoegaãëgü i ñuxmax —ñanagürü.

7

*Tama name i toguexü tixu**(Lc 6.37-38, 41-42)*

¹ Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta: —¡Rü taxü i togüxü pixuxü! Rü ngëxguma ya Tupana rü täxütama pexü nixu na pechixexü. ² —Erü ngëxgumarüü na togüxü pixuxü rü Tupana rü tá pexü nixu na pechixexü. Rü ngema na togüxü pepoxcuexü, rü ngemaäcü tátama nixi ya Tupana i pexü napoxcuexü. ³ —¡Rü tüxcüü i nüxü cudawenüxü i ngëma cueneëärü üxaxetüxü i íraxü, ega chi tama naxcèx cuxoegaãëgu i ngëma cuxetüwatama ngëxmaxü i naïpüta i taxü? ⁴ —Rü ngëxguma cuxetüwatama nangëxmagu i wüxi i naïpüta i taxü ¡rü ñuxäcü i cueneëxü cuchixewexü, rü ñácuxü nüxü:

“¡Pa Chaueneëx, cuxü chanayauxchaü i ngëma curü üxaxetüxü!” —ñácuxü? ⁵ —Pa Duüxü i Meã Maxnetaxüx, rü name nixi i cunayauxira i ngëma naïpüta i cuxetüwatama ngëxmaxü, rü ngëmaäcü tá mea nüxü cudau na cunayaxuxücèx i ngëma cueneëärü üxaxetüxü. [Rü ngëmacèx name nixi i cuxira nüxü curüxo i ngëma chixexü i taxü i cumatama cuxüxü, rü ngëxguma tá cume na nüxü curüngüxëxücèx i cueneë na nüxü naxoxücèx i ngëma chixexü i íraxü i naxüxü.] ⁶ —Rü tama name i Tupanaärü ore i üünexümaã penachixewe i ngëma duüxügü i chixecümagüxü i tama yaxögüchaüxü, erü ngürüächi ngëmacèx tá pexü nimëxgü. Rü ngëxgumarüü tama name i Tupanaärü oremaã penachixewe i ngëma duüxügü i tama nüxü cuèxgüchaüxü, erü tá ínanatèxgü.

Name nixi i tórü yumüxëwa Tupanana naxcèx taca rü naxcèx tadaugü rü ñaxwa: Tu tu tu, ñatarügügü

(Lc 6.31, 11.9-13)

⁷ —¡Tupanana naxcèx peca! rü nüma tá pexna nanaxã. ¡Rü Tupanaxütagu naxcèx pedau! rü tá nüxü ipeyangau. ¡Rü norü ñaxwa: Tu tu tu, ñapegü! rü tá pexcèx nayawãxna. ⁸ —Erü guxãma ya yixema naxcèx ícaxe, rü tanayaxu. Rü guxãma ya naxcèx dauxe, rü nüxü itayangau. Rü guxãma ya yixema ñaxwa: Tu tu tu, ñagüxe, rü tá tümacèx niwãxna. ⁹ —Rü dücax i pemax, rü ngëxguma chi wüxi i pexacü päücèx ícaxgu, rü ¡ñuxäcü chi wüxi ya nuta nüxna pexãxü? ¹⁰ —Rü ngëxguma chi choxnicèx pexna nacaxgu rü ¡ñuxäcü chi i äxtape nüxna pexãxü? ¹¹ —Rü pema na pichixecümachiréxü rü nüxü pecuèx na mexü i ämare pexacügüna pexãxü. Natürü Penatü ya daxügücü rü ngëma pema pexacügüna pexãxüärü yexera tá tüxna naxã ya yixema naxütawa naxcèx ícaxe. ¹² —Rü pemaã nüxü chixu, rü ngëma pema penaxwèxexü i togü pemaã na naxüxü, rü name nixi i pema rü ta ngëmaäcüta namaã penaxü. Erü ngëmaäcü tüxü namu i Tupanaärü ore ga Moïché ümatüxü rü yema ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatüxü.

*Ñax i íraxüchiga**(Lc 13.24)*

¹³ —Name nixi i ngëma ñax i íraxüwaama pichocu. Erü ngëma ñax i yuwa tüxü gaxü rü ngëma nama i yuwa daxü rü nata. Rü muxüchixüma i duüxügü naxü. ¹⁴ —Natürü

ngẽma nama i maxũwa nadaxũ rü ngẽma ñãx i maxũcèx nawa ixücuxũ rü naxíra. Rü noxretama nixĩ i duũxũgü i nüxũ iyangaugüxũ.

*Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ —Rü naxcèx pexuãëgü i ngẽma doratèèxgüxũ i nügü ixugünetaxũ na Tupanaãrü orearü uruũgü yixĩgüxũ. Erü nümagü rü petanüwa nangugü, rü nügü mexũ i duũxũgünetata nixĩgüxẽ. Natürü naãëwa rü poraãcü chixexũgu narüxĩnüë. ¹⁶ —Rü pema rü nacümawa tá nüxũ pecuèx i ngẽma duũxũgü, ngëxgumarüü i wüxichigü i nanetügü rü norü owa na nüxũ icuáxũrüü ngoxi name rü éxna tama. Rü wüxi i torawa rü taxucürüwama ubagü tayaxu. Rü wüxi i chuchuxũwa rü taxucürüwama orix i igu tayaxu. ¹⁷ —Erü guxũma i nanetü i mexũ rü name i norü o. Rü guxũma i nanetü i chixexũ rü nachixe i norü o. ¹⁸ —Rü wüxi i nanetü i mexũ rü taxucürüwama nachixe i norü o. Rü wüxi i nanetü i chixexũ rü taxucürüwama name i norü o. ¹⁹ —Rü guxũma i nanetü i tama mexũ i norü o rü tayadaxüchi, rü ñuxüchi tayagu. ²⁰ —Rü ngëxgumarüü nacümawa tá nüxũ pecuèx i ngẽma duũxũgü i Tupanaãrü orearü uruũgünetata ixĩgüxũ.

*Tãütama guxũma i duũxũgü nichocu i ngextá Tupana ãëxgacü íixĩũwa
(Lc 13.25-27)*

²¹ —Rü tama guxũma i duũxũgü i nügü ixugüxũ na chorü duũxũgü yixĩgüxũ rü tá nichocu i ngextá Tupana ãëxgacü íixĩũwa. Natürü yíxema aixcüma Chaunatü ya daxügücüga ñnüëxëxícatátama tixĩ ya ngẽma ichocuxe. ²² —Rü ngëxguma ngẽma ngunexũ i naãneãrü guxwa nanguxgu, rü muxũma i duũxũgü rü choxũ tá ñanagürügü: —Pa Corix, toma rü togü i duũxũgümaã nüxũ tixu i curü ore, rü cuégagu ítanawoxũ i ngoxogü, rü cuégagu tanaxü i muxũma i mexũ i taxũ i Tupanaãrü poramaã taxüxũ —ñanagürügü tá choxũ. ²³ —Natürü ngëxguma rü tá ñacharügü nüxũ: —Taguma chorü duũxũgü pixĩgü. ¡Rü choxna pixĩgachi i pema i chixexũ ügüe! —ñacharügü tá.

*Yatü i Cristuga ñnüxũ rü yatü i tama Cristuga ñnüxũchiga
(Mr 1.22, Lc 6.47-49)*

²⁴ —Rü ngẽmacèx ya yíxema choxũ ñnüxẽ rü naxúxe i ngẽma choma tüxũ chamuxũ, rü wüxi ga yatü ga meã naãëxũ cuácü ga nuta ga tacüétügu üpatacürüü tixĩ. ²⁵ —Rü pucü ga tacü ínangu, rü narümèx ga taxtü, rü nixüüchi ga wüxi ga tacü ga buanecü rü guma ígu nanguema. Natürü guma í rü tama niwèxtaũ yerü wüxi ga nutaétügu naxü. ²⁶ —Natürü yíxema choxũ ñnüxẽ rü tama naxúxe i ngẽma choma tüxũ chamuxũ, rü wüxi ga yatü ga tama naãëxũ cuácü ga naxnücügumare üpatacürüü tixĩ. ²⁷ —Rü pucü ga tacü ínangu, rü narümèx ga taxtü, rü wüxi ga tacü ga buanecü nixüüchi rü nagu nanguema ga guma í. Rü niwèxtaũ, rü yexma nayarüxo ga guxũma —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁸ Rü yexguma yagúegagu ga Ngechuchu ga na yadexaxũ, rü ga duũxũgü rü nabèixãchiãëgü namaã ga norü nguxëëtae. ²⁹ Yerü nüma rü Tupanaãrü poramaã nanangüexëë, rü tama yema ngüexëëruügu ga ore ga mugüwa nguxëëtaegüxũrüü nixĩ.

8

*Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexüçèx nayataanexëë
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Rü yexguma guma mèxpúnewa yanaxüegu ga Ngechuchu, rü muxũma ga duũxũgü nawa narüxĩ. ² Rü Ngechuchucèx nixü ga wüxi ga yatü ga chaxünemaã idaawecü. Rü Ngechuchupéxegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix, ngëxguma chi cuma cunaxwèxegu, rü chi cuxũ natauxcha na choxũ curümexëëxũ —ñanagürü. ³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxũ ningögü, rü ñanagürü nüxũ: —Ngü, chanaxwèxe. ¡Rüme! —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü naxcèx nitaane ga guma yatü

ga na nachaxüneáxü. ⁴ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Dücèx, taxuemaã tá nüxü quixu! ¡Natürü ngema paixütawa naxü, rü cugü iyawéx! ¡Rü nüxna naxã i ngema ãmare ga Moïché tüxü muxü na duïxügü nüxü cuáxücèx na curümexü! —ñanagürü.

Ngechuchu rü Dumacüãx ga churaragüarü ãëxgacüarü duïxüxü narümexëë
(Lc 7.1-10)

⁵⁻⁶ Rü Capernáüwa naxü ga Ngechuchu. Rü yexguma yéma nanguxgu, rü wüxi ga churaragüarü ãëxgacü ga capitáü ga Dumacüãx rü Ngechuchucèx nixü. Rü Ngechuchuxü nacèxü, rü ñanagürü: —Pa Corix, chorü duïxü rü nanawãixãchi. Rü ngürücarewa nangëxma i chopatawa, rü poraãcüxüchima ngúxü ninge —ñanagürü. ⁷ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Marü tá ngema chaxü na naxcèx chayataanexëëxücèx —ñanagürü. ⁸ Natürü nüma ga capitáü nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa Corix, choma rü taxuwama chame na chopatagu na cuxücuxücèx. Rü chanaxwèxe i curü orewaxicatama nüxü quixu, rü tá naxcèx nitaane i chorü duïxü. ⁹ —Erü choma rü ta rü chorü ãëxgacüméxëwa changëxma. Rü choxméxwa nangëxmagü ta i ñuxre i churaragü. Rü ngëxguma chanamuxgu i wüxi na ngextá naxüxücèx, rü ngema naxü. Rü ngëxguma chaugüxütawa naxcèx changemagu i to, rü chauxütawa nangu. Rü ngëxguma wüxi i chorü duïxüxü chamuxgu na tacü na naxüxücèx, rü choxü nanaxü —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma yemaxü naxñügu ga Ngechuchu rü nabèixãchiãë. Rü ñanagürü nüxü ga yema duïxügü ga nawe rüxixü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü taxuüma i Yudíugütanüwa nüxü ichayangau i wüxi i duïxü i ñã yatürüü aixcüma yaxõxü. ¹¹ —Rü choma rü pemaã nüxü chixu rü muxüchixü i duïxügü rü guxüwama tá ne naxí, rü Tupana ãëxgacü íxixüwa tá nachibüe namaã ya tórü oxigü ya Abráü rü Ichaá, rü Acobu. ¹² —Natürü muxüma i Abráütanüxügü i Yudíugü rü tãütama nichocu i ngextá Tupana ãëxgacü íxixüwa. Rü ãanexüwa tá nawogü. Rü ngema tá naxauxe, rü tá nixüxchapütágü —ñanagürü. ¹³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü yema capitáüxü: —¡Cupatacèx nataegu! Rü tá naxcèx nitaane i curü duïxü, erü cuyaxõ na naxcèx tá yataanexü —ñanagürü. Rü yexgumatama naxcèx nitaane ga yema capitáüärü duïxü.

Ngechuchu rü Pedru nèxècèx nayataanexëë
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Rü Pedrupatawa naxü ga Ngechuchu. Rü yéma ngíxü nadau ga Pedru nèxë ga ngürücaregu irüxãüxcü yerü iyaxaxüne. ¹⁵ Rü Ngechuchu ngíxmëxgu ningögü, rü yexgumatama igèuxãchi ga yema na yaxaxünexü. Rü írüda ga ngímax. Rü ñuxüchi naxcèx inamexëë ga õna.

Ngechuchu rü muxüma ga idaaweexücèx nayataanexëë
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Rü yexguma marü yanaxücuchaügu ga üèxcü, rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga muxüma ga duïxügü ga ngoxoãxgüxü. Rü wüxitama ga oremaã Ngechuchu ínanawoxü ga yema ngoxogü. Rü nanameëxëë ta ga guxüma ga yema togü ga idaaweexü. ¹⁷ Rü yemaãcü Ngechuchu nayanguxëë ga yema ore ga nuxcümaüxü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ichaxía nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü nüma rü tüxü naporaexëë i ngëxguma ituraegu, rü tüxü narümeexëë i ngëxguma idaaweegu”,
ñaxü.

Duïxügü ga Ngechuchuwe rüxüxãxüxüchiga
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Rü yexguma Ngechuchu nüxü dèuxgu ga muxüma ga duïxügü na nüxü íchomaëguãchixü, rü norü ngüexügümaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —¡Rü ngíxã, rü

naxtaxaarü tocutüwa taxí! —ñanagürü. ¹⁹ Rü wüxi ga ngúexëëruü ga ore ga mugüwa nguxëëtaexü, rü Ngechuchucèx nixü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruü Pa Ngechuchux, cuwe charüxüxchaü i ngextá cuma ícuxüxüwa —ñanagürü. ²⁰ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Ngowagü rü nüxü nangëxma i naxmaüügü, rü werigü rü nüxü nangëxma i naxchiãüügü. Natürü choma i Tupana Nane na duüxüxü chüxü, rü nataxuma i chauchica i ngextá nagu chicuxeruxü —ñanagürü. ²¹ Rü wüxi ga to ga norü ngúexü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Corix, cuwe charüxüxchaü, natürü chanaxwèxe i chaunatü tüxü ichayatèxira —ñanagürü. ²² Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —¡Noxtacüma chowe rüxü! Rü nüe i ngëma cutanüxü i tama yaxögüxü iyatèxgü i ngëma yuexü —ñanagürü.

Ngechuchu rü buanecüxü rü yuapexü ínayachaxächixëë
(Mr 4.35-44; Lc 8.22-25)

²³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ngegu nixüe. Rü norü ngúexüügü rü ta ínayaxümücügü, rü inaxíachi. ²⁴ Rü ngürüachi naxtaxaarü ngãxütügu nüxü naxü ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü. Rü guma nguewa rü niyaucuchichigü ga dexá. Natürü ga Ngechuchu rü nape. ²⁵ Rü yexguma ga norü ngúexüügü rü ínanabèixgüügü, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, ¡toxü rüngüxëë, erü ngëmama itabaxüügü! —ñanagürügü. ²⁶ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Duüxüügü i Tama Aixcüma Yaxögüxüx, ¡tüxcüü pemuüë? —ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínarüda. Rü buanecü rü yuapena nachogü. Rü ínayachaxáchi ga buanecü, rü inayarüxo ga yuape, rü ínachaxanemare. ²⁷ Rü nümagü ga norü ngúexüügü rü nabèixächíãëgü, rü nügümaã ñanagürügü: —¡Tacü éxna nixí i ñaã yatü rü ngëmacèx woo ya buanecü rü yuape rü naga naxínüëxü? —ñanagürügü.

Yatügü ga Gadáracüãx ga ngoxogü nawa yexmagüxü
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Rü Ngechuchu rü norü ngúexüügü rü naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga Gadáaarü naãnewa. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Ngechuchucèx yéma nibuxmü ga taxre ga yatügü ga duüxëchíquëxetanügu yarüxauchigütanüneüxü. Rü yema taxre rü ningoxoãx, rü nidüraexüchi. Rü yemacèx taxucürüwama texé yéma namawa taxüpetü. ²⁹ Rü yema taxre rü aita naxüe, rü ñanagürügü: —¡Tüxcüü toxü nuã cuyachixewe, Pa Ngechuchu ya Tupana Nane? ¡Éxna nuã cuxü na toxü ícuyawoxüxüçèx tauta nawa nanguyane na Tupana toxü poxcuexü? —ñanagürügü. ³⁰ Rü yema nachicaarü ngaicamana nachibüe ga muxüma ga cuchigü. ³¹ Rü yema ngoxogü rü Ngechuchuxü nacèëxüügü, rü ñanagürügü: —Rü ngëxguma toxü ícuwoxügu, ¡rü ngëma cuchigügu toxü nachocuxëë! —ñanagürügü. ³² Rü yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxü: —Écü, ¡ngema pexí! —ñanagürü. Rü yexguma ga yema ngoxogü rü ínachoxü nawa ga yema taxre ga yatügü, rü yema cuchigügu nayachocu. Rü ñüxüchi guxüma ga yema cuchigü rü inaxíachi, rü naxtaxacutüarü mëxpüxüwa nayarüyuxgü, rü yexma nayí. ³³ —Rü yema cuchigüarü dauruügü rü nabèixächíãëgü, rü íanecèx nibuxmü. Rü yexguma íanewa nangugügu, rü nüxü nixugügu ga guxüma ga yema ngupetüxü ga ñuxácü naxcèx na yataanegüxü ga yema taxre ga yatügü ga ngoxoãxgüxü. ³⁴ —Rü yexguma ga guxüma ga yema íanecüãx ga duüxüügü, rü Ngechuchuxütawa naxí. Rü yexguma Ngechuchuxü nadaugügu, rü nüxü nacèëxüügü na ínaxüxüçèx ga yema norü naãnewa.

9

Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawãxächicüçèx nayataanexëë
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Rū yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ngegu nixüe. Rū nextaxaarü tocutüwa naxü, rü noxrütama ñanewa nangu. ² Rū yéma guma ñanewa rü duüxügü rü Ngechuchuxütawa nanangetaügü ga wüxi ga yatü ga nawāixāchicü. Rū yexguma Ngechuchu nüxü dèuxgu ga ñuxācü aixcüma na yaxōgüāxü ga yema duüxügü rü ñanagürü nüxü ga guma idaawecü: —¡Nataāē, Pa Chaunex! Erü curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechaü —ñanagürü. ³ Rū yéma nayexma ga ñuxre ga ngúexēēruügü ga ore ga mugüwa nguxēētaegüxü. Rū númagü rü naāxēgüwa ñanagürügü: —¿Ñā yatü rü tacü Tupanamaā nixugü? —ñanagürügü. ⁴ Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuèxama ga yema naāēwa nagu naxīnūēxü. Rū yemacèx ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü chixexügu perüxīnūē? ⁵ —¿Tacü nixī i ngēma rütauxchamaēxü na namaā nüxü ixuxü ya daa nawāixāchicü:

“Rü curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechaü”, rü éxna:

“¡Inachi rü íxü!” ñagüxü nüxü? ⁶ —Natürü i ñuxma rü tá pexü nüxü chadauxēē na Chaunatü ya Tupana núma choxü muxü na duüxügüaxü nüxü changechaüxcèx i norü pecadugü —ñanagürü. Rū yexguma rü ñanagürü nüxü ga guma nawāixāchicü: —¡Inachi, rü nayaxu i curü carüü, rü cupatawa naxü! —ñanagürü. ⁷ —Rü yexgumatama ga guma nawāixāchicü rü inachi, rü napatawa naxü. ⁸ Rū yexguma yemaxü nadaugügu ga duüxügü, rü poraācü namuüē. Rū Tupanaxü nicuèxüügü, rü ñanagürügü: —Moxē, Pa Tupanax, erü cunaporaxēē i ñā yatü na ngēmaācü mexü toxçèx naxüxcèx —ñanagürügü.

Mateucèx naca ga Ngechuchu

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Rū yexguma yéma inaxüāchigu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga wüxi ga yatü ga Mateugu āegaxü ga yéma rütöxü ga ngextá Dumaärü āēxgacüçèx dīeru ngīxü ínayauxgüxüwa yerü woetama yemawa napuracü. Rū Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Chowe rüxü! —ñanagürü. Rū yexguma ga Mateu rü inachi, rü nawe narüxü. ¹⁰ Rū Mateupatawa naxü ga Ngechuchu, rü yéma nachibü. Rū ínangügü ta ga muxüma ga togü ga duüxügü ga Dumaärü āēxgacüçèx dīeru ngīxü yauxgüxüwa puracüexü, rü togü ga duüxügü ga taxúema nacümamaā taāēgüxü. Rū yema duüxügü rü yéma mechawa narütogü namaā ga Ngechuchu rü norü ngúexügü. ¹¹ Natürü yexguma yemaxü nadaugügu ga Parichégü, rü Ngechuchuarü ngúexügüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxācü i perü ngúexēēruü rü namaā nachibü i āēxgacüarü duüxügü i dīeruarü yauxwa puracüexü, rü duüxügü i pecaduāxgüxü? —ñanagürügü. ¹² Rū yexguma yemaxü naxīnügü ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxü ga Parichégü: —Ngēma poraexü rü tama nanaxwèxegü ya duturu, natürü ngēma idaaweexü nixī i naxwèxegüxü. ¹³ —¡Rü ípixī, rü nawa pengü i Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Choma rü tama chanaxwèxe i chauxçèx peyamèx i carnerugü, natürü chanaxwèxe i togü pexü nangechaütümüügü”,

ñaxü! Rū ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Choma rü tama mexügüna na chaxüxcèx nixī i núma chaxüxü, natürü núma chaxü na nüxna chaxüxcèx i ngēma pecaduāxgüxü na ngēmaācü nüxü naxoexüçèx i nacümagü i chixexügü —ñanagürü.

Ngechuchuna naca güe ga aurechiga

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Rū yexguma ga Cuáü ga baiüxēēruüärü ngúexügü, rü Ngechuchucèx naxī, rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Toma i Cuáüärü ngúexügü na tixīgüxü rü númagü i Parichégü rü muēxpüxcüna tama tachibüeācüma tayumüxégü. ¿Rü tüxcüü i curü ngúexügü rü tama toxrüü tama nachibüācüma nayumüxégü? —ñanagürügü. ¹⁵ Rū Ngechuchu nanangāxü rü ñanagürü: —¿Éxna wüxi i ngīgüarü petawa rü pexçèx namexü

na nangechaũẽxũ rü naxaureexũ i ngẽma nüxna naxugũxũ ega natanüwa nangẽxmagu i ngẽma yatü i ngexwacèx ãmaxũ? Maneca tama nixĩ. Natürü wüxi i ngunexũgu rü ngẽma yatü i ngexwacèx ãmaxũ rü tá namüçügüna nixũgachi. Rü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i aixcüma naxaureexũ i namüçügü. ¹⁶ —Rü taxúema tanapaíta i wüxi i naxchiru i ngauxũ namaã i wüxi i natüchi i ngexwacaxũxũ i tauta nañaãchimüxũ. Erü ngẽxguma nayauxgu i ngẽma naxchiru rü tá nügü ínanaxíraxãchi i ngẽma natüchi i ngexwacaxũxũ, rü tá nanagauxẽẽ i ngẽma wexachiru. Rü noxriarü yexera tá nixĩ i na nagauxũ. ¹⁷ —Rü ngẽxgumarüũ ta rü taxúema ngexwacaxũcü ya binu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchixũ i marü ngauxũ i naxchèxmünaxcèx. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü naxũxgu rü yima binu ya ngexwacaxũcü rü narüngu, rü tá nayawãixẽẽ i ngẽma naxchixũ i ngauxũ i naxchèxmünaxcèx. Rü ngẽxma tá nayarütaxu ya binu rü ngẽma naxchixũ rü ta. Rü ngẽmacèx tanaxwèxe ya ngexwacaxũcü ya binu rü ngexwacaxũxũ i naxchixũgu tayabacuchi. Rü ngẽmaãcü tãütáma inayarütaxu. [Rü chorü nguxẽẽtae i ngexwacaxũxũ rü ngẽxgumarüũ ta nixĩ na taxucürüwama namaã nawüxiguxũ i ngẽma nuxcümaũxũ i pecümagü —ñanagürü ga Ngechuchu.]

Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingögüçüchiga
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Rü yexguma yemaãcü ínangüxẽẽtaeyane ga Ngechuchu, rü naxütawa nangu ga wüxi ga ãẽxgacü ga Yudíugüarü. Rü Ngechuchupéxegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix, chauxacü rü ngexwacèx iyu. Natürü ngẽxguma chi ngẽma cuxũxgu rü ngĩxũ quingögügu, rü wena chixarü imaxũ —ñanagürü. ¹⁹ Rü inachi ga Ngechuchu, rü norü ngüxũgümaã yema ãẽxgacüwe narüxũ. ²⁰ Rü yexguma yéma naxüyane ga Ngechuchu rü wüxi ga ngecü ga 12 ga tauncü ägüechacü rü naweama ne ixũ. Rü naxpechinüchirugu iyangögü. ²¹ Yerü ngĩma rü nagu irüxĩnü rü yexguma chi naxchiruxũxícatama yangögümaregu, rü chi ngĩxcèx nitaane. ²² Natürü nüma ga Ngechuchu rü nügü ínidau, rü ngĩxũ nadau ga yema nge. Rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Nataãẽ, Pa Chauxacü! Marü cuxcèx nitaane, erü cuyaxõ —ñanagürü. Rü yexgumatama ngĩxcèx nitaane. ²³ Rü yexguma yema ãẽxgacüpatawa nanguxgu ga Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga paxetatanüxũ ga marü na ínamemaregüxũ na ngĩxũ iyatèxgüxũ ga yema bucü. Rü ga duũxũgü rü nixáicha rü naxauxe. ²⁴ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü: —¡Ipechoxũ i nuã! Erü ngẽma bucü rü tama iyu. Rü ipemare —ñanagürü. Natürü nümagü ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ nacugüeama. ²⁵ Rü yexguma Ngechuchu ínachoxũxẽẽxgu ga duũxũgü, rü yema bucüarü ucapugu naxücu. Rü ngĩxméxgu nayayauxãchi, rü yexgumatama írüda ga ngĩmax. ²⁶ Rü guxũwama ga yema naãnewa, rü duũxũgü nüxũ nixuchigagü ga yema Ngechuchu üxũ.

Ngechuchu naxcèx nayataanexẽẽ ga taxre ga yatü ga ingexetüxũ

²⁷ Rü yexguma yéma ínaxũxgu ga Ngechuchu, rü taxre ga ngexetüxũ rü nawe nangëgü. Rü tagaãcü ñanagürügü: —Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxũx, ¡cuxũ tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ²⁸ Rü yexguma Ngechuchu guma ï ga nagu napexũnegu naxücuxgu, rü yema taxre ga ngexetüxũ rü naxcèx naxĩ. Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¡Peyaxögüxũ yĩxũ na chaporaxũ na pexũ charümeẽxẽxüçèx? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Ngü, Pa Corix, tayaxögü —ñanagürügü. ²⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü naxëtügügu ningögü, rü ñanagürü nüxũ: —¡Cü pexcèx yataane, erü peyaxögü! —ñanagürü. ³⁰ Rü naxcèx nitaanegü. Rü Ngechuchu rü poraãcü nayaxucüxëgü na taxúemaãma nüxũ na yaxugüxüçèx ga yema nüxũ ngupetüxũ. ³¹ Natürü yema taxre rü yexguma yéma

ínachoxũgu rü guxũwama ga yema naãnewa rü nüxũ nixugüeama ga yema Ngechuchu üxũ.

Ngechuchu rü naxcèx nayataanexêê ga wüxi ga yatü ga tama idexacü

³² Rü yexguma yema taxre ga yatü íchoũxguwena, rü ñuxre ga duũxũgü rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga tama idexacü yerü ngoxo nawa nayexma. ³³ Rü Ngechuchu ínanatèxüchi ga yema ngoxo. Rü yexgumatama inanaxügu ga na yadexaxũ ga guma yatü. Rü nümagü ga duũxũgü rü nabèixächiaëgü. Rü ñanagürügü: —Taguma nüxũ tadau i nuã tachiũãnewa i tacü i ñaãrũü ixixũ —ñanagürügü. ³⁴ Natürü ga Parichègü rü ñanagürügü: —Ñãã yatü rü ngoxogüarü aëxgacü i Chatanaãrü poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngoxogü —ñanagürügü.

Ngechuchuxũ nangechaütümüügü ga duũxũgü

³⁵ Rü yema naãnewa rü guxũnema ga ñanegügu rü ñanexácügügu nixüguçhigü ga Ngechuchu. Rü wüxichigü ga ñanewa, rü duũxũgüarü ngutaquëxepataüwa ninguxëëtaechigü. Rü duũxũgümaã nüxũ nixuchigü ga ore ga mexũ na ñuxacü aëxgacü na yĩxũ ya Tupana. Rü nanameëxêê ga duũxũgü ga idaaweexũ. Rü woo nañuxraũxũ ga norü ðaawe nüxũ yexmaxũ, rü nanameëxêê. ³⁶ Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dèuxgu ga yema muxüma ga duũxũgü ga naxütawa ngugüxũ, rü nüxũ nangechaütümüügü. Yerü carnerugü ga ngearü dauruũãxürüü nanaxixächiaëgü, rü tama nataaëgü. ³⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexügu: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü nangëxma i muxüchixũ i duũxũgü i ímemaregüxũ na yaxögüãxũ i Tupanaãrü ore. Natürü nanoxreëxpüx i Tupanaãrü puracütanüxũ na namaã nüxũ yaxugüxücèx i ngëma ore. ³⁸ Rü ngëmacèx name nixĩ i duũxũgüarü yora ya Tupanana naxcèx peca i perü yumüxëwa na yamugüãxücèx i norü puracütanüxũ i orearü uruügü na ngëma duũxũgümaã nüxũ yaxugüxücèx i norü ore i mexũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

10

*Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexügu na toxnamana namugüãxücèx
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)*

¹ Rü yexguma ga Ngechuchu, rü yema 12 ga norü ngúexügücèx naca. Rü nüxna naxãga rü nanaporaexêê na ínawoxũãxücèx ga ngoxogü rü nameëxêëãxücèx ga duũxũgü ga idaaweexũ ga woo nañuxraũxũ ga ðaawe nüxũ yexmaxũ. ² Rü ñãã nixĩ ga naegagü ga yema 12 ga Ngechuchuarü ngúexügu ga imugüxũ. Rü natanüwa rü Chimáü ga Pedrugü aëgacü nixĩ ga naëru ixixũ. Rü to nixĩ ga Pedrueneë ga Aüdré. Rü to nixĩ ga Chaütiágu rü to nixĩ ga Chaütiágueneë ga Cuáü. Rü yema taxre rü Zebedéu nanegü nixĩgü. ³ Rü togü nixĩ ga Piripi, rü Baturumé, rü Tumachi, rü Mateu ga Dumaãrü aëxgacücèx díëruarü yaxwa puracüchirécü. Rü togü nixĩ ga Chaütiágu ga Arupéu nane, rü Tadéu. ⁴ Rü to nixĩ ga Chimáü ga iporaãëcüücü. Rü to nixĩ ga Yuda ga Icariúte ga yixcama bexma cúacü Ngechuchuxũ íxuaxũxũ.

*Ngechuchu rü norü ngúexügüxũ nimugü na nüxũ yanaxugüexücèx ga norü ore
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)*

⁵ Rü Ngechuchu nayamugü ga yema 12 ga norü ngúexügü. Rü nüxna naxãga, rü ñanagürü: —¡Tãütáma natanüwa pexĩ i ngëma duũxũgü i tama Yudíugü ixígüxü! ¡Rü tãütáma Chamáriacüãx i duũxũgüarü ñanegüwa pexĩ! ⁶ —Natürü chanaxwëxe i ngëma Yudíugü i carnerugürüü iyarütauxexütanüwa pexĩ. ⁷ —¡Rü ngëma natanüwa nüxũ peyarüxu na marü yangaicaxũ ya Tupana na norü aëxgacü yĩxũ! ⁸ —¡Rü penameëxêëx i ngëma duũxũgü i idaaweexũ! ¡Rü wena penamaxëxêëx i ngëma duũxũgü i marü yuexũ! ¡Rü penameëxêëx i ngëma duũxũgü i chaxünemaã idaaweexũ! Rü ngëma duũxũgü i

ngoxogü nawa ngëxmagüxü ;rü nüxü ípenawoxüx! Rü tama name i penaxãtanü ega texéxü perümexëëxgu, erü pema rü pexü nangetanümare i ngëma pora. ⁹⁻¹⁰ —;Rü täütáma ípingearü díeruãxgü na perü tacücèx petaxegüxücèx rü bai i perü choca i perü namawaü! ;Rü wüxitama i pexchiru ípinge, rü bai i perü chapatu, rü bai ya perü caxüchigüxü ya naïxmenèxã ípinge! Rü pemaã nüxü chixu rü wüxi i puracütanüxü rü name nixí i ngëma duïxü i nüxü napuracüüxütawa nachibü. ¹¹ —Rü ngëxguma wüxi ya ñãnewa rü éxna wüxi ya ñãnexãcüwa pengugügu i pemax, ;rü naxcèx pedèux i wüxi i duïxü i mecümaxü! ;Rü ngëmaxütágu perücho ñuxmatáta ipexiãchi i ngëma ñãnewa! ¹² —Rü ngëxguma yima ípatagu pechocugu, rü meã tá nüxü perümoxëgü i ngëma duïxügü i ngëma ngëxmagüxü rü: “;Tupana pexü rüngüxëëx!” ñaperügügü tá nüxü. ¹³ —Rü ngëxguma ngëma duïxügü rü meã pexü nayauxgu rü Tupana tá nüxü narüngüxëë. Natürü ngëxguma tama meã pexü nayauxgu i napatawa rü ñaperügügü tá nüxü:

“Marü name i toxnamana taxí”, ñaperügügü tá. ¹⁴ —Rü ngëxguma wüxi ya ñwa rü éxna wüxi ya ñãnewa duïxügü tama meã pexü yauxgügu rü tama nüxü naxínüechaügu i perü ore, ;rü ípechoxü! Rü ngëxguma ípechoüxgu, ;rü meã pegü ipepagücutü i perü üxaxücutü, na ngëmawa nüxü nacüèxgüxücèx na chixexü na naxügüxü i ngëma duïxügü! ¹⁵ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngëma ngunexü i nagu nagúxü i naãne, rü Chodomacüãx rü Gomoracüãx i duïxügüarü yexera Tupana tá nanapoxcue i ngëma duïxügü i tama meã pexü yauxgüxü.

Guxchaxügümaã tá pewé ningexütanü i duïxügü

¹⁶ —Dücèx, ãücümaxüwa pexü chamugü, ngëxgumarüü i carnerugüxü aigütanüwa imugüxürüü. ;Rü ngëmacèx penaxwèxe i äxtapegürüü pexuãëgü, natürü muxtucugürüü taxuüma i chixexü pexügü! ¹⁷ —;Rü pegüna pedaugü! Erü duïxügü rü tá pexü ínayauxü, rü ãëxgacügüxütawa tá pexü nagagü na pexü napoxcuexücèx. Rü ngütaquëxepatügügu tá pexü nicuaixgü. ¹⁸ —Rü chaugagu tá ãëxgacügü ya tacügüpèxewa pexü nagagü. Rü ngëmaãcü tá chauchigagu pidexagü napéxewa i ngëma ãëxgacügü rü napéxewa i ngëma duïxügü i tama Yudügu ixügüxü. ¹⁹ —Natürü ngëxguma ãëxgacügüpèxewa pexü nagagügu na pexü napoxcuexücèx, ;rü taxucèxtáma pexoegaãëgü na tacümaã tá penangãxüxü rü éxna tacüxü tá namaã na pixuxü! Erü ngëxguma nawa nanguxgu na pidexagüxü, rü Tupanaãë tá pexü nanguxëë na tacüxü tá namaã pixuxü. ²⁰ —Rü täütáma pema nixí i pidexagüxü, natürü Tupanaãë i Üünexü tá nixí i pewa idexaxü. ²¹ —Rü nügüeneëgüwa rü tá nügü ínaxuaxügü na ãëxgacügü yamèxgüxücèx. Rü ngëxgumarüü tá ta nanatügü rü naxácügüxü ínaxuaxügü, rü naxácügü rü nanatügüxü tá ínaxuaxügü na ãëxgacügü tüxü imèxgüxücèx. ²² —Rü chaugagu tá guxü i duïxügü pexchi naxaie. Natürü yíxema aixcüma yaxõómáxë i chorü ore rü tama choxü ítáxe, rü yíxema tá tixí ya nayaxúxe i ngëma maxü i taguma gúxü. ²³ —Rü ngëxguma wüxi ya ñãnewa rü duïxügü pexü daixchaügu, rü name nixí i pibuxmü ya yima ñãnewa, rü náí ya ñãnewa pexí. Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü täütáma guxüne ya Yudüguarü ñãnewa pengugü naxüpa na chataegüxü i chomax. ²⁴ —Rü taxuüma i wüxi i ngúexü rü norü ngúexëëruüxü narüyexera. Rü taxuüma i wüxi i coriarü duïxü rü norü corixü narüyexera. ²⁵ —Rü ngëma norü ngúexëëruüxü üpetüxürüü tátama nüxü naxüpetü i ngëma norü ngúexü. Rü ngëma norü corixü üpetüxürüü tátama nüxü naxüpetü i ngëma norü duïxü. Rü ngëxguma duïxügü rü ngoxo i Bechebú choxü nawogüegu, ;rü ñuxãcü tá pexü naxu i pemax?

Name nixĩ na Tupanaxũ pemuũẽxũ
(Lc 12.2-7)

²⁶ —Rũ ngẽmacèx ãtãxũ i nũxũ pemuũẽxũ i ngẽma duũxũgũ! Erũ guxũma i ngẽma cúãcü üxũ rü tá nangoxoma. Rũ guxũma i ngẽma ñuxma duũxũgücèx èxũguxũ, rü yixcũra rü tá nũxũ nacuèxgũama. ²⁷ —Rũ guxũma i ngẽma pemaãxĩcatama nũxũ chixuxũ, ãrũ meã duũxũgücèx penangoxẽẽx! Rũ guxũma i ngẽma bexma pemaã nũxũ chixuxũ, ãrũ tagaãcü guxũ i duũxũgũmaã nũxũ pixu! ²⁸ —ãRũ tãxũ i nũxũ pemuũẽxũ i ngẽma duũxũgũ i pexũ daixchaũxũ! Erũ taxũnexũxĩcatama nimèxgũ. ãNatürũ name nixĩ i nũxũ pemuũẽ ya yima Tupana! Erũ nũma nũxũ nangẽxma i pora na napoxcuãxũcèx i pexene rü peã rü ta i ngẽma ngoxogũxũ ínapoxcuexũgu. ²⁹ —ãTama éxna wũxitachinũ i díerugu namaã petaxe i taxre i werixacũgũ? Natürũ bai i wũxi i ngẽma werixacũ rü ñaxtũanegu nangu, ega tama nanaxwèxegu ya Penatũ ya Tupana. ³⁰ —Rũ woo i peyae rü Tupana rü wũxichigũ rü nayaxugũ, rü nũxũ nacuèx na ñuxre ngẽmaxũ. ³¹ —Rũ ngẽmacèx ãtãxũ i pemuũẽxũ! Erũ pema rü muxũma i werixacũgũarũ yexeraxũchi pexũ nangechaũ ya Tupana.

Yíxema duũxũgũpéxewa tũgũ ixuxe na Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ tĩxũ
(Lc 12.8-9)

³² —Rũ guxãma ya texé i ñoma i naãnewa i duũxũgũpéxewa tũgũ ixuxe na chorũ duũxũ tĩxũ, rü choma rü tá ta Chaunatũ ya daxũgucũpéxewa tũxũ chixu na chorũ duũxũ tĩxũ i tũmax. ³³ —Natürũ texé ya ñoma i naãnewa i duũxũgũpéxewa tũgũ ixuxe na tama chorũ duũxũ tĩxũ, rü choma rü tá ta Chaunatũ ya daxũgucũpéxewa tũxũ chixu na tama chorũ duũxũ tĩxũ i tũmax.

Ngechuchugagu nixĩ i yatoyexũ i duũxũgũ
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ —Rũ tama name i nagu perũxĩnũẽ na núma chaxũxũ na guxũ i duũxũgũ rü wũxigu naxĩnũẽxũcèx. Natürũ pemaã nũxũ chixu rü núma chaxũ na chaugagu yatoyexũcèx i duũxũgũ. ³⁵ —Rũ nuã chaxũ na wũxi ya yatũ rü tama nanatũmaã wũxigu naxĩnũẽxũcèx, rü wũxi i paxũ rü tama naẽmaã wũxigu naxĩnũẽxũcèx, rü wũxi i naneãx rü tama ngĩxẽmaã na wũxigu naxĩnũẽxũcèx. ³⁶ —Rũ ngẽmaãcü wũxi ya íwa, rü nũgũtanũxũmaã tátama naxuwanũãxgũ. ³⁷ —Rũ yíxema texé ya choxũ na tangechaũxũãrũ yexera tũmanatũxũ rü éxna tũmaẽxũ ngechaũxẽ, rü taxucũrũwama chorũ duũxũ tixĩ. Rũ yíxema texé ya choxũ na tangechaũxũãrũ yexera tũmanexũ rü éxna tũmaxãcüxũ ngechaũxẽ, rü taxucũrũwama chorũ duũxũ tixĩ. ³⁸ —Rũ yíxema tama yaxna namaã ñnũxẽ i ngẽma guxchaxũgũ i chaugagu tũmacèx ínguxũ rü ngẽmaãcü chowe rũxũxẽ, rü taxucũrũwama chorũ duũxũ tixĩ. ³⁹ —Rũ texé ya tũgũ maxẽẽchaũxẽ rü tá itayarũtaxu. Natürũ texé ya chauxcèx yuxe rü tá tanayaxu i maxũ i taguma gũxũ.

Ãmarechiga
(Mr 9.41)

⁴⁰ —Rũ texé ya pexũ yaxúxe rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ. Rũ texé ya choxũ yaxúxe rü yima núma choxũ mucũ ya Chaunatũxũ nixĩ i tayaxuxũ. ⁴¹ —Rũ texé ya wũxi i orearũ uruũ i Tupana ngẽma muxũxũ yaxúxe, rü ngẽmatama ãmare i wũxi i orearũ uruũ yaxuxũraũxũ tátama tayaxu. Rũ texé ya wũxi i yatũ i mecũmaxũxũ yaxúxe erũ namecũma, rü ngẽmatama ãmare i wũxi i yatũ i mecũmaxũ yaxuxũraũxũ tátama tayaxu. ⁴² —Rũ texé ya wũxi i pochiyuãcu i dexá i gèuxchiũxũ nũxna ãxẽ i ngẽxũrũũxũ i chorũ buxũgũ i chowe rũxũxũ, rü aixcũmaxũchi tá tanayaxu i tũmaãrũ ãmare —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

11

Cuáũ ga baiũxẽẽruũ nanamu ga ñuxre ga norü duũxũgü na Ngechuchuxũtawa íyadaugüxcèx

(Lc 7.18-35)

¹ Rü yexguma nüxũ nachauxgu ga Ngechuchu ga na yaxucuxẽgüãxũ ga yema 12 ga norü ngúexũgü, rü inaxũãchi ga yéma na duũxũgüxũ nangúexẽẽxũcèx rü nüxũ yaxúxũcèx ga ore ga mexũ ga guxũne ga ñãnegü ga yema naãnewa yexmagünewa. ²⁻³ Rü Cuáũ ga baiũxẽẽruũ rü yexguma poxcupataxũwa nayexmayane, rü nüxũ nacuáxchiga ga yema Ngechuchu üxũ. Rü yemacèx ga Cuáũ rü Ngechuchuxũtawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü na nüxna yacagüxcèx rü aixcüma Cristu ga ínanguxẽẽgücü yĩ, rü éxna to tá yĩ ya Cristu. ⁴ Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü: —¡Pewoegu rü Cuáũmaã nüxũ peyarüxu i ngẽma pematama nüxũ pedaugüxũ rü nüxũ pexĩnüẽxũ! ⁵ —¡Rü namaã nüxũ pixu rü ngẽma ngexetügüxũ rü marü nidauchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ rü marü inachigü, rü ngẽma chaxüneãxgüxũ rü marü naxcèx nitaanegü, rü ngẽma ngauchixẽgüxũ rü marü ningoxnamachixẽgü, rü ngẽma yuexũ rü wenaxãrü namaxẽ, rü ngẽma ngearü ngẽmaxũãxgüxũ rü marü namaã nüxũ tixu i Tupanaãrü ore i mexũ! ⁶ Rü tataãe ya yíxema texé ya tama nüxũ rüxoxe na choxũ tayaxõxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁷ Rü yexguma nawoeguxgu ga yema Cuáũ ga baiũxẽẽruũãrü duũxũgü, rü Ngechuchu inanaxügü ga guma Cuáũchiga na yadexaxũ. Rü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: —¡Tacü nixĩ ga pema ípeyadaugüxũ ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa? —¡Éxna wüxi ga ngẽxũrüüxũmare ga yatü ga ñoma dexne ga buanecü yaxĩãxtanücüüxẽẽcürüü ixixũ nixĩ ga ípeyadaugüxũ? ⁸ —Rü éxna ega tama guma ípeyadaugügu, ¿rü tacü nixĩ ga ípeyadaugüxũ? ¿Éxna wüxi ga yatü ga poraãcü nügü ngèxãẽxũ yĩxũ ga ípeyadaugüxũ? Pema nüxũ pecuèx i ngẽma poraãcü nügü ngèxãẽgüxũ rü ãẽxgacügü ya tacügüpatawa nangẽxmagü. ⁹ —¡Tacü éxna nixĩ ga ípeyadaugüxũ? ¿Éxna wüxi ga Tupanaãrü orearü uruũxũ? Ngẽmáãcü aixcüma yema nixĩ ga ípeyadaugüxũ. Rü pemaã nüxũ chixu rü Cuáũ ya baiũxẽẽruũ rü tama wüxi i ngẽxũrüüxũmare i Tupanaãrü orearü uruũ nixĩ. ¹⁰ —Rü Cuáũchiga nixĩ ga naxümatüxũ ga yema Tupanaãrü ore ga ñaxũ:

“Cupéxegu chayamu i chorü orearü ngeruũ na cuxcèx namexẽẽãxũcèx i duũxũgüarü maxũ”,

ñaxũ. ¹¹ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü guxũ i duũxũgütanüwa rü nataxuma i Tupanaãrü orearü uruũ i Cuáũ ya baiũxẽẽruũãrü yexera ixixũ. Natürü yíxema Tupana ãẽxgacü íxixũwa wixwexüchi üxe, rü Cuáũãrü yexera tixĩ. ¹² —Rü yexguma noxri Cuáũ ya baiũxẽẽruũ inaxügügu na nüxũ yaxúxũ i ñuxãcü Tupana ãẽgacü ixixũwa nangugüxũ i duũxũgü, rü nüma ga duũxũgü rü norütama ngúchaxũmaã nawa nangugüchaxũ i ngema nachica. Rü ñuxma rü ta ngemagutama narüxĩnue. ¹³ —Rü guxũma ga Tupanaãrü orearü uruũgüarü orewa, rü ore ga mugü ga Moíché ümatüxũwa rü nüxũ nixuchigagü na ínanguégaxũ ya Cristu na ãẽxgacü na yĩxũcèx. Rü yemaãcü nixĩ ñuxmata ínangu ga Cuáũ. ¹⁴ —Rü ngẽxguma chi peyaxõgüchaũgu i ñãã chorü ore, rü pemaã nüxũ chixu rü Cuáũ ya baiũxẽẽruũ nixĩ ya yima yanguxẽẽcü ga yema ore ga guma nuxcümaücü ga orearü uruũ ga Ería ga ípenanguxẽẽcüchiga ümatüxũ. ¹⁵ —Rü yíxema achixẽgüxe, ¡rü naga taxĩnüe i ngẽma ore! —ñanagürü. ¹⁶ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: — ¡Tacügu tá chanangu i ñãã duũxũgü i ñuxma maxẽxũ? Maneca ñãã duũxũgü rü taxumaãma nataãẽgü ngẽxgumarüü i ñuxre i buxũgü i nügümaã ñãxtüwa rütogüxũ, rü íxĩnücèxwèxegüxũ, rü tagaãcü namücügüxũ ñagüxũ:

¹⁷ “Marü wowerumaã pexcèx tapaxetagi, natürü tama ípíxüãchitanüxü. Rü marü ngechaü i wiyaegu pexcèx tawiyaegi, natürü tama pexauxe”, ñagüxü. Rü ngëma buxügürüü nixí i ñaã duüxügü. ¹⁸ —Yerü núma naxü ga Cuáü ga baiüxëëruü rü tama pãü nangõx rü tama binu nayaxaxü. Rü yexguma ga nümagi rü: “Nangoxoãx” ñanagürügü nüxü. ¹⁹ —Rü ñuxüchi núma chaxü i choma ya Tupana Nane na duüxüxü chiixü. Rü choma rü õna changõx rü binu chayaxaxü. Rü ngëxguma i nümagi rü taanüxüchixü rü ngãxwëxexü choxü nawogüe. Rü nüxü nixugüe rü pecaduãxgüxümaã chaxãmücü, rü namaã chaxãmücü i ngëma duüxügü i Dumaärü ãëxgacücèx dïeru ngixü ideetanüxü. Natürü Tupanaärü cuèx rü meãma nangox tümawa ya yíxema aixcüma nawe rüxixë — ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ïãnegü ga tama Tupanaga ñnüëne
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü inanaxügü ga na yangagüãxü ga yema duüxügü ga guma ñãnegücüãx ga ngextá yexeraãcü ínaxüaxüwa ga taxü ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. Rü poraãcü nayangagi, yerü yema duüxügü rü tama nüxü narüxoe ga norü chixexü. ²¹ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Rü wüxi i ngechaü nixí i pexcèx, Pa Corachíücüãxgü rü Pa Becháídacüãxgüx, yerü yexguma chi Tiruarü ñãnewa rü Chidáüärü ñãnewa chanaxüxgu ga yema mexügü ga cuèxruügü ga Tupanaärü poramaã petanüwa chaxüxü, rü woo ga na poraãcü yachixexü ga yema duüxügü rü nuxcü mama chitama nüxü narüxoe ga yema nacüma ga chixexü, rü poraãcüxüchi chima nügümaã nangechaügü rü naxauxe, yerü chi nügü nicuèxãchitanü ga na yapedaduãxgüxü. ²² —Natürü pemaã nüxü chixu rü ngëma ngunexü i Tupana nagu napoxcuexü i pecaduãxgüxü, rü ngëma ngunexügu rü Tirucüãxgü rü Chidáüücüãxgüärü yexera tá pexü napoxcue i pemax, Pa Corachíücüãxgü rü Becháídacüãxgüx. ²³ —Rü pemax, Pa Capernáücüãxgü i Duüxügüx, ¿rü pema nagu perüxínüëgu rü daxügüxü i naãnewa tá ipexixü? Pemaã nüxü chixu rü naãnetüüwa i ngextá Tupana Chatanáxü ípoxcuxüwa tá nixí i pewogüxü. Rü yexguma chi Chodomaärü ñãnewa chanaxüxgu ga yema mexügü ga cuèxruügü ga Tupanaärü poramaã petanüwa chaxüxü, rü guma ñãne ga nuxcüma norü pecadugagu iyarüxoxüne rü ñuxma rü chi nangëxma. ²⁴ —Natürü pemaã nüxü chixu rü ngëma ngunexü i Tupana nagu napoxcuexü i pecaduãxgüxü, rü ngëma ngunexügu rü Chodomacüãxgüärü yexera tá pexü napoxcue i pemax, Pa Capernáücüãxgüx — ñanagürü.

*Chauxcèx pexí na chauxütagu perüngüëxücèx
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Rü yexguma rü ñaãcü nayumüxë ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —Pa Chaunatü ya Daxügüxü i Naãne rü Ñoma i Naãneärü Yorax, cuxü chicuèxüü, erü ñaã chorü ngüexügüxü nüxü cucuèxëë i ñaã ore i naxchaxwa iquicúxü i duüxügü i ñoma i naãnewa nüxü cuèxüchigüxü. ²⁶ —Rü moxë cuxna chaxã, Pa Chaunatüx, erü cuma cunaxwëxe na ngëmaãcü cunaxüxü —ñanagürü. ²⁷ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Chaunatü choxna nanaxã i guxüma i tacü i ngëxmaxü. Rü Chaunatüxicatama choxü nacuèx na texé chiixü i choma i Nane. Rü tama guxüma i duüxügü aixcüma nüxü nacuèx na texé yíxü ya Chaunatü. Rü choma ya Nane, rü ngëma duüxügü i Chaunatüxü nüxü chadauxëëchaüxüxicatama nixí i aixcüma nüxü cuèxgüxü na texé yíxü ya Chaunatü. ²⁸ —¡Rü nuã chauxütawa pexí i guxãma i pema ya ipaexe nagagu i perü chixexügü rü perü íxãchiãëgü! Rü choma rü tá pexna chanayaxu i pexweta na iperüngüëxücèx. ²⁹ —¡Rü ñuxüchi penayaxu i chorü ucuxëgü rü naxcèx pedauxütaegü i chaucüma! Erü choma rü yaxna pemaã chaxínü rü taguma chaugü chicuèxüxü. Rü ngemaãcü tá nüxü ipeyangau i ngema taãë i aixcüma ixixü. ³⁰ —Erü ngëma pexü chamuxü rü natauxcha na naga

pexĩnüëxũ. Rũ ngẽma pexũ chanaxwaexũ rũ tama naguxcha na penaxũxũ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

12

Ngechuchuarũ ngúexũgũ rũ trigu nicãũëtanũ ga ngũchigaarũ ngunexũgu
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Rũ wũxi ga ngũxchigaarũ ngunexũgu rũ Ngechuchu rũ norũ ngúexũgũmaã trigunecũgu nixũ. Rũ nataiyae ga norũ ngúexũgũ, rũ yemacèx inaxĩácũma yoxocũne triguta nicãũëtanũ, rũ inayangóëtanũ. ² Rũ yexguma yemaxũ nadaugũgu ga Parichéugũ rũ ñanagürũgũ Ngechuchuxũ: —Dücèx i curũ ngúexũgũ rũ chixexũ naxũe. Erũ ngũxchigaarũ ngunexũgu napuracũe, rũ nachuxu nixĩ i ngẽma —ñanagürũgũ. ³ Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagürũ: —¿Taguma éxna poperawa nüxũ pedau ga tacũ na naxũxũ ga nuxcũmaũcü ga ãëxgacũ ga Dabí ga yexguma nataiyèxgu ga nũma rũ natanũxũgũ? ⁴ —Rũ Tupanapatagu naxũcu rũ nanangõx ga yema pãũ ga üünexũ ga Dabícèx rũ natanũxũgücèx chuxuxũ ga na nangõxgũãxũ. Yerũ paigücèxicatama nixĩ ga yema pãũ. ⁵ —Rũ pemax, Pa Parichéugũx ¿taguma éxna nawa pengúe ga yema ore ga mugũpanegu Moíché ümatũxũ ga ñaxũ rũ marũ name i paigũ rũ ngũxchigaarũ ngunexũgu napuracũe i tupauca ya taxũnewa? Rũ ngẽma rũ tama wũxi i pecadu nixĩ naxcèx i ngẽma paigũ. ⁶ —Natürũ pemaã nüxũ chixu rũ nuã petanũwa nangëxma i wũxi i duũxũ i tupauca ya taxũneãrũ yexera ixĩxũ i Tupanapéxewa. ⁷ —Natürũ pema rũ tama nüxũ pecuèx i ñuxũ ñaxũchiga nixĩ i ngẽma Tupanaãrũ ore i ümatũxũ i ñaxũ:

“Choma rũ tama chanaxwèxe i chauxcèx peyamèx i carnerugũ, natürũ chanaxwèxe i togũ pexũ nangechaũtũmũũgũ”,
ñaxũ. Rũ ngëxguma chi meã nüxũ pecuèxgũgu i ngẽma ore, rũ tãũ chima chixri nachiga pidexagũ i ñaã chorũ ngúexũgũ i taxuũma i chixexũ ügũxũ i Tupanapéxewa. ⁸ —Rũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rũ aixcũma ngũxchigaarũ yora chixĩ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

Wũxi ga yatũ ga yumécũchiga
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Rũ yexguma yema nachicawa ínaxũũxgu ga Ngechuchu, rũ guma ñãneãrũ ngutaquéxepataũgu naxũcu. ¹⁰ Rũ yéma nayexma ga wũxi ga yatũ ga norũ wũxi-chacũũwa yumécũ. Rũ nũmagũ ga Parichéugũ rũ naxcèx nadaugũ ga ñuxãcü norũ ãëxgacũgũxũtawa Ngechuchuxũ na ínaxuaxũgũxũ. Rũ yemacèx Ngechuchuna nacagũe, rũ ñanagürũgũ: —¿Namexũ yĩxũ na texé naxcèx yataanexëëxũ i wũxi i ðaawexũ i ngũxchigaarũ ngunexũgu? —ñanagürũgũ. ¹¹ Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagürũ: —¿Texé i petanũwa rũ ngëxguma chi ngũxchigaarũ ngunexũgu wũxi i perũ carneru puchugu ngxugũ, rũ taux éxna i ngëxgumatama ípeyadaugũxũ rũ ípenatũãchixũ woo ngũxchigaarũ ngunexũ yixĩgu? ¹² —Natürũ Tupanapéxewa rũ wũxi i duũxũ rũ poraãcũxũchima wũxi i carneruarũ yexera nixĩ. Rũ ngẽmacèx name nixĩ i mexũ taxũ i woo ngũxchigaarũ ngunexũ yixĩgu —ñanagürũ. ¹³ Rũ ñuxũchi ga Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ ga guma yatũ ga yumécũ: —¿lyarüwéxãchiméxë! —ñanagürũ. Rũ guma yatũ rũ inayarũwéxãchiméxë, rũ yexgumatama narũmeméx, rũ naĩ ga naxméx ga mexũnerũũ nixĩ. ¹⁴ Rũ yexguma yemaxũ nadaugũgu ga Parichéugũ, rũ ínachoxũ ga yéma. Rũ inanaxũgũe na naxcèx nadaugũxũ ga ñuxãcü tá na Ngechuchuxũ yamèxgũxũ.

Nuxcũmaũxũ ga ore ga Ngechuchuchiga

¹⁵ Rũ yexguma Ngechuchu nüxũ cuáchigagu na Parichéugũ na yamèxgũchaũxũ, rũ ínaxũxũ ga guma ñãnewa. Rũ muxũma ga duũxũgũ rũ nawe narũxĩ. Rũ nũma ga

Ngechuchu rü nanameẽxẽẽ ga guxũma ga yema duũxũgũ ga idaaweexũ. ¹⁶ Rü duũxũgũna naxãga na tama nüxũ yaxugüexũcèx na texe na yĩxũ ga nümax. ¹⁷ Rü yemaãcü nanaxü ga Ngechuchu na yanguxẽẽãxũcèx ga yema ore ga nuxcümaũcü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaxía nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

¹⁸ “Daa nixĩ ya chorü duũ ya chomatama nüxũ chaxunetacü rü nüxũ changechaũcü rü namaã chataãẽxũchicü. Rü Chauãẽ i Üünexũ rü nüxna tá chanamu. Rü nüma tá guxũ i duũxũgũ i tama Yudíugü ixĩgũxũmaã nüxũ nixu i ore i mexũ i aixcüma ixĩxũ. ¹⁹ Rü tagutáma ngextá texémaã niporagacüü rü taxúemaãtáma ngextá nipura. Rü tagutáma texé ñaneãrü ítamũgũwa nüxũ taxĩnü na natagaxũ. ²⁰ Rü nüma rü tãütáma nanadai i ngẽma duũxũgũ i norü õwa turaexũ, rü tãütáma inayanaxoxẽẽ i ngẽma duũxũgũ i írarüwatama yaxõgũxũ. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ ñuxmatáta guxũ i naãnewa nangu i ngẽma norü ore i aixcüma ixĩxũ. ²¹ Rü guxũ i duũxũgũ i tama Yudíugü ixĩgũxũ rü tá naxcèx naxĩ na ngẽmaãcü naxütawa nayauxgũãxũcèx i norü maxũ i taguma gúxũ”, ñanagürü ga Ichaxía.

*Parichéugü rü Ngechuchuxũ nixugüe na ngoxoarü poramaã napuracüxũ
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23, 12.10)*

²² Rü Ngechuchuxũtawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngoxoácü ga ngexetücü rü tama idexacü. Rü Ngechuchu nanamexẽẽ. Rü guma yatü rü yexgumatama nidauchi rü nidexa. ²³ Rü guxũma ga duũxũgũ rü nabèixãchiãègü ga yexguma yemaxũ nadaugügu. Rü ñanagürügü: —¿Taux éxna daa yĩxũ ya Dabí nane ya Cristu? —ñanagürügü. ²⁴ Natürü yexguma yemaxũ naxĩnüègu ga Parichéugü, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü i Ngechuchu, rü ngoxogünatü i Bechebúarü poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngoxogü —ñanagürügü. ²⁵ Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ nacüexama ga tacügu na naxĩnüèxũ. Rü yemacèx ñanagürü nüxũ: —Ngëxguma chi wüxi i nachiũãnecũãx i duũxũgũ nügü itoyegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxẽẽ. Rü ngëxguma chi wüxi ya ñãnecũãx rü éxna wüxi ya ícũãx nügũmaã nuẽèchagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxẽẽ. ²⁶ —Rü ngëxguma chi Bechebú nügütama ítxèxchigu rü nügütama yamèxgu, ¿rü ñuxãcü chi ãèxgacüecha yĩxũ? ²⁷ —Rü pemax, Pa Parichéugüx, rü choxũ pixuxgu rü Bechebúarü poramaã íchanawoxũ i ngoxogü. Natürü ngëxguma chi Bechebúarü poramaã íchanawoũxgu i ngoxogü, ¿rü texéarü poramaã nixĩ i perü ngüexũgü rü ínawoxũãxũ i ngoxogü? Rü dücax, rü ngẽma perü ngüexũgütama nixĩ i pexcèx nangoxẽẽxũ na ípetüexũ. ²⁸ —Natürü pemaã nüxũ chixu rü aixcüma Tupanaãẽ i Üünexũãrü poramaã nixĩ i íchanawoxũxũ i ngoxogü. Rü ngẽmawa pexũ nüxũ chacuèxẽẽ na marü núma petanüwa nanguxũ ya Tupana, na perü ãèxgacü yĩxũcèx. ²⁹ —¿Rü ñuxãcü texé wüxi ya yatü ya poracüpatagu taxücu na tanapuxũxũcèx i norü ngẽmaxũgü, ega tama tayanèixiragu i noxrix? Rü ngëxguma tayanèixiraguxicatama nixĩ i nüxna tanapuxũxũ i norü ngẽmaxũgü ya yima yatü ya poracü. ³⁰ —Rü yíxema tama choxũ ngechaũxẽ rü chauxchi taxai. Rü yíxema tama choxũ rüngũxèexẽ na Tupanacèx tananutaquèxexũ i duũxũgü rü chauxchawa tanangianexẽẽ. ³¹ —Rü ngẽmacèx pemaã nüxũ chixu rü Tupana tá nüxũ nüxũ nangechaũ i guxũma i pecadugü i duũxũgü ügũxũ rü guxũma i norü dexagü i chixexũ. Natürü yíxema Tupanaãẽ i Üünexũmaã tacü ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma chixexũ. ³² —Rü guxãma ya texé ya tacü chomaã ixugüxe rü Tupana tá tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma. Natürü texé ya Tupanaãẽ i Üünexũmaã tacü ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma, rü bai i ñoma i naãnewa, rü bai i daxügũxũ i naãnewa.

Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ na tacü rü nanetü yĩxũ
(Lc 6.43-45)

³³—Rü ngëxguma wüxi i nanetü rü namexgu, rü norü o rü ta name. Natürü ngëxguma wüxi i nanetü rü nachixéxgu, rü norü o rü ta nachixe. Rü wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ ngoxi name rü éxna tama. ³⁴—Pa Áxtapearü Duüxügüx, ¿ñuxácü i mexũ i orexũ pixuxũ ega pematama rü pichixecümagu? Erü ngëma ore i peëxmaã nüxũ pixuxũ rü peãëwa nixĩ i ne naxũxũ. ³⁵—Wüxi ya mecü ya yatü rü mexũ i orexũ nixu, erü naãëwa rü aixcüma mexügu narüxĩnü. Natürü wüxi i yatü i chixecümaxũ rü chixexũ i orexũ nixu, erü naãëwa rü chixexügu narüxĩnü. ³⁶—Rü choma pemaã nüxũ chixu rü ngëma ngunexũ i nagu nagúxũ i naãne, rü Tupana rü tá nüxna naca i guxũ i duüxügü naxcèx i guxüma i ore i chixexũ i nüxũ yaxuxũ i ñoma i naãnewa. ³⁷—Erü ngëma curü dexagüwa rü Tupana tá cuxũ nangugü, rü tá cumaã nüxũ nixu ngoxita cume i napéxewa rü éxna tama —ñanagürü ga Ngechuchu.

Duüxügü ga tama yaxögüchaũxũ rü naxcèx ínacagü ga to ga cuèxruũ ga Tupanaãrü poramaã üxũ
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Rü yexguma rü ñuxre ga Parichéugü rü Yudíugüarü ngúexëëruüğü ga ore ga mugüwa nguxëëtaegüxũ rü ñanagürügü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexëëruüx, cuxũ tadauxchaũ na cunaxüxũ i wüxi i cuèxruũ i mexũ i Tupanaãrü poramaã cuxüxũ —ñanagürügü. ³⁹ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ñã duüxügü i chixecümagüxũ rü tama yaxögüxũ rü naxcèx ínacagü i wüxi i cuèxruũ i mexũ i Tupanaãrü poramaã üxũ. Natürü yema cuèxruũ ga nuxcümaücü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Yonáxũ ngupetüxüxüxica tátama nadaugü. Rü taxuütáma i to i cuèxruũ nüxũ tadauxëë i ñã duüxügü. ⁴⁰—Rü yexgumariüũ ga Yoná ga tomaëxpüx ga ngunexũ rü tomaëxpüx ga chütaxũ choxni ga taxũ ga bayenaãnüwa na nayexmaxũ rü wenaxãrü na nangóxũ, rü ngëxgumarüũ tá ta nixĩ i choma i tomaëxpüx i ngunexũ rü tomaëxpüx i chütaxũ i chatáxüwa changëxmaxũ. Natürü wena táxarü changox. ⁴¹—Rü ngëxguma naãneãrü guxgu rü Tupana rü ñã duüxügüna nacaxgu i norü pecaduchiga, rü nuxcümaüğüxũ ga Nínibecüãx ga duüxügü rü tá inachigü. Rü Tupanapéxewa tá ínanaxuaxüğü i ñã duüxügü i ñuxma maxëxũ. Yerü nümagü ga Nínibecüãx rü nüxũ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ ga yexguma Yoná namaã nüxũ ixuxgu ga Tupanaãrü ore. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangëxma i wüxi i Yonáãrü yexera ixixũ. ⁴²—Rü ngëxguma naãneãrü guxgu rü Tupana rü ñã duüxügüna nacaxgu i norü pecaduchiga, rü ngüma ga nuxcümaücü ga Chabaaneãrü ãëxgacü rü tá iichi. Rü tá ínanaxuaxũ i ñã duüxügü i ñuxma maxëxũ. Yerü ngüma rü yaxüwaxüchi ne ixü na ãëxgacü ga Charumóüxũ naxĩnüxüçèx ga ñuxácü poraãcü nüxũ na nacüèxüchixũ. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangëxma i wüxi i Charumóüãrü yexera ixixũ.

ngoxo i taeguxüchiga
(Lc 11.24-26)

⁴³⁻⁴⁴—Rü ngëxguma wüxi i ngoxo rü wüxi ya yatüwa ínaxüxgu, rü dauxchitawa i ngextá taxüema íxãpataxüwa rü nu ne nanaxümare. Rü naxcèx nadau na ngexta na nangüxüçèx. Rü ngëxguma taxuxguma nüxũ iyangauxgu na ngexta nangüegaxũ, rü nagu narüxĩnü na wena nataeguxũ naxcèx ya yima yatü ga noxri nawa ínaxüchirécü. Rü ngëxguma nataegugu, rü nüxũ inayangau ya yima yatü na wüxi ya i ya ngëãcüne rü mexëene rü meã nabixichinerüũ na yĩxũ. ⁴⁵—Rü ngëma ngoxo rü ínixü rü naxcèx nayadau i to i 7 i ngoxogü i norü yexera i chixexũ. Rü guxüma i ngëma rü yima yatügu nayachocu, rü ngëxma naxãchiüğü. Rü ngëxguma ya yima yatü rü noxriarü yexera nachixe. Rü ngëxgumarüũ tá ta nüxũ naxüpetü i ñã duüxügü i chixecümagüxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ngechucharü mamá rü naëneëgüchiga
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Rü yexguma duüxüğümaã íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma tangu ga naë rü naëneëgü. Rü ípataarü düxétügu tarücho, rü Ngechuchumaã tidexagüchaü. ⁴⁷ Rü wüxi ga duüxü Ngechuchumaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —Yéa düxétüwa tangëxma ya cue rü cueneëgü, rü cumaã tidexagüchaü —ñanagürü nüxü. ⁴⁸ Natürü Ngechuchu nanangäxü ga yema duüxü ga namaã nüxü ixuxü ga yema ore, rü ñanagürü nüxü: —¿Texé tixí ya chaue? ¿Rü texégü tixí ya chaueneëgü? —ñanagürü. ⁴⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexüğüxü naxuneta, rü ñanagürü: —Dücèx, daxe tixí ya chaue, rü daagü nixí ya chaueneëgü. ⁵⁰ —Erü guxãma ya texé ya naxúxe i Chaunatü ya daxüguçarü ngüchaü, rü yíxema tixí ya chaueneë rü chaueyèx rü chaue —ñanagürü ga Ngechuchu.

13

*Ore ga toecügu ixuxü
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Rü yematama ngunexügu ga Ngechuchu rü ínaxüxü nawa ga guma í ga nagu napexüne. Rü naxtaxaãnacüwa nayarüto. ² Rü muxüma ga duüxüğü rü yéma naxcèx nangutaquéxegü. Rü yemacèx düxwa wüxi ga ngegu nixüe ga Ngechuchu, rü guma nguewa narüto. Rü guxüma ga duüxüğü rü yexma naxnecütéxegu nachigü. ³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü muxüma ga ore ga cuèxruüwa nanangüexëë ga duüxüğü. Rü norü ngüxëetaewa rü ñanagürü: —Rü wüxi ga yatü ga toecü rü trigumaã nanagüane. ⁴ —Rü yexguma trigumaã nagüaneãgu, rü ñuxre ga guma trigu rü namacüwagu nayi. Rü ínangugü ga werigü, rü nanawecu. ⁵ —Rü náigü ga trigu rü nutatanügu nayi ga ngextá ínachixcaxüwa ga waixüümü. Rü paxa narüxüğü ga guma trigu, yerü ga waixüümü rü tama nayaxcü. ⁶ —Rü yexguma nangunagügu ga üèxcü, rü narüngëxgü ga guma trigu. Rü nayue yerü tama poraãcü nixãmèxã. ⁷ —Rü náigü ga trigu rü tuxunecügu nayi. Rü yexguma nayaegu ga tuxugü, rü guma triguxü inawocu, rü nanadai. ⁸ —Natürü náigü ga trigu rü mexü ga waixüümügu nayi. Rü yexguma nayaegu rü muxüma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü nümaxü rü wüxireewa rü 100 püxü ínanguxuchi ga norü o, rü náireegüwa rü 60, rü náireegüwa rü 30. ⁹ —Rü yíxema ächixëgüxe, ¡rü nagu tarüxínüë i ngëma ore! —ñanagürü.

*Tacüçèx nixí ga yema ore ga cuèxruüğügu ixuxü
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Rü yexguma ga norü ngüexüğü rü Ngechuchucèx naxí, rü nüxna nacagüe, rü ñanagürüğü: —Pa Corix, ¿Tüxcüü i cuèxruüğügu cuyaxuãcüma cunangüexëëxü i ñã duüxüğü? —ñanagürüğü. ¹¹ Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Tupana rü pexüxcatama nüxü nacüxëë i ngëma èxüguxü na ñuxãcü äëxgacü yíxü i nümax. Natürü nüma i togü i duüxüğü rü tama nüxü nüxü nacüxëë i ngëma. ¹² —Rü texé ya aixcüma naga ínüxë i chorü ore, rü Tupana rü yexeraãcü tá tüxü nüxü nacüxëë. Rü ngëmaãcü tá tüxü nangëxma i taxü i cuèx. Natürü texé ya tama naga ínüxë i ñã ore rü Tupana tá tüxna nanayaxu i ngëma íraxü i cuèx i tüxü ngëxmachiréxü. ¹³ —Rü ngëmacèx nixí i ore i cuèxruümaã chanangüexëëxü i ngëma duüxüğü. Erü nümagü rü woo nüxü nadaugügu, rü ñoma tama nüxü nadaugüxürüü nixigü. Rü woo nüxü naxínüëgu, rü ñoma tama nüxü naxínüëxürüü nixigü. Rü tama nüxü nacüxgüéga. ¹⁴ —Rü aixcüma ngëma duüxüğüchiga nixí ga yema Tupanaãrü ore ga nuxcümaücü ga norü orearü uruü ga Ichaxía nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü ngëma duüxüğü rü tá aixcüma nüxü naxínüë, natürü täütáma nüxü nacüxgüéga i tacüchiga na yíxü i ngëma nüxü naxínüëxü. Rü aixcüma tá nüxü nadaugü,

natürü tãütáma nüxũ nacuèxgü na ÷acüchiga yĩxũ i ngẽma nüxũ nadaugũxũ.
¹⁵ Erü ngẽma duũxũgü rü tãütáma nüxũ nacuèxgüchaũ i chorü ore, rü naxchaxwa tá nügü narütütamachixëgü rü tá naxchaxwa napexetügü. Rü ngẽmaacü tá nanaxügü na tama nüxũ nadaugũxücèx i ngẽma mexũ i naxcèx chaxũxũ, rü tama nüxũ naxĩnüèxücèx i chorü ore, rü tama nüxũ nacuèxgüxücèx na ñuxãcü choma chanaxwèxexũãcüma na namaxëxũ, rü tama chauxcèx nadaugũxücèx na chanamaxëxëxücèx”,

ñanagürü. ¹⁶ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Natürü pemax, Pa Chorü Ngúexũgüx, rü petaãëgü erü pexetügümaátama nüxũ pedaugü i ngẽma chaxũxũ rü pexmachixëmaátama nüxũ pexĩnüè i chorü ore. ¹⁷ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü muxüchixũ ga nuxcümaũgüxũ ga Tupanaärü orearü uruũgü rü muxüchixũ ga duũxũgü ga imecümaxũ, rü nüxũ nadaugüchaũ i ngẽma ñuxma chauxütawa nüxũ pedaugũxũ. Natürü tama nüxũ nadaugü. Rü nüxũ naxĩnüèchaũ i ngẽma ore i ñuxma chauxütawa nüxũ pexĩnüèxũ. Natürü tama nüxũ naxĩnüè —ñanagürü.

*Ngechuchu rü meã nanangoxëë ga yema ore ga toecüchigagu yaxuxũ
 (Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

¹⁸ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —ÿDücèx, iperüxĩnüè na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ i ngẽma ore i cuèxruũ i toecüchiga! ¹⁹ —Rü guma trigu ga namagu yixũnerüũ tixĩgü ya yixema nüxũ ñnüèxë i ore i mexũ na ñuxãcü ãëxgacü yĩxũ ya Tupana natürü tama nüxũ cuèxgüxe i ñuxũ ñaxũchiga na yĩxũ i ngẽma ore. Rü tümaxütawa nangu i Chataná, rü tüxũ nüxũ inayarüngümaëxëë i ngẽma ore i tümãëwa ngëxmachiréxũ. ²⁰ —Rü guma trigu ga nutatanügu yixũnerüũ nixĩ i ngẽma duũxũgü i nüxũ ñnüèxũ i Tupanaärü ore rü taãëacüma nayauxgüxũ. ²¹ —Natürü ngẽma na tama aixcüma nagu naxĩnüèxũ i ngẽma ore, rü paxaãchitama nayaxögü, rü yixcüra ngëxguma ngẽma oregagu guxchaxũgü nüxũ üpetügu rü éxna duũxũgü naxchi aiegu, rü ínanatèxgü i ngẽma ore. ²² —Rü guma trigu ga tuxunecügu yixũnerüũ nixĩ i ngẽma duũxũgü i Tupanaärü orexũ ñnüèxũ rü yaxögüxũ. Natürü ñoma i naãneärü ngëmaxũgücèx oegaãëgüxũ, rü ngëmaguama rüxĩnüèxũ, rü düxwa nüxũ inayarüngümaë i ngẽma ore. Rü guxũma i ngẽma rü Tupanaärü orexũ nüxũ narüxoxëë na tama aixcüma meã Tupanawe naxĩxücèx i ngẽma duũxũgü. ²³ —Natürü guma trigu ga mexũ ga waixũmügu yixũnerüũ nixĩ i ngẽma duũxũgü i nüxũ ñnüèxũ i Tupanaärü ore, rü nüxũ cuèxgüxũ i ÷acüchiga na yĩxũ, rü naga ñnüèxũ rü meã naxcèx maxëxũ. Rü tümáxë rü guma trigu ga 100 püxü nawa ínguxuchinerüũ tixĩ. Rü tümáxë rü guma 60 püxü nawa ínguxuchinerüũ tixĩ. Rü tümáxë rü guma 30 püxü nawa ínguxuchinerüũ tixĩ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga chixexũ ga natüane ga trigutanügu toxũchigagu ixuxũ

²⁴ Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuèxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü ñanagürü: —Rü nüma ya Tupana rü ñoma wüxi ga yatü ga mexüne ga triguchire naãnegu tocürüũ tá nanaxü. ²⁵ —Rü guma yatü rü yexguma ínapeyane rü wüxi ga norü uwanü ga naxchi aixũ rü yéma naxũ. Rü naëchita yexma trigunecügu nayatogü ga chixexũ ga natüane. Rü ñuxüchi ínixü. ²⁶ —Rü yexguma naxügügu ga trigu rü nayaegu rü yexwacèx yaxoxgu, rü yema natüane rü ta nangox. ²⁷ —Rü yexguma ga yema yatüarü duũxũgü, rü namaã nüxũ nayarüxügü, rü ñanagürügü:

“Pa Corix, cuma rü cuanegu rü triguxicachiréx ngëxma cuto. ¿Natürü ñuxãcü i ñuxma rü chixexũ i natüane rü ta ngẽma naxügüxũ?” ñanagürügü. ²⁸ —Rü yexguma ga yema naãneärü yora, rü ñanagürü nüxũ:

“Maneca wüxi i chorü uwanü i chauxchi aixũ nixĩ i ngẽma ngexũ wagüxũ” ñanagürü. Rü yexguma ga norü duũxũgü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü:

“Pa Corix, ¿cunaxwèxexũ na tanabéxũ i ngẽma chixexũ i natüane?” ñanagürügü. ²⁹ — Natürü nũma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ ga yema norü duũxũgü:

“¡Nüetama ngema nangẽxmagü! Erü ngẽxguma chi penabéxgu, rü ngürüächi trigumaã chi ta penangauxẽẽ na penabéxũ. ³⁰ —Rü narümemaẽ nixĩ i nüetama ngema nayae ñuxmatáta triguarü buxgüwa nangu. Rü ngẽxguma rü ngema tá chanamugü i chorü puracütanüxũ, rü tá nanabéxira i ngẽma chixexũ i natüane. Rü tá ínanagoxũcũta, rü ñuxũchi tá ínanagu. Rü ngẽmawena tá nayabuxgü i trigu, rü naxchiũgu tá choxũ namaã nanguxũgü” ñanagürü.

Ore ga motachachiregu ixuxũ
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuèxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü ñanagürü: —Rü ngẽma Tupanaarü ore rü yexera nixũchigü. Rü ñoma wüxi ya motachachire ya wüxi ya yatü naãnegu toxũnerüũ nixĩ. ³² —Rü woo naxíraxũchichiréx ya yima naxchire, natürü ngẽxguma naxũxgu rü nayèxgu, rü wüxi i nanetü i taetaxũ nixĩ. Rü ngẽmacèx i werigü rü natanüwa naxĩ, rü ngẽxma nayarüxũchiãũgü —ñanagürü.

Ore ga pãũärü puxẽẽruũgu ixuxũ
(Lc 13.20-21)

³³ Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuèxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü ñanagürü: —Rü Tupanaarü ore rü duũxũgütanüwa nangu. Rü nixũchigü rü nanaxũchicüxü i norü maxü. Rü ñoma íxraxũ i pãũärü puxẽẽruũ i wüxi i nge taxũ i ngürü pãũchara namaã ipuxẽẽxũrũxũ nixĩ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuèxruũgu ixuxũ ga oremaã nidexa ga Ngechuchu na yanguxẽẽãxũcèx ga Tupanaarü ore
(Mr 4.33-34)

³⁴ Rü guxũma ga yema ore ga Ngechuchu duũxũgümaã nüxũ ixuxũ, rü cuèxruũgu yaxuãcũma namaã nüxũ nixu. Rü yemaãcũxicatama nixĩ ga namaã nüxũ yaxuxũ. ³⁵ Rü yemaãcü nanaxü ga Ngechuchu na yanguxẽẽãxũcèx ga yema Tupanaarü ore ga nuxcũmaũcü ga norü orearü uruũ ga Ichaxía ümatüxũ ga ñaxũ: “Choma rü cuèxruũgu ixuxũ i oremaã tá duũxũgümaã chidexa. Rü tá namaã chanangoxẽẽ i ngẽma cuèx i èxũguxũ ga yexguma noxri naãne ixũgũgumama iicúxũ”, ñaxũ.

Ngechuchu nanangoxẽẽ na tacũchiga yĩxũ ga yema ore ga chixexũ ga natüane ga trigutanügu toxũchigagu ixuxũ

³⁶ Rü Ngechuchu ínayamugü ga duũxũgü, rü guma ĩ ga nagu napexũnegu naxücu. Rü norü ngüexũgü rü yema naxcèx naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, ¡tomaã nangoxẽẽ na tacũchiga yĩxũ i ngẽma chixexũ i natüanegu ixuxũ i ore! —ñanagürügü. ³⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü yima mexũ i trigumaã toecü, rü nũma nixĩ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü. ³⁸ —Rü ngẽma naãne i nagu natoexũ, rü ñoma i naãne nixĩ. Rü ngẽma mexũ i trigu rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Tupanaarü duũxũgü ixĩgũxũ. Rü ngẽma chixexũ i natüane, rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Chatanáarü ixĩgũxũ. ³⁹ —Rü ngẽma norü uwanü i chixexũ i natüanemaã naẽchita naãnegu yatoexũ, rü ngẽma nixĩ i Chataná. Rü ngẽma ngunexũ i nagu nabuxuxũ i trigu rü naãneärü gũxchiga nixĩ. Rü ngẽma puracütanüxũ i triguarü buxwa puracüexũ, rü Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcũãx nixĩgü. ⁴⁰ —Rü ngẽxgumarüũ i ngẽma chixexũ i natüane rü na nabéxũ rü ñuxũchi na ínaguxũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ i naãneärü guxgu. ⁴¹ —Rü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiixũ, rü tá chanamu i chorü orearü ngeruũgü i daxũcũãx na nadeãxũcèx i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügũxũ rü ngẽma duũxũgü i toguãxũ chixexũ ügũxẽẽxũ. Rü tá ínanawoxũ. ⁴² —Rü tá üxüxetüwa nayawocu. Rü ngema

tá naxauxe rü tá nixúxchapütägü. ⁴³ —Natürü guxúma i ngêma duúxügü i Tupanaga ñnũxũ, rü tá uèxcürũ inabaixgü i ngextá Tanatü ya Tupana ãëxgacü íxixúwa. Rü yíxema ãchixëgüxe, jrü nüxũ taxĩnũe i ngêma ore! —ñanagürü.

Ore ga taxũ ga diëru ga icúxũgu ixuxũ

⁴⁴ Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuèxruũxũ duúxügümaã nixu, rü ñanagürü: —Rü ngêma na ãëxgacü yĩxũ ya Tupana rü duúxügücèx rü namexechi ñoma wüxi i uiru i wüxi i naãnegu icúxürũxũ. Rü wüxi ya yatü rü ngëxguma nüxũ iyangauxgu i ngêma uiru, rü paxa wena ngêma naãnegu nayacux. Rü taãëcúma namaã nataxe i guxúma i norü ngëmaxügü na naxcèx nataxexücèx i ngêma naãne na noxrü yĩxücèx i ngêma uiru —ñanagürü.

Ore ga nuta ga ngèxãëruũ ga tatanücügu ixuxũ

⁴⁵ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü duúxügü rü ñoma wüxi i taxetanüxũ i nutagü ya ngèxãëruũcèx dauxürũ nixĩgü na poraãcü Tupanaxcèx nadaugüxũ na nũma norü ãëxgacü yixixücèx. ⁴⁶ —Rü ngêma taxetanüxũ rü ngëxguma düxwa nüxũ iyangauxgu ya wüxi ya nuta ya ngèxãëruũ ya guxũãrũ yexera mexëchicü, rü namaã nataxe i guxúma i norü ngëmaxügü na naxcèx nataxexücèx ya yima nuta ya mexëchicü, na noxrü yĩxücèx.

Ore ga püchagu ixuxũ

⁴⁷ —Rü ngêma Tupana na ãëxgacü yixixũ rü wüxi i pücha i nagúxũraũxũ i choxni namaã iyaxuxũrũ nixĩ. ⁴⁸ —Rü ngëxguma naxãacuxgu i ngêma pücha, rü ngêma püchaetanüxũ rü naxnecüpechinügu ínanatúachigü. Rü ngema narütogü rü nayadexechi i ngêma mexũ i choxni, rü pexchigu nananucu. Rü ngêma tama ingóxũ i choxni rü ínanawogü. ⁴⁹⁻⁵⁰ —Rü ngëxgumarũ tá nixĩ i ngëxguma naguxgu i naãne. Erü Tupanaãrũ orearü ngeruügü i daxücũãx, rü núma tá naxĩ. Rü tá nayadexechi i ngêma mexũ i duúxügü nüxna i ngêma ichixexũ, rü tá üxüxetüwa nayawocu i ngêma duúxügü i chixexũ. Rü ngema tá naxauxe, rü tá nixúxchapütägü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngexwacaxügüxũ rü nuxcúmaügüxũ i ngëmaxügüchiga

⁵¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexügüna naca, rü ñanagürü: —¿Nüxũ pecuáxũ yĩxũ na tacüchiga yĩxũ i ngêma pemaã nüxũ chixuxũ? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Ngëmaãcü, Pa Corix, nüxũ tacuèx —ñanagürügü. ⁵² Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngëxguma wüxi i ngúexëëruũ i ore i mugüwa nguxëëtaexũ aixcúma nüxũ cuèxgu na ñuxãcü ãëxgacü yĩxũ ya Tupana, rü nanaxwëxe na meã nüxũ nacuáxũ i ngêma nuxcúmaũxũ i Tupanaãrũ ore rü ñaã ngexwacaxüxũ i chorü ore rü ta, ngëxgumarũ i wüxi i cori i norü taxepatawa duúxügücèx inawéxũ i norü ngëmaxügü i ngexwacaxügüxũ rü norü ngëmaxügü i nuxcúmaügüxũ ta —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Nacharétuwa nayexma

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Rü yexguma Ngechuchu nüxũ rüchauxgu ga yema ore ga cuèxruügüxũ na yaxuxũ, rü inaxüãchi ga yéma. ⁵⁴ Rü guma ñãne ga nawa nayaxüne ga Nacharétuwa naxũ. Rü guma ñãneãrũ ngutaquëxepataũgu naxücu rü yéma nanangúexëë ga duúxügü. Rü yema duúxügü rü nabèixãchiãëgü namaã ga norü ore. Rü ñanagürügü: —¿Ngextá nüxũ nacuèx i ngêma nguxëëtae? ¿Rü ñuxãcü nüxũ nacuèx na naxüãxũ i ngêma mexügü i taxügü i Tupanaãrũ poramaã naxüxũ? ⁵⁵ —¿Taux éxna i daa yĩxũ ya carpinteru ya Yúche nane ya María ngĩne, ya Chaũtiágu rü Yúche rü Chimáú rü Yuda naëneë ixicü? ⁵⁶ —¿Rü taux éxna i naëyèxgü rü nuxma tatanügu naxãchiügüxũ? ¿Rü ngëxguma i ngextá yĩxũ i nayauxãxũ i ngêma nüxũ nacuáxũ? —ñanagürügü. ⁵⁷ Rü yemacèx ga duúxügü

rü tama nüxü inarüxinüechaü. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Guxüma i togü i duüxügü rü namaã nataãëgü i wüxi i Tupanaärü orearü uruü. Natürü ngëma orearü uruüchiüãnewatama rü duüxügü rü tama namaã nataãëgü —ñanagürü. ⁵⁸ Rü yema duüxügütanüwa rü tama poraãcü nanaxü ga mexügü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü, yerü tama nüxü nayaxögüchaü ga yema duüxügü.

14

Nayu ga Cuáü ga baiüxëëruü
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Rü yema ngunexügügu nixi ga Gariréaaneärü äëxgacü, ga Erode rü Ngechuchuxü nacuáchigaxü. ² Rü Erode rü norü duüxügümaã ñanagürü: —Yima nixi ya Cuáü ga baiüxëëruü rü marü wena namaxü. Rü ngëmacèx nüxü nangëxma i pora na naxüãxü i ngëma mexügü i taxügü i Tupanaärü poramaã naxüxü —ñanagürü. ³ Rü yema ñanagürü, yerü nümatama ga Erode rü üpaacü norü churaragüxü namu na Cuáüxü yayauxgüxücèx rü cadenamaã yanëixgüãcüma poxcupataüwa nagagüãxücèx. Rü yemaãcü nanaxü ga Erode, yerü yemaãcü naxcèx íca ga naxmèx ga Erodía ga naëneë ga Piripi naxmèxchiréx ixücü. ⁴ Rü Erode rü Cuáümaã nanu yerü ga Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Tama name na cuxumèxmaã cuxãmaxü —ñanagürü. ⁵ Rü Erode rü Cuáüxü nimáxchaü, natürü duüxügüxü namu yerü guxüma ga duüxügü rü nagu narüxinüë rü aixcüma Tupanaärü orearü uruü nixi ga Cuáü. ⁶ Natürü yexguma norü taunecüarü ngunexüwa nanguxgu ga Erode rü wüxi ga peta naxü. Rü yema petawa rü Erodíaxacü rü íyayüxparachigüxü napéxewa ga yema petatanüxü. Rü nüma ga äëxgacü ga Erode rü poraãcü norü me nixi ga yema naxüxü ga naxácürücü. ⁷ Rü yemacèx ngímaã inaxuneta rü ñanagürü ngíxü: —¡Choxna naxcèx naca i tacü i cunaxwèxexü, rü aixcüma tá cuxna chanaxá! —ñanagürü. ⁸ Rü yexguma ga ngíma rü ngíëxütawa ixü, rü ngíëna iyaca, rü ngígürügü: —Pa Ma, ¿tacü i cunaxwèxexü na naxcèx íchaçaxü? —ngígürügü. Rü ngíë ngíxü ingãxü, rü ngígürügü: —¡Naxcèx ínaca i Cuáü ya baiüxëëruüëru! —ngígürügü ga ngíë. Rü yexguma ga yema pacü rü ngígürügü nüxü ga Erode: —Chanaxwèxe i wüxi ya poratugu choxna cunaxá i Cuáü ya baiüxëëruüëru —ngígürügü. ⁹ Rü yexguma ga äëxgacü ga Erode rü inayarümaãchi namaã ga yema ore, natürü norü unetacèx rü norü petatanüxücèx rü tama ngíxü nawomüxëëchaü. Rü nanamu ga ñuxre ga norü churaragü na ngíxna naxägüãxücèx ga yema naxcèx ínaçaxü. ¹⁰ Rü yemaãcü poxcupataüwa nanamu na yéma Cuáüxü yanadaenaãxücèx. ¹¹ Rü yemawena wüxi ga poratugu ngíxütawa nanange ga Cuáüëru, rü yema pacüna nayaxá. Rü ngíma rü ñuxüchi ngíëna iyaxá. ¹² Rü yexguma ga Cuáüärü ngúexügü rü yéma naxi, rü nayangegü ga naxüne, rü inayatèxgü. Rü yemawena rü Ngechuchumaã nüxü nayarüxugüe.

Ngechuchu rü nanachibüexëë ga 5000 ga yatügü
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Cu 6.1-14)

¹³ Rü yexguma yemaxü nacuáchigagu ga Ngechuchu, rü nüxícatama wüxi ga ngegu nixüe, rü ínaxüxü ga yéma. Rü wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxüwa naxü. Natürü ga duüxügü rü nüxü nacuèxgüama ga ngextá na naxüxü. Rü ínachoxü ga norü ñanegüwa, rü dauxchitagu nawe narüxi. ¹⁴ Rü yexguma nguëwa ínaxüegu ga Ngechuchu rü nüxü nadau ga yema muxüma ga duüxügü. Rü nüxü nangechaütümüügü. Rü nanameëxëë ga yema duüxügü ga idaaweexü ga naxcèx yéma nagagüxü. ¹⁵ Rü yexguma marü nachütachaügu rü Ngechuchucèx naxi ga norü ngúexügü, rü ñanagürügü nüxü: —Marü nachütachaü, rü ñuxüchi taxúema nuxma taxãpata i nuã. Rü name nixi ícuyamugü i ñã duüxügü na ñanexácügü ya ngaicamana ngëxmagünëwa naxíxücèx, rü ngema norü

ōnatèx yataxegüxücèx —ñanagürügü. ¹⁶ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Taxuacüma nawoegu. ¡Rü pematama penachibüexëx! —ñanagürü. ¹⁷ Rü nümagü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Natürü nuã rü wüximéxpüx i pãü rü taxre i choxnixicatama toxü nangëxma —ñanagürügü. ¹⁸ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —¡Nuã chauxütawa penana! —ñanagürü. ¹⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na maxëtéxewa natogüxücèx. Rü ñuxüchi nanade ga yema wüximéxpüx ga pãü rü yema taxre ga choxnigü. Rü daxügu nadawenüácüma Tupanana moxë naxã, rü ñuxüchi inanabücu ga yema pãügü. Rü norü ngüexügüna nanana, rü yema duüxügüxü nayanu. ²⁰ Rü guxüma ga yema duüxügü rü meãma nachibüe. Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãü rü choxnichipéxegü ga íyaxügüxü. ²¹ Rü yema yéma chibüexü rü 5000 ga yatügü nixí, natürü ga ngexügü rü buxügü rü tama nayaxugü.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu
(Mr 6.45-52; Cu 6.16-21)

²² Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü íyamugüyane rü wüxi ga ngegu nayachoüxëë ga norü ngüexügü na yoxni naxtaxaarü tocutüwa naxixücèx. ²³ Rü yexguma duüxügüxü íyamugüguwena rü guma mëxpúnewa ínaxüächi ga Ngechuchu na nüxíca yéma yayumüxëxücèx. Rü yexma nüxícatama nachütaü. ²⁴ Natürü ga norü ngüexügü rü naxtaxaarü ngãxütüchiügu nixãgü ga yexguma. Rü tacü ga buanecü yexma nüxü naxü, rü poraãcü nayuape. ²⁵ Rü yexguma marü yangunechaügu rü norü ngüexügüwe ínaxüächi ga Ngechuchu. Rü dexáchiüétügu nixü naxcèx ga norü ngüexügü. ²⁶ Rü yexguma norü ngüexügü nüxü daugügu ga dexáchiüétügu na yaxüxü, rü poraãcü nabèixächiãëgü. Rü norü muümaã aita naxüe, rü ñanagürügü: —Wüxi i naxchiximare nixí —ñanagürügü. ²⁷ Natürü ga Ngechuchu rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxü: —¡Peporae! rü choma chixí. ¡Rü táxü ipemuüëxü! —ñanagürü. ²⁸ Rü yexguma ga Pedru rü Ngechuchumaã nidexa rü ñanagürü: —Pa Corix, ega chi cuma quixügu, ¡rü choxü namu na choma rü ta dexáétügu chixüxücèx rü cuxütawa na chaxüxücèx! —ñanagürü. ²⁹ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Ëcü ¡nuã naxü! —ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü ínaxüe ga nguewa. Rü inanaxügü ga dexáétügu na yaxüxü na Ngechuchuxütawa naxüxücèx. ³⁰ Natürü yexguma nüxü yacuëxächigu ga na naporaxü ga buanecü rü namü, rü inanaxügü ga na dexáchiügu nanguxü. Rü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Corix, ¡choxü rüngüxëë! —ñanagürü. ³¹ Rü yexgumatama ga Ngechuchu rü Pedruméxëgu nayayauxächi, rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü írarüwatama cuyaxō. ¡Rü tüxcüü tama aixcüma cuyaxōxōchi? —ñanagürü. ³² Rü yexguma ngegu yachoügu ga Ngechuchu rü Pedru, rü nangupetü ga guma buanecü. ³³ Rü guxüma ga norü ngüexügü ga nguewa yexmagüxü rü Ngechuchupéxegu nacaxápüxügü rü nüxü nicuëxüügü, rü ñanagürügü nüxü: —Aixcümaxüchi cuma nixí i Tupana Nane quiüxü —ñanagürügü.

Yenecharétuanewa Ngechuchu nanameëxëë ga idaaweexü
(Mr 6.53-56)

³⁴ Rü yexguma marü yanguügu ga naxtaawa, rü Yenecharétuanewa nangugü rü yéma ínachoü. ³⁵ Rü yexguma yema duüxügü ga yémacüãx nüxü icuëxächitanügu ga Ngechuchu na yíxü ga guma, rü guxüma ga yema naãnewa nanguchiga ga yéma na nayexmaxü ga Ngechuchu. Rü yemacèx naxütawa nanagagü ga yema duüxügü ga idaaweexü. ³⁶ Rü Ngechuchuxü nacèxügü na naxchirupechinügu mare yangögügüxücèx. Rü guxüma ga yema naxchirupechinügu ingögüexü rü narümeë.

15

Tacü nixĩ i Tupanapéxewa duũxũgũxũ chixexẽxũ
(Mr 7.1-23)

¹ Rũ Ngechuchucèx naxĩ ga ñuxre ga Parichéugũ rũ ngúexẽruũgũ ga ore ga mugüwa nguxẽtaegũxũ ga Yerucharéũwa ne íxũ. Rũ Ngechuchuna nacagũ, rũ ñanagürügũ: ² — ¿Tũxcüũ i curũ ngúexũgũ rũ tama nagu naxĩ i nuxcümaũgũxũ i tórũ oxigücüma? ¿Rũ tũxcüũ tama nayanguxẽgũ i ngẽma nacüma na Tupanacèx nayauxmẽxgũxũ naxũpa na nachibüexũ? —ñanagürügũ. ³ Natürũ ga Ngechuchu rũ nüxna naca ga yema Parichéugũ rũ ngúexẽruũgũ, rũ ñanagürũ nüxũ: —¿Rũ tũxcüũ i pema rũ nüxũ pexo i Tupanaärũ mu na nagu pexĩxücèx i pecümagütama? ⁴ Erũ Tupana rũ norũ orewa rũ ñanagürũ:

“¿Tũxũ nangechaũ ya cunatũ rũ cue!”
ñanagürũ. Rũ ngẽma orewa rũ ñanagürũ ta:

“Rũ texé ya tümanatümaã rũ éxna tümaẽmaã guxchigaxe rũ name nixĩ i noxtacüma ngẽmacèx tũxũ tayuxẽ”,
ñanagürũ. ⁵ Natürũ pema rũ ñaperügügũ:

“Marũ name ega wüxi ya yatũ nanatũxũ rũ naẽxũ ñaxgu: ‘Taxucürüwa chorũ ngẽmaxümaã cuxũ charüngũxẽ erũ guxũma i chorũ ngẽmaxũ rũ marũ Tupanana chanaxã’,” ñaxgu. ⁶ Rũ ngẽxguma texé ngẽma ñagügu rũ pexcèx rũ marũ namexũ na tama tümanatũxũ rũ tümaẽxũ tarüngũxẽxũ. Rũ ngẽmaãcü ipeyanaxoxẽ i Tupanaärũ mu na nagu pexĩxücèx i pecümagütama. ⁷ Pema nixĩ i duũxũgũ i togüpéxewa rũ meã pemaxënetaxũ, natürũ peãewa rũ chixexũgu perũxĩnüẽ. Rũ aixcüma nixĩ ga yema ore ga nuxcümaãcü ga Tupanaärũ orearũ uruũ ga Ichaxía pechiga ümatũxũ ga ñaxũ:

⁸ “Ñã duũxũgũ rũ naãxmaãmare choxũ nicuèxüũgũ. Natürũ naãewa rũ tama aixcüma chaugu narũxĩnüẽ. ⁹ Rũ taxuwama name na ngẽmaãcü natücèxma choxũ yacuèxüũgũxũ. Rũ guxũma i norũ nguxẽtae rũ yatügüarũ mugümare nixĩ rũ tama aixcüma chorũ mu nixĩ”,

ñaxũ. ¹⁰ Rũ ñuxũchi ga Ngechuchu rũ duũxũgücèx naca, rũ ñanagürũ nüxũ: — ¿Meã iperũxĩnüẽ i ñã chorũ ore, rũ nagu perũxĩnüẽ! ¹¹ Ngẽma õna i duũxũgũ ngóxũ rũ tama ngẽma nixĩ i napecaduãxẽgũxũ. Natürũ ngẽma ore i chixexũ i nüxũ yaxuxũ, rũ ngẽma waxi nixĩ i napecaduãxẽgũxũ —ñanagürũ. ¹² Rũ ñuxũchi ga norũ ngúexũgũ rũ naxcèx naxĩ, rũ ñanagürügũ nüxũ: —¿Pa Corix, tama éxna nüxũ cucuèx na Parichéugüãewa nangúxũ i ngẽma ore i namaã nüxũ quixuxũ? —ñanagürügũ. ¹³ Natürũ nüma ga Ngechuchu rũ nanangaxũ rũ ñanagürũ nüxũ: —Guxũma i ngema nanetũ i tama Chaunatũ itoxũ rũ tá nanabéx. ¹⁴ Rũ nüetama i ngẽma Parichéugũ, erũ namaärũ cuèxruũgũ i ngexetũxũrũ nixĩgũ. Rũ ngẽxguma wüxi i ngexetũxũ rũ naxrũũ ngexetũxũmaã inacuèxgu rũ ngürüãchi ngẽma taxre rũ wüxi i äxmaxũgu tá nügümaã nayayicu —ñanagürũ. ¹⁵ Rũ ñuxũchi ga Pedru rũ Ngechuchuna naca, rũ ñanagürũ: — ¿Tomaã meã nangoxẽ na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ i ngẽma ore i tomaã nüxũ quixuxũ! — ñanagürũ. ¹⁶ Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagürũ: —¿Éxna pema rũ ta tama nüxũ pecuèxgüéga i ngẽma ore? ¹⁷ ¿Tama éxna nüxũ pecuèx rũ guxũma i ngẽma õna i duũxũgũ ngóxũ rũ naãnüwa naxũ, rũ yixcama rũ ñuxũchi ínaxũxũ? ¹⁸ Natürũ guxũma i ngẽma ore i duũxũgũ nüxũ ixuxũ rũ naãewa nixĩ i ne naxũxũ. Rũ ngẽma ore i chixexũ waxi nixĩ i napecaduãxẽgũxũ i ngẽma duũxũgũ. ¹⁹ Erũ naãewa nixĩ i chixexũgu naxĩnüexũ i duũxũgũ. Rũ ngema ne naxũ na namãetaxũ, rũ to i ngexũ i ätexũmaã na inapexũ, rũ na nangẽãmarexũ, rũ na nangíxũ, rũ na yadoratèxãxũ, rũ na naguxchigawèxexũ. ²⁰ Rũ guxũma i ngẽma chixexũ waxi nixĩ i duũxũgũxũ pecaduãxẽxũ. Natürũ ngẽma na tama

nayauxméxgüxü naxüpa na nachibüexü, rü ngëma rü tama nanapecaduãxëë i duüxügü —ñanagürü.

Wüxi ga ngecü ga to ga nachiiãnecüãx ga Ngechuchuaxü yaxõxcüchiga
(Mr 7.24-30)

²¹ Rü yexguma yéma inaxüãchigu ga Ngechuchu, rü Tiruane rü Chidããneärü ñanegüwa naxü. ²² Rü Ngechuchuxütawa ingu ga wüxi ga ngecü ga Canácüãx ga Tiruanegu áchiücü. Rü tagaãcü ngígürügü nüxü: —Pa Cori Pa Dabítanüxüx, ¡cuxü changechaütümüü! Erü chauxacü rü wüxi i ngoxo ngíwa nangëxma i poraãcü ngixü chixewexü —ngígürügü. ²³ Natürü ga Ngechuchu rü tama ngixü nangãxü. Rü düxwa ga norü ngúexügü rü naxcèx naxí, rü Ngechuchuxü nacèxügü, rü ñanagürügü: —Pa Corix ¡Ngímaã nüxü ixu i ngëma nge rü íyaxü, erü tawe iyacaechigü! —ñanagürügü. ²⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Tupana núma choxü namu na Yudíugü i pecaduãxgüxcèxicatama na chadauxücèx —ñanagürü. ²⁵ Natürü ngíma ga yema nge ga tama Yudíu ixícü rü Ngechuchucèx iyaxü. Rü napéxegu iyacaxápüxü, rü ngígürügü nüxü: —Pa Corix ¡choxü rüngüxëë! —ngígürügü. ²⁶ Natürü Ngechuchu rü ñanagürü: —Tama name i taxacügüna tanapu i norü òna na airugüna naxãxücèx —ñanagürü. [Rü yema ñanagürü yerü nümagü ga Yudíugü rü nügü nixugüe na Tupanaxácügüxüchi yígüxü rü yema togü rü ñoma airugürüü na yixígüxü.] ²⁷ Natürü ngíma ga yema nge rü ngígürügü: —Rü aixcüma nixí i curü ore, Pa Corix, natürü airugü rü ta norü yoraarü ònatüchi i mechawa rüyixü nangõx —ngígürügü. ²⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngixü: —Pa Ngecüx, aixcümaxüchi cuyaxõ. Marü tá chanaxü i ngëma cuma cunaxwèxexü —ñanagürü. Rü yexgumatama ngíxcèx nitaane ga ngíxãcü.

Ngechuchu rü nanameëxëë ga muxüma ga idaaweexü

²⁹ Rü yemawena ga Ngechuchu rü inaxüãchi ga yema naãnewa, rü naxtaxa ga Gariréacutüwa naxü. Rü ñuxüchi wüxi ga mëxpúnewa ínaxüãchi, rü yéma nayarüto. ³⁰ Rü muxüma ga duüxügü naxütawa nangugü. Rü yéma naxütawa nanagagü ga duüxügü ga ichixeparagüxü, rü ngexetügüxü, rü tama idexagüxü, rü chixechacüügüxü, rü muxüma ga togü ga idaaweexü. Rü Ngechuchupéxegu nayamugü, rü nüma ga Ngechuchu rü nanameëxëë. ³¹ Rü ga duüxügü rü poraãcü nabèixãchiãëgü ga yexguma nüxü nadaugüga ga ñuxãcü yema noxri tama idexagüxü rü marü na yadexagüxü, rü yema noxri chixechacüügüxü rü marü naxcèx na yataanegüxü, rü yema noxri chixeparagüxü rü marü na nameparagüxü, rü yema noxri ngexetügüxü rü marü na yadauchigüxü. Rü yemacèx ga duüxügü rü Tupanaxü nicuèxüügü.

Ngechuchu nanachibüexëë ga 4000 ga yatügü
(Mr 8.1-10)

³² Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü norü ngúexügücèx naca, rü ñanagürü nüxü: —Choxü nangechaütümüügü i ñaã duüxügü, erü marü tomaëxpüx i ngunexü nuã chauxütawa nangëxmagü, rü nüxü nataxuma i norü òna. Rü taxuacüma ngëmaãcumare nachiiüwa chanamugü, erü ngürüãchi namagu tá nayaturae —ñanagürü. ³³ Rü norü ngúexügü rü ñanagürügü nüxü: —¡Natürü ngextá tá tanayaxu i òna naxcèx i guxüma i ñaã duüxügü? Erü taxúema nuxma taxãpata i nuã —ñanagürügü. ³⁴ Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¡Ñuxre i pãü pexü nangëxma i pemax? —ñanagürü. Rü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Toxü nangëxma i 7 i pãü rü noxretama i choxnixácügüxücatama —ñanagürügü. ³⁵ Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na ñaxtüanewa natogüxcèx. ³⁶ Rü nanade ga yema 7 ga pãü rü yema choxnigü. Rü Tupanana moxë naxã. Rü ñuxüchi inanabücu. Rü norü ngúexügüna nanana na duüxügüxü yanuãxücèx.

³⁷ Rū guxũma ga duũxũgũ rü meãma nachibũe. Rū yemawena rü 7 ga pexchigũ nanapagũamatama namaã ga yema pãũ rü choxnichipéxegũ ga íyaxũgũxũ. ³⁸ Rū yema yéma chibũexũ rü 4,000 ga yatũgũ nixĩ, natürü ga ngexũgũ rü buxũgũ rü tama nayaxugũ. ³⁹ Rū yemawena ga Ngechuchu rü duũxũgũxũ ínimugũ. Rū ñuxũchi wüxi ga ngeugu nixũe, rü Magadãarü naãnewa naxũ.

16

Parichéugũ rü Chaduchéugũ naxcèx ínacagũ na nüxũ nüxũ nadauxëëgũxũcèx ga wüxi ga cuèxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxũxũ

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Rū ga Parichéugũ rü Chaduchéugũ rü Ngechuchuxũ ínayadaugũ. Rū Ngechuchuna nacagũe na nüxũ nüxũ nadauxëëgũxũcèx ga wüxi ga cuèxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxũxũ, yerü nüxũ naxũgũchaũmare. ² Natürü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü yáuanecü rü ñaperüügũgũ:

“Name tá nixĩ i moxũãrũ ngunexũ, erü nadautüweane”, ñaperüügũgũ. ³ Rū ngëxguma pèxmama nadautüweanegu rü poraãcü nacaixanegu, rü:

“Nachixe tá nixĩ i ngunexũ” ñaperüügũgũ. Pema nixĩ i duũxũgũ i togüpéxewa meã pemaxënetaxũ, natürü chixexũgu perüxĩnüë. Rū pema nüxũ pecuèx na penangugũxũ i ñuxgu tá nameãnexũ rü ñuxgu tá nachixeanexũ. Natürü ñuxma na yanguxũ i ngëma cuèxruũgũ ga nuxcüma Tupana pemaã ixunetaxũ rü tama nüxũ pecuèxgüéga na ÷acũchiga yĩxũ —ñanagürü. ⁴ Rū ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ñãã duũxũgũ i chixecũmagũxũ rü tama yaxõgũxũ rü naxcèx ínacagũ i wüxi i cuèxruũ i Tupanaãrü poramaã üxũ. Natürü yema cuèxruũ ga nuxcümaücü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Yonãxũ ngupetüxürüüxicatátama nadaugũ. Rū yexgumarüü na bayenaãnüwa na ínaxũxũ, rü choma rü ichatãxũwa tá íchaxũxũ. Rū taxuxütãma i to i cuèxruũxũ nüxũ chadauxëë i ñãã duũxũgũ —ñanagürü. Rū ñuxũchi nüxna yéma nixũ ga Ngechuchu, rü inaxũãchi.

Parichéugũarü pãũãrũ puxëëruũchiga

(Mr 8.14-21)

⁵ Rū yexguma naxtaxaarü tocutüwa naxĩxgu ga norü ngúexũgũ, rü nüxũ inayarüngũmaë na nawemü ta íyangegũxũ. ⁶ Rū yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Dücèx, pexuãëgũ naxcèx i Parichéugũ rü Chaduchéugũarü pãũãrũ puxëëruũ! —ñanagürü. ⁷ Rū yema norü ngúexũgũ rü inanaxũgũe ga nügũ na ñagũxũ: —Ngëma ñanagürü tüxũ, erü tama tawemüta ítingegũ —ñanagürügũ. ⁸ Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacuèxama ga ñuxãcü na yadexagũxũ ga norü ngúexũgũ. Rū yemacèx ñanagürü nüxũ: —¡Tüxcüũ,

“Tüxũ nataxu i tawemü” ñaperüügũgũ? Pema rü tama aixcüma peyaxõgũ. ⁹ —¡Tama éxna nüxũ pecuèxgüéga rü nüxna pecuèxãchie ga yema wüximéëxpüx ga pãũ ga yema 5,000 ga yatũgũcèx ichabücuxũ? ¡Rü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxũ namaã ga yema naxchipéxegũ ga íyaxũgũxũ? ¹⁰ —¡Rü tama éxna nüxna pecuèxãchie ga yema 7 ga pãũ ga yema 4,000 ga yatũgũcèx ichabücuxũ? ¡Rü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxũ namaã ga yema naxchipéxegũ ga íyaxũgũxũ? ¹¹ —¡Rü ñuxãcü nixĩ i tama nüxũ pecuáxũ i tama pãũchiga na chidexaxũ i ngëxguma ñachagu:

“¡Pexuãëgũ naxcèx i Parichéugũ rü Chaduchéugũarü pãũãrũ puxëëruũ!” ñachagu? —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹² Rū yexguma ga norü ngúexũgũ rü nüxũ nacuèxgũ ga tama pãũãrũ puxëëruũchiga na yadexaxũ ga Ngechuchu, natürü Parichéugũ rü Chaduchéugũarü nguxëëtaechiga na yĩxũ ga na yadexaxũ.

*Pedru nanangoxêê na Cristu na yîixũ ga Ngechuchu
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Rũ yexguma Checharéa ga Piripuaneãrũ ngaicamana nanguxgu ga Ngechuchu, rũ norũ ngúexũgũna naca, rũ ñanagürũ: —¿Ñuxũ ñaxũ i duũxũgũ i chauchiga na texé chiĩxũ i chomax? —ñanagürũ. ¹⁴ Rũ nũma ga norũ ngúexũgũ rũ nanangãxũ rũ ñanagürũgũ: —Nangẽxma i duũxũgũ rũ:

“Cuáũ ya baiũxêêruũ quixĩ” ñagũxũ. Rũ togũ i:

“Ería quixĩ” ñagũxũ. Rũ togũ i:

“Yeremíã quixĩ” ñagũxũ. Rũ togũ rũ:

“Wũxi ga nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ quixĩ” ñagũxũ —ñanagürũgũ. ¹⁵ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nũxna naca rũ ñanagürũ: —¿Rũ pema i ñuxũ ñapegũxũ choxũ na texé chiĩxũ? —ñanagürũ. ¹⁶ Rũ Chimáũ ga Pedru nanangãxũ, rũ ñanagürũ nũxũ: —Cuma nixĩ i Cristu ya Tupana ya maxũcũ Nane quiĩxũ —ñanagürũ. ¹⁷ Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagürũ nũxũ: —Cuma rũ aixcũma cutaãê, Pa Chimáũx, Pa Yoná Nanex, erũ taxuũma i duũxũ nixĩ i cuxũ nũxũ cuèxêẽxũ i ngẽma, natürũ Chaunatũ ya daxũgucũ nixĩ ya cuxũ nũxũ cuèxêẽcũ na Nane chiĩxũ. ¹⁸ —Rũ choma cumaã nũxũ chixu rũ cuma rũ Pedru quixĩ. Rũ ngẽma cuéga rũ “nuta” ñaxũchiga nixĩ. Rũ cuma tá nixĩ i chorũ duũxũgũarũ dauruũ quiĩxũ. Rũ Chataná rũ tãũtãma nũxũ narũyexera i ngẽma chorũ duũxũgũ. ¹⁹ —Rũ choma rũ tá cuxna chanaxã i chorũ ore na duũxũgũmaã nũxũ quixuxũcèx na nũxũ nacuèxgũxũcèx na ñuxãcũ daxũguxũ i naãnewa nangugũxũ i ngextã Tupana ãẽxgacũ fíxĩxũwa. Rũ yíxema tama cuxũ irũxĩnũẽxẽ i ngẽma ore rũ tãũtãma ngema tichocu. Natürũ yíxema meã cuxũ irũxĩnũẽxẽ i ngẽma ore rũ aixcũma ngema Tupana ãẽxgacũ fíxĩxũwa tá tangugũ —ñanagürũ. ²⁰ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ norũ ngúexũgũmaã nũxũ nixu, rũ ñanagürũ: —¿Taxúemaãtãma nũxũ pixu na choma rũ Cristu chiĩxũ! —ñanagürũ.

*Ngechuchu nanaxunagũ ga norũ yuxchiga
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Rũ yemawena inanaxũgũ ga norũ ngúexũgũmaã nũxũ na yaxuxũ ga țacũ tá nũxũ na üpetũxũ. Rũ ñanagürũ: —Choma rũ Yerucharéũwa tá chaxũ, rũ ngema poraãcũ ngúxũ tá choxũ ningexêẽgũ. Rũ choxũ tá nimèxgũ i Yudũgũarũ ãẽgacũgũerugũ rũ paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ ngúexêẽruũgũ i ore i mugũwa nguxêẽtaegũxũ. Natürũ tomaẽxpũx i ngunexũ ngupetũgu rũ wena táxaru chamaxũ —ñanagürũ. ²² Rũ yexguma ga Pedru rũ nũxĩca noxrũwama Ngechuchuxũ naga, rũ inanaxũgũ ga na naxucuxêãxũ, rũ ñanagürũ: —Pa Corix, Tupana rũ tama nanaxwèxe na ngẽmaãcũ quidexaxũ. Rũ tãũtãma ngẽmaãcũ cuxũ nangupetũ i cumax —ñanagürũ. ²³ Natürũ ga Ngechuchu rũ Pedrucèx nadaueguãchi, rũ ñanagürũ nũxũ: —¿Choxna ixũgachi, Pa Chatanáx, erũ chixexũgu choxũ cunguxêẽchaũ! Rũ tama Tupana nagu rũxĩnũxũgu curũxĩnũ, rũ yatũgũ nagu rũxĩnũxũgumare curũxĩnũ i cumax —ñanagürũ. ²⁴ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ norũ ngúexũgũxũ ñanagürũ: —Rũ ngẽxguma texé chowe rũxũxchaũgu, jècũ nũxũ tarũxo i tũmaãrũ ngúchaũ, rũ namaã tabora i ngẽma guxchaxũgũ i tũmacèx ínguxũ i ñoma curuchawa tipotaxũrũũ tũxũ ixĩxêẽxũ, rũ ngẽmaetũwa chowe tarũxũãma! ²⁵ Erũ yíxema tũgũ maxèchaxêẽchaũxẽ rũ tá tayu. Natürũ yíxema chauxcèx yũxe rũ aixcũma tá tũxũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ. ²⁶ Rũ ¿Tãcũwa i nũxũ namexũ ya wũxi ya yatũ ega nayauãxgu i guxũma i ñoma i naãneãrũ ngẽmaxũgũ, natürũ iyanatauxêẽãgu i norũ maxũ? Erũ taxucürũwama wũxi ya yatũ rũ norũ dũerumaã naxcèx nataxe i norũ maxũ. ²⁷ Erũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ rũ wena táxaru nũma chaxũ. Rũ ngẽxguma rũ Chaunatũ ya Tupanarũũ tá ãẽxgacũ chixĩ, rũ daxũcũãx i orearũ

ngeruũgũmaã tá íchangu. Rü ngëxguma tá nixĩ i nüxũ chanaxütanüxũ i wüxichigü i duũxũgü i ngëma ñuxäcü chauxcèx na namaxëxürüũäcũma maxëxũ. ²⁸ Rü aixcũma pemaã nüxũ chixu rü nangëxma i ñuxre i duũxũgü i núma ngëxmagüxũ rü täütáma nayu ñuxmatáta choxũ nadaugü na yuwa ícharüdaxũ rü aixcũma äëxgacü ya poracü na chiixũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

17

Ngechuchu rü toraxũäcü nangox
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Rü 6 ga ngunexũguwena rü Ngechuchu ínayagagü ga Pedru rü Chaũtiágu rü Cuáũ ga Chaũtiágueneë. Rü nüxĩcatama wüxi ga mëxpúnewa noxrüwama namaã naxũ. ² Rü yéma yema ngúexũgüpéxewa rü toraxũäcü nangox ga Ngechuchu. Rü üèxcürüü nixĩ ga nachiwe ga na yayaauracüxũ. Rü naxchiru rü ta üèxcüemarüü nixĩ ga na nangóonexëäxũ. ³ Rü ngürüächi yéma naxcèx nangoxgü ga Moíché rü Ería. Rü Ngechuchumaã yéma nidexagü. ⁴ Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Corix, name nixĩ nuã tangëxmagü. Rü ngëxguma cunaxwèxegu rü tá tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxcèx, rü náí ya Moíhcécèx, rü náí ya Eríacèx —ñanagürü. ⁵ Rü yexguma íyadexayane ga Pedru rü wüxi ga caixanexũ ga nangóonexëäxũ rü natanügu nayangaixema. Rü yema caixanexũwa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxũchicü rü namaã chataäëxũchicü. ¡Rü naga pexĩnüë! —ñanagürü. ⁶ Rü yexguma yemaxũ naxĩnüëgu ga yema ngúexũgü, rü ñaxtúanegu nanangücuchiächitanü, yerü poraäcü namuũë. ⁷ Natürü ga Ngechuchu rü naxcèx nixũ, rü nüxũ nayarüngögü, rü ñanagürü nüxũ: —¡Ipechigü rü täxü ipemuũëxũ! —ñanagürü. ⁸ Rü yexguma wenaxärü nadaunagütanügu, rü Ngechuchuxũxĩcatama nadaugü rü taxúema ga toguexũ nadaugü. ⁹ Rü yexguma ínaxĩgügu ga guma mëxpúnewa, rü Ngechuchu nayaxucüxëgü ga taxúemaãma na nüxũ yaxugüexüçèx ga yema yéma nüxũ nadaugüxũ, ñuxmatáta yuwa ínadxgu rü wena namaũxgu. ¹⁰ Rü ñuxũchi ga yema ngúexũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü i ngëma ngúexëëruügü i ore i mugüwa nguxëëtaegüxũ rü ñanagürügü:

“Ería tá nixĩ ya nüxĩra cuxüpa nuã ücü?” ñanagürügü. ¹¹ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Aixcũma nixĩ i Ería na nüxĩra tá núma naxüxũ na chauxüpa Tupanacèx yamexëäxüçèx i duũxũgü. ¹² Natürü choma pemaã nüxũ chixu, rü Ería rü marü núma naxü, natürü duũxũgü rü tama nüxũ nacüèxgü na texe yĩxũ. Rü yemacèx chixri namaã nachopetü. Rü ngëxgumarüü tá ta nixĩ na chixri tá chomaã nachopetüxũ i duũxũgü —ñanagürü. ¹³ Rü yexguma ga yema ngúexũgü rü nüxũ nicüèxächitanü ga Cuáũ ga baiüxëëruüchiga na yĩxũ ga yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ.

Ngechuchu rü nanamexëë ga wüxi ga bucü ga ngoxo nawa yexmacü
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Rü yexguma duũxũgü íyexmaxüwa nangugügu, rü wüxi ga yatü Ngechuchucèx nixũ. Rü napéxegu nayacaxápüxü rü ñanagürü nüxũ: ¹⁵ —Pa Corix, ¡nüxũ nangechaũ ya chaune rü naxcèx yataanexëë! Erü muëxpüxcüna rü naxãüäëxũ, rü poraäcü nüxũ nangux. Rü muëxpüxcüna rü üxüxetügu nayanguxëë, rü éxna dexágu. ¹⁶ —Rü nuã curü ngúexũgüxütawa chanaga, natürü nümagü rü tama nüxũ nacüèxgü na namexëëgüäxũ —ñanagürü. ¹⁷ Rü yexguma Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ: —Pa Duũxũgü i Tama Yaxögüxũ i Chixri Maxëxüx, ¿ñuxguratáta i pemaã chanuxmaxü rü yaxna pemaã chaxĩnüxũ? ¡Nuã penaga ya yima bucü! —ñanagürü. ¹⁸ Rü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo ga guma bucüwa yexmaxü. Rü yemaäcü ínanatëxüchi ga yema ngoxo. Rü yexgumatama naxcèx nitaane ga guma bucü.

¹⁹ Rū yemawena ga norū ngúexũgũ rŭ noxrŭwama Ngechuchumaã nidexagũ. Rŭ nŭxna nacagũe, rŭ ñanagŭrũgũ nŭxũ: —Pa Corix, ¿tũxcũũ i toma rŭ taxuacũma ítanatèxũchi i ngẽma ngoxo? —ñanagŭrũgũ. ²⁰ Rŭ Ngechuchu nanangãxũ, rŭ ñanagŭrũ nŭxũ: —Pema rŭ taxuacũma ípenatèxũchi erũ tama aixcũma peyaxõgũ. Rŭ aixcũma pemaã nŭxũ chixu, rŭ ngẽxguma chi woo wũxi ya motachachirerũxũ naxiraxũchigu i perũ õ, rŭ chi daa mèxpũnemaã nŭxũ pixuxgu na yaxũgachixũcèx, rŭ chi pega naxĩnũ. Rŭ taxuxũ chima pexũ naguxcha ega aixcũma peyaxõgũgũ. ²¹ —Natũrũ ñaãrũũ i ngoxo rŭ tama ínaxũxũ ega tama ixaureãcũma iyumũxègu —ñanagŭrũ.

Ngechuchu rŭ wenaxãrũ nanaxuna gũ ga norũ yuxchiga
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Rŭ yexguma norũ ngúexũgũmaã Gariréaarũ naãnegu yaxũxgu ga Ngechuchu, rŭ norũ ngúexũgũmaã nŭxũ nixu, rŭ ñanagŭrũ: —Choma ya Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rŭ chixri tá chomaã nachopetũ rŭ ãẽxgacũgũna tá choxũ namugũ i duũxũgũ. ²³ —Rŭ tá choxũ nimèxgũ, natũrũ tomaẽxpũx i ngunexũguwena rŭ wena táxarũ chamaxũ —ñanagŭrũ. Rŭ yexguma yema orexũ naxĩnũegu ga norũ ngúexũgũ, rŭ poraãcũ nangechaũgũ.

Ngechuchu ngĩxũ naxũtanũ ga yema dũeru ga tupauca ga taxũnecèx ngĩxũ nayauxgũcũ

²⁴ Ngechuchu rŭ norũ ngúexũgũmaã Capernãũrũ ñãnewa naxĩ. Rŭ yexguma yema nangugũgu rŭ Pedruxũ ínayadaugũ ga yema yatũgũ ga tupauca ga taxũnecèx dũeru ngĩxũ yaxugũxũ. Rŭ Pedruna nacagũe rŭ ñanagŭrũgũ: —¿Yima curũ Cori rŭ tama éxna ngĩxũ naxũtanũ i ngẽma dũeru i tupauca ya taxũneãrũ ixĩcũ? —ñanagŭrũgũ. ²⁵ Rŭ Pedru nanangãxũ, rŭ ñanagŭrũ: —Ngẽmaãcũ nanaxũtanũ —ñanagŭrũ. Rŭ yixcama ga yexguma ãxgu naxũcuxgu ga Pedru, rŭ Ngechuchuxira Pedrumaã nidexa, rŭ ñanagŭrũ nŭxũ: —¿Nŭxũ ñacuxũ i cumax, Pa Pedrux, rŭ ngextá nixĩ i nayauxgũãxũ i norũ dũeru i guxũ i nachiũãneãrũ ãẽxgacũgũ? ¿Cuxcèx i nũgũtanũwatama rŭ éxna togũ i duũxũgũtanũwa? —ñanagŭrũ. ²⁶ Rŭ Pedru nanangãxũ, rŭ ñanagŭrũ: —Maneca togũ i duũxũgũtanũwa nixĩ i nayauxgũãxũ —ñanagŭrũ. Rŭ ñuxũchi Ngechuchu nanangãxũ rŭ ñanagŭrũ: —Rŭ ngẽxguma ngẽmaãcũ yixĩgu, rŭ yixema na Tupanaãrũ ixĩgũxũ rŭ taxucèxma tanaxũtanũgũ. ²⁷ —Natũrũ ngẽma na taxúema tamaã nuxũcèx, rŭ chanaxwèxe i cuyaxũtanũ i ngẽma dũeru. ¿Rŭ yéa naxtaawa naxũ, rŭ ngẽma yapoxwaxe! ¿Rŭ ngẽma nũxĩraũxũ i choxni i cunapoxwaũxũ rŭ naãxwa tá nŭxũ icuyangau i wũxi i dũeru i nagu mexũ na yangutanũxèẽxũcèx i chauxcèx rŭ cuxcèx rŭ ta! ¿Rŭ tupauca ya taxũnewa nange i ngẽma dũeru, rŭ yaxũtanũ! —ñanagŭrũ.

18

¿Texé tá tixĩ ya guxããrũ yexera ixĩxè?
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Rŭ yexguma ga norũ ngúexũgũ rŭ Ngechuchucèx naxĩ rŭ nŭxna nacagũ, rŭ ñanagŭrũgũ: —¿Pa Corix, texé tá tixĩ ya guxũãrũ yexera ixĩxè i ngẽma Tupana ãẽxgacũ íxĩxũwa? —ñanagŭrũgũ. ² Rŭ yexguma ga Ngechuchu rŭ wũxi ga buxũcèx naca, rŭ norũ ngúexũgũarũ ngãxũtanũgu nanachixèẽ. ³ Rŭ ñuxũchi ñanagŭrũ nŭxũ: —Dũcèx, Pa Chorũ Ngúexũgũx, aixcũma pemaã nŭxũ chixu, rŭ ngẽxguma tama nŭxũ perũxoegu i ngẽma na togũarũ yexera pegũ pixĩgũxèẽchaũxũ rŭ ñuxũchi tama ñaã buxũrũũ pegũ íperũxĩragu, rŭ taxucũrũwa pichocu i ngextá Tupana ãẽxgacũ íxĩxũwa. ⁴ —Rŭ aixcũma yixema tũgũ írũxĩraxe rŭ ñaã buxũrũũ ixĩxè, rŭ yixema tá tixĩ ya guxũãrũ yexera ixĩxè i ngextá Tupana ãẽxgacũ íxĩxũwa. ⁵ —Rŭ texé ya chauégagu meã nayaxúxe i wũxi i buxũ i ñaãrũũ ixĩxũ rŭ choxũ nixĩ i tayaxuxũ.

Naxãücüma nixĩ na pecadugu inguxũ
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶—Rü texé ya pecadugu nanguxêxê i wüxi i ñaã buxũgü i choxũ yaxõgũxũ rü tũmacèx rü narũmemaẽ chi nixĩ na noxtacũma wüxi ya nuta tũmanaãwa nayangacuchixũ, rü ñuxũchi ngẽmaãcü taxtũchiũwa tũxũ nayarũtáexũ na ngẽxma tayuxũcèx. ⁷—Ñoma i naãnecũãx i duũxũgücèx rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ na nangẽxmaxũ i muxũchixũ i ñacü i pecadugu nayixêxũ. Rü guxũguma tá nangẽxma i ngẽma chixexũgü, natürü wüxi i ngechaũxũchi tá nixĩ naxcèx i ngẽma yatü i togũxũ pecadugu nguxêxũ. ⁸—Rü ngẽmacèx i ngẽxguma chi cuxmèx rü éxna cucutü pecadugu cuxũ nguxêẽgu, rü name nixĩ i noxtacũma ícunadae rü yaxũgu cuyaña. Erü narũmemaẽ nixĩ i cuboxmèxãcũma rü éxna cubocutũãcũma na cunayaxuxũ i curü maxũ na tama guxũne ya cuxmèxmaã rü éxna guxũne ya cucutũmaã üxü ya taguma ixoxũnewa quitèxcuchixũcèx. ⁹—Rü ngẽxguma chi cuxetü pecadugu cuxũ nguxêẽgu, rü name nixĩ i ícunacaxũchi, rü yaxũgu cunaña. Erü narũmemaẽ nixĩ i wüxixetũmaã na cunayaxuxũ i curü maxũ na tama guxũne ya cuxetũmaã üxü ya ngoxogü nagu poxcuenewa na quitèxcuchixũcèx. [Rü ngẽmaãcü woo cuxũ naguxchagu, natürü name nixĩ i nüxna quixũgachi i guxũma i ngẽma chixexũgü i nagu cunguchaũxũ.]

Ore ga carneru ga iyarũtaxuxũgu ixuxũ
(Lc 15.3-7)

¹⁰—Rü tama name i nüxũ pexoox i wüxi i buxũ i ñaãrũũ choxũ yaxõxũ. Erü ngẽma norü dauruũgü i orearü ngeruũgü i daxũcũãx rü guxũguma Chaunatü ya daxũgucüpéxewa nangẽxmagü na ngema ngẽma buxũetüwa nachogũxũcèx. ¹¹—Rü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiixũ rü núma chaxü na chanamaxêxêxũcèx i duũxũgü iyarũtauxexũ. ¹²—¿Rü ñuxũ ñapegũxũ i pema ega wüxi ya yatü rü nüxũ nangẽxmagu i 100 i carnerugü rü wüxi nüxũ iyarũtauxgu? ¿Taux éxna i nachitaũgu namugũãxũ i ngẽma 99, rü ñuxũchi naxcèx yadauxũ i ngẽma nüxũ iyarũtaxuxũ? ¹³—Rü ngẽxguma nüxũ iyangauxgu, rü namaã nataãxũchi i ngẽma norü carneru. Rü woo guxũguma namaã nataãe i ngẽma 99 i tama iyarũtauxexũ, natürü yexeraãcũxũchi namaã nataãe i ngẽma wüxi i iyarũtaxuxũ, erü marü nüxũ inayangau. ¹⁴—Rü ngẽxgumarũũ ta nixĩ ya Penatü ya daxũgucü na tama nanaxwèxexũ na wüxi i ñaã buxũ na iyarũtaxuxũ.

Ñuxãcü tamücũxũ na ingechaũxũchiga
(Lc 17.3)

¹⁵—Rü ngẽxguma cueneẽ chixexũ cumaã üxgu, rü name nixĩ i nüxĩcatama namaã quidexa, rü nüxna nüxũ cucuèxãchixêẽ i ngẽma norü chixexũ i cumaã naxũxũ. Rü ngẽxguma cuga naxĩnũgu, rü marü wenaxarü mexũcèx cunataeguxêẽ i ngẽma cueneẽ. ¹⁶—Natürü ngẽxguma tama cuga naxĩnũgu i ngẽma cueneẽ, rü name nixĩ i naxcèx cuca i wüxi rü éxna taxre i duũxũgü na nümagü rü ta namaã yadexagũxũcèx i ngẽma cueneẽ. ¹⁷—Rü ngẽxguma rü ta tama nüxũ inaxĩnũgu i ngẽma taxre i duũxũgüarü ore, rü name nixĩ i guxũ i yaxõgũxũmaã nüxũ quixu na ngẽma cueneẽmaã yadexagũxũcèx. Rü ngẽxguma rü ta tama nüxũ inaxĩnũgu i ngẽma yaxõgũxũãrũ ore, rü name nixĩ i wüxi i duũxũ i tama yaxõxũrũũgu namaã curũxĩnü. ¹⁸—Rü aixcũma pemaã nüxũ chixu rü yixema núma ñoma i naãnewa tama pexũ irũxĩnũxê i chorü ore rü tãütãma Tupana ãẽxgacü íxĩxũwa tichocu. Natürü yixema meã pexũ irũxĩnũxê i ngẽma ore rü aixcũma ngema tá tangu. ¹⁹—Rü pemaã nüxũ chixu rü ngẽxguma chi taxre i pema i núma ñoma i naãnewa rü wüxigu ñacücèx ípecaxgu i Chaunatü ya daxũgucũxũtawa, rü nüma

ya Chaunatü rü tá pexna nanaxã. ²⁰ —Eri ngẽma ngextá taxre rü éxna tomaéxpüx i duũxũgü chauégagu íngutaquéxexũwa, rü choma rü ta norü ngãxũtanüwa changẽxma —ñanagürü. ²¹ Rü yexguma ga Pedru rü Ngechuchucèx nixü, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Pa Corix, ngẽxguma chaueneẽ chixexũ chomaã üxgu, rü ñuxreéxpüxcüna i namexũ na nüxü nüxü changechaũxü naxcèx i ngẽma chixexũ i chomaã naxüxü? ¿Rü marü namexũ i cuxcèx ega 7 éxpüxcüna yixĩgu na nüxü nüxü changechaũxü? —ñanagürü. ²² Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Tama name i 7 éxpüxcünaxĩcatama nüxü nüxü cungechaũ. Natürü guxũgutáma nixĩ i nüxü nüxü na cungechaũxü woo 70 éxpüxcüna i 7 wa nangu —ñanagürü.

Ore ga ãẽxgacüarü duũxü ga tama namücüaxü nüxü ngechaũxü ga norü ngetanügu ixuxü

²³ Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ngẽma Tupana na ãẽxgacü ixixü, rü ñoma wüxi ga nachüãneärü ãẽxgacü ga norü duũxũgü ga nüxü nangetanügüxũmaã namexẽchaũxürü nixĩ. ²⁴ —Rü yexguma inaxügüãgu ga meã nüxü na yadaugüxü ga yema nüxü nangetanügüxũpane, rü naxütawa nanagagü ga wüxi ga norü duũxü ga taxüchicü ga dïeru nüxü ngixü ngetanüxü. ²⁵ —Natürü ga yema norü duũxü rü nangeärü dïeruãx, rü taxuacüma norü cori ga ãẽxgacüaxü nanaxütanüega. Rü yemacèx ga yema ãẽxgacü rü norü churaragüxü namu na to ga corixü namaã nataxegüxücèx ga yema yatü, wüxigu tümamaã ga naxmèx rü naxãcügü rü norü yemaxügü, na yema natanü ga dïerumaã naxütanüãxücèx ga norü ngetanü. ²⁶ —Rü yexguma ga yema norü duũxü rü norü ãẽxgacüpéxegu nacaxápüxü, rü nüxü nacèxü, rü ñanagürü:

“Pa Corix ¿choxü nangechaũ! Rü marü tá chapuracü, rü tá cuxü chanaxütanü i guxüma”, ñanagürü. ²⁷ —Rü yema norü ãẽxgacüaxü nangechaütümüü, rü yemacèx namaã nüxü nixu ga marü tama nüxü na naxütanüãxücèx ga yema norü ngetanü. Rü ñuxüchi ínananguxuchixẽ. ²⁸ —Natürü yexgumatama yéma ãẽxgacüxütawa ínaxüxgu ga yema yatü, rü nüxü inayangau ga wüxi ga namücü ga írarüwatama nüxü nange-tanüxü. Rü yema yatü rü nüxna natüxüe, rü nananuxnaxã, rü ñanagürü nüxü:

“¿Choxü ngixü naxütanü i ngẽma dïeru i ngixü cungetanücü!” ñanagürü. ²⁹ —Rü yexguma ga yema namücü rü yema yatüpéxegu nacaxápüxü, rü nüxü nacèxü, rü ñanagürü:

“Pa Chomücüx, ¿choxü nangechaũ! Rü marü tá chapuracü, rü tá cuxü chanaxütanü i guxüma”, ñanagürü. ³⁰ —Natürü ga yema yatü rü tama nüxü nacuáxchaũ ga yema ore. Rü poxcupataũgu tüxü napoxcuama ñuxmata nüxü tanaxütanü ga yema tümaärü ngetanü. ³¹ —Rü yexguma togü ga yema ãẽxgacüarü duũxũgü nüxü daugügu ga yema ngupetüxü, rü poraãcü naãewa nangux ga yema naxüxü ga yema yatü. Rü norü corixütawa naxĩ rü nüxü nayarüxugüe ga guxüma ga yema ngupetüxü. ³² —Rü yexguma ga yema ãẽxgacü rü nanamu ga norü churaragü na naxütawa nagagüãxücèx ga yema yatü. Rü yexguma naxütawa nanguxgu, rü ñanagürü nüxü:

“Wüxi i chixexü i chorü duũxü quixĩ. Choma rü cuxü nüxü changechaũ ga yema choxü cungetanüxü, erü choxü cucèxü na tama cuxü chapoxcuxücèx. ³³ —Rü cuma rü chita nüxü nüxü cungechaũ i ngẽma cumücü i cuxü nangetanüxü, yexgumarüü ga choma rü cuxü nüxü na changechaũxürü ga yema choxü cungetanüxü”, ñanagürü nüxü. ³⁴ —Rü poraãcü nanuxüchi ga yema ãẽxgacü. Rü norü churaragüxü namu na napoxcugüãxücèx ga yema yatü ñuxmata guxü nüxü naxütanü ga yema nüxü nangetanüxü —ñanagürü

ga Ngechuchu. ³⁵ Rū ñuxūchi ñanagürü ta: —Rū ngëxgumarüü tá pemaã nanaxü ya Chaunatü ya daxügücü i ngëxguma tama wüxichigü aixcüma peenexëgüaxü nüxü perüngümaegu i ngema chixexü i pemaã naxüxü —ñanagürü.

19

*Parichéugü rü Ngechuchuna nacagüe i táxmèxchiga**(Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

¹ Rū yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü inaxüachi ga Gariréaarü nañewa. Rū natü ga Yudaüärü tocutüwa naxü ga Yudéaarü nañewa. ² Rū muxüma ga duüxügü nawe narüxü, rü nüma ga Ngechuchu rü yéma nanameëxë ga yema idaaweexü. ³ Rū Ngechuchucèx naxü ga ñuxre ga Parichéugü, rü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Cuxcèx namexü i wüxi i yatü na inatáxmèxmarexü ega tacü rü chixexü taxüxgu ya naxmèx? —ñanagürügü. Rū yemaäcü nüxna nacagü yerü Ngechuchuxü chixexügu nanguxëëgüchaü. ⁴ Rū Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —¿Taguma éxna nawa pengúe i ngëma Tupanaärü ore i ümatüxü i nüxü ixuxü ga noxri Tupana naxüxgu ga duüxügü, rü yatüxü rü ngecüxü na naxüxü? ⁵ —Rü ñanagürü ga Tupana:

“Rü ngëmacèx ya yatü rü tá nanatü rü naëna nixügachi na namèxmaã inaxüxüçèx. Rū ngëmaäcü i ngëma taxre rü ñoma wüxitama i duüxürüü tá nixügü”.

⁶ —Rü ñuxüchi tama taxre nixü, rü wüxitama nixü. Rū ngëmacèx taxucürüwa texé nügüna tayaxügachitanüxëë i ngëma taxre i Tupana nügüna mugüxü —ñanagürü. ⁷ Rū yexguma Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü nixü ga Moiché ga duüxügümaã nüxü yaxuxü rü ngëxguma texé tümamèxü ítáxchaügu rü name nixü i wüxi i popera i tëxgüpane ngüxna taxä, rü ñuxüchi ngüxü ítatèx? ñaxü —ñanagürügü. ⁸ Rū Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Pegagu nixü ga Moiché ga tama pexna nachüxäxü na pexmèxü ípetäxü. Yerü nüma nüxü nacüèx na tama aixcüma peyaxögüxü. Natürü noxriarü ügügu rü tama yemaäcü nixü. ⁹ —Rü choma pemaã nüxü chixu rü tama name na texé tümamèxü ítáxü ega tama naï ya yatümaã nangëäëxügügu yixügu. Rū ngëxguma chi yima yatü rü ñuxüchi naï i ngemaã naxämèxgu, rü chixexü naxü, rü ñoma naï i ngemaãmare nangëäëxürüü nixü. Rū texé ya ngümaã ämaxë i ngëma nge i ngüte ngüxü ítèxcü, rü ñoma naï i ngemaãmare itapexürüü tixü —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁰ Rū ñuxüchi ga norü ngüexügü rü ñanagürügü nüxü: —Ega ngëmaäcü yixügu rü name nixü i noxtacüma tama naxämèx ya yatü rü tama ixäte i nge —ñanagürügü. ¹¹ Rū Ngechuchu norü ngüexügüxü nangäxü rü ñanagürü: —Taxucürüwa guxüma i duüxügü nüxü nacüèx i tacüchiga na yixü i ngëma ngüxëëtae. Natürü yixema Tupana tüxü nüxü cuèxëxëxícatama tixü ya nüxü cuèxgüxe. ¹² —Rü nangëxma i nagüxüraüxü i guxchaxü na tama naxämèxüçèx ya yatü. Erü nümaxü i yatü rü woetama taxucürüwa naxämèx erü norü bucüma nangepüxüchare. Rū nümaxü i yatü rü taxucürüwa naxämèx erü nayauxpüxücharee. Rū togü tama naxämèx erü Tupanaärü ngüchaüxícatama naxügüchaü. Rū texé ya ngëmaäcü maxchaüxë rü marü name i ngëmaäcü tamaxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ngechuchu rü buxügüxü nameäxë**(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Rū duüxügü rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga ñuxre ga buxügü na Ngechuchu nüxü ingögüxüçèx rü namaã nayumüxëxüçèx. Natürü ga Ngechuchuarü ngüexügü rü inanaxügüe ga na yangagüäxü ga yema duüxügü ga Ngechuchuxütawa buxügüxü gagüxü. ¹⁴ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngüexügü: —Marü name i chauxütawa naxü i buxügü. ;Rü táxü i nüxna penachuxuxü! Erü Tupana äëxgacü fíxüüwa

rü tümacèx nixĩ ya yíxema ñaã buxũgürüü meã yaxõgüxe —ñanagürü. ¹⁵ Rü ñuxũchi ga Ngechuchu rü yema buxũgüétü naxúmèx. Rü yemawena inaxũãchi ga yéma.

*Wüxi ga ngextüxcü ga dïëruãxũchicü Ngechuchumaã nidexa
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

¹⁶ Rü wüxi ga ngextüxcü rü Ngechuchuxütawa nangu, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —Pa Ngúexëëruü ya Mecüx, ¿tacü tá chaxüxü na chanayaxuxücèx i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ¹⁷ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü “Mecü” ñacurügü choxü? Erü Tupanaxicatama nixĩ ya mecü ixïcü, rü nataxuma i to. Natürü ngëxguma cunayauxchaügu i maxü i taguma gúxü, rü ñnaga naxĩnü i Tupanaãrü mugü! —ñanagürü. ¹⁸ Rü yexguma ga guma ngextüxcü rü ñanagürü: —¿Ngëxürüüxü tá nixĩ i Tupanaãrü mugü i naga chaxĩnüxü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —¿Tãütáma cumáëta, rü tãütáma naĩ i ngemaã icupe, rü tãütáma cüngítèèx, rü tãütáma doraxü quixu i togüchiga! ¹⁹ —¿Rü tümaga naxĩnü ya cunatü rü cue, rü nüxü nangechaü i cumücügü ngëma na cugü cungechaüxürüü! —ñanagürü. ²⁰ Rü yexguma ga guma ngextüxcü rü ñanagürü: —Guxüma i ngëma mugü i nüxü quixuxü rü woetama chorü bucüma meã chayanguxëë. ¿Rü tacü rü to tá chaxü na choxü nangëxmaxücèx i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ²¹ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Ega aixcüma Tupanapëxewa mecü quixixchaügu, rü name nixĩ i namaã cutaxe i guxüma i curü ngëmaxügü rü togü i ngearü ngëmaxüãxgüxüna cunaxã i ngëma curü natanü. Rü ngëxguma tá cuxü nangëxma i cuchica i daxüguxü i naãnewa. Rü ñuxũchi marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²² Natürü yexguma yemaxü naxĩnügu ga guma ngextüxcü rü poraãcü nangechaü, yerü namuãrü dïëruãxũchi. ²³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexügüxü ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü naguxchaxüchi nixĩ na wüxi i duüxü i dïëruãxũchixü rü Tupana ãëxgacü íxixüwa na nanguxü. ²⁴ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü ñoma wüxi i cameyu na taxucürüwama wüxi ya ucumaxëtüwa naxüpetüxüãrüy yexera narüguxchamaë naxcèx i wüxi i duüxü i dïëruãxũchixü na yaxücuxü i ngextá Tupana ãëxgacü íxixüwa —ñanagürü. ²⁵ Rü yexguma yemaxü naxĩnüëgu ga norü ngúexügü rü poraãcü nabëixãchiãëgü. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Rü texé tá éxna tixĩ ya nayaxúxe i maxü i taguma gúxü? —ñanagürügü. ²⁶ Rü Ngechuchu nüxü nadawenü rü ñanagürü nüxü: —Duüxügü rü taxuacüma nügü namaxëë, natürü Tupanaãxü rü natauxcha na namaxëëãxü —ñanagürü. ²⁷ Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxü: —Pa Corix, toma rü marü ítanawogü ga guxüma ga torü yemaxügü na cuwe tarüxixücèx. ¿Rü tacü tá nixĩ i torü natanü i ñuxmax? —ñanagürü. ²⁸ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngëma ngunexü i Tupana nagu nangexwacaxüëëxü i guxüma, rü choma rü ãëxgacü ya tacü tá chixĩ. Rü chorü tochica i mexëchixüwa tá charüto. Rü pema i 12 i chorü ngúexügü na chowe perüxixü rü pema rü tá ta pexü nangëxma i perü tochicaxü i mexëchixü i chauxütawa. Rü ngëma tá perütogü na norü maxüchigacèx nüxü picagüxü i guxüma i Yudügü. ²⁹ Rü guxãma ya yíxema tümapata chauxcèx ítaxe, rü éxna tümãëneëgü rü tümãëyëxgüxü chauxcèx ítaxe, rü éxna tümamanatü rü tümãëxü chauxcèx ítaxe, rü éxna tümamèx rü tümãëcügüxü rü tümããrü naãne chauxcèx ítaxe, rü 100 éxpüxcüna i ngëma noxri tüxü ngëxmaxüãrüy yexera tá tayaxu. Rü naëtü tá tanayaxu i maxü i taguma gúxü. ³⁰ —Natürü muxüma i nümaxü i ñoma i naãnewa duüxügü wixpëxewa ügüxëëxü, rü daxüguxü i naãnewa rü Tupana tá wixweama nanaxügüxëë. Rü muxüma i nümaxü i ñoma i naãnewa duüxügü wixweama ügüxëëxü, rü daxüguxü i naãnewa rü Tupana tá wixpëxewa nanaxügüxëë.

20

Ore ga puracütanüxügu ixuxü

¹—Rü ngëma Tupana ãëxgacü íxixüwa rü ñoma wüxi ga ubanecüarü yora ga pèx-mama norü puracütanüxü ta yadaucürüü nixí. ²Rü yema puracütanüxümaã nanamexëë na wüxítachinü ga dñerugu nüxü na naxütanüãxücèx ga wüxichigü ga ngunexügu. Rü ñuxüchi nañewa nanamugü na yéma yapuracüexücèx. ³—Rü yixcama ga 9 arü oragu rü ínayadau ga ngextá yatügü ga puracücèx daugüxü íngutaquégègüxüxüwa. Rü yexma nüxü nayangau ga ñuxre ga yatügü ga ngearü puracüãxgüxü. ⁴—Rü ñanagürü nüxü:

“¡Ngëma chorü ubanecüwa peyapuracüe! Rü meã tá pexü chanaxütanü”, ñanagürü. Rü nümagü rü yéma naxí. ⁵—Rü yema ubanecüarü yora rü tocuchigu rü wenaxärü togü ga puracütanüxü ta nayadau. Rü tomaëxpüxarü oragu ga yáuanecü rü wenaxärü yexgumarüü ta nayadau. ⁶—Rü yixcama ga wüximéëxpüxarü oragu ga yáuanecü rü wenaxärü ínayadau ga ngextá yatügü ga puracücèx daugüxü íngutaquégègüxüxüwa. Rü yexma nüxü nayangau ga ñuxre ga togü ga yatügü ga ngearü puracüãxgüxü. Rü ñanagürü nüxü:

“¿Tüxcüü i pema rü nuxã perüchomare i guxü i ñoma i ngunexügu, rü tama pepuracüe?” ñanagürü. ⁷—Rü nümagü nanangãxügü, rü ñanagürügü nüxü:

“Tama tapuracüe erü taxúema toxcèx tadau na tüxü tapuracüexücèx”, ñanagürügü. Rü yexguma ga yema naãneärü yora rü ñanagürü nüxü:

“¡Pema rü ta ngëma chorü ubanecüwa pexí rü peyapuracüe! Rü meã tá pexü chanaxütanü”, ñanagürü. ⁸—Rü yexguma marü nachütagu rü yema naãneärü yora, rü naxcèx naca ga norü puracütanüxüärü dauruü, rü ñanagürü nüxü:

“¡Naxcèx naca i ngëma puracütanüxü. Rü nüxíra nüxü naxütanü i ngëma wixwenaxüchima ngëma íxü, rü nawa tá icuyacuèxëë i ngëma nüxíra ngëma puracüexü!” ñanagürü. ⁹—Rü yéma naxí ga yema puracütanüxü ga wüximéëxpüxarü oragu ga yáuanecü puracüwa íxü. Rü wüxichigü ngíxü nayauxgü ga wüxítachinü ga dñeru. ¹⁰—Rü yemawena rü yéma naxí ga yema nüxírama puracüexü ga puracütanüxü. Rü nümagü nagu naxínüëgu rü yexera tá ngíxü nayauxgü ga dñeru, natürü nümagü rü ta ngíxü nayauxgü ga wüxítachinütama ga dñeru ga wüxichigü. ¹¹—Rü yexguma ngíxü nayauxgügu rü inanaxügüë ga chixri na yadexagüxü nachigagu ga yema naãneärü yora. ¹²—Rü ñanagürügü:

“Yixema rü guxü i ngunexügu üèxcüxetüwa tapuracüe, natürü i ñaã puracütanüxü i wixwenaxüchi íngügüxü rü wüxi i oratama napuracüe. Natürü ngëma tüxü naxütanüãxüëxpüxtama nüxü nanaxütanü”, ñanagürügü. ¹³—Natürü ga yema ubanecüarü yora nanangãxü, rü ñanagürü nüxü ga wüxi ga yema puracütanüxü:

“Pa Chomücüx, tama cuxü changíx. ¿Tama éxna i wüxítachinügu yíixü ga chomaã cunamexëëxü na cuxü chanaxütanüxü i ngëma puracü? ¹⁴—¡Ñaã i curü dñeru, rü íxü! Rü ngëma puracütanüxü i wüxi i oratama puracüexü, rü choma nüxna ngíxü chaxãxchaü i ngëma cuxna ngíxü chaxãcüëxpüx. ¹⁵—¿Tama éxna name i ngëma choma chanaxwèxexüãcüma ngímaã na chaxüxü i chorü dñeru? ¿Rü éxna quixãxãchi erü ngëmaãcü chamecüma?” ñanagürü. ¹⁶—Rü yíxema ñuxma duüxügü wixweama tüxü ügüxëxë, rü daxügüxü i nañewa rü Tupana tá wixpéxewa tüxü naxügüxëë. Rü yíxema ñuxma duüxügü wixpéxewa tüxü ügüxëxë rü daxügüxü i nañewa rü Tupana tá wixweama tüxü naxügüxëë. Erü Tupana rü muxüchiena naxu, natürü noxretama tixí ya yíxema tüxü nadexe —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ngechuchu rü norü toma*éxpücüna nanaxunagü ga norü yuxchiga
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Rü yexguma namagu yaxüxgu ga Ngechuchu ga Yerucharéüwa na naxüxü rü noxrüwama naxcèx naca ga yema 12 ga norü ngúexügü, rü ñanagürü nüxü: ¹⁸ —Pema nüxü pecuèx na marü ingaicaxü na Yerucharéüwa ingugüxü. Rü ngema rü duüxügü rü tá chixri chomaã nachopetü. Rü tá paigüarü äëxgacügü rü ngúexëëruügü i ore i mugüwa nguxëëtaegüxüna tá choxü namugü. Rü nümagü rü tá chomaã nanaxuegugü na chayuxücèx. ¹⁹ —Rü tá to i nachüüñanecüñaxna choxü namugü. Rü ngëmagü tá nixi i chaugu idauxcüraügüxü rü choxü cuaixgüxü. rü ñuxüchi tá curuchawa choxü nipotagü na ngëxma chayuxücèx. Natürü tomaéxpüx i ngunexüguwena rü tá wenaxärü chamaxü —ñanagürü.

Wüxi ga ngüxëècèx íca ga Chaütiágu rü Cuáüärü mamá
(Mr 10.35-40)

²⁰ Rü yéma iyexma ga naë ga Chaütiágu rü Cuáü. Rü yema taxre rü Zebedéu nanegü nixigü. Rü ngíma rü Ngechuchucèx iyaxü namaã ga yema taxre ga ngínegü. Rü Ngechuchupéxegu iyacaxápüxü, rü wüxi ga ngüxëècèx nüxna iyaca. ²¹ Rü nüma ngíxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacü nixi i cunaxwèxexü? —ñanagürü. Rü ngíma inangäxü rü ngígürügü: —Pa Corix, ngëxguma äëxgacüxü quingucuchigu rü chanaxwèxe i cunamu na wüxi i ñaã chaune rü curü tügüñecüwawa na natoxü, rü ngëma to i curü toxwecüwawa na natoxü —ngígürügü. ²² Natürü Ngechuchu ngíxü nangäxü rü ñanagürü: —Pema rü tama nüxü pecuèx na tacücèx ípeçaxü. ¿Namaxã chi peporaexü i ngëma ngúxü i tá choxü üpetüxü? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Ngëmaäcü namaã tá taporae —ñanagürügü. ²³ Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma tá nixi i chauxrüü ngúxü pingegüxü. Natürü ngëma chorü tügüñecüwawa rü chorü toxwecüwawa na perütogüxücèx, rü tama choxméxwa nangëxma na pexna chanaxäxü. Rü Chaunatuméxëwa nixi na nangëxmaxü i ngëma, rü nüma tá tüxna nanaxã ya yíxema tümacèx íyíxë —ñanagürü. ²⁴ Rü yexguma yemaxü naxñüëgu ga yema togü ga 10 ga Ngechuchuarü ngúexügü, rü Chaütiágumaã rü Cuáümaã nanuë. ²⁵ Natürü Ngechuchu naxcèx naca rü ñanagürü nüxü: —Pema nüxü pecuèx rü guxü i nachüüñanegüarü äëxgacügü rü poraäcü nanamu i norü duüxügü. Rü ngëma äëxgacügü i taxügü rü norü duüxügüarü yora nügü nixigüxëë. ²⁶ —Natürü täütáma ngëmaäcü nixi i petanüwa. Rü ngëxguma texé naxwèxegu na äëxgacü tíxü i petanüwa, rü name nixi i noxri rü guxäärü ngüxëëruü tixi. ²⁷ —Rü ngëxguma chi texé i petanüwa naxwèxegu na tümamücügüeru na tíxü, rü name nixi i noxri rü guxüma i tümamücügüarü ngüxëëruü tixi. ²⁸ —Yerü chomatama i Tupana Nane na duüxüxü chíxü rü tama togü choxü rüngüxëëxücèx nixi i núma chaxüxü. Natürü núma chaxüxü na duüxügüxü charüngüxëëxücèx rü naxcèx na chayuxücèx rü ngëmaäcü chanaxütanüxücèx na muxüma i nümagü rü nüxü nangëxmaxücèx i maxü i taguma gúxü —ñanagürü.

*Ngechuchu naname*ëxëë ga taxre ga ngexetügüxü
(Mr 10. 46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Rü yexguma Ngechuchu norü ngúexügümaã Yericúarü ñanewa íchoüxgu, rü muxüma ga duüxügü nawe narüxí. ³⁰ Rü yéma namacüwawa narütogü ga taxre ga ingexetüxü. Rü yexguma nüxü naxñüëgu na Ngechuchu yéma üpetüxü, rü tagaäcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxüx, ¿Cuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ³¹ Rü yema duüxügü ga Ngechuchuwe rüxíxü rü nayangagü na iyanangeëxgüxücèx. Natürü nümagü ga yema ingexetüxü rü yexeraäcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxüx, ¿cuxü

tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ³² Rü yexguma ga Ngechuchu rü yexma nayachiãchi rü naxcèx naca ga yema ingexetüxü. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¡Tacü i penaxwèxexü na pexcèx chanaxüxü? —ñanagürü. ³³ Rü nümagü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Pa Corix, tanaxwèxe na toxü quidauchitanügüxëëxü —ñanagürügü. ³⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü nangechaütümüügü, rü naxëtügügu ningögü. Rü yexgumatama nidauchigü, rü Ngechuchuwe narüxí.

21

Yerucharéügu naxücu ga Ngechuchu

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Cu 12.12-19)

¹ Rü yexguma marü yangaicagügu ga Yerucharéüwa na nangugüxü, rü nawa nangugü ga guma ñane ga Bechagué ga Orífbunecüarü mëxpúneärü ngaicamana yexmane. Rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexügü. ² Rü ñanagürü nüxü: —¡Gua tórü toxmèxtawa ngëxmane ya ñanexãcüwa pexí! Rü ngëxma tá ngxü pengau i wüxi i buru i ngëxma ngaxücü namaã i wüxi i ngxãcü i yatüxü i ngxütagu irüxãxü. ¡Rü ngxü piwëxü, rü nuã chauxütawa ngxü pega namaã i ngxãcü! ³ Rü ngëxguma texé pexna caxgu na tacüçèx ngxü piwëxüxü, ¡rü tümamaã nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü Cori nangixwèxe namaã i ngxãcü, natürü paxa tá ngxü nawoeguxëë”, ñapegügü tüxü! —ñanagürü. ⁴ Rü yema naxüpetü yerü yemaãcü Tupana nayanguxëë ga norü ore ga nuxcümaüxü ga norü orearü uruü ümatüxü ga ñaxü:

⁵ “¡Yerucharéüçüãxgümaã nüxü pixu rü ñapegü: ‘¡Düçèx ya perü ãëxgacü ya nuã pexütawa ücü! Rü nüma rü tama nügü yacuèxüüãcü ínangu, rü wüxi i buruxacüëtügumare naxaunagü!’ ”

ñanagürü ga yema ore. ⁶ Rü yexguma ga yema taxre ga norü ngúexügü rü yéma naxí, rü nanaxügü ga yema Ngechuchu namaã nüxü ixuxü. ⁷ Rü Ngechuchuxütawa ngxü nagagü ga yema buru ngxacümaã. Rü yema norü ngúexügü rü naxchirumaã naxchatagü ga yema ngxãcü, rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü. ⁸ Rü yema muxüma ga duüxügü ga nawe rüxixü rü naxchirumaã nayachamatanü ga nama. Rü togü rü naixátü ta nadaügü rü yemamaã nayachamatanü ga nama. ⁹ Rü yema duüxügü ga napéxegu ägüxü, rü yema togü ga wixweama ägüxü, rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Nüxü ticuèxüxügü ya daa äëxgacü ya Dabítanüxü! ¡Rü namecümaxüchi ya daa Tupanaegagu núma ücü! ¡Rü pema rü ta, Pa Daxüçüãx, rü nüxü picuèxüxügü ya Tupana! —ñanagürügü. ¹⁰ Rü yexguma Ngechuchu Yerucharéüwa ixücuxgu, rü guxüma ga yema ñanecüãx rü nanaxixachiãëgü, rü ñanagürügü: —¡Texe nixí ya daa? —ñanagürügü. ¹¹ Rü yema Ngechuchuwe rüxixü ga duüxügü rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Daa nixí ya Tupanaärü orearü uruü ya Ngechuchu ya Gariréaanewa ngëxmane ya ñane ya Nacharétucüãx ixücü —ñanagürügü.

Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa ínanawoxü ga duüxügü ga yéma taxegüxü

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Cu 2.13-22)

¹² Rü tupauca ga taxünegu naxücu ga Ngechuchu, rü ínanawoxü ga yema yéma tacümaã taxegüxü rü naxcèx taxegüxü. Rü nanangüegutanü ga norü mechagü ga yema duüxügü ga yéma Tupanaarü ämarewa mexü ga dïerumaã taxegüxü rü muxtucugümaã taxegüxü. ¹³ Rü ñanagürü nüxü ga yema duüxügü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chopata rü yumüxëpataü nixí”.

Natürü pema rü ngítèëxgüxüpataü peyaxixëë —ñanagürü. ¹⁴ Rü yéma tupauca ga taxünewa rü Ngechuchucèx naxí ga ñuxre ga ingexetügüxü rü ichixeparagüxü. Rü Ngechuchu nanameëxëë. ¹⁵ Natürü ga paigüarü äëxgacügü rü ngúexëëruüügü ga ore ga

mugüwa nguxêetaegüxü, rü nüxü nadaugü ga yema mexügu ga taxügu ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Ngechuchu rü buxüguxü naxünüë ga na ñagüxü: —¡Namexêchi ya daa aëxgacü ya Ngechuchu ya Dabítanüxü! —ñagüxü. Rü yemacèx ga yema aëxgacügu rü nanuë. ¹⁶ Rü ñanagürügu Ngechuchuxü: —¿Nüxü cuxinüxü i ngëma buxügu namaã idexagüxü? —ñanagürügu. Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngü, nüxü chaxünü. ¿Natürü taguma éxna nawa pengúe i Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Rü ngëma buxügu i íraxüchixü rü õxchanagü rü tá ta cuxü nicuèxüügu”, ñaxü? —ñanagürü. ¹⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna yéma nixü, rü ñuxüchi ínaxüxü ga guma ñãnewa. Rü ñãne ga Betániawa naxü, rü yexma nayape.

*Ngechuchu rü orix ga iguera ga ngearü oõxümaã chixexü naxuegu
(Mr 11.12-14, 20-26)*

¹⁸ Rü moxüácü ga pèxmama rü yexguma wenaxärü Yerucharéücèx nataegugu ga Ngechuchu rü nataiya. ¹⁹ Rü namacüwawa nüxü nadau ga wüxi ga orix ga iguera. Rü naxcèx nixü, natürü taxüüma ga norü oxü inayangau, rü naátüxüxícatama inayangau. Rü yemacèx ñanagürü nüxü ga yema orix: —Rü tagutáma wena cuxox, —ñanagürü. Rü yexgumatama narüñexë ga yema orix. ²⁰ Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga norü ngúexügu, rü nabèixächíãëgü. Rü Ngechuchuna nacagüe rü ñanagürügu: —¿Rü ñuxácü i ñãã orix i paxama nañexëxü? —ñanagürügu. ²¹ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngëxguma chi meã peyaxögügu rü tama ngëma igueramaã chaxüxüxíca chi pexü. Natürü yexeraxü chi pexü. Rü ngëxguma chi daa mëxpúnemaã nüxü pixuxgu na yaxügachixüçèx rü taxtü i taxüchiüwa naxüxüçèx, rü pega chi naxünü. ²² Rü guxüma i tacü i naxcèx ípecaxü i perü yumüxëwa, rü tá penayauxgü ega aixcüma peyaxögüãcüma naxcèx ípecaxgu.

*Ngechuchuna nacagüe na texégagu tupauca ga taxünewa nanguxêetaexü
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Rü Ngechuchu rü tupauca ga taxünegu naxücu. Rü yexguma yéma ínanguxêetaeyane rü naxcèx naxí ga paigüarü aëxgacügu rü Yudfügüarü aëxgacügüerugü. Rü Ngechuchuna nacagüe rü ñanagürügu: —¿Rü texégagu nixí i cunaxüxü i ngëma núma cuxüxü? ¿Rü texé cuxü tamu na cunaxüxüçèx i ngëma? —ñanagürügu. ²⁴⁻²⁵ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Choma rü tá ta pexna chaca, rü ngëxguma choxü pengãxügu i ngëma pexna naxcèx chaçaxü, rü choma rü tá ta pemaã nüxü chixu na ngëxürüüxü i aëxgacü na choxü muxü na nuã changuxêetaexü. ¿Rü texé tanamu ga Cuáü na duüxügüxü ínabaiüxëxüçèx? ¿Pexcèx rü Tupana yíxü ga namucü rü éxna duüxügümare? —ñanagürü. Rü yexguma ga yema aëxgacügu rü inanaxügüe ga nügümaã na yaporagatanücüxü. Rü nügümaãtama ñanagürügu: —¿Nüxü ñagüguxü tá? Erü ngëxguma chi nüxü ixuxgu na Tupana núma namuxü rü núma rü tá ñanagürü tüxü:

“¿Rü tüxcüü ga tama nüxü peyaxögüxü?” ñanagürü tá. ²⁶ —Rü ngëxguma chi nüxü ixuxgu na yatügümare núma namuxü rü taxcèx rü tá naxãcüma, erü duüxügü tá tüxü nadai. Erü nümagü i duüxügü rü nagu narüxünüë na Tupana yíxü ga Cuáüxü núma mucü —ñanagürügu. ²⁷ Rü yemacèx Ngechuchuxü nangãxügu rü ñanagürügu: —Tama nüxü tacuèx ga texé núma na namuxü ga Cuáü ga baiüxëëruü —ñanagürügu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Choma rü tá ta tãütáma pemaã nüxü chixu na texé choxü muxü na chanaxüxü i ngëma choxna naxcèx pecaxü —ñanagürü.

Ore ga taxre ga nanegügu ixuxü

²⁸ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu —¿Ñuxü ñapegüxü naxcèx i ñaã ore i tá pemaã nüxü chixuxü? Rü wüxi ga yatü rü nüxü nayexma ga taxre ga nane. Rü wüxi ga guma nanemaã nüxü nixu rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chaunex, chanaxwèxe i yéa chorü ubaarü buxgüwa cuyapuracü”, ñanagürü. ²⁹ —Rü guma nane nanangäxü rü ñanagürü:

“Choxü nawèxtümüü na ngema chaxüxü”, ñanagürü. Natürü ga yixcamaxüra rü nagu narüxînü rü düxwa yéma nayapuracü. ³⁰ —Rü yixcüra ga guma nanatü rü naï ga nanexütawa naxü, rü yexgumarüü ta nüxü yema ñanagürü. Rü guma nane nanangäxü rü ñanagürü:

“Marü name, Pa Pa, rü ngema tá chaxü”, ñanagürü. Natürü tama aixcüma yéma naxü. ³¹ —Rü ñuxma chanaxwèxe i chomaã nüxü pixu rü ngexcürüücü ga guma taxre ga nane ga aixcüma naxücü ga yema nanatü naxwèxexü —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Ga guma nüxüra namuäcü nixi ga naga ñnücü —ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngéma yatügü i Dumaärü äëxgacücèx dïeru ngixü dexü rü ngéma ngexügü i chixri maxèxü tá nixi i pexüpa nüxüra ichocuxü i ngextá Tupana äëxgacü íixüwa. ³² —Yerü Cuáü ga baiüxëeruü rü núma naxü na pemaã nüxü yaxuxücèx na ñuxäcü tá na pemaxèxü, natürü ga pema rü tama nüxü peyaxögü. Natürü ga yema yatügü ga Dumaärü äëxgacücèx dïeru ngixü dexü rü yema ngexügü ga chixri maxèxü rü Cuáüäxü nayaxögü. Natürü ga pema rü woo nüxü na pedaugüxü ga ñuxäcü na yaxögüäxü, rü tama nüxü perüxoechaü i pecüma i chixexü na peyaxögüxücèx —ñanagürü.

*Ore ga chixexü ga puracütanüxügu ixuxü
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü chanaxwèxe i iperüxînüë i ñaã to i ore i cuèxruü i tá pemaã nüxü chixuxü. Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga nüxü nayexmacü ga wüxi ga norü naãne. Rü yexma nanato ga muxüma ga orix ga uba. Rü ñuxüchi ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga ubaarü yaxtütüxüchica rü wüxi ga dauxütaechica. Rü ñuxüchi ñuxre ga puracütanüxüna nüxü nadauxëë. Rü namaã nanamexëë na ngäxügu namaã ngixü yatoyexücèx ga yema ubatanü. Rü ñuxüchi ga yema naãneärü yora rü wüxi ga to ga nachüüãne ga yaxügüxüwa naxü. ³⁴ —Rü yexguma norü ubaarü buxgüwa nanguxgu, rü yema naãneärü yora rü yéma nanamugü ga ñuxre ga norü duüxügü na yema puracütanüxüna ngixcèx yaxaxücèx ga yema ubatanü ga nüxna ücü. ³⁵ Natürü ga yema puracütanüxügü rü ínanayauxü ga yema coriarü duüxügü. Rü nanaçuaixgü ga wüxi, rü ga to rü nayamèxüchigü, rü ga yema to rü nutamaã ínanamuxüchigü. ³⁶ —Rü yema naãneärü yora rü wenaxärü noxriarü yexera rümumaèxü ga norü duüxügü yéma namugü. Natürü ga yema puracütanüxügü rü yema togürüütama chixri namaã nachopetü. ³⁷ —Rü düxwa ga yema naãneärü yora rü yéma nanexüchixü namu yerü núma nagu naxînügu rü chi nanega naxînüë ga yema puracütanüxügü. ³⁸ —Natürü yexguma yema cori nanexü nadaugügu ga yema puracütanüxügü, rü nügümaã ñanagürügü:

“Ngémaärü tá nixi i ñaã naãne i yixcama. ¡Rü ngixä tayamèxgü na tóxrü yíxücèx!” ñanagürügü. ³⁹ —Rü nayayauxgü, rü toxnamana nanagagü, rü yexma nayamèxgü —ñanagürü. ⁴⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema paigüarü äëxgacügüna naca rü ñanagürü: —¿Rü ngëxguma ínanguxgu i ngéma naãneärü yora, rü tacü tá yema puracütanüxümaã naxü? —ñanagürü. ⁴¹ Rü yema äëxgacügü rü Ngechuchuxü nangäxügü, rü ñanagürügü: —Ngéma naãneärü yora rü tama nüxü nangechaütümüüäcüma tá nanadai i ngéma puracütanüxügü i chixri maxèxü. Rü ñuxüchi togü i puracütanüxügü i meã

namaã ngĩxũ itoyexũ i dīēruna tá nũxũ nadauxēē —ñanagürügü. ⁴² Rũ Ngechuchu rü ñanagürü nũxũ: —¿Taguma éxna nawa pengúe i Tupanaärü ore i ümatũxũ? Erü ngēmawa rü ñanagürü:

“Rü yima nuta ya mecü ya ĩärü üruũgü nũxũ oechirécü rü ñuxma rü yimatama nixĩ ya Tupana nũxĩra yaxücuchicü na namaã inaxügüãxücèx ya ĩpata. Rũ tórü Cori ya Tupana nixĩ ga naxücü ga yema, rü ñuxma rü namexēchi i taxcèx”,

ñanagürü i ngēma ore. ⁴³ —Rü ngēmacèx pemaã nũxũ chixu rü woo pexcèxchiréx na yĩixũ i ngēma naãne i ngextá Tupana ãēxgacü íxixũwa, natürü pexna tá nanapu. Rũ togü i duũxũgü i aixcüma Tupanaga ĩnüēxũna tá nanaxã. ⁴⁴ —Rü yima nuta ega texé namaã yarũñaxgu rü tá itapoũgü. Rũ yixema tümaetügu nanguxe ya yima nuta, rü tá tũxũ niñaĩxmü —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁴⁵ Rũ yexguma ga paigüarü ãēxgacügü rü Parichéugü nũxũ ĩnüēgu ga yema ore ga cuèxruũ ga Ngechuchu namaã nũxũ ixuxũ, rü nũxũ nicuèxächitanü ga nachiga na yĩixũ ga yema ore. ⁴⁶ Rũ yexgumatama ga yema ãēxgacügü rü Ngechuchuxũ niyauxgüéga. Natürü taxucürüwama nayayauxgü yerü duũxũgüxũ namuũē, yerü nümagü ga duũxũgü rü nayaxögü ga aixcüma Tupanaärü orearü uruũ na yĩixũ ga Ngechuchu.

22

Ore ga ngĩgüarü petagu ixuxũ (Lc 14.15-24)

¹ Rũ Ngechuchu rü wenaxärü nanangúexēē. Rũ ore ga cuèxruũgu namaã nayaxu, rü ñanagürü nũxũ: ² —Rü ngēma Tupana na ãēxgacü íxixũ rü ñoma wüxi ga nachiũãneärü ãēxgacü ga naneärü ngĩgü üchiücürüũ nixĩ. ³ —Rü norü duũxũgüxũ namu na naxcèx yaçaxücèx ga yema duũxũgü ga marü ũpaacü nũxna naxuxũ. Natürü yema duũxũgü ga marü nũxna naxuchiréxũ rü tama yéma naxĩxchaũ. ⁴ —Rü wenaxärü togü ga norü duũxũgüxũ yéma namugü. Rũ ñanagürü nũxũ:

“¡Ngēma pexĩ naxũtawa i ngēma duũxũgü i nũxna chaxuchiréxũ, rü namaã nũxũ peyarüxu rü marü íname i chorü õna i taxũ. Rũ marü chanadai i chorü wocagü i ingüexũ rü guxũma marü ínamemare. Rũ chanaxwèxe i paxa nuã naxĩ naxcèx i ñaã chorü peta!” ñanagürü. ⁵ —Natürü yema duũxũgü ga nũxna naxuchiréxũ rü tama naga naxĩnüē. Rũ wüxi rü naãnewa naxũ, rü ga to rü norü taxepataũwa naxũ. ⁶ —Rü ga togü rü yema ãēxgacüarü duũxũgüxũ ínayauxũ rü nayacuaixgü ñuxmata nayuexēēã. ⁷ —Rü yexguma ga guma ãēxgacü rü poraãcü nanu. Rũ norü churaragüxũ yéma namugü na yadaiãxücèx ga yema duũxũgü ga máetagüxũ, rü na yagugüãxücèx ga guma norü ĩãne. ⁸ —Rü ñuxüchi ñanagürü nũxũ ga norü duũxũgü:

“Guxũma i chorü peta rü marü ínamemare. Natürü ga yema duũxũgü ga nũxna chaxuchiréxũ rü woetama nũxũ chaxo na nuã naxĩxücèx. ⁹ —¡Rü yéa taxũ i ítamũwa pexĩ, rü nũxna peyaxu i guxũ i duũxũgü i ngēma nũxũ pedauxũ, na núma chorü petawa naxĩxücèx!” ñanagürü. ¹⁰ —Rü yema ãēxgacüarü duũxũgü rü yéma ítamũwa naxĩ. Rũ nũxna nixuetanü ga guxũma ga duũxũgü ga mexũgü rü chixexũgü ga nũxũ iyangaugüxũ. Rũ yemaãcü duũxũgümaã nanapa ga guma ãēxgacüpata. ¹¹ —Rü yexguma ga guma ãēxgacü rü nixücu nawa ga yema ucapu ga nawa peta naxũxũ, yerü ínayadau ga yema duũxũgü ga nũxna naxuxũ. Natürü yéma nũxũ nadau ga wüxi ga yatü ga tama norü ngèxãechirugu icúxũ. ¹² —Rü ñanagürü nũxũ:

“Pa Chomücüx ¿ñuxãcü i nuxã cuxücuxũ na tama curü ngèxãechirugu quicúxũ?” ñanagürü. Natürü nüma ga yema yatü rü nangeèxmare. ¹³ —Rü yexguma ga guma ãēxgacü rü ñanagürü nũxũ ga yema norü duũxũgü:

“¡Meã peyanèixpara rü peyanèixchacüügü i ñaã yatü, rü yéama düxétüwa i poraäcü ínaxèänexüwa peyatá! Rü ngema tá narüdoxü rü tá nixüxchapüta erü poraäcü tá nüxü nangux”, ñanagürü. ¹⁴ —Rü Tupana rü muxüchiena naxu, natürü noxretama tixi ya yixema aixcüma Tupana tüxü ndexe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Dïëru i ãëxgacüna ngixü ixäcüchiga
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Rü yexguma ga Parichéügü rü nixigachi. Rü noxrüwama nügümaã nayamexëëgü na tacü rü oremaã tá Ngechuchuna nacagüexücèx na chixexügu nanguxëëgüäxücèx rü ñuxüchi ãëxgacüxütawa na ínaxuaxügüäxücèx. ¹⁶ Rü yemacèx Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duüxügü namaã ga ñuxre ga Erodearü duüxügü na yema oremaã Ngechuchuna na yacagüexücèx. Rü yexguma Ngechuchuxütawa nangugü rü ñanagürügü: —Pa Ngúexëëruüx, nüxü tacuèx rü aixcüma nixi i ngëma nüxü quixuxü i curü ore. Rü aixcüma cunangüexëë i duüxügü na Tupana naxwèxexüäcüma namaxëxücèx. Rü tama duüxügügamare cuxinü, erü tama norü düxétüxünegu cudawenü, natürü nacüma nixi i cungugüxü. ¹⁷ —¡Rü tomaã nüxü ixu! rü ngëma dïëru ya ãëxgacü ya tacü ya Dumacüäx totanüwa yayauxchaüxü, ¿rü namexü yixü na nüxna ngixü taxäxü rü éxna tama? —ñanagürügü. ¹⁸ Natürü Ngechuchu nüxü nacuèxama na chixexügu naxinüëxü ga yema duüxügü, rü yemacèx ñanagürü nüxü: —Pema nixi i togüpéxewa meã pemaxënetaxü, natürü peäewa rü chixexügu perüxinüë. ¿Rü tüxcüü i chixexügu choxü penguxëëchaüxü? ¹⁹ —¡Choxü ngixü pewé i wüxi i dïëru i ngïmaã ãëxgacüaxü penaxütanücü! —ñanagürü. Rü yéama naxütawa ngixü nangegü ga wüxitchinü ga yema dïëru. ²⁰ Rü yexguma Ngechuchu ngixü dëuxgu, rü nüxna naca, rü ñanagürü —¿Rü texéhicünèxä rü texééga nixi i ngïgu üxü? —ñanagürü. ²¹ Rü nümagü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Dumacüäx ya ãëxgacü ya tacüchicünèxä nixi —ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Áëxgacüna ngixü pexä i ngëma ãëxgacüarü ixcü, rü Tupanana ngixü pexä i ngëma Tupanaärü ixcü! —ñanagürü. ²² Rü yexguma yema orexü naxinüëgu, rü nabèixächiaëgü. Rü Ngechuchuna ínixi.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi yuwa ínadagü i duüxügü
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Rü yematama ngunexügu rü ñuxre ga Chaduchéügü rü Ngechuchuxütawa naxi. Rü nümagü nixi ga nagu naxinüëxü na yuexü rü tagutáma wena namaxëxü. Rü yemacèx Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: ²⁴ —Pa Ngúexëëruüx, Moíché nüxü ixuxgu rü ngëxguma wüxi ya yatü naxámèx rü nangexacüyane nayuxgu, rü name nixi i naëneëtama ngïmaã naxámèx i ngëma yutecü i naxümèx, na ngëmaäcü naxäxäcüxücèx nüxü ya yima naëneë ya marü yucü —ñanagürü ga yema ore. ²⁵ Rü ñanagürügü ta ga Chaduchéügü: —Nayexma ga totanüwa ga 7 ga nügüeneë. Rü naxámèx ga guma yacü, natürü tauta naxäxäcüyane nayu. Rü yexguma ga naí ga naëneë nüxü ngïmaã naxámèx ga yema ngecü. ²⁶ —Rü guma rü ta nayu, rü nangexacü. Rü yexguma rü naí ga naëneë nüxü ngïmaã naxámèx. Rü yemaäcü gucüma ga guma 7 ga nügüeneë rü ngïmaã naxámèx ga yema nge. Rü gucüma nayue tauta naxäxäcüyane. ²⁷ —Rü yemawena rü ngïma rü ta iyu ga yema nge. ²⁸ —Rü ngëxguma yuexü wena maxëgu, ¿rü ngexcürüücü ga guma 7 ga nügüeneë naxmèx tá iyixi i ngëma nge? Yerü gucüma ga guma 7 ga nügüeneë ngïmaã naxámèx —ñanagürügü. ²⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangäxü, rü ñanagürü: —Pema rü ípetüe erü tama nüxü pecuèx i Tupanaärü ore i umatüxü, rü tama nüxü pecuèx i ñuxäcü na yixü i Tupanaärü pora. ³⁰ —Rü ngëxguma yuexü wena maxëgu rü taxúetáma tixámèxgü rü éxna tixätégü. Erü daxücüäx i Tupanaärü orearü ngeruügürüü tá tixigü i ngëxguma. ³¹ —Pema choxna peca i yuexüärü dagüchiga. ¿Natürü tama éxna

nawa pengúe i Tupanaãrũ ore i ùmatũxũ i ngextá Tupanatama ngẽmachigaxũ pemaã íyaxuxũwa? Erũ ngẽma rũ ñanagũrũ ya Tupana:

³² “Choma nixĩ i Abráũãrũ Tupana, rũ Ichaãrũ Tupana, rũ Acobuarũ Tupana”, ñanagũrũ. Rũ ngẽma orewa nũxũ tacuèx rũ woo ñoma i naãnewa nayuegu i duũxũgũ, natũrũ Tupanaarũ ñũwa rũ guxũguma namaxẽ —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ³³ Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũẽgu ga duũxũgũ, rũ guxũma nabẽixãchiãẽgũ namaã ga norũ nguxẽẽtae ga Ngechuchu.

*Ngẽma Tupanaãrũ mu i guxũ i norũ mugũarũ yexera ixĩxũ
(Mr 12.28-34)*

³⁴ Rũ nangutaguẽxegũ ga Parichẽugũ ga yexguma nũxũ naxĩnũẽgu ga ñuxãcũ Ngechuchu rũ yema Chaduchẽugũxũ na iyanangeèxgũxẽxũ. ³⁵ Rũ wũxi ga yema Parichẽugũ ga ore ga mugũwa nguxẽẽtaexũ rũ Ngechuchuxũ chixexũgu nanguxẽẽchaũ. Rũ yemacèx Ngechuchuna naca rũ ñanagũrũ: ³⁶ —Pa Ngúexẽẽruũx, ¿ngẽxũrũxũ i Tupanaãrũ mu nixĩ i guxũ i norũ mugũarũ yexera ixĩxũ? —ñanagũrũ. ³⁷ Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Ngẽma Tupanaãrũ mu i guxũ i norũ mugũarũ yexera ixĩxũ, rũ ñanagũrũ:

“¡Rũ nũxũ nangechaũ ya Cori ya curũ Tupana i guxũne ya curũ maxũnemaã, rũ guxũ i cuãẽmaã, rũ guxũ i nagu curũxĩnũxũmaã!”

ñanagũrũ. ³⁸ —Rũ ngẽma nixĩ i Tupanaãrũ mu i guxũ i norũ mugũarũ yexera ixĩxũ. Rũ ngẽma nixĩ i nũxĩraũxũ i norũ mu ga duũxũgũna naxãxũ ga Tupana. ³⁹ —Rũ ngẽma norũ taxre i Tupanaãrũ mu, rũ ngẽma nũxĩraũxũ i norũ murũũtama nixĩ, rũ ñanagũrũ:

“¡Nũxũ nangechaũ i cumũcũ ngẽma na cugũ cungechaũxũrũũ!” ñanagũrũ. ⁴⁰ — Rũ ngẽma taxre i Tupanaãrũ mugũwa nixĩ inaxũgũxũ i guxũma i Tupanaãrũ mugũ ga Moĩché ùmatũxũ rũ nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ namaã nguxẽẽtaegũxũ —ñanagũrũ.

*¿Texétaa yĩxũ ya Cristu?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹⁻⁴² Rũ yoxni ga Parichẽugũ rũ yema nangutaquẽxegũ, rũ Ngechuchu nũxna naca, rũ ñanagũrũ: —¿Rũ ñuxũ ñapegũxũ i pema nũxũ ya Cristu? ¿Rũ texétaa yĩxũ? —ñanagũrũ. Rũ nũmagũ ga Parichẽugũ rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Cristu rũ nuxcũmaũcũ ga ãẽxgacũ ga Dabítaa nixĩ —ñanagũrũgũ. ⁴³ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ: —¿Tũxcũũ ga Dabí ga norũ Corimaã naxuaxũ ga Cristu ga yexguma Tupanaãẽ ga Úũnẽxũ Dabíxũ idexaxẽẽgu? Yerũ ga Dabí rũ ñanagũrũ:

⁴⁴ “Tupana rũ chorũ Cori ya Cristuxũ ñanagũrũ: ‘¡Nuã chorũ tũgũnecũwawa rũto ñuxmatáta nũxũ charũporamaẽ i curũ uwanũgũ na cuga naxĩnũẽxũcèx!’ ”

⁴⁵ —Natũrũ ¿ñuxũcũrũwa i Dabítaa yĩxũ ya Cristu ega nũmatama ga Dabí rũ norũ Corimaã naxuãgu? —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ⁴⁶ Rũ taxumaãma nanangãxũgũẽga ga yema Parichẽugũ, rũ bai ga wũxi ga oremaã. Rũ yemawena rũ guxũma namuũẽ na tacũcèx Ngechuchuna nacagũexũ.

23

Ngechuchu rũ duũxũgũtanũwa ínanaxuaxũ ga Parichẽugũ rũ ngúexẽẽruũgũ ga Moĩchéarũ mugũwa nguxẽẽtaegũxũ

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54, 20.45-47)

¹ Rũ yemawena ga Ngechuchu rũ duũxũgũxũ rũ norũ ngúexũgũxũ ñanagũrũ: ² — Ngẽma ngúexẽẽruũgũ i ore i mugũwa nguxẽẽtaegũxũ rũ Parichẽugũ, rũ meãma nũxũ nacuèxgũ ga Tupanaãrũ ore ga Moĩché ùmatũxũ. ³ —Rũ ngẽmacèx name i naga pexĩnũẽ i guxũma i ngẽma pemaã nũxũ yaxugũxũ. Natũrũ tama name i nũma namaxẽxũãcũma

pemaxê, erü nûma nüxû nixugü i mexû i ore natürü chixri namaxê. ⁴ —Erü nûma rü poraãcü pexû namu na naga pexĩnüëxûcèx i norü mugü i guxchaxû i taxucürüwama texé aurexû. Natürü nûmagütama rü bai i írarüwa naga na naxĩnüëxû i ngêma nawa pexû namuxû. ⁵ —Rü guxûma i ngêma naxügüxû, rü nanaxügü na duïxügü nüxû daugüxûcèx. Rü ina-yangegü i Tupanaãrü ore na ngêmaãcü duïxügü nagu rüxĩnüëgu rü aixcüma Tupanaãrü duïxügü na yĩgüxû. Rü nügü nangèxãëgü na duïxügü nüxû rüdaunüxûcèx. ⁶ —Rü petagüarü õnawa rü nûmagü i Parichéugü rü nanaxwèxegü i õnaãrü yoraxûtawaxüchi na natogüxû na duïxügü ngêma nüxû rüdaunüxûcèx. Rü ngutaquëxepataïgüwa rü nanaxwèxegü na napéxewaxüchi ügüxû i naxmèxwéxegüwa natogüxû. ⁷ —Rü ñaneãrü ítamügüwa rü nanaxwèxegü na duïxügü meã nüxû rü-moxëgüxû ñoma ãëxgacüxû meã rümoxëxürüü. Rü nanaxwèxegü na duïxügü rü: “Pa Ngúexëëruüx” ñagüxû nüxû. ⁸ —¡Natürü pema rü tãütáma ngêmagu perüxĩnüë! Erü guxãma i pema rü pegüeneëgü pixígu, rü wüxixicatama nixí ya perü ngúexëëruü ixícü. ⁹ —Rü tama name i ñoma i naãnecüãxmaã pexãnatü, erü wüxixicatama nixí ya Penatü, rü nûma rü daxüwa nangëxma. ¹⁰ —Rü tama name i texé: “Pa ãëxgacüx” ñatarügü pexû. Erü chaxicatama nixí i perü ãëxgacü chiixû. ¹¹ —Rü yíxema petanüwa guxããrü yexera ixíxê rü tanaxwèxe na guxûma i tümamücüarü ngüxëëruü tiixû. ¹² —Erü yíxema tügü írütaxe rü Tupana tá tüxû naxãnexê. Natürü yíxema tügü íruxíraxe, rü Tupana tá tüxû nicuëxüü. ¹³ —Pa Ngúexëëruügü i Ore i Mugüwa Nguxëëtaegüxû rü Pa Parichéugüx, pema nixí i togü i duïxügüpéxewa meã pemaxënetaxû natürü peãëwa rü chixexügu perüxĩnüëxû. Rü wüxi i ngechaü nixí i pexcèx erü pegagu nixí na tama Tupanaxütawa nangugüxû i togü i duïxügü. Rü pema rü ta rü tãütáma ngëxma pechocu, Rü ngëxgumarüü ta rü nüxû penaguxchaxê na tama ngëxma nachocuxücèx i togü i ngëxma chocuchaüxû. ¹⁴ —Pa Ngúexëëruügü i Ore i Mugüwa Nguxëëtaegüxû rü Pa Parichéugüx, pema nixí i togü i duïxügüpéxewa meã pemaxënetaxû natürü peãëwa rü chixexügu perüxĩnüëxû. Rü wüxi i ngechaü nixí i pexcèx erü tüxna penapuxû ya tümapata ya yíxema yutegüxe. Rü ñuxüchi penamèxêë i perü yumüxëgü na duïxügü nagu rüxĩnüëgu rü aixcüma mexû i Tupanaãrü duïxügü na pixíguxû. Rü ngëmacèx pema tá nixí i togü i duïxügüarü yexera pepoxcuexû. ¹⁵ —Pa Ngúexëëruügü i Ore i Mugüwa Nguxëëtaegüxû rü Pa Parichéugüx, pema nixí i togü i duïxügüpéxewa meã pemaxënetaxû natürü peãëwa rü chixexügu perüxĩnüëxû. Rü wüxi i ngechaü nixí i pexcèx erü guxüwama pexí na togü i duïxügümaã nüxû peyarüxuxücèx i ore na wüxitama ya duïxê pexrüü na yaxõxücèx. Rü ngëxguma marü pexû tanguüxgu, rü tüxû pechixexê na düxwa taxreëxpüxcüna perü yexera chixexüwa tangëxmaxücèx. ¹⁶ —Pa Ngúexëëruügü i Ore i Mugüwa Nguxëëtaegüxû rü Pa Parichéugüx, pema rü ñoma cuëxruügü i ngexetüxürüü pixígu. Rü wüxi i ngechaü nixí i pexcèx, erü nüxû pixuxgu rü:

“Ngëxguma texé ya tupauca ya taxüneeagagu tacücèx ixunetagu, rü marü name ega tama tayanguxëëgu i ngêma tümããrü uneta”, ñaperügügü. Natürü ngëxguma texé tupauca ya taxüneãrü dïëruéagagu tacücèx ixunetagu, rü:

“Tanaxwèxe i aixcüma tayanguxêë i ngêma tümããrü uneta”, ñaperügügü. ¹⁷ —Pema rü pengëãëgü rü ñoma pengexetügüxürüü pixígu. ¿Pexcèx rü tacü nixí i yexera rümemaëxû, tupauca ya taxüneãrü dïëru rü éxna nûmatama ya tupauca ya nagagu naxüünene i ngêma dïëru? ¹⁸ —Rü tupauca ya taxünewa nangëxma i ngêma ãmarechica i ngexta Tupanacèx ínadaiaxüwa i naxünagü na Tupanana naxãmarexücèx. Rü pema rü ñaperügügü:

“Rü ngëxguma texé ya tupauca ya taxüneãrü ãmarechicaéagagu tacücèx ixunetagu, rü marü name ega tama tayanguxëëgu i ngêma tümããrü uneta. Natürü ngëxguma

texé tupauca ya taxũneãrũ ãmarechicawa ngẽxmaxũ i ãmareégagu ãcũcèx ixunetagu, rü tanaxwèxe i aixcũma tayanguxẽẽ i ngẽma tümaãrũ uneta”, ñaperügügü. ¹⁹ — Pema rü pengẽãégü rü ñoma pengexetügũxũrũü pixĩgü. ¿Pexcèx rü ãcũ nixĩ i yexera rümemaẽxũ, rü yima tupauca ya taxũneãrũ ãmarechicawa ngẽxmaxũ i ãmare rü éxna nũmatama ya tupauca ya taxũneãrũ ãmarechica i nagagu naxũünexũ i ngẽma ãmare? ²⁰ —Erü yĩxema tupauca ya taxũneãrũ ãmarechicãégagu ãcũcèx ixunetaxe, rü tama ngẽma nachicãégaguxicatama itaxuneta, natürü ngẽma ãmare i ngẽma nachicawa ngẽxmaxũégagu rü ta itaxuneta. ²¹ —Rü yĩxema tupauca ya taxũneégagu ãcũcèx ixunetaxe, rü tama ngẽma tupaucãégaguxicatama itaxuneta, natürü Tupana ya ngẽma maxũcüégagu rü ta itaxuneta. ²² Rü yĩxema daxũguxũ i naãneégagu ãcũcèx ixunetaxe, rü Tupanaãrũ toruũégagu rü ta itaxuneta, rü ngẽxgumarũü ta Tupana ya ngẽma rütocüégagu rü ta itaxuneta. ²³ —Pa Ngúexẽẽruũgü i Ore i Mugüwa Nguxẽẽtaegũxũ rü Pa Parichéugũx, pema nixĩ i togü i duũxũgüpéxewa meã pemaxënetaxũ, natürü peãewa rü chixexũgu perüxĩnũẽxũ. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, erü woo ãcũ i íraxũ i pexũ ngẽxmaxũ rü Tupanana penaxã i ngẽma nüxna üxũ. Natürü tama naga pexĩnüẽ i Tupanaãrũ mugü i guxũ i mugüãrũ yexera ixĩxũ. Erü pexũ nataxu na ãëxgacügü i aixcũma meãma duũxũgümaã icuèxgũxũ na pixĩgũxũ, rü pexũ nataxu na duũxũgü pexũ nangechaũtümũũgũxũ, rü aixcũma meã Tupanamaã pixaixcũmagũxũ. Rü guxũma i ngẽma nixĩ i Tupana naxwèxexũ na penaxũxũ, tama nüxũ ipeyarüngümaẽãcũma i ngẽma mexũ i marü pexũxũ. ²⁴ —Pa Cuèxruũgü i Ngexetügũxũx, pema rü guxũma i mugü i woo íraxũchixũ rü meãma penaxaure, natürü tama Tupana naxwèxexũãcũma pemaxẽ. Pema rü ñoma wüxi i duũxũ i tunúcèx norü axexũ bapetũxũ rü ñuxũchi arü wüxi i cameyu ixaxwetaũxũrũü pixĩgü. ²⁵ —Pa Ngúexẽẽruũgü i Ore i Mugüwa Nguxẽẽtaegũxũ rü Pa Parichéugũx, pema nixĩ i togü i duũxũgüpéxewa meã pemaxënetaxũ natürü peãewa rü chixexũgu perüxĩnũẽxũ. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, erü perü düxétũxũnewaxicatama pegü pemexẽẽchaũ, natürü perü maxũwa rü porãcü pichixe. Erü penawomüxẽẽãcũma porãcü naxcèx pengĩx i duũxũgüãrũ ngẽmaxũgü, rü pegüguxicatama perüxĩnüẽ. ²⁶ —Pa Parichéugü i Ñoma Ngexetũxũrũü Ixĩgũxũx, name nixĩ i pegü pimexẽẽ i perü aixepewa i perü maxũwa. Rü ngẽxguma tá nixĩ i perü düxétüwa rü tá ta pimexũ. ²⁷⁻²⁸ —Pa Ngúexẽẽruũgü i Ore i Mugüwa Nguxẽẽtaegũxũ rü Pa Parichéugũx, pema nixĩ i togü i duũxũgüpéxewa meã pemaxënetaxũ natürü peãewa rü chixexũgu perüxĩnũẽxũ. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, erü ñoma yuetachiquéxegü i düxétüwa cómuxũmaã chauxetügũxũ natürü aixepewa rü yuetachinaxãmaã rü nagúxũraũxũ i ãũãchixũmaã napagũxũrũü pixĩgü. Erü perü düxétüwa i duũxũgü nüxũ ídaugũxũwaxicatama pime, natürü aixepewa i peãewa rü porãcü pichixe. ²⁹ —Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, Pa Ngúexẽẽruũgü i Ore i Mugüwa Nguxẽẽtaegũxũ rü Pa Parichéugũx. Pema rü peyamecagü ga naxchiquéxegü ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearü uruũgü rü yema duũxũgü ga imexũ ga yuexũ. ³⁰ —Rü ñuxũchi ñaperügügü:

“Rü yexguma chi nuxcũmaũgũxũ ga tórü oxigü maxëyane imaxëgu, rü tãu chima nüxũ tarüngũxẽẽ ga na nadaiãxũ ga yema nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearü uruũgü”, ñaperügügü. ³¹ —Rü ngẽma oremaã rü pegü pengoxẽẽ na nataagü pixĩgũxũ ga yema duũxũgü ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearü uruũgũxũ dèixũ. ³² —¿Ëcü, noxtacũma chomaã rü ta peyanguxẽẽx ga yema chixexũ ga nuxcũmaũgũxũ ga perü oxigü ügüexũ! ³³ —Pa Áxtapearü Duũxũgũx, pema rü porãcü pichixe. ¿Nuxãcü tá naxchaxwa pibuxmü ya yima üxü ya Tupana tá namaã pexũ poxcuene? ³⁴ —Rü ngẽmacèx i choma rü tá pexcèx núma chanamugü i Tupanaãrũ orearü uruũgü, rü yatügü i mexũgü i nüxũ cuèxũchigũxũ, rü ngúexẽẽruũgü i mexũgü. Natürü pema rü tá curuchawa peyapotagüãcũma penadai

i ñuxre. Rü togü rü ngutaquéxepataũgüwa rü tá peyaçuaixgü, rü togü rü ñañechigüwa rü tá nawe pingẽxütanü na chixexũ namaã pexügüxcèx. ³⁵ —Natürü Tupana tá pexũ napoxcue naxcèx i guxũma ga norü duũxũgü ga imexũgü ga perü oxigü dèixũ. Rü Abéwa nixĩ ga inaxügüãxũ ga na nadaiãxũ rü Chacaría ga tupaucu ga taxũnegu peyamèxgücügu nixĩ ga yacuáxũ ga yema. ³⁶ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü guxũma ga yema chixexũcèx rü Tupana tá nanapoxcue i duũxũgü i ñomaũcüü maxèxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ngechuchu rü Yerucharéũcũãx ga duũxũgücèx naxaxu
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pa Yerucharéũcũãx, pema penadai i Tupanaãrü orearü uruũgü, rü nutamaã ípenamuxũchigü i Tupanaãrü orearü ngeruũgü i pexcèx núma namugüxũ. Rü ñuxreéxpüxcüna wüxigu chaugüxũtagu pexũ chanutaquéxexèèchaũ ñoma wüxi i ota i naxácüã nügütüũgu tüxũ nutaquéxexürüü. Natürü pema rü tama penaxwèx. ³⁸ —Dücèx i ñuxma ya perü ñañe, rü Tupana tá ínanatèx. ³⁹ —Rü pemaã nüxũ chixu rü tãütáma wena choxũ pedau ñuxmatáta daxügüxũ i naãnewa ne chaxũ. Rü ngèxguma rü tá choxũ pedaugü rü tá ñaperügügü:

“Namexèchi nixĩ ya yima Cori ya Tupana núma namücü”, ñaperügügü tá —ñanagürü ga Ngechuchu.

24

*Ngechuchu nanaxunagü na tupaucu ga taxũne rü tá nagu na napogüexũ
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Rü yexguma tupaucu ga taxũnema ínaxũxgu ga Ngechuchu, rü norü ngüexũgü naxcèx naxĩ. Rü ñanagürügü nüxũ: —Dücèx, Pa Corix, ñuxácü nimexèchi ya daa tupaucu ya taxũneãrü ípatagü —ñanagürügü. ² Natürü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Pema nüxũ pedaugü ya guxũnema ya yima tupaucu ya taxũneãrü ípatagü. Natürü pemaã nüxũ chixu rü aixcüma guxũnema ya daa ípatagü rü tá nagu napogüe. Rü naxtapüxaru nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai ya wüxi —ñanagürü.

*Cuèxruũgü i tá nüxũ idauxũ naxũpa na nagúxũ i naãne
(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24, 21.7-24)*

³ Rü ñuxüchi guma Mèxpúne ga Oríbunecügu ãeganewa naxĩ. Rü yexguma guma mèxpúnema natõxgu ga Ngechuchu rü norü ngüexũgüxicatama naxütawa naxĩ na noxrüwama nüxna nacagüexũcèx. Rü ñanagürügü: —Tanaxwèx i tomaã nüxũ quixu na ñuxgu tá nangupetüxũ i ngèma nüxũ quixuxũ. ¿Rü tacü tá nixĩ i norü cuèxruũ i nawa nüxũ tacuáxũ i ñuxgu tá wena núma na cuxũxũ rü tá na nagúxũ i naãne? —ñanagürügü. ⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Pexuãègü na taxúema pexũ womüxèèxũcèx! ⁵ —Erü muxüchixũ i duũxũgü tá ínangugü, rü chaugu tá nügü nicuxgü rü tá ñanagürügü:

“Choma nixĩ i Cristu”, ñanagürügü tá. Rü muxüchixũ i duũxũgüxũ tá nawomüxèè. ⁶ —Rü tá nüxũ pexĩnüèchiga na nügü nadèixũ i ñuxre i nachiuãnegü rü nügü na nadaixchaũxũ i togü i nachiuãnegü. ¡Natürü tãütáma ngèmacèx pebèixächiaègü! Erü woetama ngèmaãcü tátama nangupetü i noxrix. Natürü tãütáma naãneãrü gux nixĩ i ngèma. ⁷ —Erü wüxi i nachiuãne rü to i nachiuãnemaã tá nügü nadai. Rü wüxi i ãèxgacü rü to i ãèxgacümaã tá nanu, rü norü churaragü rü ngèma to i ãèxgacüaru churaragümaã tá nügü nadai. Rü tá taiya nangux, rü tá nataxüchi i ñaaweanegü, rü muxüma i nachicawa rü tá naxĩãxächiane. ⁸ —Rü guxũma i ngèma pemaã nüxũ chixuxũ, rü ngèma nixĩ i norü ügümare i ngèma ngúxũ i tá ngupetüxũ. ⁹ —Rü ngèxguma i togü i duũxũgü rü tá pexũ ínayauxũ na chixexũ pemaã naxügüxcèx. Rü tá pexũ nadai.

Rü guxũ i nañewa i duũxũgũ rü tá pexchi naxaie, erü chorü duũxũgũ pixĩgũ. ¹⁰ —Rü ngëxguma rü tá muxũchixũ i chorü duũxũgũ ínanatëxgü i chorü ore, rü nügütanüwa rü tá nügüchi naxaie. Rü nügüechita tá ãëxgacũxũtawá nügü ínayaxuaxũgü. ¹¹ —Rü muxũchixũ i orearü uruũgüneta tá ínangugü. Rü tá nüxũ nixugügü na Tupana yĩxũ ya núma namugücü na nüxũ yaxugüxũcèx i ore. Rü ngëmaãcü tá muxũchixũ i duũxũgũxũ nawomüxëëgü. ¹² —Rü poraãcü tá nangëxma i chixexũ, rü ngëmagagu rü muxũchixũtáma i duũxũgü rü táütáma nügü nangechaũgü. ¹³ —Natürü yíxema naetüwa meã Tupanaãxũ yaxõomáxë rü yíxema tá tixĩ ya aixcüma nayaxúxe i maxũ i taguma gúxũ. ¹⁴ —Rü ngëma Tupanaãrü ore i mexũ rü guxũ i nañewa tá nüxũ nixugügü na guxũ i duũxũgü nüxũ na cuëxgüxũcèx. Rü ngëmawena tá nixĩ i nagúxũ i nañe. ¹⁵ —Rü nuxcümaücü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Danié nachiga nanaxümatü i ngëma chixexũ i Tupanapëxewa ãũãchixũ i ínguxchaũxũ. Rü ngëxguma nüxũ pedèuxgu na tupauca ya taxũnewa nangóxũ i ngëma chixexũ i Tupanapëxewa chixexũchixũ, rü name nixĩ i pexuãëgü. ¹⁶ —Rü ngëxguma ngëma üpetügu, rü ngëma Yudeaanewa ngëxmagüxũ i duũxũgü rü nanaxwëxe na mëxpüneañewa nabuxmüxũ. ¹⁷ —Rü ngëma ngunexũgu ega texé tũmapataëxtüwa ngëxmagu, rü tama name i tũmapatagu tayangaxi na tũmaãrü ngëmaxũ tayayaxuxũcèx. ¹⁸ —Rü texé ya tũmaañewa ngëxmaxë rü tama name i tũmapatacèx tataegu na tũmachirugü tayayaxuxũcèx. ¹⁹ —Rü ngëma ngunexũgügu rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i tũmacèx ya yíxema ngeãxtagü ya tacharaũgüxe rü yíxema imaĩxãcügüxe. ²⁰ —;Rü Tupanana naxcèx peça i perü yumüxëwa na tama gáuane ixüyane rü éxna ngüxchigaarü ngunexũguyane pexũ na nangupetüxũcèx i ngëma chixexũ! ²¹ —Erü ngëma ngunexũgügu rü poraãcü tá nangëxma i ngúxũ ga noxri nañe ixügügumama taguma yexmaxũ, rü ngëmawena rü tagutáma wena nangëxma. ²² —Rü ngëxguma Tupana tama nanoxrexëëgu i ngëma ngunexũgü, rü taxúetáma tamaxũ. Natürü Tupana tá nananoxrexëë i ngëma ngunexũgü tũmacèx ya yíxema núma tüxũ nadexe. ²³ —Rü ngëxguma texé pexũ ñagügu:

“Dücèx, daa nixĩ ya Cristu” ñagügu, rü éxna:

“Gua nixĩ ya Cristu” ñagügu, ;rü tama name i nüxũ peyaxõgü! ²⁴ —Erü Cristugüneta rü Tupanaãrü orearü uruũgüneta tá ínangugü. Rü tá nanaxügü i muxũma i cuëxruũgü i taxũgü na ngëmaãcü, ega nüxũ natauxchagu, na tüxũ nawomüxëëgüxũcèx èixrüxe ya yíxema duũxëgü ya Tupanatama tüxũ dexe. ²⁵ —Dücèx, naxũpa na nangupetüxũ i guxũma i ngëma ngúxũ, rü marü pemaã nüxũ chixu i nachiga. ²⁶ —Rü ngëmacèx i ngëxguma duũxũgü ñagügu pexũ:

“Dücèx, yéa taxúema íxãpataxũwa nangëxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i ngëma pexĩ. Rü ngëxguma ñagügu pexũ:

“Dücèx, nuã ucapuwa nangëxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i nüxũ peyaxõgü. ²⁷ —Erü ñoma wüxi i bèixbéxane i guxũwama nangónexëëxũrüũ tá nixĩ i ngëxguma wenaxãrü núma chaxũxgu i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ. ²⁸ Rü duũxũgü rü tá chauxcèx nangutaquëxegü ñoma ëxchagü nawemüçèx ngutaquëxexũrüũ.

Ñuxãcü tá nixĩ i ngëxguma nataegugu ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33, 17.26-30, 34-36)

²⁹ —Rü nawena i ngëma ngúxũgü rü tá nixo ya üèxcü, rü táütáma inabáxi ya tauemacü. Rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá narüyi. Rü guxũma i ñoma i nañe rü üèxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá naxĩãxãchitanü rü tá nu ne nanaxĩmare. ³⁰ —Rü ñuxũchi duũxũgü tá nüxũ nadaugü na ñuxãcü daxüwa ne chaxũxũ. Rü guxũ i nachiũãnecũãx i duũxũgü rü tá naxauxe. Rü tá choxũ nadaugü i ngëxguma caixanexũgügu ícharüxĩxgu rü núma chaxũxgu. Rü ngëxguma i choma rü ãëxgacü ya

poraxüchicü rü mexêchicü tá chixĩ. ³¹ —Rü tá chanamu i chorü orearü ngeruügü i daxüçüâx na yacuegüâxüçèx ya norü cornetagü na ngêmaäcü naxítaquêxexêãxüçèx i guxüma i ngêma duüxügü i chadexü i guxüwama ngêxmagüxü ñuxmata naâne iyacuáxüwa ngêxmagüxü. ³² —¡Iperüxĩnüë i ñaã ore i cuèxruü i orix i iguerachiga, rü naxçèx pengüé! Rü ngêxguma ngexwacaxüxü i nachacüügü iyarüyixgu rü naxüátügu, rü ngêmawa nüxü pecuèx na paxa tá taunecü na yixü. ³³ —Rü ngêxgumarüü tá nixĩ i ngêxguma nagúxchaügu i naâne. Erü ngêxguma nüxü pedèuxgu na nangupetüxü i ngêma pemaã nüxü chixuxü, rü ngêmawa tá nüxü pecuèx na marü chingaicaxüchixü. ³⁴ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma i ngêma nüxü chixuxü rü tá nangupetü naxüpa na nayuexü i duüxügü i ñomaüçüü maxêxü. ³⁵ —Rü ñoma i naâne rü ngêma daxüwa nüxü idauxü rü tá nagux. Natürü chorü ore rü tagutáma inayarüxo rü aixcüma tá ningu. ³⁶ —Natürü ngêma ngunexü rü ora i nagu tá nangupetüxü i ngêma pemaã nüxü chixuxü, rü Chaunatu ya Tupanaxicatama nüxü nacuèx na ñuxgu tá nangupetüxü i ngêma, rü taxüema ya togue nüxü tacuèx. Rü woo i norü orearü ngeruügü i daxüçüâx rü tama nüxü nacuèxgü, rü woo i choma i Nane na chiixü rü tama nüxü chacuèx na ñuxgu tá nangupetüxü i ngêma. ³⁷ —Rü yexgumarüü ga duüxügüxü ngupetüxü ga yexguma Noë maüxgu, rü ngêxgumarüü tá ta nüxü nangupetü i ngêxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü. ³⁸ —Rü yexguma, naxüpa ga guma mucü ga taxüchicü ga guxüwama inanguanexêëcü, rü ga duüxügü rü nachibüe, rü naxaxegü, rü nixãmèxgü rü nixütexacügü ñuxmata nawa nangu ga yema ngunexü ga nagu Noë naweügu ixüexü. ³⁹ —Rü noxri ga yema duüxügü rü tama nüxü nacuèxgüéga ga ñacü tá nüxü na ngupetüxü. Natürü yexguma ínanguxgu ga guma mucü ga taxüchicü ga yema duüxügüxü ñacü, rü yexguma nixĩ ga nüxü yacuèxächitanüxü. Rü ngêxgumarüü tá ta nixĩ i ngêxguma wenaxärü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü. ⁴⁰ —Rü ngêma ngunexügu rü taxre i yatügü rü wüxi i nañewa tá nügümaã nangêxmagü. Rü wüxi tá nixĩ i Tupana igaxü rü ngêma to rü tá ngema natèx. ⁴¹ —Rü taxre i ngexügü tá nügümaã ínacaegü. Rü wüxi tá nixĩ i Tupana igaxü rü ngêma to rü tá ngema natèx. ⁴² —¡Rü pexuãëgü! Erü tama nüxü pecuèx i ñacü rü ora tá íchangu i chomax. ⁴³ —¡Rü nagu perüxĩnüë i ñaã ore! Rü ngêxguma chi wüxi i ípataarü yora nüxü cuèxgu na ñacü rü oragu tá ínanguxü i ngítèxáxü rü tãü chima nape. Erü nüxna chi nadau ya napata na tama ngêxma naxücuxüçèx i ngêma ngítèxáxü na ñacüçèx ngema yangíxüçèx. ⁴⁴ —Rü ngêmacèx name nixĩ i pexuãëgü i pemax. Erü ngêma ngunexü i tama nagu íperüxĩnüëxügu tá nixĩ i ngürüächi íchanguxü i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü.

*Wüxi ga duüxü ga meã norü coriga ñnüxü rü to ga tama meã norü coriga ñnüxüchiga
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵ —¡Rü texé tiixü ya tümaärü coriarü duüxü ya aixcüma yanguxêexê rü tümaãëxü cuáxe? ¿Tama éxna yixema tiixü ya tümaärü cori tüxna ágaxe na meã nüxna tadauxüçèx rü meã oragu tanachibüexêëxüçèx i norü duüxügü? ⁴⁶ Rü tataãë ya yixema coriarü duüxü ega ngêxguma ínanguxgu i tümaärü cori rü tüxü íyanguexügu na meãma ítanaxüxü i ngêma puracü i nagu tüxü namuxü. ⁴⁷ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngêma tümaärü cori rü tá guxüma i norü ngêmaxügüarü dauruüxü tá tüxü nixixêë. ⁴⁸⁻⁵⁰ —Natürü ngêxguma chi ngêma coriarü duüxü rü wüxi i yatü i chixexü yixügu, rü chi nagu naxĩnügu na tãütáma paxa ínanguxü i norü cori, rü chi inaxügüägu na chixri namuãxü i namücügü i norü coriarü duüxügü, rü chi ngãxëxütanügu naxãxgu na namaã nachibüxüçèx rü naxaxexüçèx, rü ngürüächi ngêma ngunexü rü ngêma ora i tama nagu ínanguxêëxügu rü tá ínangu i norü cori. ⁵¹ —Rü poraãcüxüchima tá nanapoxcu i

ngẽma norü duũxũ, ñoma meã maxẽnetaxũ i duũxũgũxũ napoxcuexũrũ. Rü ngẽma tá narüdoxü rü nixũxchapüta.

25

Ore ga 10 ga pacügu ixuxũ

¹ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pemaã tá nüxũ chixu i wüxi i ore na nawa nüxũ pecuáxũcèx i ñuxácü tá duũxũgüarü ãẽxgacü na yĩxũ ya Tupana i ngẽxguma naguxgu i naãne. Rü iyexma ga 10 ga pacü ga ngĩrũ daparinamaã ngĩgüarü petawa ĩcũ na yaxümücügüãxũcèx ga guma yatü ga ingĩxchaũcü. ² —Rü 5 ga yema pacü rü tama ixuãẽgü. Rü yema naĩ ga 5 ga pacü rü meãma ixuãẽgü. ³ —Rü yema tama uãẽgücü, rü yexguma ngĩrũ daparina íyangegügu rü tama to ga ngĩrũ queruchinu ta íyangegü. ⁴ —Natürü ga yema uãẽgücü rü to ga ngĩrũ queruchinu ta íyangegü. ⁵ —Natürü ga guma yatü ga ingĩxchaũcü rü tama paxa ínangu. Rü düxwa ga yema pacügu rü ipee yerü iyaxtae. ⁶ —Rü yexguma ngãxũcüüwa nanguxgu, rü yema pacügu nüxũ ixĩnüẽ ga wüxi ga naga ga ñaxũ:

“Domama nixĩ ya yima yatü ya ingĩxchaũcü. ¡Rü íperüdagü, rü ípeyadaugü!” ñaxũ. ⁷ —Rü guxcüma ga yema pacügu rü írüdagü, rü iyamexẽẽgü ga ngĩrũ daparinagü. ⁸ —Rü yexguma ga yema 5 ga pacügu ga tama uãẽgücü rü ngĩgürügügü ngĩxũ ga yema pacügu ga uãẽgücü:

“¡Íraxũ i perü queruchinu toxnata pexã, erü torü omügü rü nixogü!” ngĩgürügügü. ⁹ —Natürü ga yema pacügu ga uãẽgücü rü ngĩxũ ingãxũgü, rü ngĩgürügügü:

“Taxucürüwa pexna ta taxã, erü ngẽxguma chi pexna ta taxãxgu rü tãũ chima ningu i toxcèx rü pexcèx. Rü ngẽmacèx narümemaẽ nixĩ i ngextá namaã ínataxegüxũwa pegüxũ nawa pexĩ”, ngĩgürügügü. ¹⁰ —Natürü yexguma ga yema 5 ga pacügu ga tama uãẽgücü ngĩrũ queruchinuwa naxĩyane, rü ínangu ga guma yatü ga ingĩxchaũcü. Rü ga yema pacügu ga uãẽgücü rü iyachocu nawa ga guma ĩ ga nawa iyangĩxũne. Rü ñuxũchi narüwãxta ga ñãx. ¹¹ —Rü yemawena íngugü ga yema pacügu ga tama uãẽgücü, rü ngĩgürügügü:

“¡Pa Corix, toxcèx yawãxna i ñãx!” ngĩgürügügü. ¹² —Natürü nüma ga cori, rü ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü:

“Pemaã nüxũ chixu rü aixcüma tama pexũ chacuèx na texégü pixĩgüxũ”, ñanagürü. ¹³ Rü ñuxũchi ñanagürü ga Ngechuchu: —¡Ípexuãẽgü! Erü tama nüxũ pecuèx i ñacü rü ngunexũ rü ñacü rü ora tá íchangu i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ —ñanagürü.

Ore ga dñerugu ixuxũ

(Lc 19.11-27)

¹⁴ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü ngẽma Tupana na duũxũgüarü ãẽxgacü na ixĩxũ rü ñoma wüxi ga yatü ga ixũãchichaũcü ga to ga nachĩũãnewa na naxũxũcèxrüü nixĩ. Rü nüma ga guma yatü rü norü duũxũgücèx naca, rü nüxna ngĩxũ naxã ga dñeru na nüxũ ngĩmaã nanguxũxũcèx rü ngĩmaã na ínapuracüexũcèx. ¹⁵ —Rü wüxi ga yema norü duũxũna ngĩxũ naxã ga 5000 tachinü ga dñeru. Rü yema tona ngĩxũ naxã ga 2000 tachinü ga dñeru. Rü yema tona ngĩxũ naxã ga 1000 tachinü ga dñeru. Rü yemaãcü nanangugü na ñuxácü tá yema dñerumaã napuracüexũ ga wüxichigü ga norü duũxũgü rü yemaãcü wüxichigüna ngĩxũ naxã ga yema dñeru. Rü ñuxũchi inaxũãchi ga yema cori na to ga nachĩũãnewa naxũxũcèx. ¹⁶ —Rü yema norü duũxũ ga 5000 tachinü ga dñeru ngĩxũ yaxuxũ, rü ngĩmaã napuracü, rü naĩ ga 5000 tachinü ngĩmaã nayaxu. ¹⁷ —Rü yexgumarüü ta ga yema norü duũxũ ga 2000 tachinü ga dñeru ngĩxũ yaxuxũ, rü ngĩmaã napuracü, rü naĩ ga 2000 tachinü ngĩmaã nayaxu. ¹⁸ —Natürü ga yema norü duũxũ ga 1000 tachinü ga dñeru ngĩxũ yaxuxũ, rü ngĩmaã ínixũ. Rü ngĩxũ nixaixmaũ, rü yexma ngĩxũ natèx

ga yema norü coriarü dïëru. ¹⁹—Rü nuxcüürama nataegu ga yema duüxügüaru cori. Rü yexguma ínanguxgu rü inanaxügu ga norü duüxügümaã na namexëëãxü ga norü dïërchiga. ²⁰—Rü nüxïra norü corixütawa naxü ga yema norü duüxü ga 5000 tachinü ga dïëru ngïxü yaxuxü. Rü norü corina ngïxü naxã ga yema 5000 tachinü. Rü ngïtëtu ngïxü inaxã ga naï ga 5000 tachinü ga ngïxü nayaxucü ngïmaã ga yema norü cori nüxna ngïxü äcü ga dïëru. Rü ñanagürü norü corixü:

“Dücëx Pa Corix, ñaã iyixï ga yema 5000 tachinü ga dïëru ga choxna ngïxü cuxäcü. Marü ngïmaã chapuracü rü ngïmaã cuxü ngïxü chayaxu i ñaã naï i 5000 tachinü”, ñanagürü. ²¹—Rü norü cori rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chorü Duüxüx, wüxi i mexëchixü quixï, rü meãma cupuracü. Rü meã nüxna cudau ga yema noxre ga dïëru ga cuxna ngïxü chaxäcü, rü meãma ngïmaã cupuracü. Rü ngëmacëx i ñuxma rü tá rümumaëcuna cuxü chadauxëë. ¡Rü ixücu i chopatawa rü ngïxã tataãëgü!” ñanagürü. ²²—Rü yemawena ínangu ga yema to ga norü duüxü ga 2000 tachinü ga dïëru ngïxü yaxuxü. Rü ñanagürü norü corixü:

“Dücëx Pa Corix, ñaã iyixï ga yema 2000 tachinü ga dïëru ga choxna ngïxü cuxäcü. Marü ngïmaã chapuracü rü ngïmaã cuxü ngïxü chayaxu i naï i 2000 tachinü. Rü ñaã iyixï”, ñanagürü. ²³—Rü norü cori rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chorü Duüxüx, wüxi i mexëchixü quixï, rü meãma cupuracü. Rü meã nüxna cudau ga yema noxre ga dïëru ga cuxna ngïxü chaxäcü, rü meãma ngïmaã cupuracü. Rü ngëmacëx i ñuxmax rü tá rümumaëcuna cuxü chadauxëë. ¡Rü ixücu i chopatawa rü ngïxã tataãëgü!” ñanagürü. ²⁴—Natürü yexguma norü corixütawa nanguxgu ga yema norü duüxü ga 1000 tachinü ga dïëru ngïxü yaxuxü, rü ñanagürü norü corixü:

“Dücëx Pa Corix, choma nüxü chacuëx rü wüxi i yatü i aüxü quixï. Rü cunayaxu i nanetüaru o i ngextá tama ícutoexüwa, rü cunabuxarü oõx i nanetü i tama icutoxü. ²⁵—Rü yemacëx chamuü. Rü waixümügu ngïxü chixaixmaü rü ngïxü ichatëx. Natürü ñaã iyixï i ngëma curü dïëru”, ñanagürü. ²⁶ Rü yexguma ga norü cori rü nanangãxü rü ñanagürü:

“Pa Chorü Duüxüx, wüxi i chixexü rü oxü i chorü duüxü quixï. Rü cuma meãma nüxü cucuëx rü ngextá tama íchatoexüwa rü chanayaxu i nanetüaru o, rü chanabuxarü oõx i nanetü i tama ichatoxü. ²⁷—Rü yemacëx narümemaë chi nixï ga bancugu choxü ngïmaã na cunguxüxü ga chorü dïëru na ngëma choxü ngïxü yamuxëëgüxüçëx, rü ngëmaäcü mucü ngïxü na chayaxuxüçëx i ngëxguma íchanguxgu”, ñanagürü. ²⁸—Rü yexguma ga yema cori rü nanamu ga yema togü ga norü duüxügü ga yema yexmagüxü, rü ñanagürü nüxü:

“¡Nüxna ngïxü peyaux i ngëma dïëru, rü ngëma yatü i 10,000 i dïëru nüxü ngëxmaxüna ngïxü pexã! ²⁹—Erü yíxema tüxü nangëmëxcü rü yexera tá tüxna ngïxü taxã, rü ngëmaäcü tá tüxü imuxüchi. Natürü yíxema tüxü natauxcü rü woo ngëma noxre i tüxü ngëmëxcü rü tá tüxna ngïxü tayaxu. ³⁰—¡Rü yéama düxétüwa i poraäcü ínaxëänexüwa peyatá i ñaã chorü duüxü i taxuwama mexü! Rü ngëma tá narüdoxü rü tá nixüxchapüta”, ñanagürü.

Naãneärü guxgu rü Cristupéxegu tá nangutaquéxegü i guxü i nachüüãnecüãx i duüxügü na yadexechiãxüçëx i ngëma mexügü rü na napoxcueãxüçëx i ngëma chixexügü

³¹ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Rü ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü, rü chorü orearü ngeruügü i daxüçüãx rü tá choxü naxümücügü. Rü ãëxgacü ya tacü tá chixï rü chorü tochica i mexëchixüwa tá charüto.

³² —Rü guxü i nachüüãnecüãx i duüxügü rü tá chopéxegu nangutaquéxegü. Rü choma

rü tá chayadexechi ñoma wüxi i carneruarü dauruü i norü carnerugü rü chibugü noxrüwama mugüxürüü. ³³ —Rü ngëma choxrü ixīgüxü rü chorü tügü necüwawa tá chanangëmagüxëë. Rü ngëma tama choxrü ixīgüxü rü chorü toxwecüwawa tá chanangëmagüxëë. ³⁴ —Rü ngëxguma i choma i tá ãëxgacü ya tacü na chiixü rü ñacharügü tá nüxü i ngëma chorü duüxügü:

“¡Nuã pexĩ i pema ya texé ya Chaunatü ya Tupana tüxü rüngüxëëgüxe, rü penayaxu i ngëma pechica i ngextá nüma ãëxgacü iyüxüwa! Yerü Chaunatü rü pexcèx nanamexëë i ngëma pechica ga yexguma tauta naãne naxüxgu. ³⁵ —Rü ngëmaäcü tá pemaã namecüma yerü yexguma chataiyagu rü pema rü choxü pechibüxëë. Rü yexguma chitawagu rü choxü pexaxexëë. Rü yexguma tama nüxü pecuèxgu na texé chiixü rü meã choxü peyaxgü ga pepatawa. ³⁶ —Rü yexguma changexchirugu rü choxü pexüxchiru. Rü yexguma chidaawegu rü choxü perüngüxëë. Rü yexguma poxcupataüwa chayexmagu rü choxü ípeyadau”, ñacharügü tá nüxü. ³⁷ —Rü ngëxguma i ngëma duüxügü i chadexü rü ñanagürügü tá choxü:

“Pa Corix, ¿ñuxgu ga cuxü tadauxü ga na cutaiyaxü rü cuxü tachibüxëëxü? ¿Rü ñuxgu ga cuxü tadauxü ga na quiãawaxü rü cuxü taxaxëëxü? ³⁸ —¿Rü ñuxgu ga tochixüwa cunguxü rü meã cuxü tayauxgüxü ga woo tama cuxü tacuèxgügu? ¿Rü ñuxgu ga cungexchiruxü rü cuxü taxüxchirugüxü? ³⁹ —¿Rü ñuxgu ga cuxü tadaugüxü na quidaawexü rü éxna poxcupataüwa cuyexmaxü rü cuxü ítayadaugüxü?” ñanagürügü tá choxü. ⁴⁰ —Rü choma na ãëxgacü ya tacü na chiixü, rü tá chanangäxü, rü ñacharügü tá:

“Aixcüma pemaã nüxü chixu rü yexguma nüxü perüngüxëëgügu i ngëma chorü duüxü i yexeraäcü ngearü ngemaxüaxü, rü choxü nixĩ ga perüngüxëëgüxü”, ñacharügü tá nüxü. ⁴¹ Rü ñuxüchi i choma na ãëxgacü ya tacü na chiixü, rü ñacharügü tá nüxü i ngëma tama chorü duüxügü ixīgüxü:

“¡Choxna pixīgachi i pema i perü chixexücèx poxcuexe! ¡Rü ngema pexĩ nawa ya yima üxü ya taguma ixoxüne ya Tupana ímexëene naxcèx i ngoxo i Chataná rü norü duüxügü! ⁴² —Yerü yexguma chataiyagu rü pema rü tama choxü pechibüxëë. Rü yexguma chitawagu rü tama choxü pexaxëë. ⁴³ —Rü yexguma tama nüxü pecuèxgu na texé chiixü rü tama meã choxü peyaxgü ga pepatawa. Rü yexguma changexchirugu rü tama choxü pexüxchirugü. Rü yexguma chidaawegu rü poxcupataüwa chayexmagu rü tama choxü ípeyadaugü”, ñacharügü tá nüxü. ⁴⁴ —Rü ngëxguma i nümagü i tama chorü duüxügü ixīgüxü, rü ñanagürügü tá choxü:

“Pa Corix, ¿ñuxgu tochixüwa cingu rü tama meã cuxü tayauxgü yerü tama cuxü tacuèxgü? ¿Rü ñuxgu ga cuxü tadaugüxü ga na cutaiyaxü, rü éxna na quiãawaxü, rü éxna na cungexchiruxü, rü éxna quidaawexü, rü éxna poxcupataüwa na cuyexmaxü, rü tama cuxü tarüngüxëëgüxü?” ñanagürügü tá choxü. ⁴⁵ —Rü choma na ãëxgacü ya tacü na chiixü, rü tá chanangäxü, rü ñacharügü tá nüxü:

“Aixcüma pemaã nüxü chixu rü yexguma tama nüxü perüngüxëëgügu ga wüxi ga duüxü ga yexeraäcü ngearü ngemaxüaxü, rü choxü rü ta tama perüngüxëëgü”, ñacharügü tá nüxü. ⁴⁶ —Rü ñuxüchi i ngëma duüxügü i tama chorü duüxügü ixīgüxü rü tá poxcu i taguma gúxüwa naxĩ. Natürü ngëma duüxügü i aixcüma meã chaucèx maxëxü rü tá nanayauxgü i maxü i taguma gúxü, —ñanagürü ga Ngechuchu.

¹ Rū yexguma Ngechuchu nūxū rüchauxgu ga yema orexū na yaxuxū, rü ñanagürü norü ngúexügüxū: ²—Pema nūxū pecuèx rü taxre i ngunexū nataxu na nangõxgüãxücèx i ngēma òna i Üpetüchigaarü petacèx naxügüxū. Rū ngëxguma tá nixī i choxū yayauxgüxū i chorü uwanügu na curuchawa choxū yapotagüxücèx —ñanagürü. ³ Rū yexgumaücüü ga paigüarü ãëxgacügü, rü ngúexëëruügu ga ore ga mugüwa nguxëëtaegüxū, rü Yudíugüarü ãëxgacügüerugü rü nangutaquéxegü ga napatawa ga Caipá ga paigüarü ãëxgacü ixíci. ⁴ Rū yéma nügümaã nanamexëëgu na Ngechuchuxū nawomüxëëgüácüma na yayauxgüãxücèx rü na yamèxgüãxücèx. ⁵ Natürü nügümaã ñanagürügu: —Taxucürüwama i ñuxma petagu tayayauxgü, erü duüxügü rü tá tamaã nanuë —ñanagürügu.

Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara
(Mr 14.3-9; Cu 12.1-8)

⁶ Rū Ngechuchu rü Betániäwa nayexma napatawa ga Chimáü ga rüchaxü necümaã naxügüácü. ⁷ Rū Ngechuchucèx yéma iyaxū ga wüxi ga ngecü ga yéma nangedü ga wüxiweü ga pumara ga tatanüxüchixū ga mexëchicü ga butiyamaã ächiüxū. Rū yexguma mechawa ínachibüyane ga Ngechuchu, rü ngīma rü naërugu inaba ga yema pumara. ⁸ Rū yexguma yemaxū nadaugügu ga Ngechuchuarü ngúexügü, rü naäëwa nanguxgü, rü inanaxügüe ga na ñagüxū. —¿Tüxcüü ngëxma inaxaiyaxū i ngēma pumara? ⁹ — Rū narümemaë chi nixī i tatanüxügu namaã itaxe, rü ñuxüchi ngēma dīërumaã nūxū irüngüxëë i ngēma duüxügü i ngearü ngëmaxüãxgüxū —ñanagürügu. ¹⁰ Rū Ngechuchu nūxū naxīnü. Rū ñuxüchi ñanagürü norü ngúexügüxū: —¿Tüxcüü ngixū pechixewe i ngēma nge? Erü ngēma chomaã naxüxū rü wüxi i mexū nixī. ¹¹ —Ngēma ngearü ngëmaxüãxgüxū rü guxügütáma petanüwa nangëxmagü. Natürü choma rü täütáma guxügu petanüwa changëxma. ¹² —Rü ngēma chomaã naxüxū i ñaã ngecü na chaxunegu nabaãxū i ngēma pumara i yixixū, rü ngëmaãcü inaxü erü paxa tá chayü rü tá choxū inatëxgü. Rū ngëmacèx nixī i chaxunegu nabaãxū i ngēma pumara. ¹³ —Rü aixcüma pemaã nūxū chixu rü guxū i naãnewa i ngextá duüxügü nūxū íixugügüxüwa i Tupanaärü ore i mexū, rü ñaã ngecü chomaã üxū rü tá ta nūxū nixugügü. Rū ngëmaãcü tá ngīxna nacüèxächie i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Yuda rü ãëxgacügümaã nanamexëë na ñuxäcü Ngechuchuxū yayauxgüxücèx
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Rū ñuxüchi ga wüxi ga Ngechuchuarü ngúexü ga Yuda ga Icariúte rü paigüarü ãëxgacügüxütawa naxü rü namaã nayarüdexa. ¹⁵ Rū Yuda rü ñanagürü nūxū: — ¿Ñuxre tá choxū penaxütanüxū i ngëxguma pexü chanatauxchaxëëgu na Ngechuchuxū piyauauxgüxücèx? —ñanagürü. Rū yexguma ga nūmagü ga paigüarü ãëxgacügü rü 30 tachinü ga dīërugu namaã naxuneta. ¹⁶ Rū yexgumama inanaxügü ga Yuda ga naxcèx na nadauxü ga ñuxäcü nūxū na natauxchaxëëgüãxū na Ngechuchuxū yayauxgüxücèx.

Coriarü ònachiga
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Cu 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Rū nawa nangu ga ngunexū ga nagu inaxügüxū ga yema peta ga pãü ga ngearü puxëëruüãxū nagu nangõxgüxū. Rū norü ngúexügü rü Ngechuchucèx naxī, rü ñanagürügu nūxū: —¿Ngextá tá tanamexëë i nachica i nawa nangõxgüxū i òna i Üpetüchigaarü petagu ingóxū? —ñanagürügu. ¹⁸ Rū nūma ga Ngechuchu rü ñanagürü nūxū: —¿Ngēma ñanewa pexī, rü yima yatü ya pemaã nūxū chaxunetacüpatatawa pexī! ¡Rü namaã nūxū pixu rü ñapegügü:

“Torü ngúexëëruü rü ñanagürü: ‘Marü ningaicaxüchi na chayuxū rü nuã cupatawa rü chorü ngúexügümaã chanangupetüxëëchaü i Üpetüchigaarü peta’,” ñaperügügü

tá nüxü! ¹⁹ Rü yéma naxí ga yema norü ngúexügü. Rü yema Ngechuchu namaã nüxü ixuxürüü nanaxügü. Rü nanamexëëgü ga yema òna ga Üpetüchigaarü petagu tá nangõxgüxü. ²⁰ Rü yexguma nachütagu rü yéma mechawa nachibü ga Ngechuchu namaã ga yema 12 ga norü ngúexügü. ²¹ Rü yexguma ínachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü wüxie i petanüwa tá tixí ya bexma chauechita choxü íyaxuaxüxë —ñanagürü. ²² Rü yexguma ga nümagü ga norü ngúexügü rü poraäcü nangechaügü. Rü wüxichigü nüxna nicachigü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿choma éxna tá chiixü ya yíxema cuxü íyaxuaxüxë? —ñanagürügü. ²³ Rü nüma ga Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Ngëma wüxi ya poratuwa namaã tá chachibüxü, rü ngëma tá nixí i chauechita choxü íyaxuaxüxü. ²⁴ —Rü choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü rü tá chayü ngëxgumarüü i Tupanaarü ore i ümatüxü nüxü ixuxürüü. Natürü wüxi i ngechaüxüchi nixí naxcèx i ngëma yatü i choxü íyaxuaxüxü. Rü narümemaë chi nixí ga noxtacüma tãü chima na nabuxü —ñanagürü. ²⁵ Rü nadexaãchi ga Yuda ga naëchita íyaxuaxüxü, rü ñanagürü: —Pa Ngúexëëruüx, ¿tãütáma choma nixí? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Ngëmaäcü cuma nixí —ñanagürü. ²⁶ Rü yexguma ínachibüeyane rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga pãü. Rü Tupanana moxë naxã, rü inanabücu, rü norü ngúexügüxü nayanu. Rü ñanagürü: —Ñã pãü rü chaxunechiga nixí. Rü ¡penangó! —ñanagürü. ²⁷ Rü yemawena rü nanayaxu ga wüxi ga pochuyu ga binumaã ääcuxü. Rü yexgumarüü ta Tupanana moxë naxcèx naxãxíra, rü ñuxüchi norü ngúexügüna nanaxã, rü ñanagürü nüxü: —¡Rü guxãma i pema rü peyaxëüx ya daa binu! ²⁸ —Erü daa binu rü nachiga nixí ya chaugü ya muxüma i duüxügücèx tá ibacü na ngëmaäcü Tupana nüxü nüxü nangechaüxücèx i norü pecadugü. Rü yimawa Tupana nanangoxëë na aixcüma yíxü i norü uneta. ²⁹ —Rü pemaã nüxü chixu rü tagutáma wena binu chayaxaxü ñuxmatáta Chaunatü ya Tupana äëxgacü íixüxüwa ngexwacaxücü ya binu pemaã chayaxëüx —ñanagürü.

Ngechuchu nüxü nixu rü Pedru rü taxütáma nügü nixu na norü ngúexü yíxü
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Cu 13.36-38)

³⁰ Rü ñuxüchi nawiyaegü ga wüxi ga Tupanaarü wiyaegu. Rü yemawena rü guma Mèxpüne ga Oríbunecügu äeganewa naxí. ³¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Guxãma i pema rü tá choxü ípetëxgü i ñoma i chütaxügu. Erü Tupanaarü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tá chayamèx ya carneruarü dauruü, rü tá nanaxüanemare i carnerugü”, ñanagürü i ngëma ore. ³² —Natürü ngëxguma marü yuwa ícharüdaxguwena, rü tá chaxira pexüpa Gariréaanewa chaxü —ñanagürü. ³³ Rü yexguma ga Pedru rü nanangäxü rü ñanagürü: —Rü woo guxüma i togü cuxü ítëxgu, natürü i chomax rü tãütáma cuxü íchatèx —ñanagürü. ³⁴ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Aixcüma cumaã nüxü chixu rü ñomatama i chütaxügu rü naxüpa na otá ícaxü, rü tomaëxpüxcüna tá cugü iquicux na chorü duüxü quiixü. ³⁵ Rü Pedru nanangäxü rü ñanagürü: —Rü woo wüxigu cumaã chayuxgu rü tãütáma chaugü ichicux na curü duüxü chiixü —ñanagürü. Rü guxüma ga togü ga norü ngúexügü rü ta yema ñanagürügü.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxë
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Rü Ngechuchu rü norü ngúexügümaã nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Yechemanígu äegaxü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Nuã perütogü! Rü paxa yoxni yéa chayayumüxë —ñanagürü. ³⁷ Rü Ngechuchu nügüwe nanagagü ga Pedru rü Zebedéu nanegü ga Chaütiágu rü Cuáü. Rü Ngechuchucèx inaxügü ga na poraäcü

nangechaũũ rü naxixãchiãẽxũ. ³⁸ Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: — Poraãcü changechaũ rü nagu charüxĩnũ rü ngẽmamaã tá chayü. ;Rũ nuxa perücho i pemax, rü chauxrüũ ipedaue! —ñanagürü. ³⁹ Rũ yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxũ. Rũ waixũmüãnegu nanangücuchi. Rũ nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngẽxguma cuma cunaxwèxegu, ;rü nüxna choxũ ínguxuchixẽẽ i ñãã ngúxũ i tá choxũ üpetüxũ! Natürü chanaxwèxe i cuxrütama ngúchaũ cuxü rü tama i choxrü —ñanagürü. ⁴⁰ Rũ yemawena ga Ngechuchu rü nataegu ga yema norü ngúexũgü íyexmagüxũwa. Rũ nüxũ inayangau ga na ínapeexũ. Rũ ñanagürü Pedruxũ: —Pa Pedrux, ;taxucürüwama éxna namaã peporae na chomaã ipedauexũ, rü bai i wüxi i ora? ⁴¹ —;Rũ pexuãẽgü rü Tupanana naxcèx peça na pexũ nangüxẽẽxũcèx na tama choxũ ípetáxũcèx ega ngẽxguma tacü rü guxchaxũ pexũ üpetügu! Erü aixcüma peãewa rü ípememare, natürü pexene nixĩ ituraxũ —ñanagürü. ⁴² Rũ yexguma rü wenaxãrũ noxri ínayumüxẽxũcèx nataegu ga Ngechuchu. Rũ wenaxãrũ nayumüxẽ, rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngẽxguma tama cunaxwèxegu na nawa choxũ ícunguxuchixẽẽxũ i ñãã ngúxũ i tá chingexũ, rü marü name i ngẽma cuma cunaxwèxexũãcüma chomaã cunaxü —ñanagürü. ⁴³ Rũ ñuxũchi wenaxãrũ norü ngúexũgü íyexmagüxũwa naxũ. Rũ nüxũ inayangau ga na ínapeexũ, yerü poraãcü nayaxtaexüchi. ⁴⁴ Rũ yéma nüxna nixũ, rü wenaxãrũ nayayumüxẽ. Rũ noxriãcütama nayumüxẽ. ⁴⁵ Rũ yemawena rü norü ngúexũgü íyexmagüxũwa naxũ. Rũ ñanagürü nüxũ: —;Ñuxma waxi pepee rü iperüngũẽ! Erü marü nawa nangu i ora na chorü uwanü choxũ iyauxgüxũ rü pecaduãxgüxũna choxũ namugüxũ. ⁴⁶ ;Ipechigü rü ngĩã ítxĩ! Erü marü ñomatáma nixĩ i ngẽma choxũ íyaxuaxũxũ —ñanagürü.

Ngechuchuxũ niyauxgü

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Cu 18.2-11)

⁴⁷ Rũ yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yuda ga norü ngúexũchiréx ixĩxũ. Rũ nawe narüxĩ ga muxũma ga duũxũgü ga taramaã rü naĩmaã ixãxnexũ. Rũ yema nixĩ ga duũxũgü ga paigüarü ãẽxgacügü rü Yudúgarü ãẽxgacügüerugü yéma mugüxũ. ⁴⁸ Rũ ga Yuda ga ínaxuaxũxũ rü marü yema duũxũgümaã nanamexẽẽ, rü ñanagürü: —Ngẽma nüxũ chachúxuxũ tá nixĩ i Ngechuchu. Rũ ngẽma tá nixĩ i piyaxgüxũ —ñanagürü: ⁴⁹ Rũ yexguma Ngechuchucèx nixũ, rü ñanagürü nüxũ: —Nuxmaẽ Pa Ngúexẽẽruũx —ñanagürü. Rũ ñuxũchi nüxũ nachúxu. ⁵⁰ Rũ Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Chomücüx, ;tacüwa nuã cuxü? —ñanagürü. Rũ yexgumatama Ngechuchuxũ niyauxgü ga yema duũxũgü ga Yudawe rüxixũ. ⁵¹ Rũ wüxi ga Ngechuchumücü nanawéxechi ga norü tara, rü paigüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ ínadaechinü. ⁵² Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —;Naxchiũgu yaxücuchi i curü tara! Erü guxãma ya yixema taramaã nuẽxẽ, rü taragu tátama tayue. ⁵³ —;Tama éxna nüxũ cucuèx rü ngẽxguma chi choma chanaxwèxegu, rü Chaunatüna chi naxcèx chaca na choxũ núma namugüãxũcèx i muxũma i norü orearü ngeruũgü i daxücüãx na choxũ yanangüxẽẽgüxũcèx? ⁵⁴ —Natürü ngẽxguma chi ngẽma chaxüxgu, rü ;ñuxãcü chi ningu i Tupanaãrũ ore i ümatüxũ i nüxũ ixuxũ na choma rü tá chayuxũ? ⁵⁵ Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü: —;Tüxcüũ taragü rü naĩxmenèxãgümaã chauxcèx nuã pexĩ na choxũ peyarüyaxgüxũcèx ñoma wüxi i ngítèxáxũ chíxürüũ? Rũ guxũ ga ngunexũgu rü tupauca ga taxünewa changüxẽẽtae natürü taguma yexma choxũ piyaxgü. ⁵⁶ —Natürü guxũma i ñãã ñuxma ngupetüxũ, rü ngẽmaãcü nangupetü na yangüxũcèx i Tupanaãrũ ore ga nuxcümaũgüxũ ga norü orearü uruũgü ümatügüxũ —ñanagürü. Rũ yexguma ga guxũma ga norü ngúexũgü rü nüxna nibuxmü. Rũ nüxĩcatama yéma nanatèxgü ga Ngechuchu.

Āëxgacügü ga taxüüpéxewa Ngechuchuxü nagagü
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Cu 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Rü Caipá ga paigüarü āëxgacüxütawa Ngechuchuxü nagagü ga yema duüxügü ga yayauxgüxü. Rü yexma nixí ga nangutaquéxegüxü ga ngúexēeruügü ga ore ga mugüwa nguxēetaegüxü rü Yudíugüarü āëxgacügüerugü. ⁵⁸ Natürü ga Pedru rü yaxügu nawe nixāchigü ñuxmata paigüarü āëxgacü ga Caipáxütawa nangu. Rü purichíagü ga tupaucaarü dauruügümaā yéma îāxtüwa narüto, yerü nüxü nadauxchaü ga tacü tá Ngechuchumaā na naxüexü. ⁵⁹ Rü ga paigüarü āëxgacügü rü guxüma ga Yudíugüarü āëxgacügüerugü rü naxcèx nadaugü ga wüxi ga ore ga doramare ixixü na yemamaā Ngechuchuxü ínaxuaxügüxücèx na yamèxgüāxücèx. ⁶⁰⁻⁶¹ Natürü woo muxüma ga duüxügü doraxümare nachigaxü yéma yarüxugüe, natürü taxuxüma ga chixexü inayangaugü ga naxcèx tá yamèxgüāxü. Rü düxwa yéma naxí ga taxre ga yatügü ga doraxümare yéma yarüxugüxü. Rü ñanagürügü: —Toma nüxü taxínüë i ñaā yatü rü ñanagürü:

“Tá nagu chapogü ya daa tupauca ya taxüne ya Tupanaärü, rü tomaëxpüx i ngunexügu tá wenaxärü íchanadaxēë”, ñanagürügü. ⁶² Rü yexguma ga paigüarü āëxgacü ga Caipá rü inachi, rü ñanagürü Ngechuchuxü: —¿Rü tacümaā cunangāxü i ñuxmax? ¿Rü ñuxü ñaxü yíxü i ngēma cuchiga i nüxü yaxugügüxü? —ñanagürü. ⁶³ Natürü ga Ngechuchu rü nangeèxmare. Rü yemacèx ga paigüarü āëxgacü ga Caipá rü ñanagürü nüxü: —Tupana ya Maxücüégagu chanaxwèxe i aixcüma tomaā nüxü quixu na texé quiixü. ¿Rü cuma éxna i Cristu ya Tupana Nane quiixü, rü éxna tama? —ñanagürü. ⁶⁴ Rü Ngechuchu nanangāxü rü ñanagürü: —Ngü, rü ngēma nüxü quixuxü chixí. Rü pemaā nüxü chixu rü tá choxü pedaugü i ngëxguma Chaunatü ya Poracüxütawa charütoꝝgu rü ngëxguma caixanexügu wenaxärü núma chaxüxgu —ñanagürü. ⁶⁵ Rü yexguma ga paigüarü āëxgacü rü norü numaā nügüchirugu nagaugü. Rü ñanagürü: —Rü ñaā yatü rü tacü Tupanamaā nixugü. Rü taxucèxma marü tanaxwèxe i ñuxma i to i ore na napoxcuxücèx i ñaā yatü. Rü pematama marü nüxü pexínüë na ñuxācü chixexümaā na yadexaxü. ⁶⁶ —¿Nüxü ñapegüxü i pemax? —ñanagürü. Rü nümagü ga togü ga āëxgacügü rü nanangāxügü rü ñanagürügü: —Ngēmáácü chixexü naxü. Rü name nixí i noxtacüma nayu —ñanagürügü. ⁶⁷ Rü yexguma rü Ngechuchuchiwewa naꝝuaixgüe. Rü nüxna nanaꝝuaixcagü. Rü togü rü nanapegüchwegü. ⁶⁸ Rü ñanagürügü: —Pa Cristux, ¡nüxü nacüèx na texé cuxü pegüchwegüxü rü cuxna naꝝuaixcagüxü! —ñanagürügü.

Pedru rü tama nügü nixu na Ngechuchuxü nacuáxü
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Cu 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Rü yoxni ga Pedru rü āëxgacüpataèxtüwa narüto. Rü wüxi ga pacü ga āëxgacüarü duüxü ixícü, rü Pedrucèx iyaxü. Rü ngígürügü nüxü: —Cuma rü ta namücü quixí i ngēma Ngechuchu i Gariréaanecüāx —ngígürügü. ⁷⁰ Natürü ga Pedru rü guxü ga yema duüxügüpéxewa rü tama nügü nixu na Ngechuchuarü duüxü yíxü, rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxü chacuèx i tacüchiga nixí i ngēma nüxü quixuxü —ñanagürü. ⁷¹ Rü yexguma marü yema ípataèxtüarü îāxwa ínaxüüxgu ga Pedru, rü naí ga pacü nüxü idau. Rü ngígürügü namaā ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü: —Ñaā yatü rü Ngechuchu ya Nacharétucüāxnmücü nixí —ngígürügü. ⁷² Natürü ga Pedru rü wenaxärü tama nügü nixu na Ngechuchuarü duüxü yíxü. Rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxü chacuèx i ngēma yatü. Rü Tupana choxü poxcux ega tama aixcüma yixígu i chorü ore —ñanagürü. ⁷³ Rü yixcamaxüra rü yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü Pedrucèx naxí, rü ñanagürügü nüxü: —Aixcüma nixí i cuma rü ta rü ngēma Ngechuchutanüxü quiixü, erü wüxi i Gariréaanecüāx idexaxürüü quidexa —ñanagürügü. ⁷⁴ Rü nüma ga Pedru rü poraácü nügü nixā, rü ñanagürü nüxü: —Rü aixcüma tama nüxü chacuèx i ngēma yatü. Rü ngëxguma doraxü chixuxgu rü Tupana choxü poxcux —ñanagürü. Rü

yexgumatama nica ga otá. ⁷⁵ Rû nûma ga Pedru rû yexguma nûxna nacuèxâchi ga yema ore ga Ngechuchu namaã nûxû ixuxû ga ñaxû:

“Rû naxûpa na otá içaxû, rû cuma rû tomaèxpûxcûna cugû tá quixâ na chorû duûxû quiixû”, ñaxû. Rû yéma ínaxûxû ga Pedru rû poraãcûxûchima naxaxu.

27

Yudíugüarü ãëxgacügü rû Piratuxûtawa nanagagü ga Ngechuchu
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Cu 18.28-32)

¹ Rû yexguma yangunegu rû guxûma ga paigüarü ãëxgacügü rû Yudíugüarü ãëxgacügüerugü, rû nügümaã nanamexëëgü na ñuxácü Ngechuchuxû yamèxgüxû. ² Rû nayanèixgüchacüügü rû yemaãcü ãëxgacü ga Piratuxûtawa nanagagü. Piratu nixî ga Dumacûãx ga ãëxgacü ga Yudéaanemaã icuácü.

Nayu ga Yuda

³ Rû nûma ga Yuda ga Ngechuchuxû íyaxuaxûxû rû nûxû nadau ga Ngechuchuxû na napoxcuexû. Rû poraãcü nagu narûxînú ga yema chixexû ga nûmatama naxûxû. Rû yéma naxû naxûtawa ga yema paigüarü ãëxgacügü rû yema Yudíugüarü ãëxgacügüerugü. Rû ngîxû nayataeguxëë ga yema 30 tachinü ga díeru ga nûxna ngîxû naxägücü. ⁴ Rû ñanagürü nûxû: —Choma rû marü chixexû chaxü, erü naëchita íchayaxuaxû i wüxi i yatü i taxuûma i chixexû üxû, rû ñuxma rû tá ngëmagagu nayu —ñanagürü. Natürü nûmagü ga ãëxgacügü rû nanangãxûgü, rû ñanagürügü: —Toma rû tama nûxû tacuáxchaû i ngëma. Cugagutama nixî, rû cuma i nûxû cucuáxû na ñuxácü cugümaã cunamexëëxû i ngëma —ñanagürügü. ⁵ Rû yexguma ga Yuda rû yexma tupauca ga taxûnechiãgu ngîxû nawotanü ga yema díeru. Rû ñuxûchi ínixü rû nügü nayawëxnaxã. ⁶ Rû ga paigüarü ãëxgacügü rû ngîxû nade ga yema díeru. Rû ñanagürügü: —Taxucürüwa tupauca ya taxûneârü díeruchiügu ngîxû tanu i ñaã díeru, erü ngëmamaã tanaxütanü i ngëma yatü i tá yuxû —ñanagürügü. ⁷ Rû ñuxûchi nügümaã nanamexëëgü na yema díerumaã naxcèx nataxegüxûcèx ga wüxi ga naãne ga waixûmü ga üwechixû nawa nayauxgüxû. Rû yema naãnecèx nataxegü na nûxû nayexmaxûcèx ga nachica ga ngexta na natèxgüãxûcèx ga yema duûxûgü ga togü ga nachiüãnecüãx ixîgüxû. ⁸ Rû ngëmacèx i ñuxma rû ta i ngëma naãne rû Nagüchitaügu naxãega. ⁹ Rû yemaãcü ningu ga Tupanaârü ore ga nuxcûmaücü ga norü orearü uruü ga Yeremíã úmatüxû ga ñaxû: “Rû nûmagü ngîxû nade ga yema 30 tachinü ga díeru ga Cristutanü Yudíugü ngîxû ixägücü. ¹⁰ Rû yema díerumaã naxcèx nataxegü ga wüxi ga naãne ga waixûmü ga üwechixû nawa nayauxgüxû, yema Cori ga Tupana chomaã nûxû ixuxûrüü”, ñaxû.

Piratupëxewa nayexma ga Ngechuchu
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Cu 18.33-38)

¹¹ Rû ãëxgacü ga Piratuxûtawa Ngechuchuxû nagagü. Rû nûma ga Piratu rû Ngechuchuna naca, rû ñanagürü: —¿Cuma quiixû i Yudíugüarü ãëxgacü ya tacü? —ñanagürü. Rû Ngechuchu nanangãxû, rû ñanagürü: —Ngü, rû ngëma nûxû quixuxû chixî i chomax —ñanagürü. ¹² Rû Ngechuchuxû ínaxuaxûgü ga paigüarü ãëxgacügü rû Yudíugüarü ãëxgacügüerugü. Natürü ga Ngechuchu rû taxuxûmaãma nanangãxû. ¹³ Rû yexguma ga Piratu rû ñanagürü: —¿Tama éxna nûxû cuxînú i ngëma ore i namaã cuxû ínaxuaxûgüxû? —ñanagürü. ¹⁴ Natürü ga Ngechuchu rû taxuxûmaãma nanangãxû. Rû yemacèx poraãcü nabèixâchiãë ga ãëxgacü ga Piratu.

Piratu rû Ngechuchumaã nanaxuegu na nayuxûcèx
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Cu 18.38-19.16)

¹⁵ Rū guxūguma ga yema Üpetüchigaarü petagu, rü Piratu ínananguxuchixēēxū ga wüxi ga poxcuxū ga duūxūgü naxcèx ícagüxū, yerü yema nixī ga nacüma. ¹⁶ Rū yéma nayexma ga wüxi ga poxcuxū ga guxū ga duūxūgü meã nüxū cuáxū. Rū Barabá nixī ga naega. ¹⁷ Rū yexguma yéma nangutaquéxegüga ga duūxūgü, rü Piratu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ngexürüxüxū i penaxwaexū na íchananguxuchixēēxū? ¿Penaxwèxexū na Barabáxū íchananguxuchixēēxū rü éxna Ngechuchu i Cristumaã naxugüxūxū íchananguxuchixēēxū? —ñanagürü. ¹⁸ Rū yema ñanagürü ga Piratu yerü nüxū nacüx na Ngechuchuchi naxaiaxū ga Yudfugüarü ãëxgacügü, rü yemacèx nixī ga naxütawa nagagüãxū. ¹⁹ Rū yexguma norü tochicawa natoxgu ga Piratu, rü naxmèx yéma imuga, rü ngīgürügü: —Tama name i cunapoxcu i ngēma yatü i taxuūma i chixexū üxū. Yerü nagagu íne chütacü rü poraãcü chachixenegü —ngīgürügü. ²⁰ Natürü yema paigüarü ãëxgacügü rü Yudfugüarü ãëxgacügüerugü, rü duūxūgüxū naxucuxëgü na naxcèx ínacagüxücèx na Barabáxū ínanguxuchixēēxücèx rü Ngechuchuxū na nayuxëëgüxücèx. ²¹ Rū ãëxgacü ga Piratu rü wenaxärü duūxūgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ngëxürüüxū i ngēma taxrewa i pema penaxwèxexū na íchananguxuchixēēxū? —ñanagürü. Rü nümagü ga duūxūgü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Tanaxwèxe i Barabáxū ícunguxuchixëë —ñanagürügü. ²² Rū yexguma ga ãëxgacü ga Piratu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacü tá chaxüxü namaã i ngēma Ngechuchu i Cristugu ãegaxū? —ñanagürü. Rü guxūma ga duūxūgü rü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —¿Curuchawa yapota! —ñanagürügü. ²³ Rū yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxū: —¿Natürü tacü rü chixexū naxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü ga duūxūgü rü wenaxärü tagaãcü ñanagürügü: —¿Curuchawa yapota! —ñanagürügü. ²⁴ Rū yexguma Piratu nüxū dëuxgu ga marü taxucürüwama Ngechuchuxū na ínanguxuchixëëgaxū, yerü ga duūxūgü rü marü nanaxixãchiãëgüchaü, rü yemacèx wüxi ga norü duūxüxū namu ga dexá naxütawa na tanangëxücèx. Rü nügü nayauxméx ga Piratu napéxewa ga guxūma ga yema duūxūgü. Rü ñanagürü: —Tama chaugagu tá nixī i na nayuxū i ñaã yatü i taxuūma i chixexū üxū, rü pegagu tátama nixī —ñanagürü. ²⁵ Rū guxūma ga yema duūxūgü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Togagu rü toxocügügagu tá nixī i nayuxū —ñanagürügü. ²⁶ Rū yexguma ga Piratu rü Barabáxū ínanguxuchixëë. Rü ñuxüchi norü churaragüxū namu na Ngechuchuxū naçuaixgüxücèx, rü yemawena curuchawa na yanapotagüãxücèx. ²⁷ Rū ñuxüchi ga yema churaragü rü Piratupataarü aixepewa Ngechuchuxū nagagü. Rü yexma Ngechuchuxütagu nanangutaquëxexëë ga guxūma ga churaragü. ²⁸ Rū ñuxüchi Ngechuchuxū ínacuxuchigü, rü wüxi ga máxū ga naxchiru ga dauxügu nayacuxëëgü. ²⁹ Rū naëruwa nayangëxcuchigü ga wüxi ga boxū ga chuchuxüwa naxügüxū. Rü wüxi ga naïxmenëxãxãcüxü nüxū nayayauxãchixëë ga norü tügüneméxëwa. Rü ñuxüchi napéxegu nacaxápüxügü, rü nüxū nacugüe, rü ñanagürügü: —¿Namaüx ya Yudfugüarü ãëxgacü ya Tacüx! —ñanagürügü. ³⁰ Rū nüxna naçuaixgüe. Rü nüxna nanayauxgü ga guma naïxmenëxãxãcü, rü naëruwa namaã nanaçuaixcagü. ³¹ Rū yexguma nüxū nacugüeguvena rü ínacuxuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxū. Rü wenaxärü naxchirugutama nayacuxëëgü. Rü ñuxüchi nayagagü na curuchawa yanapotagüãxücèx.

Ngechuchuxū curuchawa nipotagü

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Cu 19.17-27)

³² Rū yexguma yéma inaxiãchigu, rü nüxū nadaugü ga wüxi ga yatü ga Chiréneçüãx ga Chimáügu ãegacü. Rü guma yatüxū ngixū iningexëëgü ga Ngechuchuarü curucha. ³³ Rū nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Górgutagu ãegaxū. Rü ngēma naega rü Duūxëëruchinëxã ñaxüchiga nixī. ³⁴ Rū nüxna nanaxägü ga binu ga ngúxüarü naãchixëëruümaã ãexücü na yaxaxãxücèx. Rü Ngechuchu nüxū naxaxneta, natürü

tama nayaxaxü. ³⁵ Rü yexguma marü curuchawa yapotagüãxguwena rü ga churaragü rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxüchi wüxi ga diëru ngixü nañanagügü na yemawa nüxü nacuëxgüxcèx na tacü tá nayaxuxü ga wüxichigü. ³⁶ Rü ñuxüchi yéma narütogü ga churaragü na Ngechuchuna yéma nadaugüxcèx. ³⁷ Rü norü curuchatapéxewa nayapocuchi ga wüxi ga mürapewa ga äegatachinüxü ga nüxü ixuxü ga tacücèx Ngechuchuxü curuchawa na yapotagüxü. Rü ñanagürü: “Ñaa nixi i Ngechuchu i Yudfugüarü Äëxgacü ya Tacü”, ñanagürü. ³⁸ Rü yexgumarüü ta curuchawa nayapotagü ga taxre ga máëtagüxü. Rü wüxi rü Ngechuchuarü tügünecüwawa naxü, rü to ga norü toxwecüwawa. ³⁹⁻⁴⁰ Rü yema duïxügü ga yéma chopetüxü, rü Ngechuchumaã naguxchigagü, rü nanexãërugüãcüma ñanagürügü: —Dücèx, cuma cunangutaüxëëga ya tupauca ya taxüne, rü tomaëxpüx i ngunexügu wenaxärü ícunadaxëëga. ¡Cugütama namaxëë i ñuxmax! Rü ngëxguma chi aixcüma Tupana Nane quixigu, rü ¡írüxí i curuchawa! — ñanagürügü. ⁴¹ Rü yexgumarüü ta Ngechuchuxü nacugüecüraxü ga paigüarü äëxgacügü, rü ngüexëëruügü ga ore ga mugüwa nguxëëtaegüxü, rü Parichéugü, rü Yudfugüarü äëxgacügerügü. Rü nügümaã ñanagürügü: ⁴² —Rü nüma rü togüxü namaxëëë natürü i ñuxma rü tama nüxü nacuëx na nügütama namaxëëxü. Rü ngëxguma chi aixcüma Yudfugüarü äëxgacü yixigu, ¡rü ñuxma rü ínaxix i curuchawa na nüxü yaxögüxcèx! ⁴³ —Rü nüma nagu naxínügu rü Tupana tá nüxü narüngüxëë. Ëcü, ñuxma rü Tupana nüxü rüngüxëëx ega aixcüma nüxü nangüxëëchaügu. ¿Tama éxna nümatama tamaã nüxü yaxuxü na Tupana Nane yixü? —ñanagürügü. ⁴⁴ Rü woo ga yema máëtagüxü ga naxrüü curuchawa ipotagüxü, rü namaã naguxchigagü.

Nayu ga Ngechuchu

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Cu 19.28-30)

⁴⁵ Rü yexguma rü guxü ga naãnewa naxëäne. Rü tocuchigu inaxügü ga yema ñuxmata tomaëxpüxarü orawa nangu ga yáuanecü. ⁴⁶ Rü yema tomaëxpüxarü oragu nixi ga Ngechuchu ga tagaãcü aita naxüxü, rü ñaxü: —Erí, Erí, ¿damá chabátani? —ñanagürü. Rü ngëma rü ñaxüchiga nixi:

“Pa Chorü Tupana, Pa Chorü Tupanax, ¿tüxcüü choxna quixügachixü?” ñaxüchiga nixi. ⁴⁷ Rü nümaxü ga duïxügü ga yéma yexmagüxü rü nüxü naxínüë, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Eríacèx naca —ñanagürügü. ⁴⁸ Rü yexgumatama rü wüxi ga yema duïxügü ga yéma yexmagüxü rü inaãachi rü Ngechuchuxütawa nanange ga wüxi ga tüaxmü ga binu ga marü ngüchiëxüchicümaã yawaixëëxü. Rü wüxi ga dexnewa nayanëix. Rü ñuxüchi Ngechuchuëxgu nanawëx na nüxü natuxuxücèx. ⁴⁹ Natürü ga yema togü ga duïxügü ga yéma yexmagüxü rü ñanagürügü: —Yixrüma. Rü ngixã itarüdaunü ngoxita Ería nuã ü na nüxü yanangüxëëxücèx —ñanagürügü. ⁵⁰ Rü wenaxärü tagaãcü aita naxü ga Ngechuchu, rü ñuxüchi nayu. ⁵¹ Rü yexgumatama ga tupauca ga taxüneärü tüyemachiãxü rü taxregu narügaute. Rü daxüwa inanaxügü ga na nagauteü rü ñuxmata ñaxtüwa nangu. Rü naxiãxãchiane, rü narüngüxtegü ga nutagü ga itacü. ⁵² Rü yuetamaügü rü ningenagü. Rü wena namaxë ga muxüma ga duïxügü ga yuechiréxü ga Tupanaãxü yaxögüxü. ⁵³ Rü yexguma Ngechuchu wena maüxguwena, rü naxmaüwa ínachoxü ga yema duïxügü ga wena maxëxü. Rü Yerucharéüwa naxi. Rü muxüma ga duïxügü nüxü nadaugü. ⁵⁴ Rü yema churaragüarü äëxgacü rü norü churaragü ga Ngechuchuna ídaugüxü, rü nüxü nadaugü ga na naxiãxãchianexü rü guxüma ga yema ngupetüxü. Rü yexguma rü poraãcü namuüë, rü ñanagürügü: —Aixcüma nixi ya daa yatü i Tupana Nane na yixü — ñanagürügü. ⁵⁵ Rü iyexmagü ga mucüma ga ngecügü ga yéma yaxüwa nüxü rüdaunücü. Rü yema ngecügü iyixi ga Ngechuchuxü íxümücügücü rü nüxü rüngüxëëgücü ga

yexguma Gariréanewa ne naxūxgu. ⁵⁶ Rū yema ngecūgūtanūwa iyexma ga María ga Magadácūāx, rū María ga Chaūtiágu rū Yúche naē, rū Zebedéu namèx ga Chaūtiágu rū Cuáū naē.

Ngechuchu rū naxmaūgu nayaxūcuchigū

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Cu 19.38-42)

⁵⁷ Rū yexguma marū nachūtachaūgu, rū yéma nangu ga wūxi ga yatū ga Arimatéacūāx ga taarū dīēruácū ga Yúchegu āegacū. Rū nūma rū ta Ngechuchuaxū nayaxō. ⁵⁸ Rū nūma rū Piratuna nayaca rū ngoxita name na nayauxāxū ga Ngechuchuxūne ga curuchawa. Rū Piratu norū churaragūxū namu na nūxna naxāgūāxūcèx ga Ngechuchuxūne. ⁵⁹ Rū Yúche nanayaxu ga Ngechuchuxūne ga curuchawa. Rū wūxi ga naxchāpenūū ga ngēmataxūmaā nananuque. ⁶⁰ Rū yema naxmaū ga yexwacaxūxū ga Yúche nūgūcèxtama duūxūgūxū yacaxmaxēxū ga nuta ga tacūarū mēxpūxūwa yexmaxūgu nayaxūcuchi ga Ngechuchuxūne. Rū űuxūchi nanangūxtaū namaā ga wūxi ga nuta ga taxūchicū. Rū yemawena rū ínixū. ⁶¹ Rū yéma Ngechuchumaūārū toxmèxtawa irūtogū ga María ga Magadácūāx rū naī ga María.

Purichíagū nūxna nadaugū ga yema naxmaū ga Ngechuchuxū nagu yaxūcuchigūxū

⁶² Rū moxūācū ga ngūxchigaarū ngunexūgu rū paigūarū āēxgacūgū rū Parichéugū rū yéma Piratuxūtawa naxī. ⁶³ Rū űanagūrūgū nūxū: —Pa Corix, nūxna tacuèxāchie ga yema yatū ga Ngechuchu ga idoratèxāxū rū yexguma namaūxgu rū űanagūrū tomaā:

“Ngēxguma chayuxgu rū tomaēxpūx i ngunexūguwena rū wena táxarū ícharūda”, űanagūrū tomaā. ⁶⁴ —Rū ngēmacèx tanaxwèxe i churaragū ngēma cumugū na nūxna yadaugūxūcèx i ngēma naxmaū űuxmatáta tomaēxpūx i ngunexūwa nangu na tama chūtacū ngēma naxīxūcèx i norū ngúexūgū na yayauxgūāxūcèx i naxūne rū űuxūchi duūxūgūmaā nūxū na yaxugūxūcèx na marū wena namaxūxū. Erū ngēxguma chi ngēmaācū naxūpetūgu, rū noxrīarū yexera tá nixī na duūxūgūxū nawomūxēxū — űanagūrūgū. ⁶⁵ Rū Piratu űanagūrū nūxū: —Ngēāgū nixī i churaragū i pexcèx. ¡Ēcū ngēma namaā pexī na meāma pema penaxwèxexūācūma nūxna pedaugūxūcèx i naxmaū! —űanagūrū. ⁶⁶ Rū yema churaragūmaā yéma naxī, rū meāma nayataixēēgū ga guma nuta ga Ngechuchumaxū namaā rūngūxtaūcū. Rū nanaxūarū cuèxruūāxgū na taxúema naēchita ínaxūgachigūxūcèx ga guma nuta. Rū űuxūchi yexma nanamugū ga churaragū na nūxna nadaugūxūcèx.

28

Yuwa ínarūda ga Ngechuchu

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Cu 20.1-10)

¹ Rū sabaduarū ngunexūguwena ga yūxūarū pèxmama, rū yéma naxmaūwa íyadaugū ga María ga Magadácūāx rū naī ga María. ² Rū ngūrūāchi porācū naxīāxāchiane, yerū wūxi ga daxūcūāx ga Cori ga Tupanaārū orearū ngeruū ínarūxī, rū naxmaūwa nangu rū ínanangūxgachi ga guma nuta ga namaā nangūxtaūcū ga yema naxmaū. Rū űuxūchi guma nutaétūwa narūto. ³ Rū yema orearū ngeruū rū wūxi ga bèixbèxanexūrūū niyauracūū. Rū nacómūxūchi ga naxchiru. ⁴ Rū yexguma yemaxū nadaugūgu ga churaragū rū norū muūmaā niduruxe, rū yexma niyuāchitanū. ⁵ Rū yexguma ga yema orearū ngeruū, rū űanagūrū ngīxū ga yema ngecūgū: —¡Tāxū i pemuūēxū! Choma nūxū chacuèx rū naxcèx pedaugū ya Ngechuchu ga guma curuchawa yapotagūācū. ⁶ Nataxuma i nuā, erū marū wena namaxū, yema nūma űpa pemaā nūxū yaxuxūrūū. ¡Rū nuā pexī, rū ípeyadèx i naxmaū i ngēma inaxūgūāxūwa ga naxūne! ⁷ ¡Rū paxa ípixī, rū norū ngúexūgūmaā nūxū peyarūxugūe rū marū ínarūda rū wena namaxū ya Ngechuchu!

Rü ñuxma rü marü pexũpa nüxĩra Gariréaanewa naxũ i nümax. Rü ngema tá nixĩ i nüxũ peyadauxũ. Rü ngẽma nixĩ i ore i pemaã nüxũ chayarüxuxũ —ñanagürü. ⁸ Rü yexguma ga yema ngecügü rü paxama nüxna íyaxĩ ga yema naxmaũ. Rü imuũẽ, natürü itaãẽgü ta. Rü poraãcü iixũãchi na Ngechuchuarü ngúexũgümaã nüxũ na yanaxugüexũcèx ga yema ore ga daxũcũãx ngĩmaã nüxũ ixuxũ. ⁹ Rü yexguma inaxũãchiyane, rü ngürüãchi yéma ngĩxcèx nangox ga Ngechuchu, rü ngĩxũ narümoxẽ. Rü ngĩmagü rü Ngechuchucèx iyabuxmü rü nüxũ iyacuèxüügü, rü naparawa inèixãchitanü. ¹⁰ Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũgü: —¡Tãxũ i pemuũẽxũ! ¡Rü ípixĩ rü chaueneẽgü i chorü ngúexũgümaã nüxũ peyarüxu rü Gariréaanewa naxĩ! Rü ngema tá nixĩ i choxũ nadaugüxũ —ñanagürü.

Churragü rü paigüarü ãẽxgacügümaã nüxũ nayarüxugüe ga yema ngupetüxũ

¹¹ Rü yexguma ga yema ngecügü rü namagu naxĩyane, rü ñuxre ga churragü ga yéma naxmaũwa dauxũtaegüxũ rü Yerucharéüwa naxĩ. Rü paigüarü ãẽxgacügümaã nüxũ nayarüxugüe ga guxũma ga yema ngupetüxũ. ¹² Rü yema paigüarü ãẽxgacügü rü namaã nayarüdexagü ga Yudífugüarü ãẽxgacügüerugü. Rü nügümaã nanamexẽẽgü ga tacümaã tá churragüxũ na yaxucuxẽgüxũ. Rü ñuxũchi nüxna ngĩxũ naxãgü ga tacü ga dñeru. ¹³ Rü namaã nüxũ nixugüe rü ñanagürügü: —¡Pema rü ñaperügügü tá:

“Ngẽxguma chütacü tapeeyane, rü norü ngúexũgü toechita ngema naxĩ rü nayayauxgü ga naxũne” ñaperügügü tá! ¹⁴ Rü ngẽxguma ãẽxgacü ya Piratu tá nüxũ cuèxgu i ngẽma ngupetüxũ, rü toma rü tá namaã tidexagü rü namaã tá tanamexẽẽ na taxuũma pemaã naxũxũcèx —ñanagürügü. ¹⁵ Rü yexguma ga yema churragü rü ngĩxũ nayauxgü ga yema dñeru. Rü yema ãẽxgacügü namaã nüxũ ixugüxũrũü duũxũgümaã nüxũ nixugüe. Rü ñuxma rü ta ngẽmatama dexa nixĩ i nüxũ yaxugüxũ i Yudífugü.

Ngechuchu nanamu ga norü ngúexũgü

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Cu 20.19-23)

¹⁶ Rü yema 11 ga Ngechuchuarü ngúexũgü rü Gariréa- anewa naxĩ ga guma mèxpüne ga Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũnewa. ¹⁷ Rü yexguma Ngechuchuxũ nadaugügu rü nüxũ nicuèxüügü, woo ñuxre ga norü ngúexũgü rü tama aixcüma nayaxõgü na Ngechuchu yĩxũ. ¹⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü naxcèx nixũ, rü ñanagürü nüxũ: —Tupana rü ãẽxgacüxũ choxũ nixĩxẽẽ i guxũ i daxügüxũ i naãnewa rü guxũ i ñoma i naãnewa. ¹⁹ — Rü ñuxma rü chanaxwèxe i guxũ i nachiũãnewa pexĩ i guxũ i duũxũgütanüwa. ¡Rü chorü duũxũgüxũ peyaxĩgüxẽẽx! ¡Rü ípenabaiũxẽẽx chauégagu rü Chaumatüégagu rü Naãẽ i Üünexũégagu! ²⁰ ¡Rü penangúexẽẽx na naga naxĩnüèxũcèx i guxũma i ngẽma pexũ chamuxũ! ¡Rü dücax, guxũgutáma pexütawa changẽxmaẽcha ñuxmatáta nagú i naãne! —ñanagürü ga Ngechuchu.

ORE I MEXÛ GA MARCU ÜMATÜXÛ

Cuáü ga baiüxëëruü nüxü nixu ga Tupanaärü ore ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Cu 1.9-28)

¹ Ñaã nixí i norü ügü i ore i mexü ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nanechiga. ² Rü nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ichaxía ümatüxü ga Tupanaärü ore, rü ñanagürü:

“Cupéxegu chayamu i chorü orearü ngeruü na namexëëxüçèx i cumaü. ³ Rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxüwa rü tá nangëxma i wüxi i duüxü i ngema tagaäcü ñaxü: ‘¡Pegü pemexëëx naxcèx ya Cori. Rü naxcèx ipeyanawéxãchixëëx i perü maxü!’ ”

ñaxü tá. ⁴ Rü Cuáü rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa nangox rü yéma ínanabaiüxëë ga duüxügü. Rü namaã nüxü nixu ga na namexü na Tupanacèx nadaugüxü rü ínabaiüxü na Tupana nüxü nüxü nangechaüxüçèx ga norü pecadugü. ⁵ Rü guxüma ga duüxügü ga Yudéanecüãx rü ñãne ga Yerucharéüçüãx rü yéma Cuáüxütawa naxüxü ga na nüxü iyanaxínüëxüçèx. Rü nümagü rü norü pecadugüxü yéma nayarüxugüxü, rü Cuáü rü natü ga Yudáüwa ínayabaiüxëëtanü. ⁶ Rü naxchiru ga Cuáü rü cameyutèx-anaxcèx nixí, rü norü goyexü rü naxchèxmünaxcèx nixí. Rü beruremaã rü munümaã naxãwemü. ⁷ Rü Cuáü rü yema nüxü yaxuxü ga orewa, rü ñanagürü: —Chowema tá ne naxü ya choxü rüyexeracü. Rü choma rü taxuwama chame rü bai na ichayarümaxãchixü na íchayawëxüçèx i norü chapatucunügü. ⁸ —Choma rü dexáwamare pexü íchabaiüxëë, natürü nüma rü tá Tupanaãë i Üünexü pexna nanguxëë —ñanagürü ga Cuáü.

Ngechuchuarü baiechiga

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Rü yema ngunexügügu, rü Ngechuchu rü ínaxüxü nawa ga guma ñãne ga Nacharétu ga Gariréanewa yexmane. Rü Cuáü rü natü ga Yudáüwa ínanabaieçëë. ¹⁰ Rü yexguma dexáwa ínaxüächigu, rü Ngechuchu nüxü nadau ga na yangenaxü ga daxüwa. Rü yema Tupanaãë i Üünexü rü wüxi ga muxtucurüü ínanago, rü Ngechuchuna nangu. ¹¹ Rü daxüwa ínanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü: —Cuma nixí i Chaune i cuxü changechaüxüchixü rü cumaã chataãëxüchixü —ñaxü.

Ngechuchuxü naxü ga Chataná

(Mt. 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Rü yemawena rü Tupanaãë i Üünexü rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa Ngechuchuxü naga. ¹³ Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexü. Rü naëügü ga idüraexü íyexmagüxüwa nayexma, rü ngoxo ga Chataná rü nüxü naxü. Natürü Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxüçüãx rü Ngechuchuxü narüngüxëëgü.

Ngechuchu rü Gariréanewa ínanaxügü ga norü puracü

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Rü nawena ga poxcupataügu na napoxcuxü ga Cuáü, rü Gariréanewa naxü ga Ngechuchu na naxunagüãxüçèx ga Tupanaärü ore i mexü. ¹⁵ Rü ñanagürü: —Marü nawa nangu i ngunexü ga Tupana nagu unetaxü, rü pexcèx ningaica na perü ãëxgacü na yíixü. ¡Rü ñuxma rü name nixí i Tupanacèx pedaugü rü peyaxögü i ngëma norü ore i mexü! —ñanagürü.

Ngechuchu rü ägümücü ga püchaetanüxcèx naca
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Rü yexguma nextaxa ga Gariréaanacügu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga Chimáü rü naëneë ga Aüdré. Rü nümagü rü woetama püchaetanüxü nixigü rü yéma nextaawa napüchaegü. ¹⁷ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Chowe perüxí rü tá pexü charüngüxë na chauxütawa penagagüxcèx i duüxügü! —ñanagürü. ¹⁸ Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanawogü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxí. ¹⁹ Rü yéamaxüra naxü ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga Chaütiágu rü naëneë ga Cuáü. Rü Zebedéu nanegü nixigü ga nümagü. Rü wüxi ga nguewa nayexmagü, rü yéma ínanangáitagü ga norü püchagü. ²⁰ Rü yexgumatama Ngechuchu naxcèx naca. Rü nümagü rü yéma nguewa tüxü natèxgü ga nanatü ga Zebedéu namaã ga tümaärü puracütanüxügü, rü Ngechuchuwe narüxí.

Wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxüchiga
(Lc 4.31-37)

²¹ Rü ñane ga Capernáüwa nangugü. Rü yexguma ngüxchigaarü ngunexüwa nanguxgu, rü Ngechuchu rü ngutaquéxepataüwa naxü rü yexma naxücu. Rü yéma ínanaxügü ga na nangüexëtaexü. ²² Rü duüxügü rü nabèixächiaëgü namaã ga norü nguxëetae, yerü aixcüma Tupanaärü poramaã meã nanangüexë rü tama ngüexëeruügü ga Moïchearü mugüwa nguxëetaegüxü rü nixí. ²³⁻²⁴ Rü guma ñaneärü ngutaquéxepataüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxü. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü: —¿Tüxcüü totanüwa cuxü, Pa Ngechuchu Pa Nacharétucüãx? ¿Nuã cuxü na toxü cuyadèixüxcèx? Choma rü cuxü chacuèx na Tupana Nane ya Üüncü quiixü —ñanagürü. ²⁵ Rü Ngechuchu nüxü naxoox ga yema ngoxo, rü ñanagürü: —¡Iyarüngeèx rü ínaxüxü nawa ya yima yatü! —ñanagürü. ²⁶ Rü yexguma ga yema ngoxo rü guma yatüxü niyuächixëë, rü tagaäcü aita naxüäcüma nawa ínaxüxü. ²⁷ Rü guxüma ga duüxügü rü nabèixächiaëgü, rü namücügüna nicachigü rü ñanagürügü: —¿Täcü nixí i ñaã? Maneca wüxi i ngexwacaxüxü i nguxëetae nixí. Nüma rü aixcüma Tupanaärü poramaã meã nangüexëtae. Rü woo i ngoxogü rü naga naxínüë i ngëxguma namuãxgu —ñanagürügü. ²⁸ Rü yemaäcü nixí ga paxa guxüwama ga Gariréaanewa rü Ngechuchuchigaxü nacüèxgüxü ga duüxügü.

Ngechuchu rü Chimáü ga Pedru nèxècèx nayataanexëë
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Rü yexguma ngutaquéxepataüwa ínaxüxügu ga Ngechuchu, rü Chaütiágu rü Cuáümaã Chimáü rü Aüdrépatawa naxü. ³⁰ Rü Chimáü nèxë rü ngürücarewa iyexma, yerü iyaxaxüne. Rü Ngechuchumaã ngixü nixugüë. ³¹ Rü ngüxcèx nixü, rü ngüxméxgu nayayauxächí, rü ngixü ínarüdadëë. Rü yexgumatama igèuxächí ga na yaxaxünexü. Rü írüda, rü ínaxügü ga naxcèx na namexëëxü ga òna.

Ngechuchu rü muxüma ga idaaweexüxcèx nayataanexëë
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Rü yexguma marü yanaxücuxgu ga üèxcü ga na nachütachaüxü, rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga guxüma ga duüxügü ga idaaweexü rü guxüma ga ingoxoãxgüxü. ³³ Rü guxüma ga yema ñanecüãx rü yexma guma ípataarü ñaxwa naxcèx nangutaquéxegü. ³⁴ Rü nüma nanameëxëë ga muxüma ga duüxügü ga nagüxüraüxü ga daawemaã idaaweexü. Rü ínanawoxü ga muxüma ga ngoxogü, natürü nüxna nanachüxu ga na yadexagüxü, yerü nümagü ga ngoxogü rü nüxü nacüèxgü na texé yíixü.

Ngechuchu rü nanaxunagü ga ore ga mexü ga ngutaquéxepataüwachigü
(Lc 4.42-44)

³⁵ Rū ngunetüü ga tauta yangóonegu, rü inaxüächi ga Ngechuchu. Rū ñāneärü yéaxüra ga ngextá taxúema íxāpataxüwa naxü na yéamaxüra yayumüxëxüçèx. ³⁶ Rū Chimáü rü namüçügümaā Ngechuchucèx nayadaugü. ³⁷ Rū yexguma nüxü iyangaugügu, rü ñānagürügü nüxü: —Guxüma i duüxügü rü cuxcèx nadaugü —ñānagürügü. ³⁸ Natürü ga nūma rü nanangāxü rü ñānagürü nüxü: —¡Ngixā rü toxnamana taxí náigü ya ñānexācügü ya ngaicamagünewa na ngema rü ta chanaxunagüxüçèx i ore i mexü! Erü woetama ngēmacèx nixí i Capernáüärü ñānewa íchaxüxü. ³⁹ Rū yemaācü ga Ngechuchu rü guxüma ga Gariréanegu nixüāgüchigü. Rü wüxichigü ga ñāneärü ngutaquēxepataüwa rü nüxü nixuchigü ga ore ga mexü, rü ñayawoxüētanü ga ngoxogü.

Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexüçèx nayataanexēē
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Rū Ngechuchucèx nixü ga wüxi ga yatü ga chaxünemaā ñāawecü. Rū napéxegu nayacaxápüxüācūma ñānagürü nüxü: —Pa Corix, ngëxguma cunaxwèxegu na choxü curümexēēxü, rü cuxü natauxcha na chauxcèx cuyataanexēēxü —ñānagürü. ⁴¹ Rū Ngechuchuaxü nangechaütümüü ga guma yatü. Rü nüxü ningögü rü ñānagürü nüxü: —Ngü, chanaxwèxe. ¡Marü curüme! —ñānagürü. ⁴² Rū yexgumatama nüxü ñāyaxüxo ga na nachaxünexü ga guma yatü. Rü meāma naxcèx nitaane. ⁴³⁻⁴⁴ Rū Ngechuchu rü yexgumatama ñāyamu. Rü meāma nanaxucüxè rü ñānagürü nüxü: —¡Düçèx, tãxütáma texémaā nüxü quixu! ¡Natürü ngema paixütawa naxü, rü cugü nüxü yadauxēē! ¡Rü curü mexēçèx nüxna yaxuaxü i curü āmare ga yema Moiché tüxü muxü na nüxü nacuáxüçèx i duüxügü na curümexü nawa i curü daawe! —ñānagürü. ⁴⁵ Natürü nūma ga guma yatü rü ñānixü rü ñānaxügü ga na guxāmaāma nüxü yaxuxü ga yema nüxü ngupetüxü. Rü yemacèx ga Ngechuchu rü marü taxucürüwa ngóxüwama duüxügüpéxewa ñānegügu naxücu. Natürü dauxchitagu ga ngextá duüxügü ítaxuxügu narüxāüx. Rü yéma naxcèx naxixü ga duüxügü ga guxüānewa ne íxü.

2

Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawāixāchicüçèx nayataanexēē
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹⁻² Rū yixcama ga ñuxre ga ngunexüwena rü wenaxärü Capernáüärü ñānegu naxücu ga Ngechuchu. Rū yexguma duüxügü nüxü cuáchigagügu na ñāpatawa nayexmaxü, rü yéma nangutaquēxegü ga muxüma ga duüxügü. Rü düxwa ga ñāxtüwa rü nanapá. Rü nūma ga Ngechuchu rü namaā nüxü nixu ga ore i mexü. ³ Rū yéma nangugü ga āgümücü ga yatügü ga yéma nangetaügüxü ga wüxi ga yatü ga nawāixāchicü. ⁴ Natürü yema na namuxüchixü ga duüxügü, rü taxucürüwama Ngechuchuxütawa nangugü. Rü yemacèx ñānapogüētü ga Ngechuchu íyexmaxüwa ga guma ñāpata. Rü yéma norü carügu ñānaxüxüetaügü ga guma nawāixāchicü. ⁵ Rū yexguma Ngechuchu nüxü dèuxgu ga ñuxācü aixcūma na yaxögüāxü ga yema duüxügü, rü ñānagürü nüxü ga guma nawāixāchicü: —Pa Chaunex, curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechü —ñānagürü. ⁶⁻⁷ Natürü ñuxre ga ngüxēēruügü ga Moichéärü mugüwa nguxēētaegüxü rü yéma narütogü. Rü naāewa ñāxügu narüxñüē: —¡Ñuxācü tama namüü na ngēmaācü yadexaxü? ¡Rü tacü Tupanamaā yaxugüxü? Erü Tupanaxicatama nixí ya duüxügüärü pecaduxü ngechaücü —ñāxügu narüxñüē. ⁸ Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü nüxü nicuēxāchi ga yema nāgu naxñüēxü, rü yemacèx nüxna naca rü ñānagürü nüxü: —¡Tüxcüü ngēmagu perüxñüē i pemax? ⁹ —¡Tacü nixí i rütauchamaēxü na namaā nüxü ixüxü ya daa nawāixāchicü:

“Curü pecadugü rü marü cuxú nüxü changechaü”, rü éxna:

“¡Inachi, rü nayaxu i curü caruü, rü íxü!” ñaxü? ¹⁰⁻¹¹—Natürü ñuxma rü tá pexü nüxü chadauxê na Chaunatü núma choxü muxü na duüxügüaxü nüxü changechaüxcèx i norü pecadugü —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxguwena rü guma nawãixächicüxü ñanagürü: —Cumaã nüxü chixu rü ¡inachi, rü nayaxu i curü caruü, rü cupatawa naxü! —ñanagürü. ¹² Rü yexgumatama inachi ga guma idaawecü. Rü nanayaxu ga norü caruü, rü ínaxüxü napéxewa ga guxüma ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü. Rü yemacèx ga yema duüxügü rü nabèixächiãégü, rü Tupanaxü nicuèxüügü, rü ñanagürügü: —Taguma nüxü tadau i tacü i ñaärüü íxü —ñanagürügü.

Lebícèx naca ga Ngechuchu

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Rü yemawena rü wenaxärü naxtaacutüwa naxü ga Ngechuchu. Rü yema muxüma ga duüxügü rü naxcèx naxí. Rü núma rü nanangüexê. ¹⁴ Rü yexguma yéma naxüpetügu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga Lebí ga Arupéu nane. Rü núma ga Lebí rü yéma narüto nawa ga yema nachica ga duüxügüna díeru ngíxü ínayaxüwa naxcèx ga Dumacüãxärü ãëxgacü yerü woetama yema nixí ga norü puracü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Chowe rüxü! —ñanagürü. Rü inachi ga Lebí, rü nawe narüxü. ¹⁵ Rü yéma Lebípatawa nachibü ga Ngechuchu. Rü yéma nachibüe ga muxüma ga duüxügü ga Lebírüü Dumaärü ãëxgacüxcèx díeru ngíxü yauxgüxü. Rü nayexmagü ta ga togü ga duüxügü ga taxúema nacümamaã taãégüxü ga yéma mechawa rütogüxü namaã ga Ngechuchu rü norü ngüexügü. Yerü namu ga yema nawe rüxüxü. ¹⁶ Rü yéma nayexmagü ta ga ñuxre ga Parichéugü rü ngüexêrüügü ga Moíchéarü mugüwa nguxêtaegüxü. Rü yexguma nüxü nadaugüga ga yema togümaã na nachibüxü ga Ngechuchu, rü norü ngüexügüna nacagü, rü ñanagürügü: —¡Nüxácü i perü ngüexêrüü rü namaã nachibü i ãëxgacüarü duüxügü i díeruarü yauxwa puracüexü rü duüxügü i pecaduãxgüxü? —ñanagürügü. ¹⁷ Rü yexguma yemaxü naxínügu ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Ngëma poraexü rü tama nanaxwèxe ya duturu, natürü ngëma idaaweexü waxi nixí i naxwèxexü ya duturu. Choma rü tama mexügüna na chaxuxücèx nixí ga núma chaxüxü, natürü núma chaxü na nüxna chaxuxücèx i pecaduãxgüxü —ñanagürü.

Ngechuchuna aurechigacèx nacagüe

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Rü wüxi ga ngunexügu rü tama nachibüe yerü Tupanacèx naxauree ga Cuáü ga baiüxêrüüarü ngüexügü rü Parichéugüarü ngüexügü. Rü yemaxü nadaugüga ga ñuxre ga duüxügü, rü Ngechuchuxütawa naxí rü nüxna nayacagüe, rü ñanagürügü: —Ngëma Cuáüarü ngüexügü rü Parichéugüarü ngüexügü rü naxauree. ¡Rü tÿxcüü i curü ngüexügü i tama naxaureexü? —ñanagürügü. ¹⁹ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —¡Éxna wüxi i ngígüarü petawa rü pexcèx namexü na naxaureexü i ngëma nüxna naxugüxü ega natanüwa nangëxmagu i ngëma yatü i ngexwacèx ãmaxü? Pemaã nüxü chixu rü ngëxguma natanüwa nangëxmayane i ngëma yatü i ngexwacèx ãmaxü rü taxucürüwama naxauree i ngëma nüxna naxugüxü. ²⁰ —Natürü wüxi i ngunexü rü ngëma yatü i ngexwacèx ãmaxü rü tá namücügüna nixügachi. Rü ngëma ngunexüga tá nixí i naxaureexü. [Rü chorü ngüexügü rü taxucürüwama naxauree i ñuxma erü natanüwa changëxma. Natürü ínangu tá i ngëma ngunexü na nüxna chixügachixü, rü ngëxguma tá nixí i naxaureexü.] ²¹ —Rü taxúema wüxi i naxchirutüchi i ngexwacaxüxümaã tanapaita i wüxi i naxchiru i ngauxü. Erü ngëxguma nañaächimügu i ngëma natüchi i ngexwacaxüxü, rü tá nanagáuxê i ngëma ngauxü i naxchiru. Rü noxriarü yexera tá narügáu. ²² —Rü ngëxgumarüü ta taxúema ngexwacaxücü ya binu

rü wüxi i marü ngauxü i naxchiü i naxchèxmünaxcèxgu tayabacuchi. Erü ngëxguma ngëmaäcü naxüxgu rü yima binu ya ngexwacaxücü rü narüngu, rü tá nayawäixëë i ngëma naxchiü i ngauxü i naxchèxmünaxcèx. Rü ngëxma tá inayarüxo ya binu rü naxchiü rü ta. Rü ngëmacèx tanaxwèxe ya ngexwacaxücü ya binu rü ngexwacaxüxü i naxchiügu tayabacuchi. [Rü chorü ngüxëëtae i ngexwacaxüxü rü ngëxgumarüü ta nixí na taxucürüwama namaã nawüxiguxü i ngëma nuxcümaüxü i pecümagü —ñanagürü ga Ngechuchu.]

Ngechuchuarü ngüxügu rü trigu nibuxetanü ga ngüxchigaarü ngunexügu
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Wüxi ga ngüxchigaarü ngunexügu ga Ngechuchu rü norü ngüxügümaã trigunecüwa nachopetü. Rü nümagü ga norü ngüxügu rü inaxiäcüma inanaxügie ga trigu na yabuxetanüxü. ²⁴ Rü yema Parichéugü rü Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügu: —Dücèx ¿rü tüxcüü i curü ngüxügu rü nanaxügu i ngëma tama mexü i ngüxchigaarü ngunexügu na naxüxü? —ñanagürügu. ²⁵ Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Taguma éxna poperawa nüxü pedau ga tacü na naxüxü ga nuxcümaücü ga äëxgacü ga Dabí rü natanüxügu ga yexguma òna nüxü tauxgu rü nataiyaegu? ²⁶ Rü yexguma paigüarü äëxgacü yixügu ga Abiatáru, rü Dabí rü Tupanapatagu naxücu. Rü nanangõx ga yema pãu ga üünexü ga paigücèxicatama ixüxü. Rü nüma ga Dabí rü natanüxümaã rü ta nangau ga yema pãu —ñanagürü. ²⁷ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngëma ngüxchigaarü ngunexü rü duüxügücèx nixí ga naxüxü. Rü tama ngüxchigaarü ngunexüçèx nixí ga naxüxü ga duüxügu. ²⁸ —Rü ngëmacèx ya Tupana Nane ya duüxüxü ixücü rü namaã inacüèx ta i ngüxchigaarü ngunexü —ñanagürü.

3

Wüxi ga yatü ga yumécüchiga
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Rü wenaxärü ngutaquéxepataügu naxücu ga Ngechuchu. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga norü wüxichacüüwa yumécü. ² Rü yema Parichéugü, rü Ngechuchuxü nangugügu ngoxí tá namexëëã ga ngüxchigaarü ngunexügu, na yemaäcü nüxü nayexmaxüçèx ga tacüçèx na ínaxuaxüguäxü. ³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga guma yumécü: —¿Írüda, rü nuxã ngäxütanügu yachi! —ñanagürü. ⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema togü ga yéma yexmagüxüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Tacü nixí i mexü na naxüxü i ngüxchigaarü ngunexügu? ¿Namexü na naxüxü i mexü rü éxna chixexü? ¿Rü namexü na namaxëëxü rü éxna yamáxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü rü yexma nayarüngeëxgümare. ⁵ Rü nüma ga Ngechuchu rü nuchametüäcüma nüxü nidaugüächí ga yema nüxü íchomaëguächixü. Rü nangechaü yerü tama inaxínüëchaü ga yema duüxügu. Rü guma yatüxü ñanagürü: —¿Iyanawéxächixëë ya cuxméx! —ñanagürü. Rü yexguma ga guma yatü rü nügu inayarüwéxächiméxëë. Rü yexgumatama rü narümeméx. ⁶ Natürü yexguma yemaxü nadaugügu ga Parichéugü, rü ínachoxü ga yéma. Rü Erodetanüxümaã inanaxügie ga na naxcèx nadaugüxü ga ñuxäcü tá na Ngechuchuxü yamèxgüxü.

Naxtaacutüwa Ngechuchucèx nangutaquéxegü ga muxüma ga duüxügu

⁷ Rü Ngechuchu rü norü ngüxügümaã naxtaacutüwa naxü. Rü muxüma ga duüxügu ga Gariréaanecüãx rü nawe narüxí. ⁸ Rü yexguma nüxü nacüächigagügu ga guxüma ga yema mexügu ga naxüxü ga Ngechuchu, rü naxcèx naxítaquéxe ga muxüma ga duüxügu ga Yudéaanecüãx, rü Yerucharéüçüãx, rü Iduméãnecüãx, rü Yudáüarü tocutüçüãx

rü yema naãne ga Tiru rü Chidáũrũrũ ãnãnegũ nawa yexmaxũcũãx. ⁹ Rü yemacèx ga Ngechuchu rü norũ ngúexũgũxũ namu na wũxi ya ngue naxcèx namexẽẽgũxũcèx na tama yéma yaxũxtũgũãxũcèx ga yema muxũma ga duũxũgũ. ¹⁰ Yerũ nũma rü nanameẽxẽẽ ga muxũma, rü yemacèx guxũma ga yema idaaweexũ rü naxcèx naxĩ na nũxũ yangõgũgũxũcèx. ¹¹ Rü yexguma yema ngoxoãxgũxũ ga duũxũgũ nũxũ daugũgu, rü napéxegu nacaxápũxũgũ rü tagaãcü ñanagũrũgũ: —Cuma nixĩ ya Tupana Nane quiĩxũ —ñanagũrũgũ. ¹² Natũrũ nũma ga Ngechuchu rü poraãcü nayaxucũxẽgũ na tama duũxũgũmaã nũxũ yaxugũexũcèx ga nachiga.

*Ngechuchu nanade ga 12 ga norũ ngúexũgũ na toxnamana namugũãxũcèx
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Rü yemawena ga Ngechuchu rü wũxi ga mèxpũnawa ínaxũãchi. Rü yéma naxcèx naca ga yema ngúexũgũ ga nũma nanaxwèxexũ. Rü naxũtagu naxĩtaquẽxegũ. ¹⁴ Rü yematanũwa nayadexechi ga 12 ga norũ ngúexũgũ na namũcũgũxũchi yĩxũcèx, rü na yamugũãxũcèx ga norũ orearũ unagũwa. Rü yemagũ rü Imugũxũgu nanaxũéga. ¹⁵ Rü pora nũxna naxã na Tupanaãrũ poramaã ínawoxũãxũcèx ga ngoxogũ. ¹⁶ Rü ñaãgũ nixĩ ga naega ga yema 12 ga norũ ngúexũgũ ga nadexũ. Rü wũxi nixĩ ga Chimáũ ga Pedrugũ naxũégaxũ. ¹⁷ Rü togũ nixĩ ga Chaũtiágu rü naẽneẽ ga Cuáũ. Rü nũmagũ rü Zebedéu nanegũ nixĩ. Rü Ngechuchu rü Boanéregũ nanaxũéga. Rü ngẽma nixĩ i Duruanexũ Nanegũ —ñaxũchiga. ¹⁸ Rü togũ nixĩ ga Aũdré, rü Piripi, rü Baturumé, rü Mateu, rü Tumachi, rü Chaũtiágu ga Arupéu nane, rü Tadéu, rü Chimáũ ga iporaãeciũcü. ¹⁹ Rü to nixĩ ga Yuda ga Icariũte ga yixcama bexma Ngechuchuxũ íxuaxũxũ.

*Ngechuchuxũ nixugũe na ngoxoarũ poramaã napuracũxũ
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23, 12.10)*

²⁰ Rü yemawena rü wũxi ga ãpatagu naxũcu ga Ngechuchu. Rü wenaxãrũ naxcèx nangutaquẽxegũ ga muxũma ga duũxũgũ. Rü yemacèx woo na nachibũexũcèx rü nangechicagũ ga nũma rü norũ ngúexũgũ. ²¹ Rü yexguma yemaxũ taxĩnũẽgu ga guxema natanũxũgũ ga Ngechuchu, rü ãtayadaugũ na tayagagũxũcèx, yerũ nũxũ tixugũgũ rü: —Naxãũãẽmare —ñatagũrũgũ. ²² Rü yexgumarũũ ta ga yema ngúexẽẽrũgũ ga Moĩchearũ mugũwa ngũxẽẽtaegũxũ ga Yerucharéũwa ne íxũ, rü ñanagũrũgũ: —Ñaa yatũ i Ngechuchu, rü ngoxogũnatũ i Bechebúarũ poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngoxogũ —ñanagũrũgũ. ²³ Natũrũ ga Ngechuchu rü naxcèx naca ga yema ngúexẽẽrũgũ. Rü wũxi ga ore ga cuèxruũxũ namaã nixu, rü ñanagũrũ: —¿Rü ñuxãcü i Chataná i nũgũtama ínatexũchixũ? ²⁴ —Rü ngẽxguma chi wũxi i nachiũãnecũãx i duũxũgũ rü nũgũtanũxũwatama nũgũ nadaixgu, rü taxuacũma natai i ngẽma nachiũãne. ²⁵ —Rü ngẽxguma chi wũxi ya ãpatacũãx nũgũ itoyegu, rü taxuacũma natai ya yima ãpata. ²⁶ —Rü ngẽxgumarũũ chi ta nixĩ i Chataná ega nũgũmaã nanuxgu rü nũgũ yamèxgu, rü taxuacũ chima natai i ngẽxguma. Rü chi ngẽxma nagux. ²⁷ —Rü taxuacũma texé wũxi ya yatũ ya poracũpatagu taxũcu na nũxna tanapuxũxũcèx i norũ ngẽmaxũgũ, ega tama tayanèixiragu. Erũ ngẽmaãcũxica tá nixĩ i tũxũ nanguxũxũ na tanapuxũxũ i norũ ngẽmaxũgũ. ²⁸ —Rü aixcũma pemaã nũxũ chixu rü Tupana tá nũxũ nũxũ nangechaũ i duũxũgũ i guxũma i norũ pecadugũ rü guxũma i tacũ i chixexũ i namaã yadexagũxũ. ²⁹ —Natũrũ texé ya chixexũ namaã ixugũxe i Tupanaãe i Üünexũ, rü tagutãma tũxũ nũxũ nangechaũ ya Tupana. Rü guxũgutãma chixexũwa tũxũ natèx —ñanagũrũ. ³⁰ Rü yema ñanagũrũ ga Ngechuchu, yerũ yema ngúexẽẽrũgũ ga Moĩchearũ mugũwa ngũxẽẽtaegũxũ rü: “Nangoxoãx” ñanagũrũgũ nũxũ.

*Ngechucharũ mamá rü naẽneẽgũchiga
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)*

³¹ Rū yexgumayane rū ítangugü ga Ngechuchuarü mamá rū naēneēgü. Natürü ípataarü düxétügu tarücho, rū naxcèx yéma tangemagü. ³² Rū yema duixügü ga Ngechuchuxü íchomaēguāchixü, rū ñanagürügü nüxü: —Curü mamá rū cueneēgü rū cueyèxgü, rū yéa düxétüwa tangèxmagü, rū cuxcèx tadaugü —ñanagürügü. ³³ Rū nūma nanangāxü, rū ñanagürü: —¿Texé tixí ya chaue rū chaueneēgü? —ñanagürü. ³⁴ Rū yema nüxü íchomaēguāchixü nidaugüāchi, rū ñanagürü: —Rū daxegü tixí ya chaue rū chaueneēgü. ³⁵ —Erü guxāma ya texé ya naxúxe i Tupanaarü ngúchaü, rū yíxema tixí ya chaueneē rū chaueyèx rū chaue —ñanagürü.

4

Ore ga toecügu ixuxü
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Rū wenaxärü inanaxügü ga Ngechuchu ga na nangúexēēxü ga duixügü ga guma naxtaxaānacüwa. Rū muxüma ga duixügü yexma naxcèx nangutaquéxegü. Rū yemacèx düxwa wüxi ga ngue ga yéma naxtaawa yexmanegu nixüe ga Ngechuchu, rū gumawa narüto. Rū yema duixügü rū naxtaxaānacügu narücho. ²⁻³ Rū yexguma ga Ngechuchu rū inanaxügü ga muxüma ga ore ga cuèxruüwa na nangúexēēxü ga duixügü. Rū norü nguxēētaewa rū ñanagürü: —¿Dücèx, iperüxīnūē i ñaā ore! Wüxi ga yatü ga toecü rū triguarü towa naxü. ⁴ —Rū yexguma triguchiremaā nagüaneāgu, rū ñuxre ga triguchire rū namagu nayi. Rū ínangugü ga werigü, rū nanawecu. ⁵ —Rū náigü ga triguchire rū nutatanügu nayi ga ngextá ínachicaxüwa ga waixüümü. Rū paxa narüxügü ga guma triguchire, yerü ga waixüümü rū tama nayaxcü. ⁶ —Natürü yexguma nangunagügu ga üèxcü, rū ínanagu ga guma trigu rū narüñexgü. Rū nayue, yerü tama poraäcü nixāmaxā. ⁷ —Rū náigü ga triguchire rū toranecügu nayi. Rū yexguma nayaegu ga tora, rū guma triguxü inawocu, rū yemacèx tama nixo. ⁸ —Natürü náigü ga triguchire rū mexü ga waixüümügu nayi. Rū meāma nayae, rū muxüma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rū nūmaxüneyèxawa rū 30 püxü ínanguxuchi ga norü o, rū náigüwa rū 60, rū náigüwa rū 100 ínanguxuchi —ñanagürü. ⁹ Rū ñuxüchi ñanagürü ta: —Rū yíxema āchixègüxe, ¡rū nüxü taxīnūē i ñaā ore! —ñanagürü.

Tacüchiga nixí ga yema ore ga cuèxruügu ixuxü
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Rū yemawena ga yexguma nanüxcèxgu ga Ngechuchu, rū yema naxüttagügüxü wüxigu namaā ga yema 12 ga norü ngüexügü, rū nüxna nacagüe ga na tacüchiga yíixü ga yema ore ga cuèxruügu ixuxü. ¹¹⁻¹² Rū nūma nanangāxü rū ñanagürü nüxü: —Tupana rū pexü nüxü nacuèxēē i ngēma èxügüxü i taxuüma i togü nüxü cuáxü na ñuxācü āèxgacü na yíixü i nūmax. Natürü ngēma togü i tama tatanüxü íxīxücèx rū cuèxruügu chayaxuācüma namaā nüxü chixu i ore na woo nüxü nadaunügu rū ñoma tama nüxü nadaugüxürüü na yíixücèx, rū woo nüxü naxīnūēgu rū tama nüxü na nacuèxgüxücèx. Rū ngēmaäcü namaā nüxü chixu na tama nüxü naxoexücèx i nacüma i chixexü rū tama Tupana nüxü nüxü ngechaüxücèx i norü pecadugü —ñanagürü.

Ngechuchu rū meā nanangoxēē ga yema ore ga cuèxruü ga toecüchigagu ixuxü
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Rū Ngechuchu ñanagürü nüxü: —¿Pema rū ta éxna tama nüxü pecuèxgü na tacüchiga yíixü i ngēma ore i cuèxruü i nüxü chixuxü? ¿Rū ñuxücürüwa tá nüxü nacuèxgü i ngēma togü? ¹⁴ —Rū yíxema toexe, rū yíxema tixí ya ore i mexü unagüxe. ¹⁵ —Rū nangèxma i duixügü i guma triguchire ga namagu yixünerüü íxīgüxü. Rū nūmagü rū nüxü naxīnūē i ore i mexü, natürü yixcama marü nüxü naxīnūēguwena, ngēma nangu i Chataná rū nüxna nanapu i ngēma ore i mexü ga noxri yaxōgüxü. ¹⁶ —Rū togü rū

ngēma triguchire ga nutatanügu yixünerüü nixigü. Rü ngēmagü nixi i nüxü ñnüëxü i ore i mexü, rü taãëácüma nayauxgüxü. ¹⁷—Natürü ngēma na tama aixcüma nagu naxinüëxü i ngēma ore, rü paxaãchitama nayaxögü. Rü ngēmacèx i yixcama ngëxguma ngēma oregagu guxchaxügü nüxü üpetügu rü éxna duüxügü naxchi aiegu, rü nüxü narüxoë i ngēma ore ga noxri yaxögüxü. ¹⁸⁻¹⁹—Rü togü rü guma triguchire ga toranecügu yixünerüü nixigü. Nümagü rü nüxü naxinüë i ngēma ore i mexü, natürü ñnoma i naãneärü ngēmaxügücèx naxoegaãëgü rü norü dïeruguama narüxinüë, rü nanaxwèxegü i nüxü na nangëxmaxü i muxüma i to i norü ngēmaxügü. Rü guxüma i ngēma rü nüxü nüxü inayarüngümaëxëë i ngēma ore i mexü rü nüxü nüxü narüxoëxëë na tama naxügüãxücèx i ngēma mexü i Tupana nüxü naxwèxexü. ²⁰—Rü togü rü guma triguchire ga mexü ga waixüümügu yixünerüü nixigü. Ngēmagü nixi i nüxü ñnüëxü i ore i mexü rü nayauxgüxü rü meã Tupana naxwèxexüácüma maxëxü. Rü nümaxü rü guma trigu ga 30 püxü nawa ínguxuchinerüü nixigü. Rü nümaxü rü guma 60 püxü nawa ínguxuchinerüü nixigü. Rü nümaxü rü guma 100 püxü nawa ínguxuchinerüü nixigü —ñanagürü.

*Ore ga omügu ixuxü
(Lc 8.16-18)*

²¹ Rü yexgumarüü ta ñanagürü nüxü: —¿Éxna nuã tanange i wüxi i omü na wüxi i caicháütüügu rü éxna wüxi i pechicatüügu na yaxücuchixücèx? Tama ngēmaãcü nixi, erü wüxi i omü rü dauxnagu tanaxünagü na ngēma inabaxixücèx. ²²—Rü ngëxgumarüü ta i guxüma i tacü iicúxü, rü yixcüra rü duüxügü rü tá nüxü nacüëxgüama. Rü guxüma i ngēma ñuxma duüxügücèx ëxügüxü rü tá nangoxoma i yixcüra. ²³—Rü yixema açhixëgüxe, ¡rü nüxü taxinüë i ngēma ore! —ñanagürü. ²⁴ Rü yexgumarüü ta ñanagürü nüxü: —¡Meã naga pexinüë i ngēma nüxü pexinüëxü! Rü ngēma pema naga na pexinüëxürüü tá nixi i Tupana i pexna naxaãxü i cuèx. Rü naëtü tá poraãcü pexü narüngüxëë. ²⁵—Rü pemaã nüxü chixu, rü texé ya aixcüma naga ñnüëxë i ñaã ore i mexü rü Tupana rü yexeraãcü tá tüxü nüxü nacüëxëë. Natürü yixema tama naga ñnüëxë i ñaã ore rü Tupana tá tüxna nanayaxu i ngēma íraxü i cuèx i tüxü ngëxmachiréxü —ñanagürü.

Ore ga triguchire ga rüxüxügu ixuxü

²⁶ Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta: —Pemaã tá nüxü chixu i wüxi i ore i cuèxruü na nüxü pecuáxücèx na ñuxácü aëxgacü na yixü ya Tupana. Rü wüxi ya yatü rü waixüümügu nanato ya triguchire. ²⁷—Rü nüma ya yatü rü chütacü nape rü moxüãcü ínarüda, rü yoxni ya yima triguchire rü narüxü rü niyachigü. Natürü nüma ya yatü rü tama nüxü nacüèx na ñuxácü na naxüxü rü na nayaxü. ²⁸—Rü ngēmaãcü i ngēma waixüümü rü nüëchamatama nanaxüxëë ya yima triguchire. Rü naátügüxira narüxü rü yixcama i nachacu rü ngēmawena nachacuwa nangüxü i norü o. ²⁹—Rü ngëxguma marü yadauxgu i ngēma norü o, rü nanabuxu erü marü nawa nangu i norü buxgü —ñanagürü.

*Ore ga motachachiregu ixuxü
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)*

³⁰ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü Tupanaarü ore rü yexera nixüchigü ¿Rü nanañacüraxü rü tacügu tanangu? ³¹⁻³²—Rü ñnoma wüxi ya motachachire ya waixüümügu itoxünerüü nixi. Rü woo guxünema ya nanetüchirexü narüxíramaë, natürü ngëxguma inatoxgu, rü narüxü rü naya ñuxmata guxüma i togü i nanetüxü nayexera. Rü nachacüü rü nita, rü woo werigü rü natanügu nixüachiãü —ñanagürü.

*Cuèxruügu ixuxü ga oremaã nidexa ga Ngechuchu
(Mt 13.34-35)*

³³ Rū yemaācü ga Ngechuchu rü muxūma ga nayexgumaāchiraūxū ga ore ga cuèxruūgūmaā nanangúexēē ga duūxūgū. Natürü yema cuèxruūgū rü tama yema duūxūgūarü cuèxū nangupetü. ³⁴ Rū ore ga cuèxruūgu ixuxūxīcatama nixī ga norü nguxēētae. Rū yixcama ga yexguma nanūxīcèxgūgu, rü norü ngúexūgücèx meāma nanangoxēē ga guxūma.

Ngechuchu rü buanecūxū rü yuapexū ínayachaxāchixēē
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Rū yematama ngunexūgu ga marü nachütachaūgu, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxū ga norü ngúexūgū: —¡Ngīxā rü naxtaxaarü tocutüwa taxī! —ñanagürü. ³⁶ Rū yexguma duūxūgūna yéma inaxīāchi. Rū norü ngúexūgū rü Ngechuchuxū nigagü nagu ga guma ngue ga marü nawa nayexmane. Rū yexgumarüü ta ga togü ga duūxūgū rü náigü ga nguegügu ínayaxümücügü. ³⁷ Rū yexguma yaxāüyane rü inaxü ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü. Rū yema na naxüchixū ga buanecü, rü guma nguegu niyauxcuchichigü ga yuape, rü yexma nabaxūgüchaū. ³⁸ Natürü ga Ngechuchu rü guma nguechinüwa wüxi ga cüxeruūgu naca, rü yéma nape. Rū ínanabaixgügü, rü ñanagürügü nüxū: —Pa Ngúexēēruūx, ¿éxna curü me nixī na nuxma ibaxūgüxū? —ñanagürügü. ³⁹ Rū yexguma ínarüda ga Ngechuchu. Rū buanecüna nachogü rü ñanagürü nüxū ga guma naxtaxa: —¡Yarüchiane rü íyachaxāchi! —ñanagürü. Rū ínayachaxāchi ga buanecü rü guxūwama ínachaxanemare. ⁴⁰ Rū yemawena ga Ngechuchu rü norü ngúexūgüxū ñanagürü: —¿Tüxcüü ngēmaācü poraācü pemuūē? ¿Ñuxma rü ta éxna tama aixcūma peyaxögü? —ñanagürü. ⁴¹ Natürü nümagü ga norü ngúexūgü rü poraācü namuūē. Rū nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Texe éxna nixī ya daa rü èixrücü ya buanecü rü yuape rü naga naxīnüēxū? —ñanagürügü.

5

Yatü ga Gadarácūāx ga ngoxogü nawa yexmagüxū
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Rū naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga Gadáranewa. ²⁻³ Rū yexguma marü nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü yéma naxcèx nixü ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxū. Rū yema yatü rü duūxégüchíquéxewa ne naxū, yerü yexma nixī ga yanaxauchigünexūxū. Rū taxúexūma nanguxū na tayanáixū, woo cadenamaā. ⁴ Rū woo muēxpüxcüna cadenamaā nayanèixparagü rü nayanèixchacüügü, natürü nüma rü guxūguma íraxūgu inanacauūgüama, rü yemaācü taxúexūma nanguxū. ⁵ Rū ngunecü rü chütacü rü yuetachiquéxetanügu rü naxpüxgügu nanaxauchigüane. Rū yexma nanacaeane, rü nutamaā nügügu napogü. ⁶ Natürü yexguma yaxūgutama Ngechuchuxū nadèuxgu, rü naxcèx inañaāchi, rü napéxegu nayacaxápüxü. ⁷ Rū aita naxüācüma ñanagürü nüxū: —¿Tüxcüü nuā choxū cuyachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupanaxūchi Nanex? Rū Tupanaegagu cuxū chacèxū na tama ngúxū choxū quingexēēxū —ñanagürü. ⁸ Rū yemaācü nidexa ga yema ngoxo yerü Ngechuchu rü marü ñanagürü nüxū: —Pa ngoxox, ¡ínaxūxū nawa ya yima yatü! —ñanagürü. ⁹ Rū yexguma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacü nixī i cuéga? —ñanagürü. Rū nüma ga ngoxo nanangāxū, rü ñanagürü: —Muxüchixū nixī i chauéga, erü tamu i tomax —ñanagürü. ¹⁰ Rū poraācü Ngechuchuxū nacèèxūgü na tama ínawoxūāxūcèx ga yema naānewa. ¹¹ Rū yema nachicaarü ngaicamana ga naxpüxpechinüwa rü nayexmagü ga muxūma ga cuchigü ga yéma chibüexū. ¹² Rū yemacèx ga yema ngoxogü rü Ngechuchuxū nacèèxūgü, rü ñanagürügü: —¡Ngema cuchtitanüwa toxū namugü na nagu tachocuxūcèx! —ñanagürügü. ¹³ Rū Ngechuchu rü: —Ngū —ñanagürü. Rū yexguma ga yema ngoxogü

rü guma yatüwa ínachoxü, rü yema cuchigügu nayachocu. Rü yema cuchigü ga wixgu 2000 ixīgüxü rü inaxüächi, rü naxtaacutüarü mëxpüxüwa nayarüyuxgü. Rü yexma nayi. ¹⁴ Rü yema cuchigüarü dauruügü rü ñanewa nabuxmü. Rü ñanewa rü yema ñaneärü ngaicamana ipeagüxü ga duüxügütanüwa nüxü nayarüxugügü ga yema üpetüxü. Rü ga duüxügü rü ínayadaugü. ¹⁵ Rü yexguma Ngechuchu íyexmaxüwa nangugügu, rü yéma nüxü nadaugü ga guma yatü ga ngoxoächirécü. Rü yéma narüto, rü naxächiru, rü meäma naäëxü nacuèx. Rü poraäcü nabaixächiäëgü ga duüxügü. ¹⁶ Rü yema cuchigüarü dauruügü ga nüxü daugüxü ga tacü na nüxü ngupetüxü ga guma yatü ga ngoxoächirécü rü tacü nüxü na ngupetüxü ga yema cuchigü, rü yema nixi ga togü ga duüxügümaä nüxü ixugüexü ga guxüma ga yema ngupetüxü. ¹⁷ Rü yexguma yemaxü naxinüëgu ga duüxügü, rü inanaxügüe ga Ngechuchuxü na nacèèxügüxü ga na ínaxüxüxücèx ga yema naänewa. ¹⁸ Rü yexguma wenaxärü ngegu yaxüegu ga Ngechuchu, rü guma yatü ga ngoxoächirécü, rü nüxü nacèèxü na Ngechuchuwe naxüxücèx. ¹⁹ Natürü ga Ngechuchu rü tama nanaxwèxe, rü ñanagürü nüxü: —¡Cuchiüwa naxü rü cutanüxümaä nüxü yarüxu i guxüma i ngëma cuxcèx naxüxü ya Cori ya Tupana, rü ññxäcü nüxü na cungechaütümüxü! —ñanagürü. ²⁰ Rü nüma ga guma yatü rü ínixü. Rü inanaxügü ga guxüma ga Decaporíchiuanewa yexmagüne ga ñanegüwa nüxü na yaxuxü ga yema Ngechuchu naxcèx üxü. Rü guxüma ga duüxügü rü nabaixächiäëgü.

*Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingögüchiga
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

²¹ Rü yexguma ngegu naxtaxaarü tocutüwa nataegugu ga Ngechuchu, rü muxüma ga duüxügü rü naxcèx yéma nangutaquéxegü. Rü nüma rü naxtaapechinüwa nayexma. ²² Rü yexguma yéma nayexmayane, rü yéma naxütawa nangu ga ngutaquéxepataüärü äëxgacü ga Yáirugu äegacü. Rü yexguma Ngechuchuxü nadèuxgu, rü napéxegu nanangücuchi. ²³ Rü poraäcü nüxü nacèèxü, rü ñanagürü nüxü: —Chauxacü rü ituraxüchi. Rü chanaxwèxe i ngema cuxü na ngixü cuyarüngögüxücèx na ngixcèx yataanexücèx rü namaxüxücèx —ñanagürü. ²⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narüxü. Rü muxüma ga duüxügü ínaxaxümücügü. Rü yéma nayaxüxtügü. ²⁵ Rü yema muxü ga duüxügütanüwa iyexma ga wüxi ga nge ga 12 ga taunecü idaawecü namaä ga na naxägüechaxü. ²⁶ Rü muxüma ga duturugü ngixü naxüxügü rü poraäcü ngüxü ngixü ningexëëgü. Rü yemaäcü natüçèxma ngixü iguxëë ga guxcü ga ngirü dïeru. Natürü tama ngixcèx nitaaneëga, rü niyexeraguchigüama ga ngirü daawe. ²⁷ Rü üpaacü togüèxwa Ngechuchuchigaxü ixinü. Rü yemacèx yéma ixü. Rü natanüwa ga yema muxüma ga duüxügü rü Ngechuchuweama ne ixü rü naxchirugu iyangögü. ²⁸ Yerü ñaxügu iruxinü: —Ngëxguma chi naxchiruxümare chingögügu, rü chi chauxcèx nitaane —ñaxügu iruxinü. ²⁹ Rü yexgumatama ínayachaxächi ga ngigü, rü nüxü iyacuèxächi ga ngixinewa ga na ngixcèx yataanexü. ³⁰ Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nicuèxächi ga na nawa ínaxüxü ga pora. Rü naxcèx nadauegu ga yema muxüma ga duüxügü, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¡Texé tixi ya chauxchirugu ingögüxe? —ñanagürü. ³¹ Rü norü ngüexügü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Cuma nüxü cudau i ññxre i duüxügü ngema cuxü na yaxütügüxü rü ngëxguma rü ta:

“¡Texé ya choxü ingögüxe?” ñacuxü —ñanagürügü. ³² Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nidaugüächiama na tüxü nadauxücèx ga na texé na tiixü ga guxema nüxü ingögüxe. ³³ Rü yexguma ga yema nge rü ngirü muümaä yaduruxäcüma naxütawa ingu, yerü nüxü icuèx ga tacü na ngixü ngupetüxü. Rü napéxegu iyacaxápüxü, rü aixcümäxüchi namaä nüxü iyaxu ga guxüma. ³⁴ Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngixü: —Pa

Chauxacüx, curüme erü cuyaxõ. ¡Rü taããcüma íxü, erü marü naxüxü i curü daawe! —ñanagürü. ³⁵ Rü yexguma íyadexayane, yéma nangugü ga ñuxre ga natanüxügü ga guma ngutaquéxepataüärü ãëxgacü rü ñanagürügü nüxü: —Cuxacü rü marü iyu. ¿Tüxcüü nüxü cuchixeweecha ya Ngúexëëruü? —ñanagürügü. ³⁶ Natürü ga Ngechuchu rü tama nüxü nacuáxchaü ga yema duüxügüarü dexa. Rü yemacèx guma ngutaquéxepataüärü ãëxgacüxü ñanagürü: —¡Táxú i cumuüxü, rü yaxõmare! —ñanagürü. ³⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínayagagü ga Pedru rü Chaütiágu rü Cuáü ga Chaütiágueneë. Natürü tama nanaxwèxe na texé ga togue nawe rüxixü. ³⁸ Rü yexguma guma ngutaquéxepataüärü ãëxgacüpatawa nangugügu, rü Ngechuchu nüxü nadau ga na íyacuxcuxü rü poraäcü aita naxüeäcüma naxauxexü ga duüxügü. ³⁹ Rü guma ípatagu naxücu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —¿Tüxcüü ípicuxcu rü ngëmaäcü pexauxe? Ngëma bucü rü tama iyu. Rü ipemare —ñanagürü. ⁴⁰ Rü nüxü nacugüecüraxüãma ga duüxügü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü íãxtüwa nanamugü ga guxüma. Rü yema bucünatücèx naca rü ngë, rü yema namücügü, rü namaã nixücu ga ínayexmaxüwa ga yema bucü. ⁴¹ Rü ngïxméxgu nayayauxächi, rü ñanagürü ngïxü: —Tarita cumi —ñanagürü. Rü ngëma ore rü ñaxüchiga nixi:

“¡Inachi, Pa Bucü, ñacharügü cuxü!” ñaxüchiga nixi. ⁴² Rü yexgumatama ga yema bucü ga 12 ga tauncü ngïxü yexmèxcü, rü írüda rü iyaxü. Rü poraäcü nabaixächiaëgü ga duüxügü. ⁴³ Natürü ga Ngechuchu rü poraäcü nüxna nanachüxu na taxúemaãma nüxü yaxugüexücèx ga yema ngupetüxü. Rü ñuxüchi nanamu na ngïxü naxüwemügüxücèx ga yema bucü.

6

Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Rü yéma inaxüächi ga Ngechuchu, rü guma iãne ga Nacharétu ga nawa nayaxünewatama naxü. Rü norü ngúexügü rü nawe narüxí. ² Rü yexguma ngüxchigaarü ngunexüwa nanguxgu rü inanaxügü ga na nangúexëëtaexü ga ngutaquéxepataüwa. Rü yema muxüma ga duüxügü ga yéma irüxínüexü, rü nabaixächiaëgü. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngextá naxcèx nangux i guxüma i ngëma nguxëëtae? ¿Rü ngextá nanayaxu i ngëma cuèx? ¿Rü ñuxäcü nanaxü i ngëma mexügü i taxügü i naxüxü? ³ —¿Taux éxna ñaã yíxü i carpinteru i Ngechuchu, i Maríane, ya Chaütiágu rü Yúche rü Chimáü rü Yudaëneë ixícu? ¿Rü taux éxna i naëyèxgü rü nuxma tatanügu naxächüügüxü? —ñanagürügü. Rü yemacèx ga yema duüxügü rü tama naga naxínüechaü. ⁴ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Wüxi i Tupanaärü orearü uruü rü guxüwama i duüxügü rü nüxü nangechaügü. Natürü norü iãnewatama rü natanüxügütanüwatama rü napatawatama rü tama aixcüma nüxü nangechaügü —ñanagürü. ⁵ Rü yemacèx taxuacüma yéma nanaxü ga muxüma ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. Rü noxretama ga duüxügü ga idaaweexüxüxícatama ningögü rü naxcèx nayataanexëëgü. ⁶ Rü nabaixächiaë ga Ngechuchu, yerü yema duüxügü rü tama nüxü nayaxögü.

Ngechuchu rü norü ngúexügüxü nimugü na nüxü yanaxugüexücèx ga Tupanachiga

(Mt 10.5-15)

Rü Ngechuchu rü guma ngaicamagüne ga iãnexäcügügu nixügüchigü, rü nayangüexëetanü ga duüxügü. ⁷ Rü naxcèx naca ga yema 12 ga norü ngúexügü, rü inanaxügü ga na namuãxü ga taxrechigü. Rü nüxna nanaxã ga pora na ínawoxüãxücèx ga ngoxogü. ⁸ Rü nüxna naxãga ga na taxuxüma íyangegüxücèx ga norü namawaxü, rü

bai ga choca rü bai ga pãu rü bai ga norü diëru. Rü nanaxwèxe ga naxnetüxüxcátama na íyangegüxü. ⁹ Rü namaã nüxü nixu na nacuaixcuxü ga norü chapatu. Natürü tama nanaxwèxe ga taxre ga naxchiru na íyangegüxü. ¹⁰ Rü ñanagürü nüxü: —Rü ngëxguma wüxi ya ñanewa wüxi ya ñgu pechocuxgu, jrü ngëxma pepegu ñuxmata pema ñuxgu ngëma ipexiächix nawa ya yima ñane! ¹¹ —Rü ngëxguma ngexnerüüne ya ñanewa tama meã pexü nayauxgüchaügu rü tama pexü inaxinüëchaügu, jrü ípechoxü i ngëma! Rü ngëxguma ipexiächigu, jrü ipenapagü i perü üxaxücutü na ngëmawa nüxü nacüxgüxcèx na nataxüchixü tá i norü poxcu i ngëxguma naguxgu i naãne! —ñanagürü. ¹² Rü yexguma inaxiächi ga norü ngüxügü. Rü duüxügümaã nüxü nixugüe ga na nüxü naxoexüxcèx ga nacüma ga chixexü rü Tupanacèx na nadaugüxcèx. ¹³ Rü ínanawoxü ta ga muxüma ga ngoxogü. Rü chixümaã yachagüácüma nanameëxëe ga muxüma ga idaaweexü.

Nayu ga Cuáü ga baiüxëëruü
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Rü Ngechuchuchigaxü naxinü ga ãëxgacü ga Erode, yerü guxüwama duüxügü poraãcü nachiga nidexagü. Rü yexguma ga Erode rü ñanagürü: —Rü ngëma Ngechuchu nixi i Cuáü i baiüxëëruü ixixü rü wena namaxü, rü ngëmacèx nixi i nüxü nangëxmaxü i pora na naxüaxüxcèx i ngëma taxü i mexü i Tupanaärü poramaã naxüxü. ¹⁵ Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Nuxcümaücü ga orearü uruü ga Ería nixi —ñanagürügü. Rü togü rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaärü orearü uruü i nuxcümaügüxürüü nixi —ñanagürügü. ¹⁶ Natürü yexguma yemaxü naxinügu ga Erode, rü ñanagürü: —Rü ngëma Ngechuchu nixi i Cuáü ga chorü churaragüxü chidayenaxãxëëchiréxü, rü ñuxma rü wenaxärü namaxü —ñanagürü. ¹⁷ Rü yema ñanagürü ga Erode yerü marüchiréx Cuáüxü niyaxu rü poxcupataügu cadenamaã nayachota. Rü yemaãcü nanaxü ngigagu ga naxmèx ga Erodía ga naëneë ga Piripimèxchiréx ixicü ga ngixü napucü ga Erode. ¹⁸ Yerü üpaacü ga Cuáü rü Erodemaã ñanagürü: —Tama name i cuxmèxü cuyaxixëe i cueneëmèx —ñanagürü. ¹⁹ Rü yemacèx ga Erodía rü poraãcü Cuáüchi ixai rü inaxwèxe ga na yamáãxü, natürü poraãcü ngixü naguxcha. ²⁰ Yerü ngite ga Erode rü Cuáüxü namuü, yerü nüxü nacüxchiréx na wüxi ga yatü ga mecü rü üüncü na yiixü, rü yemacèx nixi ga naetüwa nachogüxü. Rü yexguma Cuáüärü orexü naxinügu ga Erode, rü naxoegaãe, natürü meã nüxü inarüxinü. ²¹ Natürü wüxi ga ngunexü nawa nangu na ngixü natauxchaxü na yamáãxüxcèx ga Cuáü, ga yexguma Erodearü taunecüarü ngunexüwa nanguxgu rü wüxi ga peta ga taxü naxüxgu naxcèx ga norü ñatügumaëgüxü ga ãëxgacügü, rü norü churaragüarü ãëxgacügü rü yema Gariréaanecüãx ga corigü ga taxügü. ²² Rü yema petawa iyaxücu ga Erodíaxacü, rü yema petatanüxpéxewa íyañaächixüchigüxü. Rü poraãcü norü me iyixi ga Erode rü norü petatanüxügü. Rü yemacèx ga nüma ga ãëxgacü ga Erode rü ñanagürü ngixü ga yema pacü: —jChoxna naxcèx naca i tacü i cunaxwèxexü, rü tá cuxna chanaxã! —ñanagürü. ²³ Rü aixcümaxüchi ngímaã inaxuneta, rü ñanagürü: —Ngëxürüxü i tacü i choxna naxcèx cuçaxü rü tá cuxna chanaxã, woo ngäxügu i chorü naãne yixigu —ñanagürü. ²⁴ Rü nüxna iyaxügachi, rü ngíëna iyaca, rü ngigürügü: —jTacü i cunaxwèxexü na naxcèx íchaçaxü? —Ngigürügü. Rü ngíë ngixü ingäxü, rü ngigürügü: —jNaxcèx ínaca i Cuáü ya baiüxëëruüëru! —ngigürügü. ²⁵ Rü yexgumatama ga yema pacü rü paxa iyaxücu ga ãëxgacüxütawa rü ngigürügü: —Chanaxwèxe i ñuxmatama paxa wüxi ya poratugu choxna cunaxã i Cuáü ya baiüxëëruüëru —ngigürügü. ²⁶ Rü nüma ga ãëxgacü rü poraãcü inayarümaächi, natürü yema norü petatanüxpéxewa marü ngímaã na inaxunetaxüxcèx, rü tama ngixü nawomüxëëchaü. ²⁷ Rü yemacèx ga

Erode rü yexgumatama yéma ínapoxcuxüwa nanamu ga wüxi ga churara na naxütawa nangeaxücèx ga Cuáüëru. ²⁸ Rü poxcupataüwa naxü ga yema churara, rü Cuáüxü nidaeru. Rü wüxi ga poratugu ãëxgacüxütawa nanange ga yema naëru. Rü yema paciña nanaxã. Rü ngîma rü ngîëna iyaxã. ²⁹ Rü yexguma yemaxü nacuáchigagügu ga norü ngúexügü ga Cuáü, rü yéma poxcupataüwa nayayauxgü ga naxüne, rü inayatèxgü.

Ngechuchu rü nanachibüexëë ga 5000 ga yatügü

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Cu 6.1-14)

³⁰ Rü yemawena rü yema norü ngúexügü ga yamugüxü rü Ngechuchumaã nangutaquéxegü. Rü namaã nüxü nixugüe ga guxüma ga yema naxügüxü rü yema nangüxëëtaegüxü. ³¹ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Nuã pexí, rü ngíxã, wüxi i nachica i ngextá taxúema íxãpataxüwa taxí, na paxaãchi ngëxma yarüngügüxücèx! —ñanagürü. Rü yema ñanagürü yerü namu ga duüxügü ga yéma ingugütanücüxü rü woeguxü ga togü. Rü yemacèx ga Ngechuchu rü norü ngúexügü rü woo na nachibüexücèx rü nangechicagü. ³² Rü yemacèx wüxi ga ngegu nichoü, rü noxrüwama wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxüwa naxí. ³³ Natürü muxüma ga duüxügü nüxü nadaugü ga yexguma inaxíachigu, rü nüxü nacuèxgü ga texégü na yíixü. Rü yemacèx guxüne ga guma ñanegücüãx ga duüxügü, rü dauxchitagu nibuxmü rü napéxegu nayayi. ³⁴ Rü yexguma nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü nüxü nadau ga yema muxüma ga duüxügü. Rü nüxü nangechaütümüügü yerü ñoma carnerugü ga ngearü dauruüãxgüxürüü nixígü. Rü inanaxügü ga na nangúexëëãxü ga muxüma ga norü ore. ³⁵ Rü yexguma marü nayáuanegu, rü norü ngúexügü rü naxcèx naxí, rü ñanagürügü: —Marü nayáuanexüchi rü ñaã rü wüxi i nachica i taxúema nagu ãpataxü nixí. ³⁶ —Rü ngëmacèx name nixí i ícuyamugü i duüxügü na namapechinüwa ipeagüxü i duüxügüxütawa rü ñanexácügü ya ngaicamagünewa naxíxücèx na ngema norü õnacèx yataxegüxücèx —ñanagürügü. ³⁷ Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —¡Pematama penaxüwemü! —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü rü ñanagürügü: —¿Éxna cunaxwèxe i 200 tachinü i díëru naguxü i pãucèx nüxü tayataxexü na ngëmamaã tanachibüexëëxücèx? —ñanagürügü. ³⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Nuxre i pãü pexü nangëxma? ¡Rü ípeyadèux! —ñanagürü. Rü yexguma íyadaugüãgu, rü ñanagürügü nüxü: —Toxü nangëxma i wüximéëxpüx i pãü rü taxre i choxni —ñanagürügü. ³⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na ñuxrechigü nügüxütawa rütogüxücèx ga maxëtéxewa. ⁴⁰ Rü ínarütogü ga 100 chigü rü 50 chigü ga duüxügü. ⁴¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema wüximéëxpüx ga pãü rü yema taxre ga choxni. Rü daxügüxü ga naãnegu nadawenüãcüma Tupanana moxë naxã. Rü inanabücu ga yema pãü, rü norü ngúexügüna nanana na yema duüxügüxü yanuãxücèx. Rü yema taxre ga choxni rü ta guxüma ga yema duüxügüxü nüxü nayanuxëë. ⁴² Rü guxüma nachibüe ñuxmata meãma nüxü yangu. ⁴³ Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãü rü choxni ga íyaxügüxü. ⁴⁴ Rü yema yéma pãügü ngõxgüxü rü 5000 ga yatügü nixí.

Dexátügü nixü ga Ngechuchu

(Mt 14.22-27; Cu 6.16-21)

⁴⁵ Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü íyamugüyane rü wüxi ga ngegu nayachoüxëë ga norü ngúexügü na yoxni naxtaxaarü tocutüwa Bechaídawa naxíxücèx. ⁴⁶ Rü yexguma duüxügüxü íyamugüguwena, rü mëxpúnewa naxü ga Ngechuchu na yéma yayumüxëxücèx. ⁴⁷ Rü yexguma marü nachütagu, rü naxtaxaarü ngãxütüwa nayexmagü ga norü ngúexügü. Rü Ngechuchu rü nüxícatama dauxchitawa nayaxüãchi.

⁴⁸ Rū nüxũ nadau na guxchaxũácüma yaxāgüxũ ga norü ngúexũgü, yerü ga buanecü rü nawaama nabuxuchi. Rū yexguma marü yangunechaũgu, rü Ngechuchu rü dexáétügu nawe narüxü. Natürü ñoma nüxũ naxüpetüchaũxürüü nügü nixixēē. ⁴⁹⁻⁵⁰ Rū yexguma norü ngúexũgü nüxũ daugügu ga dexáétügu na yaxũxũ, rü nagu narüxĩnüē ga wüxi ga naxchiximare na yĩxũ. Rū yemacèx aita naxüe, yerü guxũma nüxũ nadaugü rü poraäcü nabaixächiaēgü. Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —¡Peporae! Rū chomachiréxtama chixĩ. ¡Tāxú i pemuũēxũ! —ñanagürü. ⁵¹⁻⁵² Rū ngegu nixüe, rü inarüxó ga buanecü. Natürü nümagü ga norü ngúexũgü rü nabaixächiaēgümare yerü woo nüxũ na nadaugüxũ ga yema mexũ ga Tupanaärü poramaã naxũxũ ga Ngechuchu ga yexguma yema pãü yamuxēēgu, natürü tama nüxna nacüe x-āchie na Tupana Nane na yĩxũ yerü nüxũ naguxcha na yaxögüäxũ.

Yenecharétuanewa Ngechuchu nanameēxēē ga idaaweexũ
(Mt 14.34-36)

⁵³ Rū yexguma marü yanguũgu ga naxtaawa, rü Yenecharétuanewa nangugü. Rū yexma naxānacügu nanangaxũgü ga naweũ. ⁵⁴ Rū yexguma ngeuwa ínachoũgu, rü yexgumatama ga duũxũgü rü nüxũ nicuèxāchitanü ga Ngechuchu na yĩxũ. ⁵⁵ Rū yema naānewa rü guxũne ga ĩgüwa nabuxmü ga yema duũxũgü. Rū yexguma nüxũ nacüèxgügu ga ngextá na nayexmaxũ ga Ngechuchu, rü yéma norü caruũgügu naxcèx nanagagü ga idaaweexũ. ⁵⁶ Rū guxũwama ga ngextá íyanguchigüxũwa ga Ngechuchu, ga ĩānexācügüwa rü ĩānegü ga itaxũnewa, rü ĩānepechinüwa, rü yexma ítamũpechinügu naxcèx nayamugü ga idaaweexũ. Rū nüxũ nacèèxũgü na tama nüxna nachúxāxũcèx na naxchirupechinügumare yangögügüxũcèx. Rū guxũma ga yema nüxũ ingögüexũ, rü naxcèx nitanegü.

7

Ƨacü nixĩ i Tupanapéxewa duũxũgüxũ chixexēēxũ
(Mt 15.1-20)

¹ Rū Ngechuchucèx naxĩ ga Parichéugü namaã ga ñuxre ga ngúexēēruũgü ga mugüwa nguxēētaegüxũ ga Yerucharéüwa ne ĩxũ. ² Rū yexguma ñuxre ga Ngechuchuarü ngúexũgüxũ nadaugügu ga tama Yudíugücüma na yanguxēēgüxũ, rü tama Yudíugü yaxmèxgüxũrüü na nayauxmèxgüxũ naxũpa na nachibüexũ, rü chixri nachiga nidexagü. ³ Yerü nümagü ga Parichéugü rü guxũma ga togü ga Yudíugü rü nagu naxĩ ga norü oxigücüma na nayauxmèxiraxũ na yemaäcü Tupanapéxewa nügü yamexēēgüxũ naxũpa ga na nachibüexũ. ⁴ Rū ngèxguma taxepataũwa ne naxixgu ga nümagü rü tama nachibüe ega tama ngēmaäcü nügü nayauxmèxiragu. Rū nangèxma i muxũma i togü i nuxcümaũxũ i nacümagü. Rū ngēmacèx nagu naxĩ i ngēma nacümagü na Tupanacèx nayauxgüäxũ i norü pochiyugü rü basugü rü paneragü rü pechicaxũgü. ⁵ Rū yemacèx ga yema Parichéugü rü ngúexēēruũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¡Tüxcüũ i curü ngúexũgü i tama nagu naxixũ i ngēma tórü oxigücüma rü tama toma tayauxmèxgüxũrüü nayauxmèxgüxũ naxũpa na nachibüexũ? —ñanagürügü. ⁶ Natürü Ngechuchu nanangāxũ rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü ya Pegü Naxaixcümaraũgüxe, rü aixcüma pechiga nixĩ ga yema ore ga nuxcümaũcü ga Tupanaärü orearü uruũ ga Ichaxĩa ümatüxũ ga ñaxũ:

“Ñaã duũxũgü rü naāxmaāmare choxũ nicuèxüũgü, natürü naāēwa rü tama chaugu narüxĩnüē. ⁷ Rū taxuwama name na ngēmaäcü natüçèxma choxũ yacuèxüũgüxũ. Erü guxũma i ngēma norü nguxēētae rü yatügüarü mugümare nixĩ, rü tama aixcüma chorü mu nixĩ”,

ñaxũ. ⁸ —Rü pema i ñuxma rü aixcuma nüxũ perüxoe i Tupanaãrũ mugũ na nagu pexĩxũcèx i ngẽma duĩxũgũcũmamare ixĩxũ —ñanagũrũ. ⁹ Rü yexgumarũũ ta ñanagũrũ nüxũ: —Pema rü penangexrũ i Tupanaãrũ mugũ na pecũmagũgutama pexĩxũcèx. ¹⁰ —Yerũ ga Moĩché rü ñanagũrũ:

“¡Tũxũ nangechaũ ya cunatũ rü cue!”
ñanagũrũ. Rü ñanagũrũ ta:

“Texé ya tũmanatũmaã rü éxna tũmaẽmaã chixexũ ixugũxe, rü ãẽxgacũ tá tũmamaã nanaxuegu na tayuxũcèx”,
ñanagũrũ. ¹¹ —Natũrũ pema rü ñaperũgũgũ:

“Marũ name ega wũxi ya yatũ nanatũxũ rü naẽxũ ñaxgu: ‘Taxucũrũwama chorũ ngẽmaxũmaã cuxũ charũngũxẽẽ, erũ guxũma i chorũ ngẽmaxũ rü marũ Tupanana chanaxã’,” ñaxgu. ¹² —Rü ngẽxguma texé ngẽma ñagũgu, rü pexcèx rü marũ namexũ na tama tũmanatũxũ rü tũmaẽxũ tarũngũxẽẽxũ. ¹³ —Rü ngẽmaãcũ ipeyanaxoxẽẽ i Tupanaãrũ mugũ, na nagu pexĩxũcèx i pecũmagũtama i togũwa pexũexẽẽxũ. Rü ngẽxgumarũũ ta muxũma i to i pecũmagũ i ngẽmarũũ ixĩxũgu pexĩ —ñanagũrũ. ¹⁴ Rü yexgumawena duĩxũgũcèx naca ga Ngechuchu, rü ñanagũrũ nüxũ: —¡Meã choxũ iperũxĩnũẽ, rü nüxũ pecuá i ñaã chorũ ore! ¹⁵ —Rü taxuũma i tãcũ i dũxétũwa ne ũxũ rü taèxwa ixũcuxũ nixĩ i Tupanapéxewa tũxũ chixexẽẽxũ. Natũrũ ngẽma taãẽwa ne ũxũ, rü ngẽma waxi nixĩ i tũxũ chixexẽẽxũ i Tupanapéxewa. ¹⁶ —Rü ngẽxguma pixãchixẽgu, ¡rũ nüxũ pexĩnũẽ i ngẽma ore! —ñanagũrũ. ¹⁷ Rü yexguma Ngechuchu duĩxũgũna ixũgachigu rü ipatagu naxũcuxgu, rü norũ ngũexũgũ nüxna nacagũ nachiga ga yema nguxẽẽtae. ¹⁸ Rü nüma rü ñanagũrũ nüxũ: —¡Pema rü ta éxna tama nüxũ pecuèxega i ngẽma? ¡Éxna tama i nüxũ pecuáxũ na taxuũma i tãcũ i dũxétũwa ne ũxũ rü taèxwa ixũcuxũ yĩxũ i Tupanapéxewa tũxũ chixexẽẽxũ? ¹⁹ —Erũ guxũma i ngẽma dũxétũwa ne ũxũ rü taèxwa ixũcuxũ, rü tama taãẽwa nangu. Natũrũ taanũwa naxũmare na yixcama taxũnawa ínaxũxũcèx —ñanagũrũ. Rü yemaãcũ nüxũ nixu na guxũma i õna rü namexũ na nangóxũ. ²⁰ Rü ñanagũrũ ta: —Rü ngẽma duĩxũãẽwa ne ũxũ, rü ngẽma waxi nixĩ i Tupanapéxewa nachixexẽẽxũ. ²¹⁻²² —Erũ norũ aixepewa i naãẽwa nixĩ i ne naxũxũ i muxũma i chixexũgũ. Rü ngẽma nixĩ i chixexũgu na naxĩnũxũ, rü naxũneãrũ ngũchaũwe na naxũxũ, rü na nangĩxũ, rü na namáẽtaxũ, rü naĩ i ngemaã na inapexũ, rü togũarũ ngẽmaxũ na nüxũ nanguchaũxũ, rü chixexũ na naxũxũ, rü na yadoratèxáxũ, rü chixexũ i nacũmagũgu na naxãũxũ, rü na yaxãũxãchiwèxexũ, rü na naxoregütèxáxũ, rü nügũ na yacuèxũxũ, rü tama meã naãẽxũ na nacuáxũ. ²³ —Rü guxũma i ngẽma chixexũgũ rü duĩxũãrũ aixepewa nixĩ i ne naxĩxũ, rü ngẽma nixĩ i Tupanapéxewa nachixexẽẽxũ —ñanagũrũ.

*Wũxi ga ngecũ ga to ga nachĩũãnecũãx ga Ngechuchuaxũ yaxõcũchiga
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Rü yemawena rü ñãne ga Tiru nawa yexmaxũ ga naãnawa naxũ ga Ngechuchu. Rü yéma wũxi ga ipatawa nangu, natũrũ tama nanaxwèxe na texé nüxũ cuáxũ ga yéma na nanguxũ. Natũrũ taxuacũma nügũ inicux. ²⁵ Rü paxama nüxũ icuáchiga ga wũxi ga nge ga ngĩãcũwa ngoxo yexmèxcũ. Rü yéma ixũ, rü Ngechuchupéxegu iyacaxápũxũ. ²⁶ Rü yema nge rü to ga nachĩũãnecũãx ga Chiropeníchiucũãx iyixĩ. Rü Ngechuchucèx iyaxũ, rü nüxũ icèèxũ na ngĩãcũwa ínátèxũchiãxũcèx ga yema ngoxo. ²⁷ Natũrũ ga Ngechuchu rü ñanagũrũ ngĩxũ: —Name nixĩ i taxacũgũxũxĩra tachibũexẽẽ. Erũ tama name i taxacũgũna tanayaxu i norũ õna na airugũna naxãxũcèx —ñanagũrũ. [Rü yema ñanagũrũ yerũ nümagũ ga Yudfũgũ rü nügũ nixugũe na Tupanaxãcũgũxũchi yixĩgũxũ

rü yema togü rü ñoma airugürüü na yixīgüxü.] ²⁸ Natürü ngīma ga yema nge rü inangāxü, rü ngīgürügü: —Aixcūma nixī i curü ore, Pa Corix, natürü woo airugü rü ta nanangōx i ngēma ònatüchi i mechatüügu nayixēēxü i ngēma ñpataarü yoraxacügü — ngīgürügü. ²⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngīxü: —Aixcūma name nixī i ngēma nüxü quixuxü. Rü marü name i cutaegu, erü ngēma ngoxo rü marü ínaxüxü ngīwa i cuxacü —ñanagürü. ³⁰ Rü yexguma ngīpatawa nanguxgu ga yema ngecü, rü yema ngīrü ngürücarewa ngīxü iyanguéü ga ngīrü bucü. Natürü marü ngīxna ínaxüxü ga yema ngoxo.

Ngechuchu nanamexēē ga wüxi ga yatü ga ngauchixēcü rü moxücü

³¹ Rü Tiruanewa nataegu ga Ngechuchu. Rü Chidáüärü ñanewa naxüpetü, rü ñuxüchi Decaporíchiuaneärü ñanegüwa rü ta naxüpetü rü ñuxmata Gariréaneärü naxtaawa nangu. ³² Rü yéma naxütawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngauchixēcü rü moxücü, rü nüxna naxcèx nacagü ga nüxü na yangōgüxücèx. ³³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü noxrüwama duüxügüna nanaga. Rü naxmachixēgu nixuxmèx, rü naxbüxágümaã nügü yawaixmèxēēcūma norü conügu ningōgü. ³⁴ Rü yemawena rü daxü nadawenüácūma yaxna narüngü, rü guma yatüxü ñanagürü: —Epéta —ñanagürü. Rü ngēma rü: “¡In-goxna!” ñaxüchiga nixī. ³⁵ Rü yexgumatama ningoxnamachixē ga guma ngauchixēcü, rü norü conü rü marü narüme rü meã nidexa. ³⁶ Rü Ngechuchu rü duüxügüxü namu na taxúemaãma nüxü yaxugüexücèx. Natürü yexguma yexeraäcü duüxügüna nachúxägu ga na taxúemaãma nüxü yaxugüexücèx ga nachiga rü yexeraäcü nüxü nixugüeama. ³⁷ Rü poraäcü nabaixächiaēgü ga duüxügü, rü ñanagürügü: —Meãma nanaxü i guxüma rü woo ngauchixēgüxü rü nayangoxnamachixēgüxēē, rü ngeëxgüxü rü nayadexagüxēē — ñanagürügü.

8

*Ngechuchu nanachibüexēē ga 4000 ga duüxügü
(Mt 15.32-39)*

¹ Rü wüxi ga ngunexügu wenaxärü naxcèx naxítaquéxe ga muxüma ga duüxügü, rü nüxü nataxuma ga norü ònagü. Rü Ngechuchu rü norü ngüexügücèx naca, rü ñanagürü nüxü: ² —Choxü nangechaütümüügü i ñaã duüxügü, erü marü tomaëxpüx i ngunexü nuã chauxütawa nangèxmagü, rü nataxuma i nawemü i nangoxgüxü. ³ —Rü ngèxguma chi ngēmaäcūmare íchayamugügu, rü chi ngürüächí namagu tá nayaturae, erü nümaxügü rü yaxüwama ne naxī —ñanagürü. ⁴ Rü norü ngüexügü rü nanangāxügü, rü ñanagürügü: —¿Natürü ñuxäcü tá tanachibüexēē i núma i ngextá taxúema íxã-pataxüwa? —ñanagürügü. ⁵ Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxre i pãü pexü nangèxma i pemax? —ñanagürü. Rü nümagü nanangāxügü, rü ñanagürügü: —Toxü nangèxma i 7 i pãü —ñanagürügü. ⁶ Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na ñaxtüanewa natogüxücèx. Rü nanade ga yema 7 ga pãü, rü Tupanana moxē naxã. Rü ñuxüchi inanabücu, rü norü ngüexügüna nanana. Rü nümagü rü duüxügüxü nayanu. ⁷ Rü nüxü nayexma ta ga ñuxre ga choxnixäcügü. Rü Ngechuchu rü Tupanana moxē naxã, rü ñuxüchi norü ngüexügüxü namu na iyanuäxücèx. ⁸ Rü guxüma ga yema duüxügü rü meãma nachibüe ñuxmata meã nüxü yangu. Rü yexguma rü ta 7 ga pexchi nanapagü namaã ga yema íyaxügüxü. ⁹ Rü yema duüxügü ga yéma chibüexü rü maneca 4000 nixī. Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü ínimugü. ¹⁰ Rü ñuxüchi wüxi ga nguegu nixüe namaã ga norü ngüexügü, rü Damanútaanewa naxü.

*Parichéugü naxcèx ínacagü ga wüxi ga cuèxruü ga Tupanaärü poramaã üxü
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)*

¹¹ Rū Ngechuchuxūtawa nangugü ga Parichéugü, rü inanaxügüe ga na namaã yaporagatanücüüxü. Rū nüxna nacagüe na nüxü nüxü nadauxëëxüçèx ga wüxi ga cuèxruü ga Tupanaärü poramaã naxüxü, na yemaäcü nüxü naxügüxüçèx, rü nüxü nacuèxgüxüçèx ngoxi aixcüma Tupana Nane yïxü. ¹² Rū Ngechuchu rü poraäcü yaxna narüngü, rü ñanagürü: —¿Tüxcüü i ñaã duüxügü naxcèx ínacagü i wüxi i cuèxruü i Tupanaärü poramaã üxü? Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü bai i wüxi i cuèxruü tá nüxü chawéx —ñanagürü. ¹³ Rü yema ñaxguwena, rü nüxna yéma nixü ga yema duüxügü. Rü wenaxärü nguegu nixüe rü naxtaxaarü tocutüwa naxü.

Parichéuarü pãüärü puxëëruüchiga
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Natürü ga norü ngüexügü rü nüxü inayarüngümaë ga norü òna na íyangegüxü, rü wüxixicatama ga pãü nüxü nayexma ga nguewa. ¹⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nayaxucuxëgü, rü ñanagürü nüxü: —¿Dücèx, pexuãë naxcèx i Parichéugüarü rü Erodearü pãüärü puxëëruü! —ñanagürü. ¹⁶ Rü yema norü ngüexügü rü inanaxügüe na nügümaã ñagüxü: —Ngëma ñanagürü tüxü erü tama tawemü ta ítingegü —ñanagürügü. ¹⁷ Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuèxama na yema ñagüxü, rü yemacèx ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü “Tangearü ònaãx”, ñaperügügü? ¿Éxna ñuxma rü ta tama nüxü pecuèxgüéga rü tama nüxü picuèxächitanü i ngëmachiga? ¿Éxna pexcèx naxë i ngëma? ¹⁸ Pema rü pexãëtügüchiréx, ¿rü ñuxäcü i tama nüxü pedauxü? Rü pexãmachixëgüchiréx, ¿rü ñuxäcü i tama nüxü pexinüëxü? ¿Rü éxna tama nüxna pecuèxächie ga yexguma chayamuxëëgu ga yema pãü rü choxni? ¹⁹ —Rü yexguma yema 5000 ga duüxügüxü chayanuxgu ga yema wüximéëxpüx ga pãü, ¿rü ñuxre ga pexchigü yïxü ga napagücü ga yexguma penadexgu ga yema íyaxügüxü? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Rü 12 ga pexchigü —ñanagürügü. ²⁰ Rü ñuxüchi ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü yexguma yema 4000 ga duüxügüxü chayanuxgu ga yema 7 ga pãü, ¿rü ñuxre ga pexchigü yïxü ga napagücü ga yexguma penadexgu ga yema íyaxügüxü? —ñanagürü. Rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —7 ga pexchigü —ñanagürügü. ²¹ Rü yexguma rü ñanagürü nüxü: —¿Rü ñuxma rü ta taütama nüxü pecuèxgüégaxü na Parichéugücüma rü Erodecüma i chixexüchiga yïxü i ngëma pãüärü puxëëruügu pemaã chixuxü? —ñanagürü.

Ngechuchu rü nanamexëë ga wüxi ga ngexetücü ga Bechaídawa

²² Rü yemawena rü Bechaídaarü ñanewa nangugü. Rü yéma Ngechuchuxūtawa nanagagü ga wüxi ga ngexetücü. Rü nüxü nacèxügü na nüxü yangögüxüçèx. ²³ Rü Ngechuchu rü guma ngexetücuméxëgu nayayauxächi, rü ñaneärü yéamaxüra nanaga. Rü yéma naxbüxágümaã nayawaixetüxëë, rü ñuxüchi naxëtügu ningögü, rü nüxna naca ngoxi marü tacüxü nadau. ²⁴ Rü yexguma ga guma ngexetücü rü inanaxügü ga na yadauchixü. Rü ñanagürü: —Nüxü chadau i duüxügü i ñoma naigü i ixixünerüü ixigüxü —ñanagürü. ²⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü wenaxärü naxëtügu ningögü. Rü nüma ga guma yatü rü meãma inadawenü. Rü yemaäcü naxcèx nitaane rü meãma naxcèx nangox ga guxüma. ²⁶ Rü yemawena ga Ngechuchu rü napatawa nanamu. Rü namaã nüxü nixu na tama ñanecèx nataegüxü.

Pedru nüxü nixu rü Ngechuchu nixü ya yima Tupana nüxü unetacü ya Cristu
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Rü yemawena rü Checharéa ga Piripuanewa yexmane ga ñanexäcüguwa naxü ga Ngechuchu norü ngüexügümaã. Rü namawa rü Ngechuchu rü norü ngüexügüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Nüxü ñagüxü i duüxügü i chauchiga na texé chíxü i chomax?

—ñanagürü. ²⁸ Rû norü ngúexũ nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Nangẽxma i duũxũgü rü:

“Cuáũ ya baiũxẽẽruũ quixĩ”, ñagüxũ, rü togü i:

“Ería quixĩ”, ñagüxũ, rü togü rü:

“Wüxi ga nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearũ uruũ quixĩ”, ñagüxũ —ñanagürügü. ²⁹ Rû yexguma Ngechuchu rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Rü pema i ñuxũ ñapegügüxũ choxũ na texé chiĩxũ? —ñanagürü. Rû Pedru nanangãxũ rü ñanagürü: —Cuma nixĩ i Cristu i Tupana cuyũ unetacü quiĩxũ —ñanagürü. ³⁰ Rû yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ namu na taxúemaãma nüxũ yaxugüexũcèx ga yema ore ga nachiga.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuchiga

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Rû yemawena rü Ngechuchu inanaxügü ga norü ngúexũgümaã nüxũ na yaxuxũ ga tacü tá nüxũ na üpetüxũ. Rû ñanagürü nüxũ: —Choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rü poraãcü ngúxũ tá chinge. Rû choxũ tá naxoxgü i Yudíugüarü ãẽxgacügüerugü, rü paigüarü ãẽxgacügü, rü ngẽma ngúexẽẽruũgü i Moĩchearü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ. Rû tá choxũ nimèxgü, natürü tomaẽxpüx i ngunexũgu rü wena táxarü chamaxũ —ñanagürü. ³² Rû yema ore rü meãma namaã nanangoxẽẽ. Natürü yexguma ga Pedru rü nüxĩca noxrüwama Ngechuchuxũ naga, rü inanaxügü ga na naxucüxẽãxũ na tama yemaãcü yadeaxũcèx. ³³ Natürü ga Ngechuchu rü nadauegu, rü norü ngúexũgüxũ nadawenü. Rû Pedruxũ nanga, rü ñanagürü: —¿Choxna ixügachi, Pa Chatanáx! Cuma rü tama Tupana nagu rüxĩnũxũgu curüxĩnũ, erü yatügü nagu rüxĩnũxũgumare nixĩ i curüxĩnũxũ —ñanagürü. ³⁴ Rû yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüçèx rü duũxũgüçèx naca. Rû ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma texé chowe rüxüxchaũgu, jècü nüxũ tarüxo i tümaãrü ngúchaũ, rü ñoma wüxi i curucha ngĩxũ tayaxuxũrũũ namaã tapora i guxũma i ngúxũ i chauxcèx tingexũ, rü chowe tarüxũ! ³⁵ —Erü yíxema tügü maxèchaxèẽchaũxè rü tá tayu. Natürü yíxema chaugagu rü ore i mexũgagu yuxe, rü aixcüma tá tamaxũ. ³⁶ —¿Rü tacüwa nüxũ namexũ ya yatü ega ngẽxguma nayauxãgu i guxũma i ñoma i naãneãrü ngẽmaxũgü, natürü norü maxũ iyanatauxèẽgu? ³⁷ —Rü ngẽxgumarüũ ta, ¿rü ñuxre i dĩeru iyangu na ngẽmamaã naxcèx nataxexũ i norü maxũ i wüxi ya yatü? ³⁸ —Rü ngẽxguma texé i ñaã duũxũgü i pecaduãxgüxũ i tama yaxögüxũpèxewa chauxcèx taxãnegu rü naxcèx taxãnegu i chorü ore, rü choma i Tupana Nane i duũxũxũ na chiĩxũ rü tá ta tümacèx chaxãne i ngẽxguma Chaunatiãrũ poramaã rü norü orearü ngeruũgü i daxüçũãx i üünegüxũmaã wenaxãrũ núma chaxũxgu.

9

¹ Rû yexgumarüũ ta ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ñuxre i duũxũgü i nuã ngẽxmagüxũ rü tãütãma nayu ñuxmatãta nüxũ nadèux na ñuxãcü ãẽxgacü ya poracü na yĩxũ ya Tupana —ñanagürü.

Ngechuchu rü toraxũãcü nangox

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Rû 6 ga ngunexũguwena rü Ngechuchu rü wüxi ga mèxpünewa naxũ. Rû ínayagagü ga Pedru rü Chaũtiãgu rü Cuáũxĩcatama. Rû yéma yema ngúexũgüpèxewa toraxũãcü nangox ga Ngechuchu. ³ Rû niyauracüü ga naxchiru rü nacómüxũchi. Rü nataxuma i yaxchiruxũ i nüxũ cuáxũ na ngẽmaãcü nacómüxẽẽãxũ. ⁴ Rû nüxũ nadaugü ga Ería rü Moĩché ga yéma Ngechuchumaã idexagüxũ. ⁵ Rû yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx, namexèchi nixĩ na nuã ingẽxmagüxũ. Rü tá tanaxü ya tomaẽxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuycèx, rü naĩ ya Moĩchécèx, rü naĩ ya Eríacèx —ñanagürü. ⁶ Rû yema na poraãcü nabaixãchiãegüxũ ga yema ngúexũgü, rü yemacèx ga

Pedru rü tama nüxü nacuèx ga na ñuxü ñaxü. ⁷ Rü yexgumatama wüxi ga caixanexü inarüxi, rü natanügu nayangèixema. Rü yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü: —Daa nixi ya Chaune ya nüxü changechaüxüchicü. ¡Rü nüxü iperüxünüè! — ñaxü. ⁸ Rü yexgumatama nügücüwagu ínadaueguächitanü, rü taxúexüma ga toguexü nadaugü, rü Ngechuchuxüxícatama. ⁹ Rü yexguma ínaxígügu nawa ga guma mèxpúne, rü Ngechuchu nüxna naxága ga taxúemaama na nüxü yaxugüexü ga yema yéma nüxü nadaugüxü, ñuxmatáta yuwa ínadxgu ga nümax. ¹⁰ Rü yemacèx ga yema ngúexügü rü bexma nüxü nacuèxgü ga yema nüxü nadaugüxü. Natürü nügüna nacagü ga tacüchiga na yixü ga:

“Yuwa ínadxgu”, ñaxü. ¹¹ Rü ñuxüchi ga yema ngúexügü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü i ngúexëruügü i ore i mugüwa nguxëtaegüxü rü ñanagürügü:

“Ería tá nixi ya nüxira cuxüpa núma ücü?” ñanagürügü. ¹² Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma nixi i Ería na nüxira núma naxüxü na chauxüpa namexëäxücèx i guxüma. ¿Natürü tüxcüü i ore i umatüxüwa i ñaxü:

“Rü Tupana Nane ya duüxüxü ixicü rü tá ngúxü ninge, rü duüxügü rü tá nüxü naxoe”, ñaxü? ¹³ Natürü i choma rü pema nüxü chixu, rü Ería rü marü núma naxü. Natürü ga duüxügü rü nümagü nanaxwèxegüxüácüma poraacü chixri namaã nachopetü, yexgumariü ga ore ga umatüxüwa nüxü yaxuxürüü —ñanagürü.

Ngechuchu nanamexë ga wüxi ga buxü ga ngoxo nawa yexmaxü
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Rü yexguma yema togü ga norü ngúexügütanüwa nangugügu, rü yéma nüxü nadaugü ga muxüma ga duüxügü ga yema ngúexügüxü íchomaëguächixü. Rü ñuxre ga ngúexëruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëtaegüxü, rü yéma niporagatanücüü namaã ga yema ngúexügü. ¹⁵ Rü yexguma Ngechuchuxü nadaugügu ga yema muxüma ga duüxügü, rü poraacü nabaixächiaëgü. Rü guxüma naxcèx nibuxmü na nüxü yanamoxëgüxücèx. ¹⁶ Rü nüma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Tacü nixi i pema namaã naxcèx ípiporagatanücüüxü? —ñanagürü. ¹⁷ Rü wüxi ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü nanangäxü, rü ñanagürü: —Pa Ngúexëruüx, nuã cuxcèx tüxü chaga ya chaune, erü tümawa nangëxma i wüxi i ngoxo i tüxü ngegaxëxü. ¹⁸ —Rü ngextá ítangëxmaxüwa rü ngëxma tüxü yaxüxgu rü waixümüänegu tüxü naña. Rü tarüchièx, rü tixüxchapüta, rü ngëxma tiyuächi. Rü marü nüxü chacèxü i curü ngúexügü na tümawa ínaxëxüchüächüxücèx i ngëma ngoxo, natürü tama nüxü inaxünü —ñanagürü. ¹⁹ Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü: —Pa Duüxügü i Tama Yaxögüxü, ¿ñuxguratáta i pemaã chanuxmaxü rü yaxna pemaã chaxünüxü? ¡Nuã penaga ya yima bucü! —ñanagürü. ²⁰ Rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga guma bucü. Natürü yexguma Ngechuchuxü nadëuxgu ga yema ngoxo, rü guma bucüxü naxü ga na yayuächixëäxü. Rü yexma ñaxtüanegu nayangu. Rü yexma nidixegügü, rü narüchièx. ²¹ Rü Ngechuchu rü guma bucünatüna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxgumama nixi ga naxcèx inaxügüxü ga yema? —ñanagürü. Rü guma bucünatü nanangäxü rü ñanagürü: —Nabuxgumamatama. ²² Rü muëxpüxcüna i ngëma ngoxo rü üxüxetügu rü dexágu nanañaüxü na ngëmaacü yamáaxücèx. Rü ngëmacèx ega cumaã nanguxügu na tacü toxcèx cuxüxü, ¡rü cuxü tangechaütümügü, rü toxü rüngüxëè! —ñanagürü. ²³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Rü tüxcüü “ega chomaã nanguüxgu”, ñacurügü? Erü guxüma natauxcha tümacèx ya yixema yaxóxë —ñanagürü. ²⁴ Rü yexguma ga guma bucünatü rü tagaacü ñatarügü: —Chayaxõ. ¡Choxü rüngüxëè na yexeraacü chayaxõxücèx! —ñatarügü. ²⁵ Rü yexguma Ngechuchu nüxü dëuxgu na muxüma ga duüxügü marü yexma ngutaquëxëxü, rü nananga ga yema ngoxo. Rü

ñanagürü nüxü: —Pa ngoxo i Ngegaxëëruü rü Ngauchixëëruüx, ¡choma cuxü chamu na nawa ícuxüxü ya daa bucü, rü tagutáma wena nagu cuyaxücuxü! —ñanagürü. ²⁶ Rü yexguma ga yema ngoxo rü aita naxü, rü wenaxärü guma bucüxü niyuächixëë. Rü ñuxüchi nawa ínaxüxü, rü ñoma nayuxuchixürüü yéma nanatèx. Rü yemacèx ga muxüma ga duüxügü rü ñanagürügü: —Marü nayuxuchi nixí —ñanagürügü. ²⁷ Natürü ga Ngechuchu rü naxméxgu nayayauxächi, rü ínanadaxëë. Rü nüma ga guma bucü rü inachi. ²⁸ Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga ípatagu nayaxücu namaã ga norü ngúexügü. Rü yéma nüxíca nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, ¡tüxcüü i toma rü taxuacüma ítanatèxüchi i ngëma ngoxo? —ñanagürügü. ²⁹ Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Tama ngëmaacümare ítanatèxüchi i ngëmarüü ixixü i ngoxo. Natürü tanaxwèxe i Tupanana tanaxuaxü i tórü yumüxëwa na nüma ínatèxüchiäxücèx. Rü ngëmaacüxicatama nixí i ínaxüxüxü —ñanagürü.

Ngechuchu ru wenaxärü nanaxunagü ga norü yuchiga
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Rü yéma inaxiächi rü Gariréaanewa nachopetü. Natürü ga Ngechuchu rü tama nanaxwèxe ga texé nüxü na cuáxü ga na yéma nayexmaxü, yerü norü ngúexügüxü ínangúexëë. Rü ñanagürü nüxü: —Tupana Nane ya duüxüxü ixícu, rü duüxügü tá nayayauxgü rü tá nayamèxgü. Natürü tomaëxpüx i ngunexügu rü wena tá ínarüda —ñanagürü. ³² Natürü ga nümagü rü tama meã nüxü nacüexgü ga tacüchiga na yíixü ga yema ore, rü namuëë ga nüxna na nacagüexü.

¡Texé tá tixí ya guxäärü yexera ixixë?
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Rü Capernáürü íänewa nangugü. Rü yexguma íxwa nayexmagügu, rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¡Rü tacü nixí ga pegümaã naxcèx piporagaetanüxü ga namawa? —ñanagürü. ³⁴ Natürü ga nümagü rü nangeëxgümare, yerü ga namawa rü nachigagu nügümaã niporagaetanü ga texé tíixü ga natanüwa rüyexeramaëxë. ³⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínarüto, rü naxcèx naca ga yema 12 ga norü ngúexügü, rü ñanagürü nüxü: —Rü ngëxguma texé naxwèxegu na guxäetüwa na taxüxü, rü name nixí i noxri rü guxäärü ñaxtümaëwa tügü taxüxëë na guxäärü ngüxëëruü tíixü —ñanagürü. ³⁶ Rü yemawena rü norü ngäxütanügu nayachixëë ga wüxi ga buxü. Rü ñuxüchi nachacüügu yayauxächiacüma ñanagürü: ³⁷ —Rü texé ya chauégagu meã nayaxúxe i wüxi i buxü i ñaärüü, rü choxü nixí i tayaxuxü. Rü texé ya choxü yaxúxe, rü tama choxüxícatama tayaxu, natürü yima núma choxü mucü ya Chaunatüxü rü ta nixí i tayaxuxü —ñanagürü.

Texé ya tama taxchi aixe rü torü ngüxëëruü tixí
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Rü yexguma ga Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruüx, nüxü tadau ga wüxi ga yatü ga cuégagu ngoxogü íwoxüxü. Natürü toma nüxna tanachuxu ga yema, yerü tama tatanüxü nixí ga nümax —ñanagürü. ³⁹ Natürü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü: —Tama name i nüxna na penachuxuxü. Erü texé ya chauégagu naxúxe i wüxi i mexü i Tupanaärü poramaã üxü, rü taxucürüwama yixcama chixri chauchiga tidexa. ⁴⁰ Erü texé ya tama taxchi aixe, rü tórü ngüxëëruü tixí. ⁴¹ Rü texé ya woo wüxitama i pochiyuäcu i dexá pexna äxë naxcèx na chorü duüxügü pixígüxü, rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü tá tüxü nangëxma i tümaärü ämare —ñanagürü.

Naxäücüma nixí na pecadugu inguxü
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Rū ñanagürü ta: —Texé ya pecadugu nanguxēexē i wüxi i ñaã buxügü i choxü yaxögüxü, rü tümacèx rü narümemaē chi nixī i noxtacüma wüxi ya nuta ya tacü tümanaxāwa tayangacuchi, rü ngēmaācü taxtuchiüwa tüxü tayatáe. ⁴³⁻⁴⁴—Rü ngēxguma chi wüxi ya cuxmēx pecadugu cuxü nguxēēgu, rü name nixī i noxtacüma ícunadae. Erü narümemaē nixī i cuboxmēxácüma cunayaxu i curü maxü na tama guxüne ya cuxmēx ya mexünemaã nawa quitèxcuchixüçèx ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene ya taguma ixoxüne. ⁴⁵⁻⁴⁶—Rü ngēxguma chi wüxi ya cucutü pecadugu cuxü nguxēēgu, rü name nixī i noxtacüma ícunadae. Erü narümemaē nixī i cubocutüácüma cunayaxu i curü maxü na tama guxüne ya cucutü ya mexünemaã nawa quitèxcuchixüçèx ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. ⁴⁷⁻⁴⁸—Rü ngēxguma chi wüxi ya cuxetü pecadugu cuxü nguxēēgu, rü name nixī i noxtacüma ícunacaxüchi. Erü narümemaē nixī i wüxitama ya cuxetümaã Tupana āēxgacü íixixüwa quixücu, na tama guxüne ya cuxetü ya mexünemaã nawa quitèxcuchixüçèx ya yima üxü ya taguma ixoxüne ya ngoxogü nagu poxcuene i ngextá õxmigü taguma íyuexüwa. ⁴⁹—Rü aixcüma ñoma õnawa yücüra nagüxürüü tá nixī na guxátama guxchaxüwa chopetüxü. ⁵⁰—Name ya yücüra. Natürü ngēxguma chi nangeacagu, ¿rü ñuxācü tá wenaxärü naxāãca? ¿Rü meã pegüna pedaugü na ñoma yücüra ya taguma iyarüngeacacürüü na namexüçèx i perü maxü! ¿Rü meã pegümaã pemaxè! —ñanagürü.

10

Ngechuchu namaã nangúexēētae na tama namexü na texé tümamèxü ítáxü
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü Capernáürü ñānewa inaxüächi. Rü Yudéaanewa naxüpetü rü ñuxmata natü ga Yudáürü tocutüwa nangu. Rü yéma rü wenaxärü naxcèx nangutaquéxegü ga duüxügü. Rü nüma rü inanaxügü ga na nangúexēētaexü guxügürüü. ² Rü ñuxre ga Parichégü rü naxcèx naxī ga na nüxü yaxügüxüçèx yerü chixexügu nananguxēēgüchaü. Rü yemacèx nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Namexü i cuxcèx na wüxi ya yatü rü naxmèxü ínatáxü? —ñanagürügü. ³ Rü nüma nanangāxü, rü ñanagürü nüxü: —¿Rü tacü yíixü ga Moiché pexü muxü? —ñanagürü. ⁴ Rü nümagü nanangāxügü, rü ñanagürügü: —Moiché nüxü nixu ga na tama nachuxuxü na wüxi ya yatü rü ínatámaxü, ega wüxi i popera i tēxgüpane ngixna naxāxgu —ñanagürügü. ⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangāxü, rü ñanagürü nüxü: —Rü yema na taxúegama na pexinüèxügagu nixī ga Moiché ga tama pexna nachúāxü ga pexmèxü na ípetáxü. ⁶—Natürü noxriarü ügügu, rü Tupana nanaxü ga yatüxü rü ngexü. ⁷—Rü ngēmacèx ya yatü rü tá nanatü rü naēna nixügachi na naxmèxmaã inaxáüxüçèx. ⁸—Rü ngēmaācü i ngēma taxre rü ñoma wüxitama i duüxürüü tá nixīgü. Rü marü tātáma taxre nixī, erü wüxi tátama nixī. ⁹—Rü ngēmacèx taxucürüwa texé nügüna tayaxígachixēē i ngēma taxre i Tupana nügüna mugüxü —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma marü ípatawa nangugügu, rü norü ngúexügü rü wenaxärü nüxna nacagüe naxcèx ga yema. ¹¹ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Rü yíxema tümamèxü ítáxe rü naī i ngemaã āmaxè rü pecadu taxü ngīmaã i ngēma noxriücü i tümamèx. ¹²—Rü ngēxgumarüü ta, ega wüxi i nge ítèxtegu rü naī ya yatümaã naxātegu, rü ngīma rü ta pecadu ixü —ñanagürü.

Ngechuchu rü buxügüxü nameāxè
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Rü yéma Ngechuchuxütawa tüxü nagagü ta ga ñuxre ga buxegü na tüxü yangögügüxüçèx. Natürü ga yema norü ngúexügü rü inanaxügüe ga tüxü na yanggüxü ga guxema tümaxācüxegüxü Ngechuchuxütawa gagüxe. ¹⁴ Rü yexguma yemaxü nadèuxgu ga Ngechuchu, rü naāēwa nangux, rü ñanagürü nüxü: —Chanaxwèxe i

chauxütawa naxĩ i buxügü. ¡Rü tãxú i nüxna penachuxuxú! Erü Tupana ãëxgacü íxixúwa rü tümacèx nixĩ ya yíxema ñãã buxügürüü taxuüma i chixexúxú icuáxe. ¹⁵ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü texé ya tama wüxi i buxürüü Tupanaxü yaxúxe na tümaãrü ãëxgacü yíxücèx, rü tagutáma nagu taxücu i ngẽma naãne i Tupana ãëxgacü íxixúwa —ñanagürü. ¹⁶ Rü nüma rü tüxü naganagütanü ga guxema buãxta, rü tümaërugügu naxüméxácüma ñanagürü tüxü: —¡Tupana pexü rüngüxëx! —ñanagürü.

*Wüxi ga yatü ga dïëruãxüchixü Ngechuchumaã nidexa
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Rü yexguma marü inaxüächichaügu ga Ngechuchu, rü yéma naxcèx niña ga wüxi ga yatü. Rü napéxegu nayacaxápüxü, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruü ya mecüx, ¿tacü tá chaxüxü na chanayaxuxücèx i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ¹⁸ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü, “Mecü” ñacurügü choxü? Erü Tupanaxicatama nixĩ ya mecü ixicü, rü nataxuma i to. ¹⁹ Cuma rü marü nüxü cucuèx i Tupanaãrü mugü i ñaxü:

“¡Tãütáma cumáëta, rü tãütáma naĩ i ngemaã icupe, rü tãütáma cungítèèx, rü tãütáma doraxü quixu i togüchiga, rü tãütáma quidoratèèx, rü tümaga naxínü ya cunatü rü cue!”

ñaxü —ñanagürü. ²⁰ Rü yexguma ga guma yatü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruüx, rü chorü bucümatama meã chanaxaure i guxüma i ngẽma mugü i nüxü quixuxü —ñanagürü. ²¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü nangechaüácüma nüxü nadawenü, rü nanangãxü rü ñanagürü: —Rü wüxixicatama cuxü nataxu. ¡Rü íxü, rü namaã yataxe i guxüma i curü ngẽmaxügü, rü ñuxüchi togü i ngearü ngẽmaxüãxgüxüna naxã i ngẽma curü natanü! Rü ngẽmaãcü tá cuxü nangëxma i cuchica i daxügüxü i naãnewa. Rü ngẽmawena rü marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²² Natürü nüma ga guma yatü rü nanaxixächiaë ga yexguma nüxü naxínügu ga yema ore. Rü nangechaüácüma ínixü, yerü namuxüchi ga norü yemaxügü. ²³ Rü Ngechuchu rü nüxü nidaugüächi, rü ñanagürü norü ngúexügüxü: —Naguxchaxüchi tá nixĩ na Tupana ãëxgacü íyixüwa na yachocuxü i ngẽma dïëruãxüchigüxü —ñanagürü. ²⁴ Rü nabaixächiaëgü ga norü ngúexügü namaã ga yema ore. Natürü ga Ngechuchu rü wenaxãrü namaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —Pa Chauxacügüx, ñuxãcü wüxi i guxchaxüchixü nixĩ na Tupana ãëxgacü íyixüwa na yaxücuxü i wüxi i duüxü. ²⁵ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü ñoma wüxi i cameyu na taxucürüwama wüxi ya ucumaxëtüwa naxüpetüxüãrü yexera narüguxchamaë naxcèx i wüxi i duüxü i dïëruãxüchixü na yaxücuxü i ngextá Tupana ãëxgacü íxixüwa —ñanagürü. ²⁶ Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga norü ngúexügü, rü yexeraãcü nabaixächiaëgü. Rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Rü texé tá éxna tixĩ ya nayaxúxe i maxü i taguma gúxü? —ñanagürügü. ²⁷ Rü Ngechuchu rü nüxü nadawenü, rü nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Yatügü rü taxuacüma nügü namaxëë, natürü Tupanaãxü rü natauxcha i ngẽma, erü Tupanacèx rü nataxuma i tacü i guxchaxü —ñanagürü. ²⁸ Rü yexguma inanaxügü ga Pedru ga na yadexaxü, rü ñanagürü nüxü: —Toma rü marü yéma tanawogü ga guxüma ga torü yemaxügü na cuwe tarüxüxücèx —ñanagürü. ²⁹⁻³⁰ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü texé ya chaugagu rü ore i maxëxëëruügü tümapatana, rü éxna tümaëneëgüna, rü éxna tümaëyèxgüna, rü éxna tümaëna, rü éxna tümanatüna, rü éxna tümaxácügüna, rü éxna tümaãnegüna ngema ixüxë, rü tá tanayaxu i tümaãrü natanü. Rü aixcüma ñuxma i ñoma i naãnewa rü tá tanayaxu i 100 éxpüxcüna ya tümapatagü, rü tümaëneëgü, rü tümaëyèxgü, rü tümaëgü, rü tümaxácügü, rü tümaãnegü. Natürü ngëxgumarüü tá ta tanayaxu i ngúxügü i togü tá tüxü ingexëëgüxü. Natürü yixcamaxüra i daxügüxü i

nañnewa rü tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. ³¹—Natürü muxũma i nümaxũ i ñuxma ñoma i nañnewa duũxũgü wixpéxewa ügüxẽxũ, rü daxüguxũ i nañnewa rü Tupana tá wixweama nanaxügüxẽ. Rü muxũma i nümaxũ i ñuxma ñoma i nañnewa duũxũgü wixweama ügüxẽxũ, rü daxüguxũ i nañnewa rü Tupana tá wixpéxewa nanaxügüxẽ—ñanagürü.

Ngechuchu rü wenaxãrũ nanaxunaqũ ga norũ yuxchiga
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Rü Yerucharéũwaama naxĩ. Rü nüma ga Ngechuchu rü norũ ngúexũgüpéxegu nixũ. Rü nümagü rü nañaxãchiãẽgü, rü yema togü ga duũxũgü ga wixweama ägüxũ rü namuũẽ. Rü Ngechuchu rü wenaxãrũ noxrüwama naxcèx naca ga yema 12 ga norũ ngúexũgü. Rü inanaxügü ga namaã nüxũ na yaxuxũ ga tacü tá nüxũ na ngupetüxũ. ³³ Rü ñanagürü nüxũ: —Pema nüxũ pecuèx na marü ingaicaxũ na Yerucharéũwa ingugüxũ. Rü ngema rü duũxũgü rü tá chixri chomaã nachopetü. Rü paigüarü äẽxgacügü rü ngúexẽruũgü i ore i mugüwa nguxẽtaegüxũna tá choxũ naxuaxügü. Rü nümagü rü tá chomaã nanaxuegü na chayuxũ, rü tá ngẽma Dumacũãxgüna choxũ namugü. ³⁴ Rü ngẽmagü tá nixĩ i chaugu idauxcũraũgüxũ. Rü tá choxna nacuaixgüe, rü tá choxna nanaçuaixcagü, rü tá choxũ nayuxẽgü. Natürü tomaẽxpüx i ngunexũguwena táxarü chamaxũ—ñanagürü.

Chaũtiágu rü Cuáũ rü wüxi ga ngüxẽcèx ínacagü
(Mt 20.20-28)

³⁵ Rü Ngechuchucèx naxĩ ga Chaũtiágu rü Cuáũ ga Zebedéu nanegü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽruũx, tanaxwèxe i toxcèx cunaxü i ngẽma ngüxẽẽ i naxcèx tá cuxna taçaxũ—ñanagürügü. ³⁶ Rü nüma rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacü nixĩ i penaxwèxexũ na pexcèx chanaxüxũ?—ñanagürü. ³⁷ Rü ñanagürügü: —Rü ngẽxguma äẽxgacüxũ quingucuchigu, rü tanaxwèxe na wüxie i toma rü curü tügüncüwawa tarüttoxũ, rü togue i curü toxwecüwawa—ñanagürügü. ³⁸ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü tama nüxũ pecuèx na tacücèx ípeçaxũ. ¿Rü pexũ chi natauxchaxũ i na peyaxaxüxũ i ngẽma axexũ i üxchiüxũ i choma tá chixaxüxũ? ¿Rü namaã chi peporaexũ i ngẽma ngúxũ i tá chingexũ?—ñanagürü. ³⁹ Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmaãcü, namaã tá taporae—ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Aixcũma tá nixĩ i chauxrü peyaxaxüxũ i ngẽma axexũ i üxchiüxũ rü chauxrü ngúxũ na pingegüxũ. ⁴⁰—Natürü ngẽma chorü tügüncüwawa rü chorü toxwecüwawa na perütogüxücèx, rü tama choxméxwa nangẽxma na pexna chanaxãxũ, erü Chaunatü tá tuxna nanaxã ya yíxema tümacèx íyĩxẽ—ñanagürü. ⁴¹ Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga yema togü ga 10 ga ngúexũgü, rü Chaũtiágumaã rü Cuáũmaã nanuẽ. ⁴² Natürü Ngechuchu naxcèx naca rü ñanagürü nüxũ: —Pema nüxũ pecuèx i togü i nachiũãnegüwa rü nangẽxmagü i äẽxgacügü i nügü nacuèxgügu na namexũ na nuãcü namuãxũ i norü duũxũgü. Rü ngẽma äẽxgacügü i taxũgü rü norü duũxũgüarü yora nügü nixĩgüxẽ. ⁴³—Natürü tãütáma ngẽmaãcü nixĩ i petanüwa. Erü ngẽxguma texé naxwèxegu na guxãarü yexera na tiĩxũ i petanüwa, rü name nixĩ i noxri rü guxãarü ngüxẽruũ na tiĩxũ. ⁴⁴—Rü ngẽxguma chi texé i petanüwa naxwèxegu na tümamücügüeru na tiĩxũ, rü name nixĩ i noxri rü guxũma i tümamücügüarü ngüxẽruũ na tiĩxũ. ⁴⁵—Rü woo i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rü tama togü choxũ rüngüxẽxũcèx nixĩ i núma chaxüxũ. Natürü núma chaxü na duũxũgüxũ charüngüxẽxũcèx rü naxcèx ichanaxãxũcèx i chorü maxũ, na ngẽmaãcü chanaxütanüxũcèx na norü pepadugüna ínangüxũcèx i muxũma i duũxũgü—ñanagürü.

Bartiméu ga ngexetücüxü narümexëë ga Ngechuchu
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Rü Yericúarü ñánewa nangugü. Rü Ngechuchuwe narüxí ga norü ngúexüğü rü muxüma ga togü ga duüxüğü. Rü yexguma guma ñáneärü guxwa nangugüchaügu ga nüxna na ínachoxüxü, rü yéma namacüwawa narüto ga wüxi ga ngexetücü ga Bartiméügu äegacü ga Timéü nane. ⁴⁷ Rü yexguma guma ngexetücü nüxü ñnügu ga Ngechuchu ga Nacharétucüãx na yïxü ga guma yéma üpetücü, rü inanaxüğü ga poraäcü aita na naxüxü, rü: —Pa Ngechuchu ya Dabítanüxüx, ¡cuxü changechaütümüü! —ñanagürü. ⁴⁸ Natürü muxüma ga yema duüxüğü rü ínanangaxüchigüama ga na iyanangeáxücèx. Natürü ga nüma rü yexeraäcü aita naxüama, ñaxümaã: —Pa Dabítanüxüx, ¡cuxü changechaütümüü! —ñaxümaã. ⁴⁹ Rü yexguma ga nüma ga Ngechuchu rü inayachiächi, rü ñanagürü: —¡Naxcèx peca! —ñanagürü. Rü guma ngexetücü cèx nacagü, rü ñanagürüğü: —¡Nataãë rü inachi! Rü cuxcèx nixí i naçaxü —ñanagürüğü. ⁵⁰ Rü guma ngexetücü rü yexacü nanaña ga norü gáuxüchiru. Rü inayuxnagü rü Ngechuchucèx nixü. ⁵¹ Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —¡Tacü nixí i cunaxwèxexü na cuxcèx chanaxüxü? —ñanagürü. Rü nüma ga guma ngexetücü, rü nanangäxü, rü ñanagürü: —Pa Ngúexëëruüx, chanaxwèxe na chidauchixü —ñanagürü. ⁵² Rü yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxü: —¡Ëcü, íxü! Rü marü cuxcèx nitaane erü cuyaxō —ñanagürü. Rü yexgumatama ga guma ngexetücü rü nidauchi, rü Ngechuchuwe narüxü ga namawa.

11

Ngechuchu rü Yerucharéügu naxücu
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Cu 12.12-19)

¹ Rü marü Yerucharéüärü ngaicamana nangugü ga Oríbunecüarü Mèxpúneärü ngaicamana yexmagüne ga ñánexäcüğü ga Bechagué rü Betániã. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexüğü. ² Rü ñanagürü nüxü: —¡Gua tórü toxmèxtawa ngèxmane ya ñánexäcüwa pexí! Rü ngèxguma nawa pengugügu, rü ngèxma tá nüxü peyangau i wüxi i buru i ngèxma ngaxüxü i taguma texé natagu aunagüxü. ¡Rü peyawëxü rü nuã penaga! ³ —Rü ngèxguma texé pexna caxgu na tacücèx peyawëxüxü i ngèma buru, ¡rü tümamaã nüxü pixu rü ñapegüğü:

“Torü Cori nanaxwèxe, rü ñuxma tátama nanataeguxëë”, ñapegüğü! ⁴ Rü yéma naxí. Rü yexma namacüwagu nüxü nayangaugü ga yema buru ga wüxi ga ípataèxütagu ngaxüxü. ⁵ Rü ñuxre ga duüxüğü ga yéma yexmagüxü rü nüxna nacagüe, rü ñanagürüğü: —¡Tacü ípexüe? ¡Rü tüxcüü peyawëxü i ngèma buru? —ñanagürüğü. ⁶ Rü nümagü ga yema ngúexüğü, rü yema ore ga Ngechuchu namaã nüxü ixuxüäcü nanangäxüğü. Rü yemacèx tama nüxna nanachüxgü. ⁷ Rü natagu nanaçhagümü ga naxchirugü. Rü yemaäcü Ngechuchuxütawa nanagagü. Rü nüma ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü. ⁸ Rü muxüma ga duüxüğü rü naxchirumaätama nanaçhamagü. Rü togü rü naixátüğü ga naãnewa nadaüxümaã nayaçhamagü. ⁹ Rü yema duüxüğü ga napéxegu ägüxü rü yema togü ga wixweama ägüxü, rü tagaäcü ñanagürüğü: —¡Cuxü ticuèxüxüğü! ¡Rü naxüüne ya daa Tupanaegagu núma ücü! ¹⁰ ¡Rü äëxgacü ya Dabírüxü namecümäxüchi ya daa äëxgacü ya núma ngücü! ¡Rü pema rü ta, Pa Daxücüãx, rü nüxü picuèxüxüğü ya Tupana! —ñanagürüğü. ¹¹ Rü Yerucharéügu naxücu ga Ngechuchu, rü tupauca ga taxü necèx nixü. Rü meãma guxüwama inanadauaxüne. Rü ñuxüchi yema norü 12 ga ngúexüğümaã Betániãärü ñánecèx nataegu, yerü marü nayáuane.

Ngechuchu rü orix ga iguera ga ngearü oöxümaã chixexü naxuegu
(Mt 21.18-19)

¹² Rü moxũãcü yexguma Betániãwa inaxĩãchigu ga Ngechuchu rü nataiya. ¹³ Rü yaxũgu nüxũ nadau ga wüxi ga orix ga iguera ga áãtũxũ. Rü nüma ga Ngechuchu rü naxcèx nixũ na íyadauãxũcèx rü ngoxi nayexmèx ga norü o. Natürü yexguma naxũtawa nanguxgu, rü taxuũma inayangau, rü naãtũxũxĩcatama, yerü tauta norü owa nangu. ¹⁴ Rü yexguma rü ñanagürü igueraxũ: —¡Tagutãma texé wena cuxũ tamúãrũ oõx! — ñanagürü. Rü norü ngúexũgü rü nüxũ naxĩnüë ga yema.

Ngechuchu ínanawoxũ ga yema tupauca ga taxũnewa taxegũxũ ga duũxũgü
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Cu 2.13-22)

¹⁵ Rü yexguma Yerucharéũwa nangugügu, rü Ngechuchu rü tupauca ga taxũnegu naxücu. Rü inanaxũgü ga na ínanawoxũãxũ ga yema yéma tacümaã taxegũxũ rü naxcèx taxegũxũ. Rü nanangüegutanü ga norü mechagü ga yema duũxũgü Tupanaarü ãmarewa mexũ ga diërumaã taxegũxũ rü muxtucumaã taxegũxũ. ¹⁶ Rü nanachuxu ga texé tacü na yéma ngepetũxũ tupauca ga taxũnemachiawa. ¹⁷ Rü inanaxũgü ga na nangúexẽetaexũ, rü ñanagürü: —Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rü ñanagürü:

“Chopata rü guxũma i nachĩüãnecũãxgüãrũ yumüxẽpataũgu tá naxãega”, ñanagürü. Natürü pema rü ngítèèxgüxũpataũ peyaxĩxẽë —ñanagürü. ¹⁸ Natürü yexguma yemaxũ naxĩnüëgu ga paigüãrũ ãëxgacügü rü ngúexẽëruũgü ga Moĩchearü mugüwa nguxẽëtaegũxũ, rü inanaxũgüë ga naxcèx na nadaugũxũ ga ñuxãcü Ngechuchuxũ na yamèxgüxũ. Natürü duũxũgüxũ namuũë, rü yemacèx taxucürüwama duũxũgüpegu nayayauxgü. Yerü nüma ga duũxũgü rü namaã nataãxègü ga yema Ngechuchuarü nguxẽëtae. ¹⁹ Natürü yexguma marü nayáuanegu, ga Ngechuchu rü norü ngúexũgümaã nawa ínachoxũ ga guma ñãne.

Narüñexë ga yema iguera ga ngearü oõxũ
(Mt 21.20-22)

²⁰ Rü moxũãcü pèxmama rü igueraxũtawa nachopetü. Rü yéma nüxũ nadaugü ga na nañexèxũ ñuxmata naxchúmèxãwa nangu. ²¹ Rü yexguma ga Pedru rü nüxna nacüxãchi ga yema ñeãcü ngupetũxũ, rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexẽëruũx, dücax i iguera ga chixexũ namaã cuxueguxũ, rü marü narüñexë —ñanagürü. ²² Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¡Nüxũ peyaxõgü ya Tupana! ²³ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ngèxguma chi wüxie daa mèxpünexũ tamuxgu na yaxü-gachixũcèx rü taxtũ i taxũchiüwa nügü na yataéxũcèx, rü chi pega naxĩnü, ega aixcüma peyaxõgüãcüma nüxũ ngẽma ñapegügu. ²⁴ —Rü ngẽmacèx pemaã nüxũ chixu rü guxũma i tacü i naxcèx ípeçaxũ i perü yumüxèwa, rü name nixĩ na peyaxõgüxũ na marü penayaxuxũ, rü aixcüma tá penayaxu. ²⁵ —Rü ngèxguma peyumüxègügu, natürü nangèxmagu i tacücèx texémaã na penuèxũ, ¡rũ tüxũ nüxũ pengechaũ! na Penatü ya daxügücü rü ta pexũ nüxũ nangechaũxũcèx i perü pecadugü. ²⁶ —Natürü ngèxguma pema tama tüxũ nüxũ pengechaũgügu, rü Penatü ya daxügücü rü tá ta tãütãma pexũ nüxũ nangechaũ —ñanagürü.

Ngechuchuna nacagüë na texéarü oregagu tupauca ga taxũnewa nanguxẽëtaexũ
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Rü yemawena rü Yerucharéücèx nawoegu. Rü yexguma Ngechuchu rü tupauca ga taxũnegu yaxũgüchigüyane, rü naxcèx naxĩ ga paigüãrũ ãëxgacügü, rü ngúexẽëruũgü ga Moĩchearü mugüwa nguxẽëtaegũxũ, rü Yudfugüãrũ ãëxgacügüerugü. ²⁸ Rü nüxna nacagüë, rü ñanagürügü: —¿Texéarü mugagu nixĩ i cunaxũxũ i ngẽma núma cuxũxũ? ¿Rü texé cuxũ tamu na cunaxũxũcèx i ngẽma? —ñanagürügü. ²⁹⁻³⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü tá ta pexna chaca,

rü ngëxguma choxũ pengãxũgu i ngëma pexna naxcèx chaçaxũ, rü choma rü tá ta pemaã nüxũ chixu na texé choxũ muxũ na chanaxüxcèx i ngëma. ¿Rü texé tanamu ga Cuáũ na duïxũgüxũ ínabaiũxëèxüxcèx? ¿Rü Tupana yïxũ ga namucü rü éxna duïxũgümare? —ñanagürü. ³¹ Rü yexguma ga nümagü rü inanaxügüe ga nügümaã na yaporagatanücüxũ, rü ñanagürügü: —Rü ngëxguma chi:

“Tupana núma nanamu”, ñagügügu, rü nüma rü chi ñanagürü tüxũ:

“¿Tüxcüũ ga tama nüxũ peyaxögüxũ?” ñanagürü chi tüxũ. ³² ¿Rü ñuxücürüwa rü:

“Yatügümare núma nanamu”, ñatarügügu tá? Rü yema ñanagürügü yerü duïxũgüxũ namuũë. Yerü guxũma ga duïxũgü rü nayaxögü rü aixcüma Tupana nanamu ga Cuáũ na nüxũ yaxuxüxcèx ga norü ore. ³³ Rü yemacèx Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tama nüxũ tacuèx ga texé núma na namuxũ ga Cuáũ ga baiũxëèruũ —ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü ta tãütáma pemaã nüxũ chixu na texé choxũ muxũ na chanaxüxũ i ngëma choxna naxcèx peçaxũ —ñanagürü.

12

Ore i puracütanüxũ i chixexũgügu ixuxũ (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Rü Ngechuchu rü inanaxügü ga ore ga cuèxruũgügu ixuxũmaã na nangúexëètaexũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga norü naãnegu ubanecü ücü. Rü ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga ubaarü yauxtüxüxüchica, rü wüxi ga dauxütaechica na meã nüxna nadauxüxcèx ga guxũma. Rü ñuxüchi ñuxre ga puracütanüxũna nüxũ nadauxëë. Rü namaã nanamexëë na ngãxũgu namaã ngixũ yatoyexüxcèx ga yema ubatanü. Rü ñuxüchi ga yema naãneärü yora rü to ga nachiuãnewa naxü. ² —Rü yexguma nawa nanguxgu ga na yadauxũ ga yema ubagü, rü guma yatü rü yéma puracütanüxũgüxütawa nanamu ga wüxi ga norü duïxüxü na naxcèx íyaçaxüxcèx ga yema ubagü ga nüxna üxü. ³ —Natürü yema puracütanüxũgü rü nayayauxgü, rü nanaçuaixgü ga guma yatüarü duïxũ. Rü taxuũma ga ubagü nüxna naxãgü, rü yemaäcü ínayamugü. ⁴ —Rü yexguma ga guma yatü rü to ga norü duïxüxü yéma namu. Natürü ga guma rü nayamèxërugü, rü namaã naguxchigagü. ⁵ —Rü yexguma rü to ga norü duïxüxü yéma namu. Natürü nayamèxgü. Rü yemawena, rü yéma nanamugü ga muxũma ga togü ga norü duïxũgü. Natürü ga yema puracütanüxũgü rü nayaçuaixgü ga ñuxre, rü togü rü nanadai. ⁶ —Rü yexguma rü nüxũ ínayaxü ga nanexüchi ga poraäcü nüxũ nangechaücü. Rü düxwa guma nanexü yéma namu, yerü nüma nagu naxĩnügü rü chi nanega naxĩnüë ga yema puracütanüxũgü. ⁷ —Natürü yexguma guma cori nanexü nadaugügu ga yema puracütanüxũgü, rü nügümaã ñanagürügü:

“Ngëmaärü tá nixĩ i ñaã naãne i yixcama. ¿Rü ngixã tayamèxgü na tóxrü na yïxüxcèx!” ñanagürügü. ⁸ —Rü yemaäcü nayayauxgü, rü nayamèxgü. Rü yema ubanecüpechinüwa nayatèxgü ga naxüne. ⁹ —Rü ñuxma rü pexna chaca, ¿pexcèx rü tacü tá naxü ya yima ubanecüarü yora namaã i ngëma puracütanüxũgü i chixexũgü? Rü dücax, rü ngëma tá naxü, rü tá nanadai i ngëma puracütanüxũgü, rü togüna tá nanaxã i ngëma ubanecü. ¹⁰ —¿Taguma éxna nawa pengúe i Tupanaärü ore i ümatüxũ? Erü ngëmawa rü ñanagürü: “Rü yima nuta ya mecü ya ñarü üruũgü nüxũ oechirécü, rü ñuxma rü yimatama nixĩ ya

Tupana nüxĩra yaxücuchicü na namaã inaxügüãxüxcèx ya ípata. ¹¹ Rü tórü Cori ya Tupana nixĩ ga naxücü ga yema, rü ñuxma rü namexëchi i taxcèx”, ñanagürü i ngëma ore. ¹² Rü yexguma ga yema paigüarü aëxgacügü, rü ngúexëèruũgü ga Moïchéarü mugüwa nguxëètaegüxũ, rü Yudíugüarü aëxgacügüerugü, rü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ. Yerü nüxũ nacuèxgü ga nachiga na yïxũ ga yema ore ga cuèxruũgu

yaxuxũ. Natürü duũxũgũxũ namuũe rü yemacèx taxuũma namaã naxüe. Rü nüxna yéma ínixĩmare.

Ãëxgacüaxũ dïerumaã naxütanüxũchiga
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü Ngechuchuxũtawana nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü ga Parichéugü rü Erodetanüxũgü na nüxna yacagüexücèx, rü ngoxi tacü rü chixexũ ga dexamaã nüxũ nangãxũ na yemaãcü ãëxgacügüxũtawana na íyaxu-axũgüãxücèx. ¹⁴ Rü nümagü rü naxũtawana naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexëëruũx, nüxũ tacuèx rü aixcüma nixĩ i ngëma nüxũ quixuxũ i ore. Rü tama duũxũgügamare cuxĩnü, erü tama norü düxëtüxũnegu cudawenü, natürü nacüma nixĩ i cungugüxũ. Rü aixcüma cunangüexëe i duũxũgü na Tupana naxwèxexũãcüma namaxëxücèx. ¡Tomaã nüxũ ixu! Rü ngëma dïeru ya ãëxgacü ya tacü ya Dumacũãx totanüwa ngixũ yauxchaũcü ¿rü namexũ yĩxũ na nüxna ngixũ taxãxũ, rü éxna tama? —ñanagürügü. ¹⁵ Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacüexama ga na chixexũgu namaã naxĩnüexũ ga yema duũxũgü woo meã namaã na yanadexagüxũ. Rü yemacèx ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ chixexũgu choxũ penguxëëchaũxũ? ¡Nuã ngixũ pingé i wüxítachinü i dïeru na ngixũ chadauxücèx! —ñanagürü. ¹⁶ Rü yéma naxũtawana ngixũ nangedü ga wüxítachinü ga dïeru. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Texéchicünèxã rü texééga nixĩ i ngĩgu üxũ? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Dumacũãx ya ãëxgacü ya tacüchicünèxã nixĩ —ñanagürügü. ¹⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Ãëxgacüna ngixũ pexã i ngëma ãëxgacüaru ixĩcü, rü Tupanana ngixũ pexã i ngëma Tupanaãrü ixĩcü! —ñanagürü. Rü yexguma yema orexũ naxĩnüëgu, rü namaã nabaixãchiãëgü.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi wena namaxë i duũxũgü
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Rü yemawena rü Ngechuchuxũtawana ínayadaugü ga ñuxre ga Chaduchéugü. Rü nümagü nixĩ i nüxũ yaxugüexũ na tagutáma wena namaxëxũ i yuexũ. Rü yemacèx Ngechuchuna nayacagüe, rü ñanagürügü: ¹⁹ —Pa Ngúexëëruũx, Moĩchëaru mugüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëxguma wüxi ya yatü naxmèx ngexacüyane nayuxgu, rü name nixĩ i naëneëtama ngĩmaã naxãmèx i ngëma yutecü i naxũmèx, na ngëmaãcü naxãxãcüxücèx ya naëneë ga marü yucü”,

ñanagürü ga yema ore. ²⁰ —Dücèx, nayexma ga 7 ga nügüeneëgü. Rü naxãmèx ga guma yacü, natürü tauta naxãxãcüyane nayu. ²¹⁻²² —Rü yexguma ga naĩ ga naëneë nüxĩ ngĩmaã naxãmèx ga yema ngecü, natürü guma rü ta nayu rü nangexacü. Rü yexguma ga guma norü tomaëxpüx ga naëneë nüxĩ ngĩmaã naxãmèx, natür ü yexgumarüũtama nüxũ nangupetü. Rü yemaãcü, gucüma ga guma 7 ga nügüeneë rü ngĩmaã naxãmèx ga yema nge. Rü gucüma nayue tauta naxãxãcüyane. Rü düxwa ngĩma rü ta iyu ga yema nge. ²³ —Rü dücax, ngëxguma yuexũ wena maxëgu, ¿rü ngexcürüücü naxmèx tá iyixĩ i ngëma nge? Yerü gucüma ga guma 7 ga nügüeneëgü ngĩmaã naxãmèx —ñanagürügü. ²⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü ípetüe erü tama nüxũ pecuèx i Tupanaãrü ore i ümatüxũ, rü tama nüxũ pecuèx i ñuxãcü na naporaxũ ya Tupana. ²⁵ —Rü ngëxguma yuexũ wena maxëgu, rü taxúetáma tixãmèxgü rü éxna tixãtegü. Erü daxücüãx i Tupanaãrü orearu ngeruügürüü tá tixĩgü i ngëxguma. ²⁶ —Pema choxna peca i yuexũãrü dagüchiga. ¿Natürü tama éxna nawa pengüé i Tupanaãrü ore ga Moĩché ümatüxũ ga naĩxãcü ga íyaxuxũratãnechigaxũ íyaxuxũwa? Erü yema orewa rü Moĩchéxũ ñanagürü ga Tupana:

“Choma nixĩ i Abrãũãrü Tupana, rü Ichaãaru Tupana, rü Acobuarü Tupana”,

ñanagürü. ²⁷ —Rü ngëma orewa nüxü tacuèx rü Tupana rü maxëxüärü Tupana nixi rü tama yuexüärü Tupana nixi, erü Tupanaarü ñnuwa rü taxúema tayu. Rü ngëmaäcü i pema rü poraäcü ípetüe —ñanagürü.

Ngëma Tupanaärü mu i guxü i norü mugüarü yexera ixixü
(Mt 22.34-40)

²⁸ Rü wüxi ga ngúexëëruü ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaexü, rü nüxü naxinü ga yema togü ga namücügü ga Ngechuchumaã na íyaporagatanücüüxü. Rü nüma rü nüxü nicuèxächi ga meãma na nangãxüãxü. Rü yemacèx Ngechuchucèx nixü, rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruüx, ¿ngëxüüüxü i Tupanaärü mu nixi i guxü i norü mugüarü yexera ixixü? —ñanagürü. ²⁹ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngëma Tupanaärü mu i guxü i norü mugüarü yexera ixixü, rü ñna nixi, ñanagürü:

“¡Iperüxinië, Pa Iraéanecüãxgü! Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana, rü yixicatama nixi ya tórü Cori. ³⁰ ¡Rü nüxü nangechaü ya Cori ya curü Tupana guxüne ya curü maxünemaã, rü guxü i cuãëmaã, rü guxü i nagu curüxünüxümaã, rü guxü i curü poramaã!”

ñanagürü. ³¹ —Rü ngëma norü taxre i Tupanaärü mu, rü ñanagürü:

“¡Rü nüxü nangechaü i cumücü na cugü cungechaüxüüü!”

ñanagürü. Rü nataxuma i to i Tupanaärü mu i ngëmagüarü yexera ixixü —ñanagürü. ³² Rü yexguma ga yema ngúexëëruü ga mugüwa nguxëëtaexü, rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Marü name, Pa Ngúexëëruüx, erü aixcüma nixi i ngëma nüxü quixuxü na wüxixicatama na yixü ya Tupana, rü nataxuma ya naí. ³³ —Rü ngëma Tupanaxü na ingechaüxü guxüne ya tórü maxünemaã, rü guxü i nagu rüxünüxümaã, rü guxü i tórü poramaã, rü nüxü na ingechaüxü i tamücü i yigü na ingechaüxüüü, rü ngëma rü guxüma i carnerugü i Tupanacèx idèixü rü íguxüarü yexera narümemaë —ñanagürü. ³⁴ Rü yexguma Ngechuchu nüxü dèuxgu ga mexügu na naxinüäcüma na nangãxüãxü ga yema ngúexëëruü ga mugüwa nguxëëtaexü, rü ñanagürü nüxü: —Marü tama taxü cuxü nataxu na cunayaxuxü ya Tupana na curü äëxgacü yixüçèx —ñanagürü. Rü yemawena rü marü taxuüma nügü naporaxëë na nüxna yacachigüxüçèx.

¿Texé nane nixi ya Cristu?
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Rü yexguma tupauca ga taxünewa ínangúexëëtaeyane ga Ngechuchu, rü duüxügüna naca, rü ñanagürü: —¿Tüxcüü nixi i ngëma ngúexëëruügü i mugüwa nguxëëtaegüxü i ñagüxü:

“Yima Cristu ya Tupana nüxü unetacü rü nuxcümaücü ga äëxgacü ga Dabítaa nixi”, ñagüxü? ³⁶ —¿Rü ñuxäcü i ngëmaäcü yadexagüxü? Yerü nümatama ga Dabí, rü yexguma Tupanaãe i Üünexü naãëwa ideaxgu rü ñanagürü:

“Cori ya Tupana rü chorü Corixü ñanagürü: ‘¡Nuã chorü tügüncüwawa rüto ñuxmatáta nüxü charüporamaë i curü uwanügü na cuga naxinüëxüçèx!’ ”

ñanagürü ga yema orewa. ³⁷ —¿Natürü ñuxücürüwa i Dabítaa yixü ya Cristu, ega nümatama ga Dabí, rü norü Corimaã naxuãgu? —ñanagürü. Rü yema muxüma ga duüxügü ga yéma yexmagüxü, rü taãëcüma Ngechuchuaxü inarüxünüë.

Ngëchuchu rü nüxü nixu na tama yameärü maxüãxgüxü ga yema ngúexëëruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54, 20.45-47)

³⁸ Ngechuchu rü norü nguxëëtaewa rü ñanagürü: —¡Pexuãëgü naxcèx i ngëma ngúexëëruügü i Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü! Erü nümagü rü norü me nixi i mexü i naxchirumaã na naxiãneãxü. Rü nanaxwèxegü na ítamüwa duüxügü meã nüxü

na rümoxëgüxü. ³⁹—Rü ngutaquëxepataüğüwa rü norü me nixĩ i ãëxgacügümèxwëxewa na natogüxü. Rü ònagü i taxüwa rü ngëma ònaärü yoraxütawa ügüxü i nachicacèx nadaugü. ⁴⁰—Natürü tuxna nanapuxü ya tümapatagü ya yíxema yutegüxe. Rü ñuxüchi nanamèxëë i norü yumüxëgü na ngëmagu nügü yacuxgüxücèx rü duüxügü nugu rüxĩnüëxücèx na aixcüma mexügü na yixügüxü. Natürü nümagü tá nixĩ i yexeraäcü napoxcuxü —ñanagürü.

Yutecü ga ngearü dïëruãxcü ga Tupanacèx dïëru ngixü ixäcü
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Wüxicana ga Ngechuchu rü tupauca ga taxüneärü dïëruchiüärü toxmèxtawa narüto. Rü yéma inadawenü ga ñuxäcü duüxügü yexma ngixü yanaxücuchigüxü ga norü dïërugü. Rü muxüma ga duüxügü ga idïëruãxgüxüchixü rü yexma ngixü nayarüxücuchigü ga muxüchicü ga norü dïëru. ⁴² Rü ngürü yéma ingu ga wüxi ga yutecü ga ngearü dïëruãxcü. Rü ngïma rü wüxi ga yema dïëruchiügu ngixü iyarüxücuchi ga taxretachinü ga dïëruacü ga ítanücü. ⁴³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexügücèx naca, rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü ñaã ngecü i yutecü i ngearü dïëruãxcü, rü guxü i ngëma togü i dïëruchiügu dïëru ngixü ixücuchigüxüärü yexera ngixü ixä. ⁴⁴ Erü guxüma i togü rü ngixü inaxägü i ngëma nüxü íyaxügücü. Natürü ngïma ngixü natauxyane ngixü ixä i guxcüma i ngixü ngëxmèxcü i ngürü ònatanü —ñanagürü.

13

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ga taxünegü tá na napogüexü
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Rü yexguma tupauca ga taxünewa ínaxüxügu ga Ngechuchu, rü wüxi ga norü ngüexügü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüexëëruüx ;dücax ñuxäcü nimexëchi ya daa tupauca ya itaxüne rü naxtapüxarü nutagü! —ñanagürü. ² Natürü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Pema nüxü pedaugü ya guxünema ya yima tupauca ya taxüneärü ípatagü. Natürü pemaã nüxü chixu rü aixcüma guxünema ya daa ípatagü rü tá nugu napogüe. Rü norü nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai tá ya wüxi —ñanagürü.

Cuëxruügü i tá nüxü idauxü naxüpa na nagüxü i naãne
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24, 17.22-24)

³⁻⁴ Rü yemawena rü Oríbunecüarü Mèxpüne ga tupauca ga taxüneärü toxmèxtawa yexmanewa naxĩ. Rü yéma narüto ga Ngechuchu. Rü Pedru rü Chaütiágu rü Cuäü rü Aüdré rü naxütawa naxĩ na noxrüwama nüxna nacagüexücèx. Rü ñanagürügü: —Tanaxwèxe i tomaã nüxü quixu na ñuxgu tá nangupetüxü i ngëma nüxü quixuxü. ¿Rü tacü tá nixĩ i norü cuëxruü i nawa nüxü tacuáxü ega nawa tá nanguxgu i ngëma? —ñanagürügü. ⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —¡Pexuãëgü na taxüema pexü womüxëëxücèx! ⁶—Erü muxüchixü i duüxügü tá ínangügü, rü chaugu tá nügü nicuxgü, rü ñanagürügü tá:

“Choma nixĩ i Cristu”, ñanagürügü tá. Rü muxüchixü i duüxügüxü tá nawomüxëë. ⁷—Rü ngëxguma nüxü pexĩnüëgu na nügü nadëixü i nachiüãnegü i ngaicamagüxü rü togü i nachiüãnegü i yaxügügüxü, ;rü täütáma ngëmacèx pebaixächiãëgü! Erü woetama ngëmaäcü tá nangupetü. Natürü täütáma naãneärü gux nixĩ i ngëma. ⁸—Erü wüxi i nachiüãne rü to i nachiüãnemaã tá nügü nadai. Rü wüxi ya ãëxgacüarü churaragü rü to i ãëxgacüarü churaragümaã tá nügü nadai. Rü muxüma i nachicawa rü tá naxiãxächiane. Rü tá taiya nangux. Natürü guxüma i ngëma rü norü ügümare nixĩ i ngëma ngüxü i tá ínguxü. ⁹—¡Rü meã pegüna pedaugü! Erü ãëxgacügüpëxewa tá pexü nagagü,

rü ngutaquéxepataüügü tá pexü nicuaixgü. Rü nachiüãnegüarü ãëxgacügüpéxewa tá pexü nagagü naxcèx na chorü duüxügü na pixigüxü. Natürü ngémaäcü tá pexü natauxcha na ngéma ãëxgacügümaã nüxü pixuxü i chauchiga. ¹⁰ —Natürü naxüpa na nagüxü i naãne rü tá nüxü nixugüe i Tupanaärü ore i guxü i nachiüãnegüwa. ¹¹ —Natürü ngëxguma ãëxgacügüpéxewa pexü nagagügu, jrü täütáma pexoegaãëgü naxcèx na tacümaã tá penangãxüxü! jrü namaã nüxü pixu i ngéma ore i ngëxgumatama Tupana pexna äxü na nüxü pixuxücèx! Erü täütáma pema nixi na pidexagüxü, natürü Tupanaãe i Üünexü tá nixi i pewa idexaxü. ¹² —Rü nügüeneëgüwa tátama rü ãëxgacügüxütawa nügü ínayaxuaxügü na ngémaäcü tüxü nadëixücèx. Rü ngëxgumarüü tá ta i papágü rü mamágü rü tá naxácügüxü ínayaxuaxügü. Rü nümagü i naxácügü rü tá nanatügümaã rü naëgümaã nanuë, rü tá tüxü ínayaxuaxügü na ãëxgacügü tüxü nadëixücèx. ¹³ —Rü guxü i naãnewa rü duüxügü tá pexchi naxaie naxcèx na chorü duüxügü pixigüxü. Natürü yíxema naëtüwa meã Tupanaäxü yaxöömáxë, rü yíxema tá tixi ya aixcüma nayaxúxe i maxü i taguma gúxü. ¹⁴ —Rü ngëxguma nüxü pedëuxgu i ngéma äüãchixü rü äücümaxüchixü i chixexëruü i ngextá tama ínaxwëxexüwa na nangëxmaxü, rü ngëxguma ya yíxema Yudéaanewa ngëxmagüxe, rü tanaxwëxe i mëxpúneãnewa tabuxmü. Rü texé ya yíxema nüxü daumatüxe, jrü name nixi i meã nagu tarüxínü i ngéma! ¹⁵ —Rü ngéma ngunexügu texé tümapataëxtüwa ngëxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi na tacü i tümaärü ngëmaxü tayayaxuxücèx. ¹⁶ —Rü texé ya tümaãnewa ngëxmaxë rü tama name i tümapatacèx tataegu na tümachirugü tayayaxuxücèx. ¹⁷ —Rü ngéma ngunexügügu, rü wüxi i ngechaü tá nixi i tümacèx ya yíxema ngexegü ya itacharaügüxe rü yíxema maixácügüxe. ¹⁸ —jrü Tupanana naxcèx peca i perü yumüxëwa na tama gáuane ixüyane pexü na nangupetüxücèx i ngéma chixexü! ¹⁹ —Erü ngéma ngunexügügu rü poraäcü tá nangëxma i ngüxü ga noxri Tupana naãne ixügügumama taguma yexmaxü, rü ngëmawena rü tagutáma nangëxma. ²⁰ —Rü ngëxguma Tupana tama nanoxrexëëgu i ngéma ngunexügü, rü taxúetáma tamaxü. Natürü Tupana rü marü nananoxrexëë i ngéma ngunexügü erü tüxü nangechaü ya yíxema noxrüxü tüxü nadexe. ²¹ —Rü ngëxguma texé pexü ñagügu:

“Dücèx, daa nixi ya Cristu”, ñagügu, rü éxna:

“Gua nixi ya Cristu”, ñagügu, jrü täxü i nüxü peyaxögüxü! ²² —Erü Cristugüneta rü Tupanaärü orearü uruügüneta tá ínangugü. Rü tá nanaxügü i muxüma i cuèxruügü i taxügü. Rü ngémaäcü, ega nüxü natauxchagu, rü tá tüxü nawomüxëëgü woo ya yíxema duüxëgü ya Tupanatama tüxü dexe. ²³ —jPexuãëgü! Erü guxüma i ngéma tá ngupetüxü, rü marü naxüpa pemaã nüxü chixu.

Ñuxäcü tá nixi i ngëxguma nataegugu ya Tupana Nane ya duüxüxü ixücü
(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

²⁴ —Natürü marü nangupetügu i ngéma ngüxügü, rü ngéma ngunexügügu rü tá nixo ya üèxcü rü täütáma inabaxi ya tauemacü. ²⁵ —Rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá narüyi. Rü guxüma i daxüwa ngëxmaxü rü tá naxiãxächitanü rü nachicana tá nixigächitanü. ²⁶ —Rü ngëxguma i duüxügü rü tá nüxü nadaugü ya Tupana Nane ya duüxüxü ixücü na caixanexügu ínaxixü i guxüma i norü poramaã rü norü ngóonexümaã. ²⁷ —Rü tá nanamu i norü orearü ngerüügü i daxücüãx na tüxü nanutaquéxexücèx ya yíxema Tupana tüxü idexechixe ya guxüwama ngëxmagüxe ñuxmatáta naãne íyacuáxüwa nangu. ²⁸ —jperüxínüë i ñaã nguxëëtae i orix i iguerachiga, rü naxcèx pengüé! Rü ngëxguma ngexwacaxüxü i nachacüüxacügü iyarüyixgu rü naxúátügu, rü ngëmawa nüxü pecuèx na paxa tá tauncü yíxü. ²⁹ —Rü ngëxgumarüü ta, rü ngëxguma nüxü pedëuxgu na nangupetüxü i ngéma pemaã nüxü chixuxü, rü ngëmawa tá nüxü pecuèx na paxaxüchi

tá ínanguxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcũ. ³⁰ —Rũ guxũma i ngẽma ñuxma pemaã nüxũ chixuxũ rü aixcũma tá nangupetũ naxũpa na nayuexũ i ngẽma duũxũgũ i ngẽxguma maxẽxũ. ³¹ —Daxũguxũ i naãne rü ñoma i naãne rü tá inayarũxo. Natürũ chorũ ore rü tagutáma inayarũxo, rü aixcũma tá ningũ. ³² —Natürũ ngẽma ngunexũ rü ora i nagu tá nangupetũxũ i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ, rü Tanatũ ya Tupanaxĩcatama nüxũ nacuèx i ñuxgu tá na nangupetũxũ i ngẽma, rü taxúema ya togue nüxũ tacuèx. Rũ woo i norũ orearũ ngeruũgũ i daxũcũãx rü tama nüxũ nacuèxgũ, rü woo i choma na Nane chiĩxũ rü tama nüxũ chacuèx i ñuxgu tá na nangupetũxũ i ngẽma. ³³ —Rũ ngẽmacèx, ¡pedaue rü pexuãẽgũ! Erũ tama nüxũ pecuèx i ¡acu rü ora tá íchangu i chomax. ³⁴ —Rũ guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ, rü ñoma wüxi ga yatũ ga ixũãchichaũcũ na to ga nachiuãnewa naxũxũcèrxũxũ nixĩ. Rũ yemacèx norũ puracũtanũxũna naxãga na mea nüxna nadaugũxũcèx ga guma napata. Rũ ñuxũchi wüxichigũna nanaxã ga norũ puracũ. Rũ yẽma ñãxãrũ dauruũ rü nagu nanamu na mea nadauxũtaegũxũcèx. ³⁵⁻³⁶ —¡Rũ ngẽmacèx i pema rü name na ípexuãxẽgũxũ! Erũ tama nüxũ pecuèx i ñuxgu tá ínangu ya yima cori ya ípataarũ yora, rü bexmana noxri nachũtagu, rü éxna ngãxũcũũgu, rü éxna otá icaxgu, rü éxna noxri yangóonegu. ¡Rũ ngẽmacèx ipedaue na ngürũachi ínanguxgu tama ípepeeyane pexũ na íyanguéũxũcèx! ³⁷ —Rũ ngẽma ore i pemaã nüxũ chixuxũ, rü guxũ i duũxũgũcèx nixĩ. ¡Rũ ipedauecha! —ñanagürũ.

14

Ãẽxgacũgũ naxcèx nadaugũ na ñuxãcu Ngechuchuxũ yayauxgũxũ
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Cu 11.45-53)

¹ Rũ taxre ga ngunexũ nataxu ga na nawa nanguxũ ga Yudũgũarũ peta ga Üpetũchiga ga nagu nangõxgũãxũ ga pãũ ga ngearũ puxẽẽruũãxũ. Rũ ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rü ngúexẽẽruũgũ ga mugũwa nguxẽẽtaegũxũ rü naxcèx nadaugũ ga ñuxãcũ bexma duũxũgũechita Ngechuchuxũ na yayauxgũxũ rü na yamèxgũãxũcèx. ² Yerũ nümaxũ rü ñanagürũgũ: —Taxucürũwama ñuxma petagu tayayauxgũ, erũ duũxũgũ rü tá tamaã nanuẽ —ñanagürũgũ.

Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara
(Mt 26.6-13; Cu 12.1-8)

³ Rũ Ngechuchu rü Betániãwa naxũ napatawa ga Chimãũ ga rüchaxüneçũmaã naxugũãcũ. Rũ yexguma mechawa natoyane, rü yẽma ingu ga wüxi ga ngeçũ ga wüxiweũ ga pumara ga yixichixũ ga tatanũxũchixũ yẽma ngeçũ. Rũ iyapoyenagu ga yema pumarachixũ ga nuta ga mexẽchicünaxcèx, rü Ngechuchuerugu inaba. ⁴ Natürũ ñuxre ga yema yẽma yexmagũxũ rü nanuẽ naxcèx ga yema naxũxũ ga yema ngeçũ, rü nügũmaã ñanagürũgũ: —¡Tũxcũũ ngẽxma inaxaiyaxũ i ngẽma pumara? ⁵ —Rũ narũmemaẽ chi nixĩ i 300 tachinũ i dũerugu namaã itaxe, rü ñuxũchi ngẽma dũerumaã nüxũ irüngũxẽẽ i ngẽma duũxũgũ i ngearũ dũeruãxgũxũ —ñanagürũgũ. Rũ yemaãcũ ngĩchiga nidexagũ ga yema nge. ⁶ Natürũ ga Ngechuchu rü ñanagürũ nüxũ: —¡Ngexrũma! ¡Tũxcũũ ngĩxũ pechixewe? Erũ ngẽma chomaã naxũxũ, rü wüxi i mexũ nixĩ. ⁷ —Rũ ngẽma ngearũ dũeruãxgũxũ rü guxũgutáma petanũwa nangẽxmagũ, rü ngẽmaãcũ pexũ natauxcha na nüxũ perüngũxẽẽxũ i ngẽxguma penaxwèxegu. Natürũ i choma rü tãũtáma guxũgu petanũwa changẽxma. ⁸ —Rũ ñaã nge rü inaxũ i guxũma i ngẽma ngĩxũ tauxchaxũ, rü ngẽmacèx yoxni choxũ ipumaraxũne naxũpa na ichatãxũ. ⁹ —Rũ aixcũma pemaã nüxũ chixu rü guxũ i naãnewa i ngextá duũxũgũ nüxũ íixugũgũxũwa i ore i maxẽxẽẽruũ, rü ñaã ngeçũ chomaã üxũ rü tá ta nüxũ nixugũgũ. Rũ ngẽmaãcũ tá ngĩxna nacuèxãchie i duũxũgũ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

*Yuda rü ãëxgacügümaã nanamexëë na ñuxãcü tá na Ngechuchuxü yayauxgüxcèx
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)*

¹⁰ Rü Yuda Icaríute ga wüxi ga yema 12 ga ngúexütanüxü ixixü, rü Yudfugüarü paigüarü ãëxgacügütanüwa naxü na namaã yamexëëaxücèx na ñuxãcü tá na Ngechuchuxü yayauxgüxcèx. ¹¹ Rü yexguma yemaxü naxĩnüëgu, rü nümagü ga yema ãëxgacügü rü nataãëgü. Rü dĩëru Yudana ngĩxü naxuaxügü. Rü yexgumama inanaxügü ga Yuda ga naxcèx na nadauxü ga ñuxãcü nüxü na natauxchaxëëgüãxü na duüxügüechita Ngechuchuxü yayauxgüxcèx.

Coriarü ònachiga

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Cu 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Rü nawa nangu ga ngunexü ga nagu inaxügüxü ga yema peta ga pãü ga ngearü puxëëruüáxü nagu nangõxgüxü. Rü yema nixĩ ga ngunexü ga nagu carneruxacü naxcèx yamëxgüxü ga Üpetüchigaarü peta. Rü yexguma ga norü ngúexügü rü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá cunaxwëxe na tanamexëëxü i òna i Üpetüchigaarü petagu ingóxü? —ñanagürügü. ¹³ Rü yexguma ga nüma rü nanamu ga taxre ga norü ngúexügü, rü ñanagürü nüxü: —¿Ëcü, yéa ñãnewa pexĩ! Rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i yatü i wüxi ya tũxü ya dexámaã ããcuxe ngëxma tũxü ingexü. ¿Rü nawe perüxĩ! ¹⁴ —¿Rü yima ípata ya nagu yaxücune i ngëma yatü, rü yima ñãrü yoramaã nüxü pixu, rü ñapegügü nüxü:

“Torü ngúexëëruü nüxü nacuáxchaü na ngëxü yĩxü i ngëma ucapu i norü ngúexügümaã tá nawa nachibüxü i Üpetüchigaarü ònagu”, ñapegügü nüxü! ¹⁵ —Rü nüma tá pexü nüxü nadauxëë i wüxi i ucapu i taxü i marü meã mexëëxü i norü daxüchiüwa ngëxmaxü. ¿Rü ngëma penamexëëx i tórü òna i Üpetüchigacèx ixixü! —ñanagürü nüxü. ¹⁶ Rü inaxĩãchi ga yema taxre ga ngúexügü, rü ñãnewa naxĩ. Rü yexma nüxü inayangaugü ga guxüma yema Ngechuchu namaã nüxü ixuxürüü. Rü yéma nanamexëë ga òna ga Üpetüchigacèx ixixü. ¹⁷ Rü yexguma marü nachütachaügu, rü ínangu ga Ngechuchu namaã ga yema 12 ga norü ngúexügü. ¹⁸ Rü yexguma mechawa ínachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü wüxie ya petanüwa i ñuxma chomaã nuã chibüxe tá tixĩ ya bexma choxü íyaxuaxüxë —ñanagürü. ¹⁹ Rü yexguma ga nümagü ga norü ngúexügü rü poraãcü nangechaügü. Rü inanaxügüe ga na wüxichigü nüxna icachigüxü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿choma tá chiixü i cuxü íchayaxuaxüxü? —ñanagürügü. ²⁰ Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Wüxi i pema i 12 tanüwa i daatama poratuwa norü pãü iwaixëëxü, rü ngëma tá nixĩ i choxü íyaxuaxüxü. ²¹ —Rü choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü, rü tá chayü ngëma Tupanaãrü ore i ümatüxü nüxü ixuxürüü. Natürü wüxi i ngechaüxüchi nixĩ naxcèx i ngëma yatü i choxü íyaxuaxüxü. Rü narümemaë chi nixĩ ga noxtacüma tãü chima na nabuxü —ñanagürü. ²² Rü yexguma ínachibüeyane, rü Ngechuchu nanayaxu ga pãü. Rü Tupanana moxë naxã, rü inanabücu, rü norü ngúexügüxü nayanu. Rü ñanagürü nüxü: —¿Penayaux i ñãã pãü! Rü ngëma rü chaxunechiga nixĩ —ñanagürü. ²³ Rü yemawena nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binumaã ããcuxü. Rü yexgumarüü ta Tupanana moxë naxcèx naxãxira, rü ñuxüchi norü ngúexügüna nanaxã. Rü guxüma nawa naxaxegü. ²⁴ Rü ñanagürü nüxü: —Daa binu ya chaugü i muxüma i duüxügücèx íbacüchiga nixĩ. Rü yimawa Tupana meãma nanangoxëë na aixcüma yĩxü i norü uneta. ²⁵ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü tãxütáma wena chayaxaxü ya daa binu ñuxmatáta Tupana ãëxgacü íxixüwa binu ya ngëxwacaxücü chayaxaxüx —ñanagürü.

*Ngechuchu nüxü nixu rü Pedru rü taxütáma nügü nixu na norü ngúexü yĩxü
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Cu 13.36-38)*

²⁶ Rū ñuxūchi nawiyaegü ñuxre ga Tupanaärü wiyaegu. Rū yemawena rü Oríbunecüarü Mèxpúnewa naxí. ²⁷ Rū yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxū: — Guxāma i pema rü tá choxū ípetèxgü. Erü ngēmaācü nüxū nixu i Tupanaärü ore i ümatüxū i ñaxū:

“Tá chayamèx ya carneruarü dauruū, rü tá nanaxüanemare i carnerugü”,

ñaxū. ²⁸ —Natürü ngëxguma marü yuwa ícharüdaxguwena, rü chaxira tá pexüpa Gariréaanewa chaxū —ñanagürü. ²⁹ Rū yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxū: — Woo guxūma i togü cuxū ítèxgu, rü choma rü tātáma cuxū íchatèx —ñanagürü.

³⁰ Rū Ngechuchu nanangāxū rü ñanagürü nüxū: —Aixcūma cumaā nüxū chixu rü ñomatama i chütaxūgu rü naxüpa na taxreéxpüxcüna yaçaxū i otá, rü tomaéxpüxcüna taxütáma cugü quixu na chorü duūxū quiixū —ñanagürü. ³¹ Natürü nüma ga Pedru rü ñanagürüama: —Woo wüxigu cumaā chayuxgu, rü tãxütáma chaugü ichicux na curü duūxū chiixū —ñanagürü. Rū guxūma ga togü ga norü ngúexügü rü ta yema ñanagürügü.

Ngechuchu rü Yechemaniwa nayayumüxē

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Rū yemawena rü Ngechuchu rü norü ngúexügü rü nawa naxí ga wüxi ga nachica ga Yechemanígu äegaxū. Rū Ngechuchu rü ñanagürü nüxū: —¡Nuā perütogü yoxni paxa yéa chayayumüxé! —ñanagürü. ³³ Rū ñuxūchi ínayagagü ga Pedru, rü Chaūtiágu, rü Cuáū. Rū naxcèx inaxügü ga na poraācü nangechaūxū rü naxixāchiāxū. ³⁴ Rū yexguma rü ñanagürü nüxū: —Poraācü changechaū, rü nagu charüxínü na ngēmamaā tá chayuxū. ¡Rü nuxa perücho i pemax, rü ipedaue! —ñanagürü. ³⁵ Rū yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxū. Rū ñaxtüanegu nanangücuchi. Rü Tupanana naxcèx naca na nawa ínanguxuchixücèx ga yema ngúxū ga yexguma chi Tupanaärü ngúchaū yixígu. ³⁶ Rū norü yumüxéwa rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, cuxcèx rü guxūma natauxcha. ¡Rü nüxna choxū ínanguxuchixē i ñaā ngúxū i tá choxū üpetüxū! Natürü chanaxwèxe i cunaxü i cuxrütama ngúchaū rü tama i choxrü —ñanagürü. ³⁷ Rū ñuxūchi nataegu ga norü ngúexügü íyexmagüxūwa. Rū nüxū inyangau ga na ínapeexū. Rū ñanagürü Pedruxū: —Pa Chimáux, ¿ícupe? ¿Tama éxna namaā cupora na icudauxū, rü bai i wüxi i ora? ³⁸ —¡Rü ipedaue, rü Tupanana naxcèx peça na pexū nangüxēxücèx na tama choxū ípetáxücèx i ngëxguma tacü rü guxchaxū pexū üpetügu! Erü aixcūma peāéwa rü ípememare, natürü pexene nixí i ngēma turaxū —ñanagürü. ³⁹ Rū wenaxärü ínixü, rü noxrürüütama nayayumüxē. ⁴⁰ Rū yexguma wenaxärü norü ngúexügücèx nataegugu, rü nüxū inyangau ga na wenaxärü ínapeexū, yerü poraācü nayaxtaexüchi. Rü yemacèx ga nümagü rü tama nüxū nacuèxgü ga na tacümaā tá nangāxügüāxū. ⁴¹ Rū norü tomaéxpüxcüna wenaxärü norü ngúexügücèx nataegu, rü ñanagürü nüxū: —¿Ñuxma rü ta éxna ípepeeama rü iperüngüēāma? ¡Rü marütama! Erü choma i Tupana Nane na duūxūxū chiixū rü marü nawa nangu i ora na choxū na yayauxgüxū rü nüxna na choxū namugüxücèx i duūxügü i chixexū i pecaduāxgüxū. ⁴² —¡Rü ipechigü, rü ngíxā ítixí! Erü marü ñomama nixí i ngēma choxū íyaxuaxūxū —ñanagürü.

Ngechuchuxū niyauxgü

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Cu 18.2-11)

⁴³ Rū yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yuda ga norü ngúexüchiréx ixíxū. Rū nawe narüxí ga muxūma ga duūxügü ga taramaā rü naímaā ixāxnexū. Rū yema nixí ga duūxügü ga yéma namugüxū ga paigüarü äëxgacügü rü ngúexēruügü ga mugüwa nguxēētaegüxū rü Yudíguarü äëxgacügüerugü. ⁴⁴ Rū Yuda ga ínaxuaxūxū rü marü yema duūxügümaā nanamexēē, rü ñanagürü:

“Ngẽma nüxũ chachúxuxũ nixĩ i Ngechuchu. Rü ngẽma tá nixĩ i piyauxgüxũ rü meã peyanáĩácüma peyagagüxũ” —ñanagürü. ⁴⁵ Rü yemaãcü Ngechuchucèx nixũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx —ñanagürü. Rü ñuxũchi nanachúxu. ⁴⁶ Rü yexgumatama Ngechuchuxũ niyauxgü. ⁴⁷ Natürü wüxi ga Ngechuchutanüxũ nanawéxechi ga norü tara, rü yemamaã paigüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ ínadaechinü. ⁴⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema duũxũgüna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ taragü rü naĩxmenèxãgümaã chauxcèx nuã pexĩ na choxũ peyarüyauyaxgüxũcèx ñoma wüxi i ngítèxáxũ chíxũrũũ? ⁴⁹ —Rü guxũ ga ngunexũgu rü petanüwa chayexma ga yexguma tupauca ga taxũnewa changüxẽẽtaegu, rü taguma choxũ piyauxgü. Natürü ñaã ñuxma ngupetüxũ, rü nangupetü na yangüxũcèx i Tupanaarü ore i úmatüxũ —ñanagürü. ⁵⁰ Rü yexguma ga guxũma ga norü ngúexũgü rü nüxna nibuxmü. Rü nüxĩcatama yéma nanatèxgü ga Ngechuchu. ⁵¹ Natürü wüxi ga ngextüxcü ga düxruũmaãxĩca nügü nuquecü nawe nixũchigü. Rü yema duũxũgü rü nayayauxgü. ⁵² Natürü nüma rü nüxũ ningéx ga yema düxruũ, rü yemaãcü ngexchiruãcüma niña.

Ãẽxgacügüpéxewa Ngechuchuxũ nagagü

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Cu 18.12-14, 19-24)

⁵³ Rü yexguma ga yema duũxũgü rü paigüarü ãẽxgacüpéxewa nanagagü ga Ngechuchu. Rü yexma nangutaquéxegü ga guxũma ga togü ga paigü ga ãẽxgacügü ixĩgüxũ, rü yema Yudíugüarü ãẽxgacügüerugü, rü yema ngúexẽẽruũgü ga mugüwa ngüxẽẽtaegüxũ. ⁵⁴ Natürü ga Pedru rü yaxũgu nawe nixãchigü ñuxmata guma paigüarü ãẽxgacüpataèxtüwa nangu. Rü purichíagü ga tupauca ga taxũnearü dauruũgümaã yéma ãxtüwa narüto. Rü nügü yéma nanaĩxũ üxüxütawa. ⁵⁵ Rü yema paigüarü ãẽxgacügü rü guxũma ga yema togü ga ãẽxgacügü ga itaxũ rü naxcèx nadaugü ga ñuxãcü Ngechuchuxũ na ínaxuaxũgüxũ rü na yamèxgüãxũcèx. Natürü taxucürüwa nüxũ inayangaugü ga tacücèx tá na yamèxgüãxũ. ⁵⁶ Yerü woo muxũma ga duũxũgü rü nüxũ nixugüe ga doramare ga nachiga, natürü nügütanüwatama rü tama nawüxigu ga norü ore. ⁵⁷⁻⁵⁸ Rü ñuxre ga togü inachigü rü doraxũmare nixugüe ga Ngechuchuchiga. Rü ñanagürügü: —Toma nüxũ taxĩnüë ga na ñaxũ:

“Tá chanangutaxũxèe ya daa tupauca ya taxũne ya duũxũgü üxũne. Rü tomaèxpüx i ngunexũgu tá chanaxü ya náĩ ya tama duũxũgü üxũne”, ñaxũ —ñanagürügü. ⁵⁹ Natürü woo yema oremaã, rü tama nawüxiguéga ga norü ore. ⁶⁰ Rü yexguma ga guma paigüarü ãẽxgacü rü guxũpéxewa inachi. Rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Éxna taxuxũmaãma cunangãxũ i ñuxmax? ¿Rü tacü nixĩ i ngẽma nüxũ yaxugüxũ i cuchiga? —ñanagürü. ⁶¹ Natürü ga Ngechuchu rü nangeèxmare, rü taxuxũmaãma nanangãxũ. Rü yemacèx ga nüma ga paigüarü ãẽxgacü rü wenaxãrü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü cuma quiĩxũ ya Cristu ya Tupana ya mecü Nane? —ñanagürü. ⁶² Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngũ. Ngẽma nüxũ quixuxũ chixĩ. Rü tá choxũ pedaugü i ngẽxguma Tupana ya poracüarü tügüncüwawa charütõxgu rü ngẽxguma caixanexũgu wenaxãrü núma chaxũxgu —ñanagürü. ⁶³ Rü yexguma ga guma paigüarü ãẽxgacü rü norü numaã nügüchirugu nagaugü. Rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ marü tanaxwèxe i to i duũxũ i nüxũ ixugüxũ i nachiga? ⁶⁴ —Rü pematama marü nüxũ pexĩnüë na ñuxãcü Tupanamaã naguxchigaxũ. ¿Rü ñuxũ ñapegüxũ i ñuxmax? —ñanagürü. Rü guxũma wüxigu narüxĩnüë rü: —Aixcüma nixĩ na chixexũ naxũxũ rü namexũ na nayuxũ —ñanagürügü. ⁶⁵ Rü ñuxre ga nümagü rü inanaxügüe ga nüxna na naçuaixgüexũ. Rü nanatüxetügü rü ñuxũchi nüxũ nidagügü ñaxũmaã: —¿Nüxũ nacüèx na texé cuxũ idagüxũ! —ñanagürügü. Rü yema tupauca ga taxũnearü dauruũgü ga purichíagü rü nanapechiwegü.

Pedru rü tama nügü nixu na Ngechuchuxü nacuáxü
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Cu 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Rü yoxni ga Pedru rü ñaxtüwa ãëxgacüpataèxtüwa nayexma. Rü yexgumayane yéma ingu ga wüxi ga pacü ga guma ãëxgacüarü duüxü ixücü. ⁶⁷ Rü yexguma Pedruxü nadëuxgu ga yéma üxüxütawa nügü na nanaixüxü, rü meã nüxü idawenü, rü ngīgürügü nüxü: —Cuma rü ta namücü quixi i ngëma Ngechuchu i Nacharétucüãx —ngīgürügü. ⁶⁸ Natürü ga Pedru rü nügü inicux na Ngechuchuarü duüxü yixü, rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxü chacuèx ya yima. Rü tama nüxü chacuèx i tacüchiga nixi i ngëma nüxü quixuxü —ñanagürü. Rü yexguma ga nüma rü ipataèxtüarü düxétüwa naxü. Rü yexgumatama nica ga otá. ⁶⁹ Natürü ga yema pacü rü wenaxärü Pedruxü idau, rü inaxügü ga yema togümaã nüxü na yaxuxü, rü ngīgürügü: —Ñaa rü wüxi i natanüxü nixi —ngīgürügü. ⁷⁰ Natürü nüma ga Pedru rü wena tama nügü nixu. Rü yixcamaxüra rü yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü wenaxärü ñanagürügü nüxü: —Aixcüma nixi na cuma rü ta ngëma Ngechuchutanüxü na quiixü, erü wüxi i Gariréaanecüãx quixi —ñanagürügü. ⁷¹ Rü yexguma ga Pedru rü poraãcü nügü nixã, rü ñanagürü: —Rü aixcüma tama nüxü chacuèx i ngëma yatü i nachiga pidexagüxü. Rü ngëxguma doraxü chixuxgu rü ;Tupana choxü poxcux! —ñanagürü. ⁷² Rü yexgumatama norü taxreéxpüxcüna nica ga otá. Rü yexguma ga Pedru rü nüxna nacuèxãchi ga yema ore ga üpaacü Ngechuchu namaã nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü naxüpa na taxreéxpüxcüna otá icaxü, rü cuma rü tá tomaéxpüxcüna cugü quicux na chorü duüxü quiixü”, ñaxü. Rü yexguma ga Pedru rü poraãcüxüchima naxaxu.

15

Piratupéxewa nayexma ga Ngechuchu
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Cu 18.28-38)

¹ Rü yexguma yangunegu, rü nangutaquéxegü ga ãëxgacügü ga taxügü ga paigüarü ãëxgacügü rü Yudíugüarü ãëxgacügüerügü rü ngüexëeruüügü ga mugüwa nguxëëtaegüxü rü guxüma ga togü ga yema ãëxgacügütanüwa ügüxü. Rü Ngechuchuxü yanëixgüchacüüäcüma ãëxgacü ga Piratuxütawa nanagagü. ² Rü nüma ga Piratu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quiixü i Yudíugüarü ãëxgacü ya tacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngü, yima nüxü quixucü chixi —ñanagürü. ³⁻⁴ Natürü yema paigüarü ãëxgacügü rü poraãcü ínanaxuaxügüama, rü yemacèx ga Piratu rü wenaxärü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Éxna taxuxümaãma cunangãxü? ;Dücèx i ñuxre i cuchiga i nüxü yaxugüexü! —ñanagürü. ⁵ Natürü ga Ngechuchu rü taxuxümaãma nanangãxü. Rü yemacèx ga Piratu rü poraãcü nabaixãchiãë.

Piratu rü Ngechuchumaã nanaxuegu na nayuxüçèx
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Cu 18.38-19.16)

⁶ Rü gucü ga taunecügu ga yexguma yema Üpetüchigarü petawa nanguxgu rü Piratu ínananguxuchixëëxü ga wüxi ga poxcuxü ga duüxügü naxcèx ícagüxü, yerü yema nixi ga nacüma. ⁷ Rü wüxi ga yatü ga Barabágu äegaxü, rü poxcupataügu napoxcu wüxigu namaã ga togü ga natanüxü ga máëtagüxü ga yexguma ãëxgacüxü ínatëxüchigüchaügu. ⁸ Rü yema duüxügü rü yéma Piratuxütawa nangugü. Rü inanaxügüe ga Piratuna na nacagüexü na naxcèx yangéãxüçèx ga wüxi ga poxcuxü aixrügumarüü. ⁹ Rü Piratu nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Penaxwëxëxü na pexcèx íchananguxuchixëëxü ya yima Ngechuchu ya duüxügü Yudíugüarü ãëxgacümaã naxugüäcü? —ñanagürü. ¹⁰ Rü yema ñanagürü ga Piratu yerü nüxü nacuèx ga na yema paigüarü ãëxgacügü rü na yaxauxãchiëxüçèx yixü ga Ngechuchu nüxna yamugüãxü. ¹¹ Natürü ga yema paigüarü

ãëxgacügü rü duüxügüxü namugü ga na tagaãcü naxcèx ínacagüxü ga na Barabáxü yangéxücèx. ¹² Rü yexguma ga Piratu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü tacü nixí i penaxwèxexü na chanaxüxü namaã ya yima Yudúgüarü Æëxgacügu pexüégacü? — ñanagürü. ¹³ Rü nümagü ga duüxügü rü tagaãcü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —¿Curuchawa yapota! —ñanagürügü. ¹⁴ Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Natürü tacü rü chixexü naxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü rü wenaxärü tagaãcü ñanagürügü: —¿Curuchawa yapota! —ñanagürügü. ¹⁵ Rü yexguma ga Piratu rü Barabáxü ínanguxuchixëë, yerü duüxügüxü nataãëxëëchaü. Rü yexguma churaragüxü Ngechuchuxü nacuaixëëguwena ga Piratu, rü ñuxüchi nüxna nanamu na curuchawa yanapotagüãxücèx. ¹⁶ Rü yexguma ga nümagü ga churaragü rü ãëxgacüpataxëtüwa nanagagü. Rü yéma nanangutaquëxexëë ga guxüma ga namücügü ga churaragü. ¹⁷ Rü ñuxüchi ga yema churaragü rü wüxi ga máxü ga daucharaxü ga naxchirugu nayacuxëëgü. Rü naëruwa nayangëxcuchigü ga wüxi ga boxü ga chuchuxüwa naxügüxü. ¹⁸ Rü yemawena inanaxügüe na tagaãcü ñagüxü: —¿Namaxü ya Yudúgüarü ãëxgacü! — ñagüxü. ¹⁹ Rü wüxi ga naixmenëxãmaã naëruwa nanaçuaixcagü, rü nüxna nacuaixgüe. Rü napéxegu nacaxápüxügü rü nüxü nicuëxüügünetä. ²⁰ Rü yexguma yemaãcü nagu yadauxcüraxügüguwena, rü ínacacuxuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxü. Rü wenaxärü naxchirugutama nayacuxëëgü. Rü ñuxüchi ínanagaxüchigü na curuchawa yanapotagüãxücèx.

Ngechuchuxü curuchawa nipotagü
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Cu 19.17-27)

²¹ Rü yéma naxüpetü ga wüxi ga yatü ga Chireneçüãx ga Chimáügu äegacü ga Areyáüdrü rü Rufu nanatü ixícü ga naãnewa ne ücü. Rü yexguma yéma naxüpetügu rü yema churaragü rü guma yatüxü ngixü iningexëëgü ga Ngechuchuarü curucha. ²² Rü Ngechuchuxü nawa nagagü ga wüxi ga nachica ga Górgutagu äegaxü. Rü yema naega rü: Duüxëeruchinëxãchitaü, ñaxüchiga nixí. ²³ Rü nüxna nanaxágü ga binu ga miramaã äëücü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü tama nayaxaxü. ²⁴ Rü yemawena curuchawa nayapotagü. Rü nümagü ga churaragü rü wüxi ga dïeru ngixü nañanagügü na yemawa nüxü nacuëxgüxücèx na ñuxácü tá nügümaã yatoyeãxücèx ga Ngechuchuchiru, rü tacü tá na yangexü ga wüxichigü. ²⁵ Rü meãma 9 arü oragu ga pëxmama nixí ga curuchawa yapotagüãxü. ²⁶ Rü yéma nayapocuchi ga wüxi ga mürapewa ga äegatachinüxü ga nüxü ixuxü ga tacücèx curuchawa na yapotagüãxü. Rü yema naega ga mürapewagu üxü, rü ñanagürü: “Yudúgüarü Æëxgacü”, ñanagürü. ²⁷ Rü naxrüü curuchawa nayapotagü ga taxre ga máëtagüxü rü wüxi ga norü tügüneçüwawa rü to ga norü toxwecüwawa. ²⁸ Rü yemaãcü ningü ga Tupanaärü ore ga ümatüxü ga ñaxü:

“Ngëma chixexü ügüxütanüwaama natèx”,
ñaxü. ²⁹⁻³⁰ Rü yema duüxügü ga yéma chopetüxü, rü Ngechuchumaã naguxchigagü, rü nanexãerugüãcüma ñanagürügü: —¿Dücèx! Cuma cunangutaüxëëega ya tupauca ya taxüne, rü tomaëxpüx i ngunexügu wenaxärü ícunadaxëëega. ¡Ëcü! ¡Cugütama namaxëë i ñuxmax, rü íruxí i curuchawa! —ñanagürügü. ³¹ Rü yexgumarüü ta Ngechuchuxü nacugüecüraxü ga paigüarü ãëxgacügü, rü ngüxëëruügü ga ore ga mugüwa nguxëëtaegüxü. Rü ñanagürügü: —Nüma rü togüxü namaxëëë, natürü taxucürüwama nügütama namaxëë. ³² —¿Ñuxma rü ínaxix i curuchawa i ngëma Cristu i Iraéanecüãxärü Æëxgacü na nüxü idaugüxücèx rü nüxü yaxögüxücèx! —ñanagürügü. Rü woo ga yema máëtagüxü ga naxrüü curuchawa ipotagüxü, rü namaã naguxchigagü.

Nayu ga Ngechuchu
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Cu 19.28-30)

³³ Rū yexguma tocuchiwa nanguxgu, rü guxũ ga nañewa naxẽãne ñuxmata yáuanecü tomaẽxpũxarü orawa nangu. ³⁴ Rū yematama oragu rü tagaãcü aita naxü ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —Eríx, Eríx, ¿damá chabátani? —ñanagürü. Rū ngẽma rü ñaxũchiga nixĩ: “Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax ¿tüxcüü choxũ nuã cutèx?” ñaxũchiga nixĩ. ³⁵ Rū nümaxũ ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü nüxũ naxĩnüẽ rü ñanagürügü: —¡Dúcèx, nüxũ pexĩnüẽ! Nuxcũmaũcü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Eríacèx naca — ñanagürügü. ³⁶ Rū yexguma rü wüxi ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü inañãchi rü wüxi ga tüaxmü niwaixẽẽ namaã ga binu ga marü ngúchièxüchicü. Rü wüxi ga dexnewa nayanèix, rü ñuxüchi Ngechuchuèxgu nanawéx na nüxũ natuxuxüçèx. Rü yema togüxũ ñanagürügü: —¡Yixrüma! ¡Ngĩxã rü itarüdaunü ngoxita Ería nuã ü na curuchawa ínaxĩxẽãxüçèx! —ñanagürügü. ³⁷ Natürü nüma ga Ngechuchu rü tagaãcü aita naxü, rü ñuxüchi nayu. ³⁸ Rū yexguma ga tupauca ga taxũneãrü tüyemachiãxũ rü taxregu narügaute. Rü daxüwa ínaxügü ga na nagautexũ rü ñuxmata ñaxtüwa nangu. ³⁹ Rū guma churaragüarü ãẽxgacü ga Dumacũãx ga Ngechuchupéxewa yexmacü, rü yexguma nüxũ nadèuxgu ga na nayuxũ, rü ñanagürü: —Aixcũma nixĩ ya daa yatü i Tupana Nane na yĩxũ —ñanagürü. ⁴⁰ Rū iyexmagü ta ga ñuxre ga ngecügü ga yéma yaxüwa nüxũ rüdaunüçü. Rü yematanüwa iyexmagü ga María ga Magadácũãx, rü Charumé, rü María ga Yúche rü Chaũtiágu ga rübumaècü naẽ. ⁴¹ Rū yema ngecügü iyixĩ ga Ngechuchuxũ íxümücügücü rü nüxũ rüngüxèẽgücü ga yexguma Gariréañewa nayexmagu. Rū yexgumarüü ta yéma iyexmagü ga mucüma ga naĩgü ga ngecügü ga Ngechuchuwe rüxĩcü ga yexguma Yerucharéüwa naxüxgu.

Ngechuchu rü naxmaxũgu nayanaxüchigü
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Cu 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Rū yexguma marü nachütachaũgu ga yema ngunexũ ga Yudíugü nagu nügü imexèẽgüxũ naxcèx ga ngüxchigaarü ngunexũ, rü noxtacüma Piratuxütawa naxü ga Yúche ga Arimatéacũãx. Rü nüma ga guma Yúche rü Yudíugüarü ãẽxgacügü ga tacütanüwa naxü, rü wüxi ga ãẽxgacü ga poraãcü nüxũ nangechaũgücü nixĩ. Rü nüma rü ta ínananguxèẽ na Tupana norü ãẽxgacü yĩxüçèx. Rü Piratuxütawa naxcèx ínayaca ga Ngechuchuxũne. ⁴⁴ Rū nabaixãchiãẽ ga Piratu ga marü na nayuxũ. Rü yemacèx norü churaragüarü ãẽxgacüçèx nangema na nüxna naçaxüçèx na ñuxgumama yĩxũ ga marü na nayuxũ. ⁴⁵ Rū yexguma norü churaragüarü ãẽxgacü namaã nüxũ ixuxgu ga marü na nayuxũ, rü nüma ga Piratu rü Yúchena nanaxã ga naxũne. ⁴⁶ Rū yexguma ga Yúche rü naxcèx nataxe ga wüxi ga naxchápenüũ ga mexèchixũ. Rü curuchawa nanayaxu ga Ngechuchuxũne, rü yema naxchápenüũmaã nananuque. Rü wüxi ga mèxpüne ga nutanaxcèxgu ũpaacü yacaxmaũgüxũ ga naxmaxũgu nayanaxüchü. Rü ñuxüchi wüxi ga nuta ga tacümaã nanangüxtaũ. ⁴⁷ Rū María ga Magadácũãx rü María ga Yúche naẽ rü nüxũ írüdaunü ga ngexta na yanaxüchigüãxũ.

16

Wenaxãrü namaxũ ga Ngechuchu
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Cu 20.1-10)

¹ Rū sabaduarü ngunexũguwena, rü María ga Magadácũãx, rü Charumé, rü María ga Chaũtiágu naẽ naxcèx itaxegü ga pumara na namaã nachaãxüçèx ga Ngechuchuxũne. ² Rū pèxmamaxüchi ga noxri üèxcü iyarügoxgu ga yüxüarü ngunexũgu, rü yema ngecügü rü íyadaugü ga yema naxmaxũ ga nagu yanaxüchigüãxüwa. ³ Rū ngĩgü ngĩgürügügü: —¿Texé tá taxcèx ítanaxügachi ya yima nuta ya namaã nangüxtaũcü? —ngĩgürügügü. ⁴ Natürü yexguma meãma nüxũ nadaunügu, rü nüxũ idaugü ga marü na ínaxügachixũ ga guma nuta ga tacü ga namaã nangüxtaũcü ga yema naxmaxũ. ⁵ Rū yexguma nagu

nadaugügu ga yema naxmaxũ, rü nüxũ idaugü ga wüxi ga ngextüxcüü ga mèxchiruxũ ga cómüchiruxũ ga yéma naxmaxũärü tügüncüwawa rütoxũ. Rü poraäcü i baixächiaëgü ga yema ngecügü. ⁶ Natürü nüma rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Táxú i pebaixächiaëgü! Pema rü naxcèx pedaugü ya Ngechuchu ya Nacharétucüãx ga guma curuchawa yapotagüäcü. Marü wena namaxũ, rü nataxuma i nuã. ¡Dücèx, meã nüxũ pedèux i ñaã nachica ga nagu naxügüãxũ! ⁷ —¡Rü paxa ípixĩ rü Pedrumaã rü ngëma togü i ngúexügümaã nüxũ peyarüxugüe, rü ñapegügü nüxũ:

“Nüma ya Ngechuchu rü marü nüxĩra pexüpa Gariréaanewa naxũ. Rü ngema tá nüxũ peyadaugü ngëma pemaã nüxũ yaxuxürüü”, ñapegügü nüxũ! —ñanagürü. ⁸ Rü yexguma ga yema ngecügü rü nüxna íyabuxmü ga yema naxmaxũ, yerü ngĩrü muüëmaã poraäcü iyaduruxe. Rü taxúemaãma nüxũ iyaxugügü, yerü poraäcü imuüë.

Ngechuchu rü ngĩxcèx nangox ga María ga Magadácüãx
(Cu 20.11-18)

⁹ Rü yexguma Ngechuchu yuwa írüdaxguwena ga noxri yangunegu ga yüxüarü ngunexügu, rü ngĩxcèxira nangox ga María ga Magadácüãx ga ngĩwa ínawoxüäcü ga 7 ga ngoxogü. ¹⁰ Rü ngĩma rü íyaxü, rü namaã nüxũ iyarüxu ga yema Ngechuchumücügü ga íngechaügüxũ rü íxauxexũ. ¹¹ Natürü ga nümagü rü tama nayaxögüchaũ ga yexguma nüxũ naxĩnüëgu ga na namaxüxũ ga Ngechuchu rü na nüxũ nadauxü ga ngĩmax.

Ngechuchu rü taxre ga norü ngúexügüçèx nangox
(Lc 24.13-35)

¹² Rü yemawena ga Ngechuchu rü tōöcü nangox naxcèx ga taxre ga norü ngúexügü ga yexguma nama ga naãnewaama nadaxügu naxĩxgu. ¹³ Rü nümagü rü nawoegu, rü yema togü ga ngúexügümaã nüxũ nayarüxugü. Natürü yemagüaxú rü ta tama nayaxögü.

Ngechuchu nanamu ga norü ngúexügü
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Cu 20.19-23)

¹⁴ Rü yemawena ga Ngechuchu rü naxcèx nangox ga yema 11 ga norü ngúexügü ga yexguma mechawa ínachibüeyane. Rü nayangagü naxcèx ga tama aixcüma na yaxögüãxũ rü tama na inaxĩnüëxũ. Yerü ga nümagü rü tama nüxũ nayaxögüchaũ ga yema nüxũ daugüxũ ga marü wena na namaxüxũ. ¹⁵ Rü ñanagürü nüxũ: —¡Guxü i naãnewa pexĩ rü guxü i duüxügümaã nüxũ peyarüxu i ore i mexü! ¹⁶ —Rü yíxema yaxóxë rü íbaixë rü tá tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. Natürü yíxema tama yaxóxë rü tá tapoxcu. ¹⁷ —Rü ñaã tá nixĩ i cuèxruügü i nawa nüxũ icuáxü i ngëma yaxögüxũ. Rü chauégagu tá ínawoxü i ngoxogü. Rü ngexwacaxüxü i nagagüwa tá nidexagü. ¹⁸ —Rü naxméxmaã tá nüxũ nayayauxächi i äxtapegü. Rü ngëxguma yaxaxgüägu i tacü i nawa iyuxü, rü tãütáma nanachixexëë. Rü tá tüxü ningögügü ya idaaweexe rü tá tümacèx nitaanegü —ñanagürü.

Ngechuchu rü daxügüxũ ga naãnewa naxü
(Lc 24.50-53)

¹⁹ Rü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü yexguma norü ngúexügümaã yadeaxguwena, rü Tupana rü daxügüxũ ga naãnewa nanaga. Rü Tupanaärü tügüncüwawa nayarüto. ²⁰ Rü nümagü ga norü ngúexügü rü inaxĩächi na guxüwama nüxũ yanaxugüexü ga ore i mexü. Rü nüma ga Cori rü nüxũ narüngüxëë, rü nanangoxëë na aixcüma yíxü ga yema ore, yerü wüxigu namaã napuracü na naxügüãxüçèx ga mexü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxügüxü.

ORE I MEXÛ GA LUCA ÜMATÜXÛ

Norü ügü i ore ga Ngechuchuchiga

¹⁻² Pa Mecü Pa Teóquirux, nayexma ga tacü ga totanüwa ngupetüxü. Rü muxüma ga duüxügü rü marü nanaxümatügü ga yemachiga, yexgumarüü ga tomaã nüxü na yaxugüexürüü ga yema duüxügü ga noxriarü ügügumama Ngechuchuxü daugüxü rü nüxü rüngüxëëgüxü ga norü orearü uchigawa. ³⁻⁴ Rü ngëmacèx, Pa Teóquirux, rü choma rü ta meãma naxcèx íchaca ga nachiga ga guxüma ga yema Ngechuchu üxü. Rü ñuxma rü chauxcèx rü name na meãma cuxcèx chanaxümatüxü i ngëma na meãma nüxü cucuáxücèx na aixcüma yíxü ga yema ore ga marüchiréx cuxü nangüxëëgüxü ga togü.

Tupanaärü orearü ngeruü ga daxücüãx nanaxunagü ga Cuáü ga baiüxëëruüärü buxchiga

⁵ Rü yexguma Erode äëxgacü ixixgu ga Yudéaanewa, rü yéma nayexma ga wüxi ga Yudíugüarü pai ga Zacaríagu äegacü. Rü pai ga Aráütaa ga Abíatanüxü nixí ga nümax. Rü namèxéga rü Erichabé nixí. Rü tüma rü ta pai ga Aráütanüxü tixí. ⁶ Rü nüma ga Zacaríá rü namèx ga Erichabé rü meãma Tupanapéxewa, namaxë rü aixcüma naga naxínüë ga norü mugü. Rü yemaäcü taxucürüwa texé chixri nachiga tidexagü. ⁷ Natürü nangexacügü yerü namèx rü ingexacü. Rü ñuxüchi ga nümagü rü marü yaguãxgü nixígü. ⁸ Rü wüxi ga ngunexügu rü yema paigütücumü ga Zacaríá natanüwa üxügu nangu na tupauca ga taxünewa Tupanaärü puracü naxügüxücèx. ⁹ Rü yema paigü rü nacüma nixí ga nüxü na naxunetägüxü ga wüxi ga natanüxü na tupaucaarü aixepegu naxücüxücèx rü yéma Tupanacèx na yaguãxücèx ga pumara ga yixixü. Rü yema ngunexügu rü Zacaríagu nangu na tupaucaarü aixepegu naxücüxücèx na yéma yaguãxücèx ga pumara. ¹⁰ Rü yema pumara íyaguyane rü guxüma ga duüxügü ga düxétüwa yexmagüxü rü ínayümüxëgü. ¹¹ Rü ngürüãchi Zacaríacèx nangox ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxücüãx. Rü yema nachica ga pumara nawa yagugüüxüärü tügü necüwagu nachí. ¹² Rü yexguma Zacaríá nüxü dëuxgu ga yema Tupanaärü orearü ngeruü ga daxücüãx, rü poraäcü nabaixãchiãë, rü poraäcü namuü. ¹³ Natürü yema daxücüãx ga Tupanaärü orearü ngeruü rü ñanagürü nüxü: —Pa Zacaríax, ¡tãxú i cumüxü! Erü Tupana rü marü nüxü naxínü i curü yumüxë. Rü cuxmèx i Erichabé rü cuxü tá íxãcü, rü Cuáügu tá cunaxüéga. ¹⁴ —Rü cuma rü tá poraäcü cutaãëxüchi i ngëxguma nabuxgu. Rü muxüma i togü i duüxügü rü tá ta nataëgüxüchi. ¹⁵ —Erü yima cune rü Tupanapéxewa rü tá wüxi ya mexëchicü nixí. Rü täütáma binu nayaxaxü, rü taxuüma to i tacü rü ngúchixáxü tá nixaxü. Rü tauta nabuyane rü Tupanaãë i Üünexü rü tá nüxna nangu. ¹⁶ —Rü nüma tá muxüma i Yudíugüxü narüngüxëë na norü Cori ya Tupanacèx nawoegüxücèx. ¹⁷ —Rü nüma ya Cuáü rü tá Cori ya Cristupéxegu nixü. Rü nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Eríarüü tá nixí erü tá nüxü nangëxma i Tupanaãë i poraxü. Rü ngëmaäcü tá nüxü narüngüxëë i papágü na naxäcügüxü nangechaüxü, rü ngëma tama Tupanaga ñnüëchaüxü rü na aixcüma ínaxínüëxücèx. Rü ngëmaäcü tá duüxügüxü ínamexëë naxcèx ya Cori ya Cristu —ñanagürü ga yema daxücüãx. ¹⁸ Rü Zacaríá rü yema daxücüãxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxäcü tá nixí i ngëma na naxãxäcüxü i choxmèx? Erü marü chayaxüchi i chomax rü ngíma rü ta marü iya —ñanagürü. ¹⁹ Rü Zacaríaxü nangãxü ga yema daxücüãx, rü ñanagürü: —Choma nixí i Gabi i Tupanaärü puracü chaxüxü. Rü nüma núma choxü namu na cumaã nüxü na chixüxücèx i ñãã ore i mexü. ²⁰ —Natürü ñuxma i cuma rü tama choxü cuyaxõ i ngëma ore i cumaã nüxü chixüxü. Rü ngëmacèx i ñuxma rü tá cungega ñuxmatáta nabu i ngëma cune. Natürü ngëma

cumaã nüxü chixuxü, rü aixcüma tá ningu nagu i ngëma ngunexü i Tupana ixunetaxü —ñanagürü. ²¹ Rü yoxni ga duüxügü rü tupaucaarü düxétüwa Zacaríaxü nananguxëëgü. Rü nügüna nacagüe ga tacücèx na tama paxa yéma ínaxüxü. ²² Rü yexguma Zacaríá tupaucawa íxüxgu, rü taxucürüwa duüxügümaã nidexa, yerü nangege. Rü nümagü ga duüxügü rü nüxü nicuèxächitanü ga tacüxü na nadauxü ga Zacaríá ga tupaucaarü aixepena. Rü Zacaríá rü naxméxmaã duüxügüxü nüxü nacuèxëë ga tacü nüxü na üpetüxü, yerü nangege. ²³ Rü yexguma Zacaríá naguxëëgu ga na naxüaxü ga Tupanaärü puracü ga tupauca ga taxünewa, rü wenaxärü napatacèx nataegu. ²⁴ Rü yemawena rü Zacaríá namèx ga Erichabé rü ixäxäcü. Rü ngîpatagu irüxáüëcha, rü wüximéëxpüx ga tauemacü taguma düxétüwa ixü. ²⁵ Rü ngîxícatama ngîgürügü: —Cori ya Tupana rü poraäcü choxü narüngüxëë. Rü ñuxma rü marü täütáma chixri chauchiga nidexagü i duüxügü naxcèx na changexacüxü —ngîgürügü.

Wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüax nüxü nixu ga Ngechuchuarü buxchiga

²⁶ Rü 6 ga tauemacü marü ngîxü mexgu ga Erichabé ga yema na naxäxäcüxü, rü Gariréaanewa yexmane ga ñane ga Nacharétuwa Tupana nanamu ga norü orearü ngeruü ga Gabi. ²⁷ Rü ngîxütawa naxü ga wüxi ga pacü ga taguma yatü ngîmaã maüxcü. Rü María nixí ga ngîega. Rü ngîma rü ixätechaü namaã ga wüxi ga yatü ga Yúhegu äegacü. Rü nüma ga Yúche rü nuxcümaücü ga äëxgacü ga Dabítanüxü nixí. ²⁸ Rü yema nachica ga María nawa yexmaxügu naxücu ga Gabi, rü ñanagürü ngîxü: —Nuxmaë Pa Maríax. Tupana rü poraäcü cumaã nataãë. Rü Cori ya Tupana rü cuxütawa nangëxma, rü guxü i ngexügüarü yexera marü cuxü narüngüxëë —ñanagürü. ²⁹ Natürü yexguma María nüxü dëuxgu ga yema daxüçüax ga Tupanaärü orearü ngeruü, rü namaã íbaixächiaë ga yema norü ore ga ngîmaã nüxü yaxuxü. Rü ngîgüäëwa nagu irüxínü ga tüxcüü yemaäcü ngîxü na namoxëxü. ³⁰ Rü yexguma ga Gabi rü ñanagürü ngîxü: —Pa Maríax, tama name na cumuüxü, erü Tupana rü poraäcü cumaã nataãë. ³¹ —Rü ñuxma rü tá tauemacü cuxü inayarütaxu, rü tá cuxäxäcü, rü tá nayatü i cuxacü. Rü Ngechuchugu tá cunaxüéga. ³² —Rü nüma rü wüxi ya äëxgacü ya taxüchicü tá nixí. Rü Tupana ya Taxüchicü Nane tá nixí i naega. Rü Cori ya Tupana rü tá nuxcümaücü ga äëxgacü ga Dabírüü äëxgacüxü nayaxíxëë. ³³ —Rü nüma rü guxügütáma Yudíugüarü äëxgacü nixí. Rü tagutáma ínanguxuchi na äëxgacü na yíxü —ñanagürü. ³⁴ Rü yexguma ga María rü Gabina ica, rü ngîgürügü: —¿Nuxäcü tá nixí i ngëma na chaxäxäcüxü, erü tauta chaxäte? —ngîgürügü. ³⁵ Rü nüma ga Gabi rü ngîxü nangäxü, rü ñanagürü: —Tupanaäë i Üünexü tá cuxna nangu. Rü Tupana ya Tacüarü pora rü wüxi i caixanexürüü tá cugu nayangaixema. Rü ngëmacèx ngëma õxchana i namaã cuxäxäcüxü rü Tupanapëxewa mecüxüchi tá nixí, rü Tupana Nanemaã tá nanaxugü i duüxügü. ³⁶ —Rü cutanüxü i Erichabé rü marü ixäxäcü woo marü yaguäxchiréx na yíxü. Rü woo ga duüxügü rü:

“Tagutáma ixäxäcü” ñanagürügü ngîxü, natürü i ñuxma rü marü 6 ya tauemacü ngîxü name na marü naxäxäcüxü. ³⁷ —Erü Tupanaäxü rü taxuüma naguxcha —ñanagürü. ³⁸ Rü yexguma ga María rü ngîgürügü: —Chorü Cori ya Tupanaärü duüxü chixí i chomax. Rü marü name i chomaã nanaxü i ngëma chomaã nüxü quixuxüäcüma —ngîgürügü. Rü yexguma ngîxna ínixü ga yema Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüax ga Gabi.

María rü Erichabéxütagu inaxüãne

³⁹ Rü yexgumaücüü ga María rü paxama nawa ixü ga guma ñane ga Zacaríapata nawa yexmane ga Yudéaaneärü dauxchitawa. ⁴⁰ Rü Zacaríapatawa ingu, rü iyaxücu, rü Erichabéxü irümoxë. ⁴¹ Rü yexguma Erichabé nüxü ínügu ga Maríaarü moxë, rü ngîrü õxchana ga ngîñnüwa yexmaxü rü nixíäxcüü. Rü Tupanaäë ga Üünexü rü Erichabéna

nangu. ⁴² Rū yexguma ga Erichabé rü tagaãcü Maríaxũ ngīgürügü: —Guxũ i ngexũgüarü yexera Tupana cuxũ narüngũxẽẽ. Rū ngẽxgumarüũ ta cunexũ narüngũxẽẽ. ⁴³ —¿Taciüwa chame na nuã chauxũtagu cunaxũãnexũ? Pa Chorü Cori Naëx. ⁴⁴ —Erü ngẽxguma nüxũ chaxĩnügü i curü moxẽ, rü chauxacü i chauanüwa ngẽxmaxũ rü norü taãẽmaã nixĩãxcüü. ⁴⁵ —Cuma rü cutaãẽ erü nüxũ cuyaxõ i norü ore ya Tupana. Rū ngẽmacèx Tupana tá nayanguxẽẽ i ngẽma ore i cumaã nüxũ yaxuxũ —ngīgürügü ga Erichabé. ⁴⁶ Rū yexguma ga María rü ngīgürügü: —Choma rü chauãẽwa poraãcü Tupanaxũ chicuèxüü. ⁴⁷ —Rü chorü Cori ya chorü Maxẽeruũmaã chataãexũchi. ⁴⁸ —Rü woo wüxi i Tupanaãrü duũxũ i ngearü dẽruáxẽ chixĩ, natürü Tupana chaugu narüxĩnũ. Rū ñuxmaũcüü i duũxũgü rü taãẽxcümaã guxũgutáma choxũ naxugüe. ⁴⁹ —Erü Tupana ya Poracü rü taxũ i mexũ chauxcèx naxü. Rü naxüüne i naega ya Tupana. ⁵⁰ —Rü nüma ya Tupana rü guxũgutáma nüxũ tangechaũtümüügü ya guxáma ya yíxema aixcüma nüxũ muũẽxẽ. ⁵¹ —Rü guxũ ga norü poramaã tüxũ narüyexera ga guxema tũgütama icuèxüũgüxẽ. ⁵² —Rü marü ínanawoxũ ga yema aẽxgacügü ga nügü icuèxüũgüxũ. Natürü guxema duũxẽgü ga tama tũgü icuèxüũgüxẽ, rü poraãcü tüxũ narüngũxẽẽ. ⁵³ —Rü guxema tüxũ nataxúxe, rü muxũma tüxna naxã. Natürü guxema muãrũ dẽruãxgüxẽ rü taxuũma tüxna naxããcüma tüxũ ínimugü. ⁵⁴ —Rü poraãcü nüxũ narüngũxẽẽ ga norü duũxũgü ga Yudũgü. Rü tama nüxũ inarüngüma na nüxũ ingechaũtümüügüxũ, yexgumarüũ ga nuxcümaũgüxũ ga tatanüxũmaã na inaxunetaxũ. ⁵⁵ —Yerü yemaãcü inaxuneta namaã ga tórü oxĩ ga Abráũ rü namaã ga tatanüxũgü na guxũgutáma tüxũ nangũxẽẽxũ —ngīgürügü ga María. ⁵⁶ Rü tomaẽxpũx ga tauemacü Erichabéxũtagu irüxãũx ga María. Rü ñuxũchi ngĩpatacèx itaegu.

Cuáũ ga baiũxẽẽruũãrũ buxchiga

⁵⁷ Rū nawa nangu ga ngunexũ ga na naxíraxacüxũ ga Erichabé. Rū nayatü ga ngĩxãcü. ⁵⁸ Rū yexguma nüxũ nacuèxgügu na ñuxãcü Tupana ngĩmaã mecümaxũ, rü ngĩrũ ngaicamagu pegüxũ ga duũxũgü rü ngĩtanüxũgü rü ngĩxũ ínayadaugü, rü ngĩxũ narümoxẽgü rü ngĩxũ nayataãẽgüxẽẽ. ⁵⁹ Rū 8 ga ngunexũguwena rü ínayawiechẽxmüpẽxechiraũgü ga guma ngĩne. Rū nanatü ga Zacaríagu nanaxüégagüchaũ ga duũxũgü. ⁶⁰ Natürü naẽ ga Erichabé rü tama inaxwèxe. Rū ngīgürügü: —Narümemã nixĩ i Cuáũgu tanaxüega —ngīgürügü. ⁶¹ Rū duũxũgü rü ñanagürügü ngĩxũ: —¿Tüxcüü cunaxwèxe i ngẽma naega? Erü cutanüxũtanüwa rü tataxuma ya texé ya ngẽmagu aẽgaxe —ñanagürügü. ⁶² Rū yexguma ga duũxũgü rü naxmẽxwa nanatü ga Zacaríana nacagüe ga tacü rü naegagu tá na naxüégaãxũ. ⁶³ Rū yexguma ga Zacaríã rü poperaxũ naxuneta na yexma na naxümatüãxücèx ga naega. Rū yexma nanaxümatü, rü ñanagürü:

“Cuáũ tá nixĩ i naega”, ñanagürü ga namatü. Rū guxũma ga duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü ga yexguma yema naegaxũ nadaugügu. ⁶⁴ Rū yexgumatama wenaxãrũ nidexa ga Zacaríã. Rū inanaxügü ga Tupanaxũ na yacuèxüũxũ. ⁶⁵ Rū yemacèx guxũma ga yema duũxũgü ga norü ngaicamagu aãpatagüxũ rü poraãcü nabaixãchiãẽgü. Rū guxũwama ga yema naãnewa ga Yudeaanewa rü duũxũgü nüxũ nixuchigagü ga yema ngupetüxũ. ⁶⁶ Rū guxũma ga nüxũ cuáchigagüxũ ga yema ngupetüxũ, rü nügüãxẽwa nagu narüxĩnũẽẽcha, rü ñanagürügü: —¿Taciü tá nixĩ i ngẽma buxũ? Erü Tupana rü aixcüma naxũtawã nangẽxma —ñanagürügü.

Zacaríã rü Tupanaxũ nicuèxüũ

⁶⁷ Rū nanatü ga Zacaríana nangu ga Tupanaãẽ i Üünexũ. Rū nüxũ nixu ga yema ore ga Tupana namaã nüxũ ixuxũ. ⁶⁸ Rū ñanagürü: —Name nixĩ i nüxũ tucuèxüũgü ya tórü Cori ga nuxcümaũcü ga tórü oxĩ ga Iraéarü Tupana. Erü núma tatanüwa nangu na tüxũ

yamaxēxēxūcèx i yixema i norü duïxūgü na ixīgüxū. ⁶⁹—Rü ngēmacèx tüxna nanamu ya wüxi ya poracü ya tórü maxēxēeruü ga nuxcūmaücü ga norü duïxū ga Dabítanüxūwa ne ücü. ⁷⁰—Rü yemaäcü Tupana tamaã inaxuneta nawa ga yema nuxcūmaügüxū ga norü orearü uruügü ga üünegüxū. ⁷¹—Rü yema orearü uruügüwa nüxū nixu rü tá tüxū íngaxüxēē naxmēxwa i tórü uwanügü rü guxūma i ngema duïxūgü i taxchi aiexū. ⁷²—Rü nuxcūmaügüxe ga tórü oxigūmaã nüxū nixu na nüxū tangechaütümüügüxū rü tagutáma nüxū iyanangūmaxū ga yema tūmamaã inaxunetaxū. ⁷³⁻⁷⁵—Rü yemaäcü ga Tupana rü nuxcūmaücü ga tórü oxi ga Abráūmaã inaxuneta. Rü namaã nüxū nixu rü tá tüxū íngaxüxēē nüxna i tórü uwanügü na tama imuüēäcüma naxüxūcèx i Tupanaärü puracü rü aixcüma mecü na ixīgüxū napéxewa i guxū i tórü maxūwa i wüxichigü i ngunexügu —ñanagürü ga Zacaría. ⁷⁶ Rü ñanagürü ta: —Cumax, Pa Chaunex, rü Tupana ya Taxüchicüarü orearü uruümaã tá cuxū naxugü. Erü cuma rü tá Corixūpa yoxni duïxūgūmaã nüxū quixu i nachiga ya Cori. ⁷⁷—Cuma rü Coriarü duïxūgüxū tá nüxū cucuèxēē na Tupana tá nüxū nüxū ngechaüxū i norü pecadugü na ngēmaäcü nayauxgüäxūcèx i maxū i taguma gúxū. ⁷⁸⁻⁷⁹—Erü nüxū tangechaütümüügü ya Tupana ya poraäcü tüxū ngechaücü. Rü ngēmacèx daxügüxū i nañewa taxcèx ne nanamu i ñoma i nañeärü ngóonexēeruü i ngexwacaxüxū na nangóonetanüxēēäxūcèx i ngēma duïxūgü ga noxri guxūguma norü chixexügagu äücūmaxūwa yexmagüxū. Rü nüma tá tüxū narüngüxēē na Tupanamaã rüngüxmüēxūcèx —ñanagürü ga Zacaría. ⁸⁰ Rü yema buxū rü niyachigü rü wüxichigü ga ngunexügu yexeraäcü Tupanaxū nicuáchigü. Rü dauxchita ga ngextá taxúema íxāpataxūwa nayexma ñuxmata yema ngunexūwa nangu ga na Yudfugüxū nügü nacuèxēxū.

2

Ngechucharü buxchiga

(Mt 1.18-25)

¹ Rü yexguma Agutu äëxgacü ga tacü ixixgu ga Dumawa, rü nanaxunagü ga na yaxugüäxū ga guxūma ga duïxūgü ga guxū ga nañewa. ² Rü yema nüxiraüxū ga duïxūgüarü ugüchiga, rü nanaxü ga yexguma Quirinu äëxgacü ixixgu ga Chíríaarü nañewa. ³ Rü guxūma ga duïxūgü rü wüxichigü norü ñane ga nagu nabuxūnawa nixüchigü ga yema na yaxugüäxūcèx. ⁴ Rü yemacèx ga Yúche rü Gariréanewa yexmane ga ñane ga Nacharétuwa ínaxüxū, rü Yudéaarü nañewa yexmane ga ñane ga Beréüwa naxū. Rü guma nixí ga ñane ga nuxcūmaücü ga äëxgacü ga Dabí nagu buxūne. Rü yemacèx nixí ga Yúche ga yema naxüxū, yerü Dabítanüxū nixí ga nümax. ⁵ Rü Beréüwa naxū ga Yúche na yaxugüxūcèx wüxigu ngímaã ga María ga ngímaã naxāmèxchaücü. Natürü ga María rü itacharaü ga na naxāxācūxū. ⁶ Rü yexguma Beréüwa nayexmagüyane, ngíxna nangu ga ngírü ngunexü ga na naxíraxacūxū ga María. ⁷ Rü yexma nabu ga nüxiraücü ga ngíne. Rü naxchápenüümaã inanuque. Rü wüxi ga wocaarü chibüchicagumare inacanagüxēē, yerü marü guxūma nixāācu ga ucapu nawa ga guma pegüpataü.

Tupanaärü orearü ngeruü ga daxücüäx rü carnerugüarü dauruücèx nangox

⁸ Rü Beréüärü ngaicamana nayexmagü ga ñuxre ga carnerugüarü dauruügü ga chütacü nachitaüwa norü carnerugüna ídaugüxū. ⁹ Rü ngürüächí yema carnerugüarü dauruügüçèx nangox ga wüxi ga orearü ngeruü ga daxücüäx. Rü Cori ya Tupanaärü üüne rü nawa nayexma rü yemacèx poraäcü nangóone. Rü yema carnerugüarü dauruxügü rü poraäcü namuüē. ¹⁰ Natürü yema orearü ngeruü ga daxücüäx, rü ñanagürü nüxū: —¡Tāxú i pemuüēxū! erü pexcèx nuã chanage i wüxi i ore i mexēchixū i guxū i

duũxũgüarü taãxẽëruũ tá ixĩxũ. ¹¹ —Erü ñuxma rü Beréũgu nabu ya perü maxẽxẽëruũ. Rü nüma rü Cori ya Cristu nixĩ. ¹² —Rü ñaã tá nixĩ i perü cuèxruũ. Rü tá nüxũ ipeyangau i wüxi i õxhana i naxchápenüũmaã nuquexũ rü wocaarü chibüchicagu caxũ —ñanagürü. ¹³ Rü yexgumatama ngürüãchi yema daxüçũãx ga orearü ngeruũxütawa nangox ga muxũma ga togü ga daxüçũãx ga orearü ngeruũgü. Rü Tupanaxũ nicuèxüũgü, rü ñanagürügü: ¹⁴ —Rü ñuxma rü Tupanaxũ ínacuèxüũgü rü ínataãëgü i daxüguxũ i naãnewa. Rü pema i ñoma i naãnecũãx i Tupana pemaã taãëgüe, rü name nixĩ i pegümaã perüngüxmüë —ñanagürügü. ¹⁵ Rü yexguma daxüwa naxĩguwena ga yema orearü ngeruũgü rü yema carnerugüarü dauruũgü rü nügümaã ñanagürügü: —¡Ngĩxã ítayadau i Beréũwa i ngëma ngupetüxũ i Cori ya Tupana tamaã nüxũ ixuxũ nawa i norü orearü ngeruũgü! —ñanagürügü. ¹⁶ Rü paxa inaxĩãchi, rü yéma naxĩ. Rü yexma inayangaugü ga Yúche rü María rü guma bucü ga wocaarü chibüchicagu cacü. ¹⁷ Rü yexguma yema bucüxũ nadaugügu ga yema carnerugüarü dauruũgü, rü duũxũgümaã nüxũ nixugüe ga yema ore ga Tupanaãrü orearü ngeruũ ga daxüçũãx namaã nüxũ ixuxũ ga guma bucüchiga. ¹⁸ Rü guxũma ga duũxũgü ga nüxũ ñnüèxũ ga yema carnerugüarü dauruũgüarü ore rü namaã nabaixãchiãëgü. ¹⁹ Natürü ga María rü inayaxu ga guxũma ga yema ngupetüxũ rü ngĩãëgu namaã inguxũ rü nagu irüxĩnüëcha. ²⁰ Rü nawoegu ga yema carnerugüarü dauruũgü. Rü taãëcüma Tupanaxũ nicuèxüũgü naxcèx ga guxũma ga yema nüxũ naxĩnüèxũ rü nüxũ nadaugüxũ yerü aixcüma yema orearü ngeruũ ga daxüçũãx namaã nüxũ ixuxũãcüma nangupetü.

Bucü ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa nanagagü

²¹ Rü yexguma 8 ga ngunexũ nüxũ yexmagu ga na nabuxũ ga õxhana, rü ínanaw-iechëxmüpéxechiraũgü. Rü Ngechuchugu nanaxüégagü. Rü yematama nixĩ ga naega ga daxüçũãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũ Maríamaã nüxũ ixuxũ ga tauta namaã naxãxácügu. ²² Rü yexguma marü yanguxgu ga yema ngunexũ na tupauca ga taxũnewa Tupanapéxewa na nügü yamexëëgüxũ rü yéma naxĩ na yemaãcü Tupanapéxewa yanguxëëgüãxüçèx ga yema Moĩchëarü mugü nüxũ ixuxürüũ. Rü Yerucharéũwa ga tupauca ga taxũnewa nanagagü ga guma bucü na Tupanana namugüãxüçèx. ²³ Rü yemaãcü nanaxügü yerü Tupanaãrü mugüwa naxümatü, rü ñanagürü:

“Ngëxguma wüxi i nge rü nayatügu i nüxĩraũxũ i ngĩxãcü, rü name i Cori ya Tupanana inamu”, ñanagürü. ²⁴ Rü yéma naxĩ rü yéma nanagagü ga taxre ga muxtucugü ga yexwacèx yaexũ, na Tupanacèx nadaiãxüçèx ga paigü ga tupaucawa, yerü yema ñanagürü ga Tupanaãrü mugüwa. ²⁵⁻²⁶ Rü yexgumaüçüü Yerucharéũgu naxãchiũ ga wüxi ga yatü ga Chimeũgu ãëgacü. Rü wüxi ga yatü ga mecümacü nixĩ ga nümax, rü aixcüma Tupanaxũ ngechaücü nixĩ. Rü nüma rü guxũguma ínananguxëë na ñuxguacü tá ínanguxũ ya Yudfugüarü nguxũxẽëruũ ya Cristu. Rü Tupanaãë i Üünexũ rü Chimeũxütawa nayexma, rü nüxũ nüxũ nacuèxëë na tãütáma nayuxũ ega tama nüxũ nadauxiragu ya Cristu ya Cori ya Tupana núma namucü. ²⁷ Rü yema ngunexũgu rü tupauca ga taxũnewa Chimeũxũ naxüxëë ga Tupanaãë i Üünexũ. Rü yéma nayexma ga Chimeũ ga yexguma Yúche rü María tupaucawa nagagügu ga guma bucü ga Ngechuchu na Tupanana namugüãxüçèx na yemaãcü yanguxëëgüãxüçèx ga Moĩchëarü mu. ²⁸ Rü Ngechuchuxũ naganagü ga Chimeũ. Rü Tupanaxũ nicuèxüũ, rü ñanagürü: ²⁹ —Pa Corix, ñuxma rü marü name na chayuxũ, erü marü cuyanguxëë ga yema chomaã icuxunetaxũ. ³⁰⁻³¹ —Rü chauxetümaãxüchi nüxũ chadau ya daa Maxẽxẽëruũ ya guxũ i duũxũgüçèx núma cunamucü. ³² —Rü nüma nixĩ i ngóonexẽëruũ naxcèx i guxũma i duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũ. Rü ñaã õxchanagagu rü togü i duũxũgü tá nüxũ nicuèxüũgü i curü duũxũgü i Yudfugü —ñanagürü. ³³ Rü Yúche rü María rü nabaixãchiãëgü namaã ga

Chimeúärü ore ga ñuxäcü guma õxchanachigamaã na yadexaxü. ³⁴ Rü yexguma ga Chimeú rü Tupanana naca na meã nüxü nangupetügüxücèx ga Yúche rü María rü guma õxchana. Rü ñanagürü ngixü ga María ga Ngechuchu naë: —Dücèx, daa õxchana rü tá nanamaxëxë i muxüma i Yudíugü, natürü ngëma tama nüxü yaxögüchaüxü rü tá inayarütauxe. Rü nüma rü wüxi i cuèxruü tá nixi i duüxügücèx, rü muxüma tá nüxü naxoe. ³⁵ —Rü ngëmaäcü tá nanangoxëëãma i guxüma i naãewa nagu naxinüëxü i muxüma i duüxügü. Rü guxüma i ngëma tá ñaã õxchanaxü ngupetüxü rü ñoma wüxi i cüxchi i curü maxünewa yarüwáxürüü tá cuxü nangux, Pa Maríax —ñanagürü. ³⁶ Rü yéma ta iyexma ga wüxi ga ngecü ga Tupanaärü orexü ixücü. Rü Ana nixi ga ngíega. Rü Panuëxäcü iyixi, rü Ácherutanüxü iyixi. Rü marü yaguãxüchi iyixi. Rü yexguma napaxüchigutama ixäte. Natürü 7 ga taunecü- guxicatama ngítemaã iyarüxüüxü, yerü nayu ga ngíte. ³⁷ Rü yemaäcü wüxi ga yutecü ga yaguãxüchi iyixi, yerü 84 nixi ga ngürü taunecü. Rü taguma tupauca ga taxünewa íixüxü. Rü guxüguma ngunecü rü chütacü rü naxaureäcüma iyumüxëëcha. Rü yemaäcü Tupanaxü iyacuëxüü rü inataxëë. ³⁸ Rü yexgumatama Chimeú íidexayane, rü yéma ingu ga Ana. Rü Tupanana moxë ixã. Rü iinaxügü ga õxchana ga Ngechuchuchiga na yadexaxü napéxewa ga guxüma ga yema Yudíugü ga Yerucharéücüãx ga Cristuxü íanguxëëgüxü na norü nguxuchixëëruü yíixücèx.

Íãne ga Nacharéucèx nawoegu

³⁹ Rü yexguma marü yanguxëëgüãguwena ga guxüma ga yema Tupanaärü mugü nüxü ixüxü, rü Yúche rü María rü naxcèx nawoegu ga norü íãne ga Nacharéu ga Gariréaanewa yexmane. ⁴⁰ Rü guma bucü rü niyachigü, rü yexeraäcü niporachigü, rü yexeraäcü nüxü nicuáchigü. Rü Tupana rü poraäcü nüxü narüngüxëë.

Bucü ga Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa naxo

⁴¹ Nanatü rü naë rü gucü ga taunecügu Yerucharéüwa taxüxü naxcèx ga Üpetüchi-gaarü peta. ⁴² Rü yexguma Ngechuchu 12 ga taunecü nüxü yexmagu, rü Yerucharéüwa taxí namaã ga nanatü rü naë, yerü yema nixi ga Yudíugücüma naxcèx ga Üpetüchigaarü peta. ⁴³ Rü yexguma yagüechigagu ga Üpetüchigaarü peta, rü tümachiücèx tawoegu ga nanatü rü naë. Natürü ga Ngechuchu rü tümäëchita tüxna Yerucharéügu narüxãüx. ⁴⁴ Rü tümã nüxü tacuèxgügu rü yema muxü ga duüxügü ga tümaweama ixixütanüxütanügu naxã ga Ngechuchu. Rü yemaäcü marü itaxi ga wüxi ga ngunexü. Natürü yexguma naxcèx tadaugügu tümatanüxütanügu rü yema tüxü cuèxgüxütanügu rü tama nüxü itayangaugü. ⁴⁵ Rü yemacèx wenaxärü Yerucharéücèx tawoegu na yexma naxcèx tayadaugüxücèx. ⁴⁶ Rü tomaëxpüx ga ngunexüguwena Ngechuchuxü itayangaugü ga tupauca ga taxünegu. Rü yéma narüto natanüwa ga yema ngüexëëruügü ga Tupanaärü mugüwa ngüxëëtaegüxü, rü inarüxinü ga norü ngüxëëtae, rü nüxna nicachigü. ⁴⁷ Rü guxüma ga yema duüxügü ga Ngechuchuxü inüëxü, rü nabaixächiaëgü na ñuxäcü nüxü nacuèxüchixü rü meãma nangãxüãxü. ⁴⁸ Rü yexguma nanatü rü naë nüxü daugügu rü tabaixächiaëgü. Rü naë rü ñatarügü nüxü: —Pa Chaunex, ¿tüxcüü tomaã ngexü cuwagü? Cunatü rü choma rü poraäcü cuxcèx taxoegaãëäcüma cuxcèx tadaugüëcha —ñatarügü. ⁴⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tüxcüü chauxcèx pedaugü? ¿Tama éxna nüxü pecuèx na woetama Chaunatüchiüwa tá changëxmaxü? —ñanagürü. ⁵⁰ Natürü ga tümagü rü tama nüxü tacuèxgüéga ga yema tümamaã nüxü yaxuxü. ⁵¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü tümawe nataegu ga Nacharétuwa. Rü guxüguma meã tümaga naxinüëcha. Rü naë ga María rü ngíãewa nagu irüxinüëcha ga guxüma ga yema ngupetüxü. ⁵² Rü

niyachigü ga Ngechuchu, rü yexeraãcü nüxü nicuáchigü. Rü Tupana rü namaã nataãê, rü guxüma ga duïxügü rü ta namaã nataãêgü.

3

Cuáü ga baiüxêëruü nüxü nixu ga Tupanaarü ore ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Cu 1.19-28)

¹ Rü yexguma Tibériu 15 ga taunecü Dumaarü ãëxgacü yixíxgu, rü yexguma nixí ga Póüchiu Piratu rü Yudéaaneärü ãëxgacü yíixü, rü Erode rü Gariréaaneärü ãëxgacü yíixü, rü naëneë ga Piripi rü Itúreaane rü Traconíteaneärü ãëxgacü yíixü, rü Lichániã rü Abiríniãaneärü ãëxgacü yíixü. ² Rü yexguma ga Aná rü Caipá rü paigüeru nixígü. Rü yexguma nixí ga Zacaríã nane ga Cuáümaã yadexaxü ga Tupana ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa. ³ Rü guxüma ga yema nachicagü ga Yudáücutüarü ngaicamana yexmagüxügu nixügüchigü ga Cuáü. Rü duïxügümaã nüxü nixuchigü na nüxü naxoexücèx ga nacümagü ga chixexü rü ínabaiüxücèx na yemaãcü Tupana nüxü nüxü rüngümaxücèx ga norü pecadugü. ⁴ Rü guma nuxcümaücü ga Ichaxía ga Tupanaarü orearü uruü naxümatüxürüü nixí ga nangupetüxü. Yerü duïxügüarü maxüärü mexêëchigaxü nixu ga yexguma ñaxgu:

“Ngëma nachica i ngextá taxúema íxãpataxüwa rü tá nangëxma i wüxi i duïxü i ngema tagaãcüma ñaxü: ‘¡Pegü pemexêë naxcèx ya Cori! ¡Rü naxcèx ipeyanawéxãchixêë i perü maxü!’ ⁵ Rü guxãärü maxü rü tá inayarüwéxãchi ñoma wüxi i ngatexü rügütaxürüü na iyawéxücèx i nama. Rü guxãma ya yíxema togüétüwa tügü ngëmaxêëgüxe rü tá ítarüxí ñoma wüxi ya mëxpúne rü wüxi i ngüchitaeru idoxochixêëxürüü. Rü guxüma i nacüma i wüxü rü tá inayarüwéxãchigü. Rü ngëma duïxügüarü maxüwa tama mexü rü tá nayamexêëgü. ⁶ Rü guxüma i duïxügü rü tá nüxü nadaugü ya yima Maxêëëruü ya Tupana núma namucü”, ñanagürü ga Ichaxía ümatüxü ga ore. ⁷ Rü yexguma Cuáüxütawa naxíxgu ga duïxügü na ínabaiüxêëãxücèx, rü nüma ga Cuáü rü ñanagürüama nüxü: —Pa Áxtapearü Duïxügüx ¿Rü ñuxãcü nagu perüxínüe na naxchaxwa pibuxmüxü i ngema poxcu i marü ingaicamaxü ega tama nüxü perüxoegu i pecüma i chixexü? ⁸ —¡Rü meã pemaxê na ngëmaãcü guxüma i duïxügü nüxü daugüxücèx na aixcüma marü nüxü perüxoexü i pecüma i chixexü! Rü tama name i ñaperügügü:

“Tãütáma Tupana toxü napoxcue, erü Abráütanüxü tixígü” ñaperügügü. Erü tama ngëmacèx nixí ya Tupana i duïxügüxü nayaxuxü. Rü pemaã nüxü chixu rü ngëxguma Tupana naxwèxegu rü tama nüxü naguxcha na daa nutawa Abráütanüxü nanguxüxêëxü. ⁹ —Tupanaarü yuema rü marü ímemare na yadaxüãxücèx i ngëma nanetügü i tama mexü. Rü guxüma i nanetügü i chixearü oóxü rü tá nadaxü, rü ñuxüchi üxüwa tá ínagu —ñanagürü ga Cuáü. ¹⁰ Rü yexguma ga duïxügü rü Cuáüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tacü éxna nixí i mexü na tanaxüxü? —ñanagürügü. ¹¹ Rü Cuáü rü nanangãxü rü ñanagürü: —Texé ya taxrearü gáuxüchiruáxê rü name nixí i texé ya tüxü nataxüxena tanaxã. Rü texé ya ñnaáxê rü name nixí i texé ya ngearü ñnaáxêmaã tangau i túmaärü ñna —ñanagürü. ¹² Rü Cuáüxütawa naxí ta ga ñuxre ga yatügü ga Dumaarü ãëxgacücèx díëru ngíxü ideetanüxü. Rü nanaxwèxegu ga Cuáü na ínabaiüxêëxü. Rü Cuáüna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexêëruüx, ¿Tacü nixí i mexü na tanaxüxü i tomax? —ñanagürügü. ¹³ Rü Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Tama name i ãëxgacü pemaã nüxü ixuxüärü yexera penayauxgü i díëru i duïxügüxütawa —ñanagürü. ¹⁴ Rü ñuxre ga churaragü rü ta Cuáüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Toma rü tacü nixí i

mexũ na tanaxũxũ? —ñanagürügü. Rü nanangãxũ ga Cuáũ rü ñanagürü: —Tama name i texéxũ pexãxũneãcũma tũmaãrũ ngẽmaxũgũ pepuxũ. Rü tama name i ƭacũ rü doraxũ tũmachigaxũ pixu na ngẽmaãcũ tũmaãrũ ngẽmaxũgũ pepuxũxũcèx. Rü name nixĩ i ngẽma dñeru i ãẽxgacũ pexũ ngĩmaã naxũtanũcũmaãtama petaãẽgũ rü tama yexeracũcèx ípeca —ñanagürü. ¹⁵ Rü yexguma ga duũxũgũ rü poraãcũ ínananguxẽẽgũ na paxa ínanguxũ ga Tupana Nane ga Cristu. Rü nagu narũxĩnũẽ ga na bexmana Cuáũ rü Cristu yĩxũ. ¹⁶ Natürü ga Cuáũ rü guxãxũ ñanagürü: —Aixcũma i choma rü dexáwamare pexũ íchabaiũxẽẽ, natürü tá ínangu i to i Tupanaãrũ orearũ uruũ, rü nüma tá pexna nananguxẽẽ i Tupanaãẽ i Üünexũ wüxi i üxüemarũũ. Erü nüma rü poraãcũ choxũ narüyexera na ãẽxgacũ yĩxũ. Rü choma rü napéxewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatucunüãrũ wẽgüwa chame. ¹⁷ —Rü nüma rü marü ínamemare na ñoma i naãnewa yadexechiãxũcèx i norü duũxũgũ ñoma wüxi ya yatü trigu naátũna idexechixũrũũ. Rü ngẽmaãcũ tá nayadexechi i ngẽma noxrü ixĩgũxũ na naxũ- tawa nangẽxmagũxũcèx, natürü ngẽma tama noxrü ixĩgũxũ, rü tá ínanagu nawa ya yima üxü ya taguma ixoxũne —ñanagürü. ¹⁸ Rü yema oremaã rü muxũma ga to ga ucuxẽgũmaã, rü Cuáũ duũxũgũmaã nüxũ nixu ga ore ga mexũ ga Ngechuchuchiga. ¹⁹ Rü Cuáũ rü ãẽxgacũ ga Erodexũ nanga, yerü ngĩmaã naxãmèx ga Erodía ga naẽneẽ ga Piripi namèx. Rü nananga ta naxcèx ga yema togü ga chixexũ ga naxũxũ. ²⁰ Natürü ga Erode rü tama Cuáũga naxĩnü. Rü yexeraxũ ga chixexũ naxü, yerü poxcupataũwa Cuáũxũ namu.

Ngechuchuarü baiechiga
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Rü yexguma taxũta napoxcugu ga Cuáũ, rü guxũ ga duũxũgũxũ ínabaiũxẽẽxyane, rü yexguma ta nixĩ ga Ngechuchuxũ ínabaiexẽẽxũ. Rü yexguma Ngechuchu íyumüxẽyane rü ningena ga daxũgũxũ ga naãne. ²² Rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü wüxi ga muxtucurũũ ínanago rü Ngechuchuna nangu. Rü daxũwa ínanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ: —Cuma nixĩ, Pa Chaunex, i cuxũ changechaũxũchixũ rü cumaã chataãẽxũ —ñaxũ.

Ngechuchu ya Cristu natanũwa ngóxũ ga duũxũgũchiga
(Mt 1.1-17)

²³ Ngechuchu rü 30 ga taunecũ nüxũ nayexma ga yexguma ínaxũgũãgu na guxũwama duũxũgũmaã nüxũ yaxuxũ ga Tupanaarũ Ore. Rü duũxũgũ nagu narũxĩnũẽ rü Yúche nane nixĩ ga nümax.

Rü Yúche rü Erí nane nixĩ.

²⁴ Rü Erí rü Matáx nane nixĩ.

Rü Matáx rü Lebí nane nixĩ.

Rü Lebí rü Merequí nane nixĩ.

Rü Merequí rü Yana nane nixĩ.

Rü Yana rü Yúche nane nixĩ.

²⁵ Rü Yúche rü Matatía nane nixĩ.

Rü Matatía rü Amó nane nixĩ.

Rü Amó rü Naúũ nane nixĩ.

Rü Naúũ rü Echi nane nixĩ.

Rü Echi rü Nagaí nane nixĩ.

²⁶ Rü Nagaí rü Maáx nane nixĩ.

Rü Maáx rü Matatía nane nixĩ.

Rü Matatía rü Chemeí nane nixĩ.

Rü Chemeí rü Yuchéx nane nixĩ.

Rü Yuchéx rü Yudá nane nixĩ.

²⁷ Rü Yudá rü Yuanáũ nane nixĩ.

Rü Yuanáũ rü Récha nane nixĩ.

Rü Récha rü Chorobabé nane nixĩ.

- Rü Chorobabé rü Charatía nane nixĩ.
 Rü Charatía rü Nerí nane nixĩ.
- 28 Rü Nerí rü Merequí nane nixĩ.
 Rü Merequí rü Adí nane nixĩ.
 Rü Adí rü Cocháũ nane nixĩ.
 Rü Cocháũ rü Elmadáũ nane nixĩ.
 Rü Elmadáũ rü Erú nane nixĩ.
- 29 Rü Erú rü Yochué nane nixĩ.
 Rü Yochué rü Erieché nane nixĩ.
 Rü Erieché rü Yoriũ nane nixĩ.
 Rü Yoriũ rü Matáx nane nixĩ.
 Rü Matáx rü Lebí nane nixĩ.
- 30 Rü Lebí rü Chimeũũ nane nixĩ.
 Rü Chimeũũ rü Yudá nane nixĩ.
 Rü Yudá rü Yúche nane nixĩ.
 Rü Yúche rü Yonáũ nane nixĩ.
 Rü Yonáũ rü Eriaquíũ nane nixĩ.
- 31 Rü Eriaquíũ rü Meréa nane nixĩ.
 Rü Meréa rü Ména nane nixĩ.
 Rü Ména rü Matáta nane nixĩ.
 Rü Matáta rü Natáũ nane nixĩ.
 Rü Natáũ rü Dabí nane nixĩ.
- 32 Rü Dabí rü Ichaxí nane nixĩ.
 Rü Ichaxí rü Obé nane nixĩ.
 Rü Obé rü Boó nane nixĩ.
 Rü Boó rü Cháru nane nixĩ.
 Rü Cháru rü Nachóũ nane nixĩ.
- 33 Rü Nachóũ rü Aminadá nane nixĩ.
 Rü Aminadá rü Admiũ nane nixĩ.
 Rü Admiũ rü Arni nane nixĩ.
 Rü Arni rü Esróũ nane nixĩ.
 Rü Esróũ rü Fare nane nixĩ.
 Rü Fare rü Yudá nane nixĩ.
- 34 Rü Yudá rü Acóbu nane nixĩ.
 Rü Acóbu rü Ichaá nane nixĩ.
 Rü Ichaá rü Abráũ nane nixĩ.
 Rü Abráũ rü Taré nane nixĩ.
 Rü Taré rü Nacúx nane nixĩ.
- 35 Rü Nacúx rü Cherúx nane nixĩ.
 Rü Cherúx rü Ragáu nane nixĩ.
 Rü Ragáu rü Peréx nane nixĩ.
 Rü Peréx rü Ebéx nane nixĩ.
 Rü Ebéx rü Cháru nane nixĩ.
- 36 Rü Cháru rü Caináũ nane nixĩ.
 Rü Caináũ rü Arpacháx nane nixĩ.
 Rü Arpachá rü Chéũ nane nixĩ.
 Rü Chéũ rü Noë nane nixĩ.
 Noë rü Laméx nane nixĩ.
- 37 Rü Laméx rü Matucharéũ nane nixĩ.
 Rü Matucharéũ rü Enóx nane nixĩ.
 Rü Enóx rü Yaréx nane nixĩ.
 Rü Yaréx rü Maararéx nane nixĩ.
 Rü Maararéx rü Caináũ nane nixĩ.
- 38 Rü Caináũ rü Enóx nane nixĩ.
 Rü Enóx rü Chex nane nixĩ.
 Rü Chex rü Adáũ nane nixĩ.
 Rü Adáũ rü Tupana nane nixĩ.

4

*Ngechuchuxü naxü ga Chataná**(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

¹ Ngechuchuxütawa nayexma ga Tupanaãe i Üünexü. Rü yexguma Yudáüchiüwa ínaxüächigu ga Ngechuchu, rü Tupanaãe i Üünexü rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa nanaga. ² Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexü. Rü ngoxo ga Chataná rü nüxü naxü. Rü yexguma yéma nayexmagu rü taguma nachibü. Natürü ga yixcama rü nataiya. ³ Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü ñanagürü nüxü: —Ega aixcüma Tupana Nane quixígu, rü ¡daa nutamaã nüxü ixu na pãuxü nanguxuchixücèx! —ñanagürü ga Chataná. ⁴ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tãütáma õnamaãxíca namaxë i duüxügü, natürü guxüma i ore i Tupana nüxü ixuxü tá nixí i duüxügüxü maxëxëxü”,

ñanagürü. ⁵ Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü wüxi ga mèxpúnechitaeruwa nanaga. Rü yéma paxaächí nüxü nüxü nadauxëë ga guxüma ga nachíüãnegü ga ñoma ga naãnecüãx. ⁶ Rü Chataná rü ñanagürü nüxü: —Guxü i ñaã nachíüãnegü i mexü rü norü ngëmaxügü rü chi cuxna chanaxã. Erü choxrü nixí i guxüma i ñaãgü, rü tuxna chanaxã ya texé ya choma chorü me ixíxë na tuxna na chanaxãxü. ⁷ —Rü ngëxguma chí chopéxegu cucaxápüxügu rü choxü quicuëxüügu rü cuxrü chí nixí i guxüma i ñaã cuxü chawéxü —ñanagürü. ⁸ Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü ñanagürü: —¡Choxna ixügachí! Pa Chata- náx. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“¡Nüxü icuëxüü ya Cori ya curü Tupana, rü yimaãxüxícatama napuracü!”

ñanagürü. ⁹ Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Yerucharéü ga ñãnewa nanaga. Rü tupauca ga taxünetapéxegu nanamunagü. Rü ñanagürü nüxü: —Ega aixcüma Tupana Nane quixígu, rü ¡nuã cugü rütãe! ¹⁰ —Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tupana tá nanamu i norü orearü ngeruügü i daxücüãx na cuxna nadaugüxücèx. ¹¹ Rü naxméxmaã tá cuxü niyaxügü na tama tacü rü nutagu cunguxücèx”,

ñanagürü. ¹² Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ta:

“¡Tama name i nüxü na cuxüxü ya Cori ya curü Tupana!”,

ñanagürü. ¹³ Rü yexguma marü taxucürüwama Ngechuchuxü naxüxgu, rü núma ga Chataná rü nüxna niña ñuxmata nüxü iyangau na ñuxäcü wena nüxü na naxüxü.

*Ngechuchu rü Gariréanewa inanaxügü ga norü puracü**(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

¹⁴ Rü Ngechuchu rü Gariréanecèx nataegu. Rü Tupanaãe i Üünexü rü naxütawa nayexma rü poraäcü nanaporaxëë. Rü ga duüxügü rü nachiga nidexagü ga guxü ga yema naãnewa. ¹⁵ Rü wüxichigü ga ñãneärü ngutaquëxepataügüwa rü nanguxëëtae. Rü guxüma ga duüxügü rü nüxü nicuëxüügü.

*Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu**(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

¹⁶ Rü Nacharétuwa naxü ga Ngechuchu. Rü guma nixí ga ñãne ga nanatügü nawa nayaxëëgüne. Rü ngüxchigaarü ngunexügu rü ngutaquëxepataügü naxücu, yerü yema nixí ga nacüma ga guxü ga ngüxchigaarü ngunexügu. Rü yéma inachi rü duüxügücèx nüxü nadaumatü ga Tupanaärü ore ga ümatüxü. ¹⁷ Rü nüxna nanaxägü ga popera ga Tupanaärü orearü uruü ga Ichaxía ümatüxü. Rü yexguma yangenaátüãgu, rü nüxü inayangau ga ngextá ínaxümatüxüwa ga ore ga ñaxü:

¹⁸ “Cori ya Tupanaãẽ rü chauxütawa nangëxma. Rü nüma rü choxũ naxuneta na nüxũ chixuxũcèx i ore i mexũ namaã i ngëma duũxũgü i ngearü ngëmaxũãxgüxũ. Rü choxũ namu na ngëma duũxũgü i pecadutũũwa ngëxmagüxũmaã nüxũ na chixuxũcèx rü tá na ínanguxũxũ. Rü choxũ namu na chayadauchix-etüxëgüxũcèx i ngëma ingexetügüxũ rü na íchananguxũxëxũcèx i ngëma duũxũgü i togüméxëwa ngëxmagüxũ. ¹⁹ Rü núma choxũ namu na duũxũgümaã nüxũ chixuxũcèx na Tupana nüxũ rüngüxëẽchaũxũ i ngëma nüxũ yaxögüxũ”, ñanagürü ga yema ore. ²⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nügüna nananuxãchiátü ga popera. Rü ngutaquëxepataũãrü dauruũna nanaxã rü ñuxüchi ínarüto. Natürü guxũma ga yema ngutaquëxepataũwa yexmagüxũ ga duũxũgü rü nüxũ narüdaunüẽcha. ²¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü inanaxügü ga na yadexaxũ, rü ñanagürü: —Ñuxmatama nixĩ i pepéxewa Tupana yanguxëẽxũ i ñaã ore ga Ichaxía ümatüxũ —ñanagürü. ²² Rü guxũma ga duũxũgü rü meã Ngechuchuchiga nidexagü. Rü nabaixãchiãëgü namaã ga yema ore ga mexũ ga namaã nüxũ yaxuxũ. Natürü tama aixcüma nayaxögüchaũ. Rü yemacèx nügüna nacagü rü ñanagürügü: —¿Taux éxna daa yĩxũ ya Yúche nane? —ñanagürügü. ²³ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma nüxũ chacuèx rü tá chomaã penaxuxuchi i ngëma ore i ñaxũ:

“Pa Duturux ¡Cugütama rümexëê!” ñaxũ. Rü éxna tá choxũ ñaperügügü:

“Yema mexũ ga taxũ ga nüxũ taxĩnüẽxũ ga Tupanaãrü poramaã cuxüxũ ga Capernáũwa, rü tanaxwèxe i nuã curü ñãnewa rü ta na cunaxüxũ”, ñaperügügü tá. ²⁴ Rü nayadaxëẽ ga Ngechuchu na yadexaũ rü ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü guxũma i Tupanaãrü orearü uruũ, rü norü ñãnewatama i duũxũgü rü tama meã nanayauxgü. ²⁵ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü Iraéanewa rü nayexma ga muxüchixũma ga ngexügü ga iyutegüxũ ga yexguma Ería maũxgu. Rü yexguma nixĩ ga tomaëxpüx ga taunecüarü ngãxũ rü taguma napuxũ, rü poraãcü nangúxũ ga taiya ga guxũ ga ñaa nachixüanewa. ²⁶ —Natürü ga Tupana rü tama wüxi ga Iraéanecüãx ga yutecüxütawa Eríaxũ namu. Natürü ngüxütawa nanamu ga yema yutecü ga Charépacüãx ga Chidáũãrü ñãneãrü ngaicamagu áchiücü. ²⁷ —Rü yexguma namaũxgu ga Erichéu, rü Iraéanewa nayexmagü ta ga muxũma ga duũxũgü ga chaxünemaã idaaweexũ. Natürü taxuũma ga yema idaaweexũ ga Iraéanewa yexmagüxũ rü naxcèx nitaaneẽ. Rü Namáũ ga Chíríaanecüãxĩcatama nixĩ ga guma naxcèx yataanecü —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁸ Rü yexguma yema orexũ naxĩnüëgu, rü guxũma ga yema duũxũgü ga guma ngutaquëxepataũwa yexmagüxũ rü poraãcü naxcèx nanuẽ. ²⁹ Rü inachigü ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ ínatèxüchigü ga guma ñãnewa. Rü guma mèxpüne ga guma ñãne nawa yexmanechitaeruwa nanagagü na yéma yanataegüãxũcèx. ³⁰ Natürü ga Ngechuchu rü norü ngãxütanuwa ínaxüxũãma, rü ínixü.

Wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxüchiga
(Mr 1.21-28)

³¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü Gariréaaneãrü ñãne ga Capernáũwa naxü. Rü ngüxchi-gaarü ngunexügu yéma duũxũgüxũ nangúexëẽ. ³² Rü duũxũgü rü nabaixãchiãëgü namaã ga norü nguxëẽtae, yerü Tupanaãrü poramaã nidexa. ³³ Rü guma ngutaquëxepataũwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxũ. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü: ³⁴ —¡Toxna ixügachi! ¿Tüxcüü totanüwa cuxü, Pa Ngechuchux, Pa Nacharétucüãx? ¿Nuã cuxü na toxũ cudèixũcèx? Choma cuxü chacuèx na Tupana Nane ya Üünecü na quiixũ —ñanagürü. ³⁵ Rü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo rü ñanagürü: —¡Iyarüngeèx rü ínaxüxũ nawa ya yima yatü! —ñanagürü. Rü yexguma ga yema ngoxo rü duũxũgüpéxegu nayanguxëẽ ga guma yatü, rü nawa ínaxüxũ. Natürü tama nanapixëẽ.

³⁶ Rū guxūma ga duūxūgū rü nabaixāchiāēgū. Rū nūgūmūcūgūmaāchigū nachiga nidexagū, rü ñanagürügū: —¿Tacū rü ore nixī i ngēma? Erū ñaā yatū rü aixcūma ngēma ngoxogūmaā inacūèx rü poraācū nanamu. Rū nūmagū rü naga naxīnūē, rü ínachoxū —ñanagürügū. ³⁷ Rū guxūwama ga yema naānewa rü Ngechuchuchigaxū nixugūe ga duūxūgū.

Ngechuchu rü Chimáū ga Pedru nēxēcēx nayataanexēē
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Rū guma ngutaquēxepataūwa ínaxūxū ga Ngechuchu rü Chimáūpatawa naxū. Rū Chimáū nēxē rü poraācū iyaxaxūne. Rū Ngechuchuna nacagūe ga ngīxcēx na yataanexēēāxūcēx. ³⁹ Rū nūma rü ngīxūtagu nayachi rü narūmēxāchi rü nananga ga yema axūne. Rū yexgumatama igēuxāchi ga na yaxaxūnexū. Rū yexgumatama írūda, rü naxcēx inamexēē ga ōna.

Ngechuchu rü muxūma ga idaaweexūcēx nayataanexēē
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Rū yexguma marū yanaxūcuchaūgu ga üèxcū, rü Ngechuchuxūtawa nanagagū ga guxūma ga duūxūgū ga nagúxūraūxū ga daaweanemaā idaaweexū. Rū ga Ngechuchu rü wūxichigū ga yema duūxūgūxū ningōgū, rü yemaācū naxcēx nayataanexēēchigū. ⁴¹ Rū nanameēxēē ga muxūma ga duūxūgū ga idaaweexū ga ngoxo nawa yexmagūxū. Rū yema ngoxogū rü aita naxūe, rü ñanagürügū: —Cuma nixī i Tupana Nane quiixū —ñanagürügū. Natürü ga Ngechuchu rü nayangagū ga yema ngoxogū. Rū nūxna nanachuxu ga na yadexagūxū, yerü yema ngoxogū rü nūxū nacūèxgū na Cristu yīixū.

Ngechuchu rü nanaxunagū ga ore ga mexū ga ngutaquēxepataūwachigū
(Mr 1.35-39)

⁴² Rū yexguma noxri yangóonegu rü yema ñānewa ínaxūxū ga Ngechuchu. Rū wūxi ga nachica ga taxúema íxāpataxūwa naxū. Natürü ga duūxūgū rü naxcēx nadaugū rü dūxwa naxūtawa nangugū. Rū nūxū nacēèxūgū ga tama na ínaxūxūcēx ga yema norü naānewa. ⁴³ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nūxū: —Taxucürūwama petanūgu charūxāūēcha erü chanaxwēxe na nálgū ya ñānegūwa ngēxmagūxū i duūxūgūmaā rü ta nūxū chixuxū na ñuxācū āēxgacū yīixū ya Tupana. Erü woetama ngēmacēx nūma choxū namu —ñanagürü. ⁴⁴ Rū yemaācū Ngechuchu nūxū nixuchigū ga ore ga ngutaquēxepataūgūwachigū ga guxūma ga Gariréaanewa.

5

Muxūma ga choxni na ínayauxūxūchiga
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Rū wūxicana ga yexguma nextaxa ga Yenecharétuanacūwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü muxūma ga duūxūgū rü naxūtawa nangugū. Rū dūxwa yéma nayaxāūtūgū, yerü nūxū naxīnūēchaū ga Tupanaārü ore. ² Rū Ngechuchu yéma nūxū nadau ga taxre ga ngue ga ingeācune. Rū guma nguegū rü naxnecūpechinūwa nanadagū, yerü ga pūchaetanūxū rü nūxna yéma ínachoū, yerü norü pūcha niyauxgū. ³ Rū wūxi ga guma nguegu nixūe ga Ngechuchu. Rū guma ngue rü Chimáūārü nixī. Rū Chimáūna naca ga naxnecūpechinūārü ngāxūtūwaxūra na nangeaxūcēx. Rū guma nguewa narūto ga Ngechuchu. Rū yéma inanaxūgū ga duūxūgūxū na nangúexēēxū. ⁴ Rū yexguma yagúegagu ga Ngechuchu ga na yadexaxū, rü Chimáūxū ñanagürü: —¿yéa ínamátamaxūwa namaā naxā ya daa ngue. Rū ngema penatāe i perü pūcha na choxnita piyauxgūxūcēx! —ñanagürü. ⁵ Rū Chimáū nanangāxū, rü ñanagürü nūxū: —Pa Ngúexēēruūx, ngewēx rü guxū i chūtaxū rü tapūchae, natürü taxūma i choxni

tiyaxu. Natürü ñuxma na choxũ cumuxũ rü wena táxarü íchanatáe i chorü pücha — ñanagürü. ⁶ Rü yexguma ínatáegüägu ga norü pücha, rü muxũma ga choxni ínayauxũ. Rü düxwa narügáuxchaũ ga norü pücha yerü namuxüchi ga choxni. ⁷ Rü naxméxmaã náí ga nguwa yexmagüxũ ga natanüxügücèx nacagü na nüxũ yanangüxëëgüxüçèx. Rü yéma naxĩ ga yema natanüxügü ga naxcèx nacagüxũ. Rü nanaxüácugü ga guma taxre ga ngue rü wixgutaèx inangutaügü yerü namuxüchi ga choxni. ⁸ Rü yexguma yemaxũ nadèuxgu ga Chimáú ga Pedru, rü Ngechuchupéxegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxna ixügachi! Pa Corix. Erü choma rü wüxi i duüxũ i pecaduáxũ chixĩ —ñanagürü. ⁹ Rü yema ñanagürü ga Chimáú yerü nüma rü guxũma ga natanüxügü rü namaã nabaixächiaëgü ga yema muxũma ga choxni na ínayauxũxũ. ¹⁰ Rü nabaixächiaëgü ta ga Chimáümücügü ga Chaütiágu rü Cuáũ ga Zebedéu nanegü. Natürü Ngechuchu rü Chimáũxũ ñanagürü: —¡Táxú i cumuüxũ! Erü ñuxmacürüwa rü tá choxũ cupuracü na chauxütawa cunagagüxüçèx i duüxügü —ñanagürü. ¹¹ Rü yexguma naxãnacüwa namaã nangugü ga naweügü, rü yéma nanawogü ga norü guxũma rü Ngechuchuwe narüxĩ.

Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexüçèx nayataanexëë

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Rü yexguma wüxi ga yéma yexmagüne ga ñanewa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma naxütawa nangu ga wüxi ga yatü ga chaxünemaã idaawexũ. Rü yexguma Ngechuchuxũ nadèuxgu rü napéxegu nayacaxápüxü rü yexma nanangücuchi. Rü Ngechuchuxũ nacèxũ, rü ñanagürü: —Pa Corix, ngëxguma cuma cunaxwèxegu, rü cuxũ natauxcha na choxũ curümexëëxũ nawa i chorü ðaawe —ñanagürü. ¹³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxũ ningögü, rü ñanagürü nüxũ: —Ngũ, chanaxwèxe. ¡Rüme! —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü naxcèx nitaane ga yema yatü ga chaxüneáxũ. ¹⁴ Rü Ngechuchu nanaxucuxë rü ñanagürü nüxũ: —¡Dücèx, taxúemaãtáma nüxũ quixu, natürü paixũ cugü yadauxëë na curümexü rü yanguxëë i ngéma Tupana Moïchéwa nüxũ ixuxũ na duüxügü nüxũ cuáxüçèx na marü curümexü nawa i curü ðaawe! —ñanagürü. ¹⁵ Natürü ga Ngechuchuchiga rü guxüwama ninguchigüama. Rü muxũma ga duüxügü rü naxcèx naxítaquéxegü na norü orexũ naxĩnüxüçèx, rü naxcèx na yataaneëxëãxüçèx ga norü ðaawegüwa. ¹⁶ Natürü Ngechuchu rü ñuxguacü rü ngextá taxúema íxápataxüwa naxüxũ. Rü yéma nayayumüxëxũ.

Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawãixächicüçèx nayataanexëë

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Rü wüxi ga ngunexũ Ngechuchu ínguxëëtaeyane, rü yéma narütogü ga ñuxre ga Parichéugü rü ñuxre ga ngúexëëruügü ga Moïchéarü mugümaã nguxëëtaegüxũ ga guxũ ga Gariréaaneärü ñanexácügüwa ne íxũ, rü Yudeaanewa ne íxũ, rü Yerucharéüwa ne íxũ. Rü Tupana rü poraãcü Ngechuchuwa inanawéx ga norü pora rü muxũma ga idaaweexũ narümeëxëë. ¹⁸ Rü Ngechuchuxütawa nangugü ga ñuxre ga yatügü, rü naxcèx yéma nanangetaügü ga wüxi ga yatü ga nawãixächicü. Rü ípatagu nanangecuchitaügüchaũ na Ngechuchupéxegu yaxütaügüãxüçèx. ¹⁹ Natürü taxuacüma yexma nanangecuchitaügüéga, yerü namuxüchi ga duüxügü. Rü yemacèx ñacèxwéxgu naxígü. Rü meãma Ngechuchu íyexmaxüëtüwa ínanapogüãxügü ga guma ípata. Rü yéma duüxügütanüwa Ngechuchupéxewa ínanaçhüxüetaügü ga guma nawãixächicü. ²⁰ Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dèuxgu ga na nüxũ yaxögüãxũ ga yema yatügü, rü ñanagürü guma nawãixächicüxũ: —Pa Chaunex, marü cuxũ nüxũ changechaũ i curü pecadugü —ñanagürü. ²¹ Natürü yema ngúexëëruügü ga Moïchéarü mugüarü nguxëëtaeruügü rü Parichéugü, rü nagu narüxĩnüë, rü nügüãéwa ñanagürügü: —¡Tacü nixĩ i ñaã yatü

ecèx Tupanamaã chixexũ yaxugũxũ? Erũ taxúema pora tũxũ nangẽxma na duũxũgũaxũ pecaduxũ tangechaũxũ. Rũ Tupanaxĩcatama nixĩ ya nũxũ nangẽxmacũ i ngẽma pora — ñanagũrũgũ naãẽwa. ²² Natũrũ ga Ngechuchu rũ nũxũ nacuèx ga tacũgu na ínaxĩnũẽxũ. Rũ yemacèx ñanagũrũ nũxũ: —¿Tũxcũũ ngẽ-magu perũxĩnũẽ i pemax? ²³ —¿Tacũ nixĩ irũtauxchamaẽxũ na namaã nũxũ ixuxũ ya daa yatũ ya nawãixãchicũ:

“Curũ pecadugũ rũ marũ cuxũ nũxũ changechaũ”, rũ éxna:

“¿Inachi rũ íxũ!” ñágũxũ nũxũ? ²⁴ —Natũrũ ñuxma rũ tá pexũ nũxũ chadauxẽẽ na Chaunatũ núma choxũ muxũ na duũxũgũaxũ nũxũ changechaũxũcèx i norũ pecadugũ — ñanagũrũ. Rũ yexguma yema ñaxguwena rũ guma nawãixãchicũxũ ñanagũrũ: —Cumaã nũxũ chixu rũ ñinachi, rũ nayaxu i curũ caruũ, rũ cupatawa naxũ! —ñanagũrũ. ²⁵ Rũ yexgumatama guxũ ga duũxũgũpéxewa inachi ga guma nawãixãchicũ. Rũ nanayaxu ga norũ caruũ ga nagu nacaxũ. Rũ Tupanaxũ yacuèxũũchigũácũma napatawa naxũ. ²⁶ Rũ guxũma ga duũxũgũ rũ nabaixãchiãẽgũ. Rũ Tupanaxũ nicuèxũũgũ. Rũ poraãcũ namuũẽãcũma ñanagũrũgũ: —Ñuxma rũ nũxũ tadaugũ i ñuxre i Tupanaãrũ puracũgũ i aixcũma mexẽchixũgũ —ñanagũrũgũ.

Lebícèx naca ga Ngechuchu

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Rũ yemawena ga Ngechuchu rũ ínaxũxũ ga guma ñwa. Rũ wũxi ga yatũ ga Dumaãrũ ãẽxgacũcèx dũeru ngĩxũ ideetanũxũxũtawã naxũpetũ. Rũ guma yatũ rũ Lebĩ nixĩ ga naega. Rũ yéma dũeru ngĩxũ ínadexũwa narũto. Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Chowe rũxũ! —ñanagũrũ. ²⁸ Rũ inachi ga Lebĩ, rũ yéma nanatèx ga norũ guxũma, rũ Ngechuchuwe narũxũ. ²⁹ Rũ yixcama ga Lebĩ rũ Ngechuchucèx napatawa wũxi ga taxũ ga õna naxũ. Rũ muxũma ga yatũgũ ga Lebĩrũũ dũeruarũ degũwa puracũexũ, rũ muxũma ga togũ ga duũxũgũ rũ ta yéma mechawã narũtogũ. ³⁰ Natũrũ ga yema Parichéugũ rũ ngúexẽeruũgũ ga Moĩchearũ mugũarũ nguxẽẽtaeruũgũ, rũ inanaxũgũe na Ngechuchuarũ ngúexũgũchigagu chixri yadexagũxũ. Rũ ñanagũrũgũ: —¿Tũxcũũ wũxiwa pechibũe rũ namaã pexaxegũ i ngẽma yatũgũ i Dumaãrũ ãẽxgacũcèx dũeru ngĩxũ dexũ rũ ngẽma pecaduãxgũxũ? —ñanagũrũgũ. ³¹ Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Ngẽma poraexũ rũ taxucèxma duturu nanaxwèxegũ, natũrũ ngẽma idaaweexũ nixĩ i duturu naxwèxegũxũ. ³² —Choma rũ tama mexũgũna na chaxuxũcèx nixĩ i núma chaxũxũ, natũrũ pecaduãxgũxũna na chaxuxũcèx nixĩ i núma chaxũxũ na ngẽmaãcũ nũxũ naxoexũcèx i nacũmagũ i chixexũgũ rũ Tupanawe naxĩxũ —ñanagũrũ.

Ngechuchuna nacagũe ga aurechiga

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Rũ yexguma Ngechuchuna nacagũe ga duũxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Cuãũ ya baiũxẽẽruũãrũ ngúexũgũ rũ Parichéugũarũ ngúexũgũ rũ nayumũxẽgũeche, rũ muẽxpũxcũna rũ naxauree rũ tama nachibũe erũ Tupanagu narũxĩnũẽ. Natũrũ i curũ ngúexũgũ, rũ guxũguma nachibũe rũ naxaxegũmare —ñanagũrũgũ. ³⁴ Natũrũ ga Ngechuchu rũ nanangãxũ, rũ wũxi ga ore ga nũgũchigaxũtama namaã nixu, rũ ñanagũrũ: —¿Éxna wũxi i ngĩgũarũ petawã rũ pexcèx namexũ na penaxaureexẽẽxũ i ngẽma nũxna naxugũxũ ega natanũwa nangẽxmagu i ngẽma yatũ i ngexwacèx ãmaxũ? Rũ tama nixĩ. ³⁵ —Natũrũ wũxi i ngunexũ rũ ngẽma yatũ i ngexwacèx ãmaxũ, rũ tá namũcũgũna nixũgachi. Rũ ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i aixcũma naxaureexũ i namũcũgũ —ñanagũrũ. ³⁶ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ namaã nũxũ nixu ga wũxi ga ore ga yema duũxũgũcũma ga nuxcũmaũxũchiga rũ noxrũtama nguxẽẽtae i ngexwacaxũxũchiga. Rũ ñanagũrũ: —Taxúema wũxi i ngexwacaxũxũ i naxchiruta tiyo na namaã tanapaitaxũcèx i wũxi i naxchiru i marũ ngauxũ. Erũ ngẽxguma ngẽmaãcũ tanaxũxgu rũ tanachixexẽẽ

i ngēma naxchiru i ngexwacaxūxū. Rū ñuxūchi ngēma natūchi i ngexwacaxūxū rü tama nüxū nayatāūxū i ngēma naxchiru i marü ngauxū. ³⁷ —Rü ngēxgumarūü ta rü taxúema ngexwacaxūcü ya binu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchiü i marü ngauxū i naxchèxmünaxcèx. Erü ngēxguma ngēmaäcü naxūxgu rü yima binu ya ngexwacaxūcü rü tá narüngu, rü tá nayawāixēē i ngēma naxchiü i ngauxū i naxchèxmünaxcèx. Rü ngēxma tá nayarütaxu ya binu rü ngēma naxchiü rü ta. ³⁸ —Rü ngēmacèx tanaxwèxe na yima ngexwacaxūcü ya binu rü ngexwacaxūxū i naxchiügu yabacuchixū. Rü ngēmaäcü rü taxuütáma inayarütaxu. ³⁹ —Rü taxúema ya texé ya tümamaã yaxúxe na ngúchiacü ya binu tayaxaxūxū rü tüxū nangúchaü na tayaxaxūxū ya binu ya ngexwacaxūcü ya mañcuracü. Rü ngēxgumarūü ta nixī i ngēma duūxūgü i marü namaã yaxūxū i nuxcümaūxū i nacüma i chixexū rü tama nanayauxgüchaü i ngēma mexū i nguxēētae i ngexwacaxūxū —ñanagürü ga Ngechuchu.

6

Ngechucharü ngúexūgü rü trigu nicāūētanü ga ngūxchigaarü ngunexūgu (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Rü wüxi ga ngūxchigaarü ngunexūgu rü Ngechuchu rü norü ngúexūgümaã trigunecüwa nachopetü. Rü norü ngúexūgü rü inaxiäcüma yoxocüne trigu nicāūtanü. Rü naxméxmaã nanadaxi ga trigu rü nayangóētanü. ² Rü ñuxre ga Parichéugü rü yema ngúexūgüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü ngūxchigaarü ngunexūgu penabuxu i trigu? Erü ngūxchigaarü ngunexūgu rü nachuxu na texé puracūxū —ñanagürügü. ³ Rü Ngechuchu nanangāxū, rü ñanagürü: —¿Taguma éxna poperawa nüxū pedau ga tacü na naxūxū ga nuxcümaücü ga äēxgacü ga Dabí ga yexguma nataiyagu ga nüma rü natanūxūgü? ⁴ —Rü Tupanapatagu naxücu rü nüxū nadau ga yema pāü ga üünexū ga yexma nuxū. Rü yema pāü rü nachuxu ga ngexerúxemare na nangóxū, rü paigücèxicatama nixī. Natürü Dabí nanayaxu ga yema pāü rü nanangóx, rü natanūxūmaã rü ta nangau —ñanagürü. ⁵ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Tupana Nane ya duūxūxū ixīcü rü namaã inacuèx i ngūxchigaarü ngunexū —ñanagürü.

Wüxi ga yatü ga yumécüchiga (Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Rü to ga ngūxchigaarü ngunexūgu rü Ngechuchu rü ngutaquéxepataügu naxücu. Rü inanaxügü ga na nanguxēētaexū. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga norü tügünewa yumécü. ⁷ Rü yema ngúexēēruügu ga Moíchéarü mugüwa nguxēētaegüxū rü Parichéugü, rü Ngechuchuxū nangugügü ngoxita ngūxchigaarü ngunexūgu guma yumécüxū namexēē, yerü naxcèx nadaugü ga ñuxäcü norü äēxgacügüxütawa na ínaxuaxūgüāxū. ⁸ Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxū nacuèx ga yema naäēwa nagu naxīnüēxū ga yema yatügü. Rü yemacèx guma yumécüxū ñanagürü: —¿Írüda rü nuxā ngāxütanügu yachi! —ñanagürü. Rü guma yumécü rü inachi rü norü ngāxütanügu nayachi. ⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna naca ga yema Parichéugü rü yema mugüwa nguxēētaegüxū, rü ñanagürü nüxū: —¿tacü nixī i ngema mexū ixūxū i ngūxchigaarü ngunexūgu? ¿Rü ngema mexū rü éxna chixexū? ¿Rü namexū i na namaxēēxū rü éxna yamáxū? —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma Ngechuchu nüxū nidaugüächi ga yema duūxūgü ga yéma yexmagüxū. Rü guma yumécüxū ñanagürü: —¿Iyanawéxächixēē ya cuxméx! —ñanagürü. Rü guma yatü rü nügü inayarüwéxächiméxēxēē, rü narümeméx. ¹¹ Natürü yema Parichéugü rü ngúexēēruügu ga Moíchéarü mugüwa nguxēētaegüxū, rü poraäcü nanuē. Rü nügü nixucüxégü na ñuxäcü tá Ngechuchuxū na yamèxgüxū.

*Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexüğü na tóxnamana namugüãxücèx
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)*

¹² Rü yexguma ga Ngechuchu rü dauxchitawa, wüxi ga mèxpúnewa naxü na yéma yayumüxèxücèx. Rü guxü ga yema chütaxügu rü yéma nayumüxè. ¹³ Rü yexguma yangóonegu, rü Ngechuchu norü ngúexüğücèx naca. Rü natanüwa nayadexechi ga 12. Rü yema nixi ga yatügu ga Ngechuchu nüxü unetagüxü na tóxnamana nangegüãxücèx ga norü ore. ¹⁴ Rü yema yatügu ga nadexü rü Chimáü ga Pedrugu nanaxüéga nixi ga wüxi. Rü to nixi ga Aüdré ga Chimáü naëneë, rü Chaütiágu rü Cuáü, rü Piripi, rü Baturumé, ¹⁵ rü Mateu, rü Tumachi, rü Chaütiágu ga Arupéu nane rü Chimáü ga iporaãcüücü, ¹⁶ rü Yuda ga Chaütiágueneë, rü Yuda Icariüte ga yixcama Ngechuchuxü íxuaxüxü naëchita.

*Ngechuchu rü muxüma ga duüxüğüxü nangúexèë
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Rü Ngechuchu rü yema yatügu ga nadexümaã ínarüxügu nawa ga guma mèxpúne. Rü wüxi ga nachica ga ínametachinüãnexüwa nayachaxächitanü. Rü yéma nayexmagü ga muxüma ga duüxüğü ga guxü ga Yudéaanewa ne íxü, rü Yerucharéüwa ne íxü, rü taxtü ga taxüãnacüwa ga Chidáüwa rü Tiruwa ne íxü. Rü yéma naxi yerü Ngechuchuxü naxinüëchaü, rü nanaxwèxegü ga Ngechuchu na nameëxèxü ga norü daawegüwa. ¹⁸ Rü yema duüxüğü ga chixexü ga naãë nawa yexmagüxü rü ta naxcèx nitaanegü. ¹⁹ Rü guxüma ga duüxüğü rü Ngechuchuxü ningögüğüchaü, yerü norü poramaã nanameëxèë.

*Duüxüğü i taãëgüxüchiga rü duüxüğü i ngechaüğüxüchiga
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Rü yexguma Ngechuchu rü norü ngúexüğüxü nadawenü, rü ñanagürü nüxü: — ¡Petaãëgü i pema ya ingearü ngëmaxüãxgüxe! Rü Tupana aëxgacü íxixüwa rü pema rü tá ta pexächica. ²¹ — ¡Rü petaãëgü i pema i ñuxma taiyaexe! ¡Rü tá meãma pingãxcharaüğü! ¡Rü petaãëgü i pema i ñuxma auxexe! Rü yixcama rü tá pecugüe. ²² — ¡Rü petaãëgü i pema i ngëxguma duüxüğü pexchi aiegu, rü pexü ínawoüxgu, rü tacü pemaã yaxugüegu, rü chaugagu chixri pechiga yadexagügu! ²³ — Rü ngëxguma ngëma pexü üpetügu, rü ¡petaãëgüama rü tama pexoegaãëgü! Erü daxüguxü i naãnewa rü tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i mexèchixü. Rü dücax, ñaã duüxüğü i ñuxma pexchi aiexüãrü oxigü rü yexgumarüü ta nixi ga naxchi na naxaieü ga nuxcümaüğüxü ga Tupanaãrü orearü uruüğü. ²⁴ — Natürü wüxi i ngechaü tá nixi i pexcèx i pema ya muãrü ngëmaxüãxgüxe erü núma ñoma i naãnewa rü marü petaãëgü. ²⁵ — Rü wüxi i ngechaü tá nixi i pexcèx i pema ya marü ingaxcharaüğüxe erü tá petaiyae. Rü wüxi i ngechaü tá nixi i pexcèx i pema i ñuxma marü cugüexe, erü yixcama rü perü ngechaümaã tá pexauxe. ²⁶ — Rü wüxi i ngechaü tá nixi i pexcèx i ngëxguma guxüma i duüxüğü pexü icuèxüüğügu. Erü ngëma duüxüğü i ñuxma pexü icuèxüüğüxüãrü oxigü rü yexgumarüü nüxü nicuèxüüğü ga nuxcümaüğüxü ga orearü uruügünetata.

*Name nixi i nüxü tangechaü i ngëma tamaã rüxuanüğüxü
(Mt 5.38-48, 7.12)*

²⁷ — Natürü pema i ñuxma na choxü pexinüëxü rü pemaã nüxü chixu rü: — ¡Nüxü pengechaü i ngema pemaã rüxuanüğüxü! ¡Rü meã nüxü perüngüxèëx i ngëma pexchi aiexü! ²⁸ — ¡Rü meã nachiga pidexagü rü naxcèx ípeca i Tupanaãrü ngüxèë naxcèx i ngëma pemaã guxchigagüxü! ¡Rü naxcèx peyumüxègü i ngëma chixri pechigamaã idexagüxü! ²⁹ — Rü ngëxguma texé cumaã nuxgu rü cuxü tapechiwegu rü name nixi i tama cuxütanü ega woo curü tochiwewa rü ta cuxü tapechiwegu. Rü ngëxguma texé cuxü napuarü gáuxüchiruãxgu, rü name nixi i tüxü cungechaüãma ega woo curü daxü rü ta cuxna tanapuxgu. ³⁰ — ¡Rü tüxna naxã ya texé ya curü ngëmaxüçèx ícaxe! Rü

ngëxguma texé curü ngëmaxü cuxna napuxgu, rü tama name i naxcèx cungema. ³¹ — Rü ngëma mexü i pema penaxwèxexü na togü pemaã naxüxü, rü name nixi i pema rü ta ngëmaäcü mexü namaã pexü. ³² —Rü ngëxguma pema rü ngëma duüxügü i pexü ngechaüxüxüxücatama pengechaügu, rü ꞥtacüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaäcü nanaxügü. ³³ —Rü ngëxguma ngëma duüxügü i cuxü rüngüxëxüxüxücatama curüngüxëëgu, rü ꞥtacüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaäcü nanaxügü. ³⁴ —Rü ngëxguma ngëma duüxügü i ixäärü dïëruáxüxüxücatama cunaxãxgu i curü dïëru, rü ꞥtacüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaäcü nanaxügü, erü nüxü nacuèxgü rü tá nüxü nanataeguxëë i ngëma dïëru. ³⁵ —Natürü pema rü name nixi i nüxü pengechaü i ngëma pemaã rüxuwänügüxü, rü nüxü perüngüxëë. Rü ngëxguma tacüçèx pexna nacaxgu, rü name nixi i tama pexoegaãäcüma nüxna penaxã ega woo nagu perüxüxüxügu na ngürüächi täütáma pexü nataeguxëëxü. Erü ngëxguma ngëmaäcü penaxüxgu, rü Tupana rü ngëmaärü yexera tá poraäcü pexü nanataeguxëë, rü naxäcügü tá pixigü ya yima Tupana ya Poraxüchicü ya nüxü rüngüxëëcü ta i ngëma taguma moxë nüxna ägüxü rü ngëma chixecümagüxü. ³⁶ —Rü pema rü name nixi i pengechaüwaxegü, ngëma Penatü ya Tupana na ngechaüwaxexürüü.

*Tama name i chixexügu namaã perüxüxü i togü
(Mt 7.1-5)*

³⁷ —¡Rü taxü i togüxü pixuxü! Rü ngëxguma ya Tupana rü täxütáma pexü nixu na pechixexü. ¡Rü taxü i poxcu namaã pexuegüxü i togü! Rü ngëxguma ya Tupana rü täxütáma poxcu pemaã naxuegu. ¡Rü nüxü nüxü perüngümae i norü chixexü i togü! Rü ngëxguma ya Tupana rü tá pexü nüxü narüngüma i perü chixexü. ³⁸ —¡Rü togümaã pengau i perü ngemaxügü! Rü ngëxguma ya Tupana rü tá pexna nanaxã. Rü ñoma wüxi i choca i meãma napaxürüü rü meama ípoçcuxürüü tá Tupana pexna nanaxã. Erü ngëma nguruxü i namaã cumücüna cuxãxü i curü ngemaxü rü ngematama nguruxümaã tá Tupana cuxna nanaxã —ñanagürü. ³⁹ Rü Ngechuchu rü ñaã cuèxruü norü ngüexüxümaã nixu, rü ñanagürü: —¡Nüxäcü i wüxi i ngexetüxü rü to i ngexetüxüxü namaxü nacuèxëxü? Erü ngëma taxre i ngexetüxü rü wüxi i äxmaxügu tá nügümaã nayayicu. ⁴⁰ —Rü taxüma i ngüexü rü norü ngüexëëruüxü narüyexera. Natürü ngëxguma meã nanguxgu rü tá naxrüxü nixi ya norü ngüexëëruü. ⁴¹ —¡Rü tuxcüü nachiga quidexa i cumücü naxcèx i ngëma íraxü i chixexü i naxüxü natürü tama cugütama cungügü naxcèx i ngëma chixexü i taxü i cuxüxü? ⁴² —Rü ngëxguma tama nüxna cucuèxächigu i ngëma chixexü i taxü i cumatama cuxüxü, rü ¡ñuxücürüwa i nagu curüxüxüxü na cunamexëëxü i ngëma cumücüarü chixexü i íraxü? Pa Duüxü i Meã Maxnetaxüx, name nixi i cuxira nüxü curüxo i ngëma chixexü i taxü i cumatama cuxüxü, rü ngëxguma tá cume na nüxü curüngüxëëxüçèx i cumücü na nüxü naxoxüçèx i ngëma chixexü i íraxü i naxüxü.

*Wüxi i nanetü rü norü owa nixi i nüxü icuáxü
(Mt 7.17-20, 12.34-35)*

⁴³ —Nataxuma i nanetü i mexü i chixearü oóxü. Rü nataxuma i nanetü i chixexü i meärü oóxü. ⁴⁴ —Rü wüxichigü i nanetü rü norü owa nixi i nüxü icuáxü. Rü wüxi i torawa rü taxucürüwama wüxi i orix i imüxü tayaxu. Rü wüxi i chuxchuxüwa rü taxucürüwa uba tayaxu. ⁴⁵ —Rü wüxi ya mecü ya yatü rü mexü i orexü nixu, erü naãëwa rü aixcüma mexügu narüxüxü. Natürü wüxi i yatü i chixecümaxü rü chixexü i orexü nixu, erü chixexügu narüxüxü. Rü ngëma naãëwa ngëmaxü i chixexü nixi i nüxü yaxuxü.

Īpata ya nutaétügu üxũne rü ĩpata ya naxnücüétügu üxũnechiga
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ —ĴTüxcüũ i pema rü: “Pa Torü Corix” ñaperügu choxũ, natürü tama penaxü i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ? ⁴⁷ —Rü ñuxma tá pemaã nüxũ chixu na ñuxácü tĩxũ ya yíxema chowe rüxüxẽ rü choxũ ĩnuxẽ rü naxúxe i ngẽma tümamaã nüxũ chixuxũ. ⁴⁸ —Rü tümã rü wüxi ga yatü ga üpatacü rü yamèxmaücü ga norü caxta ñuxmata nutawa nangucürüũ tixĩ. Rü yexguma namèxgu ga taxtü rü yabaixũgu ga napata, rü woo ga na naporaũchiüxũ, rü tama niwèxtaũ, yerü meãma inapugüarü caxtaãx ga guma ĩ. ⁴⁹ —Natürü yíxema nüxũ ĩnũmarexe i chorü ore natürü tama naxúxe i ngẽma tümamaã nüxũ chixuxũ, rü wüxi ga yatü ga naxnücüétügumare üpatacürüũ tixĩ. Rü yexguma namèxgu ga taxtü, rü nibaixũ ga napata, rü naporaũchiü. Rü niwèxtaũ ga napata, rü yexma nayarüxo ga guma ĩ.

7

Ngechuchu rü Dumacũãx ga churaragüarü ãëxgacüarü duũxũxũ narümexẽẽ
(Mt 8.5-13)

¹ Rü yexguma nüxũ nachauxgu ga duũxũgümaã na yadexaxũ ga Ngechuchu, rü Capernáüwa naxü. ² Rü yéma nayexma ga wüxi ga churaragüarü capitáũ ga Dumacũãx. Rü guma capitáũ rü nüxũ nayexma ga wüxi ga norü duũxũ ga poraãcü nüxũ nangechaũxũ. Rü yema norü duũxũ rü niðaawe, rü naturaxüchi. ³ Rü yexguma Ngechuchuxũ naxĩnũchigagu ga guma capitáũ, rü Ngechuchuxũtawa nanamugü ga ñuxre ga Yudíugüarü ãëxgacügüerugü. Rü ñanagürü nüxũ: —ĴNgema Ngechuchuxũtawa pexĩ na nüxũ pecèxũgüxũcèx rü núma naxü na chorü duũxũcèx yanataanexẽãxũcèx! —ñanagürü. ⁴ Rü Ngechuchuxũtawa naxĩ, rü poraãcü nüxũ nacèxũgü, rü ñanagürügü: —Name nixĩ i nüxũ curüngũxẽẽ ya torü capitáũ. ⁵ —Erü nüma rü guxũ i Yudíugüxũ nangechaũ. Rü nümatama nanaxütanü na naxügüãxũcèx ga torü ngutaquéxepataũ —ñanagürügü. ⁶ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narüxü. Natürü yexguma marü capitáũpataxũ yangaicagu, rü nüma ga capitáũ rü Ngechuchucèx yéma nanamu ga ñuxre ga namücügü na namaã nüxũ yanaxugüxũcèx ga norü ore ga ñaxũ: —Pa Corix, tama cuxũ chachixewechaũ na chopatawa cunguxũ erü choma rü taxuwama chame na chopatagu na cuxücuxũ. ⁷ —Rü ngẽmacèx nixĩ i tama chomatama cuxcèx chayaçaxũ. Rü chanaxwèxe i curü orewaxicatama nüxũ quixu na naxcèx yataanexũ tá i chorü duũxũ. ⁸ —Erü choma rü ta chorü ãëxgacüméxèwa changèxma, rü choxméxwa nangèxmagü ta i ñuxre i churaragü. Rü ngèxguma chanamuxgu i wüxi na ngextá naxüxũcèx, rü ngema naxü. Rü ngèxguma chaugüxũtawa naxcèx changemagu i to, rü chauxũtawa nangu. Rü ngèxguma chorü duũxũxũ chamuxgu na tacü na naxüxũcèx, rü choxũ nanaxü —ñanagürü. ⁹ Rü nüma ga Ngechuchu rü yexguma nüxũ naxĩnũgu ga yema capitáũãrü ore rü nabaixãchiãẽ. Rü yema duũxũgü ga nawe rüxĩxũxũ nadawenü, rü ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü taxuũma i Yudíugütanüwa nüxũ ichayangau i wüxi i duũxũ i ngẽma yatürüũ aixcüma yaxõxũ —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma nawoegugu ga yema capitáũmücügü ga Ngechuchuxũtawa namugüxũ, rü nüxũ inayangaugü ga marü naxcèx na yataanexũ ga yema capitáũãrü duũxũ.

Ngechuchu ĩnanadaxẽẽ ga wüxi ga yutecü ngĩne

¹¹ Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga ĩãne ga Naĩgu ãeganewa naxü. Rü nawe narüxĩ ga norü ngüexũgü, rü muxũma ga togü ga duũxũgü. ¹² Rü yexguma guma ĩãneãrü ngaicamana nanguxgu, rü tüxũ nadau ga wüxi ga yueta ga tèxgüwa tüxũ nangegüxe. Rü guxema yuetaarü mamá rü tayute rü guma yucü rü guxicatama nixĩ ga tümãne ixĩcü. Rü muxũma ga duũxũgü ga guma ĩãnecũãx rü tüxũ ĩnixümücügü. ¹³ Rü

yexguma Cori ga Ngechuchu guma yucüarü mamaxü dèuxgu, rü nüxü ingechaütümüü. Rü ñanagürü ngixü: —¡Táxú i cuxaxuxü! —ñanagürü. ¹⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü yuetacèx nixü, rü nüxü ningögü ga tümachiü. Rü yema tüxü ingetaügüxü rü tümamaã inayachiächitanü. Rü ñanagürü ga Ngechuchu tüxü ga guxema yueta: —Pa Ngextüxcüx, ¡rüda! —ñanagürü. ¹⁵ Rü yexguma ga guxema yuchiréxe rü ítarüto, rü itanaxügü ga na tidexaxü. Rü Ngechuchu rü tümaëna tüxü namu. ¹⁶ Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga duüxügü, rü guxüma namuñë. Rü inanaxügie ga Tupanaxü na yacuèxüügüxü. Rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaärü orearü uruü i poraxü tatanüwa nangox. Rü ñanagürügü ta: —Tupana nuã naxü na norü duüxügüxü yanangüxëxücèx —ñanagürügü. ¹⁷ Rü guxüma ga Yudéaanewa rü norü ngaicamana, rü duüxügü nüxü nacuáchigagü ga yema Ngechuchu üxü.

Cuáü ga baiüxëëruü rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga taxre ga norü duüxügü
(Mt 11.2-19)

¹⁸ Rü Cuáü ga baiüxëëruü rü nüxü nacuáchiga ga guxüma ga yema Ngechuchu üxü, yerü norü ngüexügü ga Cuáü rü namaã nüxü nixugü. Rü yemacèx ga Cuáü rü taxre ga norü ngüexügücèx naca. ¹⁹ Rü Ngechuchuxütawa nanamugü. Rü Cuáü rü ñanagürü nüxü: —¡Ngema pexí rü Ngechuchuna peca rü ñapegügü nüxü: “¿Cuma yíxü i Cristu i cuxü ítanangüxëxü, rü éxna to tá yixí i Cristu?” ñapegügü nüxü! ²⁰ Rü yema yatügü ga Cuáü Ngechuchuxütawa mugüxü, rü Ngechuchucèx naxí. Rü ñanagürügü nüxü: —Cuáü ya baiüxëëruü núma cuxütawa toxü namugü na cuxna tayacagüxücèx rü ¡aixcüma cuma quiixü i Cristu ya núma nguxchaücü, rü éxna to tá yixí i Cristu? —ñanagürügü. ²¹ Rü yexgumatama Ngechuchuxütawa nangugügu ga Cuáüärü ngüexügü, rü Ngechuchu nanameëxëë ga muxüma ga duüxügü ga nagúxüraüxü ga daawemaã idaaweexü rü yema ingoxoáxü. Rü nayadauchigüxëë ga muxüma ga ingexetüxü. ²² Rü yemacèx Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —¡Pewoegu rü Cuáümaã nüxü peyarüxu i ngëma pematama nüxü pedauxü rü nüxü pexínüxü! ¡Rü namaã nüxü pixu i ñuxäcü i ngëma ingexetüxü rü marü nidauchigü, rü ngëma ichixeparaxü rü marü inachigü, rü ngëma chaxüneäxgüxü rü marü naxcèx nitaanegü, rü ngëma ngauchixëgüxü rü marü ningoxnamachixëgü, rü ngëma yuexü rü wenaxärü namaxë, rü ngëma ingearü ngëmaxüáxümaã rü marü nüxü tixu i Tupanaärü ore i mexü! ²³ —Rü tataã ya yíxema texé ya tama choxü rüxoxe —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁴ Rü yexguma nawoeguxgu ga yema duüxügü ga Cuáü yéma mugüxü, rü Ngechuchu inanaxügü ga guma Cuáüchiga na yadexaxü. Rü duüxügümaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —¡Tacü nixí ga pema ípeyadaugüxü ga dauxchitawa ga taxúema íxãpataxüwa? ¿Éxna wüxi ga yatü ga turaxü ga ñoma dexne ga buanecü yaxíãxtanücüüxëëcürüü ixixü nixí ga ípeyadaugüxü? ²⁵ —Rü éxna tama guma ípeyadaugügu, ¿rü tacü nixí ga ípeyadaugüxü? ¿Éxna wüxi ga yatü ga poraäcü nügü ngëxäëcü ípeyadaugü? Pema nüxü pecuèx i ngëma poraäcü nügü ngëxäëgüxü rü äëxgacügü ya tacügüpatawa nangëxmagü, rü taxucèxma dauxchitawa nangëxmagü. ²⁶ — ¡Tacü éxna nixí ga ípeyadaugüxü? ¿Éxna wüxi ga Tupanaärü orearü uruü? Ngëmaäcü aixcüma yema nixí ga ípeyadaugüxü. Rü pemaã nüxü chixu rü Cuáü ya baiüxëëruü rü tama wüxi i ngëxürüüxü i Tupanaärü orearü uruü nixí. ²⁷ —Rü Cuáüchiga nixí ga naxümatüxü ga yema Tupanaärü ore ga ñaxü:

“Cupéxegu chayamu i chorü orearü ngeruü na cuxcèx namexëëxücèx i duüxügüarü maxü”,
ñaxü. ²⁸ —Rü pemaã nüxü chixu rü guxü i duüxügütanüwa rü nataxuma i Tupanaärü orearü uruü i Cuáü ya baiüxëëruüärü yexera. Natürü yíxema Tupana äëxgacü íxixüwa wixwexüchi üxe, rü Cuáüärü yexera tixí —ñanagürü. ²⁹ Rü guxüma ga duüxügü rü

woo yema yatügü ga Dumaärü äëxgacüçèx dïëru ngïxü ideetanüxü, rü nüxü naxïnüë ga yema Ngechuchuarü ore rü ñuxüchi Tupanaxü nicuèxüügü yerü nüxü nicuèxächitanü na aixcüma mecü yïixü ga Tupana. Rü yema nixï ga duïxüügü ga ùpaacü Cuáü íbaiüxëëxü. ³⁰ Natürü yema Parichéugü rü yema ngúexëëruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü rü tama nanaxwèxegü ga Cuáü na ínabaiüxëëxü. Rü yemaacü nüxü naxoe ga yema mexü ga Tupana naxcèx üxchaüxü. ³¹ Rü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tacügu tá chanangu i ñomaüçüü maxëxü i duïxüügü? ¿Rü nanataçüraügü? ³² —Rü ñaä duïxüügü rü taxuxümaäma nataäëgü ngëxgumarüü i ngema buxüügü i ïãxtüwa rütogüxü, rü íxïnüçèxwèxegüxü, rü tagaäcü namüçügüxü ñagüxü:

“Marü wowerumaä pexcèx tapaxetagu natürü tama ípixüächitanüxü. Rü marü ngechaüxü i wiyaegu pexcèx tawiyaegü natürü tama pexauxe”, ñagüxü. Rü ngëma buxügürüü taxuxümaäma nataäëgü i ñomaüçüü i duïxüügü. ³³ —Yerü ga Cuáü ga baiüxëëruü rü núma naxü, rü tama päü nangõx rü tama binu nayaxaxü. Rü yexguma ga pema rü: “Nangoxoãx” ñaperügü nüxü. ³⁴ —Rü ñuxüchi núma chaxü i choma ya Tupana Nane na duïxüxü chíxü, rü õna changõx rü binu chayaxaxü. Rü ngëxguma i pema rü ñaperügü choxü:

“Choma rü chataanüxüchi rü changãxwèxe, rü pecaduã x-güxü i duïxüügümaä chaxãmüçü, rü yatügü i Dumaärü äëxgacüçèx dïëru ngïxü ideetanüxümaä chaxãmüçü”, ñaperügü choxü. ³⁵ —Natürü Tupanaärü cuèx rü meäma nangox tümawa ya yïxema aixcüma nawe rüxïxë —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Chimáü ga Parichéupatawa nayexma

³⁶ Rü wüxi ga Parichéu rü Ngechuchuna naxu na napatawa nachibüxüçèx. Rü yéma naxü ga Ngechuchu rü yema Parichéuarü mechawa nayarüto. ³⁷ Rü wüxi ga ngeçü ga chixri maüxcü ga guma íanecüãx, rü yexguma nüxü nacuáchigagu na Parichéupatawa tá na nachibüxü ga Ngechuchu, rü yéma ixü. Rü yéma inange ga wüxi ga pumara ga yixixü ga wüxi ga butiya ga nutanaxcèxmaä äxchiüxü. ³⁸ Rü naxauxäcüma Ngechuchucutüxütawa iyarüttoxõchi. Rü ngïxgüxüxëtümaä iyawaicutüxëë. Rü ngïyaemaä ínapicutü, rü inachuxcutü. Rü ñuxüchi yema pumaramaä inachacutü. ³⁹ Rü yexguma yemaxü nadëuxgu ga yema Parichéu ga Ngechuchuna uxü, rü naäëwa nagu narüxïnü rü nügümaätama ñanagürü: —Ngëxguma chi ñaä Ngechuchu rü aixcüma wüxi i Tupanaärü orearü uruü yixïgu, rü nüxü chi nacuèx na tacü yïixü i ñaä ngexü i nüxü ingögüxü rü ñuxäcü na namaxüxü rü poraäcü na napecaduãxü —ñanagürü ga naäëwa. ⁴⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü nacuèxama rü Parichéuxü ñanagürü: —Pa Chimáüx, choxü nangëxma i wüxi i ore i cumaä nüxü chixuxchaüxü —ñanagürü. Rü nüma ga Parichéu rü Ngechuchuxü nangãxü, rü ñanagürü: —¿Ëcü, chomaä nüxü ixu, Pa Ngúexëëruüx! —ñanagürü. ⁴¹ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Taxre ga yatügü rü wüxi ga corixütawa nanangetanü. Rü wüxi nanangetanü ga 500 tachinü ga dïëru rü to nanangetanü ga 50 tachinü. ⁴² —Natürü yema taxre rü taxuacü nanaxütanü ga norü ngetanü. Rü yemacèx düxwa yema norü cori rü nüxü nüxü narüngüma ga yema nüxü na nangetanügüãxü. Rü ñuxmax, Pa Chimáüx, rü ¿chomaä nüxü ixu! rü ¿ngëxürüüxü ga yema taxre ga yatügü rü yexeraäcü norü corixü nangechaü? —ñanagürü. ⁴³ Rü Ngechuchuxü nangãxü ga Chimáü, rü ñanagürü: —Chauxcèx ga yema yexeraäcü nüxü nangetanüxü nixï ga yexeraäcü norü corixü ngechaüxü —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Ngëmääcü aixcüma nüma nixï —ñanagürü. ⁴⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngïxü nadawenü ga yema ngeçü, rü ñanagürü Chimáüxü: —¿Ngïxü cudadü i ñaä ngeçü? Rü cupatagu chaxücu i chomax, Pa Chimáüx, natürü tama dexá choxnata cuxã chorü yaxcutüruü. Natürü ñaä ngeçü rü ngïxgüxüxëtümaä

choxũ iyawaicutüxêê, rü ngĩyaemaã choxũ ñipicutü. ⁴⁵—Cuma rü tama choxũ cuchuxu i noxri choxũ curümoxêgu, natürü ngĩma i ñaã ngecü rü noxri núma changuxgumama rü choxũ iyachuxcutüchigü. ⁴⁶—Cuma rü tama pumaramaã choxũ cuchaeruxüra, natürü ngĩma i ñaã ngecü rü chaucutügu inaba i pumara. ⁴⁷—Rü ngẽmacèx woo namu i ngĩrü pecadugü natürü Tupana ngĩxũ nüxũ nangechaũ i guxũma, erü ngĩma rü aixcüma choxũ ingechaũ. Natürü yixema tama aixcüma ngechaũcèx íyaçaxe, rü tama poraãcü Tupanaxũ tangechaũ —ñanagürü. ⁴⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema ngecüxũ ñanagürü: —Curü pecadugü rü marü cuxũ nüxũ changechaũ —ñanagürü. ⁴⁹ Rü yema togü ga nüxna naxugüxũ ga yéma Ngechuchumaã mechawa yexmagüxũ, rü inanaxügü ga nügümücügümaächigü na yadexagüxũ. Rü ñanagürügü: —¿Tacü nixĩ i ñaã yatü, ecèx ngẽmaãcü duũxũgüaxũ pecaduxũ nangechaũxũ? —ñanagürügü. ⁵⁰ Natürü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ ga yema ngecü: —Marü cuxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ, erü choxũ cuyaxõ. ¡Ñuxma rü taãẽãcüma cuchüwa naxũ! —ñanagürü.

8

Ngexũgü ga Ngechuchuxũ rüingüxêêgüxũ

¹ Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaaneärü ñänegügu nixũägüchigü. Rü duũxũgümaã nüxũ nixuchigü ga Tupanaärü ore na ñuxãcü ãẽxgacü yiixũ ya Tupana. Rü ínaxümücügü ga yema 12 ga ngüexũgü ga marü nadexũ. ² Rü yexgumarüũ ta íiyaxümücügü ga ñuxre ga ngecügü ga úpaacü ngoxogü ngĩwa ínawoxũcü rü ngĩrü ðaaweewa ngĩxũ nameẽxêécü. Rü yematanüwa iyexma ga María ga Magadácũãxmaã ngĩxũ naxugücü ga úpaacü Ngechuchu 7 ga ngoxo ngĩwa ínawoxũcü. ³ Rü yéma iyexma ta ga Cuána ga Cuchu naxmèx. Rü Cuchu nixĩ ga wüxi ga ãẽxgacü ga Erodeaxũ puracüxũ. Rü yéma nayexmagü ta ga Chuchana rü mucüma ga náigü ga ngecügü ga ngĩrü ðĩerumaã Ngechuchuxũ rüingüxêêgücü.

Ore ga toecügu ixuxũ

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Rü muxũma ga yema ñänegücüãx ga duũxũgü, rü Ngechuchuxũtawa ínayadaugü. Rü yexguma yéma nangutaquẽxegügu ga muxũma ga duũxũgü, rü Ngechuchu namaã nüxũ nixu ga wüxi ga ore ga cuèxruũ, rü ñanagürü nüxũ: ⁵—Wüxi ga yatü ga toecü rü trigumaã nanagüane. Rü yexguma trigumaã nagüaneãgu rü ñuxre ga trigu, rü namagu nayi. Rü duũxũgü nawa nangagüxũ, rü werigü rü nanawecu. ⁶—Rü náigü ga trigu rü nutatanügu nayi. Rü yexguma naxügügu ga guma trigu, rü nipagü rü nayuemare, yerü nataxuma ga norü waianaxũ. ⁷—Rü náigü ga trigu rü tuxunecügu nayi. Natürü yexguma nayaegu ga tuxugü rü guma triguxũ inawocu rü nanadai. ⁸—Natürü náigü ga trigu rü mexũ ga waixũmügu nayi. Rü yemacèx ga yexguma nayaegu rü muxũma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü wüxipüxü ga triguwa ínanguxuchi ga 100 püxü ga trigu —ñanagürü. Rü yemawena rü Ngechuchu tagaãcü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: —Rü yixema açhixêgüxe, rü ñnaga taxĩnüë i ngẽma ore! —ñanagürü.

Tacüchiga nixĩ ga yema ore ga cuèxruũgügu ixuxũ

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Rü yexguma ga norü ngüexũgü rü nüxna nacagüe na tacüchiga yiixũ ga yema ore ga yatü ga toecügu ixuxũ. ¹⁰ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Tupana rü pexũ nüxũ nacüxêê i ngẽma êxũgüxũ i taxuũma i togü nüxũ cuáxũ i ñuxãcü ãẽxgacü na yiixũ i nümax. Natürü togüçèx rü cuèxruũgu chayaxúãcüma namaã nüxũ chixu i ore. Rü ngexguma woo nüxũ nadaugügu rü ñoma tama nüxũ nadaugüxũrüũ nixĩgü, rü woo nüxũ naxĩnüëgu rü ñoma tama nüxũ naxĩnüëxũrüũ nixĩgü —ñanagürü.

Ngechuchu rü meã nanangoxëë ga yema ore ga toecüchigagu yaxuxü
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Rû Ngechuchu rü ñanagürü: —Ngëma ore i toecüchigagu pemaã chixuxü rü ñaãchiga nixĩ. Rû ngëma trigupüxü rü Tupanaärü orechiga nixĩ. ¹² —Rû guma trigu ga namagu yixünerüü nixĩ i duüxügü i ngëma orexü ñnüëxü. Natürü Chataná rü ngëma duüxügüxü nüxü inayarüngümaëxëë i ngëma ore, na tama yaxögüãxücèx rü tama nayauxgüãxücèx i maxü i taguma gúxü. ¹³ —Rû guma trigu ga nutatanügu yixüne, rü ngëma nixĩ i duüxügü i nüxü ñnüëxü i Tupanaärü ore rü taãëcüma yaxögüxü. Natürü tama aixcüma nanayauxgü i ngëma ore, erü paxaãchi nayaxögü, rü yixcüra guxchaxü nüxü üpetügu, rü nüxü narüxoe i ngëma ore. ¹⁴ —Rû guma trigu ga tuxunecügu yixüne, rü ngëma nixĩ i duüxügü i Tupanaärü orexü ñnüëxü rü yaxögüxü natürü ñoma i naãneärü ngëmaxücèx oegaãëgüxü, rü norü ngëmaxüguama rüxñnüëxü rü tama nüxü rüxoechaüxü i norü ngúchaügü. Rû ngëmagagu düxwa tama Tupanacèx namaxë. ¹⁵ —Natürü guma trigu ga mexü ga waixümügu yixüne, rü ngëma nixĩ i duüxügü i aixcüma taãëcüma nayauxgüxü i Tupanaärü ore, rü naga ñnüëxü, rü meã naxcèx maxëxü. Rû ngëma nixĩ i duüxügü i aixcüma Tupanawe rüxixü rü naxügüxü i ngëma nüma nanaxwèxëxü.

Cuèrxuxü ga omügu ixuxü
(Mr 4.21-25)

¹⁶ —Taxúema wüxi i omüwa tanangixichi na tanatüxpechitaxücèx rü éxna tümaärü pechicatüügu tayaxücuchixücèx. Natürü ngóxügu tanaxú na tüxü nabaxixücèx ya yíxema ngexma chocuxe. ¹⁷ —Rû ngëxgumarüü ta i guxüma i tacü i cúácüma ixuxü rü yixcüra rü duüxügü tá nüxü nacüëxgüama. Rû guxüma i ngëma ñuxma duüxügücèx ëxügüxü rü tá nangoxoma. ¹⁸ —¡Meã iperüxñnüë i ñuxmax! Erü texé ya naga ñnüëxë i ngëma ore i mexü, rü Tupana tá yexeraäcü tüxü nüxü nacüëxëë. Natürü yíxema tama naga ñnüëxë, rü yexeraäcü tá tüxna nanayaxu i ngëma íraxü i tümaärü cuèx i noxri tüxü ngëxmachiréxü —ñanagürü.

Ngechucharü mamá rü naëneëgüchiga
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Rû naë ga Ngechuchu rü naëneëgü, rü yema Ngechuchu íyexmaxüwa tangugü. Natürü taxuacü naxütawaxüchi tangugü, yerü namuxüchi ga duüxügü. ²⁰ Rû wüxi ga duüxü Ngechuchumaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —Yéa düxétüwa tangëxma ya cue rü cueneëgü, rü cuxü tadaugüchaü —ñanagürü. ²¹ Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga duüxügü: —Rû yíxema nüxü ñnüëxë i Tupanaärü ore rü nagu maxexe rü yíxema tixĩ ya chaue rü chaueneëgü ixígüxe —ñanagürü.

Ngechuchu rü buanecüxü rü yuapexü ínayachaxächixëë
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Rû wüxi ga ngunexügu ga Ngechuchu rü norü ngüexügümaã wüxi ga ngegu nichoü. Rû ñanagürü nüxü: —¡Ngíxã daa naxtaxaarü tocutüwa taxĩ! —ñanagürü. Rû inaxĩächi. ²³ Rû yexguma yaxãüyane rü nipechigü ga Ngechuchu. Rû ngürüächi yexma nüxü naxü ga wüxi ga tacü ga buanecü. Rû guma nguewa rü niyauxcuchichigü ga dexá. Rû düxwa inayangutaügüchaü. ²⁴ Rû yemacèx nüma ga norü ngüexügü rü Ngechuchuxü nacagü ga na ínadaxücèx. Rû ñanagürügü nüxü: —Pa Ngüexëëruüx, ngëmama itabaxügü —ñanagürügü. Rû yexguma ga Ngechuchu rü ínarüda, rü buanecüxü rü yuapexü nanga. Rû ínayachaxächi ga buanecü, rü inayarüxo ga yuape, rü ínachaxanemare. ²⁵ Rû yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngüexügü: —¡Tacü pexü naxüpetü ecèx tama meã peyaxögüxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü rü nabaixächiãëgü. Rû

nügümücügüna nicachigü, rü ñanagürügü: —¿Tacü éxna nixĩ i ñaã yatü rü ngëmacëx èixrücü ya buanecü rü yuape rü naga naxĩnüëxü? —ñanagürügü.

Yatü ga Gadáracüãx ga ngoxogü nawa yexmagüxü
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Rü düxwa nextaxaarü tocutüwa nangugü ga Gadáaarü naãnewa. Rü yema naane rü Gariréaaneärü toxmèxtawa nayexma. ²⁷ Rü yexguma marü nguewa ínaxüegu, ga Ngechuchu, rü naxcèx nixü ga wüxi ga yatü ga guma ñanecüãx ga mucü ga taunecü ngoxogü nawa yexmagücü. Rü guxügüma nangexchiruecha. Rü tama ñwa nayexma, yerü duüxëchíquëxetanügu nayarüauxchigünexü. ²⁸ Rü yexguma Ngechuchuxü nadëuxgu, rü napéxegu nayacaxápüxü. Rü aita naxüãcüma ñanagürü: —¿Tüxcüü nuã choxü cuyachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupana ya Tacüxüchi Nanex? Rü cuxü chacèxü na tama ngüxü choxü quingexëxü —ñanagürü. ²⁹ Rü yema ñanagürü yerü Ngechuchu marü nanamu ga yema ngoxogü na ínachoxüxcèx. Rü muëxpüxcüna rü guma yatüxü naxãüãëxëxü ga yema ngoxogü. Rü duüxügü rü cadenamaã nayanëixchacüügüxü rü nayanëixparagüxü na taxuwama naxüxcèx. Natürü nüma rü naga nacaugüama ga cadenagü. Rü yema ngoxogü rü dauxchitawa ga taxúema íxãpataxüwa nanagagü. ³⁰ Rü Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tacü nixĩ i cuéga? —ñanagürü. Rü nüma rü Ngechuchuxü nangãxü, rü ñanagürü: —Muxüchixü nixĩ i chauéga —ñanagürü. Rü yema ñanagürü yerü namuxüchi ga yema ngoxogü ga guma yatügu chocuxü. ³¹ Rü yema ngoxogü rü Ngechuchuna nacagü ga tama ngëma poxcuchica i äxmaxü i taguma iyacuáxügu na nawocuãxücèx. ³² Rü guma mëxpüñeärü tuãchiwa nayexmagü ga muxüma ga cuchigü ga yéma chibüexü. Rü yemacèx ga yema ngoxogü rü Ngechuchuxü nacèxügü na yema cuchigügu nayachocuxücèx. Rü Ngechuchu rü: —Ngü —ñanagürü. ³³ Rü yexguma ga yema ngoxogü rü guma yatüwa ínachoxü rü yema cuchigügu nayachocu. Rü guxüma ga yema cuchigü rü ínaxüãchi, rü nextaacutüarü mëxpüxüwa nayarüyuxgü, rü yexma nayi. ³⁴ Rü yexguma yema cuchigüarü dauruügü nüxü daugügu ga yema ngupetüxü, rü nabaixãchiãëgü rü ínibuxmü. Rü ñanewa nüxü nayarüxugü, rü yema ñanearü ngaicamana ipeagüxü ga duüxügütanüwa rü ta nüxü nayarüxugügü. ³⁵ Rü ga duüxügü rü ínayadaugü ga yema ngupetüxü. Rü yexguma Ngechuchuxütawa nangugügu, rü yéma nüxü nadaugü ga guma yatü ga ngoxoãxchirécü. Rü Ngechuchucutüxütawa narüto, rü marü tama naxãüãë. Rü namuüë ga duüxügü. ³⁶ Rü yema duüxügü ga nüxü daugüxü ga yema ngupetüxü, rü yema íyadaugüxümaã nüxü nixugügü ga ñuxãcü Ngechuchu na namexëxü ga guma yatü ga ngoxoãxchirécü. ³⁷ Rü yexguma yemaxü naxĩnüëgu, rü guxüma ga yema Gadáaanecüãx ga duüxügü, rü Ngechuchuxü nacèxügü na ínaxüxcèx ga yema naãnewa, yerü poraãcü namuüë. Rü yemacèx ga Ngechuchu rü ngegu nixü, rü ínaxüãchi. ³⁸ Rü guma yatü ga ngoxoãxchirécü rü Ngechuchuxü nacèxü ga nawe na naxüxcèx. Natürü ga Ngechuchu rü nanamu ga yexma na naxãüxcèx, rü ñanagürü nüxü: ³⁹ —¿Cuchiüwa naxü, rü duüxügümaã nüxü yarüxu ga tacü cuxcèx na naxüxü ga Tupana! —ñanagürü. Rü ínixü ga guma yatü, rü guxüma ga yema ñanecüãx ga duüxügümaã nüxü nayarüxu ga tacü naxcèx na naxüxü ga Ngechuchu.

Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingögücüchiga
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Rü yexguma Ngechuchu wenaxärü taegugu ga nextaxaarü tocutüwa, rü duüxügü rü taãëcüma nanayauxgü, yerü guxüma ínanguxëëgü. ⁴¹ Rü yéma Ngechuchuxütawa nangu ga wüxi ga yatü ga Yáiru ga naëga. Rü nüma ga Yáiru rü wüxi ga ngutaquëxepataüarü aëxgacü nixĩ. Rü Ngechuchupéxegu nayacaxápüxü rü nüxü nacèxü ga napatawa na naxüxcèx. ⁴² Yerü nüxü iyexma ga wüxi ga naxãcü ga

ngĩgũmaã wũxicacũ, rü iyadaawe, rü ituraxüchi. Rü ngĩma rü maneca 12 ga taunecü ngĩxũ nayexma. Rü yexguma Yáirupatawa naxũxgu ga Ngechuchu, rü muxũchixũ ga duũxũgũ nawe narixĩ, rü düxwa ínayaxüxtügü. ⁴³ Rü yema duũxũgũtanüwa iyexma ga wüxi ga ngecü ga 12 ga taunecü ägüechacü. Rü yemamaã iyadaaweecha. Rü duturugüxũtagu ngĩxũ iguxẽẽ ga guxcü ga ngĩrü dĩeru, natürü taxúema ga texé ngĩxcèx tayataanexẽẽga. ⁴⁴ Rü yema ngecü ga Ngechuchuweama ne ixũ, rü naxpechinüchirugu iyangögü. Rü yexgumatama ínayachaxãchi ga na naxãgüxũ. ⁴⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü duũxũgũna naca, rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya choxũ ingögüxe? — ñanagürü. Rü guxũma ga duũxũgũ rü: —Taxúema —ñanagürügü. Rü yexguma ga Pedru rü namücügü rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruũx, cuma nüxũ cudau i ñuxre i duũxũgũ ngema cuxũ na nayaxüxtügüxũ, rü ngëxguma rü ta:

“¿Texé ya choxũ ingögüxe?” ñacuxũ —ñanagürügü. ⁴⁶ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Ngẽmáacü wüxie choxũ tingögü, erü nüxũ chicuèxãchi na chorü poramaã tüxũ na charümexẽẽxũ —ñanagürü. ⁴⁷ Rü yexguma nangoxomagu ga na nüxũ nacuèxamaxũ ga Ngechuchu ga yema nüxũ na yangögüxũ, rü yaduruxãcũma naxütawa ixũ ga yema ngecü. Rü napéxegu iyacaxápüxü. Rü guxũ ga duũxũgüpéxewa namaã nüxũ iyaxu ga tacüçèx nüxũ na yangögüxũ, rü ñuxãcü yexgumatama ngĩxcèx na yataanexũ. ⁴⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Chauxacüx, cuxcèx nitaane, erü cuyaxõ. ¡Rü ñuxma rü taãẽcũma íixũ! —ñanagürü. ⁴⁹ Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma nangu ga wüxi ga duũxũ ga ngutaquèxepataũãrũ äëxgacü ga Yáirupatawa ne üxũ. Rü ñanagürü Yáiruxũ: —Cuxacü rü marü iyu. ¡Rü tãxú i cuyachixewechigüxũ ya Ngúexẽẽruũ! —ñanagürü. ⁵⁰ Natürü yexguma yema orexũ naxĩnügü ga Ngechuchu, rü ñanagürü Yáiruxũ: —¡Tãxú i cuyanguãẽxũ! Erü ngëxguma cuyaxõxgu rü cuxacü rü tá wena imaxũ —ñanagürü. ⁵¹ Rü yexguma Yáirupatawa nangugügu, rü Ngechuchu nayachocuxẽẽ ga Pedru rü Chaũtiágu rü Cuãũ rü ngĩnatü rü ngĩẽ ga yema bucü ga yuxcü. Natürü tama nanaxwèxe na togü yexma chocuxũ. ⁵² Rü guxũma ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü naxauxe rü ngĩxcèx nangechaũgü. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Tãxú i pexauxexũ! Erü ngẽma bucü rü tama nixĩ i nayuxũ. Rü ipemare —ñanagürü. ⁵³ Natürü ga yema duũxũgü rü Ngechuchuxũ nacugüeama, yerü ngĩxũ nadaugü rü aixcũma marü iyu. ⁵⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxméxgu nayayauxãchi, rü tagaãcü ñanagürü: —Pa Bucüx, ¡írüda! —ñanagürü. ⁵⁵ Rü yexguma ga ngĩma rü wena imaxũ, rü yexgumatama írüda. Rü Ngechuchu rü duũxũgũmaã nüxũ nixu na ngĩxũ naxüwemügüxüçèx. ⁵⁶ Rü ngĩnatü rü ngĩẽ ga yema bucü, rü poraãcü tabaixãchiãgü. Natürü Ngechuchu rü tüxũ namu na taxúemaãma nüxũ na tixuxüçèx ga yema ngupetüxũ.

9

Ngéchuchu norü ngúexũgüxũ namu na nüxũ yanaxugüexüçèx ga Tupanaarü ore (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Rü Ngechuchu rü nanangutaquèxexẽẽ ga yema 12 ga norü ngúexũgü. Rü pora nüxna naxã rü nüxna naxãga na ínawoxũãxüçèx ga nagúxũraũxũ ga ngoxogü, rü na nameèxẽẽãxüçèx ga duũxũgü ga idaaweexũ. ² Rü nayamugü na duũxũgũmaã nüxũ yaxugüexüçèx ga ore ga mexũ na ñuxãcü äëxgacü yĩxũ ya Tupana, rü na nameèxẽẽãxüçèx ga duũxũgü ga idaaweexũ. ³ Rü ñanagürü nüxũ: —¡Rü taxuxütáma ípinge i perü namawaũ, rü bai ya perü caxũchigüxũ ya naixmenèxã, rü bai i perü choca, rü bai i perü pãũ, rü bai i perü dĩeru. Rü wüxitama i perü daxü ípinge, rü tama i taxre! ⁴ — Rü ngëxguma wüxi ya ñanewa pengugügu, ¡rü wüxi ya ípatagutama perücho rü ñuxmata ipexĩãchi nawa ya yima ñane! ⁵ —Rü ngextá tama pexũ ínayauxgüxũwa, ¡rü ípechoxũ

nawa ya yima ñáne! Rù ngëxguma ngëma ipexĩächigu ꞑrù ipepagücutü i perü üxaxücutü na ngëmawa nüxü nacuèxgüxüçèx na chixexü naxügüxü i ngëma duüxügü! —ñanagürü. ⁶ Rù inaxĩächi, rù guxüma ga ñanexäcügüwa naxĩ. Rù nüxü nixugüetanü ga Tupanaärü ore ga mexü. Rù guxüwama nanameëxëetanü ga duüxügü ga idaaweexü.

Eróde rü tama nüxü nacuèxéga na texe yixüxü ga Ngechuchu
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Rù Gariréaaneärü äëxgacü ga Erode, rù nüxü nacuáchiga ga guxüma ga yema Ngechuchu üxü. Rù poraäcü nagu narüxinü rù naxoegaäë ga Erode, yerü nümaxü ga duüxügü rù ñanagürügü: —Cuáü ya baiüxëëruü nixĩ ya yima, rù marü wena namaxü —ñanagürügü. ⁸ Natürü togü rù ñanagürügü: —Nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ería nixĩ, rù wena nangox —ñanagürügü. Rù togü rù ñanagürügü: —Bexmana náĩ ga nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü nixĩ, rù wena namaxü —ñanagürügü. ⁹ Natürü Erode rù ñanagürü: —Chomatama chanamu ga churaragü na Cuáüxü yadaenaxägüxüçèx. ꞑRü tacü éxna nixĩ i ngëma yatü i duüxügü ngëmaäcü poraäcü nüxü ixuchigagüechaxü? —ñanagürü. Rù Erode rù nüxü nangüchxüxüchi na ñuxäcü Ngechuchuxü na nadauxü.

Ngechuchu rü nanachibüexëë ga 5000 ga yatügü
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Cu 6.1-14)

¹⁰ Rù yexguma nawoeguxgu ga yema Ngechuchuarü ngüexügü ga yamugüxü, rù Ngechuchumaã nüxü nixugüe ga yema naxügüxü. Rù nüma ga Ngechuchu rù yema norü ngüexügümaã nixügachi, rù Bechaídaarü ñanewa namaã naxü. ¹¹ Natürü yexguma duüxügü nüxü cuèxgügu ga ngextá na nayexmaxü, rù Ngechuchuwe narüxĩ. Rù Ngechuchu rù meãma yema duüxügüxü nayaxu, rù namaã nüxü nixu na ñuxäcü äëxgacü yüxü ya Tupana. Rù nanameëxëë ga yema duüxügü ga idaaweexü. ¹² Rù yexguma marü nayáuanegu, rù Ngechuchucèx naxĩ ga yema 12 ga ngüexügü ga yamugüxü. Rù ñanagürügü nüxü: —ꞑYamugü i ñaã duüxügü na ñanexäcügü rù ípatagü ya ngaicamana ngëxmagünewa na naxixüçèx, rù ngëxma na napegüxüçèx rù norü ònatèx yataxegüxüçèx! Erü nuã íngëxmagüxüwa rù nataxuma i tacü rù òna —ñanagürügü. ¹³ Natürü Ngechuchu rù ñanagürü nüxü: —ꞑPematama penaxüwemü! —ñanagürü. Rù nanangäxügü, rù ñanagürügü: —Wüximéëxpüx i päü rù taxre i choxnixicatama toxü nangëxma. ꞑRü éxna cunaxwèxe na naxcèx tayataxegüxü i òna naxcèx i guxüma i ñaã duüxügü? —ñanagürügü. ¹⁴ Rù 5000 ga yatügü nixĩ ga yema yéma yexmagüxü. Natürü Ngechuchu rù ñanagürü nüxü ga norü ngüexügü: —ꞑÉcü ípenatogüxëëx rù 50 chigü i wüxi tücumüwachigü! —ñanagürü. ¹⁵ Rù yemaäcü nanaxügü ga norü ngüexügü. Rù ínanatogüxëë ga guxüma ga duüxügü. ¹⁶ Rù yexguma ga Ngechuchu rù nanade ga yema wüximéëxpüx ga päü rù yema taxre ga choxni. Rù daxügu nadawenüäcüma Tupanana moxë naxã, rù ñuxüchi inanabücu ga yema päü rù choxni. Rù norü ngüexügüna nanaxã na nüxü yanüaxüçèx ga yema duüxügü. ¹⁷ Rù guxüma ga yema duüxügü rù meãma nachibüe. Rù yemawena rù 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema päü rù choxnichipéxegü ga iyaxügüxü.

Pedru nanangoxëë na Cristu na yüxü ga Ngechuchu
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Rù wüxi ga ngunexü rù Ngechuchu norü ngüexügümaã noxrüwama yayumüxëgu, rù nüma rù norü ngüexügüna naca, rù ñanagürü: —ꞑNüxü ñaxü i duüxügü i chauchiga i choma na texé chiixü? —ñanagürü. ¹⁹ Rù norü ngüexügü nanangäxügü rù ñanagürügü: —Nangëxma i duüxügü rü:

“Cuáũ ya baiũxêẽruũ quixĩ”, ñagũxũ, rü togü rü:

“Ería quixĩ”, ñagũxũ, rü togü rü:

“Wüxi ga nuxcümaũcü ga Tupanaãrũ orearũ uruũ i wena maxũcü quixĩ”, ñagũxũ — ñanagürü. ²⁰ Rü yexguma Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü: —¿Rü pema i ñuxũ ñapegũxũ choxũ na texé chiixũ? —ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ rü ñanagürü: —Cuma nixĩ i Cristu i Tupana Nane —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Rü Ngechuchu rü nayaxucuxëgü ga norü ngúexũgü na taxúemaãma nüxũ yax-ugüexũcèx ga nüma rü Cristu na yĩxũ. ²² Rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —Choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiixũ, rü poraãcü ngúxũ tá chinge. Rü choxũ tá naxoõxgü i Yudügüarũ ãëxgacügüerugü, rü paigüarũ ãëxgacügü, rü ngëma ngúexêẽruũgü i Moĩchéarũ mugüwa nguxêẽtaegüxũ. Rü tá choxũ nimèxgü, natürü tomaëxpüx i ngunexũgu rü wena táxarũ chamaxũ —ñanagürü. ²³ Rü yixcama rü guxũma ga norü ngúexũgüxũ ñanagürü: —Rü ngëxguma texé chowe rüxüxchaũgu, jëcü nüxũ tarüxo i tümaãrũ ngúchaũ, rü namaã tapora i ngëma guxchaxũgü i tümacèx ínguxũ i ñoma curuchawa tipotaxürüũ tüxũ ixixêẽxũ, rü ngëmaetüwa chowe tarüxüãma! ²⁴ —Erü yixema tügü maxëchaxêẽchaũxë rü tá tayu, natürü yixema chauxcèx yuxe rü aixcüma tá tüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ. ²⁵ ¿Rü tacüwa i nüxũ namexũ ya wüxi ya yatü ega nayauxãgu i guxũma i ñoma i naãneãrũ ngëmaxũgü, natürü iyanatauxêẽãgu i norü maxũ? ²⁶ —Rü ngëxguma texé chauxcèx ãnegu rü naxcèx taxãnegu i chorü ore, rü choma i Tupana Nane i duũxũxũ na chiixũ rü tá ta tümacèx chaxãne i ngëxguma ãëxgacü chixĩãcüma núma chaxüxgu. Rü ngëxguma wenaxãrũ núma chaxüxgu rü Chaunatü ya Tupanarũũ tá chapora, rü daxüçüãx i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgü i üünegüxürüũ tá chamexëchi. ²⁷ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ñuxre i duũxũgü i nuã ngëxmagüxũ rü tá nüxũ nadaugü na ñuxãcü ãëxgacü na yĩxũ ya Tupana naxüpa na nayuxũ —ñanagürü.

Ngechuchu rü toraxũ nangox

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Rü 8 ga ngunexũguwena ga na yema ñaxũ, rü Ngechuchu rü wüxi ga mèxpúnewa naxü na yéma yayumüxëxũcèx. Rü ínayaxümcügü ga Pedru rü Chaũtiãgu rü Cuáũ. ²⁹ Rü yexguma ínayumüxëyane ga Ngechuchu rü nachiwe rü ngürüãchi niyauracüü, rü naxchiru rü ta niyauracüü, rü poraãcüxüchima nacómü. ³⁰ Rü yexguma rü yéma nangox ga taxre ga yatügü ga Ngechuchumaã idexagüxũ. Rü Moĩché nixĩ ga wüxi, rü Ería nixĩ ga to. ³¹ Rü yema taxre íyexmagüxüwa rü poraãcüxüchi nangóone. Rü ínidexagü nachiga ga ñuxãcü Yerucharéũgu tá na nayuxũ ga Ngechuchu. ³² Rü woo ga Pedru rü namücügü rü poraãcü na nayaxtaexũ rü tama napee. Rü nüxũ nadaugü ga ñuxãcü poraãcü na nangónexũ ga naxütawa ga Ngechuchu rü yema taxre ga yatügü ga namaã yexmagüxüxütawa. ³³ Rü yexguma yema taxre ga yatügü Ngechuchuna ixigachitanügu, rü Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexêẽruũx, namexëchi nixĩ na nuã ingëxmagüxũ. ¿Rü ngixã tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxcèx, rü náĩ ya Moĩchécèx, rü náĩ ya Eriacèx! —ñanagürü. Natürü ga Pedru rü tama nüxũ nacuèx ga na ñuxũ ñaxũ yerü poraãcü nabaixãchiãë. ³⁴ Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü wüxi ga caixanexũ natanügu nayangëixema. Rü poraãcü namuũë ga yema ngúexũgü ga yexguma yema caixanexũ natanügu yangëixemagu. ³⁵ Rü yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxüchicü. ¿Rü naga pexĩnüë! —ñaxũ. ³⁶ Rü yexguma yema ñaxguwena ga yema naga rü Ngechuchuarü

ngúexũgũ rü taxúexũma ga toguexũ nadaugũ, rü Ngechuchuxũxĩcatama nadaugũ. Rü yema ngúexũgũ rü taxúemaãma nüxũ nixugũe ga yema nüxũ nadaugũxũ.

*Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi ga bucü ga ngoxo nawa yexmacü
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

³⁷ Rü yexguma moxũãcü ga guma mèxpúnewa yanachoũgu, rü muxũma ga duũxũgũ yexma Ngechuchuxũ nayangaugũ. ³⁸⁻³⁹ Rü yema duũxũgũtanüwa rü wüxi ga yatü tagaãcü Ngechuchuxũ ñanagürü: —Pa Ngúexẽẽruũx, ¡choxũ rüngũxẽẽ, rü tüxũ nadau ya chaune! Erü tũgũmaã choxũ tawüxicèx, rü wüxi i ngoxo tümawa nangẽxma. Rü ngẽxguma tüxũ naxüxgu, rü aita tüxũ naxüxẽẽ, rü tüxũ naxãũãẽxẽẽ, rü tüxũ narüchièxẽẽ. Rü chixexũ tümamaã naxü, rü tama tüxũ ningéxchaũ. ⁴⁰ Rü marü nüxũ chacèxũ i curü ngúexũgũ na tümawa ínatèxüchigüãxüçèx i ngẽma ngoxo, natürü tama nüxũ inaxĩnü —ñanagürü. ⁴¹ Rü yexguma Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Duũxũgũ i Tama Yaxõgüxũx, ¡Ñuxgurátáta i pemaã chanuxmaxũ rü yaxna pemaã cha xĩ-nüxũ? ¡Nuã naga ya cune! —ñanagürü. ⁴² Natürü yexguma Ngechuchuxũtawa nanguxgu ga guma bucü, rü yema ngoxo rü guma bucüxũ ñaxtãanegu nayanguxẽẽ, rü nanaxãũãẽxẽẽ. Natürü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo, rü nanamexẽẽ ga guma bucü. Rü ñuxũchi nanatüxũtawa nanamu. ⁴³ Rü guxũma ga duũxũgũ rü nabaixãchiãgũ ga yexguma nüxũ nadaugũgu ga ñuxãcü na naporaxũ ya Tupana.

*Ngechuchu rü wenaxãrũ nanaxunaqũ ga norü yuxchiga
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Rü yexguma duũxũgũ namaã baixãchieyane ga yema Ngechuchu üxũ, rü ñanagürü ga Ngechuchu nüxũ ga norü ngúexũgũ: ⁴⁴ —¡Meã iperüxĩnüẽ i ñaã ore i pemaã nüxũ chixuxũ! ¡Rü tãütãma nüxũ ipeyarüngũmaẽ! Choma i Tupana Nane na duũxũxũ chíxũ, rü chauechita tá choxũ ínaxuaxũgũ i duũxũgũ na ãẽxgacügũ choxũ iyauxgüxüçèx —ñanagürü. ⁴⁵ Natürü ga norü ngúexũgũ rü tama nüxũ nacuèxgüéga ga yema namaã nüxũ yaxuxũ. Yerü Tupana rü tama naxçèx nanangoxẽẽ ga yema ore na nüxũ nacuèxgüxüçèx. Rü yema ngúexũgũ rü namuũẽ ga Ngechuchuna na nacagüxũ na meã namaã nangoxẽẽãxüçèx ga yema namaã nüxũ yaxuxũ.

*¡Texé tá tixĩ ya guxããrũ yexera ixĩxẽ?
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

⁴⁶ Rü yexguma ga norü ngúexũgũ rü inanaxüguẽ ga nügũmaã na yaporagatanücüüxũ nachiga ga texé tá tĩxũ ya natanüwa guxããrũ yexera ixĩxẽ. ⁴⁷ Natürü Ngechuchu rü nüxũ nacuèxama ga yema norü ngúexũgũ nagu rüxĩnüèxũ. Rü yemacèx wüxi ga buxũ nügüxũtawa naga, rü nügüxũtagu nayachixẽẽ. ⁴⁸ Rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgũ: —Texé ya ñaã buxũxũ meã yaxúxe chauégagu, rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ. Rü yíxema meã choxũ yaxúxe, rü Chaunatü ya núma choxũ mucüxũ rü ta meã tayaxu. Rü yíxema guxããrũ yexera tũgũ íruxírxaxẽ, rü yíxema tixĩ ya guxããrũ yexera ixĩxẽ —ñanagürü.

*Texé ya tama taxchi aixẽ rü tórü ngũxẽẽruũ tixĩ
(Mr 9.38-40)*

⁴⁹ Rü yexguma ga Cuãũ rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx, nüxũ tadau ga wüxi ga yatü ga cuégagu ngoxogü íwoxũxũ. Rü toma nüxna tanachuxu ga yema yerü tama tatanüxũ nixĩ ga nümax —ñanagürü. ⁵⁰ Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Tama name i nüxna na penachuxuxũ. Erü texé ya tama taxchi aixẽ, rü tórü ngũxẽẽruũ tixĩ —ñanagürü.

Ngechuchu nayangaqũ ga Chaũtiágu rü Cuãũ

⁵¹ Rū yexguma marū yangaicagu ga Ngechuchu ga daxūguxū ga naānēwa na naxūxū, rū tama namuñācūma inaxūāchi ga Yerucharēūwa na naxūxū. ⁵² Rū nūgūpéxegu naya-mugū ga ñuxre ga norū orearū ngeruūgū. Rū nūmagū rū nawa naxī ga wūxi ga ñānexācū ga Chamáriaanēwa yexmane, na yexma naxcèx yadaugūxūcèx ga wūxi ga ī na Ngechuchu nagu pexūnexū. ⁵³ Natūrū yema Chamáriaanecūāx rū tama nanayauxgūchaū, yerū nūxū nacuèxgū ga Yerucharēūwa tá na naxūxū. ⁵⁴ Rū yexguma yemaxū nadaugūga ga norū ngúexūgū ga Chaūtiágu rū Cuáū, rū ñānagūrūgū Ngechuchuxū: —Pa Corix, ¿cunaxwèxexū na Tupanana naxcèx tacaxū na daxūwa ne namuāxūcèx ya ūxū na naguxēāxūcèx i guxūma i ñāā duūxūgū, yema nuxcūmaūcū ga Tupanaārū orearū uruū ga Ería ūxūrūū? —ñānagūrūgū. ⁵⁵ Rū yexguma ga Ngechuchu rū nūxū nadawenū, rū nayangagū, rū ñānagūrū nūxū: —Pema rū tama nagu perūxīnūē na texéarū duūxūgū pixīgūxū. ⁵⁶ —Erū choma i Tupana Nane na duūxūxū chiīxū, rū tama duūxūgūarū tauxexēwa nūma chaxū, natūrū nūma chaxū na duūxūgūxū chamaxēēxūcèx —ñānagūrū. Rū yexguma rū nái ga ñānexācūwa naxī.

Duūxūgū ga Ngechuchuwe rūxīchaūxūchiga
(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Rū yexguma namagu naxīxgu rū wūxi ga yatū Ngechuchuxū ñānagūrū: —Pa Corix, cuwe charūxūchaū i ngextá cuma ícuxūxūwa —ñānagūrū. ⁵⁸ Rū Ngechuchu nanangāxū rū ñānagūrū: —Ngowagū rū nūxū nangēxma i naxmaxūgū, rū werigū rū nūxū nangēxma i naxchiāūgū, natūrū choma i Tupana Nane na duūxūxū chiīxū, rū nataxuma i chauchica i ngextá nagu chicuxeruxū —ñānagūrū. ⁵⁹ Rū Ngechuchu ñānagūrū nūxū ga wūxi ga to ga yatū: —¡Chowe rūxū! —ñānagūrū. Natūrū nūma ga yema yatū rū ñānagūrū nūxū: —Pa Corix, noxri chanawèxe i chaunatūxū ichayatèxira —ñānagūrū. ⁶⁰ Rū Ngechuchu nanangāxū rū ñānagūrū: —Nūē ngēma cutanūxū i tama yaxōgūxū iyatèxgū i ngēma naxrūū yuexū, natūrū cuma rū curū puracū nixī na paxa duūxūgūmaā nūxū cuyarūxuxū i Tupanaārū ore na ñuxācū guxāārū āēxgacū na yīxū i nūmax —ñānagūrū. ⁶¹ Rū wūxi ga to ga duūxū rū ñānagūrū Ngechuchuxū: —Pa Corix, ngēmaācū cuwe charūxūchaū, natūrū noxri chanaxwèxe i nūxū chayarūmoxē i ngēma chopatacūāxgū —ñānagūrū. ⁶² Natūrū Ngechuchu rū ñānagūrū nūxū: —Texé ya yīxema inaxūgūxe na Tupanaārū puracūwa tapuracūxū natūrū tūmaārū ngēmaxūguama rūxīnūxē, rū tama tame na Tupanaāxū tapuracūxū —ñānagūrū.

10

Ngechuchu nayamugū ga 72 ga norū ngúexūgū

¹ Rū yemawena ga Cori ga Ngechuchu rū nayadexechi ga 72 ga to ga norū ngúexūgū. Rū taxrechigū inayamugū na yoxni guxū ga yema ñānegū rū nachicagū ga Ngechuchu nawa ūxchaūxūwa na naxīxūcèx. ² Rū ñānagūrū nūxū: —Aixcūmaxūchi nangēxma i muxūchixū i duūxūgū i yaxōgūchaūxū natūrū ngema Tupanaarū orearū uwa puracūexū rū noxretama nixī. Rū ngēmacèx name i perū yumūxēwa nūxna peca ya yima puracūarū yora na ngema norū puracūwa namugūāxūcèx i to i puracūtanūxū. ³ —¡Rū ipexīāchi rū ngēma pexī! Rū dūcax, ñoma carnerugū i aigūtanūwa imugūxūrūū nixī i pexū chimugūxū. ⁴ —¡Rū tāūtáma choca ípinge, rū bai i perū dīeru, rū bai i perū chapatu! Rū tama chanaxwèxe i namagu penuxcū i ngēxguma namawa texéxū perūmoxēgūgu. ⁵ —Rū ngēxguma wūxi ya īwa pengugūgu, rū ñāācū tá nūxū perūmoxēgū i ngēma duūxūgū: “¡Petaāxē erū Tupana rū napetanūgu!”, ñaperūgūgū tá. ⁶ —Rū ngēxguma ngema nangēxmagu i duūxūgū i Tupanaxū cuèxgūchaūxū rū Tupana rū tá nūxna nanaxā i taāxē. Natūrū ngēxguma ngema nataxūxgu i duūxūgū i Tupanaxū cuèxgūchaūxū, rū ngema Tupanaarū taāxē rū pexrūtáma nixī. ⁷ —¡Rū wūxi ya īgutama perūcho, rū ngema

pechibüe rü peyaxü i ngëma nüxü ngëxmaxü i ngëma ïcũãxgü! Erü wüxi i puracütanüxü rü name nixĩ na nayauxãxü i norü natanü naxcèx i norü puracü. Rü yima ïãnewa pengëxmagüyane rü tama chanaxwèxe i nái ya ïgu peyapegü. ⁸ —Rü ngëxguma wüxi ya ïãne ya nawa meã pexü nayaxunewa pengugügu, ïrü penangó i ngëma òna i pexna naxägüxü! ⁹ —ïRü penameëxëëx i ngëma idaaweexü i yima ïãnewa ngëxmagüxü! ïRü namaã nüxü pixu rü ñapegügü nüxü:

“Tupanaãrü pora rü marü pexna nangaicama rü napexütägu”, ñapegügü nüxü!
¹⁰ —Natürü ega nawa pengugügu ya wüxi ya ïãne i ngextá duüxügü tama meã pexü ïyaxgüxüwa, ïrü ngëma ïtamügu ïpechoxü rü ñapegügü nüxü i ngëma ïãnecũãx!:

¹¹ “Rü woo ñãã perü ïãneãrü üxaxü i tocutüwa yaxüxü, rü itanapagü, na ngëmawa nüxü pecuáxücèx na Tupana rü tama pemaã nataãëxü. ïNatürü tama nüxü ïpeyarüngümaë na marü pexna nangaicamaxüchichiréxü ya Tupana na perü ãëxgacü yíxü”, ñaperügügü tá nüxü i ngëma ïãnecũãx! ¹² —Rü pemaã nüxü chixu rü ngëma ngunexü i nagu nagüxü i naãne, rü Chodomacũãx i duüxügüarü yexera Tupana tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i tama meã pexü yaxgüxü.

Ïãnegü ga tama Tupanaga ïnüëne
(Mt 11.20-24)

¹³ —Rü wüxi i ngechaü nixĩ i pexcèx, Pa Corachícũãx rü Becháfäcũãx i Duüxügüx, yerü yexguma chi Tiruarü ïãnewa rü Chidáüãrü ïãnewa chanaxüxgu ga yema mexügü ga cuèxruügü ga Tupanaãrü poramaã petanüwa chaxüxü, rü woo ga na poraãcü yachixexü ga yema Tirucũãx rü Chidáüãcũãx ga duüxügü rü nuxcümama chitama nüxü narüxoe ga nacüma ga chixexü, rü poraãcüxüchi chima nügümaã nangechaügü rü naxauxe, yerü chi nügü nicuèxächitanü ga na yapedaduãxgüxü. ¹⁴ —Natürü pemaã nüxü chixu rü ngëma ngunexü i Tupana nagu napoxcuexü i pecaduãxgüxü, rü ngëma ngunexügu rü Tirucũãx rü Chidáüãcũãxãrü yexera tá pexü napoxcue i pemax. ¹⁵ —Rü pemax, Pa Capernáüãcũãxgü i Duüxügüx ¿éxna pema nagu perüxĩnüëgu rü daxügüxü i naãnewa tá pexüxü? Pemaã nüxü chixu rü naãnetüüwa i ngextá Tupana Chatanáxü ïpoxcuxüwa tá nixĩ i pewogüxü. ¹⁶ Rü ñuxüchi norü ngüexügüxü ñanagürü: —Rü yíxema pega ïnüëxë, rü chauga rü ta taxĩnüë. Natürü yíxema tama pega ïnüëxë, rü chauga rü ta tama taxĩnüë. Rü yíxema tama chauga ïnüëxë, rü tama naga taxĩnüë ya Chaunatü ya núma choxü mucü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Nawoegu ga yema 72 ga Ngechucharü ngüexügü

¹⁷ Rü taãëácüma nawoegu ga yema 72 ga norü ngüexügü ga yamugüxü. Rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, ngëxguma cuégagu tidexagügu, rü èixruxü i ngoxogü rü toga naxĩnüë —ñanagürügü. ¹⁸ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Ngëmáãcü aixcüma nixĩ. Yerü nüxü chadau ga Chataná ga daxügüxü ga naãnewa na nataëxü wüxi ga ãëmacürüü. ¹⁹ —Rü choma nixĩ ga pexna chanaxãxü ga pora na tama chixexü pemaã naxügüxücèx ega woo äxtapegüwa rü éxna tuxchinawegüwa pengagügu. Rü yexgumarüü ta pexna chanaxã ga pora na nüxü perü- yexeraxücèx i guxüma i Chatanáãrü pora na ngëmaãcü taxucürüwama tacü rü chixexü pemaã naxüxücèx. ²⁰ —ïNatürü täxü i petaãëgüxü naxcèx i ngëma na pega naxĩnüëxü i ngoxogü! Rü narümemaë nixĩ i petaãëgü naxcèx na marü naxümatüxü i peéga i Tupanaãrü poperawa i daxügüxü i naãnewa —ñanagürü.

Ngechuchu rü nataãë
(Mt 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Rü yexgumatama ga Tupanaãë ga Üünexü rü poraãcü Ngechuchuxü nataãëxëë. Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pa Chaunatü, Pa Daxügüxü i Naãne rü Ñoma i Naãneãrü Yorax, cuxü chicuèxüü, yerü ñãã chorü ngüexügüxü nüxü cucuèxëë i ñãã ore ga

naxchaxwa iquicúxũ ga duũxũgũ i ñoma i nañewa nüxũ cuèxüchigüxũ. Rü yemaäcü cunaxü, Pa Chaunatüx yerü yemaäcü nixĩ ga cunaxwèxexũ —ñanagürü. ²² Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Chaunatü choxna nanaxã i guxũma i tacü i ngèxmaxũ. Rü taxúema choxũ tacuèx na Tupana Nane chiixũ. Rü Chaunatüxicatama nixĩ ya choxũ cuäcü na Nane chiixũ. Rü ngèxgumarüũ ta taxúema nüxũ tacuèx na texe yĩxũ ya Chaunatü. Rü choma ya Nane rü ngèma duũxũgũ i Chaunatüxũ nüxũ chadauxèèchaũxũĩcatama nixĩ i nüxũ cuèxgüxũ na texe yĩxũ —ñanagürü. ²³ Rü yexguma norü ngúexũgüxũ nadawenü, rü namaãxĩca ñanagürü: —Tataãgũ ya yixema tümaxètümaãxũchi nüxũ daugüxe i ñaã ñuxma pema nüxũ pedaugüxũ. ²⁴ —Erü pemaã nüxũ chixu, rü muxũma ga nuxcümaũgüxũ ga Tupanaärü orearü uruũgũ rü ãèxgacügü ga tacügü, rü nüxũ nangúchaũ ga nüxũ na nadaugüchaũxũ i ñaã ñuxma pema chauxütawa nüxũ pedaugüxũ. Natürü tama nüxũ nadaugü. Rü nüxũ nangúchaũ ga nüxũ na naxĩnüèchaũxũ i ñaã ñuxma pema chauxütawa nüxũ pexĩnüèxũ. Natürü tama nüxũ naxĩnüè —ñanagürü.

Ore ga mecü ga Chamáriacũãxgu ixuxũ

²⁵ Rü yexguma inachi ga wüxi ga ngúexèèruũ ga Moĩchearü mugüwa nguxèètaexũ, rü Ngechuchuxütawa naxü na namaã yanadexaxüçèx. Rü Ngechuchuxũ naxüxchaũ, rü yemacèx nüxna naca rü ñanagürü: —Pa Ngúexèèruũ ya Ngechuchux, ¿Tacü nixĩ i mexũ na chanaxüxũ na choxũ nangèxmaxüçèx i maxũ i taguma gúxũ? —ñanagürü. ²⁶ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Ñuxũ ñaxũ i ngèma ore i Moĩchearü mugüwa umatüxũ? ¿Rü tacüxũ i cumaã yaxuxũ? —ñanagürü. ²⁷ Rü yema ngúexèèruũ ga Moĩchearü mugüwa nguxèètaexũ, rü Ngechuchuxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —¿Nüxũ nangechaũ ya Cori ya curü Tupana i guxũma i curü maxũmaã, rü guxũ i cuãèmaã, rü guxũ i curü poramaã, rü guxũ i nagu curüxĩnüxũmaã! ¿Rü nüxũ nangechaũ i cumücü ngèma na cugütama cungechaũxũrüũ! —ñanagürü. ²⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngèma ore i choxũ namaã cungãxũxũ rü marü name. Rü ngèxguma ngèma ore quinguxèèxgu, rü tá cunayaxu i maxũ i taguma gúxũ —ñanagürü. ²⁹ Natürü ga yema ngúexèèruũ ga Moĩchearü mugüwa nguxèètaexũ, rü nügüétüwa nachogüchaũ. Rü yemacèx Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Rü texé tixĩ ya chomücü? —ñanagürü. ³⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Wüxi ga yatü Yerucharéüwa ne naxü, rü Yericú ga ñañewa naxü. Rü namagu nüxũ nangaugü ga ngítèèxgüxũ. Rü guxũma ga norü yemaxüçèx nangĩxgü, rü èixrüxũ ga naxchiru rü ta naxcèx nangĩxgü. Rü nanaçuaixgü, rü nayayuãchixèègü, rü yemaäcü yéma nanatèxgü. ³¹ —Rü yematama namawa naxüpetü ga wüxi ga Yudíugüarü pai. Natürü yexguma yema yatüxũ nadèuxgu rü nüxũ yéma naxüpetümare. ³² —Rü yéma naxüpetü ta ga wüxi ga Lebítanüxũ ga tupauca ga taxũnawa puracüxũ. Rü yexguma yema yatüxũ nadèuxgu, rü nüma rü ta nüxũ naxüpetümare. ³³ —Natürü yixçüra rü wüxi ga Chamáriaanecũãx ga yatü rü yematama namawa naxüpetü. Rü yexguma guma yatüxũ nadèuxgu rü nüxũ nangechaütümüũ. ³⁴ —Rü guma yatüçèx nixü. Rü chixũ rü binumaã nanaxüxũ ga norü oxrigü, rü meãma nayanèixgü ga yema norü oxrigü. Rü ñuxüchi norü burugu nanamunagü, rü wüxi ga pegüchicawa nanaga. Rü yéma nüxna nadau. ³⁵ —Rü moxüãcü ga yexguma inaxüãchigu ga yema Chamáriaanecũãx, rü ngĩxũ nayaxu ga taxretachinü ga norü dñeru, rü yema pegüchicaarü yorana ngĩxũ naxã. Rü ñanagürü nüxũ:

“¿Nüxna nadau i ñaã yatü! Rü ngèxguma yexeragu naxãtanügu na nuã nangèxmaxũ, rü choma tá cuxũ chanaxütanü i ngèxguma chataeguxgu”, ñanagürü. ³⁶ Rü ñanagürü ga Ngechuchu nüxũ ga yema ngúexèèruũ ga Moĩchearü mugüwa nguxèètaexũ: —Ñuxma chanaxwèxe i chomaã nüxũ quixu i ngèxürüxũ ga yema tomaèxpüxtanüwa ga aixcüma namücü ixixũ ga yema yatü ga ngítèèxgüxũ imèxgüxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁷ Rü

yexguma ga yema ngúexêeruũ ga Moíchéaru mugüwa nguxêetaexũ rü ñanagürü: — Yema Chamáriaanecũãx nixĩ ga yema yatümücü ixixũ, yerü nüxũ nangechaütümüũ — ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Ñuxma rü fixũ rü yema Chamáriaanecũãx üxürü naxü! —ñanagürü nüxũ.

Marta rü Mariapatawa nangu ga Ngechuchu

³⁸ Rü yexguma Ngechuchu namagu ixixgu norü ngúexügümaã rü wüxi ga ñanexäcüwa nangu. Rü yéma guma ñanexäcüwa rü wüxi ga nge ga Martagu äegacü ngügüpatawa inanguxê. ³⁹ Rü Martaaxũ iyexma ga wüxi ga ngĩyèx ga Maríagu äegacü. Rü ngĩma rü Ngechuchucutüxütawa irüto na inaxñüxcèx ga Ngechuchuarü ore. ⁴⁰ Natürü ga Marta rü itaarü puracüãx rü yemaäcü ngĩrü puracüguama irüxñü. Rü yemacèx Ngechuchucèx iyaxũ, rü ngĩgürügü nüxũ: —Pa Corix, ¿tama éxna nagu curüxñü i ngẽma na chataarü puracüãx rü ngẽma chaueyèx rü choxnaxĩca na nataãxũ i guxũma i ngẽma puracü? ¡Rü namaã nüxũ ixu na choxũ nangüxêxücèx! —ngĩgürügü. ⁴¹ Natürü Ngechuchu rü ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Martax, cuma rü poraäcü curü puracücèx cuxoegaã, rü muxũma i ngẽmaxũgu curüxñü. ⁴² —Natürü wüxixicatama nixĩ i guxũarü yexera i mexũ na nagu rüxñüxũ. Rü María iyixĩ i ngẽmagu rüxñücü. Rü taxúetáma ngĩxna tayanuxũ i ngẽma —ñanagürü ga Ngechuchu.

11

Ngechuchu nanangúexê ga yumüxèchiga
(Mt 6.9-15, 7.7-11)

¹ Rü wüxicana wüxi ga nachicawa nayumüxè ga Ngechuchu. Rü yexguma nüxũ nachauxgu, rü wüxi ga norü ngúexũ rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix ¡toxũ nangúexê na ñuxäcü tayumüxègüxũ, yema Cuãũ ga baiüxêeruũ norü ngúexügüxũ nangúexêxürüũ! —ñanagürü. ² Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Rü ngëxguma peyumüxègügu rü ñaperügügu tá:

“Pa Tonatü ya Daxügücüx, rü aixcüma Üünecü quixĩ i cumax. ¡Rü núma naxü na torü äëxgacü quiixücèx! Rü tanaxwèxe i curü ngúchaũ na naxügüxũ i duixügü i ñoma i naãnewa, ngẽma daxügüxũ i naãnewa na curü ngúchaũ ínaxügüxürüũ. ³ ¡Rü toxna naxã i torü òna i wüxichigü i ngunexücèx ixixũ! ⁴ ¡Rü toxũ nüxũ nangechaũ i torü pecadugü, erü toma rü ta tüxũ nüxũ tangechaũ ya guxãma ya yíxema chixri tomaã chopetüxe! ¡Rü tãxú i tacü rü chixexüpéxewa toxũ cuwogüxũ na tama nangu tayixücèx!”

ñanagürü. ⁵ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngëxguma chi wüxie i pema rü tüxũ nangẽmaxgu i wüxi i tümamücü, rü chi ngãxücüü napatawa taxüxgu rü ñatagügu nüxũ:

“Pa Chomücüx, ¡tomaëxpüx i pãũ choxna naxã! ⁶ —Erü wüxi i chomücü rü yaxüwa ne naxü, rü ngexwacèx chopatawa nangu. Rü choma rü changearü ònaãx, rü taxuũmaãma chanachibüxèega”, ñatagügu. ⁷ —Rü ngẽma tümamücü i napatawa ngëxmaxũ, rü chi tüxũ nangãüxgu rü ñaxgu:

“¡Tãxú i choxũ cuchixewexũ! Chorü ñãx rü marü narüwãxta, rü choma rü chauxacügü rü ngürücarewa tangëxmagü. Rü ngẽmacèx taxucürüwa ícharüda na tacü cuxna na chaxãxücèx”, ñaxgu chi tüxũ. ⁸ —Rü pemaã nüxũ chixu, rü ngẽma na tümamücü yixücèx rü täütáma ínarüda na tacü tüxna naxãxücèx. Natürü tá ínarüda na tama tanachixewechaxücèx, rü tá tüxna nanaxã i guxũma i tacü i tanaxwèxexũ. ⁹ —Rü ngẽmacèx pemaã nüxũ chixu rü, ¡Naxcèx ípeça rü Tupana rü tá pexna nanaxã! ¡Rü Tupanacèx pedèux rü tá nüxũ ipeyangau! ¡Rü ñãxwa: Tu tu tu ñapegü, rü tá pexcèx niwãxna i ñãx! ¹⁰ —Erü guxãma ya yíxema naxcèx ícaxe rü tanayaxu, rü guxãma ya

naxcèx dauxe rü nüxü itayangau. Rü guxãma ya ñãxwa: Tu tu tu ñagüxe, rü tümacèx tá niwãxna i ñãx. ¹¹ —¿Rü ñuxãcü i wüxi i pema na papágü píixü rü penena penaxãxü ya wüxi ya nuta ega pãucèx pexna nacaxgu, rü éxna wüxi i ãxtape ega choxnicèx pexna nacaxgu? ¹² —¿Rü texé i petanüwa rü penena penaxã i tuxchinawe ega wüxi ya otacharaücèx pexna nacaxgu? ¹³ —Rü ngëma pema na pichixecümachiréxü natürü nüxü pecuèx na ñuxãcü mexü i ãmare pexacügüna na pexãxü, rü pemaã nüxü chixu rü Penatü ya Daxügucü rü perü yexera tá nixi na pexna mexü naxãxü. Rü guxãma ya yíxema Tupanaxütawa Naãe i Üünexücèx íçaxe, rü tá tüxna nanaxã —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuxü nixugüe na ngoxoarü poramaã napuracüxü nawogüe
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Rü Ngechuchu ínanatèxüchi ga wüxi ga ngoxo ga wüxi ga yatüxü ngegaxëxü. Rü yexguma ínaxüüxgu ga yema ngoxo rü guma yatü rü nidexa. Rü guxüma ga duüxügü rü nabaixãchiãégü ga yexguma yemaxü nadaugügu. ¹⁵ Natürü ñuxre ga duüxügü rü ñanagürügü: —Naã yatü i Ngechuchu, rü Bechebú i ngoxogüarü ãëxgacüarü poramaã nixi i ínanawoxüãxü i ngoxogü —ñanagürügü. ¹⁶ Natürü ga togü rü nüxü naxügüchaü, rü yemacèx naxcèx ínacagü ga nüxü na nawéaxü ga wüxi ga cuèxruü ga daxücüãx na yemawa nüxü nacuèxgüxücèx rü ngoxi aixcüma Cristu yí. ¹⁷ Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxü nacuèxama ga tacügu na naxínüëxü, rü yemacèx ñanagürü nüxü: —Ngëxguma chi wüxi i nachüãñecüãx i duüxügü nügü itoyegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxëë. Rü ngëxguma chi wüxi ya ícüãx nügümaã nuëëchagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxëë. ¹⁸ —¿Rü ngëxguma chi Chataná nügümaãtama nuxgu, rü nügütama yamèxgu, rü ñuxãcü chi i ãëxgacüecha yíixü? Rü ngëma ñacharügü i ñuxma erü pema choxü pixuxgu rü Bechebúarü poramaã íchanawoxü i ngoxogü. ¹⁹ —Natürü ngëxguma chi Chatanáarü poramaã íchanawoxügu i ngoxogü, rü perü ngüexügü rü chita Chatanáarü poramaã ínanawoxü i ngoxogü. Rü ngëmawa meã nüxü tacuèx na pema rü ípetüëxü. ²⁰ —Natürü pemaã nüxü chixu rü aixcüma Tupanaarü poramaã nixi i íchanawoxüxü i ngoxogü. Rü ngëmawa pexü nüxü chacuèxëë na núma petanüwa nanguxü ya Tupana na ãëxgacü yíixücèx. ²¹ —Rü ngëxguma wüxi ya yatü ya poracü rü meãma nügü naxüxnegu rü nüxna nadèuxgu ya napata, rü taxúetãma naxcèx tangix i norü ngëmaxü i napatawa ngëxmaxü. ²² —Natürü ngëxguma ínanguxgu i to i yatü i nüxü rüporamaëxü, rü nüxü nayexeragu, rü tá nüxna nanapuxü ya naxne ya nügü namaã ínaporaãxüne, rü tá nüxna nanapuxü i guxüma i norü ngëmaxü, rü tá nayana. ²³ —Yíxema tama choxü ngechaüxë rü chauxchi taxai. Rü yíxema tama choxü rüngüxëëxë na Tupanacèx tayagagüxü i duüxügü rü chauxchawa tanangianexëë.

ngoxo i taeguxüchiga
(Mt 12.43-45)

²⁴ —Rü ngëxguma wüxi i ngoxo rü wüxi ya yatüwa ínaxüüxgu, rü dauxchitagu nanañaãne, rü naxcèx nadau na ngextá na nangüxü. Rü ngëxguma taxuguma nangüëgagu, rü nügü ínicuèx rü ñanagürü:

“Maneca naxcèx tá chataegu ya yima yatü ga noxri nawa íchaxüxüchirécü”, ñanagürü. ²⁵ —Rü ngëxguma nataegugu, rü yima yatüxü inayangau na ñoma wüxi ya í ya mexëene rü meã nabixichinerüü na yíixü. ²⁶ —Rü ínixü rü naxcèx nayadau i to i 7 i ngoxogü i norü yexera i chixexü. Rü guxüma i ngëma ngoxogü rü wüxigu yima yatügu nachocu, rü ngëxma naxãchiüügü. Rü ngëxguma ya yima yatü rü noxriarü yexera nachixe —ñanagürü.

Taãe i aixcüma ixixüchiga

²⁷ Rü yemaxü íyaxuyane, rü wüxi ga ngecü rü duüxügütanüwa tagaãcü ngígürügü: —Tataãe ya yíxema tügüanüwa cuxü yaxëexë rü tügü nixüwa cuxü maixë —ngígürügü.

²⁸ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Yexeraãcü tataãe ya yíxema nüxü ñnuxê i Tupanaãrü ore rü naga ñnuxê —ñanagürü.

Duïxügü ga tama yaxôgüchaüxü rü naxcèx ínacagüama ga to ga cuèxruü ga Tupanaãrü poramaã üxü

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Rü nimuëtanü ga duïxügü ga Ngechuchuxütawa ngutaquëxegüxü. Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga namaã na yadexaxü. Rü ñanagürü: —Ñaa duïxügü i ñomaüciü maxëxü rü nichixecüma. Rü naxcèx ínacagü i wüxi i cuèxruü i mexü i Tupanaãrü poramaã üxü. Natürü Tupana rü wüxixicatama i cuèxruü tá nüxü nawéx. Rü ngëma nixi i cuèxruü ga Tupanaãrü orearü uruü ga Yonáwa duïxügüxü nawéxü na nüxü nacuèxgüxücèx na aixcüma Tupana yíxü ga guma yéma namücü. ³⁰ —Rü yexgumarüü ga Yoná rü wüxi ga cuèxruü nixi naxcèx ga Nínibecüãx ga duïxügü, rü ngëxgumarüü tá ta nixi ya Tupana Nane ya duïxüxü ixücü na wüxi i cuèxruü tá yíxü naxcèx i ñomaüciü maxëxü i duïxügü. ³¹ —Rü ngëxguma naãneärü guxgu rü Tupana rü ñomaüciü maxëxü i duïxügüna nacèxgu i norü pecaduchigacèx, rü ngëma ga nuxcümaücü ga Chabaaneärü ãëxgacü tá írúda rü tá ínaxuaxü i ñomaüciü maxëxü i duïxügü. Yerü ngëma rü yaxüwaxüchi ne ixü ga na ãëxgacü ga Charumóüxü naxínüxücèx ga ñuxácü poraãcü nüxü na nacuèxüchixü. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangëxma i wüxi i Charumóüärü yexera ixücü. ³² —Rü ngëxguma naãneärü guxgu rü Tupana rü ñomaüciü maxëxü i duïxügüna nacèxgu norü pecaduchigacèx, rü nuxcümaügüxü ga Nínibecüãx ga duïxügü rü tá ínarüdagü rü tá ínanaxuaxügü i ñomaüciü maxëxü i duïxügü. Yerü nümagü ga Nínibecüãxgü ga duïxügü rü nüxü narüxoe ga nacümagü ga chixexü ga yexguma Yoná namaã nüxü ixuxgu ga Tupanaãrü ore. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangëxma i wüxi i Yonáärü yexera ixücü.

Taxüeneärü omüchiga

(Mt 5.15, 6.22-23)

³³ —Taxüema wüxi i omüwa tanangixichi rü ñuxüchi itayacux rü éxna tacütüügu tayaxücuchi. Natürü norü üchicaügu tanaxünagü na ngema tüxü nabaxixücèx ya yíxema duïxëgü ya yima ígu chocuxe. ³⁴ —Cuxetügü rü ñoma wüxi i omürüü nixi i cuxunecèx. Rü ngëxguma ngëma Tupana cuxü naxwèxexücèx cudèuxgu, rü guxüma i curü maxü rü name. Natürü ngëxguma ñoma i naãneärü ngüchaücèx cudèuxgu, rü guxüma i curü maxü rü chixexüwa nangëxma. ³⁵ —¡Meã cügüna nadau na tama ëãnexüxü nanguxuchixücèx i ngëma ore i mexü i cuxü ngëxmaxü, i ñoma wüxi i omürüü ixücü! ³⁶ —Ngëxguma chi guxü i curü maxüwa nangëxmagu i Tupanaãrü ngóonexü rü taxuwama nachixéxgu i curü maxü, rü meã chi nüxü cucuèx i Tupanaãrü ngüchaü ñoma wüxi i omü i cuxü baxixürüü —ñanagürü.

Ngechuchu rü duïxügütanüwa ínanaxuaxü ga Parichéugü rü ngüxëëruügü ga Moichéarü mugüwa nguxëëtaegüxü

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Rü yexguma nüxü nachauxgu ga na yadexaxü ga Ngechuchu rü wüxi ga Parichéu nüxna naxu ga napatawa na yachibüxücèx. Rü yema Parichéupatawa naxü, rü mechawa nayarüto. ³⁸ Rü yema Parichéu rü nabaixächiaë ga yexguma Ngechuchuxü nadèuxgu na tama yanguxëëxü ga yema Moichéarü mu na nayauxméxgüxiraxü ga yexguma nachibüegu. ³⁹ Natürü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Pema i Parichéugü rü ñoma pochiyu rü poratu i düxétüwaxicatama iyaxuxürüü pixigü. Natürü i peãxëwa rü naga perüxñüë na pengíxü rü chixexü pexüxü. ⁴⁰ —Pa

Naëchitamare Maxëxũ, ¿tama éxna nüxũ pecuèx na guma Tupana ga naxücü i ngëma tórü düxëtüxũnewa ngëxmaxũ, rü gumatama yĩxũ ga naxücü ga tórü maxũ i tórü aixepewa ngëxmaxũ? ⁴¹ —Rü name nixĩ i Tupanana penaxã i perü maxũ na aixcüma naxcèx pemaxëxüçèx. Rü ngëmaãcü tá pime i guxüwama. ⁴² —Natürü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, Pa Parichéugüx, erü pema rü perü ngëmaxüwa rü meã Tupanana penaxã i ngëma noxrü ixĩxũ, natürü perü maxüwa rü tama aixcüma naga pexĩnüë rü tama nüxũ pengechaũ. Rü marü name na perü ngëmaxüwa Tupanana penaxãxũ i ngëma noxrü ixĩxũ. Natürü perü maxüwa rü ta penaxwèxe i meã naga na pexĩnüëxũ rü nüxũ na pengechaũxũ. ⁴³ —Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, Pa Parichéugüx, erü pema rü pexũ nangüchaũ i ãëxgacüchicagüwa na perütogüxũ i ngutaquëxepataüğüwa. Rü penaxwèxe na ñoma ãëxgacüxũ rümoxëxürüü na meã pexũ namoxëgüxũ i duüxüğü i ítamüğüwa. ⁴⁴ —Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, erü ñoma yuetamaüğü i tama nüxũ idauxũ i duüxüğü naëchitamare naëtüwa chopetüxürüü pixĩğü. Erü woo perü düxëtüwa pime, natürü aixepewa i peãëwa rü poraãcü pichixe —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁴⁵ Rü wüxi ga ngüxëëruü ga Moïchéarü mugüwa ngüxëëtaexũ, rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pa Ngüxëëruü Pa Ngechuchux, rü ngëma na ngëma ñacuxũ, rü toma rü toãëwa nangux —ñanagürü. ⁴⁶ Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, Pa Ngüxëëruüğü i Moïchéarü Mugüwa Ngüxëëtaegüxũ, erü poraãcü penamu i duüxüğü na naga naxĩnüëxüçèx i ngëma Moïchéarü mugü i guxchaxũ i pematama bai i írarüwa naga pexĩnüëchaũxũ. ⁴⁷ —Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, erü peyamexëëgü i tümamaüğü ga guxema nuxcümaüğüxe ga Tupanaärü orearü uruüğü ga perü oxigü tüxũ deixe. ⁴⁸ —Rü ngëmawa nüxũ tacuèx na pema rü ta ipexãgüxũ nawa ga yema chixexũ ga perü oxigü ügüxũ. Yerü nümagü rü tüxũ nadai ga guxema Tupanaärü orearü uruüğü, rü ñuxma i pema rü peyamexëëgü i tümamaüğü. ⁴⁹ —Rü yemacèx nixĩ ga Tupana ga ñaxũ:

“Ngëma duüxügütanüwa tá chanamugü i chorü orearü uruüğü rü chorü orearü ngeruüğü. Natürü ngëma duüxüğü i chixexüğü rü tá nanadai i nümaxũ rü togüxũ rü tá nachixewegü rü tá nawe ningëxütanü”,

ñaxũ ga Tupana. ⁵⁰⁻⁵¹ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Rü pemaã nüxũ chixu rü Tupana tá nayapeguãchixëë i pema i ñuxma maxëxë erü pema rü ta perü oxigücümagu pexĩ. Nümagü rü noxritama naãneärü ügügumama rü nanadai ga muxüma ga Tupanaärü orearü uruüğü. Rü nüxĩra nayamëxgü ga Abé rü gumawena nayadaietanü ga muxüma ga togü ñuxmata Zacaría ga tupauca ga taxünegu yamëxgüãcüwa nangu. Rü guxüma ga yema orearü uruüğü ga perü oxigü deixüçèx rü Tupana tá pexna naca, erü pema rü ta perü oxigürüütama pixĩğü rü tama nüxũ perüxoechaũ i ngëma chixexũ i pexüxũ. ⁵² —Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcèx, Pa Ngüxëëruüğü i Moïchéarü Mugüwa Ngüxëëtaegüxũ, erü duüxügüchaxwa ipeyacux i Tupanaärü ore i aixcüma ixĩxũ i pematama tama pixögüxũ. Rü nüxna penachuxu i togü i duüxüğü i aixcüma yaxögüchaũxũ na nümagü rü ta tama yaxögüãxüçèx —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵³⁻⁵⁴ Rü yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rü yema ngüxëëruüğü ga Moïchéarü mugüwa ngüxëëtaegüxũ rü yema Parichéugü rü poraãcü Ngechuchumaã nanuë. Rü inanaxüğü ga nüxna na nacagüexũ naxcèx ga muxüma ga ore ga guxchaxümaã na yemaãcü chi nüxũ iyangaugüxüçèx ga ore ga chixexũ na yemamaã norü ãëxgacügüxũ- tawa Ngechuchuxũ iyaxuaxügüxüçèx.

12

Ngechuchu nanangüxëë na tama namexũ na duüxügüpéxewa meã imaxnetaxũ natürü taãëwa rü chixexügu rüxĩnüxũ

¹ Rū yoxni yexma nangutaquéxegü ga muxūchixū ga duūxūgü. Rū yema na namuxūchixūcèx rü düxwa nügücutüwa ningagüetanü ga duūxūgü. Rū Ngechuchu inanaxūgü ga norü ngúexūgümaāxīra na yadexaxū, rü ñanagürü: —¡Pexuāēgü naxcèx i Parichéugü! Erü duūxūgüpéxewa meā namaxēneta natürü naāēwa rü chixexūgu narūxīnūē. ² —Natürü guxūma i tacü i wüxie cúācü üxū rü tá nangoxoma. Rū guxūma i tacü iicúxū rü yixcūra rü tá duūxūgü nüxū nacuèxgüama. ³ —Rü ngēmacèx guxūma i ngēma ore i ēānexūwa cúācü nüxū pixuxū rü yixcūra rü tá nangoxoma rü guxū i duūxūgü tá nüxū naxīnūē. Rū ngēma ore i ucapuarü aixepewa cúācü nüxū pixuxū, rü yixcūra rü guxāpéxewa tá nüxū nixugügu i duūxūgü.

Name nixī na Tupanaxū pemuūēxū
(Mt 10.26.31)

⁴ —Rü ngēmacèx i pemax, Pa Chomüçügüx, rü pemaā nüxū chixu rü ¡tama nüxū pemuūē i ngēma duūxūgü i pexū daixchaūxū! Erü taxünexūxīcatama nimèxgü, natürü taxucürüwama taāēxū nimèxgü. ⁵ —Natürü pemaā tá nüxū chixu na texéxū tá na pemuūēxū. ¡Nüxū pemuūē ya Tupana! Erü nüma nüxū nangēxma i pora na yamáāxū i pexene, rü napoxcuāxū i peāē i ngextá ngoxogüxū ínapoxcuxūgu. ¡Rü yimaxū tá nixī i pemuūēxū! ⁶ —¡Tama éxna taxretachinü i diēruyacügu namaā petaxe i wüximéēxpüx i werixacügu? Natürü Tupana rü tama tüxū inayarüngüma ya yíxema werixacüāxgü, rü bai ya wüxi. ⁷ —Rü woo i peyaegü rü Tupana nüxū nacuèx na ñuxre i peyae ngēxmaxū. Rū ngēmacèx, ¡täxū i pexoegaāēgüxū! Erü pema rü muxūma i werixacügiarü yexeraxüchi pexū nangechaū ya Tupana.

Yíxema duūxūgüpéxewa tügü ixuxe na Ngechuchu ya Cristuarü duūxū tiixū
(Mt 10.32-33, 12.32)

⁸ —Rü pemaā nüxū chixu rü guxāma ya texé i ñoma i naānewa duūxūgüpéxewa tügü ixuxe na chorü duūxū tiixū, rü choma i Tupana Nane na duūxūxū chiixū, rü napéxewa i Tupanaārü orearü ngeruūgü i daxūcūāx rü tá tüxū chixu na chorü duūxū tiixū i tümax. ⁹ —Natürü texé ya ñoma i naānewa duūxūgüpéxewa tügü ixuxe na tama chorü duūxū tiixū, rü choma rü tá ta napéxewa i Tupanaārü orearü ngeruūgü i daxūcūāx rü tá tüxū chixu na tama chorü duūxū tiixū i tümax. ¹⁰ —Rü guxāma ya texé ya chixri chauchiga idexaxe i choma i Tupana Nane na duūxūxū chiixū, rü Tupana tá tüxū nüxū nangechaū i ngēma. Natürü texé ya Tupanaāē i Üünexūchiga chixri idexaxe, rü Tupana rü täütáma tüxū nüxū nangechaū i ngēma. ¹¹ —Rü ngēxguma duūxūgü ngutaquéxepataūgüwa rü éxna āēxgacügiapéxewa pexū nagagügu na pexū napoxcuexūcèx, rü ¡täxū i pexoegaāēgüxū na tacümaā tá penangāxūxū rü éxna tacüxū tá namaā na pixuxū! ¹² —Erü ngēxguma nawa nanguxgu na pidexagüxū, rü Tupanaāē i Üünexū tá pexū nanguxēē na tacüxū tá namaā pixuxū —ñanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi i āüçümaxū nixī na imuārü diēruāxū

¹³ Rū yema duūxūgütanüwa rü wüxi ga yatü Ngechuchuxū ñanagürü: —Pa Ngúexēruūx, ¡namaā nüxū ixu ya chaueneē rü choxna naxāā i ngēma chaunatü ga yucüarü ngēmaxū i choxna üxū! —ñanagürü. ¹⁴ Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxū: —Pa Yatüx, ¡texé perü āēxgacüxū choxū tingucuchixēē na chayatoyexūcèx i ngēma penatüarü ngēmaxū? —ñanagürü. ¹⁵ Rū ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¡Pexuāē na tama pexū nangúchaūxūcèx i togüarü ngēmaxū! Erü wüxi i duūxū rü tama ngēma na namuārü ngēmaxūāxūcèx nixī i nayauxāxū i norü maxū i taguma gúxū —ñanagürü. ¹⁶ Rū yexguma wüxi ga ore ga cuèxruūxū namaā nixu, rü ñanagürü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga

muãrũ dīerũácũ, rũ guxũma ga yema nanetũgũ ga naãnegu natogũxũ rũ meãma nũxũ nixo. ¹⁷ —Rũ guma yatũ rũ nagu narũxĩnũ rũ naãẽwa ñanagũrũ:

“¿Tacũ tá chaxũxũ i ñũxmax? Erũ nataxuma i chorũ nachica i ngexta namaã na changũxũxũ i chaunetũgũarũ o”, ñanagũrũ. ¹⁸ —Rũ naãẽwa ñanagũrũ:

“Marũ nũxũ chacuèx na tacũ tá chaxũxũ. Rũ nagu tá chapogũ ya guxũnema ya chorũ ĩpatagũ ga nagu namaã changũxũne ga chaunetũgũarũ o. Rũ nái ya taxũragũne tá chaxũ na ngẽxma namaã changũxũxũcèx i guxũma i chaunetũgũarũ o rũ guxũma i chorũ ngẽmaxũgũ. ¹⁹ —Rũ ngẽxguma marũ namexgu i guxũma, rũ chaugũmaã tá ñacharũgũ: ‘Ñũxma rũ tá icharũngũ rũ meã tá chachibũ rũ meã chaxaxe rũ ngẽmaãcũ tá chataãẽ. Erũ namuxũchi i chorũ ngẽmaxũgũ, rũ mucũma ya taunecũ tá choxũ natai’, ñacharũgũ tá chaugũmaã”. ²⁰ —Natũrũ Tupana rũ ñanagũrũ guma yatũxũ:

“Pa Yatũx, cungẽãẽmare i cuma erũ ñoma i chũtaxũgu tátama cuyu. Rũ ngẽma curũ ngẽmaxũgũ i namaã cungũxũxũ, rũ ¿texearũ tá nixĩ i ngẽxguma?” ñanagũrũ ga Tupana. ²¹ —Rũ ngẽxgumarũũ tá ta namaã nangupetũ i ngẽma duũxũgũ i nũgũcèxtama norũ ngẽmaxũgũmaã ngũxũxũ rũ tama nũgũ ímexẽẽxũ i Tupanapẽxewa —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Tupana rũ naxãcũgũna nadau

(Mt 6.25-34)

²² Rũ yemawena rũ norũ ngũexũgũxũ ñanagũrũ ga Ngechuchu: —Pemaã nũxũ chixu ĩrũ tãxũ i pexoegaãẽgũxũ naxcèx i tacũ tá na pengóxũ rũ tacũmaã tá na pixãxchiruxũ! ²³ —Erũ perũ maxũ rũ õnaãrũ yexera nixĩ, rũ pexene rũ naxchiruarũ yexera nixĩ. ²⁴ —¿Dũcèx penangugũ i werigũ i tama toegũchiréxũ, rũ tama nanetũarũ o ibuxgũxũ, rũ ngepatagũxũ na ngexta namaã nangũxũgũxũcèx i norũ õna! Natũrũ Tupana rũ nanaxũwemũ. Rũ pema rũ Tupanacèx rũ poraãcũ guxũma i werigũarũ yexera pixĩgũ. ²⁵ —Rũ taxuwama name na pexoegaãẽgũxũ. Erũ taxucũrũwama wũxie i pema rũ pegũtama ipemèxãchixẽẽ ngãxũ ya metrugũ ega woo poraãcũ naxcèx pexoegaãẽgũgũ. ²⁶ —Rũ ngẽxguma tama pemaã nangũxũ i ngẽma íraxũ rũ taxucũrũwama pegũtama ipemèxãchixẽẽ ega woo naxcèx pexoegaãẽgũgũ, rũ ¿tũxciũ i ngẽxguma rũ ta tacũ i togũ i ngẽmaxũgũcèx pexoegaãẽgũxũ? ²⁷ —¿Dũcèx penangugũ i putũragũ na ñũxãcũ nayaexũ i nachacu! Rũ tama napuracũexũ, rũ tama nũgũ ũxchirugũxũ. Natũrũ woo guma ãẽxgacũ ga Charumóũ ga na namexẽchixũ ga naxchiru rũ taguma wũxi ga putũrachacuarũ mexũrũũ nixĩ. ²⁸ —Rũ marũ nũxũ pedau i ñũxãcũ Tupana na nangèxãẽxũ i putũragũ i ñũxma naãnewa rũxũgũmarexũ natũrũ moxũ rũ marũ taxuxũ. Rũ ngẽxguma Tupana ngẽmaãcũ nangèxãẽgu i putũragũ rũ pema rũ tá ngẽmaãrũ yexera pexchiru pexna naxã, Pa Duũxũgũ i Írarũwatama Yaxõgũxũx. ²⁹ —Rũ ngẽmacèx tama name i pexoegaãẽ naxcèx i tacũ tá na pengóxũ rũ tacũ tá na pixaxũxũ. ³⁰ —Erũ ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ rũ naxcèx nadaugũ i guxũma i ngẽma pemaã nũxũ chixuxũ. Natũrũ pema rũ pexũ nangèxma ya Penatũ ya Tupana ya nüẽchama nũxũ cuácũ na pexũ nataxuxũ i guxũma i ngẽma. ³¹ —Rũ ngẽmacèx narũmemaẽ nixĩ na Tupanaãrũ ngũchaũcèx pedaugũxũ na perũ ãẽxgacũ yĩĩxũcèx. Rũ ñũxũchi nũma rũ tá pexna nanaxã i guxũma i tacũ i pexũ taxuxũ.

Ñũxãcũ tũxũ nangẽxma i tórũ ngẽmaxũgũ i daxũgũxũ i naãnewa

(Mt 6.19-21)

³² —¿Tãxũ i pemuũẽxũ, Pa Chauxacũgũx! Pema rũ noxretama pixĩgũ natũrũ Penatũ ya Tupana rũ norũ ngũchaũ nixĩ na pexna naxããxũ i pechica i ngextá nũma ãẽxgacũ íyĩĩxũwa. ³³ —¿Rũ namaã petaxe i perũ ngẽmaxũgũ rũ togũ i duũxũgũ i nũxũ nataxuxũna

penaxã i ngẽma dīēru! Rū ngẽmaãcü tá pegüxũ penangẽxmaxēē i perü ngẽmaxũgü i taguma pexũ ngauxũ rü taguma gúxũ i daxũguxũ i nañewa i ngextá tama íyaxücuxũwa i ngítèxáxũ rü naweane tama ínachixexēēxũwa. ³⁴ —Erü ngextá ínangẽxmaxũwa i perü ngẽmaxũgü, rü ngẽxma nixĩ i perüxĩnũēxũ.

Name nixĩ i yigü ítamexēēgü naxũpa na ínanguxũ ya Cristu

³⁵ —¡Rü ípememare namaã i perü omügü i naĩgüxũ! ³⁶ —Rü name nixĩ i wüxi i coriarü duũxũgü i ímemaregüxũrũũ na pixĩgüxũ. Rū penaxwèxe na ñoma duũxũgü i ñaxwa norü corixũ nanguxēēgüxũrũũ na pixĩgüxũ. Rū ngẽxguma norü cori rü wüxi i ngĩgüarü petawa ne naxũxgu rü: Tu tu tu ñaxgu, rü paxa naxcèx nayawãxnagü i ñax. ³⁷ —Rü nataãēgü i ngẽma coriarü duũxũgü ega inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norü cori. Rū pemaã nüxũ chixu rü ngẽma cori rü norü mechawa tátama nanatogüxēē i ngẽma norü duũxũgü i nüxũ ínanguxēēgüxũ, rü nüma tátama ngẽma norü duũxũgüxũ inaxüwemü. ³⁸ —Rü woo ngãxũcüü ínanguxgu rü éxna marü yangunechaũgu rü nataãēgü i ngẽma coriarü duũxũgü ega inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norü cori. ³⁹ —Rü ngẽxguma chi wüxi ya ñarü yora nüxũ cuèxgu na ñuxguacü ínanguégaxũ i ngítèxáxũ, rü tãũ chima nape. Rū chi nüxna nadau ya napata na tama yawãxnaãxũcèx rü tama na nüxũ nangíxũcèx. ⁴⁰ —Rü pema rü ta penaxwèxe na ípememarexũ. Erü ngürüächi tama nagu íperüxĩnũēyane tá íchangu i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chíxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi ga duũxũ ga meã norü coriga ñnüxũ rü to ga tama meã norü coriga ñnüxũchiga
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Rū yexguma ga Pedru rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿toxcèxi-catama éxna nixĩ i ñaã ore i cuèxruũ i tomaã nüxũ quixuxũ, rü éxna guxũ i duũxũgücèx yĩxũ? —ñanagürü. ⁴² Rū ñanagürü ga Cori ga Ngechuchu: —¿Texé tiixũ ya yíxema tümaãrü coriarü duũxè ya aixcüma yanguxēēxè rü meã tümaãēxũ cuáxe? ¿Tama éxna yíxema tiixũ ya tümaãrü cori tüxna ágaxe na meã nüxna tadauxũcèx rü meã oragu tanachibüexēēxũcèx i norü duũxũgü? ⁴³ —Rü tataãē ya yíxema coriarü duũxè i ngẽxguma ínanguxgu i tümaãrü cori rü tüxũ íyanguēũgu na meãma ítanaxũxũ i ngẽma puracü i nagu tüxũ namuxũ. ⁴⁴ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma tümaãrü cori rü tá guxũma i norü ngẽmaxũgüarü dauruũxũ tá tüxũ nixĩxēē. ⁴⁵⁻⁴⁶ —Natürü ngẽxguma chi ngẽma duũxũ nagu rüxĩnũgu rü norü cori rü tama paxa na ínanguxũ, rü inaxũgüãgu na chixri namuãxũ i natanũxũgü i yatũxũgü rü ngexũgü, rü peta naxũxgu rü nachibũxgu, rü naxaxegu, rü nügü nangãxēēgu, rü ngürüächi ngẽma ngunexũ rü ngẽma ora i tama nagu ínanguxēēãxũgu tá ínangu i norü cori. Rū poraãcüxüchi tá nanapoxcu ngẽma duũxũgü i tama norü coriga ñnüxũxũ napoxcuexũrũũ. ⁴⁷ —Rü ngẽma coriarü duũxũ i nüxũ cuèxchiréxũ na tacü nanaxwèxexũ i norü cori, natürü tama nügü ímexēēxũ rü tama norü coriga ñnüxũ, rü tá poraãcü nanaçuxi. ⁴⁸ —Natürü ngẽma coriarü duũxũ i tama nüxũ nacaãcüma chixri norü coriga ñnüxũ, rü chixexũ üxũ, rü tá írarüwaxüra nanaçuxi. Rū texé ya Tupana muxũma tüxna ãxè, rü muxũcèxtáma tüxna naca. Rū texé ya muxũna tüxũ nadauxēēxè rü tá yexeraãcü tüxna naca.

Ngechuchugagu nixĩ i yatoyexũ i duũxũgü
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ —Nüma chaxũ na ñoma i nañewa duũxũgüxũ chidauchitanüxēēxũcèx. Rū chierü aixcüma marü yadauchitanügu. ⁵⁰ —Rü choma rü tá poraãcü ngúxũ chinge, rü chanaxixächiãē ñuxmatáta yangu i ngẽma. ⁵¹ —Rü tama name i nagu perüxĩnũē na núma chaxũxũ na guxũ i duũxũgü rü wüxigu naxĩnũēxũcèx. Natürü pemaã nüxũ chixu

rü núma chaxũ na chaugagu yatoyexũcèx i duũxũgũ. ⁵² —Erũ ñaãwena ega wũxi ya ĩpatawa nangẽxmagu i wũximéẽxpũx i duũxũgũ, rü tomaẽxpũx tá choxũ nayaxõgũ rü taxre i tama, rü éxna taxre tá choxũ nayaxõgũ rü tomaẽxpũx i tama. ⁵³ —Rü wũxi i papá tá nayaxõ rü nane rü tãütáma nayaxõ, rü éxna nane tá nayaxõ natürü nanatü i tama. Rü ngẽxgumarũũ ta wũxi i mamá tá iyaxõ rü ngĩxácü rü tãütáma iyaxõxchãũ, rü éxna ngĩxácü tá iyaxõ rü ngĩẽ rü tãütáma iyaxõxchãũ. Rü wũxi ya ngĩxẽ tá iyaxõ rü ngĩneãx rü tãütáma iyaxõ, rü éxna ngĩneãx tá iyaxõ rü ngĩxẽ rü tãütáma iyaxõ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuèxruũgũ i nachiga i tacü tá nangupetũxũ

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Rü Ngechuchu ñanagürü ta nüxũ ga duũxũgũ: —Ngẽxguma nüxũ pedèuxgu na naxèächianexũ, rü nagu perũxĩnũẽ tá na napuxũ. Rü aixcũma ngẽmaãcü nixĩ. ⁵⁵ —Rü pema nüxũ pecuèx na ñuxãcü penangugũxũ ya buanecü, rü ngẽmaãcü nüxũ pecuèx rü tá na nanguxetũxũ. Rü aixcũma ngẽmaãcü nixĩ. ⁵⁶ —Pa Duũxũgũx, pema rü togü i duũxũgũpèxewa meã pemaxènetá, natürü peãẽwa rü chixexũgu perũxĩnũẽ. Pema nüxũ pecuèx na ñuxãcü penangugũxũ ega tá napuxgu rü éxna tá nanguxetũgu. ¿Rü ñuxãcü i ñuxma i tama nüxũ pecuáxũ na Tupana yĩxũ ya petanüwa ngucü?

Name nixĩ na curüngüxmũxũ namaã i curü uwanü

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ —Rü tũxcũũ tama nüxũ pecuáxchãũ i ngẽma nama i mexũ i Tupana pexũ naxwèxexũ na nagu pexĩxũ. ⁵⁸ —Rü ngẽxguma chi wũxie wũxi i ngetanücèx cuyũ íxuaxũgu rü ãẽxgacũxütawa cuyũ tagaxgu, rü name nixĩ i namawatama tũxũ icurüngüxmũxẽẽ na tama ãẽxgacũpèxewa cuyũ tagaxũcèx. Erũ wũxicana na ãẽxgacũxütawa cunguxũ rü ãẽxgacü tá purichíagũna cuyũ namu. Rü purichíagü tá cuyũ napoxcu. ⁵⁹ —Rü cumaã nüxũ chixu rü ngẽxma poxcuchicagu tá curüxãũx ñuxmatáta ngĩxũ cuyütanü i guxcü i dĩeru i nüxũ ngĩxũ cungetanücü. [Rü aixcũma ngẽxgumarũũ tá cumaã nanaxü ya Tupana ega tama namaã cunamexèẽxgu i curü maxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.]

13

Wũxi i mexũ nixĩ na nüxũ rüxoexũ i tacũma i chixexũ

¹ Rü yexgumatama Ngechuchuxütawa nangugü ga ñuxre ga duũxũgũ. Rü Ngechuchumaã nüxũ nixugü ga na ñuxãcü ãẽxgacü ga Piratu namuxũ ga norü churaragü na nadaiãxũcèx ga ñuxre ga yatügü ga Gariréaanecũãx ga yexguma yema yatügü rü Tupanacèx carneru nadaixgu tupauca ga taxũnewa. ² Rü Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Pema nagu perũxĩnũẽgu rü yemaãcü nüxũ nangupetü ga yema yatügü, yerü yema togü ga Gariréaanecũãxãrũ yexera nipecaduãxgü? ³ —Pemaã nüxũ chixu rü tama nixĩ. Rü ngẽxguma chi pema rü tama nüxũ perũxoegu i pecũma i chixexũ, rü guxãma i pema rü tá ta ipeyarütaxe. ⁴ —¿Rü éxna pema nagu perũxĩnũẽgu rü guxũ ga Yerucharéũcũãxãrũ yexera nipecaduãxgü ga yema 18 ga yatügü ga yuexũ ga yexguma Chiruéwa yexmaxũ ga dauũtaechica naetü rüngutaũgu? ⁵ —Pemaã nüxũ chixu rü tama nixĩ. Rü ngẽxguma chi pema rü tama nüxũ perũxoegu i pecũma i chixexũ, rü guxãma i pema rü tá ta ipeyarütaxe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga nanetü ga iguera ga ngearü ðóxũgu ixuxũ

⁶ Rü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ nixu ga wũxi ga ore ga igueragu ixuxũ, rü ñanagürü: —Rü wũxi ga yatü nüxũ nayexma ga wũxi ga ubanecü. Rü yexma nanato ga wũxi ga iguera. Rü nüma ga guma yatü rü ínayadauuxũ ga yema iguera rü ngoxi naxõó, natürü

taxuxũma ga norũ oxũ inayangau. ⁷ —Rũ yemacèx yema norũ duũxũ ga norũ naãnena dauxũxũ ñanagürü:

“Dücèx, tomaèxpũx ya taunecü guxũguma íchayadauxũ i ñaã iguera, rü taguma naxo. Rũ ngẽmacèx chanaxwèxe na cuyadaxũchixũ na tama natücèxma nuã naãnewa naxíaneãxũcèx”, ñanagürü nüxũ. ⁸ —Natürü ga yema norũ duũxũ ga norũ naãnena dauxũ, rü norũ corixũ nangãxũ, rü ñanagürü:

“Pa Corix, ¡nüetama doma taunecüxicatama nangẽmèx! Rũ tá chanaxaimüãnepũne rü waxmüãnexũmaã tá chanagüpũne. ⁹ —Rũ bexmana ngẽxguma rü tá naxo. Natürü ngẽxguma tãütãma naxoxgu rü tá chayadaxũchi”, ñanagürü.

Ngechuchu rü ngũxchigaarü ngunexũgu ngĩxcèx nayataanexẽẽ ga wüxi ga ngecü ga pücèxwecü

¹⁰ Rũ wüxi ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü Ngechuchu nanguxẽẽtae ga wüxi ga ngutaquèxepataũwa. ¹¹ Rũ yema iyexma ga wüxi ga ngecü ga 18 ga taunecü idaawecü. Rũ ipücèxwe yerü wüxi ga ngoxo ngĩxũ napücèxwexẽẽ, rü taxuacüma iyarüwèxãchi. ¹² Rũ yexguma Ngechuchu ngĩxũ dèuxgu rü ngĩxcèx naca, rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Ngecüx, ñuxma rü marü cuxcèx nitaane i curü daawewa —ñanagürü. ¹³ Rũ yexguma rü ngĩxũ ningögü, rü yexgumatama iyarüwèxãchiwemüxũ, rü inaxügü ga Tupanaxũ na yacuèxũxũ. ¹⁴ Natürü yema ngutaquèxepataũãrũ ãẽxgacü rü nanu, yerü Ngechuchu rü ngũxchigaarü ngunexũgu ngĩxũ narümemẽẽ ga yema nge. Rũ yemacèx ga yema ãẽxgacü rü ñanagürü duũxũgũxũ: —Nangẽxma i 6 i ngunexũ i nagu namexũ na ipuracüexũ. Rũ ngẽma ngunexũgũgu nixĩ i namexũ na nuã pexĩxũ na pegü peyarümemẽẽgũxũcèx rü tama i ngũxchigaarü ngunexũgu —ñanagürü. ¹⁵ Rũ yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Duũxũgũx, pema rü togü i duũxũgüpèxewa meã pemaxènetã, natürü peãẽwa rü chixexũgu perüxĩnũẽ. ¿Tama èxna guxã i pema rü ngũxchigaarü ngunexũgu peyawèxũ i perü woca rü èxna perü buru na peyaxaxexẽẽgũxũcèx? ¹⁶ —Rũ ñaã ngecü rü Abrãütãnũxũ iyixĩ, rü Chataná rü 18 ya taunecü ngĩxũ nachixexẽẽ namaã i ñaã daawe. ¿Rũ tãux èxna i namexũ na ngĩxcèx chayataanexẽẽxũ i ngũxchigaarü ngunexũgu? —ñanagürü. ¹⁷ Rũ yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü guxũma ga norũ uwanügü rü porãcü naxãneẽ. Natürü guxũma ga togü ga duũxũgü rü nataãgü ga yexguma nüxũ nadaugügu ga yema mexũgü ga Ngechuchu üxũ.

Ore i motacha- chiregu ixuxũ

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Rũ ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixĩ i ãẽxgacü na yĩxũ ya Tupana, rü nañuxraũxũ i nüma ãẽxgacü íyĩxũwa? ¿Rü tacügu tá chanangu? ¹⁹ —Maneca wüxi ya motachachire ya wüxi ya yatü naãnegu toxũnerũ nixĩ. Rũ woo naxíraxũchichirèx ya naxchire natürü narüxü, rü naya ñuxmata wüxi i nanetü i taetaxũ nixĩ. Rũ ngẽmacèx i werigü rü natanügu nixüachiãũ —ñanagürü.

Ore i pãũãrũ puxẽẽruũgu ixuxũ

(Mt 13.33)

²⁰ Rũ ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixĩ i Tupana ãẽxgacü íxixũwa? ¿Rü tacügu tá chanangu? ²¹ —Rũ pãũãrũ puxẽẽruũrũ nixĩ na guxũwama nanguxũ. Erü wüxi i ngecü rü íraxũ- tama i pãũãrũ puxẽẽruũmaã inaxüèũ i taxũ i ngĩrũ pãũcharã. Rũ ngẽma pãũãrũ puxẽẽruũ rü woo naxíra rü nayapuxẽẽ i guxũma i ngĩrũ pãũcharã —ñanagürü ga Ngechuchu.

Íãx i íraxũchiga

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Rū inixūchigū ga Ngechuchu ga Yerucharéūwa na naxūxū. Rū yexguma namagu yaxūxgu rū ãnegūwa rū ãnexácūgūwa nixūpetūchigū, rū yéma nayangúexēetanū ga duūxūgū. ²³ Rū wūxi ga duūxū nūxna naca rū ñanagürü: —Pa Corix ¿noxretátama nixī i ngēma nayauxgūxū i maxū i taguma gúxū? —ñanagürü. Rū nūma ga Ngechuchu nanangāxū, rū ñanagürü: ²⁴ —Daxūguxū i naãneärü ãx rū naxíraxūchi. ¡Rū paxa naxcèx pedau na nawa pichocuxūcèx! Erü pemaã nūxū chixu rū muxūchixūma i duūxūgū tá nūxū nangúchañ na nawa yachocuxū, natürü tãütáma nawa nichocu. ²⁵ —Erü ngēxguma ãrū yora marū nawāxtagu i ãx, rū pema i düxétüwa ngēxmagūxe rū tá penatutuãū. Rū ñaperügügü tá:

“Pa Corix, ¡paxa toxcèx yawāxna i ãx!” ñaperügügü tá. Natürü nūma i cori rū tá pexū nangāxū, rū ñanagürü tá:

“Tama pexū chacuèx na ngextácūãx pixīgūxū”, ñanagürü tá pexū. ²⁶ —Rū ngēxguma rū tá ñaperügügü nūxū:

“Cumaãchiréx wūxiwa tachibüe rū taxaxegü. Rū toxū cungúexēē ga torü ãneärü ítamügūwa”, ñaperügügü tá. ²⁷ —Natürü nūma rū tá pexū nangāxū rū ñanagürü tá: “Marü pemaã nūxū chixu rū tama pexū chacuèx na ngextácūãxgü pixīgūxū. ¡Rū ípixī i nuã chauxūtawa i guxāma i pemax, Pa Chixri Maxēxūx!” ñanagürü tá. ²⁸ —Rū ngēma tá pexauxe, rū tá pixūxchapütägü i ngēxguma nūxū pedèuxgu i Abráü rü Ichaá rü Acobu rü guxūma i Tupanaärü orearü uruūgü na Tupana ãxgacü íxixūwa na nangēxmagūxū rü pema rü nūxna na ípewoxūxū. ²⁹ —Erü guxūwatáma ne naxī i duūxūgū. Rū Tupana ãx- gacü íxixūwa tá nangēxmagü. Rū ngēma tá narütogü na ngēma nachibüexūcèx. ³⁰ —Rū tá nangēxma i nūmaxū i ñoma i naãnewa duūxūgü nūxū oexū, natürü daxūguxū i naãnewa rü Tupana tá wixpéxewa nanaxūgūxēē. Rū tá nangēxma i nūmaxū i ñoma i naãnewa duūxūgü nūxū icuèxüügūxū, natürü daxūguxū i naãnewa rü Tupana rü tá wixweama nanaxūgūxēē —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ngechuchu rü Yerucharéūcūãx ga duūxūgūcèx naxaxu
(Mt 23.37-39)*

³¹ Rū yematama ga ngunexūgu rü Ngechuchuxūtawa nangugü ga ñuxre ga Parichéugü. Rū ñanagürügü Ngechuchuxū: —¡íxū i nuã! Erü ãxgacü ya Erode rü cuxū nimèxéga —ñanagürügü. ³² Natürü nūma ga Ngechuchu nanangāxū rü ñanagürü: —¡Naxūtawa pexī i ngēma yatü i nūxū cuèxūchixū na ñuxácü duūxūgūxū nawomüxēēxū, rü namaã nūxū pixu rü ñuxma rü moxū rü tá íchana- woxū i ngoxogü, rü tá chanameēxēē i ngēma duūxūgü i ãaaweexū, rü pèxmaácü tá chanaguxēē! ³³ —Natürü chanaxwèxe i ichixūchigü i ñuxma rü moxū rü paxmaácü ñuxmatáta Yerucharéūwa changu. Erü Yerucharéūgu nixī i na nayuexū i guxūma i Tupanaärü orearü uruūgü. ³⁴ —Rü dücax, Pa Yerucharéūcūãx, pema peyadaietanü i Tupanaärü orearü uruūgü, rü nutamaã ípenamuxūchigü i Tupanaärü orearü ngeruūgü i pexcèx nūma namugūxū. Rū ñuxreéxpūxcūna wūxigu chaugūxūtagu pexū chanutaquéxexēēchañ, ñoma wūxi i ota ya naxácūãx nügütüügu tüxū nutaquéxexürüü. Natürü pema rü tama penaxwèxe. ³⁵ —Dücèx i ñuxma ya perü ãne, rü Tupana tá ínatatèx. Rū pemaã nūxū chixu rü tãütáma wena choxū pedau ñuxmatáta daxūguxū i naãnewa ne chaxū. Rū ngēxguma rü tá choxū pedau rü tá ñaperügügü:

“Namexēchi nixī ya yima Cori ya Tupana nūma namucü”, ñaperügügü tá —ñanagürü ga Ngechuchu.

¹ Rü wüxi ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Ngechuchu rü wüxi ga Parichéu-patawa nayachibü. Rü yéma nayexmagü ga togü ga Parichéugü ga yéma bexma Ngechuchuxü ngugüexü. ² Rü yéma nayexma ta ga wüxi ga yatü ga idaawexü ga rüchaxünexü. ³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema ngüexëruügu ga Moïchéarü mugüwa ngüxëtaegüxüna rü Parichéugüna naca, rü ñanagürü: —¿Tama penachuxuxü ega ngüxchigaarü ngunexügu chanamexëxgu i wüxi i idaawexü? —ñanagürü. ⁴ Natürü ga nümagü rü nangeëxgümare. Rü yexguma ga Ngechuchu rü naxmëxgu nayayauxächi ga yema idaawexü, rü nanamexëë. Rü namaã nüxü nixu ga na íyaxüxcèx. ⁵ Rü Ngechuchu rü ñanagürü Parichéugüxü: —¿Texé i pema i ngëxguma perü buru rü éxna perü woca puchugu nagoxgu, rü taux éxna i ngëxgumatama ípeyadauxü rü ípeyatüächixü i woo ngüxchigaarü ngunexügu? —ñanagürü. ⁶ Rü nümagü rü taxuümaãma nanangäxügu.

Duüxügu ga ngügüarü petawa nüxna naxugüxüchiga

⁷ Rü yexguma mechawa natogüchaügu ga yema nüxna naxugüxü, rü Ngechuchu nüxü nadau na wüxichigü rü ñarü yoraxütawaxüchi natoxchaüxü. Rü yexguma yemaxü nadëuxgu rü nayaxucüxëgü, rü ñanagürü: ⁸ —Ngëxguma texé cuxna uxgu i wüxi i ngügüarü petawa, rü tama name i petaarü yoraxütawaxüchi üxü i naxmëwxëwewa cuyarüto. Erü yixcüra ngürüächi tá ínangu i to i nüxna naxuxü i curü yexeraxüchi ixixü. ⁹ —Rü ngëma petaarü yora i pexna uxü, rü tá cumaã nüxü nayarüxu na icuchixüxcèx i ngëma nachicawa na ngëma natoxëëäxüxcèx i ngëma to i curü yexera ixixü. Rü ngëxguma i cuma rü poraãcü cuxãneãcüma rü nawa iyacuáxü i naxmëwxëwewa tá cuyarüto. ¹⁰ —Rü narümemaë ega texé cuxna uxgu, rü nawa iyacuáxü i naxmëwxëwewa curüto. Rü ngëxguma i ngëma petaarü yora i cuxna uxü rü ñanagürü tá cuxü:

“Pa Chomücx, ¡nuã chauxütawa yarüto!” ñanagürü tá cuxü. Rü ngëmaãcü ngëma petaarü yora rü wüxi i mexü tá cumaã naxü napëxewa i guxüma i duüxügu i nüxna naxuxü i cumaã ngëma rütogüxü. ¹¹ —Erü texé ya tügü írütaxe rü Tupana tá tüxü naxänexëë. Natürü texé ya tügü íruxíraxe rü Tupana tá tüxü nicuëxüü —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹² Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu nüxü ga yema yatü ga nüxna uxü: —Rü ngëxguma wüxi i õnacèx rü éxna petacèx texéna cuxuxchaügu, rü tama name i nüxna cuxu i cumücgü, rü bai i cueneëgü, rü bai i cutanüxügu, rü bai i curü ngaicamagu pegüxü i duüxügu i diëruãxgüxü. Erü nümagü rü tá nüxü cuxna naxugüe, rü ngëmaãcü tá cuxü nanaxütanügu. ¹³ —Natürü ngëxguma wüxi i peta cuxüxgu, rü narümemaë nixü i nüxna cuxu i duüxügu i ngearü diëruãxgüxü, rü duüxügu i taxucürüwama puracüexü, rü ngëma ichixeparagüxü, rü ngëma ingexetügüxü. ¹⁴ —Rü tá cutaãëxüchi i ngëxguma erü nümagü rü taxucürüwa cuxü nanaxütanügu. Natürü tá cunayaxu i curü natanü i ngëxguma wena namaxëgu i Tupanaarü duüxügu i mexü —ñanagürü.

Ore i taxü i õnagu ixuxü
(Mt 22.1-10)

¹⁵ Rü yexguma yemaxü naxünuügu ga wüxi ga yatü ga mechawa rütöxü rü Ngechuchuxü ñanagürü: —Rü tataãë ya yíxema Tupana äëxgacü íxixüwa chibüxe —ñanagürü. ¹⁶ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Wüxi ga yatü nanaxü ga wüxi ga õna ga taxü. Rü norü duüxüxü namu na nüxna yaxuxüxcèx ga muxüma ga duüxügu. ¹⁷ —Rü yexguma marü namexgu ga norü õna, rü wena norü duüxüxü namu na yema duüxügu ga marü nüxna naxugüxümaã nüxü na yanaxuxüxcèx ga marü na namemarexü ga norü õna, rü paxa yéma na naxüxcèx. ¹⁸ —Natürü guxüma ga yema nüxna naxugüxü, rü inanaxügu ga nügu na ínaxuegüxü. Rü yema nüxüra nüxna naxu rü ñanagürü:

“Ngexwacaxtama naxcèx chataxe i wüxi i naâne. Rü paxa tá íchayadau. ¡Rü namaã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngema chaxũ!” ñanagürü. ¹⁹ —Rü ga yema to rü ñanagürü:

“10 i wocagü i puracürüçèx chataxe, rü tá ngëmaxũ chayaxü. ¡Rü namaxã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngema chaxũ!” ñanagürü. ²⁰ —Rü ga to rü ñanagürü:

“Ngexwacaxtama chaxãmèx rü ngëmacèx taxucürüwama ngema chaxũ”, ñanagürü. ²¹ —Rü yexguma nataegugu ga yema coriarü duũxũ, rü norü corimaã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ore. Rü yexguma ga norü cori rü nanu, rü ñanagürü nüxũ ga norü duũxũ:

“¡Paxa ngema ìtamügü i taxũwa rü ìtamüacügüwa naxũ, rü nuã nagagü i ngëma duũxũgü i ngearü dïeruãxgüxũ, rü ngëma duũxũgü i taxucürüwama puracüexũ, rü ngëma ichixeparagüxũ, rü ngëma ingexetügüxũ!” ñanagürü. ²² —Rü yixcamaxüra ga yema norü cori namaã nüxũ ixuxũ naxüxguwena rü yema norü duũxũ ñanagürü nüxũ:

“Pa Corix, marü chanaxü i ngëma chomaã nüxũ quixuxürüü, natürü naxächicaaneãmatama i nuã cupatawa”, ñanagürü. ²³ —Rü yexguma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ:

“¡Paxa ngema nama i taxũgüwa rü nama i íraxũgüwa naxü, rü nuã nagagü i togü i duũxũgü na nuxã chopatagu nachocuxüçèx, rü ngëmaãcü na naxãacuxüçèx ya daa chopata! ²⁴ Erü pemaã nüxũ chixu rü taxuũma ga yema nüxïra nüxna chaxuxũ rü nuã chorü ònawa tá nachibüe”, ñanagürü.

Tama natauxcha na Cristuwe rüxũxũ
(Mt 10.37-38)

²⁵ Rü muxüchixũma ga duũxũgü Ngechuchuwa narüxĩ. Rü nadauegu ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: ²⁶ —Rü ngëxguma texé chowe rüxüxchaũgu, rü tanaxwèxe i choxũ tangechaũ tümanatüarü yexera, rü tümaãärü yexera, rü tümamèxärü yexera, rü tümaxãcügüarü yexera, rü tümaëneëgüarü yexera, rü tümaëyèxgüarü yexera, rü tümaärü maxüärü yexera rü ta. Rü ngëxguma tama ngëmaãcü choxũ tangechaũgu rü taxucürüwama aixcüma chorü ngüexũ tixĩ. ²⁷ —Rü yíxema tama naxwèxexë na chaugagu ngüxũ tingeãcüma chowe tarüxüxũ, rü taxucürüwama chorü ngüexũ tixĩ. ²⁸ —Rü ngëxguma chi wüxie i petanüwa rü wüxi ya ípata ya taxüne taxüxchaũgu, ¿rü tama éxna i noxri i tanangugüxiraxũ na ñuxre i dïeru tá nagu ngüxũ ítatáxũ? Rü ngëmawa nüxũ tacuèx rü marü tüxü iyangü i ngëma tümaärü dïeru i tüxü ngëxmacü na tayanguxëèxüçèx ya yima ì. ²⁹ —Erü ngëxguma chi tama meã tanangugügu i tümaärü dïeru na ñuxregu tá naxãtanüxũ ya yima ì, rü norü caxtaxica chi itapugügu rü yixcüra rü taxucürüwa chi tanaguxëëgu i ngëma puracü, rü guxũma i duũxũgü i nüxũ daugüxũ i ngëma tümaärü puracü rü tá tüxü nacugüe. ³⁰ —Rü ñanagürügü tá:

“Ngëma yatü inanaxügü na naxüpataxũ, natürü taxucürüwama nayanguxëë”, ñanagürügü tá. ³¹ —Rü ngëxguma wüxi i nachiüãneärü ãëxgacü rü to i nachiüãneärü ãëxgacümaã nügü nadaixchaũgu, ¿rü tama éxna i noxri inangugüãxũ rü ngoxi 10,000 i churaragü rü yangü na nügü nadaixüçèx namaã i norü uwanü i 20,000 i churaragü nüxũ ngëxmaxũ? ³² —Rü ngëxguma nangugüãgu na tama yanguxü i norü churaragü rü, ¿taux éxna i ngëxguma yaxüwa nangëxmagutama i norü uwanü, rü naxütawa namugüãxũ i norü orearü ngeruũgü, rü namaã nüxũ na yanaxugüexüçèx na nügümaã nangüxmüexũ? ³³ —Rü ngëxgumarüü tá ta nixĩ i pemax, erü ngëxguma ngexerüxüxe i petanüwa tama ngema tanawogügu i guxũma i tüxü ngëxmaxũ na chowe tarüxüxüçèx, rü taxucürüwama aixcüma chorü ngüexũ tixĩ.

Ngëxguma nangeacagu ya yücüra rü taxuwama name
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ —Pema rü ñoma yucürarüü pixīgü i ñoma i nañewa, erü yima yucüra rü ñoma na namexëëxürüü rü pema rü ñoma i nañecüãx i duüxügütanüwa rü norü mexëëruü pixīgü. Name ya yucüra. Natürü ngëxguma chi nangeacagu, ¿rü ñuxäcü tá wenaxärü naxãaca? ³⁵ —Rü taxuwama name. Rü woo waixümüärü waxmüänexëëruücèx rü tama name. Rü ítanatèxmare. Rü yíxema aixcüma ächìxexë, ¿rü name nixi i nagu tarüxìnüë i ñaã ore! —ñanagürü.

15

Ore i carneru i iyarütaxuxügu ixuxü
(Mt 18.10-14)

¹ Rü guxüma ga yema yatügü ga Dumaärü äëxgacücèx dïëru ngíxü ideetanüxü, rü togü ga duüxügü ga chixexü ga nacümagu íxü, rü Ngechuchucèx naxi na iyanaxínüëxücèx ga norü ore. ² Rü yemacèx ga Parichéugü rü ngúexëëruüügü ga Moíchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü, rü Ngechuchuxü nixugüe, rü ñanagürügü: —Ñaã yatü rü norü me nixi i pecaduãxgüxümaã na naxãmücüxü, rü namaã na nachibüxü —ñanagürügü. ³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñaã ore ga cuèxruüxü namaã nixu, rü ñanagürü: ⁴ — ¿Texé i petanüwa rü ngëxguma tüxü nangëxmagu i 100 i tümaärü carnerugü rü wüxi tüxü iyarütauxgu, rü taux éxna i nachitaüwa tanawogüxü i ngëma 99, rü naxcèx tayadauxü i ngëma tüxü iyarütaxuxü ñuxmata nüxü itayangau? ⁵ —Rü ngëxguma nüxü itayangèuxgu rü taãëcüma tügüätügu tayagaxü. ⁶ —Rü ngëxguma tümapatawa tanguxgu, rü tanangutaquëxexëë i tümamücügü, rü duüxügü i tümaärü ngaicamagu pegüxü, rü ñatagüxü nüxü:

“¿Wüxigu chomaã petaãëgü, Pa Chomücügüx! Erü marü nüxü ichayangau i ngëma chorü carneru ga iyarütaxuxü”, ñatagüxü nüxü. ⁷ —Rü pemaã nüxü chixu rü ngëxgumarüü ta nataãëgü i daxücüãx i ngëxguma nangëxmagu i 99 i duüxügü i mexügü i marü Tupanaärü ixīgüxü, natürü yexeraäcü nataãëgü i ngëxguma wüxi i duüxü i pecaduáxü nüxü rüxoxgu i nacüma i chixexü rü Tupanaãxü yaxõõgu —ñanagürü.

Ore ga dïëru ga iyarütauxcügu ixuxü

⁸ Rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga ore ga cuèxruüxü nixu, rü ñanagürü: —Ngëxguma chi wüxi i ngecüaxü nangëxmagu i 10 tachinü i dïëru, rü wüxi ngíxü iyarütauxgu, ¿rü taux éxna i omüwa nangixichiãxü rü nabixichiãxü ya ngípata, rü meãma ngíxcèx nadauxü ñuxmata ngíxü iyangau? ⁹ —Rü ngëxguma ngíxü iyangauxgu, rü inangutaquëxexëë i ngímücügü i ngexügü rü ngítanüxügü i ngürü ngaicamagu pegüxü, rü ngíxü nüxü:

“¿Wüxigu chomaã petaãëgü, Pa Chomücügüx! Erü marü ngíxü ichayangau i ngëma chorü dïëru ga iyarütauxchiréxcü”, ngíxü. ¹⁰ —Rü pemaã nüxü chixu rü ngëxgumarüü ta nataãëgü i daxücüãx i Tupanaärü orearü ngerüügü i ngëxguma wüxi i duüxü i pecaduáxü nüxü rüxoxgu i nacüma i chixexü rü Tupanaãxü yaxõõgu —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga wüxi ga ngextüxücü ga nanatüna ixücügu ixuxü

¹¹ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga taxre ga nane nüxü yexmacü. ¹² —Rü guma rübumaëcü, rü nanatüxü ñanagürü:

“Pa Pa, ¿choxna naxã i ngëma curü ngëmaxügü i choxna üxü!” ñanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü yema taxre ga nanemaã nayatoye ga norü yemaxügü. ¹³ —Rü ñuxre ga ngunexüguwena rü guma nane ga rübumaëcü rü nananutaquëxe ga guxüma ga norü yemaxügü rü namaã nataxe. Rü yema dïërumaã rü to ga nachüñanewa naxü. Rü chixri yéma namaxü, rü yemaäcü ngíxü naguxëë ga guxcüma ga norü dïëru. ¹⁴ —Natürü yexguma marü ngíxü naguxëëguwena ga guxcüma ga norü dïëru, rü poraäcü nataxu

ga òna ga yema nachiiñanewa. Rü yemacèx ga guma ngextüxcü rü inanaxügu ga taiya nüxü na ngúxü. ¹⁵ —Rü yexguma rü norü puracücèx nadau naxütägu ga wüxi ga yatü ga yema nachiiñanecüax. Rü nüma ga yema yatü rü norü nañewa nanamu na yéma norü cuchigüna yadauxcèx. ¹⁶ —Rü düxwa nüxü nachixéga ga yema cuchiwemü, yerü poraäcü nataiyaxüchi. Natürü taxúema òna nüxna taxã. ¹⁷ —Rü yexguma nañewa nagu narüxünü, rü ñanagürü:

“¿Ñuxre i chaunatüarü puracütanüxü rü nüxü nangëxma i òna rü nüxü ínayahü? Rü choma i nuã rü taiyamaã tá nuxma chayü. ¹⁸ —Rü chaunatücèx tá chataegu, rü ñachagürü tá tüxü: ‘Pa Papax, marü chixexü Tupanapewa chaxü rü cupewa rü ta. ¹⁹ —Rü tama marü chame na Chaune, ñacuxü choxü. ¿Rü wüxi i curü puracütanüxüxü choxü ixixëë!’ ñacharügü tá tüxü ya chaunatü”, ñanagürü. ²⁰ —Rü inaxüächi rü nanatüpatacèx nataegu. Rü yexguma yangaicagu ga nanatüpata, rü yaxügu nüxü tadau ga nanatü, rü tüxü nangechaütümü. Rü naxcèx tiña, rü nüxna tanëixächi, rü nüxü tachúxu. ²¹ —Rü yexguma ga nüma ga tümane rü ñanagürü tüxü:

“Pa Papax, marü chixexü Tupanapewa chaxü, rü cupewa rü ta. Rü ngemacèx marü tama name na ‘Chaune’ ñacuxü choxü”, ñanagürü. ²² —Natürü tüma ga nanatü rü tümaärü duüxügüxü ñatarügü:

“¿Paxa nuã penange i naxchiru i mexëchixü rü peyacüxcuchix! ¿Rü wüxi i anera ta naxméxwa ngixü pingëxcuchix! ¿Rü chapatu rü ta nuãta penge, rü peyacuaxcuchix! ²³ —¿Rü peyayaxux i ngëma wocaxacü i rüngümaexü, rü peyamá, rü ngixã namaã tachibüe rü tapetae! ²⁴ —Erü daa chaune rü chauxcèx rü marü nayu, natürü maxücü chauxcèx ínangu. Rü marü inayarütauxchirëx, rü wenaxärü nangox”, ñanagürü. Rü yexguma inanaxügü ga na napetaegüxü. ²⁵ —Rü yoxni ga guma nane ga rüyamaëcü, rü nañewa nayexma. Rü yexguma nataegugu rü marü ñarü ngaicamana nangugu, rü nüxü naxünü ga na ínaxetägüxü rü iyaxüächitanüxüxü. ²⁶ —Rü wüxi ga nanatüarü duüxcèx naca, rü nüxna naca ga tacü na ínaxüexü ga ñwa. ²⁷ —Rü yema nanatüarü duüxü rü nanangäxü, rü ñanagürü: “Cueneë rü marü ínangu. Rü ngëmacèx cunatü toxü tamu na tayamáxcèx i ngëma wocaxacü i rüngümaexü, erü cueneë rü mecü ínangu rü tama niðaawe”, ñanagürü nüxü. ²⁸ —Natürü ga guma nañeë ga rüyamaëcü rü nanu, rü tama ñgu naxücuchaü. Rü yemacèx düxwa ga nanatü rü naxcèx ítaxüxü, rü nüxü tayacèxü na yaxücüxcèx. ²⁹ —Rü nüma rü ñanagürü tüxü ga nanatü:

“Cuma nüxü cucuèx i ñuxre ya taunecü cuxü chapuracü, rü taguma chixri cuga chaxünü. Rü bai i ñuxgu wüxicana wüxi i chibuxacü choxna cumu na chomücügümaã chapetaexcèx. ³⁰ —Natürü ñuxma na ínanguxü i ngëma cune i chixri curü diëru ngixü guxëexü nagu i ngexügü i ngëãexü, rü naxcèx cuyamèx i ngëma wocaxacü i rüngümaexü”, ñanagürü. ³¹ —Rü yexguma ga nanatü rü ñatarügü nüxü:

“Pa Chaunex, cuma rü guxügüma chauxütawa cungëxma, rü guxüma i chorü ngëmaxügü rü cuxrü nixí. ³² —Natürü ñuxma rü name nixí na ipetaegüxü rü na itaãgüxü erü cueneë ga guma chauxcèx rü marü yücü, rü maxücü taxcèx ínangu. Rü woo tüxna inayarütaxu, rü wenaxärü taxcèx nangox”, ñatarügü.

16

Ore ga yatü ga chixri norü coriarü yemaxüna dauxügu ixuxü

¹ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu norü ngüexügüxü: —Nayexma ga wüxi ga cori ga muärü yemaxüaxüchixü. Rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü duüxü ga norü yemaxüärü dauruü. Natürü togü ga duüxügü rü norü corimaã nüxü nixugü na yema norü duüxü rü

chixri norü yemaxüna na nadauxü. ²—Rü yexguma ga yema cori rü yema norü duüxücèx naca, rü ñanagürü nüxü:

“Dücèx, cuchigaxü chomaã nixugügü i duüxügü. ¿Rü tacü nixí i ngëma? ¿Rü chomaã nüxü ixu rü ñuxácü nixí i curü puracü, erü marü tãütáma chorü ngëmaxüãrü dauruüxü cuxü chixíxëê!” ñanagürü nüxü. ³—Rü yexguma ga yema coriarü duüxü rü nagu narüxínü, rü nügüãëwa ñanagürü:

“¿Tacü tá chaxü i ñuxmax, erü chorü cori rü marü choxü ínatèxüchi i ngëma chorü puracüwa? Tama chapora na naãnewa chapuracüxücèx, rü chaxãne na díerucèx na íchaçaxü nüxna i togü. ⁴—Rü marü nüxü chacuèx na tacü tá na chaxüxü na choxü nangëxmaxücèx na texé tümapatawa choxü yaxuxü i ngëxguma changearü puracüãxgu”, ñanagürü. ⁵—Rü yexguma nügüxütawa naxcèx naca ga wüxichigü ga yema duüxügü ga norü coriaxü yangetanügüxü. Rü yema nüxíra yéma naxütawa nguxüna naca, rü ñanagürü:

“¿Ñuxre i nüxü cungetanüxü i chorü cori?” ñanagürü. ⁶—Rü nüma nanangãxü, rü ñanagürü:

“Nüxü chanangetanü i 100 i data i chixü”, ñanagürü. Rü yema coriarü duüxü rü ñanagürü nüxü:

“Ñaa nixí i popera i curü ngetanü nawa ngóxü. ¿Rü paxa írüto rü to i popera naxü, rü 50 i dataguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü. ⁷—Rü yemawena rü yema to ga duüxü ga norü coriaxü nangetanüxüna naca, rü ñanagürü:

“¿Cuma rü ñuxre yíxü i nüxü cungetanüxü i chorü cori?” ñanagürü. Rü nüma rü nanangãxü, rü ñanagürü:

“Nüxü chanangetanü i 100 i choca i trigu”, ñanagürü. Rü yema coriarü duüxü rü ñanagürü nüxü:

“Ñaa nixí i popera i curü ngetanü nawa ngóxü. ¿Rü paxa írüto rü to i popera naxü rü 80 i chocaguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü. ⁸—Rü norü cori rü nüxü nicuèxüãma ga yema norü duüxü ga chixexü, yerü nüxü nadau ga ñuxácü na naxããxüchixü. Rü pemaã nüxü chixu rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü, rü ngëma Tupanaãxü yaxögüxü i duüxügüarü yexera paxa naxcèx nadaugü na ñux- äcü nüxü natúxü i duüxügü. ⁹—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëma ñoma i naãne i chixexüwa pexü ngëxmaxü rü name nixí i ngëmamaã nüxü penangúchaüxëê i duüxügü na Tupanaxütawa nangugüxü. Rü ngëmaäcü i ngëxguma naguxgu i ngëma ñoma i naãnewa pexü ngëxmaxü rü peyuxgu, rü tá pexü nangëxma ya Penatü ya pexü yaxucü i daxüguxü i naãnewa. ¹⁰—Yíxema meã namaã icuáxe ega woo noxretama tümaméxëwa ngëxmagu, rü ngëxguma muxüma tümaméxëwa ngëxmagu rü tá ta meã namaã itacuèx. Natürü yíxema chixri namaã icuáxe ega noxretama tümaméxëwa ngëxmagu, rü ngëxguma muxüma tümaméxëwa ngëxmagu rü ngëxgumarüü tá ta chixri namaã itacuèx. ¹¹—Rü ngëxguma tama meã namaã ipecuèxgu i ngëma pexméxwa ngëxmaxü i ñoma i naãne i chixexüwa, ¿rü texé tá pexméxgu tanaxü i ngëma aixcüma mexü i Tupanaãrü ixíxü? ¹²—Rü ngëxguma tama meã namaã ipecuèxgu i ngëma Tupana pexna äxü i ñoma i naãnewa, ¿rü ñuxácü tá pexna nanaxã i pechica i daxüguxü i naãnewa? ¹³—Taxucürüwama i wüxi i duüxü rü nataxrearü coriãx. Erü wüxi i norü corichi rü tá naxai, rü ngëma to rü tá nüxü nangechaü. Rü éxna wüxicèx rü tá meã napuracü rü ngëma to rü tá nüxü naxo. Rü pema rü taxucürüwama Tupanacèx pemaxë ega perü díeruguxicatama perüxínüëgu —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁴ Natürü ga yema Parichéugü rü poraäcü

norü dīeruguama narüxīnūē. Rü yemacèx Ngechuchuxü nacugüe ga yexguma nüxü naxīnūēgu ga guxüma ga yema ore. ¹⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Pema nixī i duüxügüpéxewa meã pemaxēnetaxü, natürü Tupana pexü nacuèx na tacügu perüxīnūēxü. Rü woo duüxügü pexü nicuèxüügü naxcèx i ngēma pexüxü, natürü Tupana rü naãēwa nangux i ngēma —ñanagürü ga Ngechuchu.

Tupanaärü mugü ga Moiché ümatüxü rü ñuxäcü äëxgacü na yīxü ya Tupanachiga

¹⁶ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Noxri nayexma ga Tupanaärü mugü ga Moiché duüxügüxü nguxēxü, rü yema nguxēētae ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü duüxügüxü namaã nguxēxü. Natürü yexguma Cuáü ga baiüxēēruü ínguxguwena, rü marü duüxügümaã nüxü chixuchiga i Tupanaärü ore i mexü i ñuxäcü äëxgacü na yīxü. Rü ñuxma rü guxüma i ngēma duüxügü rü poraäcü nügü naporaexē na yachocuxüçèx i ngēma Tupana äëxgacü íxixüwa. ¹⁷ —Naxüpa na yanguxü i Tupanaärü mugü rü woo wüxi i mu i íramarexü yixīgu, rü naguxchaxüchi na iyanaxoxü i ngēma nüxü yaxuxü. Natürü aixcüma narütauxchamaē nixī na iyanaxoxü i ñoma i naãne rü guxüma i ngēma daxüwa nüxü idauxü.

Ngechuchu namaã nangúexētae na tama namexü na texé tümamaxü ítáxü
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ —Ngëxguma wüxi ya yatü ítámèxgu rü naí i ngemaã naxámèxgu rü Tupanapéxewa rü pecadu naxü. Rü texé ya yíxema ngímaã ámaxē i wüxi i nge i ngíte ngíxü ítèxcü, rü Tupanapéxewa rü tüma rü ta pecadu taxü.

Yatü i dīeruãxüchixüchiga rü Dácharuchiga

¹⁹ —Nayexma ga wüxi ga yatü ga dīeruãxüchixü ga guxügüma mexēchixü ga naxchirugu icüxü. Rü guxü ga ngunexügu rü taxüma ga òna naxü rü napetaexü. ²⁰ —Rü nayexma ta ga wüxi ga yatü ga ngearü dīeruácü ga Dácharugu äegacü. Rü guxügüma yema dīeruãxüchixüpataèxwa nayarütooxü. ²¹ —Rü guma Dácharu rü nanangóxchaü ga yema ònatüchi ga yema yatü ga dīeruãxüchixüärü mechawa rüyüixü. Rü naxcèx naxī ga airügü, rü nanawearü oxriãxgü. ²² —Rü wüxi ga ngunexü nayu ga guma ngearü dīeruácü, rü daxüçüãx ga Tupanaärü orearü ngeruügü rü daxügüxü ga naãnewa nanagagü na wüxiwa Abráümaã nayexmaxüçèx. Rü nayu ta ga yema yatü ga dīeruãxüchixü, rü inayatèxgü ga duüxügü. ²³ —Rü ngēma nachica i Tupana ngoxogüxü nagu poxcuxüwa naxü ga yema yatü ga dīeruãxüchixü rü yéma poraäcü ngúxü ninge. Rü daxü nadau, rü yaxügu Abráüxü nadau na Dácharumaã wüxiwa nayexmaxü ga daxügüxü ga naãnewa. ²⁴ —Rü yexguma ga yema yatü ga dīeruãxüchichiréxü rü aita naxü rü ñanagürü:

“Pa Qxi Pa Abráüx, çcuxü changechaütümüü, rü nuã namu ya Dácharu na dexámaã nügü yawaixpéxeméxēäcüma choxü yanawaixpéxearü conüáxüçèx! Erü poraäcü choxü nangux i nuã üxüwa”, ñanagürü. ²⁵ —Natürü Abráü rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chaunex, çnüxna nacuèxächi na taxuüma cuxü taxuxü ga yexguma cumaüxgu! Natürü Dácharu rü poraäcü chixexü nüxü naxüpetü. Rü ngēmacèx i ñuxma rü nuã mexüwa nangëxma, rü cuma rü ngema poxcuchicawa ngúxü quinge. ²⁶ —Rü ñuxüchi nangëxma i wüxi i taxüchixü i ngatexü i tórü ngäxüwa üxü. Rü ngēmacèx ega númacüãx ngema íxchaügu, rü taxucürüwama ngema naxī. Rü woo ngemacüãx núma íxchaügu rü taxucürüwama núma naxī”, ñanagürü. ²⁷ —Rü yexguma ga yema yatü ga dīeruãxüchichiréxü rü ñanagürü:

“Cuxü chacèxü, Pa Qxi, Pa Abráüx, na chaunatüpatawa cunamuxüçèx ya Dácharu. ²⁸ —Erü ngema nangëxmagü ya wüximéëxpüx ya chaueneëgü. Rü chanaxwèxe na

namaã nüxũ na yanaxuxũcèx na tama nuã ñãã poxcuchica i poraãcü choxũ ínangúxũwa naxĩxũcèx”, ñanagürü. ²⁹ —Natürü ga Abráũ rü ñanagürü nüxũ:

“Cueneëgü nüxũ nangëxma i Tupanaãrü mugü ga Moíché ümatüxũ rü yema ore ga nuxcúmaüügüxũ ga Tupanaãrü orearü uruüügü ümatüxũ. Rü name nixĩ i ngëma orega na naxĩnüëxũ”, ñanagürü. ³⁰ —Rü yexguma ga yema yatü ga dïëruãxũchichiréxũ rü Abráũxũ nangãxũ, rü ñanagürü:

“Ngëmaãcü, Pa Oxi, Pa Abráũx, natürü ngëxguma chi wüxi i duüxũ i yuchiréxũ ngema üxgu rü namaã nüxũ yanaxuxgu, rü chi nüxũ narüxoe i nacüma i chixexũ”, ñanagürü. ³¹ —Natürü Abráũ, rü ñanagürü nüxũ:

“Ngëxguma tama naga naxĩnüëgu ga yema ore ga Moíché ümatüxũ rü yema ore ga nuxcúmaüügüxũ ga Tupanaãrü orearü uruüügü ümatüxũ, rü woo chi wüxi i marü yuwa írüdaxũ i duüxũ ngema üxgu, rü namaã nüxũ yanaxuxgu i ore, rü tãü chima nüxũ nayaxögü”, ñanagürü.

17

Naxãücüma nixĩ na pecadugu inguxũ (Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Rü Ngechuchu rü norü ngüexüügüxũ ñanagürü: —Rü guxügutáma nangëxma i tacü i duüxüügüxũ pecaduãxëëxũ. Natürü wüxi i ngechaũ tá tûmacèx nixĩ ya yíxema duüxë ya togüxũ pecadugu nguxëxë. ²⁻³ —Rü tûmacèx rü narümemae nixĩ na tûmanaxãwa yangacuchixũ ya wüxi ya nuta ya tacü rü ngëmaãcü taxtüwa tüxũ na itáexũ naxüpa na pecadugu tananguxëëxũ i wüxi i chorü duüxũ. ¡Rü ngëmacèx name nixĩ i pexuãëgü i pemax! Rü ngëxguma wüxi i cueneë chixexũ cumaã üxgu rü ¡meã naxuxcuxë! Rü ngëxguma nüxũ naxoxgu i nacüma i chixexũ rü ¡nüxũ nüxũ nangechaũ i ngëma! ⁴ —Rü woo 7 éxpüxcüna chixexũ cumaã naxüxgu i wüxi i ngunexügu, rü 7 éxpüxcüna cuxna yacaxgu na nüxũ nüxũ cungechaũxüçèx, rü name nixĩ i nüxũ nüxũ cungechaũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ñuxãcü tapora ega yaxõxgu

⁵ Rü norü ngüexüügü ga norü orearü uwa namugüxũ rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¡toxũ rüngüxëë na yexeraãcü tayaxögüxüçèx! —ñanagürügü. ⁶ Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngüexüügü: —Rü ngëxguma chi woo naxíraxüchigu i perü õ, rü daa naĩ rü chi pega naxĩnü ega ñapegügu:

“¡Cugü nabéx i nuã rü taxtüchiügu cugü yato!” ñapegügu, rü chi pega naxĩnü.

Wüxi i ngüxëëruüãrü puracüchiga

⁷ —Ngëxguma chi wüxie i petanüwa rü tüxũ nangëxmagu i wüxi i tûmaãrü duüxũ i tûmaãnewa ne üxũ i puracüwa rü éxna carneruarü dauwa, rü tama nügüçèxira naxüwemü. ⁸ —Natürü norü corixüxãra naxüwemü na nachibüxüçèx rü naxaxexüçèx, rü nüma rü yixcama nachibü. ⁹ —Rü norü cori rü tama moxë nüxna naxã na naxüwemüãxüçèx, erü woetama ngëma nixĩ i norü puracü i ngëma norü duüxũ. ¹⁰ —Rü ngëxgumarüü tá pixügu i pemax. Erü ngëxguma ngëma Tupana pexũ üxëëxüçatama pexüxgu, rü penaxwëxe i pegü ñaperügügü:

“Puracütanüxũ i taxuwama mexü tixügu, erü ngëma nawa tüxũ namuxüçatama nixĩ i tinguxëëxũ”, ñaperügügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nanameëxëë ga 10 ga yatügu ga chaxüneãxgüxũ

¹¹ Rü yexguma namagu yaxüxgu ga Ngechuchu ga Yerucharëüwa na naxüxũ, rü Chamáriaane rü Gariréane nügümaã íxüyexüwa naxüpetü. ¹² Rü yexguma wüxi

ga ñānexāciwa nanguxgu, rü yexma napéxegu nayayi ga 10 ga yatügu ga chaxüne-maã idaaweexü. Rü yaxügu nüxü nachigü. ¹³ Rü tagaäcü ñanagürügu nüxü: —Pa Ngechuchux, Pa Ngúexēeruüx, ꞑcuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügu. ¹⁴ Rü yexguma Ngechuchu nüxü dèuxgu, rü ñanagürü nüxü: —ꞑYéa paigüxütawa pexi, rü nüxü pegü peyawéxgü! —ñanagürü. Rü yexguma namagu naxiyane, rü naxcèx nitaanetanü ga yema yatügu. ¹⁵ Natürü natanüwa rü nayexma ga wüxi ga Ngechuchucèx taeguxü ga yexguma marü nügu nadèuxgu ga naxcèx na yataanexü. Rü tagaäcü Tupanaxü nicuèxüüchigü. ¹⁶ Rü Ngechuchupéxegu nanangücuchi rü moxè nüxna naxā. Rü yema yatü rü Chamáriaanecüāx nixi. ¹⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —ꞑTaux éxna i 10 chiréx pixigüxü na pexcèx chayataanexēgüxü? ꞑNgèxügu nixi i ngēma togü i 9 i yatügu? ¹⁸ —ꞑRü ñā to i nachüñānecüāx i duüxüxīcatama nixi itaeguxü na Tupanaxü yacuèxüüxüçèx? —ñanagürü. ¹⁹ Rü yexguma rü guma yatüxü ñanagürü: —ꞑInachi rü ñixü! Cuxcèx nitaane, erü cuyaxō —ñanagürü.

*Ñuxäcü tá nixi i ngèxguma ínanguxgu ya Tupana na ãëxgacü yïixü
(Mt 24.23-28, 36-41)*

²⁰ Rü Parichéugü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügu: —ꞑÑuxgu tá nixi na yangucuchixü ya Tupana na ãëxgacü yïixüçèx i núma? —ñanagürügu. Rü Ngechuchu nanangāxü, rü ñanagürü: —Norü nguchiga ya Tupana rü tama wüxi i tacü i nüxü idauxürüü nixi. ²¹ —Rü taxuacüma ñaperügügu:

“Daa nixi”, rü éxna “Gua nixi”, ñaperügügu. Erü marü petanüwa nangu ya Tupana na ãëxgacü yïixüçèx —ñanagürü. ²² Rü yexguma norü ngúexügüxü ñanagürü: —Rü tá pexcèx ínangu i ngunexü i nagu poraäcü tá choxü pedaugüchaüxü woo wüxi i paxaächicèxtama yixigu. Natürü täütāma choxü pedaugü i ngèxguma. ²³ —Rü duüxügu rü tá ñanagürügu pexü:

“Daa nixi ya Cristu”, rü éxna, “Gua nixi ya Cristu”, ñanagürügu tá. Natürü pemax ꞑrü täütāma nüxü peyaxögü, rü täütāma nawe perüxi! ²⁴ —Rü ngèxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chixü, rü wüxi i ãëmacü i guxüñāneguma baxixürüü tá chixi. ²⁵ —Natürü noxri rü tá poraäcü ngúxü chinge, rü ñoma i nañecüāx i duüxügu i ñuxma maxèxü rü tá choxü naxoe. ²⁶ —Rü yexgumarüü ga duüxügu na chixri maxèxü ga yexguma Noë maüxgu, rü ngèxgumarüü tá ta chixri namaxè i duüxügu i ngèxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chixü. ²⁷ —Rü ga duüxügu ga yexguma rü nachibüe, rü naxaxegü, rü nixāmèxgü, rü nixütexacügü ñuxmata nawa nangu ga yema ngunexü ga Noë naweügu nagu ixüexü. Rü ínangu ga mucü ga taxüchicü, rü guxüma ga yema duüxügu rü nayue. ²⁸ —Rü yexgumarüü ta nangupetü ga yexguma nuxcümaücü ga Lox maüxgu. Rü duüxügu rü nachibüe, rü naxaxegü, rü norü yemaxüçèx nataxegü, rü namaã nataxegü, rü nixüanegü rü nitoegü, rü nixüpatagü. ²⁹ —Natürü yexguma Lox ixüxgu nawa ga guma ñāne ga Chodoma, rü daxüwa narüyi ga üxü ga naxichine, rü nanadai ga guxüma ga yema duüxügu. ³⁰ —Rü ngèxgumarüü tá ta nangupetü i ngèxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chixü. ³¹ Rü ngēma ngunexügu rü texé tama tümapataarü aixepewa ngèxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi na tümaärü ngēmaxügu tayatoxüçèx. Rü texé ya tümaānawa ngèxmaxè, rü tama name i tümapatacèx tataegu na tacü ngema tayayaxuxüçèx. ³² —Rü nüxna pecuèxāchie ga ñuxäcü ngixü na naxüpetüxü ga Lox namèx ga na nayuxü, ga yexguma ngigüweama nadèuxgu. ³³ —Erü yixema tügu maxèchaxèchaüxè rü tá itayarütaxu, natürü yixema chauxcèx yuxe rü aixcüma tá tüxü nangèxma i maxü i taguma gúxü. ³⁴ —Rü pemaã nüxü chixu rü ngēma chütaxügu rü wüxi i ngürücarewa tá nangèxmagü i taxre i duüxügu. Rü wüxi tá niga, rü ngēma to rü tá ngema natèx.

³⁵ —Rü taxre i ngexüğü tá nüğümaã ínacaegü. Rü wüxi tá niga rü ngëma to rü tá ngema natèx. ³⁶ —Rü taxre i yatüğü rü wüxi i naãnewa tá nangëxmagü. Rü wüxi tá niga rü ngëma to rü tá ngema natèx —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁷ Rü yemaxü naxínüëgu ga norü ngúexüğü, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürüğü: —Pa Corix, ¿ngextá tá nixĩ i nangupetüxü i ngëma nüxü quixuxü? —ñanagürüğü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Duüxüğü rü tá chauxcèx nangutaquëxegü ñoma ëxchagü nawemücèx ngutaquëxëxürüü —ñanagürü.

18

Ore ga ãëxgacügu rü yutecügu ixuxü

¹ Rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga orexü namaã nixu na yemawa nangúexëãxücèx na ñuxãcü nanaxwëxexü na taguma nüxü nachaueãcüma guxüguma nayumüxëgüxü. ² Rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexüğü: —Wüxi ga ñãnewa nayexma ga wüxi ga ãëxgacü ga tama Tupanaga ínüxü rü taxúexüma ngechaüxü. ³ —Rü guma ñãnewatama iyexma ga wüxi ga nge ga yutecü ga ngxüü nayexmacü ga wüxi ga guxcha namaã ga to ga duüxü. Rü yemacèx yema ãëxgacüxütawa ixüxecha na ngxüü namexëãxücèx ga yema guxcha. ⁴ —Rü muëxpüxcüna yéma ixüxü, natürü yema ãëxgacü rü tama ngixü narüngüxëëchaü. Natürü düxwa nagu narüxínü ga yema ãëxgacü rü naãëwa ñanagürü:

“Choma rü tama Tupanaxü changechaü, rü taxúexüma chacuáxchaü. ⁵ —Natürü ngëma choxü na nachixeweechaxücèx i ñã nge, rü noxtacüma tá ngxü charüngüxëë na tama yeüürü choxü nachixeweechaxücèx”, ñanagürü. ⁶ Rü Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Yema nixĩ ga norü ore ga yema ãëxgacü ga chixexü. ⁷ —¿Taux éxna i Tupana rü paxa tüxü ínapoxüxü ya yíxema duüxë ya tüxü nayaxuxe i ngëxguma chütacü rü ngunecü rü norü ngüxëécèx nüxna tacaxgu i tümaärü yumüxëwa? ⁸ —Rü pemaã nüxü chixu rü Tupana rü paxatáma tüxü narüngüxëë. Natürü ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíxü, ¿rü ñuxre i duüxüğü i aixcüma yaxögüxüxü tá ichayangau i ñoma i naãnewa? —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore i Parichégu ixuxü rü dëruarü deruügu ixuxü

⁹ Rü Ngechuchu rü nüxü nixu ga ñã ore nachiga ga yema duüxüğü ga nüğü írümegünetaxü rü tama togüxü cuáxchaügüxü. ¹⁰ Rü ñanagürü: —Taxre ga yatü rü tupauca ga taxünewa nayayumüxëgü. Rü wüxi rü Parichéu nixĩ, rü yema to rü wüxi ga yatü ga Dumaärü ãëxgacücèx dëru ngxüü dexü nixĩ. ¹¹ —Rü yema Parichéu rü yexma nachi, rü ñããcü nayumüxë:

“Pa Tupanax, moxë cuxna chaxã erü tama togü i duüxügürüü chixĩ. Rü tama togürüü changítèx, rü tama ngëmarüü taxü i chixexü chaxü rü éxna wüxi i nge i ätecümaã ichape. Rü bai i ñã yatü i Dumaärü ãëxgacücèx dëru ngxüü dexürüü chixĩ. ¹² —Choma rü guxcü ya yüxügu rü taxreëxpüxcüna chaxaure rü tama chachibü na cugu charüxínüxücèx. Rü chorü dëruwa rü guxüguma meã cuxna chanaxã i ngëma cuxna üxü”, ñanagürü. ¹³ —Natürü ga guma yatü ga Dumaärü ãëxgacücèx dëru ngxüü decü, rü yaxügu narüxãüx. Rü namuü ga daxü na nadawenüxü, rü yema norü ngechaümaã nüğü napaxremü, rü ñanagürü:

“Pa Tupanax, ¿Cuxü changechaütümüü! Erü wüxi i pecaduáxü chixĩ”, ñanagürü ga guma yatü. ¹⁴ —Rü ngëmacèx pemaã nüxü chixu rü guma yatü ga Dumaärü ãëxgacücèx dëru ngxüü decü rü yexguma napatacèx nataegugu rü Tupanapëxewa rü mecü nixĩ. Natürü yema Parichéu rü Tupana rü tama namaã nataãë. Erü texé ya tügü icuëxüxüxe rü Tupana tá tüxü naxãnexëë. Natürü texé ya tama tügü icuëxüxüxe rü Tupana rü tá tüxü nicuëxüxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ngechuchu rü meã buãxgüxü nayaxu
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

¹⁵ Rü yéma Ngechuchuxütawa tüxü tagagü ta ga buãxgü na tüxü yangögüchigüxücèx. Natürü yexguma norü ngúexügü yemaxü dauxgügu rü tüxü ningagü ga guxema tümacèx Ngechuchuxütawa tüxü gagüxe. ¹⁶ Natürü Ngechuchu rü nügüxütawa tümacèx naca ga guxema buãxta rü ñanagürü norü ngúexügüxü: —Chanaxwèxe i chauxütawa naxí i buxügü. ¡Rü tãxú i nüxna penachuxuxü! Erü Tupana ãëxgacü íxixüwa rü tümacèx nixí ya yíxema ñã buxügürü ixígüxe. ¹⁷ —Aixcúma pemaã nüxü chixu rü texé ya tama wüxi i buxürü Tupanaxü yaxúxe na tümaärü ãëxgacü na yíxücèx, rü tagutáma nagu taxücu i Tupana ãëxgacü íxixüwa —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Wüxi ga yatü ga dïëruãxüchicü Ngechuchumaã nidexa
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

¹⁸ Rü wüxi ga yema Yudíugüarü ãëxgacü rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —Pa Ngúexëëruü ya Mecüx, ¿tacü tá chaxüxü na chanayaxuxücèx i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ¹⁹ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü “Mecü” ñacurügü choxü? Erü Tupanaxícatama nixí ya mecü ixícü, rü nataxuma i to i mecü ixixü. ²⁰ —Cuma nüxü cucuèx i Tupanaärü mugü i ñaxü:

“¡Tãütáma naí i ngemaã icupe, rü tãütáma cumáëta, rü tãütáma cungítèèx, rü tãütáma doraxü quixu i togüchiga, rü tümaga naxínü ya cunatü rü cue!”

ñaxü. ²¹ Rü yexguma ga guma yatü rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Woetama chorü bucúma meãma chayanguxëë i guxüma i ngëma mugü i nüxü quixuxü —ñanagürü.

²² Rü yemaxü naxínügu ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Wüxícatama cuxü nataxu, rü ngëma nixí na namaã cutaxexü i guxüma i curü ngëmaxügü rü togü i ngearü ngëmaxüãxgüxüna na cunaxãxü i curü natanü, rü ngëxguma rü tá cuxü nangëxma i cuchica i daxüguxü i naãnewa. Rü ñuxüchi marü name i chowe curüxü —ñanagürü.

²³ Natürü yemaxü naxínügu ga guma yatü rü poraãcü inayarümaãchi, yerü namuärü dïëruãxüchicü. ²⁴ Rü yexguma Ngechuchu nüxü dëuxgu ga ñuxãcü na nangechaüxü, rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Naguxchaxüchi tá nixí na Tupana ãëxgacü íxixüwa na yachocuxü i ngëma dïëruãxüchigüxü. ²⁵ —Rü dücax, wüxi i cameyu rü taxucürüwama wüxi ya ucumaxëtüwa naxüpetü. Rü ngëxgumarüü ta nixí i wüxi i duüxü i dïëruãxüchixü rü taxucürüwama Tupana ãëxgacü íxixüwa nixücu [ega norü dïëruaguama naxínügu rü tama yaxõõgu —ñanagürü.] ²⁶ Rü yexguma yemaxü naxínüëgu

ga duüxügü rü ñanagürügü: —¿Éxna texé tá ya nayaxúxe i maxü i taguma gúxü? —ñanagürügü. ²⁷ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Duüxügü rü taxuacúma nügü namaxëë, natürü Tupanaãxü rü natauxcha na namaxëëãxü —ñanagürü. ²⁸ Rü Pedru ñanagürü Ngechuchuxü: —Pa Corix, toma rü yéma tanawogü ga guxüma ga torü yemaxügü na cuwe tarüxíxücèx —ñanagürü. ²⁹⁻³⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Aixcúma pemaã nüxü chixu rü texé ya Tupanacèx tümapatana, rü éxna tümanatüna, rü éxna tümaëna, rü éxna tümaëneëgüna, rü éxna tümaëyèxgüna, rü éxna tümamèxna, rü éxna tümacügüna ngëma ixüxë na Tupanaãxü tapuracüxücèx, rü ñoma i naãnewa tátama poraãcü tanayaxu i tümaärü natanü. Rü daxüguxü i naãnewa rü tá ta tanayaxu i maxü i taguma gúxü —ñanagürü.

*Ngechuchu rü wenaxärü nanaxunagü ga norü yuxchiga
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

³¹ Rü Ngechuchu rü noxrüwama naxcèx naca ga norü ngúexügü, rü ñanagürü nüxü: —Ñuxma rü Yerucharéüwa tá taxí na ngëma yanguxücèx i guxüma ga yema

ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatüxü ga chauchiga. ³² —Rü Yerucharéüçüãx i duüxüğü rü tá to i nachiüãnecüãxna choxü namugü. Rü ngëma duüxüğü rü tá chaugu nidauxcüraügü, rü tá chomaã naguxchigagü, rü tá chauchiwewa nacuaixgüe. ³³ —Rü tá choxü naçuaixgü, rü yixcüra rü tá choxü nimëxgü. Natürü tomaëxpüx i ngunexüguwena rü tá wenaxärü chamaxü —ñanagürü. ³⁴ Natürü yema norü ngüexüğü rü tama nüxü nacuëxgüéga ga na ÷acüchiga yïxü ga yema ore ga namaã nüxü yaxuxü. Yerü poraäcü nüxü naguxcha ga aixcüma nüxü na nacuëxgüxüçèx.

Ngechuchu nanamexëë ga wüxi ga ngexetücü ga Yericüwa
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Rü yexguma Ngechuchu ñãne ga Yericüwa nguxchaügu, rü yéma namacüwawa narüto ga wüxi ga yatü ga ngexetücü ga diërucèx yéma iwémécü. ³⁶ Rü yexguma guma ngexetücü nüxü ñngu ga muxüma ga duüxüğü na yéma chopetüxü, rü duüxüğüna naca ga ÷acü na ngupetüxü. ³⁷ Rü nanangäxüğü, rü ñanagürüğü: —Ngechuchu ya Nacharé-tucüãx nuã naxüpetü —ñanagürüğü. ³⁸ Rü yexguma ga guma ngexetücü rü tagaäcü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxüx, ÷cuxü changechaütümüü! —ñanagürü. ³⁹ Rü yema duüxüğü ga Ngechuchupéxegu ñxü, rü nanangagü ga na iyanangeáxüçèx. Natürü guma ngexetücü rü yexeraäcü tagaäcü ñanagürü: —Pa Dabítanüxüx, ÷cuxü changechaütümüü! —ñanagürüama. ⁴⁰ Rü yexma nayachiächi ga Ngechuchu, rü duüxüğüxü namu na naxütawa nagagüãxüçèx. Rü yexguma marü naxütawa nanguxgu, rü guma ngexetücüna naca ga Ngechuchu, rü ñanagürü: ⁴¹ —¿Täcü i cunaxwëxexü na cumaã chanaxüxü? —ñanagürü. Rü guma ngexetücü nanangäxü rü ñanagürü: —Pa Corix, chanaxwëxe na choxü quidauchixëëxü —ñanagürü. ⁴² Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü —¿Idauchi! Rü marü cuxcèx nitaane erü cuyaxô —ñanagürü. ⁴³ Rü yexgumatama nidauchi ga guma ngexetücü, rü Ngechuchuwe narüxü, rü Tupanaxü nicuëxüüchigü. Rü guxüma ga duüxüğü ga nüxü daugüxü ga yema ngupetüxü rü Tupanaxü nicuëxüüğü ta.

19

Ngechuchu rü Zaquéuchiga

¹ Rü Ngechuchu rü Yericüarü ñanewa naxüpetü. ² Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga diëruãxüchixü ga Zaquéugu äegaxü. Rü nüma nixí ga naëru ga yema yatüğü ga Dumaärü äëxgacüçèx diëru ngixü ideetanüxü. ³ Rü yema Zaquéu rü poraäcü nüxü nangücháü ga Ngechuchuxü na nadauxü na nüxü nacuáxüçèx. Natürü taxuacüma nüxü nadau, yerü namuxüchi ga duüxüğü, rü ñuxüchi nanuxchanexüchi ga nümax. ⁴ Rü yemacèx Ngechuchupéxegu nayangu, rü namacüwawa wüxi ga naïgu naxïnagü na Ngechuchuxü nadauxüçèx ga yexguma yéma naxüpetügu. ⁵ Rü yexguma yéma naxüpetügu ga Ngechuchu, rü daxü nadau natüüwa ga guma naï. Rü ñanagürü nüxü: —Pa Zaquéux, ÷paxa íruxí i ngema! Erü cupatawa tá changu i ñuxma —ñanagürü. ⁶ Rü paxa ínarüxí ga Zaquéu, rü taäëäcüma Ngechuchuxü nayaxu. ⁷ Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga duüxüğü, rü guxüma inanaxüğüe ga chixri Ngechuchuchiga na yadexagüxü. Rü ñanagürüğü: —¿Ñuxäcü i nüma rü wüxi i duüxü i pecaduáxüpatawa nangu? —ñanagürüğü. ⁸ Rü yexguma ga Zaquéu rü inachi rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Düçèx, Pa Corix, choma rü ngearü diëruãxgüxüna tá chanaxã i ngäxügu i guxüma i chorü ngëmaxüğü. Rü ngëxguma chi texé tüxü chawomüxëëäcüma tüxü changïxgu, rü ägümücüëxpüxcüna tá tüxü ngixü chataeguxëë i ngëma tümaärü diëru —ñanagürü. ⁹ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Rü ñoma i ngunexügu cupatawa nangu i maxü i taguma gúxü, erü cuma rü ta rü Abráürüü cuyaxô. ¹⁰ —Rü choma i Tupana Nane na

duũxũxũ chiĩxũ, rü ñoma i naãnewa chaxũ na naxcèx chayadauxũcèx i ngẽma duũxũgũ i iyarũtauxexũ na chanamaxẽẽxũcèx —ñanagürü.

Ore i dïerugu ixuxũ
(Mt 25.14-30)

¹¹ Rü yoxni yema Ngechuchuarü ore inaxĩnüeyane ga duũxũgũ, rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga ore ga cuèxruũxũ namaã nixu, yerü marü Yerucharéũxũ ningaica, rü duũxũgũ nagu rüxĩnüëgu rü paxa tá ínangu ga Tupana na norü ãëxgacü yĩxũcèx. ¹² Rü yexguma ga Ngechuchu rü nügüchiga nidexa rü ñanagürü nüxũ: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga taxũ ga cori ixĩcü ga nayaxucü ga ore na nachiuãneärü ãëxgacüxütawa naxũxũcèx ga yaxũwa na yema ãëxgacü nüxũ unetaxũcèx na guma nawa ne naxũxũne ga iãneärü ãëxgacü yĩxũcèx. ¹³ —Rü yexguma tauta inaxũächigu, rü naxcèx nangema ga 10 ga norü duũxũgũ. Rü wüxichigüna ngĩxũ naxã ga wüxitachinü ga tatanücü ga dïeru. Rü ñanagürü nüxũ:

“¡Ngĩmaã pepuracüe rü ngĩxũ pimuxẽẽ i ñãã dïeru ñuxmatáta chataegu!” ñanagürü. ¹⁴ —Natürü yema iãnecũãx ga duũxũgũ rü naxchi naxaie ga guma cori. Rü yemacèx nawenaãma nayamugü ga ñuxre ga orearü ngeruũgü na nachiuãneärü ãëxgacümaã nüxũ yanaxugüxũcèx na tama nanaxwèxegüxũ na norü ãëxgacüxũ na yĩxũcèx ga guma cori. ¹⁵ —Natürü nachiuãneärü ãëxgacü rü nayangucuchixẽẽãma ga guma cori. Rü ñuxüchi ga guma cori rü norü iãnecèx nataegu na yéma ãëxgacü na yĩxũcèx. Rü yexguma ínanguxgu rü naxcèx nangema ga yema 10 ga norü duũxũgũ ga dïeru nüxna ngĩxũ naxãxũ, yerü nüxũ nacuáxchaũ ga ñuxrechigü ngĩxũ na yamuxẽẽxũ ga norü dïeru ga wüxichigü ga yema norü duũxũgũ. ¹⁶ —Rü yema nüxĩra dïeru nüxna ngĩxũ naxãxũ rü norü corixütawa nangu, rü ñanagürü:

“Pa Corix, curü dïeru rü 10 éxpüxcüna ngĩxũ chimuxẽẽ”, ñanagürü. ¹⁷ —Rü guma Cori ga yexwaca ãëxgacüxũ ingucuchicü rü nanangãxũ, rü ñanagürü:

“Wüxi i mexũ i chorü duũxũ quixĩ. Maneca meãma namaã cupuracü i ngẽma íraxũ i dïeru i cuxna chaxãxũ. Rü ñuxma rü 10 ya iãnegüarü ãëxgacüxũ tá cuxũ chixĩxẽẽ”, ñanagürü. ¹⁸ —Rü yéma nangu ga to ga norü duũxũ, rü ñanagürü:

“Pa Corix, curü dïeru rü wüximéẽxpüxcüna ngĩxũ chimuxẽẽ”, ñanagürü. ¹⁹ —Rü norü cori nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ:

“Cuma rü wüximéẽxpüx ya iãnegüarü ãëxgacüxũ tá cuxũ chixĩxẽẽ”, ñanagürü. ²⁰ —Rü yéma nangu ga to ga norü duũxũ rü ñanagürü nüxũ:

“Pa Corix, ñãã iyixĩ i curü dïeru. Rü wüxi ya dechugu ngĩxũ chanuque, rü ngẽmaãcü ngĩmaã changuxũ. ²¹ —Yerü cuxcèx chamuũ, erü wüxi i yatü i aũxũ quixĩ. Rü cunayauxtani i ngẽma tama cuxrü ixĩxũ, rü cunayaxu i nanetüarü o i ngextá tama cuma ícutoexũwa”. ²² —Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü ñanagürü nüxũ:

“Wüxi i chorü duũxũ i chixexũ quixĩ i cumax. Rü curü oretama nixĩ i cuxũ ixuxũ na cuchixexũ. Marü nüxũ cucuèxchiréx ga na chaxaũxũ, rü chanayautanüxũ i ngẽma tama choxrü ixĩxũ, rü chanayaxuxũ i nanetüarü o i tama choma ichatoxũ. ²³ —¡Natürü tüxcüũ tama bancugu choxũ ngĩmaã cunguxũ i chorü dïeru na ngema choxũ ngĩxũ yamuxẽẽgüxũcèx, rü ngẽmaãcü mucü ngĩxũ na chayaxuxũcèx i ngëxguma íchanguxgu?” ñanagürü. ²⁴ —Rü yexguma ga ãëxgacü rü yema yexmagüxũmaã nüxũ nixu, rü ñanagürü:

“¡Nüxna ngĩxũ peyaxu i ngẽma dïeru, rü ngẽma 10 i dïeru nüxũ ngëxmaxũna ngĩxũ pexã!” ñanagürü. ²⁵ —Rü nümagü rü nanangãxũgũ, rü ñanagürügü:

“Natürü, Pa Corix, nüma rü marü nüxũ ingëxma i 10 i dïeru”, ñanagürügü. ²⁶ —Rü guma ãëxgacü nanangãxũ, rü ñanagürü:

“Pemaã nüxü chixu rü texé ya chauga ñnüxê rü yexera tá tüxna chanaxã. Natürü texé ya tama chauga ñnüxê rü tá tüxna chanayaxu i woo ngêma íraxü i tüxü ngêxmaxü. ²⁷ — Rü yema chorü uwanügu ga tama naxwêxegüxü ga norü âêxgacüxü na chiixü, ¡rü nüã penagagü, rü nüã chopêxegu peyadai!” ñnanagürü.

*Ngechuchu rü Yerucharéügu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Cu 12.12-19)*

²⁸ Rü yema orexü yaxuxguwena ga Ngechuchu, rü inixüchigü ga Yerucharéüwa na naxüxü. ²⁹ Rü yexguma marü nawa nangugüchaügu ga guma ñãnegü ga Bechagué rü Betániã ga Oríbunecüarü Mèxpüneärü ngaicamana yexmagüne, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexügu. ³⁰ Rü ñnanagürü nüxü: —¡Gua ñãnexäcüwa pexí! Rü ngêxma tá nüxü peyangau i wüxi i buru i ngexwaca yaxü i ngêxma ngaxüxü i taguma texé natagu aunagüxü. ¡Rü peyawëxü, rü nüã penaga! ³¹ —Rü ngêxguma texé pexna çaxgu na çacücèx peyawëxüxü i ngêma buru, ¡rü tümamaã nüxü pixu rü ñapegügu:

“Torü Cori nanaxwêxe”, ñapegügu tüxü! ³² Rü yéma naxí ga yema taxre ga norü ngúexügu. Rü yexma nüxü nayangau ga yema buru ga Ngechuchu namaã nüxü ixuxürüü. ³³ Rü yexguma yawëxügüãgu ga yema buru, rü norü yoragü rü yema ngúexügüna nacagüe, rü ñnanagürügu: —¡Tüxcüü peyawëxü i ngêma buru? — ñnanagürügu. ³⁴ Rü nümagü nanangäxügu, rü ñnanagürügu: —Rü tayawëxü erü torü Cori nanaxwêxe —ñnanagürügu. ³⁵ Rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga yema buru. Rü yema norü ngúexügu rü norü gáuxüchirumaã nanatütagü. Rü ñnüxüchi Ngechuchuxü natagu naxaunagüxëégü. ³⁶ Rü duüxügu rü Ngechuchupéxewa norü gáuxüchirumaã nayachamagü ga nama. ³⁷ Rü yexguma inaxügüãgu na ínaxígüxü nawa ga yema nama ga Oríbunecüarü Mèxpünewa yarüdaexü, rü guxüma ga yema duüxügu ga yaxögüxü ga nawe rüxixü rü inanaxügü ga taãëäcüma aita na naxüexü rü tagaäcü Tupanaxü na yacuèxüügüxü naxcèx ga guxüma ga yema cuèxruügü ga taxü ga nüxü nadaugüxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Ngechuchu. ³⁸ Rü ñnanagürügu: —¡Namecümaxüchi ya daa tórü âêxgacü ya Tupanaégagu núma ücü! ¡Rü pema rü ta, Pa Daxücüãx, rü petaãxëgu rü nüxü picuèxüügü ya Tupana! —ñnanagürügu. ³⁹ Rü yéma duüxügütanüwa nayexmagü ga ñnüxre ga Parichéugü. Rü ñnanagürügu Ngechuchuxü: —Pa Ngúexëëruüx, ¡Yangagü i ngêma cuwe rüxixü i duüxügu na yanachianegüxüçèx! —ñnanagürügu. ⁴⁰ Natürü Ngechuchu nanangäxü rü ñnanagürü nüxü: —Pemaã nüxü chixu rü ngêxguma chi iyanangeèxgügu i ñã duüxügu, rü daa nutagü ya namacüwawa ngêxmagücü rü chi nüxü aita naxüe —ñnanagürü. ⁴¹ Rü yexguma Yerucharéüärü ngaicamana nanguxgu ga Ngechuchu, rü guma ñãnecüãx ga duüxügüçèx naxaxu. ⁴² Rü ñnanagürü: —Pa Yerucharéücüãxgü, chierü ñnoma i ngunexügu nüxü pecuèxgu na texé aixcüma taãë pexna äxü. Natürü ngêma rü pexchawa inicüx i ñnüxma, rü taxuacüma nüxü pecuèx. ⁴³ — Rü tá guxchaxügu pexü naxüpetü. Rü perü uwanügu tá nanaxü i norü poxüchica i norü guxücüwawa ya perü ñãne. Rü norü churaragü tá pexü ínachoeguãchi, rü guxücüwawa tá pexcèx ne naxí. ⁴⁴ —Rü tá nagu napogüe ya perü ñãne, rü tá pexü nadai. Rü taxucütama ya nuta ngextá nügüxétü nanugüxüra i perü ñãneärü poeguxütapüwa. Rü ngêmaäcü tá pexü naxüpetü, yerü tama nüxü pecuèxgüchaü ga yexguma Tupana petanügu naxüãnegu — ñnanagürü.

*Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa ínanawoxü ga duüxügu ga yéma taxegüxü
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Cu 2.13-22)*

⁴⁵ Rü Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa nangu rü yexma naxücu. Rü inanaxügü na ínanawoxüãxü ga yema duüxügu ga tupauca ga taxünewa taxegüxü. ⁴⁶ Rü Ngechuchu rü ñnanagürü nüxü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñnanagürü:

“Chopata rü yumüxêpataũ nixĩ”.

Natürü pema rü ngítèèxgüxũpataũ peyaxĩxêê —ñanagürü. ⁴⁷ Rü guxũ ga ngunexũgu rü tupauca ga taxũnewa nayangüxêetae ga Ngechuchu. Natürü ga paigüarü ãëxgacügü, rü ngúexêëruũgü ga Moĩchêarü mugüwa ngüxêetaegüxũ, rü Yerucharéũarü ãëxgacügü, rü naxcèx nadaugü ga ñuxácü tá na yamèxgüãxücèx. ⁴⁸ Natürü taxucürüwa tacü namaã naxügü, yerü guxũma ga duũxũgü rü namaã nataãëgü, rü meã inarüxĩnüë ga norü ore.

20

Ngechuchuna nacagü na texéarü oregagu tupauca ga taxũnewa nangüxêetaexũ
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Wüxi ga ngunexũ ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa nayexma. Rü nanangüexêê ga duũxũgü, rü namaã nüxũ nixu ga Tupanaärü ore. Rü yexguma íyadexayane rü yéma nangugü ga paigüarü ãëxgacügü, rü ngúexêëruũgü ga Moĩchêarü mugüwa ngüxêetaegüxũ, rü Yudíugüarü ãëxgacügüerugü. ² Rü ñanagürügü nüxũ: —¿Texéarü mugagu nixĩ i cunaxüxũ i ngêma núma cuxüxũ? ¿Rü texé cuxũ tamu na cunaxüxücèx i ngêma? —ñanagürügü. ³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü tá ta pexna chaca, rü chanaxwèxe i choxũ pengãxũgü. ⁴ —¿Rü texé tanamu ga Cuáũ na duũxũgüxũ ínabaiũxêëxücèx? ¿Pexcèx rü Tupana yĩxũ ga namucü rü éxna duũxũgümare? —ñanagürü. ⁵ Rü yexguma ga Parichéugü rü inanaxügüe ga nügümaã na yaporagatanücüxũ. Rü nügümaãtama ñanagürügü: —¿Ñuxü ñagügüxũ tá? Erü ngëxguma chi:

“Tupana núma nanamu”, ñagügu, rü nüma rü chi ñanagürü tüxũ:

“¿Rü tüxcüũ ga tama nüxũ peyaxögüxũ?” ñanagürü chi tüxũ. ⁶ —Rü ngëxguma chi ñagügu:

“Yatügümare nuã nanamu”, ñagügu, rü guxũ i duũxũgü chi nutamaã tüxũ ínaxmüxüchigü, rü tüxũ chi nadai. Erü nümagü i duũxũgü rü nagu narüxĩnüë na Tupana yĩxũ ga Cuáũxũ mucü. ⁷ Rü Ngechuchuxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Tama nüxũ tacuèx ga texé núma na namuxũ ga Cuáũ ga baiũxêëruũ —ñanagürügü. ⁸ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü ta tãütáma pemaã nüxũ chixu na texé choxũ muxũ na chanaxüxücèx i ngêma choxna naxcèx peçaxũ —ñanagürü.

Ore ga puracütanüxũ ga chixexũgu ixuxũ
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga duũxũgümaã na yadexaxũ. Rü ñaã ore ga cuèxruũxũ namaã nixu, rü ñanagürü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga wüxi ga ubanecü ücü ga norü naãnewa. Rü ñuxüchi ñuxre ga puracütanüxũna nanaxã na nüxna nadaugüxücèx rü yixcama rü norü yoramaã na yayauxyegüãxücèx ga yema norü o. Rü ñuxüchi ga guma yatü rü nixü ga yéma rü nuxcüma nataegu. ¹⁰ —Rü yexguma nawa nangüxgu ga na yadauxũ ga yema ubagü, rü guma yatü rü yéma puracütanüxũgüxütawa nanamu ga wüxi ga norü duũxũ na naxcèx íyaçaxücèx ga yema ubagü ga nüxna üxũ. Natürü yema puracütanüxũgü rü nanaçuaixgü ga guma yatüarü duũxũ, rü taxuũma ga uba nüxna naxãgü. Rü yemaãcü ínayamugü. ¹¹ —Rü yexguma ga guma yatü rü wenaxärü to ga norü duũxũ yéma ta namu. Natürü ga yema puracütanüxũgü rü chixexũ namaã nixugüe, rü nanaçuaixgü, rü taxuũma ga uba nüxna naxãgü. Rü yemaãcü ínayamugü. ¹² —Rü wenaxärü to ga norü duũxũ yéma ta namu ga guma yatü. Natürü ga yema puracütanüxũgü rü nanapixêê, rü ínaxatèxüchigü ga yema naãnewa. ¹³ —Rü düxwa ñanagürü ga guma naãneärü yora:

“¿Tacu tá chaxüxũ i ñuxmax? Rü name nixĩ i chaune ya nüxũ changechaücü ngema chanamu. Rü ngëxguma nüxũ nadaugügu rü bexmana naga tá naxĩnüë”, ñanagürü.

¹⁴ —Natürü ga yema puracütanüxügü rü yexguma guma yatü nanexü nadaugügu, rü nügümaã ñanagürügü:

“Ñaaãrü tá nixí i ñaa naãne i yixcama. ¡Rü ngĩxã tayamèxgü na tóru na yĩxücèx!” ñanagürügü. ¹⁵ —Rü ínanatèxüchigü ga yema naãnewa, rü nayamèxgü —ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü duũxügüna naca, rü ñanagürü: —¡Tacü tá ngẽma puracütanüxümaã naxü i ngẽma naãneãrü yora i ñuxmax? ¹⁶ —Rü ngẽma tá naxü rü tá nanadai i ngẽma puracütanüxügü, rü togüna tá nanaxã i norü naãne —ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma yemaxü naxĩnüëgu ga duũxügü rü ñanagürügü: —Chierü tama ngẽmaãcü nangupetüxëãxgu ya Tupana —ñanagürügü. ¹⁷ Natürü Ngechuchu rü nüxü nadawenü, rü ñanagürü nüxü: —¡Natürü ñuxü ñaxüchiga nixí i ngẽma Tupanaãrü ore i ümatüxü i ñaxü?:

“Yima nuta ya mecü ya ñãrü üruũgü nüxü oechirécü, rü ñuxma rü yimatama nixí ya Tupana nüxĩra yaxüchicü na namaã inaxügüãxü ya ñpata”, ñaxü. ¹⁸ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Texé ya yima nutamaã yarüñaxë, rü tá itapoũgü. Rü yixema tümaetügu nanguxe ya yima nuta, rü tá tüxü niñáíxmü —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁹ Rü ga paigüarü ãëxgacügü rü ngúexëëruũgü ga Moĩchëarü mugüwa nguxëëtaegüxü, rü yexgumatama Ngechuchuxü niyauxgüchaü. Yerü nüxü nacüèxgü ga nachiga na yĩxü ga yema ore ga cuèxruü ga nüxü yaxuxü. Natürü tama nayayauxgü, yerü duũxügüxü namuüë.

*Ãëxgacüaxü dñërumaã naxütanüxüchiga
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)*

²⁰ Rü yemacèx ga yema paigüarü ãëxgacügü rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxügü na mexü i duũxügürüü yéma iyanaxĩnüëxücèx natürü naxcèx na nadaugüxücèx ga ñuxãcü nachiuãneãrü ãëxgacüxütawa Ngechuchuxü na ínaxuaxügüxücèx. ²¹ Rü yemacèx Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —Pa Ngúexëëruũx, toma nüxü tacüèx rü aixcüma nixí i ngẽma nüxü quixuxü rü ngẽma namaã cungúexëëtaexü. Rü tama duũxüãrü düxëtüxünegu cudawenü erü nacüma nixí i cungugüxü. Rü aixcüma cunangúexëë i duũxügü na Tupana naxwèxexüãcüma namaxëxücèx. ²² —Rü dücax, ngẽma ñãneãrü dñëru i ãëxgacü ya tacü ya Dumacüãx naxwèxexü na tanaxütanüxü, ¡rü namexü yĩxü na nüxü tanaxütanüxü rü éxna tama? —ñanagürügü. ²³ Natürü Ngechuchu nüxü nacüèxama na chixexügu naxĩnüëxü ga yema duũxügü, rü yemacèx ñanagürü nüxü: —¡Tüxcüü i chixexügu choxü penguxëëchaü? ²⁴ —¡Choxü ngĩxü pewé i wüxi i dñëru na ngĩxü chadauxücèx! ¡Rü texéchicünèxã rü texéga ngĩgu üx? —ñanagürü. Rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Dumacüãx ya ãëxgacü ya tacüchicünèxã nixí —ñanagürügü. ²⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Ãëxgacüna ngĩxü pexã i ngẽma ãëxgacüarü ixícü, rü Tupanana ngĩxü pexã i ngẽma Tupanaãrü ixícü! —ñanagürü. ²⁶ Rü yemaãcü ga Ngechuchu rü woo norü orewa rü taxucürüwama chixexügu nananguxëëgü ga duũxügüpéxewa, yerü meãma nanangãxü. Rü guxüma ga duũxügü rü nangeëxgümare yerü nabaixãchiãëgü namaã ga yema norü ore.

*Chaduchéugü rü Ngechuchuna nacagüë rü ngoxi wena namaxë i duũxügü
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

²⁷ Rü Ngechuchuxütawa ínayadaugü ga ñuxre ga Chaduchéugü. Rü nümagü nixí ga nagu naxĩnüëxü na tagutáma wena namaxëxü i yuexü. Rü yemacèx Ngechuchuxü ñanagürügü: ²⁸ —Pa Ngúexëëruũx, Moĩchëarü mugüwa rü ñanagürü: “Ngëxguma wüxi ya yatü naxmèx ngexacüyane nayuxgu, rü name nixí i naëneëtama ngĩmaã naxãmèx i ngẽma yutecü i naxümmèx, na ngẽmaãcü naxãxãcüxücèx nüxü ya naëneë ya marü yucü”,

ñanagürü ga yema ore. ²⁹ Rü ñanagürügü ta ga Chaduchéugü: —Nayexma ga 7 ga nügüeneë. Rü naxãmèx ga guma yacü, natürü tauta naxãxãcüyane nayu. ³⁰ —Rü yexguma naĩ ga naëneë nüxĩ ngĩmaã naxãmèx ga yema ngecü. Rü guma rü ta nayu, rü nangexacü. ³¹ —Rü yexguma rü naĩ ga naëneë nüxĩ ngĩmaã naxãmèx. Rü yemaacü gucüma ga guma 7 ga nügüeneëgü rü ngĩmaã naxãmèx ga yema nge. Rü gucüma nayue tauta naxãxãcüyane. ³² —Rü ngĩma rü ta düxwa iyu ga yema nge. ³³ Rü ngëxguma yuexü wena maxëgu, ¿rü ngecüüücü naxmèx tá iyixĩ i ngëma nge? Yerü yexguma namaxëgu rü gucüma ga guma 7 ga nügüeneë ngĩmaã naxãmèx —ñanagürügü. ³⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxü rü ñanagürü: —Ñoma i naãnewa rü yatügü rü nixãmèxgü rü ngexügü rü nixãtegü. ³⁵ —Natürü ngëma duïxügü i Tupanapëxewa mexü na wena namaxëxü na daxüguxü i naãnewa naxĩxücèx rü ngëma rü tãütãma nixãmèxgü rü éxna nixãtegü. ³⁶ —Erü ngëma rü tagutãma nayue. Rü daxücüãx i Tupanaärü orearü ngeruügürüü tá nixīgü. Rü aixcüma Tupanaxãcügü nixīgü erü yuwa ínarüdagü. ³⁷ —Rü yema ore ga naĩxãcü ga iyauratanücüxúnechigawa, rü Moïché tüxü nüxü nacüèxëë rü yuexü rü tá wena na namaxëxü. Erü yema orewa, rü ñanagürü ga Cori ga Tupana: “Choma nixĩ i Abráüärü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acobuarü Tupana”, ñanagürü. ³⁸ —Rü ngëmawa nüxü tacüèx rü woo ñoma i naãnewa nayuegu i duïxügü, natürü Tupanacèx rü guxüguma namaxë —ñanagürü. ³⁹ Rü yexguma ga ñuxre ga ngúexëëruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü rü ñanagürügü: —Aixcüma meãma nüxü quixu, Pa Ngúexëëruüx —ñanagürügü. ⁴⁰ Rü yemawena rü marü namuüë ga tacüchigacèx Ngechuchuna na nacagüexü.

¿Texé nane nixĩ ya Cristu?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü duïxügü nüxü nixugüe rü Cristu rü nuxcümaücü ga ãëxgacü ga Dabítaa nixĩ? ⁴²⁻⁴³ —Yerü Dabítama ñaãcü nanaxümatü ga Wiyaegüarü poperawa:

“Tupana rü chorü Cori ya Cristuxü ñanagürü: ‘¡Nuã chorü tügünecüwawa rüto, ñuxmatãta cuxmëxwa chanangëxmagüxëë i curü uwanügü na namaã icucuáxücèx!’”

ñããcü nanaxümatü. ⁴⁴ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Ñuxücüüwa i Dabítaa yïxü ya Cristu ega nümatama ga Dabí rü norü Corimaã naxuãgu? —ñanagürü.

Ngechuchu rü nüxü nixu na tama nameärü maxüãxgüxü ga yema ngúexëëruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Rü guxüma ga duïxügü rü yéma inarüxĩnüë ga yexguma Ngechuchu norü ngúexügüxü ñaxgu: ⁴⁶ —¡Pexuãëgü naxcèx i ngëma ngúexëëruügü i Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü! Erü nümagü rü norü me nixĩ i mexü i naxchirumaã na naxĩãneãxü. Rü ítamüwa nanaxwèxegü na duïxügü meã nüxü rümoxëgüxü. Rü ngutaquëxepataüğüwa rü norü me nixĩ i ãëxgacügümèxwëxewa na natogüxü. Rü õna i taxüwa rü ngëma õnaärü yoraxütawa ügüxü i nachicacèx nadaügü. ⁴⁷ —Rü tüxü nawomüxëëgüãcüma tüxna nanapuxü ya tümapatagü ya yíxema yutegüxe. Rü ñuxüchi nanamèxëë i norü yumüxëgü na duïxügü nagu rüxĩnüëxücèx na aixcüma mexügü yïgüxü. Natürü nümagü tá nixĩ i yexeraacü napoxcüexü —ñanagürü.

Yutecüarü ãmarechiga

(Mr 12.41-44)

¹ Rü yexguma tupauca ga taxũnewa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga ñuxácü duũxũgü ga idĩeruáxũ Tupanana ngĩxũ na naxágũxũ ga norü díeru ga tupaucaarü díeruchiũwa. ² Rü ngĩxũ nadau ta ga wüxi ga ngecü ga yutecü ga ngearü díeruáxcü ga tupaucaarü díeruchiũgu taxretachinü ga íraxüchicü ga díeru ngĩxũ ixücuchicü. ³ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Aixcúma pemaã nüxũ chixu rü ñaã ngecü i yutecü i ngearü díeruáxcü rü guxũ i togü i díeru ngĩxũ ixágũxũarü yexera ngĩxũ ixã. ⁴ —Erü guxũma i togü rü ngĩxũ inaxã i ngema nüxũ íyaxügücü. Natürü ngĩma ngĩxũ natauxyane ngĩxũ ixã i guxcúma i ngĩxũ ngexmaxcü i ngĩrü õnatanü —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ya taxũnegu tá napogüexũ
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Rü ñuxre ga norü ngüexũgü rü nidexagü nachiga ga tupauca ga taxũne ga ñuxácü na namexẽchixũ ga naxtapüx ga nutanaxcèxgü, rü na namexẽchixũ ga guxũma ga guma tupaucaarü yemaxũgü ga duũxũgü nüxna ãmarexũ. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: ⁶ —Rü nawa tá nangu i ngunexũgü i guxũnetama ya daa tupauca ya nüxũ pedauxũne, rü tá nagu napogüe. Rü naxtapüxarü nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai ya wüxi —ñanagürü.

Cuèxruũgü i tá nüxũ idauxũ naxũpa na nagúxũ i naãne
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Rü yexguma ga norü ngüexũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngüexẽeruũx, ¿ñuxgu tá nixĩ i nangupetüxũ i ngẽma nüxũ quixuxũ? ¿Rü ñacüwa tá nüxũ tacuèx na nangupetüxũ tá i ngẽma? —ñanagürügü. ⁸ Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Pexuãègü tá na taxuũma pexũ womüxèèxüçèx! Erü muxüchixũ tá chaugu nügü nicuxgü rü tá ínangugü rü ñanagürügü tá:

“Choma nixĩ i Cristu, rü paxa tá nagux i naãne”, ñanagürügü tá pexũ. ¿Natürü tãütáma nüxũ peyaxögü! ⁹ —Rü ngèxguma tá nüxũ pexĩnüègu na nügü nadèixũ i wüxi i nachiũãne to i nachiũãnemaã, rü éxna nüxũ pexĩnüègu na wüxi i nachiũãnewatama rü duũxũgü rü norü ãèxgacúmaã nügü nadèixũ, ¿rü tãütáma pebaixãchiãègü! Erü ngẽmaacü tá nangupetü i noxrix. Natürü tãütáma naãneärü gux nixĩ i ngẽma. ¹⁰ —Erü wüxi i ãèxgacüarü churaragü rü to i ãèxgacüarü churaragümaã tá nügü nadai. Rü wüxi i nachiũãne rü to i nachiũãnemaã tá nügü nadai. ¹¹ —Rü nümaxũ i nachiũãnegüwa rü poraãcü tá naxĩãxãchiane, rü poraãcü tá nangux i taiya, rü tá nataxüchi i ñaaweane. Rü duũxũgü tá nüxũ nadaugü i daxüwa i ñacü i namaã nañaxãchiexũ, rü taxũ i cuèxruũgü. ¹² —Natürü naxũpa i guxũma i ngẽma rü duũxũgü tá pexũ ínayauxũ, rü tá pewe ningèxũtanü. Rü ngutaquèxepataũgüwa tá pexũ nagagü na ngẽma pexna nacagüxüçèx, rü tá pexũ napoxcue. Rü nachiũãnegüarü ãèxgacügüpèxewa tá pexũ nagagü, naxcèx na chorü duũxũgü pixĩgüxũ. ¹³ —Rü ngẽmaacü tá pexũ natauxcha na ãèxgacügümaã nüxũ pixuxũ i chauchiga. ¹⁴ —Rü ngèxguma tá ngẽma pexũ nagagügu, ¿rü tãxú i pexoegaãègüxũ naxcèx na ñacümaã tá penangãxüxũ na pegüétüwa pehogüxüçèx! ¹⁵ —Erü choma tá pexũ charüngüxèè na nüxũ pecuáxüçèx na ñacümaã penangãxüxũ i perü uwanügü. Rü nümagü rü tãütáma nüxũ nacüèxgü na ñacümaã pexũ nangãxügüxũ i ngèxguma. ¹⁶ —Natürü pema rü woo penatügü, rü peegü, rü peeneègü, rü peeyèxgü, rü petanüxügü, rü pemücügü rü tá napeechitaegü na purichíagüxütawa pexũ íyaxuaxüxüxũ. Rü purichíagü rü tá pexũ nadai i ñuxre i pemax. ¹⁷ —Rü guxũ i naãnewa rü duũxũgü tá pexchi naxaie, erü choxũ peyaxögü rü chorü duũxũgü pixĩgü. ¹⁸ —Natürü woo ñacü pexũ üpetügu rü Tupanamèxèwa tá pengèxmagü, rü nüma tá pexũ ínapoxũ rü bai i wüxi i peyae tá inayarütaxu. ¹⁹ —Rü ngèxguma aixcúma peyaxögüamagu rü tama choxũ ípetèxgu,

rü tá penayauxgü i maxü i taguma gúxü. ²⁰ —Rü ngëxguma nüxü pedèuxgu na perü uwanügiarü churaragü Yerucharéüxü íchomaëguãchixü, rü ngëmawa tá nüxü pecuèx na paxa tá nagu napogüexü ya yima ñane. ²¹ —Rü yíxema Yudéaanewa ngëxmagüxe rü name nixí i mèxpúneãnewa tabuxmü. Rü yíxema Yerucharéüwa ngëxmagüxe rü tanaxwèxe na paxa ítachoxüxü. Rü yíxema tümaãnewa ngëxmagüxe rü tama name na ñanecèx tawoegüxü. ²² —Erü ngëma ngunexüğügu tá ínangu i Tupanaärü poxcu. Rü ngëmaäcü tá nayanguxëë i guxüma i ngëma norü ore i ümatüxüwa nüxü yaxuxü. ²³ —Rü ngëma ngunexüğügu rü tá poraäcü tüxü naguxcha ya yíxema ngexegü ya iitacharaüğüxe rü yíxema imaïxäcüğüxe. Erü tá nangëxma i taxü i ngúxü, rü Tupana rü poraäcü tá nanapoxcue i ngëma duüxüğü. ²⁴ —Rü ñuxre, rü tá norü uwanüğü taramaã nanadai. Rü togü, rü tá ínanayauxü na to i nachiüãnewa nagagüãxüçèx. Rü ñuxüchi i ngëma norü uwanüğü rü tá nagu napogüe ya yima ñane ya Yerucharéü. Rü ngëmaäcü tá nangupetü ñuxmatáta nawa nangu na Tupana ínamuxüxü i ngëma.

Tupana Nanearü taeguchiga

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ —Rü ngëxguma rü tá nangox i cuèxruxüğü. Rü üèxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü tá nixígachitanü i nachicawa.. Rü guxü i nachiüãnegüwa rü duüxüğü rü tá nanaxixächiãetanü rü tá nabaixächiãegü namaã na poraäcü naxãugaãchixü i taxü i taxtü rü norü yuapegü. ²⁶ —Rü duüxüğü rü norü muümaã tá inayaiãxë i ngëxguma nüxü nadaugu i ngëma üpetüchaüxü i ñoma i naãnewa. Erü woo guxüma i tacü i daxüwa nüxü idauxü rü tá naxiãxächitanü rü tá nu ne nanaxímare. ²⁷ —Rü ngëxguma rü guxü i duüxüğü i ñoma i naãnecüãx rü tá choxü nadaugu i ngëxguma wüxi i caixanexügu ícharüxixgu rü núma chaxüxgu namaã i chorü pora rü üüne. ²⁸ —Rü ngëxguma inaxüğügu na naxüpetüxü i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü name nixí na petaãegüxü rü meã pedaunagüxü, erü paxa tá íchangu na pexü íchanguxüxëxüçèx —ñanagürü. ²⁹ Rü yemawena rü wüxi ga ore ga cuèxruüxü namaã nixu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: — ¡Düçèx penangugü i iguera, rü éxna ngëxürüüxümare i to i naígü! ³⁰ —Rü ngëxguma nüxü pedèuxgu na ngëxwaca naxüátüxü, rü ngëmawa nüxü pecuèx na paxa tá taunecü na yíxü. ³¹ —Rü ngëxgumarüü ta i ngëxguma nüxü pedèuxgu na nangupetüxü i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü ngëmawa tá nüxü pecuèx na yimama yíxü ya Tupana na ãëxgacü yíxüçèx. ³² —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma i ngëma nüxü chixuxü rü tá ningü naxüpa na nayuexü i duüxüğü i ñuxma maxëxü. ³³ —Daxüguxü i naãne rü ñoma i naãne rü tá naxux. Natürü chorü ore rü tagutáma inayarüxo. ³⁴ —¡Pexuãegü na tama tacü rü chixexügagu düxwa nüxü perüxoexü na peyaxögüxü! Rü ngëmacèx penaxwèxe na pegüna pedaugüxü na tama pengãxëxü rü éxna ñoma i naãneärü ngúchaüguama na perüxínüëxü. Erü ngürüãchi ngëmagu íperüxínüëyane tá pexü íchayabaixgü. ³⁵ —Rü ñoma wüxi ya yüta ya ngürüãchi tacü iyaxünerüü tá nixí naxcèx i guxüma i duüxüğü i ñoma i naãnecüãx i ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu. ³⁶ —Rü ngëmacèx name nixí i pegü ípemexëëgü. ¡Rü guxüğüma peyumüxëgü na ngëmaäcü tama pexü naxüpetüxüçèx i ngëma äücümäxüğü, rü aixcüma pimexüçèx i ngëxguma chopéxewa pengugügu! — ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁷ Rü guxü ga ngunexüğügu rü tupauca ga taxünewa nayexma ga Ngechuchu, rü duüxüğüxü nangúxëë. Rü chütacü rü guma Mèxpúne ga Oríbunecügu äeganegu nayapeexü. ³⁸ Rü guxüma ga duüxüğü rü pëxmamaxüchi tupauca ga taxünewa nangugüxü na Ngechuchuxü naxínüëxüçèx.

22

Äëxgacüğü naxcèx nadaugu na ñuxäcü Ngechuchuxü yayauxgüxü

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Cu 11.45-53)

¹ Rü marü ningaica ga Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga ga nagu nangõxgüãxü ga pãü ga ngearü puxëëruüáxü. ² Rü ga paigüarü äëxgacügü rü ngúexëëruüügü ga Moíchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü rü naxcèx nadaugü ga ñuxäcü duüxügüechita Ngechuchuxü na yamèxgüxü, yerü duüxügüxü namuüë. ³ Rü yexguma ga Chataná rü Yuda ga Icariútegu nangaxi. Rü nüma ga Yuda rü yema 12 ga Ngechuchuarü ngúexügü ga imugüxütanüxüchiréx nixí. ⁴ Rü nüma ga Yuda rü ínayadau natanüwa ga paigüarü äëxgacügü rü tupauca ga taxüneärü purichíagüarü äëxgacügü. Rü namaã nüxü nixu ga ñuxäcü na natauxchaxü ga Ngechuchuxü na yayauxgüxüçèx. ⁵ Rü nümagü ga yema äëxgacügü rü nataãëgü. Rü diëru Yudana ngíxü naxuaxügü. ⁶ Rü Yuda rü ngixü nayaxu ga yema diëru. Rü inanaxügü ga naxcèx na nadauxü ga ñuxäcü duüxügüechita Ngechuchuxü na yayauxgüxü ga äëxgacügü.

Üpetüchigaarü ònawa nachibü ga Cori

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Cu 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Rü nawa nangu ga yema petaarü ngunexü ga nagu nangõxgüãxü ga pãü ga ngearü puxëëruüáxü. Rü yema nixí ga ngunexü ga nagu carneruxacü yamèxgüxü naxcèx ga Üpetüchigaarü peta. ⁸ Rü Ngechuchu nanamu ga Pedru rü Cuáü, rü ñanagürü nüxü: —¡Peyamexëëx i tórü òna i Üpetüchigacèx! —ñanagürü. ⁹ Rü nümagü Ngechuchuxü nangãxügü, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nixí i cunaxwèxexü na tanamexëëxü? —ñanagürügü. ¹⁰ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngëxguma Yerucharéüwa pengugügu rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi ya yatü i wüxi i tüxü i dexámaã äácuxcü ngíxü ingexü. ¡Rü nawe perüxí ñuxmatáta napatawa pengugü! ¹¹ —¡Rü yima ípata ya nagu yaxücune ya yima yatü, rü yima íärü yoramaã nüxü pixu rü ñapegügü nüxü:

“Torü ngúexëëruü rü nüxü nacuáxchaü na ngëxürüüxü yíixü i ngëma ucapu i norü ngúexügümaã tá nawa nachibüxü i Üpetüchigaarü ònacèx”, ñapegügü nüxü! ¹² —Rü tá pexü nüxü nadauxëë i wüxi i ucapu i taxü i marü mexëëxü i norü daxüchiüwa ngëxmaxü. ¡Rü ngëmawa tá penamexëë i ngëma òna i Üpetüchigacèx ixíxü! —ñanagürü nüxü. ¹³ Rü yéma naxí ga nümagü rü nüxü inayangaugü ga guxüma yema Ngechuchu namaã nüxü ixuxürüü. Rü yéma nanamexëëgü ga òna ga Üpetüchigacèx ixíxü. ¹⁴ Rü yexguma nawa nanguxgu ga ora ga na nachibüexü, rü mechawa narüto ga Ngechuchu namaã ga norü ngúexügü. ¹⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Ñuxäcü poraäcü choxü nangúchaü na pemaã chachibüxü i ñaã Üpetüchigaarü ònawa naxüpa na chayuxü. ¹⁶ —Natürü pemaã nüxü chixu rü täütáma wenaxärü Üpetüchigaarü ònawa chachibü, ñuxmatáta chowa yangu i ngëma Tupana naxwèxexü —ñanagürü. ¹⁷ Rü yexguma nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binumaã äácuxü. Rü Tupanana moxë naxãxíra, rü ñuxüchi ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —¡Peyaxaxü ya daa binu, rü pegümaã pengau! ¹⁸ —Erü pemaã nüxü chixu rü tagutáma wena chayaxaxü ya binu ñuxmatáta nawa nangu na pecaduarü ütánücèx chayuxü na aixcüma pemaã inacuáxüçèx ya Tupana —ñanagürü. ¹⁹ Rü nanayaxu ta ga pãü, rü Tupanana moxë naxcèx naxã. Rü ñuxüchi inanabücu, rü norü ngúexügüna nanaxã. Rü ñanagürü nüxü: —Ñaã pãü rü chaxune i pexcèx yuxüchiga nixí. ¡Rü ñaãwena rü ñaäcü tá penaxü na choxna pecuèxächixüçèx! —ñanagürü. ²⁰ Rü marü chibüwena rü to ga pochiyu ga binumaã äácuxü norü ngúexügüna naxã, rü ñanagürü: —Daa binu rü Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxüärü cuèxruü nixí. Rü chaugü ya pexcèx ibacüwa Tupana pexü nüxü nadauxëë na aixcüma yíixü i ngëma norü uneta. ²¹ —Natürü ngëma yatü i chauechita äëxgacügüna choxü muxchaüxü, rü nuã mechawa tamaã narüto i ñuxmax. ²² —Rü choma i Tupana Nane na duüxüxü chíxü, rü Chaunatü ixunetaxürüü tá chayü. Natürü wüxi i ngechaüxüchi tá nixí naxcèx i ngëma yatü i äëxgacügüna choxü muxü. ²³ Rü yexguma

ga norü ngúexügü rü inanaxügüe ga nügüna na nacagüexü, rü ñanagürügü: —¿Texé tá tixí ya yíxema naëchita ãëxgacügüna namuxê? —ñanagürügü.

Norü ngúexügü rü nügüna nacagüe na texé tá tixíxü ya guxãxü rüyexeraxe i natanüwa

²⁴ Rü yexguma ga yema ngúexügü rü nügümaã niporagatanücüü nachiga na texé tá tíxü ya natanüwa guxãärü yexera ixíxê. ²⁵ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Ñoma i naãnewa rü guxü i nachiüãnegüarü ãëxgacügü, rü poraãcü norü duüxügüxü namugü. Rü ñuxüchi nügü yaxugügu rü norü duüxügüarü dauruü i mexügü nixígü. ²⁶ —¿Natürü pema rü tãütáma ngëxgumarüü pixígü! Rü ngëxguma texé naxwèxegu na guxãärü yexera tíxü i petanüwa, rü name nixí na tügü ítarüxíraxü i guxüma i tümamücügütanüwa. Rü texé naxwèxegu na peeru tíxü i petanüwa, rü name nixí i noxri rü guxãärü ngüxëëruü tixí. ²⁷ —Rü ñoma i naãnewa rü corigü rü mechawa narütogü na nachibüexücèx, rü norü duüxügü nixí i ngëma naxcèx òna ixíxü rü nüxü rüngüxëëxü. Natürü tatanüwa rü tama ngëmaãcü nixí, erü choma i perü cori na chíxü rü perü ngüxëëruü chixí. ²⁸ —Rü pemagü nixí ga guxüguma chauxütawa peyexmagüxü ga yexguma ngúxü chingexgu. ²⁹ —Rü ngëmacèx i choma rü ãëxgacügüxü pexü chixígüxëë yema chaunatü ãëxgacüxü choxü ingucuchixëëxürüü. ³⁰ —Rü ngëmaãcü ãëxgacü íchixíxüwa rü chomaã tá pechibüe rü tá pexaxegü. Rü ãëxgacüchicawa tá perütogü na norü maxücèx nüxna pecagüxü i guxüma i Yudfugü —ñanagürü.

Ngechuchu nüxü nixu na Pedru tá nügü icúxü na norü ngúexü yíxü
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Cu 13.36-38)

³¹ Rü Pedruxü ñanagürü ta ga Cori ga Ngechuchu: —Pa Pedrux, Chataná rü pexcèx ínaca na chixexümaã poraãcü pexü naxüxücèx. ³² —Natürü choma rü Chaunatüxü cuxcèx chacèxü na taguma nüxü curüxoxücèx na cuyaxõxü. Rü ngëmacèx i cumax, Pa Pedru, rü ngëxguma chauxcèx cutaeguxgu, rü chanaxwèxe i nüxü curüngüxëë i cumücügü na nümagü rü yaxõgüechaãxücèx —ñanagürü. ³³ Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, choma rü marü íchamemare na wüxigu cumaã na chapoxcuxü rü éxna wüxigu cumaã na chayuxü —ñanagürü. ³⁴ Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Pa Pedrux, cumaã nüxü chixu rü ñomatama i chütaxügu naxüpa na otá icaxü, rü cuma rü tomaëxpüxcüna tá nüxü quixu na tama choxü cucuáxü —ñanagürü.

Marü ningaica ga na guxchaxügü nüxü üpetüxü

³⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexügüna naca, rü ñanagürü: —Yexguma pexü chimugügu ngearü chocaãxgüxemaã rü ngearü díëruãxgüxemaã rü ngearü chapatuãxgüxemaã, ¿rü tacü pexü taxuxü ga yexguma? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Taxuüma —ñanagürügü. ³⁶ Rü yexguma norü ngúexügüxü ñanagürü ga Ngechuchu: —Natürü ñuxma rü texé ya petanüwa ya chocaãxë rü tanaxwèxe na ítayangexü i tümaärü choca rü tümaärü díëruuchixü rü ta. Rü ngëxguma texé ngearü taraãxgu rü tanaxwèxe i namaã tataxe i tümaärü gáuxüchiru na tümaärü poxüruü i taracèx tataxexücèx. ³⁷ —Erü pemaã nüxü chixu rü chauchiga nixí i ngëma Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Wüxi i máëtaxürüü tá nanapoxcugü rü tá nayamèxgü”,
ñaxü. Erü guxüma i ngëma chauchiga ümatüxü i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü aixcüma ngëmaãcü tá ningu —ñanagürü. ³⁸ Rü yexguma ga norü ngúexügü rü ñanagürügü: —Pa Corix, nuã nangëxma i taxre i tara —ñanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxü rü ñanagürü: —Marü ningu i ngëma —ñanagürü.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxë
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Rū yexguma ga Ngechuchu rü ínaxũxũ ga guma ñānewa. Rū Oríbnecüarü Mèxpúnewa naxũ, yerü woetama nacüma nixĩ ga yéma na naxũxũxũ. Rū norü ngúexũgü rü ta nawe narüxĩ. ⁴⁰ Rū yexguma yema nachicawa nanguxgu, rü norü ngúexũgüxũ ñānagürü: —¡Tupanana naxcèx peça na pexũ nangũxẽxũcèx na tama Chatanáãrü ügagu chixexũgu peyixũcèx! —ñānagürü. ⁴¹ Rū yexguma ga Ngechuchu rü yéamaxũra 50 ga metruwa norü ngúexũgüna naxũ. Rū yexma nacaxápũxü rü nayumüxẽ. ⁴² Rū ñānagürü: —Pa Chaunatüx, ngẽxguma cuma cunaxwèxegu, ¡rü nüxna choxũ ínanguxuchixẽẽ i ñā ngúxũ i tá choxũ üpetüxũ! Natürü chanaxwèxe i cunaxü i curü ngúchaũ rü tama i choxrü —ñānagürü. ⁴³ Rū yexguma wüxi ga daxũcüãx ga Tupanaãrü orearü ngerü rü naxcèx nangox, rü nanaporaxẽẽ. ⁴⁴ Rū poraãcü nanaxixãchiãẽ ga Ngechuchu, rü yemacèx yexeraãcü nayumüxẽ. Rū yema na naxixãchiãẽxũmaã poraãcü nanaxaiyaãchi. Rū guma norü aiyacümaã nichuruxũne. Rū ñoma nagü waixũmüãnewa ichuruxürüü nixĩ ga norü aiyacü. ⁴⁵ Rū yema ínayumüxẽxũwa rü inachi ga Ngechuchu, rü norü ngúexũgütanüwa naxũ. Rū nüxũ inayangau ga na ínapeexũ yerü norü ngechaũmaã düxwa nayaxtae. ⁴⁶ Rū yexguma ga Ngechuchu rü ñānagürü nüxũ: —¡Tüxcüü ípepee? ¡Íperüdagü rü Tupanana naxcèx peça na pexũ nangũxẽxũcèx na tama Chatanáãrü ügagu chixexũgu peyixũcèx! —ñānagürü.

Ngechuchuxũ niyauxgü

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Cu 18.2-11)

⁴⁷ Rū yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma nangugü ga muxũma ga duũxũgü. Rū Yuda ga Ngechuchuarü ngúexũchiréx ixixũ nixĩ ga naxüpéxexũ. Rū Ngechuchucèx nixũ na nüxũ nachúxãcüma nüxũ namoxẽxũcèx. ⁴⁸ Rū Ngechuchu rü ñānagürü: —Pa Yudax, ¡tüxcüü wüxi i chúxumaã cuchauechitae? —ñānagürü. ⁴⁹ Rū yema togü ga Ngechuchuarü ngúexũgü ga naxütawa yexmagüxũ, rü yexguma nüxũ nadaugüga ga yema ngupetüxũ rü ñānagürügü nüxũ: —Pa Corix, ¡cunaxwèxexũ na taramaã tanadèixũ? —ñānagürügü. ⁵⁰ Rū wüxi ga Ngechuchuarü ngúexũ rü paigüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ nanapixẽẽ, rü ínanadae ga norü tügünechinü. ⁵¹ Natürü Ngechuchu rü ñānagürü: —¡Ngexrüma na pegü namaã pedèixũ! —ñānagürü. Rū yexguma ga Ngechuchu rü yema yatü ga ídaechinüxũxũ ningögü, rü nanamexẽẽ. ⁵² Rū Ngechuchu namaã nidexa ga yema ãẽxgacügü ga norü yauxwa yéma íxũ. Rū yema ãẽxgacügütanüwa nayexmagü ga paigüarü ãẽxgacügü, rü tupauca ga taxũneãrü purichíagüarü ãẽxgacügü, rü Yudíugüarü ãẽxgacügüerügü. Rū Ngechuchu rü ñānagürü nüxũ: —¡Tüxcüü taragü rü naixmenèxãgümaã chauxcèx nuã pexĩ ñoma wüxi i ngítèxáxũ chiixürüü? ⁵³ —Rü guxũ ga ngunexũgu ga yexguma petanüwa chayexmagu ga tupauca ga taxũnewa, rü tama choxũ piyauxgü. Natürü marü nawa nangu na pexũ natauxchaxũ na choxũ piyauxgüxũ, erü ñoma nixĩ i ora na naporaxũ i Chataná —ñānagürü.

Pedru inayacux na Ngechuchuxũ nacuáxũ

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Cu 18.12-18)

⁵⁴ Rū Ngechuchuxũ niyauxgü, rü paigüarü ãẽxgacüpatawa nanagü. Rū Pedru rü nawe narüxũ, natürü yaxũguma nüxũ nixüchigü. ⁵⁵ Rū yéma paigüarü ãẽxgacüpataèxtüarü ngãxũwa, rü purichíagü nanaxügü ga wüxi ga üxü. Rū nüxũ ínachomaëguãchi. Rū Pedru rü ta yéma natanüwa narüto. ⁵⁶ Rū yexguma yéma üxücutüwa natoxgu ga Pedru, rü wüxi ga ngecü ga ãẽxgacüarü duũxũ nüxũ idau. Rū meãma nüxũ idawenü, rü ngígürügü: —Ñāã yatü rü Ngechuchutanüxũ nixĩ —ngígürügü. ⁵⁷ Natürü Pedru rü tama nüxũ nacuáxchaũ ga yema ore, rü ñānagürü: —Pa Ngecüx, choma rü tama nüxũ chacuèx ya yima Ngechuchu —ñānagürü. ⁵⁸ Natürü yixcamaxũra rü to ga duũxũ Pedruxũ nadau, rü ñānagürü nüxũ: —Cuma rü ta Ngechuchutanüxũ quixĩ —ñānagürü. Natürü Pedru

nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama nixĩ, Pa Yatüx. Tama natanüxũ chixĩ —ñanagürü. ⁵⁹ Rü wüxi ga ora ngupetüguwena rü to ga duüxũ rü nüxĩ ñanagürüama: —Aixcümãxũchi ñã yatü rü Ngechuchutanüxũ nixĩ, erü Gariréañecũãx nixĩ —ñanagürü. ⁶⁰ Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —Pa Yatüx, tama nüxũ chacuèx na tacüchigaxũ quixuxũ —ñanagürü. Rü yexgumatama Pedru ídexayane rü nica ga otá. ⁶¹ Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü Pedrucèx nügü ínidau. Rü nüma ga Pedru rü nüxna nacuèxãchi ga yema ore ga Cori ga Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“Ñomatama i chütaxügu naxüpa na otá icaxũ, rü tomaëxpüxcüna taxütáma cugü quixu na chorü duüxũ quiixũ”, ñaxũ. ⁶² Rü yexguma ga Pedru rü ínaxüxũ ga yéma. Rü poraãcüxüchi naxaxu.

Ngechuchugu nidaux- cüraügü
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Rü yema yatügü ga Ngechuchuna daugüxũ, rü nagu nidauxcüraügü, rü nüxna nanaçuaixcagüxũ. ⁶⁴ Rü nayadüxétügü, rü nachiwegu nidagügü, rü ñanagürügü: —¡Nüxũ nacuèx na texé cuxũ na idagüxũ! —ñanagürügü. ⁶⁵ Rü muxüma ga to ga ore ga chixexũ namaã nixugüe.

Ãëxgacügü ga tacügüpéxewa nanagagü ga Ngechuchu
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Cu 18.19-24)

⁶⁶ Rü yexguma yangunegu rü nangutaquéxegü ga Yudügüarü ãëxgacügüerugü, rü paigüarü ãëxgacügü, rü ngüexëëruügü ga Moíchéarü mugüwa nguxëëtaegüxũ. Rü ñuxüchi norü purichíagüxũ namu na napéxewa Ngechuchuxũ nagagüxũcèx. Rü yéma Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: ⁶⁷ —Toma rü nüxũ tacuáxchaũ rü cuma quiixũ i Cristu rü éxna tama. ¡Tomaã cugü ixu! —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngëxguma chi pemaã nüxũ chixuxgu na choma chíxũ i Cristu, rü tãu chima choxũ peyaxögü. ⁶⁸ —Rü ngëxguma chi pexna chacaxgu na tacüçèx choxna pecaxũ, rü tãu chima choxũ pengãxüga, rü tãu chima choxũ pingéxgü. ⁶⁹ —Natürü ñuxmawena rü choma i Tupana Nane na duüxüxũ chíxũ rü Chaunatü ya Tupana ya poracüxütawa tá changëxma —ñanagürü. ⁷⁰ Rü yexguma guxüma ga yema ãëxgacügü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¡Éxna cuma quiixũ i Tupana Nane? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngü. Tupana Nane chixĩ ngëxgumarüü i pematama nüxũ pixuxürüü —ñanagürü. ⁷¹ Rü yexguma nügümaã ñanagürügü ga yema ãëxgacügü: —Ñuxma rü marü taxucèxma naxcèx tadau i to i duüxügü i nüxũ ixuxũ i ñã yatüchiga. Erü yixematama marü naãxwatama nüxũ taxínüë i norü ore na ñuxü ñaxũ —ñanagürügü.

23

Piratupéxewa nayexma ga Ngechuchu
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Cu 18.28-38)

¹ Rü guxüma ga yema ãëxgacügü rü inachigü, rü ãëxgacü ga Dumacüãx ga Piratuxütawa Ngechuchuxũ nagagü. ² Rü yéma Piratupéxewa inanaxügüe ga Ngechuchuxũ na yaxugüexũ. Rü ñanagürügü: —Ñã yatü rü nüxũ itayangaugü na cumaã nanuëxëãxũ i duüxügü. Rü tomaã nüxũ nixu na tama namexũ na ãëxgacü ya Dumawa ngëxmacüaxũ na tanaxütanüxũ. Rü nügü nixu na nüma na yíxũ i torü ãëxgacü i Cristu —ñanagürügü. ³ Rü yexguma ga Piratu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¡Cuma quiixũ i Yudügüarü ãëxgacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngëmäãcü, ngëma nüxũ quixuxũ chixĩ i chomax —ñanagürü. ⁴ Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxũ ga paigüarü ãëxgacügü rü togü ga duüxügü: —Chauxcèx rü taxuüma i chixexũ naxü i ñã yatü —ñanagürü. ⁵ Natürü nümagü rü yexeraãcü Ngechuchuxũ

nixugüeama, rü ñanagürügü: —Nüma rü guxü i Yudeaanewa nanangüexëe i duüxügü na cuxchi naxaieüxëc. Rü Gariréaanewa inanaxügü ga yemaäcü na duüxügüxü nangüexëxü, rü ngëmaäcü nanaxü ñuxmata núma Yudeaanewa nangu —ñanagürügü.

Erodepéxewa nayexma ga Ngechuchu

⁶ Rü yexguma yemaxü naxínügu ga Piratu, rü duüxügüna naca rü ngoxi Gariréaanecüãx yixi ga Ngechuchu. ⁷ Rü yexguma Piratu nüxü ñügu ga aixcüma Gariréaanecüãx na yíixü ga Ngechuchu rü Gariréaaneärü äëxgacü ga Erodexütawa nanamu, yerü Yerucharéüwa nayexma ga Erode ga yexguma. ⁸ Rü yexguma Ngechuchuxü nadëuxgu ga Erode rü nataäxüchi. Yerü nuxcümama poraäcü nüxü nadauxchaü, yerü üpaacü nüxü naxínü ga nachiga. Rü ínananguxëe na Ngechuchuxü nadauxchaüxü na napéxewa naxüãxü ga wüxi ga mexü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. ⁹ Rü muëxpüxcüna Ngechuchuna naca ga Erode. Natürü Ngechuchu rü tama nanangãxü. ¹⁰ Rü yéma nayexmagü ta ga paigüarü äëxgacügü rü ngüexëeruügu ga Moíchéarü mugüwa nguxëetaegüxü. Rü nümagü rü poraäcü Ngechuchuxü ínaxuaxügü. ¹¹ Rü yexguma ga Erode rü norü churaragü rü poraäcü chixri Ngechuchumaã nachopetü. Rü nagu nidauxcüraügü. Rü ñuxüchi wüxi ga äëxgacüchirugu nayacuxëëgü na yemaäcü nüxü nacugüexëc. Rü yemawena Piratuxüta wenaxärü Ngechuchuxü namu ga Erode. ¹² Rü woo üpaacü ga Piratu rü Erodemaã nügüchi na naxaieüxü, natürü yema ngunexügu nixi ga nügümaã nangüxmüxü.

Piratu rü Ngechuchumaã nanaxuegu na nayuxücèx
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Cu 18.39-19.16)

¹³ Rü yexguma ga Piratu rü nanangutaquëxexëe ga paigüarü äëxgacügü, rü togü ga Yudfugüarü äëxgacügü, rü guxüma ga duüxügü ga yéma yexmagüxü. ¹⁴ Rü Piratu ñanagürü nüxü: —Pema nuã chauxcèx penaga i ñaã yatü, rü nüxü pixu na chomaã nanuëxëãxü i duüxügü. Natürü pepéxewa nüxna chaca i ngëmachiga rü ñuxma rü marü nüxü pedau na taxuüma nawa ichayangauxü i ngëma chixexü i naxcèx ípenaxuaxüxü. ¹⁵ —Rü Erode rü ta taxuüma nawa inayangau i ngëma chixexü, rü ngëmacèx wenaxärü taxcèx nanamuëgu. Rü dücax, taxuüma i chixexü naxü na ngëmagagu nayuxücèx. ¹⁶ —Rü ngëmacèx chorü churaragüxü tá chamu na naçuaixgüãxücèx, rü ñuxüchi tá chayangéx —ñanagürü. ¹⁷ Rü nüma ga Piratu rü guxügüma ga yexguma yema petawa nanguuüxgu rü duüxügüxü nataäxëëchaü namaã ga na yangéãxü ga wüxi ga yatü ga poxcuxü. ¹⁸ Natürü guxüma ga yema duüxügü rü wüxigu inanaxügüe ga aita na naxüexü. Rü ñanagürügü: —¡Napoxcu i ngëma Ngechuchu! ¡Rü Barabáxü waxi ínanguxuchixëe! —ñanagürügü. ¹⁹ Rü yema Barabá rü napoxcu yerü üpaacü Yerucharéüwa äëxgacümaã nananuëxëe ga duüxügü, rü ñuxüchi namáeta. ²⁰ Natürü ga Piratu rü wenaxärü duüxügümaã nidexa, yerü nüma rü Ngechuchuxü ningéxchaü. ²¹ Natürü ga duüxügü rü yexeraäcü aita naxüe rü ñanagürügü: —¡Curuchawa yapota! ¡Curuchawa yapota! —ñanagürügü. ²² Rü Piratu norü tomaëxpüxcüna duüxügümaã nidexa, rü ñanagürü: —Dücèx, ¿tacü rü chixexü éxna naxü? Choma rü taxuüma i chixexüxü nawa ichayangau na ngëmacèx chanayuxëëxü. Rü chorü churaragüxü tá chamu na naçuaixgüãxücèx, rü ñuxüchi tá chayangéx —ñanagürü. ²³ Natürü nümagü ga duüxügü rü yexeraäcü aita naxüeama, rü naxcèx ínacagü na curuchawa yapotaãxücèx. Rü yema na nayexeragüamaxü ga yema duüxügü rü düxwa ga Piratu rü duüxügüga naxínü. ²⁴ Rü nüma ga Piratu rü norü churaragüxü namu na naxügüãxücèx ga yema duüxügü naxwëxegüxü. ²⁵ Rü Barabáxü ningéx, yerü yema nixi ga duüxügü naxcèx ícagüxü. Rü yema Barabá nixi ga poxcuxü naxcèx na duüxügüxü äëxgacümaã nanuëxëxü rü namáetaxü. Rü yexguma

ga Piratu rü duũxũgũna Ngechuchuxũ namu na namaã naxũgũãxũcèx ga yema nũmagü nanaxwèxegũxũ.

Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Cu 19.17-27)

²⁶ Rü yema duũxũgũ rü Ngechuchuxũ nigagü na curuchawa yanapotagũãxũcèx. Rü yexguma Ngechuchuxũ yagagüyane, rü yexma namagu nüxũ nangaugü ga wüxi ga yatü ga Chireneçũãx ga naãnewa ne ücü. Rü Chimáü nixĩ ga naega. Rü Chimáüxũ niyauxgü ga duũxũgü, rü naätügu ngĩxũ naxünagügü ga curucha na Ngechuchuwe ngĩxũ nangexũcèx. ²⁷ Rü muxũma ga duũxũgü rü nawe narüxĩ. Rü yema duũxũgũtanüwa nayexmagü ga muxũma ga ngexũgü ga auxexũ rü aita üexũ, yerü Ngechuchucèx nangechaũgü. ²⁸ Natürü ga Ngechuchu rü yema ngexũgũxũ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngeçügüx, Pa Yerucharéüçũãx jtaxü i chauxcèx pexauxexũ, natürü pegücèx-tama pexauxe rü pexacügücèx! ²⁹ —Erü nawa tá nangu i ngunexũgü i nagu ñagũxũ tá i duũxũgü:

“Tataãgü ya yixema ngeãxta ya taxuacüma ãxãcügüxe, rü taguma tacharaũgüxe, rü taguma maĩacügüxe, erü taxucatáma tümaxãcügücèx taxauxe”, ñagũxũ. ³⁰ —Rü ngëxguma i duũxũgü rü tá mèxpúnegũxũ nacèxũgü rü ñanagürügü tá:

“jToétügu rübuemü!” ñanagürügü tá. Rü tá ngüchitaerugũxũxũ nacèxũgü, rü ñanagürügü tá:

“jToxũ idüxétügü!” ñanagürügü tá. ³¹ —jErü ñuxãcü tá namaã nachopetü i ngẽma duũxũgü i aixcüma chixexü ügüxũ, ega ñaã chixexü chomaã naxũgügu na woo taxuũma i chixexü chaxüchiréxũ? —ñanagürü ga Ngechuchu. ³² Rü yema nanagagü ta ga taxre ga máetaxũ na Ngechuchurüü curuchawa yanapotagũãxũcèx. ³³ Rü yexguma nawa nangugügu ga yema nachica ga Duũxẽeruchinèxãgu ãegaxũ, rü yema curuchawa Ngechuchuxũ nipotagü. Rü yema taxre ga máetaxũ rü ta Ngechuchurüü curuchawa nipotagü, wüxi ga norü tügüncüwawa rü to ga norü toxwecüwawa. ³⁴ Rü yexguma Ngechuchuxũ curuchawa íyapotagüyane, rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pa Chaunatüx, jnüxũ nangechaũ i ñaã duũxũgü, erü tama nüxũ nacüxgü na tacü rü chixexü naxüexũ! —ñanagürü. Rü yema churaragü rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxüchi wüxi ga dñeru ngĩxũ nañanagügü na yemawa nüxũ nacüxgüxũcèx na texéarü tá yĩxũ ga yema Ngechuchuchiru. ³⁵ Rü duũxũgü rü yema inarüdaunü. Natürü yema Yudügüarü ãëxgacügü rü Ngechuchuxũ nacugüe, rü ñanagürügü: —Nüma rü togüxũ namaxëxë. jËcü, ñuxma rü nügütama namaxëë ega aixcüma Cristu ya Tupana nüxũ unetacü yixügu! —ñanagürügü. ³⁶ Rü yema churaragü rü ta Ngechuchuxũ nacugüe. Rü naxütawa naxĩ, rü nüxna nanaxã ga binu ga üxchiücü. ³⁷ Rü ñanagürügü nüxũ: —Ega Yudügüarü ãëxgacü ya tacü quixügu, jrü cugütama rüngüxëë i ñuxmax, na ícunguxuchixũcèx! —ñanagürügü. ³⁸ Rü norü curuchatapéxewa nipota ga wüxi ga mürapewaxacü ga ãegatachinüxũ ga Griégügügawa rü Dumacũãxgügüga rü Yudügügüga ümatüxũ ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Yudügüarü ãëxgacü ya Tacüxüchi —ñaxũ. ³⁹ Rü wüxi ga yema máetaxũ ga naxrüü curuchawa ipotaxũ rü Ngechuchumaã naguxchiga, rü ñanagürü: —Ega aixcüma Cristu quixügu, jrü cugütama rüngüxëë na ícunguxuchixũcèx, rü toxũ rü ta rüngüxëë na ítangüxũxũcèx! —ñanagürü. ⁴⁰ Natürü ga yema to ga máetaxũ rü namücüxũ ínangaxüchiamá, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü naxrüü na curuchawa quipotachiréxũ, jrü ngëxguma rü ta tama Tupanaxũ cumuũxũ? ⁴¹ —Yixema rü name nixĩ na ipoxcuexü erü tagagutama nixĩ i ngüxũ ingegüxũ erü ngẽma nixĩ i tórü natanü naxcèx ga yema chixexü ga ixügüxũ. Natürü daa yatü rü taxuũma i chixexü naxü —ñanagürü. ⁴² Rü yexguma ga yema máetaxũ rü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, jchoxna nacüxãchi i ngëxguma wenaxãrü núma cuxüxgu rü ãëxgacüxũ ícunguxügu! —ñanagürü.

⁴³ Rū Ngechuchu nanangāxū rü ñanagürü: —Aixcūma cumaã nüxū chixu rü ñomatátama i ngunexūgu chomaã cungēxma i mexēchixū i nañewa —ñanagürü.

Nayu ga Ngechuchu

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Cu 19.28-30)

⁴⁴ Rū yexguma tocuchiwa nanguxgu rü guxūwama naxēãne ñuxmata tomaēxpūxarü orawa nangu ga yáuanecü. ⁴⁵ Rū ga üèxcü rü nixo. Rū tupauca ga taxūneärü tūyemachiūxū rü ngāxūgu narügaute. ⁴⁶ Rū yexguma ga Ngechuchu rü poraäcü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Chaunatūx, cuxmēxwa chanangēx i chauã —ñanagürü. Rū yema ñaxguwena rü nayu. ⁴⁷ Rū yexguma yema churaragüarü āēxgacü ga Dumacūāx nüxū dēuxgu ga yema ngupetūxū, rü Tupanaxū nicuèxūü, rü ñanagürü: —Aixcūma ñaã yatü rü taxuūma i chixexū naxü —ñanagürü. ⁴⁸ Rū guxūma ga yema togü ga duūxūgü ga yéma yexmagūxū rü nüxū daugūxū ga yema ngupetūxū, rü poraäcü nangechaūgüäcūma napatacèx nawoegu. ⁴⁹ Natürü guxūma ga yema duūxūgü ga aixcūma Ngechuchuxū cuèxgūxū rü yaxūwa- tama nüxū narüdaunü ga yema ngupetūxū. Rū yema duūxūgütanüwa ta iyexmagü ga yema ngecügü ga Ngechuchuwe rüxīcū ga yexguma Gariréaanewa ne naxūxgu.

Ngechuchu rü naxmaūgu nayanaxücuchigü

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Cu 19.38-42)

⁵⁰ Rū nayexma ga wüxi ga yatü ga Yudéaanewa yexmane ga iãne ga Arimatéacūāx, rü Yúche nixī ga naega. Rū nüma rü Yudfugüarü āēxgacügütanüwa naxü, natürü namecūma rü meã namaxū. ⁵¹ Rū nüma rü poraäcü ínananguxēē na ínanguxū ga Tupana na yéma āēxgacü yīxūcèx. Rū yemacèx tama norü me nixī ga yema Ngechuchumaã naxügūxū ga yema togü ga namücügü ga āēxgacügü. ⁵² Rū nüma ga Yúche rü Piratuxütawa naxü, rü Ngechuchuxūnecèx ínayaca. ⁵³ Rū curuchawa nayayaxu ga Ngechuchuxūne, rü wüxi ga düxruūmaã nananuque. Rū wüxi ga naxmaū ga nutaarü mēxpūxūwa yacaxmaūgūxūgu nayanaxücuchi. Rū yema naxmaū rü nayexwacaxū, rü taguma texéxū nagu yaxücuchigūxū nixī. ⁵⁴ Rū yema nixī ga ngunexū ga nagu Yudfugü nügü imexēēgūxū naxcèx ga ngūxchigaarü ngunexū. Rū marü ningóonechaū ga yema ngūxchigaarü ngunexū. ⁵⁵ Rū yema ngecügü ga Ngechuchumaã Gariréaanewa ne ícü, rü Ngechuchuxū íyaxücuchigūxūwa íyadaugü. Rū nüxū idaugü ga ñuxäcü na íyaxücuchigūāxū ga naxūne. ⁵⁶ Rū yexguma ngīpatawa nangugügu, rü inamexēēgü ga pumara rü chixū. Rū irüngügu ga ngūxchigaarü ngunexūgu, yerü yema nixī ga Tupanaärü mu.

24

Yuwa ínarüda ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Cu 20.1-10)

¹ Rū pèxmamaxūchi ga yūxüarü ngunexūgu, rü yema ngecügü rü wenaxärü naxmaūwa íyadaugü. Rū yéma inangegü ga yema pumara ga yamexēēgūxū. Rū naīgü ga ngecügü rü ta ngīxū íyaxümücügü. ² Rū yexguma yéma nangugügu, rü nüxū iyangaugü ga marü na ínaxügachixū ga guma nuta ga naxmaūärü ngūxtaūxū. ³ Rū yexma nagu ichocu, natürü taxuūma idaugü ga naxūne ga Cori ga Ngechuchu. ⁴ Rū yema ngecügü rü poraäcü ibaixächiaēgü, rü tama nüxū icuèxgüéga ga tacü na naxügūxū. Rū ngürüächi nüxū idaugü ga taxre ga yatügü ga ngīxütagu chigūxū ga poraäcü iyaurachirutanücüüxū. ⁵ Rū yema ngecügü rü iyarūmaxächierugü, yerü poraäcü imuñē. Rū yemacèx ga yema yatügü rü ñanagürügü ngīxū: —¿Tūxcüü nuxā yuetamaūgu naxcèx peyadau ya yima maxücü? ⁶ —Nataxuma i nuã ya Ngechuchu, erü marü wena namaxū. ¡Rü nüxna pecuèxächie ga yema ore ga pemaã nüxū yaxuxū ga yexguma Gariréaanewa nayexmagü!

⁷ —Yerü pemaã nüxũ nixu ga ñuxãcü pecaduãxpüx tá na yayauxgüxũ, rü curuchawa na yapotagüãxũ, rü ñuxãcü tomaẽxpüx i ngunexũgu tá wena na namaxũxũ —ñanagürügü ga yema yatügü. ⁸ Rü yexguma ga yema ngecügü rü nüxna icuèxãchie ga yema Ngechucharü ore. ⁹ Rü nüxna iwoegu ga yema naxmaũ. Rü yema 11 ga Ngechucharü ngúexũgümaã nüxũ iyarüxugüe ga guxũma ga yema nüxũ nadaugüxũ. Rü guxũma ga togü ga yaxögüxũ ga yéma yexmagüxũmaã rü ta nüxũ iyarüxugüe. ¹⁰ Rü María ga Magadãcüãx, rü Cuána, rü María ga Chaũtiágu naẽ, rü naïgü ga ngecügü iyixĩ ga wüxigu yéma Ngechucharü ngúexũgüxũtawana nangegücü ga yema ore. ¹¹ Natürü yema ngúexũgücèx rü ñnucamare nixĩ ga yema ore, rü tama ngĩxũ nayaxögüchaũ. ¹² Natürü ga Pedru rü inaãachi, rü ínayadau ga naxmaũwa. Rü yexguma nagu yadaucuchigu ga naxmaũ, rü nüxũ nadau ga düxruũgü ga wüxicüwagu na nanuxũ. Rü poraãcü naãaixãchiãẽ namaã ga yema ngupetüxũ, rü ãaixãchiãẽãcüma napatacèx nataegu.

Emaũãrũ namawa nangox ga Ngechuchu
(Mr 16.12-13)

¹³ Rü yema ngunexũgutama rü taxre ga yema Ngechucharü ngúexũgü rü wüxi ga ñãne ga Emaũwa naxĩ. Rü norü yaxũ ga guma ñãne rü 11 ga kilómetru nixĩ nüxna ga Yerucharéũ. ¹⁴ Rü yexguma namagu naxĩyane, rü nachigagu nidexatanü ga guxũma ga yema ngupetüxũ. ¹⁵ Rü yexguma yemachigagu iyadexatanüyane, rü nümatama ga Ngechuchu rü ngürüãchi naxcèx yéma nixü, rü natanügu nixüchigü. ¹⁶ Natürü yema ngúexũgü rü woo Ngechuchuxũ nadaugü, rü tama nüxũ nacuèxgüéga na Ngechuchu yĩxũ, yerü Tupana rü nanatoõögü na tama Ngechuchuxũ nacuèxgüxũcèx. ¹⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu, rü yema taxre ga ngúexũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Tacüchiga nixĩ i pidexatanüxũ na nuxã namagu na pexĩxũ? ¿Rü tacücèx nixĩ i pengechaũxũ? —ñanagürü. ¹⁸ Rü wüxi ga yema ngúexũ ga Creopágu ãegaxũ nanangãxũ, rü ñanagürü: —Guxũma i duũxũgü nixĩ i nüxũ cuáxũ ga yema yexwaca ngupetüxũ ga Yerucharéũwa. Rü cuma na yexma cunaxũãnechiréxũ rü maneca cuxicatama nixĩ i tama nüxũ cucuáxũ ga yema ngupetüxũ —ñanagürü. ¹⁹ Rü yexguma ga nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tacü nangupetü ga Yerucharéũwa? —ñanagürü. Rü nanangãxũgü ga yema ngúexũgü, rü ñanagürügü: —Poraãcü chixexũ nüxũ naxüpetü ga Ngechuchu ga Nacharétucüãx. Nüma ga Ngechuchu rü Tupanaãrü orearü uruũ ga mecü nixĩ. Rü Tupanapéxewa rü duũxũgüpéxewa namecüma rü nanaxü ga taxũ ga cuèxruũgü ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ, rü meã duũxũgüxũ nangúexẽ. ²⁰ —Natürü ga paigüarü ãëxgacügü rü tórü ãëxgacügü rü nayayauxgü. Rü Dumacüãx ga ãëxgacügüna nanamugü na curuchawa yapotagüãcüma nayuxëëgüãxüçèx. Rü yemaãcü nayamèxgü. ²¹ —Toma nüxũ tacuèxgu rü nüma tá nixĩ i tomaã naporaxũ na ínanguxuchixüçèx i tachiũãne nüxna i Dumacüãxãrü ãëxgacü. Rü ñuxma rü marü tomaẽxpüx i ngunexũ nawena nixĩ ga na yamèxgüãxũ. ²²⁻²³ —Natürü tama ngëxĩcatama nixĩ, yerü ñuxre ga ngexũgü ga totanüxũ rü toxũ ínayaãaixgü. Yerü yema ngexũgü rü pèxmamaxüchi ínayadaugü ga naxmaũwa, rü tama nüxũ inyangaugü ga naxüne ga guma Ngechuchu. Rü yemacèx ga yema ngexũgü rü toxcèx nawoegu, rü tomaã nüxũ nayarüxugüe ga nüxũ na nadaugüxũ ga Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga daxüçüãx. Rü yema daxüçüãxgü rü namaã nüxũ nixugügü ga Ngechuchu rü na namaxũxũ —ñanagürügü. ²⁴ Rü yexguma yema ngexũgüarü orexũ taxĩnüegu, rü ñuxre ga tomücügü rü naxmaũwa ínayadaugü. Rü yema ngexũgü nüxũ ixugüxürüũ nüxũ inyangaugü ga naxmaũ. Natürü tama Ngechuchuxũ nadaugü —ñanagürügü. ²⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ tama peãeta ipexü i pemax? ¿Rü ñuxgura tá ta ipeyaxögüxũ i nuxcümaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgüarü ore? ²⁶ ¿Rü tama éxna nüxũ pecuèx ga yema ngúxũ tá na yangexũ ga Cristu

naxũpa na daxũguxũ i naãnewa naxũxũ, na ngema ãẽxgacũ yĩxũcèx? —ñanagürü. ²⁷ Rũ yexguma inanaxũgũ ga namaã na nangoxẽẽãxũ ga guxũma ga Tupanaãrũ ore ga nachiga ùmatũxũ. Rũ yema Tupanaãrũ ore ga Moĩché ùmatũxũmaã inanaxũgũ. Rũ ñuxũchi namaã nüxũ nixu ga guxũma ga yema Tupanaãrũ ore ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ ùmatũgũxũ. ²⁸ Rũ yexguma yema ñãne ga Emaũwa nangugũgu, rũ Ngechuchu rũ nümaxũ toxnamana nügu naxũxẽeneta. ²⁹ Natürũ ga yema ngúexũgũ rũ nüxũ nacèxũgũ na yexma naxãũxũcèx, rũ ñanagürũgũ: —¡Nuxma toxũtagu nape, erũ marũ nayáuane, rũ paxa tá nachũta! —ñanagürũgũ. Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nawe yexma narũxãũx. ³⁰ Rũ yexguma chibũcèx wũxiwa mechawa natogũgu, rũ Ngechuchu nanayaxu ga pãũ. Rũ Tupanana moxẽ naxcèx naxã. Rũ ñuxũchi inanabũcu, rũ wũxichigũna nanaxã. ³¹ Rũ yexgumatama naãẽxũ nicuèxãchitanũ. Rũ nüxũ nacuèxgũ na guma yĩxũ ga Ngechuchu. Natürũ yexgumatama ngürũãchi inayarũtaxu ga nümax. ³² Rũ yema taxre ga ngúexũgũ rũ nügũmaã ñanagürũgũ: —¡Tama éxna ga itaãẽgũxũ ga tórũ maxũnewa ga yexguma namawa tamaã yadeaxgu rũ tamaã nangoxẽẽãgu ga Tupanaãrũ ore i ùmatũxũ? —ñanagürũgũ. ³³ Rũ yexgumatama ga yema taxre ga ngúexũgũ rũ inaxĩãchi ga Yerucharéũcèx na nawoeguxũ. Rũ yexma nüxũ nayangau ga na íngutaquéxegũxũ ga yema 11 ga Ngechuchuarũ ngúexũgũ rũ togũ ga natanũxũgũ. ³⁴ Rũ yema duũxũgũ ga íngutaquéxegũxũ rũ ñanagürũgũ nüxũ: —Aixcũma nixĩ i marũ wena namaxũxũ ya Cori ya Ngechuchu. Rũ Chimãũ ga Pedru rũ marũ nüxũ nadau — ñanagürũgũ. ³⁵ Rũ yexguma ga yema taxre ga ngúexũgũ rũ ta nüxũ nixugũgũ ga yema nüxũ ngupetũxũ ga namawa, rũ ñuxãcũ nüxũ na yacuèxãchitanũxũ ga guma na yĩxũ ga Ngechuchu ga yexguma pãũ inabũcũxgu.

*Ngechuchu rũ norũ ngúexũgũcèx nangox
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Cu 20.19-23)*

³⁶ Rũ yexguma yemaãcũ íyadexagũyane, rũ ngürũãchi norũ ngãxũtanũgu nachi ga Ngechuchu. Rũ nüxũ narũmoxẽ, rũ ñanagürũ: —Nuxmaẽ Pa Chorũ Duũxũgũx — ñanagürũ. ³⁷ Natürũ nümagũ rũ nabaixãchiãẽgũ, rũ poraãcũ namuũẽ, yerũ nagu naxĩnũẽgu rũ wũxi ga naxchixixũmare nadaugũ. ³⁸ Natürũ ga Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —¡Tũxcũũ pebaixãchiãẽgũ rũ tama peyaxõgũ na choma chíxũ? ³⁹ —¡Dũcèx, nüxũ pedèux ya choxmèxgũ rũ chaucutũgũ! Rũ chomatama chixĩ. ¡Rũ choxũ pingõgũ rũ meã choxũ perũdaunũ! Erũ wũxi i naxchixi rũ tama choxũ pedauxũrũũ naxãmachi rũ naxãxchinèxã —ñanagürũ. ⁴⁰ Rũ yema ñaxguwena, rũ nüxũ nanawéx ga naxmèx rũ nactũ. ⁴¹ Natürũ ga yema duũxũgũ rũ yexguma rũ ta tama nüxũ nayaxõgũ, yerũ nabaixãchiãẽgũ rũ nataãẽgũ. Rũ yemacèx ga Ngechuchu rũ nüxna naca rũ ñanagürũ nüxũ: —¡Pexũ nangèxmaxũ i õna i nuã? —ñanagürũ. ⁴² Rũ yexguma nüxna nanaxãgũ ga wũxi ga choxni ga iguxũchipéxe rũ wũxiweũ ga berure. ⁴³ Rũ nüma ga Ngechuchu rũ nanayaxu. Rũ yema duũxũgũpéxewa nanangõx. ⁴⁴ Rũ ñuxũchi ñanagürũ nüxũ: — Rũ yema choxũ ngupetũxũ rũ yema nixĩ ga pemaã nüxũ chixuxũ ga yexguma tauta chayũxgu rũ petanũwa chayexmagu. Yerũ yexguma rũ pemaã nüxũ chixu rũ ñacharũgũ: “Rũ tá ningu i guxũma i Tupanaãrũ ore i chauchiga ùmatũxũ i Wiyaegũarũ poperawa, rũ Moĩché ùmatũxũ i mugũwa, rũ ore i nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ ùmatũxũwa”, ñacharũgũchiréx pexũ. ⁴⁵ Rũ yemaãcũ namaã nanangoxẽẽ ga Tupanaãrũ ore ga ùmatũxũ. ⁴⁶ Rũ ñanagürũ nüxũ: —Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa rũ nüxũ nixu rũ choma i Cristu rũ tá chayũ, rũ tomaèxpũx i ngunexũgu rũ tá wena chamaxũ. ⁴⁷ — Rũ yematama ore i ùmatũxũwa nüxũ nixu rũ tá chauégagu tá nixĩ i nüxũ yaxugũxũ i ore i mexũ. Rũ Yerucharéũwa tá inaxũgũ i ngẽma ñuxmatáta guxũ i naãnewa nangu na ngẽmaãcũ duũxũgũ nüxũ rũxoexũcèx i nacũma i chixexũ na Tupana nüxũ nüxũ

ngechaũxũcèx i norü pecadugü. ⁴⁸—Rü ñuxma rü pematama nixĩ i chorü orearü uruũgü, rü tá duũxũgümaã nüxũ pixu ga yema chauxũtawa nüxũ pedaugũxũ rü nüxũ pexĩnüèxũ. ⁴⁹—Rü dücax, choma rü pexcèx tá núma chanamu i Naãe i Üünexũ ga pexcèx nüxũ naxunetaxũ ya Chaunatu. Natürü chanaxwèxe i númatátama daa ããne ya Yerucharéũwa pengẽxmagü, ñuxmatáta penayauxgü i ngẽma Tupanaãe i Üünexũ i daxũwa ne üxũ i tá pexũ poraexẽèxũ —ñanagürü.

Ngechuchu rü daxũguxũ ga naãnewa naxũ
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü Yerucharéũärü toxnamana norü ngúexũgũxũ nagagü, ñuxmata Betániãärü ngaicamana nangugü. Rü yéma norü ngúexũgüétü nawémèx, rü Tupanana naxcèx naca na nüxũ nangũxẽèxũcèx. ⁵¹ Rü yexguma yema ngúexũgücèx nayumüxẽguwena rü nüxna nixũgachi. Rü Tupana daxũguxũ ga naãnewa nanaga. ⁵² Rü nümagü ga norü ngúexũgü rü Ngechuchuxũ nicuèxüũgü. Rü ñuxũchi taãèãcũma Yerucharéũcèx nawoegu. ⁵³ Rü guxũguma tupauca ga taxũnewa naxĩixũ, rü yéma Tupanaxũ nicuèxüũgü. Rü ngẽmaäcü yĩ.

ORE I MEXÛ GA CUÁÛ ÜMATÜXÛ

Tupana Nane rü duïxüãcü nangox

¹ Naxüpa ga guxüma, rü marü nayexma ga Tupana Nane. Rü Tupanamaã nayexma rü woetama Tupana nixĩ ga nümax. Nüma rü Tupanaärü Ore nixĩ i naega erü tamaã nüxü nixu i Tupanachiga. ² Rü naxüpa ga guxüma rü nüma ga Tupana Nane rü naxütawatama nayexma. ³ Rü guma Nanexü nixĩ ga namuxü ga Tupana na naxüãxücèx ga guxüma. Rü nataxuma i tacü i ñuxma ngëxmaxü i tama nüma naxüxü. ⁴ Rü Nanewa nixĩ i nangexmaxü i maxü. Rü ngema maxü rü guxü i duïxügüarü ngóonexëëruü nixĩ. ⁵ Rü yima Nane rü woo chixexü íporaxüwa rü duïxügüxü nüxü nacuèxëë i Tupanachiga. Rü ngëma chixexü rü taxücü-rüwama ngëma mexüxü narüyexera. ⁶⁻⁷ Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Cuáü ga baiüxëëruügu äegacü. Rü guma nixĩ ga Tupana núma namucü na nüxü yaxuxücèx ga nachiga ga guma ngóonexëëruü na yemaãcü guxãma nüxü yaxögüxücèx. ⁸ Rü nüma ga Cuáü rü tama Tupana Nane ya duïxügüarü ngóonexëëruü nixĩ. Natürü nüma nixĩ ga Tupana núma namuxü na nüxü yaxuxücèx ga nachiga ga guma ngóonexëëruü. ⁹ Rü ñoma ga naãnewa nangu ya yima aixcüma Tupana Nane ixïcü i guxüma i duïxügüxü ngóonetanüxëëcü. ¹⁰ Rü nüma ga guma Nane ga Tupanaärü Ore ixïcü rü ñoma ga naãnewa nayexma. Rü woo nagagu nixĩ ga naxüãxü ga guxüma ga ñoma ga naãne, natürü ñoma ga naãne-cüãx ga duïxügü rü tama nüxü nacuèxgü na texe yïixü. ¹¹ Nuã norü naãnewatama nangu, natürü norü duïxügü ga Yudügu rü tama nanayauxgü. ¹² Natürü guxema nayauxgüxe rü nüxü yaxögüxe rü tüxü nanatauxchaxëë na Tupanaxäcügü tixügüxü. ¹³ Rü ñuxma rü Tupanaxäcügü tixügü ga guxema yaxögüxe. Natürü tama noxri tabuexügüga nixĩ i ngëma rü tama tümanatügüarü ngüchaügüga nixĩ. Natürü i ñuxma rü Tupanaxäcügü tixügü ga guxema yaxögüxe yerü nümatama ga Tupana rü naxäcügüxü tüxü nixügüxëë. ¹⁴ Rü nüma ya yima Nane ya Tupanaärü ore ixïcü rü duïxüãcü nangox. Rü totanüwa nayexma rü poraãcü toxü nangechaü rü aixcüma nixĩ ga norü ore. Rü toma nüxü tadaugü ga ñuxäcü na naxüünexü. Rü Nanatüxütawa nanayaxu ga yema üüne yerü nügümaã nüxü nawüxicèx ga nüma. ¹⁵ Rü gumachigaxü nixĩ ga yaxuxü ga Cuáü ga yexguma ñaxgu: —Daa nixĩ ga guma pemaã nüxü chixuchigacü ga yexguma ñachaxgu:

“Rü yima choweama ne ücü rü choxü rüyexeracü nixĩ, yerü woetama marü nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax”, ñanagürü ga Cuáü. ¹⁶ Rü yima Tupana Nane rü namecü-maxüchi rü naxméxwa nangëxma i guxüma. Rü naxütawa nixĩ i nayauxgüxü i guxüma i ngüxëëgü. ¹⁷ Rü Moïchéxü nixĩ ga namuxü ga Tupana na tüxü nangüexëëxücèx ga yema norü mugü. Natürü Ngechuchu ya Cristuxü nixĩ ga namuxü na tüxü nangüexëëxücèx na yigü ingechaügüxü rü nagu imaxëxücèx i ore i aixcüma ixïcü. ¹⁸ Taguma texé ñuxgu nüxü tadau ga Tupana. Natürü Nane ya nügümaã nüxü wüxicacü nixĩ ya tüxü nüxü cuèxëëcü. Rü yima Nane rü Tupanaxüchi nixĩ, rü Nanatümaã wüxiwa nangëxmagü.

*Cuáü ga baiüxëëruü rü nüxü nixu ga Ngechuchu ya Cristuchiga
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

¹⁹ Rü yema Yudüguarü äëxgacügü ga Yerucharéücüãx rü Cuáü ga baiüxëëruüxütawa nanamugü ga paigü rü Lebítanüxügü na nüxna yacagüexücèx na texe yïixü. ²⁰ Rü nüma ga Cuáü rü meãma nügü nixu, rü ñanagürü: —Tama nixĩ i Cristu chíxü i chomax — ñanagürü. ²¹ Rü wenaxärü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Texé éxna quixĩ? ¿Éxna cuma ga nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ería quíxü? —ñanagürügü. Rü Cuáü

nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama Ería chixĩ —ñanagürü. Rü nümagü rü wenaxãrü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Éxna cuma quiixũ ya yima orearü uruũ ga Moíché nüxũ ixucü ga ínguxchaũcü? —ñanagürügü. Rü Cuáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama yima chixĩ —ñanagürü. ²² Rü yexguma ñanagürügüama: —¿Éxna texé quiixũ? Erü tanaxwèxe i ngëma núma toxũ mugüxũxütawa tanange i curü ngãxũga. ¿Rü ñuxũ ñacuxũ i ñuxma na texé quiixũ? —ñanagürügü. ²³ Rü Cuáũ nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i ngëma duũxũ i dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũwa tagaãcü ñachaxũ:

“¿Rü nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ rü ipeyanawéxãchixẽx i perü maxũ naxcèx ya Cori ya Tupana!” ñachaxũ, guma nuxcümaũcü ga orearü uruũ ga Ichaxía nüxũ ixuxürüũ —ñanagürü. ²⁴⁻²⁵ Rü yexguma ga yema paigü rü Parichéugü yéma mugüxũ ga Cuáũmaã na yanadexagüxũcèx rü wenaxãrü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Rü ngëxguma tama Cristu quixĩgu, rü tama Ería quixĩgu, rü tama yima orearü uruũ ya ínguxchaũcü quixĩgu, ¿rü tüxcüũ i duũxũgüxũ ícubaiũxẽxũ i ñuxmax? —ñanagürügü nüxũ. ²⁶⁻²⁷ Rü Cuáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü dexáwamare íchanabaiũxẽx i duũxũgü. Natürü petanüwa nangëxma ya yima tama nüxũ pecuácü ya choweama ne ücü. Rü choma rü napéxewa rü taxuwama chame, rü bai i norü chapatucunügüarü wëgüwa chame —ñanagürü ga Cuáũ. ²⁸ Rü yema nachica ga Betániãgu ãegaxũwa nixĩ ga Cuáũ ga nüxũ yaxuxũ ga yema ore. Rü natü ga Yudáũarü tocutüwa nixĩ ga yema nachica ga ngextá Cuáũ duũxũgüxũ íbaiũxẽxũwa.

Ngechuchu nixĩ ga Tupana núma namucü na duũxũgüarü pecaducèx nayuxüçèx

²⁹ Rü moxüãcü ga Cuáũ rü Ngechuchuxũ nadau ga naxcèx na yaxüxũ. Rü ñanagürü ga Cuáũ: —¿Rü dücax! Daa nixĩ ya yima Tupana núma namucü na nayuxüçèx na ñoma i naãnecüãx i duũxũgüarü pecaduxũ iyanaxoxẽxüçèx. ³⁰ —Rü choma rü daa Ngechuchuchigaxũ nixĩ ga chixuxũ ga yexguma ñachagu:

“Rü choweama ne naxü ya wüxi ya chorü yexeracü, yerü nüma rü woetama nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax”, ñachagu. ³¹ —Rü chomatama ga noxri rü tama nüxũ chacuèx ga texe na yíixũ ga nümax. Natürü núma chaxũ na dexáwamare duũxũgüxũ íchibaiũxẽtanüxüçèx na tatanüxũ i Yudügu nüxũ cuèxgüxüçèx na texé yíixũ —ñanagürü. ³² Rü ñanagürü ta ga Cuáũ: —Rü chomatama nüxũ chadau ga Tupanaãe ga Üünexũ ga yexguma wüxi ga muxtucurüũ daxüwa ínaxexeegu rü Ngechuchuxünegu yanawèxgux. ³³ —Choma rü noxri tama nüxũ chacuèx ga texe na yíixũ ga nümax. Natürü ga Tupana ga choxũ mucü na dexáwamare duũxũgüxũ íchabaiũxẽxüçèx, rü ñanagürü choxũ:

“Rü yima nüxũ cudaucü ya chauãe i Üünexũ naetügu íruxexeecü, rü yima tá nixĩ ya chauãe i Üünexũ duũxũgüna nguxẽecü”, ñanagürü choxũ. ³⁴ —Choma rü marü yima Ngechuchuxũ chadau rü pemaã nüxũ chixu na nüma rü aixcüma Tupana Nane yíixũ —ñanagürü.

Nüxĩraũxũ ga norü ngüexũgü ga Ngechuchu

³⁵ Moxüãcü rü wenaxãrü Cuáũmaã yema nachicawa tayexmagü ga toma ga taxre ga norü ngüexũgü. ³⁶ Rü yexguma Ngechuchuxũ nadèuxgu ga yéma na naxüpetüxũ, rü Cuáũ rü ñanagürü toxü: —¿Düçèx! Yima nixĩ ya Tupana núma namucü na pecaducèx nayuxüçèx —ñanagürü. ³⁷ Rü toma ga Cuáũarü ngüexũgü rü nüxũ taxĩnüe ga yexguma yema ñaxgu. Rü Ngechuchuwe tarüxĩ. ³⁸ Rü nügü ínidau ga Ngechuchu, rü toxü nadau ga nawe na tarüxixũ. Rü toxna naca rü ñanagürü toxü: —¿Tãcücèx pedau? —ñanagürü. Rü tomagü rü ñatarügügü: —Pa Ngüexẽeruũx, ¿ngexta nixĩ i cupexũ? —ñatarügügü. ³⁹ Rü Ngechuchu toxü nangãxũ, rü ñanagürü toxü: —¿Nuã chowe perüxĩ rü ípeyadèux! —ñanagürü. Rü nawe tarüxĩ, rü nüxũ tadaugü ga na ngexta napexũ.

Rü yexguma yéma tangugügu, rü marü ägümücüarü orawa nangu ga na nayáuanexü. Rü yexma naxütägu tarücho rü ñuxmata nachüta. ⁴⁰ Rü choma chixĩ ga noxri CuáŨ ga baiüxëëruüxü chaxĩnuxü ga yixcama Ngechuchuwe charüxüxü. Rü chomücü rü Aüdré nixĩ. Rü nüma rü Pedru ga Chimáüeneë nixĩ. ⁴¹ Rü yexgumatama ga Aüdré, rü naëneë ga Chimáücèx nayadau. Rü ñanagürü nüxü: —Rü marü nüxü itayangau ya yima Cristu ga nuxcüma Tupana nüxü unetacü —ñanagürü. ⁴² Rü yemawena, rü Ngechuchu íyexmaxüwa Chimáüxü naga ga Aüdré. Rü yexguma Ngechuchu Chimáüxü dèuxgu, rü ñanagürü nüxü: —Cuma nixĩ i Chimáü i CuáŨ nane quiixü. Natürü i ñuxmawena rü Nuta tá nixĩ i cuéga —ñanagürü. Rü ngëma naega rü Pedru ñaxüchiga nixĩ.

Ngechuchu rü naxcèx naca ga Piripi rü Natanae

⁴³ Rü moxüäcü ga Ngechuchu rü nügü namexëë na Gariréaanewa naxüxücèx. Rü Piripixü inayangau rü ñanagürü nüxü: —¡Chowe rüxü! —ñanagürü. ⁴⁴ Rü nüma ga Piripi rü ñane ga Bechaídacüãx nixĩ. Rü yémacüãx ta nixĩ ga Aüdré rü Pedru. ⁴⁵ Rü Piripi rü Natanaecèx nayadau, rü ñanagürü nüxü: —Marü nüxü itayangau ya yima Cristu ga Moiché nachiga naxümatücü ga mugüarü poperawa, rü nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügu ta nachiga naxümatügücü. Yima nixĩ ya Yúche nane ya Ngechuchu ya Nacharétucüãx —ñanagürü. ⁴⁶ Rü ñanagürü ga Natanae: —¡Ñuxäcü i tacü rü mexü i Nacharétuwa ne naxüxü? —ñanagürü. Rü Piripi nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —¡Dücèx, ngixã rü ítayadau! —ñanagürü. ⁴⁷ Rü yexguma Ngechuchu Natanaexü dèuxgu ga naxcèx na yaxüxü, rü ñanagürü: —¡Dücèx! Yéa ne naxü i wüxi i yatü i aixcüma Yudü ixixü i aixcüma ngearü chixexüáxü —ñanagürü. ⁴⁸ Rü yexguma ga Natanae rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü nüxü: —¡Ñuxäcü i choxü cucuáxü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Naxüpa ga Piripi cuxcèx na yaxaxü, rü choma rü cuxü chadau ga yexguma orix ga igueratüügu curüxãüxgux —ñanagürü. ⁴⁹ Rü Natanae nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruüx, cuma rü Tupana Nane quixĩ. Rü cuma nixĩ i guxüma i Yudüguarü Äëxgacü quiixü —ñanagürü. ⁵⁰ Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü choxü cuyaxõ erü cumaã nüxü chixu na igueratüüwa cuxü na chadauxü. Rü ngëmacèxicatama nixĩ i cuyaxõxü. Natürü ngëma ñuxma nüxü cudauxüärü yexera tá nixĩ i nüxü cudauxü i yixcüra —ñanagürü. ⁵¹ Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü tá nüxü pedaugü na yawãxnaxü i daxüguxü i naäne. Rü tá nüxü pedaugü i Tupanaärü orearü ngeruügu i daxücüãx i ngëma daxü ígüxü rü íruxigüüxü i naetüwa ya Tupana Nane ya duüxüxü ixicü —ñanagürü.

2

Ngïarü peta ga ñane ga Canáwa üxü ga Gariréaanewa

¹ Rü yexguma marü tomaëxpüx ga ngunexü Gariréaanearü ñane ga Canáwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü nayexma ga wüxi ga ngïarü peta. Rü yemawa ngixna naxugü ga naë ga Ngechuchu. ² Rü Ngechuchuna rü toxna rü ta naxugüe na yéma taxixücèx. ³ Rü nagux ga norü axexü ga binu. Rü Ngechuchu naë ngïgürügü nüxü ga Ngechuchu: —Marü nagüarü binuãxgü —ngïgürügü. ⁴ Natürü Ngechuchu ngixü nangäxü, rü ñanagürü: —Pa Mamax, ¡tüxcüü chomaã nüxü quixu i ngëma? Erü tauta nawa nangu na chanaxüxücèx i tacü rü mexü i Tupanaärü poramaã üxü —ñanagürü. ⁵ Natürü ga ngïma ga naë rü ngïgürügü nüxü ga yema baegüxü namaã ga binuchiü: —¡Penaxüx i guxüma i ngëma nüma pemaã nüxü yaxuxü! —ngïgürügü. ⁶ Rü yéma iyexma ga 6 ga tüxü ga nutagüngixcèx. Rü wüxichigü ga yema tüxüwa rü maneca yexma name ga 50 rü éxna 70 litrugü ga dexá. Rü yema tüxügü iyixĩ ga yema Yudügü ngixü ixügüäcugücü ga yexguma dexamaã nügü

yayauxmêxgüchaũgu na Tupanacèx nügu yamexêégüxcèx. ⁷ Rü Ngechuchu rü yema baegüxũxũ namu, rü ñanagürü: —¡Dexámaã ngixũ pixügüãcu i ñãã tũxũgü! —ñanagürü. Rü nümagü ga yema baegüxũ rü meãma ngixũ nixügüãcu. ⁸ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Rü ñuxma chanaxwèxe i íraxũ peyaxu, rü petaarü yoraxütawa penange —ñanagürü. Rü yemaãcü nanaxügu ga yema baegüxũ. ⁹ Rü yema petaarü yora nüxũ naxaxneta ga yema dexá ga binuxũ nacèxichixũ. Natürü tama nüxũ nacuèx ga ngextá na nayauxgüãxũ. Rü yema baegüxũxĩcatama nixĩ ga nüxũ cuèxgüxũ ga dexámare na yĩxũ ga noxrix. Rü yexgumatama ga yema petaarü yora rü yema yatü ga ingĩxũcèx naca. ¹⁰ Rü ñanagürü nüxũ: —Guxũ i nañewa rü duĩxũgü rü noxri rü namaã nabae ya mecü ya binu. Rü ngèxguma marü meãma guxũma axegügu i ngèma nüxna naxuxũ, rü ngèmawena rü nüxna nanaxã ya ngexcürüücümare ya binu. Natürü i cuma rü marü nagúxchaũgu i peta, rü mexèchicü ya binumaãtama cuyaxaxegüxèè i duĩxũgü —ñanagürü. ¹¹ Rü guma Gariréañewa yexmane ga ñãne ga Canáwa nixĩ ga yema naxüxũ ga Ngechuchu. Rü yema nixĩ ga nüxĩraũxũ ga cuèxruũ ga Tupanaãrü poramaã üxũ ga nawa nügu inawéxũ ga Tupana Nane na yĩxũ. Rü toma ga norü ngúexũgü rü nüxũ tayaxögü. ¹² Rü yemawena rü Capernáũ ga ñãnewa naxü ga Ngechuchu. Rü naè rü naèneègü rü toma ga norü ngúexũgü rü ta ítayaxümcügü. Rü yéma guma ñãnewa tayexmagü ga ñuxre ga ngunexũ.

*Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa ínanawoxũ ga yema duĩxũgü ga yéma taxegüxũ
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

¹³ Rü toma ga Yudügü rü marü ningaica ga torü peta ga Üpetüchiga. Rü yemacèx ga Ngechuchu rü Yerucharéũwa naxü. ¹⁴ Rü yexma tupauca ga taxũnegu nüxũ nayangau ga duĩxũgü ga yéma norü wocagümaã rü carnerugümaã rü muxtucugümaã taxegüxũ. Rü yéma nüxũ nadau ta ga duĩxũgü ga norü taxechicawa rütogüxũ rü Tupanaarü ãmarewa mexũ ga dñerumaã yéma taxegüxũ. ¹⁵ Rü yexguma yemaxũ nadèuxgu ga Ngechuchu, rü nanaxü ga wüxi ga cuaixruũ ga naxchèxmünaxcèx. Rü yemamaã tupauca ga taxũnewa ínanawoxũ ga yema duĩxũgü guxũma ga norü carnerugümaã rü wocagümaã. Rü yema dñerucèx taxegüxũãrü dñeru rü ngixũ narüwoũ ñaxtúanegu. Rü norü mechagü rü ta nüxũ nawoneta. ¹⁶ Rü yema muxtucugümaã taxegüxũxũ ñanagürü: —¡Ipeyana i ngèma perü muxtucugü i nuã! Tama name i taxepataũxũ peyaxĩxèè ya daa Chaunatüpata —ñanagürü. ¹⁷ Rü yexguma ga toma ga norü ngúexũgü rü nüxna tacuèxãchie ga nuxcümaũxũ ga ümatüxũ ga ñaxũ:

“Duĩxũgü rü tá chauxchi naxaie erü chanachuxu i tacü i chixexũ na naxügüxũ i
Tupanapatawa”,

ñaxũ. ¹⁸ Rü yexguma ga yema ãèxgacügü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¡Tacü rü cuèxruũxũ toxũ cudadaxèè na nawa nüxũ tacuáxũcèx na aixcüma Tupana yĩxũ ya cuxũ mucü na ícunawoxũxũcèx i ñãã duĩxũgü i nuã? —ñanagürügü. ¹⁹ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¡Nagu pepogüe ya daa tupauca ya taxũne! Rü choma rü tomaèxpüx i ngunexũgu rü tá wena íchanadaxèè —ñanagürü. ²⁰ Rü yexguma ga yema ãèxgacügü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Rü 46 ga taunecü nawa napuracüe ga duĩxũgü na naxügüãxũcèx ga daa tupauca ya taxũne. ¡Rü ñuxãcü tá i cuma i tomaèxpüx i ngunexũ tátama wena ícunadaxèèxũ? —ñanagürügü. ²¹ Natürü guma Tupanapata ga Ngechuchu nachiga idexane rü naxũnechigatama nixĩ. ²² Rü yemacèx ga toma ga norü ngúexũgü, rü yexguma Ngechuchu yuwa írudaxgu, rü nüxna tacuèxãchie ga yema ore ga Ngechuchu nüxũ ixuxũ. Rü aixcüma tayaxögü ga yema ore ga nüxũ yaxuxũ rü yema Tupanaãrü ore ga nuxcümaũgüxũ ga orearü uruũgü Ngechuchuchigagu ümatügüxũ.

Ngechuchu rü nüxũ nacuèx i guxũma i duĩxũgü

²³ Rû yexguma Ngechuchu Üpetüchigaarü petacèx Yerucharéüwa yexmagu, rû muxüma ga duüxügü rû nüxü nayaxögü, yerü nüxü nadaugü ga yema taxü ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. ²⁴ Natürü ga nüma ga Ngechuchu rû tama yema duüxügüméxéwa nügü nayexmaxéchaü, yerü woetama marü nüxü nacuèx ga tacügu na naxünüèxü ga guxüma ga yema duüxügü. ²⁵ Rû yemacèx ga nüma rû taxucèxma texé namaã nüxü tixu na tacügu naxünüèxü ga yema duüxügü. Yerü nümatama marü nüxü nacuèx ga tacügu na naxünüèxü ga naãéwa ga wüxichigü.

3

Ngechuchuxütagu nanaxüâne ga Nicodému

¹ Nayexma ga wüxi ga Parichéu ga Nicodémugu äegacü. Rû nüma rû wüxi ga äëxgacü ga nüxü nangechaügücü nixi ga Yudüfugütanüwa. ² Rû guma Nicodému rû Ngechuchuxütagu nanaxüâne ga chütacü. Rû ñanagürü Ngechuchuxü: —Pa Ngúexëëruüx, toma nüxü tacuèx na aixcüma Tupana núma cuxü muxü na toxü cungúexëëxücèx. Erü taxucürüwa texé cuxrüü tanaxü i ngéma taxü i mexügü i Tupanaärü poramaã üxü, ega tama Tupana tümaxütawa ngëxmagu —ñanagürü. ³ Rû Ngechuchu nanangäxü rû ñanagürü nüxü: —Aixcüma cumaã nüxü chixu, rû yíxema tama wenaxärü buxe rû taxucürüwama Tupana äëxgacü íxixüwa tangu —ñanagürü. ⁴ Rû Nicodému rû Ngechuchuna naca, rû ñanagürü nüxü: —¿Natürü ñuxäcü i wüxi i yatü i marü yaxü i wena nabuxü? ¿Éxna wena naëänügu naxücuxü rû ngémaäcü wena nabuxü? —ñanagürü. ⁵ Rû Ngechuchu nanangäxü rû ñanagürü: —Rû aixcüma cumaã nüxü chixu rû yíxema tama nüxü rüxoxe i tümaärü pecadu rû tama Tupanaãe i Üünexüwa nayaxúxe i maxü i ngexwacaxüxü, rû taxucürüwama Tupana äëxgacü íxixüwa tichocu ⁶ —Yíxema duüxüwa buxe rû duüxütama tixi. Natürü yíxema Naãe i Üünexüwa nayaxúxe i maxü i ngexwacaxüxü, rû Tupanaxäcü tixi. ⁷ —¿Täütama cubaixächiaë na cumaã nüxü chixuxü na Tupana naxwèxexü na guxüma i duüxügü rû wena nabuexü! ⁸ —Ya buanecü rû nüma ínanaxwèxexüwa nabu. Rû nüxü cuxünü i naga, natürü tama nüxü cucuèx na ngextáama ne naxüxü rû ngextáama na naxüxü. Rû ngëxgumarüü ta tixigü ya guxäma ya yíxema Naãe i Üünexüwa nayaxúxe i maxü i ngexwacaxüxü —ñanagürü. ⁹ Rû Nicodému wenaxärü Ngechuchuna naca, rû ñanagürü: —¿Natürü ñuxäcü nixi i ngéma? —ñanagürü. ¹⁰ Rû Ngechuchu nanangäxü, rû ñanagürü nüxü: —Cuma rû Yudüfugarü ngúexëëruü i nüxü cuáxü quixi. ¿Rü ñuxäcü chi i cuma i tama nüxü cucuáxü i ngéma? ¹¹ —Aixcüma cumaã nüxü chixu rû toma rû namaã tidexagü i ngéma nüxü tacuáxü. Rû norü urüü tixigü i ngéma nüxü tadaugüxü. Natürü pema rû tama toxü peyaxögü i ngéma pemaã nüxü tixuxü. ¹² —Rû ñuxma na tama choxü peyaxögüxü i ngéma pemaã nüxü chixuxü i ñoma i naãneärü ngëmaxüchiga, rû ¿ñuxäcü tá peyaxögüxü ega pemaã nüxü chixuxgu i daxüguxü i naãneärü ngëmaxüchiga? ¹³ —Taguma texé daxüguxü i naãnewa taxü. Natürü i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü, rû chaxicatama nixi i ngéma ne chaxüxü rû ngéma tá chaxüxü. ¹⁴⁻¹⁵ —Pema nüxü pecuèx ga ñuxäcü nuxcümaxüchima yema nachica ga ngextá taxúema íxäpataxüwa, rû Moiché wüxi ga naigu nanaxünagü ga yema äxtape ga diërumünaxcèx. Rû ngëxgumarüü tá ta i choma i Tupana Nane i duüxüxü chiixü, rû wüxi i naigu tá choxü naxünagügü i duüxügü na guxäma ya texé ya choxü yaxögüxe rû tüxü nangëxmaxüçèx i maxü i taguma güxü.

Tupana rû poraäcü nüxü nangechaü i ñoma i naãnecüãx

¹⁶ —Rû Tupana rû poraäcü nüxü nangechaü i ñoma i naãnecüãx i duüxügü. Rû yemacèx inanamu ga Nane ga nügümaã wüxicacü na guxäma ya texé ya nüxü yaxögüxe

rü tama itarütauxexücèx rü tüxü nangëxmaxücèx i maxü i taguma gúxü. ¹⁷ —Yerü ga Tupana rü tama ñoma ga nañewa nanamu ga Nane na duüxügümaã naxueguãxücèx na napoxcuexü. Natürü núma nanamu na namaxëxëãxücèx i duüxügü. ¹⁸ —Rü yíxema Tupana Naneãxü yaxóxë, rü Tupana rü tama tümamaã nanaxuegu na tapoxcuxü. Natürü yíxema tama nüxü yaxóxë, rü marü tümamaã nanaxuegu na tapoxcuxü, erü tama nüxü tayaxõ ya yima Tupana Nane ya nügümaã wüxicacü. ¹⁹ —Rü yíxema tama nüxü yaxögüxe, rü Tupana rü marü tümamaã nanaxuegu na tapoxcuexü. Yerü yexguma ñoma ga nañewa nanguxgu ga Tupana Nane ya duüxügüarü ngóonexëeruü, rü tama nawe tarüxíchaü. Natürü yexera tümäärü me nixí ga ëñexüwaama na tayexmagüxü, yerü chixexü taxügü. ²⁰ —Guxãma ya yíxema chixexü ügüxe rü naxchi taxaie i ngóonexü. Rü tama nüxna tangaicamagüchaü erü tama tanaxwèxe na nangóxü i ngëma chixexü i ítaxügüxü. ²¹ —Natürü yíxema aixcüma Tupanaärü ore nüxü ixuxüãcüma meã maxëxë rü nüxna tangaicama i ngëma ngóonexü. Rü ngëmaãcü tanaxü na meã nangóxücèx na Tupanaärü ngüchaüãcüma na yíxü i guxüma i ngëma taxügüxü —ñanagürü.

Cuáü ga baiüxëeruü rü wenaxärü nüxü nixu ga Ngechuchuchiga

²² Rü yemawena rü tomaã Yudéaanewa naxü ga Ngechuchu. Rü ñuxre ga ngunexü tomaã yéma nayexma rü yéma duüxügüxü ítabaiüxëëgü. ²³ Rü Cuáü ga baiüxëeruü rü Enóärü ñañewa ga Charíarü ngaicamana rü ínanabaiüxëë ta ga duüxügü yerü yéma nayexma ga taxü ga dexá. Rü yema yéma íngugüetanüxü ga duüxügü, rü Cuáü ínayabaiüxëëtanü. ²⁴ Rü yemaãcü nangupetü naxüpa ga na poxcupataügu yatëxcuchixü ga Cuáü. ²⁵ Rü yexguma rü ñuxre ga norü ngúexügü ga Cuáü, rü wüxi ga Yudüfumaã niporagatanücüü nachiga ga nacümagü na ñuxäcü namexü na Tupanacèx nügü yamexëëgüxü ga duüxügü. ²⁶ Rü Cuáümaã nüxü nayarüxugüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexëeruüx, dücax guma yatü ga tomaã nüxü quixücü rü cumaã yexmacü ga natü i Yudáüärü tocutüwa, rü yima rü ñuxma rü duüxügüxü ínabaiüxëë, rü guxüma i duüxügü rü nawe narüxí —ñanagürügü. ²⁷ Rü Cuáü nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Taxúema ñacü tüxü nangëxma ega Tupana tama tüxna naxãxgu. ²⁸ —Pematama rü marü choxü pexínüë ga yexguma ñachagu:

“Choma rü tama Cristu chixí. Natürü choma chixí i Tupana yima Cristupéxegu choxü imuxü na nüxü chixuxücèx i nachiga”, ñachagu. ²⁹ —Rü wüxi i ngígüwa rü yima yatü ya ingícü rü naxmëxärü yora nixí. Rü yima yatümücü i naxütawa ngëxmaxü rü nüxü inarüxínü i norü ore. Rü nataãë i ngëxguma nüxü naxínügu i ngëma na yadexaxü. Rü ngëxgumarüü i choma rü aixcüma Cristumaã chataãëxüchi i ñuxmax. ³⁰ —Nüma rü tá nixínagüchigü na ãëxgacü yíxü, natürü i choma rü tá ícharüxíchigü.

Yima daxüwa ne üxcüchiga

³¹ —Rü yima Cristu ya daxüwa ne üxcü rü guxãëtüwa nangëxma. Natürü i choma rü ñoma i nañewa changëxma, rü ñoma i nañecüãx chixí, rü ngëma ñoma i nañewa ngëxmaxüchigaxü chixu. Natürü i nüma ya Cristu ya daxüwa ne üxcü, rü guxãëtüwa nangëxma. ³² —Rü nüma rü tamaã nüxü nixuchiga ga yema nüxü nadauxü rü nüxü naxínüxü. Natürü noxretama nüxü nayaxögü i ngëma nüxü yaxuxü. ³³ —Natürü ngëxguma texé nüxü yaxõxgu i norü ore, rü ngëmaãcü tanangoxëë na aixcüma yíxü i ngëma Tupana nüxü ixuxü. ³⁴ —Rü yima Tupana núma namücü, rü Tupanaärü orexü nixu. Erü Tupana rü nüxna nanamu i Naãë i Üünexü na guxügüma naxütawa nangëxmaxücèx. ³⁵ —Rü Tanatü ya Tupana rü Nanexü nangechaü. Rü ngëmacèx marü naxmëxwa nanangëxmaxëë i guxüma i ñacü i ngëxmaxü. ³⁶ —Rü yíxema Tupana Naneãxü yaxóxë rü tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. Natürü yíxema tama nüxü

yaxõxchaũxẽ ya Tupana Nane, rü täütáma tüxũ nangẽxma i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Natürü tá tanayaxu i ngẽma ãücümaxũ i poxcu i Tupana tá namaã tüxũ poxcuxũ — ñanagürü ga Cuáũ ga baiũxẽruũ.

4

Ngechuchu rü Chamáriaanecũãx ga ngecü

¹ Rü Parichéugü rü nüxũ nacuáchigagü ga Ngechuchu rü Cuáũãrü yexera nüxũ na nayexmaxũ ga norü ngúexũgü, rü norü yexera duũxũgüxũ na ínabaiũxẽxũ. ² Natürü tama Ngechuchu nixĩ ga ínabaiũxẽcũ ga duũxũgü. Rü toma ga norü ngúexũgü tixĩ ga tanaxũxũ ga yema. ³ Rü yexguma Ngechuchu nüxũ ñnũgu ga Parichéugü rü nachigagu na yadexagũxũ, rü yéma Yudéaanewa ítachoxũ na Gariréaanecèx tawoeguxũ. ⁴ Natürü ga yema nama ga nagu tawoeguxũ rü Chamáriaanewa nadapetü. ⁵ Rü yemacèx ga toma rü nawa tangugü ga wüxi ga Chamáriaaneärü ñãne ga Chicaru. Rü guma ñãneärü ngaicamana nayexma ga yema naãne ga nuxcũmaũcü ga Acobuaxũ yexmaxũ rü yixcama rü nane ga Yúchena naxãxũ. ⁶ Rü yéma nayexma ga wüxi ga puchu ga duũxũgü dexácèx ixaixmaũgücü ga Acobuarü Puchugu ãegacü. Rü poraãcü nipa ga Ngechuchu ga namagu na yaxũxũ. Rü yemacèx guma puchuxũtawá nayarütoõchi. Rü tocuchiwa nanguxchaũ ga yexguma. ⁷⁻⁸ Rü toma ga norü ngúexũgü rü guma ñãnewa taxĩ na torü õnacèx tayataxegüxücèx. Rü towena yéma ingu ga wüxi ga ngecü ga Chamáriaanecũãx ga guma puchuwa dexáwa ücü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Íraxũ i dexá choxna naxã! —ñanagürü. ⁹ Natürü ga yema nge rü ibaixãchiãe yerü ga Yudíugü rü Chamáriaanecũãxgũmaã nügüchi naxaie rü yemacèx ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü nüxũ: —¿Nuxãcü i cuma na Yudíu quiĩxũ i dexácèx choxna cuçaxũ i choma na Chamáriaanecũãx chiĩxũ? —ngĩgürügü. ¹⁰ Rü Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi nüxũ cucuèxgu i ngẽma mexũ i Tupana cuxna ãxchaũxũ, rü chi nüxũ cucuèxgu na texé yĩxũ ya yima dexá cuxna taçacü, rü cuma rü chi nüxnata cuca i dexá i maxũ nawa ngẽxmaxũ rü nüma rü chi cuxna nanaxã i ngẽma dexá —ñanagürü. ¹¹ Rü yema ngecü inangãxũ, rü ngĩgürügü nüxũ: —Pa Corix, ¿ñuxãcü tá i dexáta cuyaxu? Erü daa puchu rü namátamaxũchi rü cuxũ nataxuma na taçũmaã cunayaxuxũcèx i dexá. ¿Rü ngextá tá i cunayaxuxũ i ngẽma dexá i maxũ nawa ngẽxmaxũ na choxna cunaxãxücèx? ¹² —Nuxcũmaũcü ga tórü oxĩ ga Acobu toxcèx núma Chamáriaanewa nanatèx ga daa puchu. Rü gumawa nixĩ ga naxaxexũ ga nüma rü nanegü rü norü wocagü. ¿Rü ñuxãcü chi i cuma i norü yexera quiĩxũ? —ngĩgürügü. ¹³ Rü Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Rü guxãma ya texé ya daa puchuarü dexáwa axexe, rü wena táxarü titawae. ¹⁴ —Natürü texé ya yíxema choma tüxna chaxãxũ i dexáwa axexe, rü tagutáma wena titawa. Erü ngẽma dexá i choma tüxna chaxãxũ rü wüxi ya puchu ya guxũguma ibaibecürüũ tá nixĩ i tümawa, erü ngẽma dexáwa nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ —ñanagürü. ¹⁵ Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Pa Corix, ¿choxna naxã i ngẽma dexá na taguma wena chiçawaxũcèx, rü taguma wena daa puchuwa dexáwa chaxũxücèx! —ngĩgürügü. ¹⁶ Rü Ngechuchu ñanagürü ngĩxũ: —Íyadau ya cute, rü naxcèx yaca, rü nuã pexĩ! —ñanagürü. ¹⁷ Rü yema ngecü rü inangãxũ, rü ngĩgürügü nüxũ: —Nataxuma ya chaute —ngĩgürügü. Rü Ngechuchu ñanagürü ngĩxũ: —Aixcũma nixĩ i ngẽma nüxũ quixuxũ na nataxuũma ya cute. ¹⁸ —Yerü wüximéẽxpũxchiréx nixĩ ga cute, rü yima ñuxma cuxũtawá ngẽxmacü rü tama aixcũma cutexüchi nixĩ. Rü ngẽmacèx aixcũma nixĩ i curü ore i chomaã nüxũ quixuxũ —ñanagürü. ¹⁹ Rü yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga yema ngecü, rü ngĩgürügü: —Pa Corix, nüxũ chicuèxãchi rü cuma rü wüxi i Tupanaärü orearü uruũ quixĩ. ²⁰ —Nuxcũmaũgüxũ ga torü oxigü ga Chamáriaanecũãxgü

rü daa mëxpúne ga Garachíüwa Tupanaxü nicuèxüügü. Natürü i pema i Yudfugü rü ñaperügü:

“Rü Yerucharéü nixí i nachica i mexü i ngextá Tupanaxü ticuèxüügü”, ñaperügü.
²¹⁻²² Rü Ngechuchu ngixü nangaxü rü ñanagürü: —Pema i Chamáriaanecüãxgü rü tama aixcüma nüxü pecuèxgü ya yima nüxü picuèxüügü. Natürü toma i Yudfugü rü aixcüma nüxü tacuèx ya yima nüxü ticuèxüügü, erü Yudfugügagu nixí i Tupana namaxëëxü i guxüma i duüxüügü. ¡Choxü yaxô, Pa Ngecux! Rü aixcüma ínangu tá i ngunexü na täütáma daa mëxpúnewa rü éxna Yerucharéüwa tá nüxü na picuèxüügüxü ya Tanatü ya Tupana. ²³ —Erü yíxema aixcüma Tupanaxü icuèxüügüxe rü nüetama nixí i ngëxürüüxümare i nachicawa Tupanaxü ticuèxüügü. Erü ñuxma rü ngëma Naãe i Üünexü naxwëxexü nixí na guxüma i tümaãëmaã rü tümaärü maxümaã aixcüma Tupanaxü ticuèxüügüxü. Rü ngëmaäcü nixí i nanaxwëxexü ya Tanatü na nüxü ticuèxüügüxü. ²⁴ —Erü Tupana rü wüxi i Naãe nixí. Rü ngëmacèx yíxema texé ya nüxü icuèxüügüxe rü tanaxwëxe i guxüma i tümaãëmaã rü tümaärü maxümaã na aixcüma nüxü ticuèxüügüxü, ngëma Naãe i Üünexü naxwëxexüäcüma —ñanagürü. ²⁵ Rü yema ngecü inangaxü rü ngigürügü: —Choma nüxü chacuèx rü tá ñoma i naãnewa nangu ya yima Cristu ya Tupana nüxü unetacü. Rü ngëxguma yima núma üxgu rü tá tamaã nanangoxëë i guxüma i Tupanachiga —ngigürügü. ²⁶ Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngixü: —Choma na cumaã chidexaxü, rü yima chixí —ñanagürü. ²⁷ Rü yexguma íyadexayane rü ítangugü ga toma ga norü ngúexüügü. Rü tabaixächíãëgü yerü ga Ngechuchu rü wüxi ga ngecümaã ínidexa. Natürü taxúema ga toma rü togü taporaxëë ga nüxna na tacagüxü ga tacü ngímaã na nanaxwëxexü rü tacüchiga yíxü ga ngímaã na íyadexaxü. ²⁸ Rü yexguma ga yema ngecü rü yéma ngixü itèx ga ngírü tixü. Rü ñánewa ixü na duüxügümaã nüxü yanaxuxüçèx. ²⁹ Rü ngigürügü: —¡Ngixá rü ítayadaugü i wüxi i yatü i chomaã nüxü ixuxü ga guxüma ga tacü ga chaxüxü! ¡Taux éxna yima yíxü ya Cristu? —ngigürügü. ³⁰ Rü inaxíächí ga yema ñanecüãx, rü Ngechuchu íyexmaxüwa naxí. ³¹ Rü yoxni ga toma ga norü ngúexüügü rü Ngechuchuxü tachixewegü na nachibüxüçèx. ³² Natürü ga nüma rü ñanagürü toxü: —Choma rü choxü nangëxma i chowemü i pema tama nüxü pecuáxü —ñanagürü. ³³ Rü yexguma ga toma ga norü ngúexüügü rü togüna tacagüe, rü ñatarügü: —Bexmana marü ¡texé nuã tanange i nawemü? —ñatarügü. ³⁴ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —Ngëma õna i choxü poraxëëxü nixí na chanaxüxü i norü ngúcháü ya yima nuã choxü mucü ya Chaunatü, rü na chayanguxëëxü i norü puracü. ³⁵ —Rü pema rü ñaperügü:

“Rü ägümücü ya tauemacü nataxu na yabuxgüxü i trigu”, ñaperügü. Natürü i choma rü ñacharügü pexü:

“¡Düçèx, rü meã penangugü i duüxüügü! Erü marü ínamegü na Tupanaxü nayauxgüxüçèx, ngëxgumarüü i wüxi i trigunecü i marü nawa nanguxü na yabuxgüxü erü marü nidau”. ³⁶ —Rü yíxema Tupanacèx nadexe i duüxüügü rü tá tanayaxu i tümaärü natanü. Rü guxüma i ngëma duüxüügü i tixü irüxínüëxü rü tá nanayauxgü i maxü i taguma gúxü. Rü ngëmaäcü rü wüxigu tá tataãëgü ya yíxema tüxira ngëma duüxügümaã Tupanaärü orexü ixuxe rü yíxema yixcama ngëma duüxügüxü Tupanacèx dexe. ³⁷ —Rü aixcüma nixí i ngëma ore i ñaxü:

“Wüxie tixí ya namaã toexe i trigu rü togue tixí ya yíxema yabuxgüxe i norü o”, ñaxü. [Rü ngëxgumarüü rü wüxie tixí ya tüxira duüxügümaã nüxü ixuxe i Tupanaärü ore, rü togue tixí ya yixcama ngëma duüxügüxü dexe Tupanacèx.] ³⁸ —Rü noxri rü togü nixí ga duüxügümaã nüxü ixuxü ga Tupanaärü ore, natürü ga duüxüügü rü tama nayaxögü ga yexguma. Rü yemawena rü pexü chamu na yema duüxügümaã nüxü pixuxüçèx ga

yema ore. Rũ pema nixĩ ga yema duũxũgũxũ pedexũ Tupanacèx, yerũ nayaxõgũ ga yexguma namaã nüxũ pixuxgu ga yema ore. Rũ yemaãcü ga pema rũ marũ peyoxniẽ nawa ga togüarũ puracũ —ñanagürũ. ³⁹ Rũ muxũma ga guma Chamáriaanewa yexmane ga ãnecũãx rũ Ngechuchuaxũ nayaxõgũ, yerũ nüxũ nayaxõgũ ga yema ore ga yema ngecü namaã nüxũ ixuxũ ga yexguma ngĩxgu:

“Guxũma ga tacũ ga ũpa chaxũxũ rũ chomaã nüxũ nixu” ngĩxgu. ⁴⁰ Rũ yemacèx ga yema Chamáriaanecũãxgũ rũ yexguma Ngechuchuxũtawã nangugũgu rũ nüxũ nacèxũgũ ga yexma natanũgu na naxãxũcèx. Rũ taxre ga ngunexũ yexma natanũgu narũxãũx ga Ngechuchu. ⁴¹ Rũ muxũma ga togüamachigũ ga Chamáriaanecũãxgũ rũ Ngechuchuaxũ nayaxõgũ ga yexguma nüxũ naxĩnüẽgu ga yema norũ ore ga nümatama nüxũ yaxuxũ. ⁴² Rũ yexguma ga yema duũxũgũ rũ ñanagürũgũ ngĩxũ ga yema ngecü: —Ñuxma waxi nixĩ i aixcũma nüxũ tayaxõgũxũ erũ tomatama nüxũ taxĩnüẽ i ngẽma norũ ore i tomaã nüxũ yaxuxũ. Rũ ngẽmawa nüxũ tacuèx na aixcũma yima yĩxũ ya Cristu ya ñoma i naãnecũãx i duũxũgüarũ maxèxèẽruũ. Rũ tama ngẽma cuma tomaã nüxũ quixuxũcèxicatama tayaxõgũ —ñanagürũgũ.

Ngechuchu rũ nanamexẽẽ ga wũxi ga ãẽxgacũ nane

⁴³ Rũ taxre ga ngunexũguwena ga Ngechuchu rũ tomaã inaxũãchi ga Chamáriaanewa na Gariréaanewa naxũxũcèx. ⁴⁴ Rũ nümatama ga Ngechuchu ga ũpaacũ rũ ñanagürũ: —Wũxi i Tupanaãrũ orearũ uruũ, rũ norũ naãnewatama i duũxũgũ rũ tama meã nanayauxgũ —ñanagürũ. ⁴⁵ Natürũ yexguma Gariréaanewa tangugũgu, rũ yema naãnecũãx ga duũxũgũ rũ meãma nanayauxgũ. Yerũ nümagũ ga yema naãnecũãxgũ rũ Yerucharéuwa naxĩ ta naxcèx ga Üpetũchigaarũ peta, rũ yema nüxũ nadaugũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga Tupanaãrũ poramaã naxũxũ ga Ngechuchu ga yexguma. ⁴⁶ Rũ ga Ngechuchu rũ tomaã nataegu naxcèx ga guma ããne ga Caná ga Gariréaanewa yexmane. Rũ guma ããnewa nixĩ ga binuxũ nanguxuchixèẽãxũ ga dexá. Rũ ããne ga Capernáũwa nayexma ga wũxi ga tacũ ga ãẽxgacũ, rũ niãaawe ga wũxi ga nane. ⁴⁷ Rũ yexguma guma ãẽxgacũ nüxũ cuáchigagu ga Ngechuchu rũ Gariréaanewa na nanguxũ ga Yudéaanewa na ne naxũxũ, rũ naxũtawã naxũ. Rũ nüxũ nayacèxũ na napatawa naxũxũcèx, rũ naxcèx na yanataanexèẽãxũcèx ga guma nane ga marũ turaxũchicũ. ⁴⁸ Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagürũ nüxũ: —Pema rũ tama peyaxõgũ ega tama nüxũ pedauxiragu i taxũ i cuèxruũgũ i Tupanaãrũ poramaã ũxũ —ñanagürũ. ⁴⁹ Natürũ ga guma ãẽxgacũ rũ ñanagürũ nüxũ: —Pa Corix, ¡paxa chowe ruxũ naxũpa na nayuxũ ya chaune! —ñanagürũ. ⁵⁰ Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagürũ nüxũ: —¡Nataegu i cupatawa! Erũ cune rũ marũ naxcèx nitaane —ñanagürũ. Rũ guma yatũ rũ nayaxõ ga yema ore ga Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ. Rũ napatacèx nataegu. ⁵¹ Rũ yexguma napatawa nanguxchaũgu ga guma ãẽxgacũ, rũ norũ duũxũgũ napéxegu nayayi, rũ ñanagürũgũ nüxũ: —Cune rũ marũ naxcèx nitaane —ñanagürũgũ. ⁵² Rũ yexguma rũ norũ duũxũgũna naca, rũ ñanagürũ nüxũ: —¡Tacũ rũ oragu inaxũgũxũ na naxcèx yataanexũ? —ñanagürũ. Rũ yema norũ duũxũgũ nanangãxũ rũ ñanagürũgũ: —Íne tocuchiguwena nixĩ ga nüxũ nangupetũxũ ga na yaxaxũnexũ —ñanagürũgũ. ⁵³ Rũ guma bucũ nanatũ rũ nüxna nacuèxãchi ga yema oragu na yĩxũ ga Ngechuchu ga ñaxũ nüxũ:

“Cune rũ marũ naxcèx nitaane” ñaxũ. Rũ nüma ga guma ãẽxgacũ rũ guxũma ga napatacũãx rũ Ngechuchuaxũ nayaxõgũ. ⁵⁴ Rũ yexguma Yudéaanewa ne naxũxgu ga Ngechuchu, rũ yema nixĩ ga norũ taxre ga cuèxruũ ga taxũ ga Tupanaãrũ poramaã duũxũgũxũ nawéxũ ga Gariréaanewa.

5

Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi ga yatü ga idaawexũ ga Betechawa yexmaxũ

¹ Rü ñuxre ga ngunexũgü ngupetüguwena rü nayexma ga wüxi ga peta ga Yudüügü auregüxũ na yemaãcü Tupanaxũ yacuèxüügüxücèx. Rü yemacèx ga Ngechuchu rü Yerucharéücèx nataegu. ² Rü guma ñãneãrü poxeguxũ rü nüxũ nayexma ga wüxi ga ñãx ga Carneruarü Choxũchicagu ãegaxũ. Rü yema ñãxãrü ngaicamana nayexma ga wüxi ga puchu ga Yudüügügawa Betechagu ãegaxũ. Rü guma puchuanacüwa nayexma ga wüximéẽxpüx ga chopetüchica ga ãxpataüetügüxũ. ³ Rü yema chopetüchicagu nacagü ga muxũma ga duũxũgü ga idaaweexũ. Rü nümaxũ rü nangexetügü, rü togü rü nachixeparagü, rü togü rü nanawãixächigü. Rü yema idaaweexũ rü yema nananguxẽẽgü ga guma puchu ga na naxĩãxãchichiüxücèx. ⁴ Yerü ñuxguacü rü guma puchugu ínarüxĩxũ ga wüxi ga daxüçũãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü nayaxĩãxchiüçüxẽẽxũ. Rü guxema tüxira tügü yema táexe nachiüwa ga guma puchu ga yexguma yaxĩãxchiüçüügu, rü tümacèx nitaane woo ga ngẽxũrüümare ga daawe tüxũ yexmaxẽ. ⁵ Rü yema natanüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga marü 38 ga taunecü idaawecü. ⁶ Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dèuxgu ga guma yatü ga yexma na nacaxũ, rü nüxũ nacuáchiga ga marü mucüma ga taunecü na yadaawexũ. Rü yemacèx nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Cunaxwèxexũ i cuxcèx na yataanexũ? —ñanagürü. ⁷ Rü Ngechuchuxũ nangãxũ ga guma idaawecü, rü ñanagürü: —Pa Corix, tataxuma ya texé ya choxũ rüngüxẽẽxẽ na ngema choxũ tataéxücèx i ngẽxguma naxĩãxãchichiügu ya daa puchu. Rü guxũguma i ngẽxguma ngema chaugü chatáechaũgu, rü yoxni i togü rü marü nüxira nügü ngema natáegü —ñanagürü. ⁸ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Inachi, rü nayaxu i curü caruũ, rü íixũ! —ñanagürü. ⁹⁻¹⁰ Rü yexgumatama naxcèx nitaane ga guma yatü. Rü nanayaxu ga norü caruũ, rü ínixũ. Natürü ga yema ngunexũ rü ngüxchigaarü ngunexũ nixĩ. Rü yemacèx ga yemacũãxgü ga Yudüügüarü ãẽxgacügü rü ñanagürügü nüxũ ga guma yatü ga naxcèx itaanecü: —Ñoma nixĩ i ngüxchigaarü ngunexũ. Rü ngẽmacèx nachuxu nixĩ na cuyangexũ i curü caruũ erü yemaãcü tamaã nüxũ nixu ga Moíché —ñanagürügü. ¹¹ Natürü ga guma yatü rü yema Yudüügüarü ãẽxgacügüxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Yima choxũ rümemècü rü ñanagürü choxũ:

“¿Nayaxu i curü caruũ rü íixũ!” ñanagürü. ¹² Rü yexguma ga yema ãẽxgacügü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Texé ngẽma ñatarügü cuxũ:

“¿Nayaxu i curü caruũ rü íixũ!” ñatarügü cuxũ? —ñanagürügü. ¹³ Natürü ga guma yatü rü tama nüxũ nacuèx ga texé naxcèx na yataanexẽẽxũ, yerü namuxüchi ga duũxũgü ga yema, rü yexma nayarütaxu ga Ngechuchu. ¹⁴ Natürü yixcama ga Ngechuchu rü tupauca ga taxünegu nüxũ nayangau ga guma yatü, rü ñanagürü nüxũ: —¿Dücèx i ñuxma marü cuxcèx na yataanexũ, rü tãütáma wena chixexũ cuxü na tama quidaawexücèx namaã i wüxi i daawe i ngẽma marü cuxũ ngupetüxũãrü yexera ixĩxũ! —ñanagürü. ¹⁵ Rü ínixũ ga guma yatü, rü Yudüügüarü ãẽxgacügümaã nüxũ nayarüxu ga Ngechuchu na yĩxũ ga guma namexẽẽcü. ¹⁶ Rü yemacèx nixĩ ga yema ãẽxgacügü ga Ngechuchucèx nadaugüxũ na yamèxgüãxücèx, yerü ngüxchigaarü ngunexũgu napuracü. ¹⁷ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Chaunatü ya Tupana rü guxü i ngunexũgu napuracü rü mexũ naxü. Rü ngẽmacèx i choma rü ta naxrüü chapuracü —ñanagürü. ¹⁸ Rü yemacèx ga yema Yudüügüarü ãẽxgacügü rü yexeraãcü Ngechuchuxũ nimèxgüchaũ. Yerü tama naxrüü nanaxaure ga ngüxchigaarü ngunexũ rü ñuxüchi nüxũ nixu ga Nanatüxüchi na yĩxũ ga Tupana, rü yemaãcü nügü nixu ga Nanatü ga Tupanamaã na nawüxiguxũ.

Nüma ga Tupanatama nixĩ ga Nanena naxããxũ ga pora

¹⁹ Rû yexguma ga Ngechuchu rû ñanagürü nüxü ga yema ãëxgacügü: —Aixcûma pemaã nüxü chixu rû choma i Tupana Nane rû tama chorü poramaã chanaxü i tacü rû puracü i mexü. Natürü ngëma nüxü chadauxü i Chaunatü üxüicatama nixi ichaxüxü. Rû guxüma i ngëma Chaunatü üxü, rû choma ya Nane rû ta chanaxü. ²⁰ —Chaunatü ya Tupana rû choxü nangechaü, rû ngëmacèx choxü nüxü nadauxëë i guxüma i tacü i nûma naxüxü. Rû ngëma ñuxma choxü nüxü nadauxëëxüârü yexera tá choxü nüxü nadauxëë i yixcûra. Rû ngëxguma i pema ega ngëmaxü pedaugügu, rû tá pebaixächiaëgü namaã. ²¹ —Rû Chaunatü rû ñanadagüxëë i yuexügu rû wena nanamaxëxëë. Rû ngëxgumarüü ta i choma i Nane rû tûxna chanaxã i maxü ya yixema chatümawëxéxe na tûxna chanaxãxü. ²²⁻²³ —Rû tama Chaunatü nixi ya duüxügüxü icagücü i norü maxüchiga. Natürü choxü nixi i namuxü na chanaxüxcèx i ngëma, na choxü yacuëxüügüxcèx i duüxügü, ngëma Chaunatüxü na yacuëxüügüxürüü. Rû yixema tama choxü icuëxüxüxë, rû tama nüxü ticuëxüü ta ya Chaunatü ya choxü nuã mucü. ²⁴ —Aixcûma pemaã nüxü chixu rû yixema texé ya choxü irüxînxë i chorü ore, rû nüxü yaxóxë ya yima Chaunatü ya nûma choxü mucü, rû tûxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. Rû Chaunatü rû tãütãma tûmamaã nanaxuegu na tapoxcuxü erü marü nawa ítanguxuchi na tayuxü, rû tûxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ²⁵ —Rû aixcûma pemaã nüxü chixu rû marü nawa tá nangu i ngunexü rû ñuxmatama nixi i chauga naxînüëxü tá i ngëma duüxügü i norü pepadugu yuexü rû iyarütaxexü. Rû texé ya chauga ñnüëxë rû tá tamaxë. ²⁶ —Nûma ya Chaunatü rû nüxü nangëxma i pora na namaxëëëxüxcèx i duüxügü. Rû ngëma pora rû choxna nanaxã ya Chaunatü na choma rû ta duüxügüxü chamaxëëëxüxcèx. ²⁷ —Rû Chaunatü ya Tupana choxü namu na duüxügüna chaçaxüxcèx naxcèx i norü maxüchiga, erü choma nixi i Nane i duüxüxü chiixü. ²⁸ —¡Tãxü i pebaixächiaëgüxü namaã i ñãã ore i pemaã nüxü chixuxü! Erü tá ñnangu i ngëma ngunexü i nagu guxüma i duüxügü i yuexü rû tá na nüxü naxînüëxü i chauga. ²⁹ —Rû naxmaüguwa tá ñnachoxü. Rû ngëma meã maxëxü, rû tá ñnarüdagü na nayauxgüãxüxcèx i maxü i taguma gúxü. Natürü ngëma chixexü ügüxü, rû tá ñnarüdagü na napoxcuexüxcèx.

Nawa nüxü icuáxü na Tupana yïxü ga Ngechuchuna naxãcü ga pora

³⁰ —Choma rû taxucürüwa tacü chaxü chauechamatama ega tama choxü naxüëëãgu ya Chaunatü. Rû Chaunatü chomaã nüxü ixuxüãcûma nixi i nüxna chaçaxü i duüxügü i norü maxüchiga. Rû ngëxguma nüxna chacaxgu rû aixcûma meãma chanangügü i duüxügü. Erü tama choxrütama ngúchaü nixi i ngëma chaxüxü, natürü Chaunatü ya nuã choxü mucüarü ngúchaü nixi i ngëma chaxüxü. ³¹ —Rû ngëxguma chi chauchigaxütama chixuxgu rû taxuwama name i ngëma. ³² —Natürü nangëxma i to i chauchigaxü ixuxü. Rû nüxü chacuèx rû aixcûma nixi i norü ore i pemaã nüxü yaxuxü. ³³ Pema rû Cuáü ya baiüxëëruüxütawa penamugü ga perü duüxügü na nüxü pecuáxüxcèx ga ore ga aixcûma ixixü ga chauchiga. Rû yema ore ga Cuáü pexü namaã ngãxüxü rû aixcûma nixi. ³⁴ —Natürü i choma rû tama chanaxwëxe i tacü rû yatü chauétüwa nachogü, erü choma tátama chaugüna chadau. Natürü pemaã nüxü chixu i ngëma Cuáüârü ore na choxü peyaxögüxcèx rû na penayauxgüxcèx i maxü i taguma gúxü. ³⁵ —Cuáü rû wüxi ga omü ga iyaauracüüxü rû pexü baxixü-rüü nixi ga pexcèx. Rû pema rû paxaãchi namaã petaãëgü. ³⁶ —Natürü nangëxma i tacü i Cuáüârü orearü yexera chauétüwa íchogüxü. Rû ngëma nixi ga yema taxügü ga cuëxruügü ga Chaunatü choxü muxü na norü poramaã chanaxüxcèx. Rû yemawa pexü nüxü chadauxëë na aixcûma Chaunatü ya Tupana yïxü ga nûma choxü mucü. ³⁷ —Rû ngëxgumarüü ta ya Chaunatü ga guma nûma choxü mucü, rû marü chauétüwa ñnachogü, woo taguma nüxü pexînüë ga naga

rü taguma nüxũ pedau. ³⁸—Rü ngẽma Chaunatüarü ore rü ta tama peãewa nixücu, erü tama choxũ peyaxögü woo Chaunatü núma choxũ na muxũ. ³⁹⁻⁴⁰—Pema meãma nawa pengúe i Tupanaãrü ore i ümatüxũ, erü nagu perüxĩnüẽ rü ngẽmawa tá nüxũ ipeyangau i perü maxũ i taguma gúxũ. Natürü woo ngẽmatama Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü chauchiga meã na yadexaxũ, natürü i pema rü tama choxũ peyaxögüchaũ na ngẽmaãcü penayauxgüxücèx i ngẽma maxũ. ⁴¹⁻⁴²—Rü choma rü tama chanaxwèxe na choxũ picuèxüügüxũ erü meãma pexü chacuèx, rü nüxũ chacuèx na tama aixcüma Tupanaxũ pengechaügüxũ. ⁴³—Chaunatü ya Tupana nixĩ ga núma choxũ mucü, natürü i pema rü tama choxũ peyaxgüchaũ. Natürü ngẽxguma chi tomare i yatü nagagutama núma üxgu, rü ngẽma chi nixĩ i taãẽcüma peyaxgüxũ. ⁴⁴—¿Rü ñuxãcü chi choxũ peyaxögü ega penaxwèxegu na pemücügütama pemaã taãẽxũ rü tama naxcèx pedaugügu na Tupanaxũchi pemaã taãẽxũ? ⁴⁵—¿Tãxü i nagu perüxĩnüẽxũ na choma tá yĩxũ na pexü chixugüxũ i Chaunatüxütawa! Erü Moïché ga guma perü maxücèx nüxũ peyaxögücü tátama nixĩ ya yima pexü ixugücü i Chaunatüxütawa. ⁴⁶—Rü ngẽxguma chi peyaxögügu i ngẽma ore ga Moïché ümatüxũ, rü choxũ rü chi ta peyaxögü. Yerü ga Moïché rü chauchigagu nixĩ ga naxümatüãxũ ga norü poperawa. ⁴⁷—Natürü ngẽxguma tama peyaxögügu i ngẽma Moïché ümatüxũ i ore, ¿rü ñuxãcü tá peyaxögü i ngẽma choma pemaã nüxũ chixuxũ? —ñanagürü ga Ngechuchu.

6

*Ngechuchu rü nanachibüexẽ ga 5000 ga yatügü
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

¹ Rü yemawena ga Ngechuchu rü nextaxa ga Gariréagu ãeganearütocutüwa tomaã naxü. Rü norü toéga ga guma nextaxa rü Tibéria nixĩ. ² Rü muxüma ga duüxügü rü nawe narüxĩ. Yerü üpaacü rü marü nüxũ nadaugü ga ñuxãcü Ngechuchu na naxüxũ ga taxũ ga mexügü ga Tupanaãrü poramaã üxũ ga yexguma duüxügü ga idaaweegüxücèx yataanexẽgüãgu. ³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga mëxpúnewa tomaã ínaxüãchi. Rü wüxigu tomaã yéma narüto. ⁴ Rü marü ningaica ga yema Yudügüarü peta ga Üpetüchiga. ⁵ Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dawenügu rü nüxũ nadau ga muxüma ga duüxügü ga nawe rüxixũ. Rü yemacèx Piripina naca, rü ñanagürü: —¿Rü ngextá tá naxcèx tataxe i nawemü i ñã duüxügü na nachibüexẽxücèx? —ñanagürü. ⁶ Rü nümatama ga Ngechuchu rü marü nüxũ nacuèx ga tacü tá na naxüxũ. Natürü yema ñanagürü Piripixũ, yerü nüxũ nacuáxchaũ ga tacümaã tá na nangãxüãxũ. ⁷ Rü yexguma Ngechuchuxũ nangãxũ ga Piripi, rü ñanagürü: —Woo chi naxcèx itaxegügu i 200 i dïeru naguxũ i pãü, rü tãü chima nüxũ ningu ega woo wüxichigüna íraxũ ixãchigügu —ñanagürü. ⁸⁻⁹ Rü yexguma ga Aüdré ga Ngechuchuarü ngüexũ ga Pedru ga Chimãü naẽneẽ, rü ñanagürü: —Nuã nangẽxma i wüxi i buxũ rü nüxũ nangẽxma i 5 i pãü i chebadanaxcèx rü taxre ta i choxni. ¿Natürü tacüwa name i ngẽma naxcèx i ñã muxüchixũ i duüxügü? —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —¿Ëcü, namaã nüxũ pixu i duüxügü na ínatogüxücèx! —ñanagürü. Rü yema nachicawa rü nametéxeane ga guma maxẽ. Rü gumatéxewa narütogü ga duüxügü. Rü maneca 5000 wa nangu ga yexguma yatügüxica ixugügu. ¹¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema pãügü, rü Tupanana moxẽ naxã. Rü yemawena rü toxü nayanu na yema duüxügü ga yéma rütogüxüxũ tayanuxücèx. Rü yexgumarüü ta ga choxni rü nüxũ toxü nayanuxẽẽ, ñuxmata meãma nachibüe ga guxüma ga yema duüxügü. ¹² Rü yexguma marü meã nachibüegu ga guxüma, rü Ngechuchu toxü namu rü ñanagürü toxü: —¿Penade i ngẽma naxchipéxegü i íyaxügüxũ na tama inaxaiyèxüxücèx! —ñanagürü. ¹³ Rü

tanade ga yema naxchipéxegü ga yema 5 ga pãüwa íyaxüxü, rü 12 ga pexchi namaã tanaxüiácugü. ¹⁴ Rü yexguma yema duüxüügü nüxü daugügu ga yema mexü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Ngechuchu, rü ñanagürügü: —Aixcümaxüchi daa nixi ya Tupanaärü orearü uruü ga guma ínanguxêëcü —ñanagürügü. ¹⁵ Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nicuèxãchi ga duüxüügü rü na norü ãëxgacüxü yangu-cuchixêëgüchaüãxü. Rü yemacèx nüxna nixügachi rü yéamaxüra naxü nawa ga guma mèxpüne na nüxícatama nayexmaxüçèx.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Rü yexguma marü nachütagu, rü toma ga Ngechuchuarü ngüexüügü rü wenaxärü naxtaacutüwa taxí. ¹⁷ Rü poraãcü naxêãne. Rü tama ínangu ga Ngechuchu. Rü yemacèx wüxi ga ngue ga taxünegu tichoü, rü itaxíachi ga na tocutüwa taxixü ga Capernáüärü ñanewa na tangugüxüçèx. ¹⁸ Rü yexguma tixãüyane rü inaxüügü ga na poraãcü yabuaxü. Rü yemagagu rü poraãcü nayuape. ¹⁹ Rü yexguma marü 5 ga kilómetru tixãügu, rü Ngechuchuxü tadaugü ga na dexáchiüétügu yaxüxü. Rü toma ga norü ngüexüügü rü poraãcü tamuüë. ²⁰ Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —Choma chixí. ¡Rü tãxü i pemuüëxü! —ñanagürü. ²¹ Rü yexguma ga toma ga norü ngüexüügü rü taãëácüma tanayauxgüchaü ga toweüwa. Rü yexgumatama ítangugü ga yema ítaxixüwa.

Ngechuchucèx nadaugü ga duüxüügü

²² Rü moxüãcü ga yema duüxüügü ga naxtaxaarü tocutügu rüchoxü, rü nüxü nicuèxãchitanü ga toma ga Ngechuchuarü ngüexüügü ga marü nagu na taxixü ga guma ngue ga taxüne ga nügümaã wüxicane. Rü nüxü nacuèxgü ta ga Ngechuchu rü tama towe na naxüxü. ²³ Rü yexguma yemagu ínaxínüeyane, rü yoxocüne ínangugü ga náügü ga ngue ga itaxüne ga Tibériaarü ñanewa ne íxüne. Rü norü ngaicamana nangugü ga yema nachica ga ngextá Ngechuchu ínachibüexêëxüwa ga yema muxüma ga duüxüügü ga yexguma moxë inaxãxgu naxcèx ga yema pãü. ²⁴ Rü yexguma yema duüxüügü nüxü daugügu ga guma nguewa na Ngechuchu rü toma ga na tatauxexüma rü yexma guma nguegügu nichoü na Ngechuchucèx yadaugüxü Capernáüärü ñanegu.

Ngechuchu nixí i pãü i maxü tüxna äxü

²⁵ Rü yexguma guma naxtaxaarü tocutüwa nangugügu ga yema duüxüügü, rü Ngechuchuxü yexma nayangaugü. Rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngüexêëruüx, ¿ñuxgu nixí i nuã cunguxü? —ñanagürügü. ²⁶ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü tama yema nüxü na picuèxãchitanüxüçèx ga yema mexüügü ga Tupanaarü poramaa chaxüxü nixí i chauxcèx pedaugüxü. Natürü chauxcèx pedaugü yerü meãma pechibüe nawa ga yema õna ga pexna chaxãxü. ²⁷ —¡Tãxü i naxcèx pepuracüexü i õna i paxama gúxü! Rü narümemaë nixí i naxcèx pepuracüe i ngema maxü i aixcüma ixixü i taguma gúxü. Rü ngëma nixí i maxü i choma i Tupana Nane ya duüxüxü chixícü tá pexna chaxãxü, erü Chaunatü ya Tupana rü marü nanangoxêë na aixcüma Nane chíxü —ñanagürü. ²⁸ Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tacü tá taxüe na tayanguxêëxüçèx i ngëma Tupana toxü naxwèxexü? —ñanagürügü. ²⁹ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Rü Tupana rü núma choxü namu. Rü ngëma nüma pexü nanaxwèxexü nixí na choxü peyaxögüxü —ñanagürü. ³⁰ Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxü: —¿Tacü rü cuèxruüxü tá toxü cudauxêë na cuxü tayaxögüxüçèx na aixcüma Cristu quiüxü? ¿Rü tacü i to i mexü tá toxcèx cuxüxü i ñuxmax? ³¹ Yerü nuxcümaügüxü ga

törü oxigü, rü nanangōxgü ga yema pãu ga Tupana nüxna äxü ga chianexüwa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa. Rü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tupana rü daxüçüãx ga pãumaã nanachibüexëë ga duüxügü”,
ñanagürü i ngëma orewa. ³² Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü tama nixí ga Moíché yíixü ga nüxna naxãxü ga yema pãu ga daxü- çüãx, natürü Chaunatü ga Tupana nixí ga nüxna naxãcü. Rü nüma nixí i ñuxma i pexna naxããxü i pãu i aixcüma ixíxü i daxüwa ne üxü. ³³ —Erü ngëma pãu i Tupana ixãxü, rü daxüguxü i naãnewa ne naxü rü nanamaxëxëë i ñoma i naãnecüãx i duüxügü —ñanagürü. ³⁴ Rü nümagü rü naxcèx ínacagü, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, ¡guxüguma toxna naxãëcha i ngëma pãu! —ñanagürügü. ³⁵ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Choma nixí i ngëma pãu i maxëëëruü chiíxü. Rü yíxema texé ya chauxütawa üxë rü tagutáma tataiya. Rü texé ya choxü yaxóxë rü tagutáma tiṭawa. ³⁶ —Natürü marü pemaã nüxü chixu rü woo na choxü pedaugüxü rü tama choxü peyaxögü i pemax. ³⁷ —Rü guxãma ya yíxema duüxëgü ya Chaunatü choxna tüxü mugüxe rü chorü duüxügü tixígü. Rü texé ya choxü yaxögüxe rü täütáma tüxü chaxoox. ³⁸ —Yerü tama choxrütama ngúchaü na chaxüxücèx nixí ga daxüguxü ga naãnewa ne chaxüxü. Natürü núma chaxü na chanaxüxücèx i norü ngúchaü ya Chaunatü ya núma choxü mucü. ³⁹ —Rü ngëma norü ngúchaü ya Chaunatü ya Tupana ya núma choxü mucü nixí i na taxúexüma ichayarütauxëëxü ya yíxema choxna tüxü namugüxe. Erü nüma ya Chaunatü nanaxwae na tüxü yuwa ícharüdagüxëëxü i naãneärü guxgu. ⁴⁰ —Choma nixí i Tupana Nane chiíxü. Rü ngëma norü ngúchaü ya Chaunatü ya Tupana ya núma choxü mucü nixí na tüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü ya guxãma ya texé ya choxü daugüxe rü choxü yaxögüxe. Erü choma tá nixí i tüxü ícharüdagüxëëxü i naãneärü guxgu —ñanagürü. ⁴¹ Rü yexguma yema orexü naxínüëgu ga yema Yudíugü, rü inanaxügüe ga Ngechuchuchiga na yadexagüxü. Yerü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixí i pãu i daxüguxü i naãnewa ne chaxüxü —ñanagürü. ⁴² Rü ñanagürügü: —¿Taux éxna ñaã yíixü i Ngechuchu i Yúche nane? Rü yixema rü tüxü tacuèx ya nanatü rü naë. ¿Rü ñuxãcü i nüma i “Daxüwa ne naxüxü”, ñaxü? —ñanagürügü. ⁴³ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —¡Nüxü perüxoe na choxü na pixuechaxü! ⁴⁴ —Taxúema chauxütawa tangu ega tama choxna tüxü namuxgu ya chaunatü ga guma núma choxü mucü. Rü texé ya chauxütawa ngugüxe rü choma rü tá wena tüxü chamaxëxëë i naãneärü guxgu. ⁴⁵ —Nuxcümaüügüxü ga Tupanaärü orearü uruügiarü poperawa naxümatü i ore i ñaxü:

“Tupana tá guxãxü nangúexëë”,
ñaxü. Rü ngëmacèx guxãma ya texé ya Chaunatüxü ñnuxë rü naxütawa ngüxe, rü chauxütawa taxí. ⁴⁶ —Taguma texé Chaunatü ya Tupanaxü tadau. Rü chaxicatama nixí i nüxü chadauxü erü naxütawa ne chaxü. ⁴⁷ —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü texé ya choxü yaxóxë rü tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ⁴⁸ —Choma nixí i pãu i maxëëëruü chiíxü. ⁴⁹ —Rü perü oxigü ga nuxcümaüügüxü rü nanangōx ga yema pãu ga Tupana nüxna äxü ga yema nachica ga ngextá taxúema íxãpataxüwa. Natürü woo nanangōxgü ga yema pãu rü nayueamatama. ⁵⁰ —Natürü ñaã pãu i pemaã nüxü chixuxü i daxüwa ne üxü rü chomatama chixí. Rü guxãma ya texé ya choxü yaxúxe ñoma pãu tangóxürüü rü tá tamaxëcha. ⁵¹ —Chomatama nixí i pãu i maxëëëruü i daxüwa ne chaxüxü. Rü texé ya ñoma chomaã taxawemüxürüü choxü yaxóxë rü guxügutáma tamaxëcha. Erü ngëma pãu i choma tüxna chaxãxü rü chaxunetama nixí. Rü ichanaxã i chaxune na namaxëxücèx i ñoma i naãnecüãx i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵² Rü yexguma ga yema Yudíugü rü poragaãcü nügüna nacagüe, rü

ñanagürügü: —¿Ñuxãcü tá i ñaã yatü i naxũne tátama tüxũ nangõxẽxũ? —ñanagürügü.
⁵³ Rũ Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Rũ choma i Tupana nane na duũxũxũ chiĩxũ rü aixcũma pemaã nüxũ chixu rü ngẽxguma pema rü tama chaxunemaã pexãwemügügu rü tama nawa pexaxegügu ya chaugü, rü tãütãma pexũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. ⁵⁴ —Texé ya chaxunemaã ãwemüxẽ rü chaugüwa axexe rü tüxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. Erü choma rü tá tüxũ chamaxẽẽ ega naãneãrũ guxgu. ⁵⁵ —Erü chaxune rü õnaxũchi nixĩ rü chaugü rü axexũxũchi nixĩ. ⁵⁶ —Texé ya chaxunemaã ãwemüxẽ rü chaugüwa axexe rü chowa tayaxũx rü choma i tümawa. ⁵⁷ —Chaunatü ga núma choxũ mucü rü namaxũ. Rũ núma choxna nanaxã i maxũ. Rũ ngẽxgumarüũ ta i choma rü tá tüxna chanaxã i maxũ ya yixema choxũ yaxúxe rü choxũ yaxóxẽ. ⁵⁸ —Marü pemaã nüxũ chixu na choma rü pãũ i daxüwa ne üxũ chiĩxũ. Natürü choma rü tama yema pãũ ga nuxcũmaũgüxũ ga perü õxigü ngõxgüxũ ga pãürüũ chixĩ. Yerü woo ga yema pãũ na nangõxgüxũ ga perü õxigü rü nayueamatama. Natürü texé ya choxũ yaxúxe, ñoma pãũ tangóxürüũ, rü choxũ yaxóxẽ rü guxũgutãma tamaxũ —ñanagürü. ⁵⁹ Rũ Ngechuchu rü duũxũgũmaã nüxũ nixu ga yema ore ga yexguma nangúxẽẽãgu ga Yudfugüarü ngutaquẽxepataũwa ga ñãne ga Capernãuwa.

Ngechuchuarü orewa nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ

⁶⁰ Rũ yexguma nüxũ naxĩnüẽgu ga yema nguxẽẽtae, rü muxũma ga yema duũxũgü ga nawe rüxĩxũ rü ñanagürügü: —Rũ ngẽma tamaã nüxũ yaxuxũ, rü naguxchaxüchi na nüxũ icuáxũ na ñuxũ ñaxũ. ¿Ñuxãcü texé tüxũ natauxcha na naga taxĩnüxũ? —ñanagürügü. ⁶¹ Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacuxama ga yemaãcü nügũmaã na íyadexagüxũ naxcèx ga yema nguxẽẽtae, rü yemacèx nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Éxna peãewa nangux i ngẽma ore? ⁶² —Rũ ngẽxguma peãewa nanguxgu i ngẽma ore i pemaã nüxũ chixuxũ, rü ¿tacügu chi perüxĩnüẽxũ ega choxũ pedèuxgu na wenaxãrũ daxü na chaxĩxũ, ga noxri ne chaxũxũwa na chaxũxũ i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ? ⁶³ —Tupanaãe i Üünexũ nixĩ i inaxãxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü tama pexene nixĩ i pexũ maxẽxẽxũ. Rü ngẽma ore i pemaã nüxũ chixuxũ rü peãcèx nixĩ, rü nawa nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. ⁶⁴ —Natürü tangẽxma i petanüwa ya ñuxre ya tama yaxõgüxe —ñanagürü. Rü yema ñanagürü ga Ngechuchu yerü noxriarü ügügumama marü nüxũ nacuxè ga texé tá nüxũ na yaxõgüxũ, rü texé tá cúãcü ínaxuaxũxũ. ⁶⁵ Rũ ñanagürü ta: —Rü ngẽmacèx marü pemaã nüxũ chixu rü taxuacũma texé chauxütawa tangu ega tama Chaunatü chauxütawa tüxũ gaxgu —ñanagürü. ⁶⁶ Rũ yexguma inanaxügüe ga nüxna na yaxĩgüxũ ga muxũma ga yema duũxũgü ga noxri nawe rüxĩchiréxũ. Rü marü tama nawe ínaxĩxũ. ⁶⁷ Rũ yexguma ga Ngechuchu rü norü 12 ga ngúxũgũna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Éxna pema rü ta choxna pixĩgachitanüchaũ? —ñanagürü. ⁶⁸ Natürü Chimãũ ga Pedru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿Texéxütawa chi taxĩxũ ega cuxna tixĩgachitanügu? Erü cuma rü cuxũ nangẽxma i ore i nawa nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. ⁶⁹ —Toma rü marü cuxũ tayaxõgü, rü nüxũ tacuxè na cuma quiĩxũ ya Cristu ya Üüncü ya Tupana Nane —ñanagürü. ⁷⁰ Rũ Ngechuchu toxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —¿Taux éxna choma yĩxũ ga pexũ chidexechixũ ga pema ga 12? Natürü nangẽxma i wüxi i petanüwa i Chatanáãrũ duũxũ ixĩxũ —ñanagürü. ⁷¹ Rũ Yuda ga Icarĩute ga Chimãũ nanechiga nixĩ ga yadexaxũ ga Ngechuchu. Yerü Yuda tá nixĩ ga cúãcü ínaxuaxũxũ rü woo ga núma rü wüxi ga totanüxũchiréx na yĩxũ.

7

*Ngechuchuene*ēgü rü tama nüxü nayaxōgü

¹ Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréanewa yexmagüne ga iānegügu nixüāgüchigü. Rü tama Yudéanewa nayexmachau yerü yémacüāx ga Yudügiarü āēxgacügü rü naxcèx nadaugü ga na yamèxgüchaüāxücèx. ² Natürü marü ningaica ga yema Yudügiarü peta ga nagu norü düxenügü yaxügüxü na yemawa nüxna nacuèxāchiexücèx ga ñuxācü nuxcümaügüxü ga norü oxigü na naxügüxü ga norü düxenügü ga naixātünaxcèx ga yexguma Moichéwe naxixgu ga ngextá taxúema íxāpataxüwa. Rü yemacèx nixi ga Düxenügiarü Petagu naxāegaxü. ³ Rü naēneēgü ga Ngechuchu rü ñanagürügü nüxü: —Tama name i nuxā Gariréaarü naānegu curüxāüx. Rü name nixi i petacèx Yudéawa cuxü, na ngēma duixügü i cuwe rüxixü i ngēma ngēxmagüxü nüxü daugüxücèx i ngēma cuèxruügü i mexügü i Tupanaärü poramaā cuxüxü. ⁴ —Erü ngēxguma chi wüxi ya yatü rü duixügüxü nügü nacuèxēēchaügu rü tama cúācü nanaxü i tacü i naxüxü. Rü ñuxma na cunaxüxü i muxüma i mexügü i Tupanaärü poramaā cuxüxü, rü name nixi i guxü i duixügüpéxewa cunaxü —ñanagürügü. ⁵ Rü yema ñanagürügü ga naēneēgü yerü woo ga nūmagü rü ta tama nüxü nayaxōgü. ⁶ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangāxü, rü ñanagürü nüxü: —Tauta nawa nangu i ngunexü na petawa chaxüxü. Natürü pexcèx rü ngēxürüüxümare i ngunexü nixi i mexü na petawa nagu pexixü. ⁷ —Ngēma duixügü i ñoma i naānecüāx rü tama pexchi naxaie. Natürü chauxchi naxaie erü chanangoxēē i ngēma naxügüxü rü na nachixexü. ⁸ —Name nixi i petawa pexi i pemax. Choma rü tauta ngēma chaxü erü tauta nawa nangu i ngunexü i nagu ngēma chaxüxü —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁹ Rü yexguma yema ñaxguwena, rü Gariréanegu narüxāüx.

Ngechuchu rü Düxenügiarü Petawa naxü

¹⁰ Natürü nawena ga naēneēgü ga petawa na naxixü, rü Ngechuchu rü ta yéma naxü. Natürü cúācü yéma naxü, rü tama poraācü duixügüxü nügü nadauxēē. ¹¹ Rü yema Yudügiarü āēxgacügü rü naxcèx nadaugü ga yema petawa, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nangēxma i ngēma yatü? —ñanagürügü. ¹² Rü nügütanüwa ga yema duixügü ga yéma yexmagüxü, rü poraācü Ngechuchuchiga ínidexagü. Rü ñuxre ga yema duixügü rü ñanagürügü: —Yima rü wüxi ya yatü ya mecü nixi —ñanagürügü. Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Ngēma yatü rü tama name erü duixügüxü nawomüxēē —ñanagürügü. ¹³ Natürü taxüma ga duixügü rü mea togüpéxewa Ngechuchuxü nicuèxüügüchaü, yerü yema Yudügiarü āēxgacügüxü namuē. ¹⁴ Rü yexguma marü yema petaarü ngāxüwa nanguxgu, rü nixücu ga Ngechuchu nawa ga tupauca ga taxüne. Rü inanaxügü ga na nanguxēētaexü. ¹⁵ Rü yema Yudügiarü āēxgacügü, rü nabaixāchiāēgü namaā ga yema ore ga Ngechuchu nüxü ixuxü. Rü ñanagürügü: —¿Ñuxācü i ngēmaācü poraācü nüxü nacuáxü, rü taguma texé nanguxēē? —ñanagürügü. ¹⁶ Rü Ngechuchu nanangāxü rü ñanagürü nüxü: —Ñā chorü nguxēētae rü tama choxrü nixi, erü Chaunatü ya núma choxü muciarü nixi. ¹⁷ —Ngēxguma texé naxüxchaügu i Tupanaärü ngüchaü rü yíxema tá nüxü tacuèx ngoxi aixcüma Tupanaxütawa chanayaxu i ngēma chorü nguxēētae rü éxna chaugüxütawatama chayaxuxü yixi i ngēma. ¹⁸ —Yíxema texé ya mexü i tümachigaxütama ixuxe rü ngēmaācü tanaxü erü tanaxwèxe i duixügü na tüxü icuèxüügüxü. Natürü texé nüxü tixu i ore i mexü nachiga i ngēma tüxü muxü, rü aixcüma nixi i tümaärü ore. Rü tama dora nixi i ngēma nüxü tixuxü. ¹⁹ —¿Tama éxna aixcüma yixü ga Moiché pexna naxāxü ga Tupanaärü mugü? Natürü taxúema i pema naga pexinüē i ngēma mugü. ¿Rü ñuxma rü tüxcüü nixi i choxü pimèxgüchaüxü? —ñanagürü. ²⁰ Rü yema duixügü nanangāxügü, rü ñanagürügü: —Cuma rü ngoxo

cuwa nangẽxmamare. ¿Éxna texé cuxũ timèxgũchaũ? —ñanagürügü. ²¹ Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü ngũxchigaarü ngunexũgu chanamexẽẽ ga wüxi ga yatü. Rü guxãma i pema rü penuãẽgü naxcèx ga yema wüxitama ga mexũ ga ngũxchigaarü ngunexũgu chaxũxũ. ²² —Natürü pema rü ta ngũxchigaarü ngunexũgu pepuracüe na nagu pexĩxũcèx ga Moĩchéarü mugü. Rü Moĩché pemaã nüxũ nixu na tüxũ ípewiechẽxmüpéxechiraũxũ ya guxãma ya yatüxe ya buxe. Natürü tama Moĩché nixĩ ga inaxügücü ga yema, yerü nuxcũmaũgũxũ ga perü oxigüwa nixĩ ga ne naxũxũ. Rü ñuxma i pema rü yema mugagu rü tüxũ ípewiechẽxmüpéxechiraũ ya guxãma ya buxe ya yatüxe woo ngũxchigaarü ngunexũ yixĩgu. ²³ —Rü ngẽmaãcü i pema rü ngũxchigaarü ngunexũgu buxexũ ípewiechẽxmüpéxechiraũ erü naga pexĩnüẽchaũ i Moĩchéarü mugü. ¿Rü ñuxma rü tüxcüũ yĩxũ i chomaã penuẽxũ naxcèx na ngũxchigaarü ngunexũgu chanamexẽẽxũ ga wüxi ga yatü ga idaaweecü? ²⁴ —Rü ngẽmacèx tama name i ngürümare penangugü i ngẽma chaxũxũ. Rü penaxwèxe i meã nagu perüxinüẽxira, na aixcũma meã penangugũxũcèx —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Tupana Nane nixĩ

²⁵ Rü ñuxre ga yema duũxũgü ga Yerucharẽũgu ãchiũgũxũ rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Taux éxna daa yĩxũ ya yima yatü ya ãẽxgacügü naxcèx daugücü na yamèxgũchaũãxũcèx? ²⁶ —¿Dücèx! Gua nixĩ rü yéa guxũ i duũxũgüpéxewa nidexa rü taxúema ñuxũ ñatarügü nüxũ. ¿Taux éxna i tórü ãẽxgacügü i marü nüxũ yaxõgũãxũ na aixcũma Cristu na yĩxũ i nümax? ²⁷ —Natürü i yixema rü nüxũ tacuèxgü na ngextá ne naxũxũ i nümax. Natürü ngẽxguma aixcũma Cristu núma üxgu rü taxúetáma nüxũ tacuèx na ngextá na ne naxũxũ —ñanagürügü. ²⁸ Rü nüma ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa ínanangüexẽẽ ga duũxũgü. Rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga yema ore ga Yudíugü nüxũ ixugüexũ ga nachiga, rü tagaãcü ñanagürü: —Pema rü marü choxũ pecuèx rü nüxũ pecuèx na ngextá na ne chaxũxũ. Natürü tama chaugagu nixĩ i núma chaxũxũ. Choma núma chaxũ yerü núma choxũ namu ga Tupana ya naxwèxecü na nüxũ yaxõgũxũ natürü i pema rü tama nüxũ pecuácü. ²⁹ —Choma rü nüxũ chacuèx yerü naxütawa ne chaxũ, rü nüma nixĩ i núma choxũ namuxũ —ñanagürü. ³⁰ Rü yexguma ga yema ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ niyauxgũchaũ. Natürü taxuũma nayayauxgü, yerü tauta nawa nangu ga ngunexũ ga na yayauxgũãxũ rü na yamèxgũãxũcèx. ³¹ Natürü muxũma ga duũxũgü rü nüxũ nayaxõgü. Rü ñanagürügü: —¿Ngẽxguma ínanguxgu ya Cristu rü tacü rü cuèxruũ i taxũ tá naxü ya daa yatü tama üxũ i ñuxmax? —ñanagürügü.

Parichéugü rü Ngechuchuxũ niyauxgũchaũ

³² Rü yema Parichéugü rü duũxũgũxũ naxĩnüẽ ga yemaãcü Ngechuchuchiga na yadexagũxũ. Rü yemacèx ga nümagü rü paigüarü ãẽxgacügü rü yéma nanamugü ga tupauca ga taxũneärü purichíagü na Ngechuchuxũ yanayauxgũxũcèx. ³³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Paxaãchi tátama nixĩ i petanüwa changẽxmaxũ, rü ñuxũchi tá chataegu naxütawa ya yima núma choxũ mucü. ³⁴ —Pema rü tá chauxcèx pedaugü, natürü tãütáma choxũ ipeyangaugü. Erü ngẽma ngextá tá íchangẽxmaxũwa rü taxuacü ngema pengugü. ³⁵ Rü yexguma ga yema Yudíugüarü ãẽxgacügü rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá tá naxü ega taxuacütáma nüxũ iyarüngaugü? ¿Éxna ngẽma Yudíugü i to i nachiũãnawa ngẽxmagüxütanüwa tá naxü rü éxna ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxütanüwa tá naxü na yangüexẽẽãxũcèx? ³⁶ —¿Rü tacüchiga nixĩ i ngẽma na ngẽma ñaxũ:

“Tá chauxcèx pedaugü natürü tãütáma choxũ ipeyangaugü, erü taxuacütáma ngema pexĩ i ngẽma tá íchangẽxmaxũwa”, ñaxũ? —ñanagürügü.

Dexá i maxêëruũchiga nidexa ga Ngechuchu

³⁷ Rũ yema nawa iyacuáũ ga petarũ ngunexũ nixĩ ga guxũ ga togũ ga ngunexũãrũ yexera rúmemaẽxũ naxcèx ga Yudũgũ. Rũ yema ngunexũgu nixĩ ga inachixũ ga Ngechuchu rũ tagaãcũ ñaxũ: —Rũ ngêxguma texé itawaxgu rũ jnuã chauxũtawa taxũ rũ tayaxaxe! ³⁸ —Rũ “texé ya choxũ yaxóxê rũ tũmaãrũ maxũnewa tá nibaibe i taxũ i dexá i maxêëruũ” ngẽma Tupanaãrũ ore i ùmatũxũ nüxũ ixuxũrũũ —ñanagũrũ. ³⁹ Rũ yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rũ Tupanaãe i Üünexũchiga nixĩ ga yadexaxũ. Rũ nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ yaxõgũxũ rũ tá na nayauxgũãxũ i Naãe i Üünexũ. Natũrũ tama yexgumatama nanayauxgũ, yerũ tauta wenaxãrũ daxũgũxũ ga naãnecèx nataegu ga Ngechuchu na guxũãrũ ãëxgacũ na yĩxũcèx.

Ngechuchugagu nügũ nitoye ga duũxũgũ

⁴⁰ Rũ nümaxũ ga yema duũxũgũ rũ yexguma nüxũ naxĩnüëgu ga yema Ngechuchu nüxũ ixuxũ, rũ ñanagũrũgũ: —Aixcũma ñaã yatũ nixĩ i ngẽma Tupanaãrũ orearũ uruũ i ínguxchaũxũ —ñanagũrũgũ. ⁴¹ Rũ togũ rũ ñanagũrũgũ: —Daa nixĩ ya Cristu —ñanagũrũgũ. Natũrũ togũ rũ ñanagũrũgũ: —Tama nixĩ, erũ taxucũrũwa Gariréaanecũãx nixĩ ya Cristu. ⁴² —Erũ Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa rũ ñanagũrũ: “Cristu rũ tá Dabítaa nixĩ, rũ tá nangox i ñãne i Beréũwa ga ngextá Dabí íbuxũwa”, ñanagũrũgũ. ⁴³ Rũ yemaãcũ Ngechuchugagu nügũ nitoye ga duũxũgũ. ⁴⁴ Rũ ñuxre ga yema duũxũgũ rũ Ngechuchuxũ niyauxgũchaũ, natũrũ taxuũma nayayauxgũ.

Yudũgũarũ ãëxgacũgũ rũ tama Ngechuchuaxũ nayaxõgũchaũ

⁴⁵ Rũ yema tupauca ga taxũneãrũ purichíagũ, rũ Parichéugũcèx rũ paigũarũ ãëxgacũgũcèx nawoegu. Rũ yema ãëxgacũgũ rũ nüxna nacagũ, rũ ñanagũrũgũ: —¿Tũxcũũ tama nuã penaga? —ñanagũrũgũ. ⁴⁶ Rũ yema purichíagũ rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Taguma texé tidexa i ñaã yatũ idexaxũrũũ —ñanagũrũgũ. ⁴⁷ Rũ yexguma ga Parichéugũ rũ ñanagũrũgũ nüxũ: —¿Éxna pexũ rũ ta marũ nawomũxèe i nümax? ⁴⁸ —Dücèx, rũ taxúema i tomãx i Parichéugũ rũ taxuũma i tórũ ãëxgacũgũ rũ nüxũ nayaxõgũ i ngẽma Ngechuchu. ⁴⁹ —Natũrũ ñaã duũxũgũ i tama Tupanaãrũ mugũxũ cuèxgũxũ rũ marũ nachixexũgugũ —ñanagũrũgũ. ⁵⁰ Natũrũ Nicodému ga Parichéu ixĩcũ ga wũxicana Ngechuchuxũtagu naxũãnecũ, rũ ñanagũrũ nüxũ: ⁵¹ —Ngẽma tórũ mugũ i ùmatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Taxuacũma wũxi i yatũxũ tapoxcu ega tama nüxũ ixĩnüëxĩragu i norũ dexa na nüxũ icuáxũcèx na tacũ na naxũxũ”, ñanagũrũ. ⁵² Rũ yexguma ga natanũxũgũ rũ nanangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ nüxũ: —¿Éxna cuma rũ ta Gariréaanecũãx quixĩ? jNawa nangux i Tupanaãrũ ore i ùmatũxũ rũ ngẽma tá nüxũ cudau rũ taxuũtãma i Tupanaãrũ orearũ uruũ rũ Gariréaanecũãx nixĩ! —ñanagũrũgũ. ⁵³ Rũ yexguma ga wũxichigũ rũ nachĩũwa naxĩ.

8

Nge ga ãtecũ ga naĩ ga yatũmaã ngẽãëxcũ

¹ Rũ Ngechuchu rũ Oríbunecũgu ãegane ga mèxpũnewa naxũ. ² Rũ moxũãcũ ga yexguma yangunegu, rũ wenaxãrũ tupauca ga taxũnecèx nataegu. Rũ ga duũxũgũ rũ naxcèx naxĩ. Rũ nüma ga Ngechuchu rũ ínarũto, rũ inanaxũgũ ga na nangúexèeãxũ ga duũxũgũ. ³ Rũ yema ngúexèëruũgũ ga Moĩchearũ mugũwa nguxèëtaegũxũ rũ Parichéugũ, rũ Ngechuchuxũtawa ngĩxũ nagagũ ga wũxi ga nge ga ãtecũ ga ngĩxũ nadaugũcũ ga naĩ ga yatũmaã na inapexũ. Rũ guxũma ga yema duũxũgũ ga yema yexmagũxũpéxegu ngĩxũ nayachixèëgũ. ⁴ Rũ ñanagũrũgũ Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexèëruũx, ñaã nge i ãtecũ rũ ngĩxũ itayangau na naĩ ya yatũmaã na inapexũ.

⁵ Moĩchéarü mugüwa tamaã nüxũ nixu na nutamaã ngĩxũ íimuxũchiãcũma ngĩxũ imáxũ i wüxi i nge i ngẽmaãcü maxũcü. ¿Nuxũ ñacuxũ i cuma i ñuxmax? —ñanagürügü. ⁶ Rü yema ñanagürügü ga nümagü, yerü Ngechuchuxũ guxchaxũgu nanguxẽgũchaũ na nüxũ nayexmaxũcèx ga ñacücèx na ínaxuaxũgũãxũ. Natürü ga Ngechuchu rü inayarümaxãchi rü inanaxügü ga naxmẽxmaã waixũmüwa na naxümatũãxũ. ⁷ Natürü nüxũ nacèxũgũama, rü yemacèx düxwa wenaxãrü nadaunagü ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: —Ngexerũxe i petanüwa ya ngearü pecaduáxẽ rü tüxira nutsa ngĩxũ tanaña —ñanagürü. ⁸ Rü wenaxãrü inayarümaxãchi ga Ngechuchu rü naxmẽxmaã nanaxümatü ga waixũmüwa. ⁹ Natürü yexguma nüxũ naxĩnüẽgu ga yema ore ga Parichéugü rü inanaxügü ga nügü na yawüxixũ ga nügüwe na ínachoxũxũ. Rü yaguãxgü ga Parichéugüwa inaxügü ga na ínachoxũxũ rü düxwa guxũma ínachoxũ. Rü yexguma marü guxũma ga Parichéugü íchoũxgu, rü Ngechuchu rü yema ngecũicatama yéma duũxũgüpéxewa nayaxügü. ¹⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü wena nadaunagü. Rü ngĩxna naca rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Ngecũx, ¿Ngẽxũgü nixĩ i ngẽma cuxũ ixugüexũ? ¿Rü taxuũma cuxũ imáxchaũ? —ñanagürü. ¹¹ Rü ngĩma rü ngĩgürügü nüxũ: —Taxuũma Pa Corix —ngĩgürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Choma rü ta tama cuxũ chapoxcu. Ñuxma rü marü name rü íquixü rü tama wena pecadu cuxü —ñanagürü.

Ngechuchu rü ñoma i naãneãrü ngóonex- ãẽruũ nixĩ

¹² Rü wenaxãrü duũxũgũmaã nidexa ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i ñoma i naãnecũãxãrü ngóonexãẽruũ. Rü yixema chowe rüxũxẽ rü chorü ngóonexũwa tangẽxma rü tüxna chanaxã i maxũ. Rü tá nüxna ítanguxuchi i tümaãrü chixexũ —ñanagürü. ¹³ Rü yexguma ga Parichéugü rü ñanagürügü nüxũ: —Cuma rü cugũchigaxũ-tama quixu. Rü ngẽma cuchiga i nüxũ quixuxũ rü taxuwama name —ñanagürügü. ¹⁴ Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽma ore i chauchiga nüxũ chixuxũ rü aixcũma nixĩ woo chomatama yixĩgu i namaã chaugüetüwa chidexaxũ. Erü choma rü nüxũ chacuèx i ngextá ne chaxũxũ, rü ngextá tá chaxũxũ. Natürü pema rü tama nüxũ pecuèx na ngextá ne chaxũxũ rü tama nüxũ pecuèx na ngextá tá chaxũxũ. ¹⁵ Pema rü choxũ pengugü i ñoma i naãnecũãx i duũxũgü nagu rüxĩnüẽxũãcũmamare. Natürü i choma rü taxüexũma changugü. ¹⁶ Natürü ngẽxguma chi texéxũ changugügu rü aixcũma meãma tüxũ changugü. Erü tama chaxicatama tüxũ changugü, natürü yima Chaunatü ga núma choxũ mucũmaã nixĩ i wüxigu tüxũ tangugüxũ. ¹⁷ Rü ngẽma mugü ga Moĩché ümatüxũ i nagu pexĩxũ, rü ñanagürü:

“Ngẽxguma taxre i duũxũgü rü wüxitama i orexũ yaxugügu, rü ngẽmawa ãẽxgacü nüxũ nacuèx na aixcũma yĩxũ i ngẽma nüxũ yaxugüexũ”, ñanagürü. ¹⁸ Rü dücax, choma nixĩ i wüxi i chauchigaxũ chixuxũ rü Chaunatü ga núma choxũ mucü nixĩ ya naĩ. ¿Rü tüxciũ tama choxũ peyaxõgũchaũ i ñuxmax? —ñanagürü. ¹⁹ Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngexcü ya yima Cunatü? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Choxũ rü tama pecuèx rü Chaunatüxũ rü ta tama pecuèx. Rü ngẽxguma chi choxũ pecuèxgügu rü Chaunatüxũ rü chi ta pecuèxgü —ñanagürü. ²⁰ Rü yema orexũ nixu ga Ngechuchu ga yexguma nanguxẽtaegu ga tupauca ga taxũnawa naxütawa ga yema nachica ga ngextá duũxũgü tupaucana dĩeru ngĩxũ íxãgüxüwa. Natürü taxuũma Ngechuchuxũ niyaxgü, yerü tauta nawa nangu ga yema ngunexũ ga nagu yayauxgũãxũ.

Ngechuchu rü Parichéugũmaã nüxũ nixu rü ngextá nüma ínaxũxüwa rü taxucürüwa ngema naxĩ

²¹ Rŭ Ngechuchu rŭ wenaxãrŭ namaã nŭxŭ nixu, rŭ ñanagŭrŭ: —Choma rŭ tá pexna chixŭ i nŭma, rŭ pema rŭ tá chauxcèx pedaugŭ, natŭrŭ tá perŭ pepadugu peyue. Rŭ ngextá íchaxŭxŭwa rŭ taxucŭrŭwama ngema pexŭ —ñanagŭrŭ. ²² Rŭ yexguma ga yema Yudŭgŭ rŭ ñanagŭrŭgŭ: —¿Éxna nŭgŭ tátama nimèx rŭ ngèmacèx tamaã nŭxŭ yaxuxŭ na taxucŭrŭwama ngema ixŭxŭ i ngèma ínaxŭxŭwa? —ñanagŭrŭgŭ. ²³ Rŭ Ngechuchu ñanagŭrŭ nŭxŭ: —Pema rŭ ñoma i naãnecŭãx i duŭxŭgŭ pixŭgŭ, natŭrŭ i choma rŭ daxŭguxŭ i naãnewa ne chaxŭ. Pema rŭ ñoma i naãneãrŭ duŭxŭgŭ pixŭgŭ natŭrŭ i choma rŭ tama ñoma i naãnecŭãx chixŭ. ²⁴ —Rŭ ngèmacèx pemaã nŭxŭ chixu rŭ tá perŭ pepadugu peyue. Erŭ ngèxguma tama choxŭ peyaxŭgŭgu na choma chíxŭ ya Cristu, rŭ perŭ pepadugu tá peyue —ñanagŭrŭ. ²⁵ Rŭ yexguma nŭxna nacagŭe, rŭ ñanagŭrŭgŭ: —¿Natŭrŭ texé quixŭ i cumax? —ñanagŭrŭgŭ. Rŭ Ngechuchu nanangãxŭ, rŭ ñanagŭrŭ: —Marŭ noxritama pemaã nŭxŭ chixu na texé chíxŭ. ²⁶ —Rŭ choma rŭ choxŭ nangèxma i muxŭma i tacŭ i chomatama pexŭ changŭexèèchaŭxŭ rŭ tacŭcèx pexna na chaçaxŭ, natŭrŭ tãútama chanaxŭ i ngèma. Erŭ yima Chaunatŭ ga nŭma choxŭ mucŭ chomaã nŭxŭ ixuxŭ i orexicatama nixŭ i ñoma i naãnecŭãxgŭmaã nŭxŭ chixuxŭ. Rŭ guxŭma i ngèma nŭxŭ yaxuxŭ ya Chaunatŭ, rŭ aixcŭma nixŭ —ñanagŭrŭ. ²⁷ Natŭrŭ nŭmagŭ rŭ tama nŭxŭ nacuèxgŭega ga Nanatŭ ya Tupanachiga na yŭxŭ na yema ñaxŭ ga Ngechuchu. ²⁸ Rŭ yemacèx ga Ngechuchu rŭ ñanagŭrŭ nŭxŭ: —Choma nixŭ i Tupana Nane i duŭxŭxŭ chíxŭ. Rŭ yixcŭra ngèxguma curuchawa choxŭ pipotagŭgu, rŭ tá nŭxŭ picuèxãchitanŭ na Cristu na chíxŭ. Rŭ tá nŭxŭ pecuèx na taxuŭma chauechamatama chaxŭxŭ. Rŭ ngèma Chaunatŭ chomaã nŭxŭ ixuxŭxŭicatama nixŭ i pemaã nŭxŭ chixuxŭ. ²⁹ —Yima nŭma choxŭ mucŭ ya Chaunatŭ rŭ chauxŭtawa nangèxma. Rŭ taguma choxna nixŭgachi, erŭ choma rŭ guxŭguma chanaxŭ i ngèma norŭ ngŭchaŭ ixŭxŭ —ñanagŭrŭ. ³⁰ Rŭ yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rŭ muxŭma ga duŭxŭgŭ nŭxŭ nayaxŭgŭ.

Yíxema Tupanaxãcŭgŭ ixŭgŭexchiga, rŭ yíxema pepadutŭŭwa ngèxmagŭexchiga

³¹ Rŭ yexguma ga Ngechuchu rŭ ñanagŭrŭ nŭxŭ ga yema Yudŭgŭarŭ ãèxgacŭgŭ ga nŭxŭ yaxŭgŭxŭ: —Ngèxguma pema meãma peyaxŭgŭechagu i ngèma pemaã nŭxŭ chixuxŭ, rŭ aixcŭmaxŭchi tá chorŭ ngŭexŭgŭ pixŭgŭ. ³² —Rŭ tá nŭxŭ pecuèx i ore i aixcŭma ixŭxŭ. Rŭ ngèma ore tá pexŭ ínanguxŭxèè —ñanagŭrŭ. ³³ Rŭ nŭmagŭ rŭ Ngechuchuxŭ nangãxŭgŭ, rŭ ñanagŭrŭgŭ: —Toma rŭ nuxcŭmaŭcŭ ga torŭ oxŭ ga Abrãŭtaa tixŭgŭ rŭ taguma texéméxèwa tangèxmagŭ. ¿Ñuxãcŭ i cumax rŭ tá na ítanguxŭxŭ, ñacuxŭ? —ñanagŭrŭgŭ. ³⁴ Rŭ Ngechuchu ñanagŭrŭ nŭxŭ: —Aixcŭma pemaã nŭxŭ chixu rŭ guxãma ya pepaduãxè rŭ pepadutŭŭwa tangèxmagŭ. ³⁵ —Wŭxi i coriarŭ duŭxŭmare rŭ tama norŭ coripatacŭãx nixŭ. Natŭrŭ wŭxi i cori nane rŭ guxŭguma nanatŭ nane nixŭ. ³⁶ —Choma rŭ Tupana Nane chixŭ. Rŭ ngèxguma chi choma pepaduna pexŭ íchanguŭxèègu, rŭ aixcŭma tá nŭxna ípenguŭ. ³⁷ —Marŭ nŭxŭ chacuèx na Abrãŭtaa pixŭgŭxŭ i pemax. Natŭrŭ choxŭ pimèxgŭchaŭ erŭ tama aixcŭma choxŭ peyaxŭgŭ i ngèma ore i pemaã nŭxŭ chixuxŭ. ³⁸ —Choma rŭ yema Chaunatŭ choxŭ wéxŭ nixŭ i pemaã nŭxŭ chixuxŭ. Natŭrŭ pema rŭ penaxŭ i ngèma penatŭ pemaã nŭxŭ ixuxŭ —ñanagŭrŭ ga Ngechuchu. ³⁹ Rŭ nŭmagŭ rŭ Ngechuchuxŭ nangãxŭ rŭ ñanagŭrŭgŭ: —Torŭ oxŭ nixŭ ga Abrãŭ —ñanagŭrŭgŭ. Natŭrŭ Ngechuchu nanangãxŭ rŭ ñanagŭrŭ nŭxŭ: —Ngèxguma chi aixcŭma Abrãŭtaa pixŭgŭgu rŭ chi Abrãŭ ŭxŭrŭŭ penaxŭ. ⁴⁰ —Natŭrŭ woo pemaã nŭxŭ chixu i ore i aixcŭma ixŭxŭ ga Chaunatŭ ga Tupana choxŭ nguxèèxŭ, rŭ pema rŭ choxŭ pimèxgŭchaŭ. Natŭrŭ ga Abrãŭ rŭ taguma yemaãcŭ nanaxŭ. ⁴¹ —Pema rŭ penaxŭ i penatŭgŭcŭmatama —ñanagŭrŭ. Rŭ yexguma ga nŭmagŭ rŭ ñanagŭrŭgŭ: —Toma rŭ tama tangŭrŭwaŭgŭmare, rŭ toxŭ nangèxma

ya wüxitama ya tonatü. Rü yima nixí ya Tupana —ñanagürügü. ⁴² Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Ngëxguma chi aixcüma Tupana yixígu ya penatü rü choxü chi pengechaü, erü choma rü Tupanaxütawa nixí i ne chaxüxü, rü ngëmacèx chanuxma. Rü tama chauechamatama núma chaxü, natürü núma chaxü yerü Chaunatü ya Tupana núma choxü namu. ⁴³ —¿Tüxcüü tama nüxü pecuèxéga i ngëma pemaã nüxü chixuxü? Pexü naguxcha erü woetama tama iperüxĩnüëchaü i ngëma pemaã nüxü chixuxü i ore. ⁴⁴ —Penatü rü Chataná nixí rü pema rü naxäcügü pixígu. Rü ngëmacèx penaxü i ngëma núma pexü nanaxwëxëxü. Rü ngëma Chataná rü noxriarü ügügumama wüxi i máëtaxü nixí. Rü taguma ore i aixcümaxügu narüxĩnü rü taguma ore i aixcümaxü nixu. Rü ngëxguma yadeaxgu rü doraxüxĩcatama nixu, erü núma rü wüxi i doratëxáxü nixí. Rü guxüma i doratëxáxüinatü nixí. ⁴⁵ —Natürü i pema rü tama choxü peyaxögüchaü erü ore i aixcümaxü chixu. ⁴⁶ —¿Texé ya petanüwa choxü dauxe na pecadu chaxüxü? Rü ñuxma na nüxü chixuxü i ore i aixcüma ixixü, rü ¿tüxcüü tama choxü peyaxögü? ⁴⁷ —Texé ya Tupanaärü duüxü ixixë rü itarüxĩnü i Tupanaärü ore. Natürü i pema rü tama Tupanaärü duüxügü pixígu, rü ngëmacèx nixí i tama iperüxĩnüëchaüxü i Tupanaärü ore —ñanagürü.

Tauta nangoxgu ga Abráü rü Cristu rü marü nayexma

⁴⁸ Rü yexguma ga yema Yudfugüarü äëxgacügü rü ñanagürügü nüxü: —Rü aixcüma nixí ga yema torü ore ga yexguma ñatagügügu:

“Cuma rü wüxi i Chamáriacüãx quixí, rü ngoxo cuwa nangëxma”, ñatagügügu —ñanagürügü. ⁴⁹ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Chowa rü nataxuma i ngoxo. Rü ngëma chaxüxü nixí na Chaunatüxü chicuëxüüxü, natürü i pema rü chixri chauchiga pidexagü. ⁵⁰ —Choma rü tama naxcèx chadau na texé choxü icuëxüügüxüçèx. Natürü Tupana nixí ya naxwëxecü na duüxügü choxü icuëxüügüxü. Rü núma tá nanapoxcue i ngëma chauxchi aiexü. ⁵¹ —Aixcüma pemaã nüxü chixu, rü texé ya naga ñnüxë i ngëma tümamaã nüxü chixuxü rü guxügutáma tamaxëcha —ñanagürü. ⁵² Rü yexguma ga yema Yudfugüarü äëxgacügü, rü Ngechuchuxü nangãxügü, rü ñanagürügü: —Ñuxma rü meãxüchima nüxü tacuèx na cuwa nangëxmaxü i wüxi i ngoxo. Yerü ga Abráü rü guxüma ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü rü nayue. Natürü cuma rü ñuxma tomaã nüxü quixu rü texé ya naga ñnüxë i ngëma curü ore rü guxügutáma tamaxëcha —ñacurügü. ⁵³ —¿Éxna cuma rü tórü oxi ga Abráüärü yexera quixí? Yerü núma rü nayu rü guxüma ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü rü ta nayue. ¿Rü cugüçèx rü texé quixí? —ñanagürügü. ⁵⁴ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Ega chaugü chitama chicuëxüügu rü ngëma rü taxuwama name. Natürü yima choxü icuëxüücü rü Chaunatü nixí. Rü yima Chaunatütama nixí ya perü Tupana ixícü —ñapegücü nüxü. ⁵⁵ —Natürü i pema rü tama aixcüma nüxü pecuèx ya Chaunatü ya Tupana. Natürü i choma rü ngëmáacü nüxü chacuèx. Rü ngëxguma chi:

“Tama nüxü chacuèx”, ñachaxgu, rü pexrüü chi wüxi i doratëxáxü chixí. Natürü i choma rü aixcümaxüchima nüxü chacuèx ya Chaunatü ya Tupana, rü naga chaxĩnü i guxüma i norü ore i chomaã nüxü yaxuxü. ⁵⁶ —Perü oxi ga Abráü rü nataãë yerü aixcüma nayaxö rü tá na íchanguxü i ñoma i nañewa. Rü yemaxü nacuèx rü yemacèx nataãë —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵⁷ Rü yexguma ga yema Yudfugüarü äëxgacügü rü Ngechuchuxü nangãxügü, rü ñanagürügü: —Cuma rü tauta 50 ya taunecü cuxü nangëxma. ¿Ñuxäcü Abráüxü cudau ga tauta cungoxgux ga yexguma? —ñanagürügü. ⁵⁸ Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü tauta Abráü ngoxgu rü choma rü marü chayexma —ñanagürü. ⁵⁹ Rü yexguma ga nümagü

rü nutane nanayauxgü na gumamaã ínamuxüchigüãxüçèx. Natürü ga Ngechuchu rü naxchaxwa inicux. Rü yemaãcü ínaxüxü nawa ga guma tupauca ga taxüne.

9

Ngechuchu nanamexëë ga wüxi ga yatü ga norü bucüma ngexetücü

¹ Rü yexguma namagu tomaã yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga wüxi ga yatü ga woetama norü bucüma ngexetücü. ² Rü toma ga norü ngúexüügü rü nüxna tacagü, rü ñatarüügü: —Pa Ngúexëëruüx, ¿Tüxcüü ngexetücüma nabu ya daa yatü? ¿Éxna nanatü rü naëärü pecadugagu rü éxna norü pecadugagutama? —ñatarüügü. ³ Rü Ngechuchu toxü nangãxü, rü ñanagürü toxü: —Tama norü pecadugagu rü tama i nanatü rü naëärü pecadugagu nixi i ngëmaãcü nabuxü. Natürü ngëmaãcü nabu na nawa nüxü pedauxüçèx na ñuxãcü Tupana tüxü na rümexëëxü. ⁴ —Rü ñoma rü ta nangune rü name nixi na paxama na naxüxü i ngëma puracü ya Chaunatü ga núma choxü mucü tüxna äxü. Erü paxa tá nachüta rü ngëxguma rü taxucürüwama texé tá tapuracü. ⁵ —Rü ñuxma na ñoma i nañewa changëxmaxü rü ñoma i nañeärü ngóonexëëruü chixi —ñanagürü. ⁶ Rü yexguma yema ñaxguwena rü Ngechuchu waixüümüãnewa nacuaxi. Rü yema waixümü ga iwaixümaã nanachaxetü ga guma yatü ga ngexetücü. ⁷ Rü yexguma guma ngexetücüxü ñanagürü: —¿Dexámaã cugü yayauxetü i Chiruérü puchuwa! —ñanagürü. Rü ngëma naega rü “Tüxü muxü”, ñaxüchiga nixi. Rü yéma naxü ga guma ngexetücü rü nügü dexámaã nayauxetü. Rü yexguma nataegugu rü marü nidauchixetü. ⁸ Rü yexguma ga yema duüxüügü ga guma ngexetücüpataarü ngaicamagu pegüxü rü yema duüxüügü ga üpaacü nüxü daugüxü ga na nangexetüxü, rü ñanagürüügü: —¿Taux éxna i ñaã yixü ga yema yatü ga ngexetüchiréxü ga duüxüügüxü dïerucèx cèèxüxü? —ñanagürüügü. ⁹ Rü nümaxü rü ñanagürüügü: —Ngëmaãcü nüma nixi —ñanagürüügü. Rü togü rü ñanagürüügü: —Tama nixi i yima yixü, natürü nanangëxgumaraüxüchi —ñanagürüügü. Natürü nümatama ga guma yatü ga ngexetüchirécü, rü ñanagürü: —Ngëmaãcü choma chixi —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma ga yema duüxüügü rü nüxna nacagü rü ñanagürüügü: —¿Rü ñuxãcü nixi i marü quidauchixü i ñuxmax? —ñanagürüügü. ¹¹ Rü nüma nanangãxü rü ñanagürü: —Yima yatü ya Ngechuchugu äegacü rü yima waixüümüãnewa nacuaxi. Rü yema waixümü ga iwaixümaã choxü nachaxetü. Rü ñanagürü choxü:

“¿Yéa Chiruérü puchuwa naxü rü ngema dexámaã cugü yayauxetü!” ñanagürü choxü. Rü yéma chaxü, rü yexguma dexámaã chaugü chayauxetügu rü chidauchi —ñanagürü ga guma yatü. ¹² Rü yexguma nüxna nacagüe, rü ñanagürüügü: —¿Ngextá nangëxmaxü i ñuxma ya yima yatü ya cuxü rümexëëcü? —ñanagürüügü. Rü nüma ga guma yatü ga ngexetüchirécü rü ñanagürü: —Tama nüxü chacuèx —ñanagürü.

Parichéugü rü guma ngexetücü ga Ngechuchu namexëëcüna nacagüe

¹³⁻¹⁴ Natürü yema ngunexü ga Ngechuchu nagu namexëëxü ga guma ngexetücü, rü ngüxchigaarü ngunexü nixi. Rü yemacèx ga duüxüügü rü Parichéugüxütawa nanagagü ga guma yatü ga ngexetüchirécü. ¹⁵ Rü yexguma ga yema Parichéugü rü nüxna nacagüe ga guma yatü, rü ñanagürüügü: —¿Ñuxãcü i marü curümexëtüxü i ñuxmax? —ñanagürüügü. Rü nüma nanangãxü rü ñanagürü: —Waixümü ga naxbüxágümaã yawaixëëxümaã choxü nachaxetü ga Ngechuchu, rü ñuxüchi dexámaã chaugü chayauxetü, rü ngëmacèx marü chidauchi —ñanagürü. ¹⁶ Rü yexguma ga ñuxre ga Parichéugü rü ñanagürüügü: —Yema yatü ga cuxü rümexëëxü rü tama Tupanaärü duüxü nixi, erü tama nanaxaure i ngüxchigaarü ngunexü —ñanagürüügü. Natürü togü ga Parichéugü rü ñanagürüügü: —¿Ñuxãcü nanaxü i ngëma cuèxruü i mexü i taxü ega wüxi i pecaduáxü yixixgux? —ñanagürüügü. Rü yemaãcü nügü nitoye ga nagu naxínüëxüwa ga yema Parichéugü.

¹⁷ Rŭ wena nŭxna nacagŭe ga guma yatŭ ga ngexetŭchirécŭ, rŭ ñanagŭrŭgŭ: —¿Natŭrŭ cuma rŭ ñuxŭ ñacuxŭ nachiga i ngĕma yatŭ ga cuxŭ rŭmexĕĕxŭ? —ñanagŭrŭgŭ. Rŭ nŭma nanangăxŭ, rŭ ñanagŭrŭ: —Chauxcĕx rŭ wŭxi i Tupanaărŭ orearŭ uruŭ nixŭ — ñanagŭrŭ. ¹⁸ Natŭrŭ ga yema Yudŭgŭarŭ aĕxgacŭgŭ rŭ tama nŭxŭ nayaxŭgŭchaŭ ga nŭma na yŭxŭ ga na nangexetŭchirĕxŭ ga noxrix, rŭ ñuxma rŭ marŭ na yadauchixŭ. Rŭ yemacĕx ga yema aĕxgacŭgŭ rŭ tŭmacĕx nangemagŭ ga nanatŭ rŭ naĕ ga guma yatŭ ga rŭmexĕtŭcŭ. ¹⁹ Rŭ tŭxna nacagŭ, rŭ ñanagŭrŭgŭ: —¿Daa yŭxŭ ga guma pene ga nŭxŭ pixucŭ ga woetama ngexetŭăcŭ bucŭ? ¿Ñuxăcŭ i ñuxma i yadauchixŭ? —ñanagŭrŭgŭ. ²⁰ Rŭ nanatŭ rŭ naĕ tanangăxŭgŭ rŭ ñatarŭgŭgŭ: —Ngĕmăăcŭ nŭxŭ tacuĕx rŭ daa nixŭ ya tone ga ngexetŭăcŭma buchirécŭ. ²¹ Natŭrŭ tama nŭxŭ tacuĕx ga ñuxăcŭ na yadauchixŭ i ñuxmax. Rŭ tama nŭxŭ tacuĕx ga texĕ na namexĕtŭxĕĕxŭ. ¿Ĕcŭ nŭxnatama pecagŭ! Erŭ nŭma rŭ marŭ naya, rŭ nŭmatama pemaă nŭxŭ na yaxuxĕcĕx —ñatarŭgŭgŭ. ²² Rŭ yema ñatarŭgŭgŭ ga nanatŭ rŭ naĕ, yerŭ tamuŭĕ. Yerŭ ga Yudŭgŭarŭ aĕxgacŭgŭ rŭ marŭ nŭgŭmaă nanamexĕĕgŭ na tŭxŭ ínatĕxŭchigŭxŭcĕx ga ngutaquĕxepataŭwa ga texĕ ga Ngechuchuaxŭ yaxŭxĕ na Cristu yŭxŭ. ²³ Rŭ yemacĕx nixŭ ga nanatŭ rŭ naĕ ga ñatagŭgŭxŭ: “¿Ĕcŭ, nŭxnatama pecagŭ! Erŭ nŭma rŭ marŭ naya rŭ nŭmatama pemaă nŭxŭ na yaxuxĕcĕx”, ñatagŭgŭxŭ. ²⁴ Rŭ yexguma ga yema Yudŭgŭarŭ aĕxgacŭgŭ rŭ wenaxărŭ naxcĕx nacagŭ ga guma ngexetŭchirécŭ. Rŭ ñanagŭrŭgŭ nŭxŭ: —Rŭ ñuxma tanaxwĕxe i Tupanapĕxewa rŭ aixcŭma tomaă nŭxŭ quixu na texĕ cuxŭ rŭmexĕĕxŭ. Erŭ toma rŭ meăma nŭxŭ tacuĕx i ngĕma Ngechuchu rŭ wŭxi i pecaduăxŭ na yŭxŭ —ñanagŭrŭgŭ. ²⁵ Rŭ nŭma nanangăxŭ rŭ ñanagŭrŭ nŭxŭ: —Choma rŭ tama nŭxŭ chacuĕx ega wŭxi i pecaduăxŭ yixŭgu rŭ ĕxna tama. Rŭ ngĕma nŭxŭ chacuăxŭ nixŭ ga na changexetŭchirĕxŭ ga noxrix rŭ ñuxma rŭ na chidauchixŭ —ñanagŭrŭ. ²⁶ Rŭ wenaxărŭ nŭxna nacagŭe, rŭ ñanagŭrŭgŭ: —¿Rŭ tacŭ nixŭ ga cumaă naxŭxŭ? ¿Rŭ ñuxăcŭ ga naxŭăxŭ ga cuxŭ na yadauchixetŭxĕĕxŭ? —ñanagŭrŭgŭ. ²⁷ Rŭ nanangăxŭ rŭ ñanagŭrŭ nŭxŭ: —Marŭ pemaă nŭxŭ chixu, rŭ tama choxŭ íperŭxŭnŭĕchaŭ. ¿Tŭxcŭŭ penaxwĕxe na wena pemaă nŭxŭ chixuxŭ? ¿Ĕxna pema rŭ ta nŭxŭ peyaxŭgŭchaŭ? —ñanagŭrŭ. ²⁸ Rŭ yexguma rŭ guma yatŭmaă chixexŭ nixugŭe, rŭ ñanagŭrŭgŭ: —Cumaĕrŭ nixŭ i nŭxŭ cuyaxŭxŭ i ngĕma yatŭ, natŭrŭ i toma rŭ Moŭchĕarŭ oreaxŭ nixŭ i tayaxŭgŭxŭ. ²⁹ —Toma rŭ nŭxŭ tacuĕx ga Tupana rŭ aixcŭma Moŭchĕmaă na yadexaxŭ, natŭrŭ ngĕma Ngechuchu rŭ tama nŭxŭ tacuĕx na ngextă na ne naxŭxŭ —ñanagŭrŭgŭ. ³⁰ Rŭ guma yatŭ nanangăxŭ, rŭ ñanagŭrŭ nŭxŭ: —¿Ñuxăcŭ nixŭ i ngĕma? Nŭma rŭ marŭ choxŭ narŭmexĕtŭxĕĕ, natŭrŭ ¿ñuxăcŭ i pema i tama nŭxŭ pecuăxŭ na ngextă ne naxŭxŭ? ³¹ —Rŭ guxăma i yixema rŭ meăma nŭxŭ tacuĕx rŭ Tupana tama nŭxŭ naxŭnŭ i pecaduăxgŭxŭărŭ yumŭxĕ. Natŭrŭ Tupana rŭ tŭxŭ nŭxŭ naxŭnŭ i tŭmaărŭ yumŭxĕ ya yŭxema nŭxŭ icuĕxŭŭgŭxe rŭ naxŭxe i Tupanaărŭ ngŭchaŭ. ³² —Taguma ñuxgu nŭxŭ taxŭnŭchiga i wŭxi i yatŭ na yadauchixĕĕăxŭ i wŭxi i duŭxŭ i norŭ bucŭma ngexetŭxŭ. ³³ —Rŭ ngĕxguma chi tama Tupana nŭma namŭxgux ya daa yatŭ ya choxŭ rŭmexĕĕcŭ, rŭ taxuacŭ chima mexŭ naxŭ —ñanagŭrŭ ga guma yatŭ ga ngexetŭchirécŭ. ³⁴ Rŭ yexguma ga yema Yudŭgŭarŭ aĕxgacŭgŭ, rŭ ñanagŭrŭgŭ nŭxŭ: —Cuma na pecadugu na cubuxŭ, ¿rŭ ñuxăcŭ cunaxwĕxe na toxŭ cungŭxĕĕchaŭxŭ? —ñanagŭrŭgŭ. Rŭ ñuxŭchi ínanatĕxŭchigŭ ga ngutaquĕxepataŭwa.

Duŭxŭgŭ i tama yaxŭgŭxŭ rŭ ngexetŭxŭrŭŭ nixŭgŭ

³⁵ Rŭ Ngechuchu rŭ nŭxŭ nacuăchiga ga na ínatĕxŭchigŭăxŭ ga guma ngexetŭchirécŭ. Rŭ yexguma nŭxŭ nadĕuxgu, rŭ ñanagŭrŭ nŭxŭ: —¿Nŭxŭ cuyaxŭxŭ ya Tupana Nane

ya duũxũxũ ixĩcü? —ñanagürü. ³⁶ Rü yexguma ga nũma rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pa Corix, ¡chomaã nüxũ ixu na texe yĩxũ na nüxũ chayaxõxũcèx! —ñanagürü. ³⁷ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Marü nüxũ cudau ya Tupana Nane. Rü chomatama nixĩ i cumaã na íchidexaxũ chíxũ —ñanagürü. ³⁸ Rü yexguma ga guma yatü ga ngexetüchirécü rü Ngechuchupéxegu nacaxápüxü, rü nüxũ nicuèxüü, rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽmáãcü cuxũ chayaxõ, Pa Corix —ñanagürü. ³⁹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ñoma i naãnewa chaxũ na chayadexechixũcèx i chorü duũxũgü nüxna i ngẽma duũxũgü i tama choxrü ixĩgũxũ. Rü nuã chaxũ na chanameẽxẽxũcèx i ngẽma duũxũgü i noxri tama Tupanaxũ cuèxgũxũ. Rü ngẽxgumarüü ta núma chaxũ na duũxũgü i tama choxũ cuèxgüchaũxũxũ chanawéxũ na duũxũgü i ngexetüxürüü na yixĩgũxũ, erü tama choxũ nayaxõgüchaũ —ñanagürü. ⁴⁰ Rü ñuxre ga Parichéugü ga yéma Ngechuchumaã yexmagũxũ, rü yexguma yema orexũ naxĩnüëgu, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Éxna toma rü ta tama Tupanaxũ tacuèxgü ñacuxũ? —ñanagürügü. ⁴¹ Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma chi tama aixcüma Tupanaxũ pecuèxgügu rü tãu chima pegagu nixĩ na pepecaduãxgũxũ. Natürü ngẽma na pegü pixuxũ na Tupanaxũ pecuáxũ rü ngẽmacèx pegagutama nixĩ na pepecaduãxgũxũ i ñuxmax —ñanagürü.

10

Carnerugüarü dauruũ rü norü carnerugü

¹ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma yatü i tama carnerupúxũãrũ ñãxwa ixücuxũ rü wüxi i ngítèxáxũ nixĩ i ngẽma, erü ngextámare nixücu. ² —Natürü ngẽma carnerupúxũãrũ ñãxwa meãma ixücuxũ, rü ngẽma nixĩ i norü dauruũxũchi i carnerugü. ³ —Rü ngẽma yatü i carnerupúxũãrũ ñãxna dauxũ rü nayawãxna i ñãx na yaxücuèx i carnerugüarü dauruũ. Rü nüma i carnerugü rü nüxũ nacuèxgü i naga i ngẽma norü dauruũ. Rü ngẽma norü dauruũ rü wüxichigü i norü carneru rü naegamaã naxcèx naca na ínamuxũãxũcèx i naxpúxũwa. ⁴ —Rü ngẽxguma ínamuxũãxgu i guxũma i norü carnerugü, rü nüma i norü dauruũ rü napéxegu nixüchigü. Rü nümagü i carnerugü rü nawe narüxĩ, erü nüxũ nacuèxgü i naga. ⁵ —Natürü ngẽxguma wüxi i yatü i tama aixcüma norü dauruũ ixĩxũ, rü tama nawe narüxĩ i ngẽma carnerugü. Rü nüxna naxĩgü, erü tama nüxũ nacuèxgü i naga i ngẽma tama norü dauruũ ixĩxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁶ Rü Ngechuchu rü duũxũgümaã nüxũ nixu ga yema ore ga cuèxruũ, natürü ga nümagü rü tama nüxũ nacuèxgüéga ga tacüchiga na yĩxũ.

Ngechuchu rü carneruarü dauruũ ya mecü nixĩ

⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü wenaxãrũ ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü choma nixĩ i carnerupúxũãrũ ñãx i nawa yachocuxũxũ i carnerugü. ⁸ Guxũma ga yema chopegu nüxira núma ixũ rü ngítèxgũxũ rü máëtagũxũ nixĩgü. Natürü yema carnerugü rü tama naga naxĩnüë. ⁹ Choma nixĩ i ñãx. Rü texé ya chowa ixücuxe rü tá tamaxũ. Rü meãma tá tüxũ naxüpetü ngẽxgumarüü i wüxi i carneru i naxpúxũgu ücuxũ rü íxũxũxũxũ rü nüxũ iyangaucü ya mecü ya maxë. ¹⁰ Ngẽma ngítèxáxũ rü núma naxü na yangíxũcèx rü namáëtaxũcèx rü nachixexẽãxũcèx. Rü ngẽmacèxicatama núma naxü. Natürü i choma rü núma chaxũ na chanamaxẽxẽxũcèx i duũxũgü rü na aixcüma nüxũ nangẽxmaxũcèx i maxũ i taguma gúxũ. ¹¹ Choma nixĩ i carneruarü dauruũ ya mecü chíxũ. Erü wüxi i carneruarü dauruũ ya mecü rü norü carnerugũxũ ínapoxũ rü ñuxmata naxcèx nayux. ¹² Natürü ngẽma diërucèxmare puracũxũ, rü ega ngẽxguma

aixũ nadèuxgux rü carnerugüna ngema niña. Rü ngẽmaãcü nanaxü erü tama aixcüma norü dauruũ nixĩ i nümax, rü tama noxrü nixĩ i ngẽma carnerugü. Rü ngẽma ai rü carnerugüxũ ínayauxũ rü ngẽxma tüxũ naxüanexẽẽmare. ¹³ Rü ngẽma yatü rü niña, erü norü dïerucèxicatama ngema napuracü. Rü tama aixcüma carnerugügu narüxĩnũ. ¹⁴⁻¹⁵ Choma nixĩ i carnerugüarü dauruũ ya mecü chiixũ. Rü ngẽxgumarüũ ya Chaunatü na choxũ nacuáxũ rü choma rü Chaunatüxũ na chacuáxũ, rü ngẽxgumarüũ ta nüxũ chacuèx i chorü carnerugü, rü nümagü rü choxũ nacuèxgü. Rü choma rü naxcèx chayü i chorü carnerugü. ¹⁶ Rü choxũ nangẽxmagü ta i togü i carnerugü i tama ñaã naxpüxũwa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽmagü rü tá ta nuã chanagagü, rü tá chauga naxĩnũẽ. Rü wüxitücumü tátama nixĩ rü choma tátama nixĩ i norü dauruũ chiixũ. ¹⁷ Chaunatü rü choxũ nangechaũ, erü chorü carnerugüçèx chayü rü wena táxarü chamaxũ. ¹⁸ Taxúema choxũ tayuxẽẽ, natürü chomatama chorü ngúchaũmaãtama ichanaxã i chorü maxũ. Erü choxméxwa nangẽxma na ichanaxãxüçèx, rü wena na chanayaxuxüçèx, yerü yemaãcü choxũ namu ga Chaunatü —ñanagürü. ¹⁹ Rü yexguma yema orexũ naxĩnũẽgu ga yema Yudüguarü ãẽxgacügü rü wenaxärü nügü nitoye ga yema nagu naxĩnũẽxüwa. ²⁰ Rü muxüma ga nümagü rü ñanagürügü: —¿Tüxcüũ nüxũ iperüxĩnũẽ i ñaã yatü i ngẽãẽxũ i ngoxo nawa ngẽxmaxũ? —ñanagürügü. ²¹ Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Taxuũma i yatü i ngoxo nawa ngẽxmaxũ rü ñaãrũũ meã nidexa. ¿Ñuxãcü i wüxi i yatü i ngoxo nawa ngẽxmaxũ rü tüxũ narümemètüxẽẽ ya wüxi ya ngexetüxe? —ñanagürügü.

Yudüguarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ naxoe

²² Rü nawa nangu ga yema peta ga gücü ga taunecügu norü tupauca ga taxüncèx naxügüxũ ga Yudügu na nüxna nacuèxãchigüxüçèx ga yema ngunexü ga nagu yanguxũ ga guma tupauca. Rü nagáuane ga Yerucharéũwa ga yexguma. ²³ Rü guma tupauca ga taxünewa nayexma ga wüxi ga chopetüchica ga Charumóũarü Chopetüchicagu ãegaxũ. Rü yemagu nayarüxüxũ ga Ngechuchu. ²⁴ Rü ga yema Yudüguarü ãẽxgacügü rü nüxũ ínachomaẽguãchi, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Ñuxguratáta tomaã quixaixcüma na cügü quixuxũ na texé na quĩxũ? Ega aixcüma cuma rü Cristu quixügu, rü ¡meã noxtacüma tomaã nüxũ ixu! —ñanagürügü. ²⁵ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Marü pemaã nüxũ chixu, natürü i pema rü tama choxũ peyaxögü. Guxüma i tacü i chaxüxũ rü Chaunatüarü poramaã nixĩ i chanaxüxũ, rü ngẽmawa meãma pexũ nüxũ chadauxẽẽ na choma rü Cristu na chiixũ. ²⁶ —Natürü pema rü tama peyaxögü, erü tama chorü carnerugütanüxũ pixügu. ²⁷ —Chorü carnerugü rü nüxũ nacuèx i chauga, rü choma rü chorü carnerugüxũ chacuèx, rü nüma rü chowe narüxĩ. ²⁸ —Rü choma rü nüxna chanaxã i maxũ i taguma gúxũ. Rü nümagü rü tagutáma inayarütauxe, rü taxúetáma choxna tanapuxũ i choxméxwa. ²⁹ —Rü yíxema Chaunatü choxna tüxũ mugüxe ya chorü carnerugü, rü guxüarü yexera tixĩ i napéxewa. Rü taxúema texé nüxna tüxũ tapuxũ. ³⁰ —Chaunatü rü choma rü wüxitama tixügu —ñanagürü. ³¹ Rü yexguma ga yema Yudüguarü ãẽxgacügü rü wenaxärü nutane nanayauxgü na gumamaã Ngechuchuxũ ínaxmüchigüxüçèx. ³² Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pepéxewa chanaxü i muxüma i mexügü i Chaunatüarü poramaã chaxüxũ. ¿Rü ngẽxürüxüxũ i ngẽma mexũ i chaxüxüçèx nixĩ i choxũ nutamaã ípemüxüchigüchaũxũ? —ñanagürü. ³³ Rü yema Yudüguarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ nangãxügü, rü ñanagürügü: —Tama wüxi i puracü i mexüçèx cuxũ ítamüxüchigüchaũ. Natürü cuxũ ítamüxüchigüchaũ erü Tupanamaã rü tacü quixugü. Cuma rü wüxi i duüxümare quixĩ rü cügü Tupanaxũ quixĩxẽẽchaũ —ñanagürügü. ³⁴ Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Perü mugüpanewa rü naxümatü i Tupanaarü ore i ñaxü: “Rü pematama nixĩ i tupanagü pixügüxũ”,

ñaxũ. ³⁵ —Rü ngẽma Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa nüxũ yaxuxũ, rü nüxũ tacuèx rü taxucürũwama texé itayanaxoxẽ. Rü ngẽma orewa rü Tupana rü ñanagürũ: “Guxãma ya yíxema texé yanayauxgũxe i chorũ ore rü tupanagũ tixĩgũ”, ñanagürũ i ngẽma orewa. ³⁶ —Rü Tupana choxũ nayaxu na chanaxũxũcèx i norũ puracũ, rü yemacèx ñoma ga naãnewa choxũ namu. ¿Rü ñuxãcü i pema nagu perũxĩnũẽgu rü chixexũ Tupanamaã chaxũxũ i ngẽxguma Tupana Nane chixĩ —ñachagu pemaã? ³⁷ —Rü ngẽxguma chi tama chanaxũxgu i ngẽma mexũ i Chaunatuũ üxũ, rü marũ name ega woo tama choxũ peyaxõgũgu. ³⁸ —Natürũ ngẽxguma chanaxũxgu i ngẽma Chaunatuũ üxũ, rü woo tama choxũ peyaxõgũgu, rü chanaxwèxe i nüxũ peyaxõgũ i ngẽma taxũ i mexũgũ i Chaunatuũrũ poramaã chaxũxũ. Erũ ngẽmawa tá nüxũ pecuèx na Chaunatuũ rü chowa nangẽxmaxũ rü choma i nawa —ñanagürũ. ³⁹ Rü wenaxãrũ Ngechuchuxũ niyaxgũchaũ ga yema Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ. Natürũ nüma ga Ngechuchu rü naxchaxwa niña. ⁴⁰ Rü yexguma ga Ngechuchu rü natũ ga Yudãũãrũ tocutũcèx tomaã nataegu. Rü yema nachica ga Cuáũ duũxũgũxũ ùpaacũ nawa íbaiũxẽẽxũgu tomaã narũxãũx. ⁴¹ Rü muxũma ga duũxũgũ rü Ngechuchuxũ ínayadaugũ, rü ñanagürũgũ: —Cuáũ rü taxuũma ga taxũ ga mexũ ga cuèxruũ naxũ ga Tupanaãrũ poramaã. Natürũ guxũma ga ore ga Cuáũ tamaã nüxũ ixuxũ ga ñaã yatũchiga rü aixcũma nixĩ —ñanagürũgũ. ⁴² Rü yema nachicawa rü muxũma ga duũxũgũ rü Ngechuchuaxũ nayaxõgũ.

11

Dácharuarũ yuxchiga

¹ Nayexma ga wũxi ga yatũ ga idaawecũ ga Dácharugu ãegacũ. Rü nüma rü naẽyèxgũ ga María rü Marta rü ñãne ga Betãniãcũãx nixĩgũ. ² Rü yema María iyixĩ ga Cori ga Ngechuchucutũgu pumara bacũ rü ñuxũchi ngĩyaemaã ínapticutũcü. Rü guma Dácharu ga idaawecũ nixĩ ga ngĩeneẽ. ³ Rü poraãcü niãaawe ga Dácharu. Rü yemacèx ga naẽyèxgũ, rü Ngechuchuxũtawã imugagũ, rü ngĩgürũgũgũ: “Pa Corix, cumũcü ya Dácharu ya nüxũ cungechaũcü rü niãaawe”, ngĩgürũgũgũ. ⁴ Rü yexguma yema orexũ naxĩnũgu ga Ngechuchu, rü ñanagürũ: —Ngẽma ãaawe rü tãütãma yumaã inayacuèx. Natürũ niãaawe na duũxũgũ nüxũ nadaugũxũcèx na ñuxãcü naporaxũ ya Tupana rü ñuxãcü choma i Nane rü ta na chaporaxũ —ñanagürũ. ⁵ Rü Ngechuchu poraãcü María rü Marta rü Dácharuxũ nangechaũ. ⁶ Natürũ yexguma nüxũ naxĩnũgu ga na yaãaawexũ ga Dácharu, rü tama paxã ínayadau. Rü taxre ga ngunexũãmatama yexma narũxãũx ga yema nachica ga nawa nayexmaxũwa. ⁷ Rü yixcama ga yemawena rü toxũ ñanagürũ: —¡Ngĩxã rü wena Yudãaanewa taxĩ! —ñanagürũ. ⁸ Rü toma ga norũ ngũexũgũ rü ñatarũgũgũ nüxũ: —Pa Ngũexẽẽruũx, yexwacatama nixĩ ga yemacũãx ga Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ yexma nutamaã cuxũ ímuxũchigũchaũxũ. ¿Rü tũxcũũ wena ngema cuxũxchaũ i ñuxmax? —ñatarũgũgũ. ⁹ Rü Ngechuchu rü tomaã nüxũ nixu ga wũxi ga ore na nüxũ tacuèxgũxũcèx na tauta nawa nanguxũ na nayuxũ ga nümax. Rü ñanagürũ toxũ: —¿Taux éxna i wũxi i ngunexũ rü 12 i ora nawa ngẽxmaxũ? Ngẽxguma texé ngunecũ ixũxgu rü tama ãacũmaã itayarũña, erũ tũmacèx nangóone. ¹⁰ —Natürũ ngẽxguma wũxie chũtacũ ixũxgu rü ngẽmaãcü ãacũmaã itayarũña, erũ tũmacèx naxẽãne —ñanagürũ. Rü yemaãcü nanangoxẽẽ na tauta nawa nanguxũ na nayuxũ ga nümax. ¹¹ Rü yemawena ga Ngechuchu rü ñanagürũ toxũ: —Tamũcü ya Dácharu rü napemare. Natürũ ñuxma rü tá chayabaixãchixẽẽ —ñanagürũ. ¹² Rü yexguma ga toma ga norũ ngũexũgũ rü ñatarũgũgũ: —Pa Corix, ega napemaregu, rü ngẽmawa nüxũ tacuèx na naxcèx tá yataanexũ —ñatarũgũgũ. ¹³ Natürũ ga Ngechuchu rü nüxũ nixuxchaũchiréx ga Dácharu ga marũ na nayuxũ. Natürũ ga toma nüxũ tacuèxgũgu rü na napemarexũchigaxũ yĩxũ ga tomaã yaxuxũ. ¹⁴ Rü yexguma ga Ngechuchu rü meãma tomaã nüxũ nixu rü ñanagürũ:

—Dácharu rü marü nayu. ¹⁵ —Natürü choma rü chataãẽ na tama ngema changëxmaxü, erü ngëmaãcü nixĩ i namemaëxü i pexcèx na choxü peyaxögüxcèx. ¿Rü ngĩxã rü ítayadaugü! —ñanagürü. ¹⁶ Rü yéma nayexma ga totanüxü ga Tumachi ga Wüxigu Buexü ga Taxreëxpüxümaã, naxugüxü. Rü nüma ga Tumachi rü ñanagürü toxü: —¿Ngĩxã i yixema rü ta ngema taxĩ na wüxigu Ngechuchumaã iyuexcèx! —ñanagürü.

Ngechuchu nixĩ i wena namaxëxëxü i yuexü

¹⁷ Rü yexguma Betániãwa tomaã nanguxgu ga Ngechuchu, rü marü ägümücü ga ngunexü nangupetü ga na iyatëxgüãxü ga Dácharu. ¹⁸ Rü guma Betániã rü Yerucharëüãrú ngaicamana nayexma. Rü tomaëxpüx ga kilómetru nixĩ ga norü yaxü. ¹⁹ Rü muxüma ga Yudügu rü Dácharueyèx ga Marta rü Maríaxütawa naxĩ na ngĩxü yataãëxëgüxcèx, yerü nayu ga ngĩeneë. ²⁰ Rü yexguma Marta nüxü cuèxgu ga marü na ínanguxü ga Ngechuchu, rü nüxü iyatüxãchi. Natürü ga María rü íxgutama irüxãüx. ²¹ Rü Marta rü ngĩgürügü nüxü ga Ngechuchu: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunumèxgu rü tãü chima nayu ga chaueneë. ²² —Natürü choma nüxü chacuèx na woo i ñuxma na nayuxü, rü Tupana tá cuxna nanaxã i guxüma i tacü i naxcèx ícuçaxü —ngĩgürügü. ²³ Rü Ngechuchu ngĩxü nangãxü rü ñanagürü: —Cueneë rü wena tá namaxü —ñanagürü. ²⁴ Rü Marta ngĩgürügü nüxü: —Ngëmaãcü nüxü chacuèx rü wena tá namaxü i ngëxguma naguxgu i naãne rü ngëxguma wena namaxëgu i guxüma i yuexü —ngĩgürügü. ²⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Choma nixĩ i íchanadagüxëxü i yuexügü, rü wena chanamaxëxëxü. Rü yixema choxü yaxóxë rü woo tayuxgu rü tá wenaxãrú tamaxü. ²⁶ —Rü guxãma ya texé ya maxüxë rü choxü yaxóxë, rü guxügutãma tamaxü. ¿Cuyaxóxü yĩxü i ngëma? —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁷ Rü ngĩma rü ngĩgürügü nüxü: —Ngü, Pa Corix, choma rü chayaxõ na cuma rü Tupana Nane ya Cristu ga ítananguxëcü na quiixü —ngĩgürügü.

Dácharu itãxüwa naxaxu ga Ngechuchu

²⁸ Rü yema ñaxguwena rü Marta rü ngĩeyèx ga Maríacè x iyaca. Rü bexma ngĩmaã nüxü iyarüxu, rü ngĩgürügü: —Marü nuã nangu ya Ngüexëëruü ya Ngechuchu, rü choxü cuxcèx nayacaxëë —ngĩgürügü. ²⁹ Rü yexguma María nüxü ínügu ga marü yéma na nanguxü ga Ngechuchu, rü paxa ichi, rü Ngechuchuxü íyadau. ³⁰ Rü Ngechuchu rü tauta ñãnewa nangu ga yexguma, rü yema nachica ga Marta nüxü ídauxüwatama nixĩ ga nayexmaxü. ³¹ Rü Maríapatawa nayexma ga ñuxre ga yëmacüãx ga Yudügiarü äëxgacügü ga ngĩxü yéma taãëxëgüxü. Rü yexguma ngĩxü nadaugügu ga paxa na inachixü rü na ínaxüxüxü, rü ngĩwe narüxĩ. Yerü nüma nüxü nacuèxgügu rü yéma Dácharu itãxüwa ixü na yéma yaxaxuxüxcèx. ³² Rü yexguma Ngechuchuxütawa nanguxgu ga María, rü napéxegu iyacaxápüxü, rü ngĩgürügü: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunumèxgu rü tãü chima nayu ga chaueneë ya Dácharu —ngĩgürügü. ³³ Rü yexguma Ngechuchu ngĩxü dèuxgu ga na naxaxuxü rü na naxauxexü ga yema Yudügiarü äëxgacügü ga ngĩwe rüxixü, rü porãcü ngechaü nüxü nangux. ³⁴ Rü Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngexta nixĩ i ipenatãxü? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxü rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿dücax, nuã naxü, rü íyadau! —ñanagürügü. ³⁵ Rü naxaxu ga Ngechuchu. ³⁶ Rü yema Yudügu rü ñanagürügü: —¿Düxcèx ñuxãcü porãcü Dácharuxü nangechaü! —ñanagürügü. ³⁷ Natürü ñuxre ga yema äëxgacügü ga Yudügiarü rü ñanagürügü: —Daa nixĩ ga guma yatü ga ngexetüxcüxü rümexëcü. ¿Rü tüxcüü taxucürüwa tacü rü mexü Dácharucèx naxü na tama nayuxüxcèx? —ñanagürügü.

Wenaxãrü namaxü ga Dácharu

³⁸ Rû Ngechuchu poraãcü ngechaũ nüxũ nangux rû Dácharumaxũcèx nixũ. Rû wüxi ga mèxpúneãrû ãmaxũ nixĩ ga yema naxmaxũ. Rû nayexma ga wüxi ga nuta ga norü ngüxtaũruũ. ³⁹ Rû Ngechuchu rû ñanagürü: —¡Ípenangüxgachix ya yima nuta ya namaã nangüxtaũcü! —ñanagürü. Natürü ga Marta ga Dácharueyèx rû ngígürügü: —Pa Corix, cuxá marü nayixane nixĩ, erü marü ägümücü i ngunexü naetü nixĩ ga na nayuxü —ngígürügü. ⁴⁰ Natürü ga Ngechuchu rû ñanagürü ngixũ: ¿Taux éxna i marü cumaã nüxü chixuchiréxü rû ngëxguma cuyaxõxgu rû tá nüxü cudau i wüxi i mexü i taxü i Tupana üxü? —ñanagürü. ⁴¹ Rû yexguma ínanangüxgachigü ga guma nuta. Rû Ngechuchu daxügu nadawenüãcüma ñanagürü: —Pa Chaunatü Pa Tupanax, moxë cuxna chaxã erü marü choxü cuxĩnũ. ⁴² —Choma nüxü chacuèx rû guxüguma choxü cuxĩnũ. Natürü moxë cuxna chaxã i ñuxma erü chanaxwèxe i ñaã duüxügü na yaxögüãxü na cuma núma choxü cumuxü —ñanagürü. ⁴³ Rû yexguma yema ñaxguwena, rû tagaãcü ñanagürü: —Pa Dácharux, ¡ínaxüxü i ngema! —ñanagürü. ⁴⁴ Rû ínaxüxü ga Dácharu ga naxchápenüümaã guxüwama rübuxpüxücü. Rû Ngechuchu ñanagürü nüxü ga duüxügü: —¡Ípeyawèxpüxü na íyaxüxüçèx! —ñanagürü.

Äëxgacügü naxcèx nadaugü na ñuxãcü Ngechuchuxü yayauxgüxü
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Rû yema Yudíugüarü äëxgacügü ga Maríawe rüxixü rû nüxü nadaugü ga yema Ngechuchu üxü, rû muxüma Ngechuchuaxü nayaxögü ga yexguma nüxü nadaugüga ga ñuxãcü wena Dácharuxü na namaxëëxü. ⁴⁶ Natürü ñuxre ga yema äëxgacügü rû Parichéugümaã nüxü nayarüxugü ga yema Ngechuchu üxü. ⁴⁷ Rû yexguma ga yema Parichéugü rû paigüarü äëxgacügü rû nangutaquéxegü namaã ga guxüma ga yema äëxgacügütücümüwa ügüxü. Rû ñanagürügü: —¿Tacü tá taxüe? Erü ñaã yatü i Ngechuchu rû nanaxü i muxüma i mexü i cuèxruügü. ⁴⁸ —Ngëxguma chi tama yayauxgügu, rû guxütáma i duüxügü rû tá nüxü nayaxögü, rû Dumacüãxgüarü churaragü rû núma chi naxĩ rû nagu napogüe ya tórü tupauca ya taxüne, rû düxwa tãü chima tóxrü nixĩ i ñaã tachiüãne —ñanagürügü. ⁴⁹ Natürü guma taunecügu rû yema paigütanüwa rû Caipá nixĩ ga norü äëxgacü. Rû núma rû ñanagürü nüxü: —Pemagü rû taxuüma pecuèx. ⁵⁰ —¿Éxna tama nüxü pecuèx rû taxcèx rû na namemaëxü na wüxitama i yatü guxü i duüxügüçèx na yuxü, na tama nayuexüçèx i guxüma i tachiüãnecüãx i duüxügü? —ñanagürü. ⁵¹ Natürü ga Caipá rû tama nüëchama yema ñanagürü, yerü guma taunecügu rû núma nixĩ ga paigüarü äëxgacü yixü. Rû yemacèx rû Tupana nixĩ ga Caipáwa idexacü ga yexguma nüxü yaxuxgu na Ngechuchu rû guxüma i Yudíugüçèx tá na nayuxü. ⁵² Rû yema orewa rû nanangoxëë na tama Yudíugüçèxicatama tá na nayuxü, natürü guxüma i Tupanaãrü duüxügü i guxü i naãnewa ngëxmagüxüçèx rû tá ta na nayuxü, na ngëmaãcü wüxigu nangutaquéxexüçèx i guxüma i ngëma duüxügü i Tupanaãrü ixígüxü. ⁵³ Rû yexgumaücüü nixĩ ga inaxügüëãxü ga Yudíugüarü äëxgacügü ga nagu na naxĩnëxü ga ñuxãcü tá na Ngechuchuxü yamëxgüxü. ⁵⁴ Rû yemacèx ga Ngechuchu rû marü tama yema Yudíugü ímuxütanügu naxã. Rû tomaã ínaxüxü ga Yudéaanewa, rû wüxi ga ñanexãcü ga Efraígu äeganewa naxü. Rû yexma tomaã narüxãüx. Rû guma ñane rû wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxãpataxüãrü ngaicamana nayexma. ⁵⁵ Rû marü ningaica ga yema Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga. Rû yemacèx muxüma ga duüxügü ga náĩ ga ñanecüãx rû Yerucharéüwa naxĩ na Tupanacèx nügü yamexëëgüxüçèx naxüpa ga yema peta. ⁵⁶ Rû Ngechuchucèx nadaugü ga duüxügü. Rû tupauca ga taxünewa nügüna nicagüetanü, rû ñanagürügü: —¿Nüxü ñapegüxü i pemax? ¿Noma i petawa tá naxüxü rû éxna tama? —ñanagürügü. ⁵⁷ Rû yema Parichéugü rû paigüarü äëxgacügü rû duüxügüna

naxāgagü, rü ñanagürügü: —Ngēxguma ngextá nüxü pedaügügu i ngēma Ngechuchu, ¡rü tomaã nüxü peyarüxu na tayayauxgüxücè! —ñanagürügü.

12

Wüxi ga nge rü Ngechuchucutügu pumara iba
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Rü 6 ga ngunexü naxüpa ga Üpetüchigaarü peta, rü Ngechuchu rü tomaã Betániäwa naxü. Rü guma ñāne nixī ga nagu naxāchixüne ga Dácharu ga Ngechuchu wena namaxēēcü. ² Rü yéma Dácharuchixüwa Ngechuchucèx nanaxügü ga taxü ga òna. Rü totanüwa ga yema mechawa yexmagüxe rü Dácharu nixī ga Ngechuchuxütawaama chibücü. Rü Marta iyixī ga inaxücü ga òna. ³ Rü yexguma ga María rü yéma inange ga wüxi ga taxüraweüxü ga pumara ga yixichixü rü tatanüxüchixü. Rü Ngechuchuxü namaã iyixcutü. Rü ñuxüchi ngīyaemaã ínapicutü. Rü guma ī rü guxüwama nayixmachīã namaã ga yema pumara. ⁴⁻⁵ Rü yexguma ga Yuda ga Icariúte ga wüxi ga totanüxüchiréx ixixü ga yixcama bexma cúácü Ngechuchuxü íxuaxüxü, rü ñanagürü: —¡Tüxcüü tama tatanüxügu namaã itaxe i ngēma pumara na ngēma dīerumaã nüxü nangüxēēxücèx i ngēma duüxügü i ngearü dīeruāxgüxü? —ñanagürü. ⁶ Natürü ga Yuda rü tama aixcuma nagu narüxīnü ga yema ngearü dīeruāxgüxü. Natürü yema ñanagürü yerü nüma rü wüxi ga ngítèxáxü nixī. Rü naxmēxwa nayexma ga yema choca ga dīeru ngixü nagu taxügüxü ga guxāma ga toma ga Ngechuchuarü ngüexügü. Rü Yuda rü ñuxguacü rü noxrüxütama ngixne nangixixü. ⁷ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Tāxú i ngixü cuchixewexü! Erü choma rü paxa tá chayü rü tá ichatèx. Rü ngēmacèx nixī i ngēma pumaramaã choxü nachaxü. ⁸ —Ngēma ngearü dīeruāxgüxü rü guxügutáma petanüwa nangēxmagü. Natürü i choma rü tātütama guxügu petanüwa changēxma —ñanagürü.

Paigüarü āēxgacügü rü nügümaã nanamexēēgü ga ñuxācü Dácharuxü tá na yamèxgüxü

⁹ Rü muxüma ga Yudíugü rü nüxü nacuáchiga ga Betániäwa na nayexmaxü ga Ngechuchu. Rü yéma naxī na nüxü nadaugüxücèx. Rü tama Ngechuchuxüxīcatama nadaugüchañ natürü nüxü nadaugüchañ ta ga Dácharu ga Ngechuchu wena namaxēēcü. ¹⁰ Rü yexguma ga paigüarü āēxgacügü rü nügümaã nanamexēēgü ga Dácharuxü rü ta na yamèxgüxücèx. ¹¹ Yerü Dácharugagu nixī ga muxüma ga Yudíugü ga Ngechuchuaxü yaxögüāxü rü yema paigüna naxīgüxü.

Ngechuchu rü Yerucharéügu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Rü muxüma ga duüxügü rü Yerucharéüwa naxī naxcèx ga Üpetüchigaarü peta. Rü moxüācü duüxügü nüxü nacuáchigagü ga Ngechuchu rü guma ñānewa na nanguxchaüxü. ¹³ Rü yexguma moruátüta nadaügü rü yemamaã Ngechuchuxü nayatüxgütanüāchi. Rü tagaācü ñanagürügü: —¡Rü naxüüne rü namecümāxüchi ya daa Tupanaégagu núma ücü! ¡Rü yixema na Iraétanüxü ixīgüxü rü namecümāxüchi ya daa tórü āēxgacü! —ñanagürügü. ¹⁴ Rü Ngechuchu nüxü inayangau ga wüxi ga buru, rü naetügu naxaunagü ga yema Tupanaärü ore ga ümatüxü nüxü ixuxürüü ga yexguma ñaxgu:

¹⁵ “¡Tāxú i pemüēxü, Pa Yerucharéücūāxgüxü! ¡Rü iperüdaunü na ngema ne naxüxü ya perü āēxgacü ya wüxi i buru i íraxüetügu aunagücü!”

ñaxü. ¹⁶ Rü noxri ga toma ga norü ngüexügü rü tama nüxü tacuèxgüéga ga Ngechuchuchiga na yixü ga yema ore. Natürü yixcüra marü Ngechuchu Tupanaxütawa üxgu, rü yexguma nixī ga nüxna tacuèxāchiexü ga guxüma ga yema Ngechuchuxü ngupetüxü, rü yema Tupanaärü ore nüxü ixuxüācütama nüxü na nangupetüxü. ¹⁷ Rü

yema duũxũgũ ga Ngechuchuxũtawa yexmagũxũ ga yexguma Dácharuxũ wena namaxẽegu, rũ nũxũ nixugũe ga yema nũxũ nadaugũxũ. ¹⁸ Rũ yemacèx nixĩ ga duũxũgũ ga Ngechuchuxũ yatũxãchitanũxũ na nayauxgũãxũcèx, yerũ nũxũ nacuáchigagũ ga yema taxũ ga mexũ ga Tupanaãrũ poramaã naxũxũ. ¹⁹ Natũrũ ga yema Parichéugũ rũ nũgũmaã ñanagũrũgũ: —Marũ nũxũ pedauxũ i ñuxma na taxucũrũwama tacũ namaã ixũxũ. ¡Rũ dũcax, guxũma i duũxũgũ rũ nawe narũxĩ! —ñanagũrũgũ.

Griégugũ rũ Ngechuchuxũ nadaugũchaũ

²⁰ Rũ muxũma ga duũxũgũ rũ petacèx Yerucharéũwa naxĩ na yéma Tupanaxũ na yanacuèxũũgũxũcèx. Rũ yema duũxũgũtanũwa nayexma ga ñuxre ga Griégugũ. ²¹ Rũ yema Griégugũ rũ Piripicèx naxĩ. Rũ nũma ga Piripi rũ Gariréaaneãrũ ñãne ga Bechaídacũãx nixĩ. Rũ nũxũ nacèxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Pa Corix, nũxũ tadauxchaũ ya Ngechuchu —ñanagũrũgũ. ²² Rũ Piripi rũ Aũdrémaã nũxũ nayarũxu. Rũ yema taxre rũ wũxigu Ngechuchuxũtawa naxĩ, rũ namaã nũxũ nayarũxugũ. ²³ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Rũ marũ nawa nangu tá na chayuxũ rũ wenaxãrũ Chaunatũxũtawa tá na chaxũxũ i choma i Tupana Nane i duũxũxũ chiĩxũ. ²⁴ —Rũ aixcũma pemaã nũxũ chixu rũ ngẽxguma chi wũxipũxũ i trigu tama waixũmũãnegu toxgu rũ wũxipũxũechatama nixĩ. Natũrũ ega waixũmũgu natoxgu, rũ ngẽma naxũxgu, rũ muxũchinema ínanguxuchi. [Rũ ngẽxgumarũũ tá ta Tupanaxũtawa nangugũ i muxũma i duũxũgũ ega chayuxgux.] ²⁵ —Rũ pemaã nũxũ chixu rũ texé ya yíxema tũmaãrũ maxũxũ ngechaũxẽ i ñoma i naãnewa rũ tá itayarũtaxu. Natũrũ texé ya yíxema tama tũmaãrũ maxũxũ ngechaũxẽ rũ tama yuxũ muũxẽ i ñoma i naãnewa, rũ tá tũxũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ. ²⁶ —Rũ ngẽxguma texé choxũ puracũchaũgu rũ name nixĩ i chowe tarũxũ. Rũ ngẽma choma tá íchangẽxmaxũwa rũ ngẽma rũ tá ta tangẽxma i tũmax. Rũ ngẽxguma texé choxũ puracũgu rũ Chaunatũ ya Tupana rũ tá tũmamaã nataãẽ —ñanagũrũ.

Ngechuchu nanaxunagũ ga norũ yuxchiga

²⁷ —Rũ Ngechuchu ñanagũrũ: —Rũ ñuxma rũ poraãcũ changechaũ rũ chanaxixãchiãẽ. ¡Rũ tacũxũ tá Chaunatũmaã chixuxũ? Taxucũrũwa namaã nũxũ chixu na choxũ ínanguxuchixẽxũcèx na tama chayuxũcèx, erũ woetama ngẽmacèx núma chaxũ —ñanagũrũ. ²⁸ Rũ ñanagũrũ: —Pa Chaunatũx, ¡Choxũ rũngũxẽẽ na duũxũgũpéxewa cuxũ chataxẽxũcèx! —ñanagũrũ. Rũ yexguma ga yema duũxũgũ ga yéma yexmagũxũ rũ nũxũ naxĩnũẽ ga wũxi ga naga ga daxũwa inaxũxũ ga ñaxũ: —Marũ cuxũ charũngũxẽẽ na choxũ cutaxẽxũcèx ga noxrix, rũ wena táxarũ cuxũ charũngũxẽẽ na choxũ cutaxẽxũcèx —ñanagũrũ ga yema naga. ²⁹ Rũ yema duũxũgũ ga yéma yexmagũxũ ga nũxũ ñnũxũ ga yema naga, rũ ñanagũrũgũ: —Wũxi i duruanexũ nixĩ —ñanagũrũgũ. Natũrũ togũ rũ ñanagũrũgũ: —Wũxi i Tupanaãrũ orearũ ngerũ i daxũcũãx nixĩ i namaã idexaxũ —ñanagũrũgũ. ³⁰ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Tama chauxcèx nixĩ i nũxũ pexĩnũxũ i ngẽma naga. Rũ pexcèxtama nixĩ i nũxũ pexĩnũxũ. ³¹ —Rũ ñuxma tá nixĩ i Tupana inaxũgũãxũ na tũxũ napoxcuexũ ya duũxẽ naxcèx i tũmaãrũ pepadugũ. Rũ ñuxma tá nixĩ i Tupana ínatèxũchixũ i ngẽma ñoma i naãnewa poraxũ i Chataná. ³² —Rũ ngẽxguma curuchawa chipotagu rũ chaugũxũtawa tá chanagagũ i guxũma i duũxũgũ —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ³³ Rũ yema orewa duũxũgũmaã nũxũ nixu ga ñuxãcũ tá na nayuxũ. ³⁴ Rũ yema duũxũgũ nanangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Torũ mugũ i ũmatũxũwa nũxũ tadaugũ na guxũgutáma namaxẽchaxũ ya Cristu. ¡Rũ ñuxãcũ i cuma rũ ñacurũgũ: “Rũ Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcũ rũ curuchawa tá nipota”, ñacurũgũ? ¡Rũ texé tixĩ ya yíxema Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩxẽ? —ñanagũrũgũ. ³⁵ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Ñoma rũ ta petanũwa changẽxma na ñoma

i naãnewa pexũ changúexêẽxũcèx rü ngẽmaãcü pexũ changóonetanüxêẽxũcèx. Natürü paxaãchicèxicatama petanüwa changẽxma. Rü name nixĩ i paxa choxũ peyaxõgü ñoma rü ta pexcèx chanangóonexêẽ naxũpa na naxêãnexũ. Erü yíxema êãnexũwa ngẽxmaxê rü tama nüxũ tacuèx na ngextá taxũxũ. ³⁶—Rü ñoma rü ta petanüwa changẽxma rü name nixĩ i paxa choxũ peyaxõgü na chorü ngóonexũwa pengẽxmagüxũcèx —ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü natanüwa ínaxũxũ ga Ngechuchu. Rü naxchaxwa inicux.

Tacüçèx nixĩ ga Yudíugü ga tama Ngechuchuaxũ yaxõgüãxũ

³⁷ Rü woo ga Ngechuchu rü duĩxũgüpéxewa nanaxü ga muxüma ga taxũ ga mexũ ga cuèxruũgü ga Tupanaärü poramaã naxũxũ, natürü yexguma rü ta tama nüxũ nayaxõgü ga duĩxũgü. ³⁸ Rü yemaãcü Tupana nayanguxêẽ ga yema ore ga Ichaxía ümatüxũ ga ñaxũ:

“Pa Corix, taxúema tayaxõ ga yema ore ga tüxũ tangúexêẽxũ. Rü woo nüxũ tadaugü na ñuxãcü naporaxũ ya Tupana, rü tama tayaxõgü”,
ñaxũ. ³⁹⁻⁴⁰ Rü yemaãcü ga yema duĩxũgü rü tama nayaxõgü yema Ichaxía ümatüxũwa nüxũ yaxuxürüü, rü:

“Yema duĩxũgü rü tama nüxũ nadaugüchaũ rü tama nayaxõgüchaũ rü tama Tupanacèx nawoeguchaũ. Rü yemacèx ga Tupana rü nüxna nixũ na tama nüxũ nadaugüxũcèx rü tama yaxõgüãxũcèx rü tama naxcèx nawoeguxũcèx na nüma nüxna naxããxũcèx i maxũ i ngexwacaxũxũ”,

ñaxũ. ⁴¹ Rü yema ñanagürü ga Ichaxía yerü nangoxetügu marü nüxũ nadau na ñuxãcü ãëxgacü ya tacüxüchi na yíxũ ya Ngechuchu ya Cristu. Rü yemaãcü nachiga nidexa.

⁴² Natürü muxüma ga yema Yudíugüarü ãëxgacügü rü Ngechuchuaxũ nayaxõgü, rü woo ga ñuxre ga naërügü rü ta nayaxõgü, natürü tama nügü nixugüchaũ ga duĩxũgüpéxewa, yerü namuũẽ na Parichéugü ngutaquéxepataũwa ínawoxũxũ. ⁴³ Rü yemaãcü tama nügü nixugüchaũ, yerü norü me nixĩ ga duĩxũgü namaã nataãëgüxũ rü tama aixcüma naxcèx nadaugü na Tupana namaã taãëxũ.

Texé ya tama Ngechuchuarü oreaxũ yaxóxê rü tá tapoxcu

⁴⁴ Rü tagaãcü ñanagürü ga Ngechuchu: —Texé ya choxũ yaxóxê rü tama choxũxĩ-catama tayaxõ. Natürü Chaunatü ya núma choxũ mucüaxũ rü ta tayaxõ. ⁴⁵ —Rü texé ya choxũ dauxe, rü Chaunatü ya núma choxũ mucüxũ rü ta tadau. ⁴⁶ —Choma na ngóonexêẽruũ chíixũ, rü ñoma i naãnewa changu na guxãma ya texé ya choxũ yaxóxê rü tama êãnexũwa na tangẽxmagüechaxũcèx. ⁴⁷ —Natürü ngẽxguma texé nüxũ ñnügu i chorü ore rü tama tayaxõxgu rü tama choma nixĩ i tüxũ chapoxcuxũ. Erü tama ñoma i naãnewa changu na chanapoxcuexũcèx i duĩxũgü, natürü núma chaxũ na chanamaxêẽxũcèx. ⁴⁸ —Yíxema texé ya tama choxũ yaxóxê rü tama chauga ñnüxê rü marü tüxũ nangẽxma na tacüçèx tá Tupana tüxũ poxcuxũ. Erü ngẽma ore i nüxũ chixuxũgagu tátama nixĩ ya Tupana i tüxũ napoxcuxũ i naãneärü guxgu, erü tama tayaxõ i ngẽma ore i nüxũ chixuxũ. ⁴⁹ —Tama chaugagutama chidexa, natürü guma Chaunatü ga núma choxũ mucü, rü guma nixĩ ga chomaã nüxũ ixücü na tacüxũ tá duĩxũgümaã chixuxũ rü ñuxãcü tá chanangúexêẽxũ. ⁵⁰ —Rü nüxũ chacuèx na Chaunatüarü orewa nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmacèx i ngẽma ore i nüxũ chixuxũ, rü ngẽmatama ore nixĩ i Chaunatü choxũ muxũ na nüxũ chixuxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

13

Ngechuchu rü norü ngúexũgũxũ niyauxgücutü

¹ Rü wüxi ga ngunexũ nataxu ga nawa na nanguxũ ga yema Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga. Rü Ngechuchu nüxũ nacuèx ga marü nawa na nanguxũ ga ñoma ga naãnewa na yaxũxũ rü wenaxãrũ Nanatüxütawa na naxũxũ. Rü nüma rü yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu rü guxũguma tüxũ nangechaũ ga guxema noxrü ixĩgũxe. Rü yexgumarüũ ta ga yexguma toxna yaxũxchaũgu ga daxũguxũ ga naãnewa na naxũxũ, rü yemaãcü poraãcü toxũ nangechaũ. ²⁻⁴ Natürü ga Chataná rü marü Yuda ga Chimáũ ga Icariúte nanena nangu na bexma cúãcü Ngechuchuxũ ínaxuaxũxũcèx. Rü Ngechuchu rü marü nüxũ nacuèx ga Nanatüxütawa na ne naxũxũ rü wena táxarü Nanatüçèx na nataeguxũ. Rü nüxũ nacuèx ga Nanatü rü naxmèxgu na naxüãxũ ga guxũma ga pora. Rü yemacèx ga yema chütaxũgu ga yexguma mechawa ítachibüeyane, rü inachi ga Ngechuchu. Rü ínacuexuchi ga norü gáuxũchiru, rü wüxi ga tuayamaã nügü nigoye. ⁵ Rü ñuxũchi yaxmèxũpáxũgu dexáta naba, rü toxũ niyauxgücutü. Rü guma tuaya ga namaã yagoyecümaã toxũ ínapiçücutü. ⁶ Rü yexguma Chimáũ ga Pedruxũ nayauxcutüchaũgu rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, ¿ñuxãcü tá i cuma i choxũ cuyauxcutüxũ? —ñanagürü. ⁷ Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ñuxma rü tama nüxũ cucuèx i tüxcüũ na chanaxũxũ i ñaã, natürü yixcama rü tá nüxũ cucuèx —ñanagürü. ⁸ Natürü ga Pedru rü ñanagürü: —Choma rü täütáma chanaxwèxe na choxũ cuyauxcutüxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngèxguma tama cuxũ chayauxcutügu, rü täütáma choxrü quixĩ —ñanagürü. ⁹ Rü yexguma ga Chimáũ ga Pedru rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix, ¡Tama choxũ cuyauxcutüxicatama! Natürü chanaxwèxe i choxũ cuyauxmèx rü choxũ cuyauxeru ta —ñanagürü. ¹⁰ Natürü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Texé ya ngexwacèx aiyaxe rü tanaxwèxe i tümacutüxicatama tayaxu, erü guxũwama tangemata. Rü pema rü marü pingematagü, natürü tama guxãma aixcüma tingemata —ñanagürü. ¹¹ Rü Ngechuchu nüxũ nacuèx na texé tá bexma cúãcü ínaxuaxũxũ, rü yemacèx ñanagürü nüxũ: —Natürü tama guxãma aixcüma tingemata —ñaxũ. ¹² Rü yexguma toxũ yayauxgücutüguwena, rü Ngechuchu wena nicuxcuchi ga norü gáuxũchiru. Rü wenaxãrũ mechawa narüto. Rü ñanagürü toxũ: —¿Nüxũ pecuáxũ yĩxũ i ngèma chaxũxũ? ¹³ —Pema rü: “Pa Ngúexẽruũ” rü “Pa Corix”, ñaperügü choxũ. Rü marü name i ngèma ñaperügü, erü aixcümaxũchi ngèma chixĩ. ¹⁴ —Rü ñuxma i choma na ngúexẽruũ chixĩxũ rü pemaã na ichacuáxũ, rü pexũ chiyauxgücutü. Rü ngexgumarüxũ ta i pema rü name i wüxichigü i pemücüxũ piyauxgücutü. ¹⁵ —Choma rü pexũ nüxũ chadauxẽ na ñuxãcü tá penaxũxũ na pema rü ngema pemaã chaxũxũãcü penaxũxũcèx. ¹⁶ —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü taxuũma i wüxi i coriarü duũxũ rü norü coriétüwa nügü nangexmaxẽ. Rü taxuũma i ãèxgacüarü orearü ngeruxũ i norü ãèxgacü i namuxũétüwa nügü nangexmaxẽ. ¹⁷ —Rü ngèxguma nüxũ pecuèxgu i chorü ore rü penaxũxgu i ngèma pemaã nüxũ chixuxũ, rü aixcüma tá petaãègü. ¹⁸ —Rü tama guxãma i pechiga nixĩ i chidexaxũ. Erü choma rü tüxũ chacuèx rü texégü tixĩ ya yíxema tüxũ chidexechíxe. Natürü Tupana nayanguxẽchaũ i norü ore i ümatüxũ i ñaxũ: “Texé ya chomaã chibüxe rü chomaã tarüxuwani”, ñaxũ. Rü ngèmaãcü tá nangupetü na yanguxũcèx i ngema Tupanaarü ore. ¹⁹ —Natürü naxũpa na nangupetüxũ i ngèma, rü pemaã nüxũ chixu na choxũ peyaxögüxũcèx i ngèxguma nangupetüxgu. ²⁰ —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü texé ya tüxũ yaxúxe ya yíxema choma ngema tüxũ chamuxẽ, rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ. Rü texé ya choxũ yaxúxe, rü Chaunatü ga núma choxũ mucüxũ nixĩ i tayaxuxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

*Ngechuchu nüxũ nixu ga Yuda rü tá bexma cúãcü na ínaxuaxũãxũ
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

²¹ Rü yexguma yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü poraãcü ngechaũ nüxũ nangux, rü meãma tomaã nanangoxêê, rü ñanagürü toxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü wüxie i petanüwa tá nixĩ i bexma cúãcü choxũ ítaxuaxũxũ —ñanagürü. ²² Rü yexguma ga toma ga norü ngúexũgü rü wüxichigü togü tadawenü, rü tama nüxũ tacuèxgü ga texéchiga na yema ñaxũ. ²³ Rü choma ga norü ngúexũ ga poraãcü choxũ nangechaũxê rü nacüwawa charüto ga Ngechuchu ga mechawa. ²⁴ Rü Chimáũ ga Pedru rü bexma choxũ naxuneta ga na Ngechuchuna chaçaxücèx ga texéchiga na yĩxũ ga yema. ²⁵ Rü yexguma ga choma rü yexeraãcü Ngechuchuna chimaxcuchi rü nüxna chaca, rü ñacharügü: —Pa Corix, ¿texé tá tixĩ ya yíxema? —ñacharügü. ²⁶ Rü Ngechuchu choxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Wüxi i pãũärü bücuxũ tá íchacúe, rü yíxema tüxna chanaxãxê, rü yíxema tixĩ —ñanagürü. Rü yexguma ínanacúe ga wüxi ga pãũärü bücuxũ rü Yuda ga Icariúte ga Chimáũ nanena nanaxã. ²⁷ Rü yexgumatama Yuda nayauxgu ga yema pãũärü bücuxũ rü ngoxo ga Chataná rü Yudagu naxücu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽma cuxüxchaũxũ, ¡rü paxa naxü! —ñanagürü. ²⁸ Natürü taxúema ga toma ga mechawa chibüexe nüxũ tacuèxgü ga tacüchiga na yĩxũ ga yema ñaxũ ga Ngechuchu. ²⁹ Rü nüma ga Yuda rü dñeruchiũärü dauruũ nixĩ. Rü yemacèx ñuxre ga toma nüxũ tacuèxgügu rü Ngechuchu taxewa nanamu, na tacücèx yataxexücèx naxcèx ga peta, rü éxna duũxũgü ga ngearü dñeruáxũna ngĩxũ na naxãxücèx ga dñeru. ³⁰ Rü yexguma Yuda nayauxgu ga yema pãũ, rü ínaxũxü ga yema ucapuwa. Rü marü nachüta ga yexgumax.

Ngechuchu norü ngúexũgümaã nüxũ nixu ga yexwacaxũxũ ga norü mu

³¹ Rü yexguma Yuda íxũxguwena, rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ñuxma rü tá aixcüma nangox na ñuxãcü naporaxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü. Rü yimawa tá nixĩ i nangoxêêãxũ ya Tupana i norü pora. ³² —Rü ngẽxguma yima Tupana Nane nangoxêêxgu i Tupanaärü pora, rü ngẽxgumarüũ tá ta ya Tupana rü nanangoxêê i Naneärü pora. Rü paxa tá nixĩ i ngẽma. ³³ —Pa Chauxacüãxgüx, täütãma muxũ i ngunexũ petanüwa changẽxma. Rü pema rü tá chauxcèx pedaugü, natürü ngẽma choma íchaxũxüwa rü taxucürüwama ngema pexĩ. Rü ñaãtama ore nixĩ ga marü Yudügüarü ãẽxgacügümaã nüxũ chixuxũ, rü ñuxma rü pemaã rü ta nüxũ chixuxũ. ³⁴ —Rü pemaã nüxũ chixu i wüxi i ngexwacaxũxũ i mu. Rü ngẽma pexũ chamuxũ nixĩ i pemücügüxũ na pengechaũxũ i wüxichigü. Rü ngẽma na choma pexũ changechaũxürüũ, rü chanaxwèxe i wüxichigü i pema rü pemücügüxũ pengechaũgü. ³⁵ —Rü ngẽxguma wüxichigü pemücügüxũ pengechaũgu, rü guxũma i duũxũgü tá nüxũ nicuèxãchitanü na chorü ngúexũgü pixĩgüxũ —ñanagürü.

*Ngechuchu nüxũ nixu rü Pedru rü täxütãma nügü nixu na norü ngúexũ yixĩxũ
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

³⁶ Rü Chimáũ ga Pedru rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —Pa Corix ¿ngextá tá cuxũ? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngema íchaxũxüwa rü taxucürüwa chowe curüxü i ñuxmax. Natürü yixcama rü ngẽmããcü tá chowe curüxü —ñanagürü. ³⁷ Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿tüxcüũ taxucürüwa cuwe charüxü i ñuxmax? Erü marü íchamemare na cuxcèx na chayuxũ —ñanagürü. ³⁸ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Aixcüma yĩxũ i marü ícumemarexũ na chauxcèx cuyuxũ? Aixcüma cumaã nüxũ chixu rü täütãtama yacaxgu ya otá, rü tomaẽpüxcüna tá nüxũ quixu na tama choxũ cucuáxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

¹ —¡Táxú i penaxixãchiãëgüxü i pemax! ¡Tupanaãxü peyaxögü rü choxü rü ta peyaxögü! ² —Chaunatüxütawa nangëxma i muxüchixüma i nachicagü. Ngëxguma chi natauxguma, rü täü chima pemaã nüxü chixu na pexcèx chayamexëëxücèx i pechicagü. ³ —Rü ngëxguma marü ngema chaxüxgu rü wüxi i pechica chamexëëxgu, rü wena táxarü núma chaxü. Rü pexü tá chayagagü na ngëma nachica i chomatátama nawa changëxmaxüwa na pengëxmagüxücèx i pemax. ⁴ —Rü pema rü nüxü pecuèx na ngextá tá na chaxüxü, rü marü nüxü pecuèx i nama i ngema nadaxü —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵ Rü Tumachi rü ñanagürü: —Pa Corix, tama nüxü tacuèx na ngextá na cuxüxü. ¿Rü ñuxäcü tá i nüxü tacuáxü i ngëma nama? —ñanagürü. ⁶ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Choma nixí i ngëma nama i Chaunatüxütawa nadaxü chiixü. Rü aixcüma nixí i ngëma ore i nüxü chixuxü. Rü choma nixí i duüxügüxü chamaxëëxü. Rü chaugaguxicatama nixí i Chaunatüxütawa nangugüxü i duüxügü. ⁷ —Rü ngëxguma chi pema rü aixcüma meã choxü pecuèxgügu, rü Chaunatüxü rü chi ta pecuèxgü. Rü ñuxmaücüü nixí i Chaunatüxü pecuáxü, erü marü nüxü pedaugüecha —ñanagürü. ⁸ Rü yexguma ga Piripi rü ñanagürü: —Pa Corix, ¡Toxü nüxü nadauxëë ya Cunatü! Rü ngëxícatama i tanaxwëxegüxü —ñanagürü. ⁹ Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa Piripix, ¿ñuxre ya taunecü marü petanüwa changëxma rü ñuxma rü ta tama choxü cucuèxégaxü? Yíxema choxü dauxe rü Chaunatüxü rü ta tadau. ¿Rü tüxcüü i ngëxguma rü ta cunaxwëxexü i pexü nüxü na chadauxëëxü ya Chaunatü? ¹⁰ —¿Tama éxna cuyaxö na choma rü Chaunatümaã rü wüxitama tixígüxü? Rü guxüma i ore i pemaã nüxü chixuxü rü tama chauechama nüxü chixu. Erü yima Chaunatü ya wüxiwa chomaã ngëxmacü, rü yima nixí ya naxücü i guxüma i noxrütama puracü. ¹¹ —Chanaxwëxe i choxü peyaxögü na choma rü Chaunatümaã wüxitama tixígüxü. Natürü woo tama ngëma pixögügu rü chanaxwëxe na choxü peyaxögüxü naxcèx i ngëma mexügü i taxü i Tupanaärü poramaã chaxüxü. ¹² —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü yíxema choxü yaxóxë rü tá tanaxü i guxüma i choma chaxüxü. Rü ngëma chaxüxüärü yexera tá taxü, erü choma rü tá Chaunatüxütawa chaxü. ¹³ —Rü guxüma i tacü i chauégagu Tupanaxütawa naxcèx ípeçaxü rü tá pexna chanaxã. Rü ngëmaãcü tá chanaxü na chaugagu nangóxücèx i Chaunatüarü pora. ¹⁴ —Rü choma tá chanaxü i guxüma i tacü i chauégagu choxna naxcèx peçaxü.

Ngechuchu rü norü ngüexügümaã inaxuneta na naxcèx tá núma namuãxü i Naãë i Üünexü

¹⁵ —Rü ngëxguma aixcüma choxü pengechaügu, rü naga tá pexínüë i chorü mugü. ¹⁶ —Rü choma tá Chaunatüna naxcèx chaca na núma pexcèx namuãxücèx i to i perü ngüxëëruü i Naãë i Üünexü, na guxügutáma petanüwa nangëxmaxücèx. Rü nüma tá nixí i pexcèx nangoxëëxü i ore i aixcüma ixixü. ¹⁷ —Rü ñoma i nañecüãx i duüxügü rü taxucürüwama nanayauxgü, erü tama nüxü nadaugü rü tama nüxü nacuèxgü. Natürü i pema rü marü nüxü pecuèx, erü nüma rü petanüwa nangëxma. Rü guxügutáma pemaã inarüxãx. ¹⁸ —Rü täütáma núma pexü chawogümare i chomax, erü wena táxarü pexcèx chataegu, na petanüwa changëxmaxücèx. ¹⁹ —Rü paxa tá nixí na täütáma choxü nadaugüxü i ñoma i nañecüãx i duüxügü. Natürü i pema rü tá choxü pedaugü. Rü tá pemaxë, erü choma rü chamaxü. ²⁰ —Rü ngëxguma yuwa ícharüdaxgu rü wena chamaüxgu, rü ngëxguma tá nüxü picuèxãchitanü na choma rü Chaunatüwa chamaxüxü rü pema i chowa rü choma i pewa. ²¹ —Yíxema texé ya nüxü cuáxe rü naga ínüxë i chorü mugü, rü tanangoxëë na aixcüma choxü tangechaüxü. Rü Chaunatü tá tüxü nangechaü ya yíxema choxü ngechaüxë, rü choma rü tá ta tüxü changechaü. Rü tüxü tá chaugü chawéx —ñanagürü ga Ngechuchu. ²² Rü nayexma ga to ga Ngechuchuarü ngüexü ga Yudagu äegaxü ta. Rü yema rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿tüxcüü toxü cügü

cuwéx, rü tama ñoma i naãnecũãx i duũxũgũxũ cugü cuwéx? —ñanagürü. ²³ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Yíxema choxũ ngechaũxẽ rü naga taxĩnü i ngẽma ore i tümamaã nüxũ chixuxũ. Rü Chaunatü tá tüxũ nangechaũ. Rü choma rü Chaunatümaã wüxigu tümaxũtawa tá tangẽxmagü. ²⁴ —Yíxema tama choxũ ngechaũxẽ rü tama naga taxĩnü i ngẽma chorü ore. Rü ngẽma ore i chauxũtawa nüxũ pexĩnüxũ rü tama chorü ore nixĩ, natürü guma Chaunatü ga núma choxũ mucüarü ore nixĩ. ²⁵ —Ñoma rü ta petanüwa changẽxma rü pemaã nüxũ chixu i guxũma i ngẽma ore i pexcèx choxũ ngẽxmaxũ. ²⁶ —Natürü Chaunatü rü tá chauégagu núma nanamu i Naãe i Üünexũ na pexũ nangũxẽxũcèx. Rü nüma i Naãe i Üünexũ tá pexũ nangúexẽ i guxũma, rü tá nüxna pexũ nacuèxãchixẽ i guxũma i ore ga pemaã nüxũ chixuxũ. ²⁷ —Rü ñuxma na pexna íchixũxũ, rü pexna chanaxã i taãe. Natürü ngẽma taãe i pexna chaxãxũ, rü tama ñoma i naãnecũãx pexna ãxũ i taãerüü nixĩ. Rü tama chanaxwèxe i penaxixãchiãegü rü pemuũe. ²⁸ —Marü pemaã nüxũ chixu na pexna tá íchixũxũ rü wena táxarü pexcèx chataeguxũ na pemaã changẽxmaxũcèx. Rü choxũ pexĩnüe ga yexguma yema ñachaxgu. Rü ngẽxguma aixcüma choxũ pengechaũgu rü tá petaãegü ega nüxũ pecuèxgu na Chaunatücèx chataeguxũ, erü Chaunatü rü chorü yexera nixĩ. ²⁹ —Rü naxũpa na nangupetüxũ i ngẽma, rü pemaã nüxũ chixu na choxũ peyaxögüxũcèx i ngẽxguma nangupetügu. ³⁰ —Marü täütáma poraãcü pemaã chidexa, erü marü ínangu i Chataná i ñoma i naãneärü ãẽxgacü ixĩxũ. Natürü nüma rü taxuwama choxũ narüyexera. ³¹ —Natürü ngẽma tá choxũ ngupetüxũ, rü ngẽmaãcü tá nixĩ na guxũma i ñoma i naãnecũãx i duũxũgü nüxũ nacuáxũcèx na choma rü Chaunatüxũ na changechaũxũ, rü chanaxũxũ i ngẽma nüma choxũ namuxũ. ¡Rü ipechigü, rü ngĩxã ítixĩ! —ñanagürü ga Ngechuchu.

15

Ubanegu nügü nangu ga Ngechuchu

¹ Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixĩ i ñoma wüxi i ubanerüü chĩxũ rü Chaunatü nixĩ ya norü yora ixĩcü i ngẽma uba. ² —Rü chorü duũxũgü rü ngẽma ubachacüü rü nixĩgü. Rü ngẽma ubachacüü i tama oxũ, rü norü yora rü nayadae. Natürü ngẽma nachacüü i oxũ, rü meã nanamexẽetanü na yexeraãcü poraãcü naxoxũcèx. ³ —Pema rü marü pime, yerü naga pexĩnüe ga yema ore ga pexũ changúexẽxũ. ⁴ —Rü name nixĩ i guxũguma chowa peyaxũxgü, ngẽma na choma rü pewa chayaxũxũrũ. Erü wüxi i ubachacüü rü tama nüxĩca naxo, ega tama nanewa yaxũxgux. Rü ngẽxgumarüü ta i pema rü taxuacüma chauxcèx pemaxẽ, ega tama chowa peyaxũxgüechagu. ⁵ —Choma nixĩ i ubane, rü pema i nachacüügü. Rü yíxema chowa yaxúẽchaxe rü choma i tümawa, rü aixcüma tá chauxcèx tamaxũ. Rü ngẽmaãcü wüxi i ubachacüü i oxũrũ tá tixĩ. Natürü ngẽxguma tama chowa peyaxũxgüechagu, rü taxucürüwama tacü pexüe. ⁶ —Rü texé ya tama chowa yaxúẽchaxe rü tá ítatèxüchi. Rü wüxi i ubachacüü i daexũ rü ipaxũ rü iguxũrũ tá tixĩ, rü ngẽxma tá tayarüxo. ⁷ —Rü ngẽxguma chowa peyaxũxgüechagu rü taguma nüxũ ipeyarüngümaëgu i ngẽma ore i pexũ changúexẽxũ, rü marü name i naxcèx ípeca i tacü i penaxwèxexũ, rü choma rü tá pexna chanaxã. ⁸ —Rü ngẽxguma aixcüma meã chauxcèx pemaxëgu, rü Chaunatüxũ tá nicuèxüügü i duũxũgü. Rü ngẽmaãcü aixcüma chorü ngúexũgü tá pixĩgü. ⁹ —Choma rü pexũ changechaũ ngẽma na Chaunatü choxũ ngechaũxũrũ. Rü chanaxwèxe i aixcüma meã chauga pexĩnüeëcha, erü choma rü guxũguma pexũ changechaũ. ¹⁰ —Choma rü naga chaxĩnü i Chaunatüarü mugü rü nüma rü guxũguma choxũ nangechaũ. Rü ngẽxgumarüü tá ta nixĩ ega naga pexĩnüeëgu i chorü mugü, rü guxũgutáma pexũ changechaũëcha. ¹¹ —Choma rü ngẽmaãcü pemaã nüxũ chixu na

wüxigu chomaã petaãëgüxcèx. Rü ngëmaãcü tá aixcüma petaãëgü. ¹²—Rü choma pexü chamu na pemücügüxü pengechaüügüxcèx, ngëma choma na pexü changechaüürüü. ¹³—Rü ngëxguma wüxie aixcüma tümamücüxü ngechaügu, rü nüxü tangechaüãma rü nüetama ega woo tümamücüxèx tayuxgu. Rü nataxuma i to i ngechaü i ngëmaãrü yexera. ¹⁴—Pema rü chomücügü pixigü i ngëxguma chauga pexinüëgu. ¹⁵—Choma rü marü tama chorü duüxügümareäcü pexü chaxu. Erü wüxi i coriarü duüxümare rü tama nüxü nacuèx i ngëma norü cori üxü. Natürü ñuxma rü chomücügümaã pexü chaxu, erü pexü nüxü chacuèxëë i guxüma i ore ga Chaunatü chomaã nüxü ixuxü. ¹⁶—Pema rü tama pexira chaucèx pedaugü, natürü chaxira nixi ga pexcèx chadauxü rü pexü chamuxü na aixcüma chaucèx pemaxëxcèx rü chauxütawa penagagüxcèx i muxüma i duüxügü na guxüguma choxü yaxögüãxcèx. Rü Chaunatü ya Tupana tá pexna nanaxã i guxüma i tacü i chauégagu nüxna naxcèx pecaxü. ¹⁷—Rü ngëma nixi i pexü chamuxü na pemücügüxü pengechaüügüxcèx.

Ñoma i naãnecüãx i duüxügü rü Ngechuchuchi rü norü ngüexügüchi naxaie

¹⁸—Ngëxguma ñoma i naãnecüãx i duüxügü pexchi aiegu, rü ñuxna pecuèxächie ga chaxira chauchichi na naxaieü! ¹⁹—Rü ngëxguma chi ñoma i naãnecüãx i duüxügürüü pixigügu, rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü rü chi pexü nangechaüügü ngëma natanüxügüxü na nangechaüügüürüü. Natürü choma nixi ga pexcèx chadauxü natanüwa ga ñoma ga naãnecüãx ga duüxügü. Rü ngëmacèx nixi i pexchi naxaieü, erü marü tama naxrüü pixigü. ²⁰—Ñuxna pecuèxächie ga pemaã ñachagu:

“Taxuxüma i wüxi i coriarü duüxü rü norü coriétüwa nügü nangexmaxëë”, ñachagu! Rü yema na chauchichi na naxaieü, rü pexchi rü tá ta naxaie. Rü yexguma chi chauga naxinüëgu rü ñuxma rü chi ta pega naxinüë. ²¹—Rü ngëmaãcü ta chaugagu pexchi naxaie i ñoma i naãnecüãx i duüxügü erü tama nüxü nacuèxgü ya Chaunatü ga núma choxü mucü. ²²—Rü ngëxguma chi choma tama namaã chanangoxëëgu na ñuxäcü chixri na namaxëxü, rü täü chima nüxü nacuèxgü ga pecadu na naxügüxü. Natürü ñuxma namaã nüxü na chixuxü na ñuxäcü chixri namaxëxü, rü ngëmacèx i ñuxma rü taxuacüma nüxü nixugü na yangearü pecaduáxü. ²³—Rü guxüma i duüxügü i chauchichi aieü rü Chaunatüchi rü ta naxaie. ²⁴—Rü ngëma duüxügüpéxewa rü Tupanaãrü poramaã chanaxü i mexügü i taxü i taguma texé ya togue üxü. Rü ngëxguma chi tama napéxewa chanaxüxgu i ngëma mexügü rü täü chima Tupana namaã nanaxuegu na nagagutama yapecaduãxgüxü. Natürü na woo marü nüxü nadaugüxü i ngëma mexügü i taxü i Tupanaãrü poramaã chaxüxü, rü ngëxguma rü ta chauchichi naxaieama rü Chaunatüchi rü ta naxaie. ²⁵—Natürü ngëmaãcü nangupetü erü Tupana nayanguxëëchaü i norü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Chauchichi naxaie woo taxuüma i chixexü chaxüxgu”,

ñaxü. ²⁶—Natürü choma rü tá Chaunatüégagu pexcèx núma chanamu i perü ngüxëërüü i Tupanaãë i Üünexü i tá pexü nüxü cuèxëxü i ore i aixcüma ixixü. Rü núma tá nixi i meãma pemaã nüxü yaxuxü i chauchiga. ²⁷—Rü pema rü tá ta chauchigaxü pixugüë, yerü noxri ichanaxügügu ga duüxügümaã nüxü na chixuxü ga chorü ore, rü woetama marü chauxütawa peyexmagü —ñanagürü ga Ngechuchu.

16

¹ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Rü pemaã nüxü chixu i ñaã ore na tama nüxü na perüxoexüxcèx na choxü peyaxögüxü. ²—Rü ngutaquëxepataügüwa tá pexü ínawoxü. Rü aixcüma tá nawa nangu na texé pexü dëixü rü tá nagu tarüxinüxü na ngëmaãcü mexü Tupanacèx taxüxü. ³—Rü ngëmaãcü tá pemaã namaxë i duüxügü, erü taguma nüxü nacuèxgü ya Chaunatü, rü choxü rü ta tama nacuèxgü. ⁴—Rü pemaã nüxü chixu

i ñaã ore i ñuxmax, na nüxna pecuèxãchiexücèx i ngëxguma yixcüra ngëmaãcü pexü nangupetügu.

Tupanaãe i Üünexüärü puracüchiga

—Noxri rü tama pemaã nüxü chixu i ñaã ore, yerü petanügu charüxãüx. ⁵ — Natürü i ñuxma rü tá pexna íchixü na Chaunatü ga núma choxü mucüxütawa na changëxmaxücèx. Rü pema rü taxúema choxna peca na ngextá tá na chaxüxü. ⁶ — Natürü poraãcü pengechaüğüama erü pemaã nüxü chixu i ngëma ore. ⁷ —Natürü aixcüma pemaã nüxü chixu rü pexcèx narümemaë nixí na Chaunatücèx chataeguxü. Rü ngëxguma chi tama Chaunatüxütawa chaxüxgu rü täü chima núma naxü i Naãe i Üünexü i pexü rüngüxëxü. Natürü ngëxguma ngëma chaxüxgu rü choma tá núma chanamu i Naãe i Üünexü. ⁸ —Rü ngëxguma Naãe i Üünexü núma üxgu rü tá guxü i duüxügüxü nüxü nacuèxëe na yapecaduãxgüxü. Rü tá nanangoxëe i ñuxãcü na yíxü i ngëma maxü i Tupanapéxewa aixcüma mexü. Rü tá duüxügüxü nüxü nacuèxëe na Tupana tá napoxcuexü i duüxügü naxcèx i norü pecadugü. ⁹ —Rü nüma i Naãe i Üünexü tá duüxügüxü nüxü nacuèxëe na pecaduãxgüxü yíxü erü tama choxü nayaxögü. ¹⁰ —Rü tá nanangúexëe i ñuxãcü na yíxü i ngëma maxü i Tupanapéxewa aixcüma mexü, erü choma rü tá Chaunatüxütawa chaxü, rü pema rü täütáma marü choxü pedaugü. ¹¹ —Rü Naãe i Üünexü tá duüxügüxü nüxü nacuèxëe na Tupana tá napoxcuexü i duüxügü i chixexü ügüxü, erü Tupana rü namaã nanaxuegu na marü napoxcuãxü i Chataná i ñoma i naãnemaã icuáxü. ¹² —Choma rü choxü nangëxma i muxüma i to i ore i pemaã nüxü chixuxchaüchiréxü. Natürü ega ñuxma chi pemaã nüxü chixuxgu rü täü chima nüxü pecuèxgü. ¹³ —Rü Tupanaãe i Üünexü rü nüxü nixu i ore i aixcüma ixíxüxícatama. Rü ngëxguma núma naxüxgu rü nüma tá pexü nangúexëe i guxüma i ore i aixcüma ixíxü. Erü nüma rü tama nüechama tá nidexa, natürü ngëma ore i Chaunatüxütawa rü chauxütawa nüxü naxínüxüxüxica tátama nixu. Rü tá pexü nüxü nacuèxëe i guxüma i tacü i yixcüra tá ngupetüxü. ¹⁴ —Rü nüma rü tá choxü nataxëe, erü chauxütawa tá nanayaxu i norü nguxëetae, rü ñuxüchi tá pexü nangúexëe namaã i ngëma nguxëetae. ¹⁵ —Guxüma i Chaunatüaxü ngëxmaxü rü choxrü ta nixí. Ngëmacèx pemaã nüxü chixu rü Naãe i Üünexü rü chauxütawa tá nanayaxu i norü nguxëetae, rü ñuxüchi pexü tá namaã nangúexëe. ¹⁶ —Rü paxa täütáma choxü pedau. Natürü ngëmawena rü wena táxarü choxü pedau erü Chaunatüxütawa tá chaxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngema guxchaxüğü rü yixcüama rü tá taãxü nananguxuchi

¹⁷ Rü yexguma ñuxre ga toma ga Ngechuchuarü ngúexügü rü togüna tacagü, rü ñatarügügü: —¿Tacüchiga nixí na ngëma ñaxü:

“Rü paxa täütáma choxü pedaugü. Natürü ngëmawena rü wena táxarü choxü pedaugü”, ñaxü? ¿Rü tacüchiga ta nixí na ñaxü:

“Choma rü Chaunatüxütawa tá chaxü”, ñaxü? ¹⁸ —¿Rü tacüchiga ta nixí na ñaxü:

“Rü paxa täütáma choxü pedaugü”, ñaxü? Rü yixema rü tama nüxü tacuèxgüéga na tacüchigaxü tamaã yaxuxü —ñatarügügü. ¹⁹ Rü Ngechuchu rü nüxü nacuèxama ga nüxna na tacagüchaüxü ga tomox. Rü yemacèx ñanagürü toxü: —Choma rü marü pemaã nüxü chixu rü paxa täütáma choxü pedau, natürü ngëmawena rü wena táxarü choxü pedau. ¿Rü ngëma dexacèxtama i pegüna pecagüxü? ²⁰ —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü pema rü tá pexauxe, rü tá pengechaüğü. Natürü ñoma i naãnecüãx i duüxügü rü tá nataãégü. Natürü woo pema tá pengechaüğü, rü ngëma perü ngechaü rü tá taãxü nananguxuchi. ²¹ —Ngëxguma wüxi i nge íraxacüchaügu rü inaxíxãchiãe, erü inguxneca. Natürü ngëxguma marü tabuxgu ya ngürü õxhana, rü nüxü iyarüngüma na ñuxãcü

poraãcü ngĩxũ na nanguxchiréxũ i noxrix, erü tümamaã itaãe ya ngĩrũ òxchana. ²²—Rü ngẽxgumarũ tá ta pexũ nangupetü i pemax, erü ñuxma rü penaxixãchiãëgü. Natürü wena táxarü chataegu rü pexũ íchayadau. Rü ngẽxguma rü tá pexũ nangẽxma i wüxi i taãe i taxucürüwama texé pexna yaxuxũ. ²³—Rü ngẽxguma ínanguxgu tá i ngẽma ngunexũ na yanguxũ i ñaã pemaã nüxũ chixuxũ, rü taxucèxtáma tacücèx choxna pecagü erü aixcüma Chaunatü tá nixĩ ya pexna naxãcü i guxũma i tacü i chauégagu nüxna naxcèx peçaxũ. ²⁴—Ñuxmarüta i pema rü taxuũcèxma chauégagu ípecagü. ¡Naxcèx ípeca rü tá penayaxu i ngẽma naxcèx ípeçaxũ! Rü ngẽmaãcü rü tá aixcüma petaãëgü.

Ngechuchu rü marü nüxũ narüyexera i guxũma i tacü i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ

²⁵—Ñuxma rü cuèxruũgügu chayaxuãcüma pemaã nüxũ chixu i ore. Natürü nawa tá nangu i ngunexũ i marü täütáma ngẽmaãcü pemaã nüxũ chixu. Rü ngẽxguma rü tá noxtacüma meã pemaã chanangoxëe i Chaunatüchiga. ²⁶⁻²⁷—Rü ngẽma ngunexũgu i pema rü Chaunatüxütawa tá chauégagu naxcèx ípeca i tacü i penaxwèxexũ. Rü taxucèxma tüxcüũ choma tá Chaunatüxütawa pexũ naxcèx íchaca, erü nümatama ya Chaunatü rü woetama pexũ nangechaũ, erü pema rü choxũ pengechaũ rü peyaxögü na naxütawa ne chaxũxũ. ²⁸—Chaunatüxütawa ne chaxũ na ñoma ga naãnewa chaxũxũcèx. Rü ñuxma rü tá nüxna chataegu i ñoma i naãne na wenaxãrũ Chaunatüxütawa chaxũxũcèx —ñanagürü. ²⁹Rü yexguma ga toma ga norü ngúexũgü rü ñatarügügu: —Ñuxma waxi nixĩ i meãxũchima tomaã cunangoxëexũ i curü ore i tomaã nüxũ quixuxũ. Rü tama tacügu ixuxũãcüma tomaã nüxũ quixu. ³⁰—Rü ñuxma rü nüxũ tacuèx na aixcüma guxũxũma na cucuáxũ. Rü taxuacüma texé ñuxũ ñatagürü cuxũ. Rü ngẽmacèx nixĩ i tayaxögüxũ na aixcüma Tupanaxütawa na ne cuxũxũ —ñatarügügu. ³¹Rü Ngechuchu toxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¿Aixcüma peyaxögüxũ i ñuxmax? ³²—Rü nawa tá nangu i ngunexũ rü ñuxmatátama nixĩ i na pegü pewoonexũ. Rü wüxichigü i pema rü tá pepatawa pexĩ, rü chaxica tá nuã choxũ petèx. Natürü tama chaxica tá icharüxãũx, erü Chaunatü rü chauxütawa nangẽxma. ³³—Rü guxũma i ñaã ore rü pemaã nüxũ chixu na chaugagu petaãëgüxũcèx. Rü ñoma i naãnewa rü tá ngúxũ pingé. Natürü ¡peporael! erü choma rü marü nüxũ charüyexera i guxũma i tacü i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ —ñanagürü.

17

Ngechuchu rü norü ngúexũgüçèx nayumüxë

¹Rü yema ñaxguwena rü Ngechuchu daxügu nadawenü, rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, marü nawa nangu i ngunexũ na chayuxũ. Rü chanaxwèxe na duũxũgüxũ nüxũ cucuèxëexũ na aixcüma choma rü cune chiixũ. Rü ngẽmaãcü i choma rü tá nüxũ nüxũ chacuèxëe na cuma rü aixcüma Tupana na quiixũ. ²—Erü marü guxũ i duũxũgüarü ãëxgacüxũ choxũ quixixëe, na chanamaxëxëxũcèx i guxũma i duũxũgü i choxna cumugüxũ. ³—Rü ngẽma duũxũgü tá nüxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ ega cuxũ nacuèxgügu na cuxicatama Tupana na quiixũ, rü choxũ nacuèxgügu na choma rü Cristu ga núma choxũ cumucü na chiixũ. ⁴—Choma rü marü cuxũ chataxëe i ñoma i naãnewa rü chayanguxëe i guxũma i puracü ga nawa choxũ cumuxũ. ⁵—Rü ñuxma Pa Chaunatüx, rü chanaxwèxe i cugüxütawa choxũ cungẽxmaxëe na choxũ nangẽxmaxũcèx ga yematama pora ga cumaã choxũ yexmaxũ ga noxri tauta naãne üxgu. ⁶—Rü guxema duũxëgü ya tüxũ quidexechixe ga ñoma ga naãnewa na choxna tüxũ cumugüxũcèx, rü marü tüxũ nüxũ chacuèxëe i texé na quiixũ i cumax. Rü woetama cuxrügü tixrü rü cuma nixĩ ga choxna tüxũ cumugüxũ. Rü tümagü rü marü naga taxĩnüe i curü ore. ⁷—Rü ñuxma rü marü nüxũ tacuèx rü guxũma i ngẽma choxna cuxãxũ, rü aixcüma cuxütawa ne naxũ. ⁸—Rü choma rü marü tümamaã nüxũ chixu ga curü ore ga chomaã nüxũ

quixuxũ. Rũ tũmagũ rũ marũ tayaxõgũ i ngẽma ore. Rũ nũxũ ticuèxãchitanũ na aixcũma cuxũtawã na ne chaxũxũ i chomax. Rũ tayaxõgũ ga cuma núma choxũ na cumuxũ. ⁹—Rũ ngẽmacèx cuxna chaca na tũxũ na curũngũxẽxũcèx. Rũ tama cuxna chaca na nũxũ curũngũxẽxũcèx i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ, natũrũ cuxna chaca na tũxũ curũngũxẽxũcèx ya guxema choxna tũxũ cumugũxe, erũ curũ duũxũgũ tixĩgũ. ¹⁰ Rũ guxãma ya yĩxema choxrũgũ ixĩgũxe rũ cuxrũgũ tixĩgũ. Rũ guxãma ya cuxrũgũ ixĩgũxe rũ choxrũgũ tixĩgũ. Rũ tũmagagu rũ duũxũgũ choxũ nicuèxũũgũ. ¹¹ —Choma rũ marũ tãũtãma ñoma i naãnewã changẽxmaẽcha, natũrũ i tũmagũ rũ ngẽmããcũ ñoma i naãnewã tá tangẽxmagũ ngẽxguma cuxũtawã chaxũyane. Pa Chaunatũ ya Üüncũx, rũ chanaxwèxe na curũ porã ga choxna cuxãxũmaã tũxna cudadũxũ ya yĩxema choxna tũxũ cumugũxe, na ngẽmaãcũ guxãma wũxigu rũxĩnũẽxũcèx, ngẽma cuma rũ choma na wũxigu rũxĩnũẽxũrũũ. ¹² —Rũ yexguma guxema choxna tũxũ cumugũxetanũwa chayexmagu ga ñoma ga naãnewã, rũ curũ porã ga choxna cuxãxũmaã tũxna chadau rũ tũxũ íchapoxũ. Rũ taxúema ga guxema choxna tũxũ cumugũxe rũ itayarũtauxe. Rũ Yuda ga woetama iyarũtaxuxũxicatama inayarũtaxu na yanguxũcèx i curũ ore i ümatũxũ. ¹³ —Rũ ñuxma rũ cuxũtawã tá chaxũ. Natũrũ ñomarũta ñoma i naãnewã changẽxma-yane rũ nũxũ chixu i ñãã curũ ore na tũmagũ rũ ta tũxũ nangẽxmaxũcèx i ngẽma taãẽ i aixcũma ixĩxũ i choma choxũ ngẽxmaxũ. ¹⁴ —Choma rũ marũ tũmamaã nũxũ chixu i curũ ore. Natũrũ ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ rũ tũmachi naxaie, erũ tũma rũ tama naxrũũ tixĩgũ, ngẽxgumarũũ i choma rũ tama ñoma i naãnecũãxrũũ chixĩ. ¹⁵ —Tama cuxna tũmacèx chaca na tũxũ na quigagũxũcèx i ñoma i naãnewã. Natũrũ cuxna chaca na tũxũ na ícupoxũxũcèx nũxna i ngoxo i Chataná. ¹⁶ —Choma rũ tama ñoma i naãnecũãx chixĩ. Rũ tũmagũ rũ ta tama ñoma i naãnecũãx tixĩgũ, erũ cuxrũgũ tixĩgũ i ñuxmax. ¹⁷ —Curũ ore rũ aixcũma nixĩ. Rũ chanaxwèxe i tũxũ cungũxẽẽ i curũ ore, na aixcũma cupéxewa tixũünexũcèx ya yĩxema choxna tũxũ cumugũxe. ¹⁸ —Rũ yexgumarũũ ga ñoma ga naãnecũãx ga duũxũgũtanũwa choxũ na cumuxũrũũ, rũ ngẽxgumarũũ i choma rũ ta ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ-tanũwa tũxũ chamugũ. ¹⁹ —Rũ tũmagagu chaugũ ichaxã na tũxũ changũxẽẽxũcèx i curũ ore i aixcũma ixĩxũ, na cupéxewa tixũünexũcèx ya yĩxema choxna tũxũ cumugũxe. ²⁰ —Natũrũ tama yĩxema ñuxma yaxõgũxecèxicatama cuxna chaca. Natũrũ cuxna chaca ta tũmacèx ya yĩxema yixcũra tá yaxõgũxe nagagu i tũmaãrũ ore ya yĩxema ñuxma yaxõgũxe. ²¹ —Rũ guxãma ya yĩxema cuxna chaca na aixcũma wũxitama tixĩgũxũcèx. Rũ ngẽma cuma rũ choma na wũxitama ixĩgũxũrũũ, Pa Chaunatũx, rũ chanaxwèxe i guxãma i tũma rũ ta wũxitama tixĩgũ. Rũ ngẽmaãcũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ, rũ tá nayaxõgũ na cuma núma choxũ cumuxũ. ²² —Rũ choma rũ marũ tũxna chanaxã i ngẽmatama porã i cuma choxna cuxãxũ na ngẽmaãcũ wũxitama tixĩgũxũcèx ngẽma cuma rũ choma na wũxitama ixĩgũxũrũũ. ²³ —Rũ chanaxwèxe na tũmawã changẽxmaxũ rũ cuma i chowa na cungẽxmaxũ na ngẽmaãcũ aixcũma wũxitama ixĩgũxũ i guxãma i yixema. Rũ ngẽmaãcũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ rũ tá nũxũ nicuèxãchitanũ na cuma núma choxũ cumuxũ, rũ tá nũxũ nicuèxãchitanũ na tũxũ cungechaũxũ ya yĩxema choxna tũxũ cumugũxe ngẽma na choxũ cungechaũxũrũũ. ²⁴ —Pa Chaunatũx, cuma choxna tũxũ cumugũ. Rũ chanaxwèxe i chauxũtawã tangẽxmagũ i ngẽma tá íchangẽxmaxũwa, na nũxũ tadaugũxũcèx i chorũ porã ga choxna cuxãxũ. Yerũ choxũ cungechaũ ga yexguma tauta naãne ixũgũgumama. ²⁵ —Pa Chaunatũ ya Mecũx, ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ rũ tama cuxũ nacuèxgũ. Natũrũ choma rũ cuxũ chacuèx. Rũ yĩxema choxna tũxũ cumugũxe rũ ta marũ nũxũ tacuèxgũ na cuma núma choxũ cumuxũ. ²⁶ —Rũ marũ tũxũ nũxũ chacuèxẽẽ na texé quiĩxũ. Rũ guxũgutãma tũxũ nũxũ chicuèxẽẽãmachigũ na cuma choxũ cungechaũxũrũũ tũgũ tangechaũgũxũcèx rũ choma rũ tũmaxũtawã na changẽxmaxũcèx —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

18

*Ngechuchuxũ niyauxgũ**(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)*

¹ Rũ yema ñaxguwena ga Ngechuchu rũ tomaã inaxũãchi, na Cheduruarũ ngatexũãrũ tocutũwa taxĩxũcèx. Rũ yéma nayexma ga wũxi ga nanetũnecũ. Rũ yemawa naxũ ga Ngechuchu tomaã. ² Rũ Yuda ga yema bexma cúãcũ Ngechuchuxũ íyaxuaxũxũ rũ nũxũ nacuèx ga yema nachica, yerũ Ngechuchu rũ muẽxpũxcũna yéma tomaã nangutaquẽxexũ. ³ Rũ yéma nangu ga Yuda namaã ga ñuxre ga churaragũ rũ ñuxre ga tupauca ga taxũneãrũ purichíagũ ga yéma namugũxũ ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ parichéugũ. Rũ meãma nixãxne, rũ yéma nanangegũ ga omũgũ. ⁴ Natũrũ ga Ngechuchu rũ marũ nũxũ nacuèx ga guxũma ga tacũ tá nũxũ na ngupetũxũ. Rũ yemacèx naxcèx nixũ, rũ nũxna naca, rũ ñanagũrũ: —¿Texécèx nixĩ i pedaugũxũ? —ñanagũrũ. ⁵ Rũ nũmagũ rũ Ngechuchuxũ nangãxũgũ, rũ ñanagũ-rũgũ: —Nacharétucũãx i Ngechuchucèx nixĩ i tadaugũxũ —ñanagũrũgũ. Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Choma chixĩ —ñanagũrũ. Rũ Yuda ga bexma cúãcũ ínaxuaxũxũ rũ yema churaragũtanũwa nayexma. ⁶ Rũ yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu: “Choma chixĩ”, ñaxgu, rũ nũgũweama nacaixũtanũ ga yema churaragũ, rũ yexma nayayi. ⁷ Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ wena nũxna naca, rũ ñanagũrũ: —¿Texécèx nixĩ i pedaugũxũ? —ñanagũrũ. Rũ nũmagũ rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Nacharétucũãx i Ngechuchucèx nixĩ i tadaugũxũ —ñanagũrũgũ. ⁸ Rũ Ngechuchu rũ wenaxãrũ ñanagũrũ nũxũ: —Marũ pemaã nũxũ chixu rũ choma chixĩ. Rũ ngẽxguma chauxcèx pedaugũgu rũ ¡ípeyaxĩxẽẽ i ñaã chorũ ngúexũgũ! —ñanagũrũ. ⁹ Rũ yemaãcũ nangupetũ na yanguxũcèx ga norũ ore ga nũmatama ga Ngechuchu nũxũ yaxuxũ ga ñaxgu:

“Yíxema Chaunatũ choxna tũxũ mugĩxe rũ taxúetãma itayarũtauxe”, ñaxgu. ¹⁰ Rũ Chimáũ ga Pedru rũ nũxũ iyexma ga wũxi ga cũxchi. Rũ ngĩxũ nayaxu ga norũ cũxchi rũ yemamaã ínadaechinũ ga paigũarũ ãẽxgacũarũ duũxũ ga Macugu ãegaxũ. Rũ norũ tũgũnechinũ ínadae. ¹¹ Natũrũ ga Ngechuchu rũ Pedruxũ ñanagũrũ: —¡Ngĩxchixũgu ngĩxũ ixucuchi i curũ cũxchi! ¿Tama éxna nũxũ cucuèx na choma rũ tá ngúxũ chingexũ ngẽma Chaunatũ chomaã naxueguxũrũũ? —ñanagũrũ.

*Anápatawa Ngechuchuxũ nagagũ**(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)*

¹² Rũ yexguma ga churaragũarũ ãẽxgacũ, namaã ga norũ churaragũ rũ tupaucaarũ purichíagũ, rũ Ngechuchuxũ niyauxgũ. Rũ nayanèixchacũũgũ. ¹³ Rũ noxri rũ ãẽxgacũ ga Anápatawa nanagagũ. Rũ Aná rũ Caipánèxtũ nixĩ. Rũ guma taunecũgu ga Caipá rũ paigũeru nixĩ. ¹⁴ Rũ yema Caipá nixĩ ga ũpaacũ yema Yudũgũarũ ãẽxgacũgũmaã nũxũ ixuxũ ga na namemaẽxũ ga wũxitama ga yatũ guxũma ga Yudũgũcèx na yuxũ.

*Pedru rũ Ngechuchuxũ nixã**(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

¹⁵ Rũ choma rũ Chimáũ ga Pedru rũ wũxigu Ngechuchuwe tarũxĩ. Rũ yema paigũarũ ãẽxgacũ rũ choxũ nacuèx. Rũ yemacèx ga choma rũ wũxigu Ngechuchumaã tichocu ga ãẽxgacũpataèxtũwa. ¹⁶ Natũrũ ga Pedru rũ ñãxãrũ dũxétũgutama narũxãũx. Rũ yemacèx íchaxũxũ ga choma, rũ yema ñãxãrũ dauruũ ga ngecũmaã chayarũdexa rũ yexguma Pedruxũ iyamucuchi. ¹⁷ Rũ yexguma ga yema ngecũ ga ñãxãrũ dauruũ, rũ Pedruna ica, rũ ngĩgũrũgũ: —¿Tama éxna cuma rũ ta wũxi i norũ ngúexũ quiĩxũ i ngẽma yatũ i yayauxgũxũ? —ngĩgũrũgũ. Rũ Pedru ngĩxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Tama nixĩ —ñanagũrũ. ¹⁸ Rũ yéma ñãxtũwa rũ ãẽxgacũarũ duũxũgũ rũ purichíagũ rũ nanaxũgũ ga

wüxi ga üxü, yerü nagáuane. Rü guma üxüxetüarü ngaicamagu nachigü, rü yéma nügü ninaixüğü. Rü Pedru rü ta yéma nügü nanaixü naxëtüwa ga guma üxü.

Paigüarü äëxgacü rü Ngechuchuna naca
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Rü yema paigüarü äëxgacü rü inanaxüğü ga Ngechuchuna na naçaxü, rü ñanagürü: —¿Tacü nixi ga duixüğüxü namaã cungüexëxü? ¿Rü texëgü tixi ya yixema curü ngüexüğü? —ñanagürü. ²⁰ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Choma rü guxü ga duixüğüpëxewa nüxü chixu ga chorü ore. Rü ngutaquëxepataügüwa rü tupauca ya taxünewa i ngextá guxüma i Yudüğü íngutaquëxëgüxüwa chanangüexëë ga duixüğü. Rü yemaäcü taxüüma ichicux ga chorü ore. ²¹ —¿Rü tuxcüü i choxna cuçaxü i ñuxmax? Ècü, ¡nüxna naca i ngëma duixüğü ga nüxü ñnüëxü ga chorü ore! Rü nümagü tá cumaã nüxü nixugüe ga çacüchigaxü namaã na chixuxü. Erü nümagü rü nüxü nacüexgü i guxüma ga çacü ga namaã nüxü chixuxü —ñanagürü. ²² Rü yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rü wüxi ga tupauca ga taxüneärü purichía ga naxütagu chixü, rü Ngechuchuchiwegu nidagü. Rü ñanagürü Ngechuchuxü: —¿Tuxcüü ngëmaäcü cunangäxü ya daa paigüarü äëxgacü? —ñanagürü. ²³ Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Rü ngëxguma çacü rü chixëxüxü chixuxgu, ¡rü nüxü ixu na ñuxäcü chixri na chidexaxü! Natürü ega chorü ore rü aixcüma yixügu, rü ¿tuxcüü i choxü quidagüxü i ñuxmax? —ñanagürü. ²⁴ Rü yexguma ga Aná rü Ngechuchuxü yanáäcüma paigüarü äëxgacü ga Caipäxütawa nanamu.

Pedru rü wenaxärü tama Ngechuchuxü nacüxneta
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Rü yoxni ga Pedru rü üxüarü ngaicamagu nachiecha, rü yéma nügü nanaixüäma. Rü yema yéma yexmagüxü rü nüxna nacagüe, rü ñanagürüğü: —¿Tama éxna cuma rü ta norü ngüexü quixü i ngëma yatü i yayauxgüxü? —ñanagürüğü. Natürü ga Pedru rü tama nügü nixu, rü ñanagürü: —Tama nixi —ñanagürü. ²⁶ Rü yéma nayexma ga wüxi ga paigüarü äëxgacüarü duixü. Rü yema rü Pedru ídaechinüxütanüxü nixi. Rü Pedruna naca, rü ñanagürü: —¿Tama éxna cuma yixü ga nanetünecüwa Ngechuchumaã cuxü chadauxü? —ñanagürü. ²⁷ Rü Pedru rü wena tama nügü nixu. Rü yexgumatama nica ga otá.

Ngechuchu rü Piratu- pëxewa nayexma
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Rü yexguma Ngechuchumaã nüxü nachauegu ga nüxna na nacagüxü, rü Caipá-patawa ínanagaxüchigü rü Yudéaneärü äëxgacü ga Dumacüãxpatawa nanagagü. Natürü marü ningóonechaü ga yexguma rü yemacëx ga yema Yudüğü rü tama guma äëxgacüpatagu nachocu, yerü norü mügü nüxü nixu rü taxü ga pecadu nixi na wüxi ga Dumacüãxpatagu na nachocuxü ga yema ngunëxügu. Rü yemaäcü tama Tupanapëxewa nügü nixüaarü maxüãxëëgüchaü, yerü yexguma nügü yaxüaarü maxüãxëëgügu, rü taxucürüwa nanangöxgü ga òna ga Üpetüchigaarü petacëx namëxëëxü. ²⁹ Rü yemacëx ga guma äëxgacü ga Dumacüãx ga Piratu rü napatawa ínaxüxü ga duixüğümaã na yadëxaxüçëx. Rü ñanagürü nüxü: —¿Çacüçëx ípenaxuaxü ya daa yatü? —ñanagürü. ³⁰ Rü nümagü rü Piratuxü nangäxüğü, rü ñanagürüğü: —Ngëxguma chi tama wüxi i taxü i chixëxü naxüxgu, rü täü chima cuxütawa tanaga —ñanagürüğü. ³¹ Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Ècü perü äëxgacügüxütawa penaga, rü perü mügü pemaã nüxü ixuxüäcüma penapoxcux! —ñanagürü. Natürü ga yema Yudüğü rü Piratuxü nangäxüğü, rü ñanagürüğü: —Natürü pema i Dumacüãxgü rü marü toxna penachuxu na texëxü timëxgüxü tümaärü chixëxüçëx —ñanagürüğü. ³² Rü yemaäcü ningu ga

yema ore ga Ngechuchu ũpaacü nüxũ ixuxũ ga ñuxãcü tá na nayuxũ. ³³ Rü Piratu rü wenaxãrũ napatagu naxücu, rü Ngechuchucèx nangema. Rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Cuma yĩxũ i Yudúgüarũ Æëxgacü quiĩxũ? —ñanagürü. ³⁴ Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —¿Cuechamatama i nagu curüxĩnũxũ na ngẽmaãcü choxna cuçaxũ, rü éxna togü marü cumaã nüxũ nixu na ngẽmaãcü choxna cuçaxũcèx? —ñanagürü. ³⁵ Rü Piratu Ngechuchuxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —¿Éxna cuma nagu curüxĩnũgu rü Yudú chiĩxũ? Rü ngẽma cuchiũñanecũãxgü rü paigüarũ Æëxgacügütama nixĩ i chauxütawa cuxũ gagüxũ. ¿Éxna tacü rü chixexũ cuxü? —ñanagürü. ³⁶ Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Choma rü tama ñoma i naãnewa Æëxgacü chixĩ. Rü ngëxguma ñoma i naãnewa Æëxgacü chixĩgu, rü chorü duũxũgü rü chi Yudúgüarũ Æëxgacügümaã nügü nadai rü tãü chima choxũ niyaxgü i ngëxguma. Natürü tama ñoma i naãnewa Æëxgacü chixĩ —ñanagürü. ³⁷ Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxũ: —¿Éxna to i nachiũñanearũ Æëxgacü quixĩ i cumax? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Cumatama marü nüxũ quixu na Æëxgacü chiĩxũ. Rü yemacèx ga choma rü chabu rü ñoma ga naãnewa chaxũ na duũxũgümaã nüxũ chayarüxuxũcèx i ore i aixcüma ixĩxũ. Rü guxãma ya texé ya nüxũ cuáxchaũxẽ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, rü choxũ itarüxĩnũë i ngẽma ore i nüxũ chixuxũ —ñanagürü. ³⁸ Rü Piratu rü ñanagürü nüxũ: —¿Tacü nixĩ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ? —ñanagürü.

Ngechuchumaã nanaxuegu na yamèxgüãxũ
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Rü yemaãcü Ngechuchuna nacaxguwena ga Piratu, rü wenaxãrũ Yudúgümaã nayarüdexa. Rü ñanagürü nüxũ: —Taxuũma i chixexũxũ nawa chadau i ñãã yatü. ¿Rü tüxücüü chi inapoxcuxũ? ³⁹ —Natürü guxũguma ega Üpetüchigaarũ petawa nanguxgu, rü pecüma nixĩ na choxna naxcèx na peçaxũ na íchananguxuchixẽëxũcèx i wüxi i duũxũ i poxcuxũ. ¿Rü penaxwèxexũ na pexcèx íchananguxuchixẽëxũ i ñãã perü Æëxgacü, Pa Yudúgüx? —ñanagürü. ⁴⁰ Rü yexguma ga guxũma ga yema duũxũgü, rü tagaãcü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Tama tanaxwèxe na cuya-ngéxũ i ngẽma yatü. Rü Barabá waxi nixĩ i tanaxwèxexũ na cuyangéxũ —ñanagürügü. Rü yema Barabá rü wüxi ga máëtaxũ nixĩ.

19

¹ Rü yexguma ga Piratu rü churaragüxũ namu na Ngechuchuxũ naçuaixgüxũcèx. ² Rü yema churaragü rü chuchuxũwa nanaxügü ga wüxi ga boxũ, rü ñuxüchi naëruwa nayangèxcuchigü. Rü wüxi ga máxũ ga naxchiru ga daucharaxũgu nayacuxẽëgü. ³ Rü ñuxüchi naxcèx naxĩ, rü nüxũ nacugüeãcüma ñanagürügü nüxũ: —¿Namaxũ, Pa Yudúgüarũ Æëxgacü! —ñanagürügü. Rü nanapechiwegü. ⁴ Rü Piratu rü wenaxãrũ düxétüwa naxũ, rü Yudúgüxũ ñanagürü: —¿Dücèx! ñuxma tá nuã pepéxewa chanaga na nüxũ pecuáxũcèx na taxuũma i chixexũxũ nawa chadauxũ —ñanagürü. ⁵ Rü düxétüwa naxũ ga Ngechuchu. Rü namaã nangèxcueru ga yema boxũ ga chuchuxũwa naxügüxũ. Rü nagu nicux ga yema máxũ ga naxchiru ga daucharaxũ. Rü yex-guma ga Piratu rü Yudúgüxũ ñanagürü: —Daa nixĩ ya yima yatü —ñanagürü. ⁶ Natürü yexguma Ngechuchuxũ nadaugügu ga paigüarũ Æëxgacügü rü purichíagü, rü inanaxügüe ga aita na naxüexũ. Rü ñanagürügü: —¿Curuchawa yapota! ¿Curuchawa yapota! —ñanagürügü. Rü Piratu rü ñanagürü nüxũ: —¿Écü, peyaga rü pematama curuchawa peyapota! Erü choma rü taxuũma i chixexũxũ nawa chadau —ñanagürü ga Piratu. ⁷ Natürü ga yema Yudúgü rü Piratuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toma toxũ nangëxma i wüxi i torü mu. Rü ngẽma torü mu toxũ nüxũ nacuxèxè na namexũ na nayuxũ i ñãã yatü, yerü nüma rü nüxũ nixu ga Tupana Nane na yĩxũ —ñanagürügü. ⁸ Rü yexguma

yemaxũ naxĩnũgu ga Piratu, rü yexeraãcü namuũ. ⁹ Rü wena Ngechuchumaã napatagu naxücu. Rü yéma Ngechuchuna nayaca, rü ñanagürü: —¿Ngextácũãx quixĩ i cumax? —ñanagürü. Natürü ga Ngechuchu rü tama nanangãxũ. ¹⁰ Rü yexguma ga Piratu rü Ngechuchuxũ ñanagürü: —¿Éxna ngẽma tãütãma choxũ cungãxũ? ¿Tau éxna i nüxũ cucuãxũ na choxmẽxwa cungẽxmaxũ na curuchawa cuxũ chipotaxũ rü éxna cuxũ na íchanguxuchixẽẽxücèx? —ñanagürü. ¹¹ Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tãũ chima cuxmẽxwa changẽxma, ega tama Tupana naxwèxegu. Rü ngẽmacèx nixĩ i ngẽma duũxũgü i cuxna choxũ mugũxũ rü curü yexera poraãcü napecaduãxgü —ñanagürü. ¹² Rü yemawena rü Piratu nagu narüxĩnũ ga ñuxãcü Ngechuchuxũ na ínanguxuchixẽẽegaxũ. Natürü yema Yudügü rü poraãcü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Ngẽxguma tá ícunanguxuchixẽẽxgu rü tama curü ãẽxgacü ya tacü ya Dumacũãx ya Chécharuxũ cungechaũ. Erü ngexerúxe ya ãẽxgacü ya tacüxũ tügü ingucuchixẽẽexẽ, rü Dumacũãx ya ãẽxgacü ya tacü ya Chécharuarü uwanü tixĩ —ñanagürügü. ¹³ Rü yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Piratu, rü churaragũxũ namu ga Ngechuchuxũ düxétüwa na nagagũxücèx. Rü nawa nayarüto ga wüxi ga tohicaũ ga taxũ ga nutagünaxcèx ga togawa rü Gabatagu ãegaxũ. Rü yema nachicawa nixĩ ga poxcuexũ ga duũxũgüna naçaxũ ga ãẽxgacü. ¹⁴ Rü wüxi ga ngunexũ nataxu ga Üpetüchigaarü petawa na nanguxũ ga yexguma, rü marü tocuchiwa nangu. Rü Piratu rü Yudügũxũ ñanagürü: —¿Daa nixĩ ya yima perü ãẽxgacü! ñanagürü. ¹⁵ Natürü ga nümagü rü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Tanaxwèxe na nayuxũ. Rü ¿curuchawa yapota! —ñanagürügü. Rü Piratu nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxãcü i choma rü ichanamu na curuchawa yapotagũãxücèx ya perü ãẽxgacü? —ñanagürü. Natürü ga paigüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Yima ãẽxgacü ya tacü ya Chécharu ya Dumawa ngẽxmacü rü yima nixĩ ya torü ãẽxgacü, rü nataxuma i to —ñanagürügü. ¹⁶ Rü yexguma ga Piratu rü yema Yudügüna Ngechuchuxũ namu na curuchawa yapotagũãxücèx. Rü nümagü rü nayagagü.

Curuchawa Ngechuchuxũ nipotagü
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

¹⁷ Rü ínaxũxũ ga Ngechuchu, rü norü curucha ngĩxũ ininge. Rü yéma nanagagü nawa ga wüxi ga nachica ga “Duũxẽeruchinèxãgu” ãegaxũ. Rü yema rü Górguta nixĩ ga naega ga togawa. ¹⁸ Rü yéma curuchawa Ngechuchuxũ nayarüpotagü. Rü Ngechuchurüü curuchawa nayapotagü ga taxre ga to ga yatügü, rü wüxi ga norü tügünecüwawa rü to ga norü toxwecüwawa. ¹⁹ Rü Piratu rü churaragũxũ namu na Ngechuchuarü curuchatapèxewa na yapocuchigüãxücèx ga wüxi ga mürapewaxacü ga ãegatachinüxũ ga ñaxũ:

“Ngechuchu ya Nacharétucũãx ya Yudügüarü ãẽxgacü”, ñaxũ. ²⁰ Rü muxũma ga yema Yudügü nüxũ nadaumatü ga yema namatü ga mürapewaxacügu üxũ. Yerü yema nachica ga Ngechuchuxũ curuchawa íyanapotagũxüwa, rü ñaneãrü ngaicamana nixĩ. Rü tomaẽxpüx ga nagawa naxümatü ga yema naega ga yema mürapewawa. Rü togawa rü Griégugügawa rü Dumacũãxgügawa naxümatü. ²¹ Rü yemacèx ga yema Yudügüarü paigüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũ ñanagürügü: —Toma rü tama tanaxwèxe i cunaxümatü i “Yudügüarü ãẽxgacü”, ñaxũ. Rü narümemaẽ nixĩ i cunaxümatü rü ñacurügü:

“Nügü ixücü na Yudügüarü ãẽxgacü yĩxũ”, ñacurügü. ²² Natürü Piratu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma chaxümatüxü rü marü ngẽxma naxümatü —ñanagürü. ²³ Rü curuchawa marü Ngechuchuxũ yapotagüguwena ga churaragü, rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü yema ãgümücü ga churaragü rü nügümaã nayatoye ga naxchiru. Rü nanayauxgü ta ga norü gãuxũchiru ga máxũ. Natürü taxuwama narüngèixte, yerü woetama yemaãcü naxü. ²⁴ Rü yemacèx ga yema churaragü rü nügümaã ñanagürügü:

—¡Tãútáma nagu tagaugüe! Rù narümemaë nixĩ i naxcèx tá naxĩnücèxwèxegü rù ngĩxũ tañanagügü i wüxi i dñeru na ngēmawa nüxũ icuèxgüxücèx na texéarü tá na yĩxũ —ñanagürügü. Rù yemaäcü ningu ga Tupanaärü ore ga ümatüxũ ga ñaxũ: “Nügümaã nayatoye i chauxchiru, rù naxcèx ngĩxũ tanañanagügü i wüxi i dñeru”, ñaxũ. Rù aixcüma yemaäcü nixĩ ga naxügüäxũ ga churaragü. ²⁵ Rù Ngechuchuarü curuchapünewa iyexma ga naë ga María, rù ngĩeyèx, rù María ga Creopá naxmèx, rù María ga Magadácũäx. ²⁶ Rù yexguma Ngechuchu naëxũ dèuxgu ga yexma chauxütagu na nachixũ, rù ñanagürü ngĩxũ: —Pa Mamax, yima nixĩ ya cune, —ñanagürü. ²⁷ Rù yemawena, rù ñanagürü choxũ: —Ngēma iyixĩ i cue —ñanagürü. Rù yexgumamama rù chopatawa ngĩxũ chayaxu. Rù chauxütawa iyexmaëcha.

Nayu ga Ngechuchu

²⁸ Rù Ngechuchu nüxũ nacuèx ga marü na yanguxũ ga guxüma ga norü puracü ga ñoma ga nañewa. Rù yema Tupanaärü ore ga ümatüxũ na yanguxèèxücèx, rù ñanagürü: —Chitawa —ñanagürü. ²⁹ Rù yéma iyexma ga wüxi ga tũxüxcü ga binu ga marü üxchiücümaã äacüxcü. Rù wüxi ga tüèxmü guma binumaã niwaixèègü, rù wüxi ga dexnemenèxäwa nayanèix. Rù yemamaã naäxgu nanawéxgü. ³⁰ Rù Ngechuchu nayaxaxü ga guma binu ga üxchiücü rù ñanagürü: —Marü ningu i guxüma i chorü puracü —ñanagürü. Rù ñuxüchi inayarümaxächieru, rù nayu.

Wüxi ga churara rù wocaxemaã Ngechuchuxũ nacanapacütüxũ

³¹ Natürü ga yema Yudíugüarü äèxgacügü rù tama nanaxwèxegü ga curuchagüwa na nayexmagüxũ ga yema naxünegü. Yerü moxüäcü rù ngüxchigaarü ngunexũ nixĩ. Rù yema Yudíugücèx rù yema nixĩ ga guxü ga ngüxchigaarü ngunexüärü yexera ga üünexũ, yerü norü peta ga Üpetüchigaarü ügü nixĩ. Rù yemacèx Piratuna naxcèx nacagü na churaragü yéma namugüxücèx na yapoyeparagüäxücèx na paxa nayuexücèx ga yema curuchawa ipotagüxũ, rù paxa na nadeäxücèx ga curuchawa naxüpa ga ngüxchigaarü ngunexũ. ³² Rù yéma naxĩ ga churaragü rù inanapoeparagü ga yema taxre ga yatügü ga Ngechuchumaã yéma curuchawa ipotagüxũ. ³³ Rù Ngechuchucèx naxĩ ga churaragü, natürü nüxũ nadaugü ga marü na nayuxũ. Rù yemacèx tama nayapoyeparagü. ³⁴ Natürü wüxi ga churara rù Ngechuchuxũ nacanapacütüxũ. Rù yexgumatama ínayèxüchi ga nagü rù dexá. ³⁵ Rù choma i Cuáũ rù nüxũ chadau i guxüma ga ñaã pemaã nüxũ chixuxũ. Rù aixcüma nixĩ i ñaã chorü ore. Rù chomatama nüxũ chacuèx i aixcüma na yĩxũ, rù pemaã nüxũ chixu na pema rù ta peyaxögüxücèx. ³⁶ Rù yema nangupetü na yanguxücèx i Tupanaärü ore i ümatüxũ i ñaxũ: “Rù taxúnetáma ya naxchinèxã nipoyegü”, ñaxũ. ³⁷ Rù toxnamana i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rù ñanagürü: “Tá nüxũ narüdaunü ya yima nacanapacütüxügüäcü”, ñanagürü.

Ngechuchuxũ inatèxgü

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Rù nayexma ga wüxi ga yatü ga Arimatéacũäx ga Yúchegu äegacü. Rù nüma rù ta Ngechuchuaxü nayaxõ, natürü cúäcü nayaxõ yerü natanüxũ ga Yudíugüarü äèxgacügüxũ namuũ. Rù guma nixĩ ga Piratuna yaçacü na nayauxäxücèx ga Ngechuchuxüne. Rù Piratu rü: —Ngü, —ñanagürü. Rù yexguma ga Yúche rù yéma naxü ga curuchawa íyapotaxüwa, rù curuchawa nayayaxu ga naxüne ga Ngechuchu. ³⁹ Rù yéma nangu ga Nicodému ga üpaacü chütacü Ngechuchuxütagu naxüañecü. Rù yéma nanange ga 30 kilo naguxũ ga pumara ga yixichixũ na Ngechuchuxũ namaã nachaxünegüxücèx. ⁴⁰ Rù yemaäcü ga Yúche rù Nicodému rù curuchawa nanayauxgü

ga naxũne ga Ngechuchu. Rü naxchiru ga marü pumaracharaxũmaã nayanãixpũxũgũ. Yerü yema nixĩ ga tocũma ga toma ga Yudũgũ ga yexguma wũxi ga yueta tũxũ itatèxgũgu. ⁴¹ Rü yema nachica ga Ngechuchu curuchawa ípotaxũwa nayexma ga wũxi ga nanetũnecũ. Rü yema nanetũnecũwa nayexma ga wũxi ga naxmaxũ ga yexwacaxũxũ ga taguma texéxũ nagu natèxgũxũ. ⁴² Rü yema naxmaxũgu nayaxũcuchigũ ga Ngechuchuxũne yerü nangaicama, rü paxa tá ningune ga ngũxchigaarü ngunexũcèx.

20

*Ínarũda ga Ngechuchu**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

¹ Rü yũxũarü pèxmamaxũchi ga tauta meã yangóonegu, rü María ga Magadácũãx rü Ngechuchuxũ íyaxũcuchigũxũwa ixũ. Rü nüxũ idau ga guma nuta ga Ngechuchumaxũ namaã rüngũxtaũcü, rü marü na ínaxũgachixũ. ² Rü yexgumatama iinaãchi, rü yema choma rü Chimáũ ga Pedrumaã ítayexmagũxũwa ína. Rü ngĩgürũgũ toxũ: —Rü marü nanayauxgũ ya Cori ya Ngechuchu i naxmaxũwa. Rü tama nüxũ tacuèx na ngexta na naxũgũãxũ —ngĩgürũgũ. ³ Rü yexguma ga choma rü Pedru rü Ngechuchuxũ íyaxũcuchigũxũwa taxĩ. ⁴ Rü wũxigu itaxũãchi ga tomãx, natürü ga choma rü porãcü Pedruarü yexera ichañaãchi. Rü chaxira Ngechuchuxũ íyaxũcuchixũwa changu. ⁵ Rü ichayarũmaxãchi na nagu chidaucuchixũcèx. Rü nüxũ chadau ga naxchiru ga namaã yanãixpũxũgũãxũ ga yexma na naxũxũ. Natürü tama aixepegu chaxũcu. ⁶ Rü choweamã ínangu ga Chimáũ ga Pedru. Rü nüma rü yema naxmaxũgu naxũcu. Rü nüma rü ta nüxũ nadau ga yema naxchiru ga namaã yanãixpũxũchiréxũ. ⁷ Rü nüxũ nadau ta ga naxchiru ga namaã yanèixèrugũãxũ ga meãma dixcumũxũ ga nüxruguma üxũ. Rü tama wũxigu namaã nanu ga yema naxchiru ga namaã yanãixpũxũgũãxũ. ⁸ Rü yexguma ga choma ga chaxiraxũchi yéma na changuxũ, rü choma rü ta chixũcu. Rü nüxũ chadau ga guxũma, rü chayaxõ ga Ngechuchu rü marü wena na namaxũxũ. ⁹ Yerü noxri rü tama nüxũ tacuèxgũéga ga yema Tupanaãrũ ore ga ümatũxũ ga ñaxũ: “Cristu rü tá wena namaxũ”, ñaxũ. ¹⁰ Rü yexguma ga toma rü tochiũcèx tawoegu.

*Ngechuchu rü ngĩxcèx nangox ga María ga Magadácũãx**(Mt 16.9-11)*

¹¹ Natürü ga María rü yexma irũxãũx naxũtagu ga Ngechuchumaxũ. Rü yéma ixaxu. Rü naxauxãcüma iyarũmaxãchi, rü nagu iyadaucuchi ga naxmaxũ. ¹² Rü nüxũ idau ga taxre ga daxũcüãx ga Tupanaãrũ orearü ngerũgũ ga icómũchiruxũ. Rü Ngechuchuxũne ixũchiréxũwa narütogũ, rü wũxi ga Ngechuchueru ixũxũwaama rü to ga nacütawaama. ¹³ Rü yema daxũcüãx ga duũxũgũ rü ngĩxna nacagũe, rü ñanagürũgũ: —Pa Ngecüx, ¿tacüçèx cuxaxu? —ñanagürũgũ. Rü ngĩma rü inangãxũ, rü ngĩgürũgũ: —Chaxaxu erü nayangegũ i naxũne ya chorü Cori, rü tama nüxũ chacuèx na ngexta naxũgũãxũ —ngĩgürũgũ. ¹⁴ Rü yexgumatama yema ngĩxgu, rü ngĩgũweama idau. Rü nüxũ idau ga Ngechuchu ga ngĩxũtawa na nayexmaxũ. Natürü tama nüxũ icuèx ga Ngechuchu na yĩxũ ga guma. ¹⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxna naca, rü ñanagürũ: —Pa Ngecüx, ¿tacüçèx cuxaxu? ¿Rü texècèx nixĩ i cudauxũ? —ñanagürũ. Rü ngĩma nüxũ nacuèxgu rü yema nixĩ ga yema nanetũnecũarü dauruũ. Rü yemacèx ngĩgürũgũ nüxũ: —Pa Corix, ega cuma cuyangexgu i naxũne ya Ngechuchu, rü ¿chomaã nüxũ ixu na ngexta na cunaxũxũ na choma chayayaxuxũcèx! —ngĩgürũgũ. ¹⁶ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürũ ngĩxũ: —Pa Maríax —ñanagürũ. Rü ngĩma rü naxcèx idaueguãchi, rü togawa ngĩgürũgũ nüxũ: —Pa Rabunix —ngĩgürũgũ. Rü ngẽma rü “Pa Ngũexèèruũx”, ñaxũchiga nixĩ. ¹⁷ Rü Ngechuchu rü ñanagürũ ngĩxũ: —¿Tãxũ i choxũ quingõgũxũ, erü

tauta Chaunatüxütawa chaxü! ¡Natürü ngema chaueneëgütanüwa naxü rü namaã nüxü yarüxu na choma rü tá Chaunatü ya chorü Tupana ya Penatü ya perü Tupanaxütawa chaxüxü! —ñanagürü. ¹⁸ Rü yexguma ga María ga Magadácüãx rü tomaã nüxü iyarüxu ga marü nüxü na nadauxü ga Cori ga Ngechu-chu. Rü ñuxüchi tomaã nüxü iyaxu ga yema ore ga Ngechuchu ngĩmaã nüxü ixuxü.

Norü ngúexügücèx nangox ga Ngechuchu
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Rü yema yüxüarü ngunexüärü chütacü, rü tangutaquéxegü ga toma ga Ngechucharü ngúexügü. Rü togü tarüwãtaügü, yerü yema Yudíugüarü ãëxgacügüxü tamuüë. Rü Ngechuchu rü ngürüãchi yéma nangox, rü torü ngãxütanügu nachi. Rü toxü narümoxë, rü ñanagürü: —¡Petaãëgü! —ñanagürü. ²⁰ Rü yema ñaxguwena rü toxü nügü nawéméx, rü nügü inawépacütüxü. Rü tomagü ga norü ngúexügü rü tataãëgü, yerü nüxü tadaugü ga guma torü Cori. ²¹ Rü yexguma rü wenaxärü ñanagürü toxü: —¡Petaãëgü! Rü yema Chaunatü núma choxü na muxürüü tátama nixi i pexü chamuxü i chomax —ñanagürü. ²² Rü yexguma rü toétü “cue” ñanagürü ga Ngechuchu. Rü ñuxüchi ñanagürü toxü: —¡Penayauxgü i Tupanaãë i Üünexü! ²³ Rü ngëxguma duüxügü nüxü rüxoegu i norü pecadugü, rü pema rü pexü nangëxma i pora na namaã nüxü pixuxü na Tupana marü nüxü nüxü rüngümaxü i norü pecadugü. Natürü ngëxguma duüxügü tama nüxü rüxoegu i norü pecadugü, rü pema rü pexü nangëxma i pora na namaã nüxü pixuxü na marü ngëma norü pecadugüwatama nangëxmagüxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Tumachi nüxü nadau ga Cori ga wena maxücü

²⁴ Natürü totanüxü ga Tumachi ga Wüxigu Buexümaã taxugüxü, rü tama totanüwa nayexma ga yexguma Ngechuchu toxçèx ngoxgu. ²⁵ Rü yixcama ga toma rü Tumachimaã nüxü tixugüe, rü ñatarügügü: —Marü nüxü tadau ya törü Cori ya Ngechuchu —ñatarügügü. Natürü ga Tumachi rü toxü nangãxü rü ñanagürü: —Ngëxguma tama nüxü chadèuxgu i norü itapuamaxü i naxméxwa rü tama nüxü chingögügu i ngëma itapuamaxü rü ngëma norü cana-pacütüxü, rü täütáma chayaxõ i ngëma ore i chomaã nüxü pixuxü —ñanagürü. ²⁶ Rü 8 ga ngunexüguwena rü wenaxärü tangutaquéxegü ga toma ga wüxi ga ípatawa. Rü totanüwa nayexma ga Tumachi ga yexguma. Rü woo ga na nawãtaxü ga ñãx, rü ngürüãchi yéma nangox ga Ngechuchu, rü torü ngãxütanügu nachi. Rü toxü narümoxë, rü ñanagürü: —¡Petaãëgü! —ñanagürü. ²⁷ Rü yexguma Tumachixü ñanagürü ga Ngechuchu: —¡Nüxü ingögü i ñãã chorü itapuamaxü i choxméxwa ngëxmaxü, rü nüxü nadau ya daa choxméx! ¡Rü nuxa chorü canapacütüxügu ingögü! ¡Rü nüxü rüxo na tama cuyaxõxü! ¡Rü meãma yaxõ i ñuxmax! —ñanagürü. ²⁸ Rü yexguma ga Tumachi rü Ngechuchuxü nangãxü, rü ñanagürü: —Pa Chorü Corix, cuma nixi i chorü Tupana quiixü —ñanagürü. ²⁹ Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Pa Tumachix, cuma cuyaxõ i ñuxma erü choxü cudau. Natürü tataãëgü ya yíxema tama choxü daugüácüma yaxögüxe —ñanagürü.

Ƨacüçèx naxümatü i ñãã popera

³⁰ Rü Ngechuchu rü topéxewa nanaxü ga muxüma ga to ga mexügü ga cuèxruügü i tama ñãã poperagu ümatüxü. ³¹ Natürü guxüma i ñãã poperagu ümatüxü, rü naxümatü na peyaxögüxüçèx na Ngechuchu rü Cristu ya Tupana Nane na yíixü. Rü ngëxguma nüxü peyaxögügu rü tá pexü nangëxma i maxü i taguma gúxü.

21

Ngechuchu rü 7 ga norü ngúexüügücèx nangox

¹ Rü yemawena ga Ngechuchu rü wenaxärü toxçèx nangox naxtaxa ga Gariréaanacüwa. Rü Tibéria nixĩ ga to ga naega. Rü ñaäcü nixĩ ga toxçèx nangóxü. ² Rü wüxiwa tayexmagü ga choma rü Chaütiágu ga Zebedeu nanegü rü Chimáü ga Pedru, rü Tumachi ga Wüxigu Buexümaã taxugüxü, rü Natanae ga Gariréaanegune ga ñane ga Canácüãx, rü to ga taxre ga tomücügü ga Ngechuchuarü ngúexüügü. ³ Rü Chimáü ga Pedru rü ñanagürü toxü: —Tá chayapüchae —ñanagürü. Rü yexguma ga toma rü tanangãxüügü, rü ñatarügügü nüxü: —Toma rü tá ta cuwe tarüxĩ —ñatarügügü. Rü yéma taxĩ, rü wüxi ga nguegu tichoü. Natürü yema chütaxügu rü taxuüma ga choxni tiyauxgü. ⁴ Rü yexguma noxri yangóonegu rü Ngechuchu toxçèx nangox ga naxtaxaanacüwa. Natürü ga toma rü tama nüxü tacuèxgü ga Ngechuchu na yïixü. ⁵ Rü yexguma ga Ngechuchu rü toxna naca, rü ñanagürü toxü: —Pa Ngextüxücügüx, ¿éxna taxuüma i choxni piyauxgü? —ñanagürü. Rü toma rü tanangãxüügü rü ñatarügügü: —Taxuüma —ñatarügügü. ⁶ Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —¡Peweüärü tügüneçüwawaama penatáe i perü pücha! rü tá ípenayauxü i choxni —ñanagürü. Rü yémaãma tanatágü ga torü pücha, rü taxucürüwa ítanatüächigü, yerü muxüchixü ga choxni tiyauxgü. ⁷ Rü yexguma ga choma rü Pedruxü ñacharügü: —Yima nixĩ ya Cori ya Ngechuchu —ñacharügü. Rü yexguma yemaxü naxínügu ga Pedru ga guma na yïixü ga Cori, rü nicüxcuchi ga naxchiru yerü noxri rü ínacüxuchichiréx. Rü natüchiüwa nayuxu, rü naxänacüwa naxçèx nawèxè. ⁸ Rü toma ga natanüxü rü nguemaátama naxänacüwa taxägü. Rü yéma tanatügü ga yema pücha ga choxnimaã ääcuxü yerü 100 metruxicatama nataxu ga na naxänacüwa na tangugüxü. ⁹ Rü yexguma nguewa ítachoügu rü yéma nüxü tatau ga wüxi ga üxü, rü naxëtügu naxü ga wüxi ga choxni. Rü yéma nayexma ta ga wüxi ga pãü. ¹⁰ Rü Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —¡Nuãta penge i ñuxre i ngéma choxni i ípeyaxüxü! —ñanagürü. ¹¹ Rü Chimáü ga Pedru rü nguegu nixüe. Rü yema püchamaã naxnücügu ínanatüächiwetaü ga choxni ga ínayauxüxü. Rü 153 ga choxni ga itaxü nayexma nawa ga yema pücha. Rü woo ga na namuxüchixü, rü tama narügáü ga pücha. ¹² Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —¡Nuã pexĩ rü peyachibüe! —ñanagürü. Rü taxúema ga toma rü nüxna tacaxchaü na texé yïixü ga nümax, yerü marü nüxü tacuèxgü ga guma na yïixü ga Cori ga Ngechuchu. ¹³ Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéma toxütawa naxü. Rü nanayaxu ga pãü rü wüxichigü toxna nanaxã. Rü yexgumarüü ta ga choxni rü toxna nanaxã. ¹⁴ Rü yema nixĩ ga norü tomaëxpüxcüna ga toxçèx na nangóxü ga Ngechuchu ga yuwa ínadxguwena.

Ngechuchu rü Pedrumaã nidexa

¹⁵ Rü yexguma chibüewa tingugüguwena rü Ngechuchu rü Chimáü ga Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáü Pa Cuáü Nanex, ¿aixcüma choxü cungechaüxü i ñaã cumücügüxü na cungechaüxüärü yexera? —ñanagürü. Rü Pedru nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngü, Pa Corix, cuma nüxü cucuèx na cuxü changechaüxü —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Nachibüexèè i chorü duüxüügü! —ñanagürü. ¹⁶ Rü wenaxärü Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáü Pa Yoná Nanex, ¿aixcüma i choxü cungechaüxü? —ñanagürü. Rü Pedru nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngü, Pa Corix, cuma nüxü cucuèx na cuxü changechaüxü —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Ècü, ¡nüxna nadau i chorü duüxüügü! —ñanagürü. ¹⁷ Rü norü tomaëxpüxcüna wenama Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáü Pa Yoná Nanex, ¿aixcümaxüchi yïixü i choxü cungechaüxü? —ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü düxwa nangechaü, yerü norü tomaëxpüxcüna Ngechuchu nüxna naca ngoxi aixcüma nüxü nangechaü. Rü

ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, cuma nüxü cucuèx i guxüma. Rü cuma nüxü cucuèx na aixcümamaxüchi cuxü changechaüxü —ñanagürü. Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Ëcü ñnachibüexëë i chorü duüxügü! ¹⁸ —Rü aixcüma cumaã nüxü chixu rü yexguma cungextüxügu rü cugü quicuxcuchi ga na ngextá cuma ícunaxwèxexüwa cuxüxücèx. Natürü ngëxguma yaguãx quixügu rü tá quixuuchichacüü na togue cuxü icuxcuchixücèx. Rü ngëma tama cuma ícunaxwèxexüwa tá cuxü nagagü —ñanagürü. ¹⁹ Rü Ngechuchu rü yema ñanagürü na nüxü nüxü nacuèxëëxücèx ga ñuxäcü tá na nayuxü ga Pedru na yemaäcü Tupanaxü nataxëëxücèx. Rü yemawena ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Chowe rüxü! —ñanagürü.

Yema nguëxü ga Ngechuchu poraäcü nüxü ngechaüxüchiga

²⁰ Rü yexguma nügüweama nadèuxgu ga Pedru rü choxü nadau ga naweama na ne chaxüxü. Rü chomachiréx nixü ga chibüwa Ngechuchucüwawa charütöxü rü nüxna chaçaxü rü ñachaxü:

“Pa Corix, ¿texé tá tixü ya yíxema bexma cuechita cuxü íxuaxüxé?” ñachaxü. ²¹ Rü yexguma Pedru choxü dèuxgu rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿ñaã Cuáü rü tacü tá nüxü üpetüxü? —ñanagürü. ²² Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Ngëxguma choma chanaxwèxegu rü chanamaxëë ñuxmatáta wena núma chaxü. ¿Rü tüxcüxü i nagu curüxüñüxü i ngëma? Rü cuma ¡rü chowe rüxü! —ñanagürü. ²³ Rü yexguma yema chomücügü nüxü ñnüëgu ga yema chauchiga, rü nagu narüxüñüe na taxütáma chayuxü. Natürü Ngechuchu rü tama nüxü nixu ga täxütáma na chayuxü. Natürü ñanagürümare:

“Ngëxguma choma chanaxwèxegu rü chanamaxëë ñuxmatáta wena núma chaxü. ¿Rü tüxcüxü i nagu curüxüñüxü i ngëma?”, ñanagürümare. ²⁴ Rü chomatama nixü ga nüxü chadauxü i guxüma i ñaã pemaã nüxü chixuxü, rü chomatama nixü i pexcèx chanaxümatüxü i ñaã ore. Rü guxäma i toma rü nüxü tacuèx na aixcüma na yíxü i ñaã pemaã nüxü chixuxü. ²⁵ Rü nayexma ga to ga muxüchixüma ga tacü ga Ngechuchu üxü. Rü ngëxguma chi naxümatügu i guxüma ga yema naxüxüchiga, rü nagu charüxüñügu rü täü chima ñoma i naãnegu name i ngëma poperagü i nachiga ümatüxü.

NGECHUCHUARÜ NGÜEXÜGÜ GA YAMUGÜXÜÄRÜ PURACÜCHIGA

Tupana inaxuneta rü tá ínangu i Naãe i Üünexü

¹⁻² Pa Mecü Pa Teóquirux, nüxíra chaxümatüxü ga poperawa cumaã nüxü chixu ga guxüma ga Ngechuchu üxü rü duüxügüxü namaã nangüexëxü ga noxritama inaxügüägu ga norü puracü ñuxmata yema ngunexü ga Tupana daxüguxü ga naãnewa nagaxgu. Rü yexguma tauta daxüguxü ga naãnewa naxüxgu ga Ngechuchu rü nayadexechi ga norü ngüexügu ga yamugüchaüxü na Tupanaärü puracü naxügüxücëx. Rü Tupanaãe i Üünexüärü poramaã nanangüexëe ga yema duüxügü, rü namaã nüxü nixu ga tacü tá na naxüexü. ³ Rü yexguma marü yuwa ínadxguwena ga nüma ga Ngechuchu rü 40 ga ngunexügu rü nügu nangoxëxü naxcëx ga norü ngüexügu rü muxüma ga togü ga nüxü yaxögüxü na yemaãcü nüxü nacüexgüxücëx na aixcüma wena namaxüxü. Rü namaã nüxü nixuchiga na ñuxäcü na yixü i Tupana äëxgacü íyixüwa. ⁴ Rü yexguma yema ngüexügu ga yamugüxütanüwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü namaã nüxü nixu ga tama nüxna na ngextá naxüxücëx ga Yerucharéü. Rü ñanagürü nüxü: —Ípenanguxëe i ngëma Tupanaãe i Üünexü ga Chaunatü pemaã ixunetaxü ga pemaã nüxü chixuchigaxü! ⁵ Aixcüma nixí ga Cuáü rü dexáwa duüxügüxü ínabaiüxëxü, natürü i pema rü täütáma muxü i ngunexü nangupetü na Tupanaãe i Üünexü tá pexna nguxü —ñanagürü.

Daxüguxü ga naãnewa naxü ga Ngechuchu

⁶ Rü yexguma nangutaquëxegüga ga yema norü duüxügü, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿éxna ñoma tá nixí i ngunexü i marü ícunawoxü i nuã Yudüügüchiüãnewa i torü uwanügüarü churaragü na wenaxärü tomatama namaã itacuáxücëx i ñaã tochiüãne? —ñanagürügü. ⁷ Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü: —Pema rü taxucëxma nüxü pecuáxchaü i ñuxgu tá nixí i ngëma ngunexü, erü Chau-natüxicatama nüxü nangëxma i pora na nüxü naxunetaxü i ngëma ngunexü i choxna naxcëx peçaxü. ⁸ Natürü ngëxguma pexna nanguxgu i Tupanaãe i Üünexü, rü tá pexü naporaexëe. Rü tá ípechoxü na nüxü peyarüxügüexücëx i chauchiga i Yerucharéüwa, rü guxüma i Yudéaanewa, rü Chamáriaanewa, rü ñuxmatáta guxü i naãnewa nangu —ñanagürü. ⁹ Rü yexguma yema ñaxguwena rü nüxü ínadaunüyane ga norü ngüexügu, rü Tupana rü daxüguxü ga naãnewa Ngechuchuxü naga. Rü wüxi ga caixanexügu nayaxücu, rü yemaãcü tama wenaxärü nüxü nadaugü. ¹⁰ Rü yexguma Ngechuchuxü ínadaunüyane ga daxüwa na naxüxü, rü ngürüächi natanüwa nangox ga taxre ga yatü ga icómüchiruxü. ¹¹ Rü ñanagürügü nüxü: —Pa Yatügü i Gariréaanecüäx, ¿tüxcüü daxügu íperüdaunü? Erü daatama Ngechuchu ga petanüwa yexmacü rü ñuxma Tupana daxüwa nagacü, rü ngëma ñuxma nüxü na pedaxü na ñuxäcü daxüwa naxüxü, rü ngëmaãcü tátama nixí i wena núma naxüxü —ñanagürügü.

Yudachicüü nanayauxgü ga Matía

¹² Rü yema ngüexügu ga Ngechuchu imugüxü na Tupanaärü puracü naxügüxücëx, rü nüxna ínixí ga guma mëxpüne ga Oríbunecügu äegane. Rü Yerucharéüçëx nawoegu. Rü guma ñanearü yaxü nüxna ga guma mëxpüne rü wüxi ga kilómetru nixí. ¹³ Rü yexguma Yerucharéüärü ñãnewa nangugügu, rü nagu nachocu ga guma í ga nagu napegüne. Rü dauxna naxigü naxcëx ga yema ucapu ga taxü ga nagu napegüxü. Rü nümagü nixí ga Pedru, rü Cuáü, rü Chaütiágu, rü Aüdré, rü Piripi, rü Tumachi, rü Baturumé, rü Mateu, rü Chaütiágu ga Arupéu nane, rü Chimáü ga Iporaëcüücü, rü

Yuda ga Chaütiágu naëneë. ¹⁴ Rü guxüma ga nümagü rü guxüguma nangutaquéxegüxü na wüxigu nayumüxëgüxücèx namaã ga Ngechuchueneëgü, rü ngïmaã ga María ga Ngechuchu naë, rü ñuxre ga togü ga ngexügü. ¹⁵ Rü guxüma ga yema ngunexügügu rü nangutaquéxegüxü ga yema yaxögüxü. Rü 120 nixí. Rü wüxi ga ngunexügu ga Pedru rü inachi ga norü ngäxütanüwa, rü ñanagürü: ¹⁶ —Pa Chomücügüx, marü ningu ga yema Tupanaãë i Üünexü nuxcüma Dabíxü muxü na naxümatüãxücèx nachiga ga Yuda ga namaãrü cuèxruü ixíxü naxcèx ga yema duüxügü ga Ngechuchuxü iyauxgüxü. ¹⁷ —Rü tatanüxüchiréx nixí ga Yuda, rü nüma rü ta taxrüü ñaã Tupanaãrü puracüwa napuracü ga noxrix. ¹⁸ —Natürü nüma ga Yuda rü bexma Ngechuchuxü ínaxuaxü. Rü yemacèx ga äëxgacügü rü nüxü nanaxütanü. Natürü yixcama ga Yuda rü naxcèx ínicuèx ga yema chixexü ga naxüxü, rü yemacèx nanataeguxëë ga yema dïëru. Rü yemawena rü nügü nawëxnaxã rü naïtanüwa nügü narütáe. Rü yexguma duüxügü nadaexügügu rü inanago, rü niwáixpütüwe rü ínayixü ga naünüta. Rü yema dïëru ga nataeguxëëxümaã ga äëxgacügü rü naxcèx nataxe ga wüxi ga naãne. ¹⁹ —Rü nüxü nacuáchigagü ga guxüma ga Yerucharéücüãx, rü yemacèx Achédamagu nanaxüéga ga yema naãne. Rü ngëma nixí i “Nagüchitaü” ñaxüchiga. ²⁰ —Rü Wiyægüarü poperawa yemachiga nanaxümatü ga Dabí, rü ñanagürü:

“Yixrüma rü ngëma natá ya napata, rü taxüema nagu pe”,
ñanagürü. Rü toxnamana i ngëma poperawa rü ñanagürü ta:

“Rü name nixí na togue naxüxü i ngëma norü puracü”,

ñanagürü. ²¹⁻²² —Rü nuã tatanüwa nangëxmagü i ñuxre i yatügü ga guxüguma tüxü ümücügüxü ga yexguma tatanüwa nanuxmagu ga Cori ga Ngechuchu. Rü nümagü rü tawe narüxí ga noxritama Cuáü Ngechuchuxü íbaixëëgu rü ñuxmata yema ngunexü ga daxügüxü ga naãnewa naxüxgu. Rü name nixí i ngëmatanüwa na nayaxuxü i wüxi i Yudachicüüxü na tamücü yíixücèx rü tarüü nüxü yaxuxücèx i ñuxácü wena na namaxüxü ya Ngechuchu. ²³ Rü yemawena rü nüxü naxunetagü ga taxre ga yatügü. Rü wüxi nixí ga Yúche ga Yuchugu äegaxü ga Bachabámaã naxugüxü. Rü Matía nixí ga to. ²⁴⁻²⁵ Rü ñaãcü nayumüxëgü: —Pa Corix, cuma nüxü cucuèx i guxüma i duüxügüarü maxü. ¡Rü ñuxma rü toxü nawéx i ngëxürüüxü i cuxcèx mexü i ñaã taxrewa na cunamuxücèx rü nüma na naxüãxücèx i ñaã puracü ga Yuda ítáxü ga yexguma norü poxcuwa naxüxgu! —ñanagürügü. ²⁶ Rü wüxi ga dïëru ga cuèxruü ngíxü nañanagügü na yemawa nüxü nacuèxgüxücèx ga ngëxürüüxü ga yema taxre tá na ixücuxü. Rü Matíagu nangu na yangucuchixücèx. Rü yexgumatama rü yema 11 ga duüxügü ga Ngechuchu imügüxütanügu naxã ga Matía.

2

Ínangu ga Tupanaãë i Üünexü

¹ Rü nawa nangu ga yema Yudíugüarü peta ga Pëtecóstegu äegaxü. Rü yema ngunexügu rü guxüma ga yema yaxögüxü rü wüxi ga nachicawa nangutaquéxegü. ² Rü ngürüächí daxüwa ne naxü ga wüxi ga naga ñoma wüxi ya buanecü ya taxüchicü icuxcugürüü, rü guxüne ga guma í ga nawa nayexmagünegu nayaxüga. ³ Rü naxcèx nangox ga üxüema ga ñoma naconügüraüxü. Rü yema üxüema rü nügüna nixígü, rü wüxichigü ga yema yaxögüxüna ninguchigü. ⁴ Rü guxüma ga yema yexmagüxü rü Tupanaãxë ga Üünexü nüxna nangu. Rü yema Naãë i Üünexü yadexagüxëëxüácüma inanaxügüe ga to ga nagawachigü na yadexagüxü. ⁵ Rü yema ngunexügügu rü yema petacèx Yerucharéüwa nayexmagü ga muxüma ga toxnamana ne íxü ga Yudíugü ga Tupanaga ínüëxü ga guxü ga togü ga nachíüãnewa ne íxü. ⁶ Rü yexguma nüxü naxínüëgu ga ñuxácü na yadexagüxü ga yema yaxögüxü, rü nangutaquéxegü ga muxüma ga yema

duïxügü ga toxnamana ne ìxü. Rü nabaixächiaëgü yerü yema yaxögüxü rü wüxichigü ga yema togü ga duïxügügwachigü nidexagü. ⁷ Rü yema na poraäcü nabaixächiaëgüxücèx, rü nügümaã rü ñanagürügü: —¿Tama éxna Gariréaanecüãx yixügüxü i guxü i ñaã duïxügü i tagawa idexagüxü? ⁸ —¿Rü ñuxäcü éxna i nüxü ixñüëxü i wüxichigü i yixema i taga i nawa iyaexüwa na yadexagüxü? ⁹⁻¹¹ —Yixema tixügü i Pártiaanecüãx, rü Médiaanecüãx, rü Eraúãnecüãx, rü Mechopotámiããnecüãx, rü Yudéaanecüãx, rü Capadóchiaanecüãx, rü Pötuanecüãx, rü Áchiaarü naãnecüãx, rü Piríquiaanecüãx, rü Paüpíriaanecüãx, rü Equituarü naãnecüãx, rü Díbiaarü naãnecüãx i Chirenecüãx. Rü tatanüwa nangëxma ta i duïxügü i Crétaanewa rü Arábiaarü naãnewa ne ìxü. Rü ñuxre i yixema rü Dumacüãx i Yudfugü tixügü. Rü nuã tatanüwa nangëxma ta i Dumacüãx i tama Yudfugü ixügüxü natürü tacümagu ìxü. Rü guxãma rü nüxü taxñüë na wüxichigü i tagawachigü na yadexagüxü i ñaã ngüexügü. Rü tagawa tamaã nüxü nixugüe i ñuxäcü na namexëchixü ya Tupana —ñanagürügü. ¹² Rü guxüma poraäcü nabaixächiaëgü, rü tama nüxü nacüëxgü ga ñuxäcü na yïxü ga yema. Rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tacüchiga nixi i guxüma i ñaã? —ñanagürügü. ¹³ Natürü ga togü rü nüxü nacügüecüraxü, rü ñanagürügü: —Nangãëmare rü ngëmacèx nixi i ngëmaäcü yadexagüxü —ñanagürügü.

Pedruarü dexa

¹⁴ Rü yexguma inachi ga Pedru namaã ga yema 11 ga namücügü, rü tagaäcüma ñanagürü: —Pa Yudfugü i nuxma Yerucharéügu naxñanexü rü Pa Nuãcüãxgüx, ¡rü dücax, meã iperüxñüë i ñaã tá pemaã nüxü chixuxü! ¹⁵ —Rü ñaã chomücügü rü tama nangãxë i pema nagu perüxñüëxürüü, erü pëxmamatama nixi rü ngexwacèx 9 arü orawa nangu. ¹⁶ —Natürü ñaã ñuxma nüxü pedauxü nixi ga yema Tupanaärü orearü uruü ga Yoé marü nüxü ixuchigaxü ga yexguma ñaxgux:

¹⁷ “Rü ñanagürü ya Tupana: ‘Ngëma nawa iyacuáxü i ngunexügügu rü guxü i duïxügü-tanüwa tá chanamu i Chauã i Üünexü, rü penegü rü pexacügü rü tá chauchigagu nidexagü. Rü choma rü tá chayangoxetüxëë i perü ngextüxüxügü rü tá nüxü nadaugü i ngëma tá nüxü chawéxü. Rü perü yaguãxgümaã tá chidexa i nanegüwa. ¹⁸ Rü chorü duïxügütanüwa tá chanamu i Chauã i Üünexü i ngëma ngunexügügu, rü tá chauchigagu nidexagü. ¹⁹ Rü naãnetüwewa tá ichanawéx i mexügü i taguma nüxü idauxü. Rü ñoma i naãnewa tá ichanawéx i cuèxruügü i nagü, rü üxüema, rü taemaxü. ²⁰ Rü üëxcü rü tá nixoema rü tauemacü rü tá nagürüü naduema naxüpa na wenaxärü núma naxüxü ya Cori. Rü ngëma ngunexü i nagu núma naxüxü, rü wüxi i ngunexü i mexëchixü tá nixi. ²¹ Rü guxãma ya yixema Corina çaxe na tüxü nangüxëëxücèx, rü tá tamaxë’ ”,

ñanagürü ga yema orewa. ²² Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Duïxügü Pa Yudfugüx, ¡iperüxñüë i ñaã ore! Rü pema rü meãma nüxü pecüèx rü Ngechuchu ga Nacharétucüãx rü guma nixi ga wüxi ga yatü ga Tupana pepéxewa nüxü yaxücü na Nanexüchi yïxü. Rü yemacèx ga Tupana rü norü poramaã nüxü nanaxüxëë ga muxüma ga mexügü rü cuèxruügü ga noxri taguma nüxü idauxü. ²³ —Rü Tupana pexna nanamu ga guma Ngechuchu na pecaducèx nayuxücèx yerü yemaäcü nanaxüxchaü ga Tupana, rü yemaäcü nagu narüxñü ga noxri tauta naxüxgux ga naãne. Rü pema penamu ga yatügü ga tama yaxögüxü na yayauxgüãxücèx rü curuchawa na yapotagüãxücèx. Rü yemaäcü penayuxëë. ²⁴ —Rü woo nayuchiréx natürü tama yexma nayacuèx, yerü Tupana wena nanamaxëë rü ínanadaxëë. Rü yemaäcü ga yema yu rü taxuacüma marü nüxü narüporamaëëcha. ²⁵ —Yerü ga ãëxgacü ga Dabí rü Ngechuchuchigagu nidexa, rü ñanagürü:

“Guxüguma nachauxütagu ya Cori ya Tupana rü choxü narüngüxëë na taxucëxma chaxoegaãëxücèx. ²⁶ Rü yemacèx marü chataãë rü taãëxü ga oremaã chidexa. Rü choma nüxü chacuèx na mexü tá choxü üpetüxü i ngëxguma chayuxgux. ²⁷ Erü cuma täütáma yuexüchicawa choxü cutèx, rü täütáma cunaxwèxe na yayixixü i chaxune i choma ya Cune ya Üünecü na chiixü. ²⁸ Marü choxü nüxü cucuèxëë i ñuxácü tá chanayaxu i maxü i taguma gúxü, rü tá poraãcü choxü cutaãëxëë, erü chomaã tá icurüxãüx”,

ñanagürü ga Dabí. ²⁹ Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Chaueneëgüx, rü aixcüma pemaã nüxü chixu na nayuxü ga nuxcümaücü ga tórü ãëxgacü ga Dabí, rü marü inatèx, rü ñuxma rü ta tatanüwa nangëxma i naxmaxü. ³⁰ —Natürü nüma ga Dabí rü wüxi ga Tupanaärü orearü uruü nixí. Rü yemacèx nüxü nacuèx rü wüxi ga nataa tá nixí i ãëxgacü ya Cristuxü ingucuchicü, yerü ga Tupana rü yemaãcü namaã inaxuneta. ³¹ —Rü yemacèx nuxcümaxüchima ga Dabí rü ñoma marü nüxü nadauxuchixürüü nüxü nixu rü Cristu rü tá yuwa ínarüda rü täütáma naxmaxüwa nangëxmaëcha rü täütáma niyixi i naxüne. ³² —Rü ñuxma ya Tupana rü marü wena nanamaxëë ga guma Ngechuchu, rü guxáma ga toma rü nüxü tadaugü na wena namaxüxü, rü ngëmacèx pemaã nüxü tixuchiga. ³³ —Rü Tupana rü daxüguxü ga naãnewa nanaga na norü tügünecüwawa yanatoxücèx. Rü Tanatü ya Tupana rü marü nüxna nanamu ga Naãë i Üünexü ga nuxcüma nüxü yaxuxü rü tá nuã na namuãxü. Rü ñuxma ya yima Ngechuchu rü núma totanüwa nanamu i ngëma Naãë i Üünexü. Rü ngëma Naãë nuã üxü nixí i ñuxma nüxü pedauxü rü nüxü pexínüëxü. ³⁴⁻³⁵ —Rü taguma daxüwa naxü ga Dabí, natürü nümatama rü ñanagürü:

“Tupana rü chorü Cori ya Cristumaã nüxü nixu rü ñanagürü: ‘¡Rü chorü tügünecüwawa rüto ñuxmatáta cuxméxwa chanangëxmagüxëë i curü uwanügü!’ ”

ñanagürü. ³⁶ Rü ñanagürü ga Pedru: —Name nixí i guxáma i pema i Yudügu na nüxü pecuëxgüxü rü guma Ngechuchu ga curuchawa peyapotacü, rü Tupana rü marü perü Cori ya Cristuxü nayaxixëë —ñanagürü ga Pedru. ³⁷ Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü, rü poraãcü nanaxixãchiãëgü. Rü Pedruna nacagüe, rü yema togü ga Pedrumücügüna rü ta nacagüe, rü ñanagürügü: —¡Rü tacü tá taxüexü i ñuxmax, Pa Toeneëgüx? —ñanagürügü. ³⁸ Rü Pedru nanangãxü, rü ñanagürü: —¡Nüxü perüxoe i pecüma i chixexü rü Tupanacèx pedaugüe rü Ngechuchuégagu ípebaiü na pexü nüxü nangechaüxücèx i perü pecadugü ya Tupana! Rü Tupana tá pexna nanamu i Naãë i Üünexü. ³⁹ —Rü ñaã Tupanaärü uneta, rü pexcèx nixí, rü pexacügücèx, rü guxü i duüxügü i yaxüwa ngëxmagüxücèx nixí. Erü guxü i duüxügü i tórü Cori ya Tupana nügüxütawa naxcèx çaxücèx nixí i ngëma uneta —ñanagürü ga Pedru. ⁴⁰ Rü yema oremaã rü muxüma ga to ga oremaã nayaxucuxëgü ga Pedru, rü ñanagürü: —¡Nüxna pixígachi i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü na pema rü ta tama chixexü pexügüxücèx! —ñanagürü. ⁴¹ Rü yema duüxügü ga naga ñnüëxü ga yema ore ga Pedru namaã nüxü ixuxü, rü ínabaiü. Rü yema ngunexügu rü poraãcü nayexera ga na yamuxü ga yema yaxögüxü. Rü 3,000 ga duüxügü nixí ga Ngechuchuaxü yaxögüxü ga yexguma. ⁴² Rü yema yexwacèx yaxögüxü rü guxüguma inarüxínüë ga yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxüärü nguxëëtae. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü yemaxügü. Rü guxüguma nayumüxëgüxü rü chibücèx nangutaquëxëgüxü.

Yema yaxögüxü rü aixcüma nügü nangechaxügü

⁴³ Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü rü nanaxügü ga muxüma ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxügüxü. Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga togü ga duüxügü, rü poraãcü nabaixãchiãëgü ga guxüma. ⁴⁴ Rü guxüma ga yema yaxögüxü, rü wüxigu narüxínüë. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü yemaxügü. ⁴⁵ Rü namaã

nataxegüxü ga norü naãnegü rü guxüma ga togü ga norü yemaxügu. Rü nügümaã ngixü nitoyegüxü ga yema diëru yexgumarüü na ñuxre natüma wèxexü ga norü ònatanü ga wüxichigü. ⁴⁶ Rü guxü ga ngunexügu tupauca ga taxünewa nangutaquéxegüxü, rü chibücèx nangutaquéxegüxü ga napatagüwa, rü taãëcüma nügümaã nachibüexü. ⁴⁷ Rü guxüguma Tupanaxü nicuèxüügüxü. Rü guxüma ga yema ñanecüãx rü nüxü nangechaügu ga yema yaxögüxü. Rü wüxichigü ga ngunexügu rü nimuëtanü ga duüxügu ga yaxögüxü, yerü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü nüxü narüngüxë na nayauxgüãxücèx ga norü maxü i taguma gúxü.

3

Naxcèx nitaane ga wüxi ga yatü ga chixeparacü

¹ Rü wüxi ga ngunexügu ga Pedru rü Cuáü rü tomaëxpüxaru oragu ga yáuanecü rü tupauca ga taxünewa naxi, yerü yema nixi ga yumüxëärü ora. ² Rü yéma guma tupauca ga taxünewa nayexma ga wüxi ga yatü ga norü bucümatama chixeparacü. Rü guxü ga ngunexügu rü natanüxügu rü guma tupauca ga taxüneärü ñax ga Mexëchixügu äegaxügu nayamugüxü, na diërucèx ínacuüxücèx nüxna ga duüxügu ga guma tupauca ga taxünegu chocuxüxü. ³ Rü yexguma Pedru rü Cuáüxü nadèuxgux ga tupauca ga taxünegu na nachocuxü, rü guma chixeparacü rü nüxü nawéméx rü diërucèx nüxna naca. ⁴ Rü Pedru rü Cuáü meãma nüxü narüdaunü, rü Pedru rü ñanagürü nüxü: — ¡Toxü nadawenü! —ñanagürü. ⁵ Rü nüma ga yatü rü nüxü nadawenü, yerü nüma nüxü nacüxgu rü chi tacü nüxna naxägu. ⁶ Natürü ga Pedru rü ñanagürü nüxü: —Choxü nataxuma i diëru. Natürü ngëma choxü ngëxmaxü tá cuxna chaxã. Rü naegagu ya Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucüãx cuxü chamu, rü jinachi rü ixü! —ñanagürü. ⁷ Rü yema ñaxguwena ga Pedru, rü norü tügüneméxëgu nayayauxächi, rü inanachixëë, rü yexgumatama napora ga naméxtüxüguwa rü nacutüguwa. ⁸ Rü nayuxnagü rü inachi, rü inanaxügu na iyaxüxü. Rü nümatama iyaxüacüma Pedru rü Cuáüwe tupauca ga taxünegu naxücu. Rü nanayuxnagüane rü Tupanaxü nicuèxüü. ⁹ Rü guxüma ga duüxügu nüxü nadaugü ga na íyaxüxü, rü Tupanaxü na yacuèxüüxü. ¹⁰ Rü poraäcü nabaixächiaëgü ga duüxügu naxcèx ga yema nüxü ngupetüxü ga guma yatü. Yerü nüxü nacüxgü ga na guma yixü ga tupauca ga taxüneärü ñax ga Mexëchixügu äegaxüwa rütooxüchirécü rü yéma diërucèx ícacü.

Tupaucacüwawa yexmaxü ga chopetüchica ga Charomóüaru Üpetüchicagu äegaxüwa nidexa ga Pedru

¹¹ Rü guma chixeparachirécü ga marü naxcèx yataanecü, rü tama Pedru rü Cuáüna nixügachichaü. Rü guma tupauca ga taxüneacüwawa nayexma ga wüxi ga chopetüchica ga “Charomóüaru Üpetüchicagu” äegaxü. Rü yema chopetüchicawa rü Pedru rü Cuáücèx naxitaquëxe ga guxüma ga duüxügu yerü poraäcü nabaixächiaëgü. ¹² Rü yexguma Pedru nüxü dèuxgu ga yema duüxügu ga yéma naxcèx itaquéxegüxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chautanüxügu i Yudíugüx, ¿Tüxcüü pebaixächie namaã i ngëma ñaã yatümaã ngupetüxü? ¿Rü tüxcüü toxü perüdaunü ñoma torü poramaã rü torü mexümaã tanamexëëxürüü? ¹³ —Nuxcümaügücü ga tórü oxigü ga Abráü rü Ichaá rü Acobu rü togü ga tórü oxigü rü nüxü nayaxögü ga Tupana. Rü yimatama Tupana nixi ya ñuxma Ngechuchuxü taxëécü, na guxüärü yexera yixücèx. Rü gumatama Ngechuchu ya Tupanaärü ngüxëëruü ixücü nixi ga pema äëxgacü ga Piratuxütawa penagagücü. Rü yexguma nüxü yangéxchaügu ga Piratu, rü pema rü tama penaxwèxegü ga na yangéãxü. ¹⁴ —Pema rü tama penaxwèxe ga na ínanguxuchixü ga guma üüneacü ga aixcüma mecü ga Ngechuchu, natürü naxcèx ípeca na pexcèx ínanguxuchixëëãxücèx ga wüxi ga máëtaxü.

¹⁵—Rü yemaäcü pematama peyamèxgü ga guma Ngechuchu ya tüxü maxèxèècü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxèè. Rü toma nixĩ ga nüxü tadaugüxü ga wena na namaxüxü.

¹⁶—Rü ñaã yatü ga chixeparachiréxü i pema nüxü pedauxü rü nüxü pecuáxü rü marü naxcèx nitaane erü Ngechuchuaxü nayaxõ. Rü ngëma Ngechuchuaxü na yaxõxücèx nixĩ i naxcèx yataanexü ngëma ñuxma guxāma i pema nüxü pedauxürüü. ¹⁷—Rü dücax i ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü yexguma pema rü wüxigu perü äëxgacügümaã peyamèxgüga ga Ngechuchu, rü tama nüxü pecuèxgü ga tacü na pexüexü. ¹⁸—Natürü ga Tupana rü yemaäcü nayanguxèè ga yema uneta ga nuxcüma nümatama nüxü yaxuxü nawa ga guxüma ga norü orearü uruügü. Yerü yema norü ore ga ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Cristu rü tá ngüxü ninge”,

ñanagürü. ¹⁹⁻²⁰—Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgüx, rü name nixĩ i nüxü perüxoe i pecüma i chixexü, rü Tupanacèx pedaugü, rü nüxü peyaxõgü na nüma pexü ínapiäxücèx i perü pepadugü. Rü ngëxguma i nüma rü tá pexü nataäëgüxèè, rü tá nüma nanamu ya Ngechuchu ga noxritama naãne ixügügu pexcèx nüxü naxunetacü na perü äëxgacü ya Cristu na yixücèx. ²¹—Natürü i ñuxma rü Tupana nanaxwèxe i daxügüxü i naãnegu na naxáxüxü ya Ngechuchu ñuxmatáta nüma ya Tupana wena namexèèägu i guxüma i ñoma i naãnewa ngëxmaxü. Yerü yemaäcü nixĩ ga nüxü yaxuxü ga Tupana nawa ga nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügü ga ixüünexü. ²²—Rü Moïché rü tórü oxigümaã nüxü nixu rü ñanagürü:

“Rü perü Cori ya Tupana rü petanüwa tá nüxü naxuneta i wüxi i norü orearü uruü i chauxrüü ixixü. Rü name nixĩ na naga pexĩnüèxü i guxüma i ngëma pemaã nüxü yaxuxü. ²³ Rü texé ya tatanüwa tama naga ñnuxè i ngëma orearü uruü, rü tá tüxü ñnatèxüchi i tatanüwa”,

ñanagürü ga Moïché. ²⁴—Rü Chamue rü guxüma ga togü ga Tupanaärü orearü uruügü ga naweama ügüxü rü ta nüxü nixugüe ga tacü tá na üpetüxü i ñomaücüü. ²⁵—Rü nuxcümaxüchima ga Tupana rü tórü oxi ga Abráümaã nüxü nixu rü ñanagürü:

“Rü wüxi i cutaa tá nixĩ i nüxü rüngüxèèxü i guxüma i duüxügü i ñoma i naãnecüäx”, ñanagürü. Rü yemaäcü ta Tupana inaxuneta nawa ga nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügü. Rü pemaã nüxü chixu i ñuxma, rü pexcèx nixĩ ga yema unetagü ga nuxcümaügüxü ga orearü uruügüwa tórü oxigümaã nüxü yaxuxü ga Tupana. ²⁶—Rü pemaã nüxü chixu Pa Chautanüxügü i Yudügüx, rü yexguma Tupana wena namaxèëgu ga Nane ga Ngechuchu rü petanüwaxira nanamu na pexü nangüxèèxücèx, erü nanaxwèxe i wüxichigü i pema na nüxü perüxoexü i pecümagü i chixexü —ñanagürü ga Pedru.

4

*Äëxgacügü*péxewa nayexmagü ga Pedru rü Cuáü

¹ Rü yexguma duüxügümaã iyadexagügu ga Pedru rü Cuáü, rü yexgumayane yéma nangugü ga guma tupauca ga taxüneärü purichíaarü äëxgacü, rü paigü, rü Chaduchéugü.

² Rü Pedru rü Cuáümaã nanuë ga paigü yerü duüxügüxü nangüexèè ga na marü wena namaxüxü ga Ngechuchu, rü naxrüü tá ta wena namaxèxü i guxüma i duüxügü i marü yuexü. ³ Rü ínanayauxü, rü poxcupataügu nanawocu ñuxmata moxüäcü, yerü marü nayáuane. ⁴ Natürü muxüma ga yema duüxügü ga nüxü ñnuxèxü ga yema Tupanaärü ore rü nayaxõgü. Rü 5000 wa nangu ga yatüxüxica ixügügu. ⁵ Rü moxüäcü Yerucharéüwa nangutaquéxegü ga Yudügüiarü äëxgacügü namaã ga naerugü, rü ngüexèèruügü ga ore ga mugüwa nguxèètaegüxü. ⁶ Rü yéma nayexma ta ga Aná ga paigüeru ixícü, rü Caipá, rü Cuáü, rü Areyáüdrü, rü guxüma ga yema togü ga paigü ga paigüerutanüxü ixügüxü. ⁷ Rü nanamu na naxütawa nagagüäxücèx ga Pedru rü Cuáü. Rü yexma norü

ngãxütanügu nanachigüxêê rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Texé pexü tamu, rü texé pexna tanaxã i pora na penamexêêxücèx i ñãã yatü? —ñanagürügü. ⁸⁻⁹ Rü Pedruwa nayexma ga Tupanaãê ga Ünexü rü nanaporaxêê. Rü yemacèx ga Pedru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa Ìãneãrü Æëxgacügüx, rü Pa Yudíugüarü Æëxgacügüerugüx, rü ñuxma toxna naxcèx peca naxcèx ga norü mexêê i ñãã chixeparachiréxü erü nüxü pecuáxchaü ga ñuxácü na namexü. ¹⁰ —Rü ñuxma tá pemaã nüxü tixu na nüxü pecuáxücèx i guxãma i pema rü nüxü nacuèxgüxücèx i guxüma i tatanüxügü i Yudíugu. Rü ñãã yatü i ñuxma pepéxewa ngëxmaxü rü Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucüãx nixí ga namexêécü. Rü guma nixí ga pema curuchawa peyapotacü rü peyuxêécü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxêê. ¹¹ —Rü gumatama Ngechuchu nixí ga pema nüxü pexoecü. Natürü ga Tupana rü nayamucuchi na guxüarü ãëgacü yixíxücèx. ¹² —Rü yima Ngechuchucatama nixí ya tórü maxêêëruü, erü yixicatama nixí ga Tupana nüxü unetacü i ñoma i naanewa na tüxü namaxêêxücèx —ñanagürü ga Pedru. ¹³ Rü yexguma yema ãëxgacügü nüxü daugügu ga ñuxácü tama muüëãcüma na yadexagüxü ga Pedru rü Cuáü, rü nabaixãchiãëgü, yerü nüxü nicuèxãchitanü ga tama meã poperaxü na yacuáxü rü puracütanüxümare yixígüxü. Rü aixcüma nüxü nicuèxãchitanü ga Ngechucharü ngüexügü na yixígüxü. ¹⁴ Rü ñuxüchi nüxü nadaugü ta ga guma yatü ga rümecü ga Pedru rü Cuáüxütagu na nachixü. Rü yemacèx ga yema ãëxgacügü rü taxuacüma ñuxü ñanagürügüega nachiga ga yema ngupetüxü. ¹⁵ Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü ínamuxü ga yema ínangutaquéxegüxüwa, rü nüxícatama nügümaã nidexagü. ¹⁶ Rü ñanagürügü: —¿Tacü tá namaã ixüexü i ñãã yatügü? Erü guxüma i Yerucharéücüãx i duüxügü rü nüxü nacuèxgü i ngëma mexü i taxü i naxügüxü, rü taxuacüma itayacux. ¹⁷ —Natürü ngëma na tama yexeraãcü duüxügütanüwa nanguchigaxücèx i ngëma ngupetüxü, ¿rü ngíã tanamuüëxêê na ñuxmawena rü taxúemaãma ngëma Ngechuchuchigagu yadexagüxücèx! —ñanagürügü. ¹⁸ Rü wenaxãrü Pedru rü Cuáücèx nacagü, rü nüxna naxãga na tama Ngechuchuchigamaã yadexagüxücèx, rü bai i texéxü na nangüexêêxücèx i nachiga. ¹⁹ Natürü ga Pedru rü Cuáü rü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —¿Nagu perüxínüë i pematama! ¿Rü namexü i Tupanapéxewa na pega taxínüëxü rü éxna Tupanaga taxínüëxü? ²⁰ —Erü toma rü taxuacüma nüxü tarüxoe na nüxü tixuxü ga yema nüxü tadaugüxü rü nüxü taxínüëxü —ñanagürügü. ²¹ Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü nayaxãxünegü rü yemaãcü ínyamugü, yerü nataxuma ga tacücèx na napoxcueãxü rü duüxügüxü namuüë, yerü guxüma ga duüxügü rü Tupanaxü nicuèxüügü naxcèx ga yema nüxü ngupetüxü ga guma yatü ga chixeparawa rümecü. ²² Rü guma yatü ga yemaãcü Tupanaãrü poramaã naxcèx itaanecü, rü 40 arü yexera nixí ga norü taunecü.

Yema yaxögüxü rü Tupanaarü ngüxêêcèx ínacagü

²³ Rü yexguma marü ínamuxüãxgu, rü Pedru rü Cuáü rü namücügü íyexmagüxüwa naxí. Rü namaã nüxü nixugüe ga guxüma ga yema ore ga Yudíugüarü ãëxgacügü rü paigüarü ãëxgacügü namaã nüxü ixuxü. ²⁴ Rü yexguma Pedru rü Cuáüxü naxínüëgu ga namücügü, rü guxüma wüxigu nayumüxëgü rü Tupanamaã nidexagü rü ñanagürügü: —Pa Corix, cuma cunaxü ga daxügüxü ga naãne rü ñoma ga naãne, rü taxü i taxtü, rü guxüma i tacü i nawa ngëxmaxü. ²⁵ —Rü cumatama nixí ga nuxcüma Cuãê i Ünexüxü cumuxü na curü ngüxêêruü ga Dabíwa yanadexaxücèx rü ñaxücèx:

“¿Tüxcüü ínipuræ i ñoma i naãnecüãx i duüxügü i tama yaxögüxü? ¿Rü tüxcüü ngëma natücèxmamare ixígüxügü narüxínüë i guxü i nachüãnecüãx? ²⁶ —Nümagü i nachüãnegüarü ãëxgacügü rü Tupanamaã nanuë, rü nügümaã nangutaquéxegü

na wüxigu nügümaã nagu naxĩnüëxüçèx na ñuxãcü tá nüxü na nayexeragüxüçèx ya Cori ya Tupana rü Nane ya nüxü naxunetacü ya Cristu”, ñanagürü. ²⁷ —Rü aixcüma nixĩ ga ñoma ga ñãnewa ga ãëxgacügü ga Erode rü Piratu ga nangutaquëxegüxü namaã ga to ga nachiuãnegüçüãx rü totanüxü ga Yudügu, na chixexü naxügüxüçèx namaã ya curü ngüxëëruü ya üüncü ya Ngechuchu ya Cristuxü nüxü cuxunetacü. ²⁸ —Rü yemaãcü ga nümagü rü nayanguxëë ga guxüma ga yema cuma nuxcü mama nagu curüxĩnüxü rü nüxü cuxunetaxü rü tá na yanguxü. ²⁹ —¡Rü dücax, Pa Corix, cuma nüxü cucuèx na ñuxãcü toxü naxãxünegüxü! Toma nixĩ i curü ngüxëëruü rü tanaxwëxe na toxü cuporaexëëxü na tama tamuüëãcüma nüxü tixüçèx i curü ore. ³⁰ —¡Rü curü poramaã nameëxëë i duüxügü i idaaweexü! ¡Rü duüxügüxü nawëx i cuèxruü rü curü poramaã cuxüxü i naegagu ya curü ngüxëëruü ya üüncü ya Ngechuchu! —ñanagürügü. ³¹ Rü yexguma yumüxëwa nüxü nachauegu, rü guma ñpata ga nawa nangutaquëxegüne rü naxĩãxãchi. Rü Tupanaã i Üünexü rü nüxna nangu ga guxüma. Rü tama namuüëãcüma nüxü nixugüe ga Tupanaãrü ore.

Yema yaxögüxüãrü yemaxügü rü guxüãrü nixĩ

³² Rü namu ga yema yaxögüxü. Rü guxüma rü wüxigu narüxĩnüë. Rü taxuüma nagu narüxĩnü ga noxrüxicatama na yĩxü ga norü yemaxügü, natürü guxüma ga namüçügümaã nangau. ³³ Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü na Tupanaãrü puracü naxügüxüçèx, rü Tupanaãrü poramaã nüxü nixugüe ga ñuxãcü wena na namaxüxü ga Cori ga Ngechuchu. Rü Tupana rü poraãcü nüxü narüngüxëë ga guxüma ga yema yaxögüxü. ³⁴⁻³⁵ Rü natanüwa rü nataxuma ga wüxi ga nüxü nataxuxü, yerü guxüma ga yema nüxü yemaxü ga naãnegü rü éxna ñpatagü, rü namaã nataxegü. Rü yema dñeru ga ngĩxü nayauxgüçü rü yema ngĩxü nangegü, rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxüna ngĩxü nayaxägü. Rü ñuxüchi nügü ngĩxü ninuüxü ga ñuxrechigü nüxü nataxuxü ga wüxichigü. ³⁶ Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Lebítanüxü ga Chiprecüãx ga Yüchegu ãegacü. Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü na Tupanaãrü puracü naxügüxüçèx rü Bernabémaã nanaxugü. Rü ngëma naega, rü: “Taãëëëruü”, ñaxüchiga nixĩ. ³⁷ Rü nüma ga Bernabé rü nüxü nayexma ga wüxi ga naãne, rü namaã nataxe. Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxüxütawa ngĩxü nana ga yema dñeru.

5

Ananíã rü Chacuíraarü pecaduchiga

¹ Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Ananíãgu ãegaxü rü Chacuíra ga namèx. Rü nümagü rü namaã nataxegü ga wüxi ga norü naãne. ² Natürü nüma ga Ananíã rü namèxmaã wüxigu nagu narüxĩnüe na nügüxü ngĩxne nayauxgüxü ga ñuxre ga yema naãnetanü. Rü ñuxüchi yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxüxütawa ngĩxü nangegü ga yema nüxü íyaxüçü. ³ Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxü: —Pa Ananíãx, ¡tüxçüü ngoxo i Chatanága cuxĩnü rü Tupanaã i Üünexümaã quidora, rü cügüxü ngĩxne cuyaxu i ñuxre i ngëma curü naãnetanü? ⁴ —¡Éxna yexguma tauta namaã cutaxegu, rü tama éxna cuxrü yĩxü ga yema naãne? ¡Rü yexguma namaã cutaxegu, tama éxna cuxrü yĩxü ga yema dñeru na ngĩxü cugüxëëxüçèx i ngëma cuma cunaxwëxexüãcüma? ¡Tüxçüü i cunaxüxü i ñãã? Tama yatügümaãxica quidora, natürü Tupanamaã rü ta nixĩ i quidoraxü —ñanagürü ga Pedru. ⁵ Rü yexguma yema orexü naxĩnügu ga Ananíã, rü yuxüma inayangu. Rü poraãcüxüchima namuüë ga guxüma ga yema duüxügü ga yexguma yemaxü nacuáçigagügu. ⁶ Rü ñuxre ga yema yexmagüxü ga ngextüxüxügü rü nanayauxgü ga naxüne, rü nananuquegü, rü inayatëxgü. ⁷ Rü

tomaëxpüx ga ora ngupetüxgu rü íngu ga namèx. Rü yexma ixücu natürü tama nüxü icuèx ga tacü na ngupetüxü. ⁸ Rü Pedru ngixna naca, rü ñanagürü: —¿Yema natanü ga ipexunetaxügu yíixü ga namaã petaxegüxü ga perü naãne? —ñanagürü. Rü ngíma rü: —Ngü, ngëxgumaëxpüxgu nixí —ngígürügü. ⁹ Rü Pedru rü ñanagürü ngixü: —¿Tüxcüü pegümaã ngëmaãcü wüxigu perüxínüë na namaã pidoraexüçèx i Tupanaãe i Üünexü? ¿Düçèx, ngëma cutexü iyatèxgüxü rü marü ínangugü, rü ñuxma rü cuxü rü tá ta ngëma nangegü! —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexgumatama yüxcüma Pedrupéxegu iyangu. Rü yexguma nachocüxgu ga yema ngextüxüxügü, rü yüxcüma ngixü inayangaugü. Rü ngixü nayauxgü, rü ngítexütatagutama ngixü nayatèxgü. ¹¹ Rü yexguma nüxü nacuèxgügu ga yema ngupetüxü, rü guxüma ga yema yaxögüxü rü yema togü ga duüxügü rü ta poraäcüxüchima namuüë.

Tupanaärü poramaã nanaxügü ga muxüma ga mexügü

¹² Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü, rü duüxügüpéxewa nanaxügü ga muxüma ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxügüxü. Rü inanawéxgü ga muxüma ga cuèxruüügü. Rü guxüma ga yema yaxögüxü rü guxügüma naxítaquéxegüxü nagu ga yema tupauca ga taxünewa yexmaxü ga chopetüchica ga Charomóüärü Üpetüchicagu äegaxü. ¹³ Rü yema togü ga duüxügü ga tama yaxögüxü rü namuüë na yema yaxögüxütanügu naxägüxü, natürü poraäcü yema yaxögüxüxü nangechaügü. ¹⁴ Rü nimüetanüãma ga yema yaxögüxü yerü muxüma ga duüxügü ga yatüxügü rü ngexügü rü Coriaxü nayaxögüetanü. ¹⁵ Rü nüma ga duüxügü rü ítamügügu nayamugüxü ga idaaweexü naxchápenüümaã rü norü caruügümaã na yexguma Pedru yéma üpetüxgu, rü naxchipetamare nüxü na nachixüçèx. ¹⁶ Rü yexgumarüü ta rü yéma naxítaquéxegüxü ga muxüma ga duüxügü ga Yerucharéüärü ngaicamana imugüne ga íãnewa ne íxü. Rü yéma naxçèx nanagagüxü ga yema idaaweexü rü yema ngoxoãxgüxü. Rü guxüma naxçèx nitaanegü.

Pedru rü Cuáüwe ningëxütanü ga paigü

¹⁷ Rü yexguma ga guma paigüeru rü guxüma ga yema natanüxügü ga Chaduchéugü rü poraäcü nixäüxächigü naxçèx ga yema mexügü ga naxügüxü ga yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü. ¹⁸ Rü yemacèx norü purichíagüxü namu na ínayauxüãxüçèx ga yema ngüexügü. Rü íãneärü poxcupataügu nanapoxcue. ¹⁹ Natürü Coriarü orearü ngerüü ga daxüçüãx naxçèx nayawãxna ga yema poxcupataüärü íãxgü ga chütacü. Rü ínanamuxü, rü ñanagürü nüxü: ²⁰ —¿Ngëma tupauca ya taxünewa pexí, rü guxü i duüxügümaã nüxü pixu na ñuxäcü Tupana inaxãxü i ngexwacaxüxü i maxü! —ñanagürü. ²¹ Rü yexguma ga yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü rü naga naxínüë ga yema ore. Rü moxüäcü ga pèxmamaxüchi rü tupauca ga taxünewa naxí, rü duüxügüxü nangüexëë. Rü yoxni ga guma paigüeru rü natanüxügü, rü nanangutaquéxexëë ga guxüma ga yema togü ga äëxgacügü ga äëxgacügütücumüwa ügüxü. Rü poxcupataüwa nanamugü ga purichíagü na yagagüãxüçèx ga yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü. ²²⁻²³ Rü yexguma poxcupataüwa nangugügu ga yema purichíagü, rü taxuxüxüma inayangaugü. Rü nayawoegu, rü nüxü nayarüxugüe, rü ñanagürügü: —Yima poxcupataü rü narüwãxta, rü meãma nataichirëx, rü purichíagü nüxna nadaugü i naãxwa. Natürü ngëxguma tayawãxnagu, rü taxuxüxüma itayangaugü i aixepewa —ñanagürügü. ²⁴ Rü yexguma yema orexü naxínüëgu ga yema paigüeru rü yema togü ga paigü ga äëxgacügü ixígüxü rü yema tupauca ga taxüneärü purichíagüärü äëxgacü rü guxüma nabaixächíãëgü yerü tama nüxü nacuèxgü ga ngextá tá na nanguxü ga guxüma ga yema rü ñuxäcü tá na iyanaxoxëëgüãxü. ²⁵ Rü yexguma yemagu ínaxínüëyane rü

yéma nangu ga wüxi ga yatü, rü namaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —Ngëma yatügu i pepoxcuechiréxü, rü tupauca ya taxünewa nangëxmagü, rü ínanangúexëe i duüxügu —ñanagürü. ²⁶ Rü yéma naxí ga tupauca ga taxüneärü purichíagüarü äëxgacü wüxigu namaã ga norü purichíagü na yagagüäxücèx. Natürü namuüë na duüxügu nutamaã yamuxütanüxü, rü yemacèx meãmare yema ngúexügüxü nigagü. ²⁷ Rü yexguma namaã ínangugügu, rü yema äëxgacügüpéxewa nanagagü. Rü yema paigüeru rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxü: ²⁸ —Marü poraäcü pexna tanachuxu na tama ngëma Ngechuchuégamaã penangúexëëxücèx. Natürü i pema rü guxüne ya Yerucharéüwa penangúexëe i duüxügu, rü ñuxüchi toxna penaxuxchaü ga na togagu nayuxü ga yema Ngechuchu —ñanagürü. ²⁹ Rü Pedru rü namücügümaã nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Narümemaë nixí na Tupanaga taxünuëxü rü tama i yatügüga. ³⁰ —Guma Tupana ga nuxcümaüguxü ga tórü oxigü nüxü yaxögücü, rü guma nixí ga wena namaxëëcü ga Ngechuchu ga pema peyamäcü ga yexguma curuchawa peyapotagügu. ³¹ —Natürü Tupana rü nanataxëëãma, rü nügüarü tügü necüwawa nanatoxëë. Rü tórü cuèxruü rü maxëxëeruü nayangucuchixëë na tatanüxügü i Yudügüxü nangüxëëxücèx na nüxü naxoexücèx i norü chixexügü, rü Tupana nüxü nüxü nangechaüxücèx i norü pecadugü. ³² —Rü toma nüxü tacuèx na aixcüma yíxü i guxüma i ngëma pemaã nüxü tixuxü erü tomatama nüxü tadaugü. Rü ngëxgumarüü ta i Tupanaã i Üünexü i Tupana tüxna äxü ya yíxema naga ínüëxë, rü nüxü nacuèx na aixcüma yíxü —ñanagürügü. ³³ Rü yexguma yemaxü naxünuëgu ga yema äëxgacügü, rü poraäcüxüchima nanuë, rü nanadaixchaü. ³⁴ Natürü yema äëxgacügütanüwa nayexma ga wüxi ga Parichéu ga Gamarié ga naega. Rü nüma rü meãma nanangúexëë ga Tupanaärü mugü. Rü guxüma ga duüxügu rü nüxü nangechaügu. Rü nüma ga Gamarié inachi rü nanamu na paxaãchi ínamuxüäxücèx ga yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü. ³⁵ Rü ñuxüchi namücügü ga äëxgacügümaã nüxü nixu rü ñanagürü: —Pa Chautanüxüx, ¡pexuãëgü na tacü tá namaã pexüexü i ñaã yatügü! ³⁶ —Rü nüxna pecuèxächie ga üpa ga ñuxäcü äëxgacüxü nügü ningucuchixëëchaü ga Teudá. Rü nügütama nixu na wüxi ga tacü na yíxü. Rü maneca 400 naguxü ga yatügü nawe narüxí. Natürü churaragü nayamëxgü, rü nayu. Rü guxüma ga yema nawe rüxüxü rü nangíachi, rü yexma nayarüxo ga guxüma. ³⁷ —Rü yixcüra ínangu ga to ga yexguma tachiüãneärü äëxgacü duüxügüxü ixugügu, rü yema nixí ga Yuda ga Gariréaanecüãx ga äëxgacüxü nügü ingucuchixëëchaüxü. Rü nayaxucuxëgü ga duüxügü rü nawe narüxí ga ñuxre. Natürü yemaxü rü ta nimëxgü rü nayu. Rü guxüma ga yema nawe rüxüxü rü nangíachi. ³⁸ —Rü ngëmacèx i ñuxma rü pexü chaxucuxë na peyangéxgüxü i ñaã yatügü, rü tama penapoxcuexü. Erü ngëxguma nagagutama yixígu i ngëma nüma naxügüxü, rü tá inayarüxo. ³⁹ —Natürü ngëxguma Tupanaärü yixígu i ñaã naxügüxü, rü taxuacüma ipeyanaxoxëë. ¡Rü pexuãëgü na tama ngürüachi Tupanamaã yíxü i penuëxü! —ñanagürü. Rü guxüma ga yema äëxgacügü rü naga naxünuë ga yema norü ucuxë. ⁴⁰ Rü ñuxüchi nanachocuxëë ga yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü. Rü nayacuaxgü. Rü nüxna naxäga na tama Ngechuchuchiga yadexagüxücèx. Rü yemawena rü nayangéxgü. ⁴¹ Rü yema äëxgacügüna ínixí ga yema ngúexügü. Rü nataãëgü yerü woetama Tupana nanaxwëxe ga yemaäcü Ngechuchucèx ngúxü na yangegüxü. ⁴² Rü guxü ga ngunëxügu tupauca ga taxünewa rü ípatagüwa, rü nanangúexëëãma, rü nüxü nixugüetanü ga ore ga mexü ga Ngechuchu ya Cristuchiga.

6

Yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü nüxü naxuneta ga 7 ga yatügü na nüxü nangüxëëxücèx ga Tupanaärü puracüwa

¹ Rü yexgumaücüü rü yexeraäcü nimuchigü ga yema duüxüğü ga yaxögüxü. Rü natanüwa nayexmagü ga Yudüfügüchiréx ga Griéguanewa ne íxü rü Griégugawa idexagüxü. Rü nayexma ta ga yaxögüxü ga Yudüfügü ga Yerucharéücüãx ga woetama nagawa idexagüxü. Rü yema yaxögüxü ga Griégugawa idexagüxü rü nidexagüecha nachigagu ga yema yaxögüxü ga Yerucharéücüãxgü ixigüxü, rü ñanagürüğü: —Totanüwa yutegüxe rü tama meã òna tüxna naxägüxü i ngëxguma òna inaxägüüxgu i wüxichigü i ngunexügu —ñanagürüğü. ² Rü yexguma ga yema 12 ga ngüexüğü ga Ngechuchu imugüxü rü guxüma ga yema yaxögüxüxü nangutaquëxexëëgi, rü ñanagürüğü nüxü: —Tama name na ítanangéxü i Tupanaärü orearü uchiga i tomaz na ònamaã itacuáxüçèx. ³ —Rü ngëmacèx, Pa Tomüçügüx, rü ꞑNaxcèx pedèux i petanüwa ya 7 ya yatüğü ya guxãma nüxü ngechaücü, rü meã naãëxü cuácü, rü aixcüma Tupanaãe i Üünexü nawa ngëxmacü! Rü toma tá nüxna tanaxã i ngëma puracü na nümagü ònamaã inacuëxgüxüçèx. ⁴ —Rü ngëxguma i toma rü yumüxëwa rü Tupanaärü orearü uchigawaxicatama tá tapuracüe —ñanagürüğü. ⁵ Rü yexguma ga guxüma ga yema duüxüğü rü: —Ngü —ñanagürüğü naxcèx ga yema ore. Rü nüxü naxunetagu ga Etébaü ga meã yaxöcü rü aixcüma Tupanaãe i Üünexü nawa yexmacü, rü Piripi, rü Pócoro, rü Nicanüru, rü Timü rü Paruménu, rü Nicuráchi ga Aütioquiacüãx ga tauta Ngechuchuaxü yaxöögu Yudüfügücüma yaxucü. ⁶ Rü yema ngüexüğü ga Ngechuchu imugüxüxütawa nanagagü. Rü nümagü naxmëxmaã nüxü yangögüäcüma naxcèx nayumüxëgi. ⁷ Rü yema Tupanaärü ore rü yexeraäcü nixüchigü. Rü poraäcü nimuëtanü ga yema yaxögüxü ga Yerucharéüwa. Rü woo muxüchixüma ga Yudüfügüarü paigü rü ta Ngechuchuaxü nayaxögü.

Etébaüxü niyaxgü

⁸ Rü Etébaü nixí ga wüxi ga yatü ga Tupana poraäcü nüxü rüngüxëëcü rü naporaxëëcü na duüxügütanüwa naxüãxüçèx ga mexüğü ga taxüğü rü cuëxruüğü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. ⁹ Rü nayexma ga wüxi ga ngutaquëxepataü ga Yudüfügüarü ga Ínguxüxüärü Ngutaquëxepataügu äegane. Rü gumawa nangutaquëxegü ga duüxüğü ga üpaacü corigümëxëwa yexmagüxü. Rü ñuxre ga guma ngutaquëxepataücüãx rü wüxigu namaã ga ñuxre ga Chireneãnecüãx, rü Aleyãdríaanecüãx, rü Chiríchiaanecüãx, rü Áchiaarü naãnecüãx, rü inanaxügüe ga Etébaümaã na iyaporagatanücüxü. ¹⁰ Natürü taxuacüma Etébaüxü narüyexeragü, yerü nüma ga Etébaü rü nidexa namaã ga yema cuèx ga Tupanaãe i Üünexü nüxna äxü. ¹¹ Rü yexguma ga yema duüxüğü rü togüaxü nanaxütanüğü na Etébaüchiga doraxü yaxugüxüçèx. Rü ñanagürüğü ga yema idoraegüxü: —Toma nüxü taxinüëgu, rü Moíchéchiga rü Tupanachigamaã chixexü ga ore nixugü ga Etébaü —ñanagürüğü. ¹² Rü yemaäcü nananuëxëë ga duüxüğü rü Yudüfügüarü äëxgacügüerugü rü ngüexëëruüğü ga ore ga mugüwa nguxëëtaegüxü. Rü yemacèx Etébaüçèx nibuxmü, rü nayayauxgü, rü äëxgacügüerugü íngutaquëxegüxüwa nanagagü. ¹³ Rü naxcèx nadaugü ta ga yatüğü ga doraxü ixugüemarexü rü yema rü ñanagürüğü: —Ñaa yatü rü guxüguma chixexümaã nidexa i nachigagu ya daa tupauca ya taxüne, rü nachigagu i Tupanaärü mugü. ¹⁴ —Rü toma rü nüxü taxinüë rü:

“Yima Ngechuchu ya Nacharétucüãx rü tá nanangutaüxëë ya daa tupauca, rü tá inayanaxoxëë i nacümagü ga Moíché tüxü ngüexëëxü”, —ñanagürüğü. ¹⁵ Rü yexguma Etébaüxü nadaunügu ga guxüma ga yema äëxgacügü ga yéma rütogüxü, rü nüxü nadaugü ga nachametü rü wüxi ga daxü-cüãx ga orearü ngeruüchametürüü na yíxü.

¹ Rü nüma ga paigüeru, rü Etébaüna naca rü ñanagürü: —¿Aixcüma yiixü i ñaã ore i nüxü yaxugüexü? —ñanagürü. ² Rü Etébaü nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa Chautanüxü Pa ãëxgacügüx, ¡Choxü iperüxünüê! Guma Tupana ya mexëchicü, rü nuxcümaücü ga tórü oxü ga Abráüçèx nangox ga yexguma Mechopotámiããrü naãnegu naxãchiügu ga yexguma tauta Aráüãrü naãnewa naxüxgu na yexma yaxãchiüxüçèx. ³ —Rü Tupana rü ñanagürü nüxü:

“¡Nüxna ixü i cuchüãne rü cutanüxü, rü ngëma choma tá cuxü nüxü chadauxëëxü i naãnewa naxü!”

ñanagürü. ⁴ —Rü yexguma ínaxüxü ga Abráü nawa ga yema Cadéucüããrü naãne ga ngextá noxri ínaxãchiüxüwa, rü Aráüãrü naãnegu nayaxãchiü. Rü yexguma nanatü yuxguwena, rü ñoma ga naãne i ñuxma nagu pexãchiüxüwa naxü, yerü yemaãcü Tupana núma nanaga. ⁵ —Natürü yexguma rü ta taxuüma ga noxrüxüchi ga naãne nüxna naxã ga Tupana i ñoma i naãnewa, rü bai ga íraxü ga noxrüxüchi ga naãne. Natürü Abráümaã inaxuneta ga yixcama tá nüxna na naxããxü ga ñoma i naãne na noxrüxüchi yiixüçèx, rü yixcama marü nayuxguwena rü nanegüarü na yiixüçèx. Rü yemaãcü Abráümaã inaxuneta ga woo na nangexacüxü ga yexguma. ⁶ —Rü ñanagürü Abráüxü ga Tupana:

“Rü yixcama i cutaagü rü tá to i nachüãne i tama noxrü ixüxüwa nangëxmagü. Rü ngëma nachüãnecüãx i duüxügü rü norü duüxügüxü tá nayaxügüxëë. Rü 400 ya taunecü rü ngëma duüxügü rü tá chixri namaã nachopetü i cutaagü. ⁷ Natürü choma tá chanapoxcue i ngëma nachüãnecüãx i norü duüxügüxü yaxügüxëëxü. Rü ngëmawena i cutaagü rü tá ínachoxü nawa i ngëma naãne, rü nuã ñaã i naãnewa tá choxü nicuëxüügü”,

ñanagürü ga Tupana. ⁸ —Rü yexguma Tupana rü Abráü rü nügümaã nanamexëë, rü ñanagürü ga Tupana:

“Choma rü tá cuxü charüngüxëë ega cuma rü guxüma i cutanüxügü ípewiüchëxmüpéxechiraü. Rü ngëma tá nixü i cuëxruü i yigümaã imexëëxü”,

ñanagürü ga Tupana. Rü nabu ga wüxi ga nane ga Abráü, rü Ichaágu nanaxüéga. Rü yexguma 8 ga norü ngunexüwa nanguxgu ga Ichaá, rü nümatama ga Abráü rü ínanawiechëxmüpéxechiraü. Rü yexguma marü nayëxgu ga Ichaá rü nabu ga nane ga Acobu, rü nümatama ga Ichaá rü ínanawiechëxmüpéxechiraü. Rü yixcama marü nayëxgu ga Acobu rü nüxü nayexma ga 12 ga nanegü. Rü nümatama ga Acobu rü ínanawiechëxmüpéxechiraü ga guxüma ga yema 12 ga nanegü. Rü yema 12 ga nanegü nixü ga yema 12 ga nuxcümaügüxü ga tórü oxigü. ⁹⁻¹⁰ —Rü yema 12 ga Acobu nanegü ga tórü oxigü ixügüxütanüwa rü wüxi rü Yúche nixü ga naega. Natürü naëneëgü ga guma Yúche rü nixãüxãchie, rü yemacèx Equituarü naãnewa íxü ga taxetanüxüxü Yúchemaã nataxegü na Equituarü naãnewa nagagüãxüçèx. Natürü Tupana rü Yúchemaã nayexma, rü nüxü narüngüxëë na tama pecadu naxüxüçèx ga yexguma guxchaxüwa nayexmagu. Rü nüxna nanaxã ga cuëx, rü Yúchexü narüngüxëë ga meã na nayauxãxüçèx ga Equituanearü ãëxgacü ga Faraü. Rü yemacèx ga Faraü rü ãëxgacüxü nayangucuchixëë. Rü nüma ga Yúche nixü ga ãëxgacü ga Faraüpatawa rü guxüma ga yema nachüãnewa. Rü Faraüxícatama nixü ga Yúchearü yexera na ãëxgacü yiixü ga yema naãnewa. ¹¹ —Rü yexgumaücüü nayexma ga taiya ga guxü ga Equituarü naãnewa rü Canaããrü naãnewa. Rü poraãcü taiya nüxü nangux ga duüxügü. Rü yemacèx ga yema nuxcümaügüxü ga tórü oxigü rü düxwa taxuacüma nüxü inyangaugü ga nabü ga Canaããrü naãnewa. ¹² —Natürü yexguma nüxü nacuéchigaxgu ga Acobu ga na nayexmaxü ga nabü ga Equituanewa, rü yema nanamugü ga nanegü ga guma tórü oxigü ixügü. Rü yema nixü ga nawa inaxügüxü ga noxrüma nabüçèx Equituanewa na naxüxü. ¹³ —Rü yixcama marü naguxgu

ga yema nabü rü wenaxärü Equituanewa naxĩ nawa ga nabü. Rü yexguma wenaxärü yéma naxĩngu ga naēneēgü, rü nügü nixu ga Yúche namaã. Rü yexguma nüxü nacuèx ga Faraú ga ngextácüãx na yĩxü ga Yúche. ¹⁴—Rü yixcamaxüra ga Yúche rü tümacèx nangema ga nanatü rü guxüma ga natanüxü. Rü maneca 75wa nangu ga yema duüxügü ga Yúchetanüxü. ¹⁵—Rü yemaäcü Equituanewa naxü ga Acobu na yexma yaxächüxüçèx. Rü yexma nayu ga nümax. Rü yexma nayue ta ga nanegü ga tórü oxigü. ¹⁶—Rü yexguma nayuxgu ga Acobu, rü Chiquéüwa nanangegü ga naxüne na yexma yatèxgüãxüçèx nagu ga yema naxmaxü ga Abráü dīrumaã naxcèx taxexü ga Amú nanegüxütawa ga Chiquéüwa. ¹⁷—Rü düxwa nawa nangu na Equituanewa ínangüxüçèx ga tatanüxü ga yexgumarüü ga Tupana Abráümaã ixu-netaxü. Rü yexguma rü marü poraäcü nimu ga tatanüxü ga Equituanewa. ¹⁸—Rü yexguma ningucuchi ga to ga Equituanearü äëxgacü ga tama Yúchechigaxü cuáxü. ¹⁹—Rü yema äëxgacü rü tatanüxüxü nawomüxëë rü chixri tümamaã naxüpetü ga guxema nuxcümaügüxe ga tórü oxigü. Rü tüxü namu na yexwaca buexe ga tümaxäcügüxü ítawogüxü na tayuexüçèx. ²⁰—Rü yexgumaücüü nabu ga Moïché, rü Tupanaãxü nangúchaü. Rü tomaëxpüx ga tauemacü nüxna tadaugü ga tümapatawa ga naë rü nanatü. ²¹—Rü yexguma düxwa ítanatèxgügu, rü Faraúxäcü inayaxu, rü ngīnexü inayaxëë. ²²—Rü yemaäcü Moïchéxü nangüxëëgü ga guxüma ga Equituanecüãxärü cuèx. Rü nüma ga Moïché rü wüxi ga äëxgacü ga poracü nixĩ, rü norü dexawa rü ta napora. ²³—Rü yexguma 40 ga norü taunecüwa nanguxgu ga Moïché rü nagu narüxĩnü ga natanüxügü ga Yudfugütanügu na naxüãneãxü. ²⁴—Rü nüxü nadau ga wüxi ga Equituanecüãx ga wüxi ga Yudfuxü na naçuaxixü. Rü yemacèx ga Moïché rü yema Yudíütüwa ínayuxu, rü yema Equituanecüãxü nimèx rü nanayuxëë. ²⁵—Rü nüma ga Moïché nagu rüxĩnügu rü chi natanüxügü ga Yudfugü rü chi nüxü nacuèxgü na Tupana yéma namuxü na ínangüxüxëãxüçèx. Natürü tama nüxü nacuèxgüéga ga yema natanüxügü. ²⁶—Rü moxüäcü ga Moïché rü nüxü nadau ga to ga taxre ga Yudíugü ga nügü yexma dèixü, rü nüxna nachogüchaü. Rü ñanagürü nüxü:

“Pema rü pegütanüxügü pixigü. ¿Rü tüxcüü pegü pedai i pemax?” ñanagürü. ²⁷—Rü yexguma ga yema namücüxü icuaxixü rü Moïchéxü natèxneta, rü ñanagürü nüxü:

“¿Texé cuxü tamu na toeru quiixüçèx rü tomaã icucuáxüçèx? ²⁸—¿Éxna choxü quimáxchaü ta, ga ñne quimáxü ga Equituanecüãxrüü?” ñanagürü. ²⁹—Rü yexguma yemaxü naxĩnügu ga Moïché, rü niña ga yema naãnewa. Rü Madiáüãnewa naxü. Rü yema nachüãne ga tama noxrü ixixügu nayaxächüü. Rü yexma naxãmèx rü nabu ga taxre ga nanegü. ³⁰—Rü 40 ga taunecüguwena ga dauxchitawa ga Chinaí ga mèxpüneärü ngaicamana, rü wüxi ga naixëtaxacü ga yéma iyauraxüwa Moïchéçèx nangox ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxüçüãx. ³¹—Rü nabaxächüã ga Moïché ga yexguma nüxü nadèuxgu. Rü naxcèx nixü rü nüxna nangaicama na meã nüxü nadauxüçèx. Rü yexguma Moïchémaã nidexa ga Cori ga Tupana, rü ñanagürü nüxü:

³² “Choma nixĩ i curü oxigüarü Tupana chíxü rü Abráü rü Ichaá rü Acobuarü Tupana chíxü”,

ñanagürü. Rü yexguma ga Moïché rü inanaxügü ga norü muümaã na yaduruxü. Rü namuü ga yexma na nadawenüxü. ³³—Rü yexguma ga Cori ga Tupana rü ñanagürü nüxü: “¡Inacuaixü i curü chapatu erü ñaã naãne i nagu cuchixü rü naxüüne, erü chanuxma!

³⁴ Choma rü ngóxüwama nüxü chadau i ñuxäcü poraäcü ngúxü na yangegüxü i chorü duüxügü i Equituanewa. Rü nüxü chaxĩnü i na naxauxexü. Rü ngèmacèx núma chaxü na íchanangüxüxëëxüçèx. ¡Nuã naxü na Equituanewa cuxü chamuxüçèx!”

ñanagürü. ³⁵—Rü woo ga noxri ga nümagü ga natanüxügü rü guma Moïchéxü naxoe ga yexguma ñagügu:

“¿Rü texé cuxü tamu na toeru quiixücèx rü tomaã icucuáxücèx?” ñagügu, natürü ga Tupana rü yéma nanamuãma na yema duixügüxü ínanguxüxèxücèx rü norü aëxgacü na yixücèx. Rü yemaãcü Moïchéxü namu ga Tupana ga yexguma naxütawa namuãxgu ga yema norü orearü ngerüü ga yema naixètaxacü ga iyauraxüwa naxcèx ngóxü. ³⁶—Rü Moïché nixí ga Equituarü naãnewa ínagaxüxü ga nuxcümaügüxü ga tórü oxigü. Rü Equituanewa, rü Dauchiüxü ga Taxtüwa, rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa inanawéx ga cuèxruügü, rü nanaxü ga mexü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. Rü yemaãcü 40 ga taunecü nüxü na rü-ngüxèè ga yema duixügü. ³⁷—Rü nümatama ga Moïché nixí ga tatanüxügü ga Yudfugümaã ñaxü:

“Tupana rü yixcüra tá pexcèx nüxü naxuneta i petanüwa i wüxi i norü orearü uruü ga yexgumarüü ga choxü na naxunetaxürüü”, ñanagürü. ³⁸—Rü nümatama ga Moïché nixí ga nuxcümaügüxü ga tórü oxigümaã nangutaquéxexü ga yema naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa. Rü tórü oxigümaã nayexma ga Chinaí ga mèxpúnewa ga yexguma namaã yadeaxgu ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxücüãx. Rü nümatama ga Moïché nixí ga nayauxãxü ga Tupanaärü ore i maxèxèeruü na nüxí tüxna naxãxücèx. ³⁹—Natürü ga tórü oxigü rü tama naga naxínüèchaü ga guma Moïché. Rü ínanatèxüchigüama, rü Equituaneguama narüxínüãègü. ⁴⁰—Rü tórü oxigü rü Moïchéeneè ga Aráüxü ñanagürügü: “¿Rü toxcèx naxü i tupanachicünèxägü na nawe tarüxixücèx! Erü tama nüxü tacuèxgü i tacü nüxü na üpetüxü i ngëma Moïché ga Equituanewa tüxü yagagüxü”, ñanagürügü. ⁴¹—Rü yexguma nanaxügü ga wüxi ga wocaxacüchicünèxã norü tupanaxü. Rü ñuxüchi naxcèx nanadai ga ñuxre ga carnerugü na yemamaã nüxü yacuèxüügüxücèx. Rü wüxi ga peta naxcèx naxügü ga yema wocaxacüchicünèxã ga nümatama naxügüxü. ⁴²—Rü yemacèx ga Tupana rü nüxna nixügachi ga yema duixügü. Rü ínanawogü na woramacuri rü üèxcü rü tauemacümaã natupanaãxèèãxücèx. Yerü yemaãcü Tupanaärü orearü uruügüarü poperagu naxümatü, rü ñanagürü:

“Pema, Pa Yudfugüx, ¿Chauxcèx yixü ga penadèixü ga carnerugü ga yexguma 40 ga taunecü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa peyexmagügu? ⁴³Tama aixcüma chauxcèx nixí yerü ga pema rü ngextá ípexixüwa rü ípenangeexü ga napata ga perü tupananeta ga Moro rü ípenangeexü ga perü tupananeta ga Refáärü woramacurichicünèxã. Rü yemaãcü pegümaã ípenangeexü ga yema tupananetachicünèxägü ga pematama pexügüxü na nüxü picuèxüügüxücèx. Rü ngëmacèx i ñuxma rü perü naãnewa tá pexü íchawoxü rü yaxüwa i Babiró-niãärü yexerawa tá pexü chamugü”, ñanagürü ga Tupana ga yema orewa. ⁴⁴—Rü yema naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa rü tórü oxigü nüxü nayexma ga wüxi ga ípata ga naxchirunaxcèx ga nagu namaã nanguxügüne ga Tupanaärü mugü ga nutagu ümatüxü. Rü guma ípata ga naxchirunaxcèx nixí ga nüxü nawéacüma Tupana Moïchéxü naxüxèxene. ⁴⁵—Rü yexguma nayuxguwena ga Moïché, rü Yochué ningucuchi ga aëxgacü na yixü. Rü tórü oxigü rü nuã tórü naãnewa nanangegü ga guma ípata ga naxchirunaxcèx ga yexguma Yochuémaã napugüägu ga ñaã naãne nüxna ga yema duixügü ga Tupana íwoxüxü napéxewa ga tórü oxigü. Rü núma nayexma ga guma ípata rü ñuxmata Dabí ingucuchigu ga aëxgacü na yixü. ⁴⁶—Rü guma aëxgacü ga Dabí rü Tupana rü poraãcü namaã nataãè, rü nüxü narüngüxèè. Rü núma ga Dabí rü Tupanana naxcèx naca na naxüãxücèx ga wüxi ga tupauca ga taxüne ga nawa Tupanaxü na yacuèxüügüxücèx ga tatanüxügü ga Acobutaagü. ⁴⁷—Natürü Dabí nane ga Charumóü nixí ga naxücü ga guma tupauca ga Tupanacèx ixixüne. ⁴⁸—Natürü ya Tupana ya tacüxüchima rü tama duixügü üxüne ya

tupaucagümaã naxãpata. Rü yemacèx ga Tupana rü nuxcümaücü ga norü orearü uruüwa rü ñanagürü:

⁴⁹⁻⁵⁰ “Choma nixĩ ya ãëxgacü ya tacüxüchima, rü daxüguxü i naãne nixĩ i chorü toxmaxwèxeruü ixixü rü ñoma i naãne nixĩ i chorü chicutüruü ixixü. ¿Rü ñuxücürüwa i nagu perüxñüëxü tá na penaxüxü ya wüxi ya tupauca ya chaugu mexüne?”

ñanagürü ga Cori ya Tupana. Rü ñanagürü ta ga Tupana:

“¿Tama éxna choma yixü ichanaxüxü ga guxüma i tacü i ngëxmaxü? ¿Rü ñuxäcü chi penaxüxü i wüxi i nachica i nagu charüngüxü?”

ñanagürü ga norü orewa. ⁵¹ Rü ñanagürü ga Etébaü: —Dücèx Pa ãëxgacügüx, pema rü guxüguma nüxü pexoe i Tupanaärü ore, rü tama iperüxñüëchaü. Rü peãëwa rü tama peyaxögüchaü. Rü pema rü guxüguma Tupanaãë i Ünexümaã penuëëcha. Yema nuxcümaügüxü ga perü oxigürüütama pixigü i pemax. ⁵² —Rü perü oxigü rü chixeäcüma namaã nachopetü ga guxüma ga Tupanaärü orearü uruügü. Rü nanadai ga yema orearü uruügü ga nüxü ixuchigagüxü ga na núma naxüxü tá ga guma mecü ya Ngechuchu. Rü yexguma ínanguxgu ga guma Ngechuchu rü pema Piratuna penamu rü penayuxëë. ⁵³ —Rü woo pema rü Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxüçüãxütawa penayaxu ga Tupanaärü ore, natürü tama naga pexñüë —ñanagürü ga Etébaü.

Nayu ga Etébaü

⁵⁴ Rü yexguma nüxü naxñüëgu ga yema ore, rü nanuëxüchiana ga yema duüxügü. Rü norü numaã Etébaücèx nixüxchapütägü. ⁵⁵ Natürü ga Etébaü rü aixcüma Tupanaãë i Ünexü nawa nayexma. Rü daxü nadawenü, rü nüxü nadau na ñuxäcü namexëchixü ga Tupana. Rü nüxü nadau ga Ngechuchu ga Tupanaärü tügüneguama chicü. ⁵⁶ Rü yexguma rü ñanagürü: —Nüxü chadau i na yangoxnaächixü i naãnetüwe, rü nüxü chadau ya Cristu ya Tupana Nane ya duüxüxü ixicü ya Tupanaärü tügüneguama chicü —ñanagürü ga Etébaü. ⁵⁷ Natürü númagü rü nügü narütütamachixëgü, rü tagaäcü aixta naxüëäcüma nüxna nayuxgü. ⁵⁸ Rü ínanagaxüchigü ga íãnewa, rü nutagümaã ínanamuxüchigü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga ngextüxüxü ga Chaurugu äegaxü. Rü yemaxü nanawotanü ga norü gáuxüchirugü ga ínacüxuchigüxü ga yema duüxügü ga Etébaüxü imëxgüxü. ⁵⁹ Rü yexguma nutamaã ínamuxüchigüäguyane, rü nayumüxë ga Etébaü rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Ngechuchux, ¡Nayaxu i chauãë! —ñanagürü. ⁶⁰ Rü yemawena rü inacaxápüxü, rü tagaäcü aixta naxü, rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Tupanax, ¡Tãxü i ñaã pecaducèx cunapoxcuexü i ñaã duüxügü! —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxguwena rü nayu.

8

Chauru rü guxema yaxögüxewe ningëchigü na tüxü napoxcuexüçèx

¹ Rü Chauru rü norü me nixĩ ga Etébaüxü na yamëxgüxü. Rü yematama ngunexügu rü norü uwanügü rü inanaxügüe ga na poraäcü nawe yangëxütanüxü ga yema yaxögüxü ga Yerucharéüwa yexmagüxü. Rü düxwa ga guxüma rü Yudéaanegu rü Chamáriaanegu nügü nawoone. Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxüxicatama ínayaxügü ga Yerucharéüwa. ² Rü ñuxre ga yatügü ga meãma Tupanaãxü yaxögüxü rü nanayauxgü ga Etébaüxüne, rü inatëxgü rü poraäcü naxcèx naxauxe. ³ R yexguma ga Chauru rü chixri tümamaã naxüpetü ga guxema yaxögüxe. Rü tümapatagu nixüçuchigü na tüxü ínayauxüxüçèx. Rü yéma tüxü ínatüxü ga yatügü rü ngexegü, rü ñuxüchi poxcupataügu tüxü nawocu.

Chamáriawa nüxü nixuchiga ga Tupanaärü ore i mexü

⁴ Rü yema yaxögüxü ga Chauruchaxwa ibuxmüxü ga Yerucharéüwa, rü guxüwama ga ngextá ínaxíüwa rü nüxü nixuchigagü ga ñuxácü Ngechuchu tüxü na maxëxëxü. ⁵ Rü Piripi nixí ga wüxi ga yema orexü ixuchigacü. Rü nüma rü ñane ga Chamáriawa naxü, rü yéma inanaxügü ga Cristuchigaxü na yaxuxü. ⁶ Rü yema duüxügü ga Chamáriacüãx, rü Piripicèx nangutaquéxegü. Rü guxüma meäma inarüxínüë ga yema ore ga namaã nüxü yaxuxü, yerü nüxü nadaugü ga yema mexügü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi. ⁷ Rü muxëma ga duüxëgü ga ngoxogü tümawa yexmaxë rü tümacèx nitaanegü. Rü yema ngoxogü rü tagaäcü aita naxüeäcüma tümawa ínachoxü. Rü yexgumarüü ta rü muxëma ga nawãixächigüxe rü chixeparagüxe rü tümacèx nitaanegü. ⁸ Rü yemacèx poraäcü nataäëgü ga guxüma ga duüxügü ga guma ñane ga Chamáriawa. ⁹ Natürü guma ñanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Chimáügu äegaxü ga ñuxre ga taunecü norü yuümaã duüxügüxü womüxëxü ga guma ñanewa. Rü nügü nixu ga na wüxi ga tacüxü cuáxü na yíxü. ¹⁰ Rü guxüma meäma nüxü inarüxínüë woo ga buxügü rü yaxügü. Rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü aixcüma nüxü nangëxma i Tupanaärü pora i taxü —ñanagürügü. ¹¹ Rü naga naxínüë ga duüxügü, yerü mucüma ga taunecü rü norü yuümaã nanawomüxëë. ¹² Rü Piripi rü yema duüxügümaã nüxü nixu ga ore ga mexü ga Ngechuchu ya Cristuchiga, rü ñuxácü na äëxgacü yíxü ya Tupana. Rü yexguma yema ore yaxögügu ga duüxügü, rü Piripi ínanabaiüxëë ga yatüxü rü ngexügü. ¹³ Rü nümatama ga Chimáü rü ta nayaxõ, rü ínabaie. Rü inanaxügü ga Piripixü na naxümücüxü. Rü yexguma nüxü nadëuxgu ga yema cuëxruügü rü mexügü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi, rü poraäcü nabaixächiãë ga Chimáü. ¹⁴ Rü yema Ngechuchuarü ngüexügü ga Yerucharéüwa yexmagüxü rü nüxü naxínüëchiga ga meã na nayauxgüãxü ga Tupanaärü ore ga Chamáriawa. Rü yemacèx yéma nanamugü ga Pedru rü Cuáü. ¹⁵ Rü yexguma Chamáriawa nangugügu ga Pedru rü Cuáü, rü naxcèx nayumüxëgü ga yema yexwaca yaxögüxü ga duüxügü, na nayauxgüãxücèx ga Tupanaãë i Üünexü. ¹⁶ Yerü yexguma noxri yaxögüãgu ga yema duüxügü rü Piripi marü ínanabaiüxëëmare naegagu ga Cori ga Ngechuchu, natürü taxuxünata nangu ga Tupanaãë i Üünexü. ¹⁷ Rü yemacèx ga Pedru rü Cuáü naxmëxmaã nüxü ningögügü ga yema yaxögüxü, rü yexguma nanayauxgü ga Tupanaãë i Üünexü. ¹⁸⁻¹⁹ Rü nüxü nadau ga Chimáü ga na duüxügüna nanguxü ga Tupanaãë i Üünexü ga yexguma Pedru rü Cuáü naxmëxmaã yema duüxügüxü yangögügügu. Rü yemacèx dïëru Pedru rü Cuáüna ngíxü naxächauü ga Chimáü rü ñanagürü nüxü: —¡Choxna rü ta penaxã i ngëma pora, na yíxema tüxü chingögüxe rü ta tüxna nanguxücèx i Tupanaãë i Üünexü! —ñanagürü. ²⁰ Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxü: —¡Cuxrüütama iyanataxux i curü dïëru, erü ngímaã naxcèx cutaxechaü i Naãë i Üünexü i Tupana tüxna mumarexü! ²¹ Cuma rü taxucürüwama cunayaxu i ngëma pora, erü curü maxü rü tama name i Tupanapëxewa. ²² ¡Nüxü rüxo i ngëma curü chixexü, rü Tupanana naxcèx naca na cuxü nüxü nangechaüxücèx! Rü bexmana tá cuxü nüxü nangechaü i ngëma chixexü i cuãëwa nagu curüxínüxü. ²³ Erü nüxü chacuèx rü poraäcü cunuãëwëxe, rü ngëma curü chixexü rü cumaã inacuèx rü ñoma cupoxcuxürüü cuxü nixíxëë —ñanagürü. ²⁴ Rü Chimáü nanangãxü, rü ñanagürü: —¡Pema Tupanana chauxcèx peça na tama choxü nangupetüxücèx i ngëma nüxü pixuxü! —ñanagürü. ²⁵ Rü Pedru rü Cuáü rü yema Chamáriaanecüãx ga duüxügümaã nüxü nixugüë ga Cori ga Ngechuchuchiga, rü namaã nüxü nixugüë ga Tupanaärü ore. Rü yemawena rü Yerucharéücèx nawoegu. Rü namawa rü muxüne ga Chamáriaanewa yexmane ga ñanexäcügüwa rü nüxü nixuetanü ga Tupanaärü ore i mexü.

Piripi rü namagu nüxü nangau ga wüxi ga äëxgacü ga Etiópiaanecüãx

²⁶ Rü yemawena, rü Tupanaärü orearü ngeruü ga daxücüãx rü Piripimaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —¡Rü paxa inaxüãchi rü ñãne ya Gachawaama naxü nawa i ngẽma nama i Yerucharéüwa ne daxü rü Gachawa iyarügoxü! —ñanagürü. Rü ngẽma nixi i nama i dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxüwa dapetüxü. ²⁷ Rü inaxüãchi ga Piripi rü yema namawa naxü. Rü yexma nügü nangau namaã ga wüxi ga yatü ga Etiópiiaanenguxü ga guxcüma ga yema ãëxgacüaru diëru. Rü ñeãcü Yerucharéüwa naxü na Tupanaxü yanacuëüüxücèx. ²⁸ Rü nachiüãnecèx nataegu, rü norü autu ga cowaru itúchigünewa narüto. Rü nawa ningúchigü ga yema ore ga Tupanaärü orearü uruü ga Ichaxía ümatüxü. ²⁹ Rü Tupanaãe i Üünexü rü Piripixü ñanagürü: —¡Paxa naxcèx ixü i ngẽma autu! —ñanagürü. ³⁰ Rü paxa yema autucèx niña ga Piripi. Rü yexguma naxütawa nanguxgu rü nüxü naxínü ga na Tupanaärü orearü uruü ga Ichaxía ümatüxü ga orewa nangúxü ga yema ãëxgacü. Rü yexguma ga Piripi rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Nüxü cucuáxü i tacüchiga na yíixü i ngẽma nawa cungúxü? —ñanagürü. ³¹ Rü nüma ga ãëxgacü ga Etiópiaanecüãx rü nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Nuxücürüwa i nüxü chachuáxü ega taxúema chomaã inanguxüëëgux? —ñanagürü. Rü Piripicèx naca na naxínagüxücèx, rü naxütawa na natoxücèx. ³² Rü yema nawa yangúchigüxü ga Tupanaärü ore ga ümatüxü, rü ñanagürü:

“Rü ñoma wüxi i carneru i norü mèxwa nagagüxürüüãcü nayagagü. Rü wüxi i carneruxacü i ngẽma yayoxtèxagüxüpéxewa tama aita üxürüü nachianemare, rü taxu ñanagürü. ³³ Rü yexguma duüxügü poraãcü chixri namaã chopetügu rü taxúema naetüwa tachogü. ¿Rü texé tá meã nachiga tidexa ga yema duüxügü ga yemaãcü poraãcüxüchima chixexü ügüxü? Yerü nayamèxgü na nataxuxücèx i norü maxü i ñoma i naãnewa”,

ñanagürü ga yema ore ga nawa nangúxü. ³⁴ Rü Piripina naca ga yema ãëxgacü ga Etiópiaanecüãx, rü ñanagürü: —¡Chomaã nüxü ixu! ¿Rü texéchigagu nixi ga yadexaxü ga yema Tupanaärü orearü uruü? ¿Nügüchigagutama rü éxna toguechigagu? —ñanagürü. ³⁵ Rü yexguma nanangãxü ga Piripi. Rü yematama ore ga ümatüxümaã inanaxügü na namaã nüxü yaxuxü ga ore i mexü ga Ngechuchuchiga. ³⁶ Rü yixcamaxüra ga yexguma inaxiyane, rü dexá íyexmaxüwa nangugü. Rü ñanagürü ga yema ãëxgacü: —Nuã nangëxma i dexá. ¿Rü tama éxna inamexü na nuã choxü ícubaixëëxü? —ñanagürü. ³⁷ Rü ñanagürü ga Piripi: —Ngëxguma aixcüma meãma cuyaxõxgux, rü marü name i na cuxü íchabaixëëxü —ñanagürü. Rü nanangãxü ga yema ãëxgacü, rü ñanagürü: —Ngẽmããcü chayaxõ na Ngechuchu ya Cristu yíixü ya Tupana Nane —ñanagürü. ³⁸ Rü yexguma ínayachaxãchixëë ga norü autu, rü wüxigu dexáchiüwa nachoü. Rü Piripi ínabaixëë ga yema ãëxgacü. ³⁹ Rü yexguma dexáwa ínachoõchigu, rü Tupanaãe i Üünexü rü Piripixü niga. Rü yema ãëxgacü rü marü tama wena Piripixü nadau. Natürü taãëãcü namagu nixü. ⁴⁰ Natürü Achotowa nayangox ga Piripi. Rü yema ñãnewa inaxüãchi, rü nüxü nixuchigü ga ore i mexü ga guxüma ga ñãnewa ñuxmata Checharéaarü naãnewa nangu.

9

Ngechuchuaxü nayaxõ ga Chauru

¹⁻² Rü yoxni ga Chauru rü daimã nayaxãxünechigüama ga yema duüxügü ga Cori ga Ngechuchuaxü yaxõgüxü. Rü yemacèx paigüeruxütawa naxü, rü naxcèx nüxna naca ga popera ga nüxna ágaxü na Yudífügarü ngutaquéxepataügü ga Damacuwa yexmagünegu yaxüchigüxücèx rü yexma tümacèx nadauxücèx ga guxema yaxõgüxe ga yatüxe rü ngexegü na Yerucharéüwa tüxü nagagüxücèx rü yexma tüxü yapoxcuexücèx. ³ Natürü yexguma marü Damacuxü yangaicagu, rü ngürüãchi meãma nüxü nabáxi ga wüxi ga

omü ga poraxü ga daxüwa ibáxixü. ⁴ Rü ñaxtüanegu nayangu ga Chauru, rü nüxü naxünü ga wüxi ga naga ga nüxna çagüxü ga ñaxü: —Pa Chauru Pa Chaurux, ¿tüxcüü i chowe quingëchigüxü? —ñaxü. ⁵ Rü Chauru nanangäxü, rü ñanagürü: —¿Rü texé quixi, Pa Corix? —ñanagürü. Rü nüma ga Cori rü nanangäxü rü ñanagürü: —Choma nixi i Ngechuchu, rü chorü duüxügü nixi i ngëma nawe quingëchigüxü. ⁶ ¿Rü inachi, rü ngëma Damacuwarü ñanewa naxü! Rü ngëma rü wüxi ya yatü tá cumaã nüxü nixu na tacü tá cuxüxü —ñanagürü. ⁷ Rü yema yatügü ga Chauruxü íxümücügüxü, rü inayanguãëgü, yerü nüxü naxünüë ga yema ore natürü taxüexüma nadaugü. ⁸ Rü ñuxüchi inachi ga Chauru ga ñaxtüanewa ga íyangüxüwa, rü nidauchixetü, natürü taxüüma nadau yerü nixoxetü. Rü yemacëx ga namücügü, rü nachacüügu nayayauxächi, rü yemaäcü Damacuwa nanagagü. ⁹ Rü tomaëxpüx ga ngunexügu, rü nangexetü, rü tama nachibü, rü tama naxaxe. ¹⁰ Rü Damacuwa nayexma ga wüxi ga yatü ga Ngechuchuaxü yaxöxü ga Ananíã ga naega. Rü Cori ya Ngechuchu naxcëx nangox, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ananíãx —ñanagürü. Rü nüma ga Ananíã nanangäxü, rü ñanagürü: —¿Tacü? Pa Corix —ñanagürü. ¹¹⁻¹² Rü nüma ga Cori nanangäxü, rü ñanagürü: —¿Dücëx, ngëma ítamü i Meã i Wéxügu äegaxüwa naxü! ¿Rü ngëma Yudapatawa naxcëx ínaca i wüxi i yatü i Tarsucüãx i Chaurugu äegaxü! Rü nüma rü ngëma ínayumüxë rü nangoxetü rü marü cuxü nadau, Pa Ananíãx, na ngëxma cuxücuxü rü naxëtügu quingögüxü na wena yadauchixüçëx —ñanagürü ga Cori ga Tupana. ¹³ Rü yexguma yemaxü naxünügu ga Ananíã, rü ñanagürü: —Pa Corix, muxüma i duüxügü chomaã nüxü nixu i ngëma yatüchiga na ñuxre i chixexü naxüxü namaã i curü duüxügü i Yerucharéüwa. ¹⁴ Rü ñuxma rü paigüarü äëxgacügüarü mumaã núma naxü na ínayauxüãxüçëx i guxüma i duüxügü i cuégagu yumüxëgüxü —ñanagürü. ¹⁵ Natürü nüma ga Cori rü ñanagürü nüxü: —¿Ngëma naxü! Erü choma chanayaxu i ngëma yatü na choxü yaxuchigaxüçëx namaã i togü i nachüãñecüãxgü i duüxügü rü norü äëxgacügü, rü ngëma Iraécüãxgü. ¹⁶ Rü choma tá nüxü nüxü chadauxëë i ñuxre i ngüxü i tá yangexü i chauxcëx —ñanagürü ga Cori. ¹⁷ Rü guma ípata ga Chauru nawa yexmanewa naxü ga Ananíã. Rü nagu naxücu, rü nüxü ningögü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chaueneë Pa Chaurux, nüma ya Cori ya Ngechuchu ga guma namawa cuxcëx ngócü ga yexguma núma cuxüxgu, rü núma choxü namu na wenaxärü quidauchixüçëx, rü cuxna nanguxüçëx i Naãë i Üünexü —ñanagürü. ¹⁸ Rü yexgumatama rü ñoma tacüchicutëxerüü naxëtüwa ínayi, rü yexguma wenaxärü meã nidauchixetü. Rü yexguma inachi ga Chauru, rü Ananíã ínanabaixëë. ¹⁹ Rü yemawena nachibü, rü wenaxärü napora. Rü ñuxre ga ngunexügu yexma Damacugu narüxäüx namaã ga yema yaxögüxü ga yexma ächiüxü.

Chauru rü Damacuwa nüxü nixu ga Ngechuchuchiga

²⁰ Rü yexguma inanaxügu ga Chauru ga ngutaquëxepataüguwa nüxü na yaxuchigaxü na Ngechuchu yíxü ya Tupana Nane. ²¹ Rü guxüma ga yema nüxü ínüxü rü poraäcü nabaixächíãëgü, rü ñanagürügü: —¿Tama éxna ñaã yatü yíxü ga Yerucharéüwa íyayauxügüxü ga guxüma ga duüxügü ga Ngechuchuaxü yaxögüxü? ¿Rü tama éxna ñaãtama yíxü ga yema núma üxü na ínayauxüãxüçëx rü ñuxüchi paigüarü äëxgacüxütawa nagagüãxüçëx i duüxügü i yaxögüxü? —ñanagürügü. ²² Natürü ga Chauru rü guxü ga ngunexügu yexeraäcü tama namuãcüma nüxü nixuchigaama ga ore ga Ngechuchuchiga. Rü inayanangeëxgüxëë ga Yudügu ga Damacuwa yexmagüxü, yerü meãma nanangoxëë na Cristu yíxü ga Ngechuchu.

Chauru rü Yudügu- chaxwa niña

²³ Rü marü muxüma ga ngunexügu ngupetüguwena rü yema Yudügu rü wüxigu nügümaã nagu narüxünüë na Chauruxü yamëxgüxüçëx. ²⁴ Natürü nüma ga Chauru rü

nüxü nacuáchiga ga na yamèxgüchaũãxü. Rü yema Yudíugü rü ngunecü rü chütacü rü guma ñaneärü poxeguxüärü ñaxgügu Chauruxü nanèixgüxü na yamèxgüãxücèx. ²⁵ Natürü ga Chauruarü ngúexügü rü chütacü rü wüxi ga pexchi ga tacügu guma ñaneärü poxeguxütapüxétüwa ínanachüxüetaügüama, rü yemaäcü niña ga Chauru.

Yerucharéüwa nayexma ga Chauru

²⁶ Rü yexguma Yerucharéüwa nanguxgu ga Chauru, rü yema yaxögüxümaã nangutaquéxechaü. Natürü yema yaxögüxü rü nüxü namuüë, yerü nüma nüxü nacuèxgügu rü tama aixcüma Ngechuchuaxü nayaxõ. ²⁷ Natürü Bernabé rü yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxütanüwa nanagaama. Rü yema ngúexügümaã nüxü nixu ga ñuxäcü Cori ya Ngechuchuxü na nadauxü ga Chauru ga namawa, rü ñuxäcü Cori namaã na idexaxü. Rü nüxü nixu ta ga ñuxäcü Damacuwa rü tama namuüäcüma nüxü na yaxuxü ga Ngechuchuchiga. ²⁸ Rü yemaäcü ga Chauru rü Yerucharéügu narüxãüx. Rü yema ngúexügü ga Tupana imugüxütanügu naxã. Rü tama namuüäcüma Cori ya Ngechuchuchigaxü nixuchigü. ²⁹ Rü yema Yudíugü ga Griégugawa idexagüxümaã nidexaxü ga Chauru, rü Ngechuchuchigagu nügümaã nayaporagaexü. Natürü ga nümagü rü naxcèx nadaugüama ga ñuxäcü tá na yamèxgüãxü. ³⁰ Rü yexguma nüxü yacuèxächitanügu ga yema togü ga yaxögüxü, rü Checharéawa Chauruxü nagagü. Rü yexguma yéma nangugügu rü wüxi ga wapurugu nayamuëgü rü Tarsuwa naxü. ³¹ Rü yexguma rü meãma nüxü naxüpetü ga yema yaxögüxü ga guxüma ga Yudéaanewa, rü Gariréaanewa rü Chamáriaanewa. Rü yexeraäcü meã nayaxögüetanü rü aixcüma Tupana naxwèxexüäcüma meã namaxë. Rü Tupanaãë i Üünexüärü ngüxëëmaã nimuëtanüãma ga yema yaxögüxü.

Eneã rü narüme

³² Rü yexguma Pedru yema yaxögüxütanügu ixüãgüchigüxgu, rü yema Didágu ächiügüxü ga yaxögüxütanüwa rü ta nangu. ³³ Rü yexma nüxü nayangau ga wüxi ga yatü ga Eneã ga naega ga 8 ga taunecü norü pechicagu cacü, yerü nanawãixächi. ³⁴ Rü Pedru ñanagürü nüxü: —Pa Eneãx, Ngechuchu ya Cristu cuxü narümemëë. ¡Inachi rü namexëë i cuxchapenüxü! —ñanagürü. Rü yexgumatama inachi. ³⁵ Rü guxüma ga yema Didácüãxgü rü Charunacüãxgü rü nüxü nadaugü ga na inachixü ga guma yatü, rü nüxü narüxoe ga nacümagü ga chixexü, rü Cori ya Ngechuchuwa narüxí.

Wena imaxü ga Dorca

³⁶ Rü yexgumaücüü ga ñane ga Yopewa rü iyexma ga wüxi ga Tupanaãxü yaxõxcü ga ngecü ga Tabita ga ngíega. Rü ngëma naega i Griégugawa rü Dorca ñaxüchiga nixí. Rü ngíma rü wüxi ga mecü iyixí ga ngírü üwa, rü guxügüma nüxü irüngüxëë ga yema duüxügü ga tacü nüxü taxuxü. ³⁷ Rü yexgumaücüü iyadaawe ga Dorca, rü iyu, rü ngímücügü nanamexëë ga ngíxíne. Rü ípataarü daxüchiüwa yexmaxü ga ucapugu nanaxügü ga ngíxíne. ³⁸ Rü Yopearü ngaicamana nayexma ga guma ñane ga Didá ga Pedru nawa yexmane. Rü yema yaxögüxü ga Yopecüãx rü nüxü nacuèxgü ga Didáwa na nayexmaxü ga Pedru. Rü naxcèx yéma nanamugü ga taxre ga yatü ñaxümaã: —¡Rü paxa toxcèx nuã naxü! —ñaxümaã. ³⁹ Rü yexguma ga Pedru rü nawe narüxü. Rü yexguma ínanguxgu, rü yema ucapu ga yema yueta nawa yexmaxüwa nanagagü. Rü guxüma ga yutegüxü rü Pedruxü ínachomaëguächi, rü naxauxe, rü nüxü nayawégü ga yema naxchirugü ga Tabita nüxü íxüxüxü ga yexguma namaüxgu. ⁴⁰ Rü Pedru rü düxétüwa nanamugü ga guxüma. Rü inacaxápüxü, rü nayumüxë. Rü ñuxüchi ngíxcèx nadauegu ga yema yuxcü, rü ñanagürü: —Pa Tabitax, ¡Írüda! —ñanagürü. Rü yexguma rü iyadauchixetü, rü Pedruxü idau, rü írüto. ⁴¹ Rü yexguma ngíxméxgu nayayauxächi,

rü ngixũ inachixẽẽ. Rü ñuxũchi naxcèx naca ga yema yaxõgũxũ rü yema yutegũxũ, rü maxũxcü nüxũ ngixũ nawéx. ⁴² Rü guxũma ga yema duũxũgü ga Yopewa yexmagũxũ rü nüxũ nacuáchigagü ga yema. Rü Cori ga Ngechuchuaxũ nayaxõgü ga muxũma. ⁴³ Rü muxũma ga ngunexũ Yopegu narüxãũx ga Pedru napatagu ga Chimáũ ga naxchèxmüärü paxẽewa puracũxũ.

10

Pedru rü Cornériuchiga

¹ Rü ñãne ga Checharéawa nayexma ga wüxi ga yatü ga Cornériugu ãegacü. Rü 100 ga Itáriaanecũãx ga churaragüärü capitáũ nixĩ. ² Rü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga meãma Tupanaãxũ yaxõcü. Rü wüxigu namèxmaã rü naxãcügümaã Tupanaxũ nangechaũgü. Rü mucüma ga norü díferumaã nüxũ narüngũxẽẽ ga duũxũgü ga Yudíugü ga tacü nüxũ taxuxũ. Rü guxũguma nayumüxẽ rü Tupanamaã nidexa. ³ Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma tomaẽxpüxarü orawa nanguxchaũgu ga yáuanecü, rü nangoxetü. Rü meãma nüxũ nadau ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruũ ga daxũcũãx ga yema ucapu ga nawa nayexmaxũgu ücuxũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Cornériux —ñanagürü. ⁴ Natürü nüma ga Cornériu rü meãma nüxũ nadawenü, rü poraãcü namuũãcüma nüxna naca, rü ñanagürü: —¡Tacü cunaxwèxe, Pa Corix? —ñanagürü. Rü nanangãxũ ga yema orearü ngeruũ ga daxũcũãx, rü ñanagürü: —Curü yumüxëgü rü Tupana marü cuxũ nüxũ naxĩnü, rü cumaã nataãẽ na ñuxãcü nüxũ curüngũxẽẽxũ i duũxũgü i tacü nüxũ taxuxũ. ⁵ —¡Rü chanaxwèxe i Yopewa cunamugü i ñuxre i yatügü na naxcèx yacagũxũcèx i wüxi i yatü i Chimáũ i Pedrugu ãegaxũ! ⁶ —Rü to i Chimáũ i naxchèxmüärü paxẽewa puracũxũpatawa nangëxma rü ngëxma nape. Rü yima napata rü taxtü i taxücutüwa nangëxma —ñanagürü. ⁷ Rü yexguma nüxna iyanatauxgu ga yema orearü ngeruũ ga namaã yéma idexaxũ, rü Cornériu rü naxcèx naca ga taxre ga norü puracütanüxũ rü wüxi ga churara ga meã naga ñnüxũ ga meã Tupanaãxũ yaxõxũ. ⁸ Rü namaã nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ nadauxũ, rü ñuxũchi Yopewa nanamugü. ⁹ Rü moxũãcü ga yexguma namagu naxĩyane rü marü Yopexũ yangaicagügu ga yema duũxũgü ga Cornériu yéma mugũxũ, rü Pedru rü daxü naxĩ ga ípataétüwa na yéma nayumüxëxũcèx. Rü tocuchiarü oragu nixĩ ga yexguma. ¹⁰ Rü nataiya, rü nüxũ nachixéga ga na nachibüxũ. Rü yexguma norü õna ínaxügüyane, rü nangoxetü ga Pedru. ¹¹ Rü nüxũ nadau ga na yangoxnaxũ ga naãnetüwe, rü yéma ínarüxĩ ga wüxi ga naxchiru ga ñoma wüxi ga taxũ ga naxchápenüürü ixĩxũ. Rü norü ãgümücüpéxewa naxãtũxü rü yemaãcü ínarüçhüxüie ñuxmata ñaxtúanewa nangu. ¹² Rü yemagu ínarüçhüxüewetaxũ ga nagúxüraũxũ ga naëxũgü, rü ãxtapegü, rü werigü. Rü yema naxchápenüüwa nayexma ta ga tacü ga tama nangõxgũxũ ga Yudíugü. ¹³ Rü Pedru nüxũ naxĩnü ga Tupanaga ga nüxũ ñaxũ: —Pa Pedrux ¡Inachi, rü ta imèx, rü nangõx! —ñaxũ. ¹⁴ Rü Pedru nanangãxũ rü ñanagürü: —Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü taguma chanangõx i tacü i toxcèx ãũãchixũ —ñanagürü. ¹⁵ Rü yexguma ga yema Tupanaga, rü wenaxãrü ñanagürü: —Ngëma choma chamexẽẽxũ rü tama name i ãũãchi nüxũ cuwogü —ñanagürü. ¹⁶ Rü tomaẽxpüxcüna yemaãcü nangupetü. Rü yexguma wenaxãrü daxü naçhüxnağü ga yema naxchápenüü namaã ga guxũma ga nawa yexmagũxũ. ¹⁷ Rü poraãcü nagu narüxĩnü ga Pedru ga tacüchiga na yĩxũ ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangoxetügu. Rü yemagu ínaxĩnüyane, rü guma ípataèxwa nangugü ga yema yatügü ga Cornériu yéma mugũxũ ga naxcèx ícaetanüxũ ga Chimáũpata. ¹⁸ Rü yéma naxcèx ínacagü rü aixcüma yexma nape ga wüxi ga yatü ga Chimáũ ga Pedrugu ãegaxũ. ¹⁹ Rü Pedru nagu íruxĩnüyane ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangoxetügu, rü Tupanaãẽ i Üünexũ

rü ñanagürü nüxü: —Ngẽägü nixĩ i tomaẽxpüx i yatügu i cuxcèx daugüxü. ²⁰ —¡Inachi, rü íruxĩ, rü tama cuxoegaãẽcũma nawe rüxü! Erü choma nixĩ i núma chanamugüxü —ñanagürü. ²¹ Rü yexguma naxcèx ínaruxĩ ga Pedru, rü ñanagürü nüxü ga yema yatügu: —Choma nixĩ i chauxcèx pedaugüxü. ¿Rü tacüwa nuã pexĩ? —ñanagürü. ²² Rü nümagü nanangãxügu, rü ñanagürügu: —Capitãü ya Cornériuxütawa ne taxĩ rü nüma nixĩ i nuã toxü namugüxü. Rü wüxi ya yatü ya mecü nixĩ, rü Tupanaxü nangechaü. Rü guxüma i Yudügu nüxü nangechaü i nümax. Rü wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruü ga daxüçüãx nanamu na cuxcèx toxü yacaxẽxüçèx ga Cornériu rü napatawa cuxüxüçèx rü nüxü na naxĩnuxüçèx i curü ore —ñanagürügu. ²³ Rü yexguma nanachocuxè ga Pedru, rü yexma nanapegüxè ga yema chütaxügu. Rü moxüãcü inaxĩachi rü nawe narüxü ga Pedru. Rü ínayaxümücügu ga ñuxre ga Yopecüãx ga yaxögüxü. ²⁴ Rü moxüãcü Checharéawa nangugü ga ngextá Cornériu ínanguxèxüwa namaã ga guxüma ga natanüxügu rü namücügu ga nüxü nangechaüxü ga nüxna naxuxü. ²⁵ Rü yexguma Cornériupatawa nanguxgu ga Pedru, rü íãxtüwa naxcèx naxü ga Cornériu, rü Pedrupéxegu nayacaxápüxü, rü nüxü nicuèxüü. ²⁶ Natürü ga Pedru rü inanachixè rü ñanagürü: —¡Inachi! Rü choma rü ta cuxrüü duüxümare chixĩ rü tama Tupana chixĩ —ñanagürü. ²⁷ Rü nügümaã yadexagüãcũma wüxigu nichocu. Rü Pedru yéma namaã inayarüxü ga muxüma ga duüxügu ga yexma ngutaquéxegüxü. ²⁸ Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxü ga yema duüxügu ga yexma ngutaquéxegüxü: —Pema nüxü pecuèx i toma i Yudüguçèx rü nangèxma i torü mugü i toxna nachuxuxü na pemaã tangutaquéxegüxü, rü pepatagu na tachocuxü. Natürü Tupana choxü nangoxetüxè rü choxü nüxü nadauxè na tama namexü na ngẽmaãcü nagu na charüxĩnuxü pemaã. ²⁹ Rü ngẽmacèx tama chaxoõcũma núma chaxü i ngèxguma chauxcèx pengemagu. Rü ñuxma rü chanaxwèxe i chomaã nüxü pixu na tacüçèx chauxcèx pengemaxü —ñanagürü. ³⁰ Rü Cornériu nanangãxü, rü ñanagürü: —Marü ägümücü i ngunexü nangupetü ga ñuxgumaãcü ga tomaẽxpüxarü oragu ga yáuanecü, rü nuã chopatawa chayumüxè erü guxüguma ngẽmaãcü chanaxü. Rü yexguma chayumüxègu rü changoxetü, rü chauxcèx nangox ga wüxi ga yatü ga iyaurachirucüxü. ³¹ —Rü ñanagürü choxü:

“Pa Cornériux, Tupana marü nüxü naxĩnü i curü yumüxè rü cumaã nataã na ñuxãcü nüxü curüngüxèxü i duüxügu i tacü nüxü taxuxü. ³² —¡Rü Yopewa namugü i ñuxre i yatügu na naxcèx yacagüxüçèx i Chimáü i Pedrugu ägaxü! Rü to i Chimáü i naxchèxmüãrü paxèwa puracüxüpatagu pexü. Rü yima napata rü taxtü i taxücutüwa nangèxma”, ñanagürü choxü. ³³ Rü yemacèx rü yexgumatama paxa cuxcèx yéma chanamugü, rü cuma rü mexü toxçèx cuxü erü núma cuxü. Rü ñuxma i guxãma i toma rü Tupanapéxewa tangèxmagü. Rü nüxü taxĩnüechaü i gux-üma i ngẽma ore i Cori namaã núma cuxü muxü na tomaã nüxü quixuxüçèx —ñanagürü ga Cornériu.

Pedru rü Cornériupatawa nüxü nixu ga Ngechuchuchiga

³⁴ Rü yexguma inanaxügu ga Pedru ga na yadexaxü, rü ñanagürü: —Ñuxma waxi nixĩ i nüxü chacuáxü na Tupanacèx nawüxiguxü i guxüma i duüxügu erü nüma rü aixcũma guxãxüma nangechaü. ³⁵ —Rü nüma rü wüxichigü i nachüãnewa nanade i ngẽma duüxügu i nüxü ngechaüxü rü mexü ügüxü. ³⁶ —Rü nüma ga Tupana rü Yudügütanüwaxıra nanamu ga norü ore rü marü nüxü nixu na tüxü nüxü nangechaüxü i tórü pecadugü i ngèxguma Cristu ya guxããrü Cori íxĩcüaxü yaxögügu. ³⁷ —Pema rü meãma nüxü pecuèx na tacü ngupetüxü ga guxüwama ga Yudügüarü naãnewa. Rü noxri ga Cuáü rü nüxü nixu na Tupana naxwèxexü na ínabaiüxü ga duüxügu. Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügu ga duüxügümaã nüxü na yaxuxü ga ore i mexü. ³⁸ —Rü pema nüxü pecuèx ga ñuxãcü Tupana na naporaxèxü ga Ngechuchu

ya Nacharétucüãx yerü nüxna nanaxã ga Naãẽ i Üünexü. Rü nüma ga Ngechuchu rü mexü naxü ga yema íyaxügüxüwa, rü nanameẽxẽẽ ga guxüma ga yema duüxügü ga ngoxoãxgüxü. Rü yemaãcü nanaxü yerü Tupana nüxü narüngüxẽẽ. ³⁹—Rü toma nixi ga nüxü tadaugüxü rü nüxü tixuchigaxü i guxüma ga naxüxü ga Ngechuchu ga Yudéaanewa rü Yerucharéüãrü ñãnewa. Rü yemawena rü nayamèxgü rü curuchawa nayapotagü. ⁴⁰—Natürü ga Tupana rü tomaẽxpüx ga ngunexü ngupetügu rü wena nanamaxẽẽ rü toxcèx nanangoxẽẽ. ⁴¹—Natürü tama guxü ga duüxügücèx nangox. Rü toxcèxicatama nangox ga toma ga ñpamama Tupana toxü dexe na nüxü tixuxücèx i Ngechuchuchiga. Rü yexguma marü yuwa ínadaxguwena rü namaã tachibüe rü namaã taxaxegü. ⁴²—Rü nümatama ga Ngechuchu toxü nimugü na duüxügümaã nüxü tixuxücèx na Tupana marü ãẽxgacüxü yangucuchixẽẽxü na guxü i duüxügüarü ngugüruü na yíxücèx. Rü nüma ya Ngechuchu nixi i tórü maxüxü nangugüxü, rü nüma tá nixi i guxü i duüxügü i maxèxü rü yuexüxü yacagüxü naxcèx i norü maxüchiga. ⁴³—Rü ñpamamatama guxüma ga Tupanaãrü orearü uruügü rü Ngechuchuchiga nidexagü, rü ñnanagürügü:

“Rü nüma tá nüxü nüxü nangechaü i norü pecadugü i guxüma i duüxügü i nüxü yaxögüxü”,
ñnanagürügü.

Tupanaãẽ i Üünexü rü yema duüxügü ga tama Yudüguü ixügüxütanüwa nangu

⁴⁴Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü Tupanaãẽ i Üünexü nüxna nangu ga guxüma ga yema yéma irüxñnüxü ga yema ore. ⁴⁵Rü yema yaxögüxü ga Yudüguü ga Pedrumaã yéma íxü, rü poraãcü nabaixãchiãẽgü yerü Tupanaãẽ i Üünexü rü nüxna rü ta nangu ga yema duüxügü ga tama Yudüguü ixügüxü. ⁴⁶Rü nüxü naxñnüẽ ga to ga nagawachigü na yadexagüxü, rü Tupanaxü na yacuèxüügüxü. ⁴⁷Rü yexguma ga Pedru rü ñnanagürü: —¿Éxna nangèxmaxü i texé na nüxna nachuxuxü i na ínabaiüxü i ñã duüxügü i marü taxrüü Tupanaãẽ i Üünexü nüxna nguxü? —ñnanagürü. ⁴⁸Rü nanamu na Ngechuchu ya Cristuégagu na ínabaiüxü ga yema duüxügü ga yexwaca yaxögüxü. Rü yexguma Pedruxü nacèxügü na yexma naxãüxücèx ga ñuxre ga ngunexü.

11

Pedru rü Yerucharéüwa yexmagüxü ga yaxögüxümaã nüxü nixu ga tacü na ngupetüxü ga Checharéawa

¹Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü rü yema yaxögüxü ga Yudéagugüxü, rü nüxü nacüachigagü na yema tama Yudüguü ixügüxü rü ta nayauxgüãxü ga Tupanaãrü ore. ²Natürü yexguma Yerucharéüwa nanguxgu ga Pedru, rü ñuxre ga Yudüguü ga yaxögüxü rü Pedruxü nixugüe. ³Rü ñnanagürügü: —¿Rü tüxcüü natanüwa cuxü i ngẽma tama Yudüguü ixügüxü, rü namaã cuchibü? —ñnanagürügü. ⁴Rü Pedru meãma namaã nüxü nixu ga guxüma ga tacü na ngupetüxü, rü ñnanagürü nüxü: ⁵—Choma rü Yopëarü ñãnewa chayexma, rü yexguma íchayumüxëyane, rü changoxetü. Rü nüxü chadau ga wüxi ga naxchápenuüü rü ixüxü ga norü ägümücüpéxewa ätüxüxü ga írüchüxüxü ñuxmata chauxütawa nguxü. ⁶—Rü meãma nüxü chadawenü na nüxü chadauxücèx na tacü yexmaxü ga aixepewa. Rü nüxü chadau ga naxünagü ga ixägümücüparaxü rü naëxügü ga idüraexü, rü äxtapëgü rü werigü. Rü yema naxchápenuüwa nayexma ta ga tacü ga tama ingóxü, erü taxcèx i yixema i Yudüguü rü naxãüãchi. ⁷—Rü nüxü chaxñü ta ga Tupanaga ga choxü ñaxü:

“¡Inachi! Pa Pedrux. ¡Rü ta imèx, rü nangõx!” ñaxü. ⁸—Natürü choma chanangãxü, rü ñnaxarügü:

“Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü taguma chanangõx i tacü i toxcèx ãũächixũ”, ñacharügü. ⁹—Rü yexguma wenaxãrũ ñanagürü choxũ ga yema Tupanaga ga daxüwa inaxũxũ:

“Ngẽma choma i Tupana chamexẽẽxũ, rü tama name i ãũächĩ nüxũ cuwogũ”, ñanagürü. ¹⁰—Rü tomaẽxpüxcüna yemaãcü nangupetü, rü yexguma wenaxãrũ daxü nachüxnagü ga yema naxchãpenüũ namaã ga guxũma ga nawa yexmagüxũ. ¹¹—Rü yexgumatama guma ĩ ga nawa chayexmanewa nangugü ga tomaẽxpüx ga yatügü ga Checharéawa ne mugüxũ ga chauxcèx daugüxũ. ¹²—Rü Tupanaãe i Üünexũ choxũ namu na nawe charüxüxcèx woo tama Yudíugü na yixíngüxũ ga yema duũxügü. Rü chomaã ta yéma naxĩ ga ñaã 6 ga yaxõgüxũ. Rü napatawa tangugü ga guma yatü ga Cornériu, rü yexma tachocu. ¹³—Rü tomaã nüxũ nixu ga ñuxãcü na napatawa nüxũ nadauxũ ga Tupanaãrũ orearü ngeruũ ga daxücũãx ga yexma chixũ ga ñaxũ nüxũ:

“¡Yopewa namugü i yatügü na naxcèx yacagüxcèx i Chimáũ i Pedrugu ãegaxũ! ¹⁴—Rü nüma tá cumaã nüxũ nixu na ñuxãcü tá cuma rü guxũ i cupatagugüxũmaã penayaxuxũ i perü maxũ i taguma gúxũ”, ñanagürü nüxũ. ¹⁵—Rü yexguma ichanaxügügu ga na chidexaxũ, rü nüxna nangu ga Tupanaãe i Üünexũ, yexgumarüũ ga noxri tüxna nangugurüũ. ¹⁶—Rü yexguma ga choma rü nüxna chacuèxãchi ga Cori ya Ngechuchuarü ore ga yexguma ñaxgu:

“Rü aixcüma nixĩ ga Cuáũ ga dexáwamare ínabaiũxẽẽxũ, natürü i pema rü Tupanaãe i Üünexũ tá pexna nangu”, ñaxgu. ¹⁷—Rü pema nüxũ pecuèx na ñuxãcü Tupana tüxna nanguxẽẽxũ ga Naãe i Üünexũ i yixema na Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxũ yaxõgüxũ. Rü ñuxma na taxrüũ Tupana yema duũxügüna nanguxẽẽxũ ga Naãe i Üünexũ, ¿rü ñuxcürüwa i choma i nüxũ chaxoxũ na naga chaxínüxũ ya Tupana? —ñanagürü ga Pedru. ¹⁸ Rü yexguma yema orexũ naxínüëgu ga yema yaxõgüxũ ga Yerucharéũcũãx, rü nachianegümare. Rü Tupanaxũ nicuèxüügü. Rü ñanagürügü: —Rü ngẽmawa nüxũ tacuèx na Tupana tüxũ dexũ ya yíxema woo tama Yudíugü ixíngüxe. Rü ngẽxguma nüxũ tarüxoegu i tümaãrũ chixexũ rü Tupanacèx tadaugügu, rü nüma tüxna nanaxã i maxũ i taguma gúxũ —ñanagürügü.

Yaxõgüxũ ga Aũtioquíawa yexmagüxũchiga

¹⁹ Rü yexguma Etébaũxũ yamèxgüguwena, rü norü uwanügü poraãcü nawe ningëxütanü ga yema yaxõgüxũ. Rü yemacèx nügü nawoone. Rü Peníchiawa, rü Chiprewa rü Aũtioquíawa nabuxmü. Rü yéma nüxũ nixugüe ga ore ga mexũ ga Ngechuchuchiga. Natürü Yudíugümaãxícata ma nüxũ nixugüe ga yema ore rü tama ga togümaã. ²⁰ Natürü yéma Aũtioquíawa nangugü ta ga ñuxre ga togü ga yaxõgüxũ ga Chíperecũãx, rü Chirenecũãx. Rü nümagü rü yema tama Yudíugü ixíngüxũmaã rü ta nüxũ nixugüe ga ore i mexũ i Cori ya Ngechuchuchiga. ²¹ Rü Tupana nüxũ narüngüxẽẽ, rü nanaporaexẽẽ. Rü yemacèx muxũma ga yema duũxügü rü nüxũ narüxoe ga nuxcümaũxũ ga nacümagü, rü Cori ya Ngechuchuaũxũ nayaxõgü. ²² Rü yexguma yemaxũ nacuáchigagügu ga yema yaxõgüxũ ga Yerucharéũwa yexmagüxũ, rü Aũtioquíawa nanamugü ga Bernabé. ²³ Rü yexguma yéma nanguxgu ga Bernabé, rü nüxũ nadau ga ñuxãcü Tupana nüxũ na rüngüxẽẽxũ ga yema yaxõgüxũ ga Aũtioquíacũãx, rü poraãcü namaã nataãe. Rü nayaxucuxëgü ga guxũma na meãma Cori ya Ngechuchuwa naxĩamaxüçèx, rü taguma nüxũ naxoexüçèx. ²⁴ Yerü nüma ga Bernabé rü wüxi ga yatü ga mecü nixĩ. Rü aixcüma Tupanaãe i Üünexũ rü nawa nayexma, rü napora ga norü õwa. Rü yemacèx muxüchixũma ga duũxügü rü Cori ya Ngechuchucèx naxĩ rü nüxũ nayaxõgü. ²⁵ Rü yemawena ga Bernabé rü Tarsuwa naxũ na Chaurucèx yadauxüçèx. ²⁶ Rü yexguma nüxũ iyangauxgu, rü Aũtioquíawa nanaga. Rü wüxi ga taunecü wüxiwa yéma

nayexmagü namaã ga yema yaxögüxü. Rü nanangúexêê ga muxüchixüma ga duüxügü. Rü Aütioquíawa nixí ga inaxügüxü ga duüxügü na Cristutanüxümaã na naxugüãxü ga yema yaxögüxü. ²⁷ Rü yexgumaücüü Yerucharéüwa ne naxí ga ñuxre ga Tupanaärü orearü uruügü rü Aütioquíawa naxí. ²⁸ Rü natanüwa nayexma ga wüxi ga orearü uruü ga Agabu ga naega. Rü nanangutaquéxexêê ga yema yaxögüxü ga Aütioquíawa yexmagüxü. Rü yema ngutaquéxewa rü inachi ga Agabu rü Tupanaã i Üünexü nanamu ga na yadexaxü, rü ñanagürü: —Wüxi i taiya i taxü tá ínangu i guxü i ñaã nachüñãnewa —ñanagürü. Rü aixcüma ínangu ga yema taiya ga yexguma Cáudiu ãëxgacü ixíxgu. ²⁹ Rü yexguma ga yema yaxögüxü ga Aütioquíawa yexmagüxü, rü marü wüxigu nagu narüxíniê na yéma ngíxü namugüxücèx ga dñeru na nüxü nangüxêëgüxücèx ga yema yaxögüxü ga Yudéaanegu ächiügüxü. Rü wüxichigü ngíxü inaxã ga dñeru yexgumarüü ga ñuxre ga nüxü yexmacü. ³⁰ Rü yemaäcü nanaxügü, rü Bernabé rü Chaurumaã yéma ngíxü namugü ga yema dñeru naxcèx ga yema yaxögüxüärü ãëxgacügü ga Yudéaanewa yexmagüxü.

12

Ãëxgacü ga Erode rü Chaütiáguxü nimèx rü Pedruxü napoxcu

¹ Rü yexgumaücüü inanaxügü ga ãëxgacü ga Erode ga na ínayauxüãxü ga ñuxre ga yaxögüxü ga Yerucharéücüãx na napoxcuexücèx. ² Rü norü churaragüxü namu na taramaã Chaütiágu ga Cuáüëneëxü yamèxgüxücèx. ³ Rü yexguma nüxü nadèuxgu ga Erode ga norü me na yiixü ga Yudíugü ga yema na naxüxü, rü norü churaragüxü namu na Pedruxü rü ta yayauxgüxücèx. Rü yema nangupetü ga Yudíugüarü peta ga Üpetüchigagu ga yexguma pâü ga ngearü puxêëruüãxü nangõxgügu. ⁴ Rü yexguma Pedruxü yayauxgügu, rü poxcupataügu nayatèxcuchi. Rü ñuxüchi ga Erode rü nanamu ga ägümücütücumü ga norü churaragü na nüxna nadaugüxücèx. Rü wüx- itücumüwachigü rü nayexma ga ägümücü ga churaragü. Rü yemaäcü nanaxü ga Erode, yerü nagu narüxíniê ga yema petawena guxü ga duüxügüpéxewa na nagaãxücèx na yamèxgüãxücèx. ⁵ Rü yemaäcü ga Pedru rü poxcupataüwa nayexma rü churaragü rü meãma nüxna nadaugü. Natürü ga yema yaxögüxü ga Yerucharéücüãx rü poraäcü nayumüxëgü, rü Tupanana naxcèx nacagü.

Tupana rü Pedruxü ínanguxuchixêê ga poxcupataüwa

⁶ Rü yematama ga chütaxügu naxüpa ga yema ngunexü ga Erode duüxügüpéxewa nagaxchaüxü, rü taxre ga churaragüarü ngãxüwa nape ga Pedru. Rü taxre ga cadenamaã ninèixgüchacüü. Rü togü ga churaragü ga dauxütaexü nüxna nadaugü ga poxcupataüärü iãx. ⁷ Rü ngürüãchi yema poxcupataüwa nangox ga wüxi ga orearü ngerüü ga daxücüãx ga Coriarü. Rü poraäcü nangóone ga guma poxcupataüwa. Rü yema orearü ngerüü Pedruxü nacuxagü, rü nanabaixächixêê. Rü ñanagürü: —¡Paxama írúda! —ñanagürü. Rü yexgumatama íniwëgü ga guma cadena ga Pedru namaã inèixgüchacüü. ⁸ Rü Pedruxü ñanagürü ga yema orearü ngerüü: —¡Rü icüxcuchichiru rü nacuaixcu i curü chapatu! —ñanagürü. Rü yemaäcü nanaxü ga Pedru. Rü ñanagürü ta: —¡Rü icüxcuchi i curü gáuxüchiru, rü chowe rüxü! —ñanagürü. ⁹ Rü nawe narüxü ga Pedru. Rü tama nüxü nacüèx ga aixcüma na yiixü ga yema orearü ngerüü namaã üxü. Rü naxcèx rü nangoxetümare. ¹⁰ Rü nüxü nachopetü ga nüxíraüxü ga dauxütaexü, rü ñuxüchi ga yema to ga dauxütaexü. Rü yexguma nawa nangugügu ga yema iãx ga áchumenèxãnaxcèx ga ítamüwaama üxü, rü nüëchama niwãxna. Rü ínachoxü. Rü yexguma marü wüxi ga ítamü inaxíxgu, rü nüxna inayarütaxu ga yema orearü ngerüü. ¹¹ Rü yexguma nüxü nicüèxãchi ga Pedru, rü nügümaã ñanagürü: —Ñuxma waxi i nüxü chacuáxü na aixcüma

Cori ya Tupana núma namuxü i norü orearü ngeruü na Erodeméxëwa choxü napuxü, rü nawa choxü ínanguxuchixëëxü i guxüma i ngëma chomaã naxügüchaüxü i ngëma Yudfugü i tama yaxögüxü —ñanagürü. ¹² Rü yexguma yemaxü yacuëxächigu ga Pedru, rü ngîpatawa naxü ga wüxi ga ngecü ga Maríagu äegacü. Rü ngîma iyixî ga Cuáü Marcu naë. Rü yéma nangutaquéxegü ga muxüma ga duüxügü ga yéma yumüxëgüxü. ¹³ Rü íāxtüarü poxeguxüärü íāxwa, rü: —Tu tu tu —ñanagürü ga Pedru. Rü wüxi ga pacü ga Rode ga ngîega íyadau. ¹⁴ Rü yexguma nagawa nüxü nacuëxgu ga na Pedru yîixü, rü ngîrü taãemaã rü íyañamare na nüxü yanaxuxü ga na Pedru yîixü ga íāxtüarü íāxgu chicü. Rü tama iyawāxna ga íāx. ¹⁵ Rü yema yexmagüxü rü: —Cungëãemare —ñanagürügü ngîxü. Natürü ngîma rü: —Aixcüma nixî —ngîgürügü. Rü yexguma ñanagürügü: —Maneca tama núma nixî. Rü norü dauruü i daxücüāxmare nixî —ñanagürügü. ¹⁶ Natürü ga Pedru rü yoxni íāxwa: —Tu tu tu —ñanagürüama. Rü yexguma naxcè x yawāxnaāgu rü nüxü nadaugügu ga Pedru na yîixü, rü naḅaixächiāëgü. ¹⁷ Natürü núma naxunagüméxë, rü naxméxmaã nayanachianexëëgü. Rü namaã nüxü nixu na ñuxäcü Cori ínanguxuchixëëxü ga poxcupataüwa. Rü ñanagürü ta: —¡Chaütiágumaã rü ngëma togü i yaxögüxümaã nüxü pixu i ngëma ore! —ñanagürü. Rü yexguma inaxüachi, rü toxnamana naxü. ¹⁸ Rü yexguma yangunegu, rü yema churaragü ga poxcupataüwa dauxütaegüxü rü poraäcü nanaxixächiāëgü yerü tama nüxü nacuëxgü ga tacü na ngupetüxü namaã ga Pedru. ¹⁹ Rü yemacèx ga Erode rü yema churaragüxü namu na Pedrucèx yadaugüxüçèx. Rü yexguma taxuxüüma iyangaugügu, rü Erode rü yema churaragügutama nananguxëë na nayuexüçèx. Rü yemawena ga Erode rü ínaxüxü ga Yudëaanewa, rü Checharéagu nayaxächiü.

Nayu ga Erode

²⁰ Rü Erode rü namaã nanu ga Tirucüāxgü rü Chi-dáücüāxgü. Natürü ga yema Tirucüāxgü rü Chidáücüāxgü rü naxcèx nadaugü na ñuxäcü Erodexü nangüxmüxëëgüxü, yerü Erodechiüānewa nixî ga nayauxgüāxü ga nabü. Rü yemacèx wüxi ga Erodearü duüxü ga äëxgacü ga Batumaã naxāmücügü na nüxü nangüxëëxüçèx na Erodemaã yadexagüxüçèx. ²¹ Rü Erode rü namaã inaxuneta ga wüxi ga ngunexü na namaã yadexaxüçèx. Rü yexguma yema ngunexü ga nagu inaxunetaxüwa nanguxgu, rü yema Tirucüāx rü Chidáücüāx rü Erodexütawa nangugü. Rü nicüxcuchi ga Erode ga norü äëxgacüchiru, rü norü tochicaxüwa narüto, rü duüxügümaã nüxü nixu ga norü ore. ²² Rü yexguma ga guxüma ga yema duüxügü rü tagaäcü ñanagürügü: —Ñaa äëxgacü rü tama duüxüärü dexarüü nixî i norü dexa, natürü ñoma Tupanaärü dexarüü nixî —ñanagürügü. ²³ Rü Erode rü yema duüxügüarü oremaã nataãë, rü tama Tupanaxü nicuëxüüchaü ga ñuxäcü Tupana nüxü narüngüxëëxü. Rü yemacèx wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxücüāx rü yexgumatama Erodexü nidaawexëë. Rü õxmigü nanangõx, rü yemamaã nayu. ²⁴ Natürü yema yaxögüxü rü yexeraäcü guxüwama nüxü nixugüe ga Cori ga Tupanaärü ore. Rü muxüchixü ga duüxügü nüxü nayaxögü. ²⁵ Rü yexguma marü yanguxëëāgu ga norü puracü ga Chauru rü Bernabé, rü ínachoxü ga Yerucharéüwa, rü wenaxärü Aütioquíacèx nawoegu. Rü nayagagü ga Cuáü Marcu.

13

Bernabé rü Chauru rü inanaxügüe ga to ga nachiüānewa na nangegüāxü ga Tupanaärü ore

¹ Rü yema yaxögüxü ga Aütioquíawa yexmagüxütanüwa rü nayexma ga ñuxre ga yatügü ga Tupanaärü orearü uruügü, rü ñuxre ga yatügü ga Tupanaärü orewa nguxëëtaegüxü. Rü yemataniüwa nayexma ga Bernabé, rü Chimáü ga Waxwegu äegaxü, rü Dúchiu ga Chireneçüāx, rü Manaë ga wüxigu äëxgacü ga Erodemaã yaexü, rü Chauru.

² Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma Coricèx íngutaquéxegügu rü tama nachibüeácüma ínayumüxëgüguyane, rü Tupanaãe i Üünexü rü ñanagürü nüxü: —¡Choxna penamugü i Chauru rü Bernabé na naxüğüäxücèx i ngëma puracü i choma nawa chanamugüchaüxü! —ñanagürü. ³ Rü yexguma nüxü nachauegu ga tama nachibüeácüma na nayumüxëgüxü, rü Chauru rü Bernabéétügu naxüméxgü ga yema yaxögüxü, rü ñuxüchi inanamuächitanü na naxüğüäxücèx ga Tupanaärü puracü.

Chiprewa naxi ga Bernabé rü Chauru

⁴⁻⁵ Rü Tupanaãe i Üünexü rü inanamuächitanü ga Bernabé rü Chauru. Rü ñãne ga Cheúchiawa naxi, rü gumaärü türewa inaxiächi, rü capaxü ga Chiprewa naxi. Rü Cuáü Marcu nawe narüxü na nüxü nangüxëxücèx. Rü yexguma Charamína ga ñãneärü türewa nangugügu, rü inanaxügüe ga nüxü na yaxugüxü ga Tupanaärü ore ga Yudíugüarü ngutaquéxepataüguwa. ⁶ Rü guxügu nixiägütanü ga yema capaxüwa ñuxmata Papu ga ñãnewa nangugü. Rü yéma namaã inayarüxi ga wüxi ga Yudíu ga yuüxü ga Barechúgu äegaxü. Rü nüma rü wüxi ga idoratèxáxü nixi yerü nügü yaxuxgu rü aixcüma Tupanaärü orearü uruü nixi. ⁷ Rü nayexma ga yema capaxüärü äëxgacü ga Chérquiu Paurugu äegaxü. Rü nüma nixi ga wüxi ga yatü ga meã naãxü cuácü. Rü yema yuüxü rü guma äëxgacüarü ngüxëeruü nixi. Rü nüma ga äëxgacü rü norü duüxügüxü namu na Chauru rü Bernabécèx yacagüxücèx, yerü nüxü naxinüchaü ga Tupanaärü ore. ⁸ Natürü yema yuüxü ga Griégugawa Erimínugu äegaxü, rü Chauru rü Bernabéna nayanuxü na Tupanaärü orexü yaxugüxü. Yerü tama nanaxwèxe na yaxöxü ga guma äëxgacü. ⁹⁻¹⁰ Natürü ga Chauru ga Paurugu ta äegaxü, rü aixcüma Tupanaãe i Üünexü nawa nayexma. Rü nüma ga Pauru rü meãma nüxü nadawenü ga yema yuüxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Idoratèxáxü Pa ngoxo Nanex, cuma rü chixexüxicatama cuxüxchaü, rü naxchi cuxai i guxüma i mexü. ¿Ñuxgura tá ta i nüxü curüxoxü na ícuyatóxëxü i Cori ya Tupanaärü ore i aixcüma ixixü? ¹¹ —Ñuxmatátama cuxü napoxcu ya Cori ya Tupana. Rü tá cungexetü, rü ñuxre i ngunexügu rü täütáma nüxü cudau ya üèxcü —ñanagürü. Rü yexgumatama naxcèx naxëänexüchi ga yema yuüxü, rü naxméxmaã nadaugü na texé naxméxgu yayauxächixücèx rü namaã ítixüxücèx. ¹² Rü yexguma yemaxü nadëuxgu ga yema capaxüärü äëxgacü rü nayaxö ga Tupanaärü ore, yerü namaã nañaxiächiaë ga yema Pauru rü Bernabé nüxü ngüxëxü ga Cori ya Tupanachiga.

Pauru rü Bernabé rü Pichídiaanewa yexmane ga ñãne ga Aütioquíawa nangugü

¹³ Rü Papuwa inaxiächi ga Pauru namücügümaã rü nixãü ga taxtü ga taxüwa. Rü Pérupe ga ñãnewa nangugü ga Paüpíriaanewa. Natürü yéma nüxna naxo ga Cuáü Marcu, rü Yerucharéüçèx nataegu. ¹⁴ Rü Pérupewa inaxiächi ga Pauru rü Bernabé rü ñãne ga Aütioquíawa nangugü ga Pichídiaanewa. Rü yéma rü ngüxchigaarü ngunexügu rü Yudíugüarü ngutaquéxepataügu nachocu, rü yéma narütogü natanüwa ga yema íngutaquéxegüxü. ¹⁵ Rü yema ngutaquéxewa rü nüxü nadaumatügü ga Tupanaärü mugü ga Moiché ümatüxü rü yema ore ga Tupanaärü orearü uruügu ümatüxü. Rü yemawena, rü guma ngutaquéxepataüärü äëxgacügü, rü Bernabé rü Pauruna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Toeneëgüx, ngëxguma pexü nangëxmagu i perü ore i taãxëëruü i toxçèx rü marü name i ñuxma tomaã nüxü pixu —ñanagürügü. ¹⁶ Rü yexguma inachi ga Pauru, rü naxunagüméxë na iyanachianexücèx ga duüxügü. Rü yexguma duüxügümaã nidexa, rü ñanagürü: —Pa Duüxügü Pa Chautanüxügüx rü Guxãma i Pema i To i Nachiüãnecüãx Ixigüxex ya Tupanaxü Ngechaügüxe, rü ¡perüxínüë! ¹⁷ —Yima tórü Tupana i yixema i Yudíugü, rü tüxü nade ga nuxcümaügüxe ga tórü oxigü na tüxü nangüxëxücèx. Rü poracü tüxü nimuxëë ga yexguma woo to ga nachiüãne ga

Equituanewa tayexmagügu. Rü yemaäcü wüxi ga taxü ga nachiiüne tüxü nixigüxêê. Rü ñuxüchi yemawena, rü norü poramaã tüxü ínagaxü ga yema nañewa. ¹⁸ —Rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxâpataxüwa tüxü nagagü. Rü yéma 40 ga taunecü Tupana yaxna tümamaã naxínü ga guxema tórü oxigü. ¹⁹ —Rü Tupana nanadai ga yema 7 ga ãëxgacügü ga Canaãñecüãxgü guxüma ga norü duüxügümaächigü. Rü yemaäcü nanaxü na tórü oxigüna naxããxücèx ga yema nañe na tümaãrügüxüchi yïixücèx. ²⁰ —Rü 450 ga taunecü rü yemaäcü tüxü narüngüxêê. Rü yemawena rü tüxna nanamu ga togü ga ãëxgacügü ga dauruügü ñuxmata Tupanaãrü orearü uruü ga Chamue ingucuchix. ²¹ —Rü yexguma ga duüxügü rü Tupanana naxcèx nacagü ga wüxi ga ãëxgacü ga rei na namaã inacuáxücèx. Rü Tupana rü nüxna nanamu ga Chaú ga Chiche nane ga Beyamítaa ixíci. Rü nüma nüxna nadau ga duüxügü ga 40 ga taunecügu. ²² Rü yemawena ga Tupana rü ínanatèxüchi ga Chaú, rü Dabíxü naxuneta na guma norü ãëxgacü yïixücèx. Rü Dabíxü nixuchiga ga Tupana, rü ñanagürü:

“Nüxü chadau rü Dabí ya Ichaí nane rü wüxi ya yatü ya poraäcü choxü ngüchaücü nixí.

Rü nüma tá nanaxü i guxüma i ngéma choma chanaxwèxexü”, ñanagürü ga Tupana. ²³ Rü nuxcüma ga Tupana rü marü inaxuneta rü wüxi i Dabítaa tá nixí i Cristu íxixü, rü tá nanamaxèxêê i Yudíugü. Rü Ngechuchu nixí ga guma maxèxèruü ga tórü oxigümaã nüxü yaxucü ga Tupana. ²⁴ Natürü naxüpa ga Ngechuchu na ínguxü, rü Cuáü ga baiüxèèruü rü guxüma ga Yudíugümaã nüxü nixuchiga ga ore i mexü rü ñanagürü:

“Rü name nixí i nüxü perüxoe i pecüma i chixexü, rü Tupanacèx pedaugü, rü ípebaiü”, ñanagürü. ²⁵ Rü yexguma marü yangaicaxgu ga tá na nayuxü ga Cuáü, rü ñanagürü:

“Rü tama choma nixí i ngéma pema nagu perüxínüèxü i Cristu chíxü. Natürü chowema ne naxü i nüma ya aixcüma Cristu íxíci. Rü choma rü napéxewa taxuwama chame, rü bai i norü chapatucunüãrü wëgüwaxüra chame erü nüma rü wüxi i ãëxgacü i tacüxüchima nixí”, ñanagürü ga Cuáü. ²⁶ Rü ñanagürü ga Pauru, —Pa Chautanüxügü i Abráütaagüx, rü Guxãma i Pema i To i Nachiiüneñecüãx i Tupanaxü Ngechaügüxex, rü pexcèx nixí i ñaã ore i tüxü maxèxèxü. ²⁷ —Rü aixcüma yema Yerucharéücüãxgü ga duüxügü rü yema norü ãëxgacügü rü tama nüxü nacüèxgü ga Tupana Nane na yïixü ga Ngechuchu. Rü tama meã nüxü nacüèxgü ga tacüchiga na yïixü ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaãrü orearü uruügü ümatüxü i ñuxma perü ngutaquéxepataüwa nüxü pedamatügüxü i wüxichigü i ngüxchigaarü ngunexügu. Rü yemaäcü nümagütama ga yema duüxügü ga Ngechuchuxü imèxgüxü rü yexguma yamèxgüãgu rü nayanguxêê ga yema ore ga nuxcüma ümatüxü. ²⁸ —Rü woo taxuüma ga tacü ga chixexü nawa inayangaugü na nayuxèèxücèx, natürü Piratuna naxcèx nacagü na yamáãxücèx. ²⁹ —Rü ningü ga guxüma ga yema ore ga Tupanaãrü orearü uruügü ümatüxü ga Ngechuchuchiga ga ñuxäcü tá na nayuxü. Rü yemawena rü nanayauxgü ga naxüne ga curuchawa, rü wüxi ga naxmaxügu nayanaxücuchigü. ³⁰ —Natürü ga Tupana rü wena nanamaxèê ga woo marü na nayuxü. ³¹ —Rü nüma ga Ngechuchu rü muxüma ga ngunexü naxcèx nangox ga yema duüxügü ga nawe rüxixü ga yexguma Gariréaanewa ne naxüxgu rü Yerucharéüwa naxüxgu. Rü ngéma duüxügü nixí i ñuxma i guxü i duüxügümaã nüxü ixugüxü i nachiga. ³²⁻³³ Rü ngémaäcü i toma rü núma tangugü na pemaã nüxü tixuxücèx i ngéma ore i aixcüma mexü. Rü dücax, rü yema uneta ga nuxcümaügüxü ga tórü oxigümaã nüxü yaxuxü ga Tupana, rü taxcèx nayanguxêê ga yexguma Ngechuchuxü wena namaxèêgu. Rü wiyaegüpanewa i norü taxre i capíturuwa rü ngëmachiga nüxü nixu i ngëxguma:

“Cuma nixí i Chaune, rü choma nixí i Cunatü chíxü”, ñaxgu. ³⁴ —Rü Tupana rü nuxcüma rü marü nüxü nixu ga wena tá na namaxèèxü ga Ngechuchu na tama

yayixixücèx ga naxũne. Rü norü orewa rü ñanagürü:

“Rü choma tá pexcèx chayanguxêê ga yema unetagü i üünegüxũ i aixcüma ixīgüxũ ga nuxcüma Dabímaã nüxũ chixuxũ”,

ñanagürü. ³⁵—Rü ngêmacèx toxnamana i Tupanaärü orewa rü ñanagürü ta:

“Tama cunaxwèxe na yayixixũ i naxũne ya Cune ya üü necü,”

ñanagürü. ³⁶—Rü yexguma namaũxgu ga Dabí, rü nüxũ narüngüxêê ga norü duũxũgü, yexgumarüü ga ñuxácü Tupana namuxũ. Natürü ñuxüchi nayu, rü nanatü rü naëxũtagu

natèx ga naxũne, rü niyixi. ³⁷—Natürü guma Tupana wena namaxêêcü ga Ngechuchu rü tama niyixi ga naxũne. ³⁸—Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgüx, rü chanaxwèxe i nüxũ

pecuèx rü yimatama Ngechuchugagu Tupana tüxũ nüxũ nangechaũ i tóru pecadugü ngëxgumarüü i pemaã nüxũ tixuxürüü. ³⁹—Rü ñuxma ya guxãma ya yíxema nüxũ

yaxögüxe, rü Ngechuchugagu Tupana tüxũ nüxũ nangechaũ i guxũma ga yema pecadugü ga noxri taxucürüwa tüxũ nüxũ nangechaũxũ ga yexguma nagu taxíxgu ga yema mugü

ga Moíché ümatüxũ. ⁴⁰—Rü pexuãëgü na tama pegu nanguxücèx i ngêma poxcu i Tupanaärü orearü uruũgü nüxũ ixuchigaxũ ga yexguma ñagügu:

⁴¹“Rü dücax, Pa Duũxũgü i Tupanaärü Orexũ Cugüexũx, rü tá pebaixãchie rü tá peyue erü pema pemaxëyane rü tá chanaxü i tacü i taxũ. Rü pema rü täütáma peyaxögü i woo texé pemaã nüxũ ixuxgu”,

ñanagürü. Rü yexma nayacuèxêê ga Pauru ga norü ore. ⁴² Rü yexguma guma ngutaquéxepataüwa ínachoxũgu ga Pauru rü namücügü, rü yema duũxũgü ga tama

Yudíugü ixīgüxũ rü nüxũ nacèxügü na to ga ngüxchigaarü ngunexũgu rü wenaxärü yematama orexũ namaã yaxuxücèx. ⁴³ Rü yexguma marü nüxũ nachauegu ga na

nangutaquéxegüxũ, rü Pauru rü Bernabéwe narüxí ga muxũma ga Yudíugü rü müxũma ga togü ga duũxũgü ga tama Yudíugü ixīgüxũ natürü Yudíugürüü yaxögüxũ. Rü Pauru

rü Bernabé rü namaã nidexagü rü nayaxucuxëgü na guxũguma nagu naxĩnüëechaxücèx ga ñuxácü Tupana nüxũ ngechaũãcüma na nadexũ. ⁴⁴ Rü yema to ga ngüxchigaarü

ngunexũgu, rü wixgutaèx guxũma ga yema ñanecũãx nangutaquéxegü na inaxĩnüëxücèx ga Tupanaärü ore. ⁴⁵ Natürü nayexma ga ñuxre ga Yudíugü ga tama ngutaquéxegu

chocuxũ. Rü yexguma nüxũ nadaugügu ga na namuxüchixũ ga duũxũgü ga Paurucèx ngutaquéxegüxũ rü poraãcü nixãũxãchie. Rü inanaxügüe ga na Pauruxũ

nachoxũgagüxũ rü namaã naguxchigagüxũ. ⁴⁶ Natürü ga Pauru rü Bernabé rü tama namuũëãcüma yema Yudíugüxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tupana nanaxwèxe na

pemaãxíra nüxũ tixuxũ i norü ore. Natürü ñuxma na nüxũ pexoexũ i ngêma ore rü tama na penayaugüchaũxũ i maxũ i taguma gúxũ, rü ngêmacèx i ñuxmax i toma rü tá ngêma

tama Yudíugü ixīgüxũtanüwa taxí. ⁴⁷—Yerü yemaãcü toxũ namu ga Cori, rü ñanagürü: “Duũxũgü i tama Yudíugü ixīgüxũärü ngóonexêêruũ marü cuxũ chixixêê, na guxũwama

i ñoma i naãnewa cunangexücèx i chorü ore i maxëxêêruũ”,

ñanagürü. ⁴⁸ Rü yexguma yema orexũ naxĩnüëgu ga yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixīgüxũ, rü nataãëgü rü ñanagürügü: —Rü namexëchi nixí i ñaã Cori ya Tupanaärü

ore —ñanagürügü. Rü nayaxögü ga guxũma ga yema duũxũgü ga Tupana marü nüxũ unetaxũ na nayauxgüãxücèx i maxũ i taguma gúxũ. ⁴⁹ Rü yemaãcü guxũwama ga yema

naãnewa nanguchigü ga Cori ya Tupanaärü ore. ⁵⁰ Natürü yema Yudíugü ga tama Ngechuchuxũ yaxögüchaũxũ, rü chixexũmaã nayaxucuxëgü ga ñuxre ga ngexũgü ga

mexũgü ga Tupanaxũ ngechaũgüxũ rü guma ñaneärü ãëxgacügü na Pauru rü Bernabéxũ ínawoxũxücèx. Rü yemacèx ínawoxũ ga yema naãnewa. ⁵¹ Rü yexguma ga Pauru rü

Bernabé rü inapagücutü ga norü üxaxücutü na yemawa nüxũ yacuèxãchitanüxücèx ga norü chixexũ ga yema ñanecũãxgü ga duũxũgü. Rü ñuxüchi ga Pauru rü Bernabé rü

ĩane ga Icíniüwa naxĩ. ⁵² Natürü yema yaxögüxü ga guma ĩane ga nawa ínachoxünewa yexmagüxü rü poraäcü Tupanamaã nataãëgü, rü Naãe i Üünexü rü aixcüma nawa nayexma.

14

Pauru rü Bernabé rü ĩane ga Icíniüwa nayexmagü

¹ Rü Icíniüwa rü wüxigu Yudfugüarü ngutaquëxepataügu nachocu ga Pauru rü Bernabé. Rü meãma nüxü nixuchiga ga Tupanaärü ore rü yemaäcü nayaxögü ga muxüma ga duüxügü ga Yudfugü rü yema tama Yudfugü ixigüxü rü ta. ² Natürü yema Yudfugü ga tama Ngechuchuaxü yaxögüxü, rü chixexümaã nayaxucuxëgü ga yema tama Yudfugü ixigüxü na yema yaxögüxüchi naxaiaexüçèx. ³ Rü yemacèx muxüma ga ngunexü yexma narücho ga Pauru rü Bernabé, rü tama namuüëäcüma nüxü nixuchiga ga Cori ya Tupanaärü ore. Rü yema duüxügümaã nüxü nixu na ñuxäcü Tupana poraäcü tüxü nangechaüxü. Rü nüma ga Cori rü yema duüxügüxü nüxü nadauxëe na namaã nataãëxü ga yema ore. Rü yemacèx Pauru rü Bernabéxü narüngüxëe na inawéxgüäxüçèx ga cuèxruügü rü na naxügüäxüçèx ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxügüxü. ⁴ Natürü ga guma ĩanecüãx ga duüxügü rü nitoye. Rü nümaxü rü yema Yudfugüwaama naxügü rü togü rü Pauru rü Bernabéwaama naxügü. ⁵ Rü yexguma ga yema Yudfugü, rü yema duüxügü ga tama Yudfugü ixigüxü, rü guma ĩaneärü äëxgacügümaã wüxigu nagu narüxĩnüe na Pauruxü rü Bernabéxü yayauxgüxü na nutamaã ínamuxüchigüäxüçèx. ⁶⁻⁷ Natürü yexguma nüxü nacuächigagügu ga Pauru rü Bernabé, rü nibuxmü. Rü Dicóniüãnewa yexmane ga ĩanegü ga Listra rü Derbewa naxĩ. Rü guma ĩanegüwa rü guxüma ga yema naãnewa ipeagüxü ga duüxügümaã rü ta nüxü nixuchigagü ga ore i mexü.

Nutagümaã Pauruxü ínamuxüchigü ga Listrawa

⁸⁻⁹ Rü yéma Listrawa nayexma ga wüxi ga yatü ga ínapogücutüxü norü bucümatama. Rü yéma narüto rü inarüxĩnü ga yema Pauru nüxü ixuxü ga ore. Rü Pauru rü meãma nüxü nadawenü, rü nüxü nadau ga na nüxü nayexmaxü ga norü õ na naxcèx yataanexüçèx. ¹⁰ Rü yexguma ga Pauru rü tagaäcü ñanagürü nüxü: —Inachi, rü meãma íngacutü! —ñanagürü. Rü yexguma inayuxnagü ga guma yatü, rü inanaxügü ga na iyaxüxü. ¹¹ Rü yexguma yema muxüma ga duüxügü nüxü daugügu ga yema na naxüxü ga Pauru, rü tagaäcü yema Dicóniügawa nidexagü, rü ñanagürügü: —Tupanagü i naduüxügüraüxü ínarüxigü, rü tatanüwa nangugü —ñanagürügü. ¹² Rü Bernabé rü tupana ga Chéumaã nanaxüégagü. Rü Pauru rü Érememaã nanaxüégagü yerü nüma nixĩ ga yadexaxü. ¹³ Rü guma ĩane íxücuxüwa nayexma ga tupana ga Chéuarü tupauca ga taxüne. Rü guma tupaucaarü pai rü yéma nanagagü ga wocagü ga iyatüxü ga putüramaã ngèxãëgüxü. Rü nüma ga pai rü ga duüxügü rü nanadaixchaü ga yema wocagü naxcèx ga Pauru rü Bernabé na yemamaã nüxü yacuèxüügüxüçèx. ¹⁴ Natürü yexguma nüxü yacuèxächitanügu ga Bernabé rü Pauru, rü norü gáuxüchirugu nagáugie na yema duüxügü nüxü cuèxgüxüçèx na tama namexü ga yema naxcèx naxüechaüxü. Rü yema muxüma ga duüxügütanüwa nabuxmü, rü ñaxümaã aita naxüe: ¹⁵ —Pa Yatügüx, ¿tüxcüü toxçèx penaxü i ngëma? Toma rü pexrüü duüxügümare tixigü. Rü nuã taxĩ na pemaã nüxü tayarüxuxüçèx na nüxü perüxoexüçèx i ngëma chixexügü i taxuwama mexü rü naxcèx pedaugüxüçèx ya Tupana ya maxücü ga naxücü ga daxügüxü i naãne, rü ñoma i naãne, rü taxtü i taxü, rü guxüma i nawa ngëxmaxü. ¹⁶ —Rü nuxcümayerü nixĩ ga Tupana ga yaxna namaã naxĩnüxü ga duüxügü ga woo nümagü nanaxwëxegüxü naxügügu. ¹⁷ — Natürü nüma ga Tupana rü taguma nüxü narüchau na duüxügüxü nangüxëëxü. Rü yemaäcü tüxü nüxü nacuèxëe na Tupana yĩxü i nümax. Rü nümatama nixĩ i núma

namuãxũ ya pucü rü meã pexũ nayaexẽãxũ i penetügu. Rü nüma nixĩ i pexna naxããxũ i pewemü na ngẽmaãcü petaãẽgüxcèx —ñanagürügu ga Pauru rü Bernabé. ¹⁸ Natürü woo yema orexũ namaã na yaxugüxũ rü poraãcü nüxũ naguxcha ga Pauru rü Bernabé ga nüxna na nachogüxũ ga duũxũgu ga tama naxcèx na nadaiãxũcèx ga yema wocagü na yemamaã nüxũ yacuèxüügüxcèx. Rü düxwa yemacèx tama naxcèx nanadai. ¹⁹ Natürü yexgumayane rü ñangugü ga ñuxre ga Yudíugü ga Aũtioquíawa rü Icúniüwa ne ìxũ. Rü chixexũmaã nayaxucüxègü ga yema muxũma ga duũxũgu na tama Pauru rü Bernabéga naxĩnüèxũcèx, rü namaã nanuèxũcèx. Rü yemacèx ga yema duũxũgu rü nutamaã Pauruxũ ñamuxüchigü, rü ñãneãrũ ìxpemawa nanatüchigügu, yerü nüma nüxũ nacuèxgügu rü marü nayu. ²⁰ Natürü yexguma yema yaxögüxũ naxütawa ngutaquéxegu, rü inachi ga Pauru, rü wenaxãrũ nagu naxücu ga guma ñãne. Rü moxũãcü inaxũãchi ga yéma, rü Bernabémaã Derbewa naxũ. ²¹ Rü guma ñãnewa nüxũ nixugüe ga ore ga mexũ. Rü nanangúexẽ ga duũxũgu, rü muxũma Tupanaãxũ nayaxögü. Rü yemawena rü wenaxãrũ naxcèx nawoegu ga Listra, rü Icúniü, rü Aũtioquía. ²² Rü guma ñãnegüwa rü yema yaxögüxũxũ nixucüxègü, rü nüxũ nanangúchaũxègü na guxũguma meã na yaxögüãxũcèx. Rü namaã nüxũ nixugüe, rü ñanagürügu: —Ngẽma Tupana aẽxgacü ìxĩxüwa na ixücüxcèx, rü tanaxwèxe na muẽxpüxcüna guxchaxũgümaã yaxna ixĩnüèxũ i ñoma i naãnewa —ñanagürügu. ²³ Rü Pauru rü Bernabé rü wüxichigü ga ñãnewa rü nüxũ nixunetatanü ga ñuxre ga yatügu na yaxögüxũãrũ aẽxgacügü yixĩgüxcèx. Rü tama nachibüeãcüma naxcèx nayumüxègü. Rü yemawena rü yima Cori ya Tupana ga nüxũ yaxögüãcüna nanaxuaxũgu na guxũguma namaã inaxãxũcèx rü meã nüxna nadauxũcèx ga yema yaxögüxũãrũ aẽxgacügü.

Pauru rü Bernabé rü naxcèx nawoegu ga Aũtioquía ga Chíríaanewa yexmane

²⁴ Rü Pichííaanewa nichopetü, rü Paũpííaanewa nangugü. ²⁵ Rü Pérupe ga ñãnewa nüxũ nixugüe ga Tupanaãrũ ore, rü ñuxüchi Atária ga ñãnewa naxĩ. ²⁶ Rü yéma rü wüxi ga wapurugu nichoũ na Aũtioquíacèx nawoegüxcèx. Rü guma ñãne ga Aũtioquíawa nixĩ ga noxri duũxũgu Tupanana namugüxũ ga Pauru rü Bernabé na naxügüãxũcèx ga yema puracü ga ñuxma marü yanguxèẽgüxũ. ²⁷ Rü yexguma ñangugügu ga Pauru rü Bernabé, rü nanangutaquéxexẽ ga guxũma ga yema duũxũgu ga yaxögüxũ. Rü namaã nüxũ nixugügü ga guxũma ga ñuxãcü Tupana poraãcü nüxũ na rüngüxèẽxũ. Rü yexgumarũ ta rü namaã nüxũ nixugügü ga ñuxãcü na yaxögüãxũ ga yema duũxũgu ga tama Yudíugü ixĩgüxũ, yerü Tupana nüxũ nanatauxchaxèẽ na yaxögüãxũcèx. ²⁸ Rü muxũma ga ngunexügu yema yaxögüxũtanüwa nayexmagü ga Pauru rü Bernabé.

15

Yerucharéüwa nangutaquéxegü

¹ Rü yexgumaãcüü rü nayexma ga ñuxre ga duũxũgu ga Yudéaanewa ne ìxũ ga Aũtioquíawa ngugüxũ. Rü nümagü inanaxügüe ga tüxũ na nangúexèẽxũ ga guxema yaxögüxe ga Aũtioquíacüãx, rü ñanagürügu: —Ngẽxguma tama pegü ìpewiũchèxmüpéxchiraũgu yema Moíché tüxũ muxürũ rü taxuacüma pexũ nangèxma i maxũ i taguma gúxũ —ñanagürügu. ² Natürü ga Pauru rü Bernabé rü tama norü me nixĩ ga yema, rü yemacèx poraãcü nügu namaã nachoxügagü ga yema duũxũgu ga Yudéaanewa ne ìxũ. Rü düxwa Pauru rü Bernabé rü ñuxre ga togü ga Aũtioquíacüãx ga yaxögüxũxũ naxunetagü na Yerucharéüwa naxĩxũcèx na yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxũ rü yema yaxögüxũãrũ aẽxgacügümaã yamexèẽgüãxũcèx ga yemachiga. ³ Rü yemaãcü ga yema yaxögüxũ ga Aũtioquíacüãx rü Yerucharéüwa nanamugü ga yema yatügu na naxcèx

íyacagüxücèx rü yamexëëgüäxücèx ga yema ore. Rü Peníchiaanewa rü Chamáriaanewa nachopetü ga Pauru rü Bernabé. Rü yéma rü duüxügümaã nüxü nixugüe ga ñuxäcü yema tama Yudíugü ixígüxü rü nüxü na naxoexü ga nuxcümaüxü ga nacümagü na Tupanawe naxíxücèx. Rü yema oremaã poraäcü nanataãëxëëgü ga guxüma ga yema yaxögüxü. ⁴ Rü Yerucharéüwa nangugü ga Pauru rü Bernabé. Rü guxüma ga yema yaxögüxü rü yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü yema yaxögüxüärü äëxgacügü rü meãma nanayauxgü. Rü Pauru rü Bernabé namaã nüxü nixugügü ga guxüma ga ñuxäcü Tupana poraäcü nüxü na rüngüxëëxü na duüxügümaã nüxü yaxugüxücèx ga ore i mexü. ⁵ Natürü ñuxre ga Parichéugü ga Ngechuchuaxü yaxögüxü, rü inachigü, rü ñanagürügü: —Name nixí na nügü ínawíüchëxmüpéxechiraügüxü i ngëma tama Yudíugü ixígüxü i ngexwaca yaxögüxü. Rü name nixí na naga naxínüëxü i ngëma mugü ga Moíché ümatüxü —ñanagürügü. ⁶ Rü yexguma nangutaquéxegü ga yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü yema yaxögüxüärü äëxgacügü na namexëëgüäxücèx ga yema ore. ⁷ Rü yixcama marü ñuxgumama nügümaã yéma yaporagatanücüügu, rü inachi ga Pedru, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chaueneëgüx, pema nüxü pecuèx ga na üpamama Tupana choxü yaxuxü ga petanüwa na yema duüxügü i tama Yudíugü ixígüxümaã nüxü chixuxücèx i norü ore i mexü i maxëxëëruü, na nümagü rü ta Ngechuchuaxü yaxögüäxücèx. ⁸ —Rü yima Tupana ya guxããëxü cuäcü rü tüxü nüxü nadauxëë na nadeäxü i ngëma duüxügü i tama Yudíugü ixígüxü, yerü nüxna nanamu ga Naãë i Üünexü yema tüxna namuäxürüü. ⁹ —Rü Tupanapéxewa rü yixema i Yudíugü rü namaã tawüxigu i ngëma duüxügü i tama Yudíugü ixígüxü. Yerü nümagü rü ta Tupana nüxü nüxü nangechaü ga norü pecadugü ga yexguma nüxü yaxögüägu. ¹⁰ —¿Rü tüxcüü tama namaã petaãë i ñuxma i ngëma Tupana üxü? ¿Rü tüxcüü ngëma ngexwacèx yaxögüxüxü penaxüxëëchaü i ngëma Moíchéarü mugü i guxchaxü ga tórü oxigü rü taxuacüma naga taxínüëxü rü woo yixemagü rü ta taxuacüma inguxëëxü? ¹¹ —Rü tama ngëma mugü nixí i tüxü maxëxëëxü. Natürü yixema rü tayaxögü na tórü Cori ya Ngechuchu tamaã mecümaxügagu yíixü na tüxna naxãmareäxü i maxü i taguma gúxü. Rü ngëxgumarüü ta nixí i naxcèx i nümagü i tama Yudíugü ixígüxü —ñanagürü ga Pedru. ¹² Rü inanaxügü ga Bernabé rü Pauru na yadexagüxü. Rü guxüma ga yema duüxügü rü inarüchianegü rü inarüxínüëmare. Rü Bernabé rü Pauru rü namaã nüxü nixugüe ga ñuxäcü Tupana na nüxü rüngüxëëgüxü na naxügüäxücèx ga mexü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxügüxü natanüwa ga yema duüxügü ga tama Yudíugü ixígüxü. ¹³ Rü yexguma Bernabé rü Pauru igüegagügu, rü nüxixärü nidexa ga Chaütiágu, rü ñanagürü: —Pa Chaueneëgüx, ¡choxü iperüxínüë! ¹⁴ —Pedru i Chimáü rü tamaã nüxü nixu na ñuxäcü Tupana inaxügüxü ga nüxü na nangüxëëxü ga yema duüxügü i tama Yudíugü ixígüxü. Rü tamaã nüxü nixu ta na ñuxäcü Tupana yema duüxügütanüwa nadeäxü ga ñuxre ga duüxügü na noxrü yixígüxücèx. ¹⁵ —Rü ngëma Pedru nüxü ixuxü rü nawüxigu namaã ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga orearü uruügü ümatüxü ga ñaxü:

¹⁶ “Rü ngëmawena rü tá chataegu, rü tá nüxü charüngüxëë i Dabítaagü i Yudíugü. Rü woo nawoonemare i ñuxmax, natürü wena táxarü wüxiwa chanaxíxëë, rü tá íchanadagüxëë na noxrirüü naporaexücèx. ¹⁷ Rü ngëmaäcü tá nüxü charüngüxëë na ngëma duüxügü i tama Yudíugü ixígüxü rü chauxcèx nadaugüxücèx, wüxigu namaã i guxüma i chorü duüxügü i Yudíugü i choma chadexü. ¹⁸ Rü yemaäcü nüxü nixu ga nüma ga Cori ya Tupana ga nuxcümaama tüxü nüxü cuèxëëcü ga yema”,

ñanagürü ga yema ore ga nuxcüma ümatüxü. ¹⁹ Rü ñanagürü ga Chaütiágu: —Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgüx, rü chauxcèx rü tama name na guxü i Moíché ümatüxü i

mugümaã nüxü ichixewexü i ngëma duüxügü i tama Yudíugü ixígüxü i nüxü rüxoexü i nuxcümaüxü i nacümagü na Tupanawe naxíxücèx. ²⁰ —Rü narümemaë nixí i naxcèx tanaxümatü i popera, rü ngëmawa namaã nüxü tixu:

- (1) Rü tama name na nangõxgüãxü i ngëma naxünagümachi i togü norü tupananchicünèxägücèx dèixü.
- (2) Rü tama name na naí i ngemaã rü éxna naí ya yatümaã inapexü.
- (3) Rü tama name na nangõxgüãxü i namachi i ngëma naëxü rü éxna naxüna i wëxnaãxü rü éxna natügu ngxü.
- (4) Rü tama name na nangõxgüãxü ya nagü.

Rü ngëxícatama nixí i inaxwèxexü na naxcèx naxümatüxü. ²¹ —Erü guxüne ya ñanewa nangëxma ya Yudíugüarü ngutaquéxepataü i ngextá nuxcü mama guxü i ngüxchigaarü ngunexügu nawa íngúe rü nüxü nixuchigagü i guxüma i ngëma mugü ga Moíché ümatüxü —ñanagürü ga Chaütiágu.

Popera ga yema duüxügü ga tama Yudíugü ixígüxücèx ümatüxü

²² Rü yema ore rü norü me nixí ga yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü, rü yema yaxõgüxüãrü ãëxgacügü, rü guxüma ga yema yaxõgüxü. Rü nügümaã ñanagürügü: — ¡Ngíxã tatanüwa tanade ya taxre ya yatügü na Aütioquíawa namugüxücèx namaã ya Pauru rü Bernabé! —ñanagürügü. Rü nüxü naxunetagusü ga Yuda ga Barsabágu ãegaxü rü Chira. Rü nümagü ga Yuda rü Chira rü ãëxgacügü nixí ga natanüwa ga yema yaxõgüxü ga Yerucharéüwa yexmagüxü. ²³ Rü namaã yéma nanamugü ga popera, rü ñaã nixí ga yema ore ga nagu naxümatügüxü:

“Pa Toeneëgü i Tama Yudíugü Ixígüxe i Aütioquíagu rü Chíríaanegu rü Chiríchíaanegu Ächiügüxe, rü toma i peeneëgü i Ngechuchu toxü imugüxe rü toma i yaxõgüxüãrü ãëxgacügü ixígüxex, rü pexü tarümoxëgü. ²⁴ Rü nüxü tacuáchigagü rü ñuxre ga duüxügü ga núma ne íxü rü woo tama toma yéma tanamugü natürü nümagü rü yéma naxí rü Moíchéarü mugümaã pexü nachixewegü rü yemaãcü pexü ínatüexëë. ²⁵ Rü yemacèx guxáma ga toma rü wüxigu nagu tarüxínüë na totanüwa nüxü taxunetaxü ga taxre ga taeneëgü na pexcèx ngëma tanamugüxücèx namaã i taeneëgü i nüxü ingechaüügüxü i Bernabé rü Pauru. ²⁶ Rü nümagü i Bernabé rü Pauru nixí ga poraãcü äücümaxüwa nayexmagüxü naxcèx ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ²⁷ Rü ñuxma rü pexcèx ngëma tanamugü i Yuda rü Chira na nümagüxüchi pemaã nüxü yaxugüxücèx rü pemaã nangoxëëgüãxücèx i guxüma i torü ore. ²⁸⁻²⁹ Erü Tupanaãë i Üünexücèx name, rü toxcèx rü ta name na tama muxüma i mugü pexna taxägüxü. Rü ñaã ägümücü i mugüxícatama nixí i pexü tamuxü:

- (1) Rü tama name na penangóxü i naxünagümachi i togü norü tupanane-tachicünèxägücèx dèixü.
- (2) Rü tama name na penangóxü i namachi i ngëma naxünagü i wëxnaãxü.
- (3) Rü tama name na penangóxü ya nagü.
- (4) Rü tama name na naí i ngemaã rü éxna naí ya yatümaã ipepexü.

Rü mexü tá pexügü ega penaxauregu i ngëma mugü. Rü nuãma pexna”, ñanagürü ga yema ore ga naxümatügüxü. ³⁰ Rü natanüxüxü namoxëgüguwena, rü inaxíachi ga yema yéma mugüxü, rü Aütioquíawa naxí. Rü yexguma yéma nangugügu rü nanangutaquéxexëë ga guxüma ga yema yaxõgüxü ga duüxügü, rü nüxna nanaxägü ga yema popera. ³¹ Rü yexguma nüxü nadaumatügügu, rü poraãcü nataãëgü namaã ga yema ucuxëgü ga nüxna naxägüxü. ³² Rü Yuda rü Chira ga Tupanaãrü orearü uruügü na yixígüxü, rü muxüma ga oremaã nayaxucuxëgü ga yema yaxõgüxü, rü nüxü narüngüxëë na yexeraãcü yaxõgüãxücèx. ³³ Rü marü ñuxre ga ngunexü yéma nayexmagüguwena, rü

ínixĩ. Rũ yema yaxõgũxũ ga Aũtioquácũãx, rũ taããcũma Yuda rũ Chiraxũ narũmoxẽgũ rũ meãma ínayamugũ na naxcèx nawoeguxũcèx ga yema Yerucharẽcũãx ga noxri natanũwa namugũxũ. ³⁴ Natũrũ ga Chira rũ nagu narũxĩnũ na yexma Aũtioquãgu naxãũxũ, rũ yemacèx Yudaxicatama Yerucharẽcèx nataegu. ³⁵ Rũ Pauru rũ Bernabé rũ ta yexma narũcho. Rũ wũxigu namaã ga muxũma ga togũ, rũ nanangũexẽẽ ga duũxũgũ, rũ namaã nũxũ nixugũgũ ga Cori ya Tupanaãrũ ore i mexũ.

Pauru rũ wenaxãrũ inaxũãchi ga to ga nachĩũãnegũwa na nangeaxũ ga Tupanaãrũ ore

³⁶ Rũ yexguma marũ ñuxre ga ngunexũ ngupetũgu, rũ ñanagũrũ ga Pauru Bernabéxũ: —¡Ngĩxã wenaxãrũ natanũgu tanaxĩãne i ngẽma yaxõgũxũ i guxũne ya ããne ga ngextã nũxũ íxuchigaxũwa ga Cori ya Tupanaãrũ ore na nũxũ idauxũcèx na ñuxãcũ nũxũ ínangupetũgũxũ! —ñanagũrũ. ³⁷ Rũ Bernabé rũ nayagaxchaũ ta ga Cuãũ Marcu. ³⁸ Natũrũ ga Pauru rũ tama nanaxwèxe ga na yagaãxũ, yerũ Paũpíriawa nũxna naxo ga noxri, rũ tama ínayaxũmũcũ ga yema puracũwa. ³⁹ Rũ poraãcũ nũgũmaã niporagatanũcũu naxcèx ga yema, rũ dũxwa nũgũna nixĩgũ. Rũ Bernabé nayaga ga Marcu, rũ Chiprearũ capaxũwa naxũ. ⁴⁰ Rũ yoxni ga Pauru rũ Chiraxũ niga. Rũ yema Aũtioquácũãx ga yaxõgũxũ rũ naxcèx nayumũxẽgũ na Tupana nũxũ rũngũxẽẽgũxũcèx. Rũ yexguma inaxĩãchi. ⁴¹ Rũ Chĩriaanewa rũ Chirĩchiaanewa nachopetũ, rũ yema Tupanaãrũ oremaã nanataãẽxẽẽgũ ga yema yaxõgũxũ.

16

Pauru rũ Chirawe narũxũ ga Timutéu

¹ Rũ Derbewa rũ Listrawa nangugũ ga Pauru rũ Chira. Rũ yema nayexma ga wũxi ga yaxõcũ ga Timutéugu aẽgacũ. Rũ naẽ rũ wũxi ga Yudũ ga yaxõxcũ iyixĩ. Rũ nanatũ rũ wũxi ga Griẽgu tixĩ. ² Rũ guxũma ga yema yaxõgũxũ ga Listracũãxgũ rũ Icũniũcũãxgũ rũ nũxũ nixugũe na mea maxũcũ yixĩxũ ga nũma ga Timutéu. ³ Rũ Pauru rũ nanaxwèxe na Timutéu íyaxũmũcũxũ. Natũrũ naxũpa ga na yagaãxũ rũ ínawiechẽxmũpẽxechiraũ, yerũ yemaãcũ nanaxwèxegũ ga yema Yudũgu ga yema naãnewa yexmagũxũ. Yerũ guxũma nũxũ nacũxegũ ga na Griẽgu tiĩxũ ga nanatũ. ⁴ Rũ guxũnema ga guma ããnegũ ga nawa nachopetũnema, rũ duũxũgũmaã nũxũ nixugũetanũ ga yema ucuxẽ ga yema Yerucharẽcũãx ga ngũxũgũ ga Ngechuchu imugũxũ rũ yema yaxõgũxũãrũ aẽxgcũgũ nũxũ ixugũxũ. ⁵ Rũ yemaãcũ yexeraãcũ meã nayaxõgũ ga guxũma ga yema yaxõgũxũ, rũ guxũ ga ngunexũ rũ yexeraãcũ nimuẽtanũ ga yema yexwacèx yaxõgũxũ.

Pauru nangoxetũ rũ wũxi ga yatũ ga Machedóniãcũãxũ nadau

⁶ Rũ Áchiaanewa naxĩxchaũ na yema nũxũ yaxugũxũcèx ga ore i mexũ. Natũrũ Tupanaãẽ i Üünexũ rũ nũxna nanachũxu ga yema. Rũ yemacèx Pirĩquiaanewa rũ Gárataanewaama nachopetũ. ⁷ Rũ Míchiaarũ naãnewa nangugũ, rũ yema nagu narũxĩnũẽ ga na Bitĩniããrũ naãnewa naxĩxũ. Natũrũ yema rũ ta Tupanaãẽ i Üünexũ nũxna nanachũxu ga na yema naxĩxũ. ⁸ Rũ yemacèx Míchiaanewa nachopetũmare rũ ããne ga Tróawa nangugũ. ⁹ Rũ yema chũtaxũgu rũ Pauru nangoxetũ rũ nũxũ nadau ga wũxi ga yatũ ga Machedóniãcũãx ga napẽxegu chicũ. Rũ nũxũ nacèxũ, ñaxũmaã: —¡Machedóniãwa naxũ, rũ toxũ rũngũxẽẽ! —ñaxũmaã. ¹⁰ Rũ yexguma yemaxũ nadẽuxgu ga Pauru, rũ yexgumatama togũ tamexẽẽgũ na Machedóniãwa taxĩxũcèx. Yerũ nũxũ tacũxegũ rũ aixcũmaxũchi nixĩ ga Tupana toxcèx caxũ na yema duũxũgũmaã nũxũ tixuxũcèx ga ore i mexũ.

Pirĩpuwa nayexmagũ ga Pauru ru Chira

¹¹ Rũ Tróaarũ türewa itaxĩãchi, rũ capaxũ ga Chamotáchiucèx wẽxgu taxĩ. Rũ moxũãcũ Neãporiwa tangugũ. ¹² Rũ yema rũ dauxchitagu taxĩ rũ Pirĩpuwa tangugũ. Rũ guma

nixĩ ya Dumacũãxgũarũ ããne ga Machedóniããnegu naxũgũne. Rũ guma nixĩ ya guxũne ya ããneãrũ tamaẽne ga yéma. Rũ yéma tayexmagũ ga ñuxre ga ngunexũgũ. ¹³ Rũ ngũxchigaarũ ngunexũgu, rũ guma ããne iyacuáxũwa taxĩ ga natũpechinũwa, yerũ nagu tarũxĩnũẽgu rũ yéma nayexma ga Yudũgũarũ yumũxẽchica. Rũ yéma tarũtogũ, rũ namaã tidexagũ ga ñuxre ga ngexũgũ ga yéma ngutaquẽxegũxũ, rũ namaã nũxũ tixugũ ga Tupanaãrũ ore. ¹⁴ Rũ yéma iyexma ga wũxi ga ngecũ ga Dírĩa ga ngĩega ga Tupanaxũ icuèxũũxcũ. Rũ Tiatíra ga ããnecũãx iyixĩ. Rũ dauxracharaxũ ga naxchirumaã itaxe yerũ yema nixĩ ga ngĩrũ puracũ. Rũ ngĩma rũ meãma yéma irũxĩnũ, yerũ nũma ga Cori ya Tupana rũ ngĩxũ nanangũchaũxẽẽ na meã inaxĩnũxũcèx ga yema ore ga Pauru nũxũ ixuxũ. ¹⁵ Rũ yemawena rũ ñuxũchi íbaie wũxigu namaã ga guxũma ga ngĩtanũxũgũ. Rũ yixcama rũ toxũ icèèxũ ñaxũmaã: —Ngẽxguma pema choxũ pedèuxgu na aixcũma nũxũ chayaxõxũ ya Cori ya Tupana, rũ marũ name ega chopatagu peyapegũgu —ngĩgũrũgũ. Rũ yéma toxũ ixĩxẽẽ. ¹⁶ Rũ wũxi ga ngunexũgu ga yexguma yumũxẽwa taxĩxgu ga tomãx, rũ yexma ngĩxũ tayangau ga wũxi ga pacũ ga corigũxũtaxũ ixĩcũ ga ngoxoãxcũ. Rũ yema pacũ rũ wũxi ga ãacũxũ cuèxcũ iyixĩ, rũ duũxũgũmaã nũxũ iyaxu ga ãacũ tá yixcũra na ngupetũxũ. Rũ yemaãcũ duũxũgũ rũ dũũrũmaã ngĩxũ nanaxũtanũ na nũxũ yaxuxũcèx na ãacũ tá na ngupetũxũ. Rũ yemaãcũ poraãcũ dũũrũxũ itũ naxcèx ga ngĩrũ corigũ. ¹⁷ Rũ ngĩma towe ingẽ ga toma rũ Pauru, rũ tagaãcũ ngĩgũrũgũ: —Ñãã yatũgũ rũ Tupana ya tacũxũchimaãrũ duũxũgũ nixĩ, rũ pemaã nũxũ nixu na ñuxãcũ tá penayaxuxũ i maxũ i taguma gũxũ —ngĩgũrũgũ. ¹⁸ Rũ yemaãcũ iyixĩ ga muxũma ga ngunexũgu. Rũ dũxwa nũxũ nawèxtũmũxũ ga Pauru, rũ ngĩxcèx nadauegu, rũ ñanagũrũ nũxũ ga yema ngoxo ga ngĩwa yexmaxũ: —Ngechuchu ya Cristuégagu cuxũ chamu, na ngĩwa ícuxũxũcèx —ñanagũrũ. Rũ yexgumatama ngĩwa ínaxũxũ ga yema ngoxo. ¹⁹ Rũ yexguma nũxũ nadaugũgu ga ngĩrũ corigũ ga marũ tama ngĩgagu dũũru ngĩxũ na nayauxgũxũ, rũ Pauru rũ Chiraxũ ínayauxũ, rũ ãẽxgacũgũarũ ngutaquẽxechicawa nanagagũ. ²⁰ Rũ ãẽxgacũgũna nanaxuaxũ ga yema ngĩrũ corigũ, rũ ñanagũrũgũ: —Ñãã Yudũgũ rũ tórũ ããnewa nanachixẽãẽxẽẽgũ i duũxũgũ. ²¹ —Rũ tũxũ nangũxẽẽ na naxaurexũcèx i nacũmagũ i tũxna chũxuxũ i yixema i Dumacũãxgũ —ñanagũrũgũ. ²² Rũ yexguma ga guxũma ga yema ããnecũãx, rũ Pauru rũ Chirana nayuxgũ. Rũ yema ãẽxgacũgũ nanamu na ínacũxũãxũcèx rũ ngexchiruxũma naĩxmenèxãmaã yaçuaixgũãxũcèx. ²³ Rũ yexguma marũ poraãcũ yaçuaixgũãguwena, rũ poxcupataũgu nanawocu. Rũ nũxna naxãga ga yema poxcupataũãrũ dauruũ na meãma nũxna nadauxũcèx. ²⁴ Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga yema dauruũ, rũ poxcupataũãrũ aixepeguxũchixũ ga ucapugu nanawocu, rũ meãma nayachotaparagũ. ²⁵ Natũrũ ngãxũcũũgu rũ nayumũxẽgũ ga Pauru rũ Chira, rũ nawiyaegũ, rũ Tupanaxũ nicuèxũũgũ. Rũ yema togũ ga poxcuexũ rũ nũxũ naxĩnũẽ. ²⁶ Rũ ngĩrũãchi poraãcũ naxĩãxãchiane, rũ ínayangogũtanũãchi ga guma poxcupataũãrũ caxtagũ. Rũ yexgumatama niwãxnagũ ga guxũma ga ããxgũ ga guma poxcupataũ. Rũ guxũma ga yema poxcuexũãrũ cadenaparagũ rũ niwẽgũ. ²⁷ Rũ pewa nãbaixãchi ga yema poxcupataũãrũ dauruũ. Rũ yexguma nũxũ nadèuxgu ga na yawãxnagũxũ ga ããxgũ ga guma poxcupataũ rũ nanayaxu ga norũ tara na nũgũ yamáxũcèx, yerũ nũma nũxũ nacuèxgu rũ marũ nibuxmũ ga yema poxcuexũ. ²⁸ Natũrũ tagaãcũ aixta naxũ ga Pauru, rũ ñanagũrũ nũxũ: —¡Tãxũ i cugũ quimãxũ! Rũ guxãma i toma rũ tanuxmagũ —ñanagũrũ. ²⁹ Rũ yexguma ga yema poxcupataũãrũ dauruũ rũ naxcèx ínaca ga wũxi ga omũ, rũ inaããchiãcũma yema duũxũgũ ípoxcuexũgu nayangaxi, rũ yadurũxãcũma Pauru rũ Chirapèxegu nayacaxãpũxũ. ³⁰ Rũ yexguma ããxtũwa Pauru rũ Chiraxũ nagagũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Corigũx, ¡Tacũ tá chaxũxũ i choma na choxũ nangẽxmaxũcèx i maxũ i taguma gũxũ? —ñanagũrũ. ³¹ Rũ nũmagũ rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ nũxũ:

—¡Nüxú yaxõ ya Cori ya Ngechuchu, rü tá cuxú nangëxma i maxú i taguma gúxú i cuma rü guxú i cupatacúãx! —ñanagürügü. ³² Rü namaã rü guxúma ga yema napatacúãxgúmaã rü ta nüxú nixugüe ga Cori ya Tupanaärü ore. ³³ Rü yematama oragu ga chütacü, rü nüma ga yema poxcupataũärü dauruü nayayauxgü ga norü oxrigü ga Pauru rü Chira. Rü yemawena rü ñuxüchi ínabaie ga nüma wüxigu tümamaã ga naxmëx rü naxacügü. ³⁴ Rü ñuxüchi ga nüma ga poxcupataũärü dauruü rü napatawa Pauruxü rü Chiraxü nagagü. Rü õna nüxna naxã rü nataãe ga nüma rü guxúma ga napatacúãxgü ta, yerü Tupanaãxú nayaxögü. ³⁵ Rü moxüãcü pëxmama rü yema ñãneärü ãëxgacügü rü yema poxcupataũärü dauruüxütawa nanamugü ga purichíagü na namaã nüxú yanaxugüxúcëx na Pauru rü Chiraxü ínamuxüxü. ³⁶ Rü yexguma ga yema poxcupataũärü dauruü rü ñanagürü Pauruxü: —Rü ngëma ãëxgacügü rü nuã nanamugü i ore na pexü íchamuxüxúcëx. ¡Rü ëcü ípechoxü, rü meã ípixí! —ñanagürü. ³⁷ Natürü ga Pauru rü ñanagürü nüxü ga yema purichíagü: —Marü chixri tomaã nachopetü i toma i Dumacúãxüchigü na tixígüxü, rü tama toxna nacaxiraãcúma toxü niçuaixgü ga napéxewa ga guxúma ga duüxügü, rü ñuxüchi poxcupataũgu toxü nawocu. Rü ñuxma rü cúácúma toxü ínamuxüchaü. Rü täütáma ngëmaãcü nixí. ¡Rü ëcü nümatama núma naxí i ãëxgacügü na nümatama toxü íyamuxüxúcëx! —ñanagürü ga Pauru. ³⁸ Rü yexguma ga yema purichíagü rü ãëxgacügümaã nüxü nayarüxugüe ga yema ore. Rü poraãcü nabaixächíãëgü ga yema ãëxgacügü ga yexguma nüxü naxínüëgu ga na Dumacúãxüchi yixígüxü. ³⁹ Rü yéma naxí, rü Pauru rü Chirana nayacagü na nüxú nüxü nangechaügüxúcëx naxcëx ga yema namaã naxügüxü. Rü ínamuxü, rü nüxü nacëxügü na nawa ínachoxüxúcëx ga guma ñãne. ⁴⁰ Rü yexguma poxcupataũwa ínachoxügu ga Pauru rü Chira, rü Díriapatawa naxí. Rü yema yaxögüxúmaã nangutaquëxegü, rü nayaxucüxëgü, rü Tupanaärü oremaã nanataãëxëgü. Rü ñuxüchi yemawena rü inaxíachi.

17

Pauru rü Chiramaã nanuë ga duüxügü ga Techarónicawa

¹ Rü ñãnegü ga Aúfípori rü Aporóniãwa nachopetü ga Pauru rü Chira, rü ñãne ga Techarónicawa nangugü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga ngutaquëxepataũ ga Yudfugüärü. ² Rü guma ngutaquëxepataũwa naxüxü ga Pauru, yerü woetama yema nixí ga nacúma. Rü tomaëxpüx ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Tupanaärü ore ga ümatüxüchiga yema Yudfugümaã yéma nidexa. ³ Rü meãma naxcëx nanangoxëë ga yema ore, rü namaã nüxü nixu ga tacücëx na nayuxü ga Cristu rü tüxcüü wena na namaxüxü. Rü ñanagürü: —Rü yima Cristu rü Ngechuchu nixí, rü nachiga nixí i pemaã nüxü chixuxü —ñanagürü ga Pauru. ⁴ Rü ñuxre ga yéma yexmagüxü ga Yudfugü rü nayaxögü, rü Pauru rü Chiratanügu naxägü. Rü yexgumarüü ta Ngechuchuaxú nayaxögü ga muxúma ga Griégügü ga noxri Yudfugürüü yaxögüxü. Rü muxúma ga ngexügü ga díëruãxgüxü rü ta nayaxögü. ⁵ Rü yemacëx ga yema Yudfugü ga tama yaxögüxü, rü nanuë rü nixãüxächigü yerü muxúma ga duüxügü nüxú nayaxögü ga Pauru rü Chiraarü ore. Rü norü numaã nanaxítaquëxëë ga ñuxre ga yatügü ga chixexügü ga taxuwama mexü. Rü yemaxü namugü na nanuëxëãxü ga yema ñãnecúãx ga duüxügü. Rü Yacháũ-patawa nabuxmü ga yema chixexü ga duüxügü na Pauru rü Chiracëx nadaugüxúcëx, yerü yema muxúma ga duüxügüpéxewa nanagagüchaü. ⁶ Natürü yexguma tama yexma nüxü yangaugügu, rü Yacháũxü niyauxgü, rü ñuxre ga yaxögüxüxü rü ta ínayauxü. Rü nayagauxütanü, rü guma ñãneärü ãëxgacügüpéxewa nanagagü. Rü tagaãcü ñanagürügü: —Ngëma Pauru rü Chira i guxú i naãnewa duüxügüxü chixexëëgüxü, rü núma rü ta nangugü. ⁷ —Rü Yacháũ nixí ga nayaxuxü ga napatawa. Rü guxúma i nümagü i ngëma

yatügu rü tama naga naxĩnüēchaũ i tórü ãēxgacü ya Dumacũãxãrũ mugü, erü nüxũ nixugüie rü nangēxma i to i ãēxgacü i Ngechuchu —ñanagürügü ga yema chixexũ ga duũxũgü. ⁸ Rü yexguma nüxũ naxĩnüēgu ga yema oregü, rü poraacü nanuē ga yema muxũma ga duũxũgü rü yema ãāneãrũ ãēxgacügü ta. ⁹ Natürü ga Yachãũ rü namücügü rü dīerumaã nügu naxütanügü, rü yemacèx nayangēxgü.

Pauru rü Chira rü Beréawa nayexmagü

¹⁰ Rü yematama ga chütaxũgu rü yema yaxögüxũ ga Techarónicacũãx rü ãāne ga Beréawa nanamugü ga Pauru rü Chira. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Yudügüarü ngutaquēxepataũwa naxĩ. ¹¹ Rü yema Yudügü ga Beréacũãx, rü yema togü ga Yudügü ga Techarónicawa yexmagüxũãrũ yexera narümemaēgü. Rü norü ngüchaũmaã meãma nanayauxgü ga yema ore. Rü guxũ ga ngunexũgu rü Tupanaãrũ ore ga ümatüxũwa nangúe na meã nüxũ nacuèxgüxũcèx ngoxi aixcũma yĩxũ ga yema ore ga Pauru rü Chira namaã nüxũ ixuxũ. ¹² Rü muxũma ga yema Beréacũãx ga Yudügü rü Ngechuchuaxũ nayaxögü. Rü yexgumarũũ ta ga muxũma ga Griégugü ga Yatüxũgü rü ngexũgü ga ãēxgacügü namèx ixīgüxũ, rü nayaxögü. ¹³ Natürü yexguma yema Yudügü ga Techarónicacũãx nüxũ cuáchigagügu ga na Beréawa rü ta nüxũ na yaxuxũ ga Tupanaãrũ ore ga Pauru, rü yéma naxĩ, rü nananuēxēē ga yema ãānecũãx ga duũxũgü na Paurumaã chixri nachopetüxũcèx. ¹⁴ Natürü yexguma yemaxũ nacuáchigagügu ga yema yaxögüxũ, rü paxama Pauruxũ ínaxüxüxēēgü ga guma ãānewa. Rü ñuxre ga yema yaxögüxũ rü Pauruxũ ínixümücügü. Rü dauxchitagu naxĩ rü ñuxmata taxtüpechinüwa nangugü. Natürü ga Chira rü Timutéu rü Beréagu narüchooma. ¹⁵ Rü yema duũxũgü ga Pauruxũ íixümücügüxũ, rü wapurugu ínayaxümücügü ñuxmata ãāne ga Atenawa nangugü, rü ñuxüchi Beréacèx nawoegu. Rü Pauru rü yema duũxũgüxũ yéma namuga na paxa naxütawa naxĩxũcèx ga Chira rü Timutéu.

Atenawa nayexma ga Pauru

¹⁶ Rü yexguma Pauru rü Atenawa Chira rü Timutéuxũ nanguxēēgu, rü tama nataãēcüraxũ yerü nüxũ nadau ga guma ãānewa ga na poraacü naxchicünèxãmaãmare na natupanaãxgüxũ. ¹⁷ Rü yemacèx ga Pauru rü Yudügüarü ngutaquēxepataũwa Cristuchigaxũ nixu namaã ga yema Yudügü rü yema togü ga tama Yudügü ixīgüxũ ga Tupanaxũ icuèxüügüxũ. Rü guxũ ga ngunexũgu ga ãāneãrũ plaza ga taxüwa rü ta Cristuchigaxũ nixu namaã ga yema duũxũgü ga yéma ãmücüwa íxũ. ¹⁸ Rü nayexmagü ta ga ñuxre ga yatügü ga Epicúriugüarü nguxēētaewa ngúexũ, rü togü ga Etóicugüarü nguxēētaewa ngúexũ. Rü nümagü rü inanaxügüie ga Paurumaã na yaporagatanücüxũ. Rü ñuxre ga nümagü rü ñanagürügü: —¿Rü tacü nixĩ i nüxũ yaxuxũ i ñāã yatü i idexaechamarexũ? —ñanagürügü. Rü togü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Maneca wüxi i to i nachĩũãnecũãxãrũ tupanagüarü orearü uruũ nixĩ —ñanagürügü. Rü yemaãcü nidexagü ga yema duũxũgü, yerü Pauru rü nüxũ nixu ga ore ga mexũ ga Ngechuchuchiga ga nuxãcü wena na namaxũxũ. ¹⁹ Rü düxwa norü ãēxgacügüarü ngutaquēxechica ga Areópagu ãegaxũwa nanagagü. Rü yéma nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —Toma nüxũ tacuáxchaũ na tacü rü nguxēētae i ngexwacaxũxũ yĩxũ i ngēma namaã cunguxēētaexũ. ²⁰ Erü toxcèx rü wüxi i taguma nüxũ taxĩnüēxũ nixĩ i ngēma ore, rü nüxũ tacuáxchaũ na tacüchiga yĩxũ i ngēma nüxũ quixuxũ —ñanagürügü. ²¹ Rü yemaãcü nidexagü, yerü guxũma ga Atenacũãxgü rü yema to ga nachĩũãnecũãxgü ga yexma áchiügüxũ, rü woetama yexicagu narüxĩnüē ga na nüxũ yaxuxũcèx rü nüxũ naxĩnüēxũcèx ga yexwacaxũxũ ga oregü. ²² Rü yemacèx ga Pauru rü inachi norü ngãxütanüwa ga yema duũxũgü ga yema Areópaguwa ngutaquēxegüxũ, rü ñanagürü:

—Pa Atenacüãxgüx, nüxü chadau na poraãcü perü tupanagügu perüxĩnüëxü. ²³ — Erü ngëxguma perü ngutaquëxechicagüwa chixüpetüchigügu, rü nüxü chadau i naxchicünëxägü i nüxü picuëxüügüxü. Rü wüxi i nachicawa namaã chayarüxü i wüxi i yumüxëchica, rü ngëxma naxümatü i naega i ñaxü: “Tupana ya tama nüxü icuácü”, ñaxü. Rü yima Tupana ya tama nüxü pecuáãcüma nüxü picuëxüügücü nixĩ ya choma pemaã nüxü chixuchigacü. ²⁴ —Rü guma Tupana ga naxücü ga guxüma ga naãnegü rü guxüma i nawa ngëxmaxü, rü nüma nixĩ i norü yora yĩxü i daxügüxü i naãne rü ñoma i naãne. Rü ngëmacèx nüma rü tama duüxügü üxüne ya tupaucagügu naxãchiü. ²⁵ —Rü nümatama ya Tupana rü taxucèxma nanaxwëxe i duüxügüarü ngüxëe na namaxüxücèx i nümax, erü taxuüma nüxü nataxu. Rü nümatama guxãna nanaxã i maxü, rü tüxna nanaxã ya buanecü ya namaã ingüãtanücüücü. Rü nümatama tüxna nanaxã i guxüma. ²⁶ —Nüma rü wüxi ga duüxüwatama nanaxü ga guxüma ga duüxügü na guxü i naãnewa nangëxmagüxücèx. Rü nüma inaxuneta i ñuxgu tá na nabuxü i duüxügü rü ngexta tá naxãchiüxü i wüxichigü. ²⁷⁻²⁸ —Rü yemaãcü nanaxü na naxcèx nadaugüxücèx ga duüxügü rü ñoma ëãnexüwa tacüçèx idaugüxürüü nüxü iyangaugüxücèx. Natürü nüma ya Tupana rü woetama guxüguma tüxna nangaicamachiréx, erü nagagu nixĩ i imaxëxü rü ixĩãxtanücüüxü rü ingëxmaxü, ngëxgumarüü i ñuxre i perü poperaarü ümatüxügü naxümatüxürüü, rü ñanagürügü:

“Rü Tupanaxãcü tixigü”, ñanagürügü. ²⁹ —Rü ñuxma na Tupanaxãcügü ixigüxü, rü tama name i nagu tarüxĩnüë rü Tupana rü wüxi i naxchicünëxã i uirümüwa rü éxna dïërumüwa rü éxna nutawa ixüxürüü nixĩ. Erü guxüma i ngëma naxchicünëxägü rü nümatama i duüxügü nagu naxĩnüëxüãcüma nanaxügü. ³⁰ —Rü nuxcüma ga duüxügü rü naëchitamare ínatüe, natürü nüma ga Tupana rü namaã yaxna naxĩnü. Natürü i ñuxma ya Tupana rü nanamu i duüxügü i guxüwama na naxcèx nadaugüxü rü nüxü naxoexü i nacüma i chixexügü. ³¹ Yerü nüma ga Tupana rü marü nüxü naxuneta i wüxi i ngunexü i nagu tá aixcüma guxü i ñoma i naãnecüãx i duüxügüna naçaxü i norü maxüchiga. Rü marü nüxü naxuneta ya wüxi ya yatü ya Ngechuchu, rü yima tá nixĩ ya duüxügüna çacü. Rü Tupana rü guxãxüma nüxü nacüxëe ga yema ga yexguma Ngechuchuxü wena namaxëëgu —ñanagürü ga Pauru. ³² Rü yexguma yema wena na namaxëxüchigaxü naxĩnüëgu ga duüxügü, rü ñuxre ga nümagü rü Pauruxü nacugüe. Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Rü wenagu táxarü cuxü itarüxĩnüë i ngëmachiga — ñanagürügü. ³³ Rü yexguma ga Pauru rü ínaxüxü ga natanüwa. ³⁴ Natürü ñuxre ga duüxügü rü Pauruwe narüxĩ, rü Ngechuchuaxü nayaxögü. Rü natanüwa nayexma ga Diuníchiu ga wüxi ga Areópagutanüxü, rü wüxi ga ngecü ga Dámari ga ngëga. Rü ñuxre ga togü rü ta nayaxögü.

18

Corítuwa nayexma ga Pauru

¹ Rü yemawena rü inaxüãchi ga Pauru ga Atenawa, rü ñãne ga Corítuwa naxü. ² Rü yéma namaã inayarüxü ga wüxi ga yatü ga Aquiru ga Pötuanecüãx ga yexwacèx Dumawa ga Itáriaanewa ne üxü namèx ga Prisilamaãx. Rü yéma Corítuwa nayexma yerü Dumacüãxgüarü ãëxgacü ga Caudiu nanamu ga na ínachoxüxücèx ga guxüma ga Yudügü ga Dumawa. Rü Pauru rü naxütagu nanaxüãne. ³ Rü yexma nape rü naxchirunaxcèx ga düxenüärü üwa nügümaã napuracüe yerü woetama yema nixĩ ga norü puracü ga Pauru rü Aquiru rü Prisila. ⁴ Rü guxü ga ngüxchigaarü ngunexügü rü Yudügüarü ngutaquëxepataüwa naxüxü ga Pauru, rü duüxügümaã nidexaxü, rü nayaxucüxëgüxü. Rü yexgumarüü ta nayaxucüxëgüxü ga yema duüxügü ga tama

Yudíugü ixígüxü. ⁵ Rû yixcamaxüra ínangugü ga Chira rû Timutéu ga Machedóniãwa ne íxü. Rû yexguma inanaxügu ga Pauru ga aixcüma poraãcü nüxü na yaxuxü ga Tupanaãrû ore. Rû meãma Yudíugüxü nangúexêê na Ngechuchu rû Tupana Nane ya Cristu na yíixü. ⁶ Natürü nümagü ga yema Yudíugü rû inanaxüguë ga Paurumaã na nanuëxü, rû namaã naguxchigagüxü. Rû yexguma inapamüchiru ga Pauru, yerü yema nixí ga wüxi ga cuëxruü naxcèx ga yema duüxügü na yemawa nüxü yacuëxãchitanüxücèx ga norü chixexü. Rû ñanagürü nüxü: —Pegagu tátama nixí i na ipeyarütauxexü, rû marü tama chaugagu tá nixí. Rû ñomaücüü i choma rû tá ngëma tama Yudíugü ixígüxütanüwa chaxü —ñanagürü ga Pauru. ⁷ Rû ínaxüxü ga guma ngutaquëxepataüwa. Rû yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga Tíchiu ga Yuchugu äëgaxü. Rû nüma rû Tupanaxü nangechaü rû yexma ngutaquëxepataücüwagu naxãpata. Rû yemaxütawa naxü ga Pauru, rû yexma nape. ⁸ Rû Cripu ga ngutaquëxepataüãrû äëxgacü rû namèx rû guxüma ga naxãcügu rû Cori ya Ngechuchuxü nayaxögü. Rû yexgumarüü ta rû muxüma ga Corítiuüãxgü rû nayaxögü ga yexguma nüxü naxínüëgu ga yema ore, rû ñuxüchi Pauru ínanabaiüxêê. ⁹ Rû wüxi ga chütaxü rû nangoxetü ga Pauru. Rû Cori ya Tupana namaã nidexa, rû ñanagürü: —¡Rü tãxú i cumuüxü! ¡Rü nüxü ixuama i chorü ore! ¡Rü tãxú i curüchianexü! ¹⁰ —Erü choma rû chacuxütagu, rû taxúetãma chixexü cumaã taxü. Erü daa íãnewa rû choxü nangëxma i muxüma i chorü duüxügü —ñanagürü ga Tupana. ¹¹ Rû wüxi ga taunecüarü ngãxü Corítiuwa nayexma ga Pauru. Rû yéma yema duüxügütanüwa namaã nangúexêëtae ga Tupanaãrû ore. ¹² Natürü yexguma Acayaaneãrû äëxgacü yixígu ga Garióü, rû yema Yudíugü rû wüxigu Pauruxü niyauxgü, rû äëxgacüpéxewa nanagagü. ¹³ Rû ñanagürügü nüxü ga guma äëxgacü: —Ñã yatü rû duüxügüxü naxucuxè na Tupanaxü yacuëxüügüxücèx rû tama naga na naxínüëxücèx i tachiüãneãrû mugü —ñanagürügü. ¹⁴ Rû Pauru marü nachonagüchaü, natürü nüma ga äëxgacü ga Garióü rû yema Yudíugüxü nangãxü, rû ñanagürü: —Rü ngëxguma chi wüxi i taxü i chixexü naxüxgu, rû éxna namãetagu, rû ngëxguma chi nixí i choma i pexü ichaxínüxü, Pa Yudíugüx. ¹⁵ —Natürü ngëma pecümachiga rû perü mugüchiga rû perü nguxêëtaechiga na yíixü, rû choma rû tama nüxü chacuáxchaü i ngëma. ¡Rü pematama penamexêëx! Rû choma rû tama ngëmachigaarü äëxgacü chixíxchaü —ñanagürü. ¹⁶ Rû yexguma ínanawoxü ga yéma. ¹⁷ Rû yexguma guxüma ga yema duüxügü rû Yudíugüarü ngutaquëxepataüãrû äëxgacü ga Chótenegu äëgaxüxü yexma niyauxgü. Rû yexmatama äëxgacü ga Garióüpéxegu nanaçuaixgü. Natürü nüma ga Garióü rû taxu ñanagürüama.

Pauru rû Aütioquiacèx nataegu, rû ñuxüchi wenaxãrû inaxüãchi na norü tomaëxpüxcüna to ga nachüãnegüwa nangeaxü ga Tupanaãrû ore

¹⁸ Rû yemawena rû muxüma ga ngunexü yéma Corítiuwa nayexma ga Pauru. Rû yixcama nüxü narümoxè ga yema yaxögüxü rû nüxna inaxüãchi. Rû íãne ga Chëcreawa naxü namaã ga Prisila rû Aquiru. Rû Chëcreawa nügu nidüpüxüeru ga Pauru yerü marü nayanguxêê ga wüxi ga uneta ga Tupanamaã nüxü yaxuxü. [Rü woetama yema nixí ga nacümagü ga Yudíugü ga yexguma yanguxêëgüãxgu ga wüxi ga uneta ga Tupanamaã nüxü yaxuxü.] Rû ñuxüchi Chëcreaarü türewa rû wüxi ga wapurugu nichoü na Chíriaanewa naxíxücèx. ¹⁹ Rû yexguma Epéchiuwa nangugügu, rû Pauru nüxna nixü-gachi ga Prisila rû Aquiru, rû Yudíugüarü ngutaquëxepataüwa naxü. Rû yéma namaã nidexa ga yema Yudíugü ga guma ngutaquëxepataüwa ngutaquëxegüxüxü. ²⁰ Rû yema Yudíugü, rû muxüma ga ngunexügü nüxü nacèxügü ga yexma na naxáüxücèx, natürü ga nüma rû tama nanaxwèxe. ²¹ Rû yemacèx nüxü narümoxêãma, rû ñanagürü nüxü: —Rü ngëxguma Tupana naxwèxegu, rû wena táxarü pexcèx chataegu —ñanagürü. Rû

yemawena rü Epéchiuarü türewa nayarüxüe, rü inaxüächi. ²² Rü Checharéaarü türewa nangu, rü yéma ínaxüe. Rü ñuxüchi Yerucharéüwa naxü na nüxü yanamoxëxücëx ga guxüma ga yema yaxögüxü. Rü ñuxüchi Aütioquíawa naxü. ²³ Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexü yéma Aütioquíawa nayexmagu, rü wenaxärü inaxüächi ga Pauru na wüxichigü ga ñäne ga Gárataanewa rü Fríyiaanewa yexmagünewa íyadauxücëx rü yataëxëëgüäxücëx ga guxüma ga yema yaxögüxü ga guma ñänegüwa yexmagüxü.

Aporu rü Epéchiuwa nüxü nixu ga Tupanaärü ore

²⁴ Rü yexgumaücüü rü Epéchiuwa nangu ga wüxi ga Yudú ga Aporugu äegaxü. Rü nüma rü ñäne ga Aleyádríacüäx nixí, rü nüxü natauxcha ga duüxügüpéxewa na yadexaxü. Rü meäma nüxü nacuëx ga Tupanaärü ore i ümatüxü. ²⁵ Rü nüma meä nüxü nacuëx ga Cuáü ga baiüxëëruüärü nguxëëtae ga Cori ga Ngechuchuchiga, rü nüxü nacuëx na ñuxäcü Cuáü duüxügüxü íbaiüxëëxü. Natürü yexicaxütama nacuëx ga Ngechuchuchiga. Natürü poraäcü nataäëäcüma nidexa rü aixcüma nanangüexëë ga duüxügü. ²⁶ Rü nüma ga Aporu rü tama namuüäcüma inanaxügü ga na yadexaxü ga Yudúgüarü ngutaquëxepataüwa. Natürü yexguma Aporuxü naxínüëgu ga Prisila rü Aquiru, rü napatawa nanagagü na yexeraäcü namaä inanguxüxëëäxücëx ga Ngechuchuchiga. ²⁷ Rü yexguma Acayaanewa naxüxchaügu ga Aporu, rü yema yaxögüxü ga Epéchiucüäx nüxü narüngüxëëgü. Rü popera yéma namugü naxcëx ga yema yaxögüxü ga Acayacüäx na meä Aporuxü nayauxgüxücëx. Rü yexguma Acayawa nanguxgu ga Aporu rü poraäcü nüxü narüngüxëë ga yema duüxügü ga Tupanaärü ngechaügagu Ngechuchuaxü yaxögüxü. ²⁸ Rü guxü ga duüxügüpéxewa nüxü nüxü nacuëxëë ga poraäcü na ínatüexü ga yema Yudúgü ga tama Ngechuchuxü cuáxchaügüxü. Rü nümagü ga Yudúgü rü taxucürüwama ñuxü ñanagürügü, yerü ga Aporu rü Tupanaärü ore ga ümatüxüwa meäma nüxü nanawéx ga na Ngechuchu rü aixcüma Tupana Nane ya Cristu na yíxü.

19

Epéchiuwa nayexma ga Pauru

¹ Rü yexguma Corítüwa nayexmayane ga Aporu, rü Pauru rü naxpüxanegu idaxü ga namawa nixüpetü, rü Epéchiuwa nangu. Rü yexma nüxü nayangau ga ñuxre ga yaxögüxü. ² Rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Marü penayaxuxü i Tupanaäë i Üünexü ga yexguma peyaxögügu? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü ñanagürügü: —Tama. Taguma nüxü taxínüëchiga na tacü yíxü i Tupanaäë i Üünexü —ñanagürügü. ³ Rü yexguma ga Pauru rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Texéaxü peyaxögüxü ga yexguma ípebaiügu? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü ñanagürügü: —Toma nüxü tayaxō ga yema Cuáü ga baiüxëëruüärü nguxëëtae —ñanagürügü. ⁴ Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü nüxü: —Cuáü ínanabaiüxëë ga yema duüxügü ga nüxü rüxoexü ga nacüma ga chixexü rü Tupanacëx daugüxü. Natürü yema duüxügümaä nüxü nixu ta na nüxü yaxögüäxücëx ga Ngechuchu ga naweama äcü —ñanagürü ga Pauru. ⁵ Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga yema duüxügü rü ínabaiü naegagu ga Cori ya Ngechuchu. ⁶ Rü yexguma Pauru rü yema yaxögüxüëtügu naxüméxgu, rü nüxna nangu ga Tupanaäë i Üünexü, rü to ga nagawachigü nidexagü, rü nüxü nixugüe ga Tupanaärü ore. ⁷ Rü maneca 12 ga yatü nixígü ga yema duüxügü. ⁸ Rü tomaëxpüx ga tauemacü yéma nayexma ga Pauru. Rü Yudúgüarü ngutaquëxepataüwa naxüxü rü tama namuüäcüma nüxü nixuuxü ga Tupanaärü ore. Rü nanangüexëë na ñuxäcü äëxgacü na yíxü ya Tupana, rü nüxü nanangüchaüxëë na Ngechuchuaxü yaxögüäxücëx. ⁹ Natürü nayexma ga ñuxre ga duüxügü ga tama nüxü cuëxgüchaüxü rü tama yaxögüchaüxü. Rü nümagü

inanaxügüe ga na yema muxüma ga duüxügüpéxewa chixexü yaxugüexü nachigagu ga Cori ga Ngechuchu. Rü yemacèx nüxna nixügachi ga Pauru, rü toxnamana nanagagü ga yema yaxögüxü. Rü guxü ga ngunexügu namaã nüxü nixuchiga ga ore nawa ga wüxi ga ngutaquéxepataü ga Tiranuärü ngúepataü ga naega. ¹⁰ Rü yemaäcü nanaxü ga taxre ga taunecü, rü yemaäcü guxüma ga Áchiacüãxgü ga Yudügu rü Griégugü rü nüxü naxĩnüe ga Cori ya Tupanaärü ore. ¹¹ Rü Tupana Pauruxü narüngüxëe ga na naxüãxü ga taxügu ga mexügu ga Tupanaärü poramaã naxüxü. ¹² Rü èixrüxü ga norü dechugü ga Pauru rü naxchirugü rü duüxügü rü yema idaaweexüxütawa nanangegü. Rü yexguma yema idaaweexü nüxü ingögügüga ga yema naxchiru rü éxna dechu, rü naxcèx nitaanegü. Rü yema duüxügü ga ngoxoãxgüxü rü ta naxcèx nitaanegü. ¹³ Natürü nayexma ga ñuxre ga Yudügu ga ñanagüwachigü ixĩetanüxü rü ngoxogüarü woxüwa puracüexü. Rü nüxü naxügü na Cori ya Ngechuchuégagu na ínawoxüãxü ga ngoxogü nawa ga yema duüxügü ga ngoxoãxgüxü. Rü ñanagürü: —Ngechuchu ya Pauru nüxü ixuchigacüégagu pexü tamu na ípechoxüxücèx —ñanagürüga ga yema Yudügu. ¹⁴ Rü yema 7 ga yema ügüxü, rü wüxi ga Yudüguarü paigüarü äëxgacü ga Echebaga äegaxü nanegü nixügü. ¹⁵ Natürü wüxi ga ngunexügu ga yexguma wüxi ga ngoxoxü ínaxüchigüchaügu, rü yema ngoxo nanangãxü, rü ñanagürü: —Nüxü chacuèx ya Ngechuchu, rü nüxü chacuèx ya Pauru na texé yĩxü. ¿Natürü i pema rü texégü pixügü? —ñanagürü. ¹⁶ Rü yexguma ga yema yatü ga ngoxoãxü rü yema duüxügü ga ínaxüchigüchaüxüna nayuxu, rü nüxü narüporamaë ga guxüma, rü ínanaagüxü. Rü yemaäcü ngexchiruxüma rü napíexüma nibuxmü ga guma ñwa. ¹⁷ Rü guxüma ga Yudügu rü Griégugü ga Epéchiuwa yexmagüxü rü nüxü nacuáchiga ga yema. Rü poraäcü namuüë ga guxüma. Rü yemaäcü yexeraäcü natachiga ga Cori ga Ngechuchu ga yéma. ¹⁸ Rü muxüma ga yema yaxögüxü rü yéma ningugüetanü, rü guxü ga duüxügüpéxewa nüxü nixugüechigü ga nüma rü ta na nayüüechiréxü, natürü tá nüxü na naxoexü ga yema. ¹⁹ Rü muxüma ga yema iyüüechiréxü, rü yéma nanana ga norü poperagü ga yuüpane ga nawa nangüexü, rü guxápéxewa ínanaagu. Rü yexguma nangugüüägu ga natanü ga yema poperagü, rü maneca 50,000 tachinü ga dñeru ga tatanüxüwa nangu. ²⁰ Rü yemaäcü ga Cori ya Tupanaärü ore, rü yexeraäcü nixüchigü, rü yexeraäcü duüxügü nüxü nadau na ñuxäcü naporaxü ga yema ore. ²¹ Rü yemawena ga Pauru, rü nagu narüxĩnü ga Machedóniãñewa rü Acayaanewaxíra na naxüxü, rü yéma ñuxüchi Yerucharéüwa na naxüxü. Yerü yema ñanagürü: —Rü ngema Yerucharéüwa tá chaxü, rü yixcama rü Dumawa rü tá ta chaxü —ñanagürü. ²² Rü yemacèx nügüpéxegu Machedóniãñewa nanamugü ga taxre ga norü ngüxëëruü ga Timutéu rü Eratu. Natürü nüma ga Pauru rü ñuxre ga ngunexü Áchiagu narüxãxü.

Nanuë ga duüxügü ga Epéchiuwa

²³ Rü yexgumaäcü rü Epéchiuwa rü nanaxixächitanüäë ga duüxügü, rü poraäcü nanuë nachigagu ga Cori ya Tupanaärü ore. ²⁴ Rü yemaäcü naxüpetü nagagu ga wüxi ga yatü ga dñerümüwa puracüxü ga Demétriugu äegaxü. Rü nüma rü ínanaaxü ga norü tupana ga Atemíchaarü tupaucachicünèxägü ga dñerümünaxcèx. Rü nayexma ga muxüma ga norü puracütanüxü ga yemawa puracüexü. Rü guxüma poraäcü meã nüxü naxãtanü ga yema puracü. ²⁵ Rü nüma ga Demétriü rü nanangutaquéxëe ga guxüma ga puracütanüxü ga yemawa puracüexü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chomücügüx, meã nüxü pecuèxgü na ñaã tórü dñerümüärü puracügu na ngixü iyaxuxü i tórü dñeru. ²⁶ Rü marü nüxü pedaugü i ngema Pauru rü nüxü pexĩnüe na ñuxäcü yaxucüxëgüãxü i duüxügü, rü ñuxäcü namaã nüxü yaxuxü na tama aixcüma tupanagü yĩxü i ngema tupanagü i yixema ixügüxü. Rü ngemaäcü muxüma i duüxügüxü nüxü narüxoexëe na tama tórü tupanagüaxü yaxögüãxücèx. Rü tama núma Epéchiuwaxicatama ngëxü

nawagü natürü wixguxüchi taèx guxü i Áchiaanewa ngēmaācü chixri nayaxucuxēgü i duixügü. ²⁷ Rü pema nüxü pecuèx rü tórü puracücèx rü naxāücüma i ngēma. Rü wüxi i chixexü ta nixi i naxcèx i tórü tupana i Atemíchaarü tupauca ya taxüne. Rü ñuxma rü muxüma i duixügü rü ngixü nangechaü i Atemícha i guxü i Áchiaanewa rü guxü i nañewa. Natürü ngēma Pauruarü ucuxēgagu rü düxwa taxuxütáma ngixü nangechaü i duixügü, rü ngēmaācü düxwa inaärüxo tá ta i tórü puracü —ñanagürü ga Demétriu. ²⁸ Rü yexguma yemaxü naxinüēgu, rü poraācü nanuē, rü tagaācü ñanagürügü: —¡Namaxü i Epéchiucüāxgüarü tupana i Atemícha! —ñanagürügü. ²⁹ Rü guxüma ga yema ñānecüāxgü rü poraācü yexma ínatüēāē. Rü ínanayauxü ga Gayu rü Aritárcu ga Machedóniāñecüāxgü ga Paurumücügü, rü guma í ga ñānēärü ngutaquéxepataüwa nanagauxütanü. ³⁰ Rü Pauru rü ta yexma naxücuchaü na yema duixügümaā yadexaxücèx, natürü yema yaxōgüxü nüxna nanachuxu ga yexma na naxücuxü. ³¹ Rü yema Áchiaaneärü āēxgacügütanüwa rü nayexma ga ñuxre ga Paurumücügü ixīgüxü. Rü nümagü rü ta Pauruxütawa namugagü na tama yema ngutaquéxechicagu naxücuxücèx. ³² Rü yoxni ga duixügü ga yema ínangutaquéxegüxüwa, rü nümaxü rü wüxi ga oremaā aita naxüē, rü togü ga to ga oremaā aita naxüē. Yerü poraācü nanaxixāchiāēgü ga guxüma ga yema duixügü ga yema ngutaquéxegüxü. Rü muxüma rü tama nüxü nacüèxgü ga tacücèx na nangutaquéxegüxü. ³³ Natürü yema nayexma ga wüxi ga Yudú ga Areyáüdrugu āegaxü. Rü yema togü ga Yudúgü rü namaā nüxü nixu ga tacücèx na nangutaquéxexü. Rü duixügüpéxewa nanamugü na yadexaxücèx rü naētüwa nachogüxücèx ga yema Yudúgü ga yema yexmagüxü. Rü nüma ga Areyáüdrü rü naxunagüméxē na iyanachianegüxücèx ga duixügü, na namaā yadexaxücèx. ³⁴ Natürü yexguma nüxü yacuèxāchitanüga ga Aré rü Yudú na yixü, rü guxüma ga yema duixügü rü wüxigu tagaācü aita naxüē. Rü taxre ga ora ninge ga na tagaācü ñagüxü: —¡Namaxü i Epéchiucüāxgüarü tupana i Atemícha! —ñagüxü. ³⁵ Rü düxwa yema ñānēärü āēxgacü nanachiāchixēē ga yema muxüma ga duixügü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Epéchiucüāxgüx, guxüma i duixügü nüxü nacüèx na Atemíchaarü tupauca ya taxüneärü dauruü na ixīgüxü. Rü guxüma nüxü nacüèx na núma tüxü nangēxmaxü i Atemíchachicünèxā i daxüwa rüngüxü. ³⁶ —Rü ñuxma na guxüma nüxü na cuáxü na aixcüma yixü i ngēma, rü name nixi na pechiāchixü, rü taxuüma i chixexü pexüexü. ³⁷ —Erü ñāñ yatügü i nuā pegagüxü, rü taxuüma i chixexü ngīmaā naxügü i tórü tupana, rü tama chixexü nixugüē ngīchigagu. ³⁸ —Rü ngēxguma chi Demétriu rü ngēma namücügü i namaā napuracüexü rü nüxü nangēxmagu i tacü i tama norü me ixixü, rü nangēxma i ngutaquéxechicagü i ngextá āēxgacügü duixügüxü ícagüxüwa. Rü name nixi na ngēma āēxgacügüpéxewa namexēāxü i tacü i tama norü me ixixü. ³⁹ —Rü ngēxguma nangēxmagu i tacü i to i perü guxchaxügü, rü name nixi i ñānēärü āēxgacügüarü ngutaquéxewa penamexēē i ngēma. ⁴⁰ —Erü ñuxma rü taxāücümaxügü rü ngürüāchi āēxgacü ya tacü ya Dumawa ngēxmacü rü tüxna tá naxcèx naca i ngēma ñuxma ngupetüxü. Erü aixcüma taxumaāma tanangāxüēga i āēxgacü, ega tüxna nacaxgu naxcèx i ñāñ ngutaquéxe i nawa pexāügatanüxü —ñanagürü. ⁴¹ Rü yexguma marü yema ñaxguwena, rü ínayamugü ga yema duixügü.

20

Machedóniāñewa rü Griégugüchiüñewa naxü ga Pauru

¹ Rü yexguma marü nangupetügu ga yema na íyacuxcuxü ga duixügü, rü Pauru naxcèx nangema ga yema yaxōgüxü na yaxucuxēgüāxücèx. Rü yexguma marü namaā nüxü nachaugu, rü nüxü narümoxē, rü inaxüāchi ga Machedóniāñewa na naxüxü.

² Rü yexguma yema naãnewa yaxüpetügu, rü taãëxü ga oremaã nayaxucuxëgü ga yema yaxögüxü ga wüxichigü ga ñãnewa yexmagüxü. Rü yemaãcü Griégugüchiüãnewa nangu. ³ Rü yéma nayexma ga tomaëxpüx ga tauemacü. Rü yexguma marü inaxüãchichaügu ga Chíriaanewa na naxüxü, rü tama wapurugu nixü yerü nüxü nacuáchiga ga na ñuxre ga Yudügu yamëxgüchaüxü. Rü yemacëx nagu narüxünü ga dauxchitagu na nataeguxü, rü wenaxärü Machedóniãnewa na naxüpetüxü. ⁴ Rü ínayaxümücügü ga Chópate ga Beréacüãx ga Píru nane, rü Aritárcu rü Següdu ga Techarónicacüãxgü, rü Gayu ga Derbecüãx, rü Timutéu, rü Tíquicu, rü Turuquínu ga Áchiaanecüãxgü. ⁵ Rü yema yatügü rü nüxíra topéxegu naxägü, rü Tróawa toxü nayarünguxëëgü. ⁶ Rü nawena ga yema Yudüguärü peta ga üpetüchiga ga pãu ga ngearü puxëëruüãxü nagu nangöxgüxü, rü wapurugu Piripuwa itaxiãchi. Rü wüximëëxpüx ga ngunexü ngupetügu, rü Tróagu nüxü tayangaugü ga yema topéxegu ägüxü. Rü yexma tarücho ga 7 ga ngunexü.

Tróagu nanaxüãne ga Pauru

⁷ Rü yema yüxüärü ngunexügu rü tangutaquéxegü namaã ga yema yaxögüxü na tanangóxücëx ga pãu ga bücuxü yema Ngechuchu toxü ngüxëëxüüü. Rü yema yaxögüxümaã nidexa ga Pauru. Rü nanamëxëë ga norü dexa ñuxmata ngäxücüwa nangu, yerü moxüãcü inaxüãchichaü. ⁸⁻⁹ Rü daxüwa ga guma ípataarü tomaëxpüxchiüwa yexmaxü ga ucapuwa tangutaquéxegü. Rü namu ga omü ga yéma naïgüxü. Rü nayexma ga wüxi ga ngextüxücü ga Eutícugu äegacü. Rü yéma wüxi ga yema ucaputapüxarü ñãxwa narüto. Natürü ga Pauruarü dexa, rü poraãcü namëx. Rü yemacëx ga guma ngextüxücü rü poraãcü nayaxta, rü düxwa nipeãchi rü yema ñãxwa narüngu, rü ñaxtüanegu nangu. Rü yéma yucüma nanayauxgü. ¹⁰ Rü ínärüxí ga Pauru, rü nayanawüxüchi ga guma ngextüxücü, rü duüxügüxü ñanagürü: —¡Tãxú i pebaixãchiexü, erü namaxü nixí! —ñanagürü. ¹¹ Rü yexguma wenaxärü daxü naxí, rü inanabücu ga yema pãu, rü nanangöx. Rü wenaxärü nidexa ñuxmata yangune, rü yexguma inaxüãchi. ¹² Rü guma ngextüxücü rü maxücü napatawa nanagagü. Rü yemacëx poraãcü nataëëgü ga guxüma ga nümagü.

Tróawa inaxüãchi ga Pauru rü Miretuwa naxü

¹³ Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü: —Dauxchitagu tá chixü ñuxmatáta ñãne ya Achuwa changu na ngema pexü chixüexücëx —ñanagürü. Rü yemacëx ga toma rü wapurugu tichoü rü yoxni napéxegu taxí ñuxmata Achuwa tangugü. ¹⁴ Rü yexguma Achugu Paurumaã togü tayangauxgu, rü yéma toxü nixüe. Rü tachopetü ga yéma ñuxmata Miterénewa tangugü. ¹⁵ Rü yéma itaxiãchi rü moxüãcü Qufuarü toxmëxtawa tachopetü. Rü yemaärü moxüãcü Chamowa tangugü. Rü yemaärü moxüãcüama Miretuwa tangugü. ¹⁶ Rü yemaãcü ítxí yerü ga Pauru rü tama Áchiaanegu nanuxcüchaü. Yerü nanaxwëxe ga paxa Yerucharéüwa na nanguxü naxcëx ga Pëtecósteärü ngunexü. Rü yemacëx nagu narüxünü na tama Epéchiugu íyadauxü.

Yaxögüxüärü äëxgacügü ga Epéchiucüãxmaã nidexa ga Pauru

¹⁷ Natürü yexguma Miretuwa tangugügu rü Epéchiuwa naxcëx namuga ga Pauru na naxütawa naxíxücëx ga yema yaxögüxüärü äëxgacügü ga Epéchiucüãx. ¹⁸ Rü yexguma Pauruxütawa nangugügu, rü ñanagürü nüxü: —Pema meã nüxü pecuëxgü ga ñuxãcü pepéxewa na chamaxüxü ga guxügu ga yexguma noxritama nuã Áchiaanewa chaxüxgu. ¹⁹ Rü guxüguma ga yexguma petanüwa chayexmagu, rü meãma chanaxü ga Cori ya Tupanaärü puracü, taguma chaugü chicuëxüüãcüma. Rü woo muëxpüxcüna poraãcü changechaügu, nagagu ga yema chixexü ga chomaã naxügüchaüxü ga Yudügu, natürü naëtüwa chanaxüama ga yema puracü. ²⁰ Rü taguma íchayachaxãchi ga pemaã nüxü na chixuxü ga guxüma ga yema ore ga perü mexücëx ixíxü. Rü guxü ga duüxügüpéxewa,

rü pepatagüwa rü ta pexü changúexêê ga yema ore. ²¹ Rü Yudfugümaã rü yema tama Yudfugü ixigüxümaã nüxü chixu na namexü ga na nüxü naxoexücèx ga norü chixexügü rü Tupanaga naxinüexücèx, rü nüxü na yaxögüaxücèx ga tórü Cori ya Ngechuchu. ²² Rü ñuxma rü Yerucharéüwa chaxü erü Tupanaãe i Ünexü rü ngema choxü namu. Natürü tama nüxü chacuèx na tacü tá choxü üpetüxü i ngema. ²³ Rü ngema nüxü chacuáxü nixi i duixügü tá choxü napoxcu rü guxchaxügü tá choxü naxüpetü i Yerucharéüwa. Rü ngëxícátama nixi i chomaã nüxü yaxuxü i Tupanaãe i Ünexü i guxüne ya ñãne i ngextá íchixügüxüwa. ²⁴ Natürü tama ngema äücümáxügu charüxinü erü nüetama nixi ega woo chayuxgu. Natürü ngema chanaxwèxexü nixi na taãëácüma chapuracüamaxü na meã chayanguxëxücèx i ngema puracü ga tórü Cori ya Ngechuchu choxna äxü rü nüxü chixuxücèx i norü ore i mexü na ñuxácü Tupana tüxü ngechaüxü. ²⁵ Rü ñuxma rü marü nüxü chacuèx rü tagutáma wena choxü pedaugü i pema ga marü pemaã nüxü chixuxe na ñuxácü äëxgacü na yixü ya Tupana. ²⁶ Rü ngëmacèx i ñoma i ngunexügu rü pemaã nüxü chixu rü marü tama chaugagu nixi ega texé petanüwa iyarütauxgu. ²⁷ Erü marü meãma pemaã nüxü chixu i guxüma i ngema Tupana pexü naxwèxexü, rü taxuüma ichicux. ²⁸ Rü ngëmacèx i ñuxma rü penaxwèxe na pexuãëgüxü rü meã nüxna pedaugüxü i guxüma i yaxögüxü i petanüwa ngëxmagüxü. Erü ngema nixi i Tupanaãxë i Ünexü nagu pexü mugüxü na nüxna pedaugüxücèx i ngema Tupanaãrü duixügü i yaxögüxü i Ngechuchu nagümaãtama naxcèx taxexü. ²⁹ Choma nüxü chacuèx rü ngëxguma íchixüxgu, rü chowena tá pexcèx nuã naxi i togü i duixügü. Rü tá nanachixexëëchaü i ngema yaxögüxü ñoma airugü i idüraexü i carnerugüxü ngëachixëëxüü. ³⁰ Rü woo petanüwatátama nangëxmagü i nümaxü i tá doramaremaã nangúexëëxü i ngema yaxögüxü na nügüwe naxixëëaxücèx. ³¹ ¡Pegüna pedaugü, rü nüxna pecuèxächie na ñuxácü tomaëxpüx ga taunecügu rü ngunecü rü chütacü rü taguma íchayachaxächixü ga pexcèx chaxauxácüma na pexü chixucuxëgüxü ga wüxichigü! ³² Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgüx, rü Tupanana pexü chamugü. Rü chanaxwèxe i naga pexinüë i norü ore i tüxü nüxü cuèxëëxü na ñuxácü poraäcü tüxü nangechaüxü. Erü ngema norü ore tá pexü naporaexëë na tórü Coricèx pemaxëxücèx rü pexü nangëxmaxücèx i pechica namaã i guxüma i duixügü i Tupana dexü. ³³ Choma rü taxuguma chaugücèx chanaxwèxe ga texéarü dïeru rü texéchiru. ³⁴ Rü pematama rü meã nüxü pecuèx ga ñuxácü daa choxmëxmaã na chapuracüxü naxcèx ga yema choxü rü chomücügüaxü taxuxü. ³⁵ Rü guxüguma meã pexü changúexêê na ngëmaäcü pepuracüexü na nüxü perüngüxëëxücèx i ngema duixügü i nüxü nataxuxü. Rü name nixi na nüxna pecuèxächie xü i Cori ya Ngechucharü ore ga nümatama ñaxü:

“Rü narümemã nixi i pema na toguena penaxäxü rü tama i tüma pexna tanaxäxü”, ñaxü. ³⁶ Rü yexguma yema ñaxguwena ga Pauru, rü inacaxápüxü namaã ga guxüma, rü nayumüxë. ³⁷ Rü guxüma poraäcü naxauxe, rü Pauruna nanëixächigü, rü nüxü nachüxgü. ³⁸ Yerü poraäcü nangechaüë naxcèx ga yema ore ga namaã nüxü yaxuxü ga:

“Marü tagutáma wena choxü pedaugü” ñaxü. Rü nümagü ínayaxümücügü ñuxmata wapuruwa nangu.

21

Yerucharéüwa naxü ga Pauru

¹ Rü yexguma nüxna itaxiächi ga yema yaxögüxü, rü wapurugu tichoü. Rü capaxü ga Coscèx noxtacüma tixaü. Rü moxüäcü rü Rodawa taxí. Rü yéma itaxiächi, rü Pátarawa tangugü. ² Rü yexma nüxü tayangau ga wüxi ga wapuru ga Peníchiawa üxüne. Rü nagu tichoü, rü itaxiächi. ³ Rü yixcamaxüra nüxü tadaugü ga Chipre. Rü torü

toxwecüwawaama naxü, rü nüxü tachopetü. Rü itinäxwetaxü ñuxmata Chíríaanewa tangugü. Rü Tiruwa ítachoü, yerü yéma nixí ga ínanuüãcuxü ga guma wapuru. ⁴ Rü yexma nüxü tayangau ga yémacüãx ga yaxögüxü, rü 7 ga ngunexü yéma natanüwa tayexmagü. Rü Tupanaãe i Üünexü nayadexagüxëe ga yema yaxögüxü, rü Pauruxü ñanagürügü: —¡Táxü i Yerucharéüwa cuxüxü! —ñanagürügü. ⁵ Natürü yexguma nangupetügu ga yema 7 ga ngunexügü, rü itaxiãchi. Rü yema yaxögüxü rü towe narüxí. Rü naxmëxmaãchigü rü naxãcügümaãchigü toxü ínixümücügü ga guxüma ñuxmata guma ñañechipenüwa tangugü. Rü yexma naxnücügu tacaxgüápüxü, rü tayumüxëgü. ⁶ Rü yexguma ga toma rü nüxü tarümoxëgü, rü tichoü ga wapuruwa. Rü nümagü rü napatacëx nawoegu. ⁷ Rü toma rü Tiruwa itaxiãchi rü Turemáídawa tangugü. Rü yéma ítachoü, yerü yexma nayacuëx ga wapurugu na taxixü. Rü nüxü tarümoxëgü ga yema yaxögüxü ga yéma yexmagüxü, rü wüxi ga ngunexü natanügu tarücho. ⁸ Rü moxüãcü itaxiãchi ga yéma, rü Checharéawa tangugü. Rü Piripi ga Tupanaärü orearü uruüpatawa taxí. Rü nüma rü yema 7 ga ngüxëëruügü ga tupaucana daugüxütanüxü nixí. Rü yexma naxütagu tapegü. ⁹ Rü nüma nüxü iyexma ga ägümücü ga naxãcügü ga taguma ixãtecü ga Tupanaärü orexü ixugüecü. ¹⁰ Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexü yéma tayexmagügu, rü Yudéaanewa ne naxü ga wüxi ga Tupanaärü orearü uruü ga Agabugu ägegaxü. ¹¹ Rü yexguma toxütawa nanguxgu ga Agabu, rü nanayaxu ga Pauruarü goyexü. Rü namaã nügü ninëixgücutü, rü nügü nináimëx, rü ñanagürü: —Tupanaãe i Üünexü marü chomaã nidexa rü ñanagürü:

“Rü ñaãcü tá nayanëixgü i Yudüfügü i Yerucharéüwa i ñaã goyexüärü yora. Rü ngëma duüxügü i tama Yudüfügü ixigüxüna tá nanamugü”, ñanagürü. ¹² Rü yexguma yema orexü taxinüëgu, rü toma rü yema Checharéacüãxgümaã Pauruxü tacëëxügü ga tama Yerucharéüwa na naxüxëcëx. ¹³ Natürü nüma ga Pauru rü toxü nangaxü rü ñanagürü: —¡Tüxcüü pexauxe rü choxü pengechaüxëe? Choma rü íchamemare na chináixü. Rü ngëxgumarüü ta rü marü íchame na Yerucharéügu chayuxü naxcëx ya Cori ya Ngechuchu —ñanagürü. ¹⁴ Rü yexguma marü taxuacüma tanachuxugu, rü tachianemare, rü ñatarügü: —¡Ëcü yangu i Cori ya Tupanaärü ngúchaü! —ñatarügügü. ¹⁵ Rü yemawena rü togü tamexëëgü, rü Yerucharéüwa taxí. ¹⁶ Rü towe narüxí ga ñuxre ga yaxögüxü ga Checharéacüãxgü, rü Machóüpatawa toxü nagagü. Rü nüma nixí ga wüxi ga Chíperecüãx ga üpamama woetama yaxöxü. Rü naxütagu tapegüxü.

Chaütiáguxütagu nanaxüãne ga Pauru

¹⁷ Rü yexguma Yerucharéüwa tangugügu, rü yema yaxögüxü rü taãëcüma toxü nayauxgü. ¹⁸ Rü moxüãcü ga Pauru rü tomaã Chaütiáguxütagu nanaxüãne. Rü yéma nangutaquéxegü ga guxüma ga yaxögüxüärü äëxgacügü. ¹⁹ Rü nüxü narümoxë ga Pauru, rü ñuxüchi meãma namaã nüxü nixu ga guxüma ga yema Tupana üxü ga yexguma yema tama Yudüfügü ixigüxümaã nüxü yaxuxgu ga Tupanaärü ore. ²⁰ Rü yexguma Pauruarü orexü naxinüëgu ga nümagü, rü Tupanaxü nicuëxüügü. Rü ñanagürügü Pauruxü: —Dücëx, Pa Toeneëx, cuma nüxü cucuëx rü nangëxma i muxüchixü i Yudüfügü i yaxögüxü. Rü guxüma i nümagü rü nanaxwëxegü na naga naxixü i ngëma mugü ga Moiché ümatüxü. ²¹ Natürü ga togü ga tama yaxögüxü rü marü namaã nüxü nixugügü na cuma rü cunangüexëëxü i guxüma i Yudüfügü i togü i nachüüãnëwa ngëxmagüxü, na tama naga naxinüëxücëx i ngëma mugü ga Moiché ümatüxü. Rü marü namaã nüxü nixugügü na cunangüexëëxü na tama tüxü ínawüchëxmüpéxechiraüxücëx ya nanegü, rü na tama naga naxinüëxücëx i tacümagü ga Moiché tüxü muxü. ²² ¡Tacü tá ixüexü i ñuxmax? Erü ngëma Yudüfügü i yaxögüxü rü aixcüma tá nüxü nacuëxgü na marü nuã cunguxü. ²³ ¡Rü ngëmacëx name nixí na cunaxüxü i ngëma tá cumaã nüxü

tixuxũ! Nuã totanũwa nangẽxma i ãgũmũcü i yatũgũ i yanguxẽẽchaũxũ i wũxi i uneta i Tupanamaã nũxũ yaxuxũ. ²⁴ ¡Ngẽma tupauca ya taxũnewa nagagũ, rũ wũxigu namaã yanguxẽẽ i ngẽma tacũma ga Moĩché tũxna ãxũ, rũ Tupanapẽxewa pegũ peyamexẽẽgũ! ¡Rũ nũxũ naxũtanũ i ñuxregu nũxũ naxãtanũ na yadũpũxũerugũxũcèx i ngẽma yatũgũ na ngẽmaãcü yanguxẽẽgũãxũcèx i norũ unetagũ! Rũ ngẽmawa rũ guxũma i ngẽma Yudũgũ rũ tá nũxũ nacuèxgũ na aixcũma cuma rũ ta naga cuxĩnũxũxũ i ngẽma mugũ ga Moĩché ùmatũxũ rũ tama aixcũma na yĩxũ ga yema ore ga cuchiga ga nũxũ yaxugũexũ. ²⁵ Rũ ñuxũchi ngẽma yaxõgũxũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũ, rũ marũ naxcèx tanaxũmatũ ga torũ ore na tama nangõxgũãxũcèx i tacũ i namachi i marũ togũ norũ tupananetachicũnèxãgũxũ namaã icuèxũũgũxũ, rũ tama na nangõxgũãxũcèx ya nagũ, rũ tama nangõxgũãxũcèx i naèxũgũ rũ éxna naxũnagũ i wẽxnaãxũ, rũ tama naĩ i ngemaã rũ éxna naĩ ya yatũmaã inapexũcèx —ñanagũrũgũ.

Tupauca ga taxũnegu Pauruxũ niyaxugũ

²⁶ Rũ yexguma ga Pauru rũ yéma tupauca ga taxũnewa nanagagũ ga yema ãgũmũcü ga yatũgũ. Rũ moxũãcü rũ Tupanapẽxewa nũgũ namexẽẽ ga Pauru wũxigu namaã ga yema yatũgũ. Rũ ñuxũchi guma tupauca ga taxũnegu namaã naxũcu na paimaã nũxũ yaxuxũcèx na 7 ga ngunexũgu tá yĩxũ na yanguxẽẽgũãxũ ga yema norũ uneta ga Tupanamaã nũxũ yaxugũxũ, rũ yemawena rũ tá na inaxãmaregũãxũ ga norũ ãmaregũ ga Tupanaxũ namaã yacuèxũũgũxũ ga wũxichigũ. ²⁷ Rũ yexguma marũ nagũxchaũgu ga yema 7 ga ngunexũ, rũ ñuxre ga Yudũgũ ga Áchiaanecũãxgũ rũ Pauruxũ nadaugũ ga tupauca ga taxũnewa. Rũ yema Yudũgũ rũ duũxũgũxũ nanuèxẽẽ na Pauruxũ yayauxgũxũcèx. Rũ yemacèx Pauruna nayuxgũ. ²⁸ Rũ tagaãcü aita naxũe ñaxũmaã: —Pa Tomũcügũ Pa Yudũgũx, ¡Paxa toxũ perũngũxẽẽ! Ñaã nixĩ i ngẽma yatũ i guxũwama yangũexẽẽchigũxũ i duũxũgũ na taxchi naxaieũcèx i yixema i Yudũgũ, rũ naxchi na naxaieũcèx i ngẽma mugũ ga Moĩché ùmatũxũ rũ daa tupauca ya taxũne. Rũ naetũwa i ñuxmax rũ nuxa daa tupauca ya taxũnegu nanamucu i ñuxre i duũxũgũ i tama tacũmagu ixũ, rũ ngẽmaãcü nanaxũxaxẽẽ i ñaã nachica i üünexũ —ñanagũrũgũ. ²⁹ Rũ yema ñanagũrũgũ yerũ ùpaacũ Yerucharẽũwa Paurumaã nũxũ nadaugũ ga Turuquĩnu ga wũxi ga Epèchiucũãx ga tama Yudũ ixĩxũ. Rũ nũxũ nacuèxgũgu rũ Pauru marũ yexma nanaxũcuxẽẽ ga tupauca ga taxũnegu. ³⁰ Rũ guxũma ga yema ãnecũãxgũ rũ poraãcü nanuẽ. Rũ tupauca ga taxũnecèx nibuxmũ, rũ Pauruxũ niyaxugũ, rũ tupaucaarũ ãxtũwa nanatũchigũgũ. Rũ yexguma paxa nanawãxtagũ ga guma tupauca ga taxũneãrũ ãxgũ. ³¹ Rũ yexguma Pauruxũ yamèxgũchaũgu ga duũxũgũ, rũ Dumacũãx ga churaragũarũ ãèxgacũxũtawã nanguchiga ga ore na guxũwama ga Yerucharẽũwa rũ na nanuèxũ ga duũxũgũ. ³² Rũ yexgumatama ga guma churaragũarũ ãèxgacũ rũ nanangutaquèxexẽẽ ga yema norũ capitãũgũ namaã ga norũ churaragũ, rũ paxa yema duũxũgũ íyexmagũxũwa naxĩ. Rũ yexguma guma ãèxgacũxũ rũ yema churaragũxũ nadaugũgu ga duũxũgũ, rũ ínayachaxãchigũ ga na Pauruxũ yamèxgũxũ. ³³ Rũ yexguma ga guma ãèxgacũ rũ Paurucèx nixũ rũ nayayaxu. Rũ nanamu na taxre ga cadenamaã na yanèixgũãxũcèx. Rũ nũxna naca na texé yĩxũ, rũ tacũ naxũxũ. ³⁴ Natũrũ yema muxũma ga duũxũgũ rũ toxica ga oremaã aita naxũe ga wũxichigũ. Rũ yexguma taxuacũma meã nũxũ nacuèxgu ga tacũcèx na nanuèxũ, rũ guma ãèxgacũ rũ nanamu na churaragũpatawa Pauruxũ nagagũxũ. ³⁵⁻³⁶ Rũ yexguma churaragũpataarũ toxõnewa nanguxgu ga Pauru, rũ churaragũ nayangetaũgũ naxchaxwa ga yema muxũma ga duũxũgũ, yerũ nanuèxũchi rũ nawe nicaetanũ rũ ñanagũrũgũ: —¡Yamèxũchi! —ñanagũrũgũ.

Pauru rũ duũxũgũpẽxewa nũgũetũwa nidexa

³⁷ Rü yexguma marü churaragüpatagu yamucuchigüchaüãgu rü Pauru rü Griégugawa guma ãëxgacüna naca rü ñanagürü: —¿Cuxü namexü na cumaã nüxü chixuxü i wüxi i ore? —ñanagürü. Rü nüma ga ãëxgacü nanangãxü rü ñanagürü: —Éxna nüxü cucuèx na Griégugawa quidexaxü. ³⁸ ¿Tama éxna cuma yíixü i Equitucüãx ga üpaxüra rü duüxügüxü cunuëxëxü na ãëxgacümaã nügü nadèixüçèx rü dauxchitawa ga taxúema íxãpataxüwa cunagagüxü ga 4000 ga yatügu ga máëtaxügu? —ñanagürü. ³⁹ Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Choma rü Yudú chixí, rü Tarsucüãx chixí. Rü Chiríchiaanewa rü yima nixí ya wüxi ya ñãne ya taxüchine. Rü ngëxguma curü me yixígu, rü cuxna chaca na duüxügümaã chidexaxüçèx —ñanagürü. ⁴⁰ Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü: —Ngü —ñanagürü. Rü nüma ga Pauru, rü churaragüpataarü toxõnegu nachinagü, rü naxunagüméxë na nachíachixüçèx ga duüxügu. Rü yexguma nachíachiegu, rü Yudúgawa nidexa, rü ñanagürü nüxü:

22

¹ —Pa Chautanüxügüx, ¡rü choxü iperüxñüë i ngëma ñuxma tá pemaã nüxü chixuxü na chaugüétüwa chidexaxüçèx! —ñanagürü. ² Rü yexguma nüxü naxñüëgu ga na Yudúgawa namaã yadexaxü, rü yexeraãcü inayarüchianegü. Rü yexguma namaã yadexagu ga Pauru, rü ñanagürü: ³ —Choma rü Yudú chixí, rü Chiríchiaaneärü ñãne ga Tarsugu chabu. Natürü doma ñãne ya Yerucharéüwa chaya, rü Gamaniéu nixí ga chorü nguxëëruü. Rü meãma nawa changux ga guxüma ga mugü ga nuxcümaügüxü ga tórü oxigü nagu íxü. Rü guxüguma naxçèx chadau na guxüma i chorü ngüchaümaã Tupanaãxü chapuracüxü, ngëxgumarüü i guxãma i pema i ñuxmax. ⁴ —Rü choma ga üpa rü poraãcü nawe chingëchigü ga yema Ngechuchuaxü yaxögüxü na chanadèixüçèx. Rü íchanayauxü, rü chanapoxcue ga muxüma ga yema yaxögüxü ga yatüxügü rü ngexügü. ⁵ —Rü nüma ya paigüeru rü guxüma i tupauca ya taxüneärü ãëxgacügüerugü rü nüxü nacuèxgü na aixcüma yíixü i ñãã chorü ore. Yerü nümagü rü choxna nanaxãgü ga popera na choxü nangüxëëgüxüçèx ga tatanüxügü ga Yudúgu ga Damacuwa yexmagüxü. Rü yéma Damacuwa chaxü na naxçèx chayadauxüçèx ga yema Ngechuchuaxü yaxögüxü, rü nuã Yerucharéüwa na chanagagüxüçèx rü nuxã chayapoxcuexüçèx.

Pauru nüxü nixu na ñuxãcü Ngechuchuaxü yaxõõxü

⁶ —Natürü yexguma namagu chixüyane rü marü chingaicaxgu ga Damacuwa na changuxü, rü meãma tocuchigu nixí ga yexguma. Rü ngürüächí wüxi ga omü ga poraxü ga daxüwa ne baxixü rü choxü nabaxi. ⁷ —Rü ñaxtñanegu chayangu, rü nüxü chaxñü ga wüxi ga naga ga ñaxü choxü:

“Pa Chaurux, ¿tüxcüü i chowe quingëchigüxü?” ñaxü. ⁸ —Rü yexguma ga choma rü chanangãxü, rü ñacharügü:

“¿Rü texé quixí Pa Corix?” ñacharügü. Rü nüma ga yema naga rü choxü nangãxü, rü ñanagürü:

“Choma nixí i Ngechuchu ya Nacharétucüãx, rü chorü duüxügu nixí i ngëma nawe quingëchigüxü”, ñanagürü choxü. ⁹ —Rü yema chomücügü rü nüxü nadaugü ga yema omü, rü nabaixächíãëgü, natürü tama nüxü naxñüë ga yema naga ga chomaã idexaxü.

¹⁰ —Rü nüxna chaca, rü ñacharügü ga chomax:

“¿Rü ñacü tá chaxüxü, Pa Corix?” ñacharügü. Rü yexguma ñanagürü choxü ga Cori:

“¡Írúda, rü inachi, rü Damacuwa naxü, rü ngëma tá cumaã nüxü nixu ya wüxi ya yatü na ñacü tá cuxüxü!” ñanagürü ga nüma ga Cori. ¹¹ —Rü yexguma ga choma rü chixoxetü yema omüëmamaã, rü yemacèx ga yema chomücügü rü choxméxgu yangügüãcüma choxü nigagü, rü yemaãcü Damacuwa changu. ¹² —Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga

Ananîägu äegacü. Rü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga aixcüma Tupanaga ïnücü, rü nüma rü meäma nayanguxëë ga yema mugü ga Moïché ïmatüxü. Rü guxüma ga Yudügu ga Damacuwa yexmagüxü, rü meä nachiga nidexagü. ¹³ —Rü nüma ga Ananîä rü choxü ïnayadau. Rü yexguma chauxütawa nanguxgu rü ñanagürü choxü:

“Pa Chaueneë Pa Chaurux, ¡wenaxärü ingoxnaxëtü!” ñanagürü. Rü yexgumatama wenaxärü chingoxnaxëtü rü meäma nüxü chadau. ¹⁴ —Rü yexguma ñanagürü ta:

“Yima Tupana ya nuxcümaügüxü ga tórü oxigüarü Tupana cuxü naxuneta na nüxü cucuáxücèx i norü ngüchaü, rü na nüxü cudauxücèx ya yima Cristu ya mecü, rü naäxwatama nüxü cuxinüxücèx i naga. ¹⁵ —Erü cuma tá nixĩ i guxü i duüxügümaã nüxü quixuchigaxü ga ñuxäcü na Tupanaxü cudauxü rü cumaã yadexaxü. ¹⁶ —¡Rü ñuxma rü marü taxuüma ícunanguxëë! ¡Rü írüda rü ínabaie! ¡Rü Cori ya Ngechuchuégagu naxcèx ínaca na cuxü nüxü nangechaüxücèx i curü pecadugü!” ñanagürü choxü.

Pauru nüxü nixu na ñuxäcü Tupana namuxü na yema tama Yudügu ixigüxütanüwa naxüxücèx

¹⁷⁻¹⁸ —Rü yexguma Yerucharéücèx chataeguxgu, rü tupauca ga taxünewa chaxü na yéma chayumüxëxücèx. Rü changoxetü, rü nüxü chadau ga Cori ya Tupana. Rü ñanagürü choxü:

“¡Napaxaã, rü inaxüächi i nuã Yerucharéüwa, erü duüxügü rü tãütama naga naxinüë i ngëma ore i chauchiga nüxü quixuxü!” ñanagürü. ¹⁹ —Rü choma chanangãxü, rü ñacharügü:

“Pa Corix, nüma i duüxügü rü nüxü nacuèxgü ga choma na yixü ga guxüne ga ngutaquëxepataügüwa chaxüxü rü íchanayauxüxü rü chanapoxcuexü rü chayacuaxgüxü ga yema cuxü yaxögüxü. ²⁰ —Rü yexguma yamèxgüägu ga guma curü duücü ga Etébaü ga curü orearü uruü, rü chomatama yéma chayexma, rü chorü me nixĩ ga na yamèxgüãxü. Rü choma nixĩ ga nüxna chadauxü ga naxchiru ga yema yamèxgüxü”, ñacharügü nüxü. ²¹ —Natürü nüma ga Cori rü ñanagürü choxü:

“¡Rü paxa cugü namexëë rü inaxüächi! Erü yaxügüxü i nachiüãnegüwa i ngëma duüxügü i tama Yudügu ixigüxütanüwa tá cuxü chamu” —ñanagürü.

Churaragüarü äëxgacüméxëwa nayexma ga Pauru

²² Rü yexguma Pauru yema ñaxgu rü yexma nayacuèxëëgü ga na meã nüxü inaxinüëxü ga yema duüxügü. Rü yexguma aita naxüëäcüma ñanagürügü: —¡Noxtacüma peyamá! Rü name nixĩ i na nayuxü rü ngëxma na yanaxoxü —ñanagürügü. ²³ Rü yexguma aita naxüegu, rü norü gáuxüchirumaã nibuatanücüü, rü ätéxanexü daxü niwogütanücüü. ²⁴ Rü yexguma yemaxü nadëuxgu ga churaragüarü äëxgacü, rü nanamu ga churaragüpatagu na yamucuchigüãxücèx ga Pauru. Rü nanamu na poraäcü nacuaixgüãxücèx na yadexaxücèx na nüxü nacuáxücèx ga tüxcüü yixü na yemaäcü nachigamaã aita naxüexü ga duüxügü. ²⁵ Rü yexguma marü yanëixgüägu na nacuaixgüãxücèx, rü Pauru nüxna naca ga yema capitáü ga yéma yexmaxü, rü ñanagürü: —¡Éxna pexméxwa nangëxma na penaçuaixü i wüxi i Dumacüãx ega tama nüxna pecaxiragu? —ñanagürü. ²⁶ Rü yexguma yemaxü naxinügu ga capitáü, rü guma churaragüarü äëxgacüxütawa naxü, rü namaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —¡Täcü tá cuxü? Erü ñaã yatü rü Dumacüãx nixĩ —ñanagürü. ²⁷ Rü yexguma ga guma churaragüarü äëxgacü, rü Paurucèx nixü, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¡Aixcüma yixü na Dumacüãx quixü i cumax? —ñanagürü. Rü nüma ga Pauru nanangãxü, rü: —Ngü —ñanagürü. ²⁸ Rü yexguma ga guma churaragüarü äëxgacü rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Choma rü poraäcü choxü naxätanü na Dumacüãx chaugü chixixëëxü —ñanagürü. Rü yexguma nachonagü ga Pauru, rü

ñanagürü: —Natürü i choma rü woetama chorü bucüma Dumacüãx chixĩ —ñanagürü.
²⁹ Rü yexgumatama nüxna nixgachi ga yema Pauruxü cuaixgüchaüxü. Rü nümatama ga yema churaragüarü ãëxgacü rü ta namuü ga yexguma nüxü nacüëxgu ga Dumacüãx na yïxü ga Pauru, yerü marü cadenamaã nayanëxchirëx.

Yudüguarü ãëxgacügütücumüpëxewa nayexma ga Pauru

³⁰ Rü yema churaragüarü ãëxgacü meãma nüxü nacüáxchaü ga tüxcüü na ínaxuaxügiãxü ga yema Yudügu. Rü yemacëx ga moxüãcü rü nanamu na nangutaquéxgüxcëx ga paigüarü ãëxgacügü rü guxüma ga yema ãëxgacügütücumü ga Yudüguarü. Rü nayawëgü ga Pauruarü cadena rü yéma ãëxgacügüpëxewa nanagagü.

23

¹ Rü Pauru meãma nüxü nadawenü ga yema ãëxgacügü, rü ñanagürü nüxü: — Pa Chautanüxügüx, chomatama nüxü chacuëx rü guxüguma meã chamaxü ga Tupanapéxewa ñuxmata ñoma i ngunexüwa nangu —ñanagürü. ² Rü yexguma ga yema paigüeru ga Ananã rü nanamu ga yema Pauruarü ngaicamana yexmagüxü na naãxwa tayamëxgüxcëx. ³ Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü nüxü: —Tupana tá cuxü napéax, Pa ãëxgacüx. Cuma rü düxétüwaxica cume natürü aixepena rü nachixe i curü maxü. Rü ñuxma rü ngema curüto na Moïché ümatüxü i mugü nüxü ixuxüãcüma choxna cuçaxüxcëx. Natürü wüxi i chixexü cuxü erü cumatama rü tama naga cuxinü i ngëma Tupana tüxü muxü erü cunamu na choxü napéaxüxcëx —ñanagürü ga Pauru. ⁴ Rü yexguma ga yema yexmagüxü rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü i ngëmaãcü tacü namaã quixugüxü i paigüeru ya Tupana nüxü unetacü? —ñanagürügü. ⁵ Rü Pauru nanangãxü, rü ñanagürü: —Tama nüxü chacuëx, Pa Chautanüxügüx, na paigüeru yïxü. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa nüxü tadau rü ñanagürü:

“¿Tama curü ãëxgacümaã chixexü quixugü!”

ñanagürü. ⁶ Rü yexguma nüxü nacüëxgu ga Pauru ga na Chaduchéugü yïxü ga togü, rü na Parichéugü yïxü ga togü, rü yema ãëxgacügüpëxewa tagaãcüma ñanagürü: — Pa Chautanüxügüx, choma rü Parichéu chixĩ, rü Parichéu nane chixĩ. Rü ngëmacëx choxna pecagü i ñuxmax, erü chayaxõ i wena tá na namaxëxü i yuexü —ñanagürü. ⁷ Rü yexguma yema ñaxgu ga Pauru, rü yema Parichéugü rü Chaduchéugü rü inanaxügüe ga nügümaã na iyaporagaexü, rü yexma nügü nitoye ga yema ngutaquéxewa. ⁸ Erü ngëma Chaduchéugü nagu rüxñüëgu rü tama wena namaxë i ngëma yuexü, rü nataxuma i orearü ngeruügi i daxücüãx, rü nataxuma i naãëgü —ñanagürügü. Natürü ngëma Parichéugü rü nayaxögü na nangëxmaxü i guxüma i ngëma. ⁹ Rü yemacëx guxüma aita naxüe. Rü ñuxüchi ñuxre ga ngüxëëruügi ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü ga Parichéugütücumüwa ügüxü rü inachigü, rü ñanagürügü: —Toxcëx rü taxuüma i chixexü naxü i ñaã yatü. Bexmana wüxi i tacü rü naãë namaã nidexa rü éxna wüxi i orearü ngeruü i daxücüãx —ñanagürügü. ¹⁰ Rü yexeraãcü norü numaã nanaxixächiaëgü ga yema duüxügü. Rü yemacëx naxoegaãë ga guma churaragüarü ãëxgacü ga na Paurugu nagaugügüchaüxü. Rü norü churaragüxü namu na yéma duüxügütanüwa Pauruxü napugüxcëx rü wena churaragüpatawa na nagagüãxüxcëx. ¹¹ Rü moxüãcüarü chütaxügu Paurucëx nangox ga Cori ga Tupana, rü ñanagürü nüxü: —¿Rü nataãë! Rü ngëxgumarüü i núma Yerucharéüwa choxü na quixuchigaxü, rü ngëxgumarüü tá ta nixĩ i Dumawa na choxü quixuchigaxü —ñanagürü ga Tupana.

Yudügu naxcëx nadaugü na ñuxãcü Pauruxü yamëxgüchaüxü

¹² Rü moxüãcü, rü ñuxre ga Yudfugü rü nügümaã inaxunetagu ga tãütama na nachibüexü rü naxaxegüxü ñuxmatáta Pauruxü yamèxgü. Rü ñanagürügü: — Tachixexügügü tá ega tacü ingõxgügu naxüpa na yamáxü i Pauru —ñanagürügü. ¹³ Rü 40 arü yexera ga yatügu nixí ga yema nügümaã ixunetagüxü. ¹⁴ Rü paigüarü ãëxgacügütanüwa rü Yudfugüarü ãëxgacügügütanüwa naxí, rü ñanagürügü nüxü: — Marü togümaã itaxuneta rü tachixexügügü tá ega tacü tangõxgügu naxüpa na tayamáxü i Pauru. ¹⁵ Rü name nixí i pema rü ngëma togü i pexrüü ãëxgacügütücumüwa ügüxü, rü churaragüarü ãëxgacüna naxcèx peyacagü i ñuxma na moxü wena pepéxewa nagagüãxücèx i Pauru. ¡Rü namaã nüxü pixu na penaxwèxegünetaxü na meã nüxü pecuáxchaüxü i nachiga! Rü toma rü tá marü ítamemare na namagu tayamáxücèx naxüpa na ínanguxü —ñanagürügü. ¹⁶ Natürü ngíne ga Paurueyèx rü nüxü nacuáchiga ga Pauruxü na yamèxgüchaüxü, rü yemacèx churaragüpatawa naxü na Paurumaã nüxü yanaxuxücèx. ¹⁷ Rü Pauru naxcèx naca ga wüxi ga capitáü, rü ñanagürü nüxü: — ¡Curü ãëxgacüxütawa naga i ñaã ngextüxüxü, erü nüxü nangëxma i ore i namaã nüxü yaxuxchaüxü! —ñanagürü. ¹⁸ Rü yema capitáü rü ãëxgacüxütawa nanaga ga yema ngextüxüxü. Rü ñanagürü nüxü: —Ngëma poxcuxü i Pauru rü chauxcèx naca, rü choxna naca na nuã cuxütawa chanagaxücèx i ñaã ngextüxüxü, erü nüxü nangëxma i ore i cumaã nüxü yaxuxchaüxü —ñanagürü. ¹⁹ Rü naxmèxgu yayauxãchiãcüma toxnamana nanaga ga ãëxgacü, rü yéma nüxna naca rü ñanagürü: —¡Tacü yíxü i ngëma chomaã nüxü quixuxchaüxü? —ñanagürü. ²⁰ Rü nüma ga ngextüxüxü nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngëma Yudfugü, rü nügümaã inaxunetagu na cuxna naxcèx nacagüxücèx na moxü Yudfugüarü ãëxgacügütücumüpéxewa na cunagaxücèx i Pauru. Rü tá cumaã nüxü nixugü na meã nüxü nacuèxgüchaüxü i nachiga. ²¹ —¡Natürü tãütama nüxü cuyaxõ! Erü 40 arü yexera i yatügu rü marü nügümaã inaxunetagu, rü ñanagürügü:

“Tachixexügügü tá ega tacü ingõxgügu rü éxna ixaxegügu naxüpa na yamáxü i Pauru”, ñanagürügü. Rü ñuxma rü marü ínamemare, rü namagu nananèxgü, rü curü orexícatama nixí i ñuxma ínanguxèëgüxü —ñanagürü. ²² Rü yexguma ga ãëxgacü rü ínayamu ga yema ngextüxüxü, rü nüxna naxãga na taxúemaã nüxü yaxuxücèx ga na namaã nüxü yaxuxü ga yemachiga.

Ãëxgacü ga Perixütawa Pauruxü namu

²³ Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü taxre ga norü capitáüçèx naca, rü ñanagürü nüxü: —¡Penamexèe i 200 i churaragü i nactuümaãmare ixíxü, rü 70 i churaragü i cowarutagu íxü, rü 200 i churaragü i wocaxemaã ixãxnexü na 9 arü oragu i chütacü Checharéawa naxíxücèx! ²⁴ —¡Rü ngëxgumarüü ta penamexèe i ñuxre i cowarugü i Paurucèx na tórü ãëxgacü i Perixütawa naxüxücèx rü na taxuüma nüxü üpetüxücèx i namawa! —ñanagürü. ²⁵ Rü yema capitáügümaã yéma nanamu ga wüxi ga popera ga ñaxü:

²⁶ “Choma i Cláudiu Díchiu, rü cuxü charümoxè Pa ãëxgacü ya Mecüxüchi Pa Perix. ²⁷ Rü yima yatü ya cuxcèx ngema chanamucü, rü Yudfugü nayayauxgü rü wixguxüchi taèx nayamèxgü. Natürü yexguma nüxü chacuáchigagu na Dumacüãx na yíixü, rü yéma chaxü chorü churaragümaã, rü nüxna chanapu. ²⁸ Rü nüxü chacuáxchaü ga tacü ga chixexümaã na ínaxuaxügüãxü, rü yemacèx Yudfugüarü ãëxgacügütücumüpéxewa chanaga. ²⁹ Rü yexguma nüxü chacuèx ga na Yudfugüarü muchigacèxmare na ínaxuaxügüãxü. Natürü taxuüma ga chixexü naxü na tüxcüü yamáxücèx rü napoxcuxücèx. ³⁰ Natürü yexguma nüxü chacuáchigagu ga na nügümaã inaxunetaxü ga Yudfugü ga na yamèxgüãxücèx, rü yexgumatama naga charüxñü na cuxütawa chanamuxü. Rü yema ínaxuaxügüxü, rü namaã tá

nüxü chixu na cuxütawa naxixü rü cumaã nüxü na yanaxugüxcèx na tacücèx ínaxuaxügüãxü”,
ñanagürü. ³¹ Rü yema chütaxügu inaxiãchi ga yema churaragü, yexgumarüü ga norü ãëxgacü na namuxürüü. Rü Pauruxü nigagü ñuxmata Aütípatiwa nangugü. ³² Rü moxüãcü rü nawoegu ga yema churaragü ga nacutümaãmare ixixü rü naxpataüwa naxi. Rü yema churaragü ga cowarutagu ixü, rü Paurumaã inaxiãma. ³³ Rü yexguma Checharéawa nangugügu, rü ãëxgacü ga Perina nanaxã ga yema popera, rü Pauruxü rü ta inamugü. ³⁴ Rü yexguma nüxü nadaumatügu ga popera ga ãëxgacü ga Peri, rü Pauruna naca ga ngextácüãx na yixü. Rü yexguma nüxü nacüèxgu ga na Chiríchiaanecüãx yixü, rü ñanagürü nüxü: ³⁵ —Cuxü tá icharüxinü i ngëxguma ínangugügu i ngëma cuxü íxuaxügüxü —ñanagürü. Rü yexguma nanamu ga churaragü na wüxi ga ucapu ga ãëxgacü ga Erodepatawa yexmaxüwa nüxna na nadaugüxcèx.

24

Pauru rü ãëxgacü ga Peripéxewa nügüétüwa nidexa

¹ Rü wüximéxpüx ga ngunexü ngupetügu, rü Yerucharéüwa ne naxü ga paigüeru ga Ananiã, namaã ga ñuxre ga Yudíugüarü ãëxgacügüerugü rü wüxi ga yatü ga meãma dexaxü cuáxü ga Téturu ga naega. Rü nümagü rü ãëxgacü ga Perixütawa naxi na namaã nüxü yanaxugüxcèx ga tüxcüü Pauruxü na ínaxuaxügüxü. ² Rü yexguma Pauruxü yéma nagagügu, rü inanaxügü ga Téturu ga nüxü na yaxuxü, rü ñanagürü:

—Moxëxüchima i cuma Pa ãëxgacü Pa Perix, erü cugagu nixi i meãma toxü naxüpetüxü i nuã. Rü cugagu nixi i nuã i ñoma i nachiüãnewa na toxü nangëxmaxü i muxüma i mexügü. ³ Rü moxë cuxna taxã erü guxüwama rü guxüguma cuxütawa tanayauxgü i guxüma i ngëma mexügü Pa ãëxgacüxüchima, Pa Perix. ⁴ Natürü tama yexeraãcü cuxü chachixewechaü. Rü ngëmacèx cuxna chaca na paxaãchi meã toxü icurüxinüxü. ⁵ Rü ñuxma rü wüxi i orexü cumaã chixuxchaü. Rü marü nüxü tadau i ñaã yatü rü wüxi i daaweanerüü na yixü, erü chixexümaã nayaxucuxëgü i Yudíugü i guxü i naãnewa na nügü yatoyexüxcèx. Rü nüma nixi i norü ãëxgacü i ngëma duüxügü i nüxü yaxögüxü i Ngechuchu i Nacharétucüãx. ⁶ Rü toma tayayauxgü i ñaã yatü ga yexguma tupauca ga taxüne naxüxaxëëchaügu. Rü torü mugü tomaã nüxü ixuxüãcüma nüxna tacagüchaü. ⁷ Natürü ínangu ga churaragüarü ãëxgacü ga Díchiu, rü muxüma ga norü churaragümaã toxna nanapu. Rü toma i ínaxuaxügüxe, rü toxü namu na cuxütawa taxüxcèx. ⁸ Rü ñuxma rü marü name i cumatama nüxna cuca i ngëma Pauru na nüxü cucuáxüxcèx na aixcüma yixü i guxüma i ngëma naxcèx ítanaxuaxügüxü i tomox —ñanagürü. ⁹ Rü yema togü ga Yudíugü rü ta, rü ñanagürügü: —Rü aixcüma nixi i ngëma ore —ñanagürügü. ¹⁰ Rü yexguma ga guma ãëxgacü ga Peri rü naxméxmaã Pauruxü naxuneta na yadexaxüxcèx. Rü yexguma ga Pauru, rü ñanagürü: —Chorü taãemaã cupéxewa chaugüxcèx chidexa, erü nüxü chacuèx na mucüma ga taunecü ñoma i nachiüãneärü ãëxgacü quiixü. ¹¹ Marü name i cumatama naxcèx ícuca, erü 12 i ngunexüxcatama nangupetü ga na Yerucharéüwa changuxü na Tupanaxü chayarücuèxüüxcèx. ¹² Rü bai ga tupauca ga taxünewa, rü bai ga ngutaquëxepataügüwa, rü bai ga ngürüanewamare ga iãnewa choxü nadaugü ga Yudíugü ga na texémaã íchiporagacüxü, rü na chananuëxëxü ga duüxügü. ¹³ Rü ñuxma i ñaã duüxügü i choxü íxuaxügüxü, rü bai i wüxiwaxüra cuxcèx nanangoxëëgü na aixcüma yixü i ngëma naxcèx choxü ínaxuaxügüxü. ¹⁴ Natürü cumaã nüxü chixu, rü nuxcümaügüxü ga chorü oxigüarü Tupanaãxü nixi i chapuracüxü ngëxgumarüü i choxü

na nanaxwèxexü ya Ngechuchu ya Cristu ya nüxü chayaxöcü. Rü ngëma nixi i nümagü i Yudíugü naxugüägu rü na:

“Tomare i ore”, ñagüxü. Rü aixcüma nüxü chayaxö i guxüma i Tupanaärü mugü ga Moiché ümatüxü rü guxüma i Tupanaärü ore ga nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügü ümatügüxü. ¹⁵ Rü choma rü ta yema nuxcümaügüxürüü Tupanaäxü chayaxö. Rü naxrüü chayaxö rü tá wena na namaxëxü i ngëma yuexü i mexügü rü chixëxügü. ¹⁶ Rü ngëmacèx nixi i guxüguma meä chaugüna chadauxü na chauäëwatama nüxü chacuáxücèx na chamexü i Tupanapéxewa rü duüxügüpéxewa. ¹⁷ Rü dücax, Pa Äëxgacüx, rü ñuxre ga taunecü togü ga nachüüänegu chixügü, rü düxwaxarü chauchiüänecèx wena chataegu na nuä chanangexücèx ga diëru ga namaä nüxü charüngüxëëchaüxü i chautanüxügü i Yudíugü i nüxü nataxuxü, rü nuä Tupanana chanaxäxücèx i chorü ämaregü. ¹⁸⁻¹⁹ Rü yema ngunexügu rü tupauca ya taxünewa Tupanana íchanaxä ga chorü ämaregü, nawena na chaugü chamexëëxü ga Tupanapéxewa. Rü tama muxü ga duüxügümaä chayexma, rü tama chananuëxëë ga duüxügü ga yexguma ñuxre ga Yudíugü ga Áchiaanecüäx choxü daugügu ga yéma tupauca ya taxünewa. Rü ngëmagü chi nixi i ñuxma nuä ixü na choxü ínaxuaxügüxücèx ega tacü nüxü ngëxmagu i chauchiga. ²⁰ Rü ngëxguma tama tacü nüxü ngëxmagu ga yema tupauca ya taxünewa choxü daugüxü, jrü ècü ñaä ñuxma nuxmagüxü cumaä nüxü ixugü na tacü ga chixëxüxü chowa nadaugüxü ga yexguma Yudíugüarü äëxgacügütücümüpéxewa chayexmagu! ²¹ Rü ñaxüxicatama nixi ga chorü ore ga tagaäcü namaä chachonagüxü ga yexguma yema äëxgacügüpéxewa chayexmagu:

“Rü ñuxma rü choxna pecagü erü choma chayaxö i wena tá na namaxëxü i yuexü”, ñacharügü ga yexguma —ñanagürü ga Pauru. ²² Natürü ga Peri rü meä nüxü nacüèx ga yema Cristuaxü yaxöchiga. Rü yemacèx ga yexguma Pauruaru orexü naxínügu, rü ínayachaxächi ga na nüxna naçaxü, rü ñanagürü Yudíugüxü: —Ngëxguma churaragüarü äëxgacü ya Díchiu núma üxgu, rü tá meäma nüxü chacuèx i ngëma naxcèx ípenaxuaxüxü —ñanagürü. ²³ Rü yexguma ga Peri rü norü capitáüxü namu ga na Pauruna nadauxücèx. Natürü tama nanapoxcuxüchi, rü tama nanachüxu ga na naxütagu naxíäneäxü ga namücügü, rü nüxü na nangüxëëgüxü. ²⁴ Rü ñuxre ga ngunexü marü ngupetügu rü wena yéma naxü ga Peri ngímaä ga naxmèx ga Drusíla ga Yudíu ixícü. Rü Paurucèx nayacaxëë, rü nüxü naxínü ga yema ore ga Pauru namaä nüxü ixuxü ga Cristuaxü na yaxöxüchiga. ²⁵ Natürü yexguma Pauru meäma namaä nüxü ixuxgu na ñuxäcü Tupana naxwèxexü na meä imaxüxü rü ñuxäcü nanaxwèxexü na tórü maxümaä meä icuáxü rü ñuxäcü tá tuxna naçaxü i tórü maxüchiga, rü poraäcü nabaixächíäë ga Peri. Rü düxwa ñanagürü nüxü: —jËcü íxü i ñuxmax! Rü ngëxguma ñuxguacü icharüxäüxmaregu, rü wena táxarü cuxcèx changema —ñanagürü. ²⁶ Yerü Peri ínananguxëë na Pauru chi diëru nüxna ixäxü na yangéäxücèx, rü yemacèx muëxpüxcüna naxcèx nangemaxü, rü namaä nidexaxü. ²⁷ Rü taxre ga taunecü yemaäcü nixígü. Rü ínanguxuchi ga Peri ga na äëxgacü yíixü, rü nachicüü ningucuchi ga Pórchiu ga Festu. Natürü nüma ga Peri, rü Yudíugümaä nügü namecümaxëëchaü, rü yemacèx tama ínananguxuchixëë ga Pauru.

25

Äëxgacü ga Festupéxewa nayexma ga Pauru

¹ Rü Checharéawa nangu ga Festu na yéma äëxgacüxü yaxücuxücèx. Rü marü tomaëxpüx ga ngunexü yéma nayexmagu, rü wenaxärü inaxüächí, rü Yerucharéüwa naxü. ² Rü yéma Yerucharéüwa rü yema paigüarü äëxgacügü rü Yudíugüarü äëxgacügü rü Pauruxü ínaxuaxügü Festupéxewa. ³ Rü naxcèx ínacagü ga Yerucharéüwa Pauruxü

na namuxücèx. Yerü nümagü rü nagu narüxĩnũe na namagu yacuxéüğüãxũ na yexma yamèxgüãxücèx. ⁴ Natürü ga Festu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Checharéagu napoxcu i Pauru, rü choma rü tá paxa ngema Checharéawa chaxũ. ⁵ Rü ngèmacèx name nixĩ i perü ãëxgacügü rü chowe narüxĩ i Checharéawa, rü ngèxguma tacü rü chixexũ naxüxgu i ngèma yatü, rü ngema tá nixĩ i chomaã nüxũ pixugüxũ —ñanagürü. ⁶ Rü maneca 8 rü éxna 10 ga ngunexũ Yerucharéüwa nayexma ga Festu, rü ñuxüchi Checharécèx nataegu. Rü yexguma ínanguxguarü moxüãcü rü yema nachica ga ngextá duüxügüna ínaçaxüwa naxũ, rü yéma nayarüto norü tochicaxüwa. Rü Paurucèx nangema na yéma napéxewa nagagüãxücèx. ⁷ Rü yexguma yexma yaxücuxgu ga Pauru, rü yema Yudíugü ga Yerucharéüwa ne íxũ, rü naxcèx naxĩ. Rü muxüma ga chixexügümaã ínanaxuaxügü. Natürü taxuwama nüxũ nüxũ nadauxëe na aixcüma yĩxũ ga yema naxcèx ínaxuaxügüãxũ. ⁸ Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa ãëxgacüx, taxuüma ga chixexũ namaã chixugü ga yema mugü ga Moíché ümatüxũ, rü bai ga tupauca ya taxünemaã, rü bai ga ãëxgacü ya Chécharumaã —ñanagürü. ⁹ Natürü nüma ga Festu rü Yudíugümaã nügü namecümaxëechaũ, rü yemacèx Pauruna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Cunaxwèxexũ na Yerucharéüwa cuxüxũ na ngema cuxna chaçaxücèx naxcèx i guxüma i ngèma naxcèx cuxü ínaxuaxügüxũ? —ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Choma rü cupéxewa changèxma na choxna cuçaxücèx, erü cuma nixĩ i cuxü naxunetaxũ i ãëxgacü ya tacü ya Chécharu na ãëxgacü quiixũ i núma. Rü ngèmacèx chanaxwèxe i nuã choxna cuca. Erü taxuüma i chixexũ chaxü i Yudíugümaã, ngèxgumarüü i cuma meãma nüxũ cucuèx. ¹¹ Ngèxguma chi tacü i chixexũ chaxüxgu rü marü name na naxcèx choxü yamèxgüxũ, rü marü name i na chayuxũ. Natürü ngèxguma nataxuxguma i tacü i aixcüma íxixũ i ngèma naxcèx choxü ínaxuaxügüxũ, rü taxuacüma texé Yudíugüna choxü tamu. Rü naxcèx íchaca na nümatama ya ãëxgacü ya tacü ya Chécharu choxna naçaxücèx —ñanagürü ga Pauru. ¹² Rü yexguma ga Festu rü norü ucuxèruüggü ga ãëxgacügümaã nidexa, rü ñuxüchi ñanagürü Pauruxũ: —Marü naxcèx ícuca na ãëxgacü ya tacü ya Chécharu cuxna çaxücèx. Ëcü, ñuxma rü naxütawa tá cuxü chamu —ñanagürü.

ãëxgacü ga Agripapéxewa nayexma ga Pauru

¹³ Rü ñuxre ga ngunexũ ngupetügu, rü Checharéawa nangugü ga Yudíugüarü ãëxgacü ga Agripa rü naëyèx ga Bereníche, na Festuxũ yanamoxègüxücèx. ¹⁴ Rü marü ñuxre ga ngunexũ yéma nayexmagügu, rü Agripamaã nüxũ nixu ga Festu ga Pauruchiga, rü ñanagürü: —Nuã nangèxma i wüxi i yatü i poxcuxũ ga Peri tama ínguxuchixëëxũ. ¹⁵ —Rü yexguma choma Yerucharéüwa chayexmagu, rü paigüarü ãëxgacügü rü Yudíugüarü ãëxgacügüerugü rü ínanaxuaxügü, rü naxcèx ínacagü na namaã chanaxueguxücèx rü na yamèxgüãxücèx. ¹⁶ —Rü choma chanangãxũ, rü tama tocüma nixĩ i toma i Dumacüãxgü i na tayamáxũ i wüxi i duüxũ ega tama nügüétüwa yadexaxíragu napéxewa i ngèma ínaxuaxügüxũ. ¹⁷ —Rü yemacèx ga yexguma núma nangugügu ga yema Yudíugü, rü yexgumaãrü moxüãcü rü chorü tochicaxüwa chitocuchi na nüxna chaçaxücèx nachiga ga yema, rü yéma naxcèx changema ga yema yatü. ¹⁸ —Natürü ga yema Yudíugü ga ínaxuaxügüxũ, rü taxuüma ga tacü ga chixexũ ga choma íchananguxëëxüxũ nixugü. ¹⁹ —Natürü norü Tupanachiga rü wüxi ga yatü ga Ngechuchuchiga nixĩ ga yema nagu yadexagüxũ. Rü nüma ga Yudíugü nüxũ nixugü ga na nayuxũ ga yema Ngechuchu, natürü Pauru nüxũ ixuxgu rü marü wena namaxũ. ²⁰ —Rü yexguma ga choma ga tama na nüxũ chacuáxũ ga ñuxácü tá chanamexëëxũ ga yema guxchaxü, rü yemacèx nüxna chaca ga Pauru ngoxi nanaxwèxe ga Yerucharéüwa na naxüxũ, na yéma nüxna chaçaxücèx. ²¹ —Natürü nüma ga Pauru naxcèx ínaca ga na ãëxgacü ya tacü ya Chécharupéxewa

naxüxü na nümatama ya Chécharu nüxna çaxüçèx. Rü yemacèx chanamu na meã nüxna nadaugüxüçèx ñuxmata choma ãëxgacü ya Chécharuxütawa chanamux —ñanagürü. ²² Rü yexguma ga Agripa rü ñanagürü Festuxü: —Choma rü ta nüxü chaxínüchaü i norü ore i ngëma yatü —ñanagürü. Rü Festu nanangãxü rü ñanagürü: —Moxü tátama nüxü cuxínü —ñanagürü. ²³ Rü moxüãcü yema ucapu ga ãëxgacügü íngutaquéxegüxüwa nangugü ga Agripa rü Bereniche rü poraãcü nangèxãëgü. Rü namaã ínangugü ta ga churaragüarü ãëxgacügü rü yema ñãnecüãxgü ga corigüxüchi ixígüxü. Rü ñuxüchi Paurucèx nangema ga Festu na yema ãëxgacügüpéxewa nagagüãxüçèx. ²⁴ Rü ñanagürü ga Festu: —Pa ãëxgacü Pa Agripax, rü Pa Guxãma i Pema ya Nuxmagüxe, ñãã nixí i ngëma yatü i nachigamaã yadexagüxü i guxüma i Yudíugü. Rü chopéxewa ínanaxuaxügü ga Yerucharéüwa rü núma rü ta. Rü guxüguma tagaãcüma choxna naxcèx nacagü na nayuxü. ²⁵ —Natürü i choma rü taxuüma i tacü i chixexü i naxüxü nawa chadau na naxcèx yamáxü. Natürü núma ga Pauru rü naxcèx ínaca na ãëxgacü ya tacü ya Chécharu nüxna çaxü, rü ngëmacèx nagu charüxínü na ngëma chanamuxü. ²⁶ —Natürü taxuüma i ore i aixcüma ixíxü i nachiga choxü nangëxma na chorü ãëxgacü ya Chécharucèx chanaxümatüxüçèx. Rü ngëmacèx chanamu na nuã pepéxewa nagagüãxüçèx, rü cuxcèx türü nixí, Pa ãëxgacü Pa Agripax, na nüxna cuçaxüçèx, na nüxü chacuáxüçèx i tacü tá na chaxümatüxü naxcèx ya ãëxgacü ya Chécharu. ²⁷ —Erü chauxcèx rü tama name na ngextá namuxü i wüxi i poxcuxü ega tama naxümatüxíragu nachiga na tacüçèx ínanaxuaxügüãxü.

26

Pauru rü ãëxgacü ga Agripapéxewa nügüétüwa nidexa

¹ Rü yexguma ga Agripa rü ñanagürü Pauruxü: —Marü name i ñuxma i cugüétüwa quidexa —ñanagürü. Rü yexguma naxunagüméxë ga Pauru, rü ínanaxügü ga nügüétüwa na yadexaxü, rü ñanagürü: ² —Chataãë, Pa ãëxgacü Pa Agripax, erü cupéxewa chidexa i ñuxma na chaugüétüwa chachogüxüçèx i guxüma i ngëma choxü na ínanaxuaxügüxü i ngëma chautanüxü i Yudíugü. ³ —Rü yexeraãcü chataãë erü cuma nüxü cucuèx i guxüma i tocüma i toma i Yudíugü, rü guxüma i Moíché úmatüxü i mugü i naxcèx yadexagüxü i chautanüxügü. Rü ngëmacèx cuxna chaca na meã choxü icurüxínüxüçèx.

Pauruarü maxü naxüpa ga Ngechuchuaxü na yaxõõxü

⁴ —Rü guxüma i ngëma chautanüxügü i Yudíugü rü nüxü nacuèxgü ga ñuxãcü na chamaxüxü ga natanüwa ga chauchiüãnewa rü Yerucharéüwa ga yexguma changex-tüxüüragu. ⁵ —Rü ngëxguma chauchigaxü yaxugüechaügu, rü núma nüxü nacuèxgü ga choma rü woetama Parichéu na chiixü. Rü toma i Yudíugü i Parichéugü na tixígüxü, rü toma nixí i guxüma i totanüxü i Yudíugüarü yexera na poraãcü tanaxaurexü i ngëma tocüma. ⁶ —Rü ñuxma i ngëma chautanüxügü i Yudíugü rü nuã pepéxewa choxü nagagü erü chayaxõ na Cristugagu nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü, yema Tupana nuxcümaüxüxü ga torü oxigümaã ínanaxuaxüüü. ⁷ —Rü guxüma i totanüxügü i Yudíugü rü ínananguxëëgü na nüxü nadaugüxü rü tá na yanguxü i ngëma uneta. Rü ngëmacèx Tupanaxü nicuèxüügü rü guxüguma i ngunecü rü chütacü rü Tupanaãxü napuracüe. Rü choma rü ta íchananguxëë na nüxü chadauxü rü tá na yanguxü i ngëma uneta, rü ngëmacèx nixí, Pa ãëxgacüx, i ñuxma i choxü ínanaxuaxügüxü i ngëma chautanüxügü i Yudíugü. ⁸ —¿Rü tüxcüü tama peyaxõgü na Tupana wena namaxëxëxü i ngëma yuexü?

Pauru rü nüxü nixu ga ñuxãcü yema yaxõgüxüwe na yangëchigüxü

⁹ —Rü choma nagu charüxñügu ga noxri rü name ga muxüma ga chixexü namaã na chaxüxü ga yema Ngechuchu ya Nacharétucüãxaxü yaxögüxü. ¹⁰ —Rü yemacèx nawe chingèchigü ga Yerucharéüwa. Rü paigüarü ãëxgacügüxütawa naxcèx íchaca ga popera na chanapoxcuexücèx ga yema yaxögüxü. Rü yexma chanapoxcue ga muxüma. Rü yexguma chautanüxü ga Yudügu nadaixgu ga yema yaxögüxü, rü choma rü chorü me nixí. ¹¹ —Rü muëxpüxcüna rü chanapoxcuexü na nüxü naxoexücèx ga yema na yaxögüãxü. Rü yemaãcü chanaxü ga guxünema ga ngutaquéxepataüguwa. Rü poraãcü naxchi chaxaxichi ga yema yaxögüxü, rü yemacèx nawe chingèchigü ñuxmata to ga nachiuãnegune ga ñanegüwa.

Pauru rü wenaxãrü nüxü nixu ga ñuxãcü na yaxõõxü ga noxrix

¹² Rü ñanagürü ga Pauru: —Rü yema yaxögüxüxü na chapoxcuexücèx nixí ga Damacuwa chaxüxü. Rü yemacèx ga paigüarü ãëxgacügü rü choxü namugü rü choxna nanaxãgü ga popera ga nawa choxna naxãgagüxü na chanapoxcuexücèx ga yema yaxögüxü. ¹³ —Rü yexguma namagu taxíyane, Pa ãëxgacüx, rü yexguma meãma tocuchiwa nanguxgu, rü nüxü chadau ga wüxi ga omü ga daxüwa ne üxü ga üexcüarü yexera ixixü ga choxü baxixü rü yema chomücügüxü rü ta baxixü. ¹⁴ —Rü guxãma ga toma rü ñaxtüanegu tayayi. Rü choma rü nüxü chaxñü ga wüxi ga naga ga Yudügwawa choxü ñaxü:

“Pa Chauru Pa Chaurux, ¿tüxcüü i chowe quingèchigüxü? Poraãcü cugütama cuchixexëë ñoma wüxi i tacü i ñmaguxügu cucuxgüxürüü”, ñanagürü choxü. ¹⁵ —Rü choma chanangãxü, rü ñacharügü:

“¿Texé quixí, Pa Corix?” ñacharügü. Rü nüma ga Cori rü ñanagürü choxü:

“Choma nixí i Ngechuchu rü chorü duüxügü nixí i ngëma nawe quingèchigüxü. ¹⁶ —¿Nätürü írüda rü inachi! Rü marü cuxcèx changox i ñuxmax, erü cuxü chamuxcháü na choxü cupuracüxücèx rü nüxü quixuchigaxücèx i ngëma ñuxma na choxü cudadaxü rü ngëma yixcüra tá chauxütawa nüxü cudadaxü. ¹⁷ —Rü cuxna tá chadau i natanüwa i cutanüxügü i Yudügu rü ngëma tama Yudügu ixigüxü i ñuxma tá natanüwa cuxü chamuxü. ¹⁸ —Rü ngëma cuxü chamu na ngëma duüxügüxü choxü cucuèxëëxücèx rü nüxü naxoexücèx i nacüma i chixexügü rü chauga naxñüëxücèx. Rü ngëma tá cuxü na Chatanáméxëwa ícunanguxüxëëxücèx i ngëma duüxügü na chowe naxixücèx rü choxü yaxögüãxücèx na choma rü nüxü nüxü changechaüxücèx i norü pecadugü, rü nüxü nangëxmaxücèx i nachica namaã i guxüma i chorü duüxügü i üünegüxü”, ñanagürü choxü ga Cori.

Pauru rü naga naxñü ga yema Ngechuchu namaã nüxü ixuxü

¹⁹ —Rü yemacèx ga chomax, Pa ãëxgacü Pa Agripax, rü naga chaxñü ga yema ore ga Ngechuchu chomaã nüxü ixuxü ga yexguma choxü nabaxixgu ga yema omü ga daxüwa ne üxü. ²⁰ —Nätürü noxri rü Damacucüãxgümaã nüxü chixuchiga ga Tupanaãrü ore. Rü yixcama ga Yerucharéücüãxgümaã, rü yemawena rü guxü ga Yudéanewa, rü ñuxüchi yema tama Yudügu ixigüxümaã nüxü chixu. Rü ñacharügü:

“¿Nüxü perüxoe i pecüma i chixexügü, rü Tupanacèx pedaugü, rü meã pemaxë na duüxügü nüxü daugüxücèx na aixcüma peyaxögüxü!” ñacharügü. ²¹ —Rü yemacèxtama nixí ga tupauca ya taxünegu choxü yayauxgüxü rü choxü yamëxgücháüxü ga chautanüxügü i Yudügu. ²²⁻²³ —Nätürü Tupana choxü narüngüxëë rü ngëmacèx taguma íchayachaxãchi na guxüma i duüxügümaã nüxü chixuxü rü woo buxü rü yaxü. Rü namaã nüxü chixu ga yema ore ga nuxcümaüxügü ga Tupanaãrü orearü uruügü rü Moiché nüxü ixugüxü na ñuxãcü tá nüxü nangupetüxü ga Cristu rü ñuxãcü tá na nayuxü, nätürü

yemawena rü nüma tá yíixũ ga nüxíra yuwa ínadxũ. Rü namaã nüxũ chixu ta ga yema nuxcümaũgüxũãrũ ore ga ñaxũ:

“Rü Cristu rü tatanũxũ i Yudúgümaã rü ngẽma to i duũxũgü i tama Yudúgü ixíxũmaã tá naxunagüãxũ i ore i tüxũ maxẽxẽxũ”, ñaxũ. Rü yemachigaxũĩcatama nixĩ ga namaã chixuxũ —ñanagürü ga Pauru.

Pauru rü Agripaaxũ nanangúchaũxẽẽ na yaxõõxũcèx

²⁴ Rü yexguma yemaãcü nügüétüwa yadeaxgu ga Pauru, rü ñanagürü ga Festu tagaãcüma: —Cungẽãẽmare Pa Paurux. Rü ngẽma na yeũcürü cungúechaũ, rü düxwa nawa cungẽãẽ —ñanagürü. ²⁵ Natürü ga Pauru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tama changẽãẽ Pa ãẽxgacüxüchi, Pa Festux. Erü ñaã ore i nüxũ chixuxũ, rü aixcümaxũchima nixĩ. ²⁶ —Rü daa ãẽxgacü ya Agripa rü meãma nüxũ nacuèx i guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ. Rü ngẽmacèx tama chamuũãcüma chorü taãẽmaã napéxewa nüxũ chixu, erü nüxũ chacuèx na nüma rü ta nüxũ nacuáxũ i tacüchiga na yíixũ i guxũma i ñaã ore. Erü tama ngextámare cúãcü naxüpetü i ngẽma. ²⁷ —¿Cuyaxõxũ, Pa Agripax, i ngẽma Tupanaãrũ orearü uruũgü nüxũ ixuxũ? Choma nüxũ chacuèx rü cuyaxõ —ñanagürü ga Pauru. ²⁸ Rü Pauruxũ nangãxũ ga Agripa, rü ñanagürü: —¿Éxna cuma nagu curüxĩnũgu rü ngẽmaãcü noxre i curü oremaã na choxũ cuyaxõxẽxũ? —ñanagürü. ²⁹ Rü ñanagürü ga Pauru: —Woo noxre i oremaã rü woo muxũ i oremaã rü Tupana nanaxwèxe na cuyaxõxũ. Rü tama i cuxicatama, natürü guxũma i ñaã nuã choxũ ñnüxũ rü ta, rü Tupana nanaxwèxe na chauxrüũ yixíxũ, natürü tama chauxrüũ daa cadenagümaã na yanẽxgüxũ —ñanagürü ga Pauru. ³⁰ Rü yexguma inachigü ga Agripa, rü Festu, rü Bereníche, rü guxũma ga yema namaã yéma rütogüxũ. ³¹ Rü yexguma ga nümagü rü noxrüwama naxĩ na yéma nügümaã Pauruchiga yadexagüxũcèx. Rü ñanagürügü: —Rü ngẽma yatü, rü taxuũma i chixexũ naxü na naxcèx yamáxũ rü éxna naxcèx napoxcuxũ —ñanagürügü. ³² Rü Festuxũ ñanagürü ga Agripa: —Ngẽxguma chi tama nümatama naxcèx ínacaxgu na Chécharu nüxna çaxũcèx, rü chi ítananguxuchixẽẽ —ñanagürü.

27

Pauruxũ Dumawa namugü

¹ Rü yema ãẽxgacügü rü düxwa nagu narüxĩnũẽ na norü ãẽxgacü ga Chécharu ga Itáriaanewa yexmacüxũtawa na toxũ namugüxũ. Rü norü churaragüarü capitáũna nanamu ga Pauru namaã ga ñuxre ga togü ga poxcuexũ na Chécharuxũtawa nagagüãxũcèx. Rü guma capitáũ rü Yúriu nixĩ ga naega, rü norü churaragütücumü rü Chécharuarü Dauruũgü nixĩ ga naega. ² Rü nagu tichoũ ga wüxi ga wapuru ga buanecümaã ixüxũne ga Adamíchiuwa ne üxũne ga Áchiaarü ñãnegüwa üxchaxũne. Rü towe ta nixüe ga Aritárcu ga Machedóniããnecũãx ga Techarónicawa ne üxũ. ³ Rü moxũãcü rü Chidáũãrũ türewa tangugü. Rü Paurumaã namecüma ga capitáũ ga Yúriu. Rü ínanaxüexẽẽ na yémacũãx ga namücügüxũtagu naxüãneãxũcèx ga Pauru, na nümagü nüxũ nangüxẽẽgüxũcèx. ⁴ Rü yéma itaxĩãchi. Rü Chiprearü capaxũãrũ tocüwaguama taxĩ, naxchaxwa ga buanecü, yerü towaama nabu. ⁵ Rü yéma Chiprewa tixãũ ga taxtü rü Chiríchiaanecutüwa tarüyicu. Rü yemacutügu taxĩ, rü Paũpíriaanewa tachopetü rü ñuxmata Díchiaanewa yexmane ga ñãne ga Mirawa tangugü. ⁶ Rü yema capitáũ yexma nüxũ nayangau ga wüxi ga wapuru ga Aleyãdríawa ne üxũne ga Itáriaanewa üxũne. Rü gumagu toxũ nichoũxẽẽ, rü tomaã inaxũãchi. ⁷ Natürü írarüwatama itiñaxwetaxũ ga muxũma ga ngunexũgu, rü guxchaãcüma Guíduarü toxmèxtawa tangugü. Natürü towaama nabuema ga buanecü, rü yemacèx capaxü ga Chamonaãrũ toxmèxtawa tachopetü rü capaxü ga Crétaxũ ítachoeguãchi. ⁸ Rü guxchaãcüma nacutügu taxĩ ga yema capaxü, rü wüxi ga nachica ga Mexũ ga Türegu ãegaxũwa tangugü. Rü ñãne ga Dácheaarü ngaicamana nayexma.

⁹ Natürü marü poraãcü namagu tanuxcü ga na itaxĩxũ, rü marü naxãücüma ga na itaxĩamaxũ yerü marü nawa nangu ga guma tauemacüğü ga nagu nagáuanecü. Rü yemacèx ga Pauru rü nayaxucuxê ga duũxüğü, rü ñanagürü: ¹⁰ —Pa Chomücügüx, nüxũ chacuèx i ngëxguma chi ixĩamagu, rü tá naxãücüma. Rü daa wapuru rü tá inayarütaxu namaã i guxũma i naãcu. Rü ngürüãchi i yixema rü tá ta tayue —ñanagürü. ¹¹ Natürü yema churaragüarü capitáũ rü yexeraãcü guma wapuruarü yoragaama naxĩnü, rü marinerugüarü capitáũgaama naxĩnü, rü tama aixcüma Pauruga naxĩnü. ¹² Natürü yema türe rü tama name ga yéma na tanangupetüxëëxũ ga gáuanexũ. Rü yemacèx wixguxüchi guxũma ga duũxüğü nagu narüxĩnüë rü narümemaë nixĩ ga na itaxĩachixũ ga yéma. Rü nanaxwèxegü ga chi Cueníchewa na tangugüxũ na yéma tanangupetüxëëxũ ga gáuanexũ, yerü yema nixĩ ga wüxi ga Crétaarü türe ga mexũ ga tama poraãcü buanecü ga taxũ nawa ngxũ.

Taxtüarü ngãxütügu nüxũ naxü ga buanecü ga tacü

¹³ Rü inanaxüğü ga na meãma topéxewaama nabuxũ ga buanecü, rü yemacèx ga nümagü ga marinerugü rü nüxũ nacuèxgügu rü chi meã itangugü ga yema ítaxĩxüwa. Rü yemacèx itaxĩachi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ ga yema Crétaarü capaxũ. ¹⁴⁻¹⁵ Rü natürü ngürüãchi yixcamaxüra rü wüxi ga buanecü ga taxüchicü ga capaxüarü tocüwawa ne üxcü ngãxütüwaama nanacue ga guma wapuru. Rü taxuacüma itixütaũ nawaama ga buanecü. Rü yemacèx düxwa ítayachaxãchi ga na tanatochinüxũ, rü toxũ ínicuetaũ. ¹⁶ Rü wüxi ga capaxüxãcü ga Caudagu äegaxüärü tocüwawaama tachopetü ga ngextá tama poraãcü íyabuaxüwa. Rü yéma poraãcü tapuracüe na guma wapurugu tanatúnagüxũ ga norü ngue ga yatúchigüne. ¹⁷ Rü yexguma marü natúnagügüägu ga guma ngue, rü napanaxägü ga tanütaxümaã nayanëixgütüwe ga guma wapuru. Rü ñuxüchi nayawëgü ga yema naxchirutachinügü ga namaã yacuetaüxũ ga noxrix, yerü namuüë ga na Chírutearü naxnücüwa yanangaixtaüğüxũ. Rü yema buanecü toxũ nicuetaümare. ¹⁸ Rü moxüãcü ga buanecü rü tama nangupetüéga, rü yemacèx inanaxüğü ga na ínawoũãcuãxũ. ¹⁹ Rü norü tomaëxpüx ga ngunexügu, rü naxmëxmaãtama ínanawoũ ga yema natüxügü ga guma wapuru, rü guxũma ga to ga norü yemaxüğü. ²⁰ Rü muxũma ga ngunexügu, rü tama nangox ga üèxcü rü èxtagü, rü tama nangupetüéga ga guma buanecü ga taxüchicü. Rü düxwa nagu tarüxĩnüë ga marü tãütáma na tamaxëxũ. ²¹ Rü yexguma marü muxũma ga ngunexũ tingegügu ga tama na tachibüexũ, rü yexguma guxũma ga yema duũxügütanüwa inachi ga Pauru, rü ñanagürü: —Narümemaë chi nixĩ, Pa Chomücügüx, ga chauga na pexĩnüëxũ, rü tãu chima na ixĩachixũ ga Crétawa, rü tãu chima ñuxmarüü tüxũ naxüpetü i ñaã äücümaxũ rü taxuxũ chima i chixexũ tüxũ nangupetü. ²² —Natürü ¡petaãëgü! erü wapuruxica tá inayarütaxu, natürü i yixema rü taxúetáma tayue. ²³ —Erü ngewèxarü chütaxügu ya Tupana ya nüxũ chapuracücü ya chorü cori ixícü rü núma nanamu i wüxi i norü orearü uruũ i daxücüãx i chauxcèx ngóxũ. ²⁴ —Rü ñanagürü choxũ:

“¡Tãxú i cumuũxũ, Pa Paurux! Erü äëxgacü ya Chécharupéxewa tá cingu, rü cugagu tá Tupana nanamaxëxëë i guxũma i ngëma cumücügü i cumaã ngëxma wapurugu íxũ”, ñanagürü choxũ. ²⁵ —Rü ngëmacèx, Pa Chomücügüx, ¡rü petaãëgü! erü choma rü aixcüma Tupanaãxũ chayaxõ, rü aixcüma tá nixĩ i ngëmaãcü tá nangupetüxũ ngëxgumarüü i ngëma chomaã nüxũ yaxuxũ. ²⁶ —Natürü wüxi i capaxüwa tá tayarücüxcuchitaüğü —ñanagürü ga Pauru. ²⁷ Rü yexguma taxre ga yüxü tingexgu ga na itaxĩxũ, rü taxũ ga taxtü ga Ariáticuwa tayexmagü, yerü ga buanecü rü núxica toxũ nacuetaũ. Rü ngãxücüügu nüxũ nicuèxãchitanü ga yema marinerugü ga na dauxchitacutüwa tangugüchaüxũ. ²⁸ Rü ínanataegü ga norü ngugütamaxũ rü 36 ga metru nixĩ ga norü mátama. Rü yexguma

marü írarüwa yaxüguçüra itaxíngu rü wenaxârü nanangugütamagü, rü 27 ga metru nixí ga norü mátama ga yexgumax. ²⁹ Rü namuüë ga na nutamaã yanañataüguçü ga naxânacüwa, rü yemacèx guma wapuruchinüwa ínanawoü ga ägümücü ga aüclagü ga achugünaxcèx ga napanaxâmaã ixätüxüçü na yemaäcü íyachaxâchigüçüëäxüçèx ga guma wapuru. Rü nayumüxègü ga paxa na yangunexüçèx. ³⁰ Natürü ga yema marinerugü rü nibuxmüchaü ga guma wapuruwa, rü yemacèx nanawãixègü ga guma wapuruarü ngue, rü ñanagürügü: —Ngëma wapurupéxearü aüclagü tá ítawoü na nataixüçèx ya wapuru —ñanagürügüneta. ³¹ Natürü ga Pauru rü churaragüarü capitáümaã rü norü churaragümaã nüxü nixu rü ñanagürü: —Ngëxguma ñaã marinerugü rü tãütáma nuxã wapurugu nachoxgu, rü guçãma i pema rü tá peyue —ñanagürü. ³² Rü yexguma ga yema churaragü rü nayadaecunügü ga guma ngue, rü inanangüçüëgü. ³³ Rü yexguma marü yangunechaügu, rü Pauru nayaxucüçüëgü ga guçüma na nachibüexüçèx, rü ñanagürü: —Taxre i yüxü nixí i ñuxma na taguma aixrügumarüü pechibüexü, rü bai i tacü na pengóçü yerü poraäcü pexoegaãëgü. ³⁴ Rü ñuxma rü pemaã nüxü chixu na pechibüexü na peporaexüçèx, rü taxuüma pexü üpetüxüçèx. Erü taxüetáma itayarütaxu rü bai i wüxi i peyaexüra inayarütaxu —ñanagürü. ³⁵ Rü yexguma marü yema ñaxgu, rü nanayaxu ga wüxi ga päü, rü Tupanana moxë naxã napéxewa ga guçüma. Rü inanabücu ga yema päü, rü inanaxügü ga na nangóöçü. ³⁶ Rü yexguma nataãëgü ga guçüma, rü nümagü rü ta nachibüe. ³⁷ Rü 276 tixígü ga guçãma ga toma ga guma wapurugu íxë. ³⁸ Rü yexguma marü nangãxëgu, rü ínanawoü ga yema trigu ga wapuru namaã äacüçü na nangünagüächixüraxüçèx ga guma wapuru.

Inangu ga guma wapuru

³⁹ Rü yexguma yangunegu, rü yema marinerugü tama nüxü nacuaáne ga yéma. Natürü nüxü nadaugü ga wüxi ga axcuchixü ga naxnücüpechinüáçü, rü nagu narüxínüë ga yéma na yanangaixëgüçüçü ga wapuru. ⁴⁰ Rü yexguma nanadaü ga norü ngaxüçü ga aüclagü, rü yéma nanawogü. Rü nayawëgü ga norü toxchinüçüärü nëixruügü, rü inananga ga yema napéxewa üxü ga naxchirutachinü ga namaã iticuetaüçü. Rü itanaxügü ga nüxü na tingaicaxü ga yema naxnücüpechinü. ⁴¹ Natürü wüxi ga naxnücüarü nuxtamaxüwa tayarüngaixtaü. Rü yéma naxnücüwa nayarüwápéxe ga guma wapuru rü marü tama yéma itaxíachi. Rü yoxni ga nachinüwa, rü yuape nayapuxëë. ⁴² Rü yema churaragü rü nagu narüxínüë ga na nadaiáçü ga yema poxcueçü na taxuüma iñaxüçèx ga yexguma naxânacüwa nangugügu. ⁴³⁻⁴⁴ Natürü yema norü capitáü ga churaragü, rü Pauruxü namaxëëchaü, rü yemacèx tama nanaxwëxe ga na nadaiáçü ga yema poxcueçü. Natürü nanamu na yema ixânüçü rü nüxíra ínayugüçü na naxânacüwa nawëxgüçüçèx, rü yema togü rü mürapewagügu rü éxna yema wapurutüchigügu meã na ínachoüçüçèx. Rü yemaäcü guçãma meãma naxânacüwa tangugü.

28

Capaxü ga Márta wa nayexma ga Pauru

¹ Rü yexguma meãma naxânacüwa tangugügu ga guçãma rü yexguma nüxü tacuèxgü na Márta na yíixü ga naega ga yema capaxü. ² Rü yema yemacüãxgü ga duüçüçü rü meãma toxü nayauxgü ga guçãma. Rü nanangixtagü ga wüxi ga üxü ga taxüne. Rü toxçèx nacagü ga guçãma na yéma togü tanaixüçüçüçèx, yerü napu rü nagáuane. ³ Rü Pauru nanadetaquéxe ga ñuxre ga naïchacüügü, rü üxüxetüwa nayawocu. Natürü yexguma yéma yawocuãgu, rü üxüarü naïëmaxüchaxwa inayago ga wüxi ga äxtape. Rü Pauruméxëwa nayuxu, rü yéma nayarütüachi. ⁴ Rü yexguma yema yemacüãxgü nüxü daugügu ga yema äxtape ga Pauruméxëwa na natuxü, rü nüçümaã ñanagürügü: —Ñã yatü rü maneca wüxi i máëtaxü nixí. Rü woo taxtüwa yuwa na yañaxü, natürü

Tupana tama nanamaxêêchaũ —ñanagürügü. ⁵ Natürü guma üxüxetügu nanamaxũ ga yema äxtape, rü taxuũma nüxũ naxüpetü ga Pauru. ⁶ Natürü guxũma ga yema duũxũgü rü ñananguxêêgü rü ngoxi tá nachamé rü éxna nayux. Rü marü nuxcüürama ga yema nüxũ na nadaunüxũ rü taxuũma nüxũ na üpetüxũ, rü düxwa togu narüxĩnũ rü inanaxügüe ga na ñagüxũ: —Maneca wüxi ya tupana nixĩ —ñagüxũ. ⁷ Rü yema nachicaarü ngaicamana nayexma ga norü naâne ga yema capaxũarü äëxgacü ga Púbiru ga naega. Rü nüma meãma toxũ nayaxu, rü yexma toxũ napegüxêê ga tomaëxpüx ga ngunexũ. Rü tomaã namecümaxũchi. ⁸ Rü guxema Púbiru nanatü rü ngürücarewa tayexma, yerü tixaxüne rü taduũ. Rü yéma tümaxütawa nangu ga Pauru, rü tümamaã nayumüxê, rü tümaetügu naxüxméx, rü tüxũ narümexêê. ⁹ Rü yexguma yemaxũ nadaugügu, rü Paurucèx yéma naxĩ ta ga guxũma ga togü ga idaaweexũ ga yema capaxüçüãx, rü narümeê. ¹⁰ Rü nümagü rü muxũma toxna naxãmaregü. Rü yexguma itaxĩächigu, rü toxna nananagü ga guxũma ga tanaxwèxexũ ga torü namawaũ ga ñna.

Dumawa nangu ga Pauru

¹¹ Rü tomaëxpüx ga tauemacü yéma capaxüwa tayexmagü. Rü ñuxũchi nagu tichoũ ga wüxi ga wapuru ga yema capaxüwa gáuanexũ ngupetüxèxene. Rü Aleyãdríacüãx nixĩ ga guma wapuru. Rü napéxeraũwa nayexmagü ga taxre ga norü tupanachicünèxãgü ga Catu rü Porugu äegagüxũ. ¹² Rü Chiracúchaarü türewa tangugü, rü tomaëxpüx ga ngunexũ yéma tayexmagü. ¹³ Rü yéma itaxĩächi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ ñuxmata Dequúwa tangugü. Rü moxũácü ñnangu ga wüxi ga buanecü ga ítaxĩxüwaama bucü rü toxũ inicuetaũ. Rü yemaãrü moxũácüama rü Puteriwa tangugü. ¹⁴⁻¹⁵ Rü yexma nüxũ tayangau ga ñuxre ga duũxũgü ga yaxögüxũ. Rü toxna naxu na wüxi ga yüxü yexma naxütagu tarüchoxücèx. Rü marü wüxi ga yüxü ngupetügu rü itaxĩächi na namagu Dumawa taxĩxücèx. Rü marü toxũ nacuáchigagü ga yema yaxögüxũ ga Dumagugüxũ. Rü yema nama ga Ápiugu äegaxügu naxĩ na yexma toxũ yangaugüxücèx. Rü ñuxre rü yema nachica ga Tomaëxpüx ga Taxepataũgu äegaxüwa toxũ nayarünguxêêgü Rü togü rü nachopetü ñuxmata yema nachica ga Ápiuarü Ngüëchicagu äegaxüwa nangugü. Rü yexguma Pauru nüxũ dèuxgu ga yema yaxögüxũ, rü Tupanana moxê naxã rü poraäcü nataãê. Rü yemaäcü Dumawa tangugü. ¹⁶ Rü yexguma Dumawa tangugügu rü wüxi ga ñpatawa nananguxêêgü ga Pauru nüxĩca namaã ga wüxi ga churara ga nüxna dauxũ.

Dumawa nayexma ga Pauru

¹⁷ Rü tomaëxpüx ga ngunexũ marü yéma nayexmagu, rü Pauru naxcèx nangema ga yema Yudüguarü äëxgacügü ga Dumawa yexmagüxũ. Rü yexguma nangutaquéxegügu, rü ñanagürü ga Pauru nüxũ: —Choma, Pa Chaueneëgüx, rü taxuũma i chixexũ chaxü namaã i tatanüxügu, rü bai i nuxcümaügüxũ i tórü oxigücümagümaã. Natürü Yerucharéügu choxũ niyaxgü ga tatanüxügu, rü Dumacüãx ga churaragüna choxũ namugü. ¹⁸ Rü yexguma marü choxna nacagüegu ga Dumacüãxgü, rü choxũ ningéxgüchaũ, yerü taxuũma ga tacü ga chixexũ chowa nadaugü na choxũ yamèxgüxücèx. ¹⁹ Natürü yema tatanüxügu ga Yudügu rü nayamuëtanü na tama choxũ yangéxgüxücèx, rü yemacèx düxwa naxcèx íchaca na nümatama ya äëxgacü ya Chécharu choxna çaxücèx. Natürü tama tatanüxügu na íchaxuaxüxücèx nixĩ ga yemacèx íchacaxũ. ²⁰ Rü ngèmacèx nixĩ i pexcèx nuã changemaxũ na pexũ chadauxücèx rü pemaã chidexaxücèx. Pema nüxũ pecuèx rü yixema i Yudügu rü ítananguxêê i na ñanguxũ ya Cristu. Rü yima Cristucèx nixĩ i choma i ñuxma i daa cadenamaã chináixũ —ñanagürü. ²¹ Rü nümagü nanangãxügu, rü ñanagürügü: —Toma rü taxuũma i popera i Yudéawa ne muxũ i cuchigagu ümatüxũ tayauxgü. Rü ngèma taeneëgü i ngema ne íxũ rü núma ngugüxũ rü bai i wüxi i nüxũ ixuxũ i tacü rü ore i chixexũ i cuchiga. ²² Rü cuxütawa nüxũ taxĩnũchaũ

rü ¿ñuxũ ñacuxũ i cumax? Erü nüxũ tacuèxgü rü guxũwama i Yudífugü rü chixri nachiga nidexagü i ngẽma ore i ngexwacaxũxũ i Ngechuchuchiga —ñanagürügü. ²³ Rü yexguma Paurumaã inaxunetägü ga wüxi ga ngunexũ, rü napatawa naxĩ ga muxũma ga duũxũgü. Rü Pauru namaã nüxũ nixu ga Tupanaãrũ ore ga ñuxãcü ãëxgacü na yĩxũ ya Tupana. Rü pèxmama inanaxügü, rü ñuxmata nachütaxũ rü nüxũ nanangúchaũxẽ ga yema duũxũgü na Ngechuchuaxũ yaxõgüãxũcèx. Rü yemacèx Moĩché umatũxũ ga mugüwa rü nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgü umatũxũ ga orewa namaã nüxũ nixu ga Ngechuchuchiga. ²⁴ Rü nümaxũ rü nayaxõgü ga yema Pauru namaã nüxũ ixuxũ natürũ ga togü rü tama nayaxõgü. ²⁵ Rü yexguma tama wüxigu naxĩnũëgu ga yema duũxũgü, rü inanaxügü ga na Íyaxĩxũ. Rü yemacèx ga Pauru rü ñanagürũ nüxũ: —Meã perũ oxigũmaã nidexa ga Tupanaãe i Üünexũ ga yexguma Ichaxíaxũ yadexaxẽëgu rü ñaxgu:

²⁶ “;Rü ngẽma naxũ, rü ngẽma duũxũgũmaã nüxũ yarũxu rü ñacurügü tá nüxũ: ‘Rü woo nüxũ pexĩnũëgu rü tãütãma aixcũma nüxũ pecuèxgü. Rü woo nüxũ perũdaunũgu rü tãütãma aixcũma peyaxõgü. ²⁷ Rü ngẽmaãcü pixĩgü i ñuxmax, erü tama choxũ pecuáxchaũ i pemax. Rü tama nüxũ pexĩnũë i chorũ ore erü tama nüxũ pexĩnũëchaũ. Rü tama nüxũ peyaxõgü i ngẽma choma pexũ nüxũ chadauxẽëxũ erü tama nüxũ peyaxõgüchaũ. Rü tama peãëwa chaugu perũxĩnũë erü tama nüxũ perũxoechaũ i pecũma i chixexũgü rü tama chauxcèx pedaugũchaũ na choma pexũ chamaxẽëxũcèx!’ ”

ñanagürũ ga Tupanaãe i Üünexũ. ²⁸ Rü ñanagürũ ta ga Pauru: —Rü name nixĩ i pema rü ta nüxũ pecuèx rü ñuxma rü marũ inaxügü na ngẽma tama Yudífugü ixĩgũxũtanũwa naxunagũxũ i ñãã Tupanaãrũ ore i tũxũ maxẽëxũ. Rü nümagü tá nixĩ i aixcũma inaxĩnũëxũ —ñanagürũ. ²⁹ Rü yexguma Pauru yema ñaxgu, rü ínixĩ ga yema Yudífugü, rü poraãcü nügũmaã íniporagatanũcüü. ³⁰ Rü taxre ga taunecü ga mecü yéma nayexma ga Pauru nawa ga guma í ga naxũtanũne ga nagu na napexũcèx. Rü yéma meãma nanayaxuxũ ga guxũma ga duũxũgü ga naxũtawã Íyadaugũxũxũ. ³¹ Rü nüxũ nixuchiga ga ñuxãcü ãëxgacü na yĩxũ ga Tupana. Rü taxúema nüxna tanachũxu na nangúexẽëãxũ ga Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga. Rü taxúema naxcèx tanachixewe.

POPERA GA DUMAWA YEXMAGŪXŪ GA YAXŌGŪXŪTANŪWA NAMUXŪ GA PAURU

Pauru rü nüxŭ narŭmoxē ga yema yaxōgŭxŭ ga Dumaärü ñānēwa yexmagŭxŭ

¹ Pa Chaueneēgŭx, choma i Pauru nixŭ i pexcèx chanaxŭmatŭxŭ i ñāā popera. Rü choma nixŭ i Ngechuchu ya Cristuarŭ duŭxŭ chiŭxŭ. Rü choma nixŭ ga Tupana choxŭ yaxuxŭ na choxŭ yamuxŭcèx na duŭxŭgŭmaā nüxŭ chixuxŭcèx i norŭ ore i mexŭ i tŭxŭ maxèxèxŭ. ² Rü nuxcŭmaxŭchima Tupana nanamu ga norŭ orearŭ uruŭgŭ na naxŭmatŭgŭāxŭcèx ga norŭ ore i mexŭ. Rü yemaācŭ tŭxŭ nüxŭ nacuèxèē ga ñāā ore i mexŭ. ³ Rü ñāā ore i mexŭ rü tŭrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga nixŭ. Rü nüma rü woo Tupana Nane na yŭxŭ, natŭrŭ duŭxŭgŭrŭŭ nabu ga yexguma ñoma ga naānēwa nanguxgu. Rü nuxcŭmaŭcŭ ga āēxgacŭ ga Dabŭtaa nixŭ. ⁴ Natŭrŭ nümatama ya Ngechuchu rü ŭnecŭ nixŭ. Rü yexguma yuwa ínadxgu rü Tupana tŭxŭ nüxŭ nadauxèē na aixcŭma Nanexŭchi na yŭxŭ. Rü nüxna nanaxā ga guxŭma ga pora. ⁵ Rü Ngechuchu ga Cristugagu nixŭ ga chomaā namecŭmaxŭ rü choxŭ naxunetaxŭ ga Tupana na norŭ puracŭ chaxŭxŭcèx. Rü yemacèx Ngechuchuégagu choxŭ namu na guxŭ i nachŭñānēwa nüxŭ chixuxŭcèx i norŭ ore na yaxōgŭāxŭcèx i duŭxŭgŭ rü Tupanaga naxŭnŭèxŭcèx. ⁶⁻⁷ Rü pema rü ta, Pa Dumacŭāxgŭx, rü ngēma duŭxŭgŭtanŭwa pengēxmagŭ yerŭ Tupanaāxŭ peyaxōgŭ rü naga pexŭnŭē. Rü nüma rü pexŭ nangechaŭ rü marŭ pexŭ naxuneta na Ngechuchu ya Cristuarŭ duŭxŭgŭ pixŭgŭxŭcèx rü ngēma norŭ duŭxŭgŭtanŭxŭ na pexŭgŭxŭcèx. Rü ñuxmax, Pa Chaueneēgŭ i Dumacŭāxgŭx, rü chanaxwèxe i nüma ya Tanatŭ ya Tupana rü tŭrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristu pemaā namecŭmagŭ rü pexŭ narŭngŭxŭègŭ na meā pexŭ naxŭpetŭxŭcèx rü aixcŭma petaāègŭxŭcèx.

Pauru rü nüxŭ nangúchaŭ na ýadauāxŭ ga yema yaxōgŭxŭ ga Dumawa yexmagŭxŭ

⁸ Rü ñuxma rü Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana moxē chaxā pexcèx, erŭ guxŭwama i guxŭ i naānēwa rü duŭxŭgŭ nüxŭ nixugŭgŭ na aixcŭma Cristuaxŭ peyaxōgŭxŭ rü Tupanacèx pemaxèxŭ. ⁹ Rü nüma ya Tupana choxŭ nadau rü nüxŭ nacuèx na aixcŭma guxŭguma pexcèx chayumŭxèxŭ. Rü yimaāxŭ nixŭ i guxŭma i chorŭ ngúchaŭmaā chapuracŭxŭ rü nüxŭ chixuxŭ i norŭ ore i mexŭ i Nanechiga. ¹⁰ Rü guxŭguma nüxna chaca na choxŭ ngēma namuxŭcèx rü ngēmaācŭ düxwa pexŭ íchayadauxŭcèx ega norŭ ngúchaŭ yixŭgu. ¹¹ Erŭ aixcŭma choxŭ nangúchaŭ na pexŭ chadauxŭ na pemaā nüxŭ chixuxŭcèx i Tupanaärŭ ore na aixcŭma meā peyaxōgŭxŭcèx rü yexeraācŭ peporaexŭcèx. ¹² Rü ngēxguma ngēmaācŭ wŭxiwa ingēxmagŭgu, rü tá wŭxichigŭ yigŭ tataāègŭxŭè rü yigŭaxŭ tanangúchaŭxŭè. Erŭ choma rü tá nüxŭ chadau na ñuxācŭ tŭrŭ Coriaxŭ peyaxōgŭxŭ rü pema rü tá ta nüxŭ pedau na ñuxācŭ chayaxŭxŭ. ¹³ Pa Chaueneēgŭx, chanaxwèxe i nüxŭ pecuèx na muēxpŭxcŭna pexŭ íchayadauxchaŭxŭ, natŭrŭ ñuxmarŭta rü choxŭ naguxcha. Natŭrŭ ngēma petanŭwa chaxŭxchaŭ, erŭ chanaxwèxe na pemaā nüxŭ chixuxŭ i Tupanaärŭ ore yema toxnamana yexmagŭxŭ ga duŭxŭgŭmaā nüxŭ chixuxŭrŭŭ. Erŭ chanaxwèxe i ngēma duŭxŭgŭrŭŭ meā peyaxōgŭ na ngēmaācŭ Cristuwe naxŭxŭcèx i ngēma petanŭxŭgŭ i ñuxma tama yaxōgŭxŭ. ¹⁴ Rü aixcŭma ngēma changuxchaŭ erŭ nümatama ya Tupana choxŭ namu na guxŭ i duŭxŭgŭmaā nüxŭ na chixuxŭcèx i norŭ ore. Rü nanaxwèxe i duŭxŭgŭ i meā poperaxŭ icuáxŭmaā nüxŭ na chixuxŭ rü duŭxŭgŭ i tama poperaxŭ icuáxŭmaā ta nüxŭ

chixuxũ i ngẽma norũ ore. Rũ ngẽxgumarũũ ta nanaxwẽxe na ngẽma duũxũgũ i cuẽx nũxũ ngẽxmaxũmaã nũxũ na chixuxũ rũ ngẽma duũxũgũ i taxuguma rũxĩnũẽxũmaã nũxũ na chixuxũ. ¹⁵ Rũ ngẽmacèx, Pa Chaueneẽgũ i Dumagu Āchiũgũxũ, rũ choma rũ marũ íchamemare na petanũwa na chaxũxũ, na pemaã rũ ta nũxũ chixuxũcèx i Tupanaãrũ ore i mexũ.

Tupanaãrũ ore rũ napora

¹⁶ Rũ taxucèxma naxcèx chaxãne i ngẽma ore i mexũ. Erũ ngẽma ore rũ napora, rũ ngẽmamaã nixĩ i napuracũxũ ya Tupana na guxãma ya yixema Cristuaxũ yaxõgũxe rũ tũxũ nangẽxmaxũcèx i maxũ i taguma gũxũ. Rũ ngẽma maxũ, rũ Yudũgũcèxirachiréx nixĩ, natũrũ i ñuxma rũ guxũma i ngẽma tama Yudũgũ ixĩgũxũcèx rũ ta nixĩ. ¹⁷ Rũ ngẽma norũ orewa nixĩ i tamaã nũxũ yaxuxũ ya Tupana na tórũ õgaguxicatama yĩxũ na napéxewa imexũ. Erũ norũ ore i umatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Rũ yĩxema tũmaãrũ õgagu Tupanapéxewa mexẽ, rũ tá tũxũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ”,
ñanagũrũ.

Nagagutama nixĩ i duũxũgũ inapoxcuexũ

¹⁸ Rũ nũxũ tadaugũ na Tupana daxũgũxũ i naãnewa ne namuxũ i norũ poxcu i ãũcũmaxũ naxcèx i guxũma i ngẽma duũxũgũ i tama naga ñnũẽxũ rũ chixexũ ùgũxũ rũ ngẽma norũ chixexũmaã togũaxũ naguxchaxẽẽgũxũ na tama nũxũ nacuèxgũxũcèx i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ. ¹⁹ Rũ ngẽma duũxũgũ i chixexũ ùgũxũ rũ meã nũxũ nacuèxgũchiréx na ñuxãcũ yĩxũ ya Tupana yerũ nũmatama ga Tupana rũ marũ nũxũ nũxũ nadauxẽẽ ga yema. ²⁰ Rũ woo tama nũxũ idaugũgu ya Tupana, natũrũ guxũma i tacũ i naxũxũwa nixĩ i nũxũ idaugũxũ. Rũ yexguma noxri naãne naxũxgumama nixĩ ga meãma duũxũgũxũ nũxũ nadauxẽẽxũ na aixcũma Tupana na yĩxũ rũ guxũguma na naporaxũ. Rũ ngẽmacèx i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ùgũxũ, rũ taxucũrũwama tacũmaã nũgũ inapoxũgũ i Tupanapéxewa. ²¹ Yerũ woo nũxũ nacuèxgũchiréx na ñuxãcũ yĩxũ ga Tupana, natũrũ tama nanayauxgũchaũ na norũ Tupana yĩxũcèx, rũ bai na moxẽ nũxna naxãgũxũ. Natũrũ yema ore ga taxuwama mexũguama narũxĩnũẽ, rũ yemaãcũ naẽchitamare namaxẽ rũ yexeraãcũ chixexũgu narũxĩnũẽ. ²²⁻²³ Rũ nũgũ yaxugũegu rũ duũxũgũ i nũxũ icuáxũ nixĩgũ natũrũ taxuguma narũxĩnũẽ. Yerũ nũxna nixĩgachitanũ ga Tanatũ ya Tupana ya mexèchicũ ya taguma yucũ, na nawe naxĩxũcèx ga norũ naxchicũnèxãgũmare ga duũxũgũ i yuxwèxexũchicũnèxãmare ixĩgũxũ rũ werigũchicũnèxãmare ixĩgũxũ rũ naẽxũgũchicũnèxãmare ixĩgũxũ rũ ãxtapegũchicũnèxãmare ixĩgũxũ. ²⁴ Rũ yemacèx ga Tupana rũ dũxwa yemawa nanawogũ ga yema duũxũgũ na naxũgũãxũcèx ga guxũma ga yema chixexũ ga nũxũ ngũchaũgũxũ rũ nũgũmaã na naxũgũãxũcèx ga naxũneãrũ ngũchaũgũ i ãne tũxna ãxũ. ²⁵ Rũ yemaãcũ nũxna nixĩgachi ga guma aixcũmaxũchi Tupana ixĩcũ na nawe naxĩxũcèx ga norũ tupanagũ ga tama aixcũma ixĩgũxũ. Rũ yema Tupana ùxũpéxewa nayumũxègũ rũ yemaxũ nicuèxũũgũ, natũrũ tama nũxũ nicuèxũũgũ ga Tanatũ ya Tupana ga naxũcũ rũ inaxwèxecũ na guxũguma nũxũ icuèxũũgũxũ. Rũ ngẽmaãcũ yixĩ. ²⁶ Rũ yemacèx ga Tupana rũ dũxwa yemawa nanawogũ ga yema duũxũgũ na naxũgũãxũcèx ga naxũneãrũ ngũchaũ i ãne tũxna ãxũ. Rũ èixrũũ ga ngexũgũ rũ naxrũũ ngexũgũmaãtama nangẽãẽgũ rũ tama yatũgũmaã. ²⁷ Rũ yexgumarũũ ta ga yatũgũ rũ naxrũũ yatũxũmaãtama nangẽãẽgũ, rũ tama ngexũgũmaã. Rũ yema naxũneãrũ ngũchaũ ga chixexũgũ rũ nũxũ napora na naxrũũ yatũxũmaã namaxèxũ. Rũ yemaãcũ ga yema yatũgũ rũ nũgũmaã nanaxũgũ ga yema naxũneãrũ ngũchaũ i ãne tũxna ãxũ, rũ dũxwa yemagagu niãaawee rũ naturaxũnegũ. ²⁸ Rũ yema na tama

Tupanaxū nacuèxgüchaūxū, rü yemacèx ga nüma ga Tupana rü düxwa yemawa nana-wogü ga yema duūxūgü na norü chixexūgu na naxīnūēēchaxūcèx rü na naxūgüāxūcèx ga yema chixexū. ²⁹ Rü düxwa ga yema duūxūgü rü guxūraūxū ga chixexū naxūgü ga Tupanapēxewa. Rü tama aixcūma meā naxmèxmaā rü natemaā namaxē. Rü naxaü rü nūgūnaxīcatama nananugūchaū i guxūma i tacü. Rü toguāxū nachixexēēgūchaū. Rü nixāūxāchiwèxegü, rü namāētagü, rü nanuēwèxe, rü nawomūxēēwèxegü, rü naxūneārü ngūchaū nüxū napora, rü naxoregütèèxgü. ³⁰ Rü chixexūmaā toguāxū nixugüe, rü Tupanachi naxaie, rü toguāxmaā naguxchigagü. Rü nūgūgu naxīnūēgu rü togüarü yexera nixīgü, rü nūgü nicuèxūūgü. Rü naxcèx nadaugü na yexera chixexū naxūgūxū. Rü tama nanatūga rü naēga naxīnūēchaū. ³¹ Rü tama inarūxīnūēchaū. Rü tama aixcūma nayanguxēē i ngēma nüxū yaxugūxū. Rü taxūxūma nangechaūgü. Rü tama togüaxū nüxū nangechaū i tacü rü guxchaxū. Rü tama toguāx nüxū tangechaūtümūūgü. ³² Rü nūmagü i ngēma duūxūgü rü meāma nüxū nacuèxgüchiréx rü Tupana rü marü namaā nanaxuegu na noxtacūma nayuexū i ngēma duūx-ūgü i ngēmaācü maxéxū. Natürü woo meāma nüxū nacuèxgüchiréx i guxūma i ngēma, natürü nanaxūgūama i ngēma chixexū, rü nataāēgü ega togü naxūxgu.

2

Ngēxguma Tupana duūxūgūxū poxcugu, rü tama chixexū naxü, erü ngēma duūxūgü rü norü chixexūgagutama nanapoxcue

¹ Rü ngēmacèx, Pa Duūxūx, rü woo texé quixīgu rü taxuacūma Tupanapēxewa cugüétüwa cuchogü, ega togūxū quixuechagu. Erü ngēxguma togūxū quixuechagu na nachixexū rü cugütama cupoxcu, erü cuma na cumücūxū quixuechaxū rü cuma rü ta cunaxü i ngēma chixexū i cumücūxū naxcèx quixuechaxū. ² Rü nüxū tacuèx rü Tupana tá nanapoxcue i ngēma duūxūgü i namücügūxū ixugüechaxū. Rü ngēxguma napoxcueāgu, rü tama chixexū naxü ya Tupana, erü ngēma duūxūgü rü norü chixexūgagutama nixī i napoxcueāxū. ³ Rü dūcax, Pa Duūxūx, rü ngēxguma togūxū quixu-echagu, natürü cuma rü ta cunaxūxgu i ngēmatama chixexū i nüma naxūxū, ¿rü ñuxücürüwa tá i nagu curūxīnūxū na Tupanachaxwa iquicūxū na tama cuxū napoxcuxūcèx? ⁴ ¿Rü tūxcūū tama nagu curūxīnū i ngēma mexū i Tupana cuxcèx üxū? Nüma rü poraācūxūchi cumaā namecūma rü yaxna cumaā naxīnū rü tama paxa curü chixexūcèx cuxū napoxcuhaū. ¿Rü ñuxma rü tūxcūū nüxū cuxo? ¿Tama éxna nüxū cucuèx na Tupana ngēmaācü cumaā mecūmaxū na nüxū curūxoxūcèx i curü chixexū rü naxcèx na cumaxūxūcèx ya Tupana? ⁵ Natürü cuma rü tama Tupanaxū cucuáxchaū rü tama nüxū curūxoxchaū i curü chixexū. Rü ngēmaācü cugüçextama cunayexeraxēē i curü poxcu i tá cuyaxuxū i ngēma ngunexū i nagu Tupana napoxcuexū i ngēma chixexū ügūxū. Rü ngēma ngunexūgu rü Tupana tá aixcūma ngēma duūxūgūmaā nanaxuegu na ñuxācü tá na napoxcueāxū. ⁶ Rü ngēxguma tá nixī i Tupana nüxū yaxūgütanūxū i wūxichigü i duūxū naxcèx i ngēma naxūgūxū. ⁷ Rü maxū i taguma gūxūmaā Tupana tá tūxū nanaxūtanü ya yíxema guxūguma mexū taxūgūācüma naxcèx daugūxe na Tupana tūmamaā taāxū rü naxcèx daugūxe na aixcūma Tupanaxūtawa tangugūxū. ⁸ Natürü Tupana tá tūmamaā nanu rü tá tūxū napoxcu ya yíxema tūgūguxicatama rūxīnūēxē rü tama naga inūēchaūxē i ore i aixcūma ixīxū rü naxcèx daugūxe na ngēma chixexū taxūgūxū. ⁹ Rü guxūma i ngēma duūxūgü i chixexū ügūxū rü tá ngūxū ningegü rü poraācü tá chixexū nüxū naxūpetü. Rü ngēma Yudūgü i chixexū ügūxūxīra tá nixī i Tupana inapoxcuexū. Rü ngēmawena rü tá nanapoxcue i guxūma i ngēma togü i duūxūgü i chixexū ügūxū. ¹⁰ Natürü ngēma duūxūgü i mexū ügūxū, rü Tupana tá namaā nataāē, rü tá nanatachigaxēē, rü tá

nanataãexêê. Rŭ ngêma Yudŭgŭ i mexŭ ŭgŭxŭcèxira tá nixŭ i ngêma. Rŭ ngêxgumarŭŭ i guxŭma i togŭ i duŭxŭgŭ i mexŭ ŭgŭxŭcèx rŭ tá ta nixŭ. ¹¹ Erŭ Tupanapêxewa rŭ nawŭxigu i ngêma duŭxŭgŭ i Yudŭgŭ ixŭgŭxŭ rŭ ngêma togŭ i duŭxŭgŭ i tama Yudŭgŭ ixŭgŭxŭ. Rŭ guxâma ya texé ya chixexŭ ŭgŭxe rŭ tá tanayaxu i tŭmaârŭ poxcu, natŭrŭ guxâma ya texé ya mexŭ ŭgŭxe rŭ tá Tupana tŭmamaã nataãê. ¹² Rŭ guxŭma i duŭxŭgŭ i pecadu ŭgŭxŭ i tama nŭxŭ cuèxgŭxŭ i ngêma mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ, rŭ tá inayarŭtauxe. Rŭ ngêxgumarŭŭ ta i guxŭma i ngêma pecaduãxgŭxŭ i nŭxŭ cuèxgŭxŭ i ngêma mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ, rŭ ngêma mugŭ nŭxŭ ixuxŭãcŭma Tupana tá nanapoxcue. ¹³ Erŭ Tupanapêxewa rŭ taxuwama name i ngêma duŭxŭgŭ i nŭxŭ ñnŭemarexŭ natŭrŭ tama nagu maxêxŭ i norŭ mugŭ. Natŭrŭ ngêma duŭxŭgŭ i Tupanaârŭ mugŭga ñnŭexŭ nixŭ i aixcŭma Tupanapêxewa imexŭ. ¹⁴ Dŭcèx, i ngêma duŭxŭgŭ i tama Yudŭgŭ ixŭgŭxŭ. Nŭmagŭ rŭ tama nŭxŭ nacuèxgŭ i Tupanaârŭ mugŭ. Natŭrŭ ngêxguma nŭêchamatama naxŭgŭmareãgu i ngêma Tupana tŭxŭ muxŭ, rŭ tŭxŭ nŭxŭ nadauxêê na nŭxŭ nacuèxgŭxŭ i ÷acŭ na yŭxŭ i mexŭ rŭ ÷acŭ na yŭxŭ i chixexŭ, woo tama nŭxŭ na nacuèxgŭchiréxŭ i Tupanaârŭ mugŭ. ¹⁵ Erŭ nacŭmagŭwatama nixŭ i tŭxŭ nŭxŭ nadauxêêxŭ na nŭxŭ nacuèxgŭxŭ na ÷acŭ yŭxŭ i mexŭ rŭ ÷acŭ na yŭxŭ i chixexŭ. Rŭ ngêma duŭxŭgŭ rŭ ngêxguma chixexŭ naxŭgŭgu, rŭ naãewatama nixŭ i nŭxŭ nacuèxgŭxŭ na nachixexŭ i ngêma naxŭgŭxŭ. Rŭ ngêxgumarŭŭ ta i ngêxguma mexŭ naxŭgŭgu, rŭ naãewatama nixŭ i nŭxŭ nacuèxgŭxŭ na namexŭ i ngêma naxŭgŭxŭ. ¹⁶ Rŭ ngêma ngunexŭ i nagu Tupana Cristuxŭ namuxŭ na guxŭ i duŭxŭgŭxŭ yacagŭxŭcèx i norŭ maxŭchiga, rŭ ngêma duŭxŭgŭ i tama Tupanaârŭ mugŭxŭ cuèxgŭxŭ rŭ naãewa tátama nixŭ i nŭxŭ nacuèxgŭxŭ na chixexŭ naxŭgŭxŭ rŭ éxna mexŭ naxŭgŭxŭ. Rŭ ngêxguma tá nixŭ i nangóxŭ i guxŭma i ngêma chixexŭ i cúãcŭma naxŭgŭxŭ i duŭxŭgŭ, rŭ ngêma chixexŭ i nŭxŭcatama nagu naxŭnŭexŭ. Rŭ Tupanaârŭ ore i pemaã nŭxŭ chixuxŭ nixŭ i tŭxŭ nŭxŭ cuèxêêxŭ i ngêma.

Yudŭgŭchiga rŭ mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭchiga

¹⁷ Natŭrŭ pema Pa Chaueneêgŭ i Yudŭgŭx, rŭ ñaperŭgŭgŭ:

“Toma rŭ Yudŭgŭ tixŭgŭ rŭ meãma nŭxŭ tacuèx i Tupanaârŭ mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ”, ñaperŭgŭgŭ. Rŭ ngêmaãcŭ nagu perŭxŭnŭê na Tupanapêxewa pimexŭ erŭ meãma nŭxŭ pecuèx i ngêma Tupanaârŭ mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ. Rŭ ngêmaãcŭ Tupanamaã pegŭ picuèxŭgŭ erŭ nagu perŭxŭnŭê na Tupana pexŭ nangechaŭxŭ erŭ Yudŭgŭ pixŭgŭ. ¹⁸ Rŭ nŭxŭ pixu na meãma nŭxŭ pecuãxŭ i ÷acŭ nixŭ i Tupanaârŭ ngŭchaŭ rŭ ÷acŭ nixŭ i mexŭ rŭ ÷acŭ nixŭ i chixexŭ. Rŭ Tupanaârŭ mugŭwa naxcèx pengŭe na naxcèx pedauxŭ i ngêma aixcŭma mexŭ ixŭxŭ. ¹⁹ Rŭ pema rŭ ñaperŭgŭgŭ:

“Toma rŭ meãma nŭxŭ tacuèx na tanaxucŭxêxŭ i ngêma togŭ i duŭxŭgŭ i tama Tupanaxŭ cuèxgŭxŭ. Rŭ meãma nŭxŭ tacuèx na itayanawéxãchixêêxŭ i ngêma togŭ i chixexŭwa ngêxmagŭxŭ”, ñaperŭgŭgŭ. ²⁰ Rŭ pema nagu perŭxŭnŭêgu rŭ nŭxŭ pecuèx na ñuxãcŭ penaxucŭxêxŭ i ngêma togŭ i duŭxŭgŭ i tama Tupanaxŭ cuèxgŭxŭ rŭ ñuxãcŭ penangŭxêêxŭ i ngêma duŭxŭgŭ i ngexwacèx yaxôgŭxŭ. Rŭ ngêmaãcŭ nagu perŭxŭnŭê na togŭarŭ ucŭxêruŭgŭ pixŭgŭxŭ, erŭ Tupanaârŭ mugŭwa pengŭe rŭ ngêmacèx meãma nŭxŭ pecuèx i ÷acŭ nixŭ i mexŭ rŭ ÷acŭ nixŭ i ore i aixcŭma ixŭxŭ. ²¹ Rŭ dŭcax, Pa Chaueneêgŭ i Yudŭgŭx, pema na togŭxŭ pengŭexêêxŭ, ¿rŭ tŭxcŭŭ tama pegŭtama pengŭexêê? Pema nŭxŭ pixu na tama namexŭ na ingŭxŭ, ¿rŭ tŭxcŭŭ i pema ipengŭêxŭ? ²² Rŭ pema nŭxŭ pixu na tama namexŭ na naŭ i ngemaã ipexŭ, ¿rŭ tŭxcŭŭ i pema i ngêmaãcŭ pemaxêêxŭ? Rŭ pema na naxchi pexaixŭ i togŭarŭ tupanagŭnetachicŭnèxãgŭ, ¿rŭ tŭxcŭŭ i naxcèx pengŭêxŭ i norŭ tupaucagŭarŭ ngêmaxŭgŭ? ²³ Pema nŭxŭ pixu na namexŭ i Tupanaârŭ mugŭ i ŭmatŭxŭ, rŭ petaã

erü meã nüxũ pecuèxgü i ngẽma mugü. Natürü Tupanamaã chixexũ pexüe, erü tama naga pexĩnüë i ngẽma pexũ namuxũ i norü mugüwa. ²⁴ Rü ngẽmacèx i Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Rü pegagu nixĩ na chixri Tupanachiga yadexagüxũ i ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ”,

ñanagürü. ²⁵ Pema rü pegü ípewiechèxmüpéxechiraũgü na Tupanaãrü duũxũgü pixĩgüxũcèx. Rü name nixĩ na penaxüxũ i ngẽma, ega aixcüma naga pexĩnüëgu i Tupanaãrü mugü. Natürü ngëxguma chi tama naga pexĩnüëgu i Tupanaãrü mugü, rü woo Yudíugü pixĩgügu, natürü Tupanapéxewa rü taxuwama pexũ name i ngẽma na pegü ípewiechèxmüpéxechiraũgüxũ. ²⁶ Rü ngẽma togü i duũxũgü i tama nügü íwiechèxmüpéxechiraũgüxũ, rü woo tama ngẽma naxügügu, natürü Tupanaãrü duũxũgü tá nixĩgü ega naga naxĩnüëgu i norü mugü. ²⁷ Rü dücax, Pa Chaueneëgü i Yudíugüx, rü ngẽma duũxũgü i tama íwiechèxmüpéxechiraũgüxũ natürü naga ñnüëxũ i Tupanaãrü mugü, rü ngẽma duũxũ rü tá Tupana-péxewa pexũ nixu na ñuxäcü pechixexũ. Rü ngẽmaäcü tá pexũ naxüpetü erü tama naga pexĩnüë i Tupanaãrü mugü i wochiréx na nüxũ pecuáxũ i ngẽma mugü, rü wochiréx na ípewiechèxmüpéxechiraũgüxũ. ²⁸ Rü dücax, rü tama ngẽma na Yudíux-acügü pixĩgüxũcèx nixĩ na aixcüma Tupanaxäcügü pixĩgüxũ. Rü tama ngẽma na ípewiechèxmüpéxechiraũgüxũcèx nixĩ na Tupanaãrü duũxũgü pixĩgüxũ. ²⁹ Erü yíxema aixcüma tumaãrü maxũnewa Tupanaga ñnüxë tixĩ ya aixcüma Tupanaxäcü ixixë. Rü ngëxguma aixcüma taãëwa yaxõxgu nixĩ i aixcüma Tupanaãrü ixixũ. Rü Tupanaãë i Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngüxëxũ na yaxõxücèx, rü tama ngẽma mugü ga Moíché ümatüxũgagu nixĩ. Rü yíxema aixcüma Tupanaãrü ixixë, rü Tupana rü tùmamaã nataãë woo duũxũgü tama tùmamaã taãëgügu.

3

¹ ¿Rü ñuxma rü tacüwa tüxũ namexũ na Yudíugü ixĩgüxũ? ¿Rü tacüwa namexũ na íwiechèxmüpéxechiraũgüxũ? ² Rü poraäcüxüchima tüxũ name na Yudíugü ixĩgüxũ. Yerü nüma ga Tupana rü tüxnaxũchi nixĩ ga naxããxũ ga norü mugü i ümatüxũ. ³ ¿Rü tacü tá ngupetüxũ i ñuxma ega ñuxre i tatanüxũ i Yudíugü rü tama meã yanguxëëgüägu i ngẽma Tupana tüxũ muxũ? ¿Rü pexcèx rü ngẽmacèx täütáma yanguxëëãxũ ya Tupana i ngẽma tamaã inaxunetaxũ? ⁴ Rü tama ngẽmaäcü nixĩ. Erü woo guxũ i duũxũgü rü yadoratèxgügu, natürü Tupana rü taguma nidora rü guxũguma nayanguxëë i ngẽma nüma tamaã inaxunetaxũ. Rü yemacèx norü ore ga Dabí ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Cumax, Pa Tupanax, rü aixcüma nixĩ i curü ore i nüxũ quixuxũ. Rü ngëxguma cuxũ tangugügügu rü nüxũ tadaugü na aixcüma cumexũ”, ñanagürü. ⁵ Natürü duũxũgü rü ínatüe erü ñanagürügü:

“Rü nüetama nixĩ na chixexũ ixüügüxũ erü ngẽmaäcü yexeraäcü nangox na namecümaxũ ya Tupana”, ñanagürügü. Rü ñanagürügü ta:

“Rü ngëxguma chi tórü chixexũgagu yexeraäcü nangoxgu na aixcüma namecümaxũ ya Tupana, rü maneca tama name ega tórü chixexũcèx tüxũ napoxcuegu”, ñanagürügü. ⁶ Natürü ngẽma ñaxũgu na naxĩnüëxũ i duũxũgü rü poraäcü ínatüe, erü tama ngẽmaäcü nixĩ. Erü ngëxguma chi tama namexgu ya Tupana, ¿rü ñuxäcü chi i meã duũxũgüxũ yacagüxũ i naãneãrü guxgu? ⁷ Natürü i duũxũgü rü ñanagürügü:

“Rü ngëxguma chi chorü chixexũgagu yexeraäcü nangoxgu na ñuxäcü aixcüma namexũ ya Tupana, ¿rü tüxcüü yíxũ i choxna naçaxũ naxcèx i chorü chixexũ rü choxũ napoxcuxũ naxcèx i ngẽma?” ñanagürügü. ⁸ Natürü ngẽma ñaxũgu na naxĩnüëxũ i

duūxūgū rü poraäcü ínatüe. Erü ngëxguma chi aixcüma yixīgu i ngëma nagu naxīnūëxū i duūxūgū, rü chi narümemaë nixī na yexeraäcü chixexū naxūgūxū na yexeraäcü mexū na ínguxuchixūcèx. Rū dücax, Pa Chaueneëgūx, nangëxma i chixexū i duūxūgū i choxū ügagūmarexū i nüxū ixugūexū na ngëma yīixū i chorū nguxëëtae i duūxūgūxū namaã changúexëëxū. Natürü ngëma duūxūgū i ngëma ñagūxū rü nagagu tátama napoxcue.

Guxāma i yixema rü taxüetūxūgū

⁹ ¿Rü ñuxäcü nixī i ñuxmax? ¿Pexcèx rü yixema i Yudíugū rü togū i duūxūgūarü yexera Tupanapéxewa imexū? Pemaã nüxū chixu rü tama ngëmaäcü nixī. Erü guxūma i duūxūgū i Yudíugū ixīgūxū rü guxūma i duūxūgū i tama Yudíugū ixīgūxū, rü naxüetūxūgū. ¹⁰ Erü Tupanaärü ore i ümatūxūwa rü ñanagürü:

“Rü tataxuma ya texé ya aixcüma Tupanapéxewa mexë, rü bai ya wüxie. ¹¹ Rū tataxuma ya texé ya aixcüma nüxū cuáxe i Tupanaärü ore na ñuxäcü nanaxwèxexū na naxcèx imaxëxū. Rū tataxuma ya texé ya aixcüma Tupanacèx dauxe. ¹² Rū guxāma ítatüe, rü guxāma itayarütauxe rü chixexū taxūgū i Tupanapéxewa. Rū tataxuma ya texé ya aixcüma mexū üechaxe, rü bai ya wüxie. ¹³ Rū tümaāx rü wüxi i yuetamaxū i ingenaxūrūü nixī erü ngëma ítanaxūxūxëë i nagúxūraūxū i dexa i chixexū. Rū tümaärü conümaã rü poraäcü tidorae. Rū ngëma tümaärü dexa rü ñoma äxtapeguchatarüü nixī erü togūxū nachixexëë. ¹⁴ Rū chixexū i ore i duūxūgūäëwa ngúxūmaāxīcatama tidexagū. ¹⁵ Rū ítamemare na duūxëxū timáxū. ¹⁶ Rū ngextá ítaxīxūwa rü togūxū tachixexëë rü tanangechaūxëë rü chixexūgu tanayixëë. ¹⁷ Rū tama nüxū tacuèx na ñuxäcü togū i duūxūgūxū tangechaūgūxū rü meã natanüwa tamaxëxū. ¹⁸ Rū tama nüxū tacuáxchaū na Tupanaxū tamuūëxū”,

ñanagürü i ngëma ore i ümatūxūwa. ¹⁹ Rū nüxū tacuèx rü ngema poxcu i Tupanaarü mugūwa nüxū yaxuxū rü naxcèx nixī i ngema Yudíugū ga natanüwa nanguxū ga yema mugū. Rū woo ngema tama Yudíugū ixīgūxū i duūxūgūcèx rü ta nixī i ngema poxcu. Erü taxúema aixcüma naga taxīnū i ngëma mugū. Rū ngëmacèx taxucürüwa texé Tupanapewa tūgū ítapoxū i ngëxguma Tupana tūxū icagūgu i tümaärü pecaduchiga. ²⁰ Rū ñuxma na taxúema aixcüma naga ínüëxū i ngëma mugū, rü ngëmacèx taxucürüwama texé tūgū tixu na ngëma mugū taxaurexūgagu Tupanapéxewa tamexū. Erü ngëma mugū tūxū nüxū cuèxëëxū nixī na poraäcü ipecaduāxgūxū.

Tórü ôgagu nixī i Tupana tūxna naxāxū i maxū

²¹⁻²² Rū ñuxma na taxucürüwama Tupanapéxewa tūxū yamexëëxū i ngëma mugū, rü ngëmacèx ya Tupana rü tūxū nüxū nacuèxëë na ñuxäcü yīixū i tūxū yamexëëxū na napéxewa imexūcèx. Rū pemaã nüxū chixu rü Ngechuchu ya Cristuaxū na yaxōgūxū-gagu nixī i tūxū yamexëëxū ya Tupana na aixcüma napéxewa imexūcèx. Rū yema mugū ga Moíché ümatūxū rü yema ore ga nuxcümaūgūxū ga orearü uruūgū ümatūxū rü tūxū nüxū nacuèxëë i ngëma. Rū yema mexū ga Tupana taxcèx üxū ga yexguma núma namuāgu ga Nane na tórü pecadu naxütanūxūcèx, rü guxū i duūxūgū i yaxōgūxūcèx nixī, erü Tupanapéxewa rü nawūxigu i guxūma i ngëma duūxūgū. ²³ Rū guxāma tipecaduāxgū rü nüxna tayaxūgugū ya Tupana ya tūxū maxëxëëcü. ²⁴ Natürü ga Tupana rü poraäcü tamaã namecüma rü yemacèx tūxū nangetanüäcüma tūxū nimexëëgū na napéxewa imexūcèx. Rū ñuxma rü tūxū nangëxma i maxū i taguma gúxū, yerü Ngechuchu ya Cristu rü marü tūxū nanaxütanü ga tórü pecadugū. ²⁵⁻²⁶ Rū Tupana rü aixcüma núma nanamu ga Cristu na nayuxūcèx rü yemaäcü tórü pecadu naxütanūxūcèx na Tupana tūxū nüxū rüngūmaxūcèx i ngëxguma aixcüma Cristuaxū yaxōgūgu. Rū

yemaācü nanaxü ga Tupana na tüxü nüxü nadauxēēxücèx na ñuxācü nüma nügücèx tüxü yamexēēxü na aixcüma napéxewa imexücèx. Rü nuxcüma ga Tupana rü yaxna namaā naxīnü ga duūxügü ga yexguma chixexü naxüegu, rü tama paxa nanapoxcue. Rü ñuxma rü ta tüxü nanawéx na ñuxācü aixcüma namexü i ngēma nüma naxüxü erü tüxü ínanapi i tórü pecadugü. Rü ngēmaācü tüxü nüxü nadauxēē na ñuxma rü ta aixcümacü yīxü i ngēxguma tüxü yaxuxgu na napéxewa marü timexü ya guxāma ya yíxema Ngechuchuaxü yaxögüxe. ²⁷ Rü ngēmacèx i ñuxma rü taxucürüwama yigü ticuèxüügü rü nüxü tixu na yixematama yigü imexēēgüxü i napéxewa. Erü taxucürüwama texé tügü tamexēē i Tupanapéxewa. Rü tama ngēma na naxaurexücèx i ngēma mugü nixī i imexü, rü tama ngēma na mexü ixügüxücèx nixī i imexü. Natürü Tupanapéxewa time i ñuxma, erü Cristuaxü tayaxögü. ²⁸ Rü yixema nüxü tacuèx rü ngēxguma Cristuaxü yaxögügu nixī i Tupanapéxewa imexü, rü tama ngēma mugü na ixauregüxücèx nixī i napéxewa imexü. ²⁹ ¿Éxna pexcèx rü Tupana rü Yudügüarü Tupanaxīcatama yīxü? ¿Rü tama éxna i ngēma togü i duūxügüarü Tupana rü ta yīxü? Ngēmaācüx, ngēma togü i duūxügü i tama Yudügü ixügüxüarü Tupana ta nixī. ³⁰ Rü nüxü tacuèxgü na nangēxmaxü ya wüxitama ya Tanatü ya Tupana. Rü guxüma i duūxügü i Cristuaxü yaxögüxü, rü nüma ya Tupana rü nayamexēē na napéxewa yamexücèx. Rü ngēmaācü i nüma ya Tupana rü Yudügüxü nimexēē i ngēxguma yaxögüāgu. Rü ngēxgumarüü ta nayamexēē i guxüma i togü i duūxügü i ngēxguma Cristuaxü yaxögüāgu. ³¹ Rü ñuxma na Cristuaxü yaxögüxü, rü bexmana nagu perüxīnüē na ngēmaācü iyanaxoxēēxü i ngēma mugü. Natürü tama ngēmaācü nixī. Erü ñuxma na Cristuaxü yaxögüxü rü aixcüma tayanguxēē i ngēma Tupana tüxü muxü.

4

Abráü rü Tupanaāxü nayaxō rü yemacèx Tupana nüxü nixu na namexü

¹ ¿Rü ñuxma rü ñuxü ñagüxü tá i nachiga ga nuxcümaücü ga tórü oxi ga Abráü? ¿Rü ñuxācü nixī ga nüxü naxüpetüxü ga Tupanapéxewa? ¿Rü tüxcüü yīxü ga Tupana nüxü ixuxü ga Abráü rü mecü na yīxü? ²⁻³ Rü dücax, yexguma chi wüxi ga norü puracü ga mexücèx Tupanapéxewa namexgu ga Abráü, rü yexguma chi waxi nixī ga nüxü nayexmaxü ga tacüèx nügü na yacuèxüxü. Natürü taxucèxma Tupanapéxewa nügü nicuèxüü ga Abráü, erü Tupanaärü ore i úmatüxüwa rü ñanagürü:

“Abráü rü Tupanaāxü nayaxō, rü yemacèx Tupana nanayaxu rü nüxü nixu na namexü”, ñanagürü i ngēma ore. ⁴ Rü ngēxguma texé wüxi i puracü üxgu rü tüxü naxütanügu rü woetama tümaärü natanü nixī rü tama āmare nixī i ngēma. ⁵ Natürü tama ngēmaācü nixī i ngēxguma Tupanaāxü yaxōxgu. Erü ngēxguma yaxōxgu, rü tama tacü rü puracü i mexücèx nixī i Tupanapéxewa imexü, natürü Tupanapéxewa time erü tayaxō. Rü ngēmaācü Tupana tüxü nayaxu ya yíxema yaxóxē woo taxuüma i tacü rü puracü i mexü taxüxgu na ngēmacèx Tupana tüxü rüngüxēēxü. ⁶ Rü nuxcümaücü ga āēxgacü ga Dabí rü ta tümachiga nidexa ga guxema duūxē ga yaxóxē. Rü nüxü nixu ga na tataāēxü ga guxema duūxē yerü Tupanapéxewa tame, woo tama tacü rü mexü taxüxgu na yemaācü Tupanapéxewa tamexücèx. ⁷ Rü nüma ga Dabí rü ñanagürü:

“Rü tataāēgü ya yíxema duūxēgü ya Tupana tümaärü chixexügüxü ngechaüxē rü tümaärü pecadügüxü iyanangümaxē. ⁸ Rü tataāē ya yíxema duūxē ya Tupana tama tüxü nagu naxīnüxē i tümaärü pecadu”,

ñanagürü ga Dabí. ⁹ Rū dücax, ¿pexcèx rü ngēma taãē rü ngēma duũxügü i Yudfugü ixīgüxcèxicatama yīixũ, rü éxna ngēma togü i duũxügücèx ta yīixũ? Dücèx, rü marü pemaã nüxũ tixu rü Tupanapéxewa name ga Abráũ yerü nayaxō. Rü yemacèx Tupana nanayaxu. ¹⁰ ¿Natürü ñuxgu nixĩ ga nayauxãxũ? ¿Éxna marü ínawiechèxmüpéxechiraũguwena, rü éxna naxũpa ga na ínawiechèxmüpéxechiraũxũ? Rü pemaã nüxũ chixu rü naxũpa nixĩ ga na Tupana nayaxuxũ ga Abráũ. ¹¹ Rü Tupana nayaxuxguwena nixĩ ga ínawiechèxmüpéxechiraũxũ ga Abráũ. Rü yema nixĩ ga norü cuèxruũ ga nawa nüxũ nacuáxũ na aixcūma Tupana marü nayaxuxũ rü nüxũ nadauxũ na namexũ yerü nüxũ nayaxō. Rü ngēmacèx i ñuxma ya Abráũ rü tümanatü yīixũ ya guxãma ya yixema yaxōgüxe woo tama ítawiechèxmüpéxechiraũgügu. Rü ngēmaäcü ya Tupana rü tüxũ nayaxu ya guxãma ya yixema yaxōgüxe, rü tüxũ nadau na timexũ erü tayaxōgü. ¹² Rü ngēxgumarüũ ta ya Abráũ rü tümanatü nixĩ ya guxãma ya yixema íwiechèxmüpéxechiraũgüxe rü Abráũrüũ yaxōgüxe. Natürü tama ngēma na tügü ítawiechèxmüpéxechiraũgüxcèx nixĩ i tümanatü yīixũ. Natürü tümanatü nixĩ erü tayaxōgü yexgumarüũ ga na yaxōõxũ ga nüma ga tanatü ga Abráũ naxũpa ga na ínawiechèxmüpéxechiraũxũ.

Abráũ rü Tupanaãxũ nayaxō rü yemacèx Tupana nayanguxēē ga norü uneta ga Abráũmaã nüxũ yaxuxũ

¹³ Rü Tupana rü Abráũmaã inaxuneta na nüma ya Abráũ rü guxũma i naxrüũ yaxōgüxũ rü tá na nayauxgüãxũ i ñoma i naãne na noxrü yīixũcèx. Natürü tama yema na mugü naxaurexüxcèx nixĩ ga Tupana yemaäcü Abráũmaã ixunetaxũ. Natürü yemaäcü namaã inaxuneta yerü Abráũ nayaxō, rü yemacèx Tupanapéxewa name. ¹⁴ Natürü ngēxguma chi ngēma duũxügü i mugü auregüxcèxicatama yixĩgu i ngēma Tupanaãrü uneta, rü natüxcèxmamare chi nixĩ i ngēma na yaxōgüxũ, rü chi ngēma Tupanaãrü uneta rü taxuwama name. ¹⁵ Nüxũ tacuèx rü ngēma mugü ga Moiché ümatüxũ rü poxcuwa tüxũ naga erü taxúema aixcūma meã tayanguxēē. Natürü yexguma chi natauxguma ga yema mugü rü tataxu chima na texé chixri yanguxēēxũ. ¹⁶ Rü yexguma Tupana Abráũmaã ixunetagu na nüxũ tá nangüxēēxũ, rü Abráũãrü õgagu nixĩ ga namaã inaxunetaxũ. Rü ngēmacèx i guxãma i yixema na Abráũrüũ yaxōgüxũ rü taxcèx ta nixĩ ga yema Tupanaãrü uneta ga Abráũmaã nüxũ yaxuxũ. Rü ngēmawa nüxũ tacuèx rü tama yixema mugü auregüxcèxicatama nixĩ i ngēma Tupanaãrü uneta, natürü guxãma ya yixema Abráũrüũ Tupanaãxũ yaxōgüxcèx ta nixĩ. Rü ñuxma rü guxãma i yixema na Abráũrüũ meã yaxōgüxũ rü Abráũãcügü tixĩgü rü nüma rü tanatü nixĩ i Tupanapéxewa yerü nüxĩra nayaxō. ¹⁷ Rü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü Abráũchigaxũ nixu rü ñanagürü: “Rü muxũma i duũxügünatü tá cuxũ chixĩxēē”,

ñanagürü. Rü Abráũ rü Tupanaãxũ nayaxō, rü yemacèx Tupana nayanguxēē ga norü uneta ga namaã nüxũ yaxuxũ. Rü yima Tupana nixĩ ya wena namaxēxēēcü i yuexũ. Rü yimatama nixĩ ya naxücü i ngēma woo ñuxma taxuxũ. ¹⁸ Rü nüma ga Abráũ rü aixcūma nayaxō ga yexguma Tupana nüxũ ñaxgu:

“Rü tá namuxüchi i cutaagü”,

ñaxgu. Rü woo ga Abráũ ga marü yaguãxũchichiréx na yīixũ rü na nangexacüxũ, natürü nayaxōõma ga yema Tupanaãrü uneta rü meã ínanganguxēē na wüxi ga nane tá nüxũ yexmaxũ. Rü yemaäcü ningu na muxũma i duũxügünatü yīixũ, yema Tupana namaã nüxũ ixuxürüũ. ¹⁹ Rü Abráũ rü wixguxuchi 100 ga taunecü nüxũ nayexma ga yexguma. Natürü tama inayarümaãchi ga na yaxōõxũ woo nüxũ na nacuáxũ ga paxa tá na nayuexũ

ga nūma rü namèx ga Chara rü marü poraãcü nangupetüarü taunecüãxgüxü ga na naxãxãcügüxücèx. ²⁰ Rü yemaãcü ga Abráü rü nayaxõõma na nüxü tá nayexmaxü ga wüxi ga nane yema Tupana namaã ixunetaxürüü. Rü tama nagu narüxínü na Tupana ngürüãchi nawomüxëëxü. Natürü yexeraãcü Tupanaãxü nayaxõõma, rü nüxü nicuèxüü. ²¹ Rü aixcümamaxüchi nayaxõ na naporaxü ya Tupana na yanguxëëãxücèx i guxüma i ngëma norü uneta. ²² Rü yemacèx ga Tupana rü nüxü nixu na napéxewa namexü ga Abráü. Yerü Tupana nüxü nadau ga ñuxãcü aixcüma nüxü na yaxõõxü. ²³ Rü tama Abráüchigaxicatama nixí ga naxümatüxü ga Tupanaãrü ore ga ñaxü:

“Rü Tupana rü nüxü nixu na napéxewa namexü ga Abráü, yerü nüxü nadau ga ñuxãcü aixcüma nüxü na yaxõõxü”,
ñaxü. ²⁴ Natürü guxãma i yixema na yaxõgüxüchiga ta nixí i ngëma ore. Erü Tupana rü tórü õgagu tüxü nade na napéxewa imexü i yixema i nüxü na yaxõgüxü ya yima yuwa tórü Cori ya Ngechuchuxü írüdaxëëcü. ²⁵ Rü Ngechuchuxü nixí ga namuxü ga Tupana na tórü pecaducèx nayuxücèx. Rü ñuxüchi nūma ga Tupana rü wenaxãrü Ngechuchuxü ínariüdaxëë na nagagu imexücèx i Tupanapéxewa.

5

Ñuxma rü Tupanapéxewa tame erü Cristuaxü tayaxõgü

¹ Rü ñuxma rü Tupanapéxewa time erü tayaxõgü. Rü ngëmacèx marü tama Tupanamaã taxuwanüãxgü i ñuxmax, erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü marü tamaã nanangüxmüxëë ya Tupana. ² Rü Cristugagu nixí na tamaã namecümaxü ya Tupana i ñuxmax erü tayaxõgü. Rü nüxü tacuèx rü guxügutãma tamaã namecüma. Rü tataãëgü erü nüxü tacuèx na tüxü tá nangëxmaxü i tachica i mexü i Tupanaxütawa. ³ Rü ngëxgumarüü ta tataãëgü i woo ngúxü ingegügu. Erü nüxü tacuèx rü ngëma ngúxü rü tüxü narüngüxëë na yexeraãcü iporaexü rü yaxna namaã ixínüëxücèx. ⁴ Rü ngëxguma yaxna namaã ixínüëgu rü Tupana rü tamaã nataãë. Rü ngëma na tamaã nataãëxü rü ngëmacèx meã ítananguxëë na tüxü tá nangëxmaxü i tachica i mexü i Tupanaxütawa. ⁵ Rü ñuxma na ínanguxëëxü na tüxü tá nangëxmaxü i tachica i Tupanaxütawa, rü ngëmacèx taxucèxma tangechaügu. Erü Tupana rü poraãcü tüxü nangechaü. Rü ngëma Naã i Üünexü i tüxna namuxü nixí i tüxü nüxü cuèxëëxü i ngëma. ⁶ Rü yexguma taxucürüwama yigütama imaxëëëgu, rü nawa nangu na Tupana yanguxëëxü ga yema norü uneta. Rü yexguma nixí ga ñoma ga naãnewa namuãxü ga Cristu na pecaduãxgüxücèx nayuxücèx. ⁷ Rü tama natauxcha na wüxie rü to i duüxücèx tayuxü, woo wüxi i duüxü i mexücèx yixígu. Rü woo tangëxmagu ya texé ya naxcèx yuchaüchiréxe i wüxi i duüxü i aixcüma mexëchixü, natürü tama tüxü natauxcha i ngëma. ⁸ Natürü Tupana tüxü nüxü nadauxëë na ñuxãcü tüxü nangechaüxü yerü yexguma ipecaduãxgügu nixí ga taxcèx nayuxü ga Cristu. ⁹ Rü ñuxma rü Tupanapewa time yerü taxcèx nayu ga Cristu. Rü ngëmacèx meãma nüxü tacuèx rü nūma rü aixcüma tá tüxü ínanguxüxëë na tama tüxü napoxcuexücèx ya Tupana. ¹⁰ Rü yexguma norü uwanügu ixígügu, rü nūmatama ga Tupana rü nügümaã tüxü narüngüxmüxëë ga yexguma nayuxgu ga Nane. Rü ñuxma na marü namaã irüngüxmüxü, rü yexeraãcü nüxü tacuèx na tüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü nagagu na namaxüxü i nūmax. ¹¹ Rü tama ngëxícatama nixí. Natürü i ñuxma rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu rü Tupanamaã tataãëgü, yerü Cristugagu nixí ga Tupana ga tamaã nangüxmüxü.

Adãüchiga rü Cristuchiga

¹² Rū nūxiraxūcū ga yatū ga Adáūgagu nixī ga guxūma ga duūxūgūwa nanguxū ga pecadu. Rū pecadugagu ínangu i yu. Rū yemaācū guxūma ga duūxūgūwa naxūie na nayuxū, yerū guxūma nipecaduāx. ¹³ Rū naxūpa na Tupana Moīchéna naxāxū ga yema mugū ga naxūmatūxū, rū duūxūgū rū chixexū naxūgūecha, rū yemacèx nayue. Natürü yema mugū rū tauta nayexma ga yexguma, rū yemacèx taxucürüwa texé nūxū tixu ga yema duūxūgū ga na chixri naga naxīnūēxū ga yema mugū. ¹⁴ Rū yema duūxūgū ga Adáūwena buexū rū tama Adáūrūū nanangōx ga yema orix ga Tupana nūxna chuxuxū. Natürü chixexū naxūgū, rū yemacèx nayue. Rū yemaācū nixī ñuxmata Tupana Moīchéna naxā ga yema mugū ga naxūmatūxū. Rū Adáūwa inaxūgū na nayuxū ga duūxūgū, natürü Cristuwa inaxūgū na nayaxuxū i maxū i taguma gúxū. ¹⁵ Natürü yema chixexū ga Adáū ūxū rū taxuacū nagu tanangu i ngēma āmare ga Tupana tūxna āxū, erū tama namaā nawūxigu. Rū aixcūma nixī ga wūxi ga yatūarū chixexūgagu na nayuxū i guxūma i duūxūgū. Natürü tama yemaācū tamaā nanaxū ga Tupana. Yerū nūma rū tūxū nangetanūācūma nūma nanamu ga Nane ya Ngechuchu ya Cristu na tórü pecaducèx nayuxūcèx. Rū yemaācū guma Cristugagu Tupana nanamaxēxēē i muxūma i duūxūgū. ¹⁶ Rū yema pecadu ga Adáū ūxū rū taxuacūma nagu tanangu ga yema āmare ga Tupana tūxna āxū. Yerū wūxitama ga Adáūrū pecadugagu, rū Tupana nūxū nixu rū tá nayu naxcèx ga yema. Natürü Ngechuchu ya Cristugagu rū Tupana nūxū nixu na napéxewa imexū rū nūxna ínguxūxū i guxūma i tórü pecadugū. ¹⁷ Rū guxūma i duūxūgū nayue yerū wūxitama ga yatū ga Adáū rū pecadu naxū. Natürü tama yemaācū tamaā nanaxū ga Tupana, yerū ga nūma rū poraācū tamaā namecūma rū tūxū nangetanūācūma tūxū narūngūxēē. Rū ngēmacèx i ñuxma rū guxūma i ngēma duūxūgū i Tupana nūxū ixuxū na napéxewa yamexū, rū nūmatama ya Tupana rū Nane ya Ngechuchu ya Cristugagu nanamaxēxēē na namaā wūxigu āēxgacūgū yixīgūxūcèx. ¹⁸ Rū yema Adáūrū chixexū rū poxcuwa nanagagū ga guxūma ga duūxūgū. Natürü yema mexū ga Ngechuchu ya Cristu ūxū rū pecaduwa ínananguxūxēē i guxūma i duūxūgū i yaxōgūxū, rū nūxna nanaxā i maxū i taguma gúxū. ¹⁹ Rū guma nūxīraūcū ga yatū ga Adáū rū tama Tupanaga naxīnū. Rū yemaācū wūxitama ga yatūgagu rū muxūma ga duūxūgū rū nipecaduāx. Natürü ínangu ga guma yatū ga Ngechuchu, rū meā Tupanaga naxīnū. Rū gumagagu rū muxūma i duūxūgū rū tá nime i Tupanapéxewa. ²⁰ Rū Tupana rū Moīchéna nanaxā ga norū mugū na duūxūgūxū nūxū nacuèxēxūcèx na ñuxācū poraācū pecadu naxūgūxū. Natürü yexguma yexeraācū pecadu naxūgūga ga duūxūgū, rū yexeraācū Tupanaāxū nangechaūtümūgū. ²¹ Rū ñuxma woo pecadugagu na iyuxū, natürü Tupanaāxū tangechaūtümūgū i guxūguma. Rū ngēmaācū pecaduwa tūxū ínanguxūxēē na napéxewa imexūcèx rū tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tūxū nangēxmaxūcèx i maxū i taguma gúxū.

6

Ñuxma rū tama pecadu ixūgūxūcèx nixī i imaxēxū, natürü Cristucèx nixī i imaxēxū

¹ Rū ñuxma na Tupanaāxū ingechaūtümūgūxū, ¿rū ñuxācū tá imaxēxū i ñuxmax? ¿Rū pexcèx rū namexū na pecadu ixūgūechaxū na yexeraācū Tupanaāxū ingechaūtümūgūxūcèx? ² Rū dücax, tama ngēmaācū nixī. Erū ñuxma pecaduchaxwa rū ñoma iyuxūrūū tixīgū, erū marū tama naga taxīnūē. Rū ngēmacèx tama name i yeūcürü pecadu taxūgūecha. ³ ¿Tama éxna nūxū pecuèx na tacūcèx yīxū na íbaiūxū? Rū ítabaiū na ngēmaācū duūxūgūxū nawéxūcèx na aixcūma Ngechuchu ya Cristuarū duūxūgū na ixīgūxū. Rū yexguma íbaiūgu, rū nūma nayuxūrūū yexma nayu ga tacūma

ga nuxcūmaũxũ. ⁴ Rũ yexguma íbáiũgu, rũ Cristu yuxũrũũ yexma nayu ga tacũma ga nuxcūmaũxũ, rũ Cristu itáxũrũũ inatèx ga yema tacũma ga nuxcūmaũxũ. Rũ yemaãcü naxüpetũ na wena imaxèxũcèx rũ tũxũ nangèxmaxũcèx i maxũ i ngexwacaxũxũ, yexgumarũũ ga Ngechuchu na yuwa írũdaxũ rũ wena namaxũxũ ga yexguma Nanatũ ga Tupana norũ poramaã ínadaxèègu. ⁵ Rũ ñuxma na Cristumaã wũxigu nayuxũ ga tacũma ga nuxcūmaũxũ, rũ nüxũ tacuèx na aixcũma Cristumaã tũxũ nangèxmaxũ i maxũ i ngexwacaxũxũ. ⁶ Rũ nüxũ tacuèx rũ yema tórũ maxũ ga nuxcūmaũxũ rũ Cristumaã wũxigu curuchagu nayu na yexma yanaxoxũcèx ga yema tacũma ga chixexũ. Rũ ñuxma rũ tama pecadutũũwa tangèxmagũ, rũ ngèmacèx marũ tama naga taxĩnũè. ⁷ Erũ yĩxema yũxe rũ marũ tama pecadutũũwa tangèxma na yeũcũrũ pecadu taxüechaxũcèx. ⁸ Rũ ñuxma na Cristumaã nayuxũ ga tórũ maxũ ga nuxcūmaũxũ, rũ nüxũ tacuèx na Cristurũũ tũxũ nangèxmaxũ i maxũ i ngexwacaxũxũ. ⁹ Rũ nüxũ tacuèx rũ ñuxma na yuwa ínadaxũ ya Cristu, rũ tagutáma wena nayu. Yerũ nüma rũ marũ yuxũ narüyexera. ¹⁰ Rũ yexguma nayuxgu ga Cristu rũ pecaducèx nixĩ ga nayuxũ, rũ noxtacũma yexma wũxicana ningutanũ ga guxũma ga duũxũgũarũ pecadugũ. Natürũ ñuxma na namaxũxũ, rũ Tupanacèx nixĩ i namaxũxũ na Tupanaãrũ ngúchaũ naxũxũcèx. ¹¹ Rũ ngèxgumarũũ ta i pema rũ name nixĩ i pegũgu perũxĩnũè na marũ peyuxũ pecaduchaxwa rũ Tupanacèx pemaxèxũ, erũ Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ pixĩgũ. ¹² Rũ ngèmacèx rũ tama name i pecadutũũwa pegũ pengèxmagũxèè na pemaã inacuáxũcèx. Rũ tama name i penaxũchica i pecadu na pexeneãrũ ngúchaũgũ i chixexũ pexũ naxũxèèxũcèx. ¹³ Rũ tama name i pecaduna penaxãgũ i pexene na ngèmamaã chixexũ pexũgũxũcèx. Rũ name nixĩ i Tupanana pegũ pexãgũ, erũ ñoma duũxũgũ i yuexũ rũ wena maxèxũrũũ pixĩgũ. Rũ ngèmacèx name nixĩ i Tupanana penaxãgũ i pexene na ngèmamaã mexũ pexũgũxũcèx. ¹⁴ Rũ ñuxma rũ tãũtãma pecadutũũwa pengèxmagũ na pemaã inacuáxũcèx. Rũ yexguma yema mugũ ga Moĩché ũmatũxũwe perũxĩxgu, rũ pemaã inacuèx ga pecadu. Natürũ i ñuxma rũ Cristugagu Tupana pemaã namecũma, rũ nüma nixĩ i pemaã inacuáxũ i ñuxmax.

Ngèxguma wũxi i corimèxèwa yigũ ingèxmagũxèègu, rũ ngèmaga nixĩ i ixĩnũèxũ

¹⁵ Rũ ñuxma na tama yema Moĩché ũmatũxũ ga mugũtũũwa ingèxmagũxũ, rũ ñuxma na Tupana rũ Cristugagu tamaã mecũmaxũ, ¿rũ ñuxãcü tá imaxèxũ? ¿Rũ pexcèx namexũ na yeũcũrũ pecadu ixũgũechaxũ? Rũ dũcax, tama name na ngèmaãcü imaxèxũ. ¹⁶ Rũ pema nüxũ pecuèx rũ ngèxguma wũxi i corimèxèwa pegũ pengèxmagũxèègu na naga pexĩnũèxũcèx rũ ngèma tá nixĩ i perũ cori ixĩxũ, rũ pema rũ norũ duũxũgũ tá pixĩgũ i ngèma cori i naga pexĩnũèxũ. Rũ ñuxma rũ pema tá nüxũ pedaugũ ngoxi ngèxũrũxũ perũ me yixĩ na ngèmaga pexĩnũèxũcèx. Rũ ngèxguma pecadu i yuwa tũxũ gagũxũ perũ me yixĩgu, rũ ngèma tá nixĩ i pemaã icuáxũ. Rũ ngèxguma perũ me yixĩgu na Tupanaga na pexĩnũèxũ, rũ yimaga tá pexĩnũè na napèxewa pimexũcèx. ¹⁷ Natürũ Tupanana moxè chaxã, yerũ woo pecaduga na pexĩnũèchirèxũ, natürũ i ñuxma rũ aixcũma naga pexĩnũè i ngèma nguxèètae i marũ peyaxuxũ i Cristuchiga. ¹⁸ Rũ ñuxma rũ Tupanaãrũ duũxũgũ pixĩgũ erũ nüma rũ chixexũna pexũ ínanguxũxèè na tama pecadu pexũgũechaxũcèx. Rũ ngèmaãcü pexũ narũngũxèè na napèxewa pimexũcèx rũ meã naxcèx pemaxèxũcèx. ¹⁹ Rũ ñoma i nañecũãx i duũxũgũmaã chidexarũũ nixĩ i tauxchaxũ i oremaã pemaã chidexaxũ i ñuxmax, erũ pema rũ woetama taguma nüxũ pexĩnũè i ñaã ore, rũ ngürũãchi tãũtãma nüxũ pecuèx i tacũchiga na yĩxũ i ngèma pemaã nüxũ chixuxũ. Rũ dũcax, rũ nuxcũma rũ ipenaxã ga pexene na namaã penaxũgũxũcèx ga nagúxũraũxũ ga chixexũ. Natürũ i ñuxma rũ name nixĩ i Tupanana pegũ pexã na aixcũma napèxewa pexũinegũxũcèx rũ naxcèxicatama pemaxèxũcèx.

²⁰ Rū yexguma pecadutūūwa peyexmagūgu, rū taxucürüwama Tupanapéxewa mexū pexūgū ga yexguma. ²¹ ¿Natürü tacüwa pexū namexū ga yema chixexū i ñuxma rū wūxi i āne pexna āxū? Yerü yema chixexū rū yuwamare pexū nagagū, rū tama i maxūwa. ²² Natürü marü tama pecadutūūwa pengēxmagū i ñuxmax, erü marü nüxna ípengū rū marü Tupanaärü duūxūgū pixīgū. Rū ngēma waxi nixī i poraācü pexū mexū erü ngēmagagu penayaxu i maxū i Tupanapéxewa üünexū rū ngēmawena tá penayaxu i maxū i taguma gúxū. ²³ Rū ngēma natanü na pecadu ixūxū, rū yu nixī. Natürü yíxema tórü Cori ya Ngechuchuaxū yaxōgūxe, rū Tupana tüxna nanaxāmare i maxū i taguma gúxū.

7

Wūxi i ngecü rū ngēxguma nayutegu rū marü tama ngīteméxēwa ingēxma. Rū ñuxma na taxcèx nayuxū ya Cristu, rū marü tama yema Moiché ümatüxū ga mugütüūwa tangēxmagū

¹ Pa Chaueneēgūx, rū pema na nagu pexīxū i ngēma mugū, rū nüxū pecuèx rū ngēxguma tamaūxguxicatama nixī na ngēma mugütüūwa tangēxmaxū ya wūxichigū ya duūxē. ² Rū dücax, rū wūxi i ngecü i ātecü rū ngīteméxēwa ingēxma ega namaxyane ya ngīte, erü ngēma ñanagürü i ore i mugū. Natürü ngēxguma nayuxgu ya ngīte, rū marü tama ngīteméxēwa ingēxma. Rū yema mugū ga ngīteméxēwa ngīxū yexmaxēxū ga noxri rū marü tama ngīmaā inacuèx. ³ Rū ngēmaācü i ngēxguma namaxyane ya ngīte rū to i yatümaā inapexgu, rū pecadu ixü. Natürü ngēxguma marü nayuxgu ya ngīte, rū marü nüxna ínguxuchi i ngēma mugū ga ngīteméxēwa ngīxū yexmaxēxū ga noxrix. Rū ngēxguma wenaxärü naxātegu rū taxuūma i chixexū ixü. ⁴ Rū ngēxgumarūū ta i pemax, Pa Chaueneēgūx, rū marü tama yema Moiché ümatüxū ga mugütüūwa pengēxmagū yerü nüma ga Cristu rū pexcèx nayu. Rū ngēmacèx i ñuxma rū Cristu ga yuwa írudacıarü pixīgū. Rū ngēmaācü nanaxü ya Tupana na naxcèx imaxēxücèx, rū norü ngúchaū ixügūxücèx. ⁵ Rū yexguma nuxcümaūxū ga tacümawe rüxīxgu rū poraācü tanaxü ga taxüneärü ngúchaūgū woo yema mugū tüxna na nachuxuxū ga yema. Natürü yexguma nüxū icuèxgu na nachuxuxū ga yema pecadu ga ixūxū, rū yexeraācü tanaxüxchaū. Rū yemaācü ga yema tórü pecadugū rū yuwa tüxū nagagū. ⁶ Natürü i ñuxma rū marü tama ngēma mugütüūwa tangēxmagū, erü Tupana rū marü nüxna tüxū ínanguxüxē. Rū ngēmacèx i ñuxma rū ñoma duūxūgū i iyuexürüū tixīgū i napéxewa i ngēma mugū, erü marü tama tamaā inacuèx. Rū ngēmacèx tama nagu taxī i ngēma nuxcüma ümatüxū ga mugū, erü marü nüxna ítanguxū na Tupanaärü ngúchaū ixügūxücèx rū naxcèx na imaxēxücèx namaā i tórü maxū i ngexwacaxūxū i Naāe i Üünexū tüxna āxū.

Ngēma pecadu i chowa ngēxmaxū rū chomaā inacuèx

⁷ ¿Rū ñuxū ñagūxū tá i ñuxmax? ¿Rū pexcèx rū yema mugū yīxū ga tüxū pecaduāxēxū? ¡Rū dücax, tama name i ngēmaācü nagu tarüxīnūē! Natürü yexguma chi yema mugū rū tama choxū nüxū nacuèxēēgu, rū tāū chima nüxū chacuèx na pecadutüūwa chayexmaxū. Rū dücax, rū yexguma chi yema mugū rū tāū chima choxū nüxū cuèxēēgu na wūxi i pecadu yīxū na toguāxärü ngēmaxücèx chixauxāchixū, rū tāū chima nüxū chacuèx na pecadu yīxū i ngēma. ⁸ Natürü yexguma yema mugū choxū nguxēēgu na nachixexū na toguāxärü ngēmaxū choxū ngúchaūxū, rū yexguma ga pecadu rū nayoxniē na yexeraācü choxū na nangúchaūxēēāxū. Rū ngēmaācü nüxū tadau rū ngēxguma chi natauxgu i ngēma mugū, rū tāū chima nüxū tacuèxgū na ñuxācü wūxi i chixexüchixū na yīxū i ngēma pecadu. ⁹⁻¹⁰ Rū noxri tauta yema mugūxū chacuèxgu, rū choma nagu charüxīnūgu rū chame. Natürü yexguma yema mugūxū chacuèxgu, rū nüxū

chicuèxāchi na chixexũ chaxũxũ rü ngẽma chixexũcèx rü tá na chayuxũ. Rü yemaācü ga yema mugü ga Tupana Moĩchéna āxũ na duũxũgũxũ namaxẽxẽxũcèx, rü choxũ nayuxẽẽama. ¹¹ Rü nüma ga pecadu rü nayoxniẽ namaã ga yema mugü. Yerü yexguma yema mugü choxũ nguxẽẽgu na ñuxācü nachixexũ ga yema pecadu, rü yexeraācü choxũ nangúchaũ ga yema pecadu. Rü yemaācü ga yema pecadu rü choxũ nawomüxẽẽ rü nayoxniẽ namaã ga yema mugü rü yuwa choxũ naga. ¹² Natürü yema mugü rü aixcüma naxüüne i Tupanapéxewa. Rü guxũma i ngẽma Tupana tamaã nüxũ ixuxũ rü naxüüne rü aixcüma name rü tüxũ narüngũxẽẽ. ¹³ ¿Natürü ñuxācü nixĩ i ngẽma i ñuxmax? ¿Éxna pexcèx rü yema mugü yĩxũ ga yuwa choxũ gaxũ? Rü dücax, rü tama ngẽmaācü nixĩ. Erü ngẽma pecadu nixĩ i Tupanaārü mugümaã yoxniẽxũ na yuwa choxũ nagaxũcèx. Rü ngẽmaācü nüxũ tacuèx na ñuxācü poraācü nachixexũ i pecadu. Rü yexguma yema mugü choxũ nguxẽẽgu na ñuxācü poraācü nachixexũ ga yema pecadu, rü yexeraācü choxũ nangúchaũ ga yema chixexũ rü yexeraācü chanaxüama ga pecadu. ¹⁴ Nüxũ tacuèx i ngẽma mugü rü Tupanaãe i Üünexũwa ne naxü. Natürü choma rü duũxũmare chixĩ, rü ngẽmacèx nixĩ i chomaã icuáxũ i ngẽma pecadu i chaxũxũ. ¹⁵ Rü tama nüxũ chacuèx na tacü choxũ üpetüxũ erü tama chanaxü i ngẽma mexũ i chanaxwèxexũ na chaxũxũ, natürü ngẽma chixexũ i tama chanaxwèxexũ na chaxũxũ rü ngẽmaãma nixĩ i chaxũxũ. ¹⁶ Natürü i ñuxma na chanaxũxũ i ngẽma tama chanaxwèxechiréxũ na chaxũxũ, rü ngẽmawa nüxũ chicuèxāchi na namexũ i ngẽma mugü. ¹⁷ Rü ngẽmacèx i ñuxma rü tama chauechama nixĩ i chanaxũxũ i ngẽma chixexũ. Natürü ngẽma pecadu i chowa ngẽxmaxũ nixĩ i chomaã icuáxũ, rü ngẽma nixĩ i chixexũ choxũ üxẽẽxũ. ¹⁸ Rü choma nüxũ chacuèx rü wüxi i pecaduáxũ i duũxũmare chixĩ, rü ngẽmacèx chowa rü nataxuma i tacü i mexũ. Erü woo chanaxwèxe na mexũ chaxũxũ, natürü tama chomaã nanguxũ na chanaxũxũ. ¹⁹ Erü ngẽma mexũ i chanaxwèxexũ na chaxũxũ, rü tama chanaxü. Natürü chanaxüama i ngẽma chixexũ i tama chanaxwèxexũ na chanaxũxũ. ²⁰ Rü ngẽxguma chi chanaxüamagu i ngẽma chixexũ i tama chanaxwèxexũ na chaxũxũ, rü meãma nangox na tama chauechama chanaxũxũ. Natürü ngẽma pecadu i chowa ngẽxmaxũ nixĩ i chomaã icuáxũ rü chixexũ choxũ üxẽẽxũ. ²¹ Rü ngẽmaācü nüxũ chadau i ñuxācü na chiĩxũ. Rü ngẽxguma mexũ chaxũxchaũgu rü choxũ natauxcha na chixexũama chaxũxũ. ²² Choma rü chauãewa rü chorü me nixĩ i Tupanaārü mugü, rü naga chaxĩnüchaũ. ²³ Natürü ñaã chaxune i ñoma i naãnecũāx ixixũwa, rü nangẽxma i tacü i tama naxüxchaũxũ i ngẽma chauãe naxwèxexũ. Rü ngẽma pecadu i chowa ngẽxmaxũ nixĩ i chomaã icuáxũ rü chixexũ choxũ üxẽẽxũ. ²⁴⁻²⁵ Rü ngẽmaācü i choma rü chauãewa chayanguxẽẽchaũ i Tupanaārü mugü, natürü ñoma i naãnecũāx i chaxune rü nanaxüxchaũ i ngẽma nanaxwèxexũ i pecadu. Rü taxucèxma chataãe i chomax. ¿Rü texé tá nüxna choxũ ítanguxuchixẽẽ i ñaã pecadu i chowa ngẽxmaxũ rü yuwa choxũ gaxchaũxũ? Rü Tupanana moxẽ chaxã erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü tá choxũ nüxna ínguxuchixẽẽ.

8

Tupanaãe i Üünexũ naxwèxexũãcüma tamaxẽ

¹ Rü ñuxma ya Tupana rü marü taxucèxma nanapoxcue i ngẽma duũxũgü i Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgũxũ. ² Erü Tupanaãe i Üünexũ i Ngechuchu ya Cristugagu tüxũ maxẽẽxũ, rü nüxna tüxũ ínguxũxẽẽ i pecadu na tama yuwa tüxũ nagagũxũcèx. ³ Rü yema taxüneaãrü ngúchaũgü rü marü nüxũ narüyexera ga yema mugü ga Moĩché umatüxũ. Rü yemacèx ga yema mugü rü taxucürüwa mexũ tüxũ naxüxẽẽ. Natürü nüma ga Tupana rü marü nanaxü ga yema taxucürüwa naxüxũ ga yema mugü. Yerü ga

Tupana rü ñoma ga nañewa nanamu ga Nanexũchi. Rü woo taxüne i pecaduáxũrüü nixĩ ga naxũne, natürü nüma ga Nane rü taguma napecaduāx. Rü nüma ga Nane rü tórü pecaducèx nayu, rü yemaãcü inayanaxoxẽẽ ga norü pora ga yema pecadu ga taxünewa yexmaxũ. ⁴ Rü yemaãcü nanaxü ga Tupana na tüxũ na natauxchaxũcèx na yanguxẽẽxũ i ngẽma tüxũ namuxũ i ngẽma mugü. Erü ñuxma rü tama ñoma i taxüne naxwèxexũãcüma tamaxẽ, natürü Tupanaãẽ i Üünexũ naxwèxexũãcüma nixĩ i imaxèxũ. ⁵ Rü yixema tümaxũne naxwèxexũãcüma maxèxẽ, rü naxcèx tadaugü i ngẽma ñoma i nañecũāx naxwèxexũ. Natürü yixema Tupanaãẽ i Üünexũ naxwèxexũãcüma maxèxẽ, rü ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ naxwèxexũ nixĩ i naxcèx tadaugũxũ. ⁶ Rü yixema Tupanaãẽ i Üünexũ naxwèxexũcèx daugüxe rü tataãẽgü, rü tá tüxũ nangèxma i tümäärü maxũ i taguma gúxũ. Natürü yixema tümaxũne naxwèxexũcèx daugüxe rü ngẽma rü tá yuwa tüxũ nagagü. ⁷ Rü yixema tümaxũne naxwèxexũcèx daugüxe rü Tupanamaã tarüxuwaniügü. Rü tama Tupanaga taxĩnüechaũ erü taxucürüwama naga taxĩnüẽ. ⁸ Rü ngẽmacèx ya yixema tümaxũneärü ngúchaũwe rüxixẽ, rü taxucürüwa Tupanaärü ngúchaũ taxügü. ⁹ Natürü ngèxguma aixcüma pewa nangèxmagu i Tupanaãẽ i Üünexũ rü tama pexeneärü ngúchaũ pexü, natürü Naãẽ i Üünexũärü ngúchaũ nixĩ i pexüxũ. Rü yixema tama tüxũ nangèxmaxẽ i Tupanaãẽ i Üünexũ i Cristu tüxna āxũ, rü tama Cristuarü duũxũ tixĩ. ¹⁰ Natürü ngèxguma pewa namaxũxgu ya Cristu, rü peãxẽ rü namaxũ erü Cristugagu Tupana pexũ nüxũ inayarüngüma i perü pecadugu. Rü woo i pexene rü pecadugagu tá nayuama, natürü peãxẽ rü Cristugagu tá namaxũ, erü Tupana pexũ nadau na pimexũ. ¹¹ Rü ngèxguma pewa namaũxgu i Naãẽ ya yima Tupana ga Ngechuchu ya Cristuxũ írüdaxẽècü, rü nümatátama ya yima Cristuxũ írüdaxẽècü tá wena nanamaxẽẽ i pexene i yuxwèxexũ, rü Naãẽ i Üünexũ i pewa maxũxũ tá nixĩ i naxüxũ i ngẽma. ¹² Rü ngẽmacèx, Pa Chaueneëgüx, rü tanaxwèxe i Tupanaärü ngúchaũ taxü, rü tama tanaxwèxe i taxüne i pecaduáxũärü ngúchaũ taxü. ¹³ Erü ngèxguma chi pexeneärü ngúchaũ pexüxgu rü tá ipeyarütauxe. Natürü ngèxguma Tupanaãẽ i Üünexũärü ngũxẽemaã ipeyanaxoxẽẽgu i ngẽma pexene üxchaũxũ, rü aixcüma tá pexũ nangèxma i maxũ i taguma gúxũ. ¹⁴ Erü guxãma ya yixema Tupanaãẽ i Üünexũ tümamaã icuaxe, rü aixcüma Tupanaxãcügü tixĩgü. ¹⁵ Yerü tama penayauxgü ga wüxi ga naãxẽ ga pecaduwa pexũ gagüxũ rü ngemagagu wenaxarü Tupanaarü poxcucèx pemuũẽ. Natürü yema Naãxẽ ga peyauxgüxũ rü Tupanaãaxẽ i Üünexũ i naxacügü pexũ ixĩgüxẽẽxũ nixĩ. Rü ngẽmatama Naãẽ i Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngüxẽẽxũ na tama imuũẽxũcèx na Tupanana ingaicamagüxũ rü:

“Pa Chaunatüx”, ñagüxũ nüxũ. ¹⁶ Rü ngẽmatama Naãẽ i Üünexũ nixĩ i aixcüma tüxũ nüxũ cuèxẽẽxũ na Tupanaxãcügü na ixĩgüxũ. ¹⁷ Rü ñuxma na Tupanaxãcügü ixĩgüxũ i yixema, rü nüxũ tacuèx rü daxügüxũ i nañewa tá tanayaxu i ngẽma mexügü i Tupana tüxna āxchaũxũ. Rü ngẽmaãcü Cristumaã tá tüxũ nangèxma i tachica i mexũ i Tupanaxütawa, erü Cristurüü ngúxũ tingegü na yixcüra wüxigu namaã mexüwa ingèxmagüxũcèx.

Ngẽma mexũ i yixcüra tá nüxũ idauxũchiga

¹⁸ Rü dücax, choma nagu charüxĩnü rü ngẽma ngúxũ i ñuxma ñoma i nañewa ingegüxũ, rü taxuũma nixĩ i ngèxguma nagu nanguxgu i ngẽma mexũ i yixcüra tá nüxũ idauxũ i ngèxguma Cristumaã ingèxmagügu i daxügüxũ i nañewa. ¹⁹ Rü ñuxma rü guxüma i tacü i Tupana üxũ rü taxü i norü ngúchaũmaã ínananguxẽẽgü i ngẽma ngunexũ i nagu tá nataegüxũ ya Cristu na Tupana guxüpèxewa naxãcügüxũ iwéxũ. ²⁰ Rü nüxũ tacuèxgü rü yexguma pecadu naxüxgu ga guma nüxĩraũcü ga yatü rü yexguma nixĩ ga

nachixexũ ga guxũma ga yema Tupana ũxũ. Rũ tama yema Tupana ũxũãrũ ngũchãũ nixĩ ga yema, natũrũ yemaãcũ nũxũ naxũpetũ yerũ ga Tupana rũ yemaãcũ inaxuneta ga yexguma pecadu naxũxgu ga guma yatũ. Natũrũ i ñuxma rũ guxũma ga yema Tupana ũxũ rũ ínananguxẽẽ na ngẽma chixexũwa ínanguxũxũcèx. ²¹ Erũ ngẽma ngunexũ i Tupana tá nãgu nadexũ i naxãcũgũ na naxũtawã nangẽxmagũxũcèx, rũ ngẽxguma tá ta nixĩ i chixexũwa ínanguxũxũẽãxũ i guxũma ga yema nũmatama naxũxũ. Rũ ngẽmaãcũ wenaxãrũ noxrirũũ tá name i guxũma. ²² Rũ nũxũ tacuèx rũ ñãã naane rũ guxũma i nãwa ngexmaxũ rũ ñõma wũxĩ i nge i ixraxacũchaxũcũrũxũ porãcũ ngũxũ ninge ñuxmatãta nãwa nãgu i ngema ngunexũ i nãgu Tupana wena nangexwacaxũxũẽẽxũ i guxũma. ²³ Rũ tama ñãã naanexĩcatama nixĩ i ngũxũ ingexũ i ñuxma, natũrũ yixema i tũxũ ngexmaxũ i Tupanaãxẽ i Ũñexũ rũ ta ngũxũ tingegũ ñuxmatãta nãwa nãgu na Tanatũ tũxũ dexũ rũ ngexwacãxũ i taxũnegũ tũxna ãxũ. Rũ woo tũxũ nangexma i Naãxẽ i Ũñexũ ya Tupana tũxna muxũ na norũ ũgũ yixĩxũcèx i ngema mexũgũ i Tupana tá tũxna naxãxũ i dauxũguxũ i naanewa, natũrũ tanaxwèxe na ngemaxũchi ingugũxũ. ²⁴ Cristu tũxna nanaxã i maxũ i taguma gũxũ, natũrũ ítananguxẽẽgũmare na naxũ-tawã ingugũxũ na nayauxgũxũcèx i ngẽma maxũ. Natũrũ nũxũ tacuèx rũ ngẽxguma chi marũ nũxũ idaugũgu i ngẽma írũnguxẽẽgũxũ, rũ taxucèxma tũxcũũ ítananguxẽẽgũ. Erũ ngẽma marũ nũxũ idauxũ, rũ taxucèxma ítananguxẽẽ. ²⁵ Natũrũ ngẽxguma tauta nũxũ idaugũgu i ngẽma írũnguxẽẽgũxũ, rũ tanaxwèxe i meã ítananguxẽẽgũiecha ñuxmatãta nũxũ idaugũ. Rũ ngẽmaãcũ nixĩ i Cristuxũ írũnguxẽẽgũxũ. ²⁶ Rũ Tupanaãẽ rũ tũxũ narũngũxũẽẽ ta na iporaexũcèx i ngẽxguma ituraegu i tórũ õwa. Rũ yixema rũ tama nũxũ tacuèx na ñuxãcũ Tupanamaã idexagũxũ rũ ñacũcèx iyumũxègũxũ. Natũrũ Naãẽ i Ũñexũ rũ naxauxãcũma ore i tama nũxũ icuãxũmaã Tupanamaã nidexã rũ taxcèx nayumũxẽ. ²⁷ Rũ Tupana ya meã tũxũ cuãcũ rũ nũxũ nacuèx na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ i ngẽma Naãẽ i Ũñexũ nũxũ ixuxũ. Erũ ngẽma Naãẽ i Ũñexũ rũ Tupana naxwèxexũãcũma Tupanaxũ nacèxũ tũmacèx ya yixema Tupanaãrũ duũxũgũ ixĩgũxe.

Cristu rũ tũxũ naporaexẽẽãma na taxuũma i guxchaxũgũ tũxũ narũ- yexeraxũcèx

²⁸ Rũ nũxũ tacuèx rũ tũmaãrũ mexũcèx nixĩ i Tupana ínanguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma tũxũ ũpetũxũ ya yixema nũxũ ngechãũgũxe ga nũma nanaxwèxexũãcũma tũxũ nadexe. ²⁹ Rũ woetama nuxcũmama ga Tupana rũ marũ tũxũ nacuèx na texègũ tá tixĩgũxũ ya yixema noxrũ ixĩgũxe. Rũ noxritama naãne ixũgũgumama tũxũ nade na Nanerũũ timexũ i napèxewa, rũ yima Nane rũ tũmamaã nayaxũcèx rũ tũmamaã inacuãxũcèx ya guxãma ya yixema naẽneègũ ixĩgũxe. ³⁰ Rũ guxema noxri naãne ixũgũgumama Tupana tũxũ dexe, rũ tũmacèx naca na noxrũ tixĩgũxũcèx. Rũ guxema tũmacèx naçaxe, rũ nũgũcèx tũxũ nimexẽègũ. Rũ guxema nũgũcèx tũxũ yamexẽègũxe, rũ daxũwa tá tũxũ nagagũ na guxũgutãma naxũtawã tangẽxmagũxũcèx. ³¹ ¿Rũ ñuxũ ñãgũxũ tá i ñuxma i ngẽmachiga? Rũ ngẽxguma Tupana taètũwa chogũgu, ¿rũ texé tá tũxũ rüyexeraxũ? ³² Yerũ nũma ga Tupana rũ tama tũxna nayanuxũ ga Nanexũchi. Natũrũ taxcèx inanamu ga Nane na taxcèx nayuxũcèx i guxãma i yixema. Rũ ñuxma na yemaãcũ taxcèx inamuãxũ ga Nane, ¿rũ tax éxna tũxna naxããxũ i guxũma i ñacũ i inaxwèxexũ na naxcèx imaxèxũcèx? ³³ Rũ Tupana tũxũ nade rũ tũxũ nixu na napèxewa imexũ. Rũ ngẽmacèx ¿rũ texé tá napèxewa tũxũ tixugũ na ichixexũ? Erũ Tupanatama nixĩ ya tũxũ ixucũ na tũxũ nataxuũma i chixexũ. ³⁴ ¿Rũ texé tá poxcuwa tũxũ tamugũ i ñuxmax? ¿Pexcèx rũ Cristu tá yĩxũ? Dũcèx, taxucũrũwama ngẽmaãcũ nixĩ yerũ Cristu nixĩ ga taxcèx yucũ na tũxũ namaxèxèxũcèx. Rũ tama ngẽxĩcatama taxcèx naxũ, natũrũ wenaxãrũ ínarũda. Rũ ñuxma rũ Tupanaxũtawã nangẽxma rũ ngema ãẽxgacũ nixĩ. Rũ ngema taètũwa nachogũ rũ Tupanaxũ taxcèx nacèxũ. ³⁵ ¿Rũ ñuxma rũ ñacũ tá

Cristuna tūxū ixīgachixēēxū na tama tūxū nangechaūxūcèx? Rū woo ngúxū ingegūgu, rū éxna guxchaxūgū tūxū ngēxmagu, rū éxna duūxūgū Cristugagu taxchi aiegu, rū éxna itaiyaegu, rū éxna ingexchirugūgu, rū éxna āūcūmaxūwa ingēxmagūgu, rū éxna duūxūgū tūxū daixchaūgu, natürü woo guxūma i ngēma tūxū üpetūgu, natürü ya Cristu rū tāūtáma nūxū narūchau na tūxū nangechaūxū. ³⁶ Natürü guxūguma āūcūmaxūwa tangēxmagū, ngēma Tupanaārü ore i ümatūxū nūxū ixuxūrüü. Erü ngēma ore rū ñanagürü:

“Rū cugagu duūxūgū toxū nadaixchaū rū duūxūgūpéxewa rū ñoma carnerugū i daiwa īxūrüü tixīgū”,

ñanagürü i ngēma ore. ³⁷ Natürü woo guxūma i ngēma tūxū na ngupetūxū, rū Ngechuchu ya Cristu ya tūxū ngechaūcū, rū tūxū naporaexēēāma na taxuūma i guxchaxūgū tūxū narüyexeraxūcèx, rū bai i tacū. ³⁸⁻³⁹ Rū ngēmacèx aixcūma chayaxō na taxucürüwama tacū Tupanana tūxū ixīgachixēēxū na ngēmaācū tama tūxū nangechaūxūcèx. Rū woo iyuxgu rū woo imaxēgu, natürü Tupana tá tūxū nangechaūēcha. Rū taxucürüwama Tupanana tūxū nixīgachixēē i tacū i norü orearü ngeruūgū, rū éxna tacū rū ngoxogū rū éxna tacū i to i poraxū. Rū bai i tacū i ñuxma tūxū üpetūxū, rū bai i tacū i yixcūra tá ngēxmaxū, rū bai i tacū i daxūwa ngēxmaxū, rū bai i tacū i naānetūūwa ngēxmaxū, rū bai i tacū i to i Tupana üxū, rū taxucürüwama Tupanana tūxū nixīgachixēē na tama tūxū nangechaūxūcèx. Rū ngēmaācū nixī i tūxū nangechaūxū ya Tupana nagagu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

9

Tupana rū nanade i Yudúgü na norü duūxūgü na yixīgüxūcèx

¹ Dücèx, Pa Chaueneēgūx, rū pemaā tá nūxū chixu i wūxi i ore. Rū ngēma ore i pemaā tá nūxū chixuxū rū aixcūma nixī erü Cristuarü duūxū chixī. Rū tama chidora. Rū chauāēwatama nūxū chacuèx na aixcūma na yīxū i ngēma ore erü Tupanaāē i Üünexū nixī i chauāēmaā icuáxū. ² Rū poraācū changechaū, rū choxū nangúecha i chauāēwa, erü tama nayaxōgū i chautanūxūgū i Yudúgü. ³ Rū aixcūma pemaā nūxū chixu rū guxūguma ngēma chautanūxūgu charūxīnū, rū poraācū chanaxwèxe na Cristuaxū yaxōgūāxū. Rū choma rū aixcūma íchamemare na poxcuwa choxū namuxū ya Tupana rū Cristuna choxū yaxūgachixēēxū ega ngēmaācū chi nūxū chayaxōgūxēēgu rū chanamaxēxēgu i ngēma chautanūxūgū i Yudúgü. ⁴ Rū nūmagū rū chauxrüü Yudúgü nixīgü. Rū Tupana rū nuxcūmaxūchima namaā inaxuneta na naxācūgü yixīgüxūcèx. Rū norü oxigū rū nūxū nadaugū na ñuxācū namexēchixū ga Tupana ga yexguma naxcèx nangoxgux. Rū Tupana rū norü oxigūmaā inaxuneta rū ñanagürü nūxū:

“Rū ngēxguma chauga pexīnūēgu rū tá pexū charūngūxēē”,

ñanagürü nūxū. Rū Tupana rū nūxna nanaxā ga yema mugū ga Moiché ümatūxū. Rū nanangúexēē na ñuxācū nūxū yacuèxūūgūxūcèx. Rū meāma namaā inaxuneta na Cristu rū naxcèx nūma tá namuāxū na namaxēxēēāxūcèx rū nūxna na naxāāxūcèx i maxū i taguma gúxū. ⁵ Rū yema nuxcūmaūgūxū ga tórü oxigūtaa nixīgü i ngēma Yudúgü, rū ngēmacèx naxcèx ta nixī ga yema uneta ga tórü oxigūmaā nūxū yaxuxū ga Tupana. Rū ngēma Yudúgütanūxūwatama nixī ga nabuxū ga Cristu ya Tupanaxūchi ixīcū ya guxūētūwa ngēxmacū. Rū tanaxwèxe i guxūguma nūxū ticuèxūūgū. Rū ngēmaācū yī. ⁶ Rū ñuxma rū woo tama guxū i Yudúgü na yaxōgūxū, natürü taxucürüwama texé nūxū tixu na Tupana rū tama yanguxēēāxū i ngēma norü uneta. Erü ngēma Yudúgü rū tama aixcūma guxūma Tupanaārü duūxūgū nixīgü. ⁷ Rū tama guxūma i duūxūgū i Abráūtaagū ixīgūxū, rū aixcūma Abráūtanūxū nixīgü i Tupanapéxewa. Yerü ga Tupana rū Abráūmaā nūxū nixu, rū ñanagürü:

“Rü cune ya Ichaátanüxügü tá nixí i aixcüma cutanüxügü ixīgüxü i chopéxewa”, ñanagürü. Rü yemaäcü namaã inaxuneta woo na nayexmaxü ga togü ga Abráüxácügü. ⁸ Rü ngēmawa meāma nüxü tacuèx rü tama ngēma na Abráütaa tixīgüxücèx nixí i Tupanaxácügü tixīgüxü. Natürü yíxema aixcüma Tupanaärü uneta nüxü ixuxürüüäcüma yaxögüxe waxi tixí ya aixcüma Abráütaa ixīgüxe i Tupanapéxewa. ⁹ Yerü naxüpa ga na nabuxü ga Abráü nane, rü yema Tupanaärü uneta ga Abráümaã nüxü yaxuxü, rü ñanagürü:

“Rü naí ya taunecüarü ñúxgumaäcü tá wena nuã chaxü, rü cuxmèx i Chara rü tá ixāxäcü i ngëxguma”,

ñanagürü. ¹⁰ Natürü tama Abráümaãxícatama nixí ga yemaäcü yadexaxü ga Tupana. Yerü tóru oxi ga Ichaá namèx ga Rebecamaã rü ta nidexa ga Tupana. Rü ngíma rü ngíteaxü ixāxäcü rü nataxreéxpüx ga ngíne. ¹¹⁻¹³ Natürü yexguma tauta nabuegu rü taxuüma ga mexü rü éxna chixexü naxüegu ga yema ngínegü, rü Rebecamaã nidexa ga Tupana, rü ñanagürü:

“Rü ngēma nüxíra buxü i cune, rü ngēma wixweama buxüärü duüxü tá nixí”, ñanagürü ngíxü. Rü yema dexa rü namaã nawüxigu i Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü: “Marü chanayaxu ya Acobu, natürü nüxü chaxo ya Echaú”,

ñaxü. Rü yemaäcü ga Tupana rü ngímaã nanangoxëë na naméxwa nangëxmaxü na tüxü nayaxuxü ya yíxema woetama nüxü ngúchaüxë na tümacèx naçaxü tama naga naxínüäcüma i tacü rü mexü rü éxna tacü rü chixexü na taxüxü. ¹⁴ ¿Rü ñuxü ñagüxü i ñuxmax? ¿Pexcèx rü Tupana rü chixexü naxüxü ga yexguma tama Acobuxü nangechaüxürüü nüxü na nangechaügu ga Echaú? Rü dücax, tama chixexü naxü. ¹⁵ Yerü norü orewa rü Tupana rü Moíchéxü ñanagürü:

“Rü ngëxguma chi texémaã chamecümachaügu, rü tümamaã tá chamecüma. Rü choxü tá tangechaütümüü ya yíxema choxü ngechaütümüüchaüxë”,

ñanagürü. ¹⁶ Rü ngēmaäcü tama ngēma tümataama tanaxwèxexügagu rü éxna ngēma taxüxügagu nixí i Tupana tüxü yaxuxü ya texé. Natürü tüxü nayaxu erü nüxü tangechaütümüü. ¹⁷ Rü yexgumarüü ta ga Tupana rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü nüxü ga Equituanearü äëxgacü:

“Rü äëxgacüxü cuxü chingucuchixëë na cuwa duüxügüxü nüxü chadauxëëxücèx i ñuxäcü na chaporaxü. Rü ngēmaäcü chanaxü na guxü i duüxügü i guxü i nañnewa ngëxmagüxü, nüxü na cuáxücèx i chauchiga”,

ñanagürü. ¹⁸ Rü ngēmaäcü ya Tupana rü nüxü tangechaütümüü ya yíxema nüxü ngechaütümüüchaüxë. Rü ngëxguma tüxü nataiächiarü maxüäxëëchaügu rü tüxü nanataiächiarü maxüäxëë ya yíxema tama nüxü cuáxchaüxë. ¹⁹ Natürü bexmana tá ñacurügü choxü:

“Rü ngëxguma chi ngēmaäcü yixígu ya Tupana, ¿rü tüxcüü nüxü nixu na tagagu yíxü na chixexü ixügüxü rü tama naga ixínüëxü? ¿Rü texé tapora na itayanaxoxëëxücèx i Tupanaärü ngúchaü?” ñacurügü tá. ²⁰ Natürü Pa Duüxüx, ¿texé quixí i cuma rü ngēmacèx ngēmaäcü Tupanaxü cuyaxügaxü? ¿Cuxcèx rü éxna wüxi i tüxü i waixümüwa üxü rü namexü i ngēma norü üruümaã na ñaxü?

“¿Rü tüxcüü ngēmaäcü choxü cuxü na ngēmaäcü chixixücèx i ñuxmax?” ñaxü. ²¹ Rü ngēma tüxüärü üruü rü waixümüwa nanaxü i tacü i nüma naxüxchaüxü. Rü ngëxguma nanaxwèxegu, rü ngēma waixümüwa nanaxü i wüxi i tüxü na norü merüü yíxücèx. Rü ngëxguma nanaxwèxegu, rü ngēmatama waixümüwa nanaxü i wüxi i tüxü na norü guxchirechixü yíxücèx. ²² Rü ngëxgumarüütama nixí i naxüäxü ya Tupana. Erü tüxü nanawéxchaü na ñuxäcü naporaxü i nüma rü ñuxäcü napoxcueäxü

i ngēma duūxūgū i chixexū ügūxū, natürü poraäcü yaxna namaã naxĩnü i ngēma duūxūgū, rü tama paxa nanapoxcue i ngēma ímemaregūxū na napoxcuexū. ²³ Natürü ga Tupana rü inanawéxchaũ na ñuxäcü poraäcü tamaã namecūmaxū i yixema na yaxōgūxū. Rū ngēmacèx nixĩ i nüxū ingechaütümüügūxū, rü nuxcūmamatama tüxū nadexū na naxūtawa ingēxmagūxūcèx i daxūgūxū i naānewa i ngextá ínamexēchixūwa. ²⁴ Rū ngēmaäcü i yixema na Yudfugū ixīgūxū, rü tatanūwa Tupana tüxū nidexechi ya ñuxre na norü duūxūgū tixīgūxūcèx. Rū ngēxgumarūü ta i ngēma tama Yudfugū ixīgūxūtanūwa rü nayadexechi i togü. ²⁵ Rū ngēmacèx rü Tupanaärü ore ga Ochéa ümatūxūwa rü ñanagürü:

“Rū ngēma duūxūgū i tama chorü duūxūgūchiréx ixīgūxū, rü: ‘Pema rü chorü duūxūgū pixīgü i ñuxmax’, ñacharügü tá nüxū. Rū ngēma duūxūgū i tama Yudfugürüü nüxū changechaũchiréxū, rü: ‘Pexū changechaũ i ñuxmax’, ñacharügü tá nüxū. ²⁶ Rū noxri ga Tupana rü yema duūxūgū ga tama Yudfugū ixīgūxūmaã nüxū nixu, rü ñanagürü nüxū: ‘Pema rü tama chorü duūxūgū pixīgü’, ñanagürü nüxū. Natürü yematama nachica ga ngextá nüxū íyemañaxūwa, rü wenaxärü yema duūxūgū ga tama Yudfugū ixīgūxūmaã nidexa ga Tupana ya Maxēxēruü, rü ñanagürü nüxū: ‘Pema rü chauxacügü tá pixīgü’, ñanagürü nüxū”.

Rü yema nixĩ ga Tupanaärü ore ga Ochéa ümatūxū. ²⁷⁻²⁸ Rū Yudfugūchiga rü ta nidexa i Tupanaärü ore, yerü nuxcūmaücü ga norü orearü uruü ga Ichaxía rü ñanagürü:

“Rū woo namuxūchichiréx i Yudfugū yima naxnücü ya taxtūpechinūwa yimacürüü, natürü noxre tátama nixĩ i aixcūma nayauxgūxū i maxū i taguma gūxū. Rū paxa tá ínangu ya tórü Cori na napoxcueäxūcèx i guxūma i ngēma tama noxri ixīgūxū”,

ñanagürü ga Ichaxía. ²⁹ Rū nümatama ga Ichaxía, rü ñanagürü ga ũpa:

“Rū ngēxguma chi nüma ya tórü Cori ya guxū i naāneärü yora rü tãu chima íyaxügūxēēgu i ñuxre i tatanūxūgū i Yudfugū, rü chi itayarūxoxochi, yexgumarūü ga na iyanaxogūxū ga guma ñānegü ga Chodoma rü Gomora namaã ga guxūma ga yema duūxūgū ga yéma yexmagūxū”,

ñanagürü ga Ichaxía.

Yudfugū rü tama nayaxōgūchaũ i ore i mexū i Cristuchiga

³⁰ ¿Rü ñuxū ñagūxū i ñuxmax? Rū pemaã nüxū chixu rü ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū ga tama Tupanacèx daugūxū ga noxrix, rü ngēmatama duūxūgū nixĩ i ñuxma Tupanapéxewa imexū yerü nayaxōgü. ³¹ Natürü yema Yudfugū ga nagu íxchaũxū ga yema Moíchéarü mugü na Tupanapéxewa yamexūcèx, rü ínatüe. ³² ¿Rü ñuxäcü ínatüe? Dücèx, ínatüe yerü yema mugūguama naxĩ na Tupanapéxewa yamexūcèx, rü tama Ngechuchuaxū nayaxōgūchaũ. Rū yemaäcü ga Ngechuchu rü yema duūxūgūcèx rü wüxi ga guxchaxū nixĩ. ³³ Rū ngēmachiga nixĩ i Tupanaärü ore i ümatūxū i ñaxū:

“Choma rü Yudfugūtanūwa chanamu ya Cristu. Rū nüma rü ngēma Yudfugūcèx rü wüxi i guxchaxū tá nixĩ erü ngēxguma tama nüxū yaxōgūāgu rü tá inayarūtauxe.

Natürü ngēma duūxūgū i nüxū yaxōgūxū, rü aixcūma tá namaxē”,
ñanagürü.

10

¹ Pa Chaueneēgūx, rü ngēma poraäcü chanaxwèxexū rü chorü yumūxēwa Tupanana naxcèx chaçaxū, rü ngēma nixĩ na guxūma i chautanūxūgū i Yudfugū na yaxōgūxū rü ngēmaäcü aixcūma Tupanaärü na yixīgūxūcèx. ² Rū aixcūma pemaã nüxū chixu, rü nümagü i Yudfugū rü aixcūma poraäcü Tupanagu narūxĩnüē rü nanaxūgūchaũ i

Tupanaārū ngúchaũ. Natürü ínatüe erü tama Cristuaxú nayaxögüchaũ na ngēmaācü Tupanapéxewa yamexúcèx. ³ Rū woo Tupana ñoma ga nañewa nanamu ga Cristu na gumagagu Tupanapéxewa yamexúcèx i duũxügü, natürü nūmagü i Yudíugü rü tama nüxü nacüxgüchaũ i ngēma. Rū nügütama nimexēgüchaũ, rü ngēmacèx nagu naxĩama i ngēma mugü ga Moíché ümatüxü rü tama Cristuaxú nayaxögüchaũ na nagagu Tupanapéxewa yamexúcèx. ⁴ Natürü nūma ga Cristu rü nayanguxē ga yema mugü rü yemaācü inayanaxoxē na tama tamaā inacuáxúcèx i ngēma mugü. Rū yemaācü nanaxü ga Cristu na guxüma i duũxügü i nüxü yaxögüxü rü aixcüma Tupanapéxewa yamexúcèx. ⁵ Rū Moíché nanaxümatü nachiga na ñuxācü Tupanapéxewa tamexü ya wüxie ega naga taxĩnügü i ngēma mugü, rü ñanagürü:

“Tupana pexü namu na guxügütama meã peyanguxēxü i guxüma i ngēma mugü erü ngëxguma naga pexĩnügü i guxüma i ngēma mugü rü tá pemaxē. Natürü ngëxguma tama naga pexĩnügü i wüxitama i ngēma mugü, rü tãütama pemaxē”, ñanagürü. ⁶ Natürü ñuxma rü Tupanapéxewa time ega Cristuaxú yaxögügu. Rū ngēmacèx taxucèxma i cuãewa rü ñacurügü:

“¿Texé tá daxüguxü i nañewa taxü na Cristucèx tayaçaxü na nuã naxüxúcèx rü tüxü yanangüxēxúcèx na imexúcèx i Tupanapéxewa?” ñacurügü. ⁷ Rū taxucèxma cuãewa ñacurügü:

“¿Rü texé tá yuexütanüwa taxü na ngëxma Cristucèx tayadauxúcèx na nuã tanagaxúcèx?” ñacurügü. ⁸ Erü tama ngēmaācü nixĩ i Cristucèx idauxü, yerü yema ore ga Moíché ümatüxü rü ñanagürü:

“Rü marü cuxütawa nangëxma i Tupanaārü ore. Rū cuèwa nangëxma na nüxü quixuxúcèx. Rū cuãewa nangëxma na nagu curüxĩnügü”, ñanagürü. Rū ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü pemaã nüxü chixu rü ngēmatama ore nixĩ i guxüwama duũxügümaã nüxü tixuxü. Rū ngēma ore nixĩ i pexü nüxü cuèxēxü na ñuxācü pexü nangëxmaxü i maxü ega aixcüma peyaxögügu. ⁹ Erü ngëxguma cuèxmaã nüxü quixuxgu na curü Cori yĩxü ya Ngechuchu, rü ngëxguma cuãewa cuyaxõxgu na yuwa Tupana ínadaxēxü, rü tá cuxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ¹⁰ Erü taãewa tayaxögü na ngēmaācü Tupanapéxewa imexü. Rū taèxmaã nüxü tixu na Ngechuchu rü tórü Cori yĩxü, rü ngēmaācü tanayaxu i maxü i taguma gúxü. ¹¹ Rū Tupanaārü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü guxāma ya yíxema ya Ngechuchuaxú yaxóxē, rü nūma ya Ngechuchu rü taxütama tüxü narümaāchiixē erü tá nayanguxē i guxüma i ngema tümamaã inaxunetaxü”,

ñanagürü. ¹² Rū Tupanapéxewa rü guxüma i duũxügü rü nawüxigu. Rū woo Yudíugü yixígu rü éxna woo tama Yudíugü yixígu, natürü Tupanapéxewa rü nawüxigu i guxüma i duũxügü. Erü nūma ya tórü Cori, rü guxāārü Cori nixĩ. Rū nūma rü aixcüma tüxü namaxēxē ya guxāma ya texé ya nüxna çaxe na tüxü namaxēxēxúcèx. ¹³ Erü Tupanaārü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü guxāma ya texé ya tórü Corina çaxe na tüxna naxāxúcèx i maxü, rü tá tanayaxu i tümäärü maxü i taguma gúxü”,

ñanagürü. ¹⁴ ¿Natürü ñuxācü tá tórü Corina naxcèx tacagü, ega tama nüxü tayaxögügu? ¿Rü ñuxācü tá nüxü tayaxögü, ega taguma nüxü taxĩnügü i nachiga? ¿Rü ñuxācü tá nüxü taxĩnügü i norü ore, ega taguma texé tümamaã nüxü ixuxgu? ¹⁵ ¿Rü ñuxācü tá texé nüxü tixu i Cristuchiga ega taxúema tüxü nüxü yarüxuxēgu? Rū ngēmacèx nixĩ i Tupanaārü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Rü wüxi i taãe nixĩ na ínangugüxũ i Tupanaãrũ orearũ uruũgũ na duũxũgũmaã nüxũ yaxugüxũcèx i Tanatũarũ ore i mexũ i Cristuchiga”,

ñaxũ. ¹⁶ Natürũ tama guxũma i duũxũgũ naga naxĩnüe i ngẽma ore i mexũ. Rü Ichaxía nüxũ ixuxũrüũ nixĩ. Yerũ ga nüma rü ñanagürũ:

“Pa Corix, noxretama nixĩ i ngẽma duũxũgũ i toxũ yaxõgüxũ i ngẽma ore i nüxũ tixuxũ”, ñanagürũ. ¹⁷ Rü dücax, rü ngẽma na Cristuchigaxũ naxĩnüexũwa nixĩ i ne naxũxũ na yaxõgũãxũ i duũxũgũ. Rü ngẽma nüxũ naxĩnüexũ, rü ore i mexũ i Cristuchiga nixĩ. ¹⁸ Natürũ i ñuxma rü pexna chaca, ¿éxna pexcèx rü ngẽma Yudúgũ rü taguma nüxũ naxĩnüe i ngẽma ore i mexũ i Cristuchiga? Dücèx, ngẽmãacũ marũ nüxũ naxĩnüe. Erũ Tupanaãrũ ore i ümatüxũwa rü ñanagürũ:

“Rü ngẽma Tupanaãrũ orearũ uruũgũ, rü guxũwama i ñoma i naãnewa rü nüxũ nixugüe i norũ ore. Rü ngextá ínangëxmagüxũwa i Yudúgũ, rü ngẽma rü ta nüxũ nixugũgũ”,

ñanagürũ i ngẽma ore. ¹⁹ Natürũ wena pexna chaca, ¿rü ngẽma Yudúgũ rü tama éxna nüxũ nicuèxãchitanũ na Cristugagu yĩxũ na Tupana nadexũ i duũxũgũ i ñuxmax? Rü ngẽmãacũ nüxũ nacuèxgũ. Yerũ Tupanaãrũ ore ga Moĩché ümatüxũwa rü ñanagürũ:

“Dücèx, Pa Yudúgũx, choma rü tá chanamaxëxëe i ngẽma duũxũgũ i tama Yudúgũ ixĩgüxũ, rü ngẽmacèx i pema rü tá pixãuxãchigũ. Rü ngëxguma chanamaxëxëegu i ngẽma togũ i duũxũgũ i tama choxũ cuèxgũchiréxũ, rü pema i Yudúgũ rü tá penuë erũ nüxũ charüngũxëe i ngẽma togũ”,

ñanagürũ. ²⁰ Rü yemawena ga Ichaxía, rü tama namuũ ga yema Yudúgũmaã nüxũ na yaxuxũ ga yema Tupanaãrũ ore ga ñaxũ:

“Rü ngẽma duũxũgũ i tama Yudúgũ ixĩgüxũ i tama chauxcèx daugüxũ, rü choxũ tá inayangaugũ. Rü choma rü tá chaugũ changoxëe naxcèx i ngẽma duũxũgũ i tama chauxcèx ícagüchiréxũ”,

ñaxũ. ²¹ Rü Tupana rü Ichaxíawa Yudúgüchiga nidexa rü ñanagürũ:

“Rü guxũ i ngunexũgu rü nüxna chaxuecha i ngẽma duũxũgũ i tama chauga ñnüëchaũxũ rü chomaã nuëxũ. Natürũ tama choxũ inarüxĩnüëchaũ”, ñanagürũ.

11

Nangëxma i ñuxre i Yudúgũ i Tupana dexũ na aixcũma noxrũ yixĩgüxũcèx

¹ Ñuxma pexna chaca rü, ¿pexcèx éxna ya Tupana rü marũ nüxũ naxo i norũ duũxũgũ i Yudúgũ? Tama nixĩ i nüxũ naxoxũ. Erũ choma i Pauru rü Yudú chixĩ. Rü Abrãütanüxũ chixĩ, rü Abrãütaa ya Beyamítanüxũ chixĩ. ² Rü nuxcũmamatama Tupana Yudúgũmaã inaxuneta na norũ duũxũgũ yixĩgüxũcèx, rü ñuxma rü tama Yudúgüxũ naxo. ¿Tama éxna nüxũ pecuèx na ñuxũ ñaxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ería? Rü Tupanaãrũ orewa nüxũ tadaugũ rü Ería rü Tupanapëxewa poraãcũ yema Yudúgüxũ nixugũ. ³ Rü ñanagürũ ga Ería:

“Pa Corix, ngẽma Yudúgũ rü marũ nanadai i curũ orearũ uruũgũ. Rü nagu napogüe i ngẽma nachicagũ i ngextá duũxũgũ cuxũ ícuèxüũgüxũwa. Rü chaxicatama íchayaxüãchi. Rü choxũ rü ta nimèxgüchaũ”,

ñanagürũ ga Ería. ⁴ Natürũ Tupana nanangãxũ, rü ñanagürũ:

“Dücèx, choma rü marũ choxũ nangëxma i 7000 i yatügu i chaugüxũ chidexechixũ. Rü nümagũ rü taguma nüxũ nicuèxüũgũ i ngẽma tupanenetachicünèxã i Baá”,

ñanagürũ. ⁵ Rü ngëxgumarüũ ta nixĩ i ñuxmax. Rü woo muxũma i Yudúgũ tama nayaxõgũ, natürũ nangëxma i ñuxre i Tupana namaã mecũmaxũgagu dexũ. ⁶ Rü ñuxma

na Tupana tūxū ngechaūxūgagu tūxū nadexū, rü taxucürüwama texé nüxū tixu na tacü rü mexū na ixügūxūgagu na yixū. Erü ngēxguma chi tacü rü mexū ixügūxūgagu yixgu na tūxū nadexū, rü natüçèmmamare chi nixī na nüxū ingechaūtümüxūgūxū. ⁷ ¿Rü ñuxācü yīxū i ñuxmax? Rü ngēma rümumaēxū i Yudíugü rü tama nüxū inayangaugü i ngēma maxū i naxcèx nadaugūxū. Natürü ngēma noxretama i Yudíugü i Tupana dexū, rü ngemagü nixī i nüxū iyangaugūxū. Rü guxūma ga yema togü ga Yudíugü rü Tupana ínanawogü yerü tama naga naxīnüe. ⁸ Rü ngēmachiga nixī i Tupanaärü ore i ümatūxū i ñaxū:

“Tupanatama ngēma duūxūgūaxū nanaguxchaxēē. Rü ngēmacèx woo nüxū nadaugügu i ngēma ore i aixcüma ixūxū, rü tama nüxū nacüèxgüéga. Rü woo nüxū naxīnüēgu i ngēma ore, rü tama nayaxōgü. Rü ñuxma rü ta ngēmaācü nixī”, ñanagürü. ⁹ Rü Dabí rü ta rü ñanagürü:

“Rü ngēma duūxūgü rü norü petacèx naxügūxū i õnagügagu rü norü muxūma i ngēmaxūgügagu rü chixexūgu tá nayi rü ngēmacèx tá napoxcue. ¹⁰ Rü naāēwa rü tāütáma nüxū nacüèxgü, rü guxchaxūgü tá nüxū nangēxma. Rü ñoma wüxi i duūxū i tacü i yaxū ípaxixürüü tá nixīgü namaā i norü guxchaxūgü”, ñanagürü.

Tupana nanamaxēxēē i ngēma tama Yudíugü ixīgūxū

¹¹ Rü pexna chaca, rü ñuxma na Cristuxū naxoexū i ngēma Yudíugü, ¿rü pexcèx éxna rü ngēmacèx ya Tupana rü tá nüxū naxoxochixū? Tama nüxū naxo. Natürü ñuxma na tama Cristuaxū yaxōgūāxū i ngēma Yudíugü, rü ngēmacèx ya Tupana rü nüxū narüngūxēē rü nanamaxēxēē i ngēma tama Yudíugü ixīgūxū. Rü ngēmaācü nanaxū ya Tupana na yaxāxāchiexūcèx i ngēma Yudíugü, rü Cristuaxū na yaxōgūāxūcèx. ¹² Rü yema na ínatüexū ga yema Yudíugü, rü yemagagu muxūma ga togü ga duūxūgü nanayauxgü ga Tupanaärü ngūxēē i taxū. Rü yema na noxretama ga Yudíugü nayaxōgūxū, rü yemagagu Tupana nanamaxēxēē ga yema tama Yudíugü ixīgūxū. Natürü ngēxguma tá Tupanacèx nawoeguxgu i guxūma i Yudíugü, rü Tupana rü tá yexeraācü nüxū narüngūxēē i guxūma i ngēma duūxūgü i tama Yudíugü ixīgūxū. ¹³⁻¹⁴ Rü ñuxma Pa Duūxūgü i Tama Yudíugü Ixīgūxūx, rü choxū nangēxma i wüxi i ore i pemaā nüxū chixuxchaūxū. Rü dücax, petanüwa nixī i choxū namuxū ya Tupana na pemaā nüxū chixuxcèx i norü ore. Rü ñuxma rü aixcüma meā chayanguxēē i ngēma puracü, erü chanaxwèxe na pexū nadaugūxū i ngēma chautanūxū i Yudíugü na ñuxācü Tupana pexū na rüngūxēēxū. Rü ngēmaācü tá nixāxāchie i ñuxre i nümagü, rü tá Cristuaxū nayaxōgü, rü ngēmaācü tá nanayauxgü i maxū i taguma gúxū. ¹⁵ Nüxū tacüèx rü ngēma Yudíugü rü tama Cristuaxū nayaxōgūchaū i ñuxmax. Rü ngēmacèx ya Tupana rü nanade i ngēma togü i duūxūgü i tama Yudíugü ixīgūxū. Natürü ñuxma na ngēmaācü yīxū, ¿rü ñuxācü tá nixī i ngēxguma Cristuaxū yaxōgūāgu i ngēma Yudíugü, rü wena Tupana nadexgu? Rü wüxi i mexēchixū tá nixī naxcèx i ngēma Yudíugü. Erü ñoma wüxi i duūxū i yuxū rü wenaxārü maxūxürüü tá nixīgü. ¹⁶ Rü Tupana rü wena tá nanade i ngēma Yudíugü i ngēxguma yaxōgūāgu. Rü ngēmaācü tá nixī, yerü nuxcümañcü ga nanatü ga Abráū rü Tupanaärü duūxū nixī. Rü ngēmacèx i nataagü i Yudíugü rü Tupanaärü duūxūgü ta nixīgü. Rü ñoma wüxi i pāū i Tupanana ixāxürüü tá nixī. Erü ngēxguma ngēma pāūwa íraxū Tupanaärü yixigu, rü ngēmawa nüxū tacüèx na guxūma i ngēma pāū rü noxrü na yīxū. Rü ngēma wüxi i nanetü i Tupanana ixāxürüü tá nixī. Rü ngēxguma ngēma nanetüchumèxā rü Tupanaärü yixigu, rü ngēmawa nüxū tacüèx na guxūma i ngēma nanetü rü noxrü na yīxū. Rü ngēmaācü tá nixī i ngēma

Yudfugümaã nangupetüxü, erü wüxi i ngunexügu rü guxüma i nümagü rü Tupanacèx tá nawoegu. ¹⁷ Tupana nüxü naxo ga yema Yudfugü ga tama yaxögüchaüxü. Rü ñoma wüxi i orixchacüü i idaexürüü nixi ga yema Yudfugüxü naxoxü. Natürü nachicüü Tupana pexü nade woo tama Yudfugü na pixigüxü. Rü wüxi i naixnecüüãx i orixchacüü rü orix i toxüwa yarüñaxcuchixürüü pixigü. Rü ñuxma i pema rü ta pexü nangëxma i pechica i natanüwa i ngëma duüxügü i Tupanaärü ixigüxü. Rü Tupana rü pexü narüngüxëë rü pexü rü ta namaxëëë. ¹⁸ Natürü pema i tama Yudfugü na pixigüxü, rü tama name i pegü picuëxüü rü nüxü pixu na ngëma Yudfugüarü yexera pixigüxü. Rü ngëxguma chi ngëmaäcü pegü picuëxüügüchaügu, rü name nixi i nüxna pecuëxächie na tama petanüwa ne naxüxü ga Cristu ya pexü maxëëëcü, natürü Yudfugütanüwa nixi ga ne naxüxü. Rü ngëma Yudfugügagu nixi i Tupana pexü dexü rü pexü namaxëëëxü i ñuxmax. ¹⁹ Natürü bexmana tá ñaperügügu:

“Tupana rü marü nüxü naxo ga yema Yudfugü rü yemacèx nachicüü tüxü nade”, ñaperügügu tá. ²⁰ Ngëmaäcü aixcüma nixi ga Tupana nüxü oxü ga yema Yudfugü yerü tama nayaxögü. Rü ngëma na peyaxögüxücèxicatama nixi i nachicüü Tupana pexü dexü i ñuxmax. Rü ngëmacèx tama name i pegü picuëxüügü. ¡Natürü pexuägü na tama yema Yudfugüxü üpetüxürüü pexü üpetüxücèx! ²¹ Yerü yema Yudfugü ga noxri Tupanaärü ixigüxü, rü Tupana nüxü naxo yerü tama nayaxögü. Rü yexguma yemaäcü Tupana nüxü oxgu ga yema duüxügü rü pexü rü tá ta naxo ega täütáma peyaxögüechagu. ²² Dücèx, na ñuxäcü namecümaxü ya Tupana. Natürü tüxü napoxcu ta ega tama aixcüma yaxögügu. Rü nanapoxcue ga yema duüxügü ga chixexügu yixü, natürü pemaã rü namecüma. Natürü penaxwëxe i guxügüma nüma nanaxwëxexüäcüma pemaxë rü peyaxögü na guxügüma pemaã namecümaëchaxücèx. Erü ngëxguma tama nüma nanaxwëxexüäcüma pemaxëgu rü tama peyaxögüechagu, rü täütáma pemaã namecüma. Rü pexü rü tá ta naxo, rü tá pexü ínawogü. ²³ Natürü ngëxguma yaxögüägu i ngëma Yudfugü i ñuxma maxëxü, rü woo Tupana na nüxü oxü ga noxrix, natürü wena táxarü nanade erü nüxü nangëxma i pora na wenaxärü nadeäxücèx ega aixcüma yaxögüägu. ²⁴ Rü pema na tama Yudfugü na pixigüxü, rü tama Tupanaärü duüxügü pixigü ga noxrix. Natürü Tupana pexü nade na noxrü pixigüxücèx. Rü ñuxma na yemaäcü Tupana pexü dexü, rü ngëxguma yaxögüägu i ngëma Yudfugü, rü Tupana rü pexü nadexüärü yexera tá nüxü natauxcha na nadeäxü i ngëma Yudfugü, yerü woetama norü duüxügüchiréx nixigü ga noxrix.

Wüxi i ngunexü rü guxüma i Yudfugü tá nanayauxgü i maxü i taguma gúxü

²⁵ Pa Chaueneëgü i Yaxögüxüx, nangëxma i wüxi i ore ga noxri tama duüxügüxü nüxü nacuëxëëxü ga Tupana. Natürü chanaxwëxe i nüxü pecuëx i ngëma ore na tama nagu perüxüñüëxücèx na duüxügü i nüxü cuëxüchixü pixigüxü, rü pexicatama Tupana pexü dexü. Rü dücax, noxretama nixi i ngëma Yudfugü i aixcüma yaxögüxü. Rü ngëmaäcü tá nixi ñuxmatáta yaxögüã i guxüma i ngëma togü i duüxügü i Tupana dexü. ²⁶ Natürü ngëmawena rü guxütáma i Yudfugü rü tá ta nayaxögü, rü tá nanayauxgü i maxü i taguma gúxü. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Yima Cristu ya ínangüxüëëcü, rü Yudfugütanüwatama ne naxü. Rü nüma rü tá Yudfugüxü chixexüwa ínangüxüëë. ²⁷ Rü aixcüma norü pecaduwa tá íchanangüxüëë i ngëma Yudfugü. Rü ngëxguma tá nixi na aixcüma chayangüëëxü i ngëma chorü uneta ga üpaxüchima Abráümaã nüxü chixuxü”, ñanagürü ga Tupana. ²⁸ Natürü i ñuxma ya Tupana rü Yudfugüxü nadau na norü uwanügü yixü erü tama nayaxögü i ngëma ore i mexü. Natürü ngëmaäcü naxüpetü na pexü natauxchaxücèx na peyaxögüxü i pema i tama Yudfugü na pixigüxü. Natürü

nūma ya Tupana rü ñuxma rü ta ngēma Yudfugūxū nangechaū yerü nuxcūmaūgūxū ga norü oxigūmaā inaxuneta na nūxū tá nangūxēxū. ²⁹ Rü ngēxguma Tupana rü tacū i mexūmaā inaxunetagu, rü aixcūma nayanguxēē i ngēma, rü taguma nūxū inayarūngūma. Rü ngēxgumarūū ta i ngēxguma texécèx nacaxgu, rü taguma nūxū inayarūngūma i ngēma. ³⁰ Rü pema na tama Yudfugū pixīgūxū, rü ūpa rü tama Tupanaga pexīnūē. Natürü ñuxma na tama naga naxīnūēxū i Yudfugū, rü ngēmacèx Tupanaāxū pengechaūtümūūgū erü peyaxōgū i pemax. ³¹ Rü ngēma pexū ngupetūxūrūū nixī i ngēma Yudfugūxū nangupetūxū. Nūmagū rü tama Tupanaga naxīnūē i ñuxmax, natürü ngēmaācū nūxū nangupetū na Tupanaāxū pengechaūtümūūgūxūcèx, rü nūmagū rü ta Tupanaāxū nangechaūtümūūgūxūcèx i ñuxmax. ³² Yerü nūma ga Tupana rü guxūma ga duūxūgūmaā nanaxuegu na chixexūwa nangēxmagūxū nagagu ga norü pecadugū. Natürü yemaācū namaā nanaxuegu ga Tupana na nūxū nangechaūtümūūgūxūcèx i guxūma i duūxūgū. ³³ Rü namexēchi ya tōrū Tupana, rü poraācūxūchima tūxū narūngūxēē. Rü nūma rü nūxū nacuèxūchi erü guxūxūma nacuèx. Rü yixema rü taxucūrūwama nūxū tacuèx i tūxcūū yīxū i tūxū nadexū, rü taxucūrūwama nūxū tacuèx i guxūma i ngēma naxūxū i nūmax. ³⁴ ¿Erü texé i tatanūwa nūxū tacuèx i guxūma i ngēma tōrū Cori nagu rūxīnūxū? ¿Rü texé nūxū tacuèx na tōrū Corixū taxucūxēxū? ³⁵ ¿Rü texé tūxira tacū rü āmare tōrū Corina taxā, na yixcama nūxī tacūmaā tūxū nataeguxēēāxūcèx? ³⁶ Erü guxūma i tacū ingēxmaxū rü Tupanaxūtawa ne naxī. Rü nūma nixī ga naxūāxū ga guxūma na noxrū yīxūcèx. Rü name nixī i guxūguma nūxū ticuèxūūgū rü tanataxēē. Rü ngēmaācū yīi.

12

Pexū chacèxū na pegūtama Tupanana pexāgūxū na wūxi i āmare i maxūxū na pixīgūxūcèx

¹ Rü dūcax, Pa Chaueneēgūx, ñuxācū Tupana poraācūxūchima tamaā namecūma. Rü ngēmacèx pexū chacèxū na pegūtama Tupanana pexāgūxū na wūxi i āmare i maxūxū na pixīgūxūcèx. Rü ngēma āmare nixī i aixcūma napéxewa ūūnexū rü namaā nataāēxū. Rü ngēmaācū nixī ya Tupana i nanaxwèxexū na nūxū picuèxūūgūxū. ² Rü tama name i ñoma i nañecūāx i duūxūgūcūmagu pexī. Natürü name nixī i Tupanana pegū pexāgū na nūma pexū naxūchicūūxūcèx rü ngexwacaxūxū i peāē pexū ngēxmaxūcèx rü ngēmaācū naxcèxicatama pemaxēxūcèx. Rü ngēmaācū tá nūxū pecuèx i tacū nixī i Tupana pexū naxwèxexū na penaxūxū, rü tacū nixī i aixcūma mexū i napéxewa, rü tacū nixī i namaā nataāēxū. ³ Rü Tupana ya chomaā mecūmacū, rü choxū namu na pemaā nūxū chixuxūcèx i guxāma i pema na tama namexū na texé i petanūwa tūgū írūtaxū rü tūgūgu tarūxīnūxū na togūarū yexera tīxū. Natürü name nixī na wūxichigū meā tūgū ngugūarū maxūāxū rü tūgūgu rūxīnūxū na ñuxācū Tupana tūxna naxāxū i tūmaārū cuèx wūxigu namaā i tūmaārū ō. ⁴ Rü dūcax, rü taxūnewa nangēxma i taeru rü tachacūūgū rü taparagū rü muxūma i to i taxūneārū ngēmaxūgū. Rü wūxichigū i ngēma taxūneārū ngēmaxūgū rü nūxū nangēxma i noxrūtama puracū. ⁵ Rü ngēxgumarūū ta i yixema na yaxōgūxū, rü woo na imuxū natürü wūxitama i duūxūgū tixīgū, erü Cristuarū duūxūgū tixīgū. Rü ngēmacèx i guxāma i yixema rü yigūmūcūgū tixīgū, erü woetama wūxitama i duūxūgū tixīgū. ⁶ Rü wūxichigū i yixema, rü Tupana tūxna nanaxā i tōrū cuèx i nūma nanaxwèxexū na tūxū nangēxmaxū. Rü tanaxwèxe i meāma nagu taxī i ngēma cuèx i Tupana tūxna āxū. Rü ngēxguma tūxna naxāāgu i tōrū cuèx na norü orearū urūū ixīgūxūcèx, rü name nixī i ngēma ō i tūxū ngēxmaxūmaā tanaxū i ngēma puracū. ⁷ Rü ngēxguma tūxna naxāāgu i tōrū cuèx na togūxū rūngūxēēgūxūcèx, rü

name nixī i meāma tanaxū i ngēma. Rū ngēxguma texéna naxāāgu i tūmaārū cuèx na togūxū tangúexēxūcèx, rū name nixī i meāma tanaxū i ngēma. ⁸ Rū yíxema nūxū cuáxe na Tupanaārū oremaā togūxū tataāēxēxū, rū name nixī i meāma tanaxū i ngēma. Rū yíxema nūxū cuáxe na togūmaā tangauxū i tūmaārū ngēmaxū, rū name nixī i tūmaārū ngúchaūmaā tanaxū i ngēma. Rū yíxema āēxgacū ixīxē rū name nixī i meāma tayanguxēē i ngēma puracū. Rū yíxema nūxū cuáxe na togū tūxū ngechaūtūmūūgūxū, rū name nixī i taāēācūma tanaxū i ngēma.

Ñuxācū nanaxwèxe na namaxēxū i duūxūgū i Cristuaxū yaxōgūxū

⁹ Rū name nixī i aixcūma meāma pegū pengechaūgū i wūxichigū. ¡Rū nūxū pexo i gūxūma i ṭacū i chixexū ixīxū! ¡Rū nagu pexī i ngēma aixcūma mexū ixīxū! ¹⁰ Rū name nixī i wūxichigū pegū pengechaūgū, ñoma pegūeneēxūchixū pengechaūxūrū. Rū name nixī i naxcèx pedaugū na ñuxācū peeneēgūxū petaxēxū rū ñuxācū pegū perūngūxēxū. ¹¹ Rū tama name i cuxo ega ṭacū rū puracū cuxū namuxgu ya tórū Cori. Natūrū name nixī i curū ngúchaūmaā cunaxū i norū puracū. ¹² Rū name nixī i petaāēgū erū ípenanguxēē na Tupanaxūtawa pengugūxū. Rū ngēxguma ṭacū rū ngúxū pexū ngupetūgu, rū name nixī i yaxna namaā pexīnūē. ¡Rū tama name i nūxū perūchaue na peyumūxēgūxū! ¹³ Rū ngēxguma nūxū pedēuxgu na ṭacū nūxū taxuxū i ngēma togū i yaxōgūxū, rū name nixī i nūxū perūngūxēē. ¡Rū meā penayaxu i ngēma duūxūgū i pexūtagu naxīānexū! ¹⁴ Rū ngēxguma chi texé chixri pemaā ūpetūgu, rū name nixī i tūmacèx peyumūxēgū na meā tūxū naxūpetūxūcèx. Rū ngēmaācū name nixī i Tupanana tūmacèx peca na tūxū nangūxēxūcèx rū tama tūxū napoxcuxūcèx. ¹⁵ ¡Rū wūxigu tūmamaā petaāēgū ya yíxema taāēgūxe! ¡Rū wūxigu tūmamaā pexauxe ya yíxema ngechaūgūxe rū auxexe! ¹⁶ ¡Rū meā pegū pengechaūgū i wūxichigū! ¡Rū tama pegū picuèxūūgū! ¡Rū namaā pegū pewūxiguxēē i ngema tama nūgū icuèxūūgūxū! ¡Rū tama pegūgu perūxīnūē na togūarū yexera nūxū cuèxūchigūxū na pixīgūxū! ¹⁷ Rū ngēxguma texé chixexū pemaā ūxgux, ¡rū tāūtāma chixexūmaā pexūtanū! Natūrū name nixī i naxcèx pedau na mexū pexūxū i gūxū i duūxūgūpēxewa. ¹⁸ ¡Rū naxcèx pedau na gūxūma i duūxūgūmaā meā pemaxēxū rū namaā na iperūngūxmūxūcèx i gūxūguma! ¹⁹ Pa Chaueneēgū ya Pexū Changechaūgūxe, tama name i pegūtama pexūtanū ega texé ṭacū rū chixexū pemaā ūxgu. Natūrū name nixī i Tupanamēxēgu penaxū i ngēma na nūma napoxcuāxūcèx. Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū ñanagūrū:

“Rū choxmēxwa nangēxma na duūxūgūxū chapoxcuxū i norū chixexūcèx. Rū choma tá nūxū chanaxūtanū i ngēma duūxū i chixexū ūxū”,

ñanagūrū ya tórū Cori. ²⁰ Rū ngēxguma ṭacū rū chixexū cumaā naxūxgu i togū, rū tama name i chixexūmaā cunataeguxēē. Natūrū name nixī i nagu quixū i Tupanaārū ore i ñaxū,

“Rū ngēxguma curū uwanū taiyèxgu, ¡rū nachibūxēē! Rū ngēxguma yaṭawaxgu, ¡rū naxaxēē! Erū ngēxguma ngēmaācū cunaxūxgu, rū poraācū tá cunaxānexēē”, ñaxū. ²¹ Rū ngēxguma togū chixexū cumaā ūxgux, rū name nixī i cuxuāē na tama chixexūgu cunguxūcèx. Rū name nixī na mexū cuxūxū namaā i ngēma duūxū. Rū ngēmaācū tá icuyanaxoxēē i ngēma chixexū i cumaā naxūxchaūxū.

13

¹ Rū name nixī i gūxūma i duūxūgū rū meā nórū āēxgacūga naxīnūē. Erū Tupana nixī ya nūxū unetacū i gūxūma i āēxgacūgū. Erū nataxuma i āēxgacū i tama Tupana ingucuchixēxū. ² Rū ngēmacèx, texé ya tama tūmaārū āēxgacūga ñnūchaūxē, rū Tupanaga nixī i tama taxīnūxū. Rū yíxema tama naga ñnūēchaūxē, rū tá tapoxcue.

³ Erü ngēma ãëxgacügü rü tama ngēma mexŭ ügüxŭärü poxcuruŭ nixĩ, natürü ngēma chixexŭ ügüxŭärü poxcuruŭ nixĩ. Rü ngëxguma cunaxwèxegu na tama nüxŭ cumuŭxŭ i wüxi i ãëxgacü, rü name nixĩ i meã cumaxŭ. Rü nüma i ãëxgacü rü tá cumaã nataãë. ⁴ Erü nüma i ãëxgacü rü Tupanaärü ngŭxëëruŭ nixĩ rü ngëmacèx nanamu na cuxŭ nangŭxëëxŭcèx. Natürü ngëxguma chixri cumaŭxgu, rü ngëxguma tá waxi nixĩ i nüxŭ cumuŭxŭ. Erü nüma i ãëxgacü rü tama natüçexma nixĩ na nüxŭ nangëxmaxŭ i pora na cuxŭ napoxcuxŭ. Erü woetama Tupana nanamu na napoxcuãxŭcèx i ngēma duŭxŭ i chixri maxŭxŭ. ⁵ Rü ngëmacèx name nixĩ i naga cuxĩnü i curü ãëxgacügü. Rü tama ngēma poxcuxŭ na cumuŭxŭcèxicatama nixĩ i namexŭ na naga cuxĩnüxŭ, natürü name nixĩ i naga cuxĩnü erü marü nüxŭ cucuèx na namexŭ i ngēma. ⁶ Rü ngëmacèx name nixĩ i meã nüxŭ penaxütanü i ngēma dïëru i perü ãëxgacügücèx ixixŭ i ngēma nümagü nagu naxunetaxŭëxpŭx na nüxŭ penaxütanüxŭcèx. Erü ngēma ãëxgacügü rü Tupanaãxŭ nixĩ i napuracüexŭ i ngëxguma naxŭãgu i ngēma puracü na pemaã inacuáxŭ. ⁷ Rü wüxichigü i ngēma ãëxgacügü, rü name nixĩ i nüxna penaxã i ngēma nüxna üxŭ. ¡Rü nüxŭ penaxütanü i ngēma dïëru i perü ãëxgacügü nagu unetaxŭëxpŭx na nüxŭ penaxütanüxŭ! ¡Rü penaxŭx i ngēma ãëxgacügü puracü i perü ãëxgacügü pexŭ muxŭ na penaxŭxŭcèx! ¡Rü nüxŭ pengechaŭgü rü naga pexĩnüë i ngēma perü ãëxgacügü! Erü ngēmaãcü nixĩ i namexŭ na penaxŭxŭ. ⁸ Rü tama name i texéaxŭ ãacü pengetanü. Natürü nangëxma i wüxitama i ngetanü i taguma tüxŭ ingutanüxŭ. Rü ngēma nixĩ na yigü ingechaŭgüxŭ. Rü ngëmacèx ya yíxema aixcüma tümamücüxŭ ngechaŭxë rü marü tayanguxëë i guxŭma i ngēma Tupana tüxŭ muxŭ. ⁹ Rü ñanagürü i Tupanaärü mugü:

“¡Rü tãütáma naĩ i ngemaã icupe! ¡Rü tãütáma cumáëta! ¡Rü tãütáma cungix! ¡Rü tãütáma toguãxärü ngëmaxŭ cuxŭ nangüchaŭ!”

ñanagürü. Natürü ngēma mugü rü guxŭma i togü i Tupanaärü mugümaã rü wüxigu nanu nagu i norü ore i ñaxŭ:

“¡Rü nüxŭ nangechaŭ i cumüçü na cugütama cungechaŭxŭrüŭ!”

ñaxŭ. ¹⁰ Rü yíxema tümamücüxŭ ngechaŭxë, rü taxuŭma i chixexŭ namaã taxü. Rü ngëmacèx i ngëxguma tamücüxŭ ingechaŭgu, rü aixcüma tayanguxëë i Tupanaärü mugü. ¹¹ Rü name nixĩ i tanaxü i guxŭma i ngēma, erü ñomaŭcüü rü nangëxma i muxŭma i guxchaxŭgü. Rü name nixĩ i pegü ípemexëë rü paxa penaxü i tórü Coriarü puracü. Erü ñuxma rü noxri yaxögüguarü yexera ningaicamachigü i ngēma ngunexŭ i nagu tá taxcèx nataeguxŭ ya tórü Cori. ¹² Rü woo na naporaxŭ i Chataná i ñoma i naãnewa i ñuxmax, natürü paxa tá nagux i ngēma, rü paxa tá ínangu ya Cristu na nügüxŭtawa tüxŭ nagagüxŭcèx. Rü ngëmacèx name nixĩ i nüxŭ tarüxoe i guxŭma i chixexŭ ixügüxŭ. Rü ñuxma na nüxŭ icuáxŭ i Tupanaärü ore, ¡rü ngŭxã yigüna tadaugü na tama nagu iyixŭcèx i ãacü rü chixexŭgü! ¡Rü ngŭxã meã tamaxë na ngēmaãcü nüxŭ rüyexeragüxŭcèx i guxŭma i chixexŭ! ¹³ ¡Rü ngŭxã mexŭ taxügü rü meã tamaxë! Erü aixcüma Cristuarü duŭxŭgü tixŭgü, rü tanaxwèxe i nüma nanaxwèxexŭãcüma tamaxë. Rü tama name na ingãxëxŭ rü na naxügüxŭ i petagü i chixexŭ i duŭxŭgü nawa aŭgatanüxŭ. Rü tama name i tingëãëmære rü éxna to i chixexŭ taxügü, rü bai na yigü ichoxŭgagüxŭ, rü bai i togüchi ixaixŭ naxcèx i norü ngëmaxŭgü. ¹⁴ Natürü name nixĩ i nacümagu pexĩ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü nüxna naxcèx peca na pexŭ nangŭxëëxŭcèx na meã naxcèx pemaxëxŭcèx. Rü tama name i naxcèx pedaugü na ñuxãcü pexeneärü ngüchaŭ na pexügüxŭ.

14

Tama name i nūxū quixu i cueneē i yaxōxū

¹ Rū ngēxguma petanūgu naxāxchaūgu i wūxi i peeneē i tama perūū meā Tupanaārū orexū cuāxū, rū name nixī i meā penayaxu. Natürü tama name i namaā pegü pechoxūga naxcèx i nacūmagü i nagu yaxūxū i Tupanapéxewa. ² Rū dücax, nangēxma i ñuxre i taeneēgü i nagu rüxīnūēxū na namexū na guxūraūxū i òna nangōxgūxū. Natürü nangēxma i togü i taeneēgü i tama aixcūma meā Tupanaārū orexū cuèxgūxū i tama namachi ngōxgūchaūxū. Rū nūmagü nūxū nacuèxgūgu rū Tupanapéxewa nachuxu na tacü rū namachi nangōxgūxū, rū ngēmacèx nixī i nabü rū orixgūxicatama nangōxgūxū. ³ Rū ngēxguma tangēxmagu ya texé ya namachi ngóxē, rū tama name i nūxū taxoox i ngēma togü i duūxūgü i tama namachi ngōxgūxū. Rū ngēxgumarūū ta ya yíxema tama namachi ngóxē, rū tama name na nūxū tixuxū i ngēma duūxūgü i namachi ngōxgūxū, erü nūmagü rū ta Tupanaārū duūxūgü nixīgü. ⁴ Rū texé quixī i cuma rū ngēmacèx nūxū quixu i to i coriarü duūxūgü? Rū dücax, pemaā nūxū chixu rū ngēma norü cori tá nixī i nangugūxū rū ngoxi mexū naxūx i ngēma norü duūxū, rū éxna tama. Rū ngēma duūxū rū Tupanapéxewa rū tá name, erü nūma ya tórü Cori ya Cristu rū nūxū nangēxma i pora na nügücèx namexēāxū i ngēma duūxū. ⁵ Rū dücax, nangēxma i ñuxre i duūxūgü i nagu rüxīnūēxū na ngūxchigaarü ngunexū rū togü i ngunexūārü yexera namexū na nagu Tupanaxū yacuèxūgūxū. Rū nangēxma i togü i duūxūgü i nagu rüxīnūēxū na guxūma i ngunexūgü rū nawūxiguxū i Tupanapéxewa. Natürü wūxichigü i yixema rū tanaxwèxe i meā taāēwa nūxū tacuèx na aixcūma Tupanapéxewa namexū i ngēma taxūxū rū tixōxū. ⁶ Rū yíxema duūxē ya tacü rū ngunexū Tupanacèx íxūxūchixe, rū ngēmaācü tanaxū na ngēma ngunexūgu tórü Corixū ticuèxūūxūcèx. Rū yíxema namachi ngóxē, rū ngēmaācü tanangōx na tórü Corixū ticuèxūūxūcèx, rū Tupanana moxē taxā naxcèx i ngēma tangóxū. Rū yíxema tama namachi ngóxē, rū ngēmaācü tanaxū na tórü Corixū ticuèxūūxūcèx, rū tūma rū ta Tupanana moxē taxā naxcèx i ngēma nabü i tangóxū. ⁷ Rū ñuxma na ñoma i naānewa imaxēxū, rū taxúema tügüçèxtama tamaxū rū éxna tügüçèxtama tayu. ⁸ Erü ñuxma na imaxēxū, rū tórü Coriarü ngúchaū na ixügüxūcèx nixī i imaxēxū. Rū ngēxguma iyuegu, rū ngēma rū ta tórü Coriméxēwa nangēxma. Rū ngēmaācü nūxū tadau rū woo imaxēgu rū éxna woo iyuegu, rū tórü Coriarü duūxūgü tixīgü, rū naméxwa tangēxmagü. ⁹ Rū yemacèx nixī ga nayuxū ga Cristu rū wenaxārü namaxūxū na tūmaārü Cori yīxūcèx ga guxāma ga guxema yaxōgūxe ga marü yuexe rū guxāma ya yíxema yaxōgūxe ya ñuxma rū ta maxēxē. ¹⁰ Rū ngēmacèx Pa Chaueneēx, ¿rū tūxcūū i nūxū quixuxū i cueneē i yaxōxū? Rū cumax, Pa To i Chaueneēx, ¿rū tūxcūū i nūxū cuxoxū i cueneē? Erü guxātáma i yixema rū Tupanapéxewa tá tangugü na nūma tūxū nangugūxūcèx rū ngoxi ime rū éxna tama. ¹¹ Erü Tupanaārü ore i ūmatūxūwa rū ñanagürü ya tórü Cori:

“Ngēma aixcūma na chamaxūxūrūū tá ta nixī i aixcūma guxūtáma i duūxūgü chopéxegu caxápūxūgūxū, rū guxūtáma choxū icuèxūūgūxū”,
ñanagürü. ¹² Rū ngēmaācü nūxū tacuèx na wūxichigü i yixema rū aixcūma tá Tupanapéxewa na ingugūxū na namaā nūxū ixūxūcèx na ñuxācü imaxēxū rū tacü na ixūxū.

Tama name i chixexūgu cunanguxēē i cueneē i yaxōxū

¹³ Rū ngēmacèx nixī, Pa Chaueneēgūx, i tama namexū na tamüçügūxū ixuechaū. Natürü narūmemaē nixī i nūxū perūxoe i guxūma i tacü i peeneēgūxū pecadugu yixēxū rū éxna norü òxū chixexēxū. ¹⁴ Choma nūxū chacuèx rū nataxuma i òna i Tupanapéxewa chixexū. Rū aixcūmaxūchi nūxū chacuèx i ngēma erü tórü Cori ya

Ngechuchu ya Cristuarü duïxũ chixĩ, rü nüma choxũ nüxũ nacuèxèẽ i ngẽma. Natürü ngëxguma chi texé nagu rüxĩnũgu na tama Tupanapéxewa namexũ i ƭacü rü õna na tangóxũ, rü name nixĩ i noxtacüma tama na tanangóxũ ega nagu tarüxĩnũgu na tama namexũ i ngẽma. ¹⁵ Rü ngëxguma ngẽma cungóxũcèx tũmaãewa cunanguxèẽgu ya cueneẽ, rü cumaã nüxũ chixu rü tama aixcüma tüxũ cungechaũ. Rü tama name i ngẽma cungóxũgagu chixexũgu tüxũ cunguxèẽ rü tüxũ icuyarütauxèẽ ya yíxema cueneẽ ya Cristu tũmacèx yuxe. ¹⁶ Rü ngẽmacèx, woo cuxcèx namexgu i ngẽma cuxüxũ, natürü tama name na cunaxüamaxũ ega ngẽmacèx togü tá cuxũ ixuxgu na pecadu yĩxũ i ngẽma cuxüxũ. ¹⁷ Rü ngẽma Tupanapéxewa na imexüçèx rü tama ƭacü rü õna na ingóxũ rü éxna ƭacü rü axexũ na ixaxüxũgagu nixĩ. Natürü napéxewa na imexüçèx rü tanaxwèxe i Naãẽ i Üünexũãrũ ngũxèẽmaã meã tayanguxèẽ i ngẽma Tupana naxwèxexũ rü yigũmaã itarüngüxmüẽ rü aixcüma tataãègü napéxewa ya Tupana. ¹⁸ Rü yíxema ngẽmaãcü Cristucèx maxúxẽ, rü Tupana rü tũmamaã nataãẽ, rü guxũma i duïxũgü rü ta tũmamaã nataãègü. ¹⁹ Rü ngẽmacèx, ñngĩxã naxcèx tadaugü i guxũma i nacüma i mexũ i yigũmaã tüxũ rüngüxmüèxèxũ! ;Rü ngĩxã yigü tarüngüxèẽ na yexeraãcü iyaexüçèx i tórü õwa rü Tupanaãrũ orewa! ²⁰ Rü tama name i ƭacü rü õna na cungóxũgagu icuyanax-oxèẽ i Tupanaãrũ puracü i cueneẽãrũ maxüwa. Rü aixcüma nixĩ i guxũma i õnagü i namexũ i Tupanapéxewa. Natürü wüxi i chixexũ nixĩ ega ngẽma õna i ingóxũgagu chixexũgu nayixèẽgu i taeneègü. ²¹ Rü ngẽmacèx tama name i cunangõx i namachi, rü éxna cuyaxaxü ya binu, rü éxna cunaxü i ƭacü i to, ega ngẽmagagu chixexũgu cunanguxèẽgu i cueneẽ i yaxõxũ. ²² Rü ngëxguma cuma nagu curüxĩnũgu na namexũ na cunangóxũ i ngëxũrüüxũmare i õna, rü Tupanapéxewa rü name nixĩ i cuxicatama nüxũ cucuèx i ngẽma. Rü tataãẽ ya yíxema tũmaãewa nüxũ cuáxe na Tupanapéxewa namexũ i ngẽma taxüxũ. ²³ Natürü ngëxguma wüxie nagu rüxĩnũgu na tama namexũ i Tupanapéxewa na ƭacü rü õna na tangóxũ, rü pemaã nüxũ chixu rü chixexũ taxü ega tanangõxomagü, erü tũmaãewa nagu tarüxĩnũ na tama aixcüma namexũ i ngẽma taxüxũ. Rü guxũma i ngẽma tũmaãewa nagu tarüxĩnũxũ na nachixexũ rü aixcüma pecadu taxü ega tanaxüamagu.

15

Name nixĩ i cumüçüxũ cutaãxèxèẽ

¹ Rü yixema na iporaexũ i tórü õwa, rü name nixĩ i nüxũ tarüngüxèẽ i ngẽma tamüçügü i turaexũ i norü õwa. Rü tama name i yigüguxicatama tarüxĩnũẽ rü tóxrüçèxicatama tadaugü. ² Natürü wüxichigü i yixema rü name nixĩ i taeneẽãxũ tanangúchaũxèẽ na ngẽmaãcü nüxũ rüngüxèẽxüçèx na yexeraãcü yaxõõxüçèx. ³ Yerü woo ga Cristu rü tama noxrütama ngúchaũ naxü. Natürü nayanguxèẽ ga yema Tupanaãrũ ore ga ñaxũ: “Pa Chaunatüx, rü ngẽma duïxũgü i cumaã guxchigagüxũ, rü chomaã nixĩ i naguxchigagüxũ”, ñaxũ. ⁴ Rü guxũma ga yema nuxcüma ümatüxũ ga Tupanaãrũ orewa, rü naxümatü na tüxũ nanguxèẽxüçèx na taguma nüxũ rüxoexũ ega woo ƭacü rü guxchaxũ tüxũ üpetügu. Rü yema Tupanaãrũ ore rü naxümatü na tüxũ nataãèxèẽxüçèx rü tüxũ nüxũ nacuèxèẽxüçèx na aixcüma Tupanaãrũ ixigüxũ. ⁵ Rü Tupana nixĩ ya tüxũ rüngüxèẽcü na yaxna namaã ixĩnũèxüçèx i guxũma i guxchaxũgü. Rü nüma nixĩ i tüxũ nataãèxèẽxũ. Rü chanaxwæe i nüma ya Tupana pexũ narüngüxèẽ na aixcüma ngẽma Cristu pexũ naxwæexũãcüma pemaxèxũ. ⁶ Rü chanaxwèxe na ngẽmaãcü pemaxèxũ na guxãma i pema rü wüxigu nüxũ picuèxüüçüxüçèx ya Tupana ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

Duūxūgū i tama Yudūgū ixīgūxūmaā nūxū nixu i ore i mexū

⁷ Rū ngēmacèx, yema Cristu pexū na dexūrūū rü name nixī i wūxichigū meā pegū peyaxu na ngēmaācū Tupanaxū yacuèxūūgūxūcèx i duūxūgū. ⁸ Rū pemaā nūxū chixu rü Cristu nūma naxū na Yudūgūxū yanangūxēxūcèx, na yemaācū yanguxēēxūcèx ga yema uneta ga nuxcūmaūgūxū ga tórū oxigūmaā nūxū yaxuxū ga Tupana. Rū yemaācū ga Cristu rü tūxū nūxū nadauxēē na aixcūmacū na yīxū ya Tupana rü aixcūma yanguxēēxū i ngēma norū uneta. ⁹ Rū yexgumarūū ta ga Cristu rü nūma naxū naxcèx i ngēma duūxūgū i tama Yudūgū ixīgūxū na nūmagū rü ta Tupanaxū yacuèxūūgūxūcèx naxcèx na poraācū Tupanaāxū nangechaūtūmūūgūxū. Rū yemachiga nixī ga yema Tupanaārū ore ga Dabí ūmatūxū ga ñaxū:

“Rū ngēmacèx guxū i nachīūānecūāx i duūxūgūpéxewa tá cuxū chīcūxūū. Rū tá chorū wīyaewa cuxū chataxēē”,

ñaxū. ¹⁰ Rū toxnamana i Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rü ñanagürü:

“Pa Duūxūgū i Tama Yudūgū Ixīgūxū, rü name nixī i pema rü wūxigu chorū duūxūgū i Yudūgūmaā petaāgū”,

ñanagürü. ¹¹ Rū toxnamana, rü ñanagürü ta:

“Pa Duūxūgū i Tama Yudūgū Ixīgūxū, rü name nixī i nūxū picuèxūūgū ya tórū Cori. Rū Pa Guxūma i Nachīūānecūāx i Duūxūgūx, rü name nixī i penataxēē”,

ñanagürü. ¹² Rū Ichaxía rü ta nanaxūmatū rü ñanagürü:

“Rū Dabí nanatū ya Ichaíwa tá ne naxū i wūxi i nataa i tá Cristu ixīxū. Rū nūma tá nixī i norū āēxgacū yīxū i guxūma i ngēma duūxūgū i tama Yudūgū ixīgūxū. Rū ngēma duūxūgū rü tá aixcūma nūxū nayaxōgū rü tá ínananguxēēgū na yimagagu Tupana nūxū rüngūxēēgūxū”,

ñanagürü. ¹³ Rū ñuxma i pema na nūxū peyaxōgūxū rü chanaxwèxe i poraācū pexū nataāxēē ya yima Tupana ya pexū rüngūxēēcū na meā Cristuxū ípenanguxēēgūxūcèx. Rū ngēmaācū i Tupanaāē i Ūūnexū rü tá pexū naporaexēē na yexeraācū Cristuxū ípenanguxēēgūxūcèx. ¹⁴ Pa Chaueneēgūx, meāma nūxū chacuèx na guxū i duūxūgūmaā pemecūmaxū, rü aixcūma Tupanaxū na pecuáxū, rü aixcūma meāma pegū pixucuxēgūxū. ¹⁵ Natūrū ñāā poperawa rü meāma pexcèx chanaxūmatū i ñuxre i Tupanaārū ucuxēgū, erū tama chanaxwèxe i nūxū ipeyarūngūmaē. Rū tama chamuū na pexcèx chanaxūmatūxū i ngēmachiga yerū Tupana nixī ga choxū mucū na pemaā nūxū chixuxūcèx. ¹⁶ Rū nūma nixī ga choxū namuxū na Ngechuchu ya Cristuarū puracū chaxūxūcèx i natanūwa i ngēma duūxūgū i tama Yudūgū ixīgūxū. Rū ngēma puracū ga nawa choxū namuxū nixī na ngēma duūxūgūmaā nūxū chixuxū i ore i mexū na Tupanaxūtawa chanagagūxūcèx, na wūxi i āmare i Tupana namaā taāxū i ngēma duūxūgū i Naāē i Ūūnexū imexēēgūxū. ¹⁷ Rū ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarū duūxū na chīxū, rü ngēmacèx chataāē namaā i ngēma puracū i Tupanaāxū chaxūxū. ¹⁸⁻¹⁹ Rū ñuxma rü yema Cristu chorū maxūwa ūxūchigaxūxīcatama nixī i chixuxū. Rū nūma nixī ga choxū nangūxēēxū na Tupanaxūtawa chanagagūxūcèx ga yema duūxūgū i tama Yudūgū ixīgūxū, na nūmagū rü ta Tupanaga naxīnūēxūcèx. Rū yemaācū chorū oremaā, rü chorū puracūmaā, rü cuèxruūgū ga taxū ga Tupana ūxūmaā, rü Naāē i Ūūnexūārū poramaā Tupanaxūtawa chanagagū ga yema duūxūgū. Rū yemaācū Yerucharéūwa rü guxūwama ñuxmata Ilíricuarū naānewa meāma chayanguxēē na nūxū chixuxū ga yema ore i tūxū maxēxēxū i Cristuchiga. ²⁰ Rū yemaācū chapuracū na nūxū chixuxūcèx ga Tupanaārū ore i mexū ga ngextá taguma ñuxgu Cristuchigaxū ínaxīnūēxūwa ga duūxūgū. Yerū tama chanaxwèxe ga marū togū nūxū íxuxūwa rü duūxūgū marū nūxū

ícuáxūwa nūxū na chixuxū ga yema ore. ²¹ Rū yemachiga nixī ga Tupanaārū ore ga Ichaxía ūmatūxū ga ñaxū:

“Rū yíxema taguma Cristuchigaxū cuèxgūxe, rū taguma nachigaxū ñnūxē, rū tá nūxū tacuèxgū i nachiga”,
ñaxū.

Pauru rū Dumawa naxūxchaū

²² Rū yema toxnamana na chapuracūxūcèx nixī ga taxucūruwa petanūwa chaxūxū woo muēxpūxcūnachiréx yéma chaxūxchaū. ²³ Natürü ñuxma na marū chanaguxēxū i ngēma puracū i toxnamana, rū nagu charūxīnū na petanūwa chaxūxū. Yerū ñuxgumamatama nixī ga nagu charūxīnūchaxū na petanūwa chaxūxchaūxū. ²⁴ Rū ngēxguma Españawa chaxūxgu, rū nagu charūxīnū na woe pexūtagu íchidauxū. Rū nagu charūxīnū na ñuxre i ngunexū ngēxma petanūgu charūxāxū. Rū wūxi i chorū taāē tá nixī i ngēma. Rū ngēmawena rū chanaxwèxe i choxū perūngūxēē na Españawa chaxūxūcèx. ²⁵ Natürü i ñuxma rū Yerucharéūwa tá chaxū, na ngēma chanangexūcèx i ñuxre i dīeru naxcèx i taeneēgū i ngēma ngēxmagūxū. ²⁶ Erū ngēma taeneēgū i yaxōgūxū i Machedóniāanewa rū Acayaanewa ngēxmagūxū, rū norū ngúchaūmaā nagu narūxīnūē na ngīxū nanutaquēxegūxū i ñuxre i dīeru na ngēmaācū nūxū nangūxēēgūxūcèx i taeneēgū i nūxū nataxuxū i Yerucharéūwa ngēxmagūxū. ²⁷ Rū ngēma taeneēgū i Machedóniācūāx rū Acayacūāx rū norū me nixī na ngēmaācū naxūgūāxū. Rū ngēma duūxūgū rū aixcūma nūxū nangēxma i norū ngetanū i taeneēgū i Yudfugūtanūwa. Erū ngēma taeneēgū i Yudfugūgagu nixī i ngēma togū i duūxūgūtanūwa nanguxū i Tupanaārū ore. Rū ñuxma rū name nixī i ngēma togū i duūxūgū rū norū ngēmaxūmaā taeneēgū i Yudfugū i yaxōgūxūxū narūngūxēēgū. ²⁸ Rū ngēxguma chanaguxēēgu i ngēma puracū, rū ngēxguma taeneēgū i Yudfugūna marū ngīxū chaxāxgu i ngēma dīeru, rū Españawa tá chaxū. Rū ngēxguma ngēma chaxūxgu, rū tá woe pexūtagu íchidau. ²⁹ Rū nūxū chacuèx rū ngēxguma petanūwa changuxgu, rū wūxigu tá tataāēgū, erū nūma ya Cristu tá tūxū nataāēxēē i ngēxguma ngēmaācū wūxiwa ingēxmagūgu. ³⁰ Pa Chaueneēgūx, tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu, rū ngēma na Naāēārū ngūxēēmaā choxū pengechaūxūgagu pexū chacèxū na Tupanana chauxcèx peçaxū i perū yumūxēwa. Rū ngēmaācū tá choxū perūngūxēē nawa i ñaā puracū i Tupana choxna āxū. ³¹ ¡Rū Tupanana peça na choxū ínapoxūxūcèx nūxna i ngēma Yudfugū i Yudēaanewa ngēxmagūxū i tama yaxōgūxū! ¡Rū nūxna peça naxcèx i ngēma taeneēgū i yaxōgūxū i Yerucharéūwa ngēxmagūxū, na taāēācūma nayauxgūāxūcèx i ngēma dīeru i ngēma naxcèx changexū! ³² Rū ngēmaācū ngēxguma Tupana naxwèxegu, rū taāēācūma petanūwa tá changu, na wūxigu pemaā chataāēxūcèx. ³³ Rū chanaxwèxe na pemaā inaxūxū ya Tupana ya tūxū taāēxēcū. Rū ngēmaācū yī.

16

Pauru rū nūxū narūmoxē ga yema duūxūgū ga yaxōgūxū ga Dumawa yexmagūxū

¹ Rū ñuxma na petanūwa naxūxchaūxū i taeyèx i Febe, rū pemaā ngīxū chixu rū wūxi i taeyèx i mecū iyixī. Erū ngīma rū nūxū irūngūxēē i ngēma yaxōgūxū i Chēcreaarū ñanewa ngēxmagūxū. ² Rū chanaxwèxe i meā ngīxū peyaxu, naegagu ya tórū Cori ya Ngechuchu, erū ngēma nixī i mexū na penaxūxū namaā i guxūma i yaxōgūxū. Rū chanaxwèxe i guxūma i tacū i ngīxū taxuxūwa rū ngīxū perūngūxēē, erū ngīma rū poraācū togūxū irūngūxēē, rū choxū rū ta irūngūxēē. ³ ¡Rū nūxū perūmoxēgū i Prisila rū Aquiru! Rū nūmagū rū chomūcūgū nixīgū i Ngechuchu ya Cristuarū puracūwa. ⁴ Rū nūmagū rū āncūmaxūwa nichocu na chauétūwa nachogūxūcèx, na tama chayuxūcèx ga chomax. Rū ngēmacèx moxē nūxna chaxā. Rū tama chaxicatama moxē naxcèx

nüxna chaxã, natürü moxë nüxna naxãgü ta i guxüma i taeneëgü i yaxögüxü i tama Yudügu ixīgüxü. ⁵ ¡Rü nüxü perümoxëgü ta i guxüma i taeneëgü i Aquirupatawa ngutaquëxegüxü! ¡Rü ngëxgumarüü ta nüxü perümoxëgü ya chomücü ya nüxü changechaücü ya Epenétu! Rü nüma nixi ga nüxira Cristuaxü yaxödxü ga Áchiaanewa. ⁶ ¡Rü ngixü perümoxëgü i María ga poraacü petanüwa Tupanaaxü puracücü! ⁷ ¡Rü nüxü perümoxëgü i chautanüxügü i Aüdrünicu rü Yüniã ga wüxigu chomaã poxcuexü! Rü nümagü nixi i yatügü i aixcüma Tupana imugüxü i guxüma i yaxögüxü nüxü ngechaügüxü. Rü nümagü rü nüxira chauxüpa Cristuaxü nayaxögü. ⁸ ¡Rü nüxü perümoxëgü ya Aüpriátu ya chomücü ya nüxü changechaücü ya chauxrüü tórü Coriaxü yaxöcü! ⁹ ¡Rü nüxü perümoxëgü ya Urubánu ya tomücü ixücü i Cristuarü puracüwa! ¡Rü ngëxgumarüü ta nüxü perümoxëgü ya Estaqui ya nüxü changechaücü! ¹⁰ ¡Rü nüxü perümoxëgü ya Apere ya aixcüma tüxü nüxü dauxëcü na ñuxacü Cristuaxü yaxödxü! ¡Rü ngëxgumarüü ta nüxü perümoxëgü i Aritüburutanüxügü! ¹¹ ¡Rü nüxü perümoxëgü i chautanüxü i Erudiú! ¡Rü ngëxgumarüü ta nüxü perümoxëgü i Narsíchutanüxü i tórü Coriaxü yaxögüxü! ¹² ¡Rü ngixü perümoxëgü i Trifena rü Trifocha! Rü ngimagü rü tórü Coriaxü ipuracü. ¡Rü ngëxgumarüü ta ngixü perümoxëgü i taeyèx i Péchida i ngixü ingechaügücü! Rü ngima rü marü poraacü tórü Coriaxü ipuracü. ¹³ ¡Rü nüxü perümoxëgü ya Rufu ya aixcüma meã tórü Coriaxü yaxöcü! ¡Rü ngëxgumarüü ta ngixü perümoxëgü i naë ga chauerüü chomaã ixücü! ¹⁴ ¡Rü nüxü perümoxëgü i Achícritu, rü Peregüte, rü Erme, rü Patroba, rü Erma, rü guxüma i togü i taeneëgü i natanüwa ngëxmagüxü! ¹⁵ ¡Rü nüxü perümoxëgü ta i Firórugu, rü Yúria, rü Neréu, rü naëyèx, rü Oripa, rü guxüma i togü i taeneëgü i yaxögüxü i natanüwa ngëxmagüxü! ¹⁶ Rü chanaxwèxe i pegü pengechaügüacüma pegü perümoxëgü i wüxichigü. Rü guxüma i ngëma yaxögüxü i toxnamana ngëxmagüxü, rü pexü narümoxëgü. ¹⁷ Pa Chaueneëgüx, pexü chacèxü na pegüna pedaugüxüçèx nüxna i ngëma duüxügü i pexü itoyechaüxü rü chixexügu pexü yixëëgüchaüxü. Erü ngëma duüxügüarü nguxëëtae rü tama namaã nawüxigu i ngëma nguxëëtae ga noxri peyaxgüxü ga yexguma noxri peyaxögügu. Rü name nixi i noxtacüma nüxna pixigachi i ngëma duüxügü rü tama natanügu pexägu. ¹⁸ Erü ngëma duüxügü rü tama tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü ngüchaü naxügü, natürü noxrütama ngüchaü nixi i naxügüxü. Rü ore i tauxchaxügümaã nayaxucüxëgü i duüxügü, rü ngëmaacü nanawomüxëëgü i ngëma duüxügü i tama meã nüxü cuëxgüxü. ¹⁹ Rü guxüma i duüxügü nüxü nacüxëgü na aixcüma meã Tupanaga pexinüëxü i pemax. Rü ngëmacèx pemaã chataãe i chomax. Rü chanaxwèxe na meã nüxü pecuáxü i tacü nixi i mexü i Tupanapéxewa na penaxüxüçèx i ngëma. Natürü ngëma Tupanapéxewa chixexü, rü ¡nüxna pixigachi na tama nagu peyixüçèx! ²⁰ Rü ngëxguma ngëmaacü meã pemaxëgu rü nüma ya Tanatü ya Tupana ya tüxü taãëxëcü rü tá pexü naporaëxë na aixcüma nüxü perüyexeraxüçèx i Chataná. Rü chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pemaã inarüxäx rü pexü narüngüxëë. ²¹ Rü pexü narümoxë ya Timutéu ya chomücü ixücü i Tupanaarü puracüwa. Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxëgü i chautanüxügü i Dúchiu, rü Yachóü rü Sochípatru. ²² Rü choma i Téchiu na chanaxümatüxü i ñaã popera, rü choma rü ta pexü charümoxë naegagu ya tórü Cori. ²³ Rü pexü narümoxë ta ya Gayu ya napatawa changëxmacü. Rü nüma rü inanaxã ya daa napata na nawa nangutaquëxegüxüçèx i guxüma i yaxögüxü. Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxëgü i Eratu i daa ñañearü dñeruarü dauruü ixixü, rü taeneë i Cuarto. ²⁴ Rü chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë i guxãma i pemax. Rü ngëmaacü yíi.

Pauru rü Tupanaxũ yacuèxũũãcüma nanaguxẽẽ i norü popera

²⁵⁻²⁶ ¡Rü ñuxmax, rü ngĩã nüxũ ticuèxũũgü ya Tanatü ya Tupana! Rü nüma nüxũ nangẽxma i pora na pexũ naporaexẽẽxũcèx na meã peyaxõgüamaxũcèx i ngẽma norü ore i tüxũ maxẽẽxũ tamaã nüxũ ixuxũrüũ. Rü ngẽma nixĩ i ore i guxũwama nüxũ chixuxũ rü namaã changúexẽẽtaexũ i Ngechuchu ya Cristuchiga. Rü ngẽmatama ore i Cristuchiga rü taxchaxwa naxẽxũgu ga noxrix, natürü i ñuxma ya Tupana rü marü tüxũ nüxũ nacuèxẽẽ i ngẽma. Rü nuxcüma tauta naãne üxgu rü Tupanaxĩcatama nüxũ nacuèx ga yema, natürü i ñuxma rü norü orearü uruũgü ümatüxũ ga orewa taxcèx nanangoxẽẽ. Rü ngẽma ore rü namaã nawüxigu ga yema ore ga nuxcüma nüxũ yaxuxũ ga Tupana ya guxũguma maxẽchacü. Rü ñuxma ya Tupana rü guxũwama nanamugü i norü orearü uruũgü na guxũ i duũxũgümaã nüxũ na yaxugüexũcèx i ngẽma ore i Cristuchiga na nüxũ yaxõgüãxũcèx rü naga na naxĩnüèxũcèx. ²⁷ Rü nüma ya Tupana rü nüxĩcatama nixĩ i Tupana yĩxũ, rü nüxĩcatama nixĩ i guxũxũ nacuáxũ. ¡Rü ñuxmax, rü ngĩã guxũguma nüxũ ticuèxũũgü, erü Nane ya Ngechuchu ya Cristu rü poraãcü tüxũ narüngũxẽẽ! Rü ngẽmaãcü yĩ.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NŪXĪRAŨXŪ GA POPERA GA CORÍTIUCŨĂX GA YAXŌGŪXŪTANŪWA NAMUXŪ GA PAURU

Pauru rŭ nŭxŭ narŭmoxē ga yema yaxŏgŭxŭ ga Corítuarŭ ĩānewa yexmagŭxŭ

¹⁻² Pa Chaueneēgŭ i Corítuucŭăxgŭx, choma i Pauru nixĭ i Tupana yaxuxŭ norŭ ngŭchaxŭmaā na Ngechuchu ya Cristu norŭ puracŭwa choxŭ namuxŭcèx. Rŭ choma rŭ namaā i taeneē i Chótene nixĭ i pexŭ tarŭmŏxēgŭxŭ rŭ pexcèx tanaxŭmatŭxŭ i ñāā popera. Pa Chaueneēgŭ ya Tupanaārŭ Ixĭgŭxex, pema rŭ marŭ Tupanapéxewa pixŭüne yerŭ Ngechuchu ya Cristu marŭ pexŭ nixŭünexēē. Rŭ Tupana rŭ marŭ pexŭ nade na norŭ duŭxŭgŭ pixĭgŭxŭcèx wŭxigu namaā i guxŭma i ngēma duŭxŭgŭ i guxŭwama tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristuxŭ icuèxŭgŭxŭ. Rŭ nŭma ya Ngechuchu ya tŏrŭ Cori ixĭcŭ, rŭ ngēma duŭxŭgŭarŭ Cori ta nixĭ. ³ Rŭ chanaxwèxe ya Tanatŭ ya Tupana rŭ tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristu norŭ ngechaxŭgagu poraācŭ pexŭ narŭngŭxēē rŭ pexŭ nataāēxēē.

Tupana tŭxŭ narŭngŭxēē erŭ Cristuarŭ duŭxŭgŭ tixĭgŭ

⁴ Rŭ taguma nŭxŭ charŭchau na Tupanana moxē pexcèx chaxāxŭ. Rŭ moxē nŭxna chaxā naxcèx i ngema ngŭxēē i Ngechuchu ya Cristugagu Tupana pexna āmarexŭ. ⁵ Yerŭ Cristugagu Tupana pexna nanamu ga Naāxē i Ūünexŭ na pemaxā inaxāŭxŭcèx. Rŭ pexna nanaxā ga norŭ ore, rŭ naétŭ pexŭ nanatauxchaxēē na nŭxŭ pecuáxŭcèx na ñuxŭ ñaxŭchiga yixĭxŭ. ⁶ Rŭ yemaācŭ yexguma nŭxŭ pexĭnŭēgu ga yema ore ga Cristuchiga rŭ aixcŭma peyaxŏgŭ. ⁷ Rŭ ngēmacèx i ñuxma na ĩpenanguxēēxŭ na wena táxarŭ nŭma naxŭxŭ ya tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rŭ Tupana pexna nanaxā i taxŭ i cuèx na taxuŭma pexŭ taxuxŭcèx na naxcèx pemaxēxŭ. ⁸ Rŭ ngēmaācŭ tá pexna nadau ya Tupana ñuxmatáta nagŭ i naāne, rŭ guxŭgutáma pexŭ naporaexēē na aixcŭma peyaxŏgŭamaxŭcèx rŭ naxcèx pemaxēxŭcèx, na taxúema chixexŭmaā pexŭ ixugŭxŭcèx i ngēxguma wenaxārŭ nŭma naxŭxgu ya tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁹ Rŭ Tupana rŭ guxŭguma nayanguxēē i norŭ uneta. Rŭ nŭma nixĭ ga pexŭ nadexŭ na aixcŭma Nane ya tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristumŭcŭgŭ pixĭgŭxŭcèx.

Nŭgŭ nitoye ga yema yaxŏgŭxŭ

¹⁰ Pa Chaueneēgŭx, tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pexŭ chacèxŭ na wŭxigu pegŭmaā perŭxĭnŭēxŭ rŭ tama pegŭ pitoyexŭcèx. Rŭ name nixĭ i aixcŭma pegŭ pengechaŭgŭ rŭ aixcŭma wŭxigutama perŭxĭnŭē i peāēwa. ¹¹ Pa Chaueneēgŭx, pemaā nŭxŭ chixu i ngēma ore, yerŭ Croétanŭxŭtanŭwa nŭxŭ chacuáchiga ga pegŭmaā na penuēxŭ, rŭ tama aixcŭma wŭxigu na perŭxĭnŭēxŭ. ¹² Rŭ pemaā nŭxŭ chixu i ngēma erŭ ñuxre i pema rŭ ñaperŭgŭgŭ:

“Choma rŭ Pauruwe charŭxŭ”, ñaperŭgŭgŭ. Rŭ togue rŭ:

“Choma rŭ Aporuwe charŭxŭ”, ñaperŭgŭgŭ. Rŭ togue rŭ:

“Choma rŭ Pedruwe charŭxŭ”, ñaperŭgŭgŭ. Rŭ togue rŭ:

“Choma rŭ Cristuwe charŭxŭ”, ñaperŭgŭgŭ. ¹³ ¿Rŭ ñuxācŭ nixĭ i ngēma? ¿Pexcèx rŭ Cristu rŭ marŭ niyaxye? ¿Éxna pema nŭxŭ pecuèxgu rŭ choma i Pauru chíxŭ ga curuchawa pexcèx chipotaxŭ rŭ chayuxŭ? ¿Rŭ éxna pema nŭxŭ pecuèxgu rŭ chauégagu yĭxŭ ga ĩpebaiŭxŭ? ¹⁴ Rŭ Tupanana moxē chaxā, yerŭ taxúema pexŭ íchabaiŭxēē ga pemax. Rŭ Crispu rŭ Gayuxicatama nixĭ ga íchabaiŭxēēxŭ. ¹⁵ Rŭ ngēmacèx taxucŭrŭwa texé tŭgŭ tixu na chauégagu ĩtabaieŭ. ¹⁶ Rŭ yemaācŭ aixcŭma íchanabaiŭxēē ga Estéfanatanŭxŭgŭ ta, natŭrŭ chauxcèx rŭ taxúema ga togue tŭxŭ íchabaiŭxēē. ¹⁷ Yerŭ

nūma ga Cristu rü tama choxũ namu ga duũxũgũxũ na íchabaiũxẽẽxũcèx, natürü choxũ namu na duũxũgũmaã nüxũ chixuxũcèx i norü ore i mexũ i tüxũ maxẽẽxũ. Rü nanaxwèxe i tauxchaxũ i oremaã nüxũ chixu i ngẽma ore. Erü ngẽxguma chi ñoma nüxũ cuèxüchixürüü nüxũ chixuxgu i ngẽma ore, rü ngürüãchi i duũxũgũ rü tá chauguama narüxĩnüẽ rü tá nüxũ inayarüngũmaẽ na Cristu yĩxũ ga tüxũ maxẽẽcũ ga yexguma curuchagu nayuxgux.

Cristuwa nixĩ ga Tupana inawéxũ ga norü pora rü norü cuèx

¹⁸ Rü ngẽma ore na ñuxãcü tórü pecaducèx curuchagu nayuxũ ga Cristu, rü wüxi i natücèxmamare nixĩ naxcèx i ngẽma duũxũgũ i poxcuwa íxũ. Natürü yixema na Tupana tüxũ maxẽẽxũ, rü nüxũ tacuèx na ngẽma ore rü Tupanaãrü pora yĩxũ. ¹⁹ Erü norü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü ga Tupana:

“Rü tá ichayanaxoxẽẽ i guxũma i norü cuèx i ngẽma duũxũgũ i nüxũ cuèxüchigũxũ. Rü tá nüxũ chaxo i ngẽma duũxũgũarü cuèx”,

ñanagürü. ²⁰ Rü ñuxmax, Pa Chaueneẽgũx, ¿Tupanapéxewa rü tacüwa namexũ i ngẽma duũxũgũ i poraãcü nüxũ cuèxüchixũ? ¿Rü tacüwa namexũ i ngẽma duũxũgũ i Moíché ümatüxũ i mugüwa nguxẽẽtaegũxũ? ¿Rü tacüwa namexũ i ngẽma duũxũgũ i meã nüxũ cuèxgũxũ i ñoma i naãneãrü cuáchigagu na yadexagũxũ? Erü guxũma i ngẽma cuèx i duũxũgũ nagu rüxĩnüẽxũ rü Tupanacèx rü taxuwama name. ²¹ Natürü nūma ya Tupana ya guxũxũma cuácü, rü tama nanaxwèxe na ñoma i naãnecũãx i duũxũgũarü cuágagu na yĩxũ i naxütawa nangugũxũ i nūmagü. Natürü nanaxwèxe na ngẽma norü ore i mexũgagu na yĩxũ i namaxẽẽãxũ i ngẽma duũxũgũ i yaxõgũxũ woo togücèx rü natücèxmamare yixĩgu i ngẽma ore. ²² Ngẽma Yudügu rü nüxũ nadaugüchaũ i cuèxruũgũ i Tupanaãrü poramaã üxũ. Rü ngẽma Griégugü rü naxcèx nadaugü i ñoma i naãneãrü cuèx. ²³ Natürü ngẽma ore i toma nüxũ tixuxũ, rü Cristu ga curuchawa ipotacüchiga nixĩ. Rü ngẽma ore rü naãẽwa nangux i ngema Yudügu. Rü ngẽma duũxũgũ i tama Yudügu ixĩgũxũcèx rü wüxi i natücèxmamare nixĩ. ²⁴ Natürü ngẽma duũxũgũ i Tupana dexũ i Yudügu rü éxna tama Yudügu ixĩgũxũ rü ngẽma duũxũgũcèx Tupana inanawéx i norü pora rü norü cuèx ga yexguma pecaducèx nayuxgu ga Cristu. ²⁵ Rü yema Tupana üxũ ga yexguma nayuxgu ga Cristu rü muxũma i duũxũgũcèx rü wüxi i ngẽãẽmare nixĩ. Natürü ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ rü guxũma i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũarü cuèxarü yexera nixĩ. Rü yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu rü muxũma ga duũxũgũcèx rü natura ga Tupana ga yexguma. Natürü yexguma nixĩ ga inawéãxũ ga ñuxãcü guxũ i duũxũgũarü yexera na naporaxüchixũ. ²⁶ Pa Chaueneẽgũx, name nixĩ i nagu perüxĩnüẽ na ñuxãcü Tupana pexũ dexũ na norü duũxũgũ pixĩgũxũcèx. Rü noxretama pixĩgü na nüxũ pecuèxüchixũ ega duũxũgũ pexũ ngugügu, rü noxretama pixĩgü na ãẽxgacügü pixĩgũxũ, rü noxretama pixĩgü i ngẽma itaarü dñeruáxũtanüxũ pixĩgũxũ. Natürü woo ngẽma na pixĩgügu rü Tupana rü pexũ nade na norü duũxũgũ pixĩgũxũcèx. ²⁷ Rü Tupana nanade ga yema duũxũgũ ga togü ga duũxũgũ nüxũ ixuxgu rü taxuũma icuáxũ. Rü yemaãcü nanaxü ga Tupana na naxãneẽxẽãxũcèx i ngẽma duũxũgũ i nüxũ icuèxüchixũ. Rü Tupana nanade ga yema duũxũgũ ga togü nüxũ ixuxgu rü turaexũ. Rü yemaãcü nanaxü ga Tupana na naxãneẽxẽãxũcèx i ngẽma duũxũgũ i poraexũ. ²⁸ Rü Tupana nanade ga yema duũxũgũ ga togü nüxũ oexũ, rü ñoma i naãnewa taxuũma ixĩgũxũ. Rü yemaãcü Tupana nanaxãneexẽẽ i ngẽma duũxũgũ i ñoma i naanewa norü ngemaxũgũmaã nügü icuèxüũgũxũ. ²⁹ Rü ngẽmacèx taxucürüwama texé tügü ticuèxüũ i Tupanapéxewa. ³⁰ Rü nūmatama ga Tupana nixĩ ga Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgũxũ pexũ yaxĩgũxẽẽxũ. Rü tatanüwa nanamu ga Cristu na nūma tüxna naxããxũcèx i cuèx i aixcüma ixĩxũ, rü pecaduwa tüxũ ínanguxũxẽẽxũcèx. Rü

nüma ya Cristu nixĩ i tüxũ namaxẽxẽxũ rü tüxũ yamexẽgũxũ na aixcüma ixüünexüçèx napéxewa ya Tupana. ³¹ Rü ngẽmacèx i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü: “Rü ngẽxguma texé tügü icuèxüüchaũgu rü name nixĩ i tórü Corixũ ticuèxüü”, ñanagürü.

2

Cristu ga curuchawa ipotacüchiga

¹ Pa Chaueneëgüx, yexguma noxri petanüwa chaxüxgu na pemaã nüxũ chixuxüçèx ga Tupanaärü ore i aixcüma ixixũ i Cristuchiga, rü tama ñoma nüxũ cuèxüchixürüüãcüma pemaã chidexa, rü tama ore ga guxchaxümaã nixĩ ga pemaã nüxũ chixuxũ. ² Yerü yexguma petanüwa chayexmagu, rü Cristuchigaxüxĩcatama nixĩ ga pemaã chixuxũ. Rü taxuüma ga ñacü ga togu charüxĩnü. Rü yemaãcü Ngechuchu ya Cristu ga curuchawa ipotacüguxicatama nixĩ ga charüxĩnüxũ. ³ Rü yexguma petanüwa changuxgu rü nüxũ chadau ga taxũ ga guxchaxüğü ga petanüwa, rü yemacèx poraãcü chaxoegaãe rü Tupanapewa chorü muümaã chidurux. ⁴ Rü yexguma pemaã chideaxgu rü pemaã nüxũ chixuxgu ga Tupanaärü ore, rü tama ñoma nüxũ cuèxüchixürüüãcüma pemaã nüxũ chixu na yemaãcü pexü chanangüchaũxẽxũ na peyaxögüxüçèx. Natürü Tupanaãe i Üünexüärü ngüxẽemaã rü Tupanaärü poramaã nixĩ ga pexü chanangüchaũxẽxũ. ⁵ Rü yemaãcü Tupanaärü poramaã pemaã nüxũ chixu ga yema ore na Tupanagagu yĩxũ na nüxũ peyaxögüxũ, rü tama ñoma i naãnecüãx i duüxüğüarü cuágagu na yĩxũ.

Tupana rü Naãe i Üünexüwa nügü tüxũ nacuèxẽe

⁶ Natürü pemaã nüxũ chixu, rü ngẽxguma natanüwa changẽxmagu i ngẽma duüxüğü i marü meãma yaxögüxũ, rü ngẽxguma nixĩ i chanangüxẽxũ i ngẽma aixcüma Tupanaärü cuèx i üünexũ. Natürü ngẽma cuèx rü tama ñoma i naãnewa ne naxü, rü bai i ñoma i naãneärü aẽxgacüğü i paxa tá iyarüxoxüwa ne naxü. ⁷ Natürü ngẽma cuèx rü Tupanawa nixĩ i ne naxüxũ. Rü ngẽma cuèx nixĩ ga noxri tauta naãne üxgu Tupanaxĩcatama nüxũ cuáxũ ga na ñuxãcü tá tüxna naxããxũ i maxũ i taguma gúxũ. ⁸ Natürü yema Tupana nagu rüxĩnüxũ, rü taxuüma ga ñoma ga naãnecüãx ga aẽxgacü nüxũ nacuèx. Yerü yexguma chi aixcüma nüxũ nacuèxgügu ga yema Tupana nagu rüxĩnüxũ rü tãü chima curuchawa nayapotagü ga guma mecü ya tórü Cori. ⁹ Rü ngemachiga nixĩ i Tupanaärü ore i ümatüxüwa i ñaxü:

“Rü ngẽma duüxüğü i Tupanaxũ ngechaũgüxüçèx, rü nüma nanamexẽe i ñacü i taxúema nüxũ dauxũ, rü taguma texé nüxũ ñnüxũ, rü bai i texé nagu rüxĩnüxũ”, ñaxü. ¹⁰ Rü ngẽma Tupana mexẽxũ naxcèx i ngẽma duüxüğü i nüxũ ngechaũgüxũ, rü ñuxma rü tüxũ nüxũ nacuèxẽe i ngẽma, yerü núma nanamu ga Naãe i Üünexũ na taxcèx nangoxẽãxüçèx. Rü ngẽma Naãe i Üünexũ rü guxüxüma nacuèx, rü èixrúxũ i ngẽma Tupanaxĩcatama nüxũ cuáxũ rü ta nüxũ nacuèx. ¹¹ Rü duüxüğütanüwa rü ¿texé nüxũ tacuèx na ñacügu naxĩnüxũ i wüxi ya yatü? Rü naãxĩcatama nixĩ i nüxũ cuáxũ i ngẽma nagu naxĩnüxũ i ngẽma yatü. Rü ngẽxgumarüü ta Tupanaãe i Üünexüxĩcatama nixĩ i nüxũ cuáxũ na ñacügu naxĩnüxũ ya Tupana. ¹² Rü yixema rü tama ñoma i naãnecüãx i naãe nixĩ ga iyauxgüxũ. Natürü tanayauxgü i ngema Naãe i Üünexũ ga Tupana taxcèx núma muxü na aixcüma nüxũ icuáxüçèx i guxüma i ngẽma mexüğü ga Tupana norü ngechaũmaã tüxna ãmarexũ. ¹³ Rü ñuxma na pemaã nüxũ tixuxũ i ngẽmachiga, rü Tupanaãe i Üünexũ toxna ãxũ i oremaã nixĩ i pemaã nüxũ tixuxũ. Rü tama ore i torü cuèxwa tayaxuxümaã nixĩ i pemaã nüxũ tixuxũ. Rü ngẽmaãcü nüxũ tixu i Tupanaãe i Üünexüärü ore namaã i ngẽma duüxüğü i aixcüma Tupanaãe nawa ngẽxmagüxũ. ¹⁴ Rü texé ya tama Tupanaãe i Üünexũ tümawa ngẽxmaxẽ, rü taxucürüwa

tanayaxu i ngēma Tupanaãe i Üünexũ tüxũ nguxẽxũ, erü tūmacèx ya yíxema duũxẽ rü natucèxmamare nixĩ. Rü tama nüxũ tacuèxéga erü yíxema Tupanaãe i Üünexũ tūmawa ngẽxmaxẽĩcatama tixĩ ya nüxũ cuáxe na tanangugũxũ na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ i ngēma Tupanaãe i Üünexũ tüxũ nguxẽxũ. ¹⁵ Rü yíxema duũxẽ ya Tupanaãe i Üünexũ tūmawa ngẽxmaxẽ, rü meã tanangugũ i guxũma. Natürü ngēma togü i duũxũgü i tama Tupanaxũ cuèxgũxũ, rü taxucürüwama tūmaãrũ maxũxũ nangugü ya yíxema duũxẽ ya aixcūma Tupanaãe tūmawa ngẽxmaxẽ. ¹⁶ Erü Tupanaãrũ ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“¿Texé nüxũ tacuèx na ÷acügu naxĩnüxũ ya tórü Cori? ¿Rü texé nüxũ tacuèx na Tupanaxũ taxucüxẽxũ?”

ñanagürü. Natürü yixema nixĩ i aixcūma nüxũ icuáxũ i ngēma Cristu nagu rüxĩnüxũ.

3

Pauru rü Aporu rü wüxigu Tupanaãxũ napuracüe

¹ Pa Chaueneëgũx, yexguma noxri petanüwa changuxgu, rü taxucürüwa ngēma duũxũgü i Tupanaãe nawa ngẽxmaxũmaã chidexaxürüũãcü pemaã chidexa. Natürü ñoma i naãnecũãx i tama Tupanaxũ cuèxgũxũmaã chideaxgurüũ nixĩ ga pemaã chidexaxũ. Yerü pema rü yexwacèx, peyaxögü ga yexguma, rü yemacèx yexwacèx yaxögũxũmaã chideaxürüũãcü pemaã nüxũ chixu ga Cristuchiga. ²⁻³ Rü tauxchaxũ ga oremaã pexũ changúexẽ, ngẽxgumarüũ i wüxi i õxchana ega noxri nabuxgu rü naëgünenixũ ya tauxchaãcü yaxaxüne nüxna taxã. Rü yemaãcü tauxchaxũ ga oremaã pemaã nüxũ chixu ga Tupanaãrũ ore ga noxrix, yerü taxucürüwa nüxũ pecuèxéga ga Tupanaãrũ ore ga guxchaxũ. Rü ñuxma rü ta tama nüxũ pecuèxéga i Tupanaãrũ ore i guxchaxũ, erü ñoma tama yaxögũxũ i duũxũgürüũtama pemaxẽ. Rü dücax, ngẽxguma ñuxma rü ta pixãũxãchiwèxegu rü pegümaã penuëgu, rü ngēmawa nangox na ngēma tama yaxögũxũrũũãcütama nagu perüxĩnüxũ rü ñoma i naãnecũãxrüũãcütama na pemaxẽxũ. ⁴ Rü ngẽxguma petanüwa wüxie ñágügu rü:

“Choma rü Pauruwe charüxũ”, ñágügu, rü togue rü:

“Choma rü Aporuwe charüxũ”, ñágügu, rü ngēmawa nüxũ tacuèx na ngēma duũxũgü i tama yaxögũxũrũũãcütama na pemaxẽxũ. ⁵ Rü ngẽxguma meã nagu rüxĩnüëgu, ¿rü ÷acü chixĩ i choma i Paurux? rü ¿÷acü nixĩ i nüma i Aporux? Toma rü Tupanaãrũ duũxũgũmare tixĩgü, rü togagu nixĩ ga nüxũ peyaxögũxũ ga tórü Cori ya Ngechuchu. Rü wüxichigü ga toma rü tanaxü ga yema puracü ga tórü Cori toxna ãxũ. ⁶ Rü chauxütawa nixĩ ga nüxũ pexĩnüëxũ rü peyaxögũxũ ga Tupanaãrũ ore ga noxrix. Rü Aporu nixĩ ga pexũ rüngũxẽëcü na yexeraãcü meã peyaxögũxũ ga yema ore. Natürü Tupana nixĩ ga pexũ maxẽxẽëcü. ⁷ Rü ngēmacèx woo yíxema tüxira duũxũgũmaã nüxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore rü woo yíxema wixwena yexeraãcü duũxũgũxũ ngúexẽxẽ, rü taxuũma tixĩgü. Natürü Tupana nixĩ ya guxũma ücü, erü nüma nixĩ i duũxũgũxũ namaxẽxẽxũ. ⁸ Rü ngēmaãcü ya yíxema tüxira duũxũgũmaã nüxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore, rü yíxema wixwena yexeraãcü duũxũgũxũ ngúexẽxẽ rü tawüxigumare i ngēma puracüwa. Natürü Tupana rü tá tüxũ nanaxütanü i tūmaãrũ puracü ya wüxichigü ngẽxgumarüũ na ñuxãcü tanaxüxũ i ngema puracü.. ⁹ Rü ngēmaãcü i toma rü wüxigu Tupanaãxũ tapuracüe. Rü ngēmaãcü nixĩ i perü maxũwa napuracüxũ ya Tupana na nüma nanaxwèxexũãcütama pixĩgũxũcèx. ¹⁰ Rü choma nixĩ ga Tupana choxũ muxũ na chaxira pemaã nüxũ chixuxücèx ga Cristuchiga. Rü togü nixĩ ga chowena yexeraãcü pexũ ngúexẽxẽ. Natürü guxãma ya texé ya naxúxe i ñaã puracü rü name nixĩ i taxuãe na meã tanaxüxũcèx. ¹¹ Rü ñaã puracü rü Ngechuchu ya Cristuwa nixĩ ga inaxügũxũ, rü ngēmacèx taxucürüwama texé tayangucuchixẽ i to i tüxũ maxẽxẽxũ. ¹² Rü ñuxma na

norü puracü ixüxü i wüxichigü i yixema, rü tanaxwexe i taxuãe na aixcuma meã naxüxü i ngëma. Erü yixema aixcuma meã naxüxe i norü puracü, rü ñoma wüxi i ipataarü üruü i uirumü rü dïerumü rü nuta i mexëchixümaã üpataxürüü tixĩ. Natürü yixema tama aixcuma meã naxüxe i ngëma Cristuarü puracü rü ñoma ipataarü üruü i chixexü i naĩ rü naixátü rü dexnemenëxãmaremaã üpataxürüü tixĩ. ¹³ Natürü ngëxguma naguxgu i naãne, rü tá nangox na ñuxãcü naxüãxü i Tupanaärü puracü i wüxichigü i duüxü. Erü ngëma ngunexügu rü tá nangëxma ya üxü ya taxüchine. Rü ñoma tacü üxüwa iguxürüü tá nixĩ i Tupana nüxü na üxü i wüxichigü i duüxüärü puracü na nüxü nacuáxücèx ngoxi aixcuma name rü éxna tama. ¹⁴ Rü yixema aixcuma meã naxüxe i Cristuarü puracü, rü yima ipata ya taixüne ya tama üxümaã ixaxünerüü tá nixĩ i ngëma tümaärü puracü. Rü tá Tupanaxütawa tanayaxu i tümaärü natanü naxcèx i ngëma taxüxü. ¹⁵ Natürü yixema tama aixcuma meã naxüxe i ngëma puracü, rü yima ipata ya tama taixüne ya üxümaã ixaxünerüü tá nixĩ i ngëma tümaärü puracü. Rü tá ngëxma inayarüxomare i guxüma i ngëma taxüxü. Rü tüxicatama täütáma tixa ñoma wüxi i duüxü i üxüemawa iyagoxürüü. ¹⁶ ¿Tama éxna nüxü pecuèx i pema rü Tupanapata na pixígüxü, rü ngema Naãe ya Tupana rü pewa na namaxüxü? ¹⁷ Rü ngëxguma texé pexü chixetanüxëëgu, rü Tupana tá tüxü napoxcu, erü Tupanapata ya nawa namaxüne rü naxüüne. Rü pematama nixĩ ya yima Tupanapata na pixígüxü. ¹⁸ Tama name i texé tügütama tawomüxëë. Rü ngëxguma petanüwa texé tügügu rüxñügu na wüxi i duüxü i nüxü cuáxe na tiixü i ñoma i naãnewa, rü name nixĩ i ñoma taxuüma tacuáxürüü tügü tixixëë. Rü ngëxguma tá nixĩ i wüxi i duüxü i aixcuma nüxü cuáxe tá tiixü. ¹⁹ Erü ñoma i naãneärü cuèx rü wüxi i ngëãemare nixĩ i Tupanacèx. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü: “Rü ngëma duüxügü i nügügu rüxñüëxü na nüxü cuèxüchigüxü yixü, rü norü cuèxgutama ínanatüexëë ya Tupana”, ñanagürü. ²⁰ Rü toxnamana i Tupanaärü orewa rü ñanagürü ta: “Törü Cori ya Tupana rü nüxü nacuèx na taxuwama namexü i ngëma norü ñnü i ngëma duüxügü i ñoma i naanewa cuèxwa ngugüxü”, ñanagürü. ²¹ Rü ngëmacèx tama name i texé tügü ticuèxüxü ega duüxügüärü cuèxwamare tarüxüxgu.. Erü Tupana rü marü pexna nanaxã i guxüma na pexrü yixüçèx. ²² Rü ngëmacèx i choma i Pauru, rü taeneë ya Apuru, rü taeneë ya Pedru, rü ñoma i naãne, rü torü maxü, rü torü yu, rü ñomatama i ngunexü, rü moxüärü ngunexü, rü guxüma i ngëma rü pexrü nixĩ. ²³ Rü pematama rü Cristuarü pixígü. Rü Cristu rü Tupanaärü nixĩ.

4

Yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxüärü puracüchiga

¹ Rü ngëmacèx tanaxwexe i tomaã nagu perüxñüë na Cristuarü puracütanüxümare na tixígüxü. Rü nüma nixĩ i toxü namuxü na pexü tangüexëëxüçèx ga yema ore ga noxri Tupanaxicatama nüxü cuáxü. ² Rü ngëxguma texé tacü rü puracü tüxna äxgu, rü name nixĩ i aixcuma tayanguxëë i ngëma puracü i tüxna taxãxü na ngëmaäcü itanawéxücèx na aixcuma wüxi i duüxü i mexü tixixü. ³ Rü ngëmacèx i ñuxma na meã chayanguxëëchaüxü i ngëma puracü i Tupana choxna äxü, rü taxucèxma chaugücèx chaxoegaãe ega woo choxna pecagu rü éxna tacü rü äëxgacügü choxna caxgu naxcèx i ngëma puracü i chaxüxü. Rü woo i chomatama rü taxuxücèxma íchicuèx na ngextá chixri chanaxüxü i ngëma puracü. ⁴ Natürü ñuxma na chomatama nagu charüxñüxü na nataxuüma i chorü chixexü i Tupanapéxewa, rü tama ngëmacèx Tupana choxü nadau na changearü pecaduáxü. Erü nümatama ya törü Cori ya Tupana nixĩ i aixcuma choxü nacuáarü maxüáxü. ⁵ Rü ngëmacèx tama name na toxü pengugüärü maxüáxü naxüpa na núma naxüxü ya törü Cori. Natürü name nixĩ i nüxü ípenanguxëë, erü nüma tá nixĩ

i nangoxēēāxŭ i guxŭma i ngēma ñuxma icúxŭ rŭ guxŭma i ngēma duŭxŭgŭ naāēwa nagu rŭxŭnŭēxŭ. Rŭ ngēxguma tá nixŭ ya Tupana i tŭmamaã nataāēxŭ ya wŭxichigŭ ya yŭxema aixcŭma mexŭ ŭgŭxe. ⁶ Pa Chaueneēgŭx, perŭ mexŭcèx nixŭ i pemaã nŭxŭ tixuxŭ i ngēma ore na ngema Tupana naxwèxexŭācŭma pemaxēxŭ. Rŭ choma rŭ Aporu nixŭ i perŭ cuèxruŭgŭ tixŭgŭxŭ na towa pengŭxŭ na Tupanaārŭ ore pemaã nŭxŭ ixuxŭrŭŭācŭ penaxŭxŭ. Rŭ ngēmacèx tama name na wŭxi i perŭ nguxēētaexŭmaã petaāēgŭxŭ rŭ to rŭ nŭxŭ pexoexŭ. ⁷ Rŭ ñuxma rŭ pexna chaca, ¿rŭ texé tixŭ ya yŭxema pemaã nŭxŭ ixuxe na togŭarŭ yexera pexŭ ixŭxēēxē? ¿Erŭ guxŭma i ngema cuèx i pexŭ ngēxmaxŭ rŭ Tupana pexna nanaxã? Rŭ ñuxma na nŭma pexna naxãāxŭ i ngēma cuèx ¿rŭ tŭxcŭŭ pegŭ picuèxŭŭgŭ ñoma pematama perŭ poramaã penayaxuxŭrŭŭ? ⁸ Rŭ pegŭgu perŭxŭnŭēgu rŭ aixcŭma marŭ meãma Tupanaxŭ picuèxŭchi rŭ marŭ pexŭ nangēxma i guxŭma i țacŭ i penaxwèxexŭ na naxŭtawa pengugŭxŭcèx. Rŭ pegŭgu perŭxŭnŭēgu rŭ ñoma āēxgacŭgŭ i taxŭrŭŭ pixŭgŭ rŭ taxuŭma toxŭtawa penaxwèxe i ñuxmax. ¿Chierŭ aixcŭma Tupanapéxewa āēxgacŭgŭ pixŭgŭgu na toma rŭ ta wŭxigu pemaã āēxgacŭgŭ na tixŭgŭxŭcèx? ⁹ Rŭ toma na Ngechuchu toxŭ imugŭxŭ, rŭ chauxcèx rŭ wixwe toxŭ nawogŭ ya Tupana. Rŭ ñoma poxcuexŭ i yuewa ŭxŭrŭŭ tixŭgŭ. Rŭ ñoma wŭxi i țacŭ i nŭxŭ nacugŭexŭrŭŭ tixŭgŭ i napéxewa i Tupanaārŭ orearŭ ngeruŭgŭ i daxŭcŭāx, rŭ napéxewa i ñoma i naānecŭāx i duŭxŭgŭ, rŭ napéxewa i guxŭma i țacŭ i Tupana ŭxŭ. ¹⁰ Rŭ ñuxma na Cristuwe tarŭxŭxŭ, rŭ ngēmacèx taxuŭma icuáxŭ toxŭ nawogŭ i duŭxŭgŭ, natŭrŭ i pema rŭ pegŭgu perŭxŭnŭēgu rŭ guxŭxŭma pecuèx i Cristuchiga. Toma nŭxŭ tacuèx na duŭxŭgŭpéxewa taturaexŭ, natŭrŭ i pema rŭ pegŭgu perŭxŭnŭē na aixcŭma peporaexŭ. Rŭ duŭxŭgŭ toxŭ naxo, natŭrŭ pexŭ nangechaŭgŭ. ¹¹ Rŭ ñuxma rŭ ta tama inayacuèx na ngŭxŭ tingegŭxŭ, erŭ ñuxma rŭ ta taiya toxŭ nangux, rŭ tiťawae, rŭ tangexchiru. Rŭ duŭxŭgŭ rŭ chixri tomaã nachopetŭ, rŭ tangepata. ¹² Rŭ tipae na yeŭcŭrŭ toxmēxmaã tapuracŭeechaxŭ. Rŭ duŭxŭgŭ rŭ țacŭ tomaã nixugŭe, natŭrŭ i toma rŭ mexŭ i oremaã tanangāxŭgŭ. Rŭ towe ningēxŭtanŭ, natŭrŭ yaxna namaã taxŭnŭē. ¹³ Rŭ chixri tochiga nidexagŭ, natŭrŭ i toma rŭ meã nachiga tidexagŭ. Rŭ ñoma guxchirexŭ nadaugŭxŭrŭŭ tomaã nixŭgŭ, rŭ ñoma duŭxŭgŭ i taxuwama mexŭācŭ toxŭ nixŭxēē. Rŭ ñuxma rŭ ta ngemagutama tomaã naarŭxŭnŭe. ¹⁴ Tama pexcèx chanaxŭmatŭ i ñaã popera na pexŭ chaxānēēxēxŭcèx. Natŭrŭ pexcèx chanaxŭmatŭ na pexŭ chixucŭxēgŭxŭcèx chauxacŭgŭxŭchirŭŭ, erŭ pexŭ changechaŭ. ¹⁵ Erŭ woo nangēxmagu i muxŭma i perŭ nguxēēruŭgŭ i Cristuchiga pexŭ ngŭexēēxŭ, natŭrŭ chaxicatama nixŭ i penatŭ chiŭxŭ ga Cristuxŭ na peyaxuxŭwa. Yerŭ chauxŭtawa nixŭ ga noxri ga penayaxuxŭ ga Ngechuchu ya Cristuarŭ ore i tŭxŭ maxēxēēxŭ. Rŭ ngēmacèx chaxicatama nixŭ i penatŭ chiŭxŭ i perŭ ōwa. ¹⁶ Rŭ ngēmacèx pexŭ chacèxŭ na chauxrŭxŭ meã pemaxēxŭ. ¹⁷ Rŭ ngēmacèx pexŭtawa chanamu ya Timutéu ya poraācŭ nŭxŭ changechaŭcŭ ya chaune ixŭcŭ i tórŭ Coriarŭ orewa. Rŭ nŭma rŭ aixcŭma meã nayanguxēē i guxŭma i ngēma nagu chanamuxŭ. Rŭ nŭma tá pexna nŭxŭ nacuèxāchixēē na ñuxācŭ Ngechuchu ya Cristu naxwèxexŭācŭma meã chamaxŭxŭ rŭ chanangŭexēēxŭ ga yema yaxŭgŭxŭ ga natanŭgu chixŭgŭxŭ. ¹⁸ Rŭ ñuxre i pemagŭ rŭ pegŭ picuèxŭŭgŭ, erŭ nagu perŭxŭnŭē na tagutāma pexŭtawa íchayadauxŭ. ¹⁹ Natŭrŭ ngēxguma nanaxwèxegu ya tórŭ Cori, rŭ paxa tá ngema chaxŭ na pexŭ íchayadauxŭcèx. Rŭ ngēxguma rŭ tá chomaxŭchi nŭxŭ chadau ngoxi ngēma duŭxŭgŭ i nŭgŭ icuèxŭŭgŭxŭ nŭxŭ nangēxma i Tupanaārŭ pora rŭ éxna yadoragŭmare. ²⁰ Erŭ Tupanaarŭ pora rŭ tama nŭxŭ tixumare, natŭrŭ nagu ítamaxē i ngema pora. ²¹ ¿Rŭ ñuxma rŭ țacŭ éxna nixŭ i penaxwèxexŭ i pema? ¿Penaxwèxe na pexŭ chingagŭxŭ i ngēxguma ngema changuxgu, rŭ éxna penaxwèxe na

pexū changechaũācūma rü pemaã chamecūmaācūma pexū na íchayadauxū?

5

Duũxūgü i chixri maxēxūchiga

¹ Rü duũxūgü nüxū nixugügü rü wüxi i yatü i petanüwa rü naērücūmaātama naxāmèx. Rü ngēma nixī i pecadu i poraācü chixexūchixū, erü woo ngēma duũxūgü i tama yaxōgüxūtanüwa rü tama ngēmaācü naxüpetü. ² ¿Rü ñuxācü i pema i ngēxguma i pegü picuèxūũgüamaxū? Rü narümemaē chi nixī na poraācü pengechaũgüxū. Rü ngēma yatü i ngēma chixexū üxū rü name nixī na ípenamuxūchixū i petanüwa. ³ Rü woo tama petanüwa changēxmagu i chomax, natürü guxūguma pegu charüxīnū. Rü ñoma pexūtawa changēxmaxürüü rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pemaã nüxū chixu na tacü tá namaã pexūxū i ngēma duũxū. ⁴ Rü name nixī i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pengutaquégügü. Rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü tá napetanügu na pexū naporaexēxūcèx. Rü choma rü tá pexna chacuèxāchi i chorü yumüxēwa. ⁵ Rü ngēma norü poxcu i tá nüxna pexāxū i ngēma yatü, rü ngēma tá nixī na ípenamuxūchixū i petanüwa na Chataná ngúxū nüxū ingexēxūcèx. Rü ngēmaācü tá inayarüxo i naxūneärü ngúchaũ i chixexū, natürü naāē rü tá namaxū i ngēxguma wena núma naxūxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu. ⁶ ¿Rü tama name i pema rü pegü picuèxūü naxcèx i ngēma pexūxū! ¿Tama éxna nüxū pecuèx i ngēma ore i ñaxū:

“Wüxi i íraxū i pāũärü puxēeruü rü taxūma i pāũchara nipuxēē”, ñaxū? ⁷ Rü ngēmacèx name nixī i nüxū perüxoe i guxūma i nuxcūmaũxū i pecūma i pexū chixexēēxū. Rü ngēxguma ngēmaācü penaxūxgu, rü ñoma ngexwacaxūxū i pāũ i ngearü puxēeruüáxū i Üpetüchigaarü petawa ingóxürüü tá pime. Rü ñuxma i pema rü aixcūma ngexwacaxūxū i duũxūgü pixīgü, yerü Cristu rü ñoma wüxi i carnerurüü marü tachicüü tórü pecaducèx nayu. ⁸ Rü ngēmacèx name nixī i nüxū tarüxoe i nuxcūmaũxū i tacūma i chixexūgü rü aixcūma Tupanagu tarüxīnūē rü meã naxcèx tamaxē, erü ngexwacaxūxū i norü duũxūgü tixīgü. ⁹ Nüxīraũxū ga chorü poperawa rü pemaã nüxū chixu na tama natanügu pexāgüxū i ngēma duũxūgü i naĩ i ngemaã naxūneärü ngúchaũ ügüxū. ¹⁰ Natürü yexguma yema ñachagu pexū, rü tama pemaã nüxū chixu na nüxna pixīgachitanüxūchixū i ngēma duũxūgü i tama yaxōgüxū i naĩ i ngemaã maxēmarexū, rü éxna ngēma duũxūgü i guxūma i tacü nügüna nugúchaũgüxū, rü éxna ngítèèxgüxū, rü éxna ngēma duũxūgü i tupananetachicünèxāxū icuèxūũgüxū. Erü ngēxguma chi naxchaxwa ípechoũxgu i ngēma duũxūgü, rü chi taxucürüwa i ñoma i naānewa pengēxmagü. ¹¹ Natürü yexguma pemaã nüxū chixuxgu na tama natanügu pexāgüxū i ngēma duũxūgü i chixri maxēxū, rü nachiga chidexa i ngēma duũxūgü i nügü ixugüxū na peeneëgü i yaxōgüxū na yixīgüxū natürü naĩ i ngemaã maxēxū, rü éxna aüexū, rü éxna tupananetachicünèxāxū icuèxūũgüxū, rü éxna oregütèèxgüxū, rü éxna ngāxēwèxgüxū, rü éxna ngítèèxgüxū. Rü ngēma duũxūgü nixī i pemaã nüxū chixuxū na tama namexū na natanügu pexāgüxū rü bai i namaã na pechibüexū. ¹²⁻¹³ Erü tama choxméxwa nangēxma na nüxna chaçaxū i ngēma duũxūgü i tama Tupanaāxū yaxōgüxū. Rü Tupana tá nixī ya nüxna çacü i ngēma duũxūgü. Natürü i pema rü peméxwa nangēxma na nüxna peçaxū i ngēma peeneëgü i yaxōgüxū i tama meã maxēxū. Rü name nixī i petanüwa ípenamuxūchi i ngēma duũxū i chixri maxūxū.

6

Ngēxguma tacü rü guxchaxū tüxū ngēxmagu taeneēmaã, rü tama name i aëxgacügü i tama yaxōgüxūpéxewa tayamexēē i ngēma

¹ Rū ngēxguma wūxie i pema pexū nangēxmagu i tacū rū guxchaxū i wūxi i peeneē i yaxōxūmaā, ĵrū tūxcūū wūxi i āēxgacū i tama yaxōxūārū ngūxēēcèx ípeyaca na nūma pexū namexēēāxūcèx i ngēma perū guxchaxūgū? ĵRū tama éxna inamexū i ngēma peeneēgū i yaxōgūxū na namexēēgūxū i ngēma perū guxchaxūgū? ² ĵTama éxna nūxū pecuèx na yixema na yaxōgūxū tá yīxū i naāneārū guxgu nūxna icagūxū i guxūma i ñoma i naānecūāx i duūxūgū? Rū ñuxma na pema tá yīxū i ñoma i naānecūāx i duūxūgūxū picagūxū, ĵrū tūxcūū taxucūruwa i pematama penamexēē i ngēma perū guxchaxūgū i írachiréxū? ³ ĵTama éxna nūxū pecuèx rū woo ngēma daxūcūāx i Tupanaārū orearū ngeruūgū, rū yixema tá yīxū i nūxū icagūxū? Rū ngēmacèx nixī i yexeraācū peméxwa nangēxmaxū na ñuxācū penamexēēxū i ngēma guxchaxūgū i ñoma i naānewa pexū ngēxmagūxū. ⁴ Rū ngēmacèx, ngēxguma tacū rū guxchaxū pexū ngēxmagu i ñoma i naānewa, ĵrū tūxcūū i ngēma āēxgacūgū i tama yaxōgūxūxūtawa pegū ípeyaxuaxūgūxū na pexū namexēēgūāxūcèx i ngēma? ⁵ Rū pemaā nūxū chixu i ngēma ore na pexāneēxūcèx. ĵÉxna tataxuma i petanūwa ya wūxie ya nūxū cuāxe na tanamexēēxū i ngēma guxchaxūgū i petanūwa ngēxmaxū? ⁶ Rū tama pegūmaā penuēxīcatama, natūrū naetū rū āēxgacūgū i tama yaxōgūxūxūtawa pexī na penamexēēxūcèx i ngēma perū guxchaxūgū. ⁷ Rū ngēma na pegūmaā penuēxū, rū ngēma rū poraācū chixexū nixī. ĵRū tūxcūū tama yaxna namaā pexīnūē i ngēma guxchaxūgū i peeneē pemaā ūxū? ĵRū tūxcūū tama namaā peporae ega texé perū tacūcèx ngīxgux? ⁸ Natūrū i pema rū poraācū chixexū pexūe, erū woo peeneēgū i yaxōgūxūāxū rū ta pengix.. ⁹⁻¹⁰ ĵTama éxna nūxū pecuèx na ngēma duūxūgū i chixexū ūgūxū rū nataxuxūtāma i nachica i ngextá Tupana āēxgacū íyīxūwa? ĵRū tama name i pegūtama pewomūxēēgū! Erū ngextá Tupana āēxgacū íyīxūwa rū nataxūtāma i nachica i ngēma duūxūgū i naī i ngemaā ipexū, rū ngēma duūxūgū i tupanenetachicūnèxāxū icuèxūūgūxū, rū ngēma duūxūgū i naxmèxèchita rū éxna natechita ngēāēxū, rū ngēma yatūgū i naxrūū yatūxūmaā ngēāēxū, rū ngēma ngítèèxgūxū, rū ngēma duūxūgū i nūgūnaxica nanuxūchixū i norū ngēmaxūgū, rū ngēma duūxūgū i ngāxèwèxegūxū, rū ngēma duūxūgū i oregütèèxgūxū, rū ngēma duūxūgū i womūxēēwèxegūxū. Rū guxūma i ngēmagū rū nataxūtāma i nachica i ngextá Tupana āēxgacū íyīxūwa. ¹¹ Rū yexgumarūūtama pixīgū ga ñuxre ga pema ga ūpax. Natūrū i ñuxma ya Tupana rū marū pexū ínanapi i perū chixexū na noxrūxicatama pixīgūxūcèx. Rū ñuxma rū aixcūma napéxewa pime yerū Naāē i Üünexū rū tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu marū perū pecaduna pexū ínangūxūxēē.

Ñuxācū naxūüne i taxūne

¹² Rū ñuxre i pema rū ñaperūgūgū:

“Rū marū name na chanaxūxū i ngēma chanaxwèxexū”, ñaperūgūgū. Rū aixcūma nixī i ngēma, natūrū tama guxū i ngēma ixūgūxū rū tūxū name. Rū aixcūma nixī i Tupana choxū ínguxuchixēēxū na chanaxūxūcèx i ngēma chanaxwèxexū, natūrū tama name na tacū rū chixexūgu chaugū changūxēēxū na chomaā inacuáxūcèx. ¹³ Rū ngēxgumarūū ta rū ñuxre i duūxūgū rū ñanagūrūgū:

“Rū ōna rū taxūnecèx nixī, rū taxūne rū ōnacèx nixī”, ñanagūrūgū. Rū aixcūma ngēmaācū nixī, natūrū ya Tupana rū tá inayanaxoxēē i guxūma i ngēma. Rū taxūne rū tama naī i ngemaā namaā na ingēāēmarexūcèx nixī. Erū taxūnemaā nixī i naxūxū i tórū Coriarū ngúchaū. Rū tórū Cori nixī ya taxūnexū maxēēcū. ¹⁴ Rū yema Tupana wena namaxēēxūrūū ga tórū Cori ya Ngechuchu, rū ngēxgumarūū tá ta norū poramaā

wena tūxū namaxēxē. ¹⁵ ¿Rū tama éxna nūxū pecuèx na ngēma pexene rū Cristuarū na yīxū? ¿Rū ñuxācū i ngēma chaxune i Cristuarū ixixū rū ngexū i ngēāxūmaā inapexū? Taxucürūwama ngēmaācū nixī. ¹⁶ ¿Rū éxna tama nūxū pecuèx ega wūxi i ngexū i ngēāxūmaā inapexgu ya wūxi ya yatū rū ngēma taxre i naxūne rū wūxitama i naxūne yīxū? Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū ñanagürü:

“Ngēma taxre i naxūne rū wūxitama i naxūne tá nixī”,

ñanagürü. ¹⁷ Natürü ngēxguma wūxi i duūxū rū tórü Cori ya Cristuaxū yaxōxgu, rū ngēma naāē i ngēma duūxū rū Cristuāēmaā wūxigutama narūxīnūē. ¹⁸ Rū ngēmacèx name nixī na nūxū perūxoexū i pexeneārū ngúchaū na pexūxū. Rū guxūma i togū i pecadu i wūxi i duūxū ūxū rū tama naxūnexū nachixexēē. Natürü ngēma na naī i ngēmaā nangēāxū rū ngēma waxi nixī i naxūnexū chixexēēxū. ¹⁹ ¿Tama éxna nūxū pecuèx i pexene rū Tupanaāē i Üünexūpata na yīxū? Rū pegu nixī i naxāchiūxū i ngēma Naāē i Üünexū i Tupana pexna muxū. Rū ngēmacèx i pema rū tama pegüarū yoratama pixīgü. ²⁰ Erū Tupana rū marū pexcèx nataxe rū poraācū nūxū petatanū. Rū ngēmacèx penaxwèxe i ngēma pexenemaā meā Tupanacèx pemaxē na ngēmaācū namaā penataxēēxū ya Tupana.

7

Ucuxēgü i āmèxchiga

¹ Rū ñuxma rū tá pexū changāxū ga yema āmèxchiga ga choxna naxcèx pecaxū ga perü poperawa. Rū narūmemaē chí nixī i noxtacūma tama naxāmax ya yatū. ² Natürü ngēma na naxūneārū ngúchaū na naxūgūmarexū i duūxūgü, rū narūmemaē nixī i wūxichigü ya yatū rū na naxāmaxū, rū wūxichigü i nge rū na naxātexū. ³ Rū yima yatū ya āmacū rū taxucürūwama naxmèxna nügü ninuxū. Rū ngēma nge i ātecü rū taxucürūwama ngītena ngīgü iyanuxū. ⁴ Erū ngēma nge i ātecü rū tama ngīgūxūneārū yoratama iyixī, erū ngīte nixī ya ngīxīneārū yora ixīcū. Rū ngēxgumarūū ya ngīte rū tama nügūxūneārū yora nixī, erū naxmèx iyixī i naxūneārū yora ixīcū. ⁵ Rū tama name i wūxi ya yatū rū namèxna nügü ninuxū, rū éxna wūxi i ngecū rū ngītena ngīgü iyanuxū, ega tama nügūmaā namexēēāgu na ñuxre i ngunexū tama nügūmaā namaxēxū naxcèx na nayumūxēgūxū. Rū ngēmawena rū name nixī na wenaxārū noxrirūū nügūmaā namaxēxū na tama Chataná nūxna ñnūxūcèx na chixexūgu nayixēēāxūcèx. ⁶ Rū guxūma i ñāā ore i pemaā nūxū chixuxū i āmèxchiga rū ātechiga rū tama wūxi i mu nixī i ngēma. Natürü pemaā nūxū chixumare na nūxū pecuāxūcèx na namexū i ngēmaācū na penaxūxū. ⁷ Rū chomatama nagu charūxīnū rū chierū name nixī ega choma chamaxūxūrūū namaxēgu i guxūma i duūxūgü. Natürü Tupana rū wūxichigü i duūxūna nanaxā i nacūma na ñuxācū namaxēxūcèx rū ñuxācū nagu naxīnūxūcèx. Rū ngēmacèx tama guxāma tawūxigu. ⁸ Rū ngēma ngemèxgūxū rū ngetegūxū rū yutegūxū rū namaā nūxū chixu rū narūmemaē nixī i chaurūū tama naxāmèx rū tama naxāte. ⁹ Natürü ngēxguma wūxi i duūxū taxucürūwa naxūneārū ngúchaūmaā naporagu, rū name nixī na naxāmaxū rū éxna naxātexū. Erū narūmemaē nixī i noxtacūma naxāmèx rū éxna naxāte na tama ngema norū ngúchaūgagu dūxwa chixexūgu nangūxūcèx. ¹⁰ Natürü yīxema marū āmaxē rū ātexe, rū tūmamaā nūxū chixu na tama namexū na tūmatexū na ítatāxū. Rū ngēma mu rū tórü Coriarū mu nixī, rū tama choxrū nixī. ¹¹ Natürü ngēxguma chí ngürüāchi wūxi i ngexū natexū ítèxgu, rū name nixī i noxtacūma nangete rū éxna wena natecèx nataegu. Rū ngēxgumarūū ta ya yatū rū tama name i namèxū ínatèx. ¹² Rū ñuxma rū choxū nangēxma i wūxi i ore i tūmacèx ya yīxema āmaxē ngīmaā i wūxi i nge i tama yaxōxcū. Rū ngēma ore rū choxrūtama nixī rū tama tórü Coriarū nixī. Rū ngēxguma wūxi ya yatū

ya òcü ngĩmaã āmaxgu i wūxi i nge i tama yaxōxcü, rü tama name i ngĩxũ ínatèx, ega ngĩma rü aixcüma namaã naxātechaũgu. ¹³ Rü ngēxguma wūxi i nge i yaxōxcü ātegu namaã ya wūxi ya yatü ya tama yaxōcü, rü tama name i ínatèx ya yima ngĩte ega nūma ya yima yatü rü aixcüma ngĩmaã naxāmèxchaũgu. ¹⁴ Rü yima yatü ya tama yaxōcü, rü namèx i yaxōxcügagu Tupana nūxũ nacuèx. Rü ngēma ngecü i tama yaxōxcü, rü ngĩte ya yaxōcügagu Tupana ngĩxũ nacuèx. Erü ngēxguma chi tama ngēmaäcü yixĩgu, rü chi ngēma naxācügü rü duũxũgü i tama yaxōgüxũācügürüü tá nixĩgü. Natürü i ñuxma ya naxācügü rü marü Tupana tüxũ nacuèx. ¹⁵ Natürü ngēxguma yima yatü ya tama yaxōcü rü namèxũ ínatáxchaũgu rü ñnoxtacüma ngĩxũ ínatá! Rü ngēxgumarüü ega ngēma ngecü i tama yaxōcü rü ngĩtexũ ínatáxchaũgu, rü ñnoxtacüma ngĩtexũ ínatá! Rü ngēxguma ya yima yatü ya yaxōcü rü marü name ega wena naxāmèxgu. Rü ngēma ngecü i yaxōcü rü marü name ega wena naxātegu. Erü Tupana pexũ nade na pegü pengechaũgüxũcèx. ¹⁶ Rü ngēmacèx, Pa Ngecü i Tupanaāxũ Yaxōxcüx, rü ngēxguma cute i tama yaxōxũ cuxũ ítáxchaũgu, namè nixĩ i tama cunachuxu, erü tama nūxũ cucuèx ngoxi tá nūxũ cuyaxōxèè i ngēma cute rü éxna tama. Rü cumax, Pa Yatü ya Yaxōxcüx, rü ngēxguma cuxmèx i tama yaxōxũ cuxũ ítáxchaũgu, rü name nixĩ i tama cunachuxu, erü tama nūxũ cucuèx ngoxi tá ngixũ cuyaxōxèè i ngēma cuxmèx rü éxna tama. ¹⁷ Rü ñuxma rü pemaã nūxũ chixu rü nūma ga Tupana rü wūxichigü ga duũxèna nanaxã ga tūmaärü cuèx na tūmaärü maxũmaã itacuáxũcèx rü meã tanaxüxũcèx i ngēma puracü ga noxri tüxũ yexmaxũ ga tauta Tupana tūmacèx caxgu. Rü ngēma nguxèetae nixĩ i namaã chanangúexèèxũ i guxũma i yaxōgüxũ i wūxichigü ya tupaucawa ngēxmagüxũ. ¹⁸ Rü ngēxguma Tupana naxcèx caxgu i wūxi i duũxũ i marü Yudügürüü íwiechèxmüpéxechiraũxũ, rü nüetama nixĩ ega ngēmaäcüutama yixĩgu. Rü ngēxguma Tupana nayaxugü i wūxi i duũxũ i tama íwiechèxmüpéxechiraũxũ, rü nüetama nixĩ ega ngēmaäcüutama yixĩgu. ¹⁹ Erü Tupanapéxewa rü nüetama nixĩ ega wūxi i duũxũ rü ínawiechèxmüpéxechiraũgu rü éxna tama. Erü ngēma Tupana aixcüma naxwèxexũ nixĩ na naga naxĩnūxũ i wūxichigü i duũxũ. ²⁰ Rü wūxichigü i duũxũ rü name nixĩ i nawatama napuracü ga yema puracü ga nūxũ yexmaxũ ga yexguma Tupana noxri naxcèx caxgu. ²¹ Rü yexguma wūxi ga coriarü duũxũ quixĩyane Tupana cuxcèx caxgu, rü tama name i ngēmacèx cuxoegaã. Natürü ngēxguma cuxũ natauxchagu na nūxna ícunguxuchixũ i ngēma cori, rü marü name na ícunguxuchixũ. ²² Rü cuma ga na cucoriāxyane cuxcèx naçaxũ ga Tupana, rü name nixĩ i nūxna cucuèxāchi na Cori ya Cristu pecaduwa cuxũ ínguxuchixèèxũ. Rü cuma ga na cungearü coriāxyane cuxcèx naçaxũ ga Tupana, rü name nixĩ i nūxna cucuèxāchi na tórü Cori ya Cristuarü duũxũ quiixü i ñuxma na nūxũ cupuracüxũcèx. ²³ Tupana rü marü pexcèx nataxe rü poraäcü nūxũ petatanü. ¡Rü ngēmacèx i ñuxma rü tāūtáma naga pexĩnūè i ngēma duũxũgü i wenaxärü ñoma i naāneärü chixexüwa pexũ gagüchaũxũ! ²⁴ Rü name nixĩ, Pa Chaueneègüx, i wūxichigü i pema rü meã Tupanapéxewa penaxüama ga yema puracü ga noxri pexũ yexmaxũ ga yexguma Tupana pexcèx caxgu. ²⁵ Rü ñuxma rü tá pemaã nūxũ chixu i nachiga i ngēma duũxũgü i ngemèxgüxũ rü ngetegüxũ. Rü tórü Cori ya Ngechuchu rü taxuũma i mu choxna naxã i ngēmachiga. Natürü tá pemaã nūxũ chixu i ñuxäcü nagu charüxĩnü i ngēmachiga. Rü ngēma chorü ore rü aixcüma nixĩ erü choma nixĩ i wūxi i duũxũ ga nūxũ changechaütümüüācüma choxũ nayaxuxũ ga tórü Cori. ²⁶ Natürü ngema ñuxma nūxũ idauxũ i guxchaxüügüagu rü chauxcèx rü chi name i tama nixāmèx i ngēma yatügü i ngemèxgüxũ. ²⁷ Rü ngēxguma marü cuxāmèxgu rü tama name i ngixũ ícutèx. Natürü ngēxguma cungemèxgu rü name i tama cuxāmèx. ²⁸ Natürü ngēxguma cuxāmèxgu

rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Rü ngẽxguma wüxi i paxũ âtegu rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Natürü ngẽma ixãmèxgüxũ rü ixãtegüxũ rü tá nayexera i norü guxchaxũgü i ñoma i naãnewa, rü ngẽma nixĩ i tama chanaxwèxexũ na nüxũ nangupetüxũ. ²⁹ Pa Chaueneẽgüx, pemaã nüxũ chixu rü tama muxũ i ngunexũ tüxũ nangẽxma na naxüxücèx i Tupanaãrü puracü. Rü ngẽmacèx ya yíxema ixãmèxgüxe rü name nixĩ i meã tanaxũgü i Tupanaãrü puracü ñoma tangemèxgüxürü. ³⁰ Rü yíxema ngexwaca yutanügüxe rü yixema peta ügüxe rü yíxema itaxegüxe, rü tama name i ngẽmacèx Tupanaãrü puracü na ítangèxgüxũ. ³¹ Rü yíxema tüxũ nangèxmaxẽ i tümaãrü ngẽmaxũgü i ñoma i naãnewa, rü tama name i ngẽmacèx Tupanaãrü puracü na ítangèxgüxũ. Erü ñoma i naãne i ñuxma nüxũ idauxũ rü paxa tá nagux. ³² Rü tama chanaxwèxe na tacücèx pexoegaãgüxũ. Rü ngẽxguma wüxi i yatü ngemèxgu, rü Tupanaãrü puracügu narüxĩnü rü nagu narüxĩnü na ñuxãcü Tupanaãrü ngúchaũ naxüxũ. ³³⁻³⁴ Natürü ngẽxguma naxãmèxgu ya wüxi ya yatü, rü ñoma i naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnü rü nagu narüxĩnü na ñuxãcü namèxũ nataãxèxèxũ. Rü ngẽmaãcü muxũgu narüxĩnü. Rü ngẽxgumarüü ta nixĩ i ngexũgü. Rü ngẽma ngexũ i ngetexũ rü Tupanaãrü puracügu narüxĩnü, erü marü Tupanana nügü naxã rü guxũ i naxünemaã rü naãemaã naxcèx namaxũ. Natürü ngẽma ngexũ i âtexũ rü ñoma i naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnü, rü nagu narüxĩnü na ñuxãcü natexũ nataãxèxèxũ. ³⁵ Rü perü mexücèx nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ i ngẽma, rü tama pexna na chanachuxuxücèx nixĩ. Natürü ngẽma ñacharügü na meã pemaxèxücèx rü aixcüma penaxüxücèx i tórü Coriarü puracü. ³⁶ Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnügu na tümaxãcü rü marü na napaxũ, rü tümacèx namexgu na naxãtexũ, rü marü name i ngĩxũ taxüte ega aixcüma tümacèx namexgu. Rü ngẽma na naxãtexũ i tümaxãcü rü tama pecadu nixĩ. ³⁷ Natürü ngẽxguma wüxi i yatü nüxũ nangèxmagu i norü pacü rü tama nanaxwèxegu na ngĩxũ naxütexũ, rü ngẽma rü ta marü name. Erü naxmèxwa ingèxma rü taxucèxma texé tanachixewe na ngĩxũ naxütexücèx. ³⁸ Rü ngẽmawa nüxũ tadau rü ngẽma yatü i naxãcü ngĩxũ ütèxũ rü mexũ naxü. Rü ngẽma yatü i tama naxãcü ngĩxũ ütèxũ rü yexeraxũ i mexũ naxü. ³⁹ Rü wüxi i nge i âtecü rü ngĩtemèxèwa ingèxma i ngẽxguma namaũxgu ya ngĩte. Natürü ngẽxguma nayuxgu ya ngĩte, rü marü name ega to i yatü i ngĩma ngĩxũ ngúchaũxümaã naxãtegu. Natürü inaxwèxe na wüxi ya yatü ya yaxöcümaã naxãtexũ. ⁴⁰ Natürü chauxcèx rü yexeraãcü chi itaãẽ i ngẽxguma chi tãũ chima wena naxãtegu. Rü ngẽma ore rü choxrütama nixĩ, natürü nagu charüxĩnü rü Tupanaã i Üünexũãrü ñnü ta nixĩ.

8

Tupananetachicünèxãgüna naxuaxũgüxũ ga ònachiga

¹ Ñuxma rü tá pemaã nüxũ chixu i nachiga i ngẽma ònagü i ngẽma duũxũgü i tama Ngechuchuaxũ yaxögüxũ norü tupananetachicünèxãgüna uaxũgüxũ. Rü aixcüma nixĩ i wüxichigü i yixema i meãma nüxũ icuáxũ i ngẽmachiga. Natürü ngẽma nüxũ na icuáxũgagu rü ñuxguacü rü yigü namaã ticuèxüxũ. Natürü ngẽma na yigü ingechaũxũ rü tüxũ narüngüxèẽ na yexeraãcü meã yaxögüchigüxũ. ² Rü ngẽxguma chi texé nagu rüxĩnügu na tacüxũ tacuáxũ, rü name nixĩ i nüxna tacuèxãchi na ngẽxguma rü ta tama aixcüma nüxũ tacuáxũ i guxũma i ngẽma cuèx i aixcüma ixĩxũ. ³ Natürü ngẽxguma texé aixcüma Tupanaxũ ngechaũgu, rü Tupana rü tüxũ nacuèx ya yíxema. ⁴ Rü ngẽma na nangõxũ i ngẽma ònagü i tupananetachicünèxãgüna naxuaxũgüxũ i duũxũgü, rü meãma nüxũ tacuèx na taxuwama namexũ i ngẽma tupananetachicünèxãgü erü tama aixcüma Tupanaxũchi nixĩgü. Erü wüxixicatama nixĩ ya aixcüma Tupana ixĩcü, rü nataxuma ya naĩ. ⁵ Rü woo duũxũgü nagu narüxĩnüe rü nangexma i muxũma i tupanagü i ñoma i naanewa rü dauxũgüxũ i naanewa, natürü taxcèx rü tama ngemaãcü nixĩ.

⁶ Erü yixema nüxũ tacuèx na wüxitama yixĩxũ ya Tupana ya Tanatü ixĩcü. Rü nüma ya Tanatü nixĩ i naxũãxũ i guxũma i ÷acu i ngẽxmaxũ, rü naxcèx nixĩ i imaxẽxũ i yixemax. Rü ngẽxgumarũũ ta nangẽxma i wüxitama ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü yimagagu nixĩ na nangẽxmaxũ i guxũma, rü yimagagu nixĩ i tüxũ nangẽxmaxũ i maxũ. ⁷ Natürü tama guxũma i yaxõgũxũ nüxũ nacuèx na nangẽxmaxũ ya wüxitama ya Tupana rü wüxitama ya tórü Cori. Rü ñuxre i nümagü ga ũpa rü nüxũ nayapue na nüxũ yaxõgũãxũ i ngẽma tupananchicünèxãgü, rü ñuxma rü ta tama aixcũma nüxũ nacuèxgü i ngẽma mexũ i Tupana nüxũ naxwèxexũ. Rü ngẽmacèx nixĩ i ñuxma i nagu naxĩnüèxũ na chixexũ naxügũxũ i ngẽxguma nangõxgũãgu i ngẽma naxũnamachi i togü i duũxũgü norü tupananchicünèxãgüna uaxũgũxũ na nüxũ namaã yacuèxũgũxũcèx. ⁸ Rü yixema nüxũ tacuèx na tama ÷acu rü namachi na ingõxũgagu yĩxũ na Tupana tüxũ dexũ. Rü täütãma yexera time i napéxewa ega nangõxgũgu i ngẽma namachi. Rü täütãma yexera tichixe i napéxewa ega tama nangõxgũgu. ⁹ Natürü i pema i nüxũ na pecuãxũ na tama pecadu yĩxũ na nangõxũ i ngẽma namachi, ¶rü pexuãègü erü ngürüãchi ngẽma na pengõxũgagu chixexũgu tá penayixèè i ngẽma peeneègü i tauta aixcũma meã nüxũ cuèxgũxũ na ÷acu yĩxũ i Tupana nüxũ naxwèxexũ! ¹⁰ Erü cuma na meã Tupanaxũ cucuãxũ, rü ngẽxguma chi cunangõxgu i ngẽma namachi i ngextã tupananchicünèxãgũxũ íyacuèxũgũxũwa, rü ngürüãchi wüxi i cueneè i tauta meã Tupanaxũ cuãxũ tá cuxũ nadau. Rü ngürüãchi nüma rü tá ta nanangõx i ngẽma namachi woo naãewa nagu naxĩnũgu na wüxi i chixexũ yĩxũ na nangõxũ i ngẽma namachi. ¹¹ Rü ngẽmaãcü i cuma na meã Tupanaxũ cucuãxũ, rü tá icuyanatauxèè i ngẽma cueneè i Cristu naxcèx yuxũ i tauta meã Tupanaxũ cuãxũ. ¹² Rü ngẽmacèx i ngẽxguma chixexũgu cunanguxèèxgu i ngẽma cueneè i tauta meã Tupanaxũ cuãxũ, rü Cristumaã rü ta chixexũ cuxũ. ¹³ Rü ngẽmacèx i ngẽxguma ngẽma namachi i changõxũgagu chixexũgu chananguxèèxgu i chaueneè, rü narümemaè nixĩ i noxtacũma taguma namachi changõx na tama pecadugu chananguxèèxũcèx i ngẽma chaueneè.

9

Yixema Cristu tüxũ muxè na nüxũ tapuracũxũcèx, rü tüxna naxü i tümaãrũ natanü

¹ Rü pemaã nüxũ chixu rü tórü Coritama nixĩ ya choxũ yaxucü rü choxũ mucü na norü puracü chaxũxũcèx, rü ngẽmacèx taxuũma i duũxũgũmèxèwa changẽxma i ñuxmax. Rü chomatama chauxetũmaã tórü Cori ya Ngechuchuxũ chadau, rü ngẽma puracü i nüxũ chaxũxũgagu nixĩ i peyaxõgũxũ i pemax. ² Rü woo togü i duũxũgü tama choxũ cuèxgũchaũgu na tórü Cori choxũ muxũ, natürü i pema rü meãma nüxũ pecuèx na nüma yĩxũ ga choxũ namuxũ. Yerü chauxũtawa nixĩ ga tórü Coriaxũ peyaxõgũxũ, rü ngẽmawa nüxũ pecuèx na aixcũma yĩxũ na nüma choxũ namuxũ. ³⁻⁴ Rü ñaã nixĩ i chorü dexa i namaã chanangãxũxũ i ngẽma duũxũgü i chauchiga idexagũxũ:

“¿Éxna tama name na duũxũgü choxna naxãxũ i chorü õna rü chorü axexũ naxcèx i chorü puracü? ⁵ ¿Éxna tama inamexũ ta na wüxi i ngexũ i yaxõxũmaã na chaxãmaxũ na chayagaxũcèx ngẽxgumarũũ na naxãmaxũ i Pedru, rü naèneègü ya tórü Cori, rü ngẽma togü i yatügü i Tupana imugũxũ? ⁶ ¿Rü éxna pema nagu perũxĩnũègu rü choma rü Bernabéxicatama i tama namexũ na toxũ perüngũxèègũxũ ngẽma togü i orearü uruũgũxũ na perüngũxèègũxũrũũ? ⁷ ¿Tacü rü duũxũ i churarawa ũxũ i nügũxũtama naxũtanũxũ i norü õna? ¿Rü ÷acu rü duũxũ i orix itoxũ i tama namúxũ i norü o? ¿Rü ÷acu rü duũxũ i carnerugüna dauxũ i tama nagünenixũ ne ixaxũxũ?” Ngẽma ñacharügü nüxũ i ngẽma duũxũgü i chauchiga idexagũxũ. ⁸ ¶Rü ñuxma rü täütãma nagu perũxĩnũè na

chorü orexicatama yĩxũ i ñaã nüxũ chixuxũ! Erü Tupanaãrũ ore ga Moĩché ümatüxũwa rü ta ngẽma ñanagürü. ⁹ Erü ngẽma ore rü ñanagürü:

“¡Rü ngẽma woca i aruchuarü putéxewa puracüxũ, rü tãütáma cunawẽxnagu na tama yima aruchuwa nachibüxüçè!”

ñanagürü i ngẽma ore. Rü nüxũ tacuèx na tama wocagügu naxĩnüxũ ga Tupana ga yexguma yema ñaxgu. ¹⁰ Natürü pemaã nüxũ chixu rü tagu nixĩ ga naxĩnüxũ ga yexguma yema ñaxgu ga Tupana. Rü tachiga nixĩ ga naxümatüxũ ga yema ore. Erü yixema aruchunecü úxe rü yixema norü oarü puxwa puracüxe, rü ngẽxguma tapuracüeyane rü tanaxwèxegü na ítananguxẽgüxũ i ngẽma norü o i tüxna üxũ. ¹¹ Rü toma rü wüxi ya nanetüchire ya itatoxünerüü tixĩgü ga yexguma pemaã nüxũ tixuxgu ga Tupanaãrũ ore. ¿Rü ñuxma rü tama éxna i pexcèx namexũ na toxna penaxãxũ i tacü i toxũ taxuxũ? ¹² Rü ngẽxguma ngẽma togü i orearü uruügu petanüwa nayauxgügu i ngẽma nüxũ taxuxũ, rü maneca toma rü yexera name nixĩ i petanüwa tanayaxu i ngẽma toxũ taxuxũ. Natürü i toma rü tama ngẽmaãcü tanaxü. Erü toma rü guxũ i guxchaxũmaã taporae na tama pexũ tanaguxchaxẽxüçèx na Cristuaxũ peyaxögüxũ. ¹³ Pema nüxũ pecuèx rü guxũma i duüxügu i tupauca ya taxünewa puracüexũ, rü ngẽma õna ya yima tupaucawa ngẽxmaxütama nangõxgü. Rü ngẽma duüxügu i tupaucagu Tupanacèx naxünagü dèixũ, rü nanade i ñuxre i ngẽma namachi norü ngõxruũ. ¹⁴ Rü ngẽxgumarüü ta ya yixema nüxũ ixugüxe i ore i tüxũ maxẽxẽxũ, rü tórü Cori nüxũ nixu rü name nixĩ i tanayauxtanü i ngẽma tümaarü puracü.. ¹⁵ Natürü i choma rü taguma ngẽmaãcü chanaxü. Rü ñuxma na pexcèx chanaxümatüxũ i ñaã popera, rü tama tacü choxna pexãxüçèx nixĩ. Erü ngẽma na taguma texéxütawa tacüçèx íchaçaxũ, rü wüxi i chorü taãe nixĩ. Rü narümemaẽ chierü nixĩ na chayuxũ naxüpa na texé choxna nayaxuxũ i ñaã taãe i choxũ ngẽxmaxũ. ¹⁶ Rü ñuxma na nüxũ chixuxũ i ngẽma ore i tüxũ maxẽxẽxũ, rü taguma ngẽmacèx chaugü chicuèxüü. Erü woetama ngẽma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna äxũ, rü ngẽmacèx taxucürüwama chanangexrü. Erü poraãcü chi chachixexügu i ngẽxguma tãü chima nüxũ chixuxgu. ¹⁷ Rü ngẽxguma chi chaugagu chitama chanaxüxgu i ngẽma puracü, rü nagu chi charüxĩnü na choxũ naxãtanüxũ. Natürü ngẽxguma Tupana choxũ muxüãcüma chanaxüxgu, rü chanaxüama erü woetama ngẽma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna äxũ. ¹⁸ ¿Rü ñuxma rü tacü tá nixĩ i chorü natanü naxcèx i ngẽma puracü i chaxüxũ? Rü dücax, rü chorü natanü nixĩ i ngẽma taãe i chayaxuxũ i ngẽxguma ngetanüãcüma nüxũ chixuxgu i ngẽma ore i tüxũ maxẽxẽxũ. Rü ngẽmaãcü woo Tupanapéxewa name na petanüwa chanayaxuxũ i chorü natanü na ngẽmamaã chamaxüxüçèx, natürü taguma texena naxcèx chaca.. ¹⁹ Rü woo taxüxeméxewa changẽxma i chomax, natürü guxãméxewa chaugü changẽxmaxẽe, na ngẽmaãcü yexeraãcü muxüma i duüxügu üxũ charüngüxẽxüçèx na Cristuaxũ yaxögüãxüçèx. ²⁰ Rü ngẽxguma chautanüxũ i Yudügütanüwa changẽxmagu, rü namaã chaugü chawüxiguẽe na ngẽmaãcü nüxũ charüngüxẽxüçèx na Cristuaxũ yaxögüãxüçèx. Rü woo tama yema Moĩché ümatüxũ ga mugütüüwa changẽxmagu, natürü chayanguxẽeãma i ngẽma mugü na ngẽmaãcü Cristuxütawa chanagagüxũ i ngẽma duüxügu i ñuxma rü ta nagu íxũ i ngẽma mugü ga Moĩché ümatüxũ. ²¹ Rü ngẽxguma natanüwa changẽxmagu i ngẽma duüxügu i tama Yudügü ixĩgüxũ, rü ngẽma duüxügümaã chaugü chawüxiguxẽe na ngẽmaãcü nüxũ charüngüxẽxüçèx na Cristuaxũ yaxögüãxüçèx. Natürü taguma íchanangéx i Tupanaãrü mugü erü guxüguma Cristuarü mugütüüwa changẽxma. ²² Rü ngẽxguma natanüwa changẽxmagu i ngẽma duüxügu i tama poraãcü Cristuchigaxũ cuèxgüxũ, rü choma rü ta ngẽma duüxügümaã chaugü

chawüxiguxēē, na ngēmaācü nüxü charüngüxēēxücèx na Cristuaxü yaxögüāxücèx. Rü ngēmaācü guxüma i duüxügürüü chaugü chixixēē, rü nagüxüraüācüma naxcèx chadau na ngēmaācü düxwa Tupanaxütawa chanagagüxücèx i ñuxre i nümagü. ²³ Rü ngēmaācü nixi i chapuracüxü na guxüwama nangüxücèx i ngēma ore i tüxü maxēxēēxü. Erü chanaxwèxe na choma rü ta choxü nangēxmaxü i ngēma maxü i taguma gúxü, naxrüü i guxüma i ngēma duüxügü i nüxü yaxögüxü. ²⁴ Pema rü meāma nüxü pecuèx i wüxi i inüca i nawa iñaächixü rü muxüma inaxüāchi, natürü wüxixicatama nixi i ngēma nüxira ínguxü rü nayaxuxü i norü āmare. Rü name nixi i pegüna pedau na Tupana pexna naxāxücèx i ngēma perü āmare. ²⁵ Guxüma i ngēma duüxügü i nügü ngüxēēxü naxcèx i wüxi i inüca na toguegüxü naporamaexücèx, rü meā nügüna nadaugü na ngēmaācü nayauxgüāxücèx i norü āmare i paxaāchiruü ixixü. Natürü yixema na yaxögüxü rü yigüna tadaugü na meā naxügüxücèx rü meā imaxēxücèx na nayauxgüxücèx i tórü āmare i taguma gúxü. ²⁶ Rü ngēmacèx i choma rü tama ñoma chauechitamare chiñaxürüü chixi, rü tama ñoma tacü i nügü dèixü i ngürüanegumare idagüxürüü chixi. ²⁷ Rü ngēmacèx meā chaugümaā ichacuèx na taxuüma i chaxuneärü ngúchaü chaxüxücèx. Erü tama chanaxwèxe i mexümaā togüxü changüxēēchiréxācüma chixexü chaxü rü ngemagagu tama chanayaxu i chorü āmare.

10

Nayaxucuxēgü na tama nüxü yacuèxüügüxücèx i tupananetachicünèxāgü

¹ Pa Chaueneēgüx, chanaxwèxe i nüxna pecuèxāchie ga tacü nüxü na ngupetüxü ga yema nuxcümaügüxü ga tórü oxigü ga Moíchéwe rüxixü. Rü pema nüxü pecuèx rü yexguma nawe naxixgu rü wüxi ga caixanexü napéxegu nixü rü nayadüxü. Rü guxüma ga yema duüxügü rü wüxigu Moíchémaā natüügu nixixütanü. Rü yexgumarüü ta Moíchémaā nawa nichoü ga yema Taxtü ga Dauchiüxü. ² Rü guxüma ga yema duüxügü rü yexguma wüxigu Moíchémaā yema caixanexüpechitatüügu yaxixütanügu rü yema Taxtü ga Dauchiüxüwa yachoügu, rü yemaācü nügü nangoxēēgü na Moíchéweama naxixü. ³ Rü yexgumarüü ta ga guxüma ga yema duüxügü nanangōxgü ga yema pāü ga daxüwa rüyixü. ⁴ Rü guxüma ga yema duüxügü nayaxxgü ga yema dexá ga Cristu nüxna āxü. Yerü Cristu rü yema duüxügüxü ínixümücü ga yema ínaxixüwa, rü nüxna nanaxā ga yema dexá ga yaxaxgüxü. ⁵ Natürü narümumaē ga yema duüxügü ga tama Tupanaärü ngúchaü ügüxü. Rü yemacèx ga yema duüxügü rü yexma nayue rü yema nawogü ga naxünegü ga dauxchitawa ga taxúema íxāpataxüwa. ⁶ Rü guxüma ga yema nangupetü na tórü cuèxruü yixücè rü tama tórü oxigürüxü chixexücèxama idaugüxücèx. ⁷ Rü ngēmacèx tama name i nüxü picuèxüügü i tacü rü tupananetachicünèxāgü, yexgumarüü ga ñuxre ga nümagü naxügüxürüü. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü tórü oxigüchigaxü nixu rü ñanagürü:

“Rü duüxügü ínaritogü na nachibüexücèx rü na naxaxegüxücèx, rü ngēmawena rü inachigü na íyayüxexücèx”,

ñanagürü i ngēma ore. ⁸ Rü tama name i yixema rü naí i ngemaā itape yexgumarüü ga ñuxre ga nümagü naxügüxürüü. Rü yemacèx wüxitama ga ngunexügu rü nayue ga 23,000. ⁹ Rü tama name i nüxü taxü ya tórü Cori na ñuxācü yaxna tamaā naxinüxü yexgumarüü ga ñuxre ga nümagü naxügüxürüü. Rü yemacèx nixi ga yema duüxügüxü nangōxcxü ga āxtapegü rü nayuexü. ¹⁰ Rü tama name i chixexü Tupanamaā pixugü yema ñuxre ga nuxcümaügüxü ga tórü oxigürüü. Rü yemacèx ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxücüāx rü nanadai. ¹¹ Rü guxüma ga yema nuxcümaxügüxü ga duüxügüxü ngupetüxü, rü ñomaxücüü rü tórü cuèxruü nixi. Rü naxümatü na ngēmawa nüxü icuāxücèx na ñuxācü Tupana naxwèxexü na imaxēxü i yixema i ñomaücüü. ¹² Rü

ngēmacèx ya yíxema tūgūgu rūxīnūxē na taporaxū i Tupanapéxewa, rū name nixī na meā tūgūna tadauxū na tama chixexūgu tanguxūcèx. ¹³ Rū ñuxma rū ta taguma pexcèx ínangu i ngúchaxū i chixexū i taxucürüwama namaã yaxna pexīnūexū. Rū name nixī i Tupanana perüyoū erü nüma rū aixcūma nayanguxēē i ngema tamaã inaxunetaxū rū taxūtáma nawa pexū nawogü i ngúchaxūgü i taxucürüwama yaxna namaã pexīnūexū. Natürü ngexguma tá ngúchaxūgü i chixexū pexcèx ínguxgu rū nüma rū tá pexū ínapoxū na tama nagu peyixūcèx. ¹⁴ Rū ngēmacèx, Pa Chaueneēgü ya Pexū Changechaūgüxex, jrü nüxū perüxoe i ngema nacūmagü i tupananetachicünèxāgücèx naxügüxū i ngema duūxūgü i tama yaxōgüxū! ¹⁵ Pemaã nüxū chixu i ngēma ore, erü chauxcèx rū duūxūgü i nüxū cuáxū pixīgü. Rū pema tátama nagu perüxīnūē i ngēma pemaã nüxū chixuxū. ¹⁶ Rū ngēxguma òna i üünexūcèx ingutaquéxegügu, rū yaxaxgügu ya yima binu ya üünecü rū moxē naxcèx ixāgügu, rū ngēmaācü yigü tangoxēē na Cristu ya taxcèx nagü ibacüwe rūxīxū. Rū ngēxguma nangōxgügu i ngēma pāü i ibücuxū, rū ngēmaācü yigü tangoxēē na Cristu ya taxcèx naxūne ixācüwe rūxīxū. ¹⁷ Rū woo na imuxū i yixema, natürü wüxitama i pāü tangōxgü. Rū ngēmaācü nixī i wüxitama ixīgüxū erü wüxiwetama tarūxī. ¹⁸ jrü dücax i ngēma Yudügu i nangōxgüxū i ngēma naxūnamachi i Tupanacèx nadèixū! Rū ngēxguma wüxigu nügümaã nangōxgüāgu, rū guxūma i ngēma nangōxgüxū rū ngēmaācü nügü nangoxēē na wüxigu Tupanawe naxīxū. ¹⁹ Rū ñuxma na ngēma ñachaxū, rū tama chanaxwèxe i nagu perüxīnūē na naxüünexū i ngēma namachi i ngēma duūxūgü i tama yaxōgüxū norü tupananetachicünèxācèx dèixū. Rū tama chanaxwèxe i nagu perüxīnūē na tacüwa namexū i ngēma norü tupananetachicünèxāgü, erü nangearü maxūāx. ²⁰ Natürü pemaã nüxū chixu rū ngēxguma ngēma duūxūgü i tama Tupanaxū cuèxgüxū, norü tupananetachicünèxācèx nadaiāgu i tacü rū naxūna, rū tama Tupanacèx nixī i nadaiāxū, natürü ngoxogücèx nixī i nadaiāxū. Rū tama chanaxwèxe i ngoxogütanüxūxū pegü pixīgüxēē. ²¹ Rū pema na peyaxaxgüxū ya yima binu ya tórü Corixū namaã picuèxüügücü rū taxucürüwama namaã pexāmücü i ngēma duūxūgü i Chatanáwe rūxīxū. Rū pema na tórü Coriarü mechawa penangóxū i ngēma òna i nüxū namaã picuèxüügüxū rū taxucürüwama ngēma duūxūgü i Chatanáwe rūxīxūārü mechawa peyachibüe. ²² jrü ñuxū ñapegüxū i ñuxmax? jrēxna penanuxēēchaū ya tórü Cori? jrēxna pexcèx rū nüxū tarüporamaēgü i yixemax?

Name nixī i taene earü mexūc èx tadaugü rū tama i tóxrütama

²³ Pema rū ñaperügügü:

“Marü name na tanaxūxū i tacü i tanaxwèxegüxū”, ñaperügügü. Rū aixcūma nixī i ngēma, natürü tama tūxū name i guxūma i ngēma ixüxchaūxū. Rū ngēmaācü Cristu tūxū ínanguxūxēē na naxüxūcèx i ngēma inaxwèxexū, natürü tama guxūma i ngēma ixüxū tūxū narüngüxēē na yexeraācü meā yaxōgüamachigüxūcèx. ²⁴ Rū tama name nixī i tóxrütama mexūcèx tadaugü, natürü name nixī i togüarü mexūcèx tadaugü. ²⁵ Rū marü name i penangōx i nagúxūraūxū i namachi i namaã nataxegüxū, natürü taxucèxma tūxcüü naxcèx ípeca ngoxi marü tupananetaxgüxū namaã yacuèxüügüxū i namachi yixī. ²⁶ Erü ñoma i naāne rū guxūma i nawa ngēxmaxū, rū tórü Cori ya Tupanaarü nixī. ²⁷ Rū ngēxguma chi wüxi i duūxū i tama yaxōxū pexna uxgu na naxūtawa peyachibüexūcèx, rū chi ngema pexīxgu, rū marü name i penangōx i guxūma i òna i pepéxegu yaxüxüchixū. Rū taxucèxma tūxcüü naxcèx pexoegaāē rū nüxna peca na ngextá ne naxūxū i ngēma namachi i pemaã nangóxū. ²⁸ Natürü ngürüāchi wüxie tá pemaã nüxū tixu rū ñatarügü:

“Naã namachi rū tupananetachicünèxācèx yamèxgüxū i naxūnawa ne üxū nixī”, ñatarügü. Rū ngēxguma i pema rū tama name na penangóxū i ngēma namachi na

tama chixexũgu tũxũ penguxẽxũcèx ya yíxema pemaã nũxũ ixuxe, rü tama ngẽmacèx taxoegaãxũcèx i tũmax. ²⁹ Rü tama pechiga nixĩ i chidexaxũ i ngẽxguma:

“Na tama taxoegaãxũcèx”, ñachagu. Natürü yíxema pemaã nũxũ ixuxechiga nixĩ i chidexaxũ. Natürü bexmana ngürüãchi wüxi i yaxõxũ tá cuxna naca rü ñanagürü tá cuxũ:

“¿Tũxcũũ i togü naxcèx oegaãxũgagu choxna cunachuxu na tama chanaxũxĩ i ñacü i chanaxwèxexũ? ³⁰ Rü ngẽxguma chi Tupanana moxẽ chaxãxgu naxcèx i ngẽma õna i changóxũ, ¿rü tũxcũũ i ngẽma õnacèx choxũ quixu?” ñanagürü. ³¹ Dücèx, pemaã nũxũ chixu rü name nixĩ i guxũma i ngẽma pexũxũmaã Tupanaxũ picuèxũxũgü. Rü ngexguma ñacü pengoxgũgu rü exna ñacü pixaxgũgu rü éxna ñacü i to pexũgũgu, rü name nixĩ i ngẽmamaã Tupanaxũ picuèxũxũgü. ³² Rü tama name i penaxũ i ñacü i togũxũ chixexũgu yixẽxũ, rü woo Yudíugü yixĩgũgu rü éxna tama Yudíugü yixĩgũgu, rü éxna yaxõgũxũ yixĩgũgu. ³³ Rü choma rü guxũwama guxũxũma chataãxẽxũ. Rü ngemacèx tama chanaxũ i ngema chomatama namaã chataãxẽxũ, natürü chanaxũ i ngema togü namaã taãxẽxũ na ngemaãcü nümagü rü ta nuxũ nangúchaxũ na yaxõgũãxũ rü nayauxgũãxũ i maxũ i taguma gúxũ.

11

¹ Rü name nixĩ i nagu pexĩ i chaucüma ngẽxgumarũũ i choma na Cristucümagu chixũxũrũũ.

Name nixĩ i ngexũgü rü mexü i nacümagu naxĩ

² Pa Chaueneëgüx, pemaã chataãe erü guxũguma chaugu perũxĩnũe rü nagu pexĩ ga yema nguxẽetae ga pexũ changúxẽxũ. ³ Natürü chanaxwèxe i nũxũ pecuèx na Cristu rü wüxichigü i yatüeru na yĩxũ. Rü yatũxũgü rü naxmèxèru nixĩgü ngẽxgumarũũ ya Tupana rü Cristueru na yĩxũ. ⁴ Rü ngẽmacèx i ngẽxguma wüxi ya yatü ngutaquéxewa yumüxègu rü éxna Tupanaãrũ orexũ yaxuxgu, rü tama íngaxèxüchipatéxegu, rü ngẽma rü wüxi i chixexũ nixĩ i Cristupéxewa naxũxũ. ⁵ Natürü ngẽxguma chi wüxi i ngecü ngutaquéxewa yumüxègu rü éxna Tupanaãrũ orexũ yaxuxgu, rü chi tama ngĩgü natüerugu, rü ngẽma rü wüxi i chixexũ nixĩ i ngĩtepéxewa naxũxũ. Rü ñoma ngĩgü yadüeruxũrũũ iyixĩ. ⁶ Erü ngẽxguma chi tama ngĩgü natüeruchaũgu, rü narümemae nixĩ i noxtacüma ngĩgü ibèxeru. Natürü ngẽxguma chi wüxi i ngĩrũ ãne yixĩgu i ngẽma na ngĩgü nabèxeruxũ rü éxna ngĩgü yadüeruxũ, rü narümemae nixĩ i ngĩgü itüeru. ⁷ Natürü yatũgü rü tama name na nügü natüerugũxũ. Yerü ga Tupana rü nügüraũãcü nanaxü ga yatü rü Tupanachipeta nixĩ. Rü yima yatüwa nixĩ i nangóxũ na ñuxãcü namexèchixũ ya Tupana. Rü ngẽma ngecüwa nixĩ i nangóxũ na ñuxãcü namexũ ya yatü. ⁸ Yerü yexguma noxri Tupana naxũxgu ga yatü, rü tama ngecüwa nixĩ ga naxũãxũ. Rü ngĩma waxĩ nixĩ ga yatüwa ngĩxũ naxũxũ. ⁹ Rü yatücèx nixĩ ga Tupana ngĩxũ üxũ ga ngecü, rü tama ngecücèx nixĩ ga Tupana naxũxũ ga yatü. ¹⁰ Rü ngẽmacèx name nixĩ i ngĩgü itüeru na duũxũgüpéxewa rü Tupanaãrũ orearü ngeruũgü i daxũcũãxgüpéxewa nangóxũcèx na ngĩteméxèwa nangèxmaxũ. ¹¹ Natürü Tupanapéxewa rü taxuũma nixĩ ya yatü ega natauxgu i ngecü. Rü ngẽxgumarũũ ta i ngecü rü taxuũma iyixĩ ega natauxguma ya yatü. ¹² Yerü yexguma noxri Tupana ngĩxũ üxgu ga ngecü, rü yatüwa nixĩ ga ngĩxũ naxũxũ. Rü ngẽxgumarũũ ta ya yatü rü ngecüwa nixĩ i nabuxũ. Natürü Tupana nixĩ ya naxücü i guxũma i duũxũgü. ¹³ Rü pematama tá penangugü rü ngoxi name na wüxi i ngecü rü tama ngĩgü natüeruãcüma nayumüxèxũ. ¹⁴ Rü woetama tórü bucüma nixĩ i nũxũ na icuáxũ na wüxi i ãne yĩxũ na nügü namèxyaexẽxũ i wüxi i yatũxũ. ¹⁵ Natürü ngecücèx rü wüxi i mexèchixũ nixĩ na namèxyaexũ. Erü Tupana rü ngĩxna nanaxã i

ngīyae na ngēmamaã ngīgü natüeruxüçèx. ¹⁶ Natürü ngëxguma chi texé ngëmachiga tügü choxügagügu, rü name nixĩ i nüxü tacuèx na ngëmatama yĩxü i tacüma rü nacüma i guxüma i yaxögüxü i guxünema ya tupaucagüwa.

Duüxügü rü chixri namaã inacuèxgü ga Coriarü òna i üünexü

¹⁷ Rü ñuxma i ñaã popera i peccèx chaxümatüxüwa rü pemaã nüxü chixu rü nangëxma i wüxi i pecüma i chixexü i tama namaã chataãèxü. Erü chauxcèx i ngëma perü ngutaquëxegü rü pexü nachixexëë, rü tama aixcüma perü meruügü nixĩ. ¹⁸ Erü duüxügü chomaã nüxü nixugügü rü ngëxguma tórü Coricèx pengutaquëxegüüxgu rü pegü pitoye. Rü ngäxügu chayaxõ na aixcüma yĩxü i ngëma nüxü yaxugügüxü. ¹⁹ Choma rü nüxü chacuèx na aixcüma woe tátama yĩxü i pegü pitoyexü na ngëmawa nüxü icuáxüçèx na texégü tĩxü ya yíxema aixcüma Cristuarü duüxügü ixīgüxe. ²⁰ Rü ngëma pegü na pitoyexügü nixĩ na tama aixcüma tórü Corixü picuèxüügüäcüma yĩxü i penangóxü i tórü Coriarü òna i Üünexü i ngëxguma pengutaquëxegüüxgu. ²¹ Erü ngëxguma penangõxgu i ngëma òna i Üünexü rü wüxichigü rü peñuxäëgü na pexira na penayaxüçèx i ngëma òna. Rü yoxni i ngëma togü rü ngëxma nataiyae, rü togü rü nayaxaxgü ya binu ñuxmata nangäxë. ²² ¿Éxna pengechiüügü ecèx tama ngema pechibüexü rü pexaxegüxü? ¿Tüxcüü nüxü pexoe i ngëma togü i yaxögüxü rü penaxäneëxë i ngëma yaxögüxü i ngearü ngëmaxüäxgüxü? ¿Rü tacüxü tá pemaã chixu i ñuxmax? ¿Pecèx rü tá pemaã chataãèxü? Düçèx, pemaã nüxü chixu rü tama pemaã chataãèx naxcèx i ngëma pexügüxü.

Tórü Coriarü òna i üünexüchiga

²³ Rü ngema ngüxëëtae i pemaã nüxü chixuxü rü tórü Corixütawatama chanayaxu. Rü yexguma tórü Cori ga Ngechuchuxü inaxuaxügu, rü yematama chütaxügu rü nüma rü nanayaxu ga wüxi ga pãü. ²⁴ Rü Tupanana moxë naxã, rü yemawena rü inanabücu, rü ñanagürü:

“Ñãã nixĩ i chaxune i peccèx ichaxäxüchiga. ¿Rü penangó i ñaã pãü na ngëmaäcü peãëwa choxna pecuèxächixüçèx!” ñanagürü. ²⁵ Rü yexgumarüü ta ga chibüwena rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binuchiümaã ääcuxü, rü ñanagürü:

“Rü daa binu rü wüxi i cuèxruü nixĩ na ngëxwacèx Tupana duüxügümaã ixunetaxü i maxü i taguma gúxüchiga. Rü chaugü ya peccèx ibacümaã nixĩ i Tupana pexü nüxü cuèxëxü i ngëmachiga. Rü ngëxguma ñuxguacü daa binu pixaxgügu rü ñuxma choma na chanaxüürüü tá penaxü na peãëwa choxna pecuèxächixüçèx”, ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁶ Rü guxügüma i ngëxguma penangõxgu i ñaã pãü rü peyaxaxgügu ya daa binu rü ngëmawa tá duüxügüxü nüxü picuèxëë na ñuxäcü tórü pecaducèx nayuxü ga tórü Cori. Rü ngëmaäcü tá penaxü ñuxmatáta wena nataegu i nümax.

Texegüçèx nixĩ i tórü Coriarü òna i üünexü

²⁷ Natürü ngëxguma chi texe tama tügü tamexëëarü maxüxäcüma nangõxgu i Coriarü pãü i üünexü rü tayaxaxüxgu ya yima binu ya üünecü, rü pecadu taxü napewa ya tórü Cori ya taxcèx yücü rü nagü ibacü. ²⁸ Rü ngëmacèx naxüpa na tanangóxü i ngëma pãü rü na tayaxaxüxü ya yima binu, rü name nixĩ i wüxichigü meã tümaarü maxügu tarüxñü ngoxi nataxuma i tacü rü chixexü i tümaarü maxüwa. ²⁹ Erü ngëxguma tama tügü tamaxëëarü maxüäcüma tanangõxgu rü tayaxaxüxgu, rü tügütama poxcuwa taga. Erü tama aixcüma tayaxõ na tórü Corichiga yixixü i ngëma pãü rü yima binu.. ³⁰ Rü ngëmacèx nixĩ i muxüchixe i petanüwa rü piðaaweexü rü peturaexü, rü ñuxre i togü rü marü nayuexü. ³¹ Natürü ngëxguma chi tórütama maxügu rüxñüegu naxüpa na nangóxü i ngëma Coriarü òna, rü nüma rü taxucèx tüxü napoxcue. ³² Natürü ngëxguma

tórü Cori ñoma i tórü maxūwa tūxū poxcugu, rü ngēmaācü tūxū inayarūwéxāchixēē na tama yixcūra naāneārü guxgu tūxū napoxcuxūcèx wūxigu namaā i ngēma duūxūgū i tama yaxōgūxū. ³³ Rü ngēmacèx, Pa Chaueneēgūx, ngēxguma pengutaquégūgu na penangóxūcèx i ngēma òna i üünexū, name nixī i pegū ípenanguxēē na guxāma wūxigu meā penangóxūcèx. ³⁴ Rü ngēxguma chi texé taiyèxgu, rü name nixī i tūmapatawatama tachibū na tama Tupana pexū poxcuexūcèx naxcèx na chixexū pexüexū i perü ngutaquégūwa. Rü ngēma to i guxchaxūgū i pexū ngēxmaxū, rü choma tá chanamexēē i ngēxguma petanūwa chaxūxgu.

12

Ngēma cuèx i Tupanaāē i Üünexū tūxna āxūchiga

¹ Pa Chaueneēgūx, chanaxwèxe i nüxū pecuèx na ñuxācü yīxū i ngēma cuèx rü ñuxacū na yixīxū i ngema tauxcha i Tupanaāē i Üünexū tūxna āxū. Rü ngēmachiga nixī i pemaā nüxū chixuxchaūxū i ñuxmax. ² Rü pema meāma nüxū pecuèx ga yexguma tauta Cristuaxū peyaxōgūgu, rü pegū nüxna pexāgū ga tupananetachicünèxāgū ga tama idexaxū. ³ Rü ngēmacèx i ñuxma rü chanaxwèxe i meā nüxū pecuèx rü taxucürüwama texe ya Tupanaāē i Üünexū tūmawa ngexmaxe rü chixri Ngechuchuchuga tidexa. Rü ngexgumarūxū ta rü taxucürüwama texe ngürümare tüechama rü:

“Ngechuchu rü tórü Cori nixī”, ñatarūgū ega tama Tupanaāē i Üünexū tūxū muxgu na ngēmaācü tidexaxūcèx. ⁴ Rü nüma ya Tupana rü duūxūgūna nanaxā i naguxūraū i tauchagū. Natürü ngema Naāxē i Üünexū i nawa ne naxīxū i ngema tauchagū rü wūxitama nixī. ⁵ Nangēxma i nagúxūraūxū i Tupanaarü puracū, natürü yima tórü Cori ya tūxna naxācü i ngema puracūgū rü wūxitama nixī. ⁶ Rü Tupanaarü pora rü nagúxūraūācü nangox. Natürü wūxitama nixī ya yima Tanatü ya tawa gúxūraūācü nangoxēēcü i ngema norü puracū. ⁷ Rü ngema Naāē i Üünexū wūxixewachigū nanangoxēē i Tupanaarü pora i norü duūxūgūtanūwa na ngemaācü guxāarü ngūxēēruū yixīxūcèx. ⁸ Rü Naāē i Üünexū rü tūmāxena rü nanaxā i tauxcha na ucūxū tacuáxūcèx. Rü ngēmatama Naāē i Üünexū rü toguēāxū rü nanatauxchaxēē na nüxū tacuáxū na mea tangúxēētaexū i Tupanaarü ore. ⁹ Rü toguē rü ngēmatama Naāē i Üünexū tūxū nanatauxchaxēē na Tupanaana tariyoexūcèx. Rü toguē rü tūxna nanaxā i pora na ngēmamaā naxcèx tayataanegūxēēxūcèx i ngēma iḍaaweexū. ¹⁰ Rü toguē rü tūxna nanaxā i pora na tanaxūxūcèx i mexūgū i Tupanaarü poramaā üxū. Rü toguē rü tūxū nanatauxchaxēē na nüxū tixuxūcèx i Tupanaarü ore. Rü toguē rü tūxna nanaxā i cuèx na nüxū tacuáxūcèx i ṭacū yīxū i ngoxogūarü ixīxū rü ṭacū yīxū i Tupanaāē i Üünexūarü ixīxū. Rü toguē rü tūxna nanaxā i tauxcha na ngēma tama nüxū tacuáxū i nagawa tidexaxūcèx. Rü toguē rü tūxna nanaxā i cuèx na tanangoxēēxūcèx na ṭacūchiga yīxū na tidexaxū ya yíxema to i nagawa idexáxe. ¹¹ Rü guxūma i ngēma rü Tupanaāē i Üünexūtama nixī i naxūxū. Rü nüma nixī i wūxichigū i duūxūna naxāāxū i ngēma cuèx i nüma nanaxwèxexū na nüxna naxāāxū.

Guxāma i yaxōgūxū rü wūxitama i naxūnewa naxūgū

¹² Rü duūxūxūne rü woo muxūgu nixūye, natürü wūxitama i naxūne nixī. Rü ngexgumarūxū ta i ngema Cristuāxū yaxōgūxū rü woo namu, natürü wūxitama i naxūnewa naxūgū. ¹³ Rü yexguma íbaiūgu rü Tupanaāē i Üünexū rü wūxitama i naxūne tūxū nixīgūxēē. Rü woo Yudūgū na ixīgūxū, rü éxna tama Yudūgū na ixīgūxū, rü woo togūmēxēwa ingexmagūxū rü éxna taxúxeméxēwa ingēxmagūxū, natürü wūxitama i naxūne tūxū nixīgūxēē i nüma i Naāē i Üünexū i nüxicatama ixīxū. Rü guxāma

i yixema rü marü tüxna nangu i ngēma Naãē i Üünexü. ¹⁴ Wüxi i naxüne rü tama naxāmenāxamare, natürü muxügu nixüye. ¹⁵ Rü ngēxguma chi yima nacutü ñaxgu:

“Rü ñuxma na tama naxméx chiixü, rü ngēmacèx tama ngēma naxūnewa changēxma”, ñaxgu, rü tama ngēmacèx nüxü narüxo na ngema naxūnewa nangexmaxü. ¹⁶ Rü ngēxguma chi yima naxpaxchinü ñaxgu:

“Rü ñuxma na tama naxētü chiixü, rü ngēmacèx tama naxūnewa changēxma”, ñaxgu, rü tama ngēmacèx nüxü narüxo na ngema naxūnewa nangexmaxü. ¹⁷ Rü ngēxguma chi guxüma i naxüne rü naxētü yixügu, ¿rü tacümaã chi i nüxü naxīnaxü i ngema naxüne? Rü ngēxguma chi guxüma i naxüne rü naxmachixē yixügu, ¿rü tacümaã chi i nüxü nawāxixü? ¹⁸ Natürü Tupana ga naxücü ga taxüne, rü ngexta nüma ínanaxwèxexüwa nanangexmaxēē i taeru rü tachacüügü rü taparagü. ¹⁹ Rü ngēxguma chi nataxuxgu i norü üyechigü i taxüne rü chi naxāmenèxāmare. ²⁰ Rü ngema naxüne rü woo muxügu nixüye, natürü wüxitama i naxüne nixī. ²¹ Rü taxetü rü taxucürüwa taxméxü ñanagürü:

“Choma rü tama chacuxwèxe”, ñanagürü. Rü ngēxgumarüü ta i taeru rü taxucürüwa tacutügüxü ñanagürü:

“Choma rü tama chapexwèxe”, ñanagürü. ²² Natürü ngēma yexeraäcü äücümaxü i taxūnewa, rü ngēma nixī i yexera nanaxwèxexü i taxüne. ²³ Rü ngēma taxūnewa yexeraäcü naxcèx ixānexü, rü ngēma nixī i yexera meã ixüxchiruxü. Rü ngēma taxūnewa ngēxmaxü i tama inaxwèxexü na nangóxü, rü ngēma nixī i yexera meã idüxüxü. ²⁴ Natürü tama ngēmaäcü tanaxü namaã i ngēma taxūnewa ngēxmaxü i guxāxüma iwéxü. Rü ngēmaäcü Tupana nanaxü i taxüne, na yexeraäcü nüxna idauxücèx i ngēma yexera naxcèx ixānexü. ²⁵ Rü ngēmaäcü Tupana nanaxü i taxüne na wüxichigü i norü üye nügügu naxīnüexücèx rü nügü nangüxēēgüxücèx. ²⁶ Rü ngēxguma chi wüxi i ngēma taxūnearü üye nüxü nguxgux, rü guxüma i ngēma togü i natanüxügü rü ta nüxü nangux. Rü ngēxguma chi wüxi i ngēma taxūnearü üye taāxgu, rü guxüma i ngēma togü i natanüxügü rü ta nataāgü. ²⁷ Rü ñuxma i wüxichigü i pema rü Cristuxūnearü üye pixigü, rü ngema naxūnewa pexügü. ²⁸ Rü ngēmacèx ya Tupana rü nanaxwae na ñaacü nügü inanaxü i norü duüxügü: Rü yixema tüxira tüxü naxunetaxü tixī ya norü puracüwa tüxü namugüxe. Rü tüxü naxuneta ya togegü na nüxü tixügüxücèx i norü ore. Rü tüxü naxuneta ya togegü na duüxügüxü tangüxēēxücèx i norü ore, rü togegü na tanaxügüxücèx i mexügü i Tupanaärü poramaã taxügüxü. Rü togegü rü tüxü nanatauxchaxēē na tanameexēēxücèx i idaaweexü, rü togegü na nüxü tarüngüxēēgüxücèx i ngema tacü nüxü taxuxü, rü togegü yaxögüxüärü āēxgacügü na tixügüxücèx. Rü tüxü nanatauchaxēē ya togegü na ngēma naga i tama nüxü tacuáxüwa tidexagüxücèx. ²⁹ Rü tama guxāma Tupana tüxü imugüxe tixigü, rü tama guxāma Tupanaärü orearü uruü tixigü. Rü tama guxāma norü orewa nguxēētaegüxe tixigü, rü tama guxāma nüxü tacuèx na tanaxüxü i mexügü i taxügü i Tupanaärü poramaã üxü. ³⁰ Rü tama guxāma nüxü tacuèx na tanameexēēxü i duüxügü i idaaweexü. Rü tama guxāma nüxü tacuèx na nawa tidexagüxü i wüxi i naga i tama nüxü tacuáxü. Rü tama guxāma nüxü tacuèx na tanangoxēēxü na tacüchiga yadexaxü i ngēma duüxügü i tama nüxü nacuáxü i nagawa idexaxü. ³¹ Rü name nixī inaxcèx pedèux na Tupana pexna naxāxücèx i ngēma cuèx rü taxuchagü i rümemaegüxü.

Yigü na ingechaügüxüchiga

Natürü i ñuxma rü tá pexü changüxēē i tacü nixī i guxüma i ngēma pemaã nüxü chixuxüärü yexera rümemaëxü.

13

¹ Rū woo togū i nagawa chideaxgu, rū woo Tupanaārū orearū ngeruūgū i daxūcūāx-gawa chideaxgu, natūrū ñoma wūxi i tacū i āgaxūrūūmare chixī ega tama guxāxū changechaūgu. ² Rū woo nūxū chacuèxgu na meā duūxūgūmaā nūxū chixuxū i Tupanaārū ore, rū woo nūxū chacuèxgu i guxūma i tacū i ēxūguxū i Tupanachiga, rū woo choxū natauxchagu na chorū ōmaā chayaxīgachixēēxū ya mēxpūnegū, natūrū taxuwama chame ega tama guxāxū changechaūgu. ³ Rū woo ngēma duūxūgū i ngearū dīeruāxgūxūxū chayanuxgu i guxūma i tacū i choxū ngēxmaxū, rū woo Tupanaārū orecèx chaugū ichaxāxgu na ūxūwa choxū yagugūxūcèx, rū taxuwama choxū name i ngēma ega tama guxāxū changechaūgu. ⁴ Rū yīxema guxāxū ngechaūxē, rū yaxna namaā taxīnū, rū namaā tamedūma. Rū tama tixāxāchiwèxe, rū tama togūxū tūgū tarūyexera rū tama tūgū ticuèxū. ⁵ Rū yīxema aixcūma guxāxū ngechaūxē, rū tama taguxchigawèxe, rū tama tūgūguxicatama tarūxīnū, rū tama tanuxwèxe, rū tama nagu tarūxīnūēcha ega texé chixexū tūmamaā ūxgu. ⁶ Rū tama namaā tataāē i chixexūgū, natūrū namaā tataāē i ngēma ore i aixcūma ixīxū. ⁷ Rū yīxema aixcūma guxāxū ngechaūxē, rū yaxna namaā taxīnū, rū guxūguma nūxū tayaxō, rū guxūguma mexūgu namaā tarūxīnū, rū taguma naxchi taxai woo tacū tūmamaā naxūxgu i togū. ⁸ Rū ngēma yigū na ingechaūxū rū tagutāma inayacuèx. Natūrū ngēma na nūxū ixuxū i Tupanaārū ore rū wūxi i ngunexūgu tá inayacuèx. Rū ngēma tama nūxū icuáxū i nagawa na idexaxū, rū tá ta inayacuèx. Rū ngēma ñuxma nūxū icuáxū rū wūxi i ngunexūgu rū marū taxuwatāma tūxū name. ⁹ Erū ngēma tórū cuèx i ñuxma tūxū ngēxmaxū, rū Tupanapēxewa rū naxíra. Rū ngēxgumarūū ta i ngēma norū orexū na ixuxū, rū wūxi i íramarexūtama nixī. ¹⁰ Rū guxūma i ngēma rū tá inayarūxo i ngēxguma Tupanapēxewa ingugūgu rū nūma tá guxūxūma tūxū nacuèxēēgu. ¹¹ Yexguma chabuxgu ga chomax, rū wūxi ga buxūrūū chidexa, rū buxū nagu rūxīnūxūgu charūxīnū, rū tama meā chauāēxū chacuèx. Natūrū yexguma marū chayèxgu, rū nūxū charūxo ga guxūma ga yema chorū bucūma. ¹² Rū ngēma ñuxma nūxū idauxū i Tupanachiga, rū ñoma wūxi i worua ya ūxachametūxewa yigū idauxūrūū nixī na taxcèx naxēxū. Natūrū yixcūra rū tá aixcūma meā nūxūxūchi tadau ya Tupana. Rū ñuxma rū írarūwatama nūxū chacuèx i Tupanachiga. Natūrū wūxi i ngunexūgu rū tá meā nūxū chacuèx i guxūma i nachiga, ngēma na Tupana meāma choxū cuáxūrūū. ¹³ Rū ñuxma rū nangēxma i tomaēxpūx i nacūmagū i guxūgutāma ngexmaxū. Rū ñaāgū nixī:

1 Rū Tupanaāxū tayaxōgū

2 Rū nūxū ítananguxēē na nataeguxū ya Cristu

3 Rū nūxū tacuèx na tamūcūxū ingechaūxū.

Natūrū ngēma tomaēxpūxtanūwa rū ngēma rümemaexū nixī na guxāxū ingechaūxū.

14

Ngēma tama nūxū icuáxū i nagawa na idexaxūchiga

¹ ¡Rū naxcèx pedèux na guxāxū pengechaūxū! Rū ngēxgumarūū ta name nixī i naxcèx pedau i ngema tauxchagū rū ngema cuèx i Naāē i Üünexūwa ne íxū. Rū ngēma cuèx i yexeraācū penaxwaexū nixī na pexū natauxchaxū na nūxū pixuxū i Tupanaarū ore. ² Yīxema duūxē ya tama nūxū tacuáxū i nagawa idexaxe, rū Tupanamaā nixī i tidexaxū rū tama i duūxūgūmaā, erū taxúema nūxū tacuèx na ñuxū ñaxūchiga yīxū. Rū Tupanaāē i Üünexū nixī i tūxū idexaxēēxū, natūrū ngēma ore i nūxū tixuxū rū ēxūguxū nixī. ³ Naturū yīxema nūxū ixuxe i Tupanaarū ore rū ngema yaxōgūxūarū ngūxēēruxū tixī, erū yexeraācū cuèxwa tanangugūxēē rū nūxū tanangúchaxūxēē i ngema ore rū

tanataãêxêê i ngema yaxôgüxũ i ngexguma guxchaxũ nüxũ üpetügu. ⁴ Rü yíxema duĩxê ya tama nüxũ tacuáxũ i nagawa idexaxe, rü tümacèxtama nixĩ i ngema na yexeraãcü mea Tupanaãxũ tayaxôxücèx. Natürü yíxema nüxũ ixuxe i Tupanaarü ore rü nüxũ tixu na yexeraãcü Tupanaãxũ yaxôgüãxücèx i guxũma i yaxôgüxũ. ⁵ Choma chierü chanaxwèxe na guxãma i pema rü ngêma tama nüxũ pecuáxũ i nagawa na pidexagüxũ. Natürü yexeraãcü chanaxwèxe na duĩxügümaã nüxũ pixuxũ i Tupanaarü ore. Erü ngêma to i nagawa na pidexagüxũarü yexera narümemaê na togümaã nüxũ pixuxũ i Tupanaarü ore. Natürü ngêma to i nagawa na idexaxũ, rü name ega ngêma yaxôgüxũmaã nüxũ ixuxgu na tacüchiga yĩxũ i ngêma dexa, na nümagü rü ta yexeraãcü meã Tupanaãxũ yaxôgüãxücèx. ⁶ Rü ngêmacèx, Pa Chaueneëgüx, rü ngëxguma chi pexütawa chaxüxgu, rü chi to i nagawa chideaxgu, ¿rü tacüwa chi pexũ namexũ i ngêma? Natürü ngëxguma chi pemaã nüxũ chixuxgu i ngêma Tupana tüxũ nüxũ cuèxêxũ, rü éxna ngêma chomatama nüxũ chacuáxũ na aixcüma yĩxũ, rü éxna ngêma ëxügüxũ i ñuxma Tupana tüxũ nüxũ cuèxêxũ, rü éxna tacü rü to i nguxêetae i Tupanachiga, rü ngêma waxi nixĩ i pexũ mexũ. ⁷ ¿Rü dücax ngêma paxetarüü i quena rü éxna arpa! Rü ngëxguma tãü chima texé meã napaüxgu, rü tãü chima nüxũ tacuèx na tacügu tanapaxüxũ. ⁸ Rü ngêma churaragü, rü ngëxguma norü uwanügümaã nügü nadaixchaügu, ¿rü ñuxãcü tá nügü namexêê na nügü nadèixücèx ega tama meã nangógagu ya yima corneta ya dèixcèx naxcèx çaxüne? ⁹ Rü ngëxgumarüü ta pexũ nangupetü. Rü ngëxguma chi perü conümaã nüxũ pixuxgu i dexa i taxúema nüxũ cuáxũ, ¿rü ñuxãcü tá nüxũ tacuèx na ñuxü ñaxüchiga yĩxũ i ngêma nüxũ pixuxü? Rü ñoma ngürüanewa pidexagüxürüü tá pixígü. ¹⁰ Rü aixcüma nixĩ i namuxũ i nagagü i ñoma i naãnewa. Rü guxũma i ngêma nagagü rü name naxcèx i ngêma duĩxügü i nawa idexagüxũ. ¹¹ Natürü ngëxguma chi tama nüxũ chacuèxgu i ngêma naga i to i duĩxũ chomaã nawa idexaxũ, rü ngêma duĩxücèx rü ñoma to i nachiüãnecüãxrüü chixĩ, rü chauxcèx rü ñoma to i nachiüãnecüãx i duĩxürüü nixĩ i nümax. ¹² Choma nüxũ chacuèx rü pema rü pexũ nangúchaü na pexũ nangëxmaxũ i ngêma nacümagü i Tupanaãê i Üünexũ tüxna äxũ. Natürü name nixĩ i naxcèx pedau na guxũarü yexera pexna naxãaxũ i ngêma nacümagü i namaã nüxũ perüngüxêxũ i guxũma i yaxôgüxũ na yexeraãcü meã Tupanaãxũ yaxôgüãxücèx. ¹³ Rü ngêmacèx yíxema duĩxê ya taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa idexaxe, rü name nixĩ i Tupanana naxcèx taca na tüxna naxãaxücèx i cuèx na togümaã nüxũ tixuxücèx na ñuxü ñaxüchiga yĩxũ i ngêma nüxũ tixuxũ. ¹⁴ Rü ngëxguma chi taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chayumüxëgu, rü chauã nixĩ i ngêma yumüxexũ. Natürü chomatama rü taxuüma chacuèx na tacüchiga yĩxũ i ngêma. ¹⁵ ¿Rü ñuxãcü tá chayumüxëxũ i ñuxmax? Rü marü name nixĩ ega taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chayumüxëgu, natürü chanaxwèxe i guxãma nüxũ cuáxũ i nagawa rü ta chayumüxê. Rü marü name nixĩ ega taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chawiyae, natürü chanaxwèxe i guxãma nüxũ cuáxũ i nagawa rü ta chawiyae. ¹⁶ Erü ngëxguma chi taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa Tupanaxũ quicuèxüügu, rü yíxema duĩxëgü ya ngema irüxĩnüëxê, rü taxucürüwa cumaã wüxigu Tupanaxũ ticuèxüügü, erü tama nüxũ tacuèx na ñuxü ñaxüchiga yĩxũ i ngêma nüxũ quixuxũ. ¹⁷ Rü woo ngêma curü yumüxê rü namexêchixgu, natürü yíxema duĩxëgü ya ngema irüxĩnüëxê rü taxuüma i mexũ nawa tayaxu ega to i nagawa quideaxgu. ¹⁸ Tupanana moxê chaxã, erü perü yexera taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chidexa. ¹⁹ Natürü woo muxüma i ore i taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa na chidexaxũ, natürü ngêma yaxôgüxũarü ngutaquëxëgüwa rü chauxcèx rü narümemaê chi nixĩ ega woo noxre i ore i meãma nüxũ icuáxüwa namaã nüxũ chixuxgu i Tupanaarü ore na ngêmaãcü ngëmamaã meã

chanangúexēxūcèx. ²⁰ Pa Chaueneēgūx, tama name i ñoma buxūgürüü chixri nagu perūxīnūe i ngema ore i pemaã nüxū chixuxū. Rū narūmemae nixī i ñoma buxūgürūxū pegū pixīgūxēē naxchèxwa i ngema chixexū, natürü ngema peru ñnūwa rü penaxwèxe i duūxūgū i marü yaxūrūü mea nagu perūxīnūe rü nagu pexī i ngema ore i pemaã nüxū chixuxū. ²¹ Tupanaärü ore ga nuxcūmaūxū ga norü orearü uruū ümatūxū rü ñanagürü: “Rü nuã tá chanamugü i to i nachiūñanecūāx i duūxūgū na to i nagawa yadexagūxūcèx namaã i ñaã Yudūgü i tama yaxōgūxū. Natürü woo ngēmaācū chanaxūxgu, rü tātūta chauga naxīnūē i ngēma Yudūgü i tama irūxīnūēchaūxū”, ñanagürü ga Tupana. ²² Rū ngēmacèx ngēma na taxúema nüxū cuáxū i nagawa idexaxū, rü wūxi i cuèxruū nixī naxcèx i ngēma duūxūgū i tama irūxīnūēchaūxū. Rū tama duūxūgū i marü yaxōgūxūcèx nixī i ngēma. Natürü ngēma Tupanaärü orexū na ixuxū, rü duūxūgū i marü yaxōgūxūcèx nixī na yexeraācū meã Tupanaāxū yaxōgūāxūcèx. Rū tama duūxūgū i tama irūxīnūēchaūxūcèx nixī i ngēma. ²³ Rū ngēxguma chi pema i yaxōgūxe pengutaquēxegūgu, rü guxā chima to i nagawa pidexagūgu, ¿rū ñuxū ñaxū tá ega petanūgu naxūcuxgu i wūxi i duūxū i ngema iyarūxīnūxū rü éxna wūxi i duūxū i tauta yaxōxū? ¿Taux éxna i nagu tá naxīnūxū na pexāūāēgūxū i pemax? ²⁴ Natürü ngēxguma chi guxāma i pema nüxū pixuxgu i Tupanaärü ore, rü chi petanūgu naxūcuxgu i wūxi i duūxū i tama yaxōxū rü éxna wūxi i duūxū i ngema iyarūxīnūxū, rü tá nüxū naxīnū i ngēma Tupanaärü ore i nüxū pixuxū. Rū ngēmaācū tá nüxū nacuèx na nūma rü wūxi i pecaduáxū na yīxū. Rū nūgūgu tátama ínarūxīnū i ngēxguma nüxū naxīnūgu i ngēma nüxū pixugūexū. ²⁵ Rū ngēma chixexū i nüxīcatama nüxū nacuáxū rü tá naxcèx ínicuèx. Rū nūma rü ngēxma tá nacaxápūxū, rü tá Tupanaxū nicuèxūü. Rū tá nüxū nixu na aixcūma Tupana petanūwa nangēxmaxū.

Tama name i penaxīxāchiāxēgū i perü ngutaquewa, rü name i meamare penaxū

²⁶ Dücèx, Pa Chaueneēgūx, ñuxma tá pemaã nüxū chixu na ñuxācū tá penaxūxū ega ngēxguma pengutaquēxegūgu. Rū ñuxre i pema rü marü name na Tupanaärü wiyae gu pewiyae gūxū, rü togue rü tangūxēētaegūxū, rü togue rü nüxū tixuxū i ngēma ore i Tupana tūxū nüxū cuèxēxū, rü togue rü nawa tidexagūxū i naga i tama nüxū tacuèxgūxū, rü togue rü tanangōxēēgūxū i ngēma dexa i to i nagawa nüxū yaxugūxū. Natürü guxūma i ngēma rü tanaxwèxe i yaxōgūxūārü ngūxēēcèx na yīxū, na yexeraācū yaxōgūāxūcèx rü meã Tupanacèx namaxēxūcèx. ²⁷ Rū ngēxguma to i naga i pema tama nüxū pecuáxūwa pidexagūgu, rü name nixī i taxre rü éxna tomaēxpūxīcatama tidexagū. Rū tanaxwèxe i wūxiexira tidexa i noxri rü yixcama ya togue. Rū ngēxguma chi texé to i nagawa ideaxgu, rü name nixī na tangēxmaxū ya wūxie ya nüxū ixuchigūxe na tacūchiga yīxū i ngēma ore i to i nagawa nüxū yaxuxū. ²⁸ Natürü ngēxguma chi tatauxgu na texé nüxū ixuchigūxū na tacūchiga yīxū i ngēma ore i to i nagawa nüxū yaxuxū, rü narūmemae nixī na noxtacūma tama to i nagawa pidexagū i perü ngutaquēxewa. Rū narūmemae i wūxichigū tūxica Tupanamaāxīcatama bexma tidexa. ²⁹ Rū ngēxgumarüü ta ngēxguma pengutaquēxegūgu, rü name nixī i taxre rü éxna tomaēxpūxīcatama nüxū tixu i Tupanaärü ore. Rū ngēma togū i ngutaquēxetanūxū rü name nixī na meã nangugūgūāxū i ngēma ore. ³⁰ Natürü ngēxguma chi íyadexayane i wūxi i duūxū, rü Tupana tūmamaā ideaxgu ya togue ya ngema rütōxe, rü name nixī na iyanachianexū i ngēma nüxīra idexaxū na tidexaxūcèx ya yíxema duūxē ya Tupana tūmamaā idexaxe. ³¹ Rū ngēmaācū guxāma i pema na Tupana pemaā idexaxū, rü name nixī i wūxichigū ípenangūxēē na pewa nanguxū na pidexagūxū i Tupanaärü ore. Rū ngēmaācū i ngēma togū i ngutaquēxetanūxūgū rü tá Tupanachiga meã nangúe rü tá

nataãëgü. ³² Rü ngëmaãcü tanaxwëxe i meãma tümaãëmaã itacuèx ya wüxichigü ya yíxema Tupanaãrü orexü ixuxe. ³³⁻³⁴ Erü perü ngutaquéxegüwa rü Tupana nanaxwëxe na meã penaxüxü i guxüma, rü tama nanaxwëxe na ngema pexãügatanüxü rü pegü ípetüexëëxü. Rü guxüma i togü i yaxõgüxüãrü ngutaquéxegüwa rü marü nüxü nayapue na tama yadexagüxü i ngexügü. Rü name nixi i pema rü ta ngëmaãcü penaxü, erü nachuxu na yadexagüxü i ngexügü i ngutaquéxegüwa. Rü name nixi na yatügüga naxinüëxü i ngexügü, ngëma Tupanaãrü ore tüxü muxürüü. ³⁵ Rü ngëxguma chi tacüxü nacuáxchaügu i wüxi i ngexü, rü name nixi i nachiüwatama natena naca i nachiga i ngëma. Erü wüxi i ãne nixi ega ngutaquéxewa yadeaxgu i wüxi i ngexü. ³⁶ Pa Corítiucüãxgüx, name nixi na nüxna pecuëxãchiexü na tama pewaxira ne naxüxü i Tupanaãrü ore. Rü tama pexicatama nixi i penayauxgüxü i ngëma. ³⁷ Rü ngëxguma chi texé tügügu rüxínügu na Tupanaãrü orearü urüü tíixü rü éxna tügügu tarüxínügu na Tupanaãë i Üünexü tüxna naxãxü i tacü rü cuèx, rü name nixi i nüxna tacuëxãchi na tórü Coriarü ore yíixü i ñãã ore i pexcèx chaxümatüxü. ³⁸ Natürü ngëxguma chi texé tama nüxü cuáxchaügu i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü name nixi i tama tüxü pecuáxchaü. ³⁹ ¡Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgüx, rü Tupanana naxcèx peca i cuèx na meãma nüxü pixuxücèx i norü ore! ¡Rü tama penachuxu na to i nagawa yadexagüxü i duüxügü! ⁴⁰ Rü perü ngutaquéxegüwa, rü name nixi na meã penaxüxü i guxüma. Rü tama name i ngëma pexãügatanü rü pegü ípetüexëë.

15

Cristu na yuwa írüdaxüchiga

¹ Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgüx, rü chanaxwëxe i nüxna pecuëxãchie i ngëma Tupanaãrü ore i tüxü maxëëëxü ga pemaã nüxü chixuxü. Rü yematama ore nixi ga pema peyauxgüxü. Rü ñuxma rü ngëmatama oregagu nixi i meã peyaxõgüxü. ² Rü ngëma oregagu nixi i pexü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü, ega aixcüma guxüguma peyaxõgüamagu. Natürü ngëxguma tama guxüguma peyaxõgügu, rü natüçèxmamare nixi i ngëma perü õ. ³ Rü yexguma noxri petanüwa changuxgu, rü yema nüxira pexü changüëëxü nixi ga yema chaxira togü choxü nguxëëxü na Cristu rü tórü pecaducèx nayuxü, ngëma Tupanaãrü ore i ümatüxüwa nüxü yaxuxürüü. ⁴ Rü yexgumarüü ta pexü changüexëë na ñuxãcü inatëxgüãxü, rü ñuxãcü norü tomaëxpüx ga ngunexügu rü wena na namaxüxü, ngëma Tupanaãrü ore i ümatüxüwa nüxü yaxuxürüü. ⁵ Rü yexgumarüü ta pexü changüexëë ga ñuxãcü Pedrucèx na nangóxü ga Cristu, rü ñuxãcü yixcüra rü norü ngüexügü ga yamugüxüçèx na nangóxü. ⁶ Rü yemawena ga Cristu rü noxtacüma 500 arü yexera ga yaxõgüxüçèx nangox. Rü muxüma i ngëma duüxügü rü ñuxma rü ta namaxë, natürü nümaxü rü marü nayue. ⁷ Rü yemawena rü Chaütiágucèx nangox, rü yixcama guxüma ga yema togü ga ngüexügüçèx nangox. ⁸ Rü düxwa chowa inayacuèx ga chauxcèx rü ta na nangóxü, woo ngürüächimare nixi ga yema, ngëxgumarüü i wüxi i buxü i tautama norü ngunexüwa nanguyane buxürüü. ⁹ Rü choma rü guxüma i ngëma togü i Tupana imugüxütüüwa chaxü. Rü ngëmacèx tama name i Tupana imuxümaã choxü naxugüxü i duüxügü, yerü nawe chingëchigü ga Tupanaãrü duüxügü rü poraãcü chixexü chaxü. ¹⁰ Natürü ga Tupana rü chomaã namecüma, rü ngëmacèx i ñuxma rü choxü pedau na tacü chíixü rü ñuxãcü na chíixü. Rü yema chomaã na namecümaxü rü tama natüçèxma nixi. Yerü choma rü guxü ga togü ga yamugüxüãrü yexera chanaxü ga Tupanaãrü puracü. Natürü tama chauechama chanaxü ga yema puracü, natürü Tupana ga chomaã mecümacü rü chomaã puracü nixi ga naxücü ga yema puracü na nüxü chixuxüçèx ga norü ore. ¹¹ Natürü i ñuxma rü nüetama nixi ega woo choma chixügu

rü éxna togü yixīgu ga pemaã nüxũ ixuxũ ga yema ore. Yerü yema ore ga pemaã nüxũ tixuxũ, rü Tupanaãrũ ore i tüxũ maxëxëxũ nixĩ, rü yema nixĩ ga pixõgüxũ.

Ñuxãcü wena tá namaxë i duïxũgü i yuexũ

¹² Marü pemaã nüxũ tixu na Cristu rü yuwa ínadxũ. ¿Rü tüxcüũ ñuxre i pema rü ñaperügügu:

“Yuexũ rü tagutáma wena namaxë”, ñaperügügu? ¹³ Rü ngëxguma chi ngëma yuexũ rü tagu chima wena namaxëgu rü yima Cristu rü tãũ chima wena namaxũ. ¹⁴ Rü yexguma chi Cristu tama wena maïxgu, rü ngëma ore i nüxũ tixuxũ i nachiga rü taxuwa chima name, rü natüçëxmamare chi nixĩ i perü õ. ¹⁵ Rü ngëxguma chi ngëmaãcü yixīgu, rü toma i Tupanaãrũ orearũ uruũgü rü doratëèxgüxũ tixīgü. Erü nüxũ tixu na Tupana Cristuxũ wena maxëxëxũ. Rü ngëxguma chi tama aixcüma yixīgu na wena namaxëxũ i yuexũ, rü chi wüxi i doramare nixĩ na Tupana Cristuxũ wena maxëxëxũ. ¹⁶ Rü ngëxguma chi ngëma yuexũ rü tagu chima wena namaxëgu, rü ga Cristu rü chi ta tãũ chima wena namaxũ. ¹⁷ Rü yexguma chi Cristu tama wena maïxgu, rü natüçëxmamare chi nixĩ i peyaxõgüxũ, rü ñuxma rü chi ta perü pecadugagu ipeyarütauxe. ¹⁸ Rü chi ngëmaãcü yixīgu rü ngëma duïxũgü i Cristuaxũ yaxõgüxũ i marü yuexũ, rü chi ta tãũ chima nüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ. ¹⁹ Rü ngëxguma chi ñoma i maxüçëxicatama yixīgu na Cristuaxũ yaxõgüxũ, rü chi guxũ i togü i duïxũgüarü yexera tangechaütümüũgü. ²⁰ Natürü aixcümaxüchi nixĩ ga Cristu ga yuwa na ínadxũ. Natanüwa i guxüma i ngëma yuexũ i yixcüra tá írüdagüxũ, rü Cristu nixĩ ga namaã inaxügücü na ínadxũ, yerü nüma nixĩ ga nüxĩra wena namaxũxũ. ²¹ Rü yexgumarüũ wüxi ga yatügagu na nayuexũ ga duïxũgü, rü ngëxgumarüũ tá ta nixĩ na wüxi i yatügagu wena namaxëxũ i ngëma marü yuexũ. ²² Rü ngema na Adáũgagu guxãma na yuexũ, rü ngëxgumarüũ ta Cristugagu tá namaxëxũ i guxüma i duïxũgü i nüxũ yaxõgüxũ. ²³ Natürü wüxichigü tá tümawa nangu na wena tamaxũxũ. Rü Cristu nixĩ ga nüxĩra maxücü. Rü ngëxguma wena núma naxüxgu i númax, rü ngëxguma tá nixĩ i wena namaxëxũ i ngëma duïxũgü i noxrü ixīgüxũ. ²⁴ Rü ngëmawena tá nixĩ i nagúxũ i naãne. Rü ngëxguma tá nixĩ ya Cristu i nüxũ naporamaëxũ i guxüma i norü uwanügü. Rü ngëxguma tá nixĩ i Nanatü ya Tupanana naxããxũ i guxüma na nüma namaã inacuáxüçëx. ²⁵ Erü nüma ya Cristu rü ãëxgacü tá nixĩ ñuxmatáta nüxũ naporamaë i guxüma i norü uwanügü. ²⁶ Rü ngëma nawa iyacuáxũ i norü uwanü i tá nüxũ naporamaëxũ, rü yu nixĩ. ²⁷ Yerü Tupana rü marü Cristumëxëwa nanayexmagüxëë ga guxüma. Natürü woo Tupanaãrũ ore nüxũ ixuxgu na Cristumëxëwa nangëxmagüxũ i guxüma, natürü nümatama ya Tupana rü tama Cristumëxëwa nangëxma. Yerü nüma ga Tupana nixĩ ga Cristumëxëwa nayexmagüxëëãxũ ga guxüma. ²⁸ Rü ngëxguma guxüma Cristumëxëwa ngëxmagügu, rü ñuxüchi nümatama ya Cristu ya Tupana Nane rü tá Nanatümëxëwa nügü nangëxmaxëë. Yerü nüma ga Tupana nixĩ ga Cristumëxëwa nayexmagüxëëãxũ ga guxüma. Rü ngëmaãcü ya Tupana rü guxümaã tá inacuèx. ²⁹ Rü nangëxma i ñuxre i duïxũgü i petanüwa i Tupanaegagu yuexüchicüü íbaiïxũ. ¿Rü tüxcüũ ngëma naxügü? Rü ngëxguma chi tama wena namaxëgu i duïxũgü i yuexũ, ¿rü tüxcüũ ngëma yuexüchicüü ínabaiü? ³⁰ ¿Rü tüxcüũ i toma rü guxüguma ãücümaxüwa tangëxmagü? ³¹ Pemaã nüxũ chixu, Pa Chaueneëgüx, rü guxũ i ngunexügu rü ãücümaxüwa changëxma, rü tama nüxũ chacuèx i tacü rü ngunexügu Tupanaãrũ oregagu tá na chayuxũ. Rü ngëma rü aixcümaxüchi nixĩ, ngëxgumarüũ na aixcüma yĩxũ na choxũ nangëxmaxũ i wüxi i taãë i taxũ i ñuxma na tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxũ peyaxõgüxũ. ³² Choma rü nuã Epéchiuwa rü Tupanaãrũ orechigagu chorü uwanümaã poraãcü togü tachoxüggü. Rü ñoma naëxũ i idüraëxümaã togü tadëixürüü

tixīgü. ¿Natürü tacüwa choxú namexü ga yema ega chorü maxü i ñoma i nañewa choxü ngëxmaxü cëxicatama yixīgu? Rū ngëxguma chi aixcüma yixīgu na tama wena namaxëxü i yuexü, rü marü name i ñatarügügü:

“¿Ngixā tachibüe rü taxaxegü, erü paxa tá tayue!” ñatarügügü. ³³ ¿Natürü täütama nawe perüxī i ngëma duixügü i ngëmaäcü chixri idexagüxü! Erü aixcüma nixī i ngëma ore i ñaxü:

“Rü texé ya chixexü i duixümaã ämücüxe, rü tüxü inayanaxoxëe i tümacümagü i mexü”, ñaxü. ³⁴ Rū name nixī i meã pegüãëgu perüxīnüë rü nüxü perüxoe i ngëma perü chixexügü. Rū wüxi i perü äne nixī na pemaã nüxü chixuxü rü ñuxre i pema rü tama aixcüma Cristuarü duixügü pixīgüxü rü tama aixcüma Tupanaxü pecuëxgüxü.

Ñuxäcü wena namaxë i yuexügü

³⁵ Natürü ngürüächi tá texe pexna taca rü ñatarügü pexü:

“¿Ñuxäcü tá wena namaxëxü i yuexü? ¿Rü nañuxraixü i naxünemaã tá ínadagüxü?” ñatarügü tá pexü. ³⁶ Pa Duixü i Ngëãemarexüx ¡rü dücax! Rū ngëxguma wüxi ya nanetüchire itoxgu, rü nüma ya yima naxchire rü nayu na ngemaäcü naxüxcëc i ngëma nanetü. ³⁷ Rū ngëma waixümügu itoxü, rü tama marü nanetü ixixü nixī, natürü naxchire nixī ya yima itoxüne woo triguchire rü éxna ngexürüxümare i to i nanetüchire yixīgu. ³⁸ Rū ngëxguma marü inatoxguwena, rü Tupana nixī i yanaxüxëécü ya yima nachire na nüma nanaxwëxëxüäcüma yixüxcëc i ngëma nanetü. ³⁹ Rū tama guxü i naxünegü nawüxigu. Rū duixëxüne rü nanatoraxü, rü naëxügüxüne rü to nixī, rü werigüxüne rü to nixī, rü choxnigüxüne rü to nixī. ⁴⁰ Rū ngëxgumarüü ta nangëxma i naxünegü i daxügüxü i nañecüãx, rü nangëxma i naxünegü i ñoma i nañecüãx. Rū ngëma daxügüxü i nañecüãx i naxünegü rü nüxü nangëxma i noxrütama mexü, rü ngëma ñoma i nañecüãx i naxünegü rü ta nüxü nangëxma i noxrütama mexü. Natürü tama nawüxigu i ngëma norü mewa. ⁴¹ Rū üëxcüarü yauracüü rü tama namaã nawüxigu i tauemacüarü yauracüü. Rū woramacurigüarü yauracüü rü to nixī. Rū nügütanüwa ya woramacurigü, rü tama nawüxigu i norü yauracüüwa. ⁴² Rū ngëxgumarüü tá ta naxüpetü namaã i naxünegü i ngëma duixügü i yuexü. Erü ngëma naxüne i noxri nüxü ngëxmaxü rü iyarüxoxwëxëxü nixī. Natürü ngëma naxüne i tá nüxü ngëxmaxü i ngëxguma wena namaxëgu, rü ngëma rü tagutáma inayarüxo. ⁴³ Rū ngëma naxüne i yuxü rü taxuwama name i ngëxguma inatëxgux. Natürü ngëxguma wena namaüxgu rü tá namexëchi. Rū ngëma naxüne i ñuxma turaxü rü ngëxguma wena namaüxgu rü tá napora. ⁴⁴ Rū itanatëx i ngëma naxüne i ñoma i nañecüãx ixixü. Natürü ngëxguma ínadxgu, rü daxücüãx i naxüne tá nixī. Rū ñuxma na nangëxmaxü i naxüne i ñoma i nañecüãx rü ngëmawa nüxü tacüëx na nangëxmaxü ta i naxüne i daxücüãx. ⁴⁵ Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Guma nüxiraücü ga yatü ga Adáü rü nüxü nayexma ga ñoma ga nañecüãx ga naxüne ga paxaächi maxüxü”,

ñanagürü. Natürü ya Cristu rü daxücüãx nixī. Rū nüma nixī i tüxna naxãaxü i maxü i taguma gúxü. ⁴⁶ Noxri rü tüxü nangëxma i ñoma i nañecüãx i taxüne. Natürü yixcama rü Tupana tá tüxna nanaxã i to i taxüne i daxücüãx ixixü. ⁴⁷ Guma nüxiraücü ga yatü ga waixümüwa ücü, rü ñoma ga nañecüãx nixī. Natürü tórü Cori ya Cristu rü daxügüxü i nañecüãx nixī. ⁴⁸ Rū ngëma taxünegü i ñoma i nañewa tüxü ngëxmaxü, rü guma Adáüxüne ga waixümüwa ücüüü nixīgü. Natürü ngëma naxünegü i daxüwa nüxü ngëxmaxü i duixügü, rü Cristuxünerüü nixīgü. ⁴⁹ Rū ñgëxgumarüü na Adáü ga waixümüwa ücüüü na yixü i taxüne, rü ngëxgumarüü tá ta Cristu ya daxüwa

ngëxmacürüü nixĩ i taxüne i yixcūra. ⁵⁰ Rũ dücax, Pa Chaueneëgũx, pemaã nüxũ chixu rü ñaã taxüne i namachinaxcèx rü naxchinèxãnaxcèx, rü taxucürüwa Tupana ãëxgacũ íyĩxũwa nangu. Erü ngëma iyarüxoxũ, rü taxucürüwama Tupanaxũtawã i ngextã taxuũma íyarüxoxũwa nixücu. ⁵¹ Natürü chanaxwèxe na nüxũ pecuáxũ i wüxi i ore i ëxũguxũ ga noxri Tupanaxĩcatama nüxũ cuáxũ. Rũ dücax, tãütãma guxã tayue, natürü guxãxũne rü tá naxüchicüü. ⁵² Rũ ngürüächimare wüxi i peãxëtügu tá nixĩ i ngëma na naxüchicüüxũ i taxüne i ngëxguma naãneärü guxgux naxãgagu ya corneta. Rũ tá naxãga ya yima corneta, rü ngëxguma i ngëma duũxũgü i yuexũ rü tá ínarüdagü na tagutãma wena nayuexũcèx. Rũ yixema na imaxëxũ rü tá naxüchicüü i taxünegü. ⁵³ Erü ngëma taxüne i yuxwèxexũ rü woetama tama taixũ rü tá naxüchicüü. Rũ wüxi i ngëxwacaxũxũ i naxũne i aixcüma taixũ rü tagutãma yuxũ tá nixĩ. ⁵⁴ Rũ ngëxguma ngëmaäcü naxüchicüügu i taxüne i yuxwèxexũ, rü tüxũ nangëxmagu i taxüne i ngëxwacaxũxũ i taguma yuxũ, rü ngëxguma tá nixĩ i yanguxũ i Tupanaärü ore i ümatüxũ i ñaxũ:

“Marü inayarüxo na nayuexũ i duũxũgü. Rũ Tupana rü marü yuxũ narüyexera. ⁵⁵ Rũ dücax, Pa Yux, ¿ngëxũ i curü porã i namaã toxũ curüyexeraxũ? ¿Rũ ngëxũ i ngëma cuxne i namaã toxũ cudèixũ?”

ñanagürü i ngëma Tupanaärü ore. ⁵⁶ Rũ ngëma naxne i yu, rü pecadu nixĩ. Erü ngëma pecadu nixĩ i naporaxëëxũ i ngëma yu na tüxũ nadèixũcèx. Rũ ngëma mugü ga Moĩché ümatüxũ nixĩ i naporaxëëxũ i pecadu, erü woo namexgu i ngëma mugü, natürü taxucürüwama texé aixcüma tayanguxëë. ⁵⁷ Natürü name nixĩ i Tupanana moxë taxã yerü núma nanamu ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu na ngëma yuxũ tüxũ naporamaëëxũcèx. ⁵⁸ Rũ ngëmacèx, Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaügüxex, rü name nixĩ i meã peyaxögüama rü taguma ípenatèx i Tupanaärü ore. Rũ name nixĩ i guxũguma meã penaxü i tórü Coriarü puracü, erü pema nüxũ pecuèx rü ngëma puracü i nüxũ pexüxũ, rü tama natüçèxma nixĩ.

16

Togü i yaxögüxũcèx inanutaque ga dïëru

¹ Rũ ñuxma tá pemaã nüxũ chixu i nachiga i ngëma dïëru i penutaquëxexũ na namaã nüxũ perüngüxëëgüxũcèx i taeneëgü i yaxögüxũ i Yudéaanewa ngëxmagüxũ. Rũ ngëma yaxögüxũ i Gáratãanewa ngëxmagüxũ rü marü namaã nüxũ chixu na ngĩxũ nanutaquëxegüxũ i ngëma dïëru. Rũ chanaxwèxe i pema rü ta ngëxgumarüü penaxü. ² Rũ ngëma dïëru i perü puracüwa ngixũ peyaxucüwa rü guxcü i yüxüarü ngunexügu rü tá ngixũ pexã i ngëma dïëru i Tupanaärü ixĩcü. Rũ ngĩmaã tá penguxũ na tama ngëxguma ngëma changuxguama ngĩxũ na pedexũcèx. ³ Rũ ngëxguma petanüwa changuxgu, rü tá chanaxümatü i ñuxre i poperagü naxcèx i taeneëgü i Yerucharëüwa ngëxmagüxũ. Rũ ñuxüchi ngëma poperamaã tá Yerucharëüwa chanamugü i ngëma duũxũgü i pema nüxũ pexunetaxũ na ngëma ngĩxũ nangegüxũcèx i ngëma dïëru i taeneëgüçèx ngĩxũ penutaquëxecü. ⁴ Rũ ngëxguma chi choxũ natauxchagu na ngëma Yerucharëüwa chaxüxũ, rü nümagü rü tá wüxigu chomaã ngëma naxĩ.

Pauru nagu narüxĩnü na Corĩtiuwa naxüxũ

⁵ Choma rü Machedóniããnewa tá chaxüpetü na íchayadauxũcèx i taeneëgü i ngëma ngëxmagüxũ. Rũ ngëmawena rü tá petanüwa changu na pexũ íchayadauxũcèx. ⁶ Rũ ngürüächi tá ñuxre i ngunexügu ngëxma petanügu charüxãüx, rü bexmana ngürüächi ngëma petanüwa tá chanangupetüxëë ya mucü. Rũ ngëxguma rü tá pexũ natauxcha na choxũ perüngüxëëgüxũ na ngëma íchaxüxchaxüxũwa chaxüxũcèx. ⁷ Erü tama chanaxwèxe i paxãächimare pexũ chadau. Natürü petanügu charüxãüxchaxü i ñuxre

i ngunexũ ega chi norũ ngúchaxũ yixĩxgu ya tórũ Cori. ⁸ Natürũ nuã Epéchiuarũ ãnewa tá changẽxma ñuxmatáta Pētecóstearũ ngunexũwa nangu. ⁹ Erũ nuã rũ tórũ Cori poraãcü choxũ nanatauxchaxẽẽ na nüxũ chapuracũxũcèx rũ nüxũ yaxõgũãxũcèx i muxũma i duũxũgũ woo namu i ngẽma tama naxwèxegũxũ na nuã chapuracũxũ. ¹⁰ Rũ ngẽxguma chi Timutéu petanũwa nguxgu, rũ chanaxwèxe i meãma penayaxu na petanũwa nataãxũcèx. Erũ nüma rũ ta chauxrũũ tórũ Coriarũ puracũwa napuracũ. ¹¹ Rũ ngẽmacèx tama chanaxwèxe i texé petanũwa nüxũ taxoe. Natürũ chanaxwèxe i nüxũ perũngũxẽẽ na taããcũma nuã naxũxũ na choxũ íyadauxũcèx. Erũ poraãcü íchananguxẽẽ na nuã nanguxũcèx namaã i ngẽma togũ i taeneẽgũ. ¹² Rũ ngẽma taeneẽ i Aporu rũ poraãcü nüxũ chacèxũ na petanũwa íyadauxũcèx namaã i ngẽma togũ i taeneẽgũ. Natürũ tama ngẽma naxũchaũ i ñuxmax. Natürũ ngẽxguma naxãchicagu rũ tá ngẽma naxũ.

Pauru nüxũ narũmoxẽ ga yema yaxõgũxũ

¹³ ¡Rũ pexuãẽgũ na taxuũma i chixexũgu peyixũcèx! ¡Rũ meãma peyaxõgũama woo tacũ pexũ ùpetũgu! Rũ name nixĩ i peporaeama rũ taxucèxma pemuũẽ. ¹⁴ Rũ guxũma i ngẽma pexũxũ, rũ name nixĩ i pegũ pengechaũgũãcũma penaxũ. ¹⁵ Rũ dũcax, Pa Chaueneẽgũx, pema nüxũ pecuèx na Estéfanatanũxũgũ yĩxũ ga nüxĩra yaxõgũxũ ga Acayaanewa. Rũ meãma nüxũ pecuèxgũ na ñuxãcü poraãcü taeneẽgũ i yaxõgũxũxũ na nangũxẽẽgũxũ. ¹⁶ Rũ chanaxwèxe i naga pexĩnũẽ i ngẽma duũxũgũ i Estéfanatanũxũgũrũũ ixĩgũxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta chanaxwèxe i naga pexĩnũẽ i guxũma i ngẽma duũxũgũ i ñãã Tanatũarũ puracũwa puracũexũ rũ ngũxẽẽtaegũxũ. ¹⁷⁻¹⁸ Rũ ñuxma na taxucũrũwama chauxũtawã pengẽxmagũxũ, rũ wũxi ga chorũ taãẽ nixĩ na núma naxĩxũ ga taeneẽgũ ga Estéfana rũ Fortunátu rũ Acáicu. Rũ yema taeneẽgũ ga núma ìxũ rũ pexũ nixuchigagũ rũ yemaãcü choxũ nataãxẽẽgũ ga yema pexũ na nataãxẽẽgũxũrũũ. Rũ tanaxwèxe i naga pexĩnũẽ rũ nüxũ pengechaũ i ngẽma duũxũgũ i ngẽmagũrũũ ixĩgũxũ. ¹⁹ Rũ guxũma i taeneẽgũ i yaxõgũxũ i Áchiaaneãrũ ãnegũwa ngẽxmagũxũ, rũ moxẽ pexcèx ngẽma namugũ. Rũ Aquiru rũ Prisila rũ guxũma i ngẽma yaxõgũxũ i Aquirupatawa ngutaquẽxegũxũ, rũ moxẽ pexcèx ngẽma namugũ naegagu ya tórũ Cori. ²⁰ Rũ guxũma i taeneẽgũ i núma ngẽxmagũxũ rũ moxẽ pexcèx ngẽma namu. Rũ chanaxwèxe i wũichigũ i pema rũ pegũ pengechaũgũãcũma pegũ perũmoxẽgũ. ²¹ Choma i Pauru rũ choxmẽxmaãtama pexcèx chanaxũmatũ i ñãã chorũ moxẽ. ²² Rũ ngẽxguma chi texé tama tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ ngechaũgu, rũ Tupana tá tũxũ napoxcu. Rũ paxã tá ínangu ya tórũ Cori. ²³ Rũ chanaxwèxe i tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ narũngũxẽẽ. ²⁴ Rũ guxãma i pema, rũ poraãcü pexũ changechaũãcũma pexũ charũmoxẽ naegagu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

Rũ nuãma pexna,
Pauru

NORŪ TAXRE GA POPERA GA CORÍTIUCŪĂX GA YAXŌGŪXŪTANŪWA NAMUXŪ GA PAURU

Pauru rŭ nŭxŭ narŭmoxē ga yema yaxŏgŭxŭ ga Corŭtiuwa yexmagŭxŭ

¹ Pa Chaueneēgŭ i Corŭtiucŭăxgŭ i Tupanaăxŭ yaxŏgŭxŭ, rŭ Pa Chaueneēgŭ i Guxŭma i Acayaanewa Ngēxmagŭxŭ, choma i Pauru nixŭ i pexcèx chanaxŭmatŭxŭ i ņaă popera wŭxigu namaă i taeneē i Timutéu. Rŭ choma nixŭ i Tupana choxŭ yaxuxŭ na Ngechuchu ya Cristu choxŭ muxŭ na nŭxŭ chixuxŭcèx i norŭ ore. ² Rŭ tanaxwèxe na Tanatŭ ya Tupana rŭ tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexna nanaxă i norŭ ngechaxŭ rŭ norŭ taăxŭ.

Pauru rŭ ngŭxŭ ninge

³ Rŭ toma rŭ nŭxŭ ticuèxŭgŭ ya Tupana ya Nanatŭ ya tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Erŭ nŭma nixŭ ya Tanatŭ ya nŭxŭ ingechaŭtŭmŭgŭcŭ rŭ tŏrŭ Tupana ya guxŭguma tŭxŭ taăxŭcŭ. ⁴ Rŭ nŭma ya Tupana rŭ toxŭ nataăxŭ i ngēxguma ngŭxŭ tingexgu, na toma rŭ ta tanataăxŭcèx i ngēma togŭ i duŭxŭgŭ i ngŭxŭ ingegŭxŭ. Rŭ ngēmaăcŭ ngēma Tupana toxŭ na taăxŭcŭ toma rŭ ta tanataăxŭcŭ i ngēma togŭ i duŭxŭgŭ. ⁵ Rŭ ņuxma na Cristurŭ poraăcŭ ngŭxŭ tingegŭxŭ, rŭ ngēxgumarŭ nŭmatama poraăcŭ toxŭ nataăxŭ. ⁶ Rŭ ngēmacèx, ngēxguma toma ngŭxŭ tingegŭgu, rŭ ngēmaăcŭ toxŭ nangupetŭ na pema rŭ pexŭ nangēxmaxŭcèx i perŭ taă rŭ perŭ maxŭ i taguma gŭxŭ. Rŭ ngēxguma Tupana toxŭ taăxŭcŭ, rŭ ngēmaăcŭ tomaă nanaxŭ na pema rŭ ta pexŭ nangēxmaxŭcèx i perŭ taă rŭ yaxna namaă pexŭnŭcèx i ngēxguma ngēmatama ngŭxŭ i toma tingegŭxŭ pexŭ ngēxmagu. ⁷ Toma rŭ aixcŭma tayaxŏgŭ na pema rŭ tagutăma ipenatăxŭ i Tupanaărŭ ore. Erŭ nŭxŭ tacuèx rŭ ngēma na toxrŭ ngŭxŭ pingegŭxŭ, rŭ ngēxgumarŭ tá ta toxrŭ pexŭ nangēxma i ngēma taă i Tupanawa ne ŭxŭ. ⁸ Pa Chaueneēgŭx, tanaxwèxe i nŭxŭ pecuèx na ņuxre ga guxchaxŭgŭ toxŭ ngupetŭxŭ ga Áchiaanewa. Rŭ yema na poraăcŭ toxŭ naguxchaxŭ, rŭ dŭxwa marŭ tama namaă taporae, rŭ nagu tarŭxŭnŭe na marŭ tăutăma tamaxŭcŭ. ⁹ Rŭ nagu tarŭxŭnŭe rŭ ņoma yuwa taxŭrŭ tixŭgŭ. Natŭrŭ yemaăcŭ toxŭ naxŭpetŭ, erŭ Tupana ya yuexŭxŭ irŭdagŭxŭcŭ toxŭ nangŭxŭcŭ na nŭxŭcatama nŭxŭ nangēxmaxŭ i pora na yuwa toxŭ inangŭxŭcèx, rŭ taxucŭrŭwama togŭtama na itangŭxŭcŭ. ¹⁰ Rŭ Tupana rŭ toxŭ inangŭxŭcŭ nawa ga yema guxchaxŭ ga yuwa toxŭ gagŭchaŭxŭ. Rŭ ngēxgumarŭ tá ta toxŭ inangŭxŭcŭ nawa i ņaă taxŭ i guxchaxŭ i ņuxma toxŭ ngēxmaxŭ. Rŭ aixcŭma tayaxŏgŭ na nŭma rŭ guxŭgutăma ngēmaăcŭ toxŭ nangŭxŭcŭ. ¹¹ Natŭrŭ tanaxwèxe i pema rŭ perŭ yumŭxŭmaă toxŭ perŭngŭxŭcŭ. Rŭ ngēxguma chi ngēmaăcŭ penaxŭxgux, rŭ muxŭma i duŭxŭgŭ rŭ tá Tupanana moxē naxăgŭ naxcèx i ngēma na ņuxăcŭ toxŭ nangŭxŭcŭ.

Tŭxcŭtŭ tama Corŭtiuwa naxŭ ga Pauru

¹² Nangēxma i tacŭ i toxŭ taăxŭcŭ. Rŭ ngēma nixŭ na toŏewa nŭxŭ tacuăxŭ na ņoma i naănewa rŭ aixcŭma Tupana naxwèxexŭăcŭma meă tamaxŭcŭ. Rŭ pepéxewa nixŭ ga guxŭărŭ yexera yemaăcŭ tamaxŭcŭ. Natŭrŭ tama togagu nixŭ ga yema, yerŭ Tupana ya tomaă mecŭmacŭ nixŭ ga toxŭ rŭngŭxŭcŭ na yemaăcŭ pepéxewa tamaxŭcèx. ¹³⁻¹⁴ Rŭ yema poperagŭ ga pexcèx taxŭmatŭxŭwa, rŭ nataxuma ga tacŭ ga icŭxŭ. Natŭrŭ yema toma tamaxŭăcŭma nixŭ ga pexcèx tanaxŭmatŭxŭ na yemawa meă nŭxŭ pecuăxŭcèx

na ñuxácü tixīgüxũ. Rũ woo i ñuxma rũ tama aixcũma meã toxũ na pecuáxũ, natürü chanaxwèxe i wüxi i ngunexũgu rũ aixcũma meã toxũ pecuèx. Rũ ngëxguma meã toxũ pecuèxgu rũ pema rũ tá tomaã petaãëgü i ngëxguma íngangxu ya tórü Cori ya Ngechuchu, rũ ngëxgumarüü i toma rũ tá ta pemaã tataãëgü. ¹⁵⁻¹⁶ Rũ yemagu charüxĩnũxücèx nixĩ ga noxri ga pexütawa na chaxüxchaũxũ na pexũ íchayadauxücèx rũ yemaãcü pexũ na charüngüxëëxücèx. Rũ nagu charüxĩnũ ga Machedóniããnewa chaxüxgu na pexütagu íchidauxũ, rũ yexguma Machedóniããnewa ne chaxüxgu rũ wenaxãrũ pexütagu íchidauxũ. Rũ yemaãcü chanaxüxchaũ, yerü nagu charüxĩnũ na yemawena choxũ perüngüxëëxũ na Yudéaanewa chaxüxücèx. ¹⁷ Bexmana pema nagu perüxĩnũëgu rũ tama aixcũma chayanguxëëgaãcüma nagu charüxĩnũ ga yema pexütawa na chaxüegaxũ. ¿Éxna pema nagu perüxĩnũëgu rũ ñoma wüxi i duũxũ i tama Tupanaãxũ yaxõxürüüãcüma chamaxũ, rũ “Ngũ” ñacharügüchiréx woo tama chayanguxëëgagu i ngëma nüxũ chixuxũ? ¹⁸ Natürü Tupana toxũ nacuèx na aixcũma yĩxũ i ngëma torü ore ega pemaã itaxunetagu. ¹⁹ Erü yima Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ga guma Chiribánu rũ Timutéu rũ choma pemaã nüxũ tixuchigacü, rũ ore i aixcũma ixĩxũxũxicatama nixu. Rũ nüma rũ aixcũma nayanguxëë i ngëma nüxũ yaxuxũ. ²⁰ Rũ Cristu nixĩ ya yima yanguxëëcü ga guxũma ga yema unetagu ga Tupana nuxcũmaxũchi nüxũ ixuxũ. Rũ ngëmacèx ngëxguma Ngechuchuëgagu Tupanaxũ icuèxüüügügu, rũ ñatarügügü:

“Rũ aixcũma nixĩ i ngëma”, ñatarügügü. ²¹ Rũ ñuxma na Cristuarü duũxũgü ixīgüxũ, rũ Tupana nixĩ ya toxũ poraexëëcü rũ pexũ poraexëëcü na taguma Cristuna ixīgachixücèx. Rũ nümatama nixĩ ga tüxũ nadexũ na noxrü ixīgüxücèx. ²² Rũ nüma ya Tupana rũ naega tagu naxü erü tórü yora nixĩ. Rũ nüma rũ tüxna nanamu i Naãë i Üünexũ na wüxi i tórü cuèxruũ yĩxücèx, rũ ngëmawa nüxũ icuáxücèx na yixcũra tá tüxna naxããxũ i muxũma i to i mexügü. ²³ Pema nüxũ pecuèx ga noxri rũ Corítuwa chaxüxchaũ, natürü tama yéma petanüwa chaxü yerü tama chanaxwèxe na pexũ changechaũgüxëëxũ. Rũ yemacèx tama pexütawa íchayadau, yerü tama pexũ chingagüchaũ. Rũ Tupana nüxũ nacuèx na aixcũma na yĩxũ ga yema. ²⁴ Rũ tama tanaxwèxe na pexũ tamuxũ na ñuxácü tá Tupanaãxũ peyaxõgüxũ. Erü pema rũ marü aixcũma meãma peyaxõgü. Natürü ngëma tanaxwèxexũ nixĩ na pexũ tarüngüxëëgüxũ na yexeraãcü petaãëgüxücèx.

2

¹ Rũ yemacèx nixĩ ga tama wena pexütawa chaxüxũ, yerü tama chanaxwèxe ga pexũ na changechaũxëëxũ. ² Erü ngëxguma chi pexũ changechaũxëëgu, ¿rũ texé tá choxũ tataãëxëë? ¿Rũ ñuxácü tá choxũ petaãëxëë, ega pexũ changechaũxëëgu? ³ Rũ yemacèx nixĩ ga yemaãcü pexcèx popera chaxümatüxũ na penamexëëgüxücèx i perü guxchaxügü naxũpa na pexütawa chaxüxũ. Yerü tama chanaxwèxe ga yexguma chi yéma chaxüxgu na choxũ pengechaũxëëxũ. Erü pema nixĩ i chanaxwèxexũ na choxũ petaãëxëëgüxũ. Rũ aixcũma nagu charüxĩnũ rũ ngëxguma choma chataãëxgu rũ pema rũ tá ta petaãëgü. ⁴ Rũ yexguma pexcèx chanaxümatügu ga yema popera, rũ poraãcü chanaxüxãchiãë, rũ düxwa yema chorü ngechaũmaã chaxaxu. Natürü tama pexcèx chanaxümatü na pexũ changechaũxëëxücèx, natürü pexcèx chanaxümatü na nüxũ pecuáxücèx na ñuxácü poraãcü pexũ changechaũxũ.

Pauru rü nüxũ nüxũ nangechaũ ga yema duũxũ ga chixexũ namaã üxũ

⁵ Rũ yema yatü ga choxũ ngechaũxëëxũ, rũ tama choxüxĩcatama nixĩ ga nangechaũxëëxũ, natürü pexũ rũ ta nangechaũxëë. Natürü tama chanangupetüxëëchaxũ na pexna chacaxũ i ngemachiga.. ⁶ Rũ yema poxcu ga nüxna

pexāxū ga yema duūxū ga yexguma pengutaquégēgūgu, rü chauxcèx rü marü name na ngēxīcatama na yīxū. ⁷ Rü ngēmacèx i ñuxma rü chanaxwèxe i nüxū nüxū pengechaū i norü chixexū rü nüxū perüngūxēē na tama yexeraxū i chixexūwa nagaāxūcèx i ngēma norü ngechaū. ⁸ Rü ngēmacèx chanaxwèxe i wenaxārü noxrirūū nüxū nüxū pedauxēē na aixcūma nüxū pengechaūxū. ⁹ Rü yemacèx nixī ga yemachiga marü pexcèx chanaxūmatūxū, yerü pexū chaxūxchaū, rü nüxū chacuáxchaū ngoxi marü aixcūma chauga pexīnūē. ¹⁰ Rü ñuxma pemaā nüxū chixu rü yixema pema tūxū nüxū pengechaūxē i tūmaārü chixexū, rü choma rü tá ta tūxū nüxū changechaū. Rü ngēxguma chi tacü rü chixexūxū tūxū changechaūgu, rü pegagu nixī i Cristupéxewa tūxū nüxū changechaūxū i ngēma. ¹¹ Rü ngēmaācū chanaxū na tama nayoxniēxūcèx i Chataná na chixexūgu tūxū nayixēēxūcèx. Erü yixema rü meāma nüxū tacuèx i nacūma i Chataná na ñuxācū chixexūgu tūxū nayixēēchaūxū.

Tróaarü iānewa rü nanaxixāchiāē ga Pauru

¹² Rü yexguma Tróaarü iānewa changuxgu na nüxū chixuxūcèx ga Cristuarü ore, rü poraācū choxū natauxcha na yéma tórü Coriaxū chapuracūxū. ¹³ Natürü tama aixcūma chataāē ga yéma, yerü tama yexma nüxū chayangau ga taeneē ga Titu. Rü yemacèx nüxū charūmoxē ga yēmacūāx ga duūxūgū, rü ichaxūāchi, rü Machedóniānewa chaxū.

Cristu rü Paurumaā napora

¹⁴ Rü Tupanana moxē taxāgū erü norü duūxūgūxū toxū nixīgūxēē. Rü ñuxma na Cristuarü duūxūgū tixīgūxū, rü nūma ya Tupana rü guxūguma tomaā nanaxūpéxe. Rü nūma nixī i toxū namuxū na duūxūgūxū nüxū tacuèxēēxūcèx i norü ore. Rü ngēma norü ore rü guxūwama nangu rü guxūguma nipuema ñoma wūxi i pumara i yixichixūrūū. ¹⁵ Rü ñuxma i toma i Cristugagu Tupanapéxewa na timexū, rü guxūwama tanguchigagū natanūwa i ngema yaxōgūxū rü ngema tama yaxōgūxū. ¹⁶ Rü ngēma duūxūgū i tama yaxōgūxū rü nüxū nawèxtümūxū i tohiga, erü ngema ore i nüxū tixuxū rü norü poxcuchigaxū namaā nixu. Natürü ngēma yaxōgūxū rü namaā nataxēgū i tohiga erü ngema ore i nüxū tixuxū rü ore i namaxēxēxū nixī. Rü ngēmacèx ¿texéāxū natauxcha i ñaā puracū na nüxū tixuxū i ngēma ore? ¹⁷ Rü yixema toxrūū ixīgūxexicatama tixī ya tūxū natauxchaxe. Rü toma rü tama Tupanaārü oregu dīeru ngīxū tayaxu ngēma togū naxūgūxūrūū. Natürü Tupanapéxewa rü aixcūma meā nüxū tixu i ngēma norü ore, erü nūma toxū nimugū rü Cristuarü tixīgū.

3

Tupanaārü uneta i ngexwacaxūxūchiga

¹ Rü ñuxma na pemaā nüxū tixuxū na aixcūma Tupana yīxū ga toxū mucü, rü bexmana tá nagu perūxīnūē na wenaxārü togūétūwa tidexagūxū. ¿Éxna penaxwèxe na wūxi i carta i cuèxruū pexū tawéxū na nawa nüxū pecuáxūcèx na aixcūma Tupanaārü orearü uruūgū tixīgūxū, rü éxna penaxwèxe na pexūtawa naxcèx ítaçaxū i cartagū na ngēmawa duūxūgū toxū cuáxūcèx naxrūxū i ngema togū? ² Rü pemaā nüxū tixu rü tama tanaxwèxe i tacü rü carta na duūxūgū toxū cuáxūcèx, erü pematama nixī i ngēma cartarūū pixīgūxū, rü pewa nixī i nangóxū na aixcūma Tupana yīxū ga toxū mucü. Rü meāma toōēwa nüxū tacuèx i ngēma. Rü yema na naxūchicūūxū ga perü maxū, rü ngēmawa guxūma i duūxūgū nüxū nadau na aixcūma wūxi ga mexū ga puracū taxūxū ga petanūwa. ³ Rü ñuxma rü meāma nangox na pema rü ñoma wūxi i carta i Cristutama ūmatūxūrūū na pixīgūxū. Rü torü puracūgagu nixī i ngēma. Natürü tama wūxi i carta i tacü rü ūmatūxūmaā ūmatūxū pixīgū, natürü pema nixī i carta i Tupana

ya Maxŭcŭãē i Üünexŭ ũmatŭxŭ. Rŭ ngēma carta rŭ tama popera rŭ éxna nutawa iwŭcuchixŭ nixŭ, natŭrŭ perŭ maxŭwa nixŭ i nangóxŭ i ngēma. ⁴ Rŭ ngēmacèx tama tamuŭē na ngēmaacŭ togŭcèxtama tidexagŭxŭ, erŭ tayaxógŭ na Cristugagu Tupana toxŭ dauxŭ na timexŭ. ⁵ Rŭ tama toxrŭtama cuèxmaã nixŭ i tanaxŭxŭ i ÷acŭ rŭ mexŭ. Natŭrŭ guxŭma i ngēma taxŭxŭ rŭ Tupanaãrŭ ngŭxēēmaã nixŭ i tanaxŭxŭ. ⁶ Rŭ Tupana rŭ toxŭ narŭngŭxēē na duŭxŭgŭmaã nŭxŭ tixuxŭ i ngēma ngexwacaxŭxŭ i norŭ uneta na ñuxácŭ Cristugagu tá tŭxna naxããxŭ i maxŭ i taguma gŭxŭ. Rŭ ngēma maxŭ rŭ tama yema mugŭ ga Moŭché ũmatŭxŭgagu tanayaxu, natŭrŭ tanayaxu erŭ Tupanaãē i Üünexŭ tŭxna nanaxã. Rŭ yema mugŭ ga Moŭché ũmatŭxŭ rŭ yuwa tŭxŭ nagagŭ, natŭrŭ Tupanaãē i Üünexŭ rŭ tŭxna nanaxã i maxŭ i taguma gŭxŭ. ⁷ Rŭ yema mugŭ ga Moŭchéna naxãxŭ ga Tupana, rŭ nutagu nixŭ ga naxŭmatŭxŭ. Rŭ yexguma Moŭché nayaxgu ga yema mugŭ, rŭ poraãcŭ niyaurachiwecŭxŭ. Rŭ yemacèx ga duŭxŭgŭ rŭ taxucŭrŭwama Moŭchéchiwegu narŭdaunŭ. Natŭrŭ yema norŭ yaurachiwecŭŭ rŭ nixochigŭ. Natŭrŭ ga yema mugŭ ga Moŭché tŭxna ãxŭ i yuwa tŭxŭ gagŭxŭ, rŭ taxŭ ga yauracŭŭxŭmaã ínangu. Rŭ yemaacŭ namexēchi ga yexguma ínanguxgu. ⁸ Natŭrŭ yexeraacŭ namexēchi nixŭ i ngēma uneta i ngexwacaxŭxŭ i Tupanaãē i Üünexŭ taxcèx ngoxēxŭ. ⁹ Rŭ yemaacŭ woo namexēchi ga yema mugŭ ga yuwa tŭxŭ gagŭxŭ, natŭrŭ yexeraacŭ namexēchi i ngēma uneta i ngexwacaxŭxŭ i Tupanapéxewa tŭxŭ mexēxŭ. ¹⁰ Rŭ yema mugŭ ga noxri mexēchixŭ, rŭ ñuxma rŭ taxuwama name, ega namaã nŭgŭ nangugŭgu i ngēma Tupanaãrŭ uneta i ngexwacaxŭxŭ i yexeraacŭ mexēchixŭ. ¹¹ Rŭ yemaacŭ woo namexēchi ga yema mugŭ ga paxaãchi ixŭxŭ, natŭrŭ yexeraacŭ namexēchi i ngēma uneta i ngexwacaxŭxŭ i guxŭgutáma ixŭxŭ. ¹² Rŭ toma aixcŭma nŭxŭ tacuèx na guxŭgutáma yŭxŭ i ngēma Tupanaãrŭ uneta i ngexwacaxŭxŭ i mexēchixŭ, rŭ ngēmacèx tama cúácŭma duŭxŭgŭmaã nŭxŭ tixu. ¹³ Rŭ ngēmacèx tama duŭxŭgŭchaxwa iticuxgŭ yema Moŭché ũxŭrŭŭ. Yerŭ ga Moŭché rŭ nŭgŭ nidŭxchiwe na tama nŭxŭ nadaugŭxŭcèx ga yema Yudŭgŭ ga ñuxácŭ na yaxochigŭxŭ ga norŭ yaurachiwecŭŭ. ¹⁴ Natŭrŭ ga yema duŭxŭgŭ ga Moŭchéxŭ íxŭmŭcŭgŭxŭ rŭ ñoma yadŭxgŭchiwexŭrŭŭ nixŭgŭ yerŭ tama nŭxŭ nacuèxgŭéga ga ÷acŭchiga na yŭxŭ ga yema mugŭ. Rŭ ñuxma rŭ ta i ngēma Yudŭgŭ rŭ tama nŭxŭ nacuèxgŭéga i ngēxguma nawa nangúegu i ngēma mugŭ. Erŭ nangēxma i ÷acŭ i ñoma yadŭxgŭchiwexŭrŭŭ nŭxŭ naguxchaxēxŭ na tama nŭxŭ nacuèxgŭxŭcèx. Rŭ ñuxma rŭ ta tama nŭxna ínanguéga i ngēma nacŭma erŭ Cristuxicatama nixŭ ya yima nŭxna ínanguxēcŭ. ¹⁵ Rŭ ñuxma rŭ ta i ngēma Yudŭgŭ, rŭ ngēxguma nawa nangúegu i ngēma ore ga Moŭché tŭxna ãxŭ, rŭ nangēxma i ÷acŭ i ñoma yadŭxgŭchiwexŭrŭŭ nŭxŭ naguxchaxēxŭ na tama nŭxŭ nacuèxgŭégaxŭcèx na ÷acŭchiga yŭxŭ i ngēma ore. ¹⁶ Natŭrŭ ngēxguma wŭxi i duŭxŭ nŭxŭ rŭxoxgu i nacŭma i chixexŭ, rŭ tóru Coriaxŭ yaxóogu, rŭ ngēxguma nixŭ i nŭxna ínanguxŭ i ngēma nŭxŭ naguxchaxēxŭ. ¹⁷ Erŭ nŭma ya tóru Cori rŭ Naãē i Üünexŭ rŭ wŭxitama nixŭ rŭ ngextá ínangēxmaxŭwa i tóru Coriãē i Üünexŭ, rŭ tŭxŭ nanatauxchaxēē na Tupanana ingaicamagŭxŭ. ¹⁸ Rŭ ngēmacèx guxãma i yixema na Cristuaxŭ yaxóguxŭ rŭ ñoma wŭxi i woruarŭŭ tawa nangóchipeta na ñuxácŭ namexēchixŭ ya tóru Cori erŭ nataxuma i ÷acŭ i tŭxŭ idŭxŭxŭ naxchaxwa. Rŭ nŭma ya tóru Cori i Naãē i Üünexŭ ixŭcŭ, rŭ guxŭguma yexeraacŭ tŭxŭ nimexēchigŭ na naxrŭŭ aixcŭma imexŭcèx.

4

¹ Rŭ ngēmacèx taguma nŭxŭ tarŭchau i ñaã puracŭ, erŭ Tupana ya nŭxŭ tangechaŭtŭmŭŭcŭ nixŭ ga toxŭ mucŭ na tanaxŭxŭcèx i ñaã puracŭ na duŭxŭgŭmaã nŭxŭ tixuxŭcèx i norŭ ore. ² Rŭ yemacèx nŭxŭ tarŭxoe ga guxŭma ga ÷acŭ ga chixexŭ

i ãne tũxna ãxũ i cúãcü üxũ. Rũ tama tanawomũxẽẽãcüma nixĩ i namaã nüxũ tixuxũ i ore rũ tama tanaxũchicũü i ngẽma ore. Natũrũ ngẽma ore i aixcüma ixĩxũĩcatama nixĩ i nüxũ tixuxũ. Rũ ngẽmaãcü Tupanapẽxewa tamaxẽ rũ duũxũgũpẽxewa togũ itawẽx na nüxũ nacuèxgũxũcèx na ñuxãcü tixĩgũxũ i tomax. ³ Rũ ngẽxguma chi texécèx naguxchagu i ngẽma ore i mexũ i nüxũ tixuxũ, rũ ngẽma duũxũgũ i iyarũtauxexũcèxicatama nixĩ i naguxchaxũ. ⁴ Erũ nümagũ rũ tama nayaxõgũ. Rũ ngẽmacèx i ñoma i naãneãrũ ãẽxgacũ i Chataná rũ nüxũ nanaguxchaxẽẽ na tama nüxũ nacuèxgũxũcèx na ñuxãcü namexẽchixũ i norũ ore ya Cristu ya Üünecũ. Rũ Cristuwa nixĩ i nangóxũ na ñuxãcü na yĩxũ ya Tupana. ⁵ Rũ ngẽxguma duũxũgũmaã nüxũ tixuxgu i ngẽma ore, rũ tama tochigaxũtama tixugũ. Natũrũ nüxũ tixu na Ngechuchu ya Cristu rũ tórũ Cori yĩxũ, rũ nüma tũxũ na nangechaũxũgagu perũ ngũxẽẽrũgũ na tixĩgũxũ. ⁶ Erũ nümatama ya Tupana ga noxri naãne naxũxgux rũ ãanexũwa nangoxẽẽcü ga ngóonexũ, rũ nümatama nixĩ i ñuxma i tũxũ yangoxnaãẽxẽgũxũ na ngẽmawa nüxũ icuáxũcèx na ñuxãcü namexẽchixũ i nümax. Rũ ngẽma norũ mexũ rũ Ngechuchu ya Cristuchiwewa nixĩ i nüxũ idauxũ.

Tayaxõgũama ega woo ngũxũ ingegũgu

⁷ Rũ ngẽma nüxũ na icuáxũ na ñuxãcü namexẽchixũ ya Tupana, rũ ngẽma cuèx rũ wũxi i mexẽchixũ nixĩ. Natũrũ ngẽma cuèx i mexẽchixũ rũ taxũne i maĩraxũnaxcèxwa nangẽxma, na nangóxũcèx na Tupanawa ne naxũxũ i guxũma i pora rũ tama i tawatama. ⁸ Rũ guxũwama toxũ nangẽxma i guxchaxũgũ, natũrũ taguma nüxũ tarũchau i ñãã puracũ. Rũ woo poraãcü taxoegaãẽgũgu, natũrũ taguma ítanangẽx. ⁹ Rũ woo togũ towe ingẽxũtanũgu, natũrũ ya Tupana rũ taguma toxũ ínawogũ. Rũ woo duũxũgũ toxũ napíexẽẽgu, natũrũ tama ngẽxma tayacuèxẽẽ i ñãã puracũ. ¹⁰ Rũ guxũwama i ngextá ítaxĩxũwa rũ ãũcümaxũwa tangẽxmagũ, yexgumarũũ ga Ngechuchu na ãũcümaxũwa nayexmaxũrũũ. Natũrũ ngẽmaãcü toxũ naxũpetũ na duũxũgũ nüxũ daugũxũcèx na ñuxãcü towa namaxũxũ ya Ngechuchu. ¹¹ Rũ ñuxma na tamaxẽxũ, rũ guxũ i ngunexũgu rũ Ngechuchugagu ãũcümaxũwa tangẽxmagũ. Natũrũ ngẽmaãcü toxũ naxũpetũ na Ngechuchu inawéxũcèx i norũ pora nawa i ñãã toxone i yuxwèxexũ. ¹² Rũ ngẽmaãcü Tupanaãrũ orecèx ãũcümaxũwa tangẽxmagũ, natũrũ ngẽmaãcü toxũ naxũpetũ na pema rũ pexũ nangẽxmaxũcèx i maxũ i taguma gũxũ. ¹³ Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Nũxũ chayaxõ rũ yemacèx Tupanachiga chidexa”, ñanagũrũ. Rũ ngẽxgumarũũtama tixĩgũ i toma na tayaxõgũxũ rũ Tupanachiga tidexagũxũ. ¹⁴ Erũ nüxũ tacuèxgũ rũ Tupana ga yuwa ínadaxẽẽcü ga Ngechuchu ya tórũ Cori, rũ yimatama Tupana tá nixĩ ya toxũ írudagũxẽẽcü, erũ Ngechuchuarũ duũxũgũ tixĩgũ. Rũ ngẽmaãcü wũxigu pemaã nügũxũtawa tá toxũ nagagũ. ¹⁵ Rũ guxũma ga yema toxũ ngupetũxũ rũ perũ mexũcèx nixĩ na yexeraãcü yamuètanũxũcèx i ngẽma duũxũgũ i Tupana nüxũ rüngũxẽẽgũxũ. Rũ ngẽmaãcü tá dũxwa namuxũchi i ngẽma duũxũgũ i moxẽ Tupanana ãgũxũ rũ nüxũ icuèxũũgũxũ. ¹⁶ Rũ ngẽmacèx taguma nüxũ tarũxoe na nüxũ tixuxũ i ngẽma ore. Rũ woo yayachigũgu rũ yaturachigũgu i toxone, natũrũ toõẽwa rũ guxũ i ngunexũgu rũ yexeraãcü tiporaetanũ. ¹⁷ Erũ ngẽma ngũxũ i toxũ üpetũxũ i ñãã torũ maxũwa, rũ ngẽma rũ wũxi i paxaãchimare nixĩ rũ paxa tá nangupetũ. Natũrũ ngẽmaãcü tá tanayaxu i wũxi i maxũ i mexẽchixũ i tagutáma gũxũ i ñoma i naãnecũãx i maxũãrũ yexeraxũchi ixĩxũ. ¹⁸ Rũ tama ngẽma ñuxma nüxũ idauxũgu nixĩ itarũxĩnüèxũ, natũrũ nagu tarũxĩnüè i ngẽma ñuxma tama nüxũ idauxũ. Erũ ngẽma ñuxma nüxũ idauxũ rũ tama natai, natũrũ ngẽma ñuxma tama nüxũ idauxũ, rũ guxũgutáma nangẽxmaẽcha.

5

¹ Rū nūxū tacuèxgü ega ngëxguma iyanaxoxgu i ñaã toxone i paxaãchi ñuxma toxú ngëxmaxū, rü daxūguxū i naãnewa tá tanayaxu i wüxi i toxone i tagutáma iyarūxoxū i Tupanatama toxçèx mexëëxū rü tama i duūxūgü. ² Rū ngëmacèx i ñuxma i ñaã toxonewa tamaxëyane, rü tama aixcūma tataãëgü. Erü tanaxwèxe na paxa toxú nangëxmaxū i ngëma toxone i daxūguxū i naãnewa ngëxmaxū. ³ Rū ngëma toxone i daxūguxū i naãnewa tá toxú ngëxmaxū rü ñoma wüxi i naxchirurūü tá toxū nidüxü, na ngëmaäcü naxãxūnexüçèx i toðë. ⁴ Rū ñaã toxone i ñuxma toxú ngëxmaxūwa tamaxëyane, rü tanaxixãchiãëgü rü tama aixcūma tataãëgü. Rü tama aixcūma ítanatáxchaū i toxone i ñoma i naãnewa toxú ngëxmaxū, natürü tanaxwèxegü na tanayaxuxū i toxone i ngexwacaxūxū na ngëmaäcü ngëma maxū i ngexwacaxūxū iyanaxoxëëxüçèx i toxone i ñuxma toxú ngëxmaxū. ⁵ Rū Tupana nixí ya toxū imexëëcü naxçèx i ngëma ngexwacaxūxū i maxū rü ngëma ngexwacaxūxū i toxone. Rü toxna nanamu ga Naã i Üünexū na ngëmawa nūxū tacuáxüçèx na aixcūma tá tanayaxuxū i ngëma. ⁶ Rū ngëmacèx taxuçèxma taxoegaãëgü. Erü nūxū tacuèx rü ñuxma ñaã toxonewa tamaxëyane, rü taxucürüwama tórü Corixütawa tangëxmagü i daxūguxū i naãnewa. ⁷ Rū woo tama nūxū tadaugügu ya yima tórü Cori i ñuxmax, natürü tayaxögü na wüxi i ngunexū rü tá nūxū tadaugüxū. Rü ngëma nixí i toxū poraxëëxū i ñaã torü maxūwa. ⁸ Rū ngëmacèx taxuçèxma taxoegaãëgü ega tayuegu. Erü toxçèx rü narümemaë nixí na nūxna ítachoxūxū i ñaã toxone, na tórü Corixütawa tayangëxmagüxüçèx. ⁹ Rū ngëmacèx, woo ñoma i toxonewa tangëxmagügu rü éxna tama nawa tangëxmagügu, rü tanaxwèxe na guxūguma tórü Coriarü ngúchaū na taxūxū. Rü ngëmacèx naxçèx tadaugü na tanaxūxū i ngëma nanaxwèxexū i nūmax. ¹⁰ Erü guxátama i yixema rü Cristupéxewa tá tangugü na wüxichigü nayaxuxüçèx i ngëma tūxna üxū. Rü nūma tá wüxichigüxū nangugüarü maxūāx. Rü ngëxgumarūü na ñuxäcü meã imaxëxū rü éxna chixri imaxëxū ga yexguma ñoma ga taxūnewa iyexmagügu, rü ngëmaäcü tá tūxna nanaxā ya wüxichigü.

Cristu rü taxçèx Tupanaxū narüngüxmüxëë

¹¹ Rū ngëmacèx Tupanaärü orearü uwa tapuracüe rü tayaxucuxëgü i duūxūgü na yaxögüāxüçèx. Erü toma rü aixcūma torü Corixū tamuūë. Rü Tupana toxū nacuèx na ñuxäcü yíixū i tórü maxū, rü chierüna pema rü chi ta toxū pecuèxgux. ¹² Rü tama tanaxwèxe i wenaxärü togüétüwa tidexagü, natürü pexū tarüngüxëëchaū na pexū nangëxmaxüçèx na țacüçèx tomaã petaãëgüxū na nūxū pecuáxüçèx na ñuxäcü penangāxūxū i ngëma duūxūgü i pepéxewa nügü írümegünetaxū natürü norü maxūwa rü tama ixaixcūmagüxū. ¹³ Rü woo duūxūgü toxū daugügu na Tupanagu taxāūāëgüxū, rü nüetama nixí i ngëma erü nūmatama ya Tupana rü meãma toxū nacuèx. Natürü i pema rü meãma toxū pecuèx na meãma toðëxū tacuáäcüma pemaã nūxū tixuxū ga norü ore. ¹⁴ Rū Cristu ya poraäcü toxū ngechaücü nixí ya ñuxma tomaã icuäcü, erü tayaxō na nūma rü guxāärü pecaducèx nayuxū na yexma yanaxoxüçèx ga guxāärü chixexūgü. ¹⁵ Rū yemaäcü guxūma ga duūxūgüçèx nayu ga Cristu, na ngëma duūxūgü i ñuxma maxëxū, rü tama nūmatama nagu naxīnüëxūgu namaxëxüçèx, natürü naxçèx na namaxëxüçèx ya yima naxçèx yucü rü wena írüdacü. ¹⁶ Rū ngëmacèx i toma rü tama ñoma i naãnecūāx i duūxūgü nagu rüxīnüëxūrüü texéxū tangugüarü maxūāx. Rü woo ga ūpa rü ñoma ga naãnecūāx ga duūxūgü nagu rüxīnüëxūrüü Cristuxū tangugü, natürü i ñuxma rü tama ngëmaäcü namaã nagu tarüxīnüë. ¹⁷ Rū ngëxguma texé Cristuaxū yaxōxgu, rü ngexwacaxūxū i duūxū tixí. Rü nuxcūmaūxū ga tūmacüma rü marü tūxna

inayarūxo, rü ngexwacaxūxū i maxū tūxū nangēxma. ¹⁸ Rü guxūma i ngēma rü Tupana nixī ya naxūcū. Rü nūma nixī ga Cristugagu tamaā inangūxmūxū. Rü ñuxma rü toxū namu na duūxūgūmaā nūxū tixuxū na namaā inangūxmūēxūcèx. ¹⁹ Yerū Tupana rü Cristugagu duūxūgūmaā nūgū narūngūxmūxēē. Rü tama duūxūgūarū pecadugu naxīnūācūma nanaxū ga yema. Rü ñuxma rü toxū namu na ngēmachigaxū duūxūgūmaā tixuxū. ²⁰ Rü ngēmaācū Cristuarū orearū ngeruūgū tixīgū, rü towa nixī i Tupana pexū cèxūxū na namaā iperūngūxmūēxūcèx. Rü ngēmacèx Cristuégagu pexū tacèxūgū na Tupanamaā iperūngūxmūēxūcèx. ²¹ Cristu rü taguma pecadu naxū. Natürū tagagu nixī ga Tupana ga ñoma pecaduāxūrūācūma namaā naxūāxū na yemaācū nagagu tūxū íngangūxēēxūcèx nawa i torū chixexū na aixcūma napéxewa imexūcèx.

6

¹ Rü ñuxma na Tupanaārū ngūxēēruū tixīgūxū, rü pexū tacèxū na tama nūxū pexoexūcèx ga yema pemaā na namecūmaxū ga yexguma nayuxgu ga Nane. ² Erū Tupana rü norū ore i ümatūxūwa, rü ñanagürū:

“Rü yema ngunexū ga nagu namexūgu na choxū peyaxuxū, rü yexguma nixī ga pexū chaxīnūxū. Rü yexguma pexna chanaxuāxūgu ga maxū i taguma gúxū, rü yexguma nixī ga pexū charūngūxēēxū”,

ñanagürū. Rü ñuxma nixī i ngēma ngunexū i nagu namexū na Tupanaxū peyaxuxū, rü ñuxma nixī i ngēma ngunexū i pexna naxuaxūāxū i maxū i taguma gúxū. ³ Rü toma rü guxūguma naxcèx tadau na guxāpéxewa meā tamaxēxū na taxucèxma texé chixri torū puracūchiga idexaxūcèx. ⁴⁻⁵ Rü guxūwama duūxūgūxū nūxū tadauxēēchaū na aixcūma Tupanaārū duūxūgū tixīgūxū. Rü ngēmacèx yaxna namaā taxīnūē i ngēxguma woo ngúxū toxū ngupetūgu, rü éxna țacū toxū tauxgu, rü éxna țacū rü guxchaxū toxū ngēxmagu, rü éxna toxū yacuaixgūgu, rü éxna toxū napoxcuegu, rü éxna naxixāchīāē-tanūgu rü tomaā nanuēgu. Rü poraācūxūchima tapuracūe, rü ñuxguacū rü tama tapee, rü ñuxguacū rü taiya toxū nangux. Natürū yaxna namaā taxīnūē i guxūma i ngēma. ⁶ Rü ngexgumarūxū ta duūxūgūxū nūxū tadauxēē na aixcūma namexū i torū maxū, erū aixcūma Tupanapéxewa meā tamaxē, rü meā Tupanaxū tacuèx, rü yaxna duūxūgūmaā taxīnūē, rü namaā tamecūma. Rü nūxū nūxū tadauxēē na towa nangēxmaxū i Tupanaē i Üünexū rü aixcūma guxū i duūxūgūxū tangechaūxū. ⁷ Rü duūxūgūxū nūxū tadauxēē na aixcūma namexū i torū maxū, erū namaā nūxū tixu i ngēma ore i aixcūma ixīxū, rü itanawéx i Tupanaārū pora i towa ngēxmaxū. Rü ngēma toxne ixīxū rü ngēma nixī i torū maxū i aixcūma mexū i Tupanapéxewa. Rü ngēmamaā nixī i togū ítapoxūxū i torū uwanūgūpéxewa. ⁸ Rü ñuxguacū i duūxūgū rü toxū nicuèxūūgū, rü ñuxguacū rü țacū tomaā nixugūe. Rü ñuxguacū rü meā tochiga nidexagū, rü ñuxguacū rü chixri tochiga nidexagū. Rü woo aixcūmachiréx yixīgu i ngēma ore i nūxū tixuxū, natürū doratèx toxū nawogūe. ⁹ Rü woo meā toxū nacuèxgūchiréxgu, natürū ñoma tama toxū nacuāxūrūū tomaā nixīgū i duūxūgū. Rü ñuxguacū rü wixgutaèx tayue, natürū naētūwa tamaxēāma. Rü toxū napoxcue, natürū tama toxū nadaixichi. ¹⁰ Rü woo tangechaūgūgu, natürū guxūguma tataāēgūama. Rü woo ñoma i naānewa tama tamuārū ngēmaxūāxgūgu, natürū muxūma i duūxūna tanaxā i taxū i mexū erū togagu nanayaxu i maxū i taguma gúxū. Rü woo taxuūma toxū ngēxmèxgu i ñoma i naānewa, natürū daxū-guxū i naānewa rü toxū nangēxma i guxūma. ¹¹ Pa Chaueneēgū i Corítiucūāx, dūcax aixcūma pemaā nūxū tixu rü guxū i torū maxūnemaā pexū tangechaūgūxūchi. ¹² Rü toma rü tama pexū taxoe, natürū pema waxi nixī i tama petoxwèxexū. ¹³ Rü dūcax, Pa Chaueneēgūx, rü

ñoma wüxi i papá naxãcügüxü cèèxüürüü pexü chacèèxü na choxü pengechaügüxücèx ngẽma choma pexü changechaüxüürüü.

Tupana ya maxücüpata tixîgü

¹⁴ ¡Rü täütáma namaã pexãmücü i ngẽma duïxügü i tama yaxögüxü! Erü ngëxguma chi ngẽmaäcü penaxüxgu rü täütáma guxã wüxigu perüxîñüë. ¿Rü ñuxãcü nawüxiguxü i ngẽma mexü namaã i ngẽma chixexü? ¿Rü ñuxãcü nawüxigu i ngóonexü namaã i eãnexü? ¹⁵ ¿Rü ñuxãcü nawüxiguxü ya Cristu namaã i Chataná? ¿Rü ñuxãcü nawüxiguxü i wüxi i duïxü i yaxõxü namaã i wüxi i duïxü i tama yaxõxü? ¹⁶ ¿Rü ñuxãcü Tupanapatawa nangëxmaxü i tupananetachicünèxãgü? Erü yixema rü Tupana ya maxücüpata tixîgü, rü tawa namaxü i nûmax. Rü Tupana rü pechiga nidexa ga yexguma ñaxgu:

“Rü ngẽma duïxügüwa tá chamaxü, rü natanügu tá chayariüxüxü. Rü norü Tupana tá chixî, rü nûmagü rü tá chorü duïxügü nixîgü”,
ñaxgu. ¹⁷ Rü yemacèx ñanagürü ta ga tórü Cori:

“¡Rü ípechoxü i natanüwa i ngẽma duïxügü i tama chorü duïxügü ixîgüxü! ¡Rü täxü i nûxü pingögüxü i ngẽma chopéxewa chixexü! Rü choma rü tá pexü chayaxu. ¹⁸ Rü choma rü Penatü tá chixî, rü pemagü rü tá chaunegü rü chauxacügü pixîgü”, ñanagürü ya tórü Cori ya Tupana ya guxüärü yexera poraxüchicü.

7

¹ Rü dücax, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, rü ngẽma Tupanaärü unetagü i pemaã nûxü chixuxü, rü taxcèx nixîgü. Rü ngẽmacèx tanaxwèxe na yigüna idaugüxü na tama taxünemaã rü éxna taãemaã naxüxücèx i ngẽma Tupanapéxewa tama mexü. Rü tanaxwèxe i aixcüma Tupanaxü imuüëacüma nûxna yigü taxãgü rü naxcèxicatama tamaxë.

Pauru rü ngema Corítiucüãxgümaã nataãxë

² Rü tanaxwèxe i toxü pengechaügü. Rü dücax ga toma rü taxúxemaãma chixexü taxügü. Rü taxúxexüma chixexügu tanguxëë. Rü taxúxexüma tawomüxëëgü. ³ Rü tama pexü chixuxücèx nixî i pemaã nûxü chixuxü i ngẽma. Yerü marü pemaã nûxü chixu na ñuxãcü guxü ga chorü maxümaã pexü changechaüxü. Rü ngema pexü na changechaüxügagu rü íchamemare na petanüwa chamaxüxü rü éxna wüxigu pemaã chayuxü. ⁴ Rü ñuxma rü taxucèxma pexü chaxãneacüma pemaã chidexa erü poraãcü pemaã chataãë. Rü woo ngúxü na tingegüxü, natürü aixcüma choxü penangüchaüxëë rü choxü petaãëxëë. ⁵ Rü yexguma Machedóniãñewa tangugügücürüwa rü taguma itarüngügü. Yerü guxüwama ga ngexta ítaxîxüwa rü nûxü itayangau ga guxchaxügü. Rü duïxügü rü toxü nanaguxchaxëë na tanaxüxü i Tupanaarü puracü rü yemacèx poraãcü taxoegaãëgü. ⁶ Natürü ya Tupana ya tüxü taãëxëëcü ya yixema ngechaügüxe, rü toxü rü ta nataãëxëë ga yexguma toxütawa nanguxgu ga taeneë ga Titu. ⁷ Rü tama yema toxütawa na nanguxücèxicatama tataãëgü, natürü tataãëgü ta yerü ga pema rü poraãcü nûxü penangüchaüxëë rü penataãëxëë ga guma taeneë ga Titu. Rü nûma ga Titu rü tomaã nûxü nixu na ñuxãcü poraãcü penaxwèxexü na toxü pedauxü. Rü tomaã nûxü nixu na ñuxãcü naxcèx pengechaügüxü ga yema chomaã pexüxü, rü na ñuxãcü chauxcèx pexoegaãëgüxü. Rü guxüma ga yema oremaã rü yexeraãcü chataãë. ⁸ Choma nûxü chacuèx rü yema popera ga pexcèx chaxümatüxü rü pexü nangechaügüxëë, natürü ñuxma rü marü tama naxcèx changechaü na chanaxümatüxü ga yema popera. Rü noxri rü yemaãcü naxcèx changechaü ga yexguma nûxü chacuèxgu ga na pexü nangechaügüxëëxü ga yema popera ga yexguma penayauxgu.

⁹ Natürü i ñuxma rü chataãe na pexcèx chanaxümatüxü ga yema popera. Rü tama yema na pengechaügxüçèx chataãe, natürü chataãe yerü yema perü ngechaügagu Tupanana pecuèxãchie rü penaxüchicüü ga perü maxü. Rü pema rü aixcüma Tupanana pecuèxãchieäcüma namaã peporae ga yema ngechaü, rü yemaäcü taxuüma ga chixexü pemaã taxü ga yexguma pexcèx tanaxümatügu ga yema popera. ¹⁰ Rü ngëma ngechaü i Tupana naxwèxexüäcüma namaã iporaexü, rü name nixī, erü ngëma ngechaügagu naxüchicüü i tórü maxü rü ngëmagagu tanayaxu i maxü i taguma gúxü. Rü ngëmacèx taxucèxma naxcèx pixãüxãchie i ngëma ngechaü. Natürü ngëma ngechaü i ñoma i naãnecüãx i duüxüğü nüxü ngëxmaxü rü taxuwama name erü yuwa nanaga. ¹¹ Rü yexguma yema poperamaã pexü changechaüxëëgu, rü Tupana naxwèxexüäcüma nixī ga namaã peporaexü ga yema ngechaü. ¡Rü dücax i ñuxma i tacü Tupana pemaã üxü i ngëma perü ngechaügagu! Yerü yema perü ngechaügagu rü aixcüma naga perüxñüë ga yema chixexü ga petanüwa üpetüxü, rü meãma chomaã nüxü pixu ga yema. Rü yema perü ngechaügagu rü peãëwa nangux ga yema chixexü, rü poraäcü Tupanaxü pemuë. Rü yemacèx penaxwèxe na yéma chaxüxü na pexü chayarüngüxëëxüçèx yerü penamexëëgüchaü ga yema chixexü. Rü yema perü ngechaügagu rü aixcüma penaxucuxë ga yema duüxü ga chixexü üxü. Rü guxü ga yemawa rü ipenawéx na tama pegagu yïxü ga yema chixexü ga ngupetüxü. ¹² Rü yemacèx, yexguma pexcèx chanaxümatügu ga yema popera, rü tama yema duüxü ga chixexü üxügu charüxñüäcüma chanaxümatü, rü tama yema duüxü ga namaã chixexü naxüxügu charüxñüäcüma chanaxümatü. Natürü chanaxümatü ga yema popera na yemawa Tupanapéxewa nüxna pecuèxãchiexüçèx na ñuxäcü aixcüma toxü pengechaügxü. ¹³ Rü yema na toxü pengechaügxü, rü wüxi ga taãe nixī ga toxçèx. Natürü yema taãëärü yexera nixī ga yema taãe ga toxü yexmaxü ga yexguma nüxü tadëuxgu ga Titu ga ñuxäcü taxü ga taãe petanüwa na nayaxuxü. Rü aixcüma guxãma ga pema nixī ga wenaxärü poraäcü nüxü penangüchaüxëëxü. ¹⁴ Rü noxri tauta yéma naxüxgu ga Titu, rü namaã nüxü chixu na mexü i duüxüğü na pixügxü. Rü ñuxma rü taxucèxma chaxãne, erü guxüma ga yema Titumaã nüxü chixuxü ga pechiga rü aixcüma ngëmaäcü nixī, yexgumarüü na aixcüma yïxü ga guxüma ga yema Tupanaärü ore ga pemaã nüxü tixuxü. ¹⁵ Rü ñuxma i Titu rü yexeraäcü pexü nangechaü i ngëxguma nüxna nacuèxãchigu na ñuxäcü meã naga pexñüëxü rü ñuxäcü nüxü pengechaüäcüma meã penayaxuxü. ¹⁶ Rü choma rü ta poraäcü pemaã chataëxüchi, erü nüxü chacuèx na aixcüma peyanguxëëxü ga guxüma ga yema pemaã nüxü chixuxü.

8

Yema yaxögüxü rü woo tama na namuärü dïëruãxgüxü, natürü yema nüxü yexmacü ga dïërumaã meã togüxü narüngüxëëgü

¹ Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgüx, rü pemaã nüxü tixuxchaü na ñuxäcü Tupana namaã mecümaxü i ngëma yaxögüxü i Machedóniããneärü ñãnegüwa ngëxmagüxü. ² Rü woo taxü ga guxchaxüğü nüxü na üpetügxü, natürü nataãëgüama. Rü woo tama na namuärü dïëruãxgüxü, natürü yema nüxü yexmacü ga dïërumaã meã togüxü narüngüxëëgü. ³ Rü choma nüxü chadau rü pemaã nüxü chixu rü nümagü rü taãëäcüma ngixü inaxägü ga guxcüma ga dïëru ga nüxü tauxchacü na ngixü inaxägüxü. Rü ngïëtü yemaärü yexera taãëäcüma ngixü inaxägü. ⁴ Rü poraäcü toxü nacèxüğü na tama nüxna tanachuxuxüçèx na yemaäcü yema togü ga taeneëgüxü nangüxëëgüxüçèx. ⁵ Rü yema naga tarüxñüëxüärü yexera ngixü inaxägü ga yema yaxögüxü ga Machedóniããnecüãx. Yerü Tupananaxïra nügü naxägü rü yemawena toxna nügü naxuaxüğü na toga naxñüëxüçèx, yema Tupana naxwèxexürü. ⁶ Rü yemacèx Tituxü tacèxü na wena

petanüwa naxūxūcèx na ngīxū pinguxēēxūcèx ga yema dīeru ga marū pemaā ngīxū inaxūgūcū na ngīxū penutaquēxexū naxcèx i ngēma togū i taeneēgū i nūxū nataxuxū. ⁷ Pema rū guxūwama meā ipexī erū meā peyaxōgū, rū pexū natauxcha na meā nūxū pixuxū i Tupanaārū ore erū meā nūxū pecuèx na tacūchiga yīixū. Rū aixcūma togūxū perūngūxēēchaū, rū yema pexū tangūexēēxūācūma pegū pengechaūgū. Rū ñuxma rū ngēxgumarūū ta penaxwèxe na aixcūma meā ipexīxū nawa i ngēma mexū i nacūma na dīeru ngīxū ipexāxū naxcèx i ngēma taeneēgū i nūxū nataxuxū. ⁸ Tama wūxi i mu nixī i ngēma pemaā nūxū chixuxū. Natūrū chanaxwèxemare na nūxū pecuāxū na ñuxācū taāēācūma ngīxū inaxāgūxū ga togū ga yaxōgūxū. Rū pemaā nūxū chixu i ngēma na pema rū ta ngīxū ipexāgūxūcèx i ngēma dīeru i togū i taeneēgūarū ngūxēēcèx ixīcū, na ngēmaācū ipenawéxūcèx na aixcūma nūxū pengechaūgūxū. ⁹ Erū pema rū marū nūxū pecuèx na ñuxācū tamaā namecūmaxū ga tōrū Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rū woo nūxū nayexma ga guxūma, natūrū ñoma wūxi ga ngearū yemaxūāxūrūū pexcèx nūgū nixīxēē na ngēmaācū pexū nangēxmaxūcèx i muxūma i mexūgū. ¹⁰ Rū ñuxma rū perū mexūcèx nixī i pemaā nūxū chixuxū i ngēma dīeruarū nutaquēxechiga. Rū taunecū ga ngupetūcūgutama nixī ga ipenaxūgūxū ga ngīxū na penutaquēxexū. Rū yema rū aixcūma perū ngūchaūmaā nixī ga penaxūxū. ¹¹ Rū ñuxma rū yema noxri na meā ipenaxūgūxūrūū, rū name nixī i taāēācūma rū perū ngūchaūmaā peyanguxēē rū ngēma dīeru i pexū ngēxmacūwa ngīxū ipexā naxcèx i ngēma peeneēgū i nūxū nataxuxū. ¹² Erū ngēxguma aixcūma wūxi ya duūxē tūmaārū ngūchaūmaā ngēma dīeru i tūxū ngēxmèxcūwa tūmaēneēcèx ngīxū itaxāxgu, rū Tupana rū taāēācūma ngīxū nayaxu. Erū nūma ya Tupana rū taguma tūxna ngīxcèx naca i ngēma tūxū tauxcū. ¹³ Rū ngēmacèx tama chanaxwèxe i ngēma togūxū na perūngūxēēxūgagu pexū nataxu i pemax. ¹⁴ Natūrū chanaxwèxe i guxāma tūxū nangēxma i tacū i tanaxwèxexū, erū tama name na texéaxū nataxuxū i tacū. Rū ñuxma na pexū nangēxmaxū i perū dīeru, rū name nixī i nūxū perūngūxēēgū i ngēma taeneēgū i nūxū nataxuxū. Rū ngūrūāchi to i ngunexūgu i pema pexū natauxgu, rū nūmagū rū tá nūxī nūxū nangēxma na pexū nangūxēēgūxūcèx. Rū ngēmaācū tá guxātama tawūxigu. ¹⁵ Rū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū ñanagūrū: “Guxema muxūma tūxū yexmaxē rū taxūma tūxū ínayaxū. Rū guxema noxretama tūxū yexmaxē rū tama tūxū inayataxu”, ñanagūrū.

Titu rū namūcūgūchiga

¹⁶ Natūrū Tupanana moxē chaxā, erū nūma rū Tituxū nagu narūxīnūxēē na aixcūma pexū nangūxēēxūcèx, ngēma choma pegu charūxīnūxūrūū. ¹⁷ Rū nūma ga Titu rū: “Ngū” ñanagūrū na wena petanüwa chanamuxū. Yerū nūma rū woetama poraācū pegu narūxīnū. Rū ngēmacèx i ñuxma rū wena petanüwa naxū, erū nūxū nangūchaū. ¹⁸ Rū Titumaā ngema tanamu i wūxi i taeneē i guxūma i yaxōgūxū nūxū ngechaūgūxū erū nūma rū aixcūma meā nūxū nixu i Tupanaārū ore i tūxū maxēxēēxū. ¹⁹ Rū tama ngēmacèxicatama nixī. Erū guxūma i ngēma yaxōgūxū rū ngēma taeneēxū naxunetagū na toxū íyaxūmūcūxūcèx rū toxū nangūxēēxūcèx i ngēxguma Yerucharēūwa ngīxū tangexgu i ngēma dīeru, na ngēmaācū nūxū ticuèxūūgūxūcèx ya tōrū Cori, rū na guxāma nūxū dauxūcèx na ñuxācū taāēācūma yigū rūngūxēēgūxū. ²⁰ Rū ítayaga i ngēma taeneē, erū tama tanaxwèxe i texé toxū tixu i yixcama ngīxcèx i ngēma tacū i dīeru i taeneēgūcèx ngīxū inutaquēxegūcū. ²¹ Erū tama Tupanapēxewaxicatama tanaxwèxe

na meã tanaxũxũ, natürü guxũ i duũxũgüpéxewa rü ta tanaxwèxe na meã tanaxũxũ. ²² Rü Titumaã rü ngëma to i taeneëmaã petanüwa tanamu i wüxi i to i taeneë i toxũ nüxũ dauxëxũ na aixcüma nüxũ nangúchaũ na naxüãxũ i Tupanaãrü puracü. Rü ñuxma rü yexeraãcü petanüwa naxüxchaũ i nümax, erü nüxũ nacuèx na ñuxãcü pema rü taãëãcüma togüxũ na perüngüxëëgüchaũxũ. ²³ Rü ngëxguma texé pexna caxgu na texe yïxũ ya Titu, ¡rü tümamaã nüxũ pixu na nüma rü chomücü ya wüxiwa chomaã pexcèx puracücü na yïxũ! Rü ngëma taxre i togü i namücügü, rü ngëma nixĩ i yatügü i guxüma i yaxögüxũ nüxũ unetagüxũ na Cristuarü puracü naxügüxüçèx. Rü nümagü rü aixcüma norü maxümaã Cristuxũ nicuèxüügü. ²⁴ Rü ngëmacèx chanaxwèxe i ngëma taeneëgüxũ nüxũ pedauxëë na aixcüma nüxũ pengechaũgüxũ, na guxüma i yaxögüxũ nüxũ cuèxgüxüçèx i ngëmachiga. Rü ngëmaãcü guxüma i ngëma yaxögüxũ tá nüxũ nacuèxgü na aixcüma yïxũ i ngëma mexü i ore i pechiga namaã nüxũ tixuxũ.

9

Yema dïëru ga yema togü ga yaxögüxüçèx ngïxũ inutaquëxecüchiga

¹ Rü taxucèxma tüxcüũ pexcèx chanaxümatü ngïchiga i ngëma dïëru i ngïxũ penutaquëxegücü naxcèx i ngëma taeneëgü i yaxögüxũ i Yudéaanewa ngëxmagüxũ. ² Erü marü nüxũ chacuèx rü perü ngúchaũmaã ipenaxã i ngëma dïëru. Rü guxümguma taãëãcüma ngëma yaxögüxũ i Machedóniããnewa ngëxmagüxümaã nüxũ chixu na ñuxãcü i pema i Acayaanewa ngëxmagüxe rü naĩ ya taunecügutama marü ípememarexũ na ngïxũ ipexãgüxũ i ngëma dïëru. Rü yema rümumaëxũ ga yaxögüxũ ga Machedóniããnecüãx, rü yexguma nüxũ naxĩnüëgu na ñuxãcü taãëãcüma togüçèx ngïxũ na ipexãgüxũ i perü dïëru, rü nümagü rü ta inanaxügü na ngïxũ inaxãgüxũ. ³ Natürü i ñuxma rü ngëma petanüwa chanamugü i ngëma taeneëgü na nüxũ nadaugüxüçèx, na aixcüma yïxũ i ngëma nüxũ chixuxũ i pechiga. Rü chanaxwèxe na aixcüma ípememarexũ na ngïxũ ipexãxũ i ngëma dïëru, ngëma taeneëgümaã nüxũ chixuxüüũ. ⁴ Erü ngëxguma chi ñuxre i taeneëgü i Machedóniããnecüãx rü ngürüãchi chomaã petanüwa naxixgu, rü tama chanaxwèxe na pexũ na iyangauxũ na tama aixcüma ípememarexũ na ngïxũ ipexãxũ i ngëma dïëru. Rü toxũ rü chi wüxi i ãnexüchi nixĩ, erü marüchiréx namaã nüxũ tixu na ñuxãcü aixcüma ípememarexũ na ngïxũ ipexãxũ i ngëma dïëru. Rü maneca pexũ rü chi ta wüxi i ãnexüchi nixĩ. ⁵ Rü ngëmacèx nixĩ i chauxcèx namexũ na naxcèx íchaçaxũ i ngëma taeneëgü na nüxĩra petanüwa naxixüçèx rü nümatama pexũ yanangüxëëgüxüçèx na ngïxũ penutaquëxegüxüçèx i ngëma dïëru ga üpamama ngïxũ pixucü. Rü ngëmaãcü aixcüma tá ímemare i ngëma dïëru i ngëxguma ngëma changuxgu. Rü togü tá nüxũ nadaugü na aixcüma perü ngúchaũmaã yïxũ na ngïxũ ipexãgüxũ rü tama aüãcüma na yïxũ. ⁶ ¡Rü nüxna pecuèxãchie i ngëma dexa i ñaxũ:

“Rü yíxema noxretama i nanetüchire itoxe, rü noxretama i norü o tayaxu. Natürü yíxema muxũ i nanetüchire itoxe, rü muxüma i norü o tayaxu”,
 ñaxũ! ⁷ Rü wüxichigü tanaxwèxe na ngïxũ itaxãxũ i ngëma ngïgu tarüxĩnücü na ñuxre ngïxũ itaxãxchaũxũ. Rü tama name i aüãcüma ngïxũ itaxã rü éxna texé tüxũ muãcüma ngïxũ itaxã. Erü Tupana rü nüxũ nangechaũ i ngëma duũxũ i taãëãcüma ngïxũ ixãxũ. ⁸ Rü Tupanaméxëwa nangëxma na poraãcü pexna naxããxüçèx i guxüma i mexũ i pexũ taxuxũ, na guxümguma pexũ nangëxmaxüçèx i ngëma penaxwèxexũ rü naetü na pexũ íyaxüxüçèx na togüxũ namaã perüngüxëëgüxüçèx. ⁹ Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Yima yatü ya mecü rü norü ngúchaũmaã meã inanaxã nüxna i ngẽma duũxũgü i taxuũma nüxũ ngẽxmaxũ. Rü Tupana rü tá guxũgu nüxna nacuèxachi na ñuxacü namecũmaxũ i nümax”, ñanagürü. ¹⁰ Tupana nixĩ ya tüxna naxacü ya nanetüchire na inatoxũcèx, rü tüxna naxacü i õna na nangóxũcèx. Rü nüma tá nixĩ i pexna naxãaxũ ya guxũnema ya nanetüchire ya penaxwèxene na ipenatoxũcèx. Rü nüma tá nanaxüxẽẽ rü nanayaxẽẽ ya yima nanetüchire. Rü tá nanamuxẽẽ i norü o, na muxüchixũ nawa peyaxuxũcèx na ngẽmamaã togüxũ perüngũxẽẽgüxũcèx. ¹¹ Rü ngẽmaacü i pema rü tá pexũ nangẽxma i guxũma i mexũ na tauxchaacüma nüxũ perüngũxẽẽgüxũcèx i togü. Rü ngẽxguma ngẽma togü i taeneëgüxütawa ngĩxũ tangegügu i ngẽma dïeru i naxcèx ngĩxũ ipexacü, rü nümagü rü tá poraacü Tupanana moxẽ naxãgü ngixcèx. ¹² Erü ngẽxguma nüxna ngĩxũ taxãxgu i ngẽma dïeru i nüxũ ngĩmaã perüngũxẽẽgücü i ngẽma taeneëgü, rü tama tacü i nüxũ taxuxũcèxicatama ta nixĩ, natürü naetü i nümagü i taeneëgü rü perü ãmaregagu tá poraacü Tupanana moxẽ naxãgü. ¹³ Rü nümagü i ngẽma taeneëgü rü tá Tupanaxũ nicuèxüũgü, erü ngẽma perü ãmaremaã tá nüxũ nüxũ pedauxẽẽ na aixcüma naga pexĩnüèxũ i Cristuarü ore i mexũ. Rü nümagü rü tá Tupanana moxẽ naxãgü naxcèx i ngẽma perü ãmare i perü ngúchaũmaã nüxna rü guxũma i yaxõgüxũna pexãgüxũ. ¹⁴ Rü ngẽxgumarüũ i ngẽma taeneëgü rü tá poraacü pexcèx nayumüxëgü, erü pexũ nangechaũgü. Rü tá Tupanana moxẽ naxãgü naxcèx na ñuxacü nüma ya Tupana poraacü pexũ nangüxẽẽxũ na yemaacü pexũ natauxchaxũcèx na nüxũ perüngũxẽẽgüxũ. ¹⁵ Rü ngẽmacèx i ñuxma rü Tupanana moxẽ taxã, yerü tüxna nanamu ga Nane na tórü ãmare yĩxũcèx. Rü nataxuma i ore i nagu mexũ na nüxũ ixuxũcèx na ñuxacü namaã itaãëgüxüchixũ i ngẽma ãmare.

10

Pauruarü ore rü aixcüma nixĩ yerü Tupana nixĩ ga nüxna ãgacü

¹ Rü ñuxma rü yema Cristu yaxna tamaã naxĩnüxũrũ rü tamaã namecũmaxũrũ, rü choma rü ta pemaã yaxna chaxĩnüacüma rü pemaã chamecũmaacüma pexũ chacèxũ na chauga pexĩnüèxũcèx. Erü nümaxũ i duũxũgü rü nüxũ nixugü na pexũ chamuũxũ ega pexũtawa changẽxmagu natürü ngẽxguma pexna chayaxũgu rü tama pexũ chamuũ. ² Natürü ngẽxguma ngẽma petanüwa chaxũxgu, rü chierü natauxguma na tacücèx namaã chaporagaxũ rü na chanaxucuxèxũ i ngẽma duũxũgü i petanüwa toxũ ixuxũ na ñoma tama yaxõgüxũrũ na tamaxèxũ. Erü choma rü íchamemare na namaãxũchi na chidexaxũ. ³ Rü aixcüma woo duũxũgü tixĩgü natürü tama ñoma i naanecüãxrxũ togü tada i ngexguma ítanapoxũgu i Tupanaarü ore. ⁴⁻⁵ Erü ngẽma toxne i namaã ítanapoxũxũ i Tupanaarü ore rü tama ñoma i naãnecüãx namaã ãxnexũ nixĩ. Erü toma rü toxũ nangẽxma i Tupanaarü pora na ngẽmamaã itayanaxoxèèxũcèx i Chatanáarü pora. Rü ngẽmaacü itayanaxoxèẽ i guxũma i chixexũ i ore i Tupanaxũ namaã yaxugügüxũ i duũxũgü. Rü ngẽmaacü itayanaxoxèẽ i guxũma i Tupanaarü uwanügüarü ore i nügü namaã yacuèxüũgüacüma duũxũgümaã nüxũ yaxugügüxũ na tama Tupanaãxũ yaxõgüãxũcèx. Rü guxũma i tacü i nagu naxĩnüèxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ, rü Cristuna tanaxuaxũ na nüma namaã inacüxũcèx. ⁶ Rü wüxicana marü meã Cristuga pexĩnüègu, rü toma rü ítamemare na tüxũ tapoxcuexũ ya guxãma ya texé ya tama naga ñnüèxè i Cristuarü ore. ⁷ Pema rü norü düxëtüxũnewaxicatama nixĩ i penangugüxũ i wüxi i duũxũ. Natürü ngẽxguma texé tügü cuèxgu na Cristuarü duũxũ tiixũ, rü name nixĩ i nüxũ tacuèx na toma rü ta tümarüũ Cristuarü duũxũgü tixĩgüxũ. ⁸ Rü woo írarüwa chanangupetüxèẽ na chaugü chicuèxüũxũ namaã i ngẽma na Tupana toxũ

muxũ, natürü taxucèxma naxcèx chaxãne. Erü aixcüma Cori nixĩ ya toxũ mucü na pexũ tarüngũxèëgũxũcèx na yexeraãcü meã peyaxögũxũcèx. Rü tama tacü rü chixexũgu pexũ na tayixèëxũcèx nixĩ i toxũ namuxũ. ⁹ Rü tama chanaxwèxe i nagu perüxĩnüë na pexũ íchabaixgüchaũxũ namaã i ngẽma poperagü i pexcèx chaxümatũxũ. ¹⁰ Erü nümaxũ i duũxũgü rü nüxũ nixugü na chorü poperawaxicatama pexũ íchabaixgũxũ, natürü chomaxüchi pexütawa changexmagu rü tama aixcüma nüxũ chacuèx na ñuãcü mea chidexaxũ na ngemaãcü chauga pexũ chaxĩnüexèëxũcèx, ñaxũmaã choxũ nixugüë. ¹¹ Natürü texe ya ngemaãcü idexáxe rü tanaxwèxe i nagu tarüxĩnü rü ngẽma pexna tayaxũguãcüma torü poperawa pemaã nüxũ tixuxũrüü tátama tixĩgü i ngëxguma petanüwa tangëxmagügu. ¹² Toma rü tama tanaxwèxe i namaã togü tawüxiguxèë rü éxna nagu togü tangugü i ngẽma duũxũgü i nügütama icuèxüũgũxũ. Nümagü rü nügütama nawomüxèëgü, erü nügümaã nügü nawüxiguxèë rü nügügutama nügü nangugü. ¹³ Natürü toma rü tama togü namaã ticuèxüũgü i ngẽma yaxögũxũ i tama Tupana toxmèxwa ngëxmagüxèëxũ. Yerü Tupana nixĩ ga tomaã nüxũ ixucü na ngextá nanaxwèxexũ na tapuracüexũ. Rü nüma nixĩ ga noxri Corítuwa ga petanüwa toxũ nangugüxèëxũ na pemaã nüxũ tixuxũcèx ga norü ore. ¹⁴ Rü yemaãcü toxira nixĩ ga noxri petanüwa tangugüxũ na pemaã nüxũ tixuxũcèx ga yema Cristuarü ore. Rü ngẽmacèx i ñuxma na petanüwa taxĩxũ, rü tama tanangupetüxèë ga yema Tupana tomaã nüxũ ixuxũ, yerü nüma nixĩ ga toxũ namuxũ na pexũ tarüngũxèëgũxũcèx. ¹⁵ Rü ngemacèx tama togüarü puracümaãmare nixĩ i togü ticuèxüũgũxũ. Rü tama nüxũ tachopetüchaũ i ngẽma Tupana tomaã nüxũ ixuxũ na pexũ tangúexèëxũ. Natürü ngema pexũ tanaxwaexũ nixĩ na yexeraãcü nüxũ pecuáxũ i Tupanaarü ore na ngemaãcü yexera peyaxögũxũcèx. ¹⁶ Rü ngëxguma marü petanüwa tangugüguwena rü tanaxwèxe i ngẽma duũxũgü i perü yéamaxüra ngëxmagüxũ i ngextá taguma texé nüxũ íixuxüwa taxĩ na ngẽmamaã rü ta nüxũ tixuxũcèx i ore i mexũ. Erü tama tanaxwèxe i togüarü puracümaã togü ticuèxüũgü. ¹⁷ Erü Tupanaarü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëxguma texé tügü icuèxüũchaũgu, rü name nixĩ i tórü Corixũ ticuèxüũ, erü nüma nixĩ i tüxũ nangüxèëxũ”,

ñanagürü i ngẽma ore. ¹⁸ Erü ngẽma yatü i aixcüma Tupanapèxewa mexũ rü tama nügütama nicuèxüũ. Natürü ngẽma yatü i tórü Cori nüxũ icuèxüxũ nixĩ i aixcüma Tupanapèxewa mexũ.

11

Pauru rü nüxũ nixuchiga ga yema orearü uruũgüneta ga tama Tupana imugüxũ

¹ Rü ñuxma i ngẽma tá pemaã nüxũ chixuxũ, rü bexmana pexcèx rü wüxi i ngẽãëmare nixĩ, natürü chanaxwèxe i choxũ iperüxĩnüëmare rü yaxna chomaã pexĩnüë. ² Erü Tupana pexũ inuxũxũrüü pexũ chinuxũ. Erü chaugagu nixĩ i Cristuaxũ peyaxögũxũ, rü marü Cristuna pexũ chaxuaxũ na noxrüxicatama pixĩgũxũcèx. Rü ngẽmacèx chanaxwèxe i ngearü chixexũãë Cristuxũ pexũ chawéx ñoma wüxi i pacü i taguma yatüxũ cuèxcürüũ. ³ Natürü chaxoegaãë rü yema äxtape norü doramaã Ebaxũ na womüxèëxũrüü, ngürüãchi tá ta texé pexũ tawomüxèë, na nüxũ perüxoexũcèx na Cristugu perüxĩnüëxũ rü naxcèxicatama na pemaxèxũ. ⁴ Erü pema rü tauxchaãcü nixĩ na pexũ nawomüxèëgũxũ. Rü ngëxguma ínangugügu i duũxũgü i pemaã nüxũ ixuxũ i to i Ngechuchuchiga ya tama yima toma nüxũ tixuchigacü, rü pema rü nüxũ peyaxögü i ngẽma duũxũgü. Rü pema rü taãëãcüma penayaxu i to i naãë i tama Tupanaãë i Üünexũ ga marü peyaxuxũ ixixũ. Rü peyaxögü i to i ore i tama Tupanaarü ore i mexũ ga noxri peyaxuxũ ixixũ. ⁵ Dücèx, rü woo nawe perüxĩxgu i ngẽma togü i

orearü uruügüneta, natürü chauxcèx rü taxuwama choxü narüyexeragü. ⁶ Rü woo tama choxü nangëxmagu i tauxcha na duïxügüpéxewa chidexaxü, natürü aixcüma meã nüxü chacuèx i ngëma nachiga chidexaxü. Rü ngëma rü guxüma i torü puracüwa marü pexü nüxü tadauxëë i guxüguma. ⁷ ¿Pexcèx rü chixexü pemaã chaxü ga yexguma chaugü ícharüxíragu na pexü chataxëëxücèx rü choxmëxmaã chapuracügu na ngetanüácüma pemaã nüxü chixuxü ga Tupanaãrü ore i tüxü maxëxëëxü? ⁸ Rü aixcüma yema togü ga yaxögüxü choxna ngixü ägücü ga dïeru ngixü chayaxu na yemamaã petanüwa chapuracüxücèx rü pexü charüngüxëëxücèx. ⁹ Rü yexguma petanüwa chayexmagu rü aixcüma choxü itaxu ga dïeru, natürü taguma texéna ngíxcèx chaca. Rü taeneëgü ga Machedóniããnewa ne íxü rü choxna ngixü naxägü ga yema choxü tauxcü. Rü yemaãcü tama pexütawa ngíxcèx íchaca ga yexguma. Rü ñuxma rü ta tagutáma tacücèx pexna chaca. ¹⁰ Rü Cristu ya chowa ngexmacüéagü pemaã nüxü chixu i ngema na aixcüma ngetanüácüma petanüwa chapuracüxü. Rü ngema rü chorü taãxë nixí. Rü taxucürüwa texe i guxü i Acáyaanewa choxna tanayaxu i ngema taãxë. ¹¹ ¿Rü tacücèx yíixü i ngëmaãcü chidexaxü? ¿Éxna pexcèx rü tama pexü changechaüxücèx yíixü i ngëmaãcü chidexaxü? Dücèx, pemaã nüxü chixu rü Tupana nüxü nacuèx na ñuxãcü aixcüma pexü changechaüxü. ¹² Natürü ngëma na ngetanüácüma pemaã nüxü chixuxü i ngëma ore, rü ngëmaãcü tá chanaxüecha na taxucürüwa chixri chauchiga yadexagüxücèx i ngëma togü i orearü uruügüneta i nügü ixuxü na toxrüü naxügüãxü i Tupanaãrü puracü. ¹³ Nümagü rü aixcüma orearü uruügüneta nixígü, rü duïxügüxü nawomüxëëgü. Rü nümagü rü togu nügü nicuxgü, rü nügü nixugü na Cristu yamugüxü. ¹⁴ Rü ngëma rü taxucèxma namaã pehaixãchiãëgü. Erü woo i Chataná rü ta rü Tupanaãrü orearü ngeruügü i daxücüãx i yauracüxürüüãcü nügü nangoxëë. ¹⁵ Rü ngëmacèx woetama ngëmaãcü nixígü i ngëma duïxügü i Chatanáãxü puracüexü. Rü nümagü rü duïxügü i mexü ügüxügu nügü nicuxgü. Natürü ngëma ngëmaãcü ixígüxü, rü Tupana tá nanapoxcue naxcèx i ngëma chixexü i naxügüxü.

Pauru rü yema puracü ga Ngechuchu nawa namuxüwa ngúxü ninge

¹⁶ Rü wena pemaã nüxü chixu rü tama chanaxwëxe i nagu perüxínüë na wüxi i ãüãëxü chiixü. Natürü ngëxguma chi ngëmaãcü chomaã nagu perüxínüëgu, rü tama chanaxwëxe i choxna penachuxu na ñoma wüxi i ãüãëxürüü chaugüétüwa chidexaxü, na ngëmaãcü choma rü ta írarüwa chaugütama chicuèxüüxücèx. ¹⁷ Rü ñuxma na chaugüétüwa chidexaxü rü ngëma rü tama tórü Coriarü mu nixí. Natürü ñoma wüxi i ãüãëxü nügü icuèxüüxürüü nixí i chidexaxü. ¹⁸ Rü ñuxma na nangëxmaxü i muxüchixü i duïxügü i ñoma i naãnewa nügü icuèxüügüxü, rü choma rü tá ta írarüwa chaugü chicuèxü. ¹⁹ Pema rü nagu perüxínüë rü nüxü cuèxüchigüxü pixígü. Natürü taãëácüma yaxna namaã pexínüë i ngëma duïxügü i tama naãëxü icuáxü. ²⁰ Rü yaxna namaã pexínüë i ngëma duïxügü i nügüxü pexü puracüexëëxü, rü ngëma ngetanüácüma pexü puracüexëëmarexü, rü ngëma pexü womüxëëgüxü, rü ngëma chixri pexü yaxugüxü, rü ngëma pemaã guxchigagüxü. ²¹ Rü woo wüxi i ãnexüchi nixí na pemaã nüxü chixuxü, natürü chauxcèx rü tama aixcüma pexü nüxü tadauxëë ga torü pora ga yexguma petanüwa tayexmagügu. Natürü ñuxma na tama namuüëxü na nügü yacuèxüügüxü i ngëma togü i duïxügü, rü choma rü ta taxucèxma chamuü na chaugüétüwa chidexaxü woo pexcèx rü taxuwama namexgu i ngëma nüxü chixuxü. ²² Nümagü rü nügü yaxugügu rü Yudíugü nixígü. Natürü choma rü ta Yudíu chixí. Rü nümagü nügü yaxugügu rü Iraétanüxügü nixígü. Natürü choma rü ta rü Iraétanüxü chixí. Rü nümagü rü nügü yaxugügu rü Abráütanüxü nixígü. Natürü choma rü ta Abráütanüxü chixí. ²³ Nümagü

rü nügü yaxugügu rü Cristuaxú napuracüe. Natürü choma rü norü yexera Cristuaxú chapuracü. Rü ngëma ñachagürü pexü woo pema nagu perüxĩnüëgu na ñoma wüxi i ãũãëxürü chidexaxü. Rü ngëma duüxügüarü yexera poraãcü Tupanaãxü chapuracü. Rü norü yexera chapoxcu, rü norü yexera choxü naçuaixgü ga duüxügü. Rü muëxpüxcüna rü ãücümaxüchixüwa chayexma rü wixguxüchi taëx choxü nimëxgü. ²⁴ Rü 5 ëxpüxcüna nixĩ ga 39 ga çuaximaã choxü napoxcu-güxü ga chautanüxügü ga Yudüfugü. ²⁵ Rü tomaëxpüxcüna nixĩ ga naĩmaã choxü naçuaixgüxü, rü wüxicana ga nutamaã choxü ínamuxüchigüxü. Rü tomaëxpüxcüna nixĩ ga guma wapuru ga nagu chixüxüne rü chomaã inanguxü. Rü wüxicana ga yexguma chomaã inanguxgu ga wapuru rü wüxi ga chütaxü rü wüxi ga ngunexü chinge na taxü ga taxtüarü ngäxütügu mürapewaétügu chatunagüãcüma chiwëxëxü. ²⁶ Rü poraãcü nu ne chanaxü, rü poraãcü ãücümaxüwa chayexma yerü natügü ga ãücümaxügu chixügü, rü ngítèëxgüxü rü chixexü chomaã naxügüchaü. Rü woo chautanüxügü ga Yudüfugütanüwa, rü woo yema duüxügü ga tama Yudüfugü ixügüxütanüwa, rü woo ñanëgüwa, rü woo namagüwa, rü woo taxtü i taxüwa rü ãücümaxüwa chayexma. Rü yema duüxügü ga chomücügüneta ixügüxütanüwa rü ta ãücümaxüwa chayexma. ²⁷ Rü poraãcü chataarü puracüãx, rü muxüchixü ga guxchaxügü choxü nangupetü. Rü muëxpüxcüna rü tama chape, rü chataiya, rü chiçawa. Rü muëxpüxcüna rü tama chachibü, rü choxü nanadeyu, rü choxü nataxu ga chauxchiru. ²⁸ Rü naëtüwa i guxüma i ngëma, rü guxü i ngunexügu rü chaxoegaãë naxcëx i guxüma i ngëma yaxögüxü i guxü i ñanëwa ngëxmagüxü. ²⁹ Rü ngëxguma chi texé tama poragu, rü choxü rü ta nangux. Rü ngëxguma chi wüxie texéxü pëcadugu nguxëëgu, rü chauãëwa nangux i ngëma. ³⁰ Natürü ngëxguma chi chaugü chicuëxüüchaügu, rü tá chaugü chicuëxüü naxcëx na duüxügü choxü dauxü na taxuwama chamëxü. ³¹ Rü Tupana ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristunatü ya mecü na guxügüma nüxü icuëxüügüxü, rü nüxü nacuëx na aixcüma yĩxü i ngëma nüxü chixuxü. ³² Rü yexguma Damacuwa chayexmagu, rü guma ñanëarü ãëxgacü ga Aretaarü ngüxëëruü, rü norü churaragüxü namu na nüxna nadaugüxüçëx ga guma ñanëarü poxëgüxüärü ñaxgü na choxü yayauxgüxüçëx ga yexguma chi yéma íchaxüüxgu. ³³ Natürü yema ñanëarü poxëgüxüärü ñaxacüwa rü wüxi ga pëxchigu choxü ínarüçhüxüetaügü ga chomücügü. Rü yemaãcü chiña naxchaxwa ga yema ãëxgacü.

12

Törü Cori rü Pauruxü nangoxëtüxëë rü nüxü nüxü nacuëxëë ga çacü ga ëxügüxü

¹ Taxuwama name na texé tügü icuëxüüxü. Natürü tá pemaã nüxü chixuama na ñuxãcü törü Cori choxü nangoxëtüxëëxü rü ñuxãcü choxü nüxü na nacuëxëëxü ga çacü ga ëxügüxü. ² Rü 14 ga taunecü marü nangupetü ga na Tupana daxügüxü ga naãnewa ga nüma ínayëxmaxüwa choxü nagaxü. Natürü tama nüxü chacuëx rü chauãëwaxicatama nixĩ ga yéma choxü nagaxü, rü éxna guxü ga chaxunemaã yĩxü ga yéma choxü nagaxü. Rü Tupanaxicatama nüxü nacuëx i ngëma. ³⁻⁴ Rü aixcüma meãma nüxü chacuëx na daxügüxü ga naãnewa choxü nagaxü ga Tupana, natürü tama nüxü chacuëx rü guxü ga chaxunemaã yéma choxü naga rü éxna tama. Rü Tupanaxicatama nixĩ ya nüxü cuácü i ngëma. Rü yéma nüxü chaxĩnü ga ore ga ëxügüxü i guxüma i duüxügüna çhuxuxü na nüxü yaxügüxü. ⁵ Rü choma rü chi name na chaugü naxcëx chicuëxüüxü i ngëma, natürü tãütáma ngëmaãcü chanaxü. Erü ngëma ngüxü na chingëxümaãxicatama tá nixĩ i chaugü chicuëxüüxü. ⁶ Natürü ngëxguma chi chaugü chicuëxüüchaügu, rü tãü chima wüxi i ngëãëmare nixĩ i ngëma, erü aixcüma nixĩ i ngëma ore i nüxü chixuxü i chauchiga. Natürü tama chaugü chicuëxüü na taxúema nagu rüxĩnüxüçëx na ngëma

chowa nüxũ naxĩnũexũ rü nüxũ nadaugũxũärü yexera chiĩxũ. ⁷ Natürü tórü Cori rü tama nanaxwèxe i poraãcüxüchima chaugü namaã chicuèxüüxũ ga yema èxũguxũ ga mexèchixũ ga choxũ nüxũ nacuèxèẽxũ. Rü yemacèx chaxunewa nananguxèẽ ga wüxi ga choxũ ngúxũ ñoma wüxi ya tuxu chaxunewa ingaxixũrüü. Rü yema rü ñoma wüxi ga Chatanáärü orearü ngeruürüü chauxütawa nangu na choxũ nachixewexüçèx na tama chaugü chicuèxüüxüçèx. ⁸ Rü tomaèxpüxcüna tórü Corina chaca na choxũ iyanaxoxèẽãxüçèx ga yema choxũ ngúxũ. ⁹ Natürü nüma ya tórü Cori rü ñanagürü choxũ:

“Rü cuma nüxũ cucuèx na guxũguma cuxũ changechaũ, rü ngèxĩcatama nixĩ i cunaxwèxexũ. Rü ngèma duũxũgü i tama poraexüwa nixĩ i aixcüma chanangoxèẽxũ i ñuxãcü na chaporaxũ”, ñanagürü choxũ. Rü ngèmacèx chataãe ega tama chaporagu. Erü ngèxguma tama chaporagu rü ngèxguma nixĩ i chowa inawéãxũ i norü pora ya Cristu. ¹⁰ Rü ngèma na Cristuxũ na changechaũxũgagu nixĩ i yaxna namaã chaxĩnũxũ ega woo chaturagu rü woo tacü chomaã yaxugüegu i duũxũgü. Rü woo choxũ natauxgu i chorü ngèmaxũgü, rü woo duũxũgü rü chowe yangèxütanügu, rü woo guxchaxũgü choxũ ngèxmagu rü Cristucèx rü yaxna namaã chaxĩnü i guxũma i ngèma. Erü ngèxguma chaturagu, rü ngèxguma nixĩ i yexeraãcü Cristu choxũ poraxèẽxũ.

Pauru rü naxcèx naxoegaãe ga yema yaxögüxũ ga Corĩtiuwa yexmagüxũ

¹¹ Maneca ñoma wüxi i ãũãèxürüü chidexa, erü ngèmaãcü chaugü chicuèxüü. Natürü pegagutama nixĩ i düxwa ngèmaãcü chaugüétüwa chidexaxũ, yerü pema chi nixĩ ga choxũ picuèxüügüxũ, rü tama i chomax. Rü woo taxuwama chame i chomax, natürü taxuwama choxũ narüyexeragü i ngèma orearü uruũgüneta i nawe perüxĩxũ. ¹² Rü yexguma petanüwa chayexmagu, rü yaxna pemaã chaxĩnüãcüma pexũ nüxũ chadauxèẽ na aixcüma Cristu choxũ muxũ na nüxũ chixuxüçèx ga norü ore. Rü cuèxruũgümaã pexũ nüxũ chacuèxèẽ ga yema. Rü pexũ nüxũ chadauxèẽ ga taxũ ga mexũgü ga Tupanaärü poramaã üxũ. ¹³ Rü yexguma petanüwa chayexmagu rü pemaã chamecüma yema guxũma ga togü ga yaxögüxũmaã na chamecümaxürüütama. Natürü wüxiwaxicatama nixĩ ga íchatüxũ yerü ga petanüwa rü tama ngĩxũ chayaxu ga dñeru yema togü ga yaxögüxũtanüwa ngĩxũ chayaxuxürüü. Rü chanaxwèxe i choxũ nüxũ pengechaũ i ngèma. ¹⁴ Rü ñuxma rü marü íchamemare na norü tomaèxpüxcüna pexũ íchayadauxũ. Rü tãütama tacüçèx pexna chayaca. Erü tama perü ngèmaxũgüçèx petanüwa chaxũ, natürü pexcèxüchi nixĩ i ngèma chaxũxũ. Pema rü chauxacügu pixĩgü i Tupanaärü orewa. Rü ngèma papá rü mamáärü puracü nixĩ na naxãcügüna naxããxũ i ngèma nüxũ taxuxũ. Rü tama naxãcügüarü puracü nixĩ na nanatüna rü naëna naxãgüãxũ. ¹⁵ Rü choma rü íchamemare na chorü ngúchaũmaã pexcèx ichanaxãxũ i guxũma i tacü i choxũ ngèxmaxũ rü woo chaugütama rü ta na ichaxãxũ na aixcüma meã peyaxögüxüçèx. Natürü chauxcèx rü ngèxguma yexeraãcü pexũ changechaũgu, rü pema rü yexeraãcü nüxũ perüxoetanü na choxũ pengechaũxũ. ¹⁶ Rü nümaxũ i duũxũgü i petanüwa, rü woo nüxũ nacuèxgü na taguma tacüçèx pexütawa íchaçaxũ, natürü nümagü rü nüxũ nixugüama na pexũ chawomüxèẽãcüma perü dñeru ngĩxũ chayaxuxũ. ¹⁷ ¿Éxna pema nagu perüxĩnüègu rü yema duũxũgü ga petanüwa chamugüxũwa pexũ chawomüxèẽ? ¹⁸ Rü Titumaã nüxũ chixu na petanüwa íyadauxüçèx. Rü namaã yéma chanamu ga yema to ga taeneẽ. ¿Éxna pema nagu perüxĩnüègu ga Titu rü pexũ yéma nayawomüxèẽ? ¿Tama éxna aixcüma yĩxũ na chauxrüü meã na namaxũxũ rü chauxrüü mexũgu naxĩnũxũ ga Titux? ¹⁹ Bexmana pema tá nagu perüxĩnüè rü ngèmaãcü tidexagü, erü togüétüwatama tachogüchaũ. Natürü, Pa Chaueneègü ya Pexũ Tangechaũgüex,

rü Tupanapéxewa rü Cristuégagu nixī i tidexagüxū na yexeraācü meā Tupanaāxū peyaxögüxūcèx rü yexeraācü meā na pemaxēxūcèx. ²⁰ Erü chaxoegaāē rü ngēxguma wena pexū ichayadèuxgu, rü ngürüāchi tama choma chanaxwèxexūācūma ípemaxē, rü ngēmacèx i pema rü tāūtāma chomaā petaāēgü. Rü chaxoegaāē erü ngürüāchi tá pexū ichayangau na pegüchi ípexaieixū, rü pegüarü ngēmaxūcèx pixāūxāchigüxū, rü pegümaā penuēxū, rü pegüguxicatama íperüxīnūēxū, rü pexoregütèèxgüxū, rü toguāxū pixuxū, rü pegü picuèxūūgüxū, rü chixexū ípexüexū rü ngēmaācü chixri ípemaxēxū. ²¹ Rü chaxoegaāē rü ngēxguma wena petanüwa chaxūxgu, rü ngürüāchi Tupana rü pegagu tá choxū naxānexēē. Rü ngürüāchi ngechaū tá choxna pexā, erü muxēma i petanüwa rü marü ñuxgumama pecadu taxügüecha, rü tama nüxū tarüxoechaū na Tupanapéxewa chixexū taxügüxū rü naī i ngemaāmare na tamaxēxū rü guxūma i togü i chixexū na taxügüxū.

13

Pauru nayaxucuxē ga yema yaxögüxū ga Corítiucūāx rü ñuxūchi nüxū narümoxē

¹ Ñuxma rü norü tomaēxpüxcūna tá nixī na petanüwa chaxūxū. Rü Tupanaärü ore rü tamaā nüxū nixu rü ngēxguma texé chixexū üxgu rü taxre rü éxna tomaēxpüx i duūxūgü nüxū daugügu rü nüxū yaxugügu na aixcūma yīxū, rü aixcūma tá poxcu tümamaā taxuegu ya yíxema chixexū üxe. ² Rü ngēmacèx i pema i ũpamamatama pecadu ügüechaxe rü guxāma i pema ya chixri maxēxē, rü ñuxma na woo pexna chayaxūgüxū rü wenaxärü pexna nüxū chacuèxāchixēē rü ngēxguma tá ngēma chaxūxgu rü aixcūma tá chanamexēē i guxūma i ngēma chixexū i petanüwa ngēxmaxū, rü tāūtāma chanangu-petüxēēmare i ngēma. ³ Rü pema na naxcèx iperüdaunüxū na Cristu chowa idexaxū, rü ngēxguma ngēma chaxūxgu, rü ngēxguma tá nixī i nüxū pedauxū na aixcūma chowa na yadexaxū ya Cristu. Rü nüma ya Cristu rü chowa tá pexū nüxū nadauxēē na tama naturaxū natürü aixcūma yanguxēēāxū i norü ore rü tüxū napoxcuexū ya yíxema chixexū ügüxe. ⁴ Rü aixcūma nixī ga Cristu ga ñoma wüxi ga duūxū i turaxürüü nügü yaxīxēēxū ga yexguma curuchawa yapotagu. Natürü i ñuxma rü Tupanaärü poragagu namaxū. Rü ngēxgumarüü i toma na norü duūxūgü tixīgüxū, rü taturae i toxonewa. Natürü ngēma na norü duūxūgü tixīgüxū, rü Tupanaärü poragagu tá tamaxē na pexū tarüngüxēēgüxūcèx. ⁵ Rü name nixī i pegütama pengugü na nüxū pecuáxūcèx ngoxi aixcūma meā peyaxögü. Rü name nixī i pegü pengugüarü maxūāx rü ngoxi Tupanapéxewa pime. ¿Tama éxna nüxna pecuèxāchie na Ngechuchu ya Cristu rü pewa nangēxmaxū ega aixcūma peyaxögügu? ⁶ Rü chierüna nüxū pecuèxgu na toma rü tama orearü uruügünetamare na tixīgüxū. ⁷ Rü Tupanana naxcèx taca na taxuūma i chixexū na pexügüxūcèx. Rü tama duūxūgüpéxewa togü ítarütagüxūcèx nixī na ngēmaācü tayumüxēgüxū. Natürü Tupanana naxcèx taca i ngēma na aixcūma meā naxcèx pemaxēxūcèx woo duūxūgü nagu rüxīnūēgu na toma rü ítatüemarexū. ⁸ Toma rü taxucürüwama chixri nachiga tidexagü i Tupanaärü ore i aixcūma ixīxū, erü toma rü naētüwa tachogü i ngēma ore. ⁹ Rü tá tataāēgü ega aixcūma peporaegu i perü maxūwa rü ngēmacèx natauxgu i ñacücèx pemaā na taporagaexū. Rü Tupanana tá naxcèx tacaama na pexū naporaexēēxūcèx i perü maxūwa na düxwa aixcūma mexū i norü duūxūgü na pixīgüxūcèx. ¹⁰ Rü naxūpa na pexū na íchayadauxū nixī i pexcèx chanaxūmatüxū i ñāā popera, na ngēxguma ngēma changuxgu rü nataxuxūcèx i ñacücèx pemaā na chaporagaxū. Erü tórü Cori choxū namu na pexū charüngüxēēxūcèx na yexeraācü meā peyaxögüxūcèx, rü tama chixexū pemaā na chaxūxūcèx nixī i choxū namuxū. ¹¹ Rü ñuxma na ichayacuèxēēxū i ñāā popera, Pa Chaueneēgüx, rü chanaxwèxe i meā pexū naxüpetü rü naxcèx pedau na ñuxācü aixcūma meā Tupanacèx pemaxēxū. Rü name nixī

i pegü petaãẽxẽẽgü rü wüxigu perüxĩnüẽ rü meã yaxna pegümaã pexĩnüẽ rü aixcuma pegü pengechaũgü. Rü nüma ya Tupana ya tüxũ ngechaũcü rü tüxũ rüngüxmüẽxẽcü, rü guxũgutáma pemaã inarüxãũx. ¹² Rü chanaxwèxe i wüxichigü i pema rü pegü pengechaũgüãcuma pegü perümoxẽgü. ¹³ Rü guxũma i togü i taeneẽgü i yaxõgüxũ rü pexũ narümoxẽgü. ¹⁴ Rü ñuxma rü chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngüxẽẽ, rü Tanatü ya Tupana rü pexũ nangechaũ, rü Naãẽ i Üünexũ rü guxũguma pemaã inarüxãũx.

Rü nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA GÁRATAANEWA YEXMAGÜXŪ GA YAXŌGÜXŪTANÜWA NAMUXŪ GA PAURU

Pauru rü nüxŭ narümoxē ga yema yaxōgüxŭ ga Gárataaneärü ĩānegüwa yexmagüxŭ
¹⁻² Pa Toeneēgü i Yaxōgüxŭ i Gárataaneärü ĩānegüwa Ngēxmagüxŭ, choma i Pauru rü
 namaã i guxŭma i taeneēgü i nuã chauxŭtawa ngēxmagüxŭ nixŭ i pexcèx tanaxŭmatüxŭ
 i ñãã popera. Rü choxŭ nixŭ ga namugüxŭ ga Ngechuchu ya Cristu rü Tanatü ya
 Tupana. Rü aixcŭma tama duŭxŭgü nixŭ ga choxŭ unetagüxŭ na chanaxŭxŭcèx i ñãã
 Tupanaärü puracü. Natürü Tanatü ya Tupana ga Ngechuchuxŭ írüdaxēcŭ rü nümatam
 ya Ngechuchu ya Cristu nixŭ ga choxŭ naxunetagüxŭ. ³ Rü chanaxwèxe i Tanatü
 ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcŭ pexŭ narüngŭxēē rü pexŭ
 nataãxēē. ⁴ Rü nüma ga tórü Cori ya Ngechuchu rü nügü inaxã na tórü pecaducèx
 nayuxŭcèx na nüxna tüxŭ ĩnangüxŭxēxŭcèx i guxŭma i ñoma i naãneärü chixexŭ. Rü
 yemaãcŭ nanaxü, yerü yema nixŭ ga Tanatü ya Tupanaärü ngúchaŭ. ⁵ ;Namexēchi ya
 Tupana i guxŭguma! Rü ngēmaãcŭ yŭ.

Nataxuma i to i ore i tüxŭ maxēxēxŭ

⁶ Rü yema na Cristuaxŭ pengechaŭtümüügüxŭcèx nixŭ ga pexna naxuxŭ ya Tupana
 na penayaxuxŭcèx i maxŭ i taguma gúxŭ. Rü ñuxma rü poraãcŭ chabaixãchiãē, erü
 paxaxŭchi ipenaxŭgü na Tupanana pixŭgachixŭ, na nawe perüxŭxŭcèx i to i nguxēētae
 i nagu perüxŭnŭēgu rü pexŭ maxēxēxŭ. ⁷ Natürü tama aixcŭma nangēxma i to i
 nguxēētae i nawa nayaxuxŭ i maxŭ i taguma gúxŭ. Natürü nangēxma i ñuxre i duŭxŭgü i
 pexŭ naguxchaxēchaŭxŭ, rü nanaxŭchicüügüchaŭ i ngēma nguxēētae i mexŭ ga pemaã
 nüxŭ chixuxŭ ga Cristuchiga. ⁸ Rü toma rü marü pexna tanaxã ga yema nguxēētae
 i aixcŭma ixŭxŭ i Ngechuchuchiga. Rü ngēxguma chi texé pexŭ ngúexēēgu i to i
 nguxēētae, rü name nixŭ i noxtacŭma Tupana tüxŭ napoxcu. Rü woo choma chixŭgu,
 rü éxna tacü rü Tupanaärü orearü ngeruŭ i daxŭcŭãx yixŭgu i pexŭ nguxēēxŭ i to i
 nguxēētae, rü name nixŭ i noxtacŭma Tupana tüxŭ napoxcu. ⁹ Rü ñuxma rü wena pemaã
 nüxŭ chixu ga yema noxri pemaã nüxŭ chixuxŭ. Rü ngēxguma chi texé pexŭ ngúexēēgu
 i wüxi i to i nguxēētae i tama yema noxri peyaxuxŭrŭü ixŭxŭ, rü name nixŭ i noxtacŭma
 Tupana tüxŭ napoxcu. ¹⁰ Rü tama chomaã na petaãgüxŭcèx nixŭ i ngēma ñachaxŭ. Erü
 tama naxcèx chadau na duŭxŭgü chomaã taãgüxŭ, natürü Tupana chomaã taãxŭcèx
 nixŭ i chadauxŭ. Erü ngēxguma chi duŭxŭgüxŭxŭcatama chataãxēēchaŭgu, rü tãü
 chima Cristuarü puracŭtanüxŭ chixŭ.

Ñuxãcŭ Pauruxŭ nayaxu ga Tupana na norü puracŭwa namuãxŭcèx

¹¹ Natürü, Pa Chaueneēgüx, chanaxwèxe i nüxŭ pecuèx na ñãã ore i mexŭ i
 nüxŭ chixuxŭ, rü tama duŭxŭgüãēwa yŭxŭ na ne naxŭxŭ. ¹² Yerü tama wüxi ga
 duŭxŭxŭtawa naxcèx changux. Natürü Ngechuchu ya Cristutama nixŭ ga choxŭ nüxŭ
 cuèxēcŭ. ¹³ Pema rü marü nüxŭ pexŭnŭēchiga na ñuxãcŭ chamaxŭxŭ ga ũpa ga
 yexguma Yudŭgüçŭmagu chixŭxgu. Rü nüxŭ pexŭnŭēchiga na ñuxãcŭ poraãcŭ nawe
 chingēchigüxŭ ga guxŭma ga Tupanaärü duŭxŭgü ga yaxōgüxŭ rü ñuxãcŭ chixri namaã
 na chaxŭpetüxŭ na yemaãcŭ nüxŭ nüxŭ charüxoxēxŭcèx ga yema na Ngechuchuaxŭ
 yaxōgüãxŭ. ¹⁴ Rü muxŭma ga chautanüxŭgü ga Yudŭgü ga chorü nayaãxgüraŭxŭärü
 yexera nagu chixŭ ga yema Yudŭgüçŭma. Yerü norü yexera meãma chayanguxēē ga
 nacŭmagü ga nuxcŭmaŭgüxŭ ga chorü oxigü nagu ĩxŭ. ¹⁵⁻¹⁶ Natürü yexguma tautama
 chabuxgu, rü woetama Tupana choxŭ naxuneta na choxŭ namuxŭcèx na chanaxŭxŭcèx

i norü puracü. Rü nüma rü chauxcèx naca na noxrü chixixücèx yerü poraäcü choxü nangechaü. Rü yexguma Tupana naxwèxegu, rü choxü nüxü nacuèxèè ga Nane ya Cristu. Rü yemaäcü nanaxü na ngëma duïxügü i tama Yudíugü ixígüxümaã nüxü chixuxücèx na ñuxäcü Ngechuchugagu tüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü yexguma yemaäcü Tupana choxü nüxü cuèxèègu ga Nane, rü taxúenama chayaca. ¹⁷ Rü bai ga Yerucharéüwa na chaxüxü na nüxna chayaçaxücèx ga yema togü ga ngúexügü ga nüxíra Tupana imugüxü. Natürü ga choma rü yexgumatama Arábiaanewa chaxü. Rü yemawena, rü Damacuarü iānecèx chataegu. ¹⁸ Rü tomaëxpüx ga taunecüguwena rü düxwa Yerucharéüwa chaxü na Pedruxü chacuáxücèx. Rü 15 ga ngunexütama naxütawa chayexma. ¹⁹ Rü yéma nüxü chadau ta ga Chaütiágu ga tórü Cori naēneē. Natürü taxuüma ga togü ga ngúexügü ga tórü Cori imugüxüxü chadau. ²⁰ Rü Tupana choxü nadau na aixcüma yíixü i ngëma ore i ñuxma pexcèx chaxümatüxü. ²¹ Rü yemawena, rü Chíríiaanewa rü Chiríchíiaanewa chaxü. ²² Natürü yema taeneëgü ga Cristuaxü yaxögüxü ga Yudéaanewa yexmagüxü, rü taguma choxüxüchi nadaugü. ²³ Rü yema nüxü naxínüèxü ga chauchiga rü ñaāxícatama nixí:

“Rü ngëma Pauru ga üpa tawe ingëchigüxü, rü ñuxma rü duïxügümaã nüxü nixu i Tupanaärü ore i mexü, rü namaã nayaxucuxè na Cristuaxü yaxögüäxücèx. Rü ngëmaäcü nanaxü i ñuxma rü woo ga noxri rü inayanaxoxèèchaü ga yema ore”, ñaxü. Rü yexícatama nixí ga chauchiga ga nüxü naxínüèxü. ²⁴ Rü yexguma ga yema duïxügü rü Tupanaxü nicuèxüügü nagagu ga yema Tupana chomaã üxü.

2

Yema togü ga ngúexügü ga Tupana imugüxü rü meã Pauruxü nayauxgü

¹ Rü 14 ga taunecüwena rü wenaxärü Yerucharéüwa chaxü namaã ga Bernabé. Rü Titu rü ta íchayaga. ² Rü yéma chaxü yerü Tupana choxü nüxü nacuèxèè ga na nanaxwèxexü na yéma chaxüxü. Rü yéma Yerucharéüwa, rü yema yaxögüxüärü äëxgacügümaāxícatama changutaquéxe. Rü meãma namaã nüxü chixu ga nachiga ga yema Tupanaärü ore i mexü ga nüxna chaxäxü ga yema duïxügü i tama Yudíugü ixígüxü. Rü yemaäcü meãma namaã nüxü chixu na ñuxäcü na yíixü ga chorü nguxèètae, yerü tama chanaxwèxe na yixcüra rü choxü nüxü naxoexü rü ngëmaäcü natücèxmamare na yíixü i ngëma puracü i chaxüxü. ³ Rü yema yaxögüxü, rü nümagü rü ta norü me nixí ga yema chorü nguxèètae. Rü yemacèx rü woo tama Yudíu na yíixü ga Titu rü taguma na ínawiechëxmüpéxechiraüxü, natürü yema äëxgacügü rü tama nanamu na ínawiechëxmüpéxechiraüxücèx. ⁴ Natürü aixcüma nixí ga ñuxre ga taeneëgüneta ixígüxü ga bexmamare tatanügu nachocuxü. Rü yemagü nixí ga naxwèxegüxü na inawiüchëxmüpéxechiraüxü i ngëma yaxögüxü i tama Yudíugü ixígüxü. Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü duïxügü ixígüxü, rü yema taeneëgüneta rü bexma tatanügu nachocu na tüxü nangugügüxücèx na ñuxäcü Cristu nüxna tüxü ínguxüxèèxü ga yema mugü ga Moíché ümatüxü. Yerü nümagü nanaxwèxegü na wenaxärü nagu ixíxü ga yema mugü ga guxchaxü ga Moíché ümatüxü. ⁵ Natürü bai ga írarüwa naga na taxínüèxü ga yema duïxügü. Yerü tama tanaxwèxegü na texé pexü naxüchicüüxü i ngëma ore i mexü i aixcüma ixíxü i tamaã nüxü ixuxü i ñuxäcü tüxü na nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü ega Cristuaxü yaxögügu. ⁶ Natürü yexguma yema yaxögüxüärü äëxgacügü ga Yerucharéüwa yexmagüxü nüxü ñnüègu ga ñuxäcü na yíixü ga chorü nguxèètae, rü namaã nataäëgü rü taxuüma ga tacü ga togü ga mugü choxna naxägü na namaã changúexèètaexücèx. Natürü tama yema na äëxgacügü yixígüxügu charüxínü,

erü nüxũ chacuèx na Tupanapéxewa rü guxāma na wüxiguxũ. ⁷ Natürü nümagü ga yema ãëxgacügü, rü nüxũ nicuèxāchigü na choxũ yĩxũ ga namuxũ ga Tupana na yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixīgüxũmaã nüxũ chixuxücèx ga norü ore i mexũ, yexgumariũ ga Pedruxũ na namuxürũ ga Tupana na Yudíugümaã nüxũ yaxuxücèx ga yema ore. ⁸ Rü gumatama Tupana ga Pedruxũ mucü na Yudíugümaã nüxũ na yaxuxũ ga ore i mexũ, rü gumatama Tupana nixĩ ga choxũ mucü na yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixīgüxũmaã nüxũ chixuxücèx ga yema ore. ⁹ Rü yemacèx ga Chaũtiágu rü Pedru rü Cuáũ ga yaxögüxũārũ ãëxgacügü, rü nüxũ nicuèxāchigü na choxũ naxunetaxũ ga Tupana na chanaxüxcèx i ngēma puracü. Rü yemacèx ga yema ãëxgacügü, rü tomèx niyauxāchigü ga choma rü Bernabé na toxũ nüxũ nadauxëëgüxücèx na aixcüma namücügü tixīgüxũ i ngēma puracüwa. Rü nümagü rü ta norü me nixĩ na ngēma duũxũgü i tama Yudíugü ixīgüxũtanüwa na tanaxüxũ i Tupanaärü puracü rü nümagü i Yudíugütanüwa. ¹⁰ Rü toxna naxcèx naca na nüxũ tarüngüxëëgüxücèx ga yema yaxögüxũ ga ngearü dīeruāxgüxũ. Rü yexicatama nixĩ ga toxna nüxũ nacuèxāchixëëxũ. Rü choma rü ta ngēmatama nixĩ i guxũguma woetama meāma chaxüxũ.

Pauru rü Aũtioquíawa Pedruxũ naxucyxë

¹¹ Natürü yixcüra ga yexguma Aũtioquíawa naxüxgu ga Pedru, rü noxtacüma nüxũ nüxũ chaxĩnuxëë, yerü tama aixcüma name ga yema naxüxũ namaã ga yema yaxögüxũ ga tama Yudíugü ixīgüxũ. ¹² Yerü noxri rü yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixīgüxũmaã nachibü ga Pedru. Natürü yexguma yéma nangugügu ga ñuxre ga Yudíugü ga yaxögüxũ ga Chaũtiágu yéma mugüxũ, rü Pedru rü marü tama yema duũxũgü ga tama Yudíugü ga yéma ngugüxũ ga nagu ìxũ ga yema nacüma na Tupanacèx ínawiechèxmüpéxechiraũgüxũ. ¹³ Rü yema togü ga Yudíugü ga yaxögüxũ, rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema Pedru üxũ, rü nümagü rü ta nanaxügü ga yema chixexũ rü naxcèx nawoeguchaũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga nacümagü. Rü düxwa ga Bernabé rü ta natanügu naxã ga yema chixexũ ügüxũ. ¹⁴ Natürü yexguma nüxũ chadèuxgu na tama Tupanaärü ore i mexũ tüxũ nguxëëxũácüma na namaxëxũ ga yema yatügü, rü guxũ ga yaxögüxũpéxewa Pedruxũ nüxũ chaxĩnuxëë. Rü ñacharügü nüxũ:

“Rü dücax i cuma na Yudíuchiréx quĩxũ, cuma rü tama aixcüma Yudíugücümüga quixũ. ¿Rü ñuxacü i ñuxma i cunamuxũ na Yudíugücümüga naxĩxũ i ngēma duũxũgü i tama Yudíugü ixīgüxũ?” ñacharügü nüxũ.

Yudíugü rü woo ngēma duũxũgü i tama Yudíugü ixīgüxũ rü norü õgagu nixĩ i nayauxgüāxũ i maxũ i taguma gúxũ

¹⁵ Rü pemaã nüxũ chixu rü toma rü aixcüma torü bucümatama Yudíugü tixīgü rü Tupanaxũ tacuèxgü. Rü ngēmaacü tama duũxũgü i tama Tupanaxũ cuèxgüxũ tixīgü. ¹⁶ Rü nüxũ tacuèxgü rü yema nuxcümaũgüxũ ga mugü ga Moĩché umatüxũ rü tama tüxũ nimexëë i Tupanapéxewa, erü taxucürüwama texé aixcüma naga taxĩnüë i ngēma mugü. Natürü i ñuxma rü Tupana tüxũ nadau na imexũ ega Ngechuchu ya Cristuaxũ yaxögügu. Rü yemacèx ga toma rü ta Ngechuchu ya Cristuaxũ tayaxögü na torü õgagu Tupana toxũ nadauxũ na timexũ. Erü nüxũ tacuèxgü rü tama ngēma mugügagu nixĩ na Tupanapéxewa tamexũ ya wüxie, erü taxucürüwama texé aixcüma naga taxĩnü i ngēma mugü na ngēmaacü Tupanapéxewa tamexücèx. ¹⁷ Rü ñuxma i yixema rü Cristuaxũ tayaxögü, rü ngēmacèx nixĩ i Tupanapéxewa imexũ. Natürü ngëxguma chi wüxi i ngunexügu rü yixema nagu rüxĩnüëgu rü mugügu na ixĩxũgagu yixĩgu na Tupanapéxewa imexũ, rü maneca tá nagu tarüxĩnüë na Cristu tüxũ pecaduāxëëxũ. Natürü dücax, rü tama ngēmaacü nixĩ erü Cristu rü tagutáma texéxũ napecaduāxëë. ¹⁸ Choma rü marü

nūxū charūxo na nagu charūxīnūxū na mugūgu chixūxūgagu Tupanapéxewa chamexū. Natürü ngēxguma chi wenaxārū naxcèx chataegugu i ngēma nuxcūmaūgūxū i mugū rü chi nūxū charūxoxgu na Cristuaxū chayaxōxū, rü chi aixcūma wūxi i pecaduáxū chixī. ¹⁹ Yerü yexguma yema mugūwa changūxgu, rü düxwa nūxū chicuèxāchi na tama yangūxū ga yema mugū na choxū namexēēxū Tupanapéxewa. Yerü taxucürüwama aixcūma naga chaxīnū ga guxūma ga yema mugū. Rü ngēmacèx i ñuxma rü Cristuaxū chayaxō na Tupanapéxewa chamexūcèx rü naxcèxicatama chamaxūxūcèx. Rü Cristu rü curuchagu nayu na iyanaxoxūcèx ga nuxcūmaūxū ga chorü maxū ga choxū yexmaxū ga yexguma yema mugūgu chixūxgu. ²⁰ Rü ñuxma rü marü tama chaugūmaātama ichacuèx, natürü Cristu nixī ya chomaā icuácü erü chowa namaxū. Rü ñuxma rü Tupana Nane ya Cristuaxū chayaxōdcūma nixī i chamaxūxū i ñoma i nañewa. Rü nūma nixī ga choxū nangechaūūxū, rü nügü inaxāxū na chauxcèx nayuxūcèx. ²¹ Rü tama nūxū chaxoxchaū i ngēma mexū ga Tupana taxcèx üxū ga yexguma nayuxgu ga Cristu. Yerü yexguma chi yema mugūgu ixīxūgagu Tupanapéxewa imexgu, rü natüçèxmamare chi nixī ga na nayuxū ga Cristu.

3

Ñuxma rü tama ngēma mugūgu taxī erü marü Cristuaxū tayaxōgü

¹ Pa Chaueneēgü i Gárataanecūāx, pema rü pengēāēgūmare. Rü yexguma petanüwa tayexmagūgu rü meāma guxāpéxewa pemaā nūxū tixu rü pexcèx tanangoxēē na ñuxācü curuchagu taxcèx nayuxū ga Ngechuchu ya Cristu. ¿Rü texé pexū tawomüxēē i ñuxma na tama naga pexīnüēxūcèx i ngēma ore i aixcūma ixīxū ga pemaā nūxū tixuxū? ² Rü wūxi i orecèx pexna chaca, rü ¿ñuxācü yīixū ga penayaxuxū ga Tupanaāē i Üünexū? ¿Éxna pexcèx rü yema mugū na pinguxēēgūxūgagu yīixū ga penayaxuxū, rü éxna ngēma ore i mexū ga nūxū pexīnüēxū rü pixōgūxūgagu yīixū? ³ Pema rü pengēāēgūmare rü poraācü ípetüe. Noxri rü Cristuaxū peyaxōgü yerü Tupanaāē i Üünexū pewa napuracü. ¿Rü ñuxācü i ñuxma i nagu perūxīnüēxū na wenaxarü naxcèx pewoeguxū i ngema nuxcūmaxūxū i mugū i taguma maxū pexna āxū? ⁴ Pema rü poraācü Tupana pexū narüngūxēē. Rü chierü tama natüçèxmamare yixīgu ga yema, erü taxucürüwa natüçèxmamare nixī. ⁵ Rü yexguma Tupana pexna namuxgu ga Naāē i Üünexū rü petanüwa naxūāgu ga taxū ga mexūgü ga norü poramaā naxūxū, rü ¿tacügagu nixī ga naxūāxū ga yema? ¿Pexcèx rü mugū na pinguxēēxūgagu yīixū ga Tupana naxūxū ga yema? Tama yemagagu nixī. Tupana rü petanüwa nanaxü ga yema taxū ga mexūgü yerü nūxū peyaxogü ga norü ore ga nūxū pexīnüēxū. ⁶ Rü dücax, pemaā nūxū chixu rü name nixī i nuxcūmaūcü ga torü oxi ga Abráūrūü pixīgü. Yerü Abráū rü Tupanaāxū nayaxō, rü yemacèx Tupana nūxū nadau ga na namexū. ⁷ Rü ngēmawa nūxū pedau rü ngēma duūxūgü i Tupanaāxū yaxōgūxū nixī i aixcūma Abráūtanūxū ixīgūxū i Tupanapéxewa. ⁸ Rü Tupanaārü ore i ümatüxūwa rü nūxū nixu na ñuxācü Tupanapéxewa tá na yamexū i ngēma duūxūgü i yaxōgūxū i woo tama Yudfugü ixīgūxū. Rü yemaācü nūxū nixu naxūpa ga na nangupetūxū. Yerü Tupana rü nuxcūmamatama Abráūmaā nūxū nixu ga ñaā ore i mexū i ñaxū:

“Rü cugagu tá nūxū charüngūxēē i guxūma i nachiūñanecūāx i duūxūgü”, ñaxū. Rü yemaācü nūxū tacuèx rü Cristu rü Abráūtaa na yīixū. ⁹ Rü ngēmacèx i ñuxma rü Tupana nanayaxu i guxūma i duūxūgü i yaxōgūxū, yexgumarüü ga Abráū ga yaxōcüxū na nayaxuxürüü. ¹⁰ Natürü chixexūwa nangēxmagü i guxūma i ngēma duūxūgü i nagu

rūxīnūēxū na mugū yanguxēēgūxūgagu Tupanapéxewa yamexū. Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rü ñanagürü:

“Rü guxūma i duūxūgū i tama aixcūma yanguxēēgūxū i guxūma i ngēma mugū i ūmatūxū, rü chixexūwa nangēxmagū”,

ñanagürü. Erū nüxū tacuēxgū na taxucürüwama aixcūma texé yanguxēēxū i guxūma i ngēma mugū. ¹¹ Rü ngēmaācū meāma nangox na tama ngēma mugū tinguxēēxūcèx yīxū na texé Tupanapéxewa mexū. Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rü ñanagürü:

“Rü yīxema tümaārū ōgagu Tupanapéxewa mexē, rü yīxema tá tixī ya aixcūma tūxū nangēxmaxē i maxū i taguma gúxū”,

ñanagürü. ¹² Natürü ngēxguma nagu rūxīnūēgu na mugū inguxēēxūcèx yīxū na Tupanapéxewa imexū, rü taxucèx chima tūxcūū tayaxōgū. Erū Tupanaārū orewa rü ngēmachiga naxūmatū, rü ñanagürü:

“Rü yīxema aixcūma meāma yanguxēēxē i guxūma i mugū, rü ngēmagagu tá tūxū nangēxma i tümaārū maxū”,

ñanagürü. Natürü ngēma mugū rü dūxwa chixexūwa tūxū naga erū taxucürüwama texé aixcūma meā tayanguxēē. ¹³ Natürü ga Cristu rü nawa tūxū ínanguxūxēē ga yema mugū ga chixexūwa tūxū yexmagūxēēxū. Rü taxcèx nixī ga chixexūwa nayexmaxū ga yexguma curuchagu nayuxgu. Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa, rü ñanagürü:

“Rü guxāma ya yīxema wūxi i naīwa tūxū natuxēēgūācūma yūxe, rü chixexūwa tangēxma”,

ñanagürü. ¹⁴ Rü yemaācū curuchagu nayu ga Ngechuchu ya Cristu na nüxū nangūxēēxūcèx i guxūma i ngēma duūxūgū i tama Yudūgū ixīgūxū, yema Tupana Abráūmaā ixunetaxūrūū. Rü taxcèx rü ta nayu ga Cristu na yīxema rü ta nüxū yaxōgūxūcèx rü nayauxgūxūcèx i Tupanaāē i Üünexū i tamaā inaxunetaxū.

Tupanaārū uneta rü ngēma mugūarū yexera name

¹⁵ Pa Chaueneēgūx, ñuxma rü tá pemaā nüxū chixu i wūxi i cuèxruū na ñuxācū duūxūgū tacū nūgūmaā mexēēxū. Rü dūcax, ngēxguma chi wūxi ya yatū rü texēmaā tacūcèx inaxunetagu rü chi wūxi i poperagu meā naxūmatūāgu i ngēma, rü taxucürüwa texé itayanaxoxēē rü éxna tanaxūchicūū i ngēma norū uneta. ¹⁶ Rü dūcax, rü yexgumarūūtama nixī ga nangupetūxū ga yexguma Tupana rü Abráūmaā rü Abráūtaamaā inaxunetagu. Rü Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rü tama “Abráūtaagū” ñanagürü, yerū tama muxūma ga duūxūgūchiga nidexa. Natürü yema ore rü “Abráūtaa” ñanagürūmare, yerū wūxitama ga duūxūchiga nixī ga yadexaxū. Rü yema rü Cristuchiga nixī. ¹⁷ Rü ngēmaācū pemaā chanangoxēē na Tupana rü Abráūmaā namexēēāxū rü namaā inaxunetaxū na Cristugagu tá yīxū i duūxūgūxū nangūxēēxū. Rü ngēmacèx i ñuxma rü yema Moīché ūmatūxū ga mugū ga 430 ga taunecū yema unetawena ínguxū, rü taxucürüwama inayanaxoxēē ga yema Tupanaārū uneta ga nüxīra Abráūmaā nüxū yaxuxū. Rü ngēmacèx i ñuxma rü ta napora i ngēma uneta. ¹⁸ Rü ngēxguma chi mugū inguxēēgūxūgagu yixīgu na Tupana tūxū rüngūxēēxū, rü natūcèxmamare chi nixī ga yema Tupanaārū uneta ga nüxīra Abráūmaā nüxū yaxuxū. Natürü aixcūma nixī na ngetanūācūma Abráūxū nangūxēēxū ga Tupana, yerū yemaācū marū namaā inaxuneta. ¹⁹ Rü ñuxma rü Ꞥtacūwa namexū ga yema mugū ga Moīché ūmatūxū? Rü dūcax, Tupana rü marū Abráūmaā inaxunetaguwena nixī ga duūxūgūna naxāāxū ga yema mugū, na yemaācū duūxūgūxū nüxū nadauxēēxūcèx na ñuxācū poraācū pecadu naxūēxū. Rü yemaācū nixī ñuxmata ínangu ga guma Abráūtaa ya Cristu. Rü gumachiga nixī ga Abráūmaā inaxunetaxū ga Tupana ga noxrix. Rü yexguma ínanguxgu ga yema mugū, rü Tupana rü daxūcūāx ga norū orearū ngeruūgūmaāxīra nüxū nixu. Rü yemagū nixī

ga nūxī Moīchémaã nūxū ixugūxū, rü nüma ga Moīché rü duūxūgūmaã nūxū nixu.
²⁰ Natürü yexguma Tupana Abráūmaã ixunetagu, rü nümaxūchima ga Tupana nixī ga
 Abráūmaã nūxū yaxuxū ga yema norü uneta. Rü tama togūmaãxīra nūxū nixu na
 yemagü nūxī Abráūmaã nūxū ixugüexūcèx.

Tacüçèx duūxūgūna nanaxã ga Tupana ga yema mugü

²¹ ¿Rü ñuxū ñapegūxū i ñuxmax? ¿Pexçèx éxna rü yema Moīché ümatüxū ga mugü rü
 inayanaxoxèè i Tupanaärü unetagu? Rü dücax, tama ngēmaãcü nixī. Yerü yexguma chi
 naporagu ga yema mugü na tüxna naxãaxū i maxū i taguma gúxū, rü chi Tupanapéxewa
 time i ngēxguma meãma yanguxèègu. ²² Natürü tama ngēmaãcü nixī. Erü Tupanaärü
 ore i ümatüxūwa nūxū tatau na guxūma i duūxūgü rü pecadutüüwa nangēxmagūxū.
 Rü ngēmacèx i ñuxma rü yíxema Ngechuchu ya Cristuaxū yaxōgūxexicatama tixī ya
 nayauxgūxe i ngēma maxū i aixcüma mexū i Tupana tamaã ixunetaxū. ²³ Rü yexguma
 tauta ínanguxgu ga Cristu na nūxū yaxōgūxūcèx, rü mugütüüwa tayexmagü rü tamaã
 inacuèx. Rü yemaãcü tixīgü rü ñuxmata Tupana taxçèx nangoxèè ga Ngechuchu
 ya Cristu na nūxū yaxōgūxūcèx. ²⁴ Rü yemaãcü ga yema mugü rü tamaã inacuèx
 ñuxmata Cristuxütawa tüxū nagagü na nūxū yaxōgūxūcèx rü ngēmaãcü Tupanapéxewa
 imexūcèx. ²⁵ Natürü i ñuxma na marü núma nanguxū ya Cristu na nūxū yaxōgūxūcèx,
 rü marü tama ngēma mugütüüwa tangēxmagü. Rü ñuxma rü marü taxucèxma tüxcüü
 tamaã inacuèx i ngēma mugü. ²⁶ Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristuaxū peyaxōgūxū,
 rü Tupanaxácügü pixīgü i guxāma i pemax. ²⁷ Rü ñuxma na Cristuégagu ípebaiūxū, rü
 Cristuarü pixīgü rü nüma rü pemaã inacuèx na naxrüü pixīgūxūcèx. ²⁸ Rü ñuxma rü
 Tupanapéxewa rü nüetama nixī ega woo Yudfugü pixīgügu rü éxna tama. Rü nüetama
 ega woo wüxi i coriarü duūxūgü pixīgügu rü éxna taxúxearü duūxūgü pixīgügu. Rü
 nüetama ega woo piyatügu rü éxna pingexgu. Erü ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü
 duūxūgü na pixīgūxū, rü wüxitama i duūxū pixīgü i guxāma i pemax. ²⁹ Rü ñuxma
 na Cristuarü pixīgūxū, rü ngēmacèx waxi nixī na aixcüma Abráūtaagü pixīgūxū. Rü
 ngēmacèx i pema rü tá ta penayaxu i guxūma ga yema Abráūmaã inaxunetaxū ga
 Tupana.

4

¹ Rü dücax, ngēxguma wüxi i buxū yunatügu, rü ngēma buxū rü tama ngēxgumatama
 nanayaxu i nanatüarü ngēmaxūgü. Rü woo guxūma i nanatüarü ngēmaxūärü yora
 yixigu, natürü ngēxürüüxū i nanatüarü puracütanüxürüümare nixī ñuxmata nayèx. ² Rü
 ngēmacèx nangēxma i ngēma buxūärü dauruü i namaã icuáxū rü nūxū nüxna dauxū i
 ngēma nanatüarü ngēmaxūgü ñuxmata nawa nangu ya yima taunecü ya noxri nanatü
 nagu unetacü na ngēma buxū rü nügūmaã inacuáxūcèx. ³ Rü yexgumarüü nixī ga tamaã
 nangupetüxū ga noxrix. Yerü yexguma tauta Cristuxū icuèxgu, rü natüüwa tayexmagü
 ga yema naãègü i chixexūgü i ñoma i naänemaã icuèxgūxū. ⁴ Natürü yexguma nawa
 nanguxgu ga yema ngunexū ga inaxunetaxū ga Tupana, rü núma nanamu ga Nane.
 Rü duūxūgürüü wüxi ga ngewa nabu ga guma Nane. Rü yema Moīché ümatüxū ga
 mugütüüwa nayexma ga yexguma nabuxgu. ⁵ Rü yemaãcü núma nangu ga Tupana Nane
 na tüxū ínanguxūxèèxūcèx i guxāma i yixema ga noxri mugütüüwa na iyexmagūxū.
 Rü yemaãcü tüxū narüngūxèè ga nüma ga Tupana Nane na Nanatü ya Tupanamaã
 tüxū yaxuxūcèx na aixcüma naxácügüxüchi íxīgūxū. ⁶ Rü Tupana pexna nanamu ga
 Naãè i Üünexū na pexū nūxū nadauxèèxūcèx na aixcüma naxácügüxüchi pixīgūxū. Rü
 ngēmacèx i ñuxma rü marü name i “Pa Chaunatüx”, ñaperügü nūxū ya Tupana. ⁷ Rü
 ngēmacèx i ñuxma rü Tupanaxácüxüchi quixī, rü tama wüxi i norü duūxūmare quixī.

Rü ñuxma na naxăcŭxŭchi quiixŭ, rŭ norŭ ngŭchaŭ nixŭ na cuxna naxăăxŭ i guxŭma i tacŭ i noxrŭ ixŭxŭ.

Pauru rŭ yema yaxŏgŭxŭcèx naxoegaă

⁸ Rŭ ũpa ga yexguma tauta Tupanaxŭ pecuèxgu, rŭ perŭ tupananetagŭtŭŭwa peyexmagŭ rŭ nŭxŭ picuèxŭŭgŭ ga yema tama aixcŭma Tupana ixŭgŭxŭ. ⁹ Natŭrŭ i ñuxma na Tupanaxŭ pecuăxŭ rŭ nŭma rŭ na pexŭ nacuăxŭ, rŭ ¿tŭxcŭŭ wena naxcèx pewoeguchaŭ i ngēma naăegŭ i chixexŭgŭ i ñoma i naănemaă icuèxgŭxŭ? ¿Rŭ tŭxcŭŭ penaxwèx na wena natŭŭwa pegŭ pengēxmagŭxēxŭ i ngēma naăegŭ i tama aixcŭma poraxŭ i natŭcèxmamare ixŭgŭxŭ? ¹⁰ Rŭ dŭcax i pemax, rŭ ñuxma rŭ ta ngēma nuxcŭmaŭgŭxŭ i Yudŭgŭcŭmagu pexŭăma woo Cristuaxŭ na peyaxŏgŭxŭ. Erŭ penaxaure i ñuxre i ngunexŭgŭ rŭ ñuxre ya tauemacŭgŭ rŭ ñuxre ya taunecŭgŭ rŭ ñuxre i petagŭ, erŭ nagu perŭxŭnŭē na ngēmaăcŭ Tupanapēxewa tá pimexŭ. ¹¹ Rŭ ngēmacèx poraăcŭ chaxoegaă, erŭ ngŭrŭăchi natŭcèxmamare tá nixŭ ga yema puracŭ ga petanŭwa chaxŭxŭ. ¹² Pa Chaueneegŭx, pexŭ chacèxŭ na chauxrŭŭ nŭxŭ perŭxoexŭ na nagu pexŭxŭ i ngēma Yudŭgŭarŭ mugŭ. Erŭ ñuxma na Cristuwe charŭxŭxŭ rŭ marŭ nŭxŭ charŭxo na nagu chixŭxŭ ga yema mugŭ ga ũpa tama nagu pexŭxŭ. Rŭ dŭcax, yexguma noxri petanŭwa chayexmagu rŭ tama choxŭ pexo, rŭ ngēmacèx chanaxwèx i ñuxma rŭ ta chauga pexŭnŭē. ¹³ Rŭ pema rŭ marŭ nŭxŭ pecuèx rŭ yexguma noxri pemaă nŭxŭ chixuxgu ga Tupanaărŭ ore i mexŭ, rŭ yema na chŭdaawexŭgagu nixŭ ga petanŭgu charŭxăxŭ rŭ pemaă nŭxŭ chixuxŭ ga Tupanaărŭ ore. ¹⁴ Rŭ yema daawe ga choxŭ yexmaxŭ, rŭ woo pexcèx rŭ wŭxi ga wèxtŭmŭŭ nixŭ, natŭrŭ tama choxŭ pexo rŭ tama choxŭ ipetèxŭchi. Natŭrŭ meăma choxŭ peyaxgŭ ñoma wŭxi ga Tupanaărŭ orearŭ ngerŭŭ i daxŭcŭăx chŭxŭrŭŭ. Rŭ ñoma Ngechuchu ya Cristu chŭxŭrŭŭ, meăma choxŭ peyaxgŭ. ¹⁵ ¿Natŭrŭ tacŭ éxna nangupetŭ namaă ga yema perŭ taăe ga noxri pexŭ yexmaxŭ? Erŭ pemaă nŭxŭ chixu rŭ noxri petanŭwa chayexmagu rŭ poraăcŭ chomaă petaăegŭ. Rŭ yexguma chi pexŭ natauxchagu, rŭ pemaă nanguxŭgu, rŭ chi pexetŭ peyaxu na choxna penaxăxŭcèx, yerŭ yemaăcŭ poraăcŭ chomaă petaăegŭ ga yexguma. ¹⁶ ¿Natŭrŭ tacŭ pexŭ naxŭpetŭ i ñuxmax? ¿Pexcèx rŭ éxna perŭ uwanŭ chixŭ yerŭ pemaă nŭxŭ chixu ga Tupanaărŭ ore i aixcŭma ixŭxŭ? ¹⁷ Rŭ ngēma duŭxŭgŭ i pexŭ ngŭxēxŭ na Yudŭgŭcŭmagu na pexŭxŭcèx, rŭ pegu narŭxŭnŭēneta, tama aixcŭma tacŭ rŭ mexŭcèx nadaugŭ. Erŭ nŭmagŭ rŭ toxna pexŭ nixŭgachixēxŭ na ngēmaăcŭ naga pexŭnŭēxŭcèx. ¹⁸ Rŭ ngēma togŭ rŭ marŭ name na pegu naxŭnŭēxŭ, natŭrŭ nanaxwèx na perŭ mexŭcèx nadaugŭxŭ i guxŭguma. Rŭ tama name na petanŭwa changēxmaguxicatama perŭ mexŭcèx na nadaugŭxŭ i ngēma togŭ. ¹⁹ Pa Chauxacŭgŭx, wenaxărŭ ñoma wŭxi i mama ngŭxăcŭmaă nguxnecacŭrŭŭ poraăcŭ pexcèx ngŭxŭ chinge na aixcŭma meă Cristuaxŭ peyaxŏgŭxŭcèx rŭ aixcŭma naxcèx na pemaxēxŭcèx. Rŭ ngēmaăcŭ tá chixŭ ñuxmatăta Cristu naxwèxexŭrŭŭ pixŭgŭ i perŭ maxŭwa. ²⁰ Rŭ chierŭ ñuxmatama pexŭtawa changēxmagu na pemaă chidexaxŭchixŭcèx, rŭ tama ñuxmarŭŭ pexcèx chanaxŭmatŭmarexŭcèx. Erŭ ñuxma rŭ tama nŭxŭ chacuèx na tacŭgu pemaă charŭxŭnŭxŭ.

Ore i cuèxruŭ i Abrăŭxŭtaxŭ ga Agăchiga rŭ namèxŭchi ga Charachiga

²¹ Rŭ pema na ngēma Moŭché ŭmatŭxŭ i mugŭtŭŭwa pegŭ pengēxmagŭxēxŭchaŭxŭ, rŭ chanaxwèx i chomaă nŭxŭ pixu ngoxi aixcŭma nŭxŭ pecuă na ñuxŭ ñaxŭ i ngēma mugŭ. ²² Erŭ ngēma mugŭwa nŭxŭ tadau rŭ Abrăŭ rŭ nŭxŭ nayexma ga taxre ga nane. Rŭ wŭxi ga nane rŭ naxŭtaxŭ ga Agăwa nŭxŭ nayexma, rŭ naŭ ga nane rŭ namèxŭchi ga Charawa nŭxŭ nayexma. ²³ Rŭ guma nane ga naxŭtaxŭwa nŭxŭ yexmacŭ, rŭ nabu

yerü yema nixĩ ga norü ngúchaũ ga Abráũ. Natürü guma nane ga namèxũchiwa nüxũ yexmacü, rü nabu yerü yemaäcü inaxuneta ga Tupana. ²⁴⁻²⁵ Rü pemaã nüxũ chixu i ngẽma ore erü ngẽmawa nangẽxma i tacü i aixcuma ixixũ i pexcèx changoxẽẽchaũxũ. Rü yema taxre ga ngexũgü rü taxre i cuèxruũgü nixĩgü na ngẽmawa nüxũ icuáxũcèx na ñuxäcü Tupana duũxũgüxũ rüngũxẽẽxũ na naxũtawa nangugũxũcèx. Rü yema nüxĩraũxũ ga norü ngũxẽẽ nixĩ ga yexguma Chinaíarü mèxpúnewa Moĩchéna naxããgu ga norü mugü na naga naxĩnüèxũcèx ga duũxũgü. Rü yema mugü ga Moĩchéna naxãxũ ga Chinaíwa rü Agá iyixĩ ga norü cuèxruũ. Rü yema nge ga Agá rü naxũtaxũ iyixĩ ga Abráũ rü yemacèx ga ngĩxäcügü rü ngĩxrüütama togütüüwa nayexmagü rü tama ínanguxũ. Rü yemaäcü ga yema nge rü wüxi i cuèxruũ iyixĩ nachiga i ngẽma Yudíugü i ñuxma maxèxũ rü ngẽma mugüwe rüxixũ. Erü nümagü rü ñuxma rü ta natüüwa nangẽxmagü i ngẽma mugü ga Moĩché yaxuxũ ga mèxpúne ga Chinaí ya Arábiaanewa ngẽxmanewa. Rü ñuxma rü ta ngẽma mugügu naxĩ rü tama nüxũ narüxoe. ²⁶⁻²⁸ Natürü yema nge ga Abráũ namèxũchi rü tama Agárüũ iyixĩ. Rü ngĩne ga Ichaá rü nabu yerü Tupanaãxũ nayaxõ ga Abráũ ga yexguma Tupana namaã nüxũ ixuxgu rü tá na nüxũ nayexmaxũ ga wüxi ga nane. Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, yixema rü ta tayaxõ i ngẽma Tupana tamaã ixunetaxũ. Rü ngẽmacèx i ñuxma rü tama ngẽma nuxcumaũgüxũ i mugütüüwa tangẽxmagü. Rü ngẽmaäcü Abráũ namèxũchixacügürüũ tixĩgü. Rü ngẽmaäcü nüxũ tadau na aixcuma Tupana yanguxẽẽxũ i norü ore ga Abráũ namèxũchichiga ümatüxũ i ñaxũ:

“¡Nataãẽ, Pa Ngecü i Ngexacücü! ¡Rü curü taãemaã rüxáixnaxũ woo tagumachiréx na cuxãxäcüxũ! Erü tá cuxãxäcü, rü ngẽma ngexũ i cuxũtaxũ i cuteaxũ äxäcüxũärü yexera tá cuxũ nangẽxma i cuxacügü”,

ñaxũ. ²⁹ Natürü guma Abráũ nane ga naxũtaxũwa nüxũ yexmacü, rü chixri namaxũ namaã ga guma Abráũ nane ga Tupanaärü unetagagu bucü. Rü ngẽxgumarüũ ta i ñuxma rü yixema i Tupanaãẽ i Üünexũgagu tüxũ na nangẽxmaxũ i maxũ, rü chixri tamaã nachopetü i ngẽma Yudíugü i naxwèxegüxũ na nagu ixixũ i ngẽma mugü ga Moĩché ümatüxũ. ³⁰ ¿Natürü ñuxũ ñaxũ i Tupanaärü ore i ümatüxũwa? Rü dücax, ngẽmawa Abráũmaã nüxũ nixu ga na ngĩxũ ínatáxũcèx ga naxũtaxũ ngĩnemaã, yerü taxucürüwama yema ngĩnemaã nayayauxye ga norü yemaxũ ga namèxwaxũchixũcü ga naneärü tá ixixũ. ³¹ Rü ngẽmaäcü, Pa Chaueneëgüx, rü nüxũ tadau rü tama Abráũ naxũtaxũxäcügürüũ tixĩgü, erü tama ngẽma mugütüüwa tangẽxmagü. Natürü Abráũ namèxũchixacügürüũ tixĩgü, erü Tupanaärü unetagagu tüxũ nangẽxma i tórü maxũ.

5

Meã pegüna pedaugü na tama wena ngẽma mugütüüwa pengẽxmagüxũcèx

¹ Rü ñuxma ya Cristu rü marü tüxũ ínanguxũxẽẽ na tama ngẽma mugütüüwa ingẽxmagüxũcèx. Rü ngẽmacèx name nixĩ i pegüna pedaugü na tama wena natüüwa pegü pengẽxmagüxũcèx i ngẽma mugü. ² ¡Rü choxũ iperüxĩnüè! Rü choma i Pauru rü pemaã nüxũ chixu, rü ngẽxguma chi nagu pexĩxgu na pegü ípewiechèxmüpéxechiraũxũ na ngẽmaäcü penayaxuxũcèx i perü maxũ, rü ngẽxguma ya Cristu rü chi taxuwama pexũ name. ³ Rü wena pemaã nüxũ chixu rü ngẽxũrüũ i yatü i nügü íwiechèxmüpéxechiraũchaũxũ na ngẽmaäcü Tupanapéxewa namexũcèx, rü name nixĩ i nüxna nacüèxächi na taxucürüwa ngẽmaäcü na nayauxãxũ i norü maxũ ega tama aixcuma naga naxĩnügu i guxũma i togü i mugü. ⁴ Rü guxãma i pema i nagu rüxĩnüèxè na Tupanapéxewa pimexũ ega nagu pexĩxgu i ngẽma mugü, rü pemaã nüxũ chixu rü marü Cristuna pixĩgachi i ngẽxgumax. Rü ngẽxgumarüũ ta pegü nüxna peyaxũxẽẽ i ngẽma

ngechaũ ga noxri Tupana namaã pexũ ngechaũxũ. ⁵ Natürü Tupanaãe i Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngũxẽxũ na yaxõgũxũcèx. Rü ngẽmacèx nixĩ i ínanguxẽxũ na Cristugagu Tupanapéxewa imexũ. ⁶ Rü ngẽmacèx i ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgũ ixĩgũxũ, rü nüetama nixĩ ega woo íwiewchẽxmüpéxechiraũgu rü éxna tama, erü tama ngẽma nixĩ i Tupanapéxewa tüxũ mexẽxũ. Rü ngẽma Tupana naxwèxexũ i ñuxma nixĩ na aixcũma yaxõgũxũ rü ngẽmaãcü yigü na ingechaũgũxũ. ⁷ Pema rü meãma ipenaxũgü na Cristuwe perũxĩxũ. ¿Rü texé éxna pexũ nüxũ taxoox na tama naga pexĩnüxũcèx i norü ore i aixcũma ixĩxũ? ⁸ Rü pemaã nüxũ chixu, rü tama Tupana ga noxri pexcèx cacü nixĩ ya yima pexũ nüxũ oócü. ⁹ Rü name nixĩ i nüxna pecuèxãchie rü wüxitama i duũxũ i chixexũ üxũ, rü nanachixexẽe i guxũma i togü i natanüxũgü, ñoma wüxi i íraxũ i pãũãrũ puxẽerũ rü wüxi i taxũ i pãũchara ipuxẽxũrũ nixĩ. ¹⁰ Choma rü chayaxõ na tórü Cori tá pexũ rüngũxẽxũ na choma nagu charüxĩnüxũrũ nagu perũxĩnüxũcèx. Natürü Tupana tá nanapoxcu i ngẽma duũxũ i pexũ chixeaẽxẽxũ, rü nüetama nixĩ ega woo texé tixĩgu. ¹¹ Rü nümaxũ i duũxũgü rü chauchiga nidexagü, rü nüxũ nixugüe na choma rü duũxũgũxũ changúxẽxũ na nügü ínawiũchẽxmüpéxechiraũxũcèx rü mugü na yanguxẽgũxũcèx na ngẽmaãcü nüxũ nangẽxmaxũcèx i maxũ i taguma gúxũ. Natürü, Pa Chaueneẽgũx, rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü duũxũgũxũ changúxẽẽgu, rü tãũ chima chowe ningẽxũtanü i Yudügü, erü tãũ chima naãewa nangux i ngẽma ore i nüxũ chixuxũ nachiga ya Cristu ga curuchagu taxcèx yucü. ¹² Natürü ngẽma duũxũgü i pexũ chixeaẽgũxũ rü pexũ ucuxẽgũxũ na pegü ípewiũchẽxmüpéxechiraũxũcèx, rü ¿tüxcüũ éxna i nümagü i tãũ noxtacũma nügü yacaugüpüxücharexegũxũ ta? ¹³ Natürü pemax, Pa Chaueneẽgũx, rü Tupana pexcèx naca na ngẽma mugüna ípenguxũxũcèx. Natürü ñuxma na nüxna ípenguxũxũ, rü tama name i ngẽmacèx pexeneãrũ ngúchaũ pexügü. Natürü name nixĩ na pegü pengechaũgũxũ rü ngẽmaãcü pegü perüngũxẽẽgũxũ i wüxichigü. ¹⁴ Erü guxũma i Tupanaãrũ mugü rü wüxi i muwatama nangox rü ñanagürü: “¿Rü nüxũ nangechaũ i cumücü na cugütama cungechaũxũrũ!” ñanagürü. ¹⁵ Natürü name nixĩ i pexuãẽgü erü ngẽxguma chi pegümaã penuẽgu rü pegüchi pexaiegu, rü ngürüãchi tá pegü pewoone rü tá ipeyanaxoxẽe i Tupanaãrũ ore i pewa ngẽxmaxũ.

Ngẽma taxüneãrũ ngúchaũ rü tama Tupanaãe i Üünexũãrũ ngúchaũmaã nawüxigu

¹⁶ Pemaã nüxũ chixu, rü name nixĩ i Tupanaãe i Üünexũ naxwèxexũãcüma pemaxẽ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu, rü tãütãma pexeneãrũ ngúchaũ pexügü. ¹⁷ Erü ngẽma taxüneãrũ ngúchaũ rü tama Tupanaãe i Üünexũãrũ ngúchaũmaã nawüxigu. Rü ngẽma Tupanaãxẽ i Üünexũãrũ ngúchaũ rü tama taxüneãrũ ngúchaũmaã nawüxigu. Erü ngẽma taxre i ngúchaũgü, rü nügüchi naxaie erü wüxichigü i ngẽma rü tamaã inacuáxchaũ. Rü ngẽmacèx i pema rü taxucürüwa penaxü i ngẽma pematama penaxwèxexũ. ¹⁸ Natürü ngẽxguma Tupanaãe i Üünexũ pemaã icuèxgux, rü marü tama ngẽma nuxcũmaũgũxũ i mugütüũwa pengẽxmagü. ¹⁹ Rü meãma nangox na ñuxãcü namaxẽxũ i ngẽma duũxũgü i naxüneãrũ ngúchaũ ügũxũ, rü naĩ i ngemaã maxẽxũ, rü airugürüũmare ixĩgũxũ. Rü tama naxãneẽ na tacü rü chixexũ naxügũxũ. ²⁰ Rü tupanetachicünèxãgũxũ nicuèxüũgü, rü nayüie rü nangóxwèxegü, rü aigu narüxĩnüe, rü nachoxũgawèxegü, rü togüchi naxaie norü ngẽmaxũgüçèx, rü nanuxwèxegü, rü duũxũgũxũ naxucuxẽgü na to i nguxẽetaegu naxĩxũcèx, rü ngẽmaãcü nayatoye i duũxũgü na tama wüxigu naxĩnüxũcèx. ²¹ Rü togüãrũ ngẽmaxũgüçèx nixãũxãchigü, rü nangãxewèxegü, rü peta naxügüecha, rü nanaxügü i muxũma i togü i chixexũgü i ngẽxgumarüũ ixĩxũ. Rü ngẽmacèx, wena pemaã nüxũ chixu rü guxũma i ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü maxẽxũ, rü

nataxūtama i nachica i ngextá Tupana āēxgacū íyīxūwa. ²² Natürü ngēxguma Tupanaāē i Üünexū tamaā icuèxgu, rü nüma nixī i tüxū nangūxēēxū na yigū ingechaūgūxūcèx, rü itaāēgūxūcèx, rü meā yigūmaā imaxēxūcèx, rü yaxna namaā ixīnūēxūcèx i togū, rü togūmaā imecūmagūxūcèx, rü togūxū rüngūxēēgūxūcèx, rü aixcūma yanguxēēxūcèx i ngēma nüxū ixuxū. ²³ Rü ngēxgumarūū ta Naāē i Üünexū tüxū narūngūxēē na tama chixexūmaā nataeguxēēxūcèx ega togū chixexū tamaā ūxgux. Rü tüxū narūngūxēē na meāma yigūnatama idauxūcèx na tama chixexūgu iyixūcèx. Rü nataxuma i mugū i nachuxuxū na naxūxū i ngēma mexūgū. ²⁴ Rü ngēma duūxūgū i aixcūma Ngechuchu ya Cristuarū duūxūgū ixīgūxū, rü marū nüxū narūxoe ga yema nuxcūmaūxū ga norū maxū ga chixexū, rü yema naxūneārū ngúchaūgū ga chixexū, rü guxūma ga tacū ga to ga ngúchaū ga tama mexū. ²⁵ Rü ñuxma na Tupanaāē i Üünexū tüxna naxāxū i tórū maxū, rü name nixī i nüma tórū maxūmaā na inacūxū. ²⁶ Rü tama name i yigū ítarūta rü togūmaā tanuāē, rü bai na tacūcèx ixāūxāchixū.

6

Name nixī i guxāma i pema rü pegū perūngūxēēgū i wūxichigū

¹ Pa Chaueneēgūx, ngēxguma chi texēxū pedēuxgu na tacū rü chixexūgu tanguxū, rü pema na Tupanaāē i Üünexū naxwèxexūācūma na pemaxēxū, rü name nixī i tüxū pengechaūācūma tüxū perūngūxēē na itayarūwéxāchixūcèx. ¡Natürü pexuāēgū i wūxichigū, na tama pema rü ta nagu peyixūcèx i ngēma chixexū! ² ¡Rü pegū perūngūxēēgū i ngēxguma texé petanūwa guxchaxūgū tüxū ngēxmagu! Erü ngēxguma ngēmaācū pegū perūngūxēēgū, rü ngēmaācū tá peyanguxēē i ngēma Cristu pexū muxū. ³ Rü ngēxguma texé nagu rüxīnūgu na wūxi i tacū tixīxū, rü tūgūtama tawomūxēē, erü Tupanapēxewa rü taxuūmachiréx tixī. ⁴ Rü ngēmacèx i wūxichigū, rü name nixī i tūgūarū maxūtama tangugū. Rü ngēxguma namexgu i tūmaārū maxū, rü tūgūmaā tátama tataāē, rü taxucèxma tūxcūū togūarū maxūwa tūgū tangugūarū maxūāx. ⁵ Erü tanaxwèxe ya wūxichigū na tūmaārū maxūnatama tadauxū i Tupanapēxewa. ⁶ Rü yíxema nayaxuxe i nguxēētae i Tupanaārū orewa rü name nixī na tūmaārū nguxēēruūmaā tangauxū i gūxū i tūmaārū ngēmaxūgū. ⁷ ¡Rü pexuāēgū na tama ípetüexūcèx i perū maxūwa! Erü taxucūruwa texé Tupanaxū tawomūxēē. Rü yíxema chixexū úxe, rü chixexū tá tayaxu. Rü yíxema mexū úxe, rü mexū tá nixī i tayaxuxū. ⁸ Rü yíxema tūmaxūneārū ngúchaū úxe, rü ngēma tūmaxūneārū ngúchaū rü tá yuwa tüxū naga. Natürü yíxema Tupanaāē i Üünexūārū ngúchaū úxe, rü ngēma Tupanaāē i Üünexūwa tá tanayaxu i maxū i taguma gūxū. ⁹ Rü ngēmacèx tama name na nüxū rüchaxūxū na mexū ixüexū. Erü ngēxguma chi tama nüxū rüchaxūgu, rü düxwa mexū tá tayaxu i Tupanaxūtawa. ¹⁰ Rü ngēmacèx ngēxguma tüxū nangēxmagu na tacūmaā togūxū rüngūxēēxū, rü name nixī i guxāxūma tarūngūxēē. Natürü yexera tanaxwèxegū na nüxū rüngūxēēgūxū i ngēma taeneēgū rü taeyèxgū i yaxōgūxū.

Pauru rü nüxū narūmoxē ga yema yaxōgūxū, rü nayaxucuxēgū

¹¹ Rü nuā tá ichanaxūgū na chomaxūchima choxméxmaā pexcèx chanaxūmatūxū i ñāā popera. ¡Rü dücax, nüxū pedēux i ngēma choma chaxūmatūxū na ñuxācū natamatūxū! ¹² Rü ngēma Yudūgū i pexū ngúxēēxū na pegū ípewiechèxmüpéxechiraūgūxūcèx, rü ngēmaācū pexū namu erü nanataāēxēēgūchaū i ngēma togū i Yudūgū na tama naxchi naxaieūcèx nagagu na Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucūaxū na yaxōgūāxū. ¹³ Erü woo i nūmagū na ínawiūchèxmüpéxechiraūxū, rü tama nayanguxēē i guxūma i mugū. Natürü nūmagū rü nanaxwèxegū na pegū ípewiūchèxmüpéxechiraūxū, na

yixcama nügü yacuèxüügüxcèx rü togü i Yudíugümaã nüxü na yaxuxücèx na pema rü ta naxrüü nagu pexixü i ngëma nuxcümaügüxü i mugü. ¹⁴ Natürü i choma rü chaugü chicuèxüü erü nüxü chayaxõ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucü. Rü ngëmacèxicatama nixi i chaugü chicuèxüüxü. Rü ñuxma na Cristu ga curuchagu yucüaxü chayaxõxü, rü marü tama nagu charüxünü i ñoma i naãne rü norü ngëmaxügi. Rü ngëxgumarüü ta i ñoma i naãne rü marü tama choxü nacuáxchaü. ¹⁵ Erü ngëxguma Ngechuchu ya Cristuarü duüxügi ixigügu, rü Tupanapéxewa rü taxuüma nixi i ngëma na íwiechëxmüpéxechiraüxü rü éxna tama. Natürü ngëma aixcüma napéxewa mexü nixi na naxüchicüüxü i tórü maxü na ngexwacaxüxü i duüxügi ixigüxcèx. ¹⁶ Rü Tupanana naxcèx chaca na pexü nataãëxëgüxcèx rü nüxü pengechaütümüügüxcèx i guxãma i pema i aixcüma yanguxëëgüxe i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü guxãma ya yíxema aixcüma Tupanaärü duüxügi ixigüxe. ¹⁷ Rü ñuxmawena rü tama chanaxwèxe na texé tacü rü guxchaxügi choxna äxü. Erü choma rü aixcüma tórü Cori ya Ngechuchuarü duüxü chixi. Rü ngëma chorü oxrigüchica i chowa ngëxmagüxüwa nüxü pecuèx na aixcüma yixü i ngëma. ¹⁸ Pa Chaueneëgüx, chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë i guxãma i pemax. Rü ngëmaäcü yiï.

Rü nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA EPÉCHIUWA YEXMAGÜXŪ GA YAXŌGÜXŪTANÜWA NAMUXŪ GA PAURU

Pauru rü nüxŭ narümoxē ga yema yaxōgüxŭ ga Epéchiuarü ñānewa yexmagüxŭ

¹ Pa Chaueneēgü ya Epéchiuwa Ngēxmagüxe, choma i Pauru nixī i pexcèx chanaxümatüxŭ i ñāā popera. Rü choma i Pauru chixī i Tupana choxŭ yaxuxŭ na Ngechuchu ya Cristu choxŭ muxŭcèx na duŭxŭgümaā nüxŭ chixuxŭcèx i norü ore. Rü pexcèx chanaxümatü i guxāma i pema ya Epéchiuarü ñānewa ngēxmagüxe rü Tupanaärü duŭxŭgü ixīgüxe rü Ngechuchu ya Cristuaxŭ yaxōgüxe. ² Rü chanaxwèxe i pexŭ narüngŭxēē rü pexŭ nataāēxēē ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

Tupana rü poraäcü tüxŭ narüngŭxēē erü Cristuarü duŭxŭgü tixīgü

³ Rü name nixī i nüxŭ ticuèxüügü ya Tanatü ya Tupana ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristunatü ixīcü. Erü nüma ya Tupana rü Cristugagu tüxna nanaxā i naguxŭraŭxŭ i ngŭxēēgü i üünexŭ i dauxŭguxŭ i naanewa taxcèx ne namugüxŭ. ⁴⁻⁵ Rü tautama naāne ŭxgu, rü Cristugagu Tupana tüxŭ nade na napéxewa ixüünegüxŭcèx rü na nataxuxŭcèx i tórü chixexŭ i napéxewa. Rü Tupana rü poraäcü tüxŭ nangechaŭ. Rü yemacèx nuxcümamatama tüxŭ naxuneta na naxäcügüxŭ tüxŭ nadexŭcèx Ngechuchugagu. Rü yemaäcü nanaxü yerü yema nixī ga norü ngúchaŭ. ⁶ Rü ngēmacèx name nixī i guxŭguma nüxŭ ticuèxüügü ya Tupana. Erü nüma rü poraäcüxüchima tamaā namecüma rü poraäcü tüxŭ narüngŭxēē ga yexguma taxcèx núma namuāxgu ga Nane ya nüxŭ nangechaŭxŭchicü. ⁷ Rü Tupana rü poraäcü tüxŭ nangechaŭ, rü yemacèx nanamu ga Nane na taxcèx nayuxŭ rü nagü inabaxŭ na yemaäcü tüxŭ ínanguxŭxēēcèx rü tüxŭ nüxŭ nangechaŭxŭcèx ga tórü pepadugü. ⁸ Rü Tupana tüxŭ nüxŭ nadauxēē na ñuxäcü poraäcü tüxŭ nangechaŭxŭ ga yexguma tüxna naxāāxgu ga guxŭma ga tórü cuèx na taāēxŭ icuáxŭcèx rü tüxŭ natauxchaxŭcèx i norü ore. ⁹ Rü tüxŭ nüxŭ nacuèxēē ga norü ngúchaŭ ga noxri nüxīcatama nüxŭ nacuáxŭ. Rü yema norü ngúchaŭ ga nuxcümamaxŭchima Cristumaā nagu naxīnuxŭ ga Tupana, rü yema nixī ga ñoma ga naānewa na namuāxŭ na tüxŭ yamaxēēxŭcèx. ¹⁰ Rü yema nagu naxīnuxŭ nixī na Cristuméxēwa nangēxmaxēēāxŭ i guxŭma i daxŭguxŭ i naānewa ngēxmaxŭ rü guxŭma i ñoma i naānewa ngēxmaxŭ. Rü ngēmaäcü tá nanaxü ya Tupana i ngēxguma nawa nanguxgu na yanguxēēāxŭ. ¹¹ Yerü naxŭpa ga ñoma ga naane naxŭxŭ ga Tupana, rü woetama tomaā nanaxuegu na Cristugagu tanayauxgüxŭcèx i ngēma maxŭ i taguma gúxŭ i nüma toxna naxāxchaŭxŭ na aixcüma naxcèx tamaxēxŭcèx. Rü aixcüma yemaäcü nanaxü yerü yema nixī ga norü ngúchaŭ ga Tupana ya guxŭma ücü, ngēma nüma nagu naxīnuxŭācüma. ¹² Rü yemaäcü Tupana tomaā nanaxuegu na toma i toxira Cristuaxŭ yaxōgüxe naxcèx tamaxēxŭcèx rü nüxŭ ticuèxüügüxŭcèx naxcèx i norü pora i üünexŭ. ¹³ Rü yexgumarüŭ ta ga pema i Epéchiucŭāxgü, rü yexguma nüxŭ pexīnūēgu ga yema ore i aixcüma ixīxŭ i tüxŭ maxēēēxŭ, rü yexguma Cristuaxŭ peyaxōgügu, rü namücügü pixīgü. Rü Tupana ga tamaā ixunetacü na tüxna namuāxŭcèx i Naāē i Üünexŭ, rü marŭ pexna nanamu i ngēma Naāē na nüxŭ pecuáxŭcèx na aixcüma norü duŭxŭgü pixīgüxŭ. ¹⁴ Rü ngema Naāē i Üünexŭ ga Tupana tüxna muxŭ, rü ngemaawa nixī i nüxŭ icuáxŭ na aixcüma Tupana tá tüxna naxāxŭ i guxŭma i ngema tamaā inaxunetaxŭ. Rü ngēxguma wena núma naxŭxgu ya Cristu na nügüxŭtawa tüxŭ nagagüxŭcèx rü aixcüma

tá tanayaxu i guxūma i ngema Tupana tomaã nüxū ixuxü. Rü ngēmacèx name nixī na nüxū icuèxüügüxū ya Tanatü ya Tupana ya üxüncü.

Pauru rü yaxōgüxcèx nayumüxē.

¹⁵⁻¹⁶ Rü ngēmacèx, ñuxma na nüxū chacuáxū na aixcūma tórü Cori ya Ngechuchuaxū peyaxōgüxū rü na aixcūma nüxū pengechaügüxū i guxūma i ngēma togü i Tupanaärü ixīgüxū, rü ngēmacèx taguma nüxū charüchau na pexcèx moxē nüxna chaxāxū rü pexna chacuèxāchixū i chorü yumüxēwa. ¹⁷ Rü ngēxguma namaã chideaxgu ya Tanatü ya Tupana ya mexēchicü ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü naxcèx nüxna chaca na pexna naxāxūcèx i ngēma cuèx i Naã i Üünexüwa ne üxū. Rü ngēma Naã i Üünexü tá nixī i pexcèx nangoxēxū i Tupanaärü ore i mexū na yexeraäcü nüxū pecuáxūcèx ya Tupana. ¹⁸ Rü Tupanana naxcèx chaca na nümatama pexū yangoxnaãxēxūcèx, na nüxū pecuáxūcèx na tacü yīxū i ngēma ípenangüxēxū i naxcèx pexū nadexū. Rü nüxna naxcèx chaca na pexū nüxū nacuèxēxūcèx na ñuxäcü namexēchixū i ngēma maxū i taguma gúxū i nüma norü duüxügüxcèx namexēxū i daxügüxū i nañewa. ¹⁹⁻²⁰ Rü ngēxgumarüü ta rü nüxna naxcèx chaca na pexū nüxū nacuèxēxūcèx na ñuxäcü nataxüchixū i norü pora i tawa ngēxmaxū rü namaã tüxū nangüxēxū i yixema na yaxōgüxū. Rü ngēmatama pora i taxūmaã nixī ga napuracüxū ga Tupana ga yexguma yuwa Cristuxū ínadxēēgu rü daxügüxū ga nañewa nagaaxgu rü nügüarü tügüncüwawa yanatoxēēāgu na guxāärü āēxgacü yīxūcèx. ²¹ Rü yemaäcü guxūetüwa nanayexmaxēē. Rü ngēmacèx i ñuxma rü Cristumēxēwa nangēxmagü i guxūma i daxügüxū i nañecüāx i āēxgacügü rü guxūma i ñoma i nañecüāx i āēxgacügü. Rü ngēmaäcü naxmēxwa nangēxmagü i guxūma i pora i ñuxma ngēxmagüxū rü guxūma i pora i tá ngēxmagüxū. Rü ngēmaäcü i nüma rü guxū i āēxgacügüarü āēxgacü tá nixī i guxūguma. ²² Rü yemaäcü ga Tupana rü marü Cristumēxēwa nanayexmagüxēē ga guxūma. Rü yexgumarüü ta Cristuxū ningucuchixēē na guxūma i yaxōgüxūēru na yīxūcèx. ²³ Rü ñuxma rü guxūma i yaxōgüxū rü wüxigu Cristuarü nixīgü. Rü nüma nixī i tawa nangēxmaxū i guxāma i yixema i nüxū na yaxōgüxū. Rü ngēxgumarüü ta nüma nixī i nangēxmaxēēāxū i guxūma i tacü i ngēxmaxū i guxūwama.

2

Tamaxē erü Tupana tüxū nangechaü

¹ Rü üpa ga pema rü perü pecadugagu rü perü chixexügüga ñoma peyuxürüü pixīgü. ² Yerü ga pema rü nagu pexī ga yema chixexū i ñoma i nañecüāx i duüxügü nagu ixū. Rü pema rü naga pexīnūē ga Chataná i ngoxogüarü āēxgacü ixixū. Rü nüma nixī i nüxū nangúchaüxēēāxū na chixexū naxügüxūcèx i guxūma i ngēma duüxügü i tama Tupanaga ínüēxū. ³ Rü guxāma ga yixema rü yemaäcü chixri tamaxē ga üpa. Rü tanaxü ga tóxrütama ngúchaü, rü nagu taxī ga yema taxüne naxwèxexū rü yema taã naxwèxexū. Rü yemagagu yema togü ga duüxügü ga chixexū ügüxürüü nawa taxügü i ngēma poxcu i äücümaxüchixū i Tupana mexēxū. ⁴ Natürü ga Tupana rü poraäcü nüxū tangechaütümüügü rü poraäcü tüxū nangechaü. ⁵ Rü yemacèx, woo tórü pecadugagu ñoma iyuxürüü tixīgü, natürü ga Tupana rü tüxna nanaxā ga maxū ga yexguma Cristuxū ínadxēēgu. Rü ñuxma rü pexū nangēxma i maxū i taguma gúxū, erü Tupana pemaã namecūma. ⁶ Rü yema na Ngechuchu ya Cristuxū wena namaxēxürüü rü tüxū rü ta namaxēxēē ga Tupana. Rü yemaäcü nanaxü na yixema rü ta Cristumücügü ixīgüxūcèx, rü namaã āēxgacügü ixīgüxūcèx i daxügüxū i nañewa. ⁷ Rü yemaäcü nanaxü ga Tupana na guxūgutáma duüxügüxū nawéaxūcèx na ñuxäcü Cristugagu poraäcü tüxū nangechaüxū rü tamaã namecümaxū. ⁸ Rü yemaäcü pemaã

namecüma ga Tupana. Rü yemacèx penayaxu ga maxũ i taguma gúxũ yerü peyaxôgü. Rü ngêma maxũ rü taxucürüwama pegünatama penaxã, natürü Tupana nixĩ ga pexna naxãmarecü ga yema. ⁹ Rü tama tacü i mexũ i pexüxügagu nixĩ i pexũ nangëxmaxũ i ngêma maxũ, natürü Tupana nixĩ ya pexna naxãmarecü na ngêmaäcü taxúema tügü icuèxüüxücèx. ¹⁰ Rü Tupana nixĩ ga tuxũ maxëxëècü. Rü ñuxma rü tuxũ nangëxma i ngêma maxũ yerü Ngechuchu ya Cristu tórü pecaducèx nayu. Rü Tupana tuxna nanaxã i ngêma maxũ na meã imaxëxücèx rü mexũ ixügüxücèx. Rü yemaäcü tuxũ narüngüxëè ga Tupana yerü woetama nuxcümaxũchima marü yemagu narüxĩnü.

Cristu nixĩ ya yigümaã tuxũ rüngüxmüëxëècü

¹¹⁻¹² Rü ngëmacèx i pema na tama Yudügu pixigüxũ, rü name nixĩ i nüxna pecuèxãchie na tama toxrüü na pixigüxũ ga noxri rü tama Tupanaxũ na pecuèxgüxũ. Rü yema na tama toxrüü pixigüxũ rü yemacèx ga toma ga Yudügu i togü na itawiechëxmüpéxechiraügüxũ, rü nüxũ tixugüe na pema rü tama Tupanapëxewa na pimexũ yerü tama toxrüü pegü ípewiechëxmüpéxechiraügü. Rü yexguma ga pema rü tama Cristuxũ pecuèxgü, yerü tama Tupanaärü duüxügü i Yudügütanüxũ pixigü. Rü tama nüxũ pecuèxgü ga Tupana núma na namuxũ ga Nane na duüxügüarü pecaducèx nayuxücèx na nüxna naxãaxücèx i maxũ i taguma gúxũ. Rü woo ga yema mexügü ga Yudügümaã inaxunetaxũ ga Tupana, rü taxucürüwa penayaxu. Yerü ñoma ga naãnewa rü pemaxëmare, rü tama nüxũ pecuèx ga tacü chi pexũ na üpetüxũ ga yexguma chi peyuegu yerü tama Tupanaxũ pecuèx. ¹³ Natürü woo ga noxri rü tama Tupanaxũ na pecuáxũ, natürü i ñuxma rü nügüxütawa pexũ nagagü. Rü Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü pixigü yerü pexcèx nayu rü nagü inanaba. ¹⁴⁻¹⁵ Rü ñuxma rü Cristu nixĩ ya tuxũ rüngüxmüëxëècü. Rü noxri ga toma ga Yudügu rü pexchi taxaie yerü tama toxrüü Yudügu pixigü. Natürü i ñuxma rü Cristu marü yigümaã tuxũ narüngüxmüëxëè. Rü yemaäcü wüxitama i duüxügüxũ tuxũ nixigüxëè rü inayanaxoxëè na yigüarü uwanü ixigüxũ. Rü yexguma nayuxgu ga Cristu rü tuxũ ínangüxüxëè na tama natüüwa iyexmagüxücèx ga yema nuxcümaügüxũ ga mugü ga toma ga Yudügu nagu taxixũ. Rü wüxitama i duüxügü i ngexwacaxüxũ tuxũ nixigüxëè i toma i Yudügu na tixigüxũ rü pema i tama Yudügu na pixigüxũ. Rü yemaäcü nanaxü na guxãma i yixema rü norü duüxügü na ixigüxücèx. Rü yemaäcü yigümaã tuxũ inarüngüxmüëxëè. ¹⁶ Rü yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu, rü inayanaxoxëè ga yigüchi na ixaixũ. Rü yemaäcü ga Cristu rü Tupanamaã tuxũ inarüngüx-müëxëè, rü wüxitama i duüxügüxũ tuxũ nixigüxëè. ¹⁷ Rü yexguma Cristu núma üxgu, rü taxcèx núma nanange ga ore ga mexũ ga marü yigümaã rü Tupanamaã na rüngüxmüëxũ. Rü yema ore rü toxcèx nixĩ i toma i Yudügu ga toxira Tupanaxũ na tacuáxũ. Rü yema ore rü pexcèx rü ta nixĩ ga woo tama Tupanaxũ na pecuèxgüxũ ga noxrix. ¹⁸ Rü ñuxma rü guxãma i yixema rü Cristugagu tuxũ natauxcha na Tanatü ya Tupanana ingaicamagüxũ. Rü ngëmatama Naã i Ünexũ nixĩ i tuxũ rüngüxëèxũ na nüxna ingaicamagüxücèx ya Tanatü ya Tupana. ¹⁹ Rü ngëmacèx i pema rü woo tama Tupanaxũ pecuèxgü ga noxrix, rü woo tama norü duüxügü pixigü ga yexguma, natürü tama ngëmaäcü pixigü i ñuxmax. Erü ñuxma rü natanüxü pixigü i guxüma i ngêma duüxügü i Tupanaärü ixigüxũ. Rü aixcüma Tupanaxäcügüxüchi pixigü i ñuxmax. ²⁰⁻²² Guxãma i pema rü wüxi ya ípata ya mexüne ya Tupana nawa maxüne pixigü. Rü ngêma cementu i ladriyu naetügu nugüxũ, rü ngêma rü Tupanaärü ngüexügü ga imugüxũ rü norü orearü uruügü nixĩ. Rü yima ladriyu ya nüxirama cementuétüwa ixücuchicü rü Cristu nixĩ. Rü ngema inanaxügü na naxüäxũ ya guxünema ya yima í. Rü düxwa ningu na wüxi ya tupauca ya taxüne ya Cristugagu üünene na yíxũ. Rü ngëmaäcü

i pema na Cristuarü pixīgüxü rü wüxigu tomaã peyanguxê ya wüxi ya tupauca ya taxüne i ngextá Tupanaã i Üünexü ímaxüxüwa.

3

Tupana rü Pauruxü namu na ore i mexüxü yaxuxü namaã ga yema duüxügü ga tama Yudíugü ixīgüxü

¹ Rü ñuxma na yemaäcü Tupana pexü rüngüxêxü, rü choma i Pauru rü pexcèx chayumüxê. Rü pemaã nüxü chixu rü núma poxcupataüwa changëxma erü Ngechuchu ya Cristuarü duüxü chixí. Rü nuxma chapoxcu erü guxüwama nüxü chixuchiga na pema rü ta pexü nangëxmaxü i pechica i Tupanaxütawa woo na tama Yudíugü pixīgüxü. ² Rü maneca marü nüxü pecuáchiga na ñuxäcü Tupana choxü nangechaüácüma choxü muxü na pexü charüngüxêxücèx rü pemaã nüxü chixuxücèx i norü ore i mexü. ³ Rü Tupana chomaã nanangoxê rü choxü nüxü nacuèxê ga yema ore ga pechiga ga noxri nüxícatama nüxü nacuáxü. Rü yemachiga nixí ga írarüwa marü pexcèx chanaxümatüxü ga noxrix. ⁴ Rü yexguma pexcèx chanaxümatügu rü pemaã nüxü chixu ga yema noxri êxügüxü ga ore i ñuxäcü Tupana rü Cristugagu duüxügüxü namaxêxêxü. Rü ngëxguma meã nawa pengüegu i ngëma popera rü tá nüxü pecuèx na aixcüma yíixü ga yema ore ga noxri êxügüxü ga nachiga pexcèx chaxümatüxü. ⁵ Rü yema nixí ga ore ga êxügüxü ga Tupana taxúexüma meã nüxü nacuèxêxü ga noxrix. Natürü i ñuxma rü ngëma Naã i Üünexü rü marü nanangoxê i ngëma ore naxcèx i Tupanaärü duüxügü i üünexü i yamugüxü rü norü orearü uruügü. ⁶ Rü ñuxma rü tá pemaã nüxü chixu i ñuxäcü na yíixü i ngëma ore ga noxri êxügüxü. Rü dücax, woo tama Yudíugü pixígü natürü i ñuxma rü pexcèx rü ta nixí i ngëma maxü i taguma gúxü ga noxri Tupana tomaã ixunetaxü. Rü ñuxma i pema rü ta norü duüxügü pixígü. Rü pexcèx nixí i guxüma i ngëma Tupanaärü unetagü ga noxri tomaã nüxü yaxuxü. Rü ngëmaäcü i ñuxma rü Ngechuchu ya Cristugagu pexü nangëxma i guxüma i ngëma mexügü erü peyaxögü i norü ore i tüxü maxêxêxü. ⁷ Rü woo taxuwama chame na chanaxüxücèx i norü puracü, natürü ya Tupana rü choxü namuãma rü choxü naporaxê na nüxü chixuxücèx i ngëma norü ore i mexü. ⁸ Rü chaugücèx i Tupanapéxewa rü choma nixí i guxü i norü duüxügüarü ñaxtüwaama chaxüxü. Rü woo ngëmaäcü chixí, natürü Tupana choxü nangechaü rü choxna nanaxã i ngëma puracü i mexü na ngëma tama Yudíugü ixīgüxümaã nüxü na chixuxücèx i norü ore i mexü na ñuxäcü namaxêchixü rü taguma iyagúxü ga yema taxcèx naxüxü ga Cristu. ⁹ Rü núma ga Tupana ya guxüärü üruü ixícü, rü choxü namu na guxü i duüxügüxü nüxü chacuèxêxücèx na ñuxäcü yíixü i ngëma norü ngúchaü ga nuxcüma êxügüxü ga noxri nüxícatama nüxü nacuáxü. Rü ngëma norü ngúchaü nixí i Cristugagu tüxü na namaxêxêxü. ¹⁰ Rü yemaäcü choxü namu ga Tupana na ngëma duüxügü i tama Yudíugü ixīgüxümaã nüxü chixuxücèx i ore i mexü na yaxögüãxücèx. Rü núma ya Tupana nanaxwèxe na yaxögüãxü na ngëmaäcü guxüma i ãëxgacügü i daxücüãx nüxü nadaugüxücèx na ñuxäcü nüxü nacuèxüchixü ga Tupana ga yexguma duüxügüaxü natauxchaxêãgu na naxütawa nangugüxücèx. ¹¹ Rü yemaäcü nüxü nanatauxchaxê ga Tupana yerü woetama nuxcümaxüchima guxüguma nagu narüxínü na tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tá na namaxêxêãxü i duüxügü. Rü yemaäcü nayanguxê. ¹² Rü ñuxma na Cristuarü duüxügü ixīgüxü rü nüxü na yaxögüxü, rü tüxü natauxcha na Tupanana ingaicamagüxü rü taxucèxma nüxü na imuüêxü. ¹³ Rü ngëmacèx i ñuxma na pexcèx ngúxü chingexü rü pexü chacèxü na tama chauxcèx pexoegaãëgüxücèx. Erü ngëma ngúxü na chingexü i ñuxma rü perü meruü nixí i ngëma.

Cristu rü poräcü tüxü nangechaü

14 Rū ngēmacèx, ngēxguma nagu charüxīnūgu na ñuxācü Tanatü ya Tupana taxcèx namexēēxū na naxācügü ixīgüxūcèx, rü napéxegu chacaxápüxü na nüxū chicuèxüüxūcèx. 15 Rū nüma nixī i Nanatü yīxū i guxūma i norü duüxūgü i ñoma i naānewa rü daxūguxū i naānewa ngēxmagüxū. 16 Rū Tanatü ya guxūguma poraäcü tamaā mecūmacūna chaca na Naāē i Üünexūārü ngūxēēmaā pexū naporaexēēxūcèx na aixcüma peporaexūcèx i perü maxūwa. 17-18 Rū ngēxgumarüü ta nüxna naxcèx chaca na perü õgagu pewa namaxūxūcèx ya Cristu. Rū ngēxguma ngēmaäcü perü maxūwa peporaegu rü pexū nangēxmagu i ngēma ngechaū i aixcüma ixīxū, rü tá wüxigu guxūma i yaxõgüxūmaā nüxū pecuèx na ñuxācü nataxüchixū i norü ngechaū i namaā tüxū nangechaūxū ya Cristu. 19 Rū woo tama yanguxgu i tórü cuèx na nüxū icuáxūcèx na nañuxraūxū i ngēma ngechaū i namaā Cristu tüxū ngechaūxū, natürü Tupanana naxcèx chaca na pexcèx nangoxēēāxūcèx na ñuxācü na yīxū i ngēma ngechaū na aixcüma pewa nangēxmaxū i guxūma i Tupanacūmagü. 20 Rū ñuxma rü name nixī i guxāma i yixema rü nüxū ticuèxüügü ya Tupana. Erü nüma rü nüxū nangēxma i pora na naxūāxū i guxūma i ngēma naxcèx ícaxū rü éxna nagu rüxīnūēxūārü yexeraxüchi. Rū ngēma norü pora i tawa ngēxmaxūmaā nixī i naxūāxū i guxūma i ngēma. 21 Rū ñuxma rü name nixī i guxūma i norü duüxūgü i yaxõgüxū rü guxūgutāma Tupanaxū nicuèxüügü naxcèx i ngēma Ngechuchu ya Cristu üxū. Rū ngēmaäcü yī.

4

Tupanaāē i Üünexū rü wüxigutama tüxū narüxīnūēxēē

1 Rū ñuxma na ngēmaäcü Tupana tüxū rüngüxēēxū, rü choma i Cristugagu na chapoxcuxū, rü pexū chacèxū na Tupana naxwèxexūācüma meā pemaxèxū. Rū name nixī i ngēmaäcü pemaxē erü pexū nixī ga nadexū ga Tupana, rü norü duüxūgü pixīgü i ñuxmax. 2 Rū tama name i pegü picuèxüxūgü. Rū name nixī i guxūguma pemecūmagü rü yaxna namaā pexīnūē i togü rü nüxū pengechaūgü. 3 Rū chanaxwae i wüxigu perüxīnūē rü ñoma wüxitama i duüxūrūü pixīgü erü pewa nangēxma i Tupanaāē i Üünexū. Rū name nixī i naxcèx pedau na guxūguma pegü pengechaūgüxū rü ngēmaäcü taguma ꜥacüçèx pegü pitoyexū. 4 Erü yixema na Cristuarü duüxūgü ixīgüxū, rü ñoma wüxitama i duüxūrūü tixīgü. Rū ngēxgumarüü ta wüxitama nixī i Naāē i Üünexū i guxāwama maxūxū. Rū ngēxgumarüü ta Tupana pexū nade na guxāma ípenanguxēēgüxūcèx i wüxitama i maxū i taguma gúxū. 5 Rū wüxitama nixī ya tórü Cori, rü wüxiaxū́tama nixī i yaxõgüxū rü wüxicèxicatama nixī ga íbaiüxū ga guxāma. 6 Rū wüxitama nixī ya Tupana ya guxānatü ixīcü. Rū nüma rü guxāētüwama nangēxma rü guxāwama namaxū. Rū nüma rü guxāxū narüngüxēē na tanaxüxūcèx i norü puracü. 7 Natürü wüxichigü i yixema rü tanayaxu i ngēma nacüma rü ngēma cuèx i Cristu tüxna āmarechaūxū na naxügüxūcèx i norü puracü. 8 Rū ngēmacèx i Tupanaārü ore i ümatüxūwa rü ñanagürü: “Rü yexguma daxūguxū ga naānewa naxūxgu, rü yéma tüxū nagagü ga guxema marü tüxū ínanguxūxēē nawa ga tümaarü chixexū. Rü norü duüxūgüna nanaxā ga cuèx na ngemamaā Tupanaarü puracü naxügüxūcèx”, ñanagürü i ngēma ore. 9 Rū ñuxma Pa Chaueneēgüx, rü pexna chaca, rü ꜥtacüchiga nixī i ngēma ore i ñaxū, “Daxūwa naxū”, ñaxū? Rü dūcax, ngēmawa nüxū tacuèx ga noxri rü ñoma ga naānegu na ínaxīxū ga nümax. 10 Rū gumatama Cristu ga ñoma ga naānegu írūxīcü, rü gumatama nixī ga daxūguxū i naāne i Tupana íngēxmaxūwa üxcü na guxāētüwa nangēxmaxūcèx rü guxūwama nangēxmaxūcèx. 11 Rū nümatama nixī ga guxema norü duüxēgüna naxāāxū ga tümaarü cuèx rü tümaarü puracü. Rü tüxū naxuneta ga ñuxre na toxnamana norü orexū tayarüxugüxūcèx. Rü togegü rü

tūxna nanaxā ga cuèx na duūxūgūmaā nūxū tixuxūcèx i ngema norū ore i tūxū nūxū nacuèxēxū. Rū toguégū rū tūxna nanaxā ga cuèx na duūxūgūaxū tanangūchaūxēxū i Tupanaarū ore na yaxōgūāxūcèx. Rū toguégū rū tūxna nanaxā ga cuèx na ngema yaxōgūxūarū dauruxūgū tixīgūxūcèx. Rū toguégū rū tūxna nanaxā ga cuèx na norū oremaā tangúexētaegūxūcèx. ¹² Rū yemaācū norū duūxēgūna nanaxā ga tūmaārū puracū rū tūmamaā inananguxūxēē na ngēma yaxōgūxūxū tarūngūxēēgūxūcèx na ngēmaācū guxūma i ngēma yaxōgūxū rū yexeraācū nūxū yacuāetanūxūcèx i norū ore. ¹³ Rū Cristu nanaxwèxe na ngēma norū orewa iyaetanūxū i guxāma i yixema ñuxmatáta wūxigu aixcūma meā yaxōgū rū meā nūxū icuèxgū ya Tupana Nane. Rū ngēmaācū tá dūxwa nawa tangugū na aixcūma Tupana naxwèxexūācūma ixīgūxū, rū tá tiyaetanū i norū orewa ñuxmatáta ñoma Cristu ya aixcūma mexēchicūrūū ixīgū. ¹⁴ Rū tāūtáma ñoma buxūgūrūū tixīgū i tórū maxūwa. Erū ngēma buxūgū rū tauxchaācū toguama narūxīnūē. Rū ngēxguma tacū rū to i nguxētaexū naxīnūēgu rū ngēmawe narūxī ñuxmata naga naxīnūē i ngēma duūxūgū i chixexū i norū doramaā nawomūxēēgūxū rū nachixexēēgūchaūxū. Natūrū i yixema rū tama name na ngēxgumarūū ixīgūxū. ¹⁵ Rū name nixī i yigū ingechaūgūācūma nagu taxī i ngēma ore i aixcūma ixīxū, na ngēmaācū yexeraācū naxrūū ixīgūxūcèx ya Cristu ya guxūma i yaxōgūxūarū āēxgacū ixīcū. ¹⁶ Rū taeru ya Cristuwa nixī i ne naxūxū i tórū pora na naxcèx imaxēxūcèx. Rū guxāma i yixema rū wūxigu naxmēxwa tangēxmagū. Rū ngēxguma Cristugagu meā wūxigu ipuracūegu rū yigū rūngūxēēgu rū guxūma meāma inixū. Rū ngēmaācū yigū ingechaūgūācūma norū orewa tiyaetanū na dūxwa nūma nanaxwèxexūācūma ixīgūxūcèx.

Maxū i ngexwacaxūxū i Cristugagu tūxū ngēxmaxū

¹⁷ Rū ñuxma rū Cristuégagu pexū chaxucuxē na tama nagu pexīxū i ngēma chixexū ga noxri nagu pexīxū ga yexguma tauta Cristuaxū peyaxōgūgu. Rū tama name i nagu pexī i nacūmagū i ngēma duūxūgū i tama Tupanaxū cuèxgūxū i naēchitamare maxēxū. ¹⁸ Erū Chataná rū nanatoōēgū i ngēma duūxūgū, rū ngēmacèx chixexūguxicatama narūxīnūē. Rū nagagugūtama nūxū nataxuma i maxū i taguma gūxū i Tupanawa ne ūxū, erū tama nūxū nacuèxgūchaū. ¹⁹ Rū tama naxāneē na tacū rū chixexū na naxūgūxū, rū ngēmacèx nagu naxī rū nūxū namepua i guxūraūxū i chixexūgū na naxūgūxū. ²⁰ Natūrū i pema rū tama ngēmaācū na pemaxēxūcèx nixī i Cristuaxū peyaxōgūxū. ²¹ Yerū pema rū marū meā nūxū pexīnūē ga Cristuchiga. Rū toxūtawa naxcèx pengúe, rū nūxū pecuèx i norū ore i aixcūma ixīxū na ñuxācū Ngechuchu naxwèxexūācūma na pemaxēxū. ²² Rū ngēmacèx name nixī i nūxū perūxoe i ngēma nuxcūmaūxū i pecūmagū ga ūpa nagu pexīxū. Yerū yema nuxcūmaūxū ga perū maxū rū nachixexūchi. Rū pexū napora rū pexū nawomūxēēgū na nagu pexīxūcèx ga yema pexeneārū ngūchaūgū i tama mexū. Natūrū i ñuxma rū name nixī i nūxū perūxoe i guxūma i ngēma. ²³ Rū ngēmacèx i ñuxma na Cristuarū duūxūgū pixīgūxū rū name nixī na Tupanaguxicatama perūxīnūēxū. Rū name nixī i Tupanana pegū pexāgū na Naāē i Ūūnexū pewa puracūxūcèx rū na nangexwacaxūxēēāxūcèx i peāē. ²⁴ Rū name nixī i penayaxu i ngexwacaxūxū i pecūma i Tupana norū ngūchaūmaā pexcèx mexēēxū. Rū ngēma nacūma i ngexwacaxūxū rū perū maxū i mexūwa tá nangox i ngēxguma nagu pexīxgu i ngēma ore i aixcūma ixīxū rū tama nawe perūxīxgu i pexeneārū ngūchaū. ²⁵ Rū ngēmacèx i ñuxma na Cristuarū pixīgūxū rū tama name na pidoratèxgūxū. Natūrū name nixī i wūxichigū rū tūmamūcūmaā aixcūmaxū tixu. Erū guxāma i yixema rū yigūtanūxū i yaxōgūxū tixīgū. ²⁶ Rū ngēxguma texé tacū peāēwa nguxēēgu rū ;pegūna pedaugū na tama pecadu pexūxūcèx! Rū tama

name i nagu perūxīnūēēcha natūrū name nixī i paxa ngēmatama i ngunexūgu nūxū ipeyarūngūma i ngēma naxūpa na yanaxūcuxū ya ūèxcū. ²⁷ Rū pegūna pedaugū na tama penaxūchicaxūcèx i Chataná na ngēmaācū nayoxniēxūcèx rū pemaā inacuáxūcèx. ²⁸ Rū ngēxguma texé petanūwa ngítèèxgu ga ūpa, rū name nixī i nūxū tarūxo i ngēma. Rū name nixī i tūmaméxēmaā meā tapuracū na ngēmaācū tūxū nangēxmaxūcèx i tūmaārū ngēmaxū na toguāx ya tūxū nataxūemaā tangauxūcèx. ²⁹ Rū tama name i chixexū i oremaā pidexagū. Rū name nixī i ore i mexūmaā pidexagū na ngēmaācū ngēma duūxūgū i pexū īnūēxūxū perūngūxēēgūxūcèx na yexeraācū Tupanaga naxīnūēxūcèx rū nataāēgūxūcèx. ³⁰ Rū pexuāēgū na tama penangechaūxēēxūcèx i Tupanaāē i Ūūnexū! Erū ngēma Naāē i Ūūnexū nixī i Tupana pexna muxū na nūxū pecuáxūcèx na aixcūma norū duūxūgū pixīgūxū nūxmatáta ngēma ngunexū i nagu pexcèx nūma naxūxū ya Cristu. ³¹ Rū nūxū perūxoe na nagu perūxīnūēēchaxū ega texé tacū rū chixexū pemaā ūxgux! Rū ngēxgumarūū ta name nixī na nūxū perūxoexū na aigu perūxīnūēxū, rū éxna penuēxū, rū éxna pegū na pengaexū, rū éxna peguxchigawèxegūxū. Rū ngēmaācū name nixī na nūxū perūxoexū i guxūma i ngēma chixexū i dexagū. ³² Rū name nixī i pegū perūngūxēēgū rū pegūmaā pemecūmagū, rū pegūxū pengechaūtūmūūgū i wūxichigū. Rū ngēxguma petanūwa texé tacū rū chixexū pemaā ūxgux, rū name nixī i pegūxū nūxū pengechaūgū i wūxichigū yema na Cristugagu Tupana pexū nūxū nangechaūxūrūū.

5

Name nixī i meā namaxē i Tupanaxācūgū

¹ Rū nūxma rū Tupanaxācūgū ya pexū nangechaūgūxe pixīgū. Rū ngēmacèx name nixī i naxcèx pedau na naxrūū meā pemaxēxū rū naxrūū pimexū. ² Rū name nixī i pegū pengechaūgū yema Cristu tūxū na ngechaūxūrūū. Rū nūma rū taxcèx nūgū inaxā rū taxcèx nayu. Rū yemaācū Tupanaxū nataāēxēē yerū yemaācū tūxū namaxēxēē. ³ Rū nūxma rū Tupanaārū duūxūgū pixīgū. Rū ngēmacèx tama name i naī i ngemaā rū éxna naī ya yatūmaā na ipepexū. Rū tama name na pexeneārū ngúchaūwe perūxīxū rū éxna pegūna penanugūchaūxū i tacū i ngēmaxūgū. Rū ngēmacèx name nixī i nūxū perūxoe i guxūma i ngēma chixexūgū, rū bai i nachiga na pidexagūmarexū. ⁴ Rū tama name i tacū rū ore i āūāchixūxū pixu, rū bai i tacū rū ngeāēxūmare pixu, rū bai i texéxū pecugūcūraxū. Erū ngēma ore i chixexūgū rū taxuwama name. Rū narūmemaē nixī i Tupanana moxē pexāgū. ⁵ Rū aixcūma pemaā nūxū chixu rū ngēxguma texé naī i ngemaā rū éxna naī ya yatūmaā ipexgu, rū éxna tūmaxūneārū ngúchaū taxūxgu, rū taxucūrūwama taxāchica i ngextá tórū Cori ya Cristu rū Tanatū ya Tupana āēxgacū íxīxūwa. Rū ngēxgumarūū ta taxucūrūwama texé ngēma taxāchica ega tūgūna tananugūchaūxgu i tacū rū ngēmaxūgū. Erū yíxema ngēma nacūma tūxū ngēxmaxē rū dūxwa namaā tatupanaāx i ngēma nacūma i chixexū. ⁶ Rū tama naga pexīnūē ega texé tacū rū ore i ngēāēmarexūmaā pexū womūxēēchaūgu na penaxūxūcèx i ngēma chixexūgū! Erū ngēma chixexūgūgagu nixī i Tupana tá poraācū napoxcūexū i ngēma duūxūgū i tama naga īnūēxū. ⁷ Rū ngēmacèx tama name i ngēma duūxūgūmaā pexāmūcūgū na pema rū ta tama penaxūxūcèx i ngēma chixexūgū. ⁸ Rū ūpa ga pema rū ēānexūwa peyexmagū, yerū tama Tupanaxū pecuèx rū chixri pemaxē. Natūrū i nūxma na Tupanaxū pecuáxū rū tórū Coriarū duūxūgū na pixīgūxū, rū ngóonexūwa pengēxmagū. Rū ngēmacèx name nixī i duūxūgū i ngóonexūwa ngēxmagūxūrūū meā na pemaxēxū. ⁹ Erū ngēxguma ngóonexūwa ingēxmagu, rū mexū taxūgū, rū nagu taxī i ore i aixcūma ixīxū, rū meā tamaxē. ¹⁰ Rū ngēmacèx name nixī i naxcèx pedau na

nagu pexĩxũ i ngẽma maxũ i tórũ Cori namaã taãxũ. ¹¹ Rũ tama name i pema rũ ta penaxũ i ngẽma chixexũgũ i taxuwama mexũ i ngẽma togũ i duũxũgũ i ãnexũwa ngẽmagũxũ ùgũxũ. Natũrũ narũmemaẽ nixĩ i penangoxẽẽ na nachixexũ i ngẽma naxũgũxũ. ¹² Erũ ngẽma chixexũ i cúácũma naxũgũxũ i ngẽma yatũgũ rũ ngexũgũ, rũ woo nachiga idexagũmaregu rũ wũxi i ãnexũchi nixĩ. ¹³ Natũrũ ngẽxguma ngóonexũ nagu baxigu i țacũ rũ chixexũgũ rũ meã tá nangox na ñuxãcũ nachixexũ. ¹⁴ Erũ guxũma i țacũ i ngẽxmaxũ, rũ ngẽxguma ngóonexũwa nangẽxmagu, rũ meãma nangox na ñuxãcũ yĩxũ. Rũ ngẽmacèx i Tupanaãrũ orewa rũ ñanagũrũ:

“¡Nabaixãchi i cuma na cupexũ! ¡Rũ írũda i cuma na icuyarũtaxuxũ! ¡Rũ nagu rũxĩnũ na ñuxãcũ nachixexũ i ngẽma curũ pecadugũ! Rũ Cristu tá cuxcèx nanangóonexẽẽ rũ tá cuxũ narũngũxẽẽ na Tupanaxũ cucuáxũcèx”,
ñanagũrũ i ngẽma ore. ¹⁵ Rũ ngẽmacèx name nixĩ i pexuãẽgũ rũ meã pemaxẽ. Rũ tama name i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãrũ orexũ cuèxgũxũrũũãcũma na pemaxẽxũ, natũrũ name na duũxũgũ i meã Tupanaga ñnũxũrũũ meã na pemaxẽxũ. ¹⁶ Rũ ñuxma na Tupana pexũ yatauxchaãchixẽẽxũ rũ ¡pepaxaãẽgũ na nũxũ pepuracũxũ rũ penaxũxũ i ngẽma nũma nanaxwèxexũ! Erũ ñomaũcũũ i duũxũgũ rũ poraãcũ chixexũ naxũgũ. ¹⁷ Rũ ñuxma na ngẽmaãcũ namaxẽxũ i togũ i duũxũgũ, rũ tama name na naxrũũ pixĩgũxũ. Rũ tama name i duũxũgũ i ngẽãẽmarexũrũũ pixĩgũ. Natũrũ name nixĩ i Tupanaãrũ orewa pengũe na nũxũ pecuáxũcèx i țacũ na yĩxũ i tórũ Cori pexũ naxwèxexũ na penaxũxũ. ¹⁸ Rũ tama name i țacũ rũ axexũ i ngũchixáxũmaã pengãxẽ, erũ ngẽma rũ chixexũ tũxũ naxũxẽẽ i ngẽxguma ngẽmaãcũ imaxẽgu. Natũrũ name nixĩ i Tupanaãẽ i Ûnẽxũna pegũ pexãgũ na pewa nangẽxmaxũcèx rũ pemaã inacuáxũcèx. ¹⁹ Rũ name nixĩ i Tupanaãrũ orechigagu rũ norũ wiyægũgu pegũmaã pidexagũ rũ pegũmaã nũxũ pixu. Rũ name nixĩ i nagũxũraũxũ i norũ wiyægũgu pewiyægũ, na ngẽmaãcũ guxũne ya perũ maxũnemaã tórũ Corixũ picuèxũũgũxũcèx. ²⁰ Rũ name nixĩ i guxũguma tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu moxẽ nũxna pexãgũ ya Tanatũ ya Tupana naxcèx i guxũma.

Ñuxãcũ meã nũgũmaã namaxẽ i wũxi ya ĩpatacũãx i Cristuaxũ yaxõgũxũ

²¹ Rũ ñuxma na Cristumẽxẽwa pengẽxmagũxũ, rũ name nixĩ i pegũga pexĩniẽ i wũxichigũ, erũ Cristuxũ pengechaũgũ rũ naga pexĩnũẽ. ²² Rũ pemax, Pa Ngexũgũx, rũ ngẽma tórũ Cori naxwèxexũrũũ rũ name nixĩ na petega pexĩnũẽxũ. ²³ Erũ nũma ya yatũ rũ namèxẽru nixĩ, ngẽxgumarũũ ya Cristu na guxũma i yaxõgũxũẽru na yĩxũ. Rũ nũmagũ i yaxõgũxũ rũ Cristuxũne nixĩgũ rũ nũma ya Cristu nixĩ i norũ maxẽxẽẽrũũ yĩxũ. ²⁴ Rũ ngẽxgumarũũ na Cristuga naxĩnũẽxũ i ngẽma yaxõgũxũ, rũ ngẽxgumarũũ ta i ngexũgũ rũ name nixĩ na guxũguma natega naxĩnũẽxũ. ²⁵ Rũ name nixĩ i namèxũ nangechaũ ya yatũ, yema Cristu guxãma ga yaxõgũxexũ na nangechaũxũrũũ. Rũ yema na tũxũ nangechaũxũcèx nixĩ ga nayuxũ ga Cristu. ²⁶ Rũ yemaãcũ nanaxũ ga Cristu na nũgũxũ tũxũ nadexũcèx rũ tũxũ yaxũnẽxẽxũcèx i guxãma i yixema na yaxõgũxũ. Rũ norũ oremaã rũ ngẽma dexá i nawa ĩbaiũxũmaã tũxũ nimexẽẽ na aixcũma napéxewa imexũcèx. ²⁷ Rũ yemaãcũ tũxũ nimexẽẽ na nũgũtama tũxũ nawéxũcèx na aixcũma guxũwama imexũ rũ na nataxuxũma i țacũ i tórũ chixexũ rũ bai i írarũwa i ngẽxguma napéxewa ingugũgu. Erũ tũxũ nade na ixũnẽgũxũcèx rũ guxũwama imexũcèx i napéxewa. ²⁸ Rũ yema Cristu tũxũ na ngechaũxũrũũ, rũ wũxichigũ ya yatũ rũ nanaxwèxe na namèxũ nangechaũxũ ñoma nũgũxũnẽxũ na nangechaũxũrũũtama. Rũ yixema tũmamèxũ ngechaũxẽ rũ tũgũtama nixĩ i tangechaũxũ. ²⁹ Erũ tataxuma ya texé ya tũmaxũnẽchitama aixe, natũrũ tanaxũwemũ rũ meãma nũxna tadau ngẽma Cristu guxũma i yaxõgũxũna dauxũrũũ. ³⁰ Rũ guxãma i yixema na yaxõgũxũ rũ Cristutanũxũ

tixīgü rü ngēmaācü wüxigu namücüğü tixīgü. Rü nüma nixī i tüxna nadauxū. ³¹ Rü ngēmacèx i Tupanaārü ore i ümatüxūwa rü ñanagürü:

“Rü wüxichigü ya yatü rü nanatüna rü naēna tá nixügachi na namèxmaā inaxáüxücèx.

Rü ngēma taxre rü wüxi tátama nixīgü”,

ñanagürü i ngēma ore. ³² Rü ngēma ore i yatüchiga rü namèxchiga rü wüxi i ore i aixcüma mexü nixī. Natürü ñuxma na pemaā nüxü chixuxü i ngēma rü Cristuchiga rü yaxögüxüchiga nixī i chidexaxü. ³³ Natürü ngēma ore rü pechiga ta nixī. Rü ngēmacèx i wüxichigü i pema i yatügü rü name nixī i pemèxü na pengechaüxü ngēma pegütama na pengechaüxürü. Rü ngëxgumarü ta i pema i ngexügü rü penaxwèxe i petega pexinüë.

6

¹ Pa Buxügüx, ñuxma na Cristuarü pixīgüxü, rü name nixī i penatüga rü peega pexinüë, erü ngēma nixī i aixcüma mexü. ²⁻³ Yerü yema mugü ga Tupana Moíchéna äxütanüwa rü yema mu ga nüxira wüxi ga unetamaā Tupana nüxü ixuxü, rü ñanagürü:

“¡Rü tüxü nangechaü rü tüxü rüngüxë ya cunatü rü cue na aixcüma cutaäëxücèx rü namáxücèx i curü maxü i ñoma i nañewa!”

ñanagürü. ⁴ Rü pemax, Pa Papágü rü Pa Mamágüx, rü tama name i penangamare rü penanuëxë i pexacügü. Rü name nixī i meā penayaexë, rü peyaxucüxëgü rü penangüxë na meā tórü Coriaxü yaxögüäxücèx. ⁵ Rü pemagü, Pa Duüxügü ya Ixäärü Coriäxgüë, rü name nixī i meā naga pexinüë i perü corigü i ñoma i nañewa. Rü penaxwèxe i nüxü pengechaügüäcüma rü nüxü pemuëäcüma meā naga pexinüë ñoma Cristuaxü pepuracüexürü. ⁶ Rü tama name ega perü corigü pexü dawanüguxicatama meā nüxü pepuracüë na ngēmaācü pemaā nataäëxücèx. Natürü ñuxma na Cristuarü duüxügü pixīgüxü, rü name nixī i guxüma i perü ngüchaümaā penaxü i ngēma Tupana pexü naxwèxexü. ⁷ Rü ngēma puracü i perü cori pexna äxü, rü name nixī i petaäëcüma penaxü, ñoma tórü Cori ya Ngechuchuaxü pepuracüexürü. Erü aixcüma nüxü nixī i pepuracüexü rü tama i duüxügüaxü. ⁸ Rü name nixī i ngēmaācü meā pepuracüë, erü nüxü pecuèx rü wüxichigü i duüxü rü woo wüxi i coriarü duüxü yixigu rü éxna taxúxearü yixigu, natürü tórü Cori ya Ngechuchu tá nüxü nanaxütanü naxcèx i ngēma mexü i naxüxü. ⁹ Rü pemax, Pa Corigüx, rü name nixī i ngëxgumarü ta meā namaā pemaxë i perü duüxügü. Rü tama name i tacü rü chixexümaā penaxäüxüne. Rü nüxna pecuèxächie na pema rü ta perü duüxügürü tórü Cori ya daxügucüméxëwa na pengëxmagüxü. Rü aixcüma guxäma i yixema rü tawüxigu i napéxewa ya tórü Cori ya Cristu.

Cristuarü duüxügüarü poxürü i Tupana nüxna äxü na nügü namaā inapoxügüxücèx naxchaxwa i Chataná

¹⁰ Rü ñuxma na tórü Corimücüğü pixīgüxü, Pa Chaueneëgüx, rü name nixī i pegü peporaexë na penayaxuxücèx i ngema pora i nawa ne üxü. Erü nüma rü naporaxüchi.

¹¹ ¡Rü pegü panaxü i guxüma i ngema poxürügü i Tupana pexna äxü na ngēmamaā pegü ípepoxüxücèx i ngëxguma Chataná pexü womüxëëchaügu! ¹² Erü tama duüxügü i taxrüü ämachixü rü äxchinaxäxümaā nixī i yigü idaixü. Natürü ngēma namaā yigü idaixü nixī i Chatanáärü duüxügü i ngoxogü i chixexügü i poraexü. Rü nümagü rü namuxüchi rü tüxü narüporamaëgüchaü. Rü tama nüxü tadaugü erü naäëgü nixī, natürü guxüwama nangëxmagü i ñoma i nañewa. Rü namaā inacuèx i ñoma i nañe i chixexü. ¹³ Rü ngēmacèx name nixī i penayauxgü i guxüma i ngēma poxürügü i Tupana pexna äxü, na ngēmaācü pegü ípepoxüxücèx i ngëxguma ngēma naäëgü pexü nachixexeëchaügu. Rü ngēmaācü täütama nüxü penguxü i ngēma naäëgü i chixexü rü tá nüxü perüporamaëgü. ¹⁴ Rü ngemacèx name nixī i mea pegüna pedaugü na

tama perü uwanüméxēgu peyixūcèx. Rū penaxwae na pixaixcūmagūxū na taxuwama nachixexūcèx i perü maxū. ¹⁵ Rū name nixī i guxūguma ípememaregü na nüxū peyarūxugüexūcèx i ngema ore i ngüxmüxēēruxū. ¹⁶ Rū ngema guxūarü yexera ixīxū nixī na aixcūma Cristuaxū peyaxōgūxū na ngēmaācü pegü ípepoxūxūcèx nüxna i Chatanáne i āücūmaxū i namaā tüxū nachixexēēchaūxū. ¹⁷ Rū name nixī i penayaxu i ngema maxū i taguma gúxū na ngemamaā pegü ípepoxūxūcèx ñoma wüxi i churara i napatéxemaā nügü ípoxūxūrūxū. Rū ngema Tupanaarü Ore i Naāē i Üünexū pexna āxū, rü ngema nixī i pexne ixīxū. ¹⁸ Rū tama name i nüxū perūchae na peyumūxēgūxū. Natürü name nixī i guxūguma Tupanaāē i Üünexūārü ngūxēēmaā Tupanaxū pecèèxū. Rū penaxwae i pexuāē na taguma nüxū perūxoexūcèx. Rū ngemaācü name nixī i naxcèx peyumūxēgü i guxūma i Tupanaarü duūxūgü. ¹⁹ Rū ngēxgumarūū ta chanaxwèxe i chauxcèx peyumūxēgü na Tupana choxū rüngūxēēxūcèx rü choxna naxāāxūcèx i ngēma ore i nüma nanaxwèxexū na nüxū chixuxū. Rū chanaxwèxe i Tupanana naxcèx peca na choxū naporaxēēxūcèx na tama chamuūācüma nüxū chixuxūcèx rü mea chanangoxēēxūcèx i ngema norü ore i Cristuchiga ga noxri exūguxū i ñuxma maxū tüxna āxū. ²⁰ Rū ngēma orexū na chixuxūcèx nixī ga Tupana nügūchicüü choxū inamuxū. Rū ngēmagagu nixī i chapoxcuxū i ñuxmax. Rū chanaxwèxe i chauxcèx peyumūxēgü na tama chamuūācüma meāma nüma nanaxwèxexūācüma nüxū chixuxūcèx i ngēma norü ore.

Pauru nanaguxēē ga norü popera rü wenaxārü yema duūxūgūxū narūmoxē

²¹ Rū taeneē ya nüxū ingechaūcü ya Tíquicu, rü chauxrūū aixcūma meāma napuracü i tórü Coriarü puracüwa. Rū nüma tá pemaā nüxū nixu i guxūma i chauchiga na ñuxācü choxū naxūpetūxū i nuā. ²² Rū ngēmacèx nixī i pexūtawa chanamuxū, na pemaā nüxū yaxuxūcèx na ñuxācü toxū naxūpetūxū, na ngēmaācü pexū nataāēxēēxūcèx. ²³ Pa Toeneēgü i Yaxōgūxūx, chanaxwèxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexū narü-ngūxēēgü i guxāma i pema na meā pegūmaā pemaxēxūcèx, rü aixcūma petaāēgūxūcèx, rü pegü pengechaūgūxūcèx rü meā peyaxōgūxūcèx. ²⁴ Rū chanaxwèxe i Tanatü ya Tupana nüxū narūngūxēē i guxūma i ngēma duūxūgü i aixcūmaxūchi tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxū ngechaūgūxū. Rū ngēmaācü yī.

Rü nuāma pexna,
Pauru

POPERA GA PIRIPUWA YEXMAGÛXÛ GA YAXÕGÛXÛTANÛWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxÛ narümoxë ga yema yaxõgüxÛ ga Piripuwa yexmagüxÛ

¹ Pa Toeneëgü ya Piripuwa Ngëxmagüxex, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Timutéu nixi i pexcèx tanaxümatüxÛ i ñaã popera. Rü toma rü Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxÛ tixigü. Rü pexcèx tanaxümatü i pema i yaxõgüxÛärü ãëxgacügü na pixigüxÛ, rü pema i tupaucawa ngüxëëtaeruügü na pixigüxÛ, rü guxãma i pema i Ngechuchu ya CristuaxÛ yaxõgüxe. ² Rü chanaxwëxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexÛ narüngüxëë rü pexÛ nataãxëë.

Pauru rü yema yaxõgüxÛcèx nayumüxë

³ Rü guxüguma i ngëxguma pexna chacuèxächigu rü Tupanana moxë chaxã i pexcèx. ⁴ Rü ngëxguma chayumüxëgux, rü guxüguma chataãëäcuma pexcèx chayumüxë i guxãma i pemax. ⁵ Erü pema rü noxritama Tupanaärü orexÛ pexinüëgumama rü poraãcü choxÛ perüngüxëë na nüxÛ chixuxüçèx i norü ore i mexÛ. Rü ñuxma rü ta choxÛ perüngüxëëgüecha. ⁶ Rü Tupana rü marü inanaxügü i wüxi i mexÛ i puracü i perü maxüwa. Rü nüxÛ chacuèx rü nüma rü guxügutãma nanaxüecha i ngëma puracü ñuxmatãta yanguxëëã i ngëxguma ínanguxgu ya Ngechuchu ya Cristu. ⁷ Rü aixcuma name na ngëmaãcü pemaã nagu charüxinüxÛ, erü poraãcü pexÛ changechaÛ rü aixcuma Tupana wüxigu tüxÛ narüngüxëë i guxãma i yixema. Rü woo ñuxma na chapoxcuxÛ rü éxna ega ãëxgacügüpéxewa choxÛ nagagügu, rü Tupana choxÛ narüngüxëë i ngëxguma norü ore i mexüetüwa chideaxgu rü namaã nüxÛ chixuxgu i ãëxgacügü na aixcuma yixÛ i ngëma orewa nüxÛ iyarüngauxÛ i tórü maxÛ i taguma gúxÛ. Rü nüxÛ chacuèx rü ngëma choxÛ nangüxëëxüãcuma, rü pexÛ rü ta narüngüxëë. ⁸ Rü Tupana nüxÛ nacuèx na ñuxãcü poraãcü pexÛ chadauxchaÛxÛ rü pexÛ na changechaÛxÛ i guxãma i pemax, ngëma Ngechuchu ya Cristu pexÛ na ngechaÛxürüü. ⁹ Rü chorü yumüxëwa naxcèx íchaca na yexeraãcü pegü pengechaügüxÛcèx rü TupanaxÛ pengechaügüxÛcèx. Rü naxcèx íchaca na yexeraãcü nüxÛ pecuáxüçèx i guxüma i Tupanachiga rü yexeraãcü nüxÛ pecuáxüçèx na ñuxãcü nanaxwëxexÛ na naxcèx pemaxëxÛ. ¹⁰ Rü ngëmaãcü pexcèx chayumüxë erü chanaxwëxe na meã penangugüxÛ i tacü nixi i aixcuma mexÛ i Tupanapéxewa na penaxüxüçèx i ngëma. Rü chanaxwëxe na aixcuma namexÛ i perü maxÛ na taxucèxma tacüçèx Tupana pexna çaxüçèx i ngëxguma ínanguxgu ya Cristu. ¹¹ Rü naxcèx íchaca na Ngechuchu ya Cristu pexÛ narüngüxëëxÛ na aixcuma namexüçèx i perü maxÛ rü aixcuma penaxüxüçèx i ngëma Tupanapéxewa mexÛ na ngëmaãcü meã pemaxëãcuma TupanaxÛ picuèxüügüxÛcèx.

Chauxcèx rü Cristuarü ngúchaÛ na chaxüxüçèx nixi i chamaxüxÛ

¹² Pa Chaueneëgüx, rü chanaxwëxe i nüxÛ pecuèx rü guxüma i ngëma choxÛ üpetüxÛ, rü aixcuma ngëmaãcü choxÛ naxüpetü na yexeraãcü natachigaxüçèx i Tupanaärü ore i mexÛ. ¹³ Rü ñuxma i núma rü guxüma i churaragü i ãëxgacüpataarü dauruügü rü guxüma i togü rü ta nüxÛ nacuèxgü na chapoxcuxÛ naxcèx na Cristuarü duüxÛ chíxÛ. ¹⁴ Rü ñuxma na chapoxcuxÛ rü muxüma i taeneëgü i yaxõgüxÛ rü tama namuüëãcuma nüxÛ nangúchaÛ na nüxÛ yaxugüexÛ i Tupanaärü ore i mexÛ. Rü yexeraãcü tórü CoriaxÛ nayaxõgü. ¹⁵ Rü aixcuma nixi i ñuxre i duüxügü rü togüxÛ na yaxãüxãchixëëxüçèxmare nüxÛ nixugüexÛ i Cristuchiga, erü togüxÛ narüyexerachaÛ. Natürü nangëxma i togü

i duūxūgū i aixcūma mexūgu naxīnūēācūma meā nūxū ixugūexū i ngēma ore. ¹⁶ Rū ñuxre i duūxūgū rü Cristuchigaxū nixugūe erü choxū nangechaūgū rü nūxū nacuèxgū na Tupana nuxma choxū muxū na íchanapoxūxūcèx i norū ore i mexū. ¹⁷ Natürü nangēxma i togū i noxrütama ngúchaūcèx daugūxū rü ngēmacèx nūxū ixugūexū i ngēma ore. Rū nūmagū rü tama mexūgu narūxīnūē, natürü naxcèx nadaugū na yexeraācü choxū naguxchaxēēgūāxū i ñuxma na chapoxcuxū. ¹⁸⁻¹⁹ Natürü nüetama nixī ega woo ngēmaācü yixīgu. Erü woo mexū i norū ngúchaūmaā yixīgu rü éxna tama, natürü Cristuchigaxū nixugūe. Rū ngēma rü wūxi i taāē nixī i chauxcèx. Rū guxūgutáma chataāēēcha erü nūxū chacuèx rü guxūma i ngēma rü chorū mexūcèx tá nixī erü chauxcèx peyumūxēgū rü choxū narūngūxēē i Tupanaāē i Üünexū i Ngechuchu ya Cristuxū rüngūxēēxū. ²⁰ Rū ngēma poraācü chanaxwèxexū nixī na taguma tacū rü chixexū chaxūxū na taxucèxma chaugūcèx chaxānexūcèx. Rū chanaxwèxe i guxūguma íchamemare na guxāpéxewa tama chamuūācūma Cristuchigaxū chixuxū. Rū ñuxma na chamaxūxū rü woo chayuxgu rü chanaxwae i guxūguma aixrūgumarūūtama chaugagu Cristuxū nicuèxūūgū i duūxūgū. ²¹ Erü chauxcèx rü Cristuarū ngúchaū na chaxūxūcèx nixī i na chamaxūxū. Natürü ngēxguma chayuxgux rü ngēma rü ta name, erü Cristuxūtawa tá changēxma i ngēxguma. ²² Natürü tama nūxū chacuèx i tacū nixī i rümemaēxū i chauxcèx, ngēma na chayuxū rü éxna na chamaxūxū. Erü ñuxma na chamaxūxū rü choxū natauxcha na chanaxūxū i tórü Coriarū puracū. ²³ Rū ngēmacèx tama nūxū chacuèx na tacū yīxū i chauxcèx rümemaēxū i ngēma taxrewa. Erü ñuxguacū rü chanaxwèxe na chayuxū na Cristuxūtawa changēxmaxūcèx. Rū ngēma nixī i aixcūma yexera rümemaēxū i chauxcèx. ²⁴ Natürü i pexcèx rü nagu charūxīnū rü narūmemaē nixī na ñoma i chaxunemaātama na chamaxūxū na ngēmaācü pexū charūngūxēēxūcèx. ²⁵ Rū ñuxma na aixcūma meā nūxū chacuáxū na pechoxwèxexū, rü ngēmawa nūxū chacuèx na tāūtáma paxa chayuxū. Rū ngēmaācü tá chamaxāma na pexū charūngūxēēxūcèx na yexeraācü Cristucèx pemaxēxūcèx rü yexeraācü taāēācūma nūxū peyaxōgūxūcèx. ²⁶ Rū ngēmaācü wena táxarū petanūwa changēxma. Rū ngēxguma wena choxū pedaugūgu rü aixcūma tá petaāēgū erü tá pexū nangēxma na tacūcèx Ngechuchu ya Cristuxū picuèxūūgūxū. ²⁷ Rū ngēma guxūārū yexera rümemaēxū nixī na naxcèx pedauxū na meā pemaxēxū, ngēma Cristuarū ore pemaā nūxū ixuxūrūū. Rū ngēxguma petanūwa chaxūxgu rü éxna woo tama ngēma chaxūxgu, natürü nūxū chaxīnūchaū na guxāma wūxīgu pegū peporaexēēxū na taguma nūxū perūchāuxūcèx na aixcūma peyaxōgūxū, rü ngēmaācü Tupanaāxū pepuracūexū na yexeraācü yaxūchigūxūcèx i norū ore i mexū. ²⁸ Rū ngēmacèx penaxwèxe i tama texéxū pemuūēācūma nūxū pixugūama i ngēma ore. Rū ngēma na tama nūxū pemuūēxū rü ngēma rü wūxi i cuèxruū tá nixī nūxū i perū uwanūgū. Rū ngēmawa tá nūxū nacuèxgū na poxcuwa tá naxīxū i nūmagū natürü pema rü tá maxūwa na pexīxū. Rū Tupana tá nixī ya pexū rüngūxēēcü na tama nūxū pemuūēxūcèx i ngēma perū uwanūgū. ²⁹ Rū Tupanaga nixī na Cristuaxū peyaxōgūxū. Rū ngēxgumarūū ta naga nixī na Cristucèx ngúxū pingegūxū. Rū ngēma rü wūxi i ngūxēē nixī i pexna naxāxū ya Tupana. ³⁰ Pema rü choma rü wūxīgu Tupanaārū puracūwa tangēxmagū, rü tanaxūama i ngēma puracū ega woo texé tūxū naguxchaxēēgux. Rū ūpa rü marū choxū pedau na ñuxācü meā chanaxūxū i ngēma puracū, rü ñuxma rü ta nūxū picuáchiga na ñuxācü chanaxūamaxū woo namu i chorū guxchaxūgū.

2

Cristu rü ñoma taxuūma yīxūrūū nügū nixīxēē rü yemacèx ga Tupana rü guxūārū

ãĕxgacũxũ nayaxĩxĕ

¹ Rũ dũcax, Pa Chaueneĕgũx, rũ ñuxma na Cristuarũ duũxũgũ pixĩgũxũ, ĵrũ aixcũma yĩxũ i nũma pexũ nataãĕxĕxũ? ĵRũ aixcũma yĩxũ i petaãĕgũxũ erũ nũma pexũ nangechaũ? ĵRũ aixcũma yĩxũ i Tupanaã i Üünexũ pexũtawa ngĕxmaxũ? ĵRũ aixcũma yĩxũ i pegũ pengechaũgũxũ rũ pegũxũ pengechaũtũmũgũxũ? ² Rũ ngĕxguma chi ngĕmaãcũ yixĩgu, rũ chanaxwĕxe i guxãma wũxigu perũxĩnũĕ, rũ aixcũma guxãma pegũ pengechaũgũ, rũ aixcũma guxãma ñoma wũxitama piĩxũrũũ na yĩxũ i peãĕ, rũ guxãma wũxitama i ngũchaũcĕx pedau. Rũ ngĕxguma ngĕmaãcũ pemaxĕgu rũ wũxi i chorũ taã tá nixĩ. ³ Rũ tama name na togũarũ yexera pegũ pixĩgũxĕxũ rũ pegũ picuĕxũxũgũxũ. Natũrũ narũmemaĕ nixĩ i nagu perũxĩnũĕxũ na ngema togũ rũ perũ yexera nũxũ nacuĕgũxũ. ⁴ ĵRũ tama pegũguxicatama perũxĩnũĕ, natũrũ pegũ peporaĕxĕ na togũxũ perũngũxĕĕgũxũcĕx! ⁵ Rũ name nixĩ ga yema Ngechuchu ya Cristu nagu rũxĩnũxũgu na perũxĩnũĕxũ i pemax. ⁶ Yerũ nũma rũ woo ga Tupanaxũchi na yĩxũ, natũrũ tama nũgũ nicuĕxũxũ na Tupana yixĩxũ. ⁷⁻⁸ Rũ yemacĕx yĕma nanatĕx ga norũ mexũgũ ga daxũgũxũ ga naãnewa. Rũ wũxi i duũxũ i togũaxũ puracũxũrũũ nũgũ nixĩxĕĕ. Rũ ñoma wũxi i duũxũrũũ ñoma ga naãnegu nabu. Rũ yexguma marũ duũxũ yixĩgu ga nũmax, rũ ñoma taxuũma yĩxũrũũ nũgũ nixĩxĕĕ. Rũ Tupanaga naxĩnũ, rũ yemaãcũ curuchagu nayu woo wũxi ga ãnexũchi na yĩxũ ga yema. ⁹ Rũ yemacĕx ga Tupana rũ guxũĕtũwa nanangexmaxĕĕ rũ nayangucuchixĕĕ na guxũma i ãĕxgacũgũĕtũwa nangĕxmaxũcĕx. ¹⁰ Rũ yemaãcũ nanaxũ ga Tupana na Ngechuchupĕxegu tacaxãpũxũgũxũcĕx rũ nũxũ ticuĕxũũgũxũcĕx ya guxãma ya texĕ ya daxũgũxũ i naãnewa ngĕxmagũxe, rũ guxãma i ñoma i naãnewa ngĕxmagũxe, rũ guxãma ya texĕ ya marũ yuexe. ¹¹ Rũ yemaãcũ Tupana ãĕxgacũxũ nayaxĩxĕĕ na guxãma nũxũ ixuxũcĕx na tũrũ Cori yĩxũ ya Ngechuchu ya Cristu rũ ngĕmaãcũ nũxũ icuĕxũũgũxũcĕx ya Tanatũ ya Tupana.

Cristuarũ duũxũgũ rũ ñoma omũgũrũũ nixĩgũ i natanũwa i ngĕma duũxũgũ i tama yaxũgũxũ

¹² Rũ ñuxma na nũxũ pecuãxũ na ñuxãcũ Nanatũga naxĩnũxũ ga Cristu, rũ chanaxwĕxe i chauga pexĩnũĕ, Pa Chaueneĕgũ ya Pexũ Changechaũgũxe. Rũ yĕma petanũwa chayexmagu chauga na pexĩnũĕxũãrũ yexera chanaxwĕxe i chauga pexĩnũĕ i ñuxma na tama petanũwa changĕxmaxũ. Rũ chanaxwĕxe i Tupanaxũ pemuũĕãcũma naxcĕx pedaugũama i perũ maxũ i taguma gũxũ. ¹³ Erũ Tupana nixĩ ya perũ maxũwa puracũcũ na mexũgu perũxĩnũĕxũcĕx. Rũ nũma nixĩ i pexũ nangũxĕĕxũ na naga pexĩnũĕxũcĕx rũ peyanguxĕĕxũcĕx i ngema norũ ngũchaxũ. ¹⁴ ĵRũ guxũma i ngema Tupanacĕx pexũxũwa rũ tama name i oũcũ penaxũ rũ pegũ naxcĕx pechoxũgagũ! ¹⁵⁻¹⁶ Rũ name i ngĕmaãcũ meã pemaxĕ na taxũema řacũ rũ chixexũxũ pewa iyangauxũcĕx. Rũ penaxwĕxe i mexũ i Tupanaxãcũgũ pixĩgũ i natanũwa i ngĕma duũxũgũ i chixexũ rũ chixĕãĕgũmarexũ. Rũ ngĕxguma ngĕma duũxũgũmaã nũxũ pixugũyane i ngĕma ore i mexũ i tũxũ maxĕxĕĕxũ, rũ yoxni natanũwa rũ ñoma woramacurĩgũ ya ĕãnexũwa ibãixgũcũrũũ tá pixĩgũ. Rũ ngĕmaãcũ i ngĕxguma wena nũma naxũxgu ya Cristu rũ poraãcũ tá pemaã chataãĕ erũ tá nũxũ chadau na tama natũcĕxmamare yĩxũ ga yema puracũ ga petanũwa chaxũxũ. ¹⁷ Rũ ngĕma ñuxma na meã peyaxũgũxũ, rũ ngĕma nixĩ i perũ ãmare i Tupanana pexãxũ. Rũ ngĕma na meã yanguxũcĕx i ngĕma perũ ãmare i Tupanapĕxewa, rũ choma rũ íchamemare na Tupanacĕx ichanaxãxũ i chorũ maxũ rũ chayuxũ. Rũ ngĕmacĕx woo chayuxgu rũ wũxi i taãĕ tá nixĩ i chauxcĕx. Rũ chanaxwĕxe i pemagũ rũ ta ngĕmacĕx wũxigu chomaã petaãĕgũ. ¹⁸ Rũ ngĕmacĕx ega ngĕma ore i mexũcĕx chayuxgux, rũ tama name na pengechaũgũxũ natũrũ chanaxwĕxe na wũxigu chomaã petaãĕgũxũ.

Timutéu rü Epaporu- dítuchiga

¹⁹ Rü ngëxguma tórü Cori ya Ngechuchu naxwèxegu rü paxa petanüwa chanamuega ya taeneë ya Timutéu na pexũ na íyadauxũcèx rü chataãëxũcèx i ngëxguma núma nangeägu i pechiga. ²⁰ Rü aixcüma nataxuma i to i chorü ngũxëëruũ i choma nagu charüxĩnũxũgu rüxĩnũxũ, rü Timutéuxicatama nixĩ. Rü nataxuma i to i naxrüũ aixcüma pegu rüxĩnũxũ rü pexũ rüngũxëëchaũxũ. ²¹ Erü guxũma i togü rü naxcèx nadaugü i noxrütama ngúchaũgü, rü tama aixcüma nagu narüxĩnũë i ngëma Ngechuchu ya Cristuarü ngúchaũ. ²² Natürü i pema rü marü nüxũ pecuèx na ñuxäcü meã namaxũxũ i Timutéu, rü ñuxäcü choxũ nangũxëëxũ i Tupanaärü orearü uchigawa, ñoma wüxi i buxũ i nanatũxũ rüngũxëëxũrüũ. ²³ Rü ngëmacèx i ngëxguma nüxũ chacuèxgu na ñuxäcü tá choxũ na naxüpetüxũ i núma, rü ñuxüchi ngëma petanüwa chanamuxchaũ i Timutéu na pexũ íyadauxũcèx. ²⁴ Rü ngëxgumarüũ ta nagu charüxĩnũ rü tórü Cori rü aixcüma tá choxũ narüngũxëë na chomatama ngëma petanüwa íchayadauxũcèx. ²⁵ Rü ngëxgumarüũ ta chauxcèx name nixĩ i ngëma petanüwa chanamuxũ i taeneë i Epaporudítu. Rü nüma nixĩ ga pematama chauxcèx núma penamuxũ na choxũ nangũxëëxũcèx. Rü nüma rü chomücü nixĩ i Tupanaärü puracüwa, rü poraäcü choxũ narüngũxëë i Tupanaärü orearü uwa. ²⁶ Rü poraäcü nüxũ nangúchaũ na pexũ íyadauxũ i guxãma i pemax. Rü poraäcü naxoegaãë, yerü pema rü nüxũ pecuáchiga ga na yaäawexũ ga nümax. ²⁷ Rü aixcüma nixĩ ga na yaäawexũ, rü wixguxüchi taèx nayu. Natürü Tupanaãxũ nangechaũtümüũ rü choma rü ta nüxũ changechaũtümüũ, rü yemacèx naxcèx nayataanexëë na tama yexeraäcü changechaũxũcèx. ²⁸ Rü ngëmacèx rü yexeraäcü chanaxwèxe na paxa petanüwa chanamuxũ i Epaporudítu, na pema rü petaãëgüxũcèx i ngëxguma wena nüxũ pedaugügu. Rü ngëxguma i choma rü tá ta chataãë i ngëxguma nüxũ chacuèxgu na petanüwa nangëxmaxũ na pexũ nangũxëëxũcèx. ²⁹ Rü chanaxwèxe i tórü Coriéagü petaãëgüäcüma meã penayaxu erü peeneë nixĩ. Rü name nixĩ i nüxũ pengechaũgü i guxũma i ngëma duũxũgü i Epaporudíturüũ ixĩgüxũ. ³⁰ Yerü nüma ga Epaporudítu rü yema na poraäcü nawa napuracüxũ ga Cristuarü puracü, rü yemacèx wixguxüchi taèx nayu. Rü äñcümaxũwa nügü nayexmaxëë na pechicüü choxũ nangũxëëxũcèx.

3

Ngëma na Cristuxũ icuáxũ rü ngëma nixĩ i guxũärü yexera rümemaëxũ

¹ Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü chanaxwèxe i petaãëgü erü tórü Coriarü duũxũgü pixĩgü. Rü yema ore ga noxri pexcèx chaxümatüxũ rü tama choxũ nawèxtümüũ na wena pexcèx chanaxümatüxũ erü aixcüma pexũ name i ngëma ore. ² Rü pegüna pedèux nüxna i ngëma duũxũgü i chixri maxëxũ rü chixexũmaã pexũ ixucuxëgüxũ! Rü nümagü nixĩ i nüxũ yaxugüexũ rü ngëxguma tama yigü íwíechèxmüpéxechiraũgu, rü taxucürüwama Tupanapéxewa time. ³ Natürü yixema aixcüma Tupanapéxewa imexë, rü yixema tixĩgü. Rü Tupanaxũ ticuèüũgü i Naãë i Üünexũärü ngũxëëmaã. Rü tataãëgü erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü tixĩgü. Rü tama tayaxögü na ngëma yigü íwíechèxmüpéxechiraũxũcèx Tupanapéxewa imexũ. ⁴ Rü choma chí waxi nixĩ i guxũ i togüarü yexera chayaxõxũ i ngëma wiechèxmüpéxechiraũchiga. Rü tataxu chima ya toge ya texé chauxrüũ yaxóxë i ngëmachiga. ⁵ Yerü yexguma 8 ga ngunexũ chauétü yixĩgu ga na chabuxũ, rü choxũ ínawíechèxmüpéxechiraũgü, erü Yudíu chixĩ. Rü Beyamítanũxũ chixĩ. Rü chaunatü rü chaué rü Yudíugü tixĩgü, rü ngëmacèx i choma rü Yudíuxüchi chixĩ. Rü choma rü Parichéuchiréx chixĩ, rü pema nüxũ pecuèx rü ngëma Parichéugü rü meãma nanaxaure i Tupanaärü mugü ga Moíché ümatüxũ. ⁶ Rü yema na meã chayangüxëëchaũxũcèx ga yema mugü ga Moíché ümatüxũ, rü

yemacèx nawe chingèchigü ga yema duũxügü ga Ngechuchuaxú yaxögüxü. Rü yema na aixcüma meã chanaxaurexücèx ga yema mugü ga Moïché ümatüxü, rü yemacèx taxucürüwama texé chauchigaxü tixu ga tama na chaxaurexü. ⁷ Natürü guxüma ga yema üpa chaucèx mexü, rü ñuxma rü taxuwama choxü name erü marü íchanatèx na Cristuaxúicatama chayaxöxücèx. ⁸ Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristu ya chorü Corixü na chacuáxü, rü chaucèx rü guxüma ga yema üpa nagu chixüxü rü taxuwama name, erü ngëma na Cristuxü na chacuáxü rü guxüärü yexera narümemaë. Rü guxüma ga yema mugü ga noxri nagu chixüxü rü marü nüxü charüxo na Cristuwe charüxüxücèx. Rü chaucèx rü ñoma guxchirerüü nixi ga yema üpa nagu chixüxü ega Cristumaã nügü chananguxgu. ⁹ Rü yemaãcü nüxü charüxo ga guxüma nagagu ga yema na Cristuarü duũxü na chiixücèx. Rü ñuxma rü Tupanapéxewa chame erü Cristuaxú chayaxö. Rü tama ngëma na chamecümamaxücèx rü éxna mugü chaxaurexücèx nixi na chamexü i napéxewa. Natürü ngëma na Cristuaxú chayaxöxücèx nixi i nügücèx choxü namexëxü ya Tupana. ¹⁰⁻¹¹ Rü ngëma ñuxma chanaxwèxexü nixi na aixcüma Cristuxü chacuáxü rü chowa na nangëxmaxü i ngëma pora ga wena Cristuxü írüdaxëxü i ñuxma nüxü ngëxmaxü. Rü yema ngúxü na yangexü ga nüma rü na nayuxü rü ngëxgumarüütama chanaxwèxe i íchamemare na naxcèx ngúxü chingexü rü naxcèx chayuxü na yixcama choma rü ta yuwa ícharüdaxücèx.

Pauru naxcèx nadau na Cristucèx namaxüxü ñuxmatáta Tupanax- ütawa nangu

¹² Rü ñuxma na ngëma ñachaxü pemaã rü tama chanaxwèxe i nagu perüxĩnüë na guxüxü chacuáxü i Cristuchiga, rü éxna guxüwama na chamexü. Natürü guxü i ngunexügu rü naxcèx chadauama na Ngechuchu ya Cristuarü ngúchaü na chaxüxücèx, yerü yemacèx nixi ga nüma ga chaucèx nadauxü ga noxrix. ¹³ Pa Chaueneëgüx, pemaã nüxü chixu rü chomatama meãma nüxü chacuèx rü ñuxma rü ta tautama nawa changu i ngëma naxcèx chadauxü. Natürü i ñuxma rü marü nüxü icharüngüma i guxüma ga yema noxri nagu chixüxü. Rü ñuxma rü chaugü chaporaxëë na aixcüma Cristucèx na chamaxüxü na nawa changuxücèx i ngëma maxü i chopéxewaama ngëxmaxü. ¹⁴ Rü ngëmacèx i ñuxma rü naxcèx chadau na aixcüma Cristucèx chamaxüxü ñuxmatáta Tupanaxütawa changu. Erü chanayauxchaü i ngëma ãmare i nüma daxüguxü i naãnewa naxcèx taxcèx nangemaxü i yixema na Ngechuchu ya Cristuarü duũxügü ixügüxü. ¹⁵ Rü guxãma i yixema na aixcüma Cristuaxú yaxögüxü, rü name nixi i ngëmaãcü nagu tarüxĩnüë. Natürü ngëxguma chi texé i petanüwa toguama tarüxĩnügu, rü Tupana tá tüxü nüxü nacuèxëë i ngëma nüma nanaxwèxexü na nüxü tacuáxü. ¹⁶ Rü ngëma inaxwèxexü nixi na aixcüma naga ixĩnüëechaxü rü meãma nagu ixixü i ngëma ore i marü nüxü icuáxü. ¹⁷ Pa Chaueneëgüx, chanaxwèxe i chauxrüü nagu pexi i ngëma pexü nüxü chadauxëxü na namexü. ¡Rü penangugü na ñuxãcü meã namaxëxü i ngëma togü i duũxügü i toma tamaxëxüãcüma maxëxü! ¹⁸ Rü marü muëxpüxcüna pemaã nüxü chixu, rü ñuxma rü changechaüãcüma rü chaxauxãcüma wena pemaã nüxü chixu rü nangëxma i muxüma i duũxügü i Cristuarü uwanürüüãcüma maxëxü. Rü nümagü rü tama nüxü nacuëxgüchaü na Cristu curuchagu naxcèx yuxü. ¹⁹ Natürü ngëma duũxügü rü tá düxwa Tupana nanapoxcue. Rü ngëma naxüneärü ngúchaü nixi i namaã natupanaáxü. Rü woo nüxü nacuèxchiréx na wüxi i ãne na yĩxü i ngëma chixexü natürü namaã nataãëgüama. Rü ñoma i naãneärü ngëmaxüguxicatama narüxĩnüë. ²⁰ Natürü i yixema rü daxüguxü i naãnewa tüxü nangëxma i tachica. Rü ítananguxëë na daxüguxü i naãnewa taxcèx ne naxüxü ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya törü Maxëxëëruü. ²¹ Rü ñaã taxüne i yuxwèxexü rü nüma ya Cristu tá nanaxüchicüü na naxüne i mexëchixürüü yĩxücèx. Rü

ngêma norü pora i namaã guxũetüwa nangëxmaxũ, rü ngëmamaâtama tá nanaxüchicüü i taxüne na noxrürüü yĩxücèx.

4

Ñuxma na tórü Coriarü ixĩgüxũ rü name nixĩ na guxũguma namaã itaãëgüxũ

¹ Pa Chaueneëgüx, rü pexũ changechaxũ rü poraãcü pexũ íchayadauxchaxũ. Rü ngêma pemaã nüxũ chixuxürüü chanaxwèxe i meã tórü Coricèx pemaxë erü pema nixĩ i chorü taãë rü chorü ãmare i Tupana choxna ãxũ pixĩgüxũ. ² Rü nüxũ chacèxũ i taeyèxgü i Ebódia rü Chitique na nügümaã nangüxmüëxücèx, erü nümagü rü tórü Corixacügü nixĩgü. ³ Rü cumax, Pa Chomücü ya Mecü i Wüxigu Tupanaärü Puracüwa Chomaã Puracücüx, rü cuxna naxcèx chaca na nüxũ curüngüxëëxücèx i ngêma taxre i taeyèxgü, erü nümagü rü wüxigu chomaã rü Cremetemaã rü ngêma togü i chomücügü i Tupanaärü poperawa marü ngoxégagüxũmaã napuracüe i Tupanaärü orearü uwa. ⁴ Rü ñuxma na tórü Coriarü pixĩgüxũ, Pa Chaueneëgüx, rü name nixĩ i guxũguma namaã petaãëgü. Rü wena pemaã nüxũ chixu, rü ¡petaãëgü! ⁵ Rü chanaxwèxe i meã pemaxë na guxũma i duũxügü pexũ nacüëxgüxücèx na aixcüma mexũ i duũxügü na pixĩgüxũ. ¡Rü nüxna pecuëxãchie na tórü Cori rü paxa tá nataeguxũ na núma naxüxü! ⁶ ¡Rü taxucèxma penaxixãchiãëgü! ¡Rü Tupanamaã nüxũ pixu i perü yumüxëwa i guxũma i tacü i pexũ ngupetüxü! ¡Rü naxcèx ípeca rü moxë nüxna pexã! ⁷ Rü ngêmaãcü i nüma ya Tupana rü tá pexũ nataãëxëë namaã i wüxi i taãë i mexëchixũ i guxũma i taãë i nüxũ icuáxüärü yexera mexëchixũ. Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü duũxügü pixĩgüxũ, rü ngêma taãë i Tupana pexna ãxũ rü tá nüxna pexũ ínapoxũ i ngêma chixexũ i nagu perüxĩnüëchaxũ.

Name nixĩ i nagu tarüxĩnüë i guxũma i tacü i aixcüma mexũ ixĩxü

⁸ Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü name nixĩ i nagu perüxĩnüë i guxũma i ngêma ore i aixcüma ixĩxü, rü guxũma i ngêma nacüma i taxucürüwama texé chixri nachiga idexaxũ. Rü name nixĩ i nagu perüxĩnüë i guxũma i ngêma ore i aixcüma meã iwéxü rü guxũma i ngêma Tupanapéxewa mexũ, rü guxũma i ngêma mexũ i duũxügü namaã taãëxü, rü guxũma i ngêma mexũ i Tupanaxũ naxcèx icuëxüüxügüxũ. Rü name nixĩ i ngêmagu perüxĩnüë. ⁹ Rü chanaxwèxe i aixcüma penaxü i ngêma pexũ changüxëëxü, rü ngêma pexũ namaã chixucuxëgüxũ, rü ngêma chauxütawa nüxũ pexĩnüëxü, rü ngêma chauxütawa nüxũ pedauxũ na chanaxüxü. Rü ngëxguma ngêmaãcü pemaxëgu rü pemaã tá inarüxãxü ya Tupana ya tamaã irüngüxmücü rü tuxũ taãëxëcü.

Yema Piripucũăx ga yaxögüxũ rü dïërumaã Pauruxũ narüngüxëëgü

¹⁰ Rü ñuxma na chorü Coriarü chiĩxü, rü poraãcü chataãë erü wenaxärü choxna pecuëxãchie rü choxũ perüngüxëë. Rü choma nüxũ chacuèx rü pema rü guxũguma choxũ perüngüxëëchaũ, natürü taguma pexũ natauxcha ga na penaxüxü ga yema. ¹¹ Rü tama ngêma na tacü choxũ taxuxücèx nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ i ngëmachiga. Erü choma rü marü chomaã nixü na namaã chataãëxü i ngêma choxũ ngëxmaxũ. ¹² Rü nüxũ chacuèx na ñuxãcü na yĩxü ega guxũ choxũ taxugux, rü nüxũ chacuèx na ñuxãcü na yĩxü ega choxũ namuxüchixgu. Rü marü chomaã nixü na namaã chataãëxü i ngêma choxũ ngëxmaxũ woo changaxpütüwegu, rü éxna woo chataiyaxgu, rü éxna woo choxũ namuxüchixgu rü éxna woo choxũ natauxguma. ¹³ Rü Cristu nixĩ ya choxũ poraxëëcü, rü ngêmacèx chomaã nanguxũ na chanaxüxü i guxũma i ngêma Tupana naxwëxexü na chanaxüxü. ¹⁴ Natürü ga pema rü wüxi ga mexũ choxũ pexügü ga yexguma guxchaxüwa chayexmagu rü choxũ perüngüxëë. ¹⁵ Rü pema, Pa

Yaxōgūxū i Piripucūāx, rü meāma nüxū pecuèx rü yexguma noxri Machedóniāānēwa nüxū chixuxgu ga Tupanaārü ore, rü yexguma yéma íchaxūxūgu, rü pexicatama nixī ga āmare choxna pexāxū naxcèx ga yema ngūxēē ga chauxūtawa peyaxuxū. ¹⁶ Rū yexguma Techarónicaarü ĩānēwa chayexmayane, rü pema rü yéma chauxcèx penamugū ga perü āmare na choxū perüngūxēēgūxūcèx. Rū tama nixī ga yexgumaríca choxū perüngūxēēxū. ¹⁷ Rū woo perü āmaremaā chataāē, natürü yexeraācü chataāē erü ngēma choxū na perüngūxēēgūxūcèx rü Tupana tá āmare pexna naxā. ¹⁸ Rū ñuxma rü marü choxū nangēxma i guxūma i țacı i chanaxwèxexū, rü aixcūma ngēmaārü yexera choxū nangēxma. Rū ñuxma na Epaporudítu núma nangexū i perü āmare, rü taxuūma choxū nataxu. Rū ngēma perü āmare i chauxcèx núma pemuxū, rü Tupanapéxewa rü ñoma wüxi i pumara i yixixūrūxū nixī, rü nüma rü poraācü namaā nataāē. ¹⁹ Rū ngēmacèx ya chorü Tupana rü norü ngēmaxūgü i mexēchixūwa tá pexna nanaxā i guxūma i țacı i pexū taxuxū. Rū ngēmaācü tá nanaxü erü Ngechuchu ya Cristuarü duūxūgü pixīgü. ²⁰ Rū name nixī i guxūguma nüxū ticuèxūūgü ya Tanatü ya Tupana. Rū ngēmaācü yī.

Pauru nanaguxēē ga norü popera rü wenaxārü yema duūxūgūxū narümoxē

²¹ Rū chanaxwèxe i chauégagu nüxū perümoxēgü i guxūma i taeneēgü i Ngechuchu ya Cristuaxū yaxōgūxū. Rū ngēxgumarūū ta pexū narümoxēgü i ngēma taeneēgü i chauxūtawa ngēxmagūxū. ²² Rū ngēxgumarūū ta pexū narümoxēgü i guxūma i taeneēgü i núma Dumawa ngēxmagūxū. Rū ngēma yexera pexū rümoxēgūxū rü ngēma nixī i taeneēgü i Dumaārü āēxgacü ya tacūxū-tawa puracüexū. ²³ Rū chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexū narüngūxēē i guxāma i pemax. Rū ngēmaācü yī.

Rü nuāma pexna,
Pauru

POPERA GA COROCHAWA YEXMAGÜXŪ GA YAXŌGÜXŪTANÜWA NAMUXŪ GA PAURU

Pauru rü nüxŭ narümoxē ga yema yaxōgüxŭ ga Corochawa yexmagüxŭ

¹⁻² Pa Chaueneēgü ya Corochaarü Īñewa Ngēxmagüxex, choma i Pauru rü wüxigu namaã i taeneē i Timutéu nixī i pexcèx tanaxumatüxŭ i ñaã popera. Rü choxŭ nixī ga Tupana ga inamuächixŭ na guxŭwama nüxŭ chixuchigüxŭcèx i Ngechuchu ya Cristuarü ore. Rü pexcèx chanaxumatü i guxāma i pema ya chaueneēgü ya aixcüma Tupanaärü duŭxŭgü ixīgüxe ya Cristuaxŭ yaxōgüxe. Rü chanaxwèxe i Tanatü ya Tupana pexŭ narüngüxēē na meã pegümaã pemaxëxŭcèx rü petaãgüxŭcèx.

Pauru rü yema yaxōgüxŭcèx nayumüxē

³ Rü guxŭguma i ngēxguma pexcèx tayumüxēgügu, rü moxē nüxna taxã ya Tupana ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁴ Rü ngēmaãcü tanaxü erü marü nüxŭ tacuáchiga na ñuxácü aixcüma meã Ngechuchu ya Cristuaxŭ peyaxōgüxŭ, rü aixcüma nüxŭ pengechaŭgüxŭ i guxŭma i ngēma duŭxŭgü i Tupanaärü ixīgüxŭ. ⁵ Rü nüxŭ tacuèxgü na ngēmaãcü meã Tupanapéxewa pemaxëxŭ erü penayauxgüchaŭ i ngēma mexŭgü i Tupana pexŭ namaã nguxŭxŭ i daxŭgüxŭ i nañewa. Rü ñuxma rü meã ípenan-guxēē na penayauxgüxŭcèx i ngēma mexŭgü yerü marü nüxŭ pexŭnŭē ga Tupanaärü ore i mexŭ i aixcüma ixŭxŭ. ⁶ Rü ngēmatama ore i mexŭ ga pexŭtawa nguxŭ, rü guxŭwama nangu i ñuxmax. Rü guxŭwama ningüchigü rü duŭxŭgüarü maxŭxŭ naxüchicüü, yema perü maxŭxŭ na naxüchicüüxŭrŭü ga yexguma nüxŭ pexŭnŭēgu rü nüxŭ pecuèxgügu na ñuxácü Tupana aixcüma pexŭ na ngechaŭxŭ rü pexŭ rüngüxēēchaŭxŭ. ⁷ Rü ngēma ore i mexŭ nixī ga pexŭ nangüxëxŭ ga Epáparu ya tomücü ya nüxŭ tangechaŭgücü ya wüxigu tomaã Tupanaärü orewa puracücü. Nüma rü Cristuarü puracütanüxŭ ya mecü nixī, rü nüma nixī i tochicüü pexŭ nangüxëxŭ. ⁸ Rü nüma ya Epáparu nixī i tomaã nüxŭ yaxuxŭ i pechiga na ñuxácü Tupanaã i Üünexŭärü ngüxëēmaã choxŭ pengechaŭgüxŭ. ⁹ Rü ngēmacèx i toma ga noxritama pexŭ tacuáchigagu, rü taguma nüxŭ itayarüngümaē na pexcèx tayumüxēgüxŭ. Rü guxŭguma Tupanana naxcèx tacagü na meã pexŭ nüxŭ nacuèxëxŭcèx i ngēma nüma nanaxwèxexŭ na penaxŭxŭ. Rü nüxna naxcèx tacagü na pexna naxãxŭcèx i nagúxŭraŭxŭ i cuèx i Naã i Üünexŭwa ne ŭxŭ. ¹⁰ Rü nüxna naxcèx tacagü na meã tórü Cori naxwèxexŭácüma na pemaxëxŭcèx rü guxŭguma penaxŭxŭcèx i ngēma nüma nanaxwèxexŭ. Rü nüxna naxcèx tacagü na pexŭ natauxchaxëēxŭcèx na togüxŭ perüngüxëēgüxŭcèx rü guxŭ i ngunexŭgu yexeraãcü Tupanaxŭ pecuáxŭcèx. ¹¹ Rü nüxna naxcèx tacagü na norü pora i mexëchixŭmaã pexŭ naporaexëxŭcèx, na namaã peporaexŭcèx i guxŭma i guxchaxŭgü rü yaxna namaã pexŭnŭëxŭcèx. ¹² Rü ñuxŭchi tanaxwèxe i taãëácüma Tanatü ya Tupanana moxē pexã, erü nüma pexŭ nimexëēgü na pema rü ta penayauxgüxŭcèx i ngēma mexŭgü i naxŭtawa ngēxmagüxŭ i nüma tá nüxna naxãxŭ i ngēma duŭxŭgü i noxrü ixīgüxŭ. ¹³ Yerü nüma ga Tupana rü marü ChatanáMéxëwa tüxŭ ínanguxŭxëē rü Nane ya nüxŭ nangechaŭcüméxëwa tüxŭ nangëxmagüxëē. ¹⁴ Rü guma Nanegagu nixī ga tüxŭ namaxëxëxŭ rü tüxŭ nüxŭ nangechaŭxŭ ga tórü pepadugü.

Rü yexguma pepaducèx nayuxgu ga Cristu rü Tupana nügümaã nanangüxmüëxëē ga duŭxŭgü

¹⁵ Taguma texé Tupanaxũ tadau, natürü nüma rü núma nanamu ga Nane na duũxũgü nüxũ daugũxũcèx rü nüxũ nacuèxgũxũcèx na ñuxãcü na yĩxũ i nüma ya Tupana. Rü naxũpa ga guxũma ga tacü i ñuxma ngẽxmaxũ, rü nüxĩra marü nayexma ga Tupana Nane. ¹⁶ Rü Nanexũ nixĩ ga namuxũ ga Tupana na naxũãxũcèx ga guxũma i tacü i ñuxma ngẽxmaxũ i daxũguxũ i naãnewa rü ñoma i naãnewa, rü guxũma i ngẽma nüxũ idauxũ rü ngẽma tama nüxũ idauxũ. Rü yemaãcü nanaxü ga guxũma ga norü orearü ngeruũgü i daxũcüãxãrũ ãẽxgacügü rü guxũma ga ngoxogüarü ãẽxgacügü. Rü yemaãcü nanaxü ga guxũma na nüxũ yacuèxüũgũxũcèx. ¹⁷ Rü naxũpa i guxũma i tacü i ñuxma ngẽxmaxũ, rü Cristu rü marü nüxĩra nayexma. Rü nagagu nixĩ i meã inanuxũ i guxũma erü nüma nixĩ i namaã inacuáxũ. ¹⁸ Rü nüma ya Cristu rü naëru nixĩ i guxũma i ngẽma yaxõgũxũ. Rü nüma nixĩ ga naxũãxũ rü nüxna naxããxũ ga maxũ. Rü nüma nixĩ ga nüxĩra yuwa ínadauxũ na guxũãrũ ãẽxgacü yĩxũcèx. ¹⁹ Rü Cristu rü Tupanaxũchi nixĩ, yerü yemaãcü nanaxwèxe ga Tupana. ²⁰ Rü Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu ga Cristu na curuchagu pecaducèx nayuxũcèx. Rü yemaãcü nixĩ ga Tupana nügümaã nangũxmüẽxẽxũ ga guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ rü guxũma i daxũguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ. Rü yemaãcü nanaxü ga Tupana yerü yemaãcü nanaxwèxe. ²¹ Rü pema ga ũpa rü tama Tupanamücügü pixĩgü yerü naxchi pexaie nagagu ga perü chixexũ ga nagu perüxĩnüexũ rü pexũxũ. ²² Natürü i ñuxma ya Tupana rü nügümaã pexũ narüngũxmüẽxẽ na namücügü i mexũ pixĩgũxũcèx. Rü yemaãcü nanaxü ga Tupana ga yexguma Cristu duũxũxũ ixĩxgu rü curuchawa ngúxũ yangexgu rü yexma nayuxgu. Rü yemaãcü nayu ga Cristu na nügũxũtawa pexũ nagagũxũcèx rü napéxewa pimexũcèx rü nataxuxũcèx i perü chixexũ. ²³ Natürü ngema na pengugũxũcèx, rü penaxwèxe na guxũguma mea peyaxõgũxũ rü meã naga pexĩnüexũ rü taguma nüxũ perüxoexũ i ngẽma norü ore i mexũ ga marü nüxũ pexĩnüexũ. Rü ngematama ore nixĩ i ñuxma nüxũ yaxugüexũ i gúxũ i naanewa.

Tupana rü Pauruxũ namu na guxũma ga yaxõgũxũxũ nangũxẽẽxũcèx

²⁴ Rü ñuxma na woo pexcèx ngúxũ chingexũ rü chataãẽ erü nüxũ chacuèx rü ñaã chaxunemaã choma rü ta chayanguxẽẽ ga yema ngúxũ ga Cristu ingexũ naxcèx i norü duũxũgü i yaxõgũxũ. ²⁵ Rü ñuxma ya Tupana rü choxũ namu na nüxũ charüngũxẽẽxũcèx i guxũma i ngẽma norü duũxũgü i yaxõgũxũ. Rü perü mexũcèx nixĩ i choxũ namuxũ na guxũwama meã nüxũ chixuxũcèx i norü ore. ²⁶⁻²⁷ Rü ngẽma Tupanaãrũ ore rü ñanagürü:

“Rü Cristu rü pewa nangẽxma i ñuxmax, rü nagaguxicatama nixĩ i pexũ nangẽxmaxũ i pechica i daxũguxũ i naãnewa i ngextá ínamexẽchixũwa”, ñanagürü. Rü yema nuxcümaũgũxũ ga duũxũgü rü tama nüxũ nacuèxgü ga yemachiga, natürü ñuxma ya Tupana rü norü duũxũgũxũ nüxũ nacuèxẽẽ. Erü nüma ya Tupana rü norü duũxũgũxũ nüxũ nadauxẽẽchaũ na ñuxãcü poraãcü pexũ nangechaũxũ rü pexũ nangũxẽẽxũ i guxãma i pema i tama Yudfugü ixĩgũxe. Rü ñuxma i pema na woo tama Yudfugü pixĩgũxũ, natürü pema rü ta pexũ nangẽxma i pechica i daxũguxũ i naãnewa erü Cristuaxũ peyaxõgü. ²⁸ Rü ñuxma i toma rü Cristuchigaxũ nixĩ i tixuxũ. Rü ngema ore i Tupanaarü cuèx nawa ngexmaxũmaã nixĩ i guxũma i duũxũgũxũ tixucuxẽgũxũ rü tanangüexẽẽxũ na ngemaãcü ngearü chixexũãxũ Cristuxũtawa tagagũxũ. ²⁹ Rü ngẽmatama puracü nixĩ i nawa poraãcüxũchima chapuracüamaxũ woo tacü rü guxchaxũ chauxcèx ínguxgu. Rü guxũma i ngẽma pora i Cristu choxna ãxũ i chowa ngẽxmaxũ nixĩ i choxũ poraxẽẽxũ na chanaxüamaxũcèx i ngẽma puracü.

2

¹ Pa Chaueneēgūx, chanaxwèxe i nūxū pecuèx na ñuxācū poraācū pexcèx chapuracūxū. Rū ngēxgumarūū ta chanaxwèxe i nūxū pecuèx na ñuxācū poraācū chapuracūxū naxcèx i ngēma taeneēgū i Laodichéaarū īānewa ngēxmagūxū rü guxūma i petanūxūgū i taguma choxū daugūxū. ² Rū ngēmaācū poraācūxūchima chapuracū na nūxū rü ta chanangūchaūxēxūcèx. Erü chanaxwèxe i guxūma aixcūma nūgū nangechaūgū rü nūxū nangēxma i ngēma mexū i cuèx i aixcūma ixīxū. Rū ngēmaācū tá meāma nūxū nacūxgū ga yema noxri Tupanaxīcatama nūxū cuāxū. Rū yima rü Cristutama nixī. ³ Rū nūma nixī i nūxū nangēxmaxū i guxūma i cuèx i aixcūma mexū. Rū nūma nixī i taxcèx nangoxēēāxū i Tupanachiga. ⁴ Rū pemaā nūxū chixu i ngēma ore erü tama chanaxwèxe na texé pexū womūxēēgūxū namaā i tacū rü ore i chixexūwa pexū gagūxū. ⁵ Rū woo na tama ngēma petanūwa changēxmaxū, natūrū chauāēwa rü poraācū pegu charūxīnū. Rū wūxi i chorū taāē nixī na nūxū chacuāxū na ñuxācū meā pegū ipinuxū na meā pegūmaā ipecuāxūcèx rü ñuxācū tama nūxū perūxoexū na Cristuaxū peyaxōgūxū.

Ñuxma na Cristuarū ixīgūxū rü ngexwacaxūxū i maxū tūxū nangēxma

⁶ Rū pema ga noxri rü meāma tōrū Cori ya Ngechuchu ya Cristuxū peyaxgū. Rū ñuxma rü yema noxri meāma na penayauxgūxūrūū rü name nixī i guxūguma nūxna penaxā i perū maxū na nūma pexū namaā inacūxūcèx. ⁷ Rū wūxi i nanetū nanaxwèxe i naxchūmèxā na nataixūcèx rü na namaxūxūcèx. Rū ngēxgumarūū ta i pema rü penaxwèxe na meā Cristuna peyaxūxgūxū na meā nawa piyaetanūxūcèx rü meā naxcèx pemaxēxūcèx rü meā nūxū peyaxōgūamaxūcèx yema noxri Epáparu pexū ngúexēēgurūū. Rū name nixī i guxūguma Tupanana moxē pexā. ⁸⁻⁹ Rū naxcèx pexuāēgū i ngēma duūxūgū i pexū womūxēēgūchaūxū! Rū tama name i nūxū iperūxīnūē i ngēma norū ore i tama aixcūma ixīxū rü taxuwama mexū. Erü ngēma duūxūgū rü pexū nangúexēēchaū na nagu pexīxūcèx i ngēma nacūmagū ga nuxcūmaūgūxū ga duūxūgū nagu īxū. Rū ñoma i naāneārū nguxēētaegū nixī i inaxīnūēxū. Rū tama aixcūma Cristuchiga nixī i ngēma pexū nangúexēēxū. Rū name nixī i nūxna pixīgachi i guxūma i ngēma nguxēētaeruūgū i chixexūgū rü Cristuwe perūxī. Erü Cristu rü Tupanaxūchi nixī rü guxūma i Tupanaārū pora rü Cristuwa nangēxma. ¹⁰ Rū ñuxmax, rü Tupanaārū maxū rü norū pora rü aixcūma pewa nangēxma erü naméxwa pengēxmagū ya Cristu ya namaā icuácū i guxūma i daxūcūāxārū āēxgacūgū rü guxūma i ngoxogūarū āēxgacūgū. ¹¹ Rū ngēma Yudīgū rü nūgū ínawiechēxmūpéxechiraūgū na Tupanapéxewa yamexūcèx. Natūrū ngēxguma Cristuaxū yaxōgūgu rü tama ngēmaācū tamaā nanaxū ya Cristu na imexūcèx. Erü nūma ya Cristu rü tōrū maxūwa napuracū rü tūxū ínanguxūxēē nawa i taxūneārū ngūchaūgū. Rū ngēmaācū nixī i tūxū yamexēēxū na Tupanapéxewa imexūcèx. ¹² Rū yexguma ípebaiūgu, rü Cristu na itáxūrūū yexma natèx ga yema nuxcūmaūxū ga perū maxū. Rū yema Cristu na írūdaxūrūū rü pema rü ta penayaxu i maxū i ngexwacaxūxū, yerū peyaxōgū na Tupana norū poramaā Cristuxū írūdaxēēxū. ¹³ Rū ūpa ga pema rü tama aixcūma pexū nayexma ga maxū i taguma gūxū yerū pepecaduāxgū rü pexeneārū ngūchaū pexūgū. Natūrū i ñuxma rü Cristuxū namaxēēxūrūū pexū namaxēēē ya Tupana erü Cristuarū duūxūgū pixīgū. Rü Tupana rü marū Cristugagu tūxū nūxū nangechaū ga guxūma ga tōrū pecadugū. ¹⁴ Rū noxri rü tachixe yerū tama aixcūma naga taxīnūē ga yema mugū ga Moiché tūxna āxū, rü tōrū pecadugū rü yuwa tūxū nagagū. Natūrū ga Cristu rü curuchagu tōrū pecaducèx nayu, rü yemaācū Tupana tūxū nayangutanūxēē ga yema tōrū pecadugū. ¹⁵ Rū yexguma

curuchagu nayuxgu ga Cristu, rü yexguma nixĩ ga Chatanáxũ naporamaẽxũ ga Tupana. Rü yexguma nixĩ ga guxũ ga duĩxũgüpéxewa Chatanáxũ naxãnexẽẽxũ ñoma wüxi i churaragüarü ãẽxgacü i norü uwanü i nüxũ naporamaẽxũxũ naxãnexẽẽxürüü.

Name nixĩ i naxcèx tadaugü i ngẽma mexügü i daxüguxũ i naãnewa ngẽxmagüxũ

¹⁶ Rü ñuxma rü taxucèxma tüxcüü pexũ nixu i ngẽma Yudíugü ega woo tama naxrüü penaxüxgux. Nümagü rü ñuxre i õnagüxicatama nangõxgü, rü ñuxre i ax-eũxĩcatama nixaxgü, rü ñuxre i petaarü ngunexügü naxauregü na ngẽmaãcü Tupanaxũ yacuèxüügüxücèx. Rü nangẽxma i norü peta i gucü ya taunecügu Tupanacèx nax-auregüxũ rü togü i petagü i gucü ya tauemacügu naxauregüxũ. Rü nüxũ nangẽxma i nacümagü na ñuxãcü ngüxchigaarü ngunexügü naxauregüxũ. ¹⁷ Rü aixcüma yema nuxcümaüügüxũ ga Yudíugü rü nanaxauregü ga yema nacümagü yerü ga Cristu rü tauta ínangu ga yexguma. Natürü i ñuxma rü marü ínangu ya Cristu rü tórü pecaducèx nayu. Rü ñuxma rü name nixĩ na naga ixĩnüẽxũ rü tama naga ixĩxũ i ngẽma nuxcümaüügüxũ i nacümagü. ¹⁸ ¡Rü tãütáma naga pexĩnüẽ i ngẽma duĩxügü i nüxũ ixügüxũ na ipeyarütauxexũ ega tama daxücũãx i orearü ngeruüügüxũ picuèxüüügügu! Nümagü rü tama nügü nicuèxüüügüneta rü nügü nixugü na yangõxetügüxũ. Rü noxrütama cuèxmaãmare nügü nicuèxüüügü. ¹⁹ Natürü i nümagü rü tama aixcüma naga naxĩnüẽ ya yima taeru ixĩcü ya Cristu ya tüxũ poraexẽẽcü rü tüxũ iyaetanüxẽẽcü i tórü õwa i guxãma i yixema i norü duĩxügü ixĩgüxe. Rü nüma ya Cristu nixĩ i wüxigu tüxũ naxĩnüẽxẽẽxũ i wüxichigü i yixema ngẽma Tupana naxwèxexürüü. ²⁰ Rü yexguma nayuxgu ga Cristu rü yexma nayu ga nuxcümaüxũ ga perü maxũ, rü yexma nayarüxo ga guxũma ga nuxcümaüügüxũ ga pecümagü i ñoma i naãnecũãx i duĩxügü naga rüxĩnüẽxũ. Rü ngẽmacèx i ñuxmax ¿rü tüxcüü nixĩ i ñoma i naãnecũãx maxèxürüü naga pemaxèxũ i pemax, rü tüxcüü nixĩ i ngẽma Yudíugücümagu pexĩxũ? ²¹ Rü nümagü i Yudíugü rü nüxũ nixugüe rü ñanagürügü:

“Tama name i nüxũ quingõgü i ngẽã, rü tama name i cunangõx i yea, rü tama name i cunayaxu i ngẽma”, ñanagürügü. ²² Natürü guxũma i ngẽma nacümagü rü paxa tá inayarüxo erü duĩxügüarü nixĩgü. Rü ngẽma pexũ namuxũ rü duĩxügüarü mugümare nixĩ. Rü ngẽma pexũ nangüexẽẽxũ rü duĩxügüarü nguxẽẽtaemare nixĩ. ²³ Rü guxũma i ngẽma pexũ namuxũ rü pexcèx namexcüraxũ erü pexũ naxucüxègü na tacü pexauregüxücèx, rü tama pegü picuèxüüügüxücèx, rü meã pexenemaã ipecuèxgüxücèx. Natürü guxũma i ngẽma mugü rü tama aixcüma pexũ narüngüxèẽ na nüxũ perüxoexüècèx i pexeneärü ngüchaüügü.

3

¹ Rü ñuxma i pemax, rü Cristu wena maxüxürüü rü pexũ nangẽxma i maxũ i ngexwacaxüxũ. Rü ngẽmacèx name nixĩ i naxcèx pedau i ngẽma mexügü i daxüguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ i ngextá Cristu rü Tupanaärü tügünecüwawa írütõxüwa rü namaã ãẽxgacü íyĩxüwa. ² Rü name nixĩ i guxũguma naga perüxĩnüẽ i ngẽma daxüguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ i ngemaxügü rü tama i ngẽma ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ. ³ Yerü yexguma nayuxgu ga Cristu rü yexma nayu ta ga nuxcümaüxũ ga perü maxũ. Rü ñuxma rü pexũ nangẽxma i perü maxũ i ngexwacaxüxũ erü Cristutanüxũ pixĩgü rü Tupanaméxèwa pengẽxmagü. ⁴ Rü nümatama ya Cristu nixĩ i pexũ namaxèxèẽxũ. Rü ngẽxguma wena núma nangõxgu, rü namaã tá pengóe, rü naxrüü tá pimexèchi.

Marü nüxũ tarüxo i nuxcümaüxũ i tacüma i chixexügü rü tanayaxu i ngexwacaxüxũ i tórü maxũ

⁵ Rū ñuxma rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i ñoma i naãneãrũ chixexũ i pewa ngẽxmaxũ. Rū tama name i pemèxna naĩ i ngemaã pemaxẽ, rü tama name i petena naĩ ya yatũmaã pemaxẽ. Rū tama name i penaxü i pexeneãrũ ngúchaũ rü bai i nagu perüxĩnüẽmare. Rū tama name i pexũ nangúchaũ i tacü rü to i chixexũgü. Rū tama name i pegünaxĩcatama penanuxuchigüchaũ i guxũma i ngẽmaxũgü, erü yíxema ngẽma nacüma tüxũ ngẽxmaxẽ rü düxwa namaã tatupanaãx. ⁶ Rū guxũma i ngẽma chixexũgücèx tá nixĩ i Tupana napoxcuexũ i ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü maxèxũ rü tama naga ñnüẽchaũxũ. ⁷ Rū pema ga ũpa rü penaxü ga yema chixexũgü, rü yemaãcü pemaxẽ. ⁸ Natürü i ñuxma rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i ngẽma na pegüchi pexaieũ, rü pegümaã penuèxũ, rü chixri pemaxèxũ, rü pegümaã peguxchigagüxũ, rü guxũma i ngẽma chixexũ i dexa i nüxũ pixuxũ. ⁹ Rū tama name i pegümaã pidorae, erü marü ípenatèx ga nuxcümaũxũ ga pecüma rü guxũma ga yema chixexũgü ga ũpa pexügüxũ. ¹⁰ Rū ñuxma rü marü penayaxu i ngexwacaxũxũ i perü maxũ rü ngexwacaxũxũ i duũxũgü pixĩgü. Rū guxũ i ngunexũgu rü Tupana pexũ ningexwacaxũxèchigü na yexeraãcü pimexũcèx naxrüũ rü yexeraãcü nüxũ na pecuèxgüxũcèx ya Tanatü ya Tupana ya maxũ tüxna ãcü. ¹¹ Rū ñuxma rü Tupanacèx rü nüetama nixĩ ega Yudü quixĩgu rü éxna tama. Rü nüetama nixĩ ega ícuwiechèx-müpéxechiraũgu rü éxna tama. Rü nüetama nixĩ ega tacü rü nachiũãnecũãx i duũxũ quixĩgu, rü éxna tacü rü duũxũ quixĩgu. Rü nüetama nixĩ ega wüxi i coriarü duũxũ quixĩgu, rü éxna taxúxearüma duũxũ quixĩgu. Erü ñuxma rü ngẽma guxũãrũ yexera aixcüma tüxũ mexũ nixĩ na Cristu rü guxũãrũ ãèxgacü yĩxũ rü guxãwama nangẽxmaxũ. ¹² Rū ñuxma ya Tupana rü pexũ nangechaũ i pema rü pexũ nadei na noxrü pixĩgüxũcèx. Rü ngẽmacèx name nixĩ i guxũguma pexũ nangechaũtümüũgü i togü, rü namaã pemecümagü, rü tauxchaãcüma nüxna penaxã, rü taguma napéxewa pegü picuèxüxũgü. Rü ngẽxguma woo tacü pemaã naxüxgux rü name nixĩ i yaxna namaã pexĩnüẽ. ¹³ Rū name nixĩ i wüxichigü i pema na pegümaã yaxna pexĩnüèxũ. Rü ngẽxguma chi texé tacü pemaã üxgux, rü name nixĩ i pegüxũ nüxũ pengechaũgü i ngẽma. Rü yexgumarüũ ga tórü Cori na pexũ nüxũ ngechaũxürüũ, rü name nixĩ i togüaxũ nüxũ pengechaũgü. ¹⁴ Rū guxũãrũ yexera mexũ nixĩ na pegü pengechaũgüxũ. Erü ngẽxguma aixcüma pegü pengechaũgügu rü aixcüma wüxigu tá perüxĩnüè, rü meã pegümaã tá pemaxẽ. ¹⁵ Rū name nixĩ na pemaã inacuáxũ i ngẽma taãe i Cristu pexna ãxũ na ngẽmaãcü aixcüma pegü pengechaũgüxũcèx. Yerü yemacèx nixĩ ga Tupana pexũ dexũ na wüxitama i duũxũgü pixĩgüxũcèx rü meã wüxigu perüxĩnüèxũcèx. Rü name nixĩ i moxè nüxna pexãgü ya Tupana. ¹⁶ Rū name nixĩ i guxũguma peãèwa nangẽxma i Cristuarü ore rü taãècüma naga pexĩnüè. Rü name nixĩ i meã peãèxũ pecuãcüma namaã pegü pengúxèè rü pegü pixucüxègü na ngẽmaãcü pegüaxũ penangúchaũxèxũcèx. Rü name nixĩ i aixcüma Tupanana moxè pexãgüãcüma nagu pewiyaegü i nagúxũraũxũ i norü wiyægü. ¹⁷ Rū guxũma i ngẽma pexũxũ rü nüxũ pixuxũ rü name nixĩ i tórü Cori ya Ngechuchuégagu penaxü. Rü name nixĩ i ngẽmaãcü Ngechuchuégagu Tanatü ya Tupanana moxè pexãgü.

Tupana nanaxwèxe na meã namaxèxũ i duũxũgü i Cristuaxũ yaxögüxũ

¹⁸ Pa Ngexũgü i ãtegüxũx, rü name nixĩ i petega pexĩnüè. Erü woetama ngẽma nixĩ i mexũ na penaxũxũ erü tórü Cori ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü. ¹⁹ Pa Yatügu i ãmaxgüxũx, rü name nixĩ i ngĩxũ pengechaũgü i pemèxgü. Rü tama name na ngĩmaã pechixecümagüxũ. ²⁰ Pa Buxũgüx, rü name nixĩ i guxũwama penatü rü peega pexĩnüè, erü ngẽma nixĩ i namaã nataãèxũ ya tórü Cori. ²¹ Pa Papágüx, rü tama name i penanuèxèè i pexacügu. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxüxgux rü ngürüãchi tá nüxũ nawèxtümüũ

i ngēma namaã nüxũ pixuxũ. ²² Pa Duũxũgũx i Ixããrũ Coriãxgũxũx, rü name nixĩ i guxũwama naga pexĩnüẽ i perũ corigũ i ñoma i naãnewa pemaã icuèxgũxũ. Rü tama name i pexũ nadaugũguxicatama meã pepuracũe na ngēmaãcü penataãẽxẽxũcèx. Natürũ name nixĩ i mexũ i perũ ngúchaũmaã guxũguma meã pepuracũe erũ tórũ Corixũ pemuũẽ. ²³ Rü guxũma i ngēma perũ puracũ i pexũxũwa rü name nixĩ i perũ ngúchaũmaã penaxũ ñoma tórũ Cori ya Cristuaxũ pepuracũexũrüũ rü tama i duũxũgũaxũ. ²⁴ Rü marũ nüxũ pecuèx rü daxũguxũ i naãnewa rü tórũ Cori ya Cristu tá pexna nanaxã i perũ ãmare i maxũ i taguma gũxũ. Erũ yima Cristu ya aixcũma perũ Cori ixĩcüaxũ nixĩ i pepuracũexũ. ²⁵ Natürũ yixema chixexũ úxe rü tá ta tanayaxu i tümaãrũ natanũ naxcèx i ngēma chixexũ i taxũxũ, rü aixcũma Tupana tá tüxũ napoxcu. Erũ Tupanapéxewa rü guxũma i duũxũgũ rü nawũxigu, rü taxucürũwama texé Tupanachèxwa tiña ega chixexũ taxũxgux.

4

¹ Rü pemax, Pa Corigũx, rü name nixĩ i perũ duũxũgũmaã pemecũmagũxũ, rü tama penawomũxẽxũ. ¡Rü nüxna pecuèxãchie na pema rü ta pexũ nangẽxmaxũ ya perũ Cori ya daxũgucũ! ² ¡Rü guxũguma peyumũxègũ, rü pexuãègũ na tama chixexũgu peyixũcèx! ¡Rü Tupanana moxè pexãgũ! ³ ¡Rü toxcèx rü ta peyumũxègũ na Tupana toxũ natauxchaxẽxũcèx na nüxũ tixuxũcèx i norũ ore i mexũ, rü meãma duũxũgũmaã nüxũ tixuxũcèx i ngēma ore ga noxri tama nüxũ nacuèxgũxũ i Cristuchiga! Rü ngēma orecèx nixĩ i ñuxma ichapoxcuxũ. ⁴ Rü chanaxwèxe i chauxcèx peyumũxègũ na meã duũxũgũcèx chanangoxèxũ i ngēma ore, erũ ngēma nixĩ i mexũ na chanaxũxũ. ⁵ ¡Rü meã pemaxè napéxewa i ngēma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ! ¡Rü ñuxma na pexũ natauxchaxũ, rü yoxni paxa penaxũx i Tupanaãrũ puracũ! ¡Rü taxũ i perũchomarexũ! ⁶ Rü ngexguma togũ i duũxũgũmaã pidexagũgu, rü name nixĩ i penataãẽxẽẽ namaã i ngema dexa i namaã nüxũ pixuxũ. ¡Rü ngemaãcü mea penangaxũ i ngema pexna cèxũ nachiga i perũ õ!

Pauru nanaguxẽẽ ga norũ popera rü wenaxãrũ yema duũxũgũxũ narũmoxè

⁷ Rü nüma ya taeneẽ ya Tíquicu ya nüxũ ingechaũgũcü rü aixcũma choxũ narũngũxẽẽ rü wũxigu chomaã Cori ya Tupanacèx napuracũ. Rü nüma tá pemaã nüxũ nixu i chauchiga. ⁸ Rü ñuxma rü petanũwa chanamu na pexũ nataãẽxẽxũcèx rü pemaã nüxũ yaxuxũcèx na ñuxãcü toxũ nangupetũxũ i tomax. ⁹ Rü Tíquicumaã petanũwa chanamu i Onéchimu ya taeneẽ ya nüxũ ingechaũgũcü ya aixcũma meã Tupanaãrũ puracũ ücü. Rü nüma rü petanũxũ nixĩ. Rü nümagũ tá nixĩ i pemaã nüxũ yaxugũxũ na ñacũ ngupetũxũ i núma. ¹⁰ Rü pexũ narũmoxè i Aritácu i wũxigu chomaã poxcuxũ. Rü ngèxgumarũũ ta pexũ narũmoxè i Marcu i Bernabéeneẽ ixĩxũ. Rü marũ pemaã nüxũ chixu i Marcuchiga na meã penayauxgũxũcèx i ngèxguma petanũwa nanguxgu. ¹¹ Rü ngèxgumarũũ ta pexũ narũmoxè ya taeneẽ ya Ngechuchu ya Ixaixcũmacũgu ãegacũ. Rü ngēma tomaèxpũx i yatũgũ rü ngèxĩcatama nixĩ i Yudũgũ i yaxõgũxũ i wũxigu chomaã puracũexũ i Tupanaãrũ puracũwa. Rü nümagũ rü poraãcü choxũ nataãẽxègũ. ¹² Rü ngèxgumarũũ ta pexũ narũmoxè i Epáparu. Rü nüma rü petanũxũ nixĩ, rü aixcũma nanaxũ i Cristuarũ puracũ. Rü nüma rü norũ yumũxèwa rü guxũguma Tupanaxũ nacèxũ pexcèx na aixcũma meã pemaxèxũcèx rü peyaxõgũamaxũcèx rü aixcũma penaxũxũcèx i ngēma Tupana naxwèxexũ. ¹³ Rü choma rü marũ nüxũ chadau rü pemaã nüxũ chixu i ñuxãcü Epáparu poraãcü pexcèx napuracũ rü naxcèx napuracũ i ngēma taeneègũ i Laodichéaarũ ñãnewa rü Iráporiarũ ñãnewa ngèxmagũxũ. ¹⁴ Rü Luca ya duturu ixĩcü ya nüxũ ingechaũgũcü, rü pexũ narũmoxè. Rü ngèxgumarũũ ta

pexũ narũmoxẽ i Dema. ¹⁵ ;Rũ chauégagu nũxũ perũmoxẽgũ i taeneẽgũ i Laodichéawa ngẽxmagũxũ! ;Rũ ngẽxgumarũũ ta nũxũ perũmoxẽgũ i Nifa rü guxũma i taeneẽgũ i yaxõgũxũ i napatawa ngutaquégẽgũxũ! ¹⁶ Rũ ngẽxguma marũ nũxũ pedaumatũguwena i ñãã popera, rü chanaxwèxe i Laodichéawa penamu na ngemacũãx i taeneẽgũ rü ta nũxũ nadaumatũgũxũcèx. Rũ ngẽxgumarũũ ta i ngẽma popera i Laodichéawa chamuxũ, rü ngẽxguma pexũtawa nanguxgu rü chanaxwèxe i nũxũ pedaumatũgũ. ¹⁷ Rũ chanaxwèxe i Ariquípumaã nũxũ pixu, rü ñapegũgũ nũxũ:

“;Rũ meã napuracũ rü yanguxẽẽ i ngẽma puracũ i tórũ Cori cuxna ãxũ!” ñapegũgũ nũxũ. ¹⁸ Choma i Pauru rü choxméxmaãtama pexcèx chanaxũmatũ i ñãã chorũ moxẽ. ;Rũ nũxna pecuèxãchie na chapoxcuxũ! Rũ chanaxwèxe i Tupana pexũ narũngũxẽẽ.

Rũ nuãma pexna,
Pauru

NÜXĨRAÛXÛ GA POPERA GA TECHARÓNICAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü ga Techarónicawa yexmagüxü

¹ Pa Toeneëgü i Techarónicawa Ngëxmagüxü i Tanatü ya Tupana rü Törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü Duüxügü Ixīgüxüx, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Chiribánu rü Timutéu nixĩ i pexcèx tanaxümatüxü i ñaã popera. Rü tanaxwèxe i Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

Meãma nayaxögü ga yema Techarónicawa yexmagüxü rü yemaãcü wüxi ga cuèxruü ga mexü nixīgü

² Rü torü yumüxëwa rü guxüguma pexna tacuèxächigü, rü pexcèx Tupanana moxë taxã. ³ Rü guxüguma i ngëxguma Tanatü ya Tupanamaã tidexagügu, rü taguma nüxü itayarüngümaë na ñuxäcü meã peyaxögüäcüma penaxüxü i Tupanaärü puracü, rü ñuxäcü nüxü pengechaügüäcüma togüxü perüngüxëëxü. Rü taguma nüxü itayarüngümaë na ñuxäcü aixcüma meã ípenangüxëëxü ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ngëmacèx yaxna namaã pexĩnüë i ngëma ngüxü i ñuxma pingexü. ⁴ Pa Chaueneëgüx, Tupana pexü nangechaü, rü nüxü tacuèx rü nümatama nixĩ ga pexü nadexü. ⁵ Rü yexguma pemaã nüxü tixuxgu ga Tupanaärü ore i tüxü maxëxëëxü, rü tama toechama tidexagümare, yerü Tupanaãë i Üünexü toxü narüngüxëë na norü poramaã pemaã nüxü tixuxü. Rü meã nüxü tacuäcüma pemaã nüxü tixu ga yema ore yerü toëwatama nüxü tacuèx na aixcüma yĩxü. Rü pematama nüxü pecuèx ga ñuxäcü meã pepéxewa na tamaxëxü ga yexguma na yemaãcü pexü tarüngüxëëgüxüçèx. ⁶ Rü pema rü meãma penaxügü ga yema pexü tangüxëëxü rü yema tüxü nangüxëëxü ga törü Cori ya Ngechuchu. Rü Tupanaãë i Üünexü pexü taãëxëëäcüma penayauxgü ga yema ore ga woo yemacèx poraãcü ngüxü na pingegüxü. ⁷ Rü yemaãcü ga pema rü wüxi ga cuèxruü ga mexü pixīgü naxcèx ga guxüma ga yema yaxögüxü ga Machedóniãñewa rü Acayaanewa yexmagüxü. ⁸ Rü yema na peyaxögüxügagu rü törü Cori ya Ngechuchuarü ore rü guxüwama ninguchigü. Rü ngëmacèx i ñuxma rü Machedóniãñewa rü Acayaanewa rü guxüwama nüxü nacuèxgü na ñuxäcü meã Tupanaãxü peyaxögüxü. Rü ngëmacèx marü taxucèxma tüxcüü i toma rü namaã nüxü tixu i ngëma ore i mexü i pechiga. ⁹ Erü nümagütama i ngëma duüxügü rü marü nüxü nixugügü ga ñuxäcü ga pema rü meã toxü na peyaxgüxü ga yexguma petanüwa taxixgu. Rü nüxü nixugügü ta ga ñuxäcü nüxü na perüxoexü ga perü tupanenetachicünèxägü na Tupanaxüchi ya maxücü rü ixaixcümacüwe perüxixüçèx rü nüxü pepuracüexüçèx. ¹⁰ Rü nüxü nixugügü ta na ñuxäcü aixcüma ípenangüxëëxü na wenaxärü daxüwa ne naxüxü ya Ngechuchu ya Tupana Nane ga yuwa ínadxëëäcü. Rü yima Ngechuchu nixĩ ya tüxü íngüxüxëëcü nüxna i ngëma poxcu i äcümaxü tá íngüxü.

2

Pauruarü puracü ga Techarónicawa

¹ Pa Chaueneëgüx, rü pematama nüxü pecuèx rü tama natüçèxmamare nixĩ na pexütawa taxixü. ² Rü pema nüxü pecuèx rü naxüpa ga pexütawa na tangugüxü rü chixri tomaã nachopetü ga Pirípucüãxgü rü tomaã naguxchigagü. Natürü Tupana toxü narüngüxëë na pemaã nüxü tixuxüçèx ga norü ore i tüxü maxëxëëxü. Rü yemacèx tama tamuüëäcüma pemaã nüxü tixu ga yema ore woo ga torü uwanügü rü poraãcü

toxú na naguxchaxēēgüāxū. ³ Rū yexguma pemaã nüxū tixuxgu ga yema ore, rü tama ítatüēācūma pemaã nüxū tixu. Rū tama chixexū pemaã taxüğüchaüācūma rü tama pexū tawomüxēēgüchaüācūma pemaã nüxū tixu ga yema ore. ⁴ Yerü Tupana nixí ga toxū unetacü rü toxū mucü na pemaã nüxū tixuxücèx ga norü ore i mexū i tüxū maxēxēxū. Rū yemacèx Tupana naxwèxexūācūma pemaã nüxū tixu ga yema ore. Rū tama duüxügüxūmare na tataāxēēgüxūcèx pemaã nüxū tixu, natürü nüxū tixu na Tupanaxū tataāxēēgüxūcèx. Rū nüma ya Tupana nixí i tüxū nacuáxū rü tüxū nadauxū rü nangugüāxū i ngēma nagu rüxīnūēxū. ⁵ Rū pema nüxū pecuèx rü taguma pepéxewa pexū ticuèüügü na toga pexīnūēxūcèx, rü taguma pexū tawomüxēēgü na ngīxū tayauxgüxūcèx ga perü dīeru. Rū Tupana nixí ya toxū daucü na taguma yemaācü na tanaxūxū. ⁶ Rū taguma naxcèx tadaugü na duüxügü toxū icuèüügüxūcèx, rü woo i pema rü bai i togü i duüxügü. ⁷ Rū woo Cristutama toxū namu na yaxögüxūārü āēxgacügü na tixīgüxū natürü tama ñoma wüxi ga āēxgacürüü pepewa tixīgü. Natürü meāmare pemaã itacuèx, ñoma wüxi i mamá i ngīxācügüna meā dèuxcürüü pemaã tixīgü. ⁸ Rū poraācü pexū tangechaü, rü yemacèx pemaã nüxū tixu ga Tupanaārü ore. Rū tama yemaxicatama pexna taxāxchaü ga yexguma. Natürü marü ítamemare ta ga pexcèx na tayuexū, yerü poraācü pexū tangechaügü. ⁹ Pa Chaueneēgüx, pema nüxū pecuèx ga ñuxācü poraācü na tapuracüexū na torü ònacèx tataxegüxūcèx. Rū ngunecü rü woo chütacü tapuracüe na taxúeaxūma wüxi ga guxchaxū tixīgüxūcèx ga yexguma petanüwa tayexmagügu rü pemaã nüxū tixuxgu ga Tupanaārü ore. ¹⁰ Pa Duüxügü i Tupanaāxū Yaxögüxū, pema nixí ga toxū pedaugüxū rü Tupana rü ta toxū nadau ga ñuxācü meā na tamaxēxū ga petanüwa, rü ñuxācü taxuūma ga chixexū na taxüxū ga yexguma. ¹¹ Rū pema nüxū pecuèx ta ga ñuxācü pexū na tanangúchaüxēēxū. Rū yexguma pengechaügügu, rü pexū tataāxēēgü ñoma wüxi i papá i naxācügüxū taāxēēgüxūrüü. ¹² Rū ñuxma na Tupanaārü pixīgüxū, rü pexū taxucüxēgü na meā naxcèx pemaxēxū. Rū nüma nixí i pexcèx nangemaxū na ngextá āēxgacü íyīxūwa pengugüxūcèx na ngema mexūwa pengēxmagüxūcèx. ¹³ Rū ngēmacèx guxüguma pexcèx Tupanana moxē taxā, yerü yexguma noxri nüxū pexīnūēgu ga yema norü ore ga pemaã nüxū tixuxū, rü meā penayauxgü, yerü nüxū pecuèxgü rü aixcūma Tupanaārü ore nixí rü tama duüxügüarü oremare nixí. Rū yema ore nixí ga naxüchicüüxū ga perü maxū ga yexguma peyaxögügu. ¹⁴ Pa Chaueneēgüx, nüxū tacuèx na ñuxācü ngúxū pingegüxū yerü petanüxūgütama pexchi naxaie rü chixri pemaã nachopetü. Natürü yemaācütama nüxū nangupetü ga Tupanaārü duüxügü ga Ngechuchu ya Cristuaxū yaxögüxū ga Yudéaanewa yexmagüxū. Yerü natanüxūgütama ga Yudíugü rü chixri namaã nachopetü. ¹⁵ Rū yema Yudíugü nixí ga tórü Cori ga Ngechuchuxū imèxgüxū, yexgumarüü ga norü oxigü rü nuxcūmaügüxū ga Tupanaārü orearü uruügüxū na nadèixūrüü. Rū yema Yudíugü nixí ga towe ingēxütanüxū. Rū Tupanamaã rü guxū i duüxügümaã narüxüwanügü. ¹⁶ Rū ngēxguma ngēma duüxügü i tama Yudíugü ixīgüxūmaã nüxū tixuxchaügu i Tupanaārü ore na nümagü rü ta nüxū nangēxmagüxūcèx i maxū, rü ngēma Yudíugü rü toxna nanachuxu. Rū ngēmaācü i ngēma Yudíugü rü poraācüxüchima chixexū naxügü. Rū ngēmacèx i ñuxma rü düxwa marü nüxna nangu i ngēma Tupanaārü poxcu i āücūmaxüchixū.

Pauru rü nüxū nangúchaü na wenaxārü natanüwa naxūxū ga yema yaxögüxū ga Techaróni-cawa

yexmagüxū

¹⁷ Pa Chaueneēgüx, yexguma pexna ítixīxguwena, rü woo tama pexütawa na tayexmagüechaxū, natürü guxüguma pegu tarüxīnūē, rü poraācü toxū nangúchaü na

pexütawa taxĩxũ na wenaxãrũ pexũ ítayadaugũxũcèx. ¹⁸ Rũ aixcũma ngema taxĩxchaũ. Rũ chomatama i muẽxpũxcũna rũ chanaxwèxe na ngema pexütawa taèx chaxũxũẽgaxũ natürũ ngoxo i Chataná rũ guxũguma toxũ nanaguxchaxẽẽ na tama ngema taxĩxũcèx. ¹⁹ Natürũ pexũ ítayadaugũchaũãma erũ ngẽxguma wenaxãrũ núma naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu rũ ¿tècũcèx tá nixĩ i Tupanapéxewa tataãẽgũxũ i tomax? Rũ aixcũma pewa tá nixĩ i ítananguxẽẽxũ na tomaã nataãẽxũ ya Tupana. Rũ pema tá nixĩ i torũ taãẽ pixĩgũxũ. Rũ pegagu tá nixĩ i aixcũma togũmaãtama tataãẽgũxũ i napéxewa. ²⁰ Rũ ngẽmaãcü pegagu nixĩ i togũmaãtama tataãẽgũxũ, rũ pema nixĩ i torũ taãẽ pixĩgũxũ.

3

¹ Rũ yema na taxuacũma ñuxãcü wenaxãrũ petanũwa na chaxũxũ, rũ düxwa nagu charũxĩnũ na Atenagutama na charũxãũxũ. ²⁻³ Rũ pexütawa chanamu ga taeneẽ ga Timutéu na pexũ íyadauxũcèx. Erũ núma nixĩ i Tupanaãrũ puracũtanũxũ i wũxigu namaã tapuracũexũ na tanaxunagũxũcèx i ngẽma ore i mexũ i Cristuchiga. Rũ ngema petanũwa chanamu na pexũ nangũxẽẽxũcèx na yexeraãcü peyaxõgũxũcèx rũ aixcũma petaãẽgũxũcèx rũ ngẽmaãcü taguma texé i petanũwa nüxũ rüxoxũcèx ega tacü rũ guxchaxũ pexũ ngẽxmagu. Erũ pematama marũ nüxũ pecuèx na guxãma i yixema na yaxõgũxũ rũ ngũxũ tá tingegũ. ⁴ Rũ yexguma petanũwa tayexmagũgu rũ marũ pemaã nüxũ tixu na ngũxũ tá pexũ üpetũxũ. Rũ pema marũ nüxũ pecuèx na aixcũma yemaãcü pexũ nangupetũxũ. ⁵ Rũ yemacèx ga yexguma marũ tama namaã chaporagu ga yema tama paxa pechigaxũ na chacuáxũ, rũ yemacèx düxwa Timutéuxũ yéma petanũwa chamu na pexna yaxãxũcèx ngoxi meã ípeyaxõgũama i Tupanaãrũ ore. Yerũ chaxoegaãẽ rũ bexmana ngoxo i Chataná rũ chixexũgu pexũ nayixẽẽ, rũ chi ngẽmaãcü yixĩgu, rũ natüçèxmamare chi nixĩ ga pemaã nüxũ tixuxũ ga Tupanaãrũ ore. ⁶ Natürũ ñuxma na ínanguxũ i Timutéu na petanũwa ne naxũxũ, rũ mexũ i ore i pechiga ngema ne nange. Rũ tomaã nüxũ nixu na ñuxãcü meã peyaxõgũxũ, rũ ñuxãcü guxãma meã pegü pengechaũgũxũ. Rũ tomaã nüxũ nixu ta na ñuxãcü guxũguma toxũ pengechaũgũãcũma togu perũxĩnũẽxũ, rũ ñuxãcü poraãcü wena toxũ pedaugũchaũxũ rũ ngexgumarũxũ ta i toma rũ toxũ nangũchaũ na wena pexũ tadaugũchaũxũ. ⁷ Rũ ngẽmacèx, Pa Chaueneẽgũx, rũ woo guxchaxũ toxũ na ngẽxmaxũ rũ ngũxũ na tingegũxũ, rũ poraãcü toxũ nataãẽxẽẽ i ngẽma pexũ na tacuáchigaxũ na meã ípemaxẽxũ rũ meã peyaxõgũamaxũ. ⁸ Rũ ñuxma na nüxũ tacuáchigaxũ na aixcũma meã tórũ Coriaxũ peyaxõgũamaxũ, rũ poraãcü tataãẽgũ. ⁹ ¿Rũ ñuxãcü tá Tupanana moxẽ taxã naxcèx i ngẽma taãẽ i taxũ i toxna pexãxũ? Erũ aixcũma pegagu nixĩ i toxũ nangẽxmaxũ i wũxi i taãẽ i taxũ i napéxewa. ¹⁰ Rũ ngunecü rũ chütacü rũ tayumũxẽgũ, rũ Tupanana naxcèx tacagü na petanũwa toxũ nawoeguxẽẽxũcèx na wena pexũ tadaugũxũcèx rũ pexũ tarüngũxẽẽgũxũcèx na yexeraãcü nüxũ peyaxõgũxũcèx. ¹¹ Rũ poraãcü tanaxwèxegü na Tanatü ya Tupana rũ tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu toxũ natauxchaxẽẽxũ na wena petanũwa ítayadaugũxũcèx. ¹² Rũ tanaxwèxegü na tórũ Cori ya Ngechuchu pexũ rüngũxẽẽxũ na yexeraãcü pegü pengechaũgũxũcèx rũ guxũ i duũxũgũxũ na pengechaũgũxũcèx, ngẽxgumarũũ i toma rũ poraãcü pexũ na tangechaũgũxũrũũ. ¹³ Rũ tanaxwèxegü na tórũ Cori ya Ngechuchu pexũ rüngũxẽẽxũ na peãewa rũ aixcũma meã peyaxõgũxũcèx rũ norü duũxũgü i aixcũma mexũgü na pixĩgũxũcèx rũ na nataxuxũcèx i perü pecadugü i napéxewa ya Tanatü ya Tupana i ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu namaã i guxũma i norü duũxũgü. Rũ tanaxwèxe na ngẽmaãcü yĩxũ.

4

Maxũ i Tupanaxũ taãẽxẽxũchiga

¹ Rũ ñuxma Pa Chaueneẽgũx, rũ tórũ Cori ya Ngechuchuégagu pexũ tacèxũ rũ pexũ tamu na guxũguma Tupanacèx meã pemaxẽxũ yema pexũ tangúexẽxũrũũ rũ ñuxma marũ penaxũxũrũũ. ² Pema rũ marũ nüxũ pecuèx ga yema torũ ucuxẽgũ ga tórũ Cori ya Ngechuchu toxũ muxũ na pexũ tangúexẽxũcèx. ³ Rũ Tupana nanaxwèxe na aixcũma namexũ i perũ maxũ rũ naxcècatama na pemaxẽxũ. Rũ tama name i chixri pemaxẽ i napéxewa rũ to i ngexũgũmaã pengẽãẽgũmare. ⁴ Rũ wũxichigũ tanaxwèxe na aixcũma tümamèxũ tangechaũxũ, rũ ngĩmaãĩcatama na tamaxũxũ. ⁵ Rũ tama name i ngĩxũ na pecuáxchaũmarexũcèx ngĩmaã pexãmèx i wũxi i nge erũ ngẽmaãcü namaxẽ i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãxũ yaxõgũxũ. ⁶ Rũ tama name i texé ngĩmaã tamaxũ i naxmèx ya tümãeneẽ. Erũ yexgumarũũ ga marũ pemaã nüxũ tixuxũrũũ, rũ Tupana tá poraãcü tũxũ napoxcu ya guxãma ya yixema ngẽmaãcü maxẽxẽ. ⁷ Erũ Tupana tũxũ nade na meã imaxẽxũcèx rũ tama chixexũ ixũgũxũcèx. ⁸ Rũ ngẽmacèx ega texé tama naga ñnũgu i ñãã nguxẽtaegũ, rũ pemaã nüxũ chixu rũ tama wũxi i duũxũga nixĩ i ngẽma nüxũ taxoxũ, natürũ Tupanagatama nixĩ i nüxũ taxoxũ. Rũ guma nixĩ ga pexna namucũ ga Naãe i Üünexũ. ⁹ Rũ ngẽma na pegũ pengechaũgũxũchiga, rũ taxucèxma pexcèx chanaxũmatũ i poperawa. Yerũ Tupanatama marũ pexũ nangúexẽẽ i ngẽma na ñuxãcü aixcũma pegũ pengechaũgũxũ. ¹⁰ Rũ aixcũma nixĩ i guxũguma meã nüxũ pengechaũgũxũ i guxũma i taeneẽgũ i Machedóniããnewa ngẽxmagũxũ. Natürũ, Pa Toeneẽgũx, pexũ tacèxũgũ na yexeraãcü meã nüxũ pengechaũgũxũcèx. ¹¹ ¡Rũ meã pegũ pengechaũgũ, rũ pexrũtama maxũgu perũxĩnũe, rũ tama i togũarũ maxũgu! ¡Rũ pematama naxcèx pepuracũe i perũ ngẽmaxũgũ yema marũ pemaã nüxũ tixuxũrũũ! ¹² Rũ ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu, rũ ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ rũ tá pexũ nangechaũgũ, rũ taxuũtãma pexũ nataxu.

Ñuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataegugu ya tórũ Cori

¹³ Pa Chaueneẽgũx, rũ ñuxma rũ tá pexũ nüxũ chacuèxẽẽ i ngexta tá naxĩxũ i ngema yaxõgũxũ i yuexũ na ngemaãcü tama pengechaũgũxũcèx naxrũxũ i ngema tama nüxũ cuèxgũxũ na wena tá namaxẽxũ i ngema yuexũ. ¹⁴ Erũ yixema na yaxõgũxũ na nayuxũ rũ wena namaxũxũ ga Ngechuchu, rũ ngẽxgumarũũ ta tayaxõgũ na Tupana tá ñnadagũxẽxũ i guxũma i ngẽma Ngechuchuaxũ yaxõgũãcüma yuexũ. ¹⁵ Rũ ngẽmacèx pemaã nüxũ tixu i ngẽma ore ga tórũ Cori ya Ngechuchu namaã nguxẽtaexũ. Rũ ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu rũ yixema na imaxẽxũ i ñoma i naãnewa rũ tãũtãma yixira napéxe taxĩ i ngẽma yuexũ. ¹⁶ Erũ nũmatama ya Cori ya Ngechuchu rũ daxũwa tá ñnarũxĩ, rũ tá nangẽxma i wũxi i naga i taxũ i daxũwa ñaxũxũ i tũxũ muxũ, rũ tá nüxũ taxĩnũe i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũarũ ãẽxgacũ i tagaãcü daxũwa icagũxũ, rũ tá yacuegũxũ ya Tupanaãrũ corneta. Rũ ngẽxguma i ngẽma yuexũ i Cristuaxũ yaxõgũxũ rũ tá ñnarũdagũ. ¹⁷ Rũ ngẽmawena i yixema na imaxẽxũ rũ Tupana tá wũxigu caixanexũgu tũxũ nigagũ namaã i ngẽma duũxũgũ i yuwa írũdagũxũ. Rũ ngẽmaãcü tá daxũgu tórũ Cori ya Ngechuchuxũ tayangaugũ na guxũgutãma naxũtawa ñngẽxmagũxũcèx. ¹⁸ Rũ ngẽmacèx chanaxwèxe i ñãã oremaã pegũ petaãẽxẽgũ.

5

¹ Natürũ, Pa Chaueneẽgũx, rũ ngẽma norũ ngunexũ rũ taunecũ i tá nagu nangupetũxũ i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ, rũ taxucèxma pexcèx chanaxũmatũ i ngẽmachiga. ² Erũ pematama meã nüxũ pecuèx rũ ngẽma ngunexũ i taxúema nagu ñnanguxẽxũgu tá nixĩ i ñnanguxũ ya tórũ Cori ya Ngechuchu. Rũ ñoma wũxi i ngĩtèxãxũ i ngürũãchi chũtacũ ñnguxũrũũ tá nixĩ. ³ Rũ ngẽxguma duũxũgũ nagu írũxĩnũeegu na guxũma na

mexũ rü taxuũma na nüxũ üpetüxũ, rü ngẽma ngunexũgũgu rü tá ngürüãchi nagux i guxũma. Rü ñoma wüxi i ngecü i ãxãcücü rü ngürüãchi ngĩxãcümaã nguxnecacürüũ tá nixĩ na taxúema naxchaxwa ñaxũ i ngẽma. ⁴ Natürü pemax, Pa Chaueneëgũx, rü marü meãma nüxũ pecuèx i Cristuarü nguchiga. Rü ngẽmacèx taxucèxma ngürüãchi pexũ ñayabaixgũ ya Cori ya Ngechuchu ñoma wüxi i ngĩtèxáxũ tüxũ ñbaixgũxürüũ. ⁵ Erü guxãma i pema rü Tupanaãrũ duũxũgũ pixĩgũ, rü ngẽmacèx ngóonexũwa pengẽxmagü rü meãma nüxũ pecuèx na ñuxãcü meã pemaxèxũ. Rü yixema rü tama Chatanaãrũ duũxũgũ tixĩgũ, rü ngẽmacèx tama ãnaxũwa tangẽxmagü rü tama tanaxü i ngẽma chixexũ i ãnaxũwa üxũ. ⁶ Rü ngẽmacèx tama name i taechita tamaxẽmare naxrüũ i ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ. Rü name nixĩ i taxuãëgũ, rü meã taãëgu tarüxĩnũë. ⁷ Erü ngẽma duũxũgũ i naëchitamare maxèxũ rü ñoma duũxũgũ i chütacü peexürüũ nixĩgũ. Rü ngẽma duũxũgũ i axegũxũ rü chütacü nixĩ i nügü nangãxèxèxũ. ⁸ Natürü i yixema rü ngóonexũwa tangẽxmagü, rü ngẽmacèx tanaxwèxe i guxũguma taxuãëgũ. Rü name nixĩ i aixcüma meã Tupanaãxũ tayaxõgũ, rü yigü tangechaũgũ, rü meã ítananguxèë na Tupana tüxna naxãxüçèx i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü imaxëgu, rü ngẽmaãcü tá yigü ítapoxũ i ngẽxguma Chataná chixexũgu tüxũ yixèëchaũgu. ⁹ Erü Tupana rü tama tüxũ nade na tüxũ napoxcuexüçèx, natürü tüxũ nade na tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu nayauxgũxüçèx i maxũ i taguma gúxũ. ¹⁰ Rü Ngechuchu ya Cristu rü taxcèx nayu na wüxigu namaã imaxèxüçèx i daxũguxũ i naãnewa. Rü nüetama ega woo marü iyuyane ínanguxgu rü éxna imaxëyane ínanguxgu, erü daxũguxũ i naãnewa rü wüxiwa tá namaã tamaxè. ¹¹ Rü ngẽmacèx, Pa Chaueneëgũx, rü name nixĩ i wüxichigü pegü petaãxèxègũ rü pegü peporaexèë i perü õwa ngẽxgumarüũ i ñuxma na marü ípenaxũgũxũ.

Pauru rü nayaxucuxègũ ga yema yaxõgũxũ

¹² Pa Chaueneëgũx, pexũ tacèxũgũ na nüxũ pengechaũgũxüçèx i ngẽma taeneëgũ i petanüwa puracüexũ rü pemaã icuèxgũxũ rü pexũ ngúexèëxũ i Cori ya Ngechuchuarü ore. ¹³ Rü name nixĩ i namaã petaãëgũ rü aixcüma meã nüxũ pengechaũgũ i ngẽma taeneëgũ, erü nümagü nixĩ i pexũ nangũxèëgũxũ. Rü name nixĩ i pegü pengechaũgũãcüma pemaxè. ¹⁴ Rü pemaã nüxũ tixu ta na penaxucuxègũxũ i ngẽma duũxũgũ i oexũ i tama pura-cüechaũxũ. ¡Rü nüxũ penangúchaũxèëgũ i ngẽma duũxũgũ i marü nüxũ rüxoechaũxũ na yaxõgũãxũ! ¡Rü nüxũ perüngũxèëgũ i ngẽma duũxũgũ i turaexũ i norü õwa! ¡Rü name nixĩ i yaxna namaã pexĩnüë i guxũma i ngẽma taeneëgũ! ¹⁵ Rü ngẽxguma texé chixexũ pemaã üxgu, rü tama name i chixexũmaã penataeguxèë. ¡Natürü name nixĩ i naxcèx pedau na guxũguma mexũ pexũgũxũ i pegütanüwa rü ngema togütanüwa rü ta! ¹⁶ Rü name nixĩ i guxũguma petaãëgũ. ¹⁷ ¡Rü guxũguma peyumüxègũ! ¹⁸ ¡Rü woo ñacü pexũ ngupetügu, rü Tupanana moxè pexãgũ! Erü ngẽmaãcü nanaxwèxe ya Tupana na pemaxèxũ i pema i Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgũ na pixĩgũxũ. ¹⁹ Rü tama name i nüxũ pexoe i Tupanaãë i Üünexũ. ²⁰ Rü tama name i nüxũ pexoe i Tupanaãrũ ore ega texéwa pemaã yadeaxgu ya Tupana. ²¹ Natürü name nixĩ i meãma penangugü i guxũma i oregü na nüxũ pecuáxüçèx rü ngoxi aixcüma yĩxũ i ngẽma ore rü éxna tama. ¡Rü ngẽma ore i aixcüma mexũxĩcatama pixõgũ! ²² ¡Rü nüxna pixĩgachi i nagúxũraũxũ i chixexũgũ! ²³ Rü chanaxwèxe i nümatama ya Tupana ya tüxũ taãxèëcü pexũ imexèë na aixcüma napéxewa pimexüçèx. Rü chanaxwèxe i guxũwama pexna nadau i peãëwa rü pexenewa na nataxuxüçèx i ñacü i perü chixexũ i ngẽxguma wenaxãrũ núma naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ²⁴ Rü nüma ya Tupana ya pexũ decü rü nixaixcüma na yanguxèëãxũ i guxũma i ngẽma tamaã inaxunetaxũ.

Pauru rü wenaxãrũ yema duũxũgũxũ narümoxẽ rü naxcèx ínaca na Cori ya Ngechuchu ya Cristu meã nüxũ rüngũxẽxũ ga

yema yaxõgũxũ

²⁵ Pa Chaueneëgũx, ¡Toxcèx peyumüxëgü! ²⁶ Rü chanaxwèxe i chauégagu nüxũ perümoxëgü i guxũma i taeneëgü. ²⁷ Rü Cori ya Ngechuchuégagu pexũ chamu na guxũ i taeneëgüpéxewa na nüxũ pedaumatüxũ i ñãã popera i pexcèx ngema chamuxũ. ²⁸ Rü chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngũxẽẽ i guxãma i pemax.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NORÜ TAXRE GA POPERA GA TECHARÓNICAWA YEXMAGÜXÜ GA YAXÖGÜXÜTANÜWA NAMUXÜ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü ga Techarónicawa yexmagüxü

¹ Pa Techarónicawa Ngëxmagüxü i Toeneëgü i Yaxögüxü i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü Duüxügü Ixögüxü, choma i Pauru rü taeneë i Chiribánu rü Timutéu nixi i pexcèx tanaxümatüxü i ñaã popera. ²Rü tanaxwèxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

Ngëma chixexü ügüxü rü Tupana tá nanapoxcue i ngëxguma wenaxärü núma naxüxgu ya Cristu

³ Pa Toeneëgüx, rü guxüguma pexcèx Tupanana moxë taxã, erü name nixi na ngëmaäcü tanaxüxü. Erü guxüguma yexeraäcü peyaxögüetanü rü yexeraäcü pegü pingechaügüetanü. ⁴Rü ngëmacèx tomatama taãëäcüma pechigaxü tixu natanüwachigü i ngëma duüxügü i Tupanaãxü yaxögüxü. Rü namaã nüxü tixu na ñuxäcü meã peyaxögüxü, rü ñuxäcü namaã peporaexü i guxüma i ngëma guxchaxügü rü ngúxügü i pexü ngupetüxü. ⁵ Rü ngëma guxchaxügü i pexü ngupetüxüwa nüxü tacuèx na aixcümacü yixü ya Tupana, erü pexü nangugü na aixcüma pimexü na pichocuxücèx i ngextá núma äëxgacü íyixüwa. Rü ngëma na pichocuxücèx nixi i ngúxü pingegüxü i ñuxmax. ⁶ Rü aixcüma name nixi na Tupana napoxcuexü i ngëma duüxügü i ngúxü pexü ingegüxëëxü. ⁷ Natürü i pema i ñuxma ngúxü ingegüxe rü name nixi i wüxigu tomaã pexü inarüngüëxëë ya Tupana. Rü ngëma rü tá nanaxü ya Tupana i ngëxguma üxüemagu daxüwa ne naxüxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu wüxigu namaã i norü orearü ngeruügü i poraexü. ⁸ Rü aixcüma núma tá naxü i núma ya tórü Cori ya Ngechuchu na napoxcueäxücèx i ngëma duüxügü i tama Tupanaxü cuáxchaügüxü rü tama naga ñnüëxü i ngëma ore i mexü i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga. ⁹ Rü ngëma duüxügü rü wüxi i poxcu i taguma gúxügu tá napoxcue erü tórü Cori ya Ngechuchuarü yaxüwa tá nawogü. Rü ngëma rü tagutáma nüxü nadaugü na ñuxäcü namexëchixü rü naporaxü ya tórü Cori ya Ngechuchu. ¹⁰ Rü ngëmaäcü tá ngëma duüxügümaã nangupetü i ngëxguma tórü Cori ya Ngechuchu núma üxgu. Rü núma tá nangu na nórü duüxügü nüxü icuèxüügüxücèx, rü tá nabaixächiaëgü rü nataãëgü erü tá nüxü nadaugü na ñuxäcü namexëchixü i nümax. Rü pema rü tá ta wüxigu namaã pengëxmagü, yerü peyaxögü ga yema Tupanaärü ore ga pemaã nüxü tixuxü. ¹¹ Rü ngëmacèx guxüguma pexcèx tayumüxëgü. Rü Tupanana taca na núma pexü nadauxü na aixcüma mexü i norü duüxügü pixögüxü i ñuxma na pexü nadexü. Rü ngëxgumarüü ta nüxna taca na nümatama norü poramaã yanguxëëäxücèx i guxüma i ngëma mexü i peãwa nagu perüxñüëxü rü guxüma i ngëma puracügü i mexü i perü ôgagu pexüxü. ¹² Rü ngëxguma Tupana ngëmaäcü pexü rüngüxëëgu, rü perü maxü i mexügagu rü guxüma i duüxügü tá nüxü nicuèxüügü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü nümatama ya tórü Cori rü tá pemaã nataãë erü núma rü wüxigu Tanatü ya Tupanamaã pexü nangechaügü.

2

Pauru rü nanangoxëë i ñuxäcü tá na yixü i ngëxguma ínanguxgu ya Cori ya Ngechuchu

¹⁻² Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü pemaã nüxü chixuxcháü i nachiga na ñuxäcü tá na yixü i ngëxguma tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu wena núma üxgu rü tüxü nangutaquéxëëgügu na wüxiwa namaã ingëxmagüxücèx. Rü pemaã nüxü tixu na

tama ngürüächi togumare perüxĩnüëxũ rü paxa peyaxögüxũ i ƭacü rü ore i tama toma pemaã nüxũ tixuxũ. Erü tama tanaxwèxe na pebaixächiaëgüxũ ega texé pemaã idoraegu rü pemaã nüxũ ixuxgu na marü ínanguxũ ya tórü Cori ya Ngechuchu. Rü ngëxguma texé pemaã nüxũ ixuxgu na nagu taxãnegüxũ na Cristu rü marü ínanguxũ, rü tama name i tümaga pexĩnüë. Rü woo pemaã nüxũ tixugügügu na tanayauxgüxũ i wüxi i torü popera i nüxũ ixuxũ na marü ínanguxũ ya tórü Cori ya Ngechuchu, ƭrü täütáma tüxũ peyaxögü! ³ ;Rü täütáma naga pexĩnüë i ngëma duïxügü i ngëmaäcü pexũ womüxëëgüchaũxũ! Erü naxüpa na Ngechuchu núma üxũ rü tá ínangu i ngëma yatü i Tupanaärü uwanü ixixũ, rü tá nananuëxëë i muxüma i duïxügü i yaxögüchiréxũ. Natürü ngëma yatü rü Tupana marü namaã nanaxuegu rü tá napoxcu. ⁴ Rü ngëma Tupanaärü uwanü rü tá Tupanamaã rü guxüma i ngëma Tupanaärü ixixümaã narüxuwani. Rü tá naxchi naxai i guxüma i ƭacü i mexü i duïxügü Tupanaxũ namaã icuëxüügüxũ. Rü Tupanaärü tupauca ya taxünewa tá nayarüto ñoma Tupana yïixürüü. Rü tá nügü nixu na Tupana yïixü. ⁵ ;Tama éxna nüxna pecuëxächie ga yexguma petanüwa chayexmagu rü marü meãma pemaã nüxũ chixu nachiga ga yema? ⁶ Rü pema marü nüxũ pecuëx na tüxcüü yïixü i tauta núma naxüxü i ngëma Tupanaärü uwanü. Tauta núma naxü, erü tauta nawa nangu i ngema ngunexü i nagu nua naxüxü. ⁷ Rü ngëma chixexü i Tupanaärü uwanü üxü, rü marü cúacü inaxügü. Natürü nümatama i Tupanaärü uwanü rü täütáma nangox ñuxmatáta ngëma norü chogüruü nüxũ ingé. ⁸ Rü ngëxguma tá nixí i ínanguxũ i ngëma Tupanaärü uwanü. Natürü núma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü wüxi i “cue” ñaxümaã tá nayamèx. Rü ngëxguma ínanguxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ngëma norü yaxracüüxümaã tá inayanaxoxëë i ngëma norü uwanü. ⁹ Rü ngëma Tupanamaã rüxuwaniáxü, rü ngëxguma ínanguxgu rü tá nüxü nangëxma i Chatanáärü pora rü ngëmacèx tá naporaxüchi. Rü tá nanaxü i nagúxüraũxü i cuëxruügü i Chatanáärü poramaã naxüxü i namaã duïxügüxũ nawomüxëëxü. ¹⁰ Rü nagúxüraũxü i chixexü tá naxü na nawomüxëëaxücèx i ngëma duïxügü i Tupana tá poxcuexü. Rü ngëmaäcü tá nüxü naxüpetü i ngëma duïxügü, yerü tama nanayauxgüchaũ rü tama nüxü nangechaũ i ngëma Tupanaärü ore i aixcüma ixixü i tüxü maxëxëëxü. ¹¹ Rü ngëmacèx ya Tupana rü nanangexrü i ngëma duïxügü na poraäcü ínatüexücèx rü yaxögüãxücèx i ngëma ore i doramare ixixü. ¹² Rü ngëmacèx düxwa Tupana tá namaã nanaxuegu na napoxcuexü i guxüma i ngema duïxügü i tama yaxögüchaũxü i norü ore rü namaã taãëgüxü i ngëma chixexü na naxügüxü.

Tupana tüxü nade na tüxü nangëxmaxücèx i maxü i taguma gúxü

¹³ Natürü, Pa Chaueneëgüx i Tórü Cori ya Ngechuchu Pexü Ngechaügüxex, rü guxügüma Tupanana moxë pexcèx taxã yerü núma ga Tupana rü noxritama naãne ixügügumama pexü nade na pexira penayauxgüxücèx i maxü i taguma gúxü ga yexguma pexü nangüxëëgu ga Naãë i pexü üünexëëxü rü peyaxögügu ga yema ore i aixcüma ixixü. ¹⁴ Rü yemacèx Tupana pexcèx naca ga yexguma pemaã nüxũ tixuxgu ga norü ore i mexü i tüxü maxëxëëxü. Erü núma nanaxwèxe na pexü nangëxmaxücèx i pechica i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxütawa i ngextá ínamexëchixüwa. ¹⁵ Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgüx, rü chanaxwèxe i meã peyaxögüama rü tama nüxü ipeyarüngümaë ga yema ore ga tomatama pexü tangüexëëxü rü yema ore ga poperagu pexcèx taxümatüxü. ¹⁶⁻¹⁷ Rü chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü Tanatü ya Tupana pexü nataëxëëgü rü pexü narüngüxëë na guxügüma mexü i oremaã pidexagüxücèx rü mexü pexügüxücèx. Rü yima Tanatü ya Tupana nixí ya tamaã namecümaäcüma tüxü ngechaücü rü guxügüma tüxü taãëxëëcü rü tamaã ixunetacü na wüxi i ngunexü tá naxütawa ingëxmagüxü.

3

Pauru naxcèx ínaca na naxcèx nayumüxëgüxü

¹ Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü chanaxwèxe na toxcèx peyumüxëgüxü na paxa guxüwama nanguxücèx i tórü Cori ya Ngechucharü ore i mexü, rü duïxügü norü ngúchaümaã na nayauxgüxücèx ga yema pema na penayauxgüxürüü. ² ;Rü toxcèx peyumüxëgü ta na tama ñacü rü chixexü tomaã naxügüxücèx i ngëma duïxügü i chixexügü! Erü tama guxüma i duïxügü nayaxögü. ³ Natürü tórü Cori ya Ngechuchu rü aixcüma nayanguxëë i ngëma tamaã inaxunetaxü. Rü nüma tá pexü naporaexëë rü pexna nadau na tama chixexügu peyixücèx. ⁴ Rü tórü Cori ya Ngechuchu toxü nüxü nacüxëë na aixcüma penaxüxü i ngëma pexü tamuxü rü tagutáma nüxü perüxoexü na ngëmaäcü penaxüxü. ⁵ Rü tanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu pexü narüngüxëë na aixcüma pegü pengechaügüxücèx, ngëma Tupana tüxü ngechaüxürüü. Rü naxcèx ítaca na pexü naporaexëëxücèx na Cristurüü namaã peporaexücèx i ngëma ngúxügü i ngëxguma pexcèx ínanguxgu.

Name nixí na ipuracüexü i wüxichigü

⁶ Pa Chaueneëgüx, tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pexü tamu na tama namaã pixãmücügüxücèx i ñacü i taeneë i tama puracüchaüxü rü tama ngëma pexü tangüxëëäcüma maxüxü. ⁷ Erü pema rü marü nüxü pecüx na ñuxäcü tá pemaxëxü na toxrüü penaxüxücèx. Yerü toma ga yexguma petanüwa tayexmagügu rü torü õnacèx tapuracüe, rü tama yexma tarüchomare. ⁸ Rü toma rü taguma texéarü õna ngetanüäcüma tangõx. Natürü ngunecü rü chütacü rü torü õnacèx tapuracüe na tama wüxi ga guxchaxü pexü tixügüxücèx. ⁹ Rü wochiréx Tupanapéxewa rü name nixí ga perü ngüxëëcèx na itaçaxü, natürü tama yemaäcü tanaxü. Rü torü õnacèx tapuracüe yerü pexü nüxü tadauxëëchaü na ñuxäcü meã imaxüxü. ¹⁰ Yerü yexguma petanüwa tayexmagügu, rü pemaã nüxü tixu rü yixema tama puracüchaüxë, rü noxtacüma ngexrüma nixí na tachibüxü. ¹¹ Rü pexcèx tanaxümatü i ngëmachiga, erü marü nüxü taxinüë na petanüwa nangëxmaxü i ñuxre i duïxügü i oexü rü tama puracüechaüxü rü toguechigagumare rüxñüëxü. ¹² Rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu tanamu na meãmare ínapuracüexücèx i ngëma duïxügü na nümatama norü õnacèx nataxegüxücèx. ¹³ Pa Chaueneëgüx, ;tama nüxü perüchau na mexü pexüexü! ¹⁴ Rü ngëxguma texé tama naga ñnügu i ñña ore i poperawa pemaã nüxü tixuxü ;rü marü tüxü pecüx na texé tíxü! Rü tama name i tümamaã pexãmücü na taxänexücèx i tümax. ¹⁵ ;Natürü täütáma namaã perüxuwanü! Rü name nixí i ñoma peeneëxü pexucüxëxüäcüma meã tüxü pexucüxëmare.

Pauru rü naxcèx ínaca na Cori ya Ngechuchu nüxü rüngüxëëxü ga yema yaxögüxü

¹⁶ Rü chanaxwèxe i nümatama ya tórü Cori ya taãëarü yora pexü narüngüxëë na guxüguma i guxüwama petaãëgüxücèx. Rü chanaxwèxe na nüma rü petanüwa na nangëxmaxü i guxäma i pemax. ¹⁷ Choma i Pauru rü choxméxmaãtama pexcèx chanaxümatü i ñña chorü moxë. Rü ngëmaäcü nixí i chaugü nagu chawüégaxü i guxüma i chorü popera. Rü ngëmaäcü nixí i chanaxümatüxü. ¹⁸ ;Rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü pexna naxãã i ngema norü ngechaxü i guxäma i pemax!

Rü nuãma pexna,
Pauru

NÜXĨRAÛXÛ GA POPERA GA TIMUTÉUCA_X NAXÜMATÛXÛ GA PAURU

TimutéuxÛ narümoxë ga Pauru

¹⁻² Pa Timutéux, choma i Pauru nixĩ i cuxcèx chanaxümatüxÛ i ñãã popera. Rü choxÛ nixĩ ga yamuxÛ ga Ngechuchu ya Cristu na norü puracü chaxüxcèx, yerü yemaäcü nanaxwèxe ga Tupana ya tüxÛ maxëëëcü rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya íngaxëëgücü. Rü cuma Pa Timutéux, rü chaune quixĩ i Tupanaärü orewa yerü chauxütawa nixĩ ga cunayaxuxÛ ga Tupanaärü ore ga noxrix. Rü chanaxwèxe ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü cuxna nanaxã i norü ngechaxÛ rü norü mecüma rü norü taãë.

TimutéuxÛ naxucuxë ga Pauru nachiga ga yema nguxëëtaegü ga tama aixcüma ixixÛ

³ Yexguma cuxna ichaxüächigu na Machedóniãñewa na chaxüxcèx rü cumaã nüxÛ chixu na Epéchiuarü ñanegu na curüxáxÛ na ícuyachaxächigüxëëxÛcèx i ngema duüxügü i doramaãmare ngéma nguxëëtaegüxÛ. ⁴ Rü chanaxwèxe i ngéma duüxügümaã nüxÛ quixu na nüxÛ naxoexÛcèx na namaã nangúexëëãxÛ i ngéma nacümagü ga nuxcümaügüxÛ ga duüxügü nagu íxÛ. Erü guxüma i ngéma oregü rü doramare nixĩ, rü ngëmagagu düxwa nügümaã nanuë i duüxügü. Rü ngéma oregü rü tama aixcüma nüxÛ narüngüxëë i duüxügü na meã TupanaãxÛ yaxögüãxÛcèx. ⁵ Natürü Tupana nanaxwèxe i tórü maxünewa na ingearü pecaduãxgüxÛ, rü na mexügu rüxñüëxÛ, rü aixcüma meã na yaxögüxÛ. Rü nüma tüxÛ namu na ngémaäcü imaxëãcüma yigü na ingechaügüxÛ. ⁶ Natürü ñuxre i duüxügü rü marü nüxna nixígachi i Tupanaärü ore na nawe naxixÛcèx i ngéma ore i taxuwama mexü i nuëwa nagagümarexÛ. ⁷ Erü nümagü tüxÛ nangúexëëchaü i ngéma mugü ga Moíché tüxna äxÛ, natürü tama nüxÛ nacüxgü i tacüchiga na yixÛ i ngéma tamaã nüxÛ yaxugüexÛ rü tüxÛ nangúexëëxÛ woo nüma nagu naxñüëgu rü meãma nüxÛ nacüxgü. ⁸ Rü nüxÛ tacüx rü ngéma mugü ga Moíché tüxna äxÛ rü tüxÛ name ega Tupana naxwèxexÛäcüma naga ixñüëgu. ⁹⁻¹⁰ Natürü nüxÛ tacüxgü rü guxüma i ngema mugü rü duüxügü i chixexÛ ügüxcèx nixĩ. Rü ngéma nixĩ i ngéma duüxügü i tama irüxñüëchaüxÛ, rü ngéma tama norü ãëxgacüga ññüëxÛ, rü ngéma chixexÛ ügüxÛ, rü ngéma pecaduãxgüxÛ, rü ngéma tama Tupanaga ññüëxÛ, rü ngéma nanatüxÛ rü naëxÛ imèxgüxÛ, rü guxüma i ngéma máëtagüxÛ, rü ngéma naxüñeärü ngúchaüwe rüxixÛ, rü ngéma yatügü rü ngexügü i naxrüü yatüxÛ rü ngexümaã ngëãëgüxÛ, rü ngéma duüxëgümaã taxegüxÛ, rü ngéma idoratëëxgüxÛ, rü ngéma ãëxgacügümaã idoragüxÛ, rü guxüma i ngéma naxügüxÛ i tacü rü chixexÛ i yatoxyepexÛ i ngema nguxëëtae i mexü. ¹¹ Rü ngéma nguxëëtae i mexü rü Tupanaärü orewa nangexma, rü ngemagu nixĩ i nüxÛ iyarüngauxÛ i ngema maxü i taguma gúxÛ. Rü ngemaarü uruxÛ nixĩ ya Tupana ya mecümaxüchicü i choxÛ namuxÛ.

Pauru rü Tupanana moxë naxã yerü nüxÛ nüxÛ nangechaü ga norü chixexügü

¹² Rü moxë nüxna chaxã ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Cori erü nüma choxÛ naporaxëë rü choxÛ nangugü na wüxi i mexü i norü duüxÛ chixixÛ. Rü ngëmacèx choxÛ naxuneta na nüxÛ chapuracüxÛ. ¹³ Ûpa ga choma rü chixri nachiga chidexa ga Cristu, rü naxchi chaxai ga yema duüxügü ga nüxÛ yaxögüxÛ. Rü nawe chingechigü rü namaã chixexÛ chixugü. Natürü woo yemaäcü na chamaxüxÛ, rü TupanaãxÛ changechaütümüxÛ yerü tama aixcüma nüxÛ chacuèx ga tacü na chaxüxÛ, yerü tauta

Cristuaxú chayaxõ. ¹⁴ Rü yemaãcü ga tórü Cori ya Ngechuchu rü poraãcüxüchima chomaã namecüma yerü choxü narüngüxë na nüxü chayaxõxücèx rü nagagu nüxü changechaüxücèx i guxüma i duüxügü. ¹⁵ Rü pemaã nüxü chixuxchaü i wüxi i ore i aixcümaxüchi ixixü i inaxwèxegüxü na guxãma nüxü cuáxü. Rü Ngechuchu ya Cristu rü ñoma ga naãnewa nangu na namaxëxëãxücèx i pecaduãxgüxü. Rü natanüwa rü choma nixi ga guxüärü yexera na chixexü chaxüxü. ¹⁶ Natürü Tupana choxü nüxü nangechaü ga yema chorü chixexü na chowa duüxügüxü nüxü nadauxëxücèx ga ñuxãcü nüma ga Ngechuchu ya Cristu yaxna chomaã na naxinüxü ga woo guxü ga pecaduãxgüxüärü yexera chixecü na chiixü. Rü ngëmaãcü wüxi i cuèxruü chixi naxcèx i guxüma i duüxügü na nümagü rü ta nüxü nangëxmaxücèx i maxü i taguma gúxü. ¹⁷ Rü ñuxma tanaxwèxe i guxügutãma nüxü ticuèxüügü rü tanataxëëgü ya yima nüxicatama Tupana ixicü. Rü woo tama nüxü tadaugü i ñuxma natürü guxüguma tórü Ñëxgacü nixi rü tagutãma nayu. Rü ngëmaãcü yii. ¹⁸⁻¹⁹ Pa Chaune, Pa Timutéux, ñaã nixi i chorü ore i cumaã nüxü chixuxü. Rü üpa ga yexguma Tupana yadexaxëëgu ga ñuxre ga taeneëgü, rü nüxü nixugügü na cuma rü tá mexü i Tupanaärü orearü uruü quiixü. Rü ñuxma chanaxwèxe i yemagü nüxü ixuxürüü meã cuyanguxëë i ngëma puracü i mexü i Tupana nawa cuxü muxü. Rü chanaxwèxe na aixcüma cuyaxõxü rü cuãëwa cumatama nüxü cucuáxü na aixcüma namexü i ngëma puracü i ícuxüxü. Ñuxre i duüxügü rü nüxü nacuèxgüchiréx i tacü nixi i mexü na naxügüãxü, natürü chixexüãma naxügü. Rü ngëmacèx düxwa nüxü narüxoe na Cristuaxü yaxõgüãxü. ²⁰ Rü yemaãcü nüxü naxüpetü ga Imenéü rü Areyáüdrü. Rü düxwa choma Chataná chanawogü ga yema taxre na Chataná ngúxü nüxü ingexëëgüxücèx na ngëmawa nüxü nacuèxgüxücèx na tama namexü na chixri Tupanachiga yadexagüxü.

2

Name nixi i guxüma i duüxügücèx tayumüxëgü

¹ Rü ñuxma rü tá pemaã nüxü chixu na ñuxãcü namexü na peyumüxëgüxü. Rü pexü chamu na guxüma i duüxügücèxira peyumüxëgüxü. ¡Rü Tupanana naxcèx peca na nüxü nangüxëëxücèx rü nüxü nüxü nangechaüxücèx i norü pecadugü! ¡Rü moxë nüxna pexã ya Tupana naxcèx i guxüma i norü ngüxëë i guxü i duüxügüna naxãxü! ² Rü ngëxgumarüü ta name nixi i naxcèx peyumüxë i guxüma i nachiüãnegüarü ãëxgacügü i tacügü rü guxüma i ngëmatüüwa ngëxmagüxü i ãëxgacügü na ngëmaãcü itaãëgüxücèx rü tüxü nangëxmaxücèx i wüxi i maxü i mexü i Tupanapëxewa rü guxü i duüxügüpëxewa. ³ Rü ngëma nixi i namaã nataãëxü ya yima Tupana ya tüxü maxëëëcü. ⁴ Erü nüma nanaxwèxe na guxãma tüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü rü guxãma nüxü cuáxü i ngëma ore i aixcüma ixixü. ⁵ Rü nüma ya Tupana rü wüxitama nixi. Rü ngëxgumarüü ta wüxitama nixi i taétüwa chogüxü na Tupanaxütawa tüxü nangugüxücèx. Rü nüma nixi ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ga duüxüxü ixicü. ⁶ Rü nüma ga Ngechuchu rü nügü inaxã rü nayu na guxü i duüxügüaxü naxütanüãxücèx na Tupanaxütawa nangugüxücèx. Rü yexguma Ngechuchu yuxgu nixi ga Tupana yanguxëëxü ga yema üpaacü duüxügümaã nüxü yaxuxü na ñuxãcü tá namaxëxëãxü. ⁷ Rü Tupana choxü naxuneta na norü orearü ngerüü chiixücèx. Rü choxü namu na chanangüxëëxücèx i ngëma duüxügü i tama Yudüfügü ixigüxü na nümagü rü ta yaxõgüãxücèx rü nüxü nacuèxgüxücèx i ngëma ore i aixcüma ixixü. Rü ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü aixcüma nixi, rü tama chidora. ⁸ Rü ñuxma chanaxwèxe i guxüwama nayumüxëgü i yatügü. Rü chanaxwèxe i ngearü pecaduãxãcüma naxugümëxë rü ngëmaãcü tama texëmaã nanuëãcüma rü

tama ʔacüchiga nügü nachoxǖgagǖäcüma nayumǖxëgü. ⁹ Rü chanaxwèxe i ngexǖgü rü meamare üxǖ i naxchirugu nicuxgü, rü meamare nügü namexë̄yaegü, rü tama poraäcü nügü nangèxǟegü uirumaã rü meruxǖgümaã rü naxchiru i tatanǖxǖmaã. ¹⁰ Natürü narümemaë nixĩ i meãmare Tupanacèx namaxë, rü mexǖ i puracü naxǖgü, erü ngëmaäcü nanaxwèxegü na namaxëxǖ i ngëma ngexǖgü i aixcüma Tupanaaxǖ yaxögüxǖ. ¹¹ Rü chanaxwèxe i ngexǖgü rü meã inaxĩnǖe i ucuxëgü. Rü tama name na nachoxǖgawèxegüxǖ. ¹² Erü ngexǖgüna rü chanachuxu na yatügüxǖ nangǖxë̄xǖ, rü yatüarü ǟëxgacü na yĩxǖ. Rü name nixĩ i inarǖxĩnǖemare i perü ngutaquë̄xegüwa. ¹³ Yerü Tupana rü Adǟǖxǖxĩra naxü rü yixcama ga Ebaxǖ. ¹⁴ Rü Chataná rü tama Adǟǖxǖ nawomǖxë̄e, natürü yema ngecüxǖ nixĩ ga nawomǖxë̄xǖ. Rü yemaäcü pecadugu ingu ga yema ngecü. ¹⁵ Rü yemacèx Tupana nüxǖ nixu rü tá poraäcü nüxǖ nangux i ngëma ngexǖgü i ngëxguma naxĩraxacügügu. Natürü ngĩma i ngecü rü tá inayaxu i maxǖ i taguma gúxǖ ega meã ngĩxäcügümaã inacuèxgu, rü mexǖgu naxĩnǖäcüma yaxȫögu, rü guxǖguma dūǖxǖgüxǖ nangechaǖgu rü meã Tupanapë̄xewa namaxëgu.

3

Yaxögüxǖärü ǟëxgacügüchiga

¹ Rü pemaã nüxǖ chixuxchaǖ i wüxi i ore i aixcüma ixĩxǖ. Rü ngëxguma chi texë nanaxwèxegu na yaxögüxǖärü ǟëxgacü tĩxǖ, rü mexǖ i puracü nixĩ i naxcèx tadauxǖ. ² Rü yixema yaxögüxǖärü ǟëxgacü rü tanaxwèxe na aixcüma mecü tĩxǖ na taxüema tümachiga chixri idexaxǖcèx. Rü tanaxwèxe i wüxixicatama tixĩ ya tümamèx, rü aixcüma meã tamaxǖ rü mexǖguxicatama tarǖxĩnǖ na guxǖ i dūǖxǖgü tuxǖ ngechaǖgüxǖcèx. Rü tanaxwèxe i guxǖguma meã dūǖxǖgüxǖ tayaxu i tümapatawa, rü mexǖ i ngǖxë̄erǖ tixĩ. ³ Rü tama name i wüxi i ngäxwèxexǖ rü nuwèxexǖ tĩxǖ, rü tama name i tümäärü d̄ĩeruguama rǖxĩnǖxë̄ tĩxǖ. Natürü name nixĩ i guxǖ i dūǖxǖgümaã yaxna taxĩnǖ rü namaã tamecüma. ⁴ Rü tanaxwèxe i meãma tümachiǖmaã itacuèx, rü tümaxäcügü rü meã tümaga naxĩnǖe, rü tuxǖ nangechaǖgü. ⁵ Erü ngëxguma chi tama tümachiǖmaã meã itacuèxgu rü ¿ñuxäcü i guxǖma i Tupanaaxǖ yaxögüxǖmaã meã itacuáxǖ? ⁶ Rü yixema ngema yaxögüxǖmaã icuáixë̄ rü tama name na ngexwacèx yaxó̄xë̄ tĩxǖ, erü ngürǖächi tá tügü ticuèxǖ. Rü ngëmagagu düxwa nagu tangu i ngëma poxcu i Chatanaxǖ namaã napoxcuxǖ ya Tupana. ⁷ Rü tanaxwèxe i woo i ngëma dūǖxǖgü i tama yaxögüxǖ rü tuxǖ nangechaǖgü na taxüema chixri tümachiga idexagüxǖcèx rü tama Chataná chixexǖgu tuxǖ na ngǖxë̄xǖcèx.

Yatügü i diäcunugü i tupaucawa ngǖxë̄etaegüxǖchiga

⁸ Rü ngëxgumarǖ ta i ngëma yatügü i tupaucawa ngǖxë̄etaegüxǖ ixĩgüxǖ rü nanaxwèxe i mexǖguxicatama rǖxĩnǖëxǖ nixĩgü. Rü nanaxwèxe i aixcüma nayangǖxë̄gü i ngëma nüxǖ yaxugüxǖ. Rü tama nanaxwèxe i ngäxë̄echagüxǖ nixĩgü rü éxna norü d̄ĩeruguama rǖxĩnǖëxǖ nixĩgü. ⁹ Rü name nixĩ i meãma nüxǖ nacuèxgü i guxǖma i Tupanaärü ore, na nüxǖ nacuèxgüxǖcèx na ʔacǖcèx na yaxögǖäxǖ. Rü nanaxwèxe i nügǖǟewatama nüxǖ nacuèxgü na norü maxǖ rü aixcüma yamexǖ i Tupanapë̄xewa. ¹⁰ Rü tanaxwèxe i to i puracüwa nüxǖ taxügüxĩra i noxrix. Rü ngëxguma marü taguma chixexǖ naxügügu, rü marü name i tupaucawaarü ngǖxë̄erǖ tayaxĩgüxë̄. ¹¹ Rü ngëma yatügü i tupaucawa ngǖxë̄etaegüxǖ ixĩgüxǖ rü tanaxwèxe i naxmèxgü rü ta mexǖguxicatama narǖxĩnǖe. Rü tama name i oregütè̄ëxgüxǖ nixĩgü, natürü tanaxwèxe i meã namaxë rü aixcüma nayangǖxë̄gü i ngëma nüxǖ yaxugüxǖ. ¹² Rü ngëma yatügü i tupaucawa ngǖxë̄etaegüxǖ ixĩgüxǖ rü tanaxwèxe i wüxixicatama tixĩ ya naxmèx. Rü tanaxwèxe i meãma napatacǖǟxgümaã inacuèx, rü naxäcügü rü meã naga naxĩnǖe. ¹³ Rü ngëma

yatügü i tupaucawa ngüxêetaegüxü, rü ngëxguma meãma naxügüãgu i norü puracü i tupaucawa rü guxüma i duixügü tá nüxü nangechaügü. Rü ñuxüchi i nümagütama i ngëma yatügü rü tá yexeraäcü nüxü natauxcha na nüxü yaxugüexü i ñuxäcü Tupana nanaxwëxü i Ngechuchu ya Cristuaxü na yaxögüãxü i duixügü.

Aixcüma nixi i ngëma ore i Tupana tüxü nüxü cuèxëxü i Cristuchiga

¹⁴⁻¹⁵ Rü choma chanaxwëxe i paxa ngëma chaxü na cuxü íchayadauxücèx. Natürü ngürüächi tama paxa ngëma chaxü, rü ngëmacèx cuxcèx chanaxümatü i ñaã popera na nüxü cucuáxücèx i ñuxäcü tá cugümaã icucuáxü napewa i ngëma duixgü i Tupanaxü yaxögüxü. Erü nümagü nixi i Tupana ya maxücüarü duixügü yixigüxü rü nüxü yaxugügüxü rü ínapoxügüaxü i norü ore i aixcüma ixixü.. ¹⁶ Rü yixema nüxü tacuèx rü aixcüma namexëchi i ngëma ore ga noxri ëxügüxü i ñuxma Tupana tüxü nüxü cuèxëxü i Cristuchiga. Rü nüma ga Cristu rü duixügüxü nügü nawéx ga yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu. Rü Naãe i Ünexü nüxü nixu na mecü yixü. Rü Tupanaärü orearü ngeruügü i daxücüãx nüxü nadaugü. Rü guxü i nachiuãnegüwa rü duixügü nüxü nixugüe i nachiga, rü guxüwama duixügü nüxü nayaxögü. Rü Nanatü rü wenaxäri daxügüxü i naãnewa nanaga i ngextá ínamexëchixüwa.

4

Duixügü i nüxü rüxoexü na yaxögüãxüchiga

¹ Tupanaãe i Ünexü rü nüxü nixu rü ngëxguma yangaicagu na nagúxchaüxü i naãne rü nümaxü i duixügü rü tá nüxü narüxoe na yaxögüãxü i Tupanaärü ore i mexü. Rü tá nawe narüxi i duixügü i doramare i orexü ixugüxü i Chatanaärü ngüxëetae nangúxëxü. ² Rü ngëma yaxögüxü rü tá nüxü inarüxiniüe i ngëma duixügü i meã maxënetaxü rü idoratëxgüxü. Rü ngëma duixügü rü yeücürü nanaxügü i ngëma chixü rü düxwa namaã nixü na chixëxügüxicatama naxünüëxü. ³ Rü ngëma duixügü rü nanachüxu na iyangigüxü i duixügü. Rü nanachüxu na duixügü nangöxgüxü i ñuxre i ðnagü rü woochiréx Tupana nanaxü i guxüma i ðnagü na moxë naxcèx inaxägüãcüma nangöxgüãxücèx i norü duixügü i yaxögüxü rü nüxü cuèxgüxü i norü ore i aixcüma ixixü. ⁴⁻⁵ Natürü guxüma i Tupana üxü rü name. Rü taxuacüma nüxü taxo ega Tupanana moxë naxcèx ixãxiraäcüma nayauxgu. Erü Tupanaärü ore rü ngëma yumüxë rü nanaxüünexëe i ngëma ðna i Tupanapëxewa, rü ngëmacèx name nixi na nangóxü.

Wüxi i mexü i Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëeruü rü mexümaã nangüxëetae

⁶ Rü ngëxguma ngëma cumaã nüxü chixuxü i oremaã cunangüxëëgu i taeneë i yaxögüxü, rü ngëxguma nawa cüngüechagu i ngëma ore i marü quixöxü, rü ngëxguma nagu quixüechagu i ngëma mexü i ngüxëetae i marü nagu quixüxü, rü ngëxguma tá nixi i wüxi i mexü i Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëeruü quiixü. ⁷ Rü tama name na naga cuxünüxü i ñoma i naãnecüãxärü dexagümare i tama aixcüma ixixü. Natürü name nixi i guxügüma cugü cuporaxëe na yexeraäcü Tupanaxü cungechaüxücèx rü nawe curüxüxücèx rü naxcèx cumaxüxücèx. ⁸ Rü wüxi i mexü nixi na naporaxëxü rü yaxiãxcüxëëxü i taxüne na aixcüma naporaxücèx. Natürü ngëmaärü yexera narümemae nixi na yigü iporaxëëxü na Tupanaxü ingechaüxücèx erü ngëma rü guxüwama tüxü name i ñoma i naãnewa rü daxügüxü i naãnewa rü ta. ⁹ Rü aixcüma nixi i ngëma ore i cumaã nüxü chixuxü, rü name nixi i guxüma tayaxögü. ¹⁰ Rü ngëmacèx nixi i ipuracüxü rü yigü iporaëxëëxü na nüxü ixüxücèx i ngëma ore i mexü, erü nüxü tayaxögü ya tórü Tupana ya maxücü ya guxäärü maxëxëeruü ixücü. Erü nüma nixi i namaxëxëãxü i ngëma duixügü i nüxü yaxögüxü. ¹¹ Rü chanaxwëxe i cunangüxëëe i ngëma ore

rü duũxũgũxũ cumu na naga naxĩnüexũcèx. ¹² ¶Meã cugüna nadau na taxúema cuxũ naxoxũcèx naxcèx i ngẽma na cungextũxũxũ! Rü name nixĩ i wüxi i mexũ i cuèxruũ quixĩ naxcèx i guxũma i ngẽma yaxõgũxũ. Rü ngẽmacèx cunaxwèxe i mexũ i oremaã quidexa, rü meã duũxũgũpèxewa cumaxũ, rü aixcüma nüxũ cungechaũ i guxũma i duũxũgũ, rü meã Tupanaãxũ cuyaxõ, rü napèxewa meã cumaxũ. ¹³ Rü chanaxwèxe i ngutaquéxewa rü guxũ i duũxũgũpèxewa nüxũ cudaumatü i Tupanaãrü ore, rü duũxũgũmaã nüxũ quixu na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ. Rü chanaxwèxe i ngẽmaãcü cunangúexèè rü nüxũ cunangúchaũxèè i ngẽma taeneëgü ñuxmatáta ngema changu i chomax. ¹⁴ Rü ngẽmacèx name nixĩ i aixcüma namaã cupuracü i ngẽma cuèx ga Tupana cuxna ãxũ ga yexguma norü puracücèx cuxũ naxunetagu rü yema yaxõgũxũãrũ ãëxgacügü cuxũ yangõgüãcüma cumaã nüxũ yaxuxgu na cuxna naxããxũ ga yema cuèx. ¹⁵ ¶Meã naxü i guxũma i ngẽma cumaã nüxũ chixuxũ, na ngẽmaãcü guxũ i duũxũgũ nüxũ daugũxũcèx na ñuxãcü guxũ i ngunexũgu yexeraãcü meã Tupanacèx na cumaxũxũ! ¹⁶ ¶Inaxuã na ñuxãcü meã cugüna cudauxũ rü ñuxãcü meã cunangúexèèxũ i ngẽma togü! Erü ngëxguma meã cunaxũxgu i guxũma, rü tá cunayaxu i maxũ i taguma gúxũ rü ngẽma togü i cuxũ irüxĩnüexũ rü tá ta nüxũ curüngũxèè na nümagü rü ta nayauxgüãxũcèx i ngẽma maxũ.

5

Ñuxãcü nixĩ i namexũ na nüxũ ingechaũxũ i ngẽma yaxõgũxũ

¹ Taguma name i cunanga i wüxi i yatü i cuxũ rüyamaëxũ. Rü narümemaë nixĩ i meãma cunaxucuxè ñoma cunaturũ. Rü ngẽma ngextũxũcügü rü name nixĩ i meãma namaã quidexa ñoma cueneëgũxũchirũ. ² Rü yixema yaguãxgü ya ngexegü rü name nixĩ i meãma tümamaã quidexa cuexũchirũ. Rü ngëxgumarũ ta i paxũgü rü name nixĩ i meãma namaã quidexamare wüxi i cueyèxũchirũ, rü tama name i chixexũgu namaã curüxĩnü. ³ ¶Tüxũ rüngũxèè ya yixema yutegüxe ega aixcüma tacü tüxũ taxu! ⁴ Natürü ngëxguma chi wüxi i yutecü ngĩxũ nangëxmagu i ngĩxãcügü rü éxna ngĩtaagü, rü name nixĩ i nümagü ngĩxũ narüngũxèègü rü ngĩxna nanaxã i tacü i ngĩxũ taxuxũ. Erü Tupana nanaxwèxe na ngĩtanũxũira ngĩxna daugũxũ na ngẽmaãcü yangutanũxèègüãxũcèx ga yema naë na nayaexèèxũ. ⁵ Natürü yixema yutexe ya tüxica irüxãxè rü tüxũ nataxúxe i tümatanũxũ, rü Tupanaxũtawaxicatama ítananguxèè i tümããrũ ngũxèè rü guxũguma woo chütacü rü ngunecü rü tayumüxè na tüxũ nangũxèèxũcèx ya Tupana. ⁶ Natürü yixema yutexe ya tümããrũ ngúchaũguxicatama rüxĩnüxè, rü Tupanapèxewa rü ñoma tayuxũrũ tixĩ. ⁷ Rü ngẽma nixĩ i ore i tá cunangúexèèxũ i ngẽma yaxõgũxũ na nügüna nadaugũxũcèx na taxuũma i chixexũ naxũgũxũcèx rü taxúema nachiga chixri idex-agũxũcèx. ⁸ Erü ngëxguma chi wüxie rü tama meã nüxna tadèuxgu i tümapatacũãxgü rü tümãè rü tümangatü, rü maneca tama aixcüma meã Tupanaãxũ tayaxõ. Rü wüxi i tama yaxõxũãrũ yexera chixecü tixĩ. ⁹ Rü ngëxguma chi wüxi i ngexũ i yutexũ naxcèx ícaxgu na ngẽma yaxõgũxũ ngĩxũ rüngũxèègũxũcèx rü tanaxwèxe i 60 ya taunecüãrũ yexera ngĩxũ nangëxma rü wüxitama nixĩ ga ngĩte ga ngĩxũ yexmacü ga noxrix. ¹⁰ Rü tanaxwèxe i guxũma i duũxũgü ngĩxũ nacuèxgü na wüxi i mexũ üxcü na yĩxũ. Rü name i meã ngĩxãcüxũ yaexèècü iyixĩ, rü meã ngĩpatawa duũxũgũxũ yaxucü iyixĩ, rü yaxõgũxũãrũ ngũxèèruũ iyixĩ, rü daaweexũãrũ ngũxèèruũ iyixĩ. Rü ngẽmaãcü tanaxwèxe i guxũãrũxũ i mexũ na naxũxũ. ¹¹ Natürü tama tanaxwèxe i yaxõgũxũãrũ puracü nixĩ i ngĩxna na nadaugũxũ i wüxi i yutecü ega tama 60 wa nanguxgu ya ngĩrũ taunecü. Erü wüxi i yutecü i pacü, rü ngëxguma ngĩrũ ngúchaũ Cristuna ngĩxũ ixũgachixèègu, rü tá inaxwèxe na wena naxãtexũ. ¹² Rü duũxũgü tá chixri ngĩchiga nidexagü, erü tama aixcüma

iyanguxêê ga yema Cristumaã inaxunetaxũ ga noxrix. ¹³ Rũ ngĩma rũ dũxwa ngextá iyaxúchigũmare, rũ náí ya í rũ nagu iyarũxãũx, rũ dũxwa tama ipuracũchaũ. Rũ tama ngẽmaxĩcatama ixũ, natũrũ dũxwa ixoregũtèèx, rũ iyangẽxmachigũ nawa i ngẽma dexa i tama mexũ i togũchiga, rũ guxũwama nũxũ iyaxu i ngẽma ore i tama mexũ. ¹⁴ Rũ ngẽmacèx chanaxwèxe i ngẽma yutegũxũ i paxũgũ na wenaxãrũ naxãtegũxũ, rũ naxãxãcũgũxũ, rũ mexũ i napataarũ dauruũgũ na yixĩgũxũ. Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma duũxũgũ i ngĩxchi aixũ, rũ taxucũrũwa chixri ngĩchiga nidexagũ. ¹⁵ Cumaã nũxũ chixu i ñaã ore, erũ ñuxre i yutecũ rũ marũ nũxũ irũxoe i ore i mexũ rũ Chatanáwe irũxĩ. ¹⁶ Rũ ngẽxguma chi wũxi i ngecũ i yaxõxcũ rũ ngĩxũ nangẽxmagu i ngĩtanũxũ i yutecũ, rũ name nixĩ i ngĩxũ irũngũxêê. Rũ ngẽmaãcũ tãũtãma togũ i yaxõgũxũãrũ puracũ tá nixĩ na ngĩxna na nadaugũxũ. Rũ ngẽxguma tá nũxũ natauxcha i ngẽma togũ i yaxõgũxũ na ngĩxũ nangũxêêgũxũ i ngẽma yutecũ i aixcũma ngĩxũ natauxcũma i ngĩtanũxũgũ i ngĩxũ rũngũxêêgũxũ. ¹⁷ Rũ ngẽma yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũgũ i aixcũma meãma ngema yaxõgũxũmaã icuáxũ, rũ name nixĩ i ngẽma yaxõgũxũ aixcũma nũxũ nangechaũgũ rũ namaã nataãgũ. Rũ guxũãrũ yexera tanaxwèxe i nũxũ nangechaũgũ rũ nũxũ narũngũxêêgũ i ngema Tupanaarũ orexũ ixugũxũ rũ nangũxêêxũ. ¹⁸ Erũ Tupanaãrũ orewa rũ ñanagũrũ:

“Tama name i nũxna taxaũ i ngẽma taxũna i puracũxũ”, ñanagũrũ. Rũ ñanagũrũ ta:

“Wũxi i puracũtanũxũ rũ tanaxwèxe i nũxũ na naxũtanũxũ i norũ puracũ”, ñanagũrũ i ngẽma Tupanaãrũ orewa. ¹⁹ Rũ ngẽxguma chi texé nũxũ ixuxgu na chixexũ naxũxũ i wũxi i yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũ, rũ tãũtãma tũxũ icuxĩnũ ega natauxguma i taxre rũ éxna tomaẽxpũx i togũ i duũxũgũ i nũxũ daugũxũ na aixcũma chixexũ naxũxũ. ²⁰ Natũrũ ngẽma yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũgũ i aixcũma pecadugu maxẽxũ, rũ name nixĩ i guxũ i yaxõgũxũpẽxewa cunaxucuxẽ, na guxũma i ngẽma togũ i yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũgũ rũ ta namuũxũcèx na naxũgũãxũ i ÷acũ rũ chixexũ. ²¹ Rũ ñuxma Tupanapẽxewa rũ tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristupẽxewa rũ ngẽma daxũcũãx i orearũ ngeruũgũ i Tupana nũxũ ngechaũgũxũpẽxewa, rũ cuxũ chamu na naga cuxĩnũxũ i ñaã ore i cumaã nũxũ chixuxũ. Rũ chanaxwèxe i ngẽma cumaã nũxũ chixuxũrũũ meã cunaxucuxẽ i guxũma i ngẽma yaxõgũxũ rũ nüetama ega woo texé tixĩgu. ²² Rũ ngexguma texexũ quingucuchixêêchaũgu na ngema yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũ tixĩxũcèx, ¶rũ taxũ i cuñuxãexũ na namaã cuyumũèxũ i wũxi i duũxũ i tama nũxũ cucuáxũ i norũ maxũ! Natũrũ name nixĩ i noxri rũ meã nagu curũxĩnũ i ngẽma erũ ngũrũãchi tá wũxi i duũxũ i pecadu uechaxũ quingucuchixêê, rũ cugagu tá nixĩ erũ tama icuxuãê. ¶Rũ meã cugũna nadau na tama pecadugu cunguxũcèx! ²³ Rũ ngẽma na cunguxnecaũxũ i ñuxguacũ, rũ name nixĩ i írarũwa binune cuyaxaxũ, rũ tama i dexáxicatama. ²⁴ Rũ nangẽxma i duũxũgũarũ pecadugũ i noxtacũma ngóxũ naxũpa na Tupana nũxna çaxũ. Natũrũ nangẽxma i to i pecadugũ i duũxũgũarũ rũ tãũtãma nangõx ñuxmatãta naãneãrũ guxwa nanguxgu rũ Tupana tũxna icagũgu. ²⁵ Rũ ngẽxgumarũũ ta nangẽxma i duũxũgũarũ puracũgũ i mexũ i Tupanacèx naxũgũxũ i ñuxma marũ nũxũ idauxũ. Rũ nangẽxma ta i puracũgũ i mexũ i ñuxma tama nũxũ idauxũ natũrũ yixcũra tá nũxũ idaugũamaxũ.

6

¹ Guxãma ya yĩxema yaxõgũxe rũ ixããrũ coriãxê, rũ tanaxwèxe i tũmaãrũ corixũ tangechaũ na ngẽmaãcũ taxucũrũwa texé Tupanachiga rũ tórũ nguxêêtaechiga chixri idexaxũcèx. ² Rũ ngẽxguma chi wũxi ya duũxê ya Tupanaãxũ yaxõxê rũ wũxi i cori i tũmarũũ yaxõxũmaã tacoriãxgu, rũ tama tanaxwèxe i ngẽma na tũmaẽneẽ yĩxũcèx

nüxü tarüxo na nüxü tangechaüxü i tümaärü cori. Natürü tanaxwèxe i yexeraäcü meã nüxü tapuracü erü tümaärü cori i nüxü tarüngüxëxü i tümarüü yaxöxü nixi rü tümaëneë i Tupana nüxü ngechaüxü nixi. Pa Timutéux, chanaxwèxe i meãma cunangüexëë i ngëma ore i cumaã nüxü chixuxü, rü guxüma i yaxögüxpéxewa nüxü quixu.

Tupanaärü ore rü aixcüma tüxü name

³ Rü cumaã nüxü chixu rü nangëxma i duüxügü i namaã nguxëëtaegüxü i ngëma nguxëëtae i tama namaã wüxiguxü i tórü nguxëëtae, rü tama namaã wüxiguxü i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü nguxëëtae i mexü, rü tama namaã wüxiguxü i ngëma nguxëëtae i Tupanaärü orewa ngóxü. ⁴ Rü cumaã nüxü chixu rü yíxema ngëmaäcü nguxëëtaexe rü tügü ticuèxüü rü taxuüma tacuèx. Rü ngëmacèx ngëxüüüxümare i dëxa rü naxcèx tachoxügawèxe, rü tama texéga taxinüchaü, rü düxwa ñoma tidaawexüüü tixi namaã i ngëma tümacüma. Rü ngëmagagu rü taxäüxächiwèxe, rü tanuxwèxe, rü togümaã taguxchiga, rü taxúxeaxüma tayaxö. ⁵ Rü ngëmaäcü i ngëma duüxügü i chixeäëgüxü, rü nügümaã nanuëëcha, rü tama nüxü nacuèxgü i ngëma ore i aixcüma ixüü, rü nagu narüxüüë rü Tupanaärü orewa nixi i dëru ngixü nayauxgüxü. ⁶ Rü aixcüma nixi i Tupanaärü orewa nüxü iyarüngauxü i taxüma i mexü, natürü ngëma mexü rü tümacèxicatama nixi ya yíxema namaã taäëgüxe i ngëma marü tüxü ngëxmaxü. ⁷ Rü yixema rü yexguma noxri ixíraegu, rü ngearü yemaxüáxëmaã tabue i ñoma i naänewa. Rü ngëxguma iyuxgu rü taxucürüwa tayange i tórü ngëmaxügü. ⁸ Natürü ngëxguma tüxü nangëxmagu i taxchiru rü tórü òna rü name nixi i ngëmamaãtama tataäëgü. ⁹ Natürü ngëma duüxügü i dëruãxgüchaüxü, rü tama yaxna namaã naxinüë i ngëxguma ngëma dëruarü ngúchaü nüxü poragu. Rü ngëmacèx nagu nayi i muxüma i ngúchaügü i taxuwama mexü i chixexüwa nagagüxü, rü ngëmacèx düxwa i ngëma duüxügü rü poraäcü nachixe rü norü guxümaãma inayarütauxe. ¹⁰ Erü ngëma na dëruaguama rüxüxü rü ngëma nixi i guxüma i chixexügüarü ügü. Rü nangëxma i ñuxre i duüxügü i dëruaguama rüxüxü rü ngëmacèx Tupanana nixigachi. Rü ngëmaäcü nügünatama guxchaxü naxägü rü nügüxütama ngechaü nanguxëëgü..

Tupanaäxü yaxögüamaxüchiga

¹¹ Natürü cumax, Pa Timutéux, rü wüxi ya yatü ya Tupanaxü yaxöcü quixi. ¡Rü ngëmacèx nüxna ixügachi i guxüma i ngëma chixexü! ¡Rü meã Tupanapéxewa namaxü, rü norü ngúchaü naxü, rü meã nüxü yaxö, rü nüxü nangechaü i duüxügü, rü yaxna namaã naxinü! Rü tama name i cugü quicuèxüxü. ¹² ¡Cugü naporaxëë na meã cuyaxöomaxüçèx rü cunaxüamaxüçèx i Tupanaärü puracü ega woo tacü rü guxchaxü cuxü üpetügux! ¡Rü cugüna nadau na ngëmaäcü taguma cuxna iyanaxoxüçèx i ngëma maxü i taguma gúxü! Yerü yema maxüçèx nixi ga noxri Tupana cuxü yaxuxü ga yexguma muxüma ga duüxügüpéxewa nüxü quixuxgu na ñuxäcü Ngechuchu ya Cristuaxü na cuyaxöxü. ¹³⁻¹⁴ Rü ñuxma Pa Timutéux, rü napéxewa ya Tupana ya guxäxüma maxëxëëcü, rü napéxewa ya Ngechuchu ya Cristu ga äëxgacü ga Piratumaã nüxü ixücü ga ñuxäcü Nanatü ya Tupanaäxü na yaxöxü, rü cuxü chamu na naga cuxinüxü i ngëma ore i cumaã nüxü chixuxü. Rü tama chanaxwèxe i cunaxüchicüü i ngëma ore, na taxüema texé tacüçèx cuxü oregüxüçèx rü chixri cuchiga idexaxüçèx. Rü chanaxwèxe i ngëmaäcü meã cunaxü ñuxmatáta ínangu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ¹⁵ Erü ngëma ngunexü i Tupana nagu naxwèxexügu rü tá Cristuxü nangoxëë. Erü nüxicatama Tupana nixi, rü nüma nixi i aixcüma mecü yixü rü guxüetüwama nangëxmaxü. Rü

guxũ i ãẽxgacũgũarũ ãẽxgacũ yĩĩũ, rũ guxũ i corigũarũ Cori yĩĩũ. ¹⁶ Rũ nüxĩcatama nixĩ na taguma nayuxũ. Rũ nüma rũ poraãcü íngóonexũwa namaxũ, rũ taxucũruwa texé ngẽma ngóonexũna tangaicama. Taguma wũxi i duũxũ nüxũ nadau, rũ taxuacũma texé nüxũ tadau. Nũma rũ guxũguma naporaxũchi rũ taguma inayarũxo na ãẽxgacũ yĩĩũ. Rũ ngẽmacèx tanaxwèxe i guxãma nüxũ ticuèxũũgũeche. Rũ ngẽmaãcü yĩ. ¹⁷ Rũ yĩxema muarũ dĩẽruáxe i ñoma i naãnewa, jrũ tũmamaã nüxũ pixu na tama ngẽmamaã tũgũ ticuèxũũgũxũcèx rũ tama nagu tarũxĩnũxũcèx na ngẽma tũmaãrũ dĩẽruwa nüxũ itayangaugũxũ i tũmaãrũ maxũ! Erũ ngẽma dĩẽru rũ paxa tá nagux. Natũrũ narũmemaẽ nixĩ i Tupanaga taxĩnũ, erũ yimawa nixĩ i nüxũ itayangaugũxũ i tũmaãrũ maxũ. Rũ nüma nixĩ i poraãcü tũxna naxããxũ i guxũma i tacũ i inaxwèxexũ na itaãẽgũxũcèx. ¹⁸ Rũ namaã nüxũ ixu i ngẽma muãrũ dĩẽruãxgũxũ, rũ name na ngẽmamaã mexũ naxũgũxũ rũ togũ i duũxũgũxũ nangũxẽẽgũxũ! Rũ ngẽmaãcü tá namu i ngema mexũgũ i naxũgũxũ i Tupanapéxewa. Rũ tanaxwèxe i nümagũ i muãrũ dĩẽruãxgũxũ rũ na ínamemaregũxũ na togũna naxããxũ rũ namaã nangauxũ i ngẽma norũ ngẽmaxũgũ. ¹⁹ Rũ ngẽmaãcü tá nüxũ nangẽxma i norũ mexũgũ i daxũgũxũ i naãnewa, rũ tá nanayauxgũ i ngẽma maxũ i aixcũma ixĩũ.

Pauru rũ Timutéuxũ namu, rũ yemaãcü inayacuèxẽẽ ga norũ popera

²⁰ Pa Timutéux, jmeã namaã nangũexẽẽtae i guxũma i ngẽma ore i cuxũ chamuxũ! Rũ tama name na icurũxĩnũxũ i ñoma i naãnecũũãxãrũ dexagũmare i taxuwama mexũ rũ ngẽma ore i doramare ixĩũ i duũxũgũ nüxũ ixugũgũnetaxũ na ore i nawa nüxũ icuáxũ yĩĩũ. ²¹ Erũ ñuxre i nümagũ i ngẽma noxrũtama cuèxgu íxũ, rũ dũxwa ngẽmagagu Tupanana nixĩgachi. Rũ chanaxwèxe i Tupana meã pexũ narũngũxẽẽ.

Rũ nuãma pexna,
Pauru

NORŪ TAXRE GA POPERA GA TIMUTÉUCA_X NAXŪMATŪXŪ GA PAURU

Timutéuxŭ narümoxē ga Pauru

¹ Pa Timutéux, choma i Pauru nixī i cuxcèx chanaxūmatūxū i ñaã popera. Rū choxū nixī ga namuxū ga Ngechuchu ya Cristu, yerü yemaãcü nanaxwèxe ga Tupana. Rū nüma choxū namu na nüxū chixuxūcèx na ñuxãcü tūxū nangēxmaxū i maxū i taguma gúxū, ega aixcüma Ngechuchu ya Cristuaxū yaxōgūgu. ² Cuxū changechaū, Pa Chaune, Pa Timutéux. Rū chanaxwèxe ya Tanatū ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Cori na cuxū nangūxēgūxū rü nüxū cungechaütümügūxū rü cuxū nataãxēgūxū.

Tama name i taxāne na Cristuchigaxū ixuxū

³ Guxūguma i chütacü rü nguncü rü cuxna chacuèxāchixū i chorü yumüxēwa, rü poraãcü cuxcèx moxē Tupanana chaxā. Rū nüxū nixī i chapuracūxū i mexū i chauãēmaã, yexgumarūü ga nuxcümaūgūxū ga chorü oxigü naxūgūxūrūü. ⁴ Choma rü nüxna chacuèxāchi na ñuxãcü poraãcü chauxcèx cungechaūxū rü chauxcèx cuxaxuxū ga yexguma cuxna íchixūxgu. Rū wenaxārü cuxū chadauxchaū na aixcüma chataãxēxūcèx. ⁵ Erü nüxna chacuèxāchi na ñuxãcü aixcüma Tupanaaxū cuyaxōxū. Rū curü noxē ga Loída rü cue ga Euníchia rü tüma rü woetama tūxira Tupanaaxū tayaxōgü rü nüxū chacuèx i ñuxma rü cuma rü ta aixcüma cuyaxōxū. ⁶ Rü ngēmacèx cumaã nüxū chixu na cugü cuporaxēxū na yexeraãcü cunaxūamaxūcèx i ngēma Tupanaārü puracü ga naxcèx cuxna naxāxū ga cuèx ga yexguma noxri cuxū chingōgüäcüma cumaã chayumüxēgu. ⁷ Yerü Tupana rü tama tūxna nanamu ga naãē i tūxū muüēxū. Natürü tūxna nanamu ga Naãē i Üünexū na tūxū naporaexēxūcèx na aixcüma duüxūgūxū ingechaūgūxūcèx rü meã yigümaã icuáxūcèx. ⁸ Rü tama chanaxwèxe na cuxānexū na nüxū quixuxū i nachiga ya tórü Cori. Rü ngēxgumarūü ta tama chanaxwèxe i chauxcèx cuxāne i ngēma na chapoxcuxū naxcèx i Tupanaārü ore. Rü name nixī i yaxna namaã cuxinū i ngēma ngúxū i cuxcèx ínguxū nagagu i ngēma ore i mexū i nüxū quixuxū. Rü Tupana tá cuxū naporaxē. ⁹⁻¹⁰ Rü Tupana tūxū namaxēxē rü tūxū nade na naxcèxicatama imaxēxūcèx. Natürü tama tacü rü mexū na ixūxūgagu nixī ga yemaãcü tamaã namecümaxū ga Tupana. Natürü yemaãcü tūxū narüngūxēē yerü woetama yema nixī ga nanaxwèxexū yerü Ngechuchu ya Cristugagu tūxū nangechaū. Rü nüma ya Tupana ga tautama naãne üxgumama tūxū ngechaücü, rü yexguma ínanguxgu ga tórü maxēxēerūü ga Ngechuchu ya Cristu, rü yexguma nixī ga Tupana tūxū nüxū dauxēxū na ñuxãcü poraãcü tūxū nangechaūxū. Rü nüma ga Cristu nixī ga iyanaxoxēãxū na iyuxuchixū yerü nüma rü yuwa ínarüda rü wena namaxū. Rü norü orewa tūxū nüxū nacuèxēē na yixema rü ta tūxū nangēxmaxū i ngēma maxū i taguma gúxū ega nüxū yaxōxgu. ¹¹ Rü Tupana choxū ningucuchixēē na nüxū chixuxūcèx i ngēma norü ore i mexū. Rü choxū namu na ngēma oremaã chanangúxēxūcèx i duüxūgü i guxūwama. ¹² Rü ngēmacèx nixī i poraãcü ngúxū chingexū rü chapoxcuxū i ñuxmax. Natürü tama naxcèx chaxāne i ngēma, erü choma nüxū chacuèx na texéaxū chayaxōxū. Rü nüxū chacuèx na naporaxū i nüma na nüxna nadauxūcèx i ngēma puracü i choxna naxāxū rü namaã inacuáxūcèx i chauãē i guxūgutáma ñuxmatáta ngēma ngunexū i nagu wena núma naxūxū. ¹³ Rü chanaxwèxe i meãma nagu quixū i ngēma nguxēētae i mexū ga chauxūtawa naxcèx cungúxū. Rü name nixī i meã nüxū cuyaxōōma ya Ngechuchu ya Cristu rü meã nüxū cungechaū i

guxüma i duüxügü, erü Cristuarü duüxü quixi. ¹⁴ Rü name nixi i Tupanaãe i Üünexü i tawa maxüxüärü ngüxëemaã ícunapoxü i ngëma nguxëetae i mexü i Tupana cuxna äxü. ¹⁵ Cuma marü nüxü cucuèx rü guxüma ga yema yaxögüxü ga Áchiaarü naãnewa ne íxü rü marü choxna naxigü. Rü yematanüwa nayexma ga Figueru rü Ermóquene. ¹⁶ Onesíferu rü muëxpüxcüna choxü nataãëxëe, rü tama chauxcèx naxãne i ngëma na chapoxcuxü. Rü ngëmacèx chanaxwëxe i tórü Coriaxü nangechaütümüügü i guxüma i natanüxügü. ¹⁷ Rü yexguma noxritama Dumawa nanguxgu ga nümax, rü chauxcèx nadauecha rü ñuxmata choxü iyangau. ¹⁸ Cuma meãma nüxü cucuèx ga ñuxacü tüxü na nangüxëxü ga Onesíferu ga Epéchiuarü ñãnewa. Rü ngëmacèx chorü yumüxëwa naxcèx íchaca na Tupanaãxü nangechaütümüüxücèx i ngëxguma wena ñoma i naãnewa naxüxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu.

2

Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxü i mexüchiga

¹ Rü ñuxma, Pa Chaune, Pa Timutéux, ¡rü cugü naporaxëe namaã i ngëma pora i Ngechuchu ya Cristu cuxna äxü! ² Yema ore ga chauxütawa nüxü cuxinüxü ga yexguma muxüma ga duüxügüpéxewa nüxü chixuxgu, rü chanaxwëxe i ñuxma cuxi ngëma oremaã cunangüxëe i togü i yatügü i meã naãëxü cuèxgüxü na nüxü togüxü nangüxëxücèx namaã i ngëma ore. ³ Rü tama name i naxcèx cumuü na Ngechuchu ya Cristuarü oregagu ngüxü quingexü. Natürü name i namaã cupora ñoma wüxi i mexü i norü churararüü. ⁴ Rü wüxi i duüxü i churarawa ngëxmaxü, rü taxucürüwama to i puracü i tama churaraarü ixixügu narüxinü. Natürü ngëma norü äëxgacü nagu namuxü i puracügu nixi i naxinüxü na ngëmaãcü norü äëxgacüxü nataãëxëxücèx. ⁵ Rü ngëxgumarüü ta wüxi i duüxü i wüxi i ñücawa nügü ingucuchixëxü, rü taxuacüma nanayaxu i norü ãmare ega chixri naxinüxëwëxegu rü tama ngëma ñücaarü äëxgacüga naxinügu. ⁶ Rü texé ya naãnewa puracüxe rü name nixi i tüxira tanayaxu i tümanetüarü o. ⁷ ¡Rü guxüguma nagu rüxinü i ñãã ore i cumaã nüxü chixuxü! Rü nüma ya Cori ya Ngechuchu tá cumaã inanangüxüxëe i guxüma na nüma nanaxwëxëxüãcüma cunaxüxücèx i ngëma puracü. ⁸ ¡Rü nüxna nacüxãchi ya Ngechuchu ya Cristu ya Dabítanüxü ga guma yuwa írüdacü! Rü yimachiga nixi i ngëma ore i mexü i duüxügümaã nüxü chixuxü. ⁹ Rü ngëma oregagu nixi i ngüxü na chingexü rü ñoma wüxi i máëtaxürüü núma poxcupataüwa cadenamaã chichotaxü. Natürü Tupanaarü ore i mexü, rü guxüwama nanguama rü taxucürüwama texé tayachota. ¹⁰ Rü ngëmacèx yaxna namaã chaxinü i ngëma ngüxü i chingexü naxcèx i ngëma duüxügü i Tupana dexü. Erü chanaxwëxe i nümagü rü ta Ngechuchu ya Cristuaxü nayaxögü, rü ngëmaãcü na nayauxgüãxücèx i maxü i mexü i taguma gúxü. ¹¹ Rü pemaã nüxü chixuxcháü i wüxi i ore i aixcüma ixixü. Rü ngëxguma Cristu yuxürüü norü orecèx iyuegu, rü naxrüü tá ta wena tamaxë na nüma ínangëxmaxüwa ingëxmagüxücèx. ¹² Rü ngëxguma ñoma i naãnewa yaxna namaã ixinüëgu ega ngüxü ingexgu, rü daxügüxü i naãnewa rü wüxigu namaã äëxgacü tá tixigü. Rü ngëxguma tama Cristuxü icuáxcháügu i ñoma i naãnewa, rü nüma rü täütáma tüxü nacüáxcháü i daxügüxü i naãnewa. ¹³ Natürü woo ñuxguacü i yixema rü tama aixcüma naxüxgu i ngëma Tupanamaã ixunetaxü, natürü nüma ya Tupana rü guxüguma nayangüxëe i ngëma tamaã inaxunetaxü, erü taxuacüma nügütama nawomüxëe.

Wüxi i mexü i puracütanüxü i Tupana namaã taãëxüchiga

¹⁴ Rü ngëma yaxögüxü i cuxütawa ngëxmagüxü, rü name nixi i Tupanaegagu nüxna nüxü cucuèxãchixëe na tama nuxcümaügüxü i ore i taxuwama mexücèx nügümaã na

yaporagatanücüüxücèx. Erü ngêma rü wüxi i chixexü nixĩ, rü nanachixeãêxêê i ngêma duüxügü i nüxü ñnüxü. ¹⁵ ¡Rü cugü naporaxêê na meã cunaxüxü i Tupanaãrü puracü na cumaã nataãêxücèx i ngêxguma napêxewa cunguxgux rü ngemaãcü taxucèxma cuxãnexücèx i ngêxguma nüma cuxna nacaxgu naxcèx i curü puracüchiga! ¡Rü ngêmacèx name i aixcüma meã namaã cungúexêetae i ngêma ore i mexü i aixcüma ixixü! ¹⁶ ¡Rü nüxü rüxo i ñoma i naãnecüãxãrü dexagümare i taxuwama mexü! Erü ngêma duüxügü i ngêma dexagümaregu ñxü, rü guxüguma yexeraãcü chixexügu nayi. ¹⁷ Rü ngêma norü nguxêetae i ngêma duüxügü, rü ñoma wüxi i ðaaweane i tüxü íyimachixêêxürüü nixĩ. Rü yema nixĩ ga nüxü ngupetüxü ga Imenéu rü Firetu. ¹⁸ Yerü nidoragümare ga nüxü na yaxugüexü rü marü na nangupetüxü i yuetaarü dachiga. Rü yemaãcü nanawomüxêëgu ga ñuxre ga duüxügü na tama noxrirüü yaxögüãxücèx i Tupanaãrü ore. ¹⁹ Natürü Tupanaãrü ore rü taguma inayarüxo rü taguma naxüchicüü. Rü ngêma norü orewa rü ñanagürü:

“Törü Cori ya Tupana nüxü nacuèx i texé tixĩ ya norü duüxügü ixügüxe. Rü guxãma ya yíxema nüxü ixuxe na Ngechuchu ya Cristu rü túmaãrü Cori yíxü, rü name nixĩ i nüxna tixígachi i guxüma i chixexü”,

ñanagürü i ngêma norü orewa. ²⁰ Wüxi i duüxü i dñeruãxüchixü rü napatawa nangêxma i poratu i uirunaxcèx rü dñerumünaxcèx. Rü nangêxma ta i poratu i nañnaxcèx rü waixümünaxcèx. Rü ngêma poratu i uirunaxcèx rü dñerumünaxcèx rü mexü i norü ðnacèx nixĩ. Natürü ngêma poratu i nañnaxcèx rü waixümünaxcèx rü guxchirechixü nixĩ. ²¹ Rü ngêxguma wüxi i yaxõxü naxwèxegu na aixcüma mexü i Tupanaãrü puracütanüxü na yíxü, rü name nixĩ i nüxna nixügachi i guxüma i chixexü. Rü ngêxguma tá nixĩ i Tupanapêxewa aixcüma naxüünexü na naxüãxücèx i nagúxüraüxü i puracü i Tupana namaã nüxü ixuxü. ²² ¡Nüxü rüxo i guxüma i ngêma chixexü i ngextüxücügü nagu rüxñnüxü! ¡Rü meã Tupanapêxewa namaxü rü aixcüma nüxü yaxõ! ¡Rü nüxü nangechaü i guxüma i duüxügü, rü tãxú i namaã cunuxü! ¡Rü ngêmaãcü namaxü wüxigu namaã i guxüma i ngêma duüxügü i aixcüma Tupanacèx maxêxü rü ngemaãcü yumüxêgüxü! ²³ Rü tama name i naxcèx icurüxñnü i ngêma dexagü i taxuwama mexü. Erü ngêma dexagügagu rü düxwa nügüchi naxaie i duüxügü. ²⁴ Rü wüxi i Tupanaãrü puracütanüxü rü tama name na texemaã núcèx nadauxü. Rü narümemaie nixĩ na guxãma namecümaxü. Rü nanaxwèxe i yaxna namaã naxñnüãcüma meã duüxügüxü nangúexêê i Tupanaãrü ore. ²⁵⁻²⁶ Rü wüxi i Tupanaãrü puracütanüxü rü name na yaxna namaã naxñnüãcüma meã nayaxucüxêgüãxü i ngêma duüxügü i tama irüxñnüêchaüxü. Rü name i ngêmaãcü ínananguxêê na Tupana nüxü rüngüxêêxü i ngêma duüxügü na nüxü naxoexücèx i norü chixexü rü nüxü nacuèxgüxücèx i ngêma ore i aixcüma ixixü. Erü Tupana nanaxwèxe na naxuãêgüxü i ngêma duüxügü rü nawa ínanguxüxü i ngêma chixexü i ngoxo i Chataná nagu nayixêêxü na noxrütama ngúchaü namaã naxüxücèx.

3

Nuxãcü tá nixĩ i duüxügücüma i ngêxguma nagúxchaügu i naãne

¹ Rü chanaxwèxe i nüxü cucuèx rü ngêxguma nagúxchaügu i naãne rü tá nangêxma i aücümaxügü rü guxchaxügü naxcèx i duüxügü. ² Rü duüxügü rü tá nügüguxicatama narüxñnüê, rü norü dñeruguama tá narüxñnüê. Rü tá nügü nicuèxüxügü, rü ngêmaãcü tãütáma nüxü nacuèxgüchaü i togü i duüxügü i tama naxrüü taarü dñeruãxgüxü. Rü chixri Tupanachiga tá nidexagü, rü tãütáma nanatüga rü naëga naxñnüêchaü. Rü tãütáma moxê inaxã i ngêxguma Tupana nüxü rüngüxêêgu, rü ngêmaãcü tãütáma nüxü nacuèxgüchaü i Tupanaãrü ore. ³ Rü tãütáma nagu narüxñnüê

i togü i duïxügüxü na nangechaügüxü, rü täütáma nüxü nangechaütümüügü. Rü tá naxoregütèèxgü, rü täütáma nügü naporaexë na yaxna namaã naxĩnüèxücèx i naxüneärü ngúchaügü. Rü tá nichixecüma, rü tá naxchi naxaie i guxüma i ngema mexü. ⁴ Rü duïxügüechitawèxegüxü tá nixīgü, rü nuèwèxexü tá nixīgü, rü nügü icuèxüügüxü tá nixīgü. Rü tá norü ngúchaücèxama nadaugü, rü täütáma Tupanaxü nacuèxgüchaü. ⁵ Rü tá nügü nayaxögüxüchinetaxë natürü ngëma norü chixexü i naxügüxüwa tá nangoxoma na tama aixcüma yaxögüäxü i ngëma ore i mexü. Rü ngëma duïxügü i ngëmaäcü maxëxü, rü tama name na namaã cuxãmücüxü rü natanügu cuxäxü. ⁶⁻⁷ Erü ngëma duïxügütanüwa nangëxmagü i nümaxü i ĩpatagu ichocuetanüxü. Rü norü ngüxëetaemaã nayawomüxëègü i ngëma ngexügü i ngema ngëxmagüxü i tama naäëxü icuáxü rü chixri maxëxü. Rü ngëma ngexügü, rü norü ngúchaügütama chixexüwa nanagagü, rü ngëmacèx woo guxügüma nangúe natürü taguma aixcüma nüxü nacuèxgü i ngëma ore i aixcüma ixixü. ⁸ Rü ngëma duïxügü i chixexümaã ngüxëetaegüxü, rü chixexügüxicatama narüxĩnüë, rü tama aixcüma nayaxögü i Tupanaärü ore. Rü naxchi naxaie i ngëma ore i aixcüma ixixü, naxrüü ga yema yuüxügü ga Yane rü Yáübre ga tama Moïchéga ĩnüèchaüxü. ⁹ Natürü täütáma muxü i duïxügü nüxü nayaxögü. Erü guxüwama i duïxügü rü tá nüxü nicuèxächitanü na wüxi i duïxügü i chixexügu rüxĩnüexü rü ngeäëmarexü yixīgüxü naxrüxü ga yema taxre ga tama Moïchéga ĩnüèchaüxü.

Ucuxëmaã inyacuèxë ga Pauru na Timutéumaã yadexaxü

¹⁰⁻¹¹ Natürü cumax, Pa Timutéux, marü nüxü cucuèx ga ñuxäcü meã na chanangüexëxü ga duïxügü, rü ñuxäcü meã chamaxüxü, rü ñuxäcü nagu charüxĩnüxü rü meã chayaxöxü, rü ñuxäcü yaxna namaã chaxĩnüxü ga duïxügü rü nüxü changechaüxü. Rü cuma nüxü cucuèx ga ñuxäcü na chaugü chaporaxëèxü na yaxna namaã chaxĩnüxü i guxchaxügü. Yerü ga duïxügü rü chowe ningexütanü na choxü yamèxgüxücèx. Rü cuma rü nüxü cucuèx ga tacü choxü na üpetüxü ga Aütioquíawa rü Icíniüwa rü Listrawa, rü ñuxäcü chowe na yangexütanüxü rü poraäcü ngúxü chingexü. Natürü tórü Cori ya Tupana choxü ĩnapoxü na tama choxü yamèxgüxücèx. ¹² Rü aixcüma cumaã nüxü chixu rü guxãma ya yíxema naxwèxegüe na Ngechuchu ya Cristucèx tamaxëxü, rü togü tá tümachi naxaie rü chixri tá tümamaã nachopetü. ¹³ Natürü ngëma duïxügü i chixecümagüxü rü ngëma duïxügü i idoratèèxgüxü rü yexeraxü i chixexügu tá nayi. Erü Chataná marü nayawomüxëègü, rü ngëmacèx nüxĩ togüxü nawomüxëègü. ¹⁴ Natürü i cuma rü name nixĩ i guxügüma meã nagu quixü i guxüma i ngëma ore i marü cungüxü. Erü cumatama rü nüxü cucuèx na aixcüma yĩxü i ngëma ore, rü nüxü cucuèx na texégü tixīgüxü ga guxema namaã cuxü ngüxëègüxe. ¹⁵ Rü cuma nüxü cucuèx rü cubuxgumamatama nawa cungüx i ngëma Tupanaärü ore i üünexü. Rü ngëmawa cunayaxu i cuèx na nüxü cucuáxücèx i ñuxäcü tüxü na nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü ega Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögügu. ¹⁶ Rü guxüma i Tupanaärü ore i ümatüxü rü nügüäëwatama nanayaxu ga Tupana. Rü ngëma ore rü name na duïxügüxü namaã ingüexëèxü, rü namaã yaxucüxëgüxü rü namaã iyanawéxächixëègüxü, rü namaã nangüexëèxü na meã Tupanapéxewa namaxëxücèx. ¹⁷ Rü ngëmaäcü i ngëma ore rü tüxü narüngüxëè ya yíxema Tupanaärü ixixë, na meã nüxü tacuáxücèx i ngëma Tupana naxwèxexü rü ĩtamemarexü na tanaxüxü i nagúxüraüxü i puracü i Tupana tümamaã nüxü ixuxü.

4

¹⁻² Rü nüma ya Ngechuchu ya Cristu ya núma tá ücü na nüxü yacagüxücèx i ngëma

duïxügü i maxëxü rü ngëma marü yuechirëxü, rü yimapëxewa rü Tupanapëxewa cuxü chamu na nüxü quixuxücèx i ngëma ore i mexü. Rü ngëxguma cuxü yatauxchaächigu rü woo cuxü naguxchagu, rü chanaxwèxe i nüxü quixuama i ngëma ore. Rü ngëmaäcü chanaxwèxe na icuyanawëxächixëëgüxü rü meã cuyaxucuxëgüxü rü nüxü cunangúchaüxëëxü i duïxügü. Rü name nixi i yaxna namaã cuxinüäcuma meã cunangúxëë. ³ Erü yixcüra i duïxügü rü täütáma nüxü naxinüëchaü i ngëma nguxëëtae i mexü. Erü ngëma duïxügü rü nichixecüma. Rü ngëmacèx naxcèx nadaugü i norü ngüxëëruügü i nüma nanaxwëxegüxüäcuma nangüxëëxü. ⁴ Rü täütáma nüxü naxinüëchaü i Tupanaärü ore i aixcüma ixixü. Erü ngëma ore i doramare ixixüguama tá narüxinüë. ⁵ ¡Natürü cuma rü meã cugüna nadau, rü ínaxuãë, rü namaã naporä ega ngüxü cuxü üpetügu! ¡Rü nüxü ixuama i ore i mexü i tüxü maxëxëëxü, rü meã yanguxëë i ngëma puracü i Tupana cuxna äxü! ⁶ Täütáma muxü i ngunexü ñoma i naãnewa changëxma erü marü choxü ningaica na Tupanaärü puracü chaxüxügagu chayuxü rü choxü na yamëxgüxü i duïxügü. ⁷ Rü choma rü marü chayanguxëë i ngema puracü i Tupana choxna äxü. Rü ñuxma na nagüxü i ngema puracü rü taguma nüxü charüxo na chayaxöxü. ⁸ Rü ñuxma rü marü Tupana choxü namaã nanguxü i ngëma ämare i mexëchixü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya äëxgacü ya mecü tá choxna äxü i ngëxguma wenaxärü ñoma i naãnewa naxüxgu. Rü täütáma chaxica choxna nanaxä i ngëma ämare, natürü tá tüxna nanaxä ya guxäma ya yíxema tümaärü ngüchaümaã ínguxëëgüxe na wenaxärü núma naxüxü.

Timutéuxü naxucuxë ga Pauru

⁹ Cumaã nüxü chixu rü chanaxwèxe i paxa nuã cuxü, rü choxü ícuyadau. ¹⁰ Dema rü ñoma i naãneärü ngëmaxügu naxinüxügagu choxna nixü rü ñäne ga Techarónicawa naxü. Rü Crechéüte rü Gárataanewa naxü, rü Titu i Darumáchiaanewa. ¹¹ Rü Lucaxicatama nixi i ñuxma chauxütawa ngëxmaxü. Rü chanaxwèxe i naxcèx cudau i Marcu na nuã cunagaxücèx. Erü nüma rü chauxcèx name na choxü na nangüxëëxü i ñaã puracüwa. ¹² Rü Tíquícu rü ñäne ya Epéchiuwa chanamu. ¹³ ¡Ngëxguma nuã cuxüxgu rü nuã nange i chorü gáuxüchiru ga ñäne i Tróawa ngëxmaxü ga Carpupatawa chatáxü! Rü chanaxwèxe i nuã cunana i chorü poperagü. Rü guxüärü yexera chanaxwèxe na nua cunanaxü i chorü poperagü i idixgüpütaxü. ¹⁴ Areyáüdrü i cobrenaxcèx i buetarearü üwa puracüxü rü poraäcü chixri chomaã naxüpetü. Natürü Tupana nüxü nacüx i ñuxäcü tá na napoxcüxü naxcèx ga yema chixëxü ga chomaã naxüxü. ¹⁵ ¡Meã cugüna nadau na tama chixëxü cumaã naxüxücèx! Erü poraäcüxüchima naxchi naxai i Tupanaärü ore i mexü. ¹⁶ Yëxguma noxrixüchima äëxgacügüpëxewa chaugüétüwa chideaxgu rü taxüema choxü tarüngüxëë. Guxüma choxna nibuxmü. Natürü tama chanaxwèxe ya Tupana rü nagu narüxinü i ngëma. ¹⁷ Natürü tórü Cori choxü naporaxëë rü choxü narüngüxëë na choxü natauxchaxücèx na nüxü chixuxücèx ga norü ore i mexü i tüxü maxëxëëxü. Rü yemaäcü guxüma ga yema duïxügü ga tama yaxögüxü ga yéma yëxmagüxü rü nüxü naxinüë ga yema ore. Rü yemaäcü tórü Cori ya Ngechuchu choxü ínguxuxichixëë ga yëxguma taxü ga äücümaxüwa chayëxmagu. ¹⁸ Rü nüma ya tórü Cori tá choxü ínguxuxichixëë nawa i guxüma i chixëxügü. Rü tá choxna nadau na ngextá äëxgacü íyixüwa choxü nagaxücèx. Rü name i guxüguma nüxü ticüxüügü. Rü ngëmaäcü yí.

Pauru rü wenaxärü Timutéuxü narümoxë rü naxcèx ínaca na Cori ya Ngechuchu ya Cristu nüxü rüngüxëëxü

¹⁹ Chanaxwèxe i chauégagu nüxü curümoxë i Prisila, rü Aquiru, rü Onechéperutanüxügü. ²⁰ Eratu rü ñäne i Corítiugu narüxäx. Rü Turuquínu rü ídaawëxüma ñäne

i Miretuwa chana^tèx. ²¹ Rù naxũpa i gáuanexũ rù chanaxwèxe i nuã cuxũ. Rù cuxũ narümo^xègü i Eubúru, rù Prudête, rù Linu, rù Cáudia, rù guxũma i taeneègü i yaxõgüxũ. ²² Rù chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu cumaã nangêxma, rù Tupana pexũ narüngüxêẽ ya guxãma i pemax.

Rù nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA TITUCA_X NAXÜMATÜXÜ GA PAURU

Tituxü narümo_xë ga Pauru

¹⁻² Pa Titux, choma i Pauru i Tupanaärü puracütanüxü nixi i cuxcèx chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü Ngechuchu ya Cristu nixi ga choxü mucü na ngëma duüxügü i Tupana dexümaã nüxü chixuxücèx i norü ore na Tupanaãxü yaxögüãxücèx rü nüxü nacüxgüxücèx i ngëma norü ore i aixcüma ixixü i tüxü rüngüxëxü na naxcèx imaxëxücèx. Rü ngëmaäcü Tupanaãxü tayaxögü rü naxcèx tamaxëchaü erü tanayauxgüchaü i ngëma maxü i taguma gúxü. Rü ngëma maxü i taguma gúxü nixi ga nuxcümaxüchima ga yexguma tauta naãne üxgu Tupana ya taguma idoracü nüxü ixuxü. ³ Rü ñuxma rü marü nawa nangu na Tupana tüxü nüxü cuèxëxü i ngëma norü ore i mexü i tüxü maxëxëxü. Rü ngëmacèx nümatama ya Tupana ya törü maxëxëruü choxü namu na nüxü chixuxücèx i ngëma norü ore. ⁴ Pa Titux, cuma rü chaune quixi i Tupanaärü orewa yerü chauxütawa cunayaxu ga Tupanaärü ore ga noxri rü ñuxma rü chauxrüü cuyaxõ. Rü chanaxwèxe i cuxü narüngüxëxü rü cuxü nataãxëxëgü ya Tanatü ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya törü maxëxëruü.

Tituarü puracü ga yexguma Crétawa nayexmagu

⁵ Rü yexguma Crétaarü capaxügu cuxü chamüxgux, rü cumaã nüxü chixu na yema yaxögüxütanüwa cunaxüxü ga yema puracü ga tama chinguxëxü ga yexguma cuxna yéma chataegugu. Rü yemacèx cumaã nüxü chixu na wüxichigü ya ñanewa rü nüxü cuxunetaxü i tupaucaarü äxgacügü na ngema yaxögüxümaã inacüxgüxücèx, yema cuxü chamuxürüü. ⁶ Rü wüxi i äxgacü i yaxögüxüärü, rü name i meã namaxü na taxüema chixri nachiga idexagüxücèx. Rü name i wüxitama tixi ya namèx. Rü naxäcügü rü name na yaxögüãxü rü meã namaxëxü na taxüema nüxü ixuxücèx na chixri namaxëxü rü tama nanatüga naxinüxü. ⁷ Erü yíxema yaxögüxüärü äxgacü ixixë, rü Tupanaärü puracü nixi i taxüxü. Rü ngëmacèx tanaxwèxe i aixcüma meã tamaxü. Rü tama name i wüxi i yatü i chixecümaxü tixi rü chixexügu rüxünüxü tixi. Rü tama name na tangäxüxü, rü nucèx tadauxü, rü togü i duüxügüxü tawomüxëxü norü diërucèx. ⁸ Natürü narümemae na guxüguma meã duüxügüxü tayaxuxü i tümapatawa, rü aixcüma nüxü tangechaü i ngëma duüxügü i meã maxëxü. Rü tanaxwèxe i wüxi i yatü i aixcüma tümaãxü cuáxe tixi, rü guxüguma duüxügümaã mecümaxë tixi, rü aixcüma Tupanacèx maxüxë tixi, rü guxüguma meã tügümaã icuáxe tixi. ⁹ Rü yíxema yaxögüxüärü äxgacü ixixë rü name i nagu tixü i ngëma ore i aixcüma ixixü ga tümamaã nüxü ixuxü na tüma rü ta togüxü tangüxëxëxücèx i ngëma ore i mexü, na ngëmaäcü nüxü tanangüchaüxëxücèx rü nüxü tayaxögüxëxëxücèx i ngëma duüxügü i noxri tama yaxögüchaüxü. ¹⁰ Erü nangëxma i muxüma i yaxögüchirëxü i tama aixcüma irüxünüëchaüxü. Rü ngëma guxüärü yexera tama irüxünüëchaüxü nixi i ngëma Yudügu i yaxögüchirëxü i ñuxma naxwëxegüxü na nuxcümaüxügüxü i nacümaawe naxixü i ngëma yaxögüxü. Rü nümagü rü ore i taxuwama mexüxü nixugügü, rü ngëmaäcü duüxügüxü nawomüxëxëgü. ¹¹ Natürü ngëma duüxügü i ngëmaäcü chixri nguxëtaegüxü, rü chanaxwèxe i noxtacüma icuyanangexgüxë. Erü muxüma i duüxügüxü nachixëxëgü rü ñuxmata ñuxre ya ipatawachigü rü nanachixëxë i guxüma i duüxügü na tama aixcüma Tupanaãxü yaxögüãxücèx. Rü ngëma ore i taxuwama mexümaã duüxügüxü nangüxëxë na ngëmaäcü tüxü nawomüxëxëgüäcüma ngixü nayauxgüxücèx i diëru. ¹² Rü

wüxi ga yematama capaxücũãx ga norü tupanaãrü orearü uruü nixĩ ga natanüxügüxũ-tama ixuxũ rü ñaxũ:

“Rü ñaã Cretacũãx i duũxügü rü guxüguma doratèèxgüxũ nixĩgü, rü ñoma naëxügürüü nidürae, rü nitaanü, rü nioxochi”, ñaxũ. ¹³⁻¹⁴ Rü aixcüma nixĩ ga yema ore ga nüxũ yaxuxũ ga yema yatü. Rü ngëmacèx chanaxwèxe i poraãcü cuyaxucuxëgü i ngëma yaxögüxũ na aixcüma meã yaxögüãxücèx, rü tama nagu naxĩxücèx i ngëma Yudfugücüma. Rü chanaxwèxe i namaã nüxũ quixu na tama naga naxĩnüëxücèx ega ÷acü namuãxgu i ngëma duũxügü i tama nüxũ cuèxgüchaũxũ i ore i aixcüma ixĩxũ. ¹⁵ Rü yíxema aixcüma Tupanapéxewa mexë rü guxũwama tame. Natürü yíxema tama aixcüma Tupanapéxewa mexë, rü taxucürüwa ÷acü rü nacüma i nagu tixüxümaã tügü tamexëë. Rü woo tümaãëwa nagu tarüxĩnũxüwa rü tachixe erü ngëma nacüma i nagu tixüxümaã Tupanapéxewa tügü tamexëëchaũ. ¹⁶ Rü ngëma duũxügü i ngëmagu rüxĩnüëxũ rü nügü yaxugügügu rü Tupanaxũ nacuèx, natürü ngëma nümagü naxügüxüwa nüxũ tacuèx na tama aixcüma yĩxũ na Tupanaxũ nacuèxgüxũ. Rü nümagü rü Tupanapéxewa nichixe, rü tama naga naxĩnüë, rü taxuwama nime na ÷acü rü mexũ naxügüxũ.

2

Nguxëëtae i aixcüma mexũ

¹ Natürü i cuma, Pa Titux, rü name i guxügutáma ngëma mexũ i nguxëëtaemaã cunangúexëë rü taguma nüxna quixügachi. ² ¡Rü meã yaxucuxëgü i ngëma yatügü i yaguãxgü na aixcüma meã naãëxũ nacuããcüma namaxëxücèx, rü taguma nadauxcüraxüwèxegüxücèx, rü guxüguma meã nagu na naxĩnüëxücèx! ¡Rü nangúexëë na aixcüma meã Tupanaãxũ yaxögüãxücèx, rü guxũ i duũxügüxũ nangechaũgüxücèx, rü yaxna namaã naxĩnüëxücèx ega woo ÷acü rü guxchaxũ nüxũ üpetügux! ³ Rü ngëxgumarüü ta chanaxwèxe i meã cuyaxucuxëgü i ngëma ngexügü i yaguãxgü na meã Tupanapéxewa namaxëxücèx. Rü tama name na yaxoregütèèxgüxũ, rü nangãxëwèxegüxũ. Rü name nixĩ i guxũ i duũxügüpéxewa rü meã namaxë. ⁴⁻⁵ Rü ngëma ngexügü i yaguãxgü rü name nixĩ i meã na nangúexëëãxũ i ngëma ngexügü i paxügü na aixcüma natexũ rü naxãcügüxũ nangechaũgüxücèx, rü meã naãëxũ nacuèxgüxücèx, rü mexüguxicatama na naxĩnüëxücèx, rü meã napatana nadaugüxücèx, rü guxũ i duũxügümaã namecümagüxücèx, rü aixcüma natega naxĩnüëxücèx na taxúema chixri Tupanaãrü orechiga idexagüxücèx. ⁶ ¡Rü ngëxgumarüü ta meãma yaxucuxëgü i ngëma ngextüxücügü na aixcüma meã naãëxũ nacuããcüma namaxëxücèx rü tama nadauxcüraxüwèxegüxücèx! ⁷ ¡Rü cumatama rü name nixĩ i meã napéxewa cumaxũ i guxũwama na ngëmaãcü wüxi i norü cuèxruü i mexũ quiĩxücèx! Rü ngëxguma cunangúexëëgu, rü cunaxwèxe i mexügu curüxĩnüãcüma cunangúexëë rü tama ñnücaãcüma namaã nüxũ quixu i ngëma ore. ⁸ Rü ngëxguma ngëmaãcü meã cunangúexëëgu i ngëma ore i mexũ, rü taxúetáma texé chixri nachiga tidexa. Rü ngëmaãcü ya yíxema chixri tachiga idexagüchaũxë rü tá taxãneë erü taxucürüwa ÷acü rü chixexũxũ tixugü i tachiga. ⁹ ¡Rü meãma yaxucuxëgü i ngëma duũxügü i coriãxgüxũ! ¡Rü namaã nüxũ ixu na guxüguma meã norü coriga naxĩnüëxücèx, rü norü corimaã namecümagüxücèx, rü taguma norü corixũ nachoxügagüxücèx! ¹⁰ Rü tama name i norü coriaxũ nangĩxgü, natürü nanaxwèxe i aixcüma meãma norü corimaã namaxë rü taguma nanawomüxëëgu. Rü ngëxguma ngëmaãcü namaxëgu, rü guxüma i togü i duũxügü tá nüxũ nadaugü na ñxãcü aixcüma namexëchixũ i ngëma ore i duũxügüxũ namaã ingúexëëxũ nachiga ya Tupana ya tórü maxëxëëruü. ¹¹ Tupana rü poraãcüxüchima tamaã namecüma, rü yemacèx núma nanamu ga Nane na guxüma i duũxügüaxũ nangëxmaxücèx i maxũ i

taguma gúxũ ega nüxũ yaxõgũãgu. ¹² Rũ ngẽma na Tupana tamaã mecũmaxũwa nüxũ tacuèx na namexũ na nüxũ rüxoexũ i ñoma i naãnecũãxãrũ ngúchaũgũ rü guxũma i to i chixexũgũ i napéxewa ixũxũ. Rũ ngẽma Tupana taxcèx üxũ tüxũ nanguxẽẽ na meã yigũmaã icuèxgũãcũma togũ i duũxũgũpéxewa rü Tupanapéxewa meã imaxẽxũ i ñoma i naãnewa. ¹³ Rũ tüxũ nanguxẽẽ ta na guxũguma meã ínanguxẽẽgũxũcèx na nataeguxũ ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü maxẽxẽeruũ ya tórü Tupana ya tacü ixĩcü. Erü Tanatü ya Tupana rü tamaã inaxuneta na wena tá nataeguxũ ya Ngechuchu, rü wüxi i taãẽ tá nixĩ i ngëxguma ínanguxgu. ¹⁴ Rũ nüma ga Ngechuchu rü taxcèx nayu na tüxũ ínanguxũxẽxũcèx nawa i guxũma i chixexũ, rü tüxũ yamexẽẽgũxũcèx na aixcũma norü duũxũgũ i mexũ ixĩgũxũcèx rü aixcũma naxcèx idaugũxũcèx na guxũguma mexũ ixũgũxũcèx. ¹⁵ Rũ ngẽma ore tá nixĩ i duũxũgũxũ namaã cungúxẽẽxũ rü nüxũ cunangúchaũxẽxũ na Tupanacèx namaxẽxũcèx. Rũ ngẽma oremaã tá aixcũma cuyaxucũxègũ i duũxũgũ erü Tupanatama nixĩ ya cuxũ mucü na ngẽmaãcü cunaxũxũ. Rũ tama name na texé cuxũ oxũ.

3

Ñuxãcü name na namaxẽxũ i ngẽma yaxõgũxũ

¹ Rũ ngẽma yaxõgũxũ i duũxũgũ, ¡rũ namaã nüxũ ixi na nachixũanearü ãëxgacũgũga naxĩnũxũ rü guxũma i ngema togũ i ãëxgacũgũga naxĩnũxũcèx! ¡Rũ yaxucũxègũ na ínamemaregũxũcèx na naxũgũãxũcèx i guxũma i mexũ i puracũgũ i ãëxgacũgũ unagũxũ! ² Rũ tama name i texéchiga chixri nidexagü rü texémaã nanuẽ. Natürü name nixĩ i guxũ i duũxũgũmaã namecũmagü rü aixcũma guxũ i duũxũgũxũ nangechaũgũ rü tama nügü nicuèxũxũgũ. ³ Rũ name nixĩ i yaxna namaã taxĩnüẽ i ngẽma tama yaxõgũxũ, yerü yixema rü ta ga ũpa rü chixri tamaxẽ, rü tama Tupanaga taxĩnüẽ. Rũ itayarũtauxe rü tórü ngúchaũ tüxũ naporã. Rũ chixexũgu rüxĩnũẽãcũma tamaxẽ rü taxãuxãchiwèxegü. Rũ naxchi taxaie ga togü, rü nüma rü ta taxchi naxaie. ⁴ Natürü yexguma Tupana ya tórü maxẽxẽeruũ tüxũ nüxũ dauxẽẽgu i norü ngechaxũ naxcèx i guxũma i duũxũgũ, rü nüma rü tüxũ namaxẽẽ. ⁵ Rũ yema na tüxũ namaxẽẽxũ rü tama tacü rü mexũ na ixũgũxũgagu nixĩ, natürü tüxũ namaxẽẽ yerü nüxũ tangechaũtũmũgũ. Rũ Naã i Üünexũ i tüxũ ngëxwacaxũxẽxũãrũ poramaã Tupana tüxũ inayanaxoxẽẽ ga tórü pecadu na ngëxwacaxũxũ i duũxũgũ ixĩgũxũcèx. ⁶ Rũ Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽeruũgagu nixĩ ga Tupana ga guxũma ga norü ngúchaũmaã tüxna namuãxũ ga Naã i Üünexũ. ⁷ Rũ yemaãcü tamaã namecũma rü tüxũ narũngũxẽẽ ga Tupana na aixcũma imexũcèx i napéxewa, rü na nayauxgũxũcèx i ngẽma írũnguxẽẽgũxũ i maxũ i taguma gúxũ. ⁸ Rũ guxũma i ngẽma marü cumaã nüxũ chixuxũ rü aixcũma nixĩ. Rũ ngẽmacèx chanaxwèxe i guxũguma nüxũ quixu i ngẽma ore na aixcũma mexũ naxũgũxũcèx i ngẽma duũxũgũ i Tupanaãxũ yaxõgũxũ. Erü ngẽma ore rü guxũwama name i guxãcèx. ⁹ ¡Natürü nüxna ixũgachi i ngẽma dexagü i taxuwama mexũ i duũxũgũ nawa nügü choxũgagũxũ rü ngẽma oregü i nuxcũmaũgũxũ i duũxũgũchigamare ixĩgũxũ! ¡Rũ nüxna ixũgachi i ngẽma nügü ngaexũ! ¡Rũ tama name na natanũgu cuxãxũ i ngẽma duũxũgũ i nügũmaã nüxũ rünuẽtanũcüxũ nachiga i ngẽma mugü ga Moĩché ũmatũxũ! Erü guxũma i ngẽma na nüxũ rünuẽtanũcüxũ rü taxuwama name, rü natũcèxmamare nixĩ. ¹⁰ Rũ ngëxguma chi wüxie i petanũwa rü chixexũ i nguxẽẽtaemaã ngẽma yaxõgũxũ titoyegu, rü name nixĩ i tũmamaã nüxũ quixu na tama ngëxũ tawagũxũcèx. Rũ ngëxguma tanaxũamagu, rü name nixĩ na wena tũmamaã nüxũ quixuxũ. Rũ ngëxguma tama cuga taxĩnũchaũgu rü tanaxũamagu i ngẽma chixexũ rü name nixĩ i noxtacũma tüxũ ícumuxũchi natanũwa i ngẽma yaxõgũxũ. ¹¹ Erü ngẽma

chixri na tamaxũxũwa rü tá nangox na tachixeãẽxũ ya yíxema duĩxẽ rü tümaãrũ pecadugagu tá nixĩ na tapoxcuxũ.

Tituxũ naxucuxẽ ga Pauru

¹² Rũ ngẽxguma cuxũtawa chanamuxgu i Artema rü éxna Tíquicu, rü chanaxwèxe i paxa Nicaporíchiuwa cuxũ na choxũ ícuyadauxũcèx. Erũ ngẽma tá nixĩ i chanan-gupetũxẽxũ ya yima tauemacũgũ ya nagu nagáuanecũ. ¹³ Rũ guxũma i cuxũ taux-chaxũmaã chanaxwèxe i nüxũ curũngũxẽẽ i ãẽxgacũ i Chena i Dumacũãxgũarũ mugũxũ cuáxũ rü Aporu na paxa núma naxĩxũcèx. Rũ chanaxwèxe i nüxna cunaxã i ngẽma nanaxwèxexũ i norũ namawaũ na taxuũma nüxũ taxuxũcèx. ¹⁴ Rũ ngẽma taeneẽgũ i yaxõgũxũ, rü name nixĩ i naxcèx nangúe na mexũ naxũgũxũ rü togũxũ nangũxẽẽgũxũ ega tacũ nüxũ tauxgux. Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma togũ rü tá nayaxõgũ.

Pauru rü wenaxãrũ Tituxũ narũmoxẽ rü naxcèx ínaca na Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũcèx

¹⁵ Rũ guxũma i taeneẽgũ i nuã chauxũtawa ngẽxmagũxũ rü cuxũ narũmoxẽgũ. Rũ ngẽxgumarũ ta i choma rü chanaxwèxe i nüxũ curũmoxẽ i taeneẽgũ i yaxõgũxũ i cuxũtawa ngẽxmagũxũ. Rũ chanaxwèxe i Tupana pexũ narũngũxẽẽ i guxãma i pemax.

Rü nuãma cuxna,
Pauru

POPERA GA FILEMÚÛCA_X NAXÜMATÜXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümo_xë ga FilemúÛ

¹ Pa Toeneë i FilemúÛ i Toxrüxü Tupanaarü Puracüwa Puracüxex, choma i Pauru rü taeneë i Timutéumaã cuxcèx tanaxumatü i ñaã popera. Rü choma rü nuxa chapoxcu nagagu na nüxü chixuxü i Ngechuchu ya Cristuarü ore. ² Rü ñaã popera i cuxcèx taxumatüxü, rü naxcèx ta nixi i ngëma taeneëgü i cupatawa ngutaquëxegüüxü rü ngixcèx ta nixi i taeyèx i Ápia rü naxcèx ta nixi i taeneë i Ariquípu i taxrüxü Tupanaarü puracüwa puracüxü. ³ Rü chanaxwèxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë rü pexü nataëxëë.

FilemúÛ rü aixcüma Ngechuchuaxü nayaxö rü yema yaxögüxüxü nangechaü

⁴ Rü guxüguma i ngëxguma cuxna chacuèxächigu i chorü yumüxëwa, rü Tupanana moxë chaxã cuxcèx. ⁵ Erü nüxü chacuáchiga na ñuxäcü nüxü cuyaxöxü ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ñuxäcü nüxü na cungechaüxü i guxüma i duüxügü i Tupanaarü ixügüxü. ⁶ Rü Tupanana naxcèx chaca na cuxü nangüxëëxüçèx na duüxügümaã nüxü quixuxüçèx na ñuxäcü Cristuaxü yaxögüxü i yixemax, erü chanaxwèxe na meã nüxü cucuáxü na ñuxäcü Ngechuchu ya Cristugagu poraäcü tüxü nangüxëëxü ya Tupana. ⁷ Rü choma rü poraäcü chataëxüchi na ñuxäcü nüxü cungechaüxü i ngëma yaxögüxü. Erü cugagu nixi, Pa Chaueneëx, na nataëgüxü i ngëma togü i yaxögüxü.

Pauru rü FilemúÛna naca na mea Onéchimuxü nayaxuxüçèx

⁸⁻⁹ Rü ngëmacèx nangëxma i wüxi i ngüxëë i cuxütawa naxcèx íchacaxchaüxü. Rü dücax, Cristu nixi ya choxü mucü rü ngëmacèx choxü nangëxma i pora na cuxü chamuxü na cunaxuxüçèx i ngëma ngüxëë i mexü i tá cumaã nüxü chixuxü. Natürü tama ngëmaäcü cuxü chamuxchaü erü cuxü changechaü, rü ngëmacèx chauxcèx narümemae nixi na cuxü chacèxümarexü naxcèx i ngëma. Rü choma i Pauru rü marü chaya rü ñuxma rü chapoxcu Ngechuchu ya Cristucèx. ¹⁰ Rü ngëmacèx cuxna naxcèx chacaxchaü i wüxi i ngüxëë naxcèx i Onéchimu i nuã poxcupataüwa chauxütawa Cristuxü yaxuxü. Rü ngëmacèx i ñuxma rü Tupanaarü orewa rü chaune nixi. ¹¹ Rü üpa ga Onéchimu rü wüxi ga curü duüxü ga taxuwama cuxü mexü nixi. Natürü i ñuxma rü cuxü rü choxü rü ta name. ¹² Rü ñuxma rü cuxcèx chanataeguxëë i nüma i Onéchimu. Rü chanaxwèxe i meã cunayaxu, ñoma choxü cuyaxuxüü. ¹³ Chierü chanaxwèxe na nuxma chauxütagu naxáüxü, rü na cuchicüü choxü nangüxëëxüçèx i ñuxma na chapoxcuxü naxcèx i Tupanaarü ore i mexü. ¹⁴ Natürü tama chanaxüchaü i tacü i tauta “Ngü” ñacuxü choxü. Erü ngëma ngüxëë i cuxna naxcèx chaçaxü, rü chanaxwèxe na curü ngüchaütama yixü i ngëma rü tama i chorü mugagu na yixü. ¹⁵ Rü bexmana Tupana nanaxwèxe na paxaächi cuxna yaxüxü ga Onéchimu na yixcama rü wenaxärü cuxcèx nataeguxüçèx rü ngëmaäcü guxügutáma cuxütawa nangëxmaxüçèx. ¹⁶ Natürü i ñuxma rü tama ngëxüüüxümare i curü duüxüüü nixi, erü wüxi i curü duüxüärü yexera nixi i ñuxmax, erü taeneë i nüxü ingechaüxü nixi. Rü aixcüma poraäcü nüxü changechaü i chomax, natürü chanawae i cuma rü yexeraäcü nüxü cungechaü. Erü ñuxma rü tama wüxi i curü düüxümare nixi, natürü wüxi i cueneë i tórü Coriaxü yaxöxü nixi i ñuxmax. ¹⁷ Rü ngëmacèx, rü ngëxguma choxü cudëuxgu na aixcüma cueneë chíixü, rü chanaxwèxe i meã cunayaxu i Onéchimu, ñoma choxü cuyaxuxüü. ¹⁸ Rü ngëxguma tacü rü chixexü cumaã naxüxgu rü éxna tacü cuxü nangetanügu, rü chanaxwèxe i chomaã nüxü quixu na ñuxre yixü, na

cuxú chanaxütanüxcèx. ¹⁹ Rü chomatama i Pauru rü choxméxmaãxúchi chanaxümatü i ñãã popera. Rü aixcüma chomatama tá cuxú chanaxütanü. Rü täütáma cuxna nüxú chacuèxãchixêê na ñuxãcü choxú cunangetanüxü i curü maxü i taguma gúxü i chaugagu Tupanaxütawa cuyaxuxü. ²⁰ Rü ngêmaãcü, Pa Chaueneëx, rü chanaxwèxe i tórü Corigagu chauxcèx cunaxü i ngêma ngüxêê. Rü chanaxwèxe i choxü cutaãêxêê, erü chaueneë i Cristuaxú yaxõxü quixí. ²¹ Rü cuxcèx chanaxümatü i ñãã popera erü nüxü chacuèx na aixcüma chauga cuxinüxü rü tá cunaxüxü i ngêma cuxna naxcèx chaçaxüärü yexera. ²² Rü ngëxgumarüü ta chanaxwèxe na chauxcèx cunamexêêxü i wüxi i nachica i ngextá tá nawa changuxü. Erü íchananguxêê na Tupana tá nangãxüxü i perü yumüxëgü, rü tá choxü nangüxêêxü na pexü íchayadauxücèx.

Pauru rü wenaxãrü Filemúüxü narümoxë rü naxcèx ínaca na Cori ya Ngechuchu ya Cristu nüxü rüngüxêêxü

²³ Rü moxë cuxcèx ngema namu i Epáparu. Rü nüma rü wüxigu chomaã napoxcu naxcèx ya Ngechuchu ya Cristu. ²⁴ Rü ngëxgumarüü ta moxë cuxcèx ngema namugü i Marcu, rü Aritárcu, rü Dema rü Luca. Rü nümagü rü chomücügü nixígü i Tupanaärü puracüwa. ²⁵ Rü chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxêê i guxãma i pemax.

Rü nuãma cuxna,
Pauru

POPERA GA YUDÍUGÜ GA YAXÕGÜXÛCA_X ÜMATÜXÛ

Tupana rü Nanewa tamaã nidexa

¹ Nuxcüma ga Tupana rü muëxpüxcüna rü nagúxüraüxüãcüma norü orearü uruügiüwa tórü oxigümaã nidexa, rü namaã nüxü nixu ga tacü nüxü na nanaxwëxexü. ² Natürü i ñomaücüü ya Tupana rü Nanewatama nixí i tamaã yadexaxü rü tüxü nüxü nacuëxëxü na ñuxäcü tüxü nangüxëëchaüxü. Rü gumaxü nixí ga namuxü na naxüãxüçex ga ñoma ga naãne rü daxüguxü ga naãne rü üèxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü èxtagü. Rü ñuxüchi guma Nanena nanana ga guxüma ga yema na noxrü yíixüçex. ³ Rü Nanewa nixí i nüxü idauxü na ñuxäcü namexëchixü i nüma ya Tupana. Rü nüma ya Nane rü Nanatü ya Tupanarüütama nixí. Rü ñuxma na guxüärü äëxgacü yíixü ya Nane, rü guxümaãma inacuèx rü norü ore i poraxümaã nanamu i guxüma na nüma nanaxwëxexüãcüma na yíixüçex. Rü nüma ya Nane nixí ga taxcèx nayuxü na nüxü rüxoexüçex ga tórü pecadugü. Rü yemawena rü Nanatüxütawa naxü i daxüguxü i naãnewa. Rü yéma Nanatüarü tügünecüwawa nayarüto erü guxüärü äëxgacü nixí i ñuxmax.

Tupana Nane rü guxüma i orearü ngeruügü i daxü- cüãxétüwa nangëxma

⁴ Rü ñuxma i nüma ya Nane rü guxüma i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxüçüãxärü yexera nixí rü naëtüwa nangëxma yerü yemaäcü nanaxuegu ga Nanatü. ⁵ Rü ngëmaäcü nixí i ñuxma yerü ga Tupana rü taguma wüxi ga norü orearü ngeruüxü ñanagürü: “Cuma nixí i Chaune. Rü ñuxma chanangoxëë na aixcüma Chaune quiixü”, ñanagürü. Rü taguma wüxi ga norü orearü ngeruüchiga ñanagürü: “Choma nixí i Nanatü chíixü rü nüma rü Chaune nixí”, ñanagürü. ⁶ Natürü yexguma ñoma ga naãnewa namuãgu ga Nane ya guxüëtüwa ngëxmacü, rü ñanagürü ga Tupana: “Chanaxwëxe i guxüma i chorü orearü ngeruügü i daxüçüãx rü nüxü nicuèxüügü ya Chaune”, ñanagürü. ⁷ Rü yexguma norü orearü ngeruügü ga daxüçüãxchiga yadeaxgu ga Tupana, rü ñanagürü: “Choma chanaxwëxexüãcüma chanamu i ngëma chorü orearü ngeruügü i chorü ngüxëëruügü ixigüxü. Rü ngëxguma chanaxwëxegu rü ñoma buanecü rü ñoma üxüemarüü chayaxigüxëë, rü chanaporaexëë na naxügüãxüçex i chorü ngúchaü”, ñanagürü. ⁸ Natürü yexguma Nanechiga yadeaxgu ga Tupana rü ñanagürü: “Cuma rü chauxrüü Tupana quixí. Rü guxügutáma äëxgacü quixí. Rü aixcüma meã guxümaã icucuèx erü aixcümacü quixí. ⁹ Rü nüxü cungechaü i guxüma i ngëma nacüma i mexü natürü naxchi cuxai i guxüma i ngëma nacüma i chixexü. Rü ngëmacèx i choma na Cumatü ya Tupana chíixü rü guxäëtüwa cuxü changëxmaxëë rü guxäärü yexera cuxü chataãëxëë”, ñanagürü. ¹⁰ Rü yexgumarüü ta Nanexü ñanagürü ga Tupana: “Cuma rü guxüärü Cori quixí. Rü noxrüarü ügügumama ga yexguma natauxgutama ga ñoma ga naãne, rü cuma nixí ga cunaxüxü. Rü cumatama nixí ga cunaxüxü ga üèxcü rü tauemacü rü guxüma ga èxtagü. ¹¹ Rü guxüma i ngëma rü tá nagux, natürü i cuma rü guxügutáma cüngëxmaëcha. Rü guxüma i ngëma rü ñoma naxchirüü tá nangauë. ¹² Rü ñoma wüxi i naxchiru i ngauxü i ngema itëxmarexürüü tá ícunawogü i ñoma i naãne rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü. Rü to i ngexwacaxüxümaã tá cunaxüchicüü, ñoma wüxi i naxchiru i

ngauxũ i ngexwacaxũxũmaã ixüchicüüxürüũ. Natürü i cuma rü tá cunaxèixrügu-maraxũêcha rü tagutáma cuyu”,
ñanagürü ga Tupana. ¹³ Rü Tupana rü ñanagürü nüxũ:
“¡Nuã chauxütawa rüto ñuxmatáta nüxũ cuxũ charüporamaêxêê i guxũma i curü uwanügü!”
ñanagürü. Natürü ga Tupana rü taguma yema ñanagürü nüxũ ga ngëxürüüxũ ga norü orearü ngeruügü ga daxüçüãx. ¹⁴ Rü guxũma i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxüçüãx rü naãégü i Tupanaãxũ puracüexũ nixígü. Rü nüma ya Tupana rü núma nanamugü na nüxũ yanangüxêégüxücèx i guxũma i ngëma duüxügü i Tupana naxwèxexũ na nayauxgüãxũ i maxũ i taguma gúxũ.

2

Tama name i nüxũ taxoe i ngëma maxũ i Tupana tüxna uaxũxũ

¹ Rü ñuxma na nüxũ icuáxũ na guxũma i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxüçüãxärü yexera yïixũ ya Nane, rü ngëmacèx name na yexeraäcü meã naga ixĩnüëxũ i ngëma ore i nachiga ixixũ. Erü tama tanaxwèxe na nüxũ rüxoexũ na yaxögüxũ. ² Rü yexguma tauta Nane ya Cristuxũ núma namuxgu ga Tupana, rü norü orearü ngeruügü ga daxüçüãxgüwa duüxügümaã nüxũ nixu ga norü mugü na naga naxĩnüëxücèx. Rü yema mugü rü aixcüma naporá yerü guxũma ga yema duüxügü ga tama naga ñnüëxũ, rü yema mugü nüxũ ixuxüäcüma Tupana nanapoxcue. ³ Rü yexguma yemaäcü napoxcueãgu ga yema duüxügü ga tama naga ñnüëxũ, ¿rü ñuxüçürüwa i yixema i naxchaxwa ibuxmüxũ na tama tüxũ napoxcuxücèx ega nüxũ ixoegu i ngëma maxũ i mexëchixũ i ñuxma Cristugagu tüxna naxuaxũxũ? Rü dücax, nümatama ya tórü Cori nixĩ ga nüxĩra naxunagüãxũ ga yema maxũ, rü ñuxüchi yixcama nixĩ ga yema nüxũ ñnüëxũ ga nüxĩ meã tüxũ nüxũ nacüèxêxũ na aixcüma yïixũ i tüxũ nangëxmaxũ i ngëma maxũ ega nüxũ yaxögügu ya Cristu. ⁴ Rü nümatama ga Tupana rü ta taxcèx nanangoxêê na aixcüma yïixũ i Cristugagu tüxũ nangëxmaxũ i ngëma maxũ. Yerü nüma ga Tupana rü Naãe i Üünexüwa tüxũ nanawéx ga naguxüraxüxũ ga taxũ ga mexügü rü cuèxrxügü ga norü poramaã naxüxũ yema nüma nanaxwèxexüäcüma. Rü yemaäcü nixĩ ga wenaxärü tüxũ nüxũ nadauxêxũ na aixcüma yïixũ na Cristugagu tüxũ nangëxmaxũ i ngëma maxũ.

Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu ga Ngechuchu ya Cristu na taxrüü duüxüxũ yïixücèx

⁵ Rü ñuxma rü guxũma i ngëma mexügü i Cristugagu tüxũ ngëxmaxũ i pemaã nüxũ tixuchigaxũ, rü Tupana rü taguma daxüçüãx ga norü orearü ngeruügüna naxãga na namaã inacuèxgüxücèx. Natürü duüxügüxũ nixĩ ga namuxũ na namaã inacuèxgüxücèx ga guxũma ga yema mexügü. ⁶ Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Pa Tupanax, ¿rü tacü nixĩ i duüxügü rü ngëmacèx nagu curüxĩnüxũ? ¿Rü tacüwa name rü ngëmacèx nüxũ cungechaüxũ? ⁷ Rü paxaãchi curü orearü ngerü ga daxüçüãxgütüüwa cunayexmagüxêê ga duüxügü, natürü i ñuxma rü aixcüma namaã cutaãe rü nüxũ quicuèxüxũ. ⁸ Rü naxmëxwa cunangëxmaxêê i guxũma ga yema cuxüxũ”,

ñanagürü i ngëma orewa. Rü yemaäcü nixĩ ga Tupana ga duüxügüméxëwa nayexmagüxêêãxũ i guxũma i ñoma i naãnewa ngëxmaxũ. Rü nataxuma i tacü i ñoma i naãnewa i tama naxmëxwa nangëxmaxêêxũ. Natürü woo na ngëmaäcü yïixũ, rü ñuxma rü ta tauta nüxũ tadau na duüxügüméxëwa nangëxmaxũ i guxũma i ñoma i naãnewa ngëxmaxũ. ⁹ Natürü nüxũ tadau ya Ngechuchu ya aixcüma guxũmaãma icuáçü. Rü yexguma Tupana ñoma ga naãnewa namuxgu rü paxaãchi norü orearü ngerü

ga daxüçüãxgüaru ñaxtüwaama nanaxüxëë. Natürü i ñuxma ya Tupana rü poraäcü Ngechuchuxü nataxëë rü äëxgacü ya tacü nayaxixëë yerü ngúxü ninge rü guxüma ga duüxügücèx nayu yerü yemaäcü nanaxwèxe ga Tupana yerü tüxü nangechaü rü tüxü narüngüxëëchaü. ¹⁰ Yerü ga Tupana rü nanaxwèxe na guxüma i naxäcügü nüxü nangëxmaxücèx i nachica i mexü i naxütawa. Rü yemacèx ñoma ga nañewa nanamu ga Ngechuchu ya Cristu na ngúxü yangexücèx rü taxcèx nayuxücèx na aixcümaxüchi tüxü nangëxmaxücèx i maxü i taguma gúxü. Rü name nixí na yemaäcü naxüãxü ga Tupana yerü nümatama nixí ga naxüãxü ga guxüma rü naméxwa nangëxma na nüma nanaxwèxexüäcüma namaã inacuéxücèx. ¹¹ Rü Ngechuchu nixí ya tüxü imexëëgücü na Tupanapéxewa ixüünegüxücèx. Rü ñuxma i nüma ya Ngechuchu ya tüxü imexëëgücü rü guxäma i yixema na tüxü yaxüünexëëgüxü rü wüxitama nixí ya Tanatü. Rü ngëmacèx nixí i nüma ya Ngechuchu ya Tupana Nane, rü tama taxcèx naxänexü na naëneëgümaã tüxü naxuxü. ¹² Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ga Nane:

“Rü chaueneëgüxü tá nüxü chacuèxëë i cuchiga, Pa Chaunatüx. Rü norü ngutaquëxegüwa rü tá cuxcèx chawiyae na ngëmaäcü cuxü chicuèxüüxücèx”, ñanagürü. ¹³ Rü toxnamana i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ta ga Nane:

“Cuxü chayaxõ, Pa Chaunatüx, erü nüxü chacuèx rü tá choxü curüngüxëë”, ñanagürü. Rü ñanagürü ta:

“Rü daxe chixí, Pa Chaunatüx, namaã i cuxacügü i chaueneëgü i choxna cumugüxü”, ñanagürü. ¹⁴ Rü nüma ga Ngechuchu rü woo Tupana na yixixü natürü duüxürüxüäcü ñoma ga naanewa naxü na taxrüxü naxämachixücèx rü naxägüxücèx na tachicüü nayuxücèx rü yemaäcü yanaxoxëëãxücèx ga Chatanáaru pora ga namaã tüxü iyanatauxëëxchaüxü. ¹⁵ Rü yemaäcü nanaxü ga Ngechuchu na ChatanáMéxëwa tüxü íngaxüxëëxücèx ya guxäma ya yixema noxri naxcèx muüëxë ga na tayuexü. ¹⁶ Rü yemacèx ñoma ga nañewa nangu ga Ngechuchu na taxcèx nayuxücèx i guxäma i yixema na Abráürüü yaxögüxü. Rü tama daxüçüãx i orearü ngeruügücèx nayu, natürü taxcèx nixí ga numa naxüxü rü nayuxü. ¹⁷ Rü nüma ga Ngechuchu rü nanaxwèxe na yixema i naëneëgü ixügüxürüütama nügü na yaxixëëxü na yemaäcü aixcüma mecümacü ya nüxü ingechaütümüügücü ya tórü chogürüü yíxücèx i Tupanapéxewa. Rü yemacèx nixí ga nügü inaxäxü rü nayuxü na yemaäcü Tupana duüxügüaxü nüxü ngechaüxücèx i norü pepadugü. ¹⁸ Rü yema nümatama ngúxü na yangexü ga yexguma Chataná nüxna ínügu, rü ngëmacèx i ñuxma rü nüxü natauxcha na tüxü nangüxëëxü ya yixema Chataná tüxna ínüxë.

3

Ngechuchu rü Moïchéxü narüyexera

¹ Rü ñuxma Pa Chaueneëgü ya Tupanapéxewa Üünegüxe, rü pexü nixí ya Tupana inadexü na norü duüxügü pixügüxücèx. Rü ngëmacèx name nixí i aixcüma meã nagu perüxínüë ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana núma namücü. Rü nüma ya Ngechuchu nixí i tórü chogürüü i Tupanapéxewa tüxü ixüünexëëcü. Rü yimaãxü nixí i yaxögüxü. ² Rü Tupana rü marü Ngechuchuxü naxuneta na naxüãxücèx ga yema puracü ga Tupana nüxna äxü. Rü nüma ga Ngechuchu rü aixcüma Nanatüga naxínü rü nayanguxëë ga yema puracü yexgumarüü ga Moïché meãma na naxüxü ga yema puracü ga Tupana nüxna äxü na nüxna nadauxücèx ga Tupanaärü duüxügü ga Yudíugü. ³ Rü woo ga noxri rü Moïchéxü nitaégacüüxëë ga Tupana, natürü i ñuxma rü Moïchéaru yexera Ngechuchuxü nixí i yataégacüüxëëxü. Rü wüxi ya ípata ya ngexwacèx ixüxünerüü nixí, erü woo ngëma ípatamaã tataãë, natürü ngëma yexeraäcü nüxü icuèxüüxü nixí i ngëma ípataarü üruü.

⁴ Rü guxünema ya ĩ rü nüxú nangēxma i norü üruü. Natürü guxúma i tacü i ngēxmaxü, rü Tupana nixĩ ya naxücü. ⁵ Rü Moiché rü wüxi ga Tupanaärü duüxü ga aixcüma mexü nixĩ yerü meã nüxna nadau ga Tupanaärü duüxüğü ga Yudüğü, yema Tupana namaã nüxü ixuxürüü. Rü nüma ga Moiché nixĩ ga yema duüxüğümaã nüxü yaxuxü ga ñuxäcü Tupana tá yixcüra nüxü na rüngüxēxü. ⁶ Natürü nüma ya Ngechuchu rü Moichéärü yexera nixĩ erü Tupana Nanexüchi nixĩ. Rü nüma nixĩ i nüxna nadauxü i guxüma i ngēma Tupanaärü duüxüğü ixüğüxü. Rü yixema rü ta Tupanaärü duüxüğü tixüğü ega aixcüma Ngechuchuxü yaxögügu rü taguma nüxü rüxoegu. Rü Tupana nanaxwexe na guxüğüma Ngechuchumaã itaãgüxü erü nüxü tacuèx na wüxi i ngunexü rü tá taxcèx natagüxü na wüxiwa namaã ingēxmagüxücèx.

Tupanaärü duüxüğü rü tá inarüngüē

⁷⁻⁸ Rü ngēmacèx i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü i Naã i Üünexü:

“Rü ñuxma na nüxü pexĩnüēxü i ngēma Tupana pemaã nüxü ixuxü, rü tama name na nüxü pexoexü, yexgumarüü ga na naxüğüäxü ga yema duüxüğü ga Tupanaxü ügüxü rü tama naga ñnüēxü ga yexguma Moichéwe naxixgu ga yema naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa”.

⁹ Rü yemacèx ga Tupana rü ñanagürü:

“Rü yéma nixĩ ga chixexü naxüğüxü ga nuxcümaügüxü ga perü oxigü yerü choxü naxüğü yerü tama choxü nayaxögüchaü. Rü yemaäcü nanaxüğü woo 40 ga taunecügu nüxü na nadaugüxü ga yema mexüğü ga üünexü ga napéxewa chaxüxü. ¹⁰ Rü yemacèx namaã chanu ga yema duüxüğü, rü ñacharüğü nüxü: ‘Pema rü guxüğüma chixexügüxicatama perüxĩnüēēcha, rü taguma penaxüxüchaü i ngēma chanaxwèxexü na penaxüxü’, ñacharüğü nüxü. ¹¹ Rü yemacèx nixĩ ga namaã chanuxü ga yema duüxüğü, rü aixcümaxüchi namaã nüxü chixu na tãütáma yema naãne ga noxri namaã ichaxunetaxüwa nangugüxü na ngēxma nangüēxücèx”.

ñanagürü ga Tupana. ¹² Rü ñuxma Pa Chauenegüx, rü name nixĩ i pegüna pedaugü na tama ngürüächü pechixearü maxüáxücèx, rü ngēmagagu na nüxü perüxoexü na Tupana ya maxücüaxü na peyaxögüxü. ¹³ Natürü ñuxma pexü natauxchagu, rü name nixĩ na wüxichigü pegüaxü penangüchaüxēxü i guxü i ngunexügu na taxúema i petanüwa Tupanaxü taxüxücèx nagagu i ngēma pecadu i pexü womüxēēchaüxü. ¹⁴ Rü ngema na Cristuxütawa nayauxgüxücèx i maxü i taguma güxü, rü tanaxwae na guxüğüma aixcüma yaxögüechaxü. Rü ngēxguma noxrirüütama guxüğüma meã nüxü yaxögüechagu rü tama nüxü rüxoegu, rü tá namaã tüxü nangēxma i tachica i daxüğüxü i naãnewa. ¹⁵ Natürü ñuxma nixĩ i namexü na meãma yaxögüxü. Rü ngēmacèx i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ñuxma na nüxü pexĩnüēxü i ngēma Tupana pemaã nüxü ixuxü, rü tama name na nüxü pexoexü, yexgumarüü ga yema duüxüğü ga tama Tupanaga ñnüēxü ga yexguma Moichéwe naxixgu ga yema naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa”, ñanagürü. ¹⁶ ¿Rü texégü tixĩ ga guxema nüxü ñnüēxē ga yema Tupana tümamaã nüxü ixuxü, rü ñuxüchi tama Tupanaga ñnüēxē? Rü pemaã nüxü chixu rü yemagü nixĩ ga yema duüxüğü ga Moiché Equituanewa íngüxüxēxü. ¹⁷ ¿Rü texémaã nixĩ ga nanuxü ga Tupana ga 40 ga taunecügu? Rü pemaã nüxü chixu rü namaã nanu ga yema duüxüğü ga chixexü ügüxü. Rü yemacèx yema nachica ga ngextá taxúema íxãpataxügu nayue. ¹⁸ ¿Rü texégümaã nixĩ ga aixcümaxüchi inaxunetaxü ga Tupana na tãütáma yema naãnewa nangugüxü na yexma nangüēxücèx? Rü pemaã nüxü chixu, rü yemagü nixĩ ga yema

duïxügü ga tama naga ñnüëxü. ¹⁹ Rü ngēmawa nüxü tacuèx na taxucürüwama yema naäne ga noxri Tupana namaã ixunetaxüwa nangugüxü ga yema duïxügü, yerü tama nüxü nayaxögü.

4

¹ Rü ngēmacèx i ñuxma na Tupana tamaã ixunetaxü na nügüxütawa tá tüxü yachocuxëxü na ngēxma rüngüëxücèx, rü tanaxwèxe i taxuãëgü, na tama ngürüächi wüxie i tatanüwa tama ngēxma taxücuxü. ² Erü ñuxma i yixema rü marü nüxü taxinüë i Tupanaärü ore i mexü, yexgumarüü ga yema nuxcümaügüxü ga duïxügü nüxü na naxinüëxü. Natürü nümagü ga yema duïxügü rü taxuwama nüxü name ga nüxü na naxinüëxü ga yema ore yerü tama yema naga ñnüëxürüü aixcüma nüxü nayaxögü. ³⁻⁴ Natürü i yixema na yaxögüxü, rü tá aixcüma Tupanaxütawa tichocu na ngēxma rüngüëxücèx. Rü wüxiwa i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ngüxchigaarü ngunexüchigaxü nixu, rü ñanagürü:

“Rü 6 ga ngunexügu nixi ga naguxëëäxü ga norü puracü ga Tupana. Rü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu rü guxüma ga norü puracüna narüngü”,

ñanagürü. Rü nuxcüma ga Tupana rü nanaxwèxe na nangüëxü ta ga yema nuxcümaügüxü ga tórü oxigü ga Moïchéwe rüxixü. Natürü ga nümagü rü tama nüxü nayaxögüchaü rü tama naga naxinüë. Rü yemacèx ga Tupana rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Yema duïxügü rü tama choxü nayaxögü rü yemacèx namaã chanu rü aixcümaxüchi namaã nüxü chixu na täütáma yema naäne ga namaã ichaxunetaxüwa nangugüxü na ngēxma nangüëxücèx”,

ñanagürü. ⁵⁻⁶ Rü yemaäcü ga yema duïxügü ga nüxüra nüxü ñnüëxü ga Tupanaärü ore i mexü, rü tama nawa nichocu ga yema nachica ga Tupana namaã nüxü ixuxü, yerü tama naga naxinüë. Rü ngēmacèx nixi i Tupanaärü ore i ümatüxüwa i ñaxü:

“Ngēma duïxügü i tama chauga ñnüëxü rü täütáma ngēma nachica i namaã ichaxunetaxüwa nichocu na ngēxma nangüëxücèx”,

ñaxü. Natürü ñuxma rü ta nangēxma i nachica i tümacèx ya yixema ngēxma Tupanaxütagu chocuchaüxë na ngēxma tarüngüëxücèx. ⁷⁻⁸ Rü ngēma nachica i ngextá nagu nangüëxü i duïxügü rü tama yema naäne ga nuxcümaügüxü ga tórü oxigüxacügü tümaärü äëxgacü ga Yochuémaã tayauxgüxü nixi. Yerü yexguma chi yema naäne yixügu, rü Tupana rü täü chima wenaxärü nüxü naxuneta ga to ga ngunexü na nagu naxütawa yachocuxücèx na ngēxma nangüëxücèx i duïxügü. Rü yemacèx ga Tupana rü wenaxärü nüxü naxuneta i wüxi i to i ngunexü na naxütawa yachocuxücèx i duïxügü na ngēxma nangüëxücèx. Rü ngēma ngunexü rü ñuxma nixi. Rü yemacèx ga Tupana rü mucüma ga taunecü ga Moïchéwena rü Dabímaã nüxü nixu ga yema norü ore ga ümatüxü i ñaxü:

“Rü ñuxma na nüxü pexinüëxü i ngēma Tupana pemaã nüxü ixuxü, rü tama name na nüxü pexoexü”,

ñaxü. Rü yematama nixi ga ore ga marüchirëx pemaã nüxü chixuxü. ⁹ Rü ngēmacèx i ñuxma rü ta nangēxma i wüxi i nachica i üünexü i nagu tá aixcüma nangüëxü i ngēma Tupanaärü duïxügü ixigüxü. ¹⁰ Rü yixema Tupanaxütawa ichocuxe na ngēxma tarüngüëxücèx, rü nüxna tarüngüë i guxüma i tümaärü puracügü yexgumarüü ga Tupana rü nüxna na nangüxü ga norü puracügü ga yexguma naäne naxüxguwena. ¹¹ Rü ngēmacèx name na meã yaxögüxü rü naga ixinüëxü na ichocuxücèx i ngextá Tupana tüxü írüngüëxëxüwa. Erü tama tanaxwèxe na texé ngürüächi yema nuxcümaügüxü ga duïxügü ga tama Tupanaga ñnüëxürüü norü orexü na taxoxü. ¹² Erü Tupanaärü ore rü namaxü rü naporaxüchi. Rü wüxi i tara i guxücüwawa meã waixmaguxüärü yexera

nixĩ na natéxũ. Erü ngẽma ore rü tawa nixücu ñuxmata taãẽwa nangu, rü ñuxmata nawa nangu i ngẽma wüxichigü nagu rüxĩnũxũ. Rü ngẽmaãcü meãma nanangoxẽẽãma i guxũma i ngẽma yixicatama nagu rüxĩnũxũ rü tüxũ ngúchaũxũ. ¹³ Rü nataxütãma i țacü i Tupana üxũ i tá naxchaxwa nügü icúxũ erü napéxewa rü guxũma meã nangox. Rü guxũxũ nadau rü guxũxũ nacuèx ya yima tá tüxna țacü na namaã nüxũ ixuxũcèx i tórü maxũchiga.

Ngechuchu rü mecüxüchi ya tórü ngüxẽẽruũ nixĩ i Tupanapéxewa

¹⁴ Ngechuchu ya Tupana Nane rü mecüxüchi ya tórü ngüxẽẽruũ nixĩ i Nanatüpéxewa. Rü ñuxma rü daxüguxũ i naãnewa i Nanatüxütawa nangëxma na ngema taétüwa nachogüxũcèx. Rü ngẽmacèx tanaxwèxe i guxũguma nüxũ tayaxögüecha rü taguma nüxũ tarüxoe. ¹⁵ Rü nüma ya Ngechuchu rü aixcüma nüxũ nacuèx na tüxũ nangüxẽẽxũ erü nüxũ nacuèx na ñuxãcü tüxũ naguxchaxũ i ngëxguma Chataná tüxna ñügu rü pecadugu tüxũ nanguxẽẽchaũgu, yerü nüxna rü ta naxĩnü ga Chataná, ngẽma tüxna na naxĩnũxũrũ. Natürü nüma ga Ngechuchu rü taguma chixexũ naxü. ¹⁶ Rü ñuxma na tüxũ nangëxmaxũ ya tórü ngüxẽẽruũ ya Ngechuchu, rü name nixĩ i tama imuũẽãcüma nüxna tangaicamagü ya tórü aëxgacü ya Tupana ya tüxũ ngechaũcü. Rü tanaxwèxe na ngẽmaãcü nüxna ingaicamagüxũ na nüxũ ingechaũtümüügüxũcèx rü tüxũ nangechaũãcüma tüxũ nangüxẽẽxũcèx i ngëxguma guxchaxũgü tüxna ngaicamagu.

5

¹ Nuxcüma ga Tupana rü Moĩchémaã nüxũ nixu na Arãũ yĩxũcèx ga Yudügüarü paigüeru ixĩcü na guma duũxũgüétüwa chogüxũcèx ga Tupanapéxewa. Rü guxũma ga yema Arãũwena ügüxũ ga paigüeru rü duũxũgütanüwa nüxũ naxunetagü na yema duũxũgüarü ngüxẽẽruũ yĩxũcèx ga Tupanapéxewa rü Tupanana naxãaxũcèx ga ãmaregü rü Tupanacèx nadaiãxũcèx ga naxũnagü na yemaãcü nüxũ nüxũ nangechaũxũcèx ga norü pecadugü. ² Natürü ngẽma paigüeru rü guxũma i duũxũgürũtãma nixĩ na pecadugu nanguxũ. Rü ngẽmacèx nüxũ nacuèx na ñuxãcü yaxna namaã naxĩnũxũ i duũxũgü i ngëxguma naëchitamare pecadu naxüegu rü tama aixcüma Tupanawe naxĩxgu. ³ Rü ngẽma paigüeru rü tama ngẽma duũxũgüarü pecaducèxicatama nixĩ i nadaiãxũ i naxũnagü, natürü nanaxwèxe i noxrütãma pecaducèx rü ta na nadaiãxũ i naxũnagü na ngẽmaãcü Tupana nüxũ nüxũ nangechaũxũcèx i ngẽma pecadugü. ⁴ Rü taxüema tügütãma tingucuchixẽẽ na paigüeru tiixũcèx. Natürü Tupana nixĩ ya tüxũ unetacü rü tüxna naxãcü i ngẽma puracü na paigüarü aëxgacü tiixũcèx, yexgumarũũ ga Tupana rü Arãũxũ na yangucuchixẽẽxũrũ na paigüeru yĩxũcèx. ⁵ Rü yexgumarũũ ga Ngechuchu rü tama nügütãma ningucuchixẽẽ na Tupanapéxewa tórü ngüxẽẽruũ i paigüeru yĩxũcèx. Natürü Tupana nixĩ ga yangucuchixẽẽcü. Yerü Tupanatãma nixĩ ga nüxũ ñacü:

“Cuma nixĩ i Chaune. Rü ñuxma chanangoxẽẽ na Chaune quiixũ”,

ñacü. ⁶ Rü toxnamana i Tupanaãrũ ore i umatüxũwa rü ñanagürü ta:

“Cuma nixĩ i guxũgutãma duũxũgüarü ngüxẽẽruũ i paigüeru quiixũ, guma pai ga Melquisedérũ”,

ñanagürü. ⁷ Rü yexguma Cristu ñoma ga naãnewa maũxgu, rü porãcü nayumüxẽ rü tagaãcü rü naxauxãcü Tupanana naca na nüxũ nangüxẽẽxũcèx na naga naxĩnũxũcèx. Rü yemaãcü nanaxü ga Cristu, yerü Tupana rü napora na nüxũ nangüxẽẽxũcèx na tama yuxũ namuũxũcèx. Rü Tupana rü Cristuxũ naxĩnü yerü nüma ga Cristu rü aixcüma

Tupanaga naxĩnũ. ⁸ Rũ nũma ga Cristu rũ woo Tupana Nane na yĩixũ, natürũ ngúxũ ninge naxcèx na Tupanaga naxĩnũxũ. ⁹ Rũ yemaãcü nügũ inaxã rũ curuchagu naya na tũmaãrũ maxêxêëruũ yĩixũcèx ya guxãma ya yĩxema naga ĩnũèxê. ¹⁰ Rũ Nanexũ nixĩ ga naxunetaxũ ga Tupana na guxũgutãma nügüpéxewa tórũ ngũxêëruũ i paigüeru yĩixũcèx yexgumarũũ ga pai ga Melquisedé ga norũ yumüxêwa nuxcũmaãcü ga tórũ oxĩ ga Abrãúcèx Tupanana çacũ na guma Abrãuxũ nangũxêëxũcèx ga Tupana.

Wũxi i ãücũmaxũchixũ nixĩ na nũxũ rũxoexũ na yaxõgũxũ

¹¹ Rũ ñuxma rũ toxũ nangẽxma i muxũchixũma i ore i Cristuchiga ixĩxũ i pemaã nũxũ tixuxchaxũxũ. Natürũ naguxchaxũchi na meãma pemaã tanangoxêëxũ i ngẽma, erũ pema rũ tama pexũ natauxcha na nũxũ pecuáxũ. ¹² Rũ marũ ñuxgumama nũxũ na pecuáxũ i Tupanaãrũ orchiga, rũ pema rũ chi marũ namaã pengúxêëtae. Natürũ i pema rũ ñuxma rũ ta penaxwèxe na wena pemaã tanangoxêëxũ i ngẽma Tupanaãrũ ore i taxuchaxũ i nawa inaxũgũxũ na Tupanachigaxũ icuáxũ. Rũ ngẽmaãcü i pema, rũ ñoma õxchana i naẽgũnenixũwa maĩxũrũũtama pixĩgũ.. Erũ tama nũxũ pecuèxgũéga i guxũma i ngẽma Tupanaãrũ ore i yexeraãcü tamaã nũxũ ixuxũ i Cristuchiga na ñuxãcü Tupana naxwèxexũ na naga pexĩnũèxũ. ¹³ Rũ yĩxema yaxõxê ya tama nũxũ cuèxégaxe na ñuxãcü Tupanacèx tamaxũxũ, rũ wũxi i õxchana i maĩxũrũũ tixĩ. Rũ ngẽmaãcü pixĩgũ i pemax. ¹⁴ Natürũ yĩxema yaxõxê ya tũmamaã yaxúxe na tanangugũxũ na çacũ yĩixũ i nguxêëtae i mexũ rũ éxna chixexũ, rũ aixcũma nũxũ tacuèx na ñuxãcü Tupanacèx tamaxũxũ. Rũ yĩxema rũ ñoma wũxi i duũxũ i yaxũ i namachimaã ãwemüxũrũũ tixĩ. Natürũ i pema rũ tama ngẽmaãcü pixĩgũ.

6

¹ Rũ ngẽmacèx name nixĩ i yexeraãcü tingúeetanũ na aixcũma meã nũxũ icuáxũcèx i Cristuchiga. Rũ tanaxwèxe na nũxũ ichopetũxũ ga yema ore ga nawa inaxũgũxũ na Cristuchigaxũ icuáxũ. Rũ tãũtãma yeũcürũ yema ore ga nawa inaxũgũxũchiga tidex-agũecha. Rũ taxucèxma tũxcũũ wena pemaã nũxũ tixu na nũxũ perũxoexũcèx na nagu pexĩxũ i ngẽma mugũ ga Moĩché ũmatũxũ i tama tũxũ maxêxêëxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta taxucèxma tũxcũũ wena pemaã nũxũ tixu i nachiga na ñuxãcü Tupanaãxũ yaxõgũxũ. ² Rũ ngẽxgumarũũ ta taxucèxma tũxcũũ wena pexũ tangúxêë na ñuxãcü Tupanacèx íbaiũxũ rũ ñuxãcü duũxũgũxũ ingõgũãcũma namaã iyumüxexũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta taxucèxma tũxcũũ wena pexũ tangúxêë na ñuxãcü tá wena namaxêxũ i duũxũgũ i yuexũ rũ ñuxãcü naãneãrũ guxgu rũ Tupana tá wũxichigũ i duũxũgũna çaxũ na ñuxãcü namaxêxũ i ñoma i naãnewa. ³ Rũ ngẽmacèx i ñuxma rũ ngẽxguma Tupana tama tũxna nachuxgu rũ tanaxwèxe i yexeraãcü tingúeetanũ na aixcũma guxũma i Cristuchigaxũ icuáxũcèx rũ nũxũ na icuáxũcèx na aixcũma ngẽma nũma nanaxwèxexũãcũma meã naxcèx na imaxêxũ. ⁴⁻⁵ Natürũ ngẽxguma chi wũxie Cristuxũ yaxugũ, rũ chi meãma Tupanaxũ tacuèxgu, rũ chi Naã i Üñexũxũ tayaugũ, rũ chi nũxũ tacuèxgu na ñuxãcü namexũ i Tupanaãrũ ore rũ ñuxãcü na namexũ i daxũguxũ i naãne, rũ name nixĩ i taxuã. ⁶ Erũ ngẽxguma chi ngẽmaãcü meã tayaxõxgu i noxrix rũ ñuxũchi Cristuxũ ítatèxũchixgu, rũ marũ taxucürũwama texé wenaxãrũ Tupanacèx tũxũ tataeguxêë. Erũ ngẽxguma ngẽmaãcü ítanatèxũchixgu ya Tupana Nane, rũ ñoma wena curuchawa tayapotaxũrũũ tayaxĩxêë, erũ guxũ i duũxũgũpéxewa ãne nũxũ tingexêë. ⁷ Rũ dũcax, wũxi i naãne i pucũ nagu nguxũ rũ meãma nanetũ nawa nayae tũmacèx ya yĩxema nagu ũanexê, rũ Tupanaãrũ ngũxêëgagu nixĩ i ngema. ⁸ Natürũ ngẽxguma ngẽma naãne rũ tuxu rũ natũanegũ i chixexũ nawa yaegu, rũ Tupana rũ tá chixexũ namaã naxuegu rũ ũxũwa tá nigu i guxũma i nawa yaexũ. Rũ ngẽxgumarũũ tá tixĩ ya yĩxema Cristuxũ ítãxe.

Ítananguxëë na nayauxgüxü i maxü i taguma gúxü rü ngëmacèx tama nüxü tarüoxe na yaxögüxü

⁹ Natürü, Pa Chaueneëgü ya Pexü Tangechaügüxe, rü woo ngëmaäcü pemaã tidex-agügu, natürü aixcüma nüxü tacuèx na tama ngëma duüxügü i nüxü rüxoexürüü pixīgüxü. Erü pema rü pexü nangëxma i maxü i taguma gúxü, rü Tupana rü tá aixcüma poraäcü pexü narüngüxëë na naxcèx pemaxëxücèx. ¹⁰ Erü nüma ya Tupana rü aixcümacü nixi. Rü nüma rü tãütáma nüxü inayarüngüma ga yema mexü ga pexüxü rü ñuxäcü taeneëgü i yaxögüxüxü na pengechaügüxü ga yexguma nüxü perüngüxëëgügu, ngëma ñuxma ípenaxüxürüütama. ¹¹ Rü ñuxma rü tanaxwëxe i wüxichigü i pema rü ngëmaäcü noxrürüü mexü i perü ngüchaümaã nüxü perüngüxëëgüecha i taeneëgü ñuxmatáta wena núma naxü ya Cristu. Rü tanaxwëxe na ngëmaäcü pemaxëxü na düxwa aixcüma Cristuxütawa pengugüxü ngëma ípenanguxëëxürüü. ¹² Rü tama tanaxwëxe na nüxü perüxoetanücüxü na Cristuwe perüxixü. Natürü tanaxwëxe i naxrüü pixīgü i ngëma duüxügü i guxüguma meã yaxögüäcüma Cristuwe rüxiamaxü rü nayauxgüxü i guxüma i ngëma mexügü ga Tupana namaã ixunetaxü. ¹³ Rü dücax, yexguma tórü oxi ga Abráümaã inaxunetagu ga Tupana rü nügüégagutama inaxuneta, yerü tataxuma ga texé ga norü yexera ixixë na tümaegagu inaxunetaxücèx. ¹⁴ Rü yemacèx ga Tupana rü Abráüxü ñanagürü:

“Rü aixcümaxüchi tá poraäcü cuxü charüngüxëë. Rü tá cuxü nangëxma i muxüchixü-tama i cutaagü”,

ñanagürü. ¹⁵ Rü Abráü rü meãma ínananguxëë ga guma nane ga Tupana namaã ixunetacü. Rü yemacèx nabu ga guma nane ga Ichaá ga Tupana namaã nüxü ixucü. ¹⁶ Rü ngëxguma duüxügü tacücèx ixunetagu, rü to i norü yexera ixixüegagu inaxunetagu. Rü wüxicana tacücèx ngëmaäcü inaxunetagu, rü nüxü tacuèx rü aixcüma tá nanaxügü i ngëma naxcèx inaxunetagüxü, rü marü taxucürüwama yeücürü nachiga nidexagüecha. ¹⁷ Rü yemacèx ga Tupana rü yexguma inaxunetagu namaã ga yema duüxügü ga nayauxgüxü tá ga yema ngüxëë ga Tupana nüxna äxchaüxü, rü nügüégagutama inaxuneta, yerü nanaxwëxe na meãma nüxü nacüexgüxü na aixcüma tá yanguxëëäxü rü tagutáma naxüchicüüäxü ga yema namaã inaxunetaxü. ¹⁸ Rü nüxü tacuèx rü ngëxguma tacücèx nügüégagu inaxunetagu ya Tupana, rü taxucürüwama tüxü nawomüxëë rü nanaxüchicüü i ngëma. Rü ñuxma i guxäma i yixema na Tupanacèx ibuxmüxü na tüxü nangüxëëxücèx rü tüxü namaxëxëëxücèx, rü nüma ya Tupana rü nügüégagu tamaã inaxuneta na ngëmaäcü tá tüxü nangüxëëxü. Rü ngëmaäcü tüxü nanangüchaüxëë rü tüxü narüngüxëë na nüxü icuáxücèx na aixcüma tá nayauxgüxü i ngëma maxü i taguma gúxü i tamaã inaxunetaxü. ¹⁹ Rü ñuxma na ínanguxëëxü na aixcüma tá nayaxuxü i ngëma maxü i taguma gúxü, rü taxucèxma taxoegaãëgü, erü nüxü tacuèx na aixcüma daxügüxü i nañewa i Tupana íngëxmaxüwa tá ingugüxü. ²⁰ Rü ngëma nangëxma ya Ngechuchu i ñuxma yerü nüxira yexma naxücu na Tupanapéxewa taétüwa nachogüxücèx. Rü ngëmaäcü guxüguma tórü ngüxëëruü i paigüeru nixi, guma Melquisedé ga Tupanapéxewa Abráüetüwa chogücürüü.

7

Ngechuchu rü guma nuxcümaücü ga pai ga Melquisederüütama nixi

¹ Rü guma Melquisedé rü ñäne ga Charëüärü äëxgacü nixi ga yexguma namaüxgu ga Abráü. Rü nüma ga Melquisedé, rü duüxügüarü pai nixi ga Tupanapéxewa. Rü yexguma Abráü rü to ga nachiüäneärü äëxgacügümaã nügü nadaixgu rü nüxü nayexeragu, rü Melquisedé rü namawa Abráüpéxegu nayangu ga yexguma Abráü napatacèx taegugu.

Rü nüma ga Melquisedé rü Tupanaégagu Abráũmaã mexũ naxuegu. ² Rü Abráũ rü nüxũ nayexma ga guxũma ga yemaxũgü ga yema ãëxgacügü ga namaã nügu nadëixũna napuxũxũ. Rü yemawa ínanaxüxüchi ga yema Tupanana üxũ, rü Melquisedéna nanaxã. Rü ngëma naega i Melquisedé rü ãëxgacü ya Ixaixcümäcü ñaxüchiga nixĩ. Rü norü ïäne ga Charéü rü Taãëxëëruü ñaxüchiga nixĩ. Rü ngëmacèx i naega i Melquisedé rü ãëxgacü ya Taãëxëëruü ñaxüchiga ta nixĩ. ³ Rü Tupanaãrü ore ga nuxcüma ümatüxũwa rü tama nüxũ nixu na texé tiixũ ga nanatü rü naë rü norü oxigü ga Melquisedé. Rü ngëxgumarüü ta tama nüxũ nixu i norü buxchiga rü norü yuxchiga. Rü ngëmacèx Tupana Nanerüü guxũguma duũxũgüarü ngüxëëruü ya pai nixĩ i Tupanapëxewa. ⁴ Rü ñuxma rü name nixĩ i nagu perüxĩnüë na ñuxäcü aixcüma ãëxgacü ya tacü yïixũ ga Melquisedé. Yerü nuxcümaücü ga tórü oxigü ga Abráũ rü Melquisedéna nanaxã ga yema Tupanana üxũ ga natanüwa ga yema yemaxũgü ga togü ga ãëxgacügüna napuxũxũ. Rü ngëmawa nüxũ tacuèx na Tupanapëxewa tórü oxigü ga Abráũarü yexeracü yïixũ ga Melquisedé. ⁵ Rü ñuxma i Yudügü, rü guxũma i norü ngëmaxũwa ínanaxüxüchigü i ngëma Tupanana üxũ, rü ñuxüchi norü paigüna nanaxã yerü yemaäcü nixĩ ga namuãxũ ga yema mugü ga Moïché ümatüxũ. Natürü guxũma i ngëma paigü rü Lebítaagü nixĩgü. Rü nüma ga Lebí rü guxũma i Yudügürüü Abráũtaã nixĩ. Rü ngëmaäcü i ngëma Yudügü rü norü paigüna nanaxã i ngëma Tupanana üxũ, woo natanüxũgü i Yudügü na yïixũ i ngëma paigü. ⁶ Natürü ga Melquisedé rü woo tama Lebítaã nixĩ, natürü Abráũmëxëwa nanayaxu ga yema Tupanana üxũ. Rü nüxũ tacuèx na Abráũ yïixũ ga noxri nayaxucü ga Tupanaãrü uneta. Rü Melquisedé rü Tupanana naca na Abráũmaã mexũ naxueguxüçèx. ⁷ Rü guxãma meãma nüxũ tacuèx rü ngëxguma texé toguècèx Tupanana caxgu na tüxũ nangüxëëxüçèx, rü Tupanapëxewa rü yixema nüxna çaxe rü ngëma togü i naxcèx itaçaxüärü yexera tixĩ. Rü ngëmaäcü nüxũ tacuèx na Abráũarü yexera yïixũ ga Melquisedé i Tupanapëxewa. ⁸ Rü ñuxma i nuã tatanüwa rü ngëma paigü i ngixũ yauxgüxũ i ngëma dïëru i Tupanana ücü, rü duũxũgümare nixĩgü rü tá nayue. Natürü ngëxguma Melquisedéchiga yadexagu i Tupanaãrü ore, rü ñoma namaxüxürüü nixĩ i nachiga yadexaxũ. Rü ngëmawa nüxũ tacuèx na Cristu ya guxũguma maxüçürüü na yïixũ ga Melquisedé. ⁹⁻¹⁰ Rü Abráũtaã ga Lebí, rü guxũma i paigü i Lebítaagü ixĩgüxũ i ñuxma ngixũ yauxgüxũ i ngëma dïëru i Tupanana ücü, rü nümagü rü ta Abráũmaã Melquisedéna nanaxãgü ga yema Tupanana üxũ. Yerü nüma ga Lebí rü guxũma ga nataagü i ñuxma Yudügüarü paigü ixĩgüxũ, rü woo ga na tauta nabuexũ ga yexguma, natürü marü Abráũxünëwa nayexmagü ga yexguma Melquisedé namawa Abráũpëxëgu yanguxgu. Rü ngëmawa nüxũ tacuèx na guxũma i ngëma paigüarü yexera yïixũ ya Melquisedé. ¹¹ Rü nuxcümaügüxũ ga tórü oxigü ga Yudügü, rü Lebítaagü ga paigümëxëwa nixĩ ga nayauxgüãxũ ga Tupanaãrü mugü. Natürü pemaã nüxũ chixu rü yexguma chi yema paigü aixcüma yema Yudügüxũ imexëëgügu ga Tupanapëxewa, rü taxucèx chima Tupana nüxũ naxuneta ga naï ga pai ga Melquisedérüü ixĩcü ga tama Lebítaã ga Aráürüü ixĩcü. Rü yemacèx ga Tupana rü nüxũ naxuneta ga Nane ga Ngechuchu na tórü chogürüü ya pai yïixüçèx. ¹² Rü yemacèx ga Tupana rü yema Yudügüarü paigüchicüüxũ nayangucuchixëë ga Cristu. Rü nüma nixĩ i ñuxma i aixcüma Tupanapëxewa tüxũ yamexëëgüxũ. Rü guxũma ga Lebítaã rü paigü nixĩgü yerü yemaäcü nixĩ ga naxuegüxũ nawa ga yema mugü ga Moïché ümatüxũ. Natürü nüma ga Cristu rü marü nanaxüchicüü ga guxũma ga yema. ¹³⁻¹⁴ Erü meãma nüxũ tacuèx rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu ya yima nachiga idexagücü rü tama Lebítaã nixĩ erü nüma rü Yudátaã nixĩ. Rü nüxũ tacuèx rü taxuüma ga Yudátaã rü pai nixĩ, yerü ga Moïché rü yexguma yema paigüchiga yadeaxgu rü taxuüma ga Yudátaaxũ naxuneta na pai yïixüçèx. ¹⁵ Rü

ngēmaācü meã nangox na Tupana iyanaxoxēēxü ga guxüma ga yema mugü ga Moïché ümatüxü ga paigüchiga. Yerü nüma ga Tupana rü nüxü naxuneta ga wüxi ga pai ga yexwacaxücü ga tama Lebítaa ixücü. Rü nüma nixi i tórü Cori yixü ya Melquisederüü ixücü, erü guxüma i ngēma togü i paigüarü yexera nixi. ¹⁶ Rü guxüma ga yema togü ga paigü rü nangucu yerü Lebítaa nixigü. Natürü nüma ga Cristu rü paixü ningucuchi yerü poramaã yuwa ínarüda rü guxüguma namaxēcha na tüxü nangüxēēxücèx. ¹⁷ Rü ngēmacèx i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü tórü Corichiga ñanagürü:

“Cuma rü guxügutáma duüxügüarü ngüxēēruü ya pai quixi Melquisederüü”, ñanagürü. ¹⁸⁻¹⁹ Rü yemacèx ga Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu ga Nane, yerü yema mugü ga paigüchiga naxümatüxü ga Moïché rü tama poraäcü tüxü narüngüxēē yerü tama aixcüma tüxü nimexēēgü ga Tupanapéxewa. Rü yemacèx Nanexü namu ga Tupana na tórü pecaducèx nayuxücèx na ngēmaācü tüxü nangēxmaxücèx i maxü i taguma gúxü rü aixcüma Tupanamücügü ixigüxücèx. ²⁰⁻²¹ Rü yexguma Tupana yema togü ga paigüxü ngucuxēēgu, rü nanangucuxēēmare. Natürü yexguma Cristuxü yangucuchixēēgu na tórü ngüxēēruü ya pai yixücèx, rü nügüégagutama inaxuneta. Rü yemacèx ga yexguma Cristuxü yangucuchixēēgu rü ñanagürü:

“Choma i Cori ya Tupana rü marü cuxü chaxuneta na guxügutáma duüxügüarü ngüxēēruü ya pai quiixücèx. Rü ngēma rü tagutáma chanaxüchicüü erü chaugüé-gagu ichaxuneta”,

ñanagürü. ²² Rü ñuxma na yemaäcü nügüégagutama inaxunetaxü ga Tupana, rü nüxü tacuèx na aixcümaxüchima yema paigüarü yexera na yixü ya Cristu erü guxügutáma Tupanapéxewa tüxü narüngüxēē. ²³ Rü yema togü ga paigü rü namuxüchi, yerü niyuetanü. Rü yemacèx taxucürüwama guxüguma paigü nixigü. ²⁴ Natürü ñuxma na tórü ngüxēēruü ya paixü yangucuchixü ya Ngechuchu, rü ngēmacèx marü taxucèxma texé ya togue tingucuchi, erü nüma ya Ngechuchu rü tagutáma nayu. ²⁵ Rü ngēmacèx nixi i ñuxma i nüxü natauxchaxü na aixcüma tüxü namaxēēxü ya guxáma ya yixema norü ngüxēēmaã Tupanaxütawa ngugüxe. Erü nüma ya Ngechuchu rü guxüguma namaxēcha na tümaetüwa nachogüxücèx. ²⁶ Rü ngēmaācü ya Ngechuchu, rü nüxicatama nixi i pai ya tórü ngüxēēruü yixü i Tupanapéxewa. Erü nüma rü aixcüma naxüüne, rü nataxuma i chixexü i nawa, rü nangearü pecaduax yerü taguma taxrüü pecadu naxü. Rü ñuxma rü guxüetüwa nangēxma i daxüguxü i naãnewa i Tupana íngēxmaxüwa. ²⁷ Rü Ngechuchu rü tama ngēma togü i paigüerurüü nixi. Erü nümagü rü nanaxwèxe na guxü i ngunexügu Tupanacèx naxünagü nadèixü na ngēmaācü Tupana nüxü nüxü ngechaüxücèx i noxrütama pecadugü rü guxü i duüxügüarü pecadugü ta. Natürü nüma ga Ngechuchu rü yexguma nügü inaxāxgu, rü wüxicanatama pecaducèx nayu. Rü ngēma rü guxügutama name i Tupanapéxewa. ²⁸ Rü yema mugü ga Moïché ümatüxü, rü duüxügümarexü naxuneta na paigüerugü yixigüxücèx. Natürü nümagü rü ta nipecaduāxgü. Natürü yemawena ga Tupana rü nügüégagu Nanexü naxuneta na tórü ngüxēēruü yixücèx. Rü yima Nane rü guxüguma mecüxüchi ya tórü Maxēēruü nixi. Rü nüma rü guxüguma tüxü narüngüxēē i Tupanapéxewa.

8

Ngechuchu nixi ya tórü ngüxēēruü i Tupanapéxewa

¹ Rü ngēma pemaã nüxü tixuxchaüxü i ñuxma nixi na tüxü nangēxmaxü ya tórü ngüxēēruü ya mexēchicü i Tupanaxütawa. Rü nüma rü Tupana Nane ya Cristu nixi. Rü daxüguxü i naãnewa i Tupanaärü tügünecüwawa narüto erü guxüärü äxgacü nixi.

² Rü ngēma daxüguxü i naãnewa i ngēma nachica i üünexü ga Tupana üxüwa nixi

i taxcèx ínaxaxũ. Rũ tama ngẽma Yudfũgũarũ paigũrũũ wũxi ya ĩpata ya duũxũgũ üxũnewa Tupanana taxcèx ínaca. ³ Rũ guxũma i ngẽma Yudfũgũarũ paigũeru rũ nangucu na Tupanana naxãgũãxũcèx i ãmaregũ rũ naxcèx nadaiãxũcèx i naxũnagũ na Tupana nũxũ nũxũ ngechaũxũcèx i duũxũgũarũ pecadugũ. Rũ yemacèx ga Ngechuchu rũ Tupanana nũgũ naxãmare na duũxũgũarũ pecaducèx nayuxũcèx. ⁴ Rũ ñuxma i nũma ya Ngechuchu rũ daxũguxũ i naãnewa nangẽxma na ngẽma tórũ ngũxẽẽruũ ya pai yĩxũcèx i Tupanapẽxewa. Rũ ngẽmacèx tama ñoma i naãnewa nixĩ i pai yĩxũ. Natürũ ngẽxguma chi ñoma i naãnewa nangẽxmagu rũ tãũ chima pai nixĩ erũ ñoma i naãnewa nangẽxmagũ i ngẽma Yudfũgũarũ paigũ i Tupanana ãmare ãgũxũ yema Moĩchéarũ mugũ nũxũ ixuxũrũũ. ⁵ Natürũ ngẽma puracũ i ñoma i naãnewa naxũgũxũ i ngẽma Yudfũgũarũ paigũ, rũ naxcèx nadauxũtaegũmare i ngẽma Ngechuchu daxũguxũ i naãnewa üxũ. Rũ ngẽma nachica i nawa Tupanacèx napuracũexũ i ngẽma paigũ, rũ nanaxũchicũnèxãgũmare i ngẽma nachica i Ngechuchu nawa ngẽxmaxũ. Rũ meãma nũxũ tacuèx i ngẽma, yerũ yexguma Moĩché naxũxchaũgu ga Tupanapata, rũ Tupana rũ ñanagũrũ nũxũ:

“¡Dücèx, meã nangugũ i ngẽma cuèxruũ ga cuxũ chawéxũ ga mèxpũne ga Chinaĩwa! Rũ chanaxwèxe i ngẽmaãcü na cunaxũxũ”,

ñanagũrũ. ⁶ Natürũ nũma ya tórũ ngũxẽẽruũ ya Cristu rũ daxũguxũ i naãnewa nangẽxma, rũ ngẽma aixcũmaxũchi Tupanapẽxewa taétũwa nachogũ. Rũ ngẽma Yudfũgũarũ paigũ rũ nãgũ naxĩãma ga yema nuxcũmaũxũ ga uneta ga Moĩché ümatũxũ. Natürũ nũma ya Tupana rũ marũ tũxna nanaxã i wũxi i ngexwacaxũxũ i uneta erũ tamaã nũxũ nixu na Cristu yĩxũ ya aixcũma tórũ ngũxẽẽruũ ixĩcü. Rũ nũma rũ nãyu na Tupanapẽxewa tũxũ yamexẽẽxũcèx, rũ ngẽma Tupanaxũtawã nangẽxma i ñuxma na taétũwa nachogũxũcèx. Rũ ngẽmaãcü nũxũ tadau na Tupanaãrũ uneta i ngexwacaxũxũ rũ yema nuxcũmaũxũ ga unetaarũ yexera yĩxũ na namexũ. ⁷ Yerũ yexguma chi yema nũxĩraũxũ ga uneta ga Moĩché ümatũxũ rũ aixcũma namexgu na duũxũgũxũ namaxẽẽxũcèx, rũ marũ taxucèx chima tanaxwèxe i to i ngexwacaxũxũ i Tupanaãrũ uneta. ⁸ Natürũ nũma ga Tupana rũ nũxũ nadau na tama aixcũma napẽxewa duũxũgũxũ yamexẽẽxũ ga yema nũxĩraũxũ ga uneta ga Moĩchéna naxãxũ. Rũ yemacèx ga Tupana rũ ñanagũrũ:

“Wũxi i ngunexũ rũ wena táxarũ guxũma i chorũ duũxũgũmaã ichaxuneta. ⁹ Natürũ ngẽma chorũ uneta i ngexwacaxũxũ, rũ tãũtãma namaã nawũxigu ga yema nũxĩraũxũ ga chorũ uneta ga nuxcũmaũgũxũ ga perũ oxigũmaã nũxũ chixuxũ ga yexguma nũxũ charũngũxẽẽgu na ínachoxũxũcèx ga Equituarũ naãnewa. Yerũ nũmagũ ga yema duũxũgũ rũ tama chauga naxĩnũẽ rũ tama nayanguxẽẽ ga yema nũxĩraũxũ ga chorũ uneta, rũ yemacèx íchanawogũ. ¹⁰ Natürũ ngẽxguma nawa nanguxgu na wena namaã ichaxunetaxũ, rũ ñããcü tá nixĩ i guxũma i Yudfũgũmaã ichaxunetaxũ: ‘Rũ tá meãma ngẽma duũxũgũxũ nũxũ chacuèxẽẽ i chorũ mugũ na aixcũma naãẽwa nangẽxmagũxũcèx. Rũ choma rũ tá norũ Tupana chixĩ, rũ nũmagũ rũ tá chorũ duũxũgũ nixĩgũ’. ¹¹ Rũ guxũma i ngẽma duũxũgũ i choxũ yaxõgũxũ, rũ aixcũma tá choxũ nacuèxgũ. Rũ ngẽmacèx taxucèxtãma tũxcũũ nũgũmaã nũxũ nixugũgũ i chauchiga na ngẽmaãcü choxũ nacuèxgũxũcèx. Erũ guxũma i chorũ duũxũgũ rũ aixcũma tá meã choxũ nacuèxgũ woo buxũ rũ éxna yaxũ. ¹² Rũ tá nũxũ nũxũ changechaũ i norũ chixexũgũ, rũ tá nũxũ ichayarũngũmaxũchi i norũ pecadugũ”,

ñanagũrũ ga Tupana. ¹³ Rũ dũcax, ñuxma na Tupana ngexwacaxũxũ i unetachiga idexaxũ, rũ ngẽmawa nũxũ tacuèx na yema nũxĩraũxũ ga uneta rũ marũ nangupetũchaũxũ.

Rü nüxü tacuèx rü guxüma i ngëma marü ngupetüchaüxü, rü paxa tá inayarüxo. Rü ngëmaäcü i ngëma Yudíugüarü paigü, rü marü inayarüoxchaü na Tupanapéxewa duüxügüxü nangüxëxü. Erü nüma ya Tupana rü marü Cristuxü ningucuchixë na tóru ngüxëeruü yixüçèx i napéxewa.

9

Tupanapata ga duüxügü üxünechiga rü Tupanapata ya daxüguxü i naänewa ngëxmanechiga

¹ Rü yexguma nuxcüma Moïchémaã yadeaxgu rü nüxna naxããgu ga yema nüxiraüxü ga uneta, rü Tupana namaã nüxü nixu na ñuxäcü nanaxwèxexü na nüxü yacuèxüügüxü. Rü yexgumarüü ta namaã nüxü nixu na ñuxäcü nanaxwèxexü na naxcèx naxüäxü ga wüxi ga ïpata ga naxchirunaxcèx na yéma nüxü yacuèxüügüxüçèx ga paigü. ² Rü guma ïpata ga naxchirunaxcèx rü nitüyemachïã. Rü yema naxmachïã ga nüxira nawa ixücuxü, rü “Nachica i Üünexü” nixi ga naega. Rü yéma nayexma ga werachica rü mecha ga pãu ga üünexü nagu nuxü. ³ Rü yema to ga naxmachïã ga yema tüyemachïãxüçèxwena üxü rü “Nachica i Üünexüchixü” nixi ga naega. ⁴ Rü yéma nayexma ga yema mecha ga uirunaxcèx ga ngextá nawa yagugüäxü ga pumara ga yixixü ga yexguma yaguxgu. Rü yéma nayexma ta ga yema baú ga Tupanaärü mugü nagu namaã nangüxügüxü. Rü yema baú rü guxüwama uirumaã natüxüne. Rü yematama baúarü aixepewa nayexma ga wüxi ga tñxüxäcü ga uirunaxcèx ga yema pãu ga daxüwa rüyixümaã äacuxü. Rü yexgumarüü ta yema baúarü aixepewa nayexma ga Aráüarü caxüruü ga rüxüxüne, rü guma nutagü ga Tupanaärü mugü nagu ümatügücü. ⁵ Rü yema baúétüwa nayexmagü ga yema taxre ga daxüçüäxchicünèxägü ga ixäxpéxatüxü. Rü naxpéxatügümaã nayadüxétügü ga yema baúátaü. Rü yema daxüçüäxchicünèxägüarü ngäxüwa nixi ga nügü nangoxëxüxü ga Tupana. Natürü taxucèxma tñxcüü yexeraäcü nüxü tixu i ngëmachiga. ⁶ Rü wüxicana yemaäcü na namexëëgüäxü ga guxüma ga yema, rü ñuxüchi ga paigü rü guxügüma yema nüxiraüxü ga naxmachïãgu nachocuxü na yéma Tupana namaã nüxü ixuxüäcüma nüxü yacuèxüügüxüçèx. ⁷ Natürü yema to ga naxmachïãwa rü yema paigüarü äëxgacüxicatama nixi ga yexma ücuxü. Rü tama guxügüma yexma naxücu, natürü wüxicanatama yexma naxücu ga wüxichigü ga taunecügu. Rü yexguma yexma naxücuçgu rü yéma nanange ga naxünagü rü guma nagümaã yema baúxü namaxcütü. Rü yemaäcü ga yema paigüarü äëxgacü rü inanaxä ga guma nagü na noxrütama pecadu rü guxüma ga duüxügüarü pecaduxü iyanangümaxüçèx ga Tupana. ⁸ Natürü yema paigüarü äëxgacüxicatama nixi ga yema Nachica ga Üünexüchixügu ücuxü ga Tupana íyexmaxüwa. Rü ngëmaäcü Tupanaãë i Üünexü tñxü nüxü nacuèxë na taxucürüwama yexma Tupana íyexmaxügu nachocuxü ga guxüma ga duüxügü yerü yexguma nagu naxixgu ga yema mugü ga Moïché ümatüxü rü nachuxu ga yema. ⁹ Rü guxüma i ngëma pemaã nüxü chixuchigaxü, rü wüxi i cuèxruü nixi i taxcèx i yixema na ñuxma imaxëxü. Rü ngëmawa nüxü tadau rü yema ämaregü ga Tupanana naxägüxü rü yema naxünagü ga Tupanacèx nadèixü rü taxucürüwama yema duüxügüxü nimexë na aixcüma Tupanapéxewa yamexüçèx. ¹⁰ Rü yema nuxcümaügüxü ga mugü ga ònagüchiga rü axëügüchiga rü nacümagüchiga ixixü, rü yema duüxügüarü düxëtüxüncèxicatama nixigü. Rü yemacèx tama yema duüxügüxü nimexë na aixcüma Tupanapéxewa yamexüçèx. Rü woo napora ga yema mugü ga noxrix, natürü yexguma ínanguxgu ga Cristu rü marü yexma nayacuèx na duüxügümaã naporaxü. ¹¹ Natürü i ñuxma rü marü ínangu ya Cristu. Rü nüma nixi i aixcüma tóru ngüxëeruü yixü i Tupanapéxewa, rü nagagu nixi i nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü ngëma nachica i ngextá taétüwa ínachogüxüwa rü aixcüma naxüüne erü tama guma ïpata ga naxchirunaxcèx

ga duïxügümare üxünerüü nixĩ erü daxüguxü i nañewa nangëxma. ¹² Rü Cristu rü marü daxüguxü i nañegu naxücu i ngextá Tupana íngëxmaxüwa. Rü taxucèxma tüxcüü wüxichigü ya taunecügu ngëxma naxücu, erü marü guxüguma ngema nangëxmaëcha. Rü yexguma yexma naxücuxgu, rü tama yéma nanange ga chibugügü rü wocaxacügügü na Tupanana naxãxücèx. Natürü nüma ga Cristu rü nagütama inaxã na yemaäcü naxütanüãxücèx ga tórü pecadugü rü tüxü nangëxmaxücèx i maxü i taguma gúxü. ¹³ Rü yema mugü ga Moïché ümatüxü rü ñanagürü:

“Ngëxguma texé yuetaxü ingögügu, rü taxucürüwama Tupanapata ya naxchirunaxcèxgu taxücu”,

ñanagürü. Rü yemacèx ga yema Yudügu, rü yexguma wüxi ga yuetaxü yangögügügu rü nanaxwèxegü ga na norü paixütawa nagaãxü ga wüxi ga woca na yema pai Tupanacèx yamáxücèx rü na yaguãxücèx na yemaäcü ga guma tanimaca rü dexágu nagüãxücèx na yema duïxügüxü namaã namaxcuxücèx na yemaäcü nüxna ínayixücèx ga norü chixexü. Natürü yema rü duïxügüarü düxétüxünewaxicatama nanamexëë rü tama norü maxüxü namexëë. ¹⁴ Natürü nagü ya Cristu rü yema naxünagügüarü yexera name erü tórü maxü namexëë na aixcüma Tupanapéxewa imexücèx. Rü Cristu rü woo Tupana Nane na yïxü rü na nataxuxü ga norü chixexü, natürü Tupanana nügu naxã rü tórü pecaducèx nayu yerü Naã i Üünexü nanaporaxëë. Rü yemaäcü curuchagu nanabaxëë ga nagü. Rü ñuxma ya yima nagü rü ningu na tüxü namexëëxücèx i Tupanapéxewa. Rü ngëmacèx taxucèxma tanaxwèxe na nagu ixixü ga yema mugü ga Moïché ümatüxü ga tama tüxna naxãxü i maxü i taguma gúxü. Rü ñuxma na Cristugagu Tupanapéxewa imexü, rü nüma ya Cristu rü tüxü narüngüxëë na naxüxücèx i ngëma Tupana ya maxücü tüxü naxwèxexü. ¹⁵ Rü ñuxma na tórü pecaducèx nayuxü ga Ngechuchu ya Cristu, rü nüma nixĩ i tórü ngüxëëruü i Tupanapéxewa, ngëma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü nüxü ixuxürüü. Rü ñuxma i yixema na Tupana tüxü dexü, rü tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü ega yima Naneãxü yaxögügu. Rü ngëxgumarüü ta i guxüma i Tupanaärü duïxügü ga nuxcüma yaxögüxü, rü nüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü yerü Cristu nayu na norü pecaduna ínanguxüxëëãxücèx. ¹⁶ Rü ngëxguma nayuxchaügu i wüxi i duïxü, rü wüxi i poperagu nanaxümatü na texé tá nayaxuxü i norü ngëmaxügü. Natürü ngëxguma namaüxgu i ngëma duïxü, rü taxucürüwama texé tanayaxu i norü ngëmaxügü. ¹⁷ Rü ngëmacèx i ngëma popera rü tama natora i ngëxguma namaüxgu i ngëma duïxü. Rü ngëxguma nayuxguxicatama nixĩ i naporaxü. ¹⁸ Rü nüma ga Cristu rü norü yumaã nixĩ ga Tupanapéxewa tüxü yamexëëgüxü. Yerü ga Moïché rü nüxü nixu rü yexguma texé pecaduãxgu rü tanaxwèxe na tümaärü paixütawa tanagaxü ga wüxi ga naxüna na tümaegagu nayuxëëãxücèx rü inabaãxücèx ga nagü na Tupana tüxü nüxü ngechaüxücèx ga tümaärü pecadu. ¹⁹ Rü Moïché rü guxüma ga duïxügüpéxewa nüxü nixu ga guxüma ga Tupanaärü mugü. Rü yemawena nanayaxu ga wocaxacügügü rü chibuxacügügü, rü dexámaã nanaxüéü. Rü ñuxüchi nanayaxu ga wüxi ga naïxchacüüxacü rü ñuxre ga tüèxmü ga dauüne, rü yema naïxchacüügu nanabagümü. Rü yemamaã guma nagüwa nanacúe rü ñuxüchi nanamaxcuétü ga yema popera ga Tupanaärü mugü nawa yexmaxü. Rü yexgumarüü ta nayamaxcutanü ga guxüma ga duïxügü. ²⁰ Rü ñuxüchi ga Moïché rü ñanagürü nüxü ga duïxügü:

“Tupana rü marü inaxuneta na pexü tá nangüxëëxü. Rü daa nagümaã pexü chimaxcutanü i ñuxma erü ngëmaäcü nixĩ i choxü namuxü na ngëmawa nüxü pecuáxücèx na aixcüma tá pexü nangüxëëxü”,

ñanagürü. ²¹ Rü ñuxüchi ga Moïché rü guma nagümaã nanamaxcuétü ga guma ñpata ga naxchirunaxcèx ga nawa Tupanaxü yacuèxüügüne. Rü yexgumarüü ta nayamaxcutanü

ga guxũma ga yemaxũgũ ga namaã Tupanaxũ yacuèxũũgũxũ ga guma ĩpataarũ aixepewa yexmagũxũ. ²² Rũ nüxũ tacuèx rũ yema duũxũgũ ga yexguma pecadu naxũgũgu rũ Tupanapéxewa nügũ yamexẽgũchaũgu, rũ norũ paigũxũtawa nanaga ga wũxi ga naxũna na nüxũ yamáãxũcèx rũ inabagũxẽãxũcèx na Tupana tama napoxcuexũcèx. Natürũ ñuxma ya Tupana rũ tüxũ nüxũ nangechaũ i tórũ chixexũ yerũ tórũ pecaducèx nayu ga Ngechuchu rũ nagũ inanaba. Rũ yexguma chi tãũ chima nayuxgu rũ nagũ inabaãgu, rũ taxucürũwa chima Tupana tüxũ nüxũ nangechaũ i tórũ pecadugũ.

Cristu rũ nayu na iyanaxoxẽãxũcèx i pecadu

²³ Rũ yemacèx ga Tupana rũ nuxcũmaxũchima Moĩchémaã nüxũ nixu na paigũ duũxũgũarũ pecaducèx nadèjxũ ga naxũnagũ rũ inabaãxũ ga nagũ na yemaãcũ Tupana tama napoxcuexũcèx ga duũxũgũ. Natürũ i ñuxma i yixema na Tupana tüxũ dexũ, rũ tüxũ nangẽxma i tachica i daxũguxũ i naãnewa yerũ Nane ya Cristutama tórũ pecaducèx nayu rũ inanaba ga nagũ. Rũ yima nagũ rũ Tupanapéxewa rũ poraãcũ ngẽma naxũnagũgũarũ yexera narũporamaẽ. ²⁴ Rũ ngẽmacèx i ñuxma rũ taxucèxma tũxcũũ guma ĩpata ga naxchirunaxcèx ga duũxũgũ üxũnegu naxũcu ya Cristu na ngẽma taétũwa nachogũxũcèx. Erũ nüma ya Cristu rũ marũ Tupanaxũtawaxũchi nangu i daxũguxũ i naãnewa. Rũ ngẽma Nanatũpéxewa nangẽxma i ñuxma na ngẽma taétũwa nachogũxũcèx. ²⁵ Rũ ngẽmacèx i ñuxma rũ taxucèxma tũxcũũ guxũguma Nanatũna nügũ naxãẽcha na ngẽmaãcũ taxcèx nayuuuxũcèx. Rũ yema Yudfugũarũ paigũarũ aẽx-gacũgũ rũ gúcũ ga taunecũgũgu guma ĩpata ga üünenegu nachocuxũ na yema Tupanana naxãgũãxũcèx ga guma naxũnagũgũ. ²⁶ Natürũ ya Cristu, rũ taxucèxma tũxcũũ gúcũ ya taunecũgũgu Tupanana nügũ naxãẽcha, erũ ngẽxguma chi ngẽmaãcũ yixĩgu rũ chi noxri naãne ixũgũgumama rũ chi marũ muẽxpũxcũna taxcèx nayu. Natürũ ñomaũcũũ ga Cristu rũ marũ ñoma ga naãnewa nangu na wũxicanatama nügũ inaxãxũcèx rũ pecaducèx nayuxũcèx. ²⁷⁻²⁸ Rũ ngẽma na wũxicanatama nayuxũ i duũxũgũ naxũpa na Tupanapéxewa nangugũxũ, rũ yexgumarũũtama ga Cristu rũ wũxicanatama nügũ inaxã rũ nayu na iyanaxoxẽãxũcèx i muxũma i duũxũgũarũ pecadugũ. Natürũ wena taxarũ núma naxũ. Rũ ngẽxguma wena núma naxũxgu rũ tama pecaduarũ oxẽewa tá núma naxũ. Natürũ tá núma naxũ na namaxẽxẽãxũcèx i guxũma i ngẽma duũxũgũ i aixcũma ĩnanguxẽẽgũxũ.

10

¹ Rũ yema mugũ ga Moĩché ümatũxũ rũ írarũwatama yema duũxũgũcèx nanangoxẽẽ ga tacũ tá na naxũxũ ga Cristu. Natürũ ga yema mugũ rũ tama aixcũma Cristurũũ napora, yerũ taxucürũwama Tupanapéxewa nayamexẽẽ ga yema duũxũgũ woo gúcũ ga taunecũgũgu Tupanacèx nanadaiixũ ga naxũnagũ na yemaãcũ Tupanana nangaicam-agũxũcèx. Rũ yemaãcũ ga yema mugũ rũ taxucürũwama Cristurũũ nanamaxẽxẽẽ ga yema duũxũgũ. ² Rũ yexguma chi yema mugũ aixcũma yema duũxũgũxũ imexẽẽgu ga Tupanapéxewa, rũ tãũ chima nagu narũxĩnũẽẽcha na yapecaduáxũ, rũ chi nüxũ narũxoe na naxũnagũ Tupanacèx nadèjxũ. ³ Natürũ woo gúcũ ga taunecũgũgu Tupanacèx naxũnagũ nadèjxũ ga duũxũgũ, rũ tama norũ pecadu inayarũxoxẽẽ. Rũ yema rũ norũ pecaduarũ cuèxachixẽẽruũmare nixĩ. ⁴ Yerũ guma nagũ ga yema wocagũ rũ chibugũ rũ tama napora na iyanaxoxẽẽãxũcèx ga pecadugũ. ⁵ Rũ yemacèx ga Cristu ga yexguma ñoma ga naãnewa naxũxchaũgu, rũ Nanatũxũ ñanagũrũ:

“Tama cunaxwèxe na naxũnagũ cuxcèx nadèjxũ i duũxũgũ na naxũtanũgũãxũcèx i norũ pecadugũ. Natürũ cunamexẽẽ i ñaã chaxune na ngẽmamaã chanaxũtanũxũcèx i pecadu. ⁶ Rũ tama namaã cutaã i ngẽma naxũnagũ i cuxna naxãmaregũxũ

rü cuxcèx nadèixü rü yagugüxü na naxütanügüäxücèx i norü pecadugü. ⁷ Rü yemacèx rü ñacharügü: ‘Dücèx, Pa Chaunatüx, daxe chixĩ, rü nuã cupéxewa changèxma na chanaxüxücèx i curü ngúchaü rü na chayuxücèx, ngèma curü orewa chauchiga naxümatüxürüü’, ñacharügü”.

⁸ Rü yemaäcü ga Cristu rü nüxü nixu na Tupana rü tama aixcüma namaã nataãèxü ga yema na naxcèx nadaiäxü ga naxünagü rü naxcèx yagugüäxü na naxütanügüäxücèx ga norü pecadugü woo yema mugü ga Moïché ümatüxüwa rü duüxügüxü namu na naxügüäxü ga guxüma ga yema. ⁹ Rü yemawena ga Cristu, rü ñanagürü ta:

“Dücèx, Pa Chaunatüx, daxe chixĩ, rü nuã cupéxewa changèxma na chanaxüxücèx i curü ngúchaü rü duüxügüarü pecaducèx na chayuxücèx”,

ñanagürü. Rü yemawa nüxü tacuèx na Tupana rü marü iyanaxoxèèäxü na naxünagü naxcèx nadèixü, yerü Nanexü ningucuchixèè na pecaducèx nayuxü. ¹⁰ Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristu naxüxü ga yema Tupanaärü ngúchaü, rü ngèmacèx nixĩ i ñuxma i Tupanapéxewa ixüünexü i yixema. Yerü nüma ga Cristu rü Tupanana nügü naxã na wüxicanatama guxäärü pecaducèx nayuxü. ¹¹ Rü guxüma i Yudüfügüarü paigü rü wüxichigü i ngunexügu rü tupaucawa nangèxmagüxü na Tupanana naxägüäxücèx i naxünagü i naxcèx nadaiixü. Rü guxüguma yemaäcü nanaxügüxü natürü taguma aixcüma inayarüxo ga norü pecadugü woo yemaäcü na naxügüxüäxü. ¹² Natürü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü wüxicanatama Tupanana nügü naxã na guxäärü pecaducèx nayuxücèx. Rü yemawena rü ñuxüchi daxüwa naxü rü Tupanaärü tügünecüwawa nayarüto, erü guxäärü äëxgacü nixĩ i ñuxmax. ¹³ Rü ngèma nixĩ i nangèxmaxü ñuxmatáta ya Tupana rü guxüma i norü uwanügüxü nüxü nayexeraxèè. ¹⁴ Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü wüxicanatama Tupanana nügü naxã rü nayu na guxüguma Tupanapéxewa timexücèx ya yixema Tupanacèx tüxü yaxüünexèègüxe. Rü ngèmacèx i ñuxma rü taxucèxma tüxcüü wena nügü inaxã rü nayu, yerü wüxicanatama guxüma ningutanüxèè. ¹⁵⁻¹⁶ Rü Tupanaã i Üünexü rü tüxü nüxü nacuèxèè na aixcüma yïxü i ngèma, yerü nüma ga Tupana rü ñanagürü:

“Ngèxguma nawa nanguxgu na wena ngèma Yudüfügümaã ichaxunetaxü, rü wüxi i ngexwacaxüxü i uneta tá nüxna chaxã. Rü tá meã ngèma duüxügüxü nüxü chacuèxèè i chorü mugü na aixcüma naãewa nangèxmagüxücèx rü guxüguma naga naxïnüèxücèx. ¹⁷ Rü tá nüxü ichayarüngümaxüchi i ngèma duüxügüarü pecadugü rü ngèma chixexü i naxügüxü. Rü tagutáma wena nüxna chacuèxãchi”,

ñanagürü. ¹⁸ Rü ngèmaäcü nüxü tacuèx rü ngèxguma Tupana duüxügüaxü nüxü ngechaügu i norü pecadugü, rü marü taxucèxma tüxcüü nanaxwèxe na wena tacü i naxünagü nüxna naxägüxü naxcèx i pecadu.

Name nixĩ i Tupanana tangaicamagü

¹⁹⁻²⁰ Rü ngèmacèx i ñuxma, Pa Chaueneëgü, rü taxucèxma tüxcüü tamuüè na Tupana íngèxmaxüwa ichocuxü na namaäxüchi idexagüxücèx. Rü nuxcümaxüchima rü paigüarü äëxgacüxicatama yexma naxücu nagu ga guma ipata ga naxchirunaxcèx ga Tupana nawa yexmane. Rü taxucürüwama ngexerüxüxemare yexma taxücu. Natürü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü marü inayanaxoxèè ga guxüma ga yema ga yexguma curuchagu nayuxgu rü nagü inabaägu na Tupana íngèxmaxüwa tüxü yachocuxèèxücèx rü namaäxüchi idexagüxücèx. Rü woo taxucürüwama Tupanana tangaicamagü ga noxrix, natürü nüma ga Cristu rü nayu na tüxü namaxèxèèxücèx. Rü nagagu nixĩ i ñuxma i Tupanaxütawa ingugüxü. ²¹ Rü nüma nixĩ i Tupanapéxewa tüxü nangüxèèxü i guxãma i yixema i Tupanaärü duüxügü ixügüxe. ²² Rü ñuxma na tüxü nangèxmaxü ya tórü ngüxèèruü i Tupanapéxewa, rü tanaxwèxe i ngearü chixexüäcüma Tupanana

tangaicamagü na namaãxüchi idexagüxcèx. Rü tanaxwèxe i aixcüma tayaxögü na nüma rü tá meã tüxü nayaxuxü yerü Cristu rü taxcèx nayu na tüxü iyanaxoxëãxücèx i tórü chixexü rü yemacèx marü naegagu ítabaiü. ²³ Rü tanaxwèxe i aixcüma meã Cristuaxü tayaxögüecha yerü nagümaã tüxü inayanaxoxëë ga tórü chixexü. Rü ngëmacèx ítananguxëë na wena taxarü núma naxüxü na Nanatüxütawa tüxü nagagüxü. Rü taguma tanaxwèxe na nüxü rüxoexü na yaxögüxü, rü bai i írarüwa. Erü Tupana ga tamaã ixunetacü na tüxü nangüxëëxü, rü aixcümaxüchi tá nayanguxëë i guxüma ga yema tamaã nüxü yaxuxü. ²⁴ Rü ñuxma na ngëmaãcü tüxü nangüxëëxü ya Tupana, rü name nixí i guxüguma naxcèx tadaugü na ñuxácü wüxichigü yigü rüngüxëëgüxü na yexeraãcü yigü ingechaügüxcèx rü mexü ixügüxcèx. ²⁵ Rü name nixí i guxüguma tórü ngutaquëxegüwa na íngügüxü. Erü nümaxü rü marü nüxü narüxoe na ngutaquëxewa naxüxü, rü tama tanaxwèxe na ngëxgumarüü ixügüxü. Rü ngëmacèx name nixí i yigüaxü tanangüchaüxëë na ingutaquëxegüxü. Rü ñuxma na nüxü icuáxü na marü yangaicaxü ya tórü Cori, rü yexeraãcü tanaxwèxe na yigüaxü nangüchaüxëëxü. ²⁶ Natürü ngëxguma chi texé Cristuaxü yaxochiréxgu ga noxrix rü ñuxüchi noxtacüma nüxü tarüxoxgu, rü marü nataxuma na ñuxácü namexëëxü i ngëma tümaärü pecadu i Tupanapéxewa. ²⁷ Erü ngëxguma chi ngëmaãcü noxtacüma Cristuxü tarüxoxgu, rü aixcümaxüchi tá tanayaxu i ngëma poxcu i äücümaxü i Tupana tá tüxü namaã poxcuxü rü yima üxü ya iyaurane ya nawa tá ínaguxüne i ngëma Tupanamaã rüxuwánügüxü. Rü ngëxícatama nixí i tüxü ínanguxëëxü ya yíxema Cristuxü rüxoxe. ²⁸ Rü nüxü tacuèx rü yexguma texé tama Moíchéarü mugüga ínügu rü nayexmagu ga taxre rü éxna tomaëxpüx ga duüxügü ga tüxü daugüxü rü tüxü ixügüexü na aixcüma tama naga taxínüxü, rü äëxgacügü rü noxtacüma tüxü nimèxgü rü tama nüxü tangechaütümüügü. ²⁹ Natürü Tupana rü aixcüma yexeraãcü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i tama Nanega ínüëxü rü yima nagü ya pecaduarü piruüxü oexü rü Naãe i Ünüxü i nüxü ngechaüxümaã guxchigagüxü. ³⁰ Rü meãma nüxü tacuèx rü Tupana rü tama natüxcèxma ñanagürü:

“Choma tá nixí i namaã nüxü chacuáxü na tacü tá namaã chaxüxü i guxüma i ngëma chixexü ügüxü. Rü aixcüma tá chanapoxcu”,
ñanagürü. Rü yexgumarüü ta ñanagürü:

“Choma tátama nixí i nüxna chaçaxü i wüxichigü i chorü duüxügü i norü maxüchiga”, ñanagürü. ³¹ Rü dücax, rü aixcüma namaxü ya Tupana, rü ngëmacèx ega tama naga ixínüëgu rü wüxi i äücümaxüchixü nixí na naméxgu inguxü na tüxü napoxcuxücèx. ³² Rü dücax, name nixí i nüxna pecuëxáchie ga ñuxácü na yíxü ga yexguma noxri Cristuxü peyaxgu. Rü yexguma ga pema rü yema na peyaxögüxügagu rü poraãcü guxchaxügü pexü nangupetü, natürü tama Cristuxü perüxoe rü bai ga írarüwa. ³³ Rü ñuxre ga pema rü duüxügü pemaã naguxchigagü rü guxápéxewa pexü nicuaixgü. Rü toguãx ga pema rü pegü ipeyaxágü na yema pemücügürüü ngüxü pingegüxcèx. ³⁴ Rü pema rü pexü nangechaütümüügü ga yema petanüxügü ga yaxögüxü ga poxcupataüwa yexmagüxü. Rü taãëacüma yaxna namaã pexínüë ga yema tama yaxögüxü ga pexna napuxüxü ga perü yemaxügü. Rü tama naxcèx pexoegaãe, yerü meãma nüxü pecuèx rü daxügüxü i naãnewa pexü nangëxma i ngëma perü ngëmaxügüarü yexera ixíxü, erü tagutáma nagux. ³⁵ Rü ngëmacèx i ñuxmax, rü tama name na nüxü perüxoexü na Cristuaxü peyaxögüxü woo tacü pexü üpetügu. Erü marü nüxü pecuèx rü Tupana rü aixcümaxüchi tá pexna nanaxã i perü ãmare i maxü i taguma gúxü, erü Cristuaxü peyaxögü. ³⁶ Rü ngëma guxchaxügü i pexü ngupetüxü, rü name nixí i yaxna namaã

pexĩnüẽ na penaxũxũcèx i Tupanaãrũ ngũchaũ rũ penayaxuxũcèx i ngẽma ãmare i pemaã inaxunetaxũ. ³⁷ Erũ Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa rũ ñanagürũ:

“Paxaxũchi tá wenaxãrũ núma naxũ ya Cristu. Rũ aixcũma tãütãma nuxcü ínangu.

³⁸ Natürũ yixema tũmaãrũ õgagu chopéxewa mexẽ, rũ name nixĩ i guxũguma tayaxõõcũma chauxcèx tamaxũ. Natürũ ngẽxguma nüxũ tarũxoxgu na tayaxõxũ, rũ choma rũ tãütãma tũmamaã chataãẽ”,

ñanagürũ. ³⁹ Natürũ i yixema rũ tama ngẽma duũxũgũ i nüxũ rũxoexũ i Tupana tá poxcuexũrũ tixĩgũ. Erũ yixema rũ ngẽma yaxõgũxũtanũxũ tixĩgũ, rũ ngẽmacèx tũxũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ.

11

Tórũ õchiga

¹ Rũ ñuxma rũ tórũ õgagu nixĩ i nüxũ icuáxũ na aixcũma tá nayauxgũxũ i guxũma i ngẽma irũnguxẽẽgũxũ ga Tupana tamaã ixunetaxũ. Rũ ngẽma tórũ õgagu nixĩ i nüxũ icuáxũ na aixcũma Tupana tá yanguxẽẽxũ i ngẽma norũ uneta i ñuxma tauta nüxũ idauxũ. ² Rũ ñuxre ga nuxcümaũgũxũ ga tórũ oxigũ rũ Tupanaãxũ nayaxõgũ, rũ yemacèx ga Tupana rũ namaã nataãẽ. ³ Rũ ngẽma tórũ õgagu nixĩ i nüxũ icuáxũ na aixcũma yĩxũ na Tupana rũ norũ oremaãmare nangoxẽẽãxũ ga ñoma ga naãne rũ ùèxcũ rũ tauemacũ rũ woramacurigũ rũ èhtagũ. Rũ yemaãcü ga Tupana, rũ ngürũwa nanangoxẽẽmare ga guxũma i ngẽma ñuxma nüxũ idauxũ. ⁴ Rũ guma nuxcümaũcü ga Abé rũ Tupanaãxũ nayaxõ. Rũ yemacèx Tupanaga naxĩnũ rũ nüxna nanaxã ga wũxi ga naxũna ga Tupanacèx yamáxũ. Natürũ ga naẽneẽ ga Caí rũ tama Tupanaga naxĩnũ rũ tama nüxna nanaxã ga yema ãmare ga Tupana nüxũ naxwèxexũ. Rũ yemacèx ga Tupana rũ woo tama Caímaã nataãẽ, natürũ Abémaã nataãẽ rũ nüxũ nixu na mecũ yĩxũ yerũ nayaxõ rũ naga naxĩnũ. Rũ ngẽmacèx i ñuxmax na woo nayuxũ ga Abé, natürũ wũxi i tórũ cuèxruũ nixĩ. Erũ nawa nixĩ i nüxũ icuáxũ na Tupana naxwèxexũ na yaxõgũxũ rũ naga ixĩnüèxũ. ⁵ Rũ Enó rũ ta Tupanaãxũ nayaxõ rũ naga naxĩnũ. Rũ yemacèx nixĩ ga namaxãcũtama yagaãxũ na tama nayuxũcèx. Rũ namücũgũ rũ taguma nüxũ inayangaugũ, yerũ Tupana nayaga. Rũ Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa nüxũ nixu rũ yexguma tauta yagaãgu, ga Enó rũ nanaxũ ga yema Tupana naxwèxexũ. ⁶ Natürũ taxuacũma Tupana tamaã nataãẽ ega tama nüxũ yaxõgũgu. Rũ yixema namaã ãmücũchaũxẽ, rũ tanaxwèxe na tayaxõxũ na aixcũmaxũchi nangẽxmaxũ i núma rũ aixcũma tũxũ nangũxẽẽxũ ya yixema naxcèx daugũxe rũ naga ñnüèxẽ. ⁷ Rũ yexguma Noẽmaã yadeaxgu ga Tupana, rũ núma ga Noẽ rũ nayaxõ rũ naga naxĩnũ. Rũ Tupana rũ namaã nüxũ nixu rũ tá na ínganguxẽẽãxũ ga mucũ ga taxũchicũ ga taguma duũxũgũ nüxũ daucũ rũ tá guxũwama inanguanexẽècü. Rũ namaã nüxũ nixu ga na naxũãxũcèx ga wũxi ga wapuru ga taxũne na tama nayuxũcèx ga núma rũ namèx rũ nanegũ rũ naneãxgũ. Rũ Tupanaga naxĩnũ ga Noẽ, rũ nanaxũ ga guma wapuru, rũ yemaãcü tama nayue ga núma rũ napatacũãx. Rũ yemaãcü Tupanaãxũ nayaxõ. Natürũ yema togũ ga duũxũgũ rũ tama nayaxõgũ, rũ yemacèx Tupana nanapoxcue. Natürũ núma ga Tupana rũ Noẽxũ nixu na napéxewa namexũ, yerũ nüxũ nayaxõ. ⁸ Rũ guma tórũ oxĩ ga Abráũ, rũ Tupanaãxũ nayaxõ. Rũ yemacèx nixĩ ga naga naxĩnũxũ rũ nüxna yaxũxũ ga nanatũchiũãne na nawa naxũxũcèx ga yema naãne ga Tupana tá nüxna ãxũ na noxrũxũchi yĩxũcèx. Rũ yemaãcü nanaxũ ga yexguma Tupana namuxgu. Rũ nanatũchiũãnewa inaxũãchi ga Abráũ woo tama nüxũ na nacuáxũ ga ngextá tá na naxũxũ. ⁹ Rũ yexguma nawa nanguxgu ga yema naãne ga Tupana namaã ixunetaxũ, rũ ñoma yexma naxũãneãxũrũũmare ípata ga naxchirunaxcèxmaãmare naxãchiũ. Rũ yexgumarũũtama nixĩgũ ga nane ga Ichaá rũ

nataa ga Acobu, yerü yexguma nayaegu rü Abráürüü ñoma yexma naxiãneãxürüümare nixigü ga yema naãnewa. Rü yemaãcü nixigü ga guxüma ga nümagü ga na woo Tupana rü namaã inaxunetaxü ga na noxrüxüchi yixücèx ga yema naãne. ¹⁰ Rü yemaãcü ga Abráü, rü woo ñoma yexma naxüãneãxürüümare yéma nayexma, natürü Tupanaãxü nayaxõchigüama, yerü nüxü nacuèx na Tupana tá daxüguxü i naãnewa na nagaxü nawa ya yima ñane ya nümatama naxüxüne ya tagutáma iyarüxoxüne. ¹¹ Rü yexgumarüütama iyixi ga Abráü namèx ga Chara. Rü woo ga na taguma naxãxãcüchiréxü yerü marü iyaxüchi, natürü ixãxãcü yerü iyaxõõma na Tupana rü aixcüma tá yanguxëëãxü ga yema norü uneta ga tá na naxãxãcüxü. ¹² Rü yemaãcü ga Abráü rü woo marü yaguãxüchi na yixü, natürü düxwa nüxü nayexma ga wüxi ga nane, rü gumawa ne naxi ga muxüma ga nataagü. Rü ñuxma rü ñoma ètagürüü namuxüchi, rü ñoma naxnücü ya taxuacüma yaxugücürüü nixigü, yerü yemaãcü Abráümaã inaxuneta ga Tupana. ¹³ Natürü nümagü ga Abráü rü Ichaá rü Acobu rü nayue, rü yemacèx tama nüxü nadaugü ga guxüma ga nataagü i ñuxma ngëxmagüxü, rü tama namaã inacuèxgü ga yema naãne ga noxri Abráümaã nüxü yaxuxü ga Tupana. Natürü Tupanaãxü nayaxõgüama, rü yemacèx nüxü nacuèxgü rü Tupana rü tá aixcüma na yanguxëëãxü ga yema norü uneta ga namaã nüxü yaxuxü. Rü nataãegü yerü nüxü nacuèxgü na täütáma guxüguma ñoma ga naãnewa na nayexmagüechaxü, rü yemacèx nüxü nixugüe na to i nachiüãnecüãxürüümare yixigüxü ga ñoma ga naãnewa. ¹⁴ Rü nümagü rü yema oremaã meãma tüxü nüxü nacuèxëe na tama ñoma ga naãnegucicatama naxinüëxü natürü ínguxëëgüãxü i to i nachica i daxüguxü i naãnewa ngëxmaxü. ¹⁵ Rü nümagü rü yexguma chi nanaxwèxegügu ga naxcèx na nawoeguxü ga yema naãne ga noxri nawa ne naxixü, rü täü chima nüxü naguxcha rü chi naxcèx nawoegu. ¹⁶ Natürü ga nümagü rü nüxü nangüchaügü i ngëma naãne i mexëchixü i daxüwa ngëxmaxü i Tupanaxütawa. Rü yemacèx nixi ga Tupana ga tama naxãnexü na nügü yaxuxü na norü Tupana yixü. Yerü nüma ga Tupana rü naxcèx nanamexëe ga wüxi ga ñane ya daxüguxü i naãnewa ngëxmane. ¹⁷⁻¹⁸ Rü Tupana ga noxri rü Abráümaã nüxü nixu rü ñanagürü:

“Cune ya Ichaáwa tá cuxü nangëxma i muxüchixütama i cutaagü”, ñanagürü. Rü Abráü rü nayaxõ na Tupana rü aixcümaxüchi tá na yanguxëëãxü ga yema namaã inaxunetaxü. Rü yemacèx ga yexguma Tupana nüxü üxgu rü Ichaácèx nüxna nacaxgu na naxcèx yamáãxücèx, rü nüma ga Abráü rü tama nanachüxu. Rü ínamemare na Tupanacèx yamáãxü ga guma nane ga nügümaã wüxicacü. ¹⁹ Yerü nüma ga Abráü rü nayaxõ na Tupanaãxü natauxchaxü na wena namaxëëãxü i yuexü. Rü yemacèx ga Abráü rü ínamemare na Tupanacèx nanexü yamáxü yerü nayaxõ na Tupana rü wena tá namaxëëãxü. Rü aixcümaxüchi yemaãcü Abráücèx nanaxü ga Tupana, yerü woo ñoma marü nayuxürüü nixi ga nane, natürü ga Tupana rü maxücü nüxna nanamu. Rü yema rü wüxi ga tórü cuèxruü nixi na ñuxãcü aixcüma yaxõõxü ga Abráü. ²⁰ Rü guma Ichaá rü ta Tupanaãxü nayaxõ. Rü yemacèx ga yexguma marü nayèxgu, rü nayumüxë rü Tupanana naca na nanegü ga Acobu rü Echaúxü nangüxëëxücèx. Rü yemaãcü nayumüxë yerü aixcüma nayaxõ na Tupana tá yanguxëëxü ga yema nüxna naxcèx naçaxü. ²¹ Rü guma Acobu rü ta Tupanaãxü nayaxõ. Rü yemacèx ga yexguma marü nayèxgu rü nayuxchaügu, rü norü caxüxümaã nügü inachixëe rü Tupanaxü nicuèxüü. Rü nayumüxë rü Tupanana naca na nataagü ga Yúche nanegüxü nangüxëëxücèx. Rü yemaãcü nayumüxë yerü aixcüma nayaxõ na Tupana tá yanguxëëxü ga yema Abráümaã inaxunetaxü. ²² Rü guma Yúche rü ta Tupanaãxü nayaxõ. Rü yemacèx ga yexguma nayuxchaügu, rü natanüxügümaã nüxü nixu rü ñanagürü:

“Tataagü rü yixcüra rü tá ínachoxü i nuã Equituanewa na nawa naxixücèx i ngëma naãne ga Tupana tórü oxí ga Abráümaã nüxü ixuxü. Rü ngëxguma ngëma naxixgu, rü chanaxwèxe ya chauxchinèxägü rü ta ngëma nanana na ngëxma yatèxgüäxücèx”,

ñanagürü. ²³ Rü yemawena rü mucüma ga taunecügü rü nimu ga yema duüxügü ga Equituanewa. Rü yema nachüãneärü äëxgacü, rü tama nanaxwèxe na yexeraäcü yamuëtanüxü, rü yemacèx nanamu na tüxü nadèixücèx ga guxãma ga buxe ga iyatüxe ga yexwacèx ibuetanüxë. Natürü nanatü rü naë ga guma tórü oxí ga Moïché, rü aixcüma Tupanaãxü tayaxögü. Rü yemacèx ga yexguma noxri nabuxgu ga Moïché, rü tomaëxpüx ga tauemacügu itayacüxgü, yerü nüxü tadaugü na namexëchixü rü tama naxcèx tamüë ga yema Equituanearü äëxgacüarü ore ga woo na naxunagüäxü ga na buxe tüxü nadèixü.

²⁴⁻²⁵ Rü Moïché rü ta Tupanaãxü nayaxö. Rü yemacèx ga yexguma marü nayèxgu rü tama nanaxwèxe na nügü yaxuxü na Equituanearü äëxgacüxacü ngíne na yixü, yerü naxcèx rü narümemaë na natanüxügü ga Yudügümaã wüxigu ngúxü yangexü. Rü tama nanaxwèxe na tacü ga ñoma ga naãneärü chixexümaã nügü na nataãëxëxü, yerü nüxü nacüèx rü yema taãë rü paxaächiruümare nixí. ²⁶ Rü yexgumarüü na daxüguxü ga naãnena na yaxüxü ga Cristu na ngúxü yangexücèx, rü yexgumarüü ta nixí ga Moïché ga äëxgacüpatana na yaxüxü, yerü naxcèx rü narümemaë na natanüxügü ga Yudügümaã wüxigu ngúxü yangexü. Natürü taxucèxma yema ngúxügu narüxínü, yerü nüxü nacüèx rü tá wüxi i ngunexügu Tupanaxütawa na nayauxäxü i norü natanü. ²⁷⁻²⁸ Rü yema na yaxödxücèx nixí ga Tupanaga naxínüxü ga Moïché. Rü yemacèx ga yexguma Tupana namuxgu ga na naxüäxü ga üpetüchiga, rü nayanguxëë ga yema Tupana namuxü. Rü nüma ga Moïché rü guxüma ga natanüxügü ga Yudügüxü namu na wüxichigü ga ñpatawa yamáãxücèx ga wüxi ga carneruxacü na yemagümaã namaxcuäxücèx ga naãxpatagü. Rü ñanagürü nüxü:

“Ñoma i chütaxügu rü tá Tupana núma Equituanewa nanamu i wüxi i norü orearü ngerüü i daxücüäx rü tá nanadaí ya yima nüxira bucü ya Equituanecüäxgü nane i wüxichigü ya ñpatawa. Natürü ngëxguma yima nagümaã penamaxcuxgu i perü ñäxpata, rü täütama pechiügu naxücu”,

ñanagürü. Rü yemaäcü ga Moïché rü Tupanaga naxínü yerü nüxü nayaxö. Rü yemacèx ga yema orearü ngerüü ga daxücüäx rü taxuüma ga Yudügünexü nimèx. Rü yema na yaxödxücèx nixí ga ínaxüxüxü ga Equituarü naãnewa, rü tama naxcèx namüxü na guma Equituanearü äëxgacü tá namaã nanuxü. Rü taguma nüxü narüxo ga Tupanawe na naxüxü, yerü Tupana ya ëxügüarü ngúchaü naxü. ²⁹ Rü yema duüxügü ga Moïchéwe rüxixü rü ta nayaxögü. Rü yemacèx ga yexguma yema Taxtü ga Dauchiüxüwa nangugügu, rü yema dexá rü nügüna nixígachi, rü nipaaneächí, rü yéma nichoü. Natürü yexguma yema Equituanecüäx ga churaragü ga nawe ngëgüxü nawe ichoügu, rü yexma nayiama, yerü wenaxärü nügüna naxí ga yema dexá. ³⁰ Rü yexguma guma ñãne ga Yericüwa nangugügu ga yema duüxügü, rü taxucürüwama nichocu, yerü guxüwama naxäxtapüx. Natürü Tupanaãxü nayaxögü, rü yemacèx Tupanaga naxínüë rü 7 ga ngunexü nüxü ínichoeguächitanücüü, yema Tupana namaã nüxü ixuxürüü. Natürü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu, rü nüëchama niwëxgütapüx, rü yemaäcü nichocu. ³¹ Natürü yema nge ga Yericücüäx ga Raá, rü woo chixri imaxü ga noxrix, natürü yexguma yéma nangugügu ga yema taxre ga Yudügü ga bexma ngugütaewa yéma íxü, rü ngíma iyixí ga nüxü nangüxëxü. Rü yemacèx tama yema togü ga Yericücüäx ga tama Tupanaga ñnüëxürüü iyu, yerü Tupanaãxü iyaxö. ³² ¿Rü ñuxma rü tacü i togü i duüxügüchigaxü tá pemaã chixuxü? Rü changechica na pemaã nüxü

chixuxüçèx i nachiga ga yema nuxcümaüğüxü ga äëxgacüğü ga Yedeú rü Bará rü Chaüchóü rü Yeté rü Dabí rü Chamue, rü guxüma ga nuxcümaüğüxü ga Tupanaärü orearü uruüğü. ³³ Rü yema na yaxögüäxüçèx nixí ga Tupana nüxü rüngüxëëxü. Rü yemaäcü to ga nachiuänegüarü äëxgacüğüxü narüporamaëğü, rü meäma norü duüxüğümaä inacuèxgü rü aixcüma nanayauxgü ga yema Tupana namaä ixunetaxü. Rü yemacèx ga yexguma woo aitanügu yatèxcuchigüägu, rü taxuüma namaä naxü ga aigü yerü Tupana nüxna nadau. ³⁴ Rü yexguma norü uwanüğü üxüxetüwa yawocuxgu, rü taxuüma nüxü naxüpetü rü tama nixae, yerü Tupanaäxü nayaxögü rü nüma rü nüxna nadau. Rü yexguma togü taramaä nadaixchaügu, rü Tupana nüxü narüngüxëë na taxuüma nüxü üpetüxüçèx. Rü yexguma naturaegu rü norü uwanüğü nadaixchaügu, rü Tupana nanaporaexëë. Rü yexguma to ga nachiuäneärü churaragümaä nüğü nadaixgu, rü yema togü ga churaragüxü narüyexeragü. ³⁵ Rü nayexma ga ngexüğü ga yuexacüxü, natürü yema naxäcüğü rü wenaxärü ínarüdagü yerü Tupanaäxü nayaxögü. Natürü nayexma ga togü ga poraäcü ngüxü ingegüxü yerü norü uwanüğü yemaäcü namaä nachopetü na Tupanaxü ínatèxgüxüçèx. Natürü ga nümagü rü tama Tupanaxü ínatèxgü rü yemacèx nayue, yerü naxcèx rü narümemae nixí na wena namaxëxü rü nayauxgüäxü i ngëma maxü i taguma gúxü. ³⁶ Rü nayexma ta ga ñuxre ga togü ga yaxögüxü ga duüxüğü nüxü cugüxü, rü yaçuaixgüxü, rü cadenamaä yanèixgüxü, rü poxcupataügu nawocuxü. ³⁷ Rü ñuxre ga nümagü rü nutamaä ínanamuxüchigü rü yemaäcü nanadai. Rü togü rü nayawäixyegü rü nayue. Rü ñuxre ga togü rü ngüxü nüxü ningexëëgü na Tupanaxü ínatèxgüxüçèx. Rü togü rü taramaä nanadai. Rü ñuxre ga nümagü rü nu ne nanaxímare rü carneruchèxmüü rü chibuchèxmüümaämare nixäxchiru. Rü taxuüma nüxü nayexma, rü nanaxíxächiaëgü yerü norü uwanüğü rü chixri namaä nachopetü. ³⁸ Rü ñoma ga naänecüäx rü naxchi naxaie, natürü Tupana rü nüxü nangechaü. Rü ñoma ga naänewa rü norü uwanügüchaxwa nu ne nanaxímare ga taxúema íxäpataxüwa. Rü ngürüanegu nipexütanümare yerü nangepatagü. ³⁹ Rü guxüma ga yema nuxcümaüğüxü ga duüxüğü woo norü ögagu Tupana namaä na taäëxü, natürü taxuüma ga yema duüxüğü rü nüxü nadau ga yema mexüğü ga Tupana namaä nüxü ixuxü. ⁴⁰ Rü yemaäcü namaä nangupetü ga yema duüxüğü, yerü ga Tupana rü tagu narüxínü rü tama nanaxwèxe na nüxíra nüxíca yamexëëgüäxü, natürü nanaxwèxe na tamaä wüxigu yamexëëgüäxü. Rü ñuxma i yixema na yaxögüxü, rü yema nuxcümaüğüxü ga duüxügürüü Tupanaärü duüxüğü tixüğü, yerü Nane ya Ngechuchu rü guxäcèxma nayu. Rü wüxi i ngunexü rü tá taxcèx nüma naxü na nügüxütawa tüxü nagagüxüçèx na ngëma ingëxmagüechaxüçèx.

12

Name nixí i Ngechuchucümagu taxí

¹ Rü ñuxma na nüxü icuáxü na ñuxäcü aixcüma Tupanaäxü yaxögüäxü ga guxüma ga yema nuxcümaüğüxü ga duüxüğü, rü ngëma rü wüxi i tórü cuèxruü nixí na ñuxäcü Tupana naxwèxexü na naxcèx imaxëxü. Rü ngëmacèx i ñuxmax, ¡rü ngíxä nüxü tarüxoe i guxüma i ngëma pecadu i tüxü ítüexëëxü rü tüxü naguxchaxëëxü na meä yaxögüxü! ¡Rü ngíxä paxa naxcèx tadaugü na meä Tupanacèx imaxëxü rü guxüguma aixcüma naxüxü i ngëma tüxü nanaxwèxexü! ² Rü name nixí i tanangugü na ñuxäcü namaxüxü ga Ngechuchu rü nagu taxí i nacüma. Yerü nüma nixí ga nuxcüma nagu naxínüxü na ñuxäcü tórü ögagu tá tüxü namaxëëëxü rü nüma nixí i tüxü nangüxëëxü na aixcüma meä yaxögüechaxüçèx na ngëmaäcü naxütawa ingugüxüçèx. Rü nüma rü tama nüğü nachüxu na curuchawa ngüxü yangexü, rü tama nagu narüxínü ga yema äne na yangexü, natürü nataäëxüchi yerü nüxü nacuèx na yemawena rü tá muxüma i

duïxügü nayauxgüxü i maxü i taguma gúxü. Rü ñuxma rü Tupanaärü tügü necüwawa narüto na ngema guxäärü ãëxgacü yíxücèx. ³ Rü name nixí i penangugü rü nagu perüxínië na ñuxácü ga Ngechuchu rü yaxna namaã naxínüxü ga yema ngúxü ga nüxü yangexëëgüxü ga yema duïxügü ga pecaduãxgüxü. Rü nüma ga Ngechuchu rü yemaácü yema ngúxümaã yaxna naxíni na pema rü tama nüxü perüchauhücèx rü tama nüxü perüxoexücèx na nüxü peyaxögüxü. ⁴ Rü ñuxma i pema na peyaxögüxü, rü ngúxü pingegü erü pecaduxü perüxoe. Natürü taxúema ga petanüwa rü yemacèx Cristurüü yuwa tangu. ⁵ Rü name nixí i nüxna pecuèxáchie i norü ore ya Tupana i namaã pexü yaxucüxëgüxü i ñuxma na naxácügü pixígüxü. Erü ngëma norü ore i úmatüxüwa rü ñanagürü:

“Pa Chaunex, ¡táxú i nüxü cuxoxü i ngëxguma cuxü icharüwéxächixëëgu! ¡Rü táxú i cuyarümaxächixü i ngëxguma cuxü chaxucüxëgu! ⁶ Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü inayarüwéxächixëë ya yíxema tüxü nangechaüxë. Rü tüxna nanaçuaixca ya yíxema naxácüxü tüxü nayaxúxe, na ngëmaácü tüxü nanguxëëxücèx na ñuxácü nanaxwèxexü na naxcèx tamaxüxü”,

ñanagürü. ⁷ Rü ngëmacèx i pemax, rü name nixí na yaxna namaã pexínüxü i ngëxguma Tupana pexna naçuaixcagu. Erü ngëxguma ngëmaácü pemaã yixígu, rü pexü nüxü nacuèxëë na aixcüma naxácügü pixígüxü. Erü guxüma i papá rü inayanawéxächixëë i ngëma aixcüma naxácügü ixígüxü. ⁸ Natürü ngëxguma chi Tupana tama pexü iyarüwéxächixëëgu, naxácügüxü iyanawéxächixëëxürüü, rü ngëmawa tá nüxü pecuèx na tama aixcüma naxácügü pixígüxü, rü ngenatüxü pixígüxü. ⁹ Rü wüxichigü i yixema ga yexguma ibuegu, rü tanatügü rü tüxü taxucüxëgü, rü yixema rü tümaga taxínüë rü tüxü tangechaügü. Rü ngëmacèx i ñuxma rü yexeraácü tanaxwèxe na naga ixínüxü ya Tanatü ya daxügücü na ngëmaácü nayaxuxücèx i maxü i taguma gúxü. ¹⁰ Rü tanatügü rü wüxi i paxaächicèxmare tüxü taxucüxëgü na tüma tanaxwèxegüxüácüma imaxëxücèx. Natürü ya Tupana rü aixcüma tórü mexücèx nixí i tüxü iyanawéxächixëëxü na naxrüü ixüünegüxücèx. ¹¹ Rü aixcüma tama tataãëgü i ngëxguma Tupana tüxü iyarüwéxächixëëgu, erü tüxü nangux. Natürü ngëmawena i ngëxguma naga ixínüëgu rü yanguxëëgu i ngëma tamaã nüxü yaxuxü, rü aixcüma tataãëgü.

Naxäücüma na tama Tupanaga ixínüëxü

¹² Rü ngëmacèx i ñuxma na ngúxü pingegüxü rü pipaexü na Tupanawe perüxíxü, rü name nixí i pegü peporaexëëãma na noxrürüütama meã peyaxögüxücèx. ¹³ Rü name nixí i naxcèx pedaugü na Tupana pexü naxwèxexüácüma aixcüma meã pemaxëxü, na yíxema ñuxma tama meã yaxögüxe rü meã tayaxögüxücèx. ¹⁴ ¡Rü naxcèx pedèux na guxü i duïxügümaã pemecümaxü! Rü ngëxgumarüü ta name nixí i naxcèx pedau na Tupanapéxewa naxüünexü i perü maxü. Erü yíxema tama Tupanapéxewa üünexë rü täütáma tórü Corixü tadau. ¹⁵ ¡Rü pegüna pedaugü na taxúema nüxü oxücèx i ngëma ngüxëë i Tupana tüxü nangechaüácüma tüxna äxü! Erü tama tanaxwèxe na texé petanüwa Cristuchi aixü rü ngëmaácü togüxü chixexümaã taxucüxëxü na Cristuna tixügachixücèx. ¹⁶ Rü tama name i texé i petanüwa rü naí i ngemaã na itapexü. Rü tama name na texé tümaärü ngëmaxücèx Tupanaxü na oxü. Rü yemaácü nanaxü ga guma nuxcümaücü ga Acobueneë ga Echaú. Yerü yexguma nataiyagu rü wüxi ga õnacèx nüxü naxo ga guxüma ga yema nüxna üxü ga nanatü chi nüxna äxü. ¹⁷ Rü pema nüxü pecuèx rü yemawena ga yexguma nayauxchaüãgu ga yema noxri nüxna üxü, rü marü taxucürüwama nanayaxu, yerü marü naëneë ga rübumaëcüna tanaxã ga nanatü. Rü nüma ga Echaú rü woo poraácü naxaxu, natürü marü taxucürüwama ñuxácü nanayaxu. Rü ngëmawa nüxü tacuèx na ñuxácü naxäücümaxü na tórü ngëmaxücèx

Tupanaxü ixoxü. ¹⁸⁻²¹ Rü nuxcüma ga tórü oxigü ga Moíchéwe rüixü, rü nüxü naxínüē ga Tupanaga ga yexguma nüxü yangaicagüga ga guma mēxpüne ga Chinaígu āegane. Rü nüxü nadaugü ga na yaya^{ra}xü ga guma mēxpüne rü poraäcü naxēānexü rü poraäcü buanecü ixüxü rü yabēixbéxanexü rü yaduruanexü. Rü poraäcü namuē ga yema duüxügü, yerü nüxü naxínüē ga wüxi ga corneta ga tagane rü Tupana ga tagaäcü yéma ñacü:

“Ngēxguma chi wüxie i petanüwa daa mēxpünewa üxgu ꞑrü noxtacüma nutamaā tüxü ípemuxüchiäcüma tüxü pimá! Rü woo wüxi i pexüna yixüga ꞑrü ngēxgumarüü ta ípenamuxüchiäcüma peyamá!”

ñanagürü. Rü yexguma yadeaxgu ga Tupana, rü poraäcü namuē ga yema duüxügü. Rü norü muümaā Tupanaxü nacēèxügü na íyachaxāchixüçèx ga namaā na yadexaxü. Rü yema na poraäcü naxāücümāxüchixü ga yema nüxü nadaugüxü, rü yemacèx nixí ga nūmatama ga Moíché ga ñaxü:

“Chorü muümaā chidurux i ñuxmax”,

ñaxü. Rü yemaäcü nixí ga namaā nangupetüxü ga yema duüxügü ga Moíchémaā nayauxgüxü ga yema nüxíraüxü ga Tupanaärü mugü. Natürü i pemax, Pa Chaueneēgüx, rü tama yemaäcü pexü naxüpetü ga yexguma penayauxgüga ga Tupanaärü ore i ngexwacaxüxü i Cristuchiga ixíxü. ²² Rü ñuxma i pema rü taxucèxma pemuē, yerü ga Cristu rü taxcèx nayu na Tupana ya guxüguma maxücüxütawa tüxü nagagüxüçèx, na guxüguma norü ñāne ya daxügune ya Yerucharéüga āeganewa ingēxmagüxüçèx. Rü ngema tá tangutaquéxegü namaā i ngēma muxüchixüma i norü orearü ngeruüüga i daxüçüāx na wüxigu namaā Tupanaxü icuèxüügüxüçèx. ²³ Rü ñuxma i pemax, rü marü natanüxügü pixígü i guxüma i ngēma togü i duüxügü i Tupanaärü poperawa ngoxégagüxü. Rü marü naxcèx pexí ya Tupana ya yima guxānatáma cacü. Rü marü natanüwaama pexügü i guxüma ga yema duüxügü ga mecümāgüxü ga yuexü ga Tupana imexēēgüxü. ²⁴ Rü marü naxcèx pexí ya Ngechuchu ga taxcèx yucü na tüxü namaxēxēxüçèx, ngēma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü tamaā nüxü ixuxürüü. Rü nagümaā pexü iyanaxoxēē ga perü chixexügü na aixcüma Tupanapéxewa pimexüçèx. Rü yexguma nüxcümāxüçü ga Abégü inabaxēē ga naeneē rü Tupana rü poxcu naxuegu. Natürü yexguma Cristugü ibaxgu rü Tupana rü duüxügümaā nanaxuegu i maxü i taguma gúxü. ²⁵ Rü ngēmacèx name nixí i pexuāēgü na tama nüxü pexoexüçèx ya yima Tupana ya ñuxma tamaā idexacü. Rü dücax yema nuxcümaügüxü ga tórü oxigü ga Moíchéwe rüixü rü taxucürüwa Tupanachaxwa nibuxmü na tama napoxcueāxüçèx ga yexguma Tupanaxü naxoegu rü tama naga naxínüēgu ga yexguma Moíchéwa Tupana yaxucüxégüga. Rü yema na taxucürüwa Tupanachaxwa yabuxmüxü ga nūmagü, rü yexeraäcü tüxü naguxcha i yixema na naxchaxwa ibuxmüxü ega tama naga ixínüēgu i ñuxma na Cristuwa tüxü yaxucüxégüxü i nüma ya Tupana i daxügüxü i naānewa ngēxmacü. ²⁶ Rü yexguma Moíchéwe naxíxgu ga tórü oxigü, rü Tupana rü nagamaā nayaduruxanexēē. Natürü i ñuxma rü ñanagürü:

“Wena táxarü chayaduruxanexēē. Natürü ngēxguma ngēmaäcü chanaxüxgu rü tāütáma ñoma i naānexíca chiduruxēē, natürü üèxcü rü woramacurígü rü èxtagü rü tá ta chayaduruxgüxēē”,

ñanagürü. ²⁷ Rü yema na:

“Wena táxarü chayaduruxanexēē”, ñaxü, rü ngēmawa nüxü tacuèx rü guxüma ga yema naxüxü i tama guxügüçèx ixíxü, rü Tupana tá inayanaxoxēē na ngēma guxügüçèx ixíxüçatama na íyaxügüxüçèx. ²⁸ Rü ngēma na tórü āēxgacü na yíxü ya Tupana, rü guxügüçèx nixí, rü tagutáma inayarüxo na noxrü ixígüxü. Rü ngēmacèx name nixí na Tupanana moxē ixägüxü, rü nüxü ingechaügüäcüma rü nüxü imuüēäcüma nüxü

icuèxüügüxü, ngēma nūma nanaxwèxexürüü. ²⁹ Erü tórü Tupana, rü ñoma wüxi ya üxürüü aixcūma inayanaxoxēē i guxūma i tórü chixexü.

13

Ñuxäcü Tupanaxü tataäxēē

¹ Rü ñuxma rü tama name na nüxü perüchäuxü na wüxichigü pegü pengechaüügüxü ñoma peeneexü pengechaüxürüü. ² Tama name na nüxü ipeyarüngümaexü na meāma penayaxuxü i ngēma duüxügü i pepatawa ngugüxü. Erü nüxü tacuèx rü nümaxü ga yemaäcü naxügüxü rü ñuxguacü rü tama nüxü nacuáäcüma bexma Tupanaärü orearü ngeruügü i daxüçüäxü meā nayauxgü. ³ Rü name nixi i nüxna pecuèxächie i ngēma duüxügü i poxcuexü, ñoma pema rü ta naxrüü pepoxcuexürüü. Rü ngëxgumarüü ta name nixi nüxna pecuèxächie i ngēma duüxügü i togü ngüxü nüxü ingexëégüxü, erü ngürüächi tá ta ngēmaäcü pexü nangupetü. ⁴ Rü ngēma yatügü i āmaxü rü name nixi i meā naxmëxmaā namaxē rü tüxü nangechaügü. Rü ngëxgumarüü ta i ngexügü, rü name nixi i meā natemaā namaxē rü nüxü nangechaügü. Erü Tupana rü aixcūma tá nüxna naca rü tá nanapoxcue i ngēma duüxügü i naī i ngemaā rü éxna naī ya yatümaā ipexü. Rü ngëxgumarüü tá ta tüxü napoxcue ya guxāma ya yixema ngemëxäcüma rü ngeteäcüma tügümaā maxëmarexe. ⁵ Rü tama name na dīeruguama perüxīnūexü. Rü name nixi i namaā petaäégü i ngēma marü pexü ngëxmaxü. Yerü Tupana rü ñanagürü: “Tagutāma cuxna chixü, rü tagutāma cuxü íchatèx”,

ñanagürü. ⁶ Rü ñuxma na nüxü icuáxü na ngēmaäcü tamaā inaxāüxü, rü ngëmacèx tama taxāne na ñagüxü:

“Nūma ya Cori nixi ya choxü rüngüxëēcü. Rü ngëmacèx taxucèxma chamüü. Erü taxucürüwama texé tacü rü chixexü chomaā taxü”,

ñagüxü. ⁷ Rü name nixi i nüxna pecuèxächie ga yema perü dauruügü ga noxri pemaā icuáxü rü pemaā nüxü ixugüxü ga Tupanaärü ore. Rü name nixi i nagu perüxīnūē ga na ñuxäcü meā namaxëxü pepéxewa rü ñuxäcü meā yaxögüäcüma nayuexü. Rü name nixi ga nūma yaxögüäxürüü meā peyaxögü i pemax. ⁸ Rü nūma ya Ngechuchu ya Cristu rü guxügüma nayanguxëē i ngēma tamaā nüxü yaxuxü. Rü nuxcüma rü nayanguxëē ga norü ore, rü ñuxma rü ta nayanguxëē. Rü guxügutāma ngēmaäcü nixi.

Rü ngëmacèx tanaxwèxe na aixcūma nüxü yaxögüxü. ⁹ Rü tama name i peyaxögü i ngēma nguxëētaegü i tama toma pexü namaā tangüxëëxü i tama Tupanaärü ixügüxü. Rü nuxcüma rü nagu taxī ga yema mugü ga Moiché ümatüxü ga tüxna nachuxuxü na tacü ixüxü rü tacü ingóxü. Natürü yema mugü rü taguma tüxü naporaexëē ga na Tupanacèx imaxëxü. Rü ngëmacèx tanaxwèxe na Tupana ya tüxü ngechaücüwa nayaxuxü i tórü pora na aixcūma naxcèx imaxëxüçèx. ¹⁰ Rü ngēma duüxügü i Moichéärü mugügu íxü, rü Tupanacèx naxüna nadai na tama napoxcueäxüçèx naxcèx i norü

pecadu. Natürü tama nüxü nayaxögü ya Cristu ga tórü pecaducèx yücü. Rü ngëmacèx taxucürüwama taxrüü nanayauxgü i ngēma ngüxëē i Cristu nüxna uaxüxü. ¹¹ Rü ngēma duüxügüarü paigüarü äëxgacü, rü tupaucawa nanange ya nagü i naxünagü na Tupanana naxäaxüçèx na tama Tupana napoxcuexüçèx i ngēma duüxügü. Natürü naxünegü i ngēma naxünagü, rü ñāneärü íxpemawa nayanagugü. ¹² Rü yexgumarüü ta ga Ngechuchu rü ñāneärü íxpemawa ngüxü ninge rü nayu na nagümaātama Tupanacèx yaxüünegüxëëäxüçèx i duüxügü. ¹³ Rü ngëmacèx i yixema, rü name nixi i nüxna tixigachi i ngēma mugü ga Moiché ümatüxü, rü name nixi i Ngechuchucèx taxī. Rü woo duüxügü tüxü cugüegu, yema Ngechuchuxü na nacugüexürüü, rü name nixi i naxrüü yaxna namaā taxīnūē. ¹⁴ Erü yixema na yaxögüxü, rü täütāma ñoma i nañe i

paxa tá gúxüwa tangëxmagüecha. Erü daxüguxü i nañewa tüxü nangëxma i tachica. Rü ngëma tá nixi i ingugüxü na guxügutáma Tupanamaã ingëxmagüechaxüçèx. ¹⁵ Rü ngëmacèx tanaxwèxe i Ngechuchu ya Cristuégagu guxüguma Tupanaxü ticuèxüügü. Rü ngëma na taexmaã nüxü icuèxüügüxü, rü ngëma nixi i ãmare i mexü i nüxna ixãxü. ¹⁶ ¡Rü tãxü i nüxü ipeyarüngümaëxü na togüxü perüngüxëëxü rü namaã pengauxü i perü ngëmaxüügü! Erü ngëma nixi i ãmare i Tupanana pexãxü i aixcüma namaã nataãëxü. ¹⁷ ¡Rü naga pexinüë i ngëma perü dauruügü i pemaã icuèxgüxü, rü penaxüx i ngëma pemaã nüxü yaxuxü! Erü nümagü rü Tupanapëxewa pexna nadaugü na meã pemaxëxüçèx erü nüxü nacuèxgü na Tupana tá nüxna çaxü i nachiga na ñuxäcü pexna nadaugüxü. Rü name nixi i meã namaã pemaxë i ngëma perü dauruügü na wüxi i taãë na yïxüçèx i ngëma norü puracü rü tama wüxi i norü guxchaxü na yïxüçèx. Erü ngëxguma chi wüxi i norü guxchaxü yixigu i ngëma norü puracü na pexna nadauxü, rü pema rü chi taxuüma i mexü nawa peyaxu i ngëma norü puracü. ¹⁸ Rü name i toxçèx peyumüxëgü. Erü toðëwa nüxü tacuèx na aixcüma meã tayanguxëëxü i ngëma puracü i Tupana toxna äxü rü tanaxwèxe na guxüguma ngëmaäcü tanaxüxü. ¹⁹ Rü ngëma guxüärü yexera pexna naxçèx chaçaxü nixi na peyumüxëgüxü na Tupana paxa pexçèx choxü taeguxëëxüçèx.

Yema duüxügüxü narümoxë rü naxçèx ínaca na Tupana nüxü rüngüxëëxü

²⁰⁻²¹ Rü ñuxma chanaxwèxe i poraäcü pexü narüngüxëë ya Tupana ya tórü taãëxëëruü rü tórü ngüxmüëxëëruü ixücü. Rü nüma nixi ga yuwa ínadxëëãxü ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya guxüma i yaxögüxüärü dauruü ya guxãärü yexera ixücü. Rü ñuxma na curuchagu taxçèx nabaãxü ga guma nagü ga tüxü nüxü cuèxëëcü na ñuxäcü guxüguma tüxü nangechaüxü ya Tupana, rü chanaxwèxe na nüma ya Tupana pexü yamexëëgüxü rü pexü nangüxëëxü na aixcüma guxüma i perü maxüwa pimexüçèx. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwèxe na Ngechuchu ya Cristuwa tüxü nangüxëëxüçèx ya Tupana na nüma nanaxwëxëüäcüma ixigüxüçèx. Rü ñuxma tanaxwèxe i guxüguma yima Cristuxü ticuèxüügü. Rü ngëmaäcü yï. ²² Pa Chaueneëgüx, pexü chacèxü na yaxna namaã pexinüëxü i ñaã noxretama i ore i pexü namaã chataãëxëëxü rü pexü namaã chaxucuxëxü. ²³ Rü chanaxwèxe na nüxü pecuáxü rü taeneë ya Timutéu rü marü ínguxuchi ga na napoxcuxü. Rü ngëxguma paxa nuã chauxütawa nanguxgu, rü tá ngëma petanüwa chanaga i ngëxguma pexü íchayadèuxgu. ²⁴ ¡Rü nüxü perümoxëgü i guxüma i ngëma perü dauruügü i pemaã icuáxü! ¡Rü ngëxgumarüü ta nüxü perümoxëgü i guxüma i togü i taeneëgü i yaxögüxü! Rü taeneëgü i Itáriaanewa ngëxmagüxü rü ta pexü narümoxëgü. ²⁵ ¡Rü Tupana poraäcü pexü rüngüxëëx i guxãma i pemax! Rü ngëmaäcü yï.

Rü nuãma pexna.

TUPANAARÛ ORE GA CHAŪTIÁGU ÜMATÛXÛ

Chaŭtiágu nüxû narümoxë ga natanüxügü ga Yudfugü ga yaxögüxû

¹ Pa Chautanüxügü i Yudfugü i Ngechuchuaxû Yaxögüxû i Guxû i Nañnewa Ngëxmagüxûx, choma i Chaŭtiágu pexû charümoxë. Rü choma nixî i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxû chapuracüxû.

Ngëma cuèx i aixcüma Tupanawa ne üxûchiga

² Pa Chaueneëgü i Yaxögüxûx, name nixî na petaãëgüxû i ngëxguma nagúxüraüxû i guxchaxügü pexcèx ínguxgu. ³ Erü pema nüxû pecuèx rü ngëxguma meã peyaxögüa-magu ega woo tacü rü guxchaxû pexû üpetügu rü wüxi i mexû nixî i ngëma. Erü ngëmaacü nixî ya Tupana i pexû naporaexëëxû na yexeraacü meã nüxû peyaxögüxüçèx. ⁴ Rü name nixî na peporaexü na aixcüma Tupanapéxewa pimexüçèx, rü naxcèxicatama pemaxëxüçèx, rü taxuwama nachixexüçèx i perü maxû. ⁵ Ngëxguma chi wüxie i petanüwa tama meã nüxû cuèxgu na tacü tüxû nanaxwèxexü ya Tupana, rü name nixî i nüxna naxcèx taca i cuèx, rü nüma tá guxüma i norü ngúchaümaã tüxna nanaxã. Erü Tupana meãma guxû i duüxügüna nanaxã i cuèx, rü tama nayanuxû, rü taxúexüma nanga. ⁶ Natürü ngëxguma naxcèx ítaçaxgu rü tanaxwèxe na aixcüma tayaxöxû rü tá na tanayaxuxû i ngëma naxcèx ítaçaxû. Rü tama name na nagu tarüxînüxû rü täütama tanayaxuxû. Erü yíxema tama meã yaxóxë, rü ñoma taxtüarü yuape i buanecümaã guxüwama cuexürüü tixî i tümaärü maxüwa. ⁷⁻⁸ Rü yíxema duüxë ya ñuxma meã yaxóxë rü moxû rü tama meã yaxóxë, rü taxucürüwama nagu tarüxînü na tacü Tupanaxütawa tayaxuxû. Erü yíxema duüxë ya ngëmaacü yaxóxë, rü tümaärü maxüwa rü tama aixcüma wüxigutama tarüxînü. ⁹ Rü yíxema yaxóxë ya tama muärü dïëruáxë, rü name nixî i tataãë erü Tupanaxäcü tixî rü tümamaã nataãë. ¹⁰ Rü yíxema yaxóxë ya muärü dïëruáxë rü name nixî i tataãëama ega woo wüxi i ngunexü tüxû natauxgu i tümaärü dïëru. Erü ngëma dïëruáxü i duüxügü, rü ñoma putürachacurüü tama natai. ¹¹ Rü ngëxguma nangunagügu ya üèxcü rü poraäcü nanguxetügu, rü narüñexë i ngëma putüra rü narüngu i nachacu, rü ngëxma nagux na namexü. Rü ngëxgumarüü tá ta nayu i ngëma dïëruäxüchixü rü ngëxma tá nayarüxo i norü guxüma.

Tupana tüxû naxü, natürü tama chixexügu tüxû nanguxëëxüçèx

¹² Rü nataãë ya yima yatü ya meãma yaxöðmacü i ngëxguma Tupana nüxû üxgu. Erü ngëxguma ngëmaacü yaxna namaã naxînüãmagu, rü Tupana tá namaã nataãë rü tá nüxna nanaxã i norü ãmare i mexû i taguma gúxû. Rü ngëma nixî i ãmare i Tupana tümamaã ixunetaxü ya yíxema nüxû ngechaügüxe. ¹³ Natürü ngëxguma texe ñnü i chixexü tümacèx ínguxgu na chixexü taxüxüçèx rü tama name i nagu narüxînü na Tupana tümaãëwa ínanguxëëxü i ngema ñnü i chixexü. Erü ya Tupana rü taguma naãëwa nangu na chixexü naxüxü, rü ngëxgumarüxü ta taguma chixexü i ñnü texeãëwa nanguxëë na chixexü taxüxüçèx. ¹⁴ Natürü ngëma chixexü i tümatama nagu tarüxînüxü nixî i chixexügu tüxû nguxëëxü. ¹⁵ Rü ngëma chixexü i tümatama nagu tarüxînüxü nixî i tüxü pecaduãxëëxü. Rü ngëma pecadugagu tá nixî i düxwa itayarütaxuxü. ¹⁶ Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, tama name i pegütama pewomüxëëgü. ¹⁷ Erü guxüma i ngëma aixcüma mexû i tüxû ngëxmaxü, rü naxütawa ne naxü ya Tupana ya daxügücü ga naxücü ga üèxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ëxtagü. Rü nüma rü guxüguma nanaxëixrügumaraxü rü taguma naxüchicüü. ¹⁸ Rü nüma nixî ga tüxna

naxããxũ ga norü ore i aixcüma ixĩxũ na ngẽmaãcü tüxũ nangẽxmaxũcèx i maxũ i taguma gúxũ. Rü yemaãcü nanaxü yerü nanaxwèxe na yixira nüxũ na yaxõgüxũ, rü yixcama i togü.

Ñuxãcü aixcüma Tupanaãxũ tayaxõ

¹⁹ Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü ngẽxguma texé pemaã nüxũ ixuxgu i Tupanaãrü ore, rü name nixĩ i meã iperüxĩnüë. Rü tama name i tüxũ pechoxũgagü. ²⁰ Erü ngẽxguma nanuxgu i wüxi i duũxũ, rü tama Tupanaãrü ngúchaũ naxü. ²¹ Rü ngẽmacèx name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i ngẽma chixexũgü i guxũwama ngẽxmagüxũ. ¡Rü meã penayaxu i ngẽma ore i Tupana pexna ãxũ! Erü ngẽmawa pexũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. ²² Rü tama name i iperüxĩnüëmære i ngẽma ore, natürü name nixĩ i penaxü i ngẽma pemaã nüxũ yaxuxũ. Erü ngẽxguma iperüxĩnüëmæregu rü tama penaxüxgu, rü pegütama pewomüxëëgümare. ²³ Erü yíxema irüxĩnüëmærexe i Tupanaãrü ore natürü tama naxúxe i ngẽma nüxũ yaxuxũ, rü wüxi i yatü i daucüwa nügü dauchametüxũrüü tixĩ. ²⁴ Erü nügü nadauchametü, natürü ngẽxguma yaxügachigu rü marü nüxũ inayarüngüma na nañuxchametüraũxũ i noxrix. ²⁵ Natürü yíxema guxũguma meã nüxũ daumatüxe rü naga ñnüxë i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ i pecaduwa tüxũ ínguxuchixëëxũ, rü Tupana rü tá aixcüma guxũwama tüxũ narüngüxëë. Erü tama ngẽma orexũ taxĩnümare, natürü tanaxü i ngẽma tümamaã nüxũ yaxuxũ. ²⁶ Rü ngẽxguma chi wüxie nagu rüxĩnügu na meãma Tupanaxũ tacuáxũ natürü tama nüxna tadèuxgu ya tümããrü conü i tümããrü orewa, rü tügütama tawomüxëë, rü tama aixcüma Tupanaãxũ tayaxõ. ²⁷ Natürü ngẽma nacüma i Tanatü ya Tupanapéxewa aixcüma üünexũ, rü ngẽma nixĩ na nüxũ tarüngüxëëxũ i tacutagü rü yutegüxũ rü tügüna tadauxũ na tama ñoma i naãneãrü chixexũgu taxücuxũ.

2

Name nixĩ i guxũ i duũxũgüxũ tangechaũ

¹ Pa Chaueneëgüx, pema rü nüxũ peyaxõgü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya mexëchicü. Rü ngẽmacèx tama name na chixriãcü penayaxuxũ i ñuxre i duũxũgü rü meã penayaxuxũ i togü. ² Rü ngẽxguma chi perü ngutaquëxegu naxücuxgu i wüxi i yatü i uirumaã aneraãxũ rü mexchiruxũ, rü ngẽxgumarüü chi ta ngẽxma naxücuxgu i wüxi i yatü i ngearü dñeruáxũ rü wexachiruxũ, rü name nixĩ i guxũxũma wüxigu meã peyaxu. ³ Natürü tama name ega meã penayauxgu i ngẽma mexchiruxũ rü:

“¡Nuã mexũ i naxmèxwëxewa rüto!” ñapegüxũ nüxũ, natürü ngẽma wexachiruxũxũ rü:

“¡Cuma rü ngẽxmatama nachí, rü éxna yea ñatüanewa rüto!” ñapegüxũ nüxũ. ⁴ Rü ngẽxguma tama wüxigu meã penayauxgu i ngẽma taxre, rü pewatama nangox na tama aixcüma guxãxũ pengechaũgüxũ rü chixexũ i duũxũgü pixĩgüxũ ega ngẽmaãcü chixri penayauxgu i duũxũgü. ⁵ Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, ¡Iperüxĩnüë i ñãã ore! Tupana tüxũ nade ya yíxema ngearü dñeruãxgüxe i ñoma i naãnewa na meã nüxũ tayaxõgüxũcèx. Erü nanaxwèxe i tanayauxgü i ngẽma maxũ i taguma gúxũ i tümamaã inaxunetaxũ ya yíxema nüxũ ngechaũgüxe. ⁶ Natürü pema rü chixri penayaxu i ngẽma duũxũgü i ngearü dñeruãxgüxũ rü meã penayaxu i ngẽma duũxũgü i dñeruãxgüxũ. ¡Taux éxna ngẽma dñeruãxgüxũ yĩxũ i ngẽma chixri pemaã maxëxũ rü ãëxgacügüxũtawa pexũ íyaxuaxũgüxũ? ⁷ Rü ngẽma dñeruãxgüxũ nixĩ i chixexũ namaã ixugüexũ ya Cristu ya perü Cori ya mexëchicü. ⁸ Tupanaãrü orewa nangẽxma i norü mu i guxũ i mugüarü yexeraxũ i ñaxũ:

“¡Nüxũ nangechaũ i cumücü ngẽma na cugütama cungechaũxũrüü!”

ñaxũ. Rũ ngëxguma aixcũma naga pexĩnũegu i ngẽma mu, rũ mexũ nixĩ i pexũxũ.
⁹ Natürũ ngëxguma meã penayauxgu i wũxi i yatũ i mexchiruxũ rũ chixri penayauxgu i
 ngẽma wexachiruxũ, rũ pecadu pexũ. Rũ Tupanapëxewa pechixexũgu erũ tama naga
 pexĩnũe i ngẽma pexũ namuxũ. ¹⁰ Erũ ngëxguma chi texé naga ñũgu i guxũma i
 Tupanaãrũ mugũ natürũ chi wũxiwatama ítatũxgu na tama naga taxĩnũxũ, rũ chi ñoma
 guxũma i Tupanaãrũ mugũga tama taxĩnũxũrũũ tachixexũgu. ¹¹ Erũ nũmatama ya
 Tupana ga ñacũ:

“¡Tãũtãma naĩ i nge i ãtecũmaã cungẽãẽ!” ñacũ,
 rũ ñanagürũ ta:

“¡Tãũtãma cumãẽta!”

ñanagürũ. Rũ ngëxguma chi tama naĩ i nge i ãtecũmaã cungeãẽxgu, natürũ cumãẽtagu,
 rũ tama aixcũma meã naga cuxĩnũ i ngẽma Tupana tũxũ muxũ. ¹² Rũ ngẽmacex
 name nixĩ na meã pidexagũxũ rũ meã pemaxẽxũ. Erũ Tupana tá pexna naca i perũ
 maxũchiga ngoxi Cristu pexũ muxũãcũma pemaxẽ rũ éxna tama. Rũ ngẽma Cristu tũxũ
 muxũ nixĩ na yigũ ingechaũgũxũ. ¹³ Erũ guxãma ya yíxema tama tũmamũcũgũ tũxũ
 ngechaũtũmũũgũxe, rũ Tupana rũ tãũtãma nũxũ tangechaũtũmũũgũãcũma tũxna naca i
 tũmaãrũ maxũchiga. Natürũ yíxema tũmamũcũgũ tũxũ ngechaũtũmũũgũxe, rũ tãũtãma
 tamuũẽ i ngëxguma Tupana tũxna caxgu, erũ nũxũ tangechaũtũmũũgũãcũma tá tũxna
 naca.

Ega aixcũma yaxõgũgu, rũ tanaxwèxe i mexũ taxũgũ rũ nũxũ tarũngũxẽẽ i togũ

¹⁴ Pa Chaueneẽgũx, ¿Tãcũwa namexũ ega wũxie:

“Choma rũ Tupanaãxũ chayaxõ”, ñagũgu, natürũ tama mexũ taxũxgu? ¿Pexcèx rũ
 Tupana tá tũxũ maxẽẽxũ ega ngẽmaãcũ tayaxõxgux? ¹⁵⁻¹⁶ Rũ ngëxguma chi wũxi i
 taeneẽ rũ éxna taeyèx i yaxõxũ rũ nangexchirugu rũ nangewemũgu, rũ chi wũxie i pema
 rũ ñapegũgu:

“¡Mexũ cuxũ üpetũ, rũ icuxcuchi na tama cuxũ nadeyuxũcèx, rũ meã nachibũ!”
 ñapegũgu, rũ ¿tãcũwa name i ngẽma ega tama nũxna penaxãxgu i ngẽma nũxũ taxuxũ?
¹⁷ Rũ ngëxguma yaxõmaregu natürũ tama mexũ ixũxgu, rũ tama togũxũ rũngũxẽẽgu, rũ
 ¿tãcũwa namexũ i ngẽmaãcũ na yaxõxũ? ¹⁸ Erũ ngëxguma cuyaxõmaregu natürũ tama
 mexũ cuxũxgu, rũ ngürũãchi tá wũxie ñatarũgũ cuxũ:

“Cuma rũ cuyaxõmare natürũ taxuxũma i mexũ cuxũ Natürũ choma rũ chayxõ rũ
 naétũ mexũ chaxũ. ¿Rũ ñuxãcũ tá nũxũ chacuáxũ na cuyaxõxũ ega tama mexũ cuxũxgu?
 Natürũ choma rũ chorũ i i mexũmaã tá cuxũ chanawé na aixcũma chayaxõxũ”, ñatarũgũ
 tá cuxũ. ¹⁹ Cuma cuyaxõ na nangẽxmaxũ ya wũxitama ya Tupana. Marũ name. Natürũ
 ngoxogũ rũ ta ngẽmaãcũ nayaxõgũ, rũ porãcũ niduxruxẽ erũ Tupanaxũ namuũẽ.
²⁰ Pa Yatũ ya tama Meã Nagu Rũxĩnũcũx, cuma rũ tama nũxũ cucuèx i ngëxguma
 cuyaxõmaregu rũ tama mexũ cuxũxgu, rũ taxuwama name i ngẽmaãcũ na cuyaxõxũ.
²¹ Tupana nũxũ ixuxgu rũ nuxcũmaũcũ ga tórũ oxĩ ga Abrãũ rũ wũxi ga yatũ ga mecũ
 nixĩ. Yerũ mexũ naxũ rũ Tupanaga naxĩnũ ga yexguma namaã nũxũ yaxuxgu na naxcèx
 yamaãxũcèx ga nane ga Ichaá. ²² Rũ ngẽmawa nũxũ tacuèx rũ tama nayaxõmare ga
 Abrãũ, natürũ mexũ naxũ ta. Rũ yema naxũxũwa tũxũ nũxũ nacuèxẽẽ na aixcũma
 Tupanaãxũ yaxõõxũ. ²³ Rũ yemaãcũ ningũ ga yema ore ga ümatũxũ ga ñaxũ:

“Abrãũ rũ Tupanaãxũ nayaxõ rũ yemacèx Tupana nũxũ nixu na mecũ yĩxũ yerũ nũxũ
 nayaxõ. Rũ nũxũ nixu ta na namũcũ yĩxũ ga Abrãũ”.

²⁴ Rũ ngẽmawa nũxũ tadau na Tupana namaã taãẽxũ ya yima yatũ ya mexũ ücũ rũ tama
 yaxõmarecũ. ²⁵ Rũ yemaãcũ ta ngĩmaã nangupetũ ga nuxcũma ga Raá. Rũ Tupana
 ngĩmaã nataãẽ yerũ mexũ ixũ ga yexguma meã nayauxãgu ga ngĩpatawa ga yema

orearü ngeruüğü ga Yudíugü. Rü ngíagagu namaxê ga yema orearü ngeruüğü yerü to ga namagu iyamugü ga yexguma norü uwanüğü nadaixchaügu. Rü woo ga ngíma rü chixri na namaxüxü ga noxrix, natürü mexü ixü yerü iyaxō, rü yemacèx Tupana ngímaã nataãê. ²⁶ Rü wüxi i naxüne rü taxuwama name rü nayumare ega natauxguma i naãê. Rü ngëxgumarüü ta nixí na taxuwama namexü na yaxōmarexü ega taxuüma i mexü ixüxgux.

3

Törü conüchiga

¹ Pa Chaueneëgüx, tama name i muxëma i pema rü nguxëëtaexüğü pegü pixíğüxëëchaü. Erü pema nüxü pecuèx na yixema i nguxëëtaexüğü na ixíğüxü, rü guxü i duüxügiarü yexera tá tüxna naca ya Tupana törü maxüchiga rü törü puracüchiga. ² Guxāma i yixema rü muëxpüxcüna chixexü taxüe. Yima yatü ya taguma chixexüxü ixücü rü aixcüma mecü nixí, erü nüxü nacuèx na ñuxäcü guxüwama nügüna nadauxü na tama chixexü naxüxücèx. ³ Rü ngëma na taga naxínüxücèx i wüxi i cowaru, rü tanaxwèxe na naxütüxünáguxü na ngëmaäcü yixema inaxwèxexüäcüma meã iyaxüxücèx. ⁴ Dücèx nagu perüxínüë ya wapurugü ya buaneciäriü poramaã ixüxüne! Rü woo nitaxüchi rü buaneciü ya taxüchicümaã inicuegü, natürü íracü ya quiyamaã nanatoxchinü i norü toxpéxeruü, rü ngextá nüma ínanaxwèxexüwa nanaxüxëë. ⁵⁻⁶ Rü ngëxgumarüü ta nixí ya törü conü rü woo na naxírachiréxü, natürü namuxüchi i norü ore. Rü wüxitama i üxüarü yauraxü i íraxüwa inaxüğü na yaxaxü i taxüma i naãne. Rü törü conü rü ñoma wüxi ya üxürüü nixí. Rü taxünewa rü wüxi i taxü i chixexü nixí ya yima törü conü erü nanachixexëë i guxüma i törü maxü. Rü ngëma Tupana ngoxogüxü ípoxcuexügunë ya üxüemawa ne naxü i ngëma chixexü i namaã yadexaxü ya törü conü. Rü ngëma chixexümaã nanachixexëë i guxüma i törü maxü. ⁷ Duüxüğü rü nüxü nacuèx na íyapuxëëäxü rü nüxna nachogüxü i nagúxüraüxü i naëxüğü i idüraexü, rü werigü, rü äxtapegü, rü choxnigü. ⁸ Natürü taxüema nüxü tacuèx na nüxna tachogüxü ya tümaärü conü. Erü wüxi i chixexü i taxü i taxucürüwama texé iyarüxoxëëxü nixí. Rü ngëma norü dexa rü üürüü tüxü nayuxëë. ⁹ Rü yima törü conümaã nüxü ticuèxüü ya Tanatü ya Tupana, rü yimamaätama chixexü namaã tixugüë ta i duüxüğü i Tupana nügüäcü üxü. ¹⁰ Rü ngëma taëxmaã, rü meã duüxügüchiga tidexagü, natürü ngëmatama taëxmaã rü namaã taguxchigagü ta. Pa Chaueneëgüx, tama name na ngëmaäcü yíixü. ¹¹ Wüxi i dexáariü chuxchuxüwatama rü taxuacüma ínaxüxü i dexá i mexü rü dexá i chixexü. ¹² Pa Chaueneëgüx, wüxi i iguera rü taxuacüma oríbuariü omaã naxo, rü wüxi i uba rü taxuacüma igueraariü omaã naxo. Rü ngëxgumarüü ta wüxi i dexáariü chuxchuxü i yücürachiüxüwa, rü taxuacüma ínaxüxü i dexá i mexü.

Ngëma cuèx i aixcüma ixíxü

¹³ Ngëxguma chi petanüwa nangëxmagu i wüxi i duüxü i nüxü cuáxü rü meã naëxü cuáxü, rü name nixí na meã namaxüxü rü mexü na naxüxü rü tama nügü yacuèxüüxü na ngëmaäcü pexü nüxü nadauxëëxücèx na aixcüma wüxi i duüxü i nüxü cuáxü yíixü. ¹⁴ Natürü ngëxguma chi pixäüxächiwèxegügu rü togüchi pexaiegu rü norü yexera pegü pixíxëëchaügu, rü taxuacüma pegügu perüxínüë na mexüğü rü nüxü cuëxgüxü pixíğüxü. Rü wüxi i dora i taxü nixí i ngëma ega ngëmaäcü pixíğügu. ¹⁵ Erü ngëma na íxäüxächiwèxegüxü rü duüxügüchi na íxaiexü rü norü yexera yígu na íxíğüxëëcháxü, rü tama Tupanawa ne naxü, natürü ñoma i nañecüäxwa rü ngoxo i Chatanáwa nixí i ne naxüxü. ¹⁶ Erü ngextá äüxächi ítaxüwa rü duüxüğü nügü írüyexeraxëëcháxüwa, rü ngëma rü taxuüma meã inixü rü nagúxüraüxü i chixexü nangëxma. ¹⁷ Natürü guxāma ya yíxema aixcüma tüxü nangëxmaxë i ngëma cuèx i Tupanawa ne üxü, rü aixcüma

meã tamaxê rü guxãmaã tamecümagü, rü meã duïxêxü tayauxgü i tümapatawa, rü meã itarüxînüë i tümamücüarü ucuxê, rü guxü i duïxüğü tüxü nangechaütümüüğü, rü guxãmaãma tügü tawüxiguxêëgü, rü tixaixcümagü, rü mexü taxüğü. ¹⁸ Rü yíxema naxcèx daugüxe na duïxüğü nügümaã irüngüxmüëxü, rü wüxi i mexü taxüğü. Erü ngêmawa tá nüxü tadaugü na aixcüma meã Tupanacèx namaxêxü i ngêma duïxüğü.

4

Duïxüğü i ñoma i naãneärü ngúchaücèx daugüxüchiga

¹ ¿Tüxcüü pegümaã penuë rü pegü pedai? Pegümaã penuë erü pexü nangêxma i ngêma perü ngúchaüğü i chixexüğü. ² Pema pexü nangúchaü i ngêma pexü taxuxü natürü taxuacüma pexü nanguxü, rü ngêmacèx peyamèx i togü. Rü norü ngêmaxücèx pixãuxãchie natürü taxuacüma pexü nanguxüëga, rü ngêmacèx pegümaã penuë, rü pegü pedai. Rü tama penayauxgü i ngêma penaxwèxexü erü tama Tupanana naxcèx peca. ³ Rü ngêxguma naxcèx ípecaxgu, rü tama penayaxu, erü naxcèx ípeca i ngêma tama Tupana pexü naxwèxexü. Rü ngêma pematama penaxwèxexü nixi i naxcèx ípecaxü na namaã pegütama petaãëxëmarexücèx. ⁴ Pa Duïxüğü i Chixri Maxêxüx, ¿Tama éxna nüxü pecuèx rü ngêxguma ñoma i naãnexü pengechaügu rü Tupanamaã perüxuwaniü? Erü texé ya ñoma i naãnexü ngechaüxê rü Tupanamaã tarüxuwani. ⁵ Rü tama natüçèxma nixi i ngêma Tupanaärü ore i ñaxü:

“Ngêma Naãë i Üünexü i Tupana tüxna muxü rü tüxü ninuxü erü noxrü tixi rü tüxü nangechaü”,

ñaxü. ⁶ Natürü Tupana rü tüxü narüngüxêë na namaã iporaexücèx i guxüma i ñoma i naãneärü ngúchaü i chixexü. Rü ngêmacèx norü orewa rü ñanagürü:

“Tupana rü tümamaã nanu ya yíxema tügü icuèxüxüğüxe, natürü tüxü narüngüxêë ya yíxema tama tügü icuèxüxüğüxe”,

ñanagürü. ⁷ Pa Chaueneëgüx, ¿Meã Tupanaga pexînüë! ¿Rü nüxü pexoó i ngoxo i Chataná! Rü nüma rü tá pexna niña. ⁸ ¿Tupanana pengaicamagü! Rü nüma rü tá ta pexna nangaicama. Rü pemax, Pa Pecaduãxgüxüx, ¿nüxü perüxoe i pecüma i chixexü! Rü pemax, i Tupanawe rüxixchaüxê natürü ñoma i naãnewe rü ta rüxixchaüxê, ¿penamexêëx i perü maxü na Tupanacèxicatama pemaxêxücèx! ⁹ ¿Pegümaã pengechaüğü rü pexauxe erü pipecaduãx! Rü texé ya ñoma i naãneärü taãëwa cugüxe, rü name nixi i tügümaã taxauxe. Rü texé ya tümacüma i chixexümaã taãxexê, rü name nixi i Tupanapêxewa tügümaã tangechaü. ¹⁰ Rü name nixi i Cori ya Tupanapêxegu pecaxäpüxüğü rü namaã nüxü pixu na taxuwama pimexü. Rü ngêxguma i nüma rü tá pexü nicuèxüü rü pexü nataxêë.

Tama name i chixexüğü cueneëmaã curüxînü

¹¹ Pa Chaueneëgüx, ¿Täxü i chixexümaã pegü pixugüxü! Erü yíxema chixexümaã tümãneëchigagu idexáxe rü éxna chixexümaã nüxü dawanüxê, rü chixe nüxü tawogü ta i Tupanaärü ore. Rü ngêxguma chixexügu Tupanaärü oremaã curüxînügu, rü Tupanaärü orearü yexera cugü quixixêëchaü erü tama aixcüma naga cuxînü. ¹² Tupanaxicatama nixi ya tüxna naxäcü i norü mugü rü ñuxüchi tá tüxna çacü rü ngoxi naga ixînüë i ngêma norü ore. Rü nümatama nixi i nüxü nangêxmaxü i pora na tüxü namaxêxêëxü rü éxna tüxü nayuexêëxü. ¿Natürü texé quiüxü i cumax rü ngêmacèx cunangugüxü na ñuxäcü namaxüxü i cumücü?

Taxúema nüxü tacuèx na çacü tá tüxü ngupetüxü i moxüärü ngunexüğü

¹³ ¿Choxü iperüxînüë i pema na ñapegügüxü:

“Ñuxma rü éxna moxũ tá nái ya ñanewa taxĩ, rü wüxi ya taunecü tá ngëxma tayayaxu, rü tá ngema tataxegü na mucü i díeru ngĩxũ iyaxuxũcèx”, ñaperügügü! ¹⁴ Pema rü tama nüxũ pecuèx na tacü tá pexũ üpetüxũ i moxũ. ¿Tacü nixĩ i perü maxũ? Perü maxũ rü ñoma wüxi i charena i paxaãchi nüxũ idauxũ rü ngëxgumatama ngupetüxürüü tá inayarüxo. ¹⁵ Rü narümemaẽ nixĩ na ñapegüxũ:

“Ngëxguma chi nanaxwèxegu ya Cori ya Tupana na imaxëxũ, rü chi tanaxü i ñaã puracü i nagu rüxĩnüëxũ”, ñapegüxũ. ¹⁶ Natürü i pema rü pegü picuèxüügüchaũ. Rü guxũma i ngëma rü tama name. ¹⁷ Yíxema nüxũ cuáxe na ñuxácü Tupanapëxewa meã tamaxũxũ, natürü tama naxúxe, rü pecadu taxü.

5

Ucuxë i díeruãxgüxũcèx

¹ Pa Duũxũgü i Díeruãxgüxũx, ¡Iperüxĩnüë i ñaã ore! ¡Pexauxe rü aita pexüe erü chixexũ tá pexũ naxüpetü! ² Perü ngëmaxũgü rü marü nangaue, rü ngëma pexchiru i mexëchixũ rü nawe nanangómü. ³ Perü uiru rü perü díeru rü ngëxma naxãütanü rü ngëxma nangaue. Rü ngëma norü ãütanü rü wüxi i perü cuèxruü tá nixĩ na pema rü tá ta ipeyarütauxexũ ñoma tacü üxüwa ixaxürüü. Tupana ngĩxũ nadau i perü díeru i ngĩmaã penguũxcü, rü ngëmacèx tá pexũ napoxcu i naãneärü guxgu. ⁴ Rü yema perü puracütanüxũ ga tama meã nüxũ penaxütanüxũ, rü ñuxma rü ngĩxcèx nidexagü ga yema díeru ga tama nüxna ngĩxũ pexácü. Rü Tupana ya guxãärü Cori rü ngëma duũxũgüxũ naxĩnü na ngĩxcèx yadexagüxũ ga yema díeru ga nüxũ ngĩxũ pengetanücü ga peanewa na napuracüexũcèx. ⁵ Rü ñoma i naãnewa rü pegü pengëãëgü rü pemepata rü pemuärü ngëmaxũãxgü rü petaãëgü rü meã pechibüe. Natürü nawa tá nangu na ngëmacèx Tupana tá pexũ poxcuexũ. ⁶ Rü pema penapoxcue rü penadai i ngëma duũxũgü i taxuũma i chixexũ pemaã üchiréxũ. Rü nümagü rü pexũ narüturamaëgü, rü taxuacüma nügü ínapoxũgü.

Tanaxwèxe i tayumüxë rü meã ítananguxëë ya Cori ya Tupana

⁷ Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü name nixĩ i meã ípenanguxëë ñuxmatata ínangu ya Cori ya Tupana. Rü dücax, yíxema naãnewa puracüxe rü meã ítananguxëë ya pucü na naxügüxũcèx i tümanetü. Rü ñuxüchi ñuxre ya tauemacü ítananguxëë na nayaxũ i tümanetüarü o, rü ngëxguma rü tá tayabuxgü. ⁸ Rü pema rü ta penaxwèxe na meã ípenanguxëëxũ na ínanguxü ya Cori ya Tupana. ¡Rü petaãëgü, rü tãxü i nüxũ perüchäuxexũ na ípenanguxëëxũ! Erü marü ningaica na ínanguxü ya tórü Cori. ⁹ Pa Chaueneëgüx, name nixĩ i nüxũ perüxoe na pegüchigaxũ pixuechaũ na tama ngëmacèx pexna naçaxũcèx ya Tupana. Erü marü ningaica na ínanguxü na duũxũgüxũ yacagüxũcèx i norü maxũchiga. ¹⁰ Pa Chaueneëgüx, name nixĩ i nüxna pecuèxãchie ga yema nuxcümaũgüxũ ga Tupanaärü orearü uruügü ga na ñuxácü yaxna namaã naxĩnüëxũ ga yexguma ngúxũ yangegügu. Rü name nixĩ i pema rü ta ngëxgumarüü yaxna namaã pexĩnüëãma rü Tupanacèx pemaxëãma ega ngúxũ pingegügu. ¹¹ Rü yixema nüxũ tacuèx na nataãëgüxũ ga yema duũxũgü ga meã Tupanacèx maxëãmaxũ ga yexguma ngúxũ nüxũ üpetügu. Rü pema nüxũ pecuèx ga ñuxácü meã namaxama ga guma Yox ga yexguma ngúxũ nüxũ üpetügu. Rü nüxũ pecuèx ga yixcama ga na ñuxácü tórü Cori ya Tupana poraãcü nüxũ rüngüxëëxũ. Erü nüma ya tórü Cori ya Tupana rü namecümãxüchi rü poraãcü nüxũ tangechaütümüügü. ¹² Rü guxũärü yexera, Pa Chaueneëgüx, rü ngëxguma tacücèx ipexunetagu, rü tama name i Tupanaegagu ipexuneta, rü éxna ñoma i naãneegagu ipexuneta, rü éxna tacü i to i naegagu ipexuneta. Natürü ngëxguma aixcüma yixügu i wüxi i ore ¡rü noxtacüma: “Ngü” ñapegü! Rü

ngëxguma tama aixcüma yixĩgu i wüxi i ore ꞑrü noxtacüma: “Tama” ñapegü! Rü ngëxguma ya Tupana rü täütáma pexũ napoxcue naxcèx i ngëma perü uneta. ¹³ Rü ngëxguma wüxie i petanüwa naxixächiaëgu, rü name nixĩ na tayumüxëxũ. Rü ngëxguma wüxie taãëgu, rü name nixĩ na tawiyaexũ rü Tupanaxũ ticuèxüüxũ. ¹⁴ Rü ngëxguma wüxie i petanüwa idaawexgu, rü name nixĩ i naxcèx peyaca i yaxögüxũärü äëxgacügü na tümacèx nayumüxëgüxücèx rü Cori ya Tupanaegagu chixümaã tüxũ yangögügüxücèx. ¹⁵ Rü ngëxguma aixcüma Tupanaãxũ yaxögüäcüma nayumüxëgügu, rü tá tümacèx nitaane, rü nüma ya Cori ya Tupana tá tüxũ ínärüdaxëë nawa i tümaärü ðaawe. Rü ngëxguma chi ꞑacü rü pecadu taxüxgu, rü Tupana tá tüxũ nüxũ nangechaũ. ¹⁶ Rü ngëmacèx name nixĩ i pegümaã nüxũ pixu i perü pecadugü rü pegücèx peyumüxëgü i wüxiechigü na pexcèx yataanegüxücèx. Rü yima mecü ya yatüarü yumüxë rü aixcüma napora erü Tupana nanangãxũ. ¹⁷ Tupanaärü orearü uruũ ga Ería nixĩ ga wüxi ga yatü ga taxrüü ixĩcü. Natürü yexguma nüma guxũ ga norü ngúchaũmaã nayumüxëgu na tama napuxücèx, rü tomaëxpüx ga taunecüarü ngãxũgu rü tama napu ga yema naãnewa. ¹⁸ Natürü yemawena rü wenaxärü nayumüxë ga Ería rü pucücèx ínaca. Rü wenaxärü napu. Rü narüxü ga guxüma ga nanetügü. ¹⁹ Pa Chaueneëgüx, ngëxguma chi texé petanüwa Tupanana ixügachigu, rü tangëxmagu ya wüxie ya tüxũ taeguxëxë na wenaxärü Tupanawe tarüxüxücèx, rü mexũ taxü. ²⁰ Erü ngëxguma texé Tupanacèx nataeguxëëgu i wüxi i duũxũ nüxna i norü chixexũ, rü tümagagu Tupana tá nanamaxëë i ngëma duũxũ, rü tá nüxũ nüxũ nangechaũ i norü pecadugü.

Rü nuãma pexna,
Chaũtiágu

NÜXIRAÛXÛ GA POPERA GA PEDRU ÜMATÜXÛ

*Pedru nüxü narümo*xë ga yema yaxögüxü ga to ga nachiuãnegu woonexü

¹ Pa Chaueneëgüx, choma i Pedru nixi i pexcèx chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma nixi i Ngechuchu ya Cristu choxü muxü na duüxügümaã nüxü chixuxücèx i norü ore. Rü pexcèx chanaxümatü i pema na perü naãnena to i nachiuãnegügu penawoonexü i Pötuanewa rü Gárataanewa rü Capadocháanewa rü Áchiaanewa rü Bitíniãanewa ngëxmagüxe. ² Rü pexü nixi ga nadexü ga Tanatü ya Tupana, yerü woetama yema nixi ga nuxcümaxüchima nagu naxinüxü. Rü nanamu ga Naã i Üünexü na pexü yamexëëgüxücèx na aixcüma napëxewa pixüünegüxücèx rü Ngechuchu ya Cristuga na pexinüëxücèx rü nagümaã na piyaxgüxücèx na nataxuxücèx i perü chixexügü. Rü chanaxwëxe i Tanatü ya Tupana poraãcü pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

Ítananguxëë na wena tá imaxëxü

³ ;Rü ngíxã nüxü ticuëxüügü ya Tupana ya tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu Nanatü! Yerü yexguma Ngechuchu ya Cristuxü wena namaxëëgu, rü tüxna nanaxã ga maxü ga yexwacaxüxü, yerü poraãcü nüxü tangechaütümüügü. Rü ngëmacèx i ñuxma i yixema rü ta ítananguxëë na wena tá imaxëxü. ⁴ Rü pema rü wüxi i ngunexügu rü aixcüma tá penayauxgü i guxüma i ngëma mexügü i Tupana tá pexna äxü i ñuxma daxüguxü i naãnegu pexü namaã nanguxüxü. Rü ngëma tá pexna naxãxü rü tagutáma inayarüxo, rü tagutáma naxüãchi, rü tagutáma nangau. ⁵ Rü ñuxma na Tupanaãxü peyaxögüxü rü nüma rü norü poramaã tá pexna nadau ñuxmatáta aixcüma penayauxgü i ngëma maxü i taguma gúxü i tá pexna naxãxü i ngëxguma naguxgu i naãne. ⁶ Rü ngëmacèx name nixi i poraãcü petaãëgü, rü nüetama nixi ega woo ñuxma ñaã perü maxüwa rü paxaxãchi muxüma i guxchaxügü pexü üpetügu. ⁷ Erü ngëmaãcü nixi i pexü naxüxü ya Tupana na nüxü nacuáxücèx rü ngoxi aixcüma peyaxögü rü éxna tama. Rü ngëxguma peyaxögüamagu ega woo guxchaxügü pexcèx ínguxgu, rü ngëma perü õ rü wüxi i uiruarü yexera nixi na namexü erü ngëma uiru rü woo namexëchi natürü düxwa nangau. Rü ngëma uiru rü üxümaã nüxü taxü na nüxü icuáxücèx rü ngoxi aixcüma uiruxüchi yiixü. Rü ngëxgumarüü ta nixi i perü õ na guxchaxügümaã Tupana nüxü üxü na nüxü nacuáxücèx rü ngoxi aixcüma nüxü peyaxögü na yixcama pexü yacuëxüüxücèx rü mexü i pechica pexna naxãxücèx rü pemaã nataãëxücèx i ngëxguma wena núma naxüxgu ya Ngechuchu ya Cristu. ⁸⁻⁹ Pema rü Ngechuchu ya Cristuxü pengechaügü woo taguma nüxü na pedaugüxü. Rü ñuxma rü ta woo tama nüxü pedaugü, natürü nüxü peyaxögü, rü poraãcü petaãëgü. Rü ngëma perü taãëmaã rü taxuacüma nüxü pixuëga na ñuxãcü petaãëgüxüchixü, erü marü penayauxgü i perü maxü i taguma gúxü. Rü ngëmacèx nixi i nüxü peyaxögüxü. ¹⁰ Rü nuxcümaxüchima ga Tupanaärü orearü uruügü, rü nüxü nixugüe ga na ñuxãcü tá Tupana pexü narüngüxëëxü. Rü nümagü rü poraãcü nangüe rü naxcèx nadaugü i ngëma maxü i taguma gúxü. ¹¹ Rü nümagü ga yema orearü uruügü rü Tupanaärü poperawa nangüe na nüxü nacuëxgüxücèx na ñuxãcü tá na yiixü rü ñuxguacü tá na nangóxü ga guma Maxëëëruü ga Cristu. Rü Cristuã i Üünexü ga yema orearü uruügüwa yexmaxü, rü nüxü nüxü nacuëxëë ga na Cristu rü tá ngúxü yangexü rü tá nayuxü rü yixcama rü wena tá na namaxüxü rü ñuxüchi daxüguxü i naãnena tá na naxüxü na guxüärü äëxgacü yiixücèx. ¹² Natürü Tupana rü yema nuxcümaügüxü ga orearü uruügüxü nüxü nacuëxëë na täütáma nümagü nüxü nadaugüxü ga guma

Maxëxëëruũ ga naxcèx nadaugücü, natürü pema tá yĩxũ na nüxũ pedaugüxũ. Rü dücax, Pa Chaueneëgüx, gumatama Maxëxëëruũchiga nixĩ ga perü orearü uruũgü pemaã nüxũ ixugügüxũ ga yexguma Tupanaãe i Üünexũ ga daxüwa ne muxũ yadexagüxëëgu. Rü guxũma i ngëma ore i yima Maxëxëëruũchiga, rü woo Tupanaãrü orearü ngeruũgü i daxüçüãx rü nüxũ nangúchaũgü na yexeraãcü nüxũ nacuèxgüxũ.

Tupana rü taxcèx naca na napéxewa naxüünexüçèx i tórü maxũ

¹³ Rü ñuxma na Cristuarü duũxũgü pixigüxũ, rü penaxwèxe na pexuãëgüxũ rü ípenanguxëë i guxũma i ngëma mexũgü i Tupana tá pexna ãxũ i ngëxguma Ngechuchu ya Cristu núma üxgu. ¹⁴ Rü ñuxma na Tupanaxäcügü pixigüxũ, rü penaxwèxe na aixcüma naga pexĩnüëxũ. Rü tama name i nagu pexĩ ga yema nuxcümaũxũ ga perü ngúchaũ ga üpa nagu pexĩxũ ga yexguma tauta Tupanaxũ pecuëxgu. ¹⁵ Natürü penaxwèxe i aixcüma meã pemaxë na Tupanapéxewa naxüünexüçèx i perü maxũ. Erü nüma ya Tupana ya pexũ decü, rü naxüüne. ¹⁶ Rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chanaxwèxe i chauxrüü pixüüne, erü choma rü chaxüüne”,

ñanagürü. ¹⁷ Rü pema na “Pa Tonatüx” ñapegüxũ nüxũ ya Tupana, rü ñuxma na ñoma i naãnewa pemaxëxũ rü name nixĩ i guxũguma nüxũ pemuüë. Erü nüma rü aixcümaxüchi nanangugü i wüxichigü i duũxũgüarü maxũ na ñuxäcü yĩxũ. Rü tüxũ napoxcu ya guxãma ya texé ya chixexũ ügüxe, rü nüetama nixĩ ega woo texé tixĩgu, erü napéxewa rü nawüxigumare i guxũma i duũxũgü. ¹⁸⁻¹⁹ Rü Tupana rü marü pexũ ínanguxüxëë nawa ga yema nuxcümaũxũ ga perü maxũ ga taxuwama mexũ ga perü oxigüxütawa peyaxuxũ. Rü yema na nawa pexũ ínanguxüxëëxüçèx rü pexna naxãaxüçèx i maxũ i ngexwacaxüxũ, rü poraãcü nüxũ naxãtanü. Yerü tama uiru rü éxna dñeru i ngauxwèxexümaã nanaxütanü, natürü Cristugü ya mexëchicümaã nixĩ ga naxütanüãxũ. Yerü nüma ga Cristu rü ñoma wüxi i carneru i taxuwama nañuxraũxũ i Tupanacèx imáxürüü pexcèx nayu na pexũ naxütanüxüçèx. ²⁰ Rü nüma ga Tupana rü woetama nuxcümaxüchima tauta naãne ixügügu, rü marü Cristuxũ naxuneta na pexcèx nayuxüçèx. Natürü ñomaüçüü nixĩ ga nangóxũ ga guma Cristu na pexũ nangüxëëxüçèx. ²¹ Rü ñuxma rü Cristugagu nixĩ i nüxũ peyaxögüxũ ya Tupana ga yuwa Cristuxũ írudaxëëcü rü daxüwa nagacü. Rü ngëmacèx nixĩ i ñuxma i Tupanaãxũ peyaxögüxũ rü ípenanguxëëgüxũ na daxüwa pexũ nagagüxüçèx. ²² Rü ñuxma na naga pexĩnüëxũ i Tupanaãrü ore i aixcüma ixĩxũ rü pexũ natauxcha na pegü pengechaũgüxũ erü Tupana rü marü pexũ inayanaxoxëë i perü chixexũgü. Rü ngëmacèx penaxwèxe i aixcüma guxũ i perü ngúchaũmaã pegü pengechaũgü. ²³ Rü ñuxma i pema rü marü penayauxgü i ngexwacaxüxũ i perü maxũ. Rü ngëmacèx ñoma ngexwacèx pebuxürüü pixigü. Natürü ngëma maxũ rü tama penatü rü pee ya yuwèxéxewa nixĩ i penayaxuxũ. Natürü Tupanaãrü ore i maxüxũ i taguma iyarüxoxüwa nixĩ i penayaxuxũ. ²⁴ Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Guxũma i duũxũgü rü ñoma wüxi i natüanerüümare nixĩ. Rü guxũma i norü mexũ, rü wüxi i nanetüchacurüümare nixĩ. Rü ngëma natüane rü nayu, rü nachacu rü narüngu. Rü ngëxgumarüü ta nixĩ i duũxũgü na tama nataixũ i norü maxũ i ñoma i naãnewa. ²⁵ Natürü tórü Coriarü ore rü taguma inayarüxo”,

ñanagürü i Tupanaãrü orewa. Rü ngëma Tupanaãrü ore i mexũ nixĩ ga pemaã nüxũ yaxugüxũ.

2

¹ Rü ngëmacèx name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i chixexũgü, rü ngëma na pidoratèëxgüxũ, rü ngëma na togüpéxewa meã na pemaxënetaxũ rü ngëma na

pixãũxãchiwèxegũxũ, rü ngẽma na pexoregütèèxgũxũ. ²⁻³ Rü ngẽxguma chi aixcũma nũxũ picuèxãchitanũgu na ñuxãcü namecũmaxũchixũ ya tórü Cori, rü ñoma wũxi i õxchana i ngexwacèx buxũ i naẽgũnenixũ nũxũ ngũchaũxũrüũ penaxwèxe i poraãcü pexũ nangũchaũ i norü ore na ngẽmawa peporaexũcèx rü meã peyaexũcèx i perü õwa na ngẽmaãcü guxũwama namexũcèx i perü maxũ i taguma gũxũ.

Cristu nixĩ ya nuta ya maxũcü

⁴ Rü ñuxma rü name nixĩ i tórü Corina pengaicamagü. Erü nũma ya tórü Cori nixĩ ya yima nuta ya maxũcü ya Tupana nayaxucü na namaã inaxũgũãxũcèx ya napata. Rü woo duũxũgũ nũxũ oexũ, natürü yima nixĩ ya Tupana nayaxucü erü naxcèx rü namexèchi. ⁵ Rü ngẽxgumarũũ ta i pemax, rü Tupana pexũ nade na napataarü nutagü ya maxècü pixĩgũxũcèx. Rü pema nixĩ i Tupanaãrü ngũxèẽruũgũ i üünexũ i Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana ãmare pexãgũxũ. Rü ngẽma ãmare i nũxna pexãgũxũ i namaã nataãxũ rü ngema nixĩ i perü maxũ i mexũ i napéxewa. ⁶ Rü Tupana rü norü ore i ümatũxũwa rü Cristuchigaxũ nixu rü ñanagürü:

“Ñuxma na ichanaxũgũxũ ya chopata, rü yima nuta ya nũxĩra chayaxucuchicü, rü yima nixĩ ya nuta ya mexèchicü ya chomatama chanayaxucü na chopata namaã ichaxũgũxũcèx. Rü yima nuta rü chaunechiga nixĩ. Rü yĩxema nũxũ yaxõxè, rü aixcũma tá tanayaxu i ngẽma maxũ i taguma gũxũ i tümamaã ichaxunetaxũ”, ñanagürü. ⁷ Rü pema na nũxũ peyaxõgũxũ, rü Cristu rü pexcèx rü guxũwama name rü naporaxũchi. Natürü ngẽma tama yaxõgũxũcèx, rü taxuwama name. Rü ngẽmacèx ya Tupana rü norü ore i ümatũxũwa rü ñanagürü:

“Yima nuta ya ñpataarü üruũgũ nũxũ ocü, rü chauxcèx rü gucü ya nutaarü yexera namexèchi. Rü ngẽmacèx yimaetüwa nixĩ ichanaxũgũxũ ya chopata”, ñanagürü. ⁸ Rü Tupanaãrü ore rü ñanagürü ta:

“Guxũma i ngẽma tama yaxõgũxũ rü tama irũxĩnũèchaũxũ rü yima nutagu tá nayarüpu-cutũgũ”,

ñanagürü. Rü ngẽmaãcü i guxũma i ngẽma tama yaxõgũxũ rü tá chixexũgu nayi erü tama Tupanaga naxĩnũèchaũ rü tama Cristuaxũ nayaxõgũchaũ. Rü ngẽmacèx Tupana tá nanapoxcue yema nũma nũxũ yaxuxũrüũ. ⁹ Natürü pema nixĩ i duũxũgũ i tórü ãèxgacü ya Tupana pexũ dexũ na norü ngũxèẽruũgũ pixĩgũxũcèx. Rü pema nixĩ i duũxũgũ i napéxewa ixüünexũ erü nũmatama ya Tupana rü norü duũxũgũxũ pexũ nixĩgũxèè na nũxũ pixuxũcèx i norü ore i aixcũma mexèchixũ. Rü nũmatama ya Tupana nixĩ ga chixexũwa pexũ ñnanguxũxèèxũ na norü ngõonexũ i mexèchixũgu pechocuxũcèx. ¹⁰ Rü ñpa ga pema rü tama Tupanaãrü duũxũgũ pixĩgũ, natürü i ñuxma rü aixcũma norü duũxũgũ pixĩgũ. Rü ñpa rü taxúeaxũma pengechaũtümũũgũ, natürü i ñuxma rü Tupanaãxũ pengechaũtümũũgũ.

Ñuxma na Tupanaãrü duũxũgũ pixĩgũxũ, rü name nixĩ i meã naxcèx pemaxè

¹¹ Pa Chaueneègü ya Pexũ Changechaũgũxex, rü ñuxma na Tupanaãrü duũxũgũ pixĩgũxũ, rü tama ñoma i naãnecũãx pixĩgũ. Rü ngẽmacèx pexũ chacèxũ na nũxũ perüxoexũcèx i guxũma i ngẽma ngũchaũgũ i chixexũ i ñoma i naãnecũãx nagu ixũ. Erü ngẽma ngũchaũgũ i chixexũ rü taãxũ chixexũgu nanguxèèchaũ. ¹² Rü name nixĩ i meã pemaxè napéxewa i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaxũ cuèxgũxũ. Rü ngẽxguma woo poraãcü chixri pechiga yadexagügu i nũmagü, rü tá nũxũ nadaugü na ñuxãcü mexũ pexũgũxũ, rü tá Tupanaxũ nicuèxũũgũ i ngẽxguma Cristu wena nũma üxgu. ¹³ Rü name nixĩ na tórü Cori ya Ngechuchugagu tümaga pexĩnũèxũ ya guxãma ya yĩxema perü ãèxgacügu ixĩgũxe. Rü ngẽmaãcü name nixĩ i meã naga pexĩnũè ya ãèxgacü ya tacü

ya Dumawa ngëxmacü, erü nüma nixĩ i guxũ i togü i ãëxgacügüétüwa nangëxmaxũ. ¹⁴ Rü ngëxgumarüü ta name nixĩ i naga pexĩnüë i ngëma togü i ãëxgacügü i petanüwa namugüxũ ya yima ãëxgacü ya tacü na napoxcueãxũcèx i ngëma chixexũ ügüxũ rü namaã nataãëgüxũcèx i ngëma mexũ ügüxũ. ¹⁵ Erü Tupana nanaxwèxe na mexũ pexügüxũ na ngëmaãcü ipeyanangeëxgüxëëxũcèx i ngëma duũxũgü i tama Tupanaãrü orexü cuáxchaügüxũ rü chixri ngëma orchiga idexagüxũ. ¹⁶ Rü ñuxma na Cristu pexü ínguxüxëëxũ, rü name nixĩ i duũxũgü i aixcüma ínguxüxürüüãcü meã pemaxë. Natürü ñuxma na ípengüxüxũ rü tama name na ngëmamaã pegü ípepoxüxũ na tacü rü chixexũ pexügüxũcèx. Erü ñuxma na Tupanaãrü duũxũgü pixígüxũ, rü name nixĩ i norü ngúchaüxĩcatama pexügü. ¹⁷ Rü name nixĩ i meã penayauxgü i guxüma i duũxũgü. ¡Rü nüxũ pengechaũ i taeneëgü i yaxögüxũ! ¡Rü nüxũ pemuüë ya Tupana! ¡Rü naga pexĩnüë ya ãëxgacü ya tacü ya Dumacüãx!

Tanaxwèxe i Cristurüü yaxna namaã taxĩnüë i ngëxguma ngúxũ ingegügu

¹⁸ Pa Duũxũgü i Coriãxgüxũx, ¡rü nüxũ pengechaũgü rü naga pexĩnüë i perü corigü! Rü tama name i ngëma perü corigü i pemaã mecümaxüxüxĩcatama pengechaũgü, natürü name nixĩ i nüxũ pengechaũgü ta i ngëma perü corigü i chixecümaxũ. ¹⁹ Erü Tupana rü pemaã nataãë ega nüxũ na pengechaũgüxũcèx yaxna namaã pexĩnüëgu i ngëxguma texé natücèxmamare chixexũ pemaã üxgu rü ngúxũ pexü tingexëëgu. ²⁰ Natürü ¿tacüwa pexü namexũ ega yaxna namaã pexĩnüëgu i ngëxguma wüxi i perü chixexũcèx pepoxcuegu? Natürü ngëxguma tacü rü mexũ i pexüxũgagu ngúxũ pingegügu rü yaxna namaã pexĩnüëgu, rü ngëma waxi nixĩ i Tupanapéxewa mexũ. ²¹ Rü ngëma na mexũ pexüxũgagu ngúxũ pingegüxüçèx nixĩ i Tupana pexü dexü. Yerü ga Cristu rü ta pexcèx ngúxũ ninge. Rü yemaãcü pexü nüxũ nadauxëë na ñuxãcü nüma nanaxwèxexü na naxrüü yaxna namaã pexĩnüëxũ i ngëma ngúxũ. ²² Nüma ga Cristu rü taguma pecadu naxü, rü taguma texéxũ nawomüxëë. ²³ Rü yexguma duũxũgü chixexũ namaã ixugüëgu, rü nüma rü taxuüma ga chixexümaã nanangãxũ. Rü yexguma ngúxũ nüxũ yangexëëgügu, rü nüma rü tama tacü rü chixexümaã nanaxãüxüne. Natürü Tupanamaã nüxũ nixu na nüma namaã namexëëãxüçèx ga yema duũxũgü ga chixri namaã chopetüxũ. Yerü nüxũ nacüxèx rü Tupana rü aixcüma meã nanangugü i guxüma i duũxũgüarü maxũ. ²⁴ Rü nümatama ga Cristu rü nügüxünegu nayange ga tóru pecadugü ga yexguma curuchagu nayuxgu. Rü yemaãcü nanaxü na nüxũ rüxoexüçèx i tóru chixexü na naxcèxĩcatama imaxëxüçèx. Nüma rü pexcèx nanapix na yemaãcü pexü nameëxëëxüçèx. ²⁵ Rü pema ga üpa rü ñoma carnerugü i nu ne naxĩmarexürüü pixígü. Natürü i ñuxma rü marü Cristuçèx pewoegu. Rü nüma nixĩ i perü dauruü yĩxũ, rü nüma nixĩ i pexna nadauxũ.

3

Ñuxãcü Tupana nanaxwèxe na namaxëxũ i ngëma ixãmaxũ rü ixãtexũ

¹⁻² Rü pemax, Pa Ngexüügüx, rü name nixĩ i petega pexĩnüë na ngëma pete i tama yaxõxũ nüxũ dauxüçèx i perü maxũ i mexũ i Tupanapéxewa rü duũxũgüpéxewa rü ngëmacèx na yaxõõxüçèx woo taxuüma i Tupanaãrü orexü namaã pixugu. ³ Rü ngëma na aixcüma pimexüçèx, rü tama name i naga perüxĩnüë na ñuxãcü pegü pemexëëyaexüchixũ, rü éxna uirunaxcèx i ngëxãëruümaã pengëxãëgüxũ, rü éxna tatanüxüchixũ i naxchirugu na picüxgüxũ. ⁴ Natürü name nixĩ i perü maxüwa pegü pimexëëgü rü guxüma i duũxũgümaã pimecümagü rü taguma texémaã penuãëgü, erü ngëma nixĩ i perü mexũ i taguma iyarüxoxũ i aixcüma mexũ i Tupanapéxewa. ⁵ Rü yemaãcü norü maxũ i mexümaã nixĩ ga nügü yangëxãëgüxũ ga yema nuxcümaügüxũ ga

ngexũgũ ga Tupanapéxewa ixüünexũ. Rü nümagũ rü Tupanaãxũ naxaxõgũ rü natega naxĩnüẽ. ⁶ Rü yemaãcü ta iyixĩ ga Chara ga ngĩte ga Abráũga na naxĩnúxũ, rü ngĩrũ corimaã naxuaxũ. Rü pemagũ rü tá ta ngĩrũũ pixĩgũ ega mexũ pexũgũgu. Rü ñuxũchi taxucèxtáma tũxcũũ petecèx pemuũẽ. ⁷ Rü ngẽxgumarũũ ta i pemax, Pa Yatũgũx, rü name nixĩ i meã pemèxũ pengechaũgũ rü aixcũma yaxna ngĩmaã pexĩnüẽ, erũ ngĩma rü irüturamaẽ. Rü name nixĩ i ngĩmaã petaãẽgũ erũ Tupana rü pexna naxããxũrũũ ngĩxna nanaxã i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Rü name nixĩ i ngẽmaãcü meã ngĩmaã pemaxẽ na Tupana nüxũ ññuxũcèx i perũ yumũxẽgũ.

Yíxema mexũ ügũxe ya ngúxũ ingegũxechiga

⁸ Rü ngẽmaãcü chanaxwèxe i guxãma i pema rü pegũxũ pengechaũtũmũũgũ rü wũxigu perũxĩnüẽ, rü aixcũma nüxũ pengechaũgũ i guxũma i taeneẽgũ i yaxõgũxũ. Rü chanaxwèxe i aixcũma pemecũmagũ rü guxãmaã pegũ pewũxiguxẽẽ. ⁹ Rü ngẽxguma texé chixexũ pemaã üxgu, rü tama name i pema rü ta chixexũ tũmamaã pexũ. Rü ngẽxguma texé pemaã guxchigagu, rü tama name i pema rü ta tũmamaã peguxchiga. Natürũ narũmemaẽ nixĩ i mexũ i oremaã tũxũ pengãxũga rü tũxũ perũngũxẽẽ, erũ Tupana pexũ nadei na pexũ nangũxẽẽxũcèx. ¹⁰ Erũ Tupanaãrũ ore i úmatũxũwa rü ññanagũrũ:

“Ngẽxguma texé taãẽãcüma maxchaũgu, rü name nixĩ i nüxna tadau ya tũmaãrũ conũ na tama chixexũ i oremaã yadeaxũcèx. Rü ngẽxgumarũũ ta name nixĩ i nüxna tadau i tũmaãx na tama doraxũ yaxuxũcèx. ¹¹ Rü name nixĩ i nüxna tayaxũ i guxũma i chixexũgũ, rü mexũ taxũ. Rü ngẽxgumarũũ ta name nixĩ i guxũguma naxcèx tadau na togũmaã tataãẽxũ. ¹² Erũ tórũ Cori rü tũxna nadau ya yíxema aixcũma ímexẽ, rü nüxũ naxĩnü i tũmaãrũ yumũxẽ. Natürũ tũmamaã nanu ya yíxema chixexũ ügũxe”,

ññanagũrũ i ngẽma Tupanaãrũ ore. ¹³ ¿Rü texé tá chixexũ pemaã üxũ ega pema rü aixcũma guxũguma mexũ pexũgũgu? ¹⁴ Natürũ ngẽxguma chí ngẽma mexũ na pexũgũxũcèx ngúxũ pingegũgu, rü name nixĩ i petaãẽgũ. ¿Rü taxucèxma texéxũ pemuũẽ, rü taxucèxma ñacũcèx pexoegaãẽgũ! ¹⁵ Rü name nixĩ i perũ Corixũ peyaxĩxẽẽ ya Cristu rü aixcũma naga pexĩnüẽ, rü guxũguma ípememare na meã penangãxũxũcèx i guxũma i duũxũgũ i pexna çaxũ na tũxcũũ Cristuaxũ peyaxõgũxũ. ¹⁶ Natürũ name nixĩ i nüxũ pengechaũãcüma penangãxũ rü tama pegũgu perũxĩnüẽãcüma na norũ yexera pixĩgũxũ. Rü name nixĩ i meã pemaxẽ na taxucèxma pexoegaãẽxũcèx. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü tá naxãneẽ i ngẽma duũxũgũ i chixri pechiga idexagũxũ na ññuxãcü Cristucèx pemaxẽxũ. ¹⁷ Yixema rü ngúxũ tingegũ ega chixexũ ixũgũgu. Natürũ narũmemaẽ nixĩ na mexũ ixũgũxũcèx ngúxũ na ingegũxũ, ega ngẽmaãcü Tupana naxwèxegu. ¹⁸ Yerũ nümatama ga Cristu rü ngúxũ ninge, rü wũxicanatama guxããrũ pecaducèx nayu. Rü woo na mecũ yĩxũ rü taxcèx nayu i yixema i chixexũ i duũxũgũ ixĩgũxũ. Rü yemaãcü nanaxũ na Tupanaxũtawa tũxũ nagagũxũcèx. Rü woo nayu ga naxũne, natürũ ga naãẽ rü tama nayu. ¹⁹ Rü yexguma naxũne yuxgu rü naãẽ rü natanũwa naxũ ga yema naãẽgũ ga Tupana poxcuexũ, rü orexũ namaã nayarũxu. ²⁰ Rü yema naãẽgũ ga yexma poxcuexũ, rü yema nixĩ ga naãẽgũ ga yema duũxũgũ ga Noẽ maxũgu tama ixĩnüẽchaũxũ woo Tupana yaxna namaã naxĩnü ga yexguma Noẽ naxũyane ga guma wapuru. Rü 8 ga duũxũgũxicatama nixĩ ga guma wapurugu ichoũxũ, rü yema nixĩ ga guma mucũ ga taxũchicũarũ dexáétũwa maxẽxũ. ²¹ Rü yema dexá rü wũxi ga cuèxruũ nixĩ. Erũ ngẽxguma dexáwa íbaiegu, rü duũxũgũxũ nüxũ tacuèxẽẽ na Ngechuchu ya Cristu wena maxũxũgagu yĩxũ i tũxũ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü tama taxũneãrũ dũxétũwa na ímexũcèx nixĩ i íbaieũ, natürũ ítabaie yerũ

marü Tupanana naxcèx taca na tüxü iyanaxoxëëäxüçèx ga tórü pecadugü na aixcüma napéxewa imexüçèx rü aixcüma mexügu rüxinüëxüçèx. ²² Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu, rü daxüguxü i nañewa naxü, rü ñuxma rü Tupanaärü tügünecüwawa nangëxma. Rü ñuxma rü naméxwa nangëxmagü i guxüma i Tupanaärü orearü ngeruügu i daxüçüãx rü guxüma i äëxgacügü i daxüçüãx.

4

Tanaxwèxe i ngëma cuèx i Tupana tüxna äxümaã nüxü tarüngüxëë i taeneëgü

¹⁻² Rü ngëmacèx name nixi na ípememarexü na ngúxü pingegüxü yexgumarüü ga Cristu na ngúxü yangexü. Erü yíxema ngúxü ingexe rü marü nüxü tarüxo i tumaärü pecadu na guxüguma meã Tupana naxwèxexüäcüma tamaxüxüçèx, rü tama i tümaxüne naxwèxexüäcüma na tamaxüxüçèx. ³ Üpa ga pemax, rü mucüma ga taunecü penaxüecha i ngëma chixexü i ñuxma i ngëma duüxügü i tama Tupanaxü cuëxgüxü ügüxü. Rü yexguma ga pema rü pecadu pexügüäcüma pemaxë, rü penaxü ga pexeneärü ngúchaü, rü pengäxë, rü peta ga nawa pexäügatanüxü pexügü, rü tacü i nguchiëxgüxü poraäcü pixaxcugü, rü tupanetachicünëxägüxü picuëxüügü i woo Tupana na pexna nachuxuxü i ngëma. ⁴ Rü yema duüxügü ga namaã pexämücügüxü ga yexguma chixri pemaxëgu, rü ñuxma rü poraäcü nagu narüxinüë na tacüçèx tama natanügu pexägüxü rü tama nawe perüxixü i ngëxguma norü chixexü naxügügu. Rü ngëmacèx nixi i ñuxma i chixri pechiga yadexagüxü. ⁵ Natürü nümagü rü tá ta Cristupéxewa nangugü na namaã nüxü yaxugüxüçèx na ñuxäcü namaxëxü. Rü nüma ya Cristu rü ínamemare na nüxna yacachigüxüçèx i guxüma i duüxügü i maxëxü rü yuexü. ⁶ Rü ngëmacèx ya Tupana rü naxüpa na nayuexü i duüxügü rü marü nüxna nanaxuaxü i maxü i taguma gúxü. Erü nanaxwèxe na naxrüü guxüguma mexüwa namaxëëchaxü ega woo ñoma i nañewa nayuegu i naxünegü. ⁷ Rü marü ningaica na nagúxü i ñoma i nañe rü guxüma i tacü i nawa ngëxmaxü. Rü ngëmacèx name nixi na ípexuäëxü rü meã peã ta ipexügüxü rü guxüguma peyumüxëgüxü. ⁸ Rü guxüärü yexera i ngëma pexü chanaxwèxexü nixi na aixcüma pegü pengechaügüxü i wüxichigü. Erü ngëxguma aixcüma yigü ingechaügügu rü ngëmaäcü inayarüxo i muxüma i pecadugü. ⁹ Rü meã pegü peyaxgü i wüxichigü i pechiüwa! Rü tama name i tümamaã penuäëäcüma tüxü peyaxu. ¹⁰ Rü wüxichigü i pemax, rü Tupana pexna nanaxã i perü cuèx. Rü ngëma perü cuëxmaã rü name nixi i wüxichigü pegü perüngüxëëgü, na aixcüma Tupanaärü ngüxëëruü i mexü na pixigüxüçèx rü meã namaã pepuracüexüçèx i guxüma i ngëma cuèx i Tupana pexna äxü. ¹¹ Rü ngëxguma texé nüxü ixuxgu i ore, rü name nixi i aixcüma Tupanaärü orexü tixu. Rü ngëxguma texé togüxü rüngüxëëgu, rü name nixi i Tupana tüxna äxü i poramaã tanaxü. Rü guxüma i ngëma pexüxü rü name nixi i meãma penaxü na ngëmaäcü Ngechuchu ya Cristugagu Tupanaxü picuëxüügüxüçèx. Erü nüma ya Tupana rü guxüguma namexëchi rü naporaxüchi. Rü ngëmaäcü yí.

Ngëxguma Cristuaxü yaxõxgu rü ngúxü tinge

¹² Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, ñuxma na taxü i guxchaxügü i perü nguxëëruü pexcèx ínguxü, rü taxü i pebaixächiaëgüxü, ñoma tacü i taguma nüxü pedauxü ngupetüxüüü! ¹³ Natürü narümemaë nixi na petaëëgüamaxü, yerü yema Cristu ngúxü na ingexüüü nixi i ngúxü na pingegüxü i ñuxmax na petaëëgüxüçèx i ngëxguma wena núma naxüxgu i nümax. ¹⁴ Rü ngëxguma Cristuaxü na peyaxögüxügagu texé pemaã guxchigagu, rü wüxi i perü taãë nixi i ngëma. Erü ngëmaäcü nüxü pecuëx na Tupanaã i Üünexü rü pewa na nangëxmaxü. ¹⁵ Rü ngëxguma chi ngúxü pingegügu, rü name nixi na wüxi i mexü na pexügüxügagu na yíxü rü tama wüxi i chixexügagu

na yíixũ, ngëxgumarüü i máêta rü éxna ngítèèx rü éxna togüarü guxchaxüwa na pegü pengëxmagüxëëxü. ¹⁶ Natürü ngëxguma texé Cristuaxü tayaxöxügagu ngúxü tingexgu, rü taxucèxma tüxcüü ngëmacèx taxâne. Rü name i ngëmacèx Tupanaxü ticuèxüü. ¹⁷ Rü ñuxma rü marü nawa nangu na Tupana ngúxü tüxü ingexëëxü na ngëmaäcü tüxü iyanawéxächixëëxüçèx i yixema na naxäcügü ixígüxü. Rü ngëxguma ngëmaäcü tamaã inaxügüãgu, rü ¿ñuxäcü tá nüxü naxüpetü i ngëma duüxügü i tama Tupanaärü ore i mexüga ñnüëchaüxü? ¹⁸ Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Ngëma duüxügü i mexü ügüxü rü guxchaäcüma nanayauxgü i maxü i taguma gúxü. Rü ñuxma na ngëmaäcü yíixü, ¿rü ñuxäcü tá nüxü nangupetüxü i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü rü pecaduãxgüxü?”

ñanagürü. ¹⁹ Rü ngëmacèx ya yíxema Tupana naxwëxexüäcüma ngúxü ingegüxe, rü name nixí na mexü taxügüechaxü rü Tupana ya tüxü ücüméxëgu na tanaxüxü i tümaãe na nüxna tüxü nadauxüçèx. Erü nüma ya Tupana rü mecü nixí rü taguma texéxü nawomüxëë.

5

Ucuxëgü naxcèx i ngëma yaxögüxü

¹ Rü ñuxmax, Pa Yaxögüxüärü Äëxgacügüx, rü pexna chanaxäxchaü i wüxi i ucuxë i mexü, erü choma rü ta pexrüü yaxögüxüärü äëxgacü chixí. Rü chomaxüchima nixí ga nüxü chadauxü ga ñuxäcü ngúxü na yangexü ga Cristu. Rü choma rü tá ta pexrüü choxü nangëxma i chauchica i mexü i ngëxguma wena núma naxüxgu. ² Rü chanaxwëxe i nüxna pedau rü nüxü perüngüxëë i guxüma i Tupanaärü duüxügü i peméxwa ngëxmagüxü. Rü name i mexü i perü ngúchaümaã Tupana naxwëxexüäcüma penaxü i ngëma puracü, rü tama texé pexü muxguxica penaxü rü éxna diërucèx penaxü. ³ Rü tama name i namaã penuëäcüma rü penangaäcüma penamu i ngëma duüxügü. Natürü chanaxwëxe i mexü i perü maxü nüxü pewéx na ñuxäcü Tupana naxwëxexü na namaxëxü. ⁴ Rü ngëxguma wena núma naxüxgu ya tórü Dauruüxüchi ya Cristu, rü pema rü tá penayauxgü i wüxi i perü ämare i ngëxcuerü i mexëchixü i taguma ngauxü. ⁵ Rü ngëxgumarüü ta i pemax, Pa Ngextüxcügüx, rü name nixí i naga pexínüë i ngëma perü äëxgacügü i Tupanaärü puracüwa puracüexü. Rü guxäma i pema i yaxögüxü, rü name nixí i wüxichigü pegü perüngüxëë rü taguma pegügu perüxínüë na pemücügüarü yexera pixígüxü. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tupana rü tama norü me nixí i ngëma duüxügü i nügü icuèxüxügüxü. Natürü nüxü narüngüxëë rü namaã namecüma i ngëma duüxügü i tama nügü icuèxüxügüxü”, ñanagürü i ngëma ore. ⁶ Rü ngëmacèx tama name i pegü picuèxüxü. Rü narümemaë i Tupanaméxë ya poranetüxüwa pegü pengëxmagüxëë na nüma pexü yacuèxüxügüxüçèx i ngëxguma nawa nanguxgu na ngëmaäcü pemaã naxüäxü. ⁷ Rü name nixí i Tupanaméxëgu penaxü i guxüma i perü oegaäëgü, erü nüma ya Tupana rü guxügüma pegu narüxínü rü aixcüma pexna nadau. ⁸ Rü name nixí i guxügüma pegüna pedaugü rü ipexuäëgü, erü perü uwanü i Chataná rü doma wüxi ya ai ya idüraxüchicürüü nanañaane rü tümacèx nadau na texéxü tá nachixexëëxü. ⁹ Rü peporaëamëx rü peyaxögüamëx i ngëxguma çacü rü chixexü pemaã naxüxchaügu! Erü nüxü pecuèx rü guxüma i taeneëgü i guxüwama ngëxmagüxü rü pexrüü ngëmatama ngúxü ningegü. ¹⁰ Natürü ngëxguma paxaxächi ñoma i nañewa ngúxü pingegüguwena, rü Tupana rü tá pexü nimexëë na aixcüma napéxewa pimexüçèx, rü tá pexü narüngüxëë na taguma nüxü perüxoëxüçèx, rü tá pexü naporaëxëë na aixcüma perü maxüwa peporaëxüçèx. Rü daatama Tupana nixí ya tüxna naxäcü i guxüma i mexü i tüxü ngëxmaxü, rü tüxü deicü na naxütawa tüxü

nangẽxmaxũcèx i tachica i mexũ i taguma gúxũ, erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü tixĩgü. ¹¹Rü name nixĩ i guxũguma nüxũ ticuèxüũgü ya Tupana, erü nüma nixĩ i guxũãrũ ãẽxgacü yĩxũ i guxũguma. Rü ngẽmaãcü yĩ.

Pedru rü yema yaxõgüxũxũ narümoxẽ

¹² Taeneẽ ya Chiribánu ya meã yaxõcümaã petanüwa chanamu i ñaã nuxmarexũ i popera na pexũ chixucuxẽgüxũcèx rü pemaã nüxũ chixuxũcèx na ngẽma pexũ nangechaũxũgagu yĩxũ ya Tupana i aixcüma pexũ nangũxẽẽxũ. Rü ñuxma na ngẽmaãcü pexũ nangechaũxũ, rü name nixĩ i guxũguma naxcèx pemaxẽ. ¹³ Rü pexũ narümoxẽgü i guxũma i taeneẽgü i yaxõgüxũ i pexrüũ Tupana dexũ i núma Dumawa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta pexũ narümoxẽ i chorü ngũxẽẽruũ i Marcu ya chaunerüũ ixĩcü. ¹⁴ Rü chanaxwèxe i wüxichigü i pema rü pegü pengechaũgüãcüma pegü perümoxẽgü. Rü ngẽxgumarüũ ta chanaxwèxe na aixcüma petaãgüxũ i guxãma i pema na Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgüxũ. Rü ngẽmaãcü yĩ.

Rü nuãma pexna,
Pedru

NORÜ TAXRE GA POPERA GA PEDRU ÜMATÜXÛ

Pedru nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü

¹ Pa Chaueneëgüx, choma i Chimáü i Pedru nixi i pexcèx chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma rü Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëëruü chixi, rü nüma nixi ga choxü namuxü na nüxü chixuxücèx i norü ore. Rü pexcèx chanaxümatü i pema na toxrüü aixcüma peyaxögüxü, erü tórü Tupana rü tórü Maxëxëëruü ya Ngechuchu ya Cristu rü aixcüma nimexëchi. ² Rü ñuxma na Tanatü ya Tupanaxü pecuáxü rü tórü Cori ya Ngechuchuxü pecuáxü, rü chanaxwèxe i nümagü aixcüma pemaã namecüma rü aixcüma pexü nataãëxëë.

Yaxögüxücmagüchiga

³ Rü Tupana rü noxrütama poramaã marü tüxna nanaxã ga guxüma i ngëma nacüma i mexü i inaxwèxexü na aixcüma meã naxcèx imaxëxücèx. Rü yemaãcü nanaxü ga yexguma tüxü nüxü nacuèxëëgu ga guma tórü Cori ya mexëchicü ga norü poramaã tüxü decü. ⁴ Rü yematama norü poramaã tüxna nanaxã ga guxüma ga norü ngüxëë i mexëchixü ga inaxunetaxü na naxrüü pimexücèx rü nüxna pixigachixücèx i guxüma i chixexügü i duüxügüarü ngüchaü i chixexügagu ñoma i nañewa ngëxmaxü. ⁵ Rü ngëmacèx penaxwèxegü na pegü peporaexëëxü na yexeracü peyaxögüxü rü meã togüpéxewa pemaxëxü. Rü ñuxuchi name na meãma nüxü pecuáxü na tacü yixü i Tupana pexü naxwèxexü. ⁶ Rü ngëxgumarüü ta penaxwèxegü na meã pegümaã ipecuáxü na tama chixexügu peyixücèx. Rü ñuxuchi name na yaxna pegümaã pexinüëxü. Rü ngëxgumarüü ta name na aixcüma Tupanaxü pengechaügüxü. ⁷ Rü ñuxuchi penaxwèxegü na pegü pengechaügüxü ya guxãma i pemax. Rü ngëxgumarüü ta name na guxüma i duüxügüxü pengechaügüxü. ⁸ Rü ngëxguma aixcüma ngëma pexü chaxucuxëxüácüma pemaxëgu, rü täütáma natücèxma nixi i perü maxü, rü täütáma natücèxma nixi na nüxü pecuáxü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁹ Natürü yixema tama ngëma pexü chaxucuxëxüácüma maxüxë, rü ñoma tangexetüxürüü tixi. Rü ñoma wüxi i duüxü i tama nagu rüxinüxü i ngëma yixcüra tá nüxü ngupetüxürüü tixi, erü nüxü itayarüngüma na ñuxücü Tupana tüxü nüxü ngechaüxü ga tümaärü pepadugü. ¹⁰ Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgüx, name nixi na yexeraãcü meã Tupanacèx pemaxëxü na ngëmaãcü ipenawéxücèx na aixcüma Tupanaärü duüxügü ya pexcèx naçaxe rü pexü dexe na pixigüxü. Rü ngëxguma ngëmaãcü pemaxëgu rü tagutáma chixexügu peyi rü tagutáma Tupanaxü ípetèx. ¹¹ Rü ngëmaãcü ya Tupana, rü tá meã pexcèx nayawãxna i ñax na tauxchaãcü pichocuxücèx i ngextá guxügutáma ãëxgacü íyixüwa ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxëxëëruü. ¹² Rü ngëmacèx woo marü nüxü na pecuáxü rü nagu na pexixü i ngëma ore i aixcüma ixixü, natürü guxügutáma pexna nüxü chacuèxächixëëcha ga yema pexü namaã chaxucuxëxü. ¹³ Erü ñuxma na chamaxüxü i chomax, rü nagu charüxinü na namexü na pexna nüxü chacuèxächixëëxü i ngëma ore i namaã pexü chixucuxëgüxü, na ngëmaãcü pexü changüxchaüxëëxücèx na meã Tupanacèx pemaxëxü. ¹⁴ Rü pemaã nüxü chixu i ngëma, erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu choxü nüxü nacuèxëë na paxa tá chayuxü. ¹⁵ Rü ñoma rü ta na chamaxüxü, rü meã pexü chixucuxëgü na ngëxguma chayuxguwena rü guxüguma nüxna pecuèxächixëxücèx i ngëma chorü ucuxëgü na ñuxücü Tupana naxwèxexü na pemaxëxü.

Pedru rü namücügü rü aixcüma Cristuxü nadaugü ga na ñuxücü namexëchixü

¹⁶ Rū yexguma pexũ tangúexēēgu na ñuxācü naporaxũ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ñuxācü tá wena na nataeguxũ, rü tama tomatama togüāēwa tayaxuxũ i ore nixĩ. Yerü tomatama toxetümaā nüxũ tadau na ñuxācü namexēchixũ i nüma ya tórü Cori. ¹⁷ Rū nüxũ tadau ga yexguma Tanatü ya Tupana nüxũ icuèxüũgu. Rū nüxũ taxĩnüē ga yexguma gumatama Tanatü ya Tupana ya Mexēchicü ñaxgu:

“Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxũchicü. Rū choma rü poraācü namaā chataāēxũchi”,

ñaxgu. ¹⁸ Rū aixcüma tomaxũchima nüxũ taxĩnüē ga yema Tupanaga ga daxüguxũ ga naānēwa inaxũxũ, yerü tomatama rü tórü Corimaā tayexmagü nawa ga guma mēxpüne ga üünene ga yexguma yema ngupetügu. ¹⁹ Rū yemaācü nüxũ tadau na aixcüma yĩxũ ga yema ore ga nuxcümaũgüxũ ga Tupanaärü orearü uruũgü nüxũ ixugügüxũ. Yerü yema nüxũ yaxugügüxũrũütama nixĩ ga nüxũ tadauxũ. Rū name nixĩ i pema rü ta aixcüma meā nagu perüxĩnüē i ngēma ore, erü wüxi i omü i íraxetüxũ i ēānexüwa ibaxixũrũ nixĩ. Rū ngēma ore rü tá pexũ nüxũ nacuèxēē i Tupanachiga ñuxmatáta ínangu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya yima woramacuri ya ngunetüxũ ngócürüü ixĩcü. Rū ngēxguma ínguxgu i nüma rü aixcüma tá meā pexũ nüxũ nacuèxēē i guxüma i nachiga. ²⁰ Natürü chanaxwēxe na guxüärü yexera nüxũ pecuáxũ i ñaā ore i tá pemaā nüxũ chixuxũ. Rū dücax, taxüema tüechamatama nüxũ tacuèx i ñacüchiga na yĩxũ i Tupanaärü ore i ümatüxũ, ega Tupanaāē i Üünexũ tama tüxũ rüngüxēēgu. ²¹ Yerü taxuüma ga Tupanaärü orearü uruũ rü nüēchamatama nügüāēwa nanayaxu ga yema ore ga nüxũ yaxugügüxũ. Natürü yexguma yema orexũ yaxugügügu, rü Naāē i Üünexũ nixĩ ga yadexagüxēēxũ.

2

Doramaā duũxũgüxũ ngúexēēxũchiga

¹ Natürü nuxcüma rü nayexma ta ga Tupanaärü orearü uruũgüneta ixĩgüxũ ga Yudügütanüwa. Rū ngēxgumarüü tá ta petanüwa nangēxma i duũxũgü i ngüxēēruũgüneta ixĩgüxũ. Rū nümagü rü tá doramaā nanaxüchicüü i Tupanaärü ore, rü ngēmaācü tá pexũ nangúexēē i ore i dora ixĩxũ na pexũ nawomüxēēgüxüçèx. Rū nümagü rü täütáma naga naxĩnüēchaũ ya yima tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya norü Maxēxēēruũchiréx ixĩcü. Rū ngēmagagu ya Tupana rü ngürüächi tá nanapoxcue i ngēma duũxũgü i ngēmaācü maxēxũ, rü tá inayanaxoxēē. ² Rū nümagü rü tá nüxũ nixugü na tama wüxi i chixexũ yĩxũ ega woo taxüneärü ngúchaũ ixüxgu. Rū muxüma i togü i duũxũgü rü tá nawe narüxĩ i ngēma chixexũ i naxügüxüwa. Rū ngēma chixri pexũ ngúexēēxügagu rü muxüma i togü i duũxũgü rü tá chixri nachiga nidexagü i Tupanaärü ore i mexũ i aixcüma ixĩxũ. ³ Rū nümagü i ngēma duũxũgü i chixexũ rü tá nügüna nananugüchaũ i guxüma. Rū ngēmacèx tá pemaā nüxũ nixu i ore i chixexũ ixĩxũ na ngēmaācü pexũ nawomüxēēgüxüçèx rü pexũ ngĩxũ nayauxgüxüçèx i perü dīeru. Natürü tá napoxcue i ngēma duũxũgü, rü täütáma nibuxmü. Erü Tupana rü woetama nuxcü mama nanamexēē i ngēma poxcu. ⁴ Yerü ga Tupana rü tama nüxũ nüxũ nangechaũ ga norü orearü ngeruũgü ga daxüçüãx ga pecadu ügüxũ. Rū yemacèx ínaxēānexüwa i ngoxogüxũ ínapoxcuexüwa nanawogü. Rū cadenamaā nayanēixgü na ngema nangēxmagüxüçèx ñuxmatáta nawa nangu i ngēma ngunexũ i nagu Tupana nüxna çaxũ i guxüma i duũxũgü. ⁵ Rū yexgumarüü ta ga Tupana rü tama nüxũ nüxũ nangechaũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga duũxũgü ga chixexũ ügüxũ. Rū yemacèx mucü ga taxüchicü naxcèx yéma nanamu na gumamaā nadaiãxüçèx ga yema duũxũgü ga chixexũ ügüxũ. Natürü ga Tupana rü Noexũ nadau ga na meāma duũxũgüxũ yaxucüxēgüxũ na nüxũ naxoexüçèx ga norü chixexügü. Rū yemacèx ga Tupana rü Noexũ namaxēē namaā

ga 7 ga natanüxügü. Natürü nanadai ga guxüma ga yema togü ga duüxügü. ⁶ Rü Tupana rü yexgumarüü ta inayanaxoxëë ga guma ïänegü ga Chodoma rü Gomora ga poraäcü chixri duüxügü nawa maxëne. Rü ínanagu ga guma ïänegü ñuxmata norü tanimacaxicatama íyaxü. Rü yemaäcü nanaxü na guma ïänegü rü wüxi ga cuëxruü na yíixüçèx nüxü ga yema duüxügü ga chixexü ga yemawena maxëxü. ⁷ Natürü ga Chodomawa rü Tupana nanamaxëë ga Lox ga wüxi ga yatü ga mecü ixícü ga poraäcü ngechaücü ga yexguma nüxü nadëuxgu ga ñuxäcü chixri na namaxëxü ga yema duüxügü ga natanüwa nayexmaxü. ⁸ Rü guxü ga ngunexügu rü nüma ga Lox ga meä maxücü rü poraäcü naäëwa nangux ga yexguma nüxü nadëuxgu rü nüxü naxínügu ga yema chixexügü ga naxügüxü ga yema duüxügü ga natanüwa nayexmaxü. ⁹ Rü yema Loxü na namaxëëxürüü ga Tupana, rü nüxü natauxcha na tüxü ínanguxüxëëxü i ngëxguma Chataná tüxna ïnügu ya yíxema meä maxëxë. Rü ngëxgumarüü ta ya yíxema chixexü ügüxe, rü nüxü natauxcha na poxcuwa tüxü nangëxmagüxëëxü ñuxmatáta nawa nangu i ngëma ngunexü i nagu guxüma i duüxügüxü yacagüxü. ¹⁰⁻¹¹ Rü Tupana rü aixcüma tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i naxüneärü ngúchaügu íxü i tama naga ïnüëchaüxü ya tórü Cori. Rü ngëma duüxügü rü taxúegama naxínüëchaü, rü nadauxcüraxüwëxegü rü nügügüxicatama narüxínüë. Rü tama namuüë na namaä naguxchigagüxü i ngëma äëxgacügü i daxüçüäx i Tupanatüüwa ngëxmagüxü. Rü ngëmaäcü namaxë i ngëma duüxügü. Natürü woo Tupanaärü orearü ngeruügu i daxüçüäx i ngëma duüxügüxü rüyexeraxüchichiréxü, rü namuüë na ngëmaäcü namaä naguxchigagüxü i ngëma äëxgacügü i daxüçüäx i Tupanatüüwa ngëxmagüxü. ¹²⁻¹³ Rü ngëma nguxëëruügüneta, rü ñoma naëxügürüü nixígü, rü naëxügürüü taxuüma nacuëxgü. Rü ngëma naxünegü naxwëxexü nixí i naxügüxü. Rü nabue na ñoma naëxügü i yayauxgüxü rü nadëixürüü yixígüxüçèx. Rü chixri nachiga nidexagü i ngëma tama nüxü nacuëxgüxü. Natürü ngëma chixexü i naxügüxügüga tá inayarütauxe, rü ngëmaäcü ngúxü tá ningegü nagagu i ngëma ngúxü i toguäxü yangexëëgüxü. Rü nümagü rü namaä nataäëgü i ngëma chixexü i ngunecütama naxügüxü. Rü ngëxguma pemaä nachibüegu, rü wüxi i chixexüchixü rü änexüchi nixígü erü ngëma rü ta nanaxügü i norü chixexügü i namaä pexü nawomüxëëgüchaüxü. ¹⁴ Rü ngëma duüxügü rü taxuacüma wüxi ya ngeäxü nadaugümare, erü naäëwa rü nagu narüxínüë na nüxü tangúchaüxü. Rü tama nüxü ninguéga na pecadu naxügüëchaxü. Rü naxcèx nadaugü na ñuxäcü chixexügu tüxü nayixëëxü ya yíxema duüxëgü ya turaearü maxüäxgüxe. Rü nüxü nicuëxüchi na ñuxäcü tacü nügüna nanugüexü. Natürü Tupana rü marü namaä nanaxuegu na napoxcueäxü. ¹⁵ Rü ngëma duüxügü rü tama nagu naxí i ngëma Tupana nüxü naxwëxexü, rü ngëmacèx inayarütauxe. Rü nagu naxí ga yema chixexü ga nagu yaxüxü ga nuxcümaüxü ga Tupanaärü orearü uruü ga Baráü ga Beú nane ga chixexü üxü na yemaäcü dïëru ngíxü nayaxuxüçèx. ¹⁶ Rü noxrütama buru ga woo taguma idexachiréxcü, rü wüxi ga duüxürüü namaä iyadexa rü inanga naxcèx ga yema chixexü ga naxüxchaüxü. Rü yemaäcü Baráxü íyachaxächixëë na tama naxüäxüçèx ga yema chixexü ga naxüxchaüxü. ¹⁷ Rü ngëma duüxügü rü taxuwama nime ñoma wüxi i puchu i ngearü dexááxürüü. Rü ñoma wüxi i caixanexü i buanecü icuexürüümare nixí na taxuwama yamexü. Natürü Tupana rü marü nanamexëë i wüxi i nachica i ëänexüchixü i ngextá guxügutáma ínapoxcueäxüwa i ngëma duüxügü. ¹⁸ Rü ngëmaäcü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü, erü nügü yacuëxüügüäcüma chixri nidexagü i ore i taxuwama mexümaä. Rü tüxü nixucüxëgü na tümaxüneärü ngúchaügu na taxüçüçèx ya yíxema marü ngexwacèx ngëmaxü rüxoechiréxe. ¹⁹ Rü tümamaä nüxü nixu rü ngëxguma nawe tarüxíxgu rü tá tüxü ínanguxüxëë na taxuüméxëwa tangëxmagüxüçèx rü tümá tanaxwëxexüäcüma tamaxëxüçèx. Natürü ngëma duüxügü

i ngēmaācü chixri idexagüxü, rü nümagütama rü norü chixexütüüwa nangēxmagü. Erü guxüma i duüxügü, rü ngēma nüxü rüyexeramaēxütüüwa nügü nangēxmagüxēē. ²⁰ Rü guxāma ya yíxema marü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxēēēruüxü cuèxgüxe, rü marü nawa ítanguxü i ñoma i naāneärü chixexügü. Natürü ngēxguma chi wenaxärü naxcèx tawoegugu i ngēma chixexü i nawa ítanguxüchiréxü, rü tümaärü me yixigu na wena ngēma chixexütüüwa tangēxmagüxü, rü aixcüma noxriarü yexera tichixe. ²¹ Erü ngēxguma chi nüxü tacuèxgüguwena nüxü tarüxoegu i ngēma ore i mexü ga noxri tayauxgüxü, rü narümemaē chi nixi ga noxtacüma täü chima nüxü na tacuèxgüxü i ngēma maxü i aixcüma mexü. ²² Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü: “Ngēma airu i nügü oxgüxü, rü wenaxärü naxcèx nataegu i norü oxü na yaweaxücèx. Rü ngēma cuchi i norü yora meāma aiyachiréxü, rü ngēxgumatama wenaxärü norü aiyaneçèx nataegu”, ñanagürü i ngēma orewa. Rü ngēxgumarüü nixi i ngēma duüxügü i marü Tupanaärü orexü cuèxgüchiréxü rü ñuxüchi wenaxärü naxcèx woeguxü i norü chixexügü ga noxri nawa ítanguxüchiréxü.

3

Tórü Coriarü taeguchiga

¹ Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, ñaā nixi i ngēma norü taxre i popera i pexcèx chaxümatüxü. Rü yema nüxüraüxü ga poperawa pemaā nüxü chixuxürüü, rü wena pexü chixucüxëgü rü pexna nüxü chacuèxächixëē na aixcüma meā Tupanaärü oregu perüxüniüxücèx. ² Rü chanaxwèxe i nüxna pecuèxächie i ngēma ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ga ixüünexü nüxü ixugügüxü. Rü ngēxgumarüü ta chanaxwèxe i nüxna pecuèxächie i ngēma tórü Cori ya Ngechuchu ya tórü Maxēēēruüärü mugü ga pexü nangüxëxü ga norü orearü uruügü ga nüma pexütawa namugüxü. ³⁻⁴ Natürü chanaxwèxe i guxüärü yexera nagu perüxüniüē i ñaā ore i pemaā tá nüxü chixuxü. Rü dücax, rü ngēxguma nagüxchaügu i ñoma i naāne, rü tá ítangugü i duüxügü i chixexü i nagu íxü i naxüneärü nügüchaügu. Rü nümagü rü tá nacugüeācüma ñanagürügü:

“Dücèx, Cristu inaxuneta na wena núma naxüegaxü. ¿Rü tacü namaā nangupetü i ñuxma na tama ítanguxü? Rü marü düxwa nayue ga tórü oxigü ga yaxögüxü, natürü noxri naāne üxgumama rü nanangēxgumaraüēchatama i guxüma”, ñanagürügü tá. ⁵⁻⁶ Natürü ngēma duüxügü i ngēmaācü idexagüxü rü tama nüxü nacuèxgüchaü ga yema ngupetüxü ga yexguma Tupana ñoma ga naānewa namuāgu ga guma mucü ga tacü ga iyanaxoxëēcü ga guxüma ga tacü ga ñoma ga naānewa yexmaxü. Rü nuxcümaxüchima naxüpa ga guma mucü rü woetama nayexma ga ñoma ga naāne rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü ga Tupana ngoxëēxü ga yexguma namuāgu na nangóxücèx. Rü yemaācü dexächüwa nangox ga ñoma ga naāne rü dexáarü ngäxütüchiüwa nayexma, yerü yemaācü nanamu ga Tupana. ⁷ Natürü ngēma ñuxma ngēxmaxü i daxüwa nüxü idauxü rü ñoma i naāne rü Tupana namaā nanguxü na yixcama üxüwa yaxaxücèx, yerü yemaācü namaā nanaxuegu. Rü ngēma ñoma i naāne rü ngēma daxüwa nüxü idauxü, rü yima üxü ya Tupana nüxü ixuxünewa tá nixi i aixcüma ínaguāxü i ngēma ngunexü i nagu naxunetaxügu na napoxcueāxü rü chixexüwa nawogüāxü i ngēma duüxügü i tama naga ñnüēchaüxü. ⁸ Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, tama chanaxwèxe i nüxü ipeyarüngümaē na wüxitama i ngunexü rü tórü Coricèx rü 1000 ya taunecürüü yixü. Rü ngēxgumarüü ta, 1000 ya taunecü rü tórü Coricèx rü wüxitama i ngunexürüü yixü. ⁹ Rü ñuxre i duüxügü rü nagu narüxüniüē na täütáma paxa ítanguxü ya tórü Cori yema tamaā inaxunetaxürüü. Natürü nüma ya tórü Cori rü tama nanuxcüāē na

yanguxêãxũ i ngêma norü uneta, natürü nüma rü tamaã yaxna naxĩnũmare. Erü nüma rü tama nanaxwèxe na texé iyarütaxuxũ, natürü nanaxwèxe na guxãma nüxũ rüxoexũ i tümacüma i chixexũ. ¹⁰ Natürü ngêma ngunexũ i tórü Cori nagu ínguxũ, rü taxúema nagu ínanguxêãxũgu tá nixĩ. Erü ngürüãchimare tá ínangu ñoma wüxi i ngítèxáxũ ínguxũrüü. Rü ñuxũchi guxũma i ñacü i daxüguxũ i naãnewa ngêxmagüxũ rü tá tagaãcü niwãixgü rü ngêmaãcü tá inayarütauxe. Rü yima üèxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü èxtagü rü tá nixae rü ngêxma tá nayarüxogü. Rü ngêxgumarüü tá ta i ñoma i naãne rü tá nixa namaã i guxũma i ñacü i nawa ngêxmagüxũ. ¹¹ Rü ñuxma na ngêmaãcü tá namaã nangupetüxũ i guxũma i ñacü i ngêxmaxũ, rü yexeraãcü penaxwèxe na aixcüma Tupanapêxewa pixüünexũ rü nüma nanaxwèxexũãcüma na pemaxêxũ. ¹² Rü name nixĩ i meã ípenanguxêã i ngêma ngunexũ i nagu tá ínanguxũ ya tórü Cori ya Tupana. ¡Rü paxa guxũwama nüxũ pixu i norü ore rü aixcüma naxcèx pemaxê na ngêmaãcü ípenanguxêãxũcèx! Rü ngêma ngunexũgu rü guxũma i daxüwa nüxũ idauxũ rü tá nixa rü tá inachaxichigü. Rü ñoma i naãne rü üèxcü rü tauemacü rü èxtagü rü yima üxümaã tá inachaxichigü. ¹³ Natürü yixema na yaxögüxũ rü ítananguxêã i ngêma ngexwacaxüxũ i daxüguxũ i naãne rü ngexwacaxüxũ i ñoma i naãne ga Tupana tamaã ixunetaxũ. Rü ngema rü guxütáma name, rü yixema rü tá ta aixcüma time. ¹⁴ Rü ngêmacèx, Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaügüxex, rü ñuxma na ípenanguxêãxũ i ngêma, rü name nixĩ i aixcüma meã pemaxê rü aixcüma pegü pengechaügü na taxuwama nachixexüçèx i perü maxũ rü aixcüma petaãëgüxüçèx i ngêxguma wena núma naxüxgu. ¹⁵ Rü name nixĩ i nüxna pecuèxãchie na yaxna tamaã naxĩnüxũ ya tórü Cori, erü nanaxwèxe na tüxũ nangêxmaxũ i tórü maxũ i taguma gúxũ. Rü ngêmatama pexcèx chanaxümatüxüüü ta nixĩ ga pexcèx naxümatüãxũ ga taeneë ya nüxũ ingechaügücü ya Pauru ga yexguma Tupana naporaxêãcüma pexcèx naxümatüãgu. ¹⁶ Rü guxũma ga norü poperawa rü ñãã pexcèx chaxümatüxüchiga nanaxümatü ga Pauru. Natürü yema pexcèx naxümatüxüwa rü nangêxma i ñuxre i ore i guxchaxũ na nüxũ icuáxũ na ñacüchiga yĩixũ. Rü ngêma duüxügü i tama aixcüma Tupanaxũ cuèxgüxũ rü tama aixcüma yaxögüxũ, rü nanaxüchicüügü i ngêma ore ngêxgumarüü na guxũma i Tupanaãrü ore i ümatüxũ naxüchicüügüxüüü. Natürü ngêma chixexũ na naxügüxügagu rü nügü tátama inayarütauxexêë. ¹⁷ Rü ngêmacèx, Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaügüxex, rü ñuxma na nüxũ pecuáxũ i ñacü tá na ngupetüxũ, rü name nixĩ i pexuãëgü na tama pexũ nawomüxêëgüxüçèx i ngêma chixexũ i duüxügü rü tama nüxũ perüxoexüçèx na meã peyaxögüxũ. ¹⁸ Rü ngêmacèx, Pa Chaueneëgüx, penaxwèxe na pegü peporaexêãxũ na wüxichigü i ngunexũ yexeraãcü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxêëëruüxũ pecuáxüçèx rü yexeraãcü nüxũ picuáetanüxüçèx na ñuxãcü aixcüma pexũ nangechaüxũ. ¡Rü ngêmacèx rü guxügutáma rü ngĩxã nüxũ ticuèxüügü! Rü ngêmaãcü yĩ.

Rü nuãma pexna,
Pedru

NÜXĨRAÛXÛ GA POPERA GA CUÁÛ ÜMATÜXÛ

Ore i tüxü maxëëxüchiga

¹ Pexcèx tanaxümatü nachiga ya Tupana Nane ya Cristu ya yima woetama marü nüxĩra yexmacü ga yexguma noxritama tauta naãne üxgu. Rü nüma rü Ore i Maxëëëruü nixĩ i naega erü nüma nixĩ i tamaã nüxü yaxuxü i Tupanachiga rü tüxü namaxëëëxü. Rü toma ga norü ngúexügü na tixígüxü, rü nüxü taxĩnüë rü toxtümaã nüxü tadaugü rü toméxmaã nüxü tingögügü. ² Rü yima Maxëëëruü ya Cristu rü toxü nügü nawéx. Rü nüxü tadaugü rü duüxügümaã nüxü tixu na ñuxácü yĩxü. Rü ñuxma rü pemaã rü ta nüxü tixuchiga ya yima Cristu ya tüxna naxácü i maxü i taguma gúxü. Rü noxri rü Nanatüxütawa nayexma, natürü ñoma ga naãnewa nangu rü toxcèx nangox. ³ Rü yema toma nüxü tadaugüxü rü nüxü taxĩnüëxü rü pemaã nüxü tixu na tomücügü pixígüxücèx, ngëxgumarüü i toma na Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristumücügü tixígüxürüü. ⁴ Rü ngëmacèx pexcèx tanaxümatü i ñaã ore na wüxigu aixcümáxüchi itaãëgüxücèx.

Ñoma ngóonexürüü name ya Tupana

⁵ Rü ñaã nixĩ ga ore ga tomaã nüxü yaxuxü ga Ngechuchu ya Cristu. Rü pemaã nüxü tixu na ñoma ngóonexürüü namexü ya Tupana, rü nawa rü nataxuma i chixexü i ñoma ëñexürüü ixixü, rü bai i íraxü. ⁶ Rü ngëxguma chi:

“Tanatü ya Tupanamücügü tixígü”, ñagügu, natürü chixri imaxëgu, rü tidoraemare erü tama aixcüma meã tamaxë. ⁷ Rü ngëxguma chi Tupanarüü ngóonexüwa imaxëgu, rü yigümücügü tixígü i yixema, rü Tupana Nane ya Ngechuchu rü nagümaã tüxü inayanatauxëë i guxüma i tórü chixexü. ⁸ Ngëxguma chi nüxü ixuxgu rü:

“Changearü pecaduãx”, ñagügu, rü yigütama tawomüxëë, rü tidoraemare. ⁹ Natürü ngëxguma chi Tupanamaã nüxü ixuxgu i tórü pecadugü, rü nüma tüxü nüxü nangechaü rü tüxü inayanatauxëë i guxüma i tórü chixexü, erü nüma rü mecü nixĩ rü taguma tüxü nawomüxëë. ¹⁰ Natürü ngëxguma chi:

“Tangearü pecaduãxgü”, ñagügu, rü doratèx nüxü tawogü ya Tupana rü tama aixcüma tawa nangëxma i norü ore.

2

Cristu rü tórü chogüruü nixĩ

¹ Pa Chauxacügüx, pexcèx chanaxümatü i ñaã ore na tama chixexü pexügüxücèx. Natürü ngëxguma chi wüxie chixexü üxgu, rü nangëxma ya tümaetüwa chogücü nüxna ya Tanatü ya Tupana na tama tüxü napoxcuxücèx. Rü yima nixĩ ya Ngechuchu ya Cristu ya aixcüma mecü ixücü. ² Rü guma Ngechuchu ya Cristu rü nügü inaxã rü nayu na naxütanüãxücèx ga tórü pecadugü. Rü tama tórü pecadugüxicatama naxütanü, natürü guxüma i duüxügüarü pecadugü ta naxütanü. ³ Rü ngëxguma chi naga ixĩnüëgu i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü nüxü tacuèx na aixcüma nüxü icuáxü. ⁴ Rü ngëxguma chi wüxie:

“Choma rü Tupanaxü chacuèx”, ñagügu, natürü tama naga taxĩnügu i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü wüxi i doratëxáxü tixĩ. ⁵ Natürü yixema naga ñnüxë i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü aixcümáxüchi Tupanaxü tangechaü. Rü ngëmawa nüxü tacuëxgü na aixcüma Tupanaärü duüxügü ixígüxü. ⁶ Rü yixema:

“Tupanaärü duüxü chixĩ”, ñagüxe, rü name nixĩ na meã tamáxüxü yema Ngechuchu ya Cristu meã máxüxürüü.

Tupanaãrũ mu i ngexwacaxũxũchiga

⁷ Pa Chaueneẽgũx, tama wũxi i ngexwacaxũxũ i Tupanaãrũ mu nixĩ i pexcèx chaxũmatũxũ. Natũrũ ñaãtama noxriarũ ügũgumama pexũ yexmaxũ ga mu nixĩ. Rũ ñaãtama nixĩ i Tupanaãrũ mu ga nuxcũmaũxũ ga marũ nüxũ pexĩnüẽxũ. ⁸ Natũrũ ñaã Tupanaãrũ mu i pexcèx chaxũmatũxũ rũ guxũguma nangexwacaxũ. Rũ ngẽxguma naga pexĩnüẽgu i ñaã Tupanaãrũ mu na pegũ pengechaũgũxũ, rũ tama eãnexũwatama pemaxẽ, natũrũ Cristurũ ngẽma ngóonexũ i aixcũma ixĩxũwa pengẽxmagũ. ⁹ Rũ ngẽxguma chi wũxie:

“Choma rũ ngẽma ngóonexũwa changẽxma”, ñagũgu, natũrũ tũmaẽneẽchi taxaixgu, rũ eãnexũwatama tangẽxma. ¹⁰ Yĩxema tũmaẽneẽxũ ngechaũxẽ rũ ngóonexũwa tamaxũ, rũ taxucèxma tũxcũũ pecadu taxũ. ¹¹ Natũrũ yĩxema tũmaẽneẽchi aixe, rũ eãnexũwatama tamaxũ, rũ eãnexũgu tixũ. Rũ tama nüxũ tacuèx na ngextá taxũxũ, erũ tũmacèx naxẽãne. ¹² Pa Chauacũgũx, pexcèx chanaxũmatũ erũ Cristugagu Tupana marũ pexũ nüxũ nangechaũ i perũ pecadugũ. ¹³ Pa Papágũx, pexcèx chanaxũmatũ i ñaã ore erũ nüxũ pecuèxgũ ya Tanatũ ya Tupana ga noxriarũ ügũgumama yexmacũ. Pa Ngextũxücũgũx, pexcèx chanaxũmatũ erũ marũ nüxũ perũyexera i ngẽma ngoxo i Chataná i chixexũãrũ üruũ. ¹⁴ Pa Buxũgũx, pexcèx chanaxũmatũ erũ marũ nüxũ pecuèxgũ ya Tanatũ ya Tupana. Pa Papágũx, pexcèx chanaxũmatũ erũ marũ nüxũ pecuèxgũ ya Tanatũ ya Tupana ga noxriarũ ügũgumama yexmacũ. Pa Ngextũxücũgũx, pexcèx chanaxũmatũ erũ peporae, rũ guxũguma peãewa nangẽxma i Tupanaãrũ ore, rũ marũ nüxũ perũyexera i ngẽma ngoxo i Chataná i chixexũãrũ üruũ. ¹⁵ ¡Tãxũ i pexũ nangũchaũxũ i ñoma i naãne rũ norũ ngẽmaxũgũ! Ngẽxguma chi texéaxũ nangũchaũgu i ñoma i naãne rũ tama Tanatũ ya Tupanaxũ tangechaũ. ¹⁶ Erũ guxũma i ngũchaũgũ i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ rũ ñoma i naãneãrũtama nixĩ rũ tama Tupanaãrũ nixĩ. Rũ ngẽma ngũchaũgũ rũ ngẽma nixĩ i taxũneãrũ ngũchaũgũ, rũ taxetũarũ ngũchaũgũ, rũ yigũ na icuèxũũgũxũ tóru ngẽmaxũgũmaã. ¹⁷ Natũrũ ñoma i naãne rũ guxũma i ngũchaũgũ i nawa ngẽxmaxũ rũ tá nagux. Natũrũ yĩxema Tupanaga ñnüxẽ rũ guxũgutãma tamaxũ.

Ore i aixcũma ixĩxũchiga rũ ore i dora ixĩxũchiga

¹⁸ Pa Chauacũgũx, paxa tá nagux i ñoma i naãne. Pema rũ marũ nüxũ pexĩnüchiga rũ tá ínangu i wũxi i Cristuarũ uwanũ, natũrũ marũ ínangugũ i muxũma. Rũ ngẽmawa nüxũ tacuèx na marũ nagũxchaũxũ i ñoma i naãne. ¹⁹ Rũ ngẽma Cristuarũ uwanũgũ rũ tatanũwatama nangẽxmagũchiréx, natũrũ tama aixcũma tatanũxũ nixĩgũ, erũ ngẽxguma chi tatanũxũ yixĩgũgu rũ tatanũgu chitama narũcho. Natũrũ marũ tatanũwa ínachoxũ na meãma nüxũ icuáxũcèx na tama aixcũma tatanũxũ yixĩgũxũ. ²⁰ Natũrũ pema rũ Cristu marũ pexna nanamu i Naãe i Üünexũ, rũ ngẽmacèx meãma nüxũ pecuèx i Tupanaãrũ ore. ²¹ Rũ ñuxma rũ tama nixĩ na tama nüxũ pecuáxũcèx na pexcèx chaxũmatũxũ. Natũrũ pexcèx chanaxũmatũ erũ marũ meãma nüxũ pecuèx i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ. Rũ nüxũ pecuèx rũ ngẽma ore i aixcũma ixĩxũwa rũ nataxuma i dora. ²² ¡Texé tíxũ ya yĩxema idoratèxáxe? Yĩxema:

“Ngechuchu rũ tama aixcũma Cristu ya Tupana Nane nixĩ”, ñagũxe, tixĩ ya idoratèxáxe. Yĩxema tixĩ ya Cristuarũ uwanũ, erũ tama nüxũ tacuáxchaũ ya Tanatũ ya Tupana rũ Nane ya Ngechuchu. ²³ Guxãma ya yĩxema tama nüxũ cuáxchaũxẽ ya Tupana Nane ya Ngechuchu, rũ tama nüxũ tacuáxchaũ ta ya Tanatũ ya Tupana. Natũrũ yĩxema Ngechuchuaũxũ yaxóxẽ, rũ Tanatũ ya Tupanaãxũ rũ ta tayaxõ. ²⁴ Rũ ngẽmacèx name nixĩ i peyaxõgũama i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnüẽxũ. Rũ ngẽxguma peyaxõgũamagu i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnüẽxũ, rũ aixcũma norũ duũxũgũ pixĩgũ ya Tanatũ ya Tupana rũ Nane ya Ngechuchu. ²⁵ Rũ nümatama ya Ngechuchu ya Cristu nixĩ i tamaã

inaxunetaxũ na tũxna naxããxũcèx i maxũ i taguma gúxũ. ²⁶ Nangẽxma i duũxũgũ i chixexũwa pexũ gagũchaũxũ. Rũ ngẽmachiga nixĩ i pexcèx chanaxũmatũxũ i ñãã ore. ²⁷ Natũrũ pema rũ marũ Cristu pexna nanamu i Naãẽ i Üünexũ, rũ guxũguma pewa nangẽxma. Rũ ngẽmacèx tama penaxwèxe i to i perũ ngúexẽẽxũ erũ nũmatama i Naãẽ i Üünexũ rũ pexũ nangúexẽẽ i guxũma. Rũ norũ nguxẽẽtae rũ aixcũma nixĩ rũ tama dora nixĩ. Rũ ngẽmacèx name nixĩ na guxũguma Cristuaxũ peyaxõgũxũ, ngẽma Naãẽ i Üünexũ pexũ ngúexẽẽxũãcũma. ²⁸ Rũ ñuxmax, Pa Chauzacũgũx, rũ name nixĩ na meãma Cristuaxũ peyaxõgũxũ na tama nũxũ imuũẽxũcèx, rũ tama ixãneẽxũcèx napéxewa i ngẽxguma wena nuã naxũxgu. ²⁹ Pema nũxũ pecuèx na Cristu rũ aixcũma mecũ yĩxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta name nixĩ na nũxũ pecuáxũ na guxũma i duũxũgũ i mexũ ügũxũ rũ Tupanaxãcũgũ na yixĩgũxũ.

3

Tupanaxãcũgũchiga

¹ ¡Dücèx, Pa Chaueneẽgũx, ñuxãcü porãcü tũxũ nangechaũ ya Tanatũ ya Tupana! Rũ ngẽmacèx nixĩ i naxãcũgũmaã tũxũ naxuxũ i nũmax. Rũ aixcũma naxãcũgũ tixĩgũ. Rũ ngẽmacèx ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ rũ tama tũxũ nacuáxchaũ erũ Tupanaxũ rũ ta tama nacuáxchaũgũ. ² Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ Changechaũgũxe, ñuxma rũ marũ Tupanaxãcũgũ tixĩgũ woo tama tũxũ nũxũ nacuèxẽẽ na ñuxãcü tá ixĩgũxũ i yixcũra. Natũrũ nũxũ tacuèxgũ na Ngechuchurũũ tá ixĩgũxũ i ngẽxguma nangõxgu, erũ tá nũxũ tadaugũ na ñuxãcü yĩxũ i nũmax. ³ Rũ guxãma ya yixema yaxõxẽ na Ngechuchurũũ tá tiĩxũ, rũ tũgũna tadau na Ngechuchu ya Cristurũũ aixcũma Tupanapéxewa tamexũ. ⁴ Natũrũ guxãma ya yixema pecadu üxe, rũ Tupanamaã chixexũ taxũ. Erũ ngẽxguma tama Tupanaga taxĩnũgu, rũ tapecaduãx. ⁵ Pema nũxũ pecuèx rũ Ngechuchu ya Cristu rũ ñoma ga naãnewa naxũ na iyanaxoxẽẽãxũcèx i tórũ pecadugũ. Rũ nũma rũ taguma pecadu naxũ. ⁶ Rũ ngẽmacèx guxãma ya yixema aixcũma nũxũ yaxõgũxe, rũ tama pecadu taxũgũeche. Natũrũ guxãma ya yixema pecadu üechaxe, rũ ngẽmaãcü tamaxẽ erũ taguma Cristuxũ tadau, rũ taguma nũxũ tacuèx. ⁷ Pa Chauzacũgũx, ¡tãxũ i naga pexĩnũẽxũ i ngẽma duũxũgũ i pexũ iyarũtauxexẽẽchaũxũ! Yixema mexũ üxe rũ aixcũma mecũ tixĩ, ngẽxgumarũũ ya Cristu na aixcũma mecũ yĩxũrũũ. ⁸ Natũrũ yixema pecadu üechaxe rũ ngẽmawa tũxũ tacuèx na Chatanáãrũ duũxũ tiĩxũ, erũ nũma i Chataná rũ noxriarũ ügũgumama pecadu naxũeche. Rũ yemacèx ga Tupana Nane rũ ñoma ga naãnewa naxũ na iyanaxoxẽẽãxũcèx ga yema Chataná üxũ. ⁹ Rũ yixema Tupanaxãcü ixĩxẽ rũ tama pecadu taxũeche, erũ naxãcũxũchi tixĩ. Rũ taxuacũma pecadu taxũeche erũ Tupana nixĩ ya tũmanatũ. ¹⁰ Yixema chixexũ üxe rũ tũmaẽneẽchi aixe, rũ tama Tupanaxãcü tixĩ. Rũ ngẽmawa nũxũ tacuèx na texé tixĩgũxũ ya Tupanaxãcũgũ rũ texé tixĩgũxũ ya Chatanáãcũgũ.

Name nixĩ na yigũ ingechaũgũxũ

¹¹ Rũ yexguma noxritama pexũ tangúexẽẽgu, rũ pemaã nũxũ tixu na guxãma yigũ ingechaxũgũxũ. ¹² Rũ tama tanaxwèxe na Caĩrũũ ngoxo i Chatanáãcü ixĩgũxũ. Yerũ nũma rũ naẽneẽxũ nimèx. ¿Rũ tacucèx nixĩ ga yamáãxũ? Nayamèx yerũ yema nũma naxũxũ rũ tama name, rũ yema naẽneẽ üxũ rũ name. ¹³ Pa Chaueneẽgũx, ¡tãxũ i pe-baixãchiãẽgũxũ ega pexchi naxaiegu i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ! ¹⁴ Yixema rũ marũ nũxna ¡tanguxũ i ngẽma yu rũ ñuxma rũ marũ maxũwaama tangẽxmagũ. Nũxũ tacuèxgũ i ngẽma erũ nũxũ tangechaũgũ i taeneẽgũ. Yixema tama tũmaẽneẽxũ ngechaũxẽ rũ yuwatama tangẽxma. ¹⁵ Rũ yixema tũmaẽneẽchi aixe rũ wũxi i máẽtaxũrũũ tixĩ. Rũ pema nũxũ pecuèxgũ i wũxi i máẽtaxũ rũ nũxũ nataxuma i norũ maxũ i taguma gúxũ.

¹⁶ Rŭ Ngechuchu ya Cristu rŭ tórŭ pecaducèx nayu, rŭ yemaãcü tüxŭ nüxŭ nadauxêẽ i ngêma ngechaŭ i aixcüma ixixŭ. Rŭ ngêxgumarŭŭ ta i yixema, rŭ tanaxwèxe na ímemarexŭ na nüxŭ rŭngŭxêẽxŭ i taeneêgŭ woo ngemagu iyuxgu. ¹⁷ Natürŭ ngêxguma chi wüxi i yatüãxŭ nangêxmagu i muxŭma i norŭ ngêmaxŭgŭ, rŭ chi nüxŭ nadèuxgu i namücü na nüxŭ nataxuxŭ, rŭ taxuacüma:

“Choma rŭ Tupanaxŭ changechaŭ”, ñanagürŭ, ega tama nüxŭ nangŭxêẽgu i namücü. ¹⁸ Pa Chauxacügŭx, tama name i taexmaã rŭ tórŭ oremaãxícatama nüxŭ tangechaŭ i taeneê. Natürŭ tanaxwèxe i tórŭ maxŭmaã rŭ tórŭ ü i mexŭmaã nüxŭ tangechaŭ.

Tama taxãneẽ na Tupanana ingaicamagŭxŭ

¹⁹⁻²⁰ Rŭ ngêxguma aixcüma yigŭ ingechaŭgŭgu, rŭ nüxŭ tacuèx na aixcüma naga ixĩnüèxŭ i ngêma ore i aixcüma ixixŭ, rŭ Tupanapéxewa rŭ aixcüma naxãcügŭ ixĩgŭxŭ, woo ngêxguma taãewa nagu rŭxĩnŭgu rŭ:

“Tama Tupanaxãcü chixí”, ñagŭgu. Erŭ nüxŭ tacuèx rŭ Tupana nixí i taãearŭ yexera, rŭ nüma nüxŭ nacuèx i guxŭma. ²¹ Pa Chaueneêgŭ ya Pexŭ Changechaŭgŭxex, ngêxguma taãewa nüxŭ icuèxgu na Tupanaxãcüxüchi ixĩgŭxŭ, rŭ tama taxãneẽ na nüxna ingaicamagŭxŭ ya Tanatŭ ya Tupana. ²² Rŭ nüma tá tüxna nanaxã i guxŭma i tacü i naxcèx íçaxŭ erŭ naga taxĩnüè i ngêma tüxŭ namuxŭ rŭ tanaxŭ i ngêma nüma namaã nataãèxŭ. ²³ Rŭ nüma tüxŭ namu na Nane ya Ngechuchu ya Cristuaxŭ yaxôgŭxŭ rŭ yigŭ ingechaŭgŭxŭ, yema nüma tüxŭ namuxŭãcü. ²⁴ Rŭ yíxema naga ñnüèxê i ngêma Tupana tüxŭ muxŭ, rŭ aixcüma Tupanaãrŭ duŭxŭgŭ tixĩgŭ rŭ nüma ya Tupana rŭ aixcüma tümawa namaxŭ. Rŭ ñuxma rŭ nüxŭ tacuèx na aixcüma Tupanaãrŭ duŭxŭgŭ ixĩgŭxŭ rŭ tawa namaxŭxŭ, erŭ Naã i Üünexŭ ga tüxna namuxŭ tüxŭ nüxŭ nacuèxêẽ.

4

Yíxema tüxŭ nangêxmaxê i Tupanaã i Üünexŭ rŭ yíxema tüxŭ nangêxmaxê i Cristuarŭ uwanüã

¹ Pa Chaueneêgŭ ya Pexŭ Changechaŭgŭxex, ¡Tãxŭ i nüxŭ peyaxôgŭxŭ i guxŭma i orearŭ uruŭgŭ i nügŭ ixugŭgŭxŭ na aixcüma Tupanaãrŭ orearŭ uruŭgŭ yixĩgŭxŭ! Natürŭ name nixí i penangugŭ i norŭ ore na nüxŭ pecuáxŭcèx ngoxita aixcüma Tupanaã yĩxŭ i nawa idexaxŭ rŭ éxna tama. Erŭ ñoma i naãnewa rŭ guxŭwama nangêxma i muxŭma i idoratèèxgŭxŭ i nügŭ ixugŭxŭ na Tupanaãrŭ orearŭ uruŭgŭ yixĩgŭxŭ. ² Rŭ tá pemaã nüxŭ chixu na ñuxãcü tá nüxŭ pecuáxŭ na texé tíxŭ ya yíxema aixcüma Tupanaã tümawa ngêxmaxê. Rŭ dücax, guxŭma i orearŭ uruŭgŭ i nüxŭ ixugŭxŭ na Tupana duŭxŭxŭ yaxĩxêẽxŭ ya Ngechuchu ya Cristu, rŭ ngêma nixí i aixcüma Tupanaã nawa idexaxŭ. ³ Natürŭ guxŭma i ngêma orearŭ uruŭgŭ i tama nüxŭ ixugŭxŭ na Tupana duŭxŭxŭ yaxĩxêẽxŭ ga Ngechuchu, rŭ ngêma rŭ tama nüxŭ nangêxma i Tupanaã i Üünexŭ. Natürŭ Cristuarŭ uwanüã nixí i nawa ngêxmaxŭ. Marŭ nüxŭ pexĩnüè na ínanguxchaŭxŭ i Cristuarŭ uwanü, natürŭ ñuxma rŭ marŭ ñoma i naãnewa nangêxma. ⁴ Pa Chauxacügŭx, pema rŭ Tupanaxãcügŭ pixĩgŭ. Rŭ marŭ nüxŭ perüyexera i ngêma tama aixcüma Tupanaãrŭ orearŭ uruŭgŭ ixĩgŭxŭ. Erŭ ngêma Tupanaã i Üünexŭ i peãewa ngêxmaxŭ rŭ nüxŭ narüyexera i ngêma Cristuarŭ uwanüã i ñoma i naãnecŭãxgŭwa ngêxmaxŭ. ⁵ Rŭ nüma i Cristuarŭ uwanüãrŭ duŭxŭgŭ rŭ ñoma i naãnecŭãxgŭ nixí. Rŭ ngêmacèx ñoma i naãnecŭãxgŭ nidexagŭ. Rŭ ñoma i naãnecŭãxgŭ i duŭxŭgŭ rŭ nüxŭ inarŭxĩnüè. ⁶ Natürŭ i yixema rŭ Tupanaxãcügŭ tixĩgŭ. Rŭ yíxema Tupanaxŭ cuáxe rŭ tüxŭ itarŭxĩnü. Natürŭ yíxema tama Tupanaxŭ cuáxe rŭ tama tüxŭ itarŭxĩnü. Rŭ ngêmawa nüxŭ tacuèxgŭ na texé tixĩgŭxŭ ya aixcüma Tupanaãrŭ duŭxŭgŭ ixĩgŭxe rŭ texé tixĩgŭxŭ ya Cristuarŭ uwanüãrŭ duŭxŭgŭ ixĩgŭxe.

Tupana tüxũ nangechaũ

⁷ Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, name nixĩ na yigü ingechaũgüxũ, erü Tupana nixĩ ya tüxũ ngúexêcũ na yigü ingechaũgüxũ. Rü guxãma ya yíxema tümaëneëxũ ngechaũxê rü Tupanaxãcü tixĩgü rü Tupanaxũ tacuèx. ⁸ Yíxema tama tümaëneëxũ ngechaũxê rü tama Tupanaxũ tacuèx, erü Tupana nixĩ ya tüxũ ngúexêcũ na yigü ingechaũgüxũ. ⁹ Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu ga Nane ya nügümaã wüxicacü na yimagagu tüxũ nangëxmaxüçèx i maxũ i taguma gúxũ. Rü yemawa Tupana tüxũ nüxũ nadauxêe na ñuxãcü tüxũ nangechaũxũ. ¹⁰ Rü woo Tupanaxũ tangechaũgü, natürü ngëma ngechaũ i guxũãrũ yexera ixĩxũ nixĩ na nüma tüxũ nangechaũxũ rü ñoma ga naãnewa na namuãxũ ga Nane na taxcèx nayuxüçèx rü naxütanüãxüçèx ga tórü pecadugü. ¹¹ Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, yexguma yemaãcü tüxũ nangechaũgu ga Tupana, rü ngëmacèx name nixĩ i yixema rü ta yigü tangechaũgü. ¹² Taguma texé Tupanaxũ tadau. Natürü ngëxguma aixcüma yigü ingechaũgügu, rü Tupana rü tawa namaxũ rü norü ngechaũ rü aixcümaxüchi tórü maxüwa nangox. ¹³ Rü nüma rü marü tüxna nanamu ga Naã i Üünexũ. Rü ngëmawa nüxũ tacuèx na aixcüma norü duüxügü ixĩgüxũ rü nüma rü tawa na namaxüxũ. ¹⁴ Rü tomatama nüxũ tadaugü rü nüxũ tixuchigagü na Tanatü ya Tupana núma namuxũ ga Nane na guxũma i duüxügüxũ namaxëxëxüçèx. ¹⁵ Rü yíxema yaxóxê rü nüxũ ixuchigaxe na Tupana Nane yíxũ ya Ngechuchu, rü aixcüma Tupanaãrũ duüxũ tixĩ, rü Tupana rü tümawa namaxũ. ¹⁶ Rü yixema nüxũ tacuèxgü rü tayaxögü na Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũxũ, erü nüma nixĩ i aixcüma guxãxũ nangechaũxũ. Rü yíxema aixcüma tümaëneëxũ ngechaũxê, rü Tupanaãrũ duüxũ tixĩ, rü nüma ya Tupana rü aixcüma tümawa namaxũ. ¹⁷ Rü ngëxguma aixcüma Tupanaxũ ingechaũgügu, rü tórü maxüwa nangox i ngëma, rü täütáma nüxũ tamuüë i ngëma ngunexũ i nagu tüxũ yacagüxügu naxcèx i tórü maxũ. Erü woo ñoma i naãnewa tangëxmagü, natürü napéxewa rü Cristurüü tixĩgü. ¹⁸ Rü ngëxguma aixcüma Tupanaxũ ingechaũgügu, rü nüxũ tacuèx na täütáma tüxũ napoxcuexũ, rü ngëmacèx taxucèxma nüxũ tamuüë. Natürü ngëxguma chi nüxũ imuüëgu, rü nüxũ tacuèx na tama aixcüma nüxũ ingechaũgüxũ. ¹⁹ Rü yixema rü Tupanaxũ tangechaũgü, yerü nüxĩra tüxũ nangechaũ ga nümax. ²⁰ Ngëxguma chi texé:

“Choma rü Tupanaxũ changechaũ”, ñagügu, natürü tümaëneëchi taxaixgu, rü tidora. Erü ngëxguma tama nüxũ tangechaũgu i tümaëneë i nüxũ tadauxũ ¿rü ñuxücürüwa tá nüxũ tangechaũ ya Tupana ya tama nüxũ tadaucü? ²¹ Rü Ngechuchu ya Cristu tüxũ namu rü ñanagürü:

“Yíxema Tupanaxũ ngechaũxê, rü name nixĩ na tümaëneëxũ rü ta tangechaũxũ”, ñanagürü.

5

Nüxũ tarüyexera i ñoma i naãneãrũ ngúchaũgü

¹ Ngechuchu rü Tupana Nane ya Cristu nixĩ. Rü guxãma ya yíxema nüxũ yaxóxê, rü Tupanaxãcü tixĩgü. Rü yíxema Tanatü ya Tupanaxũ ngechaũxê, rü nüxũ tangechaũ ta i guxũma i naxãcügü. ² Rü ngëxguma Tupanaxũ ingechaũgügu rü naxüxgu i ngëma nüma tüxũ namuxũ, rü nüxũ tacuèx na aixcüma nüxũ ingechaũgüxũ i ngëma naxãcügü ixĩgüxũ. ³ Rü ngëxguma aixcüma Tupanaxũ ingechaũgügu rü naga taxĩnüë i ngëma tüxũ namuxũ. Rü ngëma tüxũ namuxũ rü tama naguxcha na naga ixĩnüëxũ. ⁴ Erü guxãma ya aixcüma Tupanaxãcü ixixê, rü tama ñoma i naãneãrũ ngúchaũ i chixexügu tarüxĩnü. Rü yixema rü tayaxögü, rü ngëmacèx tama name i ñoma i naãneãrũ ngúchaũ i chixexügu tarüxĩnüë. ⁵ Rü yíxema yaxóxê na Tupana Nane yíxũ ya Ngechuchu, rü yíxema tixĩ ya tama ñoma i naãneãrũ ngúchaũ i chixexügu rüxĩnüxê.

Ore i Tupana Nanechiga

⁶ Rü nüxũ tacuèx na aixcũma Tupana Nane yĩxũ ya Ngechuchu. Yerũ yexguma ñoma ga nañewa nayexmagu rü dexáwa ínabaiegu, rü nümatama ga Tupana nüxũ nixu na Nanexũchi yĩxũ. Rü yexguma curuchagu nayuxgu rü nagũ inabaãgu ga Ngechuchu, rü Tupana rü wenaxãrũ inanawéx na aixcũma Nane na yĩxũ. Rü ngëxgumarũũ ta i ngëma Naãe i Üünexũ i taguma idoraxũ, rü tüxũ nüxũ nacuèxëe na aixcũmaxũchi Tupana Nane na yĩxũ. ⁷ Rü ngëmaãcü tüxũ nangëxma i tomaëxpũx i cuèxruũgũ i tüxũ nüxũ cuèxëexũ na aixcũma Tupana Nane yĩxũ ya Ngechuchu. ⁸ Rü ngëma norũ wüxi nixĩ i Naãe i Üünexũ, rü ngëma norũ taxre nixĩ ga yema Tupanaga ga yexguma Ngechuchu dexáwa íbaiegu, rü ngëma norũ tomaëxpũx nixĩ ga yema Tupana üxũ ga yexguma curuchagu nagũ inabaãgu ga Ngechuchu. Rü guxũma i ngëma tomaëxpũx, rü wüxigu nüxũ nixu na aixcũma Tupana Nane yĩxũ ya Ngechuchu. ⁹ Nüxũ tayaxõgũ i duũxũgũ ega tacũxũ tamaã yaxugũgu. Natürũ Tupanaãrũ ore nixĩ i yexeraãcü aixcũmaxũchi ixĩxũ. Rü Tupana nixĩ ya tamaã nüxũ ixucũ na Ngechuchu rü Nane yĩxũ. ¹⁰ Rü yíxema nüxũ yaxóxë ya Tupana Nane rü nüxũ tacuèx na aixcũma yĩxũ i ngëma ore i Tupana nüxũ ixuxũ i Nanechiga. Natürũ yíxema tama Tupanaãxũ yaxóxë rü doratèèx nüxũ tawogũ ya Tupana erũ tama tayaxõ i ngëma ore i Tupana nüxũ ixuxũ i Nanechiga. ¹¹ Rü ñaã nixĩ i norũ ore ya Tupana i tamaã nüxũ yaxuxũ, rü ñanagürũ:

“Chomatama marũ pexna chanaxã i maxũ i taguma gúxũ. Rü ñaã maxũ rü Chaunegagu pexũ nangëxma”,

ñanagürũ. ¹² Yíxema nüxũ yaxóxë ya Tupana Nane rü tüxũ nangëxma i ngëma maxũ i taguma gúxũ. Natürũ yíxema tama nüxũ yaxóxë ya yima Tupana Nane rü tama tüxũ nangëxma i ngëma maxũ.

Cuáũ rü ñuxre ga norũ ucuxëmaã inayacuèxëe ga norũ popera

¹³ Pa Chaueneëgũx ya Tupana Naneãxũ Yaxõgũxex, pexcèx chanaxũmatũ i ñaã ore na nüxũ pecuáxũcèx na pexũ nangëxmaxũ i ngëma maxũ i taguma gúxũ. ¹⁴ Rü ngëmacèx tama taxãneë na nüxna ingaicamagũxũ ya Tupana. Rü nüxũ tacuèxgũ ega tacũcèx nüxna icaxgu, rü nüma tüxũ naxĩnũ i ngëxguma norũ ngúchaũ yixĩgu i ngëma naxcèx nüxna icaxũ. ¹⁵ Rü ngëxguma nüxũ icuèxgu na nüma tüxũ naxĩnũxũ i ngëxguma tacũcèx nüxna icaxgu, rü nüxũ tacuèx ta na tüxna naxããxũ i ngëma naxcèx nüxna icaxũ. ¹⁶ Rü ngëxguma chi texé nüxũ dèuxgu i tümaëneë na pecadu naxũxũ, rü name nixĩ na naxcèx tayumüxexũ ega tama pecadu i iyanatauxëexũ yixĩgu. Rü Tupana tá nanamaxëe i ngëma tümaëneë ega tama pecadu i iyanatauxëexũ yixĩgu. Nangëxma i pecadu i tüxũ iyarũtauxëexũ. Rü ngëxguma ngëma pecaduwe naxũãmagu i wüxi i peeneë, rü tama pemaã nüxũ chixu na naxcèx peyumüxëgũxũ. ¹⁷ Guxũma i chixexũ i ixũxũ, rü pecadu nixĩ. Natürũ nangëxma i pecadu i tama tüxũ iyarũtauxëexũ. ¹⁸ Rü nüxũ tacuèx, rü yíxema Tupanaxãcü ixĩxë, rü tama pecadu taxüecha, erũ nüma ya Tupana Nane rü tüxna nadau. Rü taxuacũma tüxna nangaicama i ngoxo i Chataná i tüxũ pecaduãxëëchaũxũ. ¹⁹ Nüxũ tacuèxgũ na Tupanaxãcũgũ ixĩgũxũ, natürũ guxũma i ñoma i nañnecũãx rü ngoxo i ChatanáMéxëwa nangëxmagũ. ²⁰ Rü nüxũ tacuèx ta na ñoma ga nañnëwa nanguxũ ga Tupana Nane, rü tüxna nanaxã ga cuèx na nüxũ icuèxgũxũcèx ya yima aixcũmaxũchi Tupana ixĩcü. Rü norũ duũxũgũ tixĩgũ ya yima aixcũmaxũchi Tupana ixĩcü, erũ Nane ya Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ tixĩgũ. Rü nüma ya Tupana Nane nixĩ i aixcũmaxũchi Tupana yĩxũ rü tüxna naxããxũ i maxũ i taguma gúxũ. ²¹ Pa

1 CUÁŨ 5:21

470

1 CUÁŨ 5:21

Chauxacügüx, ¡Pegüna pedaugü na tama nüxü peyaxõgüxcèx i tupanachicügü! Rû ngẽĩcatama nixĩ i chorü ore i pemaã nüxü chixuxü.

Rû nuãma pexna,
CuáŨ

NORÛ TAXRE GA POPERA GA CUÁÛ ÜMATÛXÛ

CuáÛãrÛ moxë

¹ Pa Chaueneëgü i Yaxögüxe ya Tupana Pexü Dexex, pexcèx chanaxümatü i choma i CuáÛ i yaxögüxüãrÛ ãëxgacü na chíixü. Choma rü aixcüma pexü changechaü. Rü tama i chaxica, natürü guxüma i ngëma nüxü cuëxgüxü i TupanaãrÛ ore i aixcüma ixixü, rü ngëxgumarüü ta pexü nangechaügü. ² Pexü tangechaü erü toxrüü nüxü pecuëxgü i ngëma ore i aixcüma ixixü i guxügutáma tawa ngëxmaxü. ³ Rü nüma ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristu rü poraäcü tá pexü narüngüxëëgü rü nüxü pengechaütümüügü rü pexü nataëxëëgü, erü nüxü pecuëx i ngëma ore i aixcüma ixixü rü pegü pengechaügü. ⁴ Rü poraäcü chataãë ga yexguma nüxü chadëuxgu na ñuxäcü ñuxre i petanüxügü rü aixcüma meã naga na naxínüëxü i ngëma ore i aixcüma ixixü, yema Tanatü ya Tupana tüxü muxürüü. ⁵ Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, rü pexna nüxü chacuëxächixëë na namexü na yigü ingechaügüxü. Rü ngëma rü tama wüxi i ngëxwacaxüxü i TupanaãrÛ mu nixí. Natürü yematama nixí ga mu ga noxriarü ügügumama Tupana tüxna äxü. ⁶ Ngëxguma Tupanaxü ingechaügügu, rü tanaxü i guxüma i ngëma tüxü namuxü. Erü nüma rü noxriarü ügügumama tamaã nüxü nixu na yigü ingechaügüxüçèx i wüxichigü.

Orearü uruügü i womüxëëruüchiga

⁷ Guxüwama i ñoma i naãnewa rü nanaxãne i muxüma i womüxëëruüügü ixigüxü. Rü nüxü nixuchigagü na tama Tupana duüxüxü yaxixëëxü ga Ngechuchu ya Cristu. Rü ngëma ngëmaäcü idexaxü, rü wüxi i womüxëëruü nixí, rü Cristuarü uwanü nixí. ⁸ ¡Ipxeãëgü na taxúema pexü womüxëëgüxüçèx rü na tama natüçèxma yíixüçèx i tórü puracü! ¡Natürü meã peyaxögüama na aixcüma penayaxuxüçèx i guxüma i ngëma Tupana pexna äxchaüxü! ⁹ Rü yíxema nangupetüxëëxë ga yema Cristu tüxü ngúexëëxü, rü tama aixcüma Tupanaxü tacuëx. Natürü yíxema tama nüxna íchoxüxë ga yema Cristu tüxü ngúexëëxü, rü aixcüma nüxü tacuëx ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu. ¹⁰ Rü ngëxguma chi wüxi i duüxü petanüwa nguxgu rü tama yema Cristu tüxü ngúexëëxümaã pexü nangúexëëgu, rü ¡tãütáma penayaxu i pechiüwa rü bai i nüxü perümoxëgü! ¹¹ Erü ngëxguma wüxie tümachiüwa nayauxgu, rü tananaãëraxü rü natanüxü tügü tixixëë nawa i ngëma norü chixexü.

CuáÛãrÛ ore ga nawa iyacuáxü

¹² Choxü nangëxma i muxüma i to i ore i pemaã nüxü chixuxchaüxü. Natürü tama chanaxwëxe na ñaã poperawa pemaã nüxü chixuxü, erü paxa tá petanüwa íchayadauxchaü na chomatama pemaãxüchi nüxü chixuxüçèx na ngëmaäcü wüxigu aixcüma itaëgüxüçèx. ¹³ Rü ngëma nuã natanüwa changëxmaxü i yaxögüxü i peeneëgü ixigüxü i Tupana dexü, rü pexü narümoxëgü. Rü ngëxícatama nixí i chorü ore i pemaã nüxü chixuxü.

Rü nuãma pexna,
CuáÛ

NORÛ TOMAEXPÛX GA POPERA GA CUÁÛ ÜMATÛXÛ

CuáÛ rü Gayumaã nataãẽ

¹ Pa Chaueneẽ, Pa Gayu i Aixcuma Cuxü Changechaüxêx, rü cuxcèx chanaxümatü i choma i CuáÛ i yaxögüxüãrü ãëxgacü na chiixü. ² Pa Chaueneẽx, Tupanana chaca na meã cuxna nadauxücèx i curü maxüwa rü cuxunewa, ngẽma curü õwa cuxna na nadauxürüü. ³ Rü poraãcü chataãẽ ga yexguma núma naxixgu ga ñuxre ga taeneëgü, rü chomaã nüxü yaxugügu ga cuchiga na ñuxãcü meã cuyaxõxü i Tupanaãrü ore i aixcuma ixixü, rü guxüguma meã naga na cuxinüxü. ⁴ Rü guxüguma chataãëxüchi i ngëxguma nüxü chaxinügu na ñuxãcü Tupanaãrü ore nüxü ixuxüãcuma meã namaxëxü i chauxacügü. Rü aixcuma nataxuma i to i taãẽ i ngẽmaãrü yexera ixixü. ⁵ Pa Chaueneẽ i Cuxü Changechaüxêx, mexü cuxü erü nüxü curüngüxêẽ i ngẽma togü i taeneëgü i toxnamana ne ixü i cuxütawa ngugüxü. ⁶ Rü nümagü rü nuã nangugü, rü torü ngutaquëxepataüwa nüxü nixugüe na ñuxãcü nüxü cungechaüxü rü namaã cumecümaxü. Rü chanaxwèxe i nüxü curüngüxêẽ i ngẽma taeneëgü i ngëxguma wena cuxütawa nangugügu. Rü ngëxguma cuxna íyaxixgu rü ñnuxna naxã i tacü i nüxü taxuxü i norü namawaü! Erü Tupanaãrü me nixi na ngẽmaãcü nüxü rüngüxêẽxü i norü orearü uruügü. ⁷⁻⁸ Rü nümagü, rü Ngechuchu ya Cristuarü puracü nixi i naxügüxü, rü ngẽmacèx norü oremaã nanaxiãne. Natürü tama nanayauxgü i ngẽma tama yaxögüxüãrü ngüxêẽ, rü ngẽmacèx name nixi i yixema na nüxü rüngüxêẽgüxü na ngẽmaãcü yixema rü ta wüxigu namaã naxügüxücèx i Tupanaãrü puracü.

Diótepe rü chixexü naxü natürü Demétriü rü mexü naxü

⁹ Choma rü marü chanaxümatü i wüxi i popera naxcèx i ngẽma tupaucatanüxügü i curü ñanewa ngëxmagüxü. Natürü núma i Diótepe rü tama naga naxinüchaü i ngẽma nüxü tixuxü, erü nanaxwèxe na nümatama namuãxü i ngẽma tupaucatanüxü. ¹⁰ Rü ngëxguma ngema chaxixgu rü tá nüxü chaxoregü erü tohiga i chixexümaã inayarüdexanexü. Rü woo tomaã na ngexü nawagüxü, rü naëtüwa to i chixexü naxü, erü tama nanayauxchaü i ngẽma taeneëgü i ngema ngugüxü. Rü nanachuxu na texé nayaxuxü i ngẽma taeneëgü. Rü yixema nayauxchaüxê, rü ngutaquëxepataüwa tüxü ínawoxü. ¹¹ Pa Chaueneẽ i Cuxü Changechaüxêx, ¡Tãxü i nüxü cuyadauxüxü i ngẽma togü i chixexü ügüxü! Natürü name nixi i nüxü cuyadauxü i ngẽma mexü ügüxü. Erü yixema guxüguma mexü úxe rü Tupanaxãcü tixi. Natürü yixema chixexü üechaxe rü tama Tupanaxü tacuèx. ¹² Guxüma i duüxügü nüxü ixuxgu i Demétriü rü wüxi ya mecü nixi. Rü toma rü ta nüxü tacuèx na meã naga naxinüxü i Tupanaãrü ore i aixcuma ixixü. Rü ngẽmacèx toma rü ta nüxü tixu na aixcuma mecü yixü. Rü cuma nüxü cucuèx na aixcuma na yixü i ngẽma nüxü tixuxü.

CuáÛãrü ore ga nawa iyacuáxü

¹³ Choma choxü nangëxmachiréx i muxüma i chorü ore i cumaã nüxü chixuxchaüxü, natürü tama ñaã poperagu cuxcèx chanaxümatüchaü. ¹⁴ Erü choma rü paxa ngema chaxüxchaü, rü ngëxguma rü meã tá yigümaã tidexagü. ¹⁵ ¡Meã cuxü naxüpetü rü tãxü i cuxoegaãëxü! Tamücügü i númacüãx rü moxë cuxcèx ngema namugü. Rü chanaxwèxe i nüxü curümoxë i wüxichigü i tamücügü i ngema ngëxmagüxü. Rü ngëxicatama nixi i chorü ore i cumaã nüxü chixuxü.

Rü nuãma cuxna,
CuáÛ

POPERA GA YUDA ÜMATÜXÛ

Yema yaxõgüxüñ narümoxë ga Yuda

¹ Pa Yaxõgüxü i Guxüwama Ngëxmagüxüx, choma i Yuda nixi i pexcèx chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma nixi i Chaütiágueneë chiixü, rü Ngechuchu ya Cristuarü duüxü chixi. Rü pexcèx chanaxümatü i pema na Tanatü ya Tupana pexü dexü rü pexü ngechaüxü rü Ngechuchu ya Cristu pexna dauxü. ² Rü pexcèx chayümüxë na guxüguma Tupanaaxü pengechaütümüügüxcèx, rü pexü nataãxëëgüxcèx, rü pexü nangechaüxüxcèx.

Duüxügü i doramaã ngüxëëtaegüxüchiga

³ Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, noxri rü poraãcü choxü nangüchaü na pexcèx chanaxümatüxü nachiga i ngëma maxü i taguma gúxü i tüxü ngëxmaxü. Natürü ñuxma na petanügu nachocuxü i ñuxre i duüxügü i íyatoxëëgüchaüxü i Tupanaärü ore, rü ngëmacèx chanaxwèxe na pexcèx chanaxümatüxü na pexü chaxucüxëxüxcèx rü ípenapoxüxcèx i ngëma ore i aixcüma ixixü ga nuxcüma wüxicanatama Tupana norü duüxügüna äxü. ⁴ Rü ngëma duüxügü i pexü nawomüxëëcüma petanügu chocuxü nixi i pexü ngüxëxü rü ñaxü:

“Tupana rü namecümaxüchi rü ngëmacèx täütáma pexü napoxcue ega woo chixri pemaxëgu”, ñaxü. Rü ngëxgumarüü ta tama nüxü nacüëxgüchaü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü yora ixücü. Natürü ngëma duüxügü i ngëmaãcü maxëxü, rü woetama nuxcü mama Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü marü nüxü nixu na Tupana tá napoxcuxü. ⁵ Rü woo na marü nüxü pecuáxü natürü pexna nüxü chacuëxächixëëchaü na ñuxãcü namaã nangupetüxü ga yema nuxcümaügüxü ga Yudügü ga Moïchéwe rüxixü. Rü tórü Cori ya Tupana rü poraãcü nüxü narüngüxëë na Equítuanewa íngaxüxcèx, natürü yixcama rü nanadai ga yema tama naga ñnüëchaüxü. ⁶ Rü ngëxgumarüü ta pexna nüxü chacuëxächixëë na ñuxãcü namaã nangupetüxü ga yema daxücüãx ga orearü ngeruügü ga noxri ixüünechiréxü natürü yixcama nagagutama pecadu ügüxü. Rü yemacèx ga Tupana rü ëänexüwa nanawogü, rü ngëxma nanapoxcue ñuxmatáta nawa nangu i ngëma ngunexü i nagu tüxü yacagüxü. ⁷ Rü yexgumarüü ta nüxü nangupetü ga guma ñänegü ga Chodoma rü Gomora rü guma ñänegü ga norü ngaicamagugüne. Yerü guma ñänecüãxgü, rü poraãcü chixri nügümaã namaxë, rü yemacèx ga Tupana rü üxümaã ínanagu. Rü yemaãcü inayanaxoxëë ga guma ñänegü na yemawa tüxü nüxü nacüëxëxüxcèx na nangëxmaxü i wüxi i poxcu naxcèx i guxüma i ngëma chixexü ügüxü. ⁸ Natürü woo ngëmaxü na nacüëxgüxü i ngëma idoraexü i petanügu chocuxü, natürü norü chixexügu narüxüñüëãma. Rü poraãcü chixri nügümaã namaxë, rü tama tórü Cori ya Tupanaga naxüñüëchaü, rü chixri Tupanaärü orearü ngeruügü i daxücüãxchigagu nidexagü. ⁹ Rü ngëma duüxügü rü naëchitamare nidexagü rü tama Tupanaärü orearü ngeruü ga Miguérerüü nügüna nadau i norü orewa. Rü guma Miguére rü woo guxü i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxücüãxärü äëxgacü na yixü, natürü tama ngoxo ga Chatanámaã naguxchiga ga yexguma Moïchéxüncèx yéma nügümaã yaporagatanücüxgu, na nüxü nacüëxgüxcèx na texéarü tá yixü ga Moïchéxüne. Natürü nüma ga Miguére rü ñanagürümare:

“Cori ya Tupana tá cuxü nanga”,

ñanagürümare. ¹⁰ Natürü ngëma duüxügü i doramaã i petanügu chocuxü, rü tama Tupanaxü nacüëxgüäcüma chixri nachiga nidexagü, rü chixri norü orearü ngeruügü i

daxücũãxchiga nidexagü. Rü ñoma naëxügürüü naxüneärü ngúchaüwemare narüxĩ, rü ngẽmaãcü namaxẽ. Natürü ngẽma chixexũ i naxügüxücèx, rü Tupana tá nanapoxcue. ¹¹ Rü wüxi i ngechaüxüchi nixĩ naxcèx i ngẽma duüxügü erü ngẽmaãcü namaxẽ. Rü Caí ga naëneëxũ imáxürüü nixĩgü. Rü ãëxgacü ga Baráürüü díerucèx chixexũ naxügü. Rü Corérüü tama Tupanaga naxĩnüëchaü, rü ngẽmacèx Tupana tá nanapoxcue. ¹² Rü ngëxguma tupaucawa tórü Coriarü õnacèx pengutaquëxegügu, rü wüxi i ãnexüchi nixĩgü. Erü narücutanüxü, rü poraãcü nachibüe rü naxaxegü, rü nügügüxicatama narüxĩnüë. Rü ñoma caixanexũ i ngearü pucüáxü i paanexüëtüwa üpetüxü natürü tama nanetüxü ixaiyagüxürüü taxuwama nime. Rü ngẽma nanetügü i ngëxguma norü owa nanguxgu rü tama ixoxürüü nixĩgü. Rü ñoma naĩgü i guxüma i naxchúmèxãmaã napuxü rü yuxuchixürüü taxuwama nime i ngẽma duüxügü. ¹³ Rü ñoma yuape i taxü i norü chixixü i ãüächixü naxãnacüwa yataxürüü nixĩgü, erü poraãcü chixexũ naxügü. Rü ñoma woramacurigü ya nu ne naxĩmarecürüü nixĩgü. Natürü Tupana rü marü namaã nanaxuegu na ngẽma waanexüchixüwa guxügutáma nawogüãxü. ¹⁴⁻¹⁵ Rü nuxcümaücü ga Enó ga Adáütaa ixĩcü rü ngẽma duüxügüchiga nidexa ga yexguma Tupana yadexaxëëgu, rü ñanagürü:

“Rü nüxü chadau ya Cori ya Tupana na muxüchixü i norü orearü ngeruügü i daxücũãx-
maã núma ücü na duüxügüna naçaxücèx i norü maxüchiga rü napoxcueãxücèx i
guxüma i ngẽma duüxügü i chixexü ügüxü rü namaã guxchigagüxü”,
ñanagürü. ¹⁶ Rü ngẽma duüxügü rü ÷acücèx idexagüwèxexüchixü nixĩgü, rü toguãxü
ixuxwèxegüxüchixü nixĩgü. Rü noxrütama ngúchaücèx daugüxü nixĩgü. Rü nügü
icuèüügüxü nixĩgü. Rü nümaxü meã tümachiga nidexagünetä ya duüxëgü, na tü-
maxütawa ÷acü na nayauxgüxücèxmare.

Yuda nayaxucuxëgü ga yema yaxögüxü

¹⁷ Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, jñüxna pecuèxächie ga yema ore ga pemaã nüxü yaxugüxü ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü ngüexügü ga imugüxü!

¹⁸ Rü nümagü rü ñanagürügü pexü:

“Ngëxguma nagüxchaügu i naãne rü tá nangëxma i duüxügü i tá nüxü cügüexü i
Tupanaärü ore rü noxrütama ngúchaü i chixexügumare maxëxü”,
ñanagürügü pexü. ¹⁹ Rü ngẽma duüxügü nixĩ i pexü itoyexü na tama wüxigu
perüxĩnüëxücèx rü tama meã peyaxögüxücèx. Rü nümagü rü naxüneärü ngúchaüwe
narüxĩ, rü tama nawa nangëxma i Tupanaãë i Üünexü. ²⁰ Natürü pemax, Pa Chaueneëgü
ya Pexü Changechaügüxex, jrü pegü perüngüxëëx na guxüguma yexeraãcü nagu pexixü
rü peyaxögüxü i ngẽma ore i üünexü i marü peyauxgüxü! jRü guxüguma Tupanaãë i
Üünexüärü ngüxëëmaã peyumüxëgü! ²¹ jRü guxüguma nagu pexĩ i ngema Tupanaärü
ngechaxü! jRü meã ípenanguxëëx i ngẽma ngunexü i nagu tá núma naxüxü ya tórü Cori
ya Ngechuchu ya Cristu na nüxü ingechaütümüügüãcüma tuxna naxããxücèx i maxü i
taguma gúxü! ²² jRü pexü nangechaütümüügü i ngẽma tama aixcüma yaxögüxü, rü nüxü
perüngüxëëgü na meã yaxögüãxücèx! ²³ Rü togü, jrü paxa norü pecaduwa ípenayaxuchi
na namaxëxücèx rü tama yima üxü ya Tupana mexënegu yanatauxexücèx! Rü woo
ngẽma tama yaxögüchaüxü, jrü pexü nangechaütümüügü! jNatürü pegüna pedaugü na
tama norü chixexügu peyixücèx! Rü ngẽma norü chixexü i pexcèx mexcüraxüxü, jrü
nüxü pexo!

Tupanaxü yacuèxüüãcüma inayacuèxëë ga norü popera

²⁴⁻²⁵ Rü yima wüxitama ya Tupana ya tórü Maxëëëruü ixĩcü, rü nüxü nangëxma
i pora na pexna nadauxücèx na tama pecadugu peyixücèx. Rü nüxü nangëxma i

pora na iyanaxoxẽẽãxũcèx i guxũma i perũ chixexũgũ na petaãẽgũãcũma nũgũpéxewa pexũ nagagũxũcèx i ngextá ãẽxgacũ íyĩxũwa. Rũ ngẽmacèx tanaxwèxe i tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanaxũ ticutèxũũgũ, erũ nũma rũ guxũãrũ yexera name rũ napora, rũ guxũtũwa nangẽxma, rũ guxũmaã inacuèx. Rũ yemaãcũ nixĩ ga nuxcũmaxũchima, rũ ngẽmaãcũ nixĩ i ñuxmax, rũ guxũgutáma ngẽmaãcũ yĩ.

Rũ nuãma pexna,
Yuda

YEMA CUÁÛ NÜXÛ DAUXÛ I YIXCÛRA TÁ NGUPETÛXÛCHIGA

Ore ga CuáÛxÛ nüxÛ nacuèxèẽxÛ ga Ngechuchu ga Cristu

¹ Ñaã nixĩ i ngẽma ore ga Tupana Ngechuchu ya CristuxÛ nüxÛ cuèxèẽxÛ na nüxĩ norü duïxÛgÛxÛ nüxÛ nacuèxèẽxÛcèx i ngẽma paxa tá ngupetÛxÛ. Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu nixĩ ga norü orearü ngeruÛ ga daxÛcÛãxÛ namuxÛ na norü duïcÛ ga CuáÛmaã nüxÛ na yaxuxÛcèx. ² Rü choma i CuáÛ chixĩ ga aixcÛma meãma nüxÛ chadauxÛ rü chanaxümatÛxÛ ga guxÛma ga yema TupanaãrÛ ore ga Ngechuchu chauxcèx ngoxèẽxÛ. ³ Rü tataãẽ ya yixema duïxÛgÛpéxewa nawa ngúxe i ñaã TupanaãrÛ ore, rü ngëxgumarüü ta tataãẽgü ya yixema nüxÛ ñnüèxè rü naga ñnüèxè i ñaã ore i ümatÛxÛ, erü paxa tá ningu i ngẽma nüxÛ yaxuxÛ.

CuáÛ nanaxümatü naxcèx ga yema 7 tücumü ga yaxögÛxÛ ga Áchiaanewa yexmagÛxÛ

⁴ Rü choma i CuáÛ rü chanaxümatü i ñaã ore pexcèx i yaxögÛxe ya yima 7 ya ñãne ya Áchiaarü naãnewa ngëxmagünewa ngëxmagÛxe. Rü chanaxwèxe i pexÛ narüngÛxèẽ rü pexÛ nataãèxèẽ ya yima Tupana ya woetama ngëxmaèchacü. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwèxe i pexÛ narüngÛxèẽ rü pexÛ nataãèxèẽ i ngẽma Naãẽ i ÜünexÛ i naxütawa ne ùxÛ i perü dauruü ixixÛ i pema i yaxögÛxe ya yima 7 ya ñãnewa na pengëxmagÛxÛ. ⁵ Rü ngëxgumarüü ta chanaxwèxe na pexÛ nangÛxèẽxÛ rü pexÛ nataãèxèẽxÛ ya Ngechuchu ya Cristu ga aixcÛma meãma nüxÛ ixucü ga TupanaãrÛ ore ga ñoma ga naãnewa. Rü nüma nixĩ ga nüxira yuwa ñnadaxÛ. Rü nüma rü guxÛma i ñoma i naãnewa ngëxmagÛxÛ i nachiüãneãrÛ ãëxgacügüarü ãëxgacü nixĩ. Rü nüma rü tüxÛ nangechaÛ, rü nagümaã tüxÛ inayanaxoxèẽ i tórü pecadugü. ⁶ Rü ñuxma na guxÛãrÛ ãëxgacü yixÛ i nümax, rü tüxÛ naxüchica i ngextá nüma ãëxgacü íyixüwa. Rü paigÛxÛ tüxÛ nixigÛxèẽ na Nanatü ya TupanaãxÛ ipuracüexÛcèx rü nüxÛ icuèxüügÛxÛcèx. Rü name nixĩ i guxÛgutáma CristuxÛ ticuèxüügü, erü nüma rü guxÛgutáma guxÛãrÛ ãëxgacü nixĩ. Rü ngẽmaãcü yĩ. ⁷ Rü dücax, marü ningaica na caixanexügu ñanguxÛ ya Cristu! Rü guxÛtáma i duïxÛgü nüxÛ nadau, rü woo ga yema nacanapacütüügÛxÛ rü tá ta nüxÛ nadaugü. Rü guxÛ i duïxÛgü i guxÛ i nachiüãnecÛãx i tama yaxögÛxÛ rü norü muümaã rü norü ngechaümaã tá naxauxe i ngëxguma ñanguxgu i nümax. Rü aixcÛma ngẽmaãcü tá nixĩ. ⁸ Rü nüma ya tórü Cori ya Tupana ya guxÛãrÛ ãëxgacü ixicü ya woetama ngëxmaèchacü, rü ñanagürü: “Chowa nixĩ ga inaxügÛxÛ ga guxÛma, rü nataxuma i tacü i chorü yexera ngëxmaèchaxÛ”, ñanagürü.

CuáÛcèx nangox ga Cristu ya mexèchicü

⁹ Rü choma i CuáÛ na pexcèx chanaxümatÛxÛ i ñaã popera, rü peeneẽ chixĩ. Rü ngẽma na Ngechuchuna na chaxüxÛ rü chaxãchica i ngextá nüma ãëxgacü íyixüwa. Rü Ngechuchucèx pexrÛü ngúxÛ chinge, natürü nüma pexÛ naporaexèẽxÛrÛü choxÛ naporaxèẽ na yaxna namaã chaxñüxÛcèx i guxÛma i ngẽma ngúxÛ i choxÛ üpetÛxÛ. Rü choma rü capaxü ga Pátmugu chapoxcu naxcèx na nüxÛ chixuxÛ ga TupanaãrÛ ore ga Ngechuchuchiga. ¹⁰⁻¹¹ Rü wüxi ga yuxüarü ngunexÛgu rü Tupanaãẽ i ÜünexÛ chomaã inacuèx, rü changoxetü rü choweama nüxÛ chaxñü ga wüxi ga naga ga tagaxÛ ga ñoma cornetagarüü ixixÛ ga ñaxÛ choxÛ:

“Chowa nixĩ ga inaxügÛxÛ ga guxÛma, rü nataxuma i tacü i chorü yexera ngëxmaèchaxÛ. Rü ñuxma chanaxwèxe na wüxi i poperagu cunaxümatÛxÛ i ngẽma

nüxü cudaduxü. Rü ñuxüchi chanaxwèxe i ngëma yaxögüxü ya yima 7 ya ñäne ya Áchiaarü nañnewa ngëxmagünewa ngëxmagüxütanüwa cunamu. Rü yima 7 ya ñäne nixí ya Epéchiu rü Esmira rü Pérgamu, rü Tiatíra rü Chardi rü Firadérfia rü Laodichéa”, ñanagürü. ¹² Rü chaugü íchidau na nüxü chacuáxcèx na tacü yíixü ga yema chomaã idexaxü. Rü yexguma chaugü íchidèuxgu rü nüxü chadau ga 7 ga weraarü üruügü ga uirunaxcèx ixígüxü. ¹³ Rü yema 7 ga weraarü üruügüarü ngäxütanüwa nüxü chadau ga wüxi ga duüxü ga chauxcèx nangechuchu ga duüxüxü ixícüraüxü. Rü wüxi ga naxchiru ga máxümaã naxächiru. Rü wüxi ga goyexü ga uirunaxcèxmaã nigoyeremü. ¹⁴ Rü nayae rü nachoxochi ñoma tacü i choxochixürüü. Rü naxëtü rü ñoma üxüemariüü niyauracüü. ¹⁵ Rü nacutü rü ta niyauracüü ñoma cobrexüchi i meãma ípíxürüü. Rü yexguma yadexagu rü natagaxüchi ñoma taxü i dexá i chuxchuxü ägaxürüü. ¹⁶ Rü norü tügüneméxëwa nüxü nayexma ga 7 ga woramacurigü. Rü naãxwa nayexma ga wüxi ga tara ga guxücüwawa téxü. Rü nachiwe rü ñoma üèxcü poraãcü nguxetügurüü nixí. ¹⁷ Rü yexguma nüxü chadèuxgu, rü napéxegu chayangu ñoma chayuxürüü. Natürü ga nüma rü norü tügüneméxëmaã choxü ningögü, rü ñanagürü choxü:

“¡Täxü i cumuüxü! Choma nixí i chaxira chayexmaxü rü guxügutáma changëxmaëchaxü. ¹⁸ Rü choma nixí i yuwa ícharüdaxü rü ñuxma rü chamaxü. Rü üpa rü chayü, natürü i ñuxma rü marü guxügutáma chamaxëcha. Rü choxméxwa nangëxma na ñuxgu tá nayuxü i wüxichigü i duüxü. Rü ngëxgumarüü ta choma nixí i namaã ichacuáxü i ngëma nachica i ngextá ínangëxmagüxüwa i guxüma i duüxügü i yuexü. ¹⁹ Rü ñuxma rü chanaxwèxe i cunaxümatü i ngëma nüxü cudaduxü. Rü ngëma nixí i ñuxma ngëma yaxögüxümaã ngupetüxü, rü ngëma yixcüra tá ngupetüxü. ²⁰ Rü ñuxma rü tá cuxcèx chanangoxëë i ngëma ëxügüxü i ngëma 7 i woramacurigü i chorü tügüneméxëwa nüxü cudaduxüchiga rü ngëma 7 i weraarü üruügü i uirunaxcèxchiga. Rü ngëma 7 i woramacurigü i nüxü cudaduxü, rü ngëma äëxgacügü i ngëma 7 tücümü i yaxögüxüëtüwa ngëxmagüxüchiga nixí. Rü ngëma 7 i weraarü üruügü rü ngëma 7 tücümü i yaxögüxü i yima 7 ya ñänewa ngëxmagüxüchiga nixí”.

2

Ore ga yema 7 tücümü ga yaxögüxüçèx ümatüxü Ore ga yema yaxögüxü ga Epéchiuarü ñänewa yexmagüxüçèx ümatüxü

¹ “Rü ñuxma chanaxwèxe i ngëma Epéchiuwa ngëxmagüxü i yaxögüxüärü äëxgacüçèx cunaxümatü, rü ñacurügü nüxü: ‘Ñaa nixí i norü ore ya yima ngëma yaxögüxütanügu yarüxüüçü rü norü tügüneméxëmaã nüxna daucü i ngëma yaxögüxüärü äëxgacügü’.
² Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxü chacuèx i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü nüxü chacuèx na ñuxäcü poraãcü choxü cupuracüxü rü ñuxäcü cunaxüamaxü i ngëma puracü woo ngëmacèx muxüma i guxchaxügü cuxcèx ínguxgu. Rü nüxü chacuèx na tama curü me yíixü i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü. Rü ngëxgumarüü ta nüxü chacuèx na meã cunangugüarü maxüáxü i ngëma duüxügü i nügü ixügüxü na Tupana imugüxü yixígüxü natürü tama aixcüma ixígüxü na Tupana yamugüxü. Rü cuma rü nüxü cucuèxama na idoratèèxmaregüxü yixígüxü. ³ Rü woo naguxcha i ngëma puracü i chauxcèx cuxüxü, natürü cunaxüama. Rü woo chaugagu poraãcü ngüxü na quingexü, natürü yaxna namaã cuxíni, rü tama nüxü curüchau. ⁴ Natürü nangëxma i wüxi i cuxüxü i tama chorü me ixíxü. Rü ngëma nixí na tama noxrirüü choxü cungechaüxü i ñuxmax. ⁵ Rü ngëmacèx i ñuxma na ngëma chixexügu cunguxü, rü name nixí i nüxna cucuèxächi na ñuxäcü choxü cungechaüxü ga noxrix. Rü name nixí i nüxü curüxo i curü chixexü rü noxrirüü choxü cungechaüäcüma

mexũ cuxũ. Natürũ ngëxguma chi tama nüxũ curüxoxgu i curü chixexũ, rü paxa tá cuxũ íchayadau, rü tá cuxũ chaxo na tama ngëma togü i yaxögüxũtanüwa cuxãchicaxũcèx. ⁶ Natürũ nangëxma i wüxi i cuxüxũ i chorü me ixĩxũ. Rü ngëma nixĩ na naxchi cuxaixũ i ngëma chixexũ i naxügüxũ i ngëma Nicoraíttagü. Rü choma rü ta naxchi chaxai i ngëma chixexũ i naxügüxũ'. ⁷ Rü yíxema ãchixexẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngëma Tupanaãe i Üünexũ nüxũ ixuxũ namaã i ngëma yaxögüxũtücümügü". Rü ñanagürü:

"Yíxema nüxũ rüporamaëxẽ i chixexũ rü tá tüxũ nüxũ chamüxnetaxẽe i norü o i ngëma orix i tüxũ maxëxëxũ i Tupanaãrũ orixnecüwa ngëxmaxũ", ñanagürü i Naãe i Üünexũ.

Ore ga yema yaxögüxũ ga Esmiraarü ñãnewa yexmagüxũcèx ümatüxũ

⁸ Rü yema chomaã idexaxũ rü ñanagürü ta:

"Chanaxwèxe i Esmirawa ngëxmagüxũ i yaxögüxũärü ãëxgacüçèx cunaxümatü, rü ñacurügü tá: 'Ñãã nixĩ i norü ore ya yima nüxĩra yexmacü rü guxũguma ngëxmaëchacü ga paxaãchi yucü rü wenaxarü maxüçü'. ⁹ Rü ñanagürü i nümax:

'Choma nüxũ chacuèx i guxũma i ngëma cuxüxũ. Rü nüxũ chacuèx na ñuxãcü ngúxũ quingexũ. Rü nüxũ chacuèx na cungearü dïeruáxũ i ñoma i naãnewa, natürü daxügüxũ i naãnewa cuxũ nangëxma i ngëma taguma gúxũ. Rü nüxũ chacuèx na ñuxãcü chixri cuchiga yadexagüxũ i ngëma duüxügü i nügü ixügüxũ na Yudügü yixügüxũ. Natürü i nümagü rü aixcüma Chatanáärü duüxügümare nixĩgü. ¹⁰ Rü tãxü i cumüxũ naxcèx i ngëma ngúxũ i tá quingexũ! Rü ngoxo i Chataná rü tá norü duüxügüxũ namu na poxcupataügu pexũ napoxcuexüçèx i ñuxre i pema na ngëmaäcü pexũ naxüxüçèx. Rü ñuxre i ngunexũ tá ngúxũ pingegü. Natürü woo ngëmaäcü ngúxũ pingegügu rü chanaxwèxe i choxü cuyaxoõma ñuxmatáta cuyux. Rü choma rü tá cuxna chanaxã i curü ãmare i maxũ i taguma gúxũ'. ¹¹ Rü yíxema ãchixexẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngëma Tupanaãe i Üünexũ nüxũ ixuxũ namaã i ngëma yaxögüxũtücümügü". Rü ñanagürü:

"Yíxema ñoma i naãnewa nüxũ rüporamaëxẽ i chixexũ, rü tãütáma Tupana ngoxögüxũ ípoxcuexüwa tüxũ nawogü", ñanagürü i Naãe i Üünexũ.

Ore ga yema yaxögüxũ ga Pérgamuärü ñãnewa yexmagüxũcèx ümatüxũ

¹² Rü yema chomaã idexaxũ rü ñanagürü ta:

"Chanaxwèxe i Pérgamuwa ngëxmagüxũ i yaxögüxũärü ãëxgacüçèx cunaxümatü, rü ñacurügü tá: 'Ñãã nixĩ i norü ore ya yima nüxũ nangëxmacü i ngëma tara i guxüçüwawa téxũ'. ¹³ Rü ñanagürü i nümax:

'Choma nüxũ chacuèx na yima ñãne ya Chataná poraäcü namaã ícuáxũnewa na cumaxüxũ. Natürü woo ngëxma na cuxãchiüxũ, rü tama choxü ícutèx. Rü woo yexguma chorü orearü uruũ ga mecü ga Atípaxũ yamèxgügu nagu ga guma ñãne ga nawa Chataná duüxügümaã ícuáxũne, rü tama nüxũ curüxo na choxü cuyaxoõmaxũ. ¹⁴ Natürü nangëxma i ñuxre i tacü i cuxüxũ i tama chorü me ixĩxũ. Rü ngëma nixĩ na cügüxũtawa cunangëxmagüxëxũ i ñuxre i curü duüxügü i tama nüxũ rüxoechaüxũ i ngëma ngüxëëtae ga nuxcüma Baráũ Yudügüärü ãëxgacü ga Baráxũ namaã ucuxëxũ na chixexügu Yudügüxũ nayixëëxüçèx. Rü yema Yudügü rü yema ucuxëgagu nawa naxĩ ga yema petagü ga togü ügüxũ naxcèx ga norü tupanetachicünèxägü. Rü yexgumarüũ ta yema ucuxëgagu nixĩ ga naĩ ga ngemaã namaxëxũ ga Yudügü. Rü ñuxma i ñuxre i curü duüxügü i Pérgamuwa ngëxmagüxũ rü nagu naxĩ ga yema nuxcümaüxũ ga ngüxëëtae ga chixexũ, rü tama nüxũ narüxoechaũ. ¹⁵ Rü ngëxgumarüũ ta ngema cunangëxmagüxëe i ñuxre i duüxügü i tama nüxũ rüxoechaüxũ i ngëma Nicoraíttagüärü ngüxëëtae i Baráũärü ngüxëëtaeruũ chixexũ. ¹⁶ Rü ngëmacèx chanaxwèxe i nüxũ curüxo i ngëma chixexũ.

Rü ngëxguma chi tama nüxü curüxoꝑgu, rü paxa tá ngema cuxütawa chaxü rü ngëma tara i chauèxwa ngëxmaxümaã tá ngëma duüxügüxü chadai'. ¹⁷ Rü yíxema áchixexë rü name nixí i naga taxínü i ngëma Tupanaãë i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngëma yaxögüxütücümügü". Rü ñanagürü:

"Yíxema nüxü rüporamaëxë i chixexü rü tá tüxna chanaxã i pãü i daxüçüãx. Rü tá tüxna chanaxã ya wüxi ya nuta ya chócü i wüxi i naega i ngexwacaxüxü nagu ümatüxü. Rü yíxema nayaxuxecatama tixí ya nüxü cuáxe i ngema naéga", ñanagürü i Naãë i Üünexü.

Ore ga yema yaxögüxü ga Tiatíraarü ñãnewa yexmagüxüçèx ümatüxü

¹⁸ Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

"Chanaxwèxe i Tiatírawa ngëxmagüxü i yaxögüxüärü äëxgacüçèx cunaxümatü, rü ñacurügü tá: 'Ñã nixí i norü ore ya yima Tupana Nane ya ñoma üxüemarüü iyauxetüçüçü rü nacutügü rü ñoma cobre i meãma ípixürüü ixixüne'. ¹⁹ Rü ñanagürü i nümax:

'Choma nüxü chacuèx i guxüma i ngëma mexü i cuxüxü. Rü nüxü chacuèx na ñuxäcü cumüçügüxü cungechaüxü, rü ñuxäcü meãma choxü na cuyaxöxü, rü ñuxäcü nüxü na curüngüxëxü i ngëma togü i yaxögüxü, rü ñuxäcü yaxna namaã cuxínüxü i guxchaxügü. Rü nüxü chacuèx i ñuxma na noxriarü yexera cunaxüxü i ngëma cuxü chanaxwèxexü. ²⁰ Natürü nangëxma i wüxi i cuxüxü i tama chorü me ixixü. Rü ngëma nixí na ngema cunangëxmaxëëchaxü i ngëma ngexü i Yechabé i nügü ixuxü na Tupanaärü orearü urüü na yixü, natürü norü nguxëetaemaã chorü duüxügüxü ngema womüxëxü na chixri namaxëxüçèx, rü naí i ngemaã inapëgüxüçèx, rü nangögüxüçèx i ngëma õnagü i togü norü tupanantachicünëxägüçèx dëixü na ngëmamaã nüxü yacuèxüçèx. ²¹ Rü choma rü marü ngixü íchananguxëë rü yaxna ngímaã chaxínü na nüxü naxoxüçèx i ngëma ngicüma i chixexü, natürü tama inaxwèxe na nüxü naxoxü rü ínataãxü i ngëma ngürü chixexü i naxüxü. ²² Rü ñuxma i ngëma nge rü tá ngixü chidaawexëë na ngürü ngürücarewa ngüxü yangexüçèx, rü ngëma duüxügü i ngímaã ipexü i ngëma nge rü nümagü rü tá ta ngüxü na yangëgüxüçèx ega tama nüxü naxoegu i ngëma chixexü i ngímaã naxügüxü. ²³ Rü tá chanadai i ngixäçügü i ngëma nge. Rü ngëmawa tá nüxü nacüxëgü i guxüma i yaxögüxü na aixcüma nüxü chacuáxü i ngëma naãëwa nagu naxínüxü i wüxichigü i duüxü. Rü wüxichigü i pemax rü tá pexü chanaxütanü ngëma na ñuxäcü pemaxëxüçèx rü ñuxäcü penaxüxüçèx. ²⁴⁻²⁵ Natürü pemagü i Tiatíracüãx i tama nagu íxë i ngëma ngexüärü nguxëëtae i chixexü rü taguma nawa ngüxe i ngëma ore i togü naxügü rü Chatanáärü ore i ëxügüxü ixixü, rü pemaã nüxü chixu rü ngëma pexü chanaxwèxexü nixí na meã namaã pengüxügüxü rü naga pexínüxü i ngëma chorü ore ñuxmatáta íchangu i chomax. Rü ngëxícatama nixí i pexü chanaxwèxexü. ²⁶ Rü yíxema nüxü rüporamaëgüxe i ngëma chixexü rü naxügüamaxë i ngëma tüxü chanaxwèxexü ñuxmatáta tayuemare, rü tá chaugüxütawa tüxü chaxüchica na wüxigu chomaã guxüärü äëxgacü tixügüçèx. ²⁷ Rü yema Chaunatü äëxgacüxü choxü na ixixëxürüü tá tüxna chanaxã i pora na guxü i nachüãnegümaã taporaexüçèx. Rü ngëxguma ñoma i naãnecüãx i duüxügü tama tümaga ínüegu rü ñoma wüxi i tüxü ngixü ipuxëxürüü tá namaã tixügü rü poraäcü tá tanapoxcue. ²⁸ Rü tá tüxna chanaxã ya yima woramacuri ya pëxmama nüxü idaucü'. ²⁹ Rü yíxema áchixexë rü name nixí i naga taxínü i ngëma Tupanaãë i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngëma yaxögüxütücümügü" ñanagürü.

3

Ore ga yema yaxögüxü ga Chardiarü ñanewa yexmagüxcèx ümatüxü

¹ Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

“Chanaxwèxe i Chardiwa ngëxmagüxü i yaxögüxüärü ãëxgacücèx cunaxümatü, rü ñacurügü tá: ‘Ñãã nixi i norü ore ya Tupana Nane ya Naã i Üünexü nawa ngëxmacü ya yima 7 ya woramacuri nüxü ngëxmacü’. Rü ñanagürü i nümax: ‘Choma nüxü chacuèx i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü nüxü chacuèx ta rü woo guxüwama duüxügü nüxü ixugügu na Tupanacèx namaxëxü i ngëma yaxögüxü i cuxütawa ngëxmagüxü natürü tama aixcüma nixi i ngëma, erü ngëma yaxögüxü rü tama aixcüma choxü nayaxögü rü tama aixcüma chauxcèx namaxë. ² Rü name nixi i cubaixächi rü cügü íquicuèx rü cuyangüxëe i ngëma íraxü i mexü i cuxü íyaxüxü i marü iyarüxoxchaüxü. Erü nüxü chadau rü ngëma cuxüxü rü tama Tupanapéxewa name. ³ Rü nüxna nacuèxächi ga yema ngüxëetae ga mexü ga noxri nüxü cuxinüxü rü cuyaxuxü, rü nagu ixü! Rü nüxü rüxo i ngëma chixexü i cuxüxü! Natürü ngëxguma tama nüxü curüxoxgu i curü chixexü, rü ñoma wüxi i ngítèxáxü i ngürüächi ínguxürüü tá cuxütawa chaxü. Rü täütáma nüxü cucuèx na ñuxguacü yixü. ⁴ Natürü ngëma Chardiwa cuxü nangëxma i ñuxre i duüxügü i mexü i tama ñoma i naãneärü chixexümaã nügü äüächiarü maxüãxgüxü. Rü nümagü rü tá cómuxümaã nixäxchiru rü ngëmaãcü tá chomaã inaxi, erü nümagü rü duüxügü i mexü i chauxcèx maxëxü nixigü. ⁵ Rü yixema nüxü rüporamaëgüxe i chixexü, rü tá cómuxümaã tixäxchiru. Rü täütáma nawa tüxü íchapiéga i ngëma chorü popera i nagu chayawügüxü i ngëma duüxügü i nüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü Chaunatüpéxewa rü guxüma i norü orearü ngeruügü i daxücüãxgüpéxewa tá tüxü chixu na chorü duüxügü tixigüxü’. ⁶ Rü yixema ächixexë rü name nixi i naga taxinü i ngëma Tupanaãe i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngëma yaxögüxütücumügü”.

Ore ga yema yaxögüxü ga Firadérfiarü ñanewa yexmagüxcèx ümatüxü

⁷ Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

“Chanaxwèxe i Firedérfiawa ngëxmagüxü i yaxögüxüärü ãëxgacücèx cunaxümatü rü ñacurügü tá: ‘Ñãã nixi i norü ore ya yima Üünecü ya aixcüma Cristu ixicü ya Dabírüü ãëxgacü ya tacü ixicü ya nüxü nangëxmacü i pora na yawäxnaãxüçèx rü nawäxtaãxüçèx i daxügüxü i naãne. Rü ngëxguma texécèx yawäxnaãgu, rü taxucürüwama texé tümachèxwa tanawäxta. Rü ngëxguma texéchèxwa nawäxtaãgu, rü taxucürüwa texé tümacèx tayawäxna’. ⁸ Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxü chacuèx i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü dücax, cuxü chanatauxchaxëe na togümaã nüxü quixüxcèx i chorü ore, rü taxucürüwa texé cuxna tanachuxu na cunaxüxcèx i ngëma puracü. Rü choma nüxü chacuèx na tama aixcüma cuporaxüchixü, erü noxretama nixi i ngëma yaxögüxü i cuxütawa ngëxmagüxü. Natürü cuma rü naga cuxinü i chorü ore, rü tama icuyacux na chorü duüxü quiixü. ⁹ Rü ngëmacèx i ngëma duüxügü i Chatanáarü ixigüxü i nügü ixugüxü na chorü duüxügü yixigüxü natürü tama aixcüma choxrü ixigüxü, rü tá chanamu na cupéxegu nacaxápüxügüxcèx na nüxü nacuèxgüxcèx na aixcüma cuxü changechaüxü. ¹⁰ Cuma rü meãma cuyangüxëe i ngëma cuxü chamuxü na aixcüma cuyaxöomaxü naëtüwa i ngëma guxchaxügü i cuxü ngupetüxü. Rü ngëmacèx tá cuxü íchapoxü na tama cuxna nangüxcèx i ngëma guxchaxü i taxü i ñoma i naãnewa tá ínguxü na guxüma i ñoma i naãnecüãx i duüxügüxü naxüxcèx. ¹¹ Rü paxa tá ngëma cuxütawa chaxü. Rü chanaxwèxe i ñuxma meã cumaxüxürüü meã cumaxecha, na taxüema cuxna napüxcèx i ngëma curü ämare. ¹² Rü yixema nüxü rüporamaëgüxe i guxüma i chixexü, rü Chaunatü ya Tupanaxütawa tá

tüxü changëxmagüxë na tagutáma ngëma ítachoxüxcèx. Rü tümagu tá chanaxümatü i naega ya Chaunatü ya Tupana. Rü ngëxgumarüü tá ta tümagu chanaxümatü i naega ya Tupanaärü ñane ya Yerucharéü ya ngëxwacaxüne ya Tupanaxütawa i daxüguxü i nañewa íruxixüne. Rü ngëxgumarüü tá ta tümagu chanaxümatü i chauéga i ngëxwacaxüü'. ¹³ Rü yíxema áchixexë rü name nixí i naga taxínü i ngëma Tupanaã i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngëma yaxögüxütücumügü”.

Ore ga yema yaxögüxü ga Laodichéawa yexmagüxcèx ümatixü

¹⁴ Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

“Chanaxwèxe i Laodichéawa ngëxmagüxü i yaxögüxüärü äëxgacücèx cunaxümatü rü ñacurügü tá: ‘Ñañ nixí i norü ore ya yima aixcüma ixícü ya aixcüma yanguxëcücü i ngëma nüxü yaxuxü rü ore i aixcüma ixixüxcicatama ixücü. Rü nüma nixí ga inaxügüäxü ga guxüma ga yema Tupana üxü’. ¹⁵ Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxü chacuèx i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü nüxü chacuèx na tama wüxi i duüxü i chauxchi aixü quiixü, natürü tama wüxi i duüxü i aixcüma choxü ngechaüxü quixí. Rü chierü noxtacüma wüxi i duüxü i chauxchi aixü quixígu rü éxna noxtacüma wüxi i duüxü i aixcüma choxü ngechaüxü quixígu. ¹⁶ Natürü ñuxma na írarüwatama choxü cungechaüxü, rü ngëmacèx tá cuxü íchatèx. Erü tama noxtacüma wüxi i duüxü i chauxchi aixü quixí rü tama noxtacüma wüxi i duüxü i aixcüma choxü ngechaüxü quixí. ¹⁷ Rü cuma cugü quixuxgu rü cumuärü dïeruäx, rü cumuärü ngëmaxüäx, rü meãma cuxü naxüpetü, rü taxuüma cuxü nataxu. Natürü i cuma rü tama nüxna cucuèxächi na chopéxewa rü wüxi i taxuwama mexü quiixü, rü wüxi i ngechaüxüchi quiixü, rü wüxi i taxuüma cuxü ngëxmaxë quiixü, rü ñoma wüxi i ngëxetüxürüü quiixü, rü ñoma wüxi i ngëxchiruxürüü quiixü. ¹⁸ Rü ñuxma rü cuxü chaxucuxë na chauxütawa naxcèx cutaxexücèx i uiru i marü üxüwa iguxü i nüxícatama ixixü. Rü ngëmaäcü tá aixcüma cuxü nangëxma i curü ngëmaxü. Rü ngëxgumarüü ta cuxü chaxucuxë na chauxütawa naxcèx cutaxexücèx i cuxchiru i cómüxü na ngëmagu quicúxücèx na taxúema cuxü dauxcèx na cungechiruxü. Rü ngëxgumarüü ta cuxü chaxucuxë na chauxütawa naxcèx cutaxexücèx i curü mëixëtüxü na curümëxëtüxücèx na wena quidauchixücèx. ¹⁹ Choma rü tüxü chaxucuxë rü tüxü ichayarüwéxächixëë ya guxãma ya yíxema tüxü changechaüxë. Rü ngëmacèx name nixí i nüxü curüxo i cucüma i chixexü, rü aixcüma choxü cungechaü rü cunaxü i ngëma cuxü chanaxwèxexü. ²⁰ Rü dücax, choma rü ñaxwa tümacèx chacagüecha. Rü ngëxguma chi texé choxü ñnügü rü chauxcèx tayawäxnagu, rü tá tümaxütägu chaxücu. Rü tümamaã tá chachibü rü tüma i chomaã. ²¹ Rü yíxema nüxü rüporamaëgüxe i chixexü, rü tá chaugüxütawa tüxü charütogüxëë na chomaã äëxgacü tixigüxcèx, yexgumarüü ga choma rü nüxü na charüporamaëxü ga chixexü, rü ñuxüchi Chaunatüxütawa na chayarütöxürüü na namaã äëxgacü chiixücèx’. ²² Rü yíxema áchixexë rü name nixí i naga taxínü i ngëma Tupanaã i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngëma yaxögüxütücumügü”, ñanagürü ga yema chomaã idexaxü.

4

Tupanaxü nataxëëgü i daxüguxü i nañewa

¹ Rü yemawena ga choma ga Cuáü rü nüxü chadau ga wüxi ga ñax ga iwäxnaxü ga daxüguxü ga nañewa. Rü yema naga ga nacornetagaraüxü ga noxri nüxü chaxínüxü ga chomaã idexaxü, rü ñanagürü choxü:

“¡Nuxä naxínagü! Rü tá cuxü nüxü chadauxëë i ngëma yixcüra tá ngupetüxü”, ñanagürü. ² Rü yexgumatama ga choma rü Tupanaã i Üünexü rü chauãemaã inacuèx, rü daxüwa nanaga. Rü yéma daxüguxü ga nañewa nüxü chadau ga wüxi ga tochicaxü

ga mexêchixũ ga yéma Tupana nawa rüttoxũ. ³ Rũ guma yema tochicaxũwa rütocũ, rũ ñoma nuta ya mexêchicũ ya yasperũũ nixĩ na namexũ rũ ñoma nuta ya cornalĩnarũũ nixĩ na namexũ. Rũ yema tochicaxũetũwa nayexma ga wũxi ga chirapa ga ñoma nuta ga esmerádarũũ mexêchicũ. ⁴ Rũ yema tochicaxũciwawa nayexmagũ ga 24 ga togũ ga tochicaxũgũ ga nũxũ ínumaẽguãchixũ. Rũ yema tochicaxũgũwa narütogũ ga 24 ga aẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ ixĩgũxũ. Rũ cómuxũmaã nixãxchiru rũ uirunaxcèx nixĩ ga norũ ngèxcuerũgũ. ⁵ Rũ yema nachica ga Tupana írüttoxũwa ínaxũxũ ga bèixbéxanexũ rũ duruanexũ rũ nagagũ. Rũ yema tochicaxũpéxewa nayexma ga 7 ga omũgũ ga yéma naĩgũxũ. Rũ yema omũgũ nixĩ ga Tupanaãe i Üünexũ ga yema 7 ga yaxõgũxũtũcumũmaã icuáxũ. ⁶ Rũ yema Tupanaãrũ tochicaxũpéxewa rũ ñoma dexáetũwarũũ ixĩxũmaã nachaxu rũ nichipetũ woruarũũ. Rũ yema tochicaxũxũ ínachomaẽguãchi ga agũmũcũ ga daxũcũãx ga maxẽxũ ga guxũwama axẽtũxũ naweama rũ napéxewa. ⁷ Rũ wũxi ga yema daxũcũãx ga maxẽxũ rũ nanaxairaxũ. Rũ yema to rũ nanawocaraxũ. Rũ yema norũ tomaẽxpũx rũ nanaduũxũchiweraxũ. Rũ yema norũ agũmũcũ rũ nanaxĩyũ i gonagũxũraxũ. ⁸ Rũ yema agũmũcũ ga daxũcũãx ga maxẽxũ, rũ wũxichigũ nũxũ nayexma ga 6 ga naxpéxatũgũ. Rũ guxũwama ga naxpéxatũetũwa rũ naxpéxatũtũũwa rũ namuxetũ. Rũ ngunecũ rũ chũtacũ rũ ñanagũrũgũecha:

“Naxũũne, naxũũne, naxũũne nixĩ ya tórũ Cori ya Tupana ya guxũetũwa ngẽxmacũ rũ woetama ngẽxmaẽchacũ”, ñanagũrũgũecha. ⁹⁻¹⁰ Rũ yema daxũcũãx ga maxẽxũ, rũ yexguma nũxũ yacuèxũũgũũxgu ga guma tochicaxũwa rütocũ, rũ moxẽ nũxna naxãgũgu, rũ yema 24 ga aẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ rũ yima woetama ngẽxmaẽchacũpéxegu nacaxápũxũgũ, rũ nũxũ nicuèxũũgũ, rũ napéxegu nananu ga norũ ngèxcuerũgũ. ¹¹ Rũ ñanagũrũgũ:

“Pa Torũ Cori, Pa Torũ Tupanax, cuxũ nixĩ i namexũ na tucuèxũũgũxũ rũ cuxũ tataxẽegũxũ, erũ guxũetũwa cungẽxma. Yerũ cuma cunaxũ ga guxũma rũ curũ ngúchaũgagu nixĩ i nangóxũ i ñuxmax”, ñanagũrũgũ.

5

Popera ga idixixũchiga rũ Tupana Nane ga ñoma wũxi ga carnerurũũ imácũchiga

¹ Rũ ñuxũchi nũxũ chadau ga guma tochicaxũwa rütocũ, rũ norũ tũgũneméxẽwa nanange ga wũxi ga popera ga idixixũ. Rũ dũxetũwa rũ aixepewa rũ naxãmatũ ga yema popera. Rũ 7 wa niñaxtachipéxe. ² Rũ nũxũ chadau ga wũxi ga norũ orearũ ngerũũ ga daxũcũãx ga poraxũchixũ ga tagaãcũ íçaxũ rũ ñaxũ:

“¿Texé tixĩ ya yíxema mexe na tayagautanũxũ i norũ ñaxtachipéxexũ rũ ítayadixgũxũ i ñaã popera?” ñaxũ. ³ Natürũ woo ga daxũgũxũ ga naãnewa rũ bai ga ñoma ga naãnewa rũ bai ga yuexũtanũwa, rũ tataxuma ga texé ga mexe na ítayadixgũxũ rũ nũxũ tadaumatũxũ na ñuxũ ñaxũ ga yema popera. ⁴ Rũ choma rũ poraãcũ chaxaxu yerũ tataxuma ga texé ga mexe na ítayadixgũxũ rũ nũxũ tadaumatũxũ na ñuxũ ñaxũ ga yema popera. ⁵ Natürũ wũxi ga yema 24 ga aẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ, rũ ñanagũrũ choxũ:

“¡Tãxũ i cuxaxuxũ! Erũ yima Cristu ya Yudátaa ya airũxũ poracũ ya aẽxgacũ ya Dabítaa ixĩcũ, rũ marũ nũxũ narũyexera i guxũma i chixexũ. Rũ ngẽmacèx nũma nixĩ i namexũ na yagautanũãxũcèx i ngẽma 7 i norũ ñaxtachipéxexũ i ngẽma popera rũ na íyawẽgũãxũcèx”. ⁶ Rũ ñuxũchi nũxũ chadau ga Tupana Nane ga ñoma wũxi ga carneruxacũ ga mèxwa írũdaxũrũũ yexma chicũ naxũtagu ga guma tochicaxũwa rütocũ rũ natanũgu ga yema agũmũcũ ga daxũcũãx ga maxẽxũ rũ yema 24 ga aẽxgacũgũ. Rũ nũxũ nayexma ga 7 ga nachatacuxre ga norũ poraarũ cuèxruũ rũ 7 ga naxetũ. Rũ guma 7 ga naxetũ rũ ngẽma nixĩ i Tupanaãe i Üünexũ i guxũma i ñoma i naãnewa

namuxũärü cuèxruũ ixĩxũ. ⁷ Rü guma pecaduarü ütanücèx yucü rü guma tochicaxũwa rütocücèx nixũ, rü nanayaxu ga yema popera ga norü tügüneméxèwa yexmaxũ. ⁸ Rü yexguma nayauxãgu ga yema popera, rü yema ägümücü ga daxücũãx ga maxèxũ rü yema 24 ga äëxgacügü rü inacaxgüápüxü napéxegu ga guma pecaduarü ütanücèx yucü. Rü wüxichigü ga yema äëxgacügü rü nüxũ nayexma ga wüxi ga norü paxetarũ ga arpa. Rü yexgumarũ ta nüxũ nayexma ga copa ga uirunaxcèx ga pumaratéxemaã napagũxũ. Rü yema pumaratéxe rü nayixichi ga yexguma yaxaxgu. Rü yema pumaragü, rü ngëma nixĩ i Tupanaärü duũxügüarü yumüxëgüarü cuèxruügü. ⁹ Rü nagu nawiyaegü ga wüxi ga wiyae ga yexwacaxũxũ ga ñaxũ:

“Cuma nixĩ i cumexũ na cunayaxuxũ i ngëma popera rü cuyagautanüxũ i ngëma norü ñaxtachipéxexũ. Yerü cuma rü marü quimèxchiréx, rü cugümaã Tupanaãxũ naxcèx cutaxe i nagúxũraũxũ i duũxügü i nagúxũraũxũ i nachiũãnecũãx i nagúxũraũxũ i nagawa idexagũxũ. ¹⁰ Rü ngëmagũxũ cuxüchica i ngextá äëxgacü íquiũxũwa, rü Tupanaärü ngüxëëruũgũxũ cuyaxígüxëë na cumaã wüxigu guxũ i naãnemaã inacüèxgüxücèx”,

ñanagürügü. ¹¹ Rü yemawena ichadawenü, rü nüxũ chaxĩnũ ga naga ga muxüchixũma ga Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxücũãx. Rü norü ngãxũwa nayexma ga yema tochicaxũ rü yema ägümücü ga daxücũãx ga maxèxũ rü yema 24 ga äëxgacügü. Rü namuxüchima ga yema Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxücũãx ga yema yexmagũxũ. ¹² Rü tagaãcü ñanagürügü:

“Daa nixĩ ya yima ñoma wüxi i carneruacürüũ imácü ga pecaduarü ütanücèx yucü. Rü nüma nixĩ i namexũ na guxũärü äëxgacü yĩxũ, rü guxũärü yora yĩxũ, rü guxũ i cuèx nüxũ ngëxmaxũ, rü guxũärü yexera naporaxũ. Rü nüma nixĩ i namexũ na guxãma nüxũ ngechaũgũxũ rü nataxëëgũxũ rü nüxũ icuèxüũgũxũ”, ñanagürügü. ¹³ Rü nüxũ chaxĩnũ ta ga naga ga guxũma ga yema Tupana üxũ i daxügüxũ i naãnewa rü ñoma i naãnewa rü naãnetüũwa rü taxtũ i taxũwa ngëxmagũxũ ga ñagũxũ:

“Name nixĩ na guxũgutáma guxãma nüxũ icuèxüũgũxũ rü nüxũ ngechaũgũxũ rü nataxëëgũxũ ya yima pecaduarü ütanücèx yucü rü yima ngëma tochicaxũwa rütocü, erü nümagü nixĩ i guxüguma äëxgacügü yixígüxũ”, ñanagürügü. ¹⁴ Rü yema ägümücü ga daxücũãx ga maxèxũ rü ñanagürügü:

“Ngëmaãcü yĩ”, ñanagürügü. Rü yema 24 ga äëxgacügü rü inacaxgüápüxü rü nüxũ nicuèxüũgü.

6

Yema 7 ga ñaxtachipéxe- ruũchiga

¹ Rü ñuxüchi nüxũ chadau ga yexguma guma pecaduarü ütanücèx yucü yagauyegu ga yema nüxĩraũxũ ga norü ñaxtachipéxexũ ga yema popera. Rü nüxũ chaxĩnũ ga wüxi ga yema daxücũãx ga maxũxũ ga tagaãcü ñoma duruanexürüũ ñaxũ choxũ:

“¡Nuã naxũ!” ñaxũ. ² Rü ichadawenü rü nüxũ chadau ga wüxi ga cowaru ga cómüxũ. Rü yema naëtüwa rütöxũ rü nüxũ nayexma ga wüxi ga norü würa. Rü wüxi ga ngèxcuerü nüxna naxã. Rü poraãëãcüma norü cowarumaã inaxũãchi na duũxügüxũ nayexeraxücèx. ³ Rü yexguma guma pecaduarü ütanücèx yucü yagauyegu ga yema norü taxre ga yema poperaarü ñaxtachipéxexũ, rü nüxũ chaxĩnũ ga yema norü taxre ga yema daxücũãx ga maxũxũ ga ñaxũ choxũ:

“¡Nuã naxũ!” ñaxũ. ⁴ Rü yema naxũ ga wüxi ga cowaru ga dauxũ. Rü yema naëtüwa rütöxũ rü wüxi ga tara ga taxũ nüxna naxã. Rü yexgumarüũ ta pora nayaxu na iyanaxoxëëãxücèx na nügü nangechaũgüxũ ga duũxügü. Rü yemaãcü nanaxü na nügü

nadèixücèx ga duïxügü. ⁵ Rü yexguma guma pecaduarü ütanücèx yücü yagauyegu ga yema norü tomaëxpüx ga yema poperaarü ñaxtachipéxexü, rü nüxü chaxĩnü ga yema norü tomaëxpüx ga yema daxücüãx ga maxüxü ga ñaxü choxü:

“¡Nuã naxü!” ñaxü. Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga waxüxü. Rü yema naetüwa rütoxü rü naxméxwa nüxü nayexma ga wüxi ga tacüarü yaruü ga balanza. ⁶ Rü nüxü chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema daxücüãx ga maxëxüãrü ngãütanüwa inaxüxü ga ñaxü:

“Wüxi i ngunexüãrü puracütanü rü naxãtanü i wüxi i kilo i trigo. Rü wüxi i ngunexüãrü puracütanü naxãtanü i tomaëxpüx i kilo i chebada. ¡Natürü tãxü i cuyanataxëxü i ngëma chixü rü yima binu!” ñanagürü. ⁷ Rü yexguma guma pecaduarü ütanücèx yücü yagauyegu ga yema norü ägümücü ga yema poperaarü ñaxtachipéxexü, rü nüxü chaxĩnü ga yema norü ägümücü ga yema daxücüãx ga maxëxü ga ñaxü choxü:

“¡Nuã naxü!” ñaxü. ⁸ Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga dexexü. Rü yema naetüwa rütoxü rü Yu nixĩ ga naega. Rü yema naweama ne üxü, rü Yuexüchica nixĩ ga naega. Rü yema taxre nanayauxgü ga pora na ñoma ga naãnewa rü wüxi ga yema norü ägümücütücümü ga duïxügümaã inacuëxgüxücèx na daimaã rü taiyamaã rü daaweanemaã rü ngoxo idüraexümaã nayuexëãxücèx. ⁹ Rü yexguma guma pecaduarü ütanücèx yücü yagauyegu ga yema norü wüximéëxpüx ga yema poperaarü ñaxtachipéxexü, rü nüxü chadau ga wüxi ga nachica ga ngextá Tupanacèx naxünagü nawa yagugüxü na nüxna naxägüãxücèx. Rü yema nachicatüüwa nüxü chadau ga naãëgü ga yema duïxügü ga Tupanaãrü orexü na yaxugüxücèx nadèixü. ¹⁰ Rü yema naãëgü rü tagaãcü ñanagürügü:

“Pa Torü Cori ya Guxüetüwa Ngëxmacü rü Üü necü rü Ixaixcümäcux, ¡ñuxgura tá ta i nüxna cucaxü rü cunapoxcuxü i ngëma duïxügü i chixexü ga toxü dèixü?” ñanagürügü. ¹¹ Rü ñuxüchi ga Tupana rü wüxichigü ga yema duïxügüna nanaxã ga naxchiru ga máxü rü cómüxü. Rü yema duïxügüãëgüxü ñanagürü:

“¡Paxaãchi iperüngüë ñuxmatáta yangu i peeneëgü i Cristuaxü puracüexü i pexrüü tá dèixü!” ñanagürü. ¹² Rü yexguma guma pecaduarü ütanücèx yücü yagauyegu ga yema norü 6 ga yema poperaarü ñaxtachipéxexü, rü nüxü chadau ga poraãcü na naxãxãchianexü. Rü üëxcü rü wüxi ga naxchiru ga waxcharaxürüü nixĩ. Rü tauemacü rü guxüwama nagürüü naduema. ¹³ Rü woramacurigü rü ëtagü rü daxüwa narüyi rü ñoma ga naãnegu nayi. Rü ñoma orix i doxüxüma buanecü ya tacü rüyixëëxürüü nixĩ. ¹⁴ Rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü rü inayarütaxu. Rü ñoma wüxi i popera i dixcumüãchixü rü iiyarütaxuxürüü nixĩ. Rü guxüma ga mëxpünegü rü capaxügü rü nixígachi ga nachicawa. ¹⁵ Rü ñoma ga naãnewa yexmagüxü ga nachiüãnegüarü äëxgacügü, rü mëxpünemagu rü mëxpüneärü nutatanügu nicuxgü. Rü wüxigu yexma namaã nicuxgü ga yema togü ga äëxgacügü ga taxügü ga ñoma ga naãnemaã icuëxgüxü, rü churaragüarü äëxgacügü ga taxügü, rü yema duïxügü ga muärü diëruãxgüxü, rü yema duïxügü ga ñoma ga naãnewa poraexü, rü guxüma ga duïxügü ga coriãxgüxü, rü guxüma ga duïxügü ga ngearü coriãxgüxü. ¹⁶ Rü guxüma ga nümagü, rü guma mëxpünexü rü guma nutagüxü ñanagürügü:

“¡Toétügu peyi na toxü ipicuxgüxücèx naxchaxwa ya yima ngëma tochicaxüwa rütocü, rü naxchaxwa ya yima pecaduarü ütanücèx yücü erü tama tanaxwëxe na toxü napoxcuxü! ¹⁷ Erü marü ínangu i ngëma ngunexü i äücümäxü i nagu napoxcuxü i ngëma duïxügü i tama Tupanaãrü ixígüxü. ¡Rü texé tá namaã tapora i ngëma?” ñanagürügü.

7

Yema Yudúgü ga nacatüwa cuèxruüãxgüxüchiga

¹ Rü yemawena rü nüxü chadau ga ägümücü ga Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxüçüãx ga ñoma ga naäneärü ägümücüpéxegu chigüxü. Rü ínanapoxügü ga gucüma ga buanecügü na tama waixümüãneetügu naxüxüçèx, rü tama taxü i taxtüétügu naxüxüçèx, rü bai i ñacü rü naíétügu naxüxüçèx. ² Rü yexgumarüü ta nüxü chadau ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüãx ga üèxcü íyarügoxüwaama ne üxü. Rü nüxü nayexma ga Tupana ya Maxücüarü ñacüarü üégarüü. Rü nüma rü tagaäcü nüxna nacagü ga yema togü ga ägümücü ga Tupanaärü orearü ngeruügü ga nayauxgüxü ga pora na nachixexëégüãxüçèx ga guxüma ga waixümü rü guxüma ga taxü ga taxtü. ³ Rü ñanagürü nüxü:

“¡Täxü i yatacüma penachixexëèxü i waixümü rü taxtü i taxü rü naígü, ñuxmatáta nacatüwa tayaxüarü cuèxruüãxgü i ngëma Tupanaärü duüxügü ixígüxü!” ñanagürü.

⁴ Rü nüxü chaxínü ga ñuxre na yíxü ga yema cuèxruüãxgüxü. Rü guxüma ga Yudúgütanüwa rü 144,000 nixí. ⁵⁻⁸ Rü yema cuèxruüãxgüxü ga Yudúgü, rü ñaã nixí:

Yudátaagü - 12,000

Rubéütaagü - 12,000

Gadutaagü - 12,000

Achetaagü - 12,000

Netarítaagü - 12,000

Manachétaagü - 12,000

Chimeütaagü - 12,000

Lebítaagü - 12,000

Ichacátaagü - 12,000

Chaburáütaagü - 12,000

Yúchetaagü - 12,000

Beyamátaagü - 12,000

⁹ Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chadau ga muxüchixüma ga nagúxüraüxü ga duüxügü ga nagúxüraüxü ga nagawa idexagüxü ga guxüma ga nachüãñewa ne íxü. Rü yema tochicaxüpéxegu rü guma pecaduarü útanüçèx yucüpéxegu nachigü. Rü yema na namuxüchixü rü taxücürüwa texé tayaxugü na ñuxre yíxü. Rü naxchiru ga icómüxü rü imáxümaã nixäxchiru. Rü naxméxwa nanangegü ga wairaátügü. ¹⁰ Rü guxüma ga nümagü rü tagaäcü ñanagürügü:

“Yima tórü Tupana ya tochicaxüwa rütocü rü yima pecaduarü útanüçèx yucü nixí ya tüxü maxëxëégücü”, ñanagürügü. ¹¹ Rü guxüma ga Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxüçüãx rü nüxü ínachimaëguãchi ga yema tochicaxü rü yema 24 ga äëxgacügü rü yema ägümücü ga daxüçüãx ga maxëxü. Rü yema tochicaxüpéxegu nanangücuchitanü ga yema orearü ngeruügü, rü Tupanaxü nicuèxüügü. ¹² Rü ñanagürügü:

“Rü ngëmaäcü yí. Rü nüma nixí i namexü na guxüguma guxäma nüxü icuèxüügüxü, rü nataxëégüxü, rü moxë nüxna ixägüxü, rü nüxü ingechaügüxü, erü guxü i cuèx nüxü nangëxma, rü guxüetüwa nangëxma, rü guxüärü yexera napora. Rü ngëmaäcü yí”, ñanagürügü. ¹³ Rü ñuxüchi wüxi ga yema 24 ga äëxgacügü rü choxna naca, rü ñanagürü:

“¿Texégü tixígü ya yíxema cómüchirugüxe, rü ngextá ne taxí?” ñanagürü. ¹⁴ Rü choma chanangäxü, rü ñacharügü:

“Pa Corix, cuma nixí i nüxü cucuáxü na texégü tixígüxü”, ñacharügü. Rü yexguma ga nüma rü ñanagürü:

“Yíxemagü tixígü ga nawa ngupetütanüxë ga yema ngúxü ga taxü rü marü tügü iyauxgüchiruxe nagüwa ga guma pecaduarü útanüçèx yucü. Rü ngëmacèx nixí i

ticómüchiruxü. ¹⁵ Rü ngēmacèx nixī i Tupanaärü tochicaxüpéxewa tangēxmagüechaxü rü ngunecü rü chütacü rü Tupana íngēxmaxüwa nüxü tapuracüexü. Rü nümatama ya Tupana ya tochicaxüwa rütocü rü tüxna nadau. ¹⁶ Rü marü tagutáma wenaxärü taiya tüxü nangux, rü tagutáma tiṭawae. Rü marü tagutáma üèxcü tüxü nigu, rü tagutáma üèxcüarü naianexü tüxü nangux. ¹⁷ Erü yima pecaduarü ütanücèx yucü i ngēma tochicaxüxütawa ngēxmacü, rü tá aixcuma meã tüxna nadau ñoma carnerugüna idauxürüü. Rü nawa tá tüxü nagagü i ngēma dexáarü chuxchuxügü i maxēerüü. Rü Tupana tá tüxü ínanapi i guxüma i tümagüüxētü”, ñanagürü.

8

Yema norü 7 ga ñaxtachipéxerüchiga rü yema buetare ga uirunaxcèxchiga

¹ Rü yexguma guma pecaduarü ütanücèx yucü yagayegu ga yema norü 7 ga yema poperaarü ñaxtachipéxexü, rü ngäxü ga ora nachipetüanemare ga daxüguxü ga nañewa. ² Rü ñuxüchi nüxü chadau ga yema 7 ga Tupanaärü orearü ngerüügü ga daxücüãx ga yexma Tupanapéxegu chigüxü. Rü wüxichigü nanayaxu ga norü corneta ga nüxna naxäxüne. ³ Rü yemawena ínangu ga wüxi ga to ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxücüãx. Rü yema nanange ga wüxi ga norü buetare ga uirunaxcèx ga pumaraarü gutéxerüü. Rü yema uirunaxcèx ga pumaraarü gutéxerüütaxmüpéxegu nachi. Rü nanayauxtéxe ga taxü ga pumara ga nüxna naxäxü na yema tochicaxüpéxewa yexmaxü ga pumaraarü gutéxerüütaxmüwa yaguãxücèx, na yemaäcü Tupanana naxäãxücèx ga yema pumaratéxe na yema pumaraema rü wüxigu Tupanaärü duüxügüarü yumüxēmaã Tupanaxütawa nanguxücèx. ⁴ Rü yema pumaratéxe ga yema orearü ngerüüáxü yexmaxü rü daxü naxüema wüxigu namaã ga Tupanaärü duüxügüarü yumüxégü ñuxmata Tupanaxütawa nangu. ⁵ Rü ñuxüchi ga yema orearü ngerüü rü nanayaxu ga yema buetare ga pumaraarü gutéxerüü. Rü yema pumaraarü gutéxerüütaxmüwa nanayaxu ga ãwe ga naïcü, rü gumamaã nanaxüäcu ga guma buetare. Rü ñuxüchi ñoma ga naãneetügu nanaña. Rü yexgumatama poraäcü naduruächiane, rü poraäcü nicuxcuane rü nibèixbéxane rü naxiãxächiane.

Tupanaärü orearü ngerüügü ga daxücüãxärü cornetachiga

⁶ Rü yexguma ga yema 7 ga Tupanaärü orearü ngerüügü ga daxücüãx ga icornetaáxü, rü nügü ínamexēgü na nagu yacuegüxücèx. ⁷ Rü wüxi ga yema Tupanaärü orearü ngerüü rü nüxira nayacue ga norü corneta. Rü yexgumatama ñoma ga naãneetügu narüyi ga gáuxü rü üxüema ga nagümaã ãeüxü. Rü wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga ñoma ga naãne rü nixa. Rü yexgumarüü ta wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga naïxnecü rü nixa. Rü guxüma ga natüane rü nixae. ⁸ Rü yema norü taxre ga Tupanaärü orearü ngerüü rü nayacue ga norü corneta. Rü ñuxüchi wüxi ga tacü ga taxüchixü ga namèxpüneraüxü ga iyauxraxü, rü yexma taxtü ga taxügu nanaña. Rü wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga taxtü rü nagüxü nananguxuchi. ⁹ Rü wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üyetücumü ga yema taxtüwa maxëxü, rü nayue. Rü yexgumarüü ta wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üyetücumü ga wapurugü, rü inayi. ¹⁰ Rü yema norü tomaëxpüx ga Tupanaärü orearü ngerüü, rü nayacue ga norü corneta. Rü ñuxüchi wüxi ga taxüchicü ga woramacuri ga taemaxüchicü rü daxüwa narüngu. Rü wüxi ga omü ga ixaxürüü nixī. Rü nagu nangu ga wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga natügü rü natüxacügü. ¹¹ Rü guma woramacuri rü Üxüxü nixī ga naega. Rü wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga guxüma ga dexá rü naxüxchiü. Rü muxüma ga duüxügü rü yema dexáwa nayue yerü naxüxchiü. ¹² Rü yema norü ägümücü ga Tupanaärü orearü ngerüü

rü nayacue ga norü corneta. Rü wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga üèxcü rü nixo. Rü yexgumarüü ta wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga tauemacü rü woramacurigü rü èxtagü rü nixo. Rü yemaäcü wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üye ga guxüma ga yema rü naxëâne. Rü ga ngunecü rü ägümücü ga ora naxëâne. Rü ga chütacü rü ägümücü ga ora nataxuma ga tauemacü rü bai ga woramacurigü rü bai ga èxtagü. ¹³ Rü yemawena ichadawenü rü nüxü chaxĩnü ga wüxi ga iyü ga daxügu íxexeüxü ga tagaäcü ñaxü:

“Nangechaütümüügü i ngëma duüxügü i yea pecaduáxü i nañewa maxëxü i ngëxguma yacuegüägu tá ya norü cornetagü i ngëma togü i tomaëxpüx i Tupanaärü orearü ngeruügü”, ñaxü.

9

¹ Rü yema norü wüximéëxpüx ga Tupanaärü orearü ngeruü, rü nayacue ga norü corneta. Rü nüxü chadau ga wüxi ga woramacuri ga daxüwa rüngucü ga ñoma ga nañegu ngucü. Rü guma woramacuri nanayaxu ga yema äxmaxü ga taguma iyacuáxüärü chawí. ² Rü nayawäxna ga yema äxmaxü ga taguma iyacuáxü. Rü yéma inayagoema ga caxixü ñoma wüxi i taxü i uxearü caxixürüü. Rü yema caxixü rü nanaxëëmaxëë ga üèxcü. ³ Rü yema caxixüwa ínachoxü ga munügü ga nañeetügu yixü. Rü yema munügü rü nanayauxgü ga pora ga nüxna naxäxü na ñoma tuxchinawerüü duüxügüxü nachixücèx. ⁴ Rü yema munümaã nüxü nixu na tama natüanexü nachixexëëxücèx rü bai i tacü rü nanetügü rü bai i tacü rü naïgü. Natürü nanamu na nachixexëëgüäxücèx ga yema duüxügü ga tama Tupanaärü cuèxruü nacadüwa yexmaxü. ⁵ Natürü tama nanamu na yema duüxügüxü nadëixücèx. Natürü nanamu na ngúxü nüxü yangexëëmaregüxücèx ga wüximéëxpüx ga tauemacü. Rü yema ngúxü ga nüxü yangexëëgüxü, rü ñoma tuxchinawe duüxügüxü chixürüü nixí. ⁶ Rü ngëma ngunexügügu rü duüxügü tá naxcèx nadaugü na nayuexü, natürü tãütáma nayue. Rü woo nanaxwëxegüxüchi na nayuexü, natürü taxucürüwatáma nayue. ⁷ Rü yema munügü rü ñoma cowaru i guerawa íxürüü nixígü. Rü naëruwa nüxü nayexma ga tacü ga ñoma ngèxcuerüü ga uirunaxcèxrüü ixígüxü. Rü nachiwe rü nanaduüxüchiweraxügü. ⁸ Rü nayaegü rü ñoma ngeäxyaerüü nixígü. Rü napütägü rü ñoma aipütägürüü nixígü. ⁹ Rü naxünewa nayexma ga norü poxüruü ga fierunaxcèx. Rü naxpëxatügüga rü ñoma muxüchine ya caru ya guerawa cowaru tügünegarüü ixíxü. ¹⁰ Rü nareexügü rü ñoma tuxchinawerüü naxänegu. Rü yema naneguwa rü naxäguchata na wüximéëxpüx ya tauemacü duüxügüxü ngúxü yangexëëgüxücèx. ¹¹ Rü yema munügiarü äëxgacü, rü yema äxmaxü ga taguma iyacuáxüärü dauruü nixí. Rü Yudfugügawa ga yema munügiarü äëxgacü, rü Abadóü nixí. Rü Griégugügawa rü Apolióü nixí. Rü ngëma rü: “Chixexëëruü”, ñaxüchiga nixí. ¹² Rü yexma nayacuèx ga yema nüxíraüxü ga chixexü ga taxü, natürü ínayaxüama ga to ga taxre. ¹³ Rü yema norü 6 ga Tupanaärü orearü ngeruü rü nayacue ga norü corneta. Rü nüxü chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema Tupanapéxewa yexmaxü ga uirunaxcèx ga pumaraarü gutëxeruütaxmüwa inaxüxü. ¹⁴ Rü yema naga rü nanamu ga yema orearü ngeruü ga cornetaáxü, rü ñanagürü nüxü:

“¡Yawëgüxü i ngëma ägümücü i orearü ngeruügü i Chatanáärü ixígüxü i taxtü i Eufatégu ngäxügüxü!” ñanagürü. ¹⁵ Rü yemaäcü niwëgüxü ga yema ägümücü ga orearü ngeruügü na nadaiäxücèx ga wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üyetücumü ga duüxügü. Yerü ga yema orearü ngeruügü rü woetama yemacèx ínamemaregü na yema ora rü yema ngunexü rü guma tauemacü rü guma taunecü nadaiäxücèx ga yema duüxügü. ¹⁶ Rü nüxü chaxĩnü na ñuxre na yíxü ga yema orearü ngeruügiarü churaragü ga cowaruétügu íxü. Rü 200 miyónegü nixígü. ¹⁷ Rü yemaäcü nixí ga nüxü chadauxü ga yema cowarugü ga yexguma changoxetügu. Rü yema churaragü ga yema cowaruétügu íxü rü nüxü

nayexma ga norü ngèxcuxünexü ga poxüruü ixixü ga ñoma üxüetürüü iyauraxü. Rü yema poxüruü rü nixāmatü rü nidaumatü rü niyèuxmatü rü nidexmatü. Rü yema cowaruerugü rü ñoma aierurüü nixigü. Rü naāxgüwa ínaxüxü ga üxüema rü caxixü rü azufre. ¹⁸ Rü wüxi ga norü tomaēxpüxarü üyetücumü ga duüxügü rü nayue namaā ga yema tomaēxpüx ga chixexēruü ga üxüema rü caxixü rü azufre ga yema cowarugüèxwa íchoxüxü. ¹⁹ Yerü ga yema cowarugü rü naāxwa rü nareexüwa nixi ga nüxü nayexmaxü ga norü pora na duüxügüxü nadèixücèx. Yerü ga nareexügü rü ñoma āxtaperüü nixigü, rü yemamaā nanangōx ga duüxügü rü ngüxü nüxü ningexē rü nanadai. ²⁰ Natürü ga yema togü ga duüxügü ga tama yema poxcuruügümaā yuexü, rü tama nüxü narüxoe ga yema chixexügü ga naxügüxü. Rü tama nüxü narüxoe na nüxü yacuèxüügüxü ga ngoxogü rü norü tupanetachicünèxägü ga uirunaxcèx rü dīerumünaxcèx rü cobrenaxcèx rü nutagünaxcèx rü nañnaxcèx. Rü yemaācü nüxü nicuèxüügüama ga yema norü tupanetachicünèxägü ga ngearü maxüáxü rü tama nüxü dauxü rü tama nüxü ñnüxü rü tama ixüxü. ²¹ Rü tama nüxü narüxoe na namāētagüxü, rü yayüüexü, rü nangēāègüxü rü nangítèèxgüxü.

10

Orearü ngerüü ga nüxü yexmaxü ga popera ga idixixüchiga

¹ Rü nüxü chadau ga wüxi ga to ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxügüxü ga naānewa íruxixü. Rü wüxi ga caixanexüärü ngāxüwa nayexma, rü wüxi ga chirapa naétügu nabo. Rü nachiwe rü ñoma üèxcürüü niyauracüü. Rü naparagü rü ta ñoma üxüemariüü niyauracüü. ² Rü naxmèxwa nüxü nayexma ga wüxi ga poperaxacü ga íiwègüxü. Rü norü tügünepara rü taxtü i taxüetügu nachicutü. Rü norü toxwepara rü waixüümüānegu nachicutü. ³ Rü ñuxüchi ga nüma rü tagaācü aita naxü ñoma wüxi ya ai ya tagaācü aita ücürüü. Rü yexguma aita naxüxgu rü 7 éxpüxcüna naduruāchiane. ⁴ Rü yexguma yema 7 éxpüxcüna na naduruāchianexüguwena rü chanaxümatüchaü. Natürü nüxü chaxīnü ga wüxi ga naga ga daxügüxü ga naānewa inaxüxü ga ñaxü choxü:

“¡Tāxü i cunangoxēxü i ngēma 7 i duruanexü nüxü ixuxü! ¡Rü ngexrüma na cunaxümatüxü!” ñaxü choxü. ⁵ Rü ñuxüchi ga yema Tupanaärü orearü ngerüü ga nüxü chadauxü na taxtü ga taxüetügu rü waixüümüetügu nachicutüxü, rü daxü naxunagü ga norü tügünechacüü. ⁶ Rü inaxuneta naegagu ga Tupana ya yima guxüguma maxücü ya yima naxücü i daxügüxü i naāne rü ñoma i naāne rü taxtü i taxü rü guxüma i tacü nawa ngèxmagüxü. Rü ñanagürü ga yema orearü ngerüü:

“Ñuxma rü marü tāütáma nuxcü ningu i ngēma Tupana nüxü ixuxü. ⁷ Erü ngèxguma nawa nanguxgu na ngēma norü 7 i Tupanaärü orearü ngerüü inaxügüxü na yacueāxü ya norü corneta, rü ngèxguma tá nixi i yangüxü ga yema noxri èxügüxü ga Tupanaärü uneta, yema nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügümaā nüxü yaxuxü”, ñanagürü. ⁸ Rü yema naga ga noxri nüxü chaxīnüxü ga daxügüxü ga naānewa inaxüxü, rü wenaxärü chomaā nidexa. Rü ñanagürü choxü:

“¡Naxütawa naxü i ngēma Tupanaärü orearü ngerüü i taxtü i taxüetügu rü waixüümüāneetügu chicutüxü! ¡Rü nüxna nayaxu i ngēma poperaxacü i marü íiwègüxü i naxmèxwa ngèxmaxü!” ñanagürü. ⁹ Rü naxütawa chaxü ga yema orearü ngerüü, rü nüxna naxcèx chaca ga yema poperaxacü na choxna naxāxücèx. Rü nüma rü ñanagürü choxü:

“Naā nixi. ¡Rü nayaxu rü nangōx! Rü cuèxwa rü berurerüü tá namaicura. Natürü cuanüwa rü tá nanaxüxāchi”, ñanagürü choxü. ¹⁰ Rü yema orearü ngerüüméxewa chanayaxu ga yema poperaxacü, rü chanangōx. Rü chauèxwa rü berurerüü namaicura.

Natürü yexguma chanangõxguwena rü chauanüwa rü nanaxüächü rü changuxneca.

¹¹ Rü ñuxüchi chomaã nüxü nixu, rü ñanagürü choxü:

“Name nixi na wenaxärü Tupanaärü orexü quixuxü namaã i muxüma i nagúxüraüxü i duüxügü, rü muxüma i nachüãñecüãxgü i duüxügü, rü muxüma i duüxügü i to i nagawa idexagüxü, rü muxüma i nachüãñegüarü ãëxgacügü”, ñanagürü choxü.

11

Taxre ga orearü uruüchiga

¹ Rü yemawena chanayaxu ga wüxi ga dexnemenèxã ga ngugürüü ixixüne ga choxna naxãxüne. Rü guma choxna naxãcü rü ñanagürü choxü:

“¡Inachi rü nangugü ya yima Tupanapata rü ngëma pumaraarü gutéxeruütaxmü! ¡Rü yaxugü rü ñuxre yixü i ngëma duüxügü i ngëma Tupanaxü icuèxüügüxü! ² ¡Natürü ngëma naãxtü ya Tupanapata, rü täütáma cunangugü! Erü ngëma duüxügü i tama Tupanaãxü yaxögüxüna marü nanaxã. Rü nümagü rü tomaëxpüx ya taunecüarü ngãxü tá chixexü namaã naxügü ya yima ñãne ya üünene ya Yerucharéü. ³ Rü choma rü tá chanamu i taxre i chorü orearü uruügü na 1,260 i ngunexü duüxügümaã nüxü yaxugüxücèx i chorü ore. Rü nümagü i ngëma taxre rü tá niwëxchiru na ngëmawa duüxügü nüxü cuèxgüxücèx na ngechaü nüxü nguxgüxü”, ñanagürü choxü. ⁴ Rü ngëma taxre i orearü uruügü nixi i norü cuèxruü i ngëma taxre i nanetü i orübu rü ngëma taxre i weraarü üruügü i tórü Cori ya ñoma i naãneärü yora ixicüpéxewa ngëmagüxü. ⁵ Rü ngëxguma texé chixexü namaã ügüchaügu i ngëma taxre i orearü uruügü, rü nümagü rü üxüema ya naãxwa ínacuexechinemaã tüxü tá ínagu. Rü ngëmaãcü tá inayanaxoxëë i norü uwanügü. Rü ngëmaãcü tá tüxü nadai ya yixema chixexü namaã ügüchaüxë. ⁶ Rü ngëma taxre i orearü uruügü rü nüxü nangëxma i pora na iyachaxächixücèx ya pucü na tama napuxücèx i guxüma i ngëma 1,260 i ngunexügü i nagu Tupanaärü orexü yaxugüxü. Rü ngëxgumarüü ta nüxü nangëxma i pora na nagüxü yaxixëëgüãxücèx i dexá. Rü ngëxgumarüü ta nüxü nangëxma i pora na ñoma i naãnewa namugüãxücèx i nagúxüraüxü i poxcuruügü na ngëmaãcü ngüxü duüxügüxü yangexëëgüxücèx i ngëxguma ngëma taxre naxwëxegügu. ⁷ Natürü ngëxguma ngëma taxre i orearü uruügü nagüxëëgügu na nüxü yaxugüxü i Tupanaärü ore, rü ngëma ngoxo i ngëma äxmaxü i taguma iyacuáxüwa íxüxüxü, rü tá ngëma taxrena nayuxu. Rü tá nüxü narüyexera, rü tá nanadai. ⁸ Rü ngëma naxünegü i ngëma taxre rü tá yima ñãne ga tórü Cori nawa curuchawa ipotane ya Yerucharéüärü ítamügüwa nawogü. Rü yima ñãne rü nachixe rü ngëmacèx Chodomaärü ñãnemaã rü Equituanemaã nanaxugü. ⁹ Rü tomaëxpüx i ngunexüärü ngãxü rü muxüma i nagúxüraüxü i duüxügü rü muxüma i guxü i nachüãñecüãx i duüxügü rü muxüma i duüxügü i to i nagawa idexagüchigüxü, rü tá nüxü nadaugü i naxünegü. Rü täütáma nanaxwëxegü na texé inatëxgüxü. ¹⁰ Rü ngëma duüxügü i ñoma i naãnewa maxëxü rü tá nataãëgü na marü nayuexü i ngëma taxre. Rü ngëma na poraãcü nataãëgüxüchixü rü tá nügüna ãmare naxãgü, yerü yema taxre ga orearü uruügü rü poraãcü nanachixewe rü naãëwa nanangüxëëgü. ¹¹ Natürü yema tomaëxpüx ga ngunexüärü ngãxüguwena, rü Tupana wenaxärü nanamaxëxëë ga yema taxre. Rü wenaxärü ínaruëdagü. Rü guxüma ga yema duüxügü ga nüxü daugüxü rü poraãcüxüchi namuë. ¹² Rü ñuxüchi ga yema taxre ga orearü uruügü, rü nüxü naxüñë ga wüxi ga naga ga tagaãcü daxügüxü ga naãnewa inaxüxü ga ñaxü:

“¡Nuã daxüwa pexi!” ñaxü. Rü yemaãcü ga nümagü rü wüxi ga caixanexügu daxügüxü ga naãnewa naxi. Rü norü uwanügü rü yëma nüxü narüdaunü. ¹³ Rü yexgumatama poraãcü naxiãxächiane. Rü wüxi ga yema norü 10 arü üye ga guma ñãne, rü niwëxgü.

Rü 7,000 ga duïxügü nayue namaã ga yema ñãxãchiane. Rü yema togü ga duïxügü ga maxëxü rü poraãcüxüchi namuñë. Rü Tupana ya daxüguxü i naãnewa ngëxmacüxü nicuëxüügü. ¹⁴ Rü yexma nayacuëx ga yema norü taxre ga chixexü. Natürü paxa tá ínangu i ngëma norü tomaëxpüx ixixü.

Guma norü 7 ga cornetachiga

¹⁵ Rü yema norü 7 ga Tupanaärü orearü ngeruü, rü nayacue ga norü corneta. Rü nayexma ga nagagü ga tagaäcü daxüguxü ga naãnewa inaxügüxü ga ñagüxü:

“Ñuxma rü yima mecü na namaã inacuëxgüxü i ñoma i naãne, rü nüma nixí ya tórü Cori ya Tupana rü Nane ya Cristu. Rü nüma rü guxügutáma namaã inacuëxgü”, ñagüxü. ¹⁶ Rü nümagü ga yema 24 ga ãëxgacügü ga norü tochicaxügüwa rütogüxü ga Tupanapéxewa, rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupanaxü nicuëxüügü. ¹⁷ Rü ñanagürügü:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxüärü Yexera Poracüx, cuma rü woetama cuyexmaëcha, rü ñuxma rü ta cungëxmaëcha. Rü moxë cuxna taxägü, erü marü cugüméxëwa cunangëxmaxëë i guxüma, rü marü icunaxügü na namaã icucuáxü. ¹⁸ Rü ngëma duïxügü i tama cuxrü ixígüxü rü poraãcüxüchi nanuë, natürü nawa nangu i ngëma ngunexü i nagu tá cunapoxcuexü. Rü ngëxgumarüü ta marü nawa nangu na nüxü quicagüxü i guxüma i duïxügü i yuexü. Rü marü nawa nangu na nüxü cunaxütanüxü i ngëma curü duïxügü i curü orearü uruügü, rü ngëma duïxügü i cupéxewa imexü, rü guxüma i ngëma duïxügü i cuxü muñëxü i yaexü rü buexü. Rü marü nawa nangu na icuyanaxoxëëxü i ngëma duïxügü i nachixexëëxü i ñoma i naãne”, ñanagürügü. ¹⁹ Rü ñuxüchi Tupanapata ga daxüguxü ga naãnewa yexmane, rü niwãxna. Rü yéma norü aixepewa nüxü chadau ga yema baú ga Tupanaärü uneta ga nutagu umatüxü. Rü nibëixbéxane, rü poraãcü nicuxcuane, rü naxiãxãchiane rü poraãcü gáuxü narüyi.

12

Wüxi ga nge rü wüxi ga coya ga taxü

¹ Rü ñuxüchi daxüwa nangox ga wüxi ga cuëxruü ga taxü. Rü iyexma ga wüxi ga nge ga üëxcürüü iyaurchirucüücü. Rü ngütüücutüwa nayexma ga tauemacü. Rü yema ngürü ngëxcuerüü ga ngïëruwa yexmaxü, rü 12 ga woramacurigü nixígü. ² Rü yema nge rü itacharaü. Rü poraãcü aita ixü yerü ixíraxacüchaü rü poraãcü inguxnecaxüchi. ³ Rü yemawena daxüwa nangox ga to ga cuëxruü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga coya ga taxüchixü ga dauxü ga 7 ga naëru nüxü yexmaxü rü 10 ga naxchatacuxre. Rü wüxichigü ga naëruwa rü nüxü nayexma ga norü ngëxcuerüü. ⁴ Rü nareexümaã inayatúchigü ga wüxíticümü ga norü tomaëxpüxarü üye ga woramacurigü, rü ñoma ga naãneetügu nanawogü. Rü yema coya rü ngïpéxegu nayachi ga yema nge ga íraxacüchaücü, yerü tüxü nangóxchaü ga guxema ngïxácüxe ga yexguma tabuxgu. ⁵ Rü yema nge rü ixíraxacü, rü nayatü. Rü nüma rü tá guxü i nachiüãneärü ãëxgacü nixí, rü tá namaã inacuëx. Natürü ga guma ngïne rü Tupana ngixna nanayaxu rü yema ínatoxüwa nanaga. ⁶ Rü yema nge rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxãpataxüwa iña. Rü yéma Tupana ngïxcëx nanamexëë ga wüxi ga ngïchica na yéma ngïxna nadauxücëx rü ngïxü naxüwemüxücëx ga 1,260 ga ngunexü. ⁷ Rü yemawena ga daxüwa rü nügü nadai. Rü Miguere ga Tupanaärü orearü ngeruügüarü ãëxgacü ixícü rü guxüma ga natanüxü ga orearü ngeruügü, rü nügü nadai namaã ga yema coya ga taxüchixü rü norü orearü ngeruügü. Rü yema coya rü ñuxüchi norü orearü ngeruügü i chixexü rü poraãcü Tupanaärü orearü ngeruügümaã nügü nadai. ⁸ Natürü ga yema coya rü norü orearü ngeruügü rü tama Tupanaärü orearü ngeruügüxü narüporamaëgü. Rü ñuxüchi ga yema

coya rü norü orearü ngeruüğü rü nangechica ga daxüguü ga nañewa. ⁹ Rü yemaücü ínatèxüchi ga daxüguü ga nañewa ga yema coya ga yema nuxcümaüü ga äxtape. Rü nüma rü ngoxogu rü Chatanágu naxäega. Rü nüma nixí i guüma i ñoma i nañecüax i duüüğüü nawomüxëxü. Rü nüma rü norü orearü ngeruüğümañ ñoma ga nañegu narüwoü. ¹⁰ Rü ñuxüchi nüü chaxínü ga wüxi ga naga ga daxüguü ga nañewa tagaücü ñaxü:

“Ñuxma rü marü nawa nangu na tóru Tupana rü norü duüüğüü namaxëxëxü. Rü ñuxma rü nüma tüxü nüü nadauxë na guüärü yexera naporaxü rü guüärü äxgacü yixü. Rü Nane ya Cristu rü marü tüxü nüü nadauxë na guümañ inacuáxü. Yerü marü daxüguü ga nañewa ínatèxüchi ga Chataná ga nguncü rü chütacü tóru Tupanapéxewa taeneüğü yeüürü ixuechaxü. ¹¹ Rü nümagü ga yema taeneüğü, rü marü Chatanáxü narüyexeragü nagügagu ga guma pecaduarü ütanücèx yucü rü nagagu ga Tupanaärü ore ga nüü yaxugüü. Yerü ga nümagü rü tama nayanuxüğü ga norü maxü, rü ínamemaregü na Tupanacèx nayuxü. ¹² Rü ngëmacèx petaägü i guäma i pema i daxüguü i nañewa ngëmagüxe! ¡Natürü pengechaütümüüğü i pema i yea nañe i pecadüxüwa ngëmagüxe rü taxtü i taxüwa ngëmagüxe! Erü ngëma ngoxo i Chataná rü marü petanügu narütáe. Rü poraücü nanu i nüma erü marü noxretama i ngunexü nüü ínyaxü na chixexü naxüü, erü paxa tá napoxcu”, ñanagürü ga yema naga. ¹³ Rü yema coya ga taxüchixü ga Chataná naga icüxü rü yexguma nüğü yacuèxächigu ga ñoma ga nañegu na natáexü, rü ngíwe ningëchigü ga yema nge ga íraxacü. ¹⁴ Natürü ga Tupana rü ngixü naxüxpatü ga yema nge. Rü nanaxüyüxatügüraxü. Rü yemaücü nachica ga ngextá taxüema íxâpataxüwa ina naxchaxwa ga yema coya ga Chataná naga icüxü. Rü yema nachicawa nixí ga Tupana ngixna dauü, rü ngixü üwemüxü ga tomaëxpüx ga taunecüarü ngäxü. ¹⁵ Rü yema coya ga Chataná rü dexá nügüèxwa ínaxüxë na wüxi ga natü naxüxücèx, rü yema natümañ ngixü yachaxëxücèx ga yema nge. ¹⁶ Natürü ga waixümü rü ningéx na iyachexëxücèx ga yema dexá ga coya nügüèxwa íxüxëxü. ¹⁷ Rü ñuxüchi ga yema coya ga Chataná, rü poraücüxüchima ngímañ nanu ga yema nge. Rü ínixü na nüğü namañ yadëxücèx ga yema togü ga ngixácüğü ga yema nge. Rü ngëma ngixácüğü i ngëma coyamañ nüğü dëxü, rü ngëma nixí i ngëma duüüğü i meä Tupanaärü orega ñnüxü rü meä yaxögüechaxü i Ngechuchu ya Cristuarü ore i aixcüma ixixü. Rü ñuxüchi ga yema coya rü norü numañ taxtü ga taxüñnacügu nayarünu.

13

Taxre ga ngoxügüchiga

¹ Rü nüü chadau ga wüxi ga ngoxo ga taxü ga taxtügu íñuächixü ga 7 eruxü rü 10 chatacuxrexü. Rü wüxichigü ga naxchatacuxrewa rü nüü nayexma ga norü ngècuerü. Rü naërugügu naxümatü ga ñuxre ga naegagü ga Tupanamañ guxchigagüxü. ² Rü yema ngoxo ga nüü chadauxü, rü wüxi ga airüü nixí. Rü naxméxgü rü chatü ga taxüméxëgürüü nixí. Rü naax rü wüxi ga aièxrüü nixí. Rü yema coya ga Chataná rü yema ngoxoxü naporaxë na naxrüü naporaxücèx rü naxrüü äxgacü yixücèx na ñoma ga nañemañ inacuáxücèx. ³ Rü wüxi ga naëruwa ga yema ngoxo, rü nüü nayexma ga wüxi ga taxü ga norü oxri ga namañ nayuxchaxü. Natürü ga yema norü oxri rü nüü nixë, rü naxcèx nitaane. Rü guüma ga ñoma ga nañecüax ga duüüğü rü poraücü yema ngoxomañ nañaxächie, rü nawe narüxí. ⁴ Rü ga duüüğü rü yema coya ga Chatanáxü nicuèüüğü yerü yema ngoxoxü naporaxë na äxgacü yixücèx. Rü yexgumarüü ta yema ngoxoxü nicuèüüğü, rü ñanagürüğü:

“¿Texé tangëxma ya ñaã ngoxorüü poraxe? ¿Rü texé tabora na namaã tügü tadèixü?” ñanagürügü. ⁵ Natürü ga Tupana rü tama yema ngoxona nanachuxu na nügü yacuèxüüxcèx rü tacü Tupanamaã yaxugüxcèx rü ãëxgacü na yiixüxcèx ga 42 ga tauemacü. ⁶ Rü yemaãcü chixexü naxü ga yema ngoxo. Rü poraãcü tacü Tupanamaã nixugü. Rü Tupanamaã naguxchiga, rü napatamaã rü ta naguxchiga, rü tümamaã naguxchiga ya guxãma ya yíxema daxüguxü i naãnewa ngëxmagüxe. ⁷ Rü yema coya ga Chataná rü yema ngoxoxü naporaxëë na Tupanaãrü duüxügümaã nügü nadèixüxcèx ñuxmatáta tüxü nayexera. Rü ãëxgacüxü nayaxíxëë na namaã inacuéxüxcèx ga nagúxüraüxü ga duüxügü ga guxüma ga nachüüãnecüãx ga nagúxüraüxü ga nagawa idexagüxü. ⁸ Rü tá ngëma ngoxoxü nicuèxüügü i guxüma i duüxügü i ñoma i naãnewa maxëxü i noxritama naãne üxgu ngeégagüxü nawa i norü popera ya yima pecaduarü ütanüxcèx yucü i nagu yawügüãxü i ngëma duüxügü i marü Tupana nüxna naxãxü i maxü i taguma gúxü. ⁹⁻¹⁰ Rü ngëxguma texé äxchixëgu, rü name nixí i naga taxínü i ñaã tá pemaã nüxü chixuxü. Rü ngëxguma texé tümamaã naxuegugu na tüxü yayauxgüxü, rü noxtacüma tá tiyaxu. Rü ngëxguma texé tümamaã naxuegugu na tüxü yamëxgüxü, rü noxtacüma tá tüxü nimëxgü. Rü ngëmacèx ya yíxema Tupanaãrü duüxügü ixígüxe, rü woo tacü rü guxchaxü tüxü ngupetügu, rü tanaxwëxe na yaxna namaã taxínüëxü rü tayaxögüamaxü. ¹¹ Rü yemawena nüxü chadau ga wüxi ga to ga ngoxo ga taxrechatacuxrexü ga waixümüãnewa íxüxüxü. Rü yema naxchatacuxre rü ñoma carneruchatacuxrerüü nixí. Natürü ga naga rü wüxi ga coya ga taxüchixügarüü nixí. ¹² Rü yexguma yema nüxüraüxü ga ngoxopëxewa nayexmagu, rü naxrüütama napora. Rü ñoma ga naãnemaã inacuéx, rü nanamu ga ñoma ga naãnewa maxëxü ga duüxügü na yema nüxüraüxü ga ngoxo ga ixëärü oxriáxüxü na yacuèxüügüxcèx. ¹³ Rü yema ngoxo nanaxü ga taxü ga cuèxruügü ga duüxügü tama nüxü cuáxü na naxügüãxü. Rü daxüwa nanayixëë ga üxü, rü ñoma ga naãnegu nayí napëxewa ga duüxügü. ¹⁴ Natürü ga Tupana rü tama yema ngoxona nanachuxu na ñoma ga naãnewa maxëxü ga duüxügüxü nawomüxëëxü namaã ga yema cuèxruügü ga yema nüxüraüxü ga ngoxopëxewa naxüxü. Rü yemaãcü ga yema ngoxo rü duüxügüxü namu na naxügüãxüxcèx ga naxchicünëxã ga yema nüxüraüxü ga ngoxo ga taramaã chexexü rü poraãcü rüxóxü rü tama yuxü. ¹⁵ Rü Tupana rü tama yema to ga ngoxona nanachuxu na namaxëãxüxcèx ga yema nüxüraüxü ga ngoxochicünëxã. Rü yemaãcü ga yema ngoxo rü namaxëë ga yema naxchicünëxã na yadexaxüxcèx rü na nadaiãxüxcèx ga guxüma ga yema duüxügü ga tama nüxü icuèxüügüxü. ¹⁶ Rü yexgumarüü ta guxüma ga duüxügüxü namu na norü tügünemëxëwa rü éxna nacatüwa nüxü na nayexmaxüxcèx ga wüxi ga cuèxruü ga yema ngoxoéga ixixü. Rü yemaãcü nanamu ga guxüma ga duüxügü rü woo buxü rü éxna yaxü, rü woo duüxügü i muärü dïëruãxgüxü rü éxna ngearü dïëruãxgüxü, rü woo duüxügü i ngearü coriãxgüxü rü éxna duüxügü i ixãärü coriãxgüxü. ¹⁷ Rü taxucürüwa texé tümäärü tacüxcèx tataxe rü éxna tümäärü tacümaã tataxe ga yexguma tümäärü tügünemëxëwa rü éxna tümacatüwa tüxü natauxgu ga yema ngoxoéga rü éxna yema ngoxoégarü cuèxruü ga número. ¹⁸ Rü ñaã orexü na icuáxüxcèx, rü tanaxwëxe na tüxü nangëxmaxü i tórü cuèx. Rü yíxema tüxü nangëxmaxë i tümäärü cuèx, rü name nixí i tanangugü i ngëma número i ngëma ngoxoéga ixixü. Erü ngëma número rü wüxi i yatüégachirëx nixí. Rü ngëma número rü 666 nixí.

14

Yema 144,000 ga duüxügüarü wiyae

¹ Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chadau ga guma pecaduarü ütanüxcèx yucü ga guma mëxpüne ga Sióügu ãeganeetügu chiciü. Rü naxütawa nayexma ga 144,000 ga

duïxügü ga nacatüwa ixãegaxü namaã ga guma pecaduarü ütanücèx yucüéga rü Nanatü ya Tupanaega. ² Rü ñuxüchi nüxü chaxñü ga wüxi ga naga ga tagaxü ga daxüguxü ga naãnewa inaxüxü ga ñoma taxü i cotüna i chuxchuxügarüü ixixü rü ñoma poraãcü yaduruanexürüü ixixü rü ñoma muxüchixü i duïxügü i arpawa ípaxetagüxürüü ixixü. ³ Rü yema 144,000 ga duïxügü rü nagu nawiyaegü ga wüxi ga yexwacaxüxü ga wiyae napéxewa ga Tupanaärü tochicaxü rü napéxewa ga yema ägümücü ga daxücüãx ga maxëxü rü napéxewa ga yema 24 ga äëxgacügü. Rü taxucürüwama texé ga togue nüxü tacuèéga ga yema wiyae. Rü yema 144,000 ga duïxügüxicatama nixí ga nüxü cuèxgüxü. Rü yema nixí ga Tupana ñoma ga naãnewa deixü na namaxëxëãxücèx. ⁴ Rü yema nixí ga duïxügü ga tama ñoma ga naãneärü ngüchaü i chixexümaã nügü äüächiarü maxüãxgüxü rü tama nüxü rüxoexü na Tupanaãxü yaxögüãxü. Rü nümagü rü yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanücèx yucüwe narüxí i ngextá ínaxüxüwa. Rü yemagü nixí ga ñoma ga naãnecüãxtanüwa nüxira Tupana naxcèx taxexü na noxrü rü Naneärü duïxügü i üünexü yixígüxücèx. ⁵ Rü yemataniüwa rü taguma texé nüxü taxñü na doraxü yaxugüxü, erü Tupanapéxewa rü nataxuma i norü chixexü.

Orearü ngeruügü ga daxücüãxärü orechiga

⁶ Rü ñuxüchi nüxü chadau ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga daxüguxü ga naãnegu íxexeüxü ga iyangexü ga Tupanaärü ore i guxügutáma ixixü, na guxü i nachiüãnecüãxgümaã rü nagúxüraüxü i duïxügümaã rü guxüma i duïxügü i nagúxüraüxü i nagawa idexagüxümaã nüxü yaxuxücèx. Rü yemaãcü inayange ga yema Tupanaärü ore na guxüma i ñoma i naãnewa maxëxü i duïxügümaã nüxü yaxuxücèx. ⁷ Rü tagaãcü ñanagürü:

“¡Nüxü pemuüë ya Tupana rü nüxü picuèxüügü! Erü marü nawa nangu na guxüma i duïxügüna naçaxü. ¡Rü nüxü picuèxüügü ya yima naxücü i daxüguxü i naãne rü ñoma i naãne rü taxü i taxü rü guxüma i natüxacügü!” ñanagürü. ⁸ Rü yemawena nangox ga to ga orearü ngeruü ga daxücüãx, rü ñanagürü:

“Marü nagu nayarüchixe ya yima ñane ya taxüne ya Babiróniã, rü nagu napogüe rü nayawèxtaügüxëë ya norü ígü. Yerü yema ñanecüãx rü nanachixexëë ga guxüma ga to ga nachiüãnecüãx ga duïxügü. Rü guxüma ga yema duïxügüxü namu na naxügüãxücèx ga yema chixexü ga guma ñanewa naxügüxü ga Tupanapéxewa poraãcü chixexü”, ñanagürü. ⁹⁻¹⁰ Rü yemawena nangox ga to ga orearü ngeruü ga tagaãcü ñaxü:

“Ngëxguma chi texé nüxü icuèxüügu i ngëma ngoxo rü naxchicünèxãxü ticuèxüügu rü tügü itaxãxgu na tümacatüwa rü éxna tümaméxëwa ngëma ngoxoégamaã tacuèxruüãxü, rü Tupana rü poraãcüxüchi tá tüxü napoxcu namaã i ngëma poxcu i guxüärü yexera ixixü i nümatama ya Tupana norü numaã namexëëxü. Rü üxümaã rü azufre i iyauraxümaã tá ngúxü tüxü ningexëë napéxewa i norü orearü ngeruügü rü napéxewa ya yima Nane ga pecaduarü ütanücèx yucü. ¹¹ Rü naëma ya yima üxü ya nawa Tupana ngúxü tüxü ingexëene, rü guxügutáma ngëma nicaixqueecha. Rü bai i írarüwa tá tüxü narüna i ngëma ngúxü ya yíxema ngëma ngoxoxü rü ngëma ngoxochicünèxãxü icuèxüügüxe rü tügü ixãxë na ngëma ngoxoégamaã taxãegaxü. Rü bai i ngunecü rü bai i chütacü tá tüxü narüna i ngëma ngúxü”, ñanagürü. ¹² Rü ngëmacèx ya yíxema Tupanaärü duïxügü ixígüxe rü norü orega ínüëxë rü Ngechuchuaxü yaxögüxe, rü name nixí na yaxna namaã taxñüëxü rü tayaxögüamaxü ega woo tacü rü guxchaxü tüxü ngupetügu. ¹³ Rü ñuxüchi nüxü chaxñü ga wüxi ga naga ga daxüguxü ga naãnewa inaxüxü ga ñaxü choxü:

“¡Naxümatü i ñaã ore i tá cumaã nüxü chixuxü! Rü ñuxmaücüü tá tataãëgü ya yíxema tórü Coriaxü meã yaxögüäcúma yuexe. Erü Tupanaãë i Üünexü rü ñanagürü: ‘Ngü, ngëmáäcü tá tataãëgü ya yíxema, erü tá itarüngüë nüxna i tümaärü puracügü. Rü ngëma mexü i taxügüxü rü tümamaã wüxigu daxügüxü i naãnewa tá naxü’ ”, ñanagürü.

Ñoma i naãnewa nanade i ngëma duüxügü i Tupanaärü ixügüxü

¹⁴ Rü ñuxüchi ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga caixanexü ga cómuxü. Rü yema caixanexüetüwa narüto ga Tupana Nane ga duüxüxü ixücü. Rü naëruwa nayexma ga wüxi ga norü ngëxcuerüü ga uirunaxcèx. Rü naméxwa nayexma ga wüxi ga cüxchi ga ínapomaguxü ga téxechixü. ¹⁵ Rü Tupanapatawa ínaxüxü ga wüxi ga to ga orearü ngerüü ga tagaäcü ñaxü nüxü ga guma caixanexüetüwa rütocü:

“¡Inaxügü na cunadexü i ngëma duüxügü i cuxrü ixügüxü! Erü marü nawa nangu na cügüxütawa cunagagüxü, erü ngëma curü duüxügü i ñoma i naãnewa ngëxmagüxü rü ínamemare na cunadexü”, ñanagürü. ¹⁶ Rü ñuxüchi ga guma yema caixanexüetüwa rütocü rü ñoma trigu i buxuxürüü naãneetügu ngïmaã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nanade ga yema norü duüxügü ga ñoma ga naãnewa yexmagüxü. ¹⁷ Rü ñuxüchi daxügüxü i naãnewa ngëxmane ya Tupanapatawa ínaxüxü ga wüxi ga to ga orearü ngerüü ga nüxü nayexmacü ga wüxi ga cüxchi ga ínapomaguxcü ga téxechixcü. ¹⁸ Rü yema pumaraarü gutéxeruütaxmüwa ínaxüxü ga wüxi ga to ga orearü ngerüü ga üxümaã icuáxü. Rü nüma rü tagaäcü ñanagürü nüxü ga yema to ga orearü ngerüü ga yema cüxchi ga ínapomaguxcü ga téxechixcü nüxü yexmaxü:

“¡Inaxügü na cunadexü i ngëma duüxügü i yéa naãnewa ngëxmagüxü i tama Tupanaärü ixügüxü! Erü marü nawa nangu na Tupana napoxcuxü”, ñanagürü. ¹⁹ Rü yema orearü ngerüü rü ñoma ga naãneetügu ngïmaã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nayadexechi ga yema duüxügü ga tama Tupanaärü ixügüxü ga ñoma ga naãnewa yexmagüxü. Rü wüxi ga taxü ga nachicagu nanawocu na yexma Tupana norü numaã nadëjxücèx, ñoma ubagü imëjxtüüxürüü. ²⁰ Rü yema nachica ga ñaãeärü íxpemawa yexmaxügu nanadai. Rü guma nagü ga yéma íyaxüchicü, rü 300 ga kilómetru inayarübaichi, rü wüxi ga metruarü ngäxü nixí ga norü mátama ga guma nagü.

15

Tupanaärü orearü ngerüügu ga nüxü nayexmaxü ga 7 ga poxcuruügu

¹ Rü ñuxüchi ga daxügüxü ga naãnewa rü nüxü chadau ga wüxi ga to ga taxü ga cuèxruü ga namaã íbaixächixü. Rü nayexma ga 7 ga orearü ngerüügu ga daxücüãx ga nüxü yexmagüxü ga 7 ga poxcuruü. Rü yema poxcugu nixí ga yagüxü ga norü nú ga Tupana. ² Rü yexgumarüü ta nüxü chadau ga ñoma wüxi ga nanaxtaaétüwaraüxü ga woruarüü iyauraétücüxü ga üxüema nawa inachixü. Rü yéma tayexmagü ga guxema nüxü rüyexeraxe ga yema ngoxo rü yema ngoxochicünèxã rü yema ngoxoéga rü yema númeru ga yema ngoxoéga íxü. Rü yema nanaxtaaétüwaraüxügu tachigü. Rü tüxü nayexmagü ga tümaärü paxetarüügu ga arpa ga Tupana tüxna äxü. ³ Rü nagu tawiyaegü ga Moiché ga Tupanaärü duüxü íxücüarü wiyae. Rü yexgumarüü ta nagu tawiyaegü ga yema wiyae ga guma Tupana Nane ga pecaduarü útanücèx yücüarü íxü ga ñaxü:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxüärü Yexera Poracüx, nataxüchi rü namexéchi i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü cuma rü guxügutáma guxüma i nachüüãnegüarü äëxgacü quixí. Rü cuma rü aixcüma meãma namaã icucuèx rü taguma quidora. ⁴ ¡Rü texé täütáma cuxü tamuü, Pa Corix? ¡Rü texé täütáma cuxü ticuèxüü? Erü cuma rü cuxicatama nixí i üünecü quiixü. Rü guxüma i nachüüãnecüãx rü nuã tá naxí,

rü tá cuxũ nicuèxũügü. Yerü marü nüxũ nadaugü na quixaixcũmaxũ i guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũwa rü aixcũma mea cunangugũxũ i guxũma i ngẽma chixexũ ügũxũ rü ngẽma mexũ ügũxũ”,

ñanagürü ga yema wiyae. ⁵ Rü yemawena ichadawenü rü nüxũ chadau ga daxũguxũ ga naãnewa na yawãxnaxũ ga yema nachica ga üünexũ ga Tupanapataarü aixepewa yexmaxũ ga ngexta namaã ínguxũgũxũwa ga guma nuta ga Tupanaãrü mugü nagu ümatücü. ⁶ Rü guma Tupanapatawa ínachoxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgü ga daxũcüãx ga nüxũ nayexmagũxũ ga yema 7 ga poxcuruũgü. Rü naxchiru ga mexẽchixũmaã rü iyauracüüxũmaã nixãxchiru. Rü yema norü goyeremüũgü rü uirunaxcèx nixĩ. ⁷ Rü ñuxũchi wüxi ga yema ägümücü ga daxũcüãx ga maxũxũ, rü wüxichigü ga yema 7 ga orearü ngeruũgüna nanaxã ga wüxi ga copa ga uirunaxcèx ga Tupana ya guxũguma maxẽchacüarü nu i äücũmaxũmaã ixããcuxũ. ⁸ Rü guma Tupanapata rü namaã naxãacu ga yema caixema ga Tupana ya mexẽchicü rü poracüwa ne üxũ. Rü taxucürüwama texé yexma taxücu ñuxmata nagú ga yema 7 ga poxcuruũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgüaxũ yexmaxũ.

16

copagü ga Tupanaãrü numaã ixããcuxũchiga

¹ Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaãcü guma Tupanapatawa inaxũxũ ga ñaxũ nüxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgü:

“¡Ngema pexĩ, rü naãneetüwa peyabagüãcu i ngẽma 7 i copagü i Tupanaãrü nu i äücũmaxũmaã ixããcuxũ!” ñanagürü. ² Rü yema naxü ga wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü naãneetügu nayabaãcu ga norü copa. Rü guxũma ga duũxũgü ga yema ngoxoégamaã ixãegaxũ rü yema ngoxochicünèãxũ icuèxũügũxũ, rü nawa inayarügogü ga taixna ga nguxuchixũ ga taguma ixẽxũ. ³ Rü yema norü taxre ga orearü ngeruũ, rü taxũ ga taxtüétügu nayabaãcu ga norü copa. Rü nagũxũ nananguxuchi ga dexá, rü ñoma wüxi i duũxũ i texé imáxũgürüü nixĩ ga dexá. Rü guxũma ga tacü ga taxtüwa maxẽxũ rü nayue. ⁴ Rü yema norü tomaẽxpüx ga orearü ngeruũ rü natügüétügu rü natüxacügüétügu nayabaãcu ga norü copa. Rü guxũma ga yema natügü rü natüxacügü, rü nagũxũ nanacèxichi. ⁵ Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga yema Tupanaãrü orearü ngeruũ ga guxũma ga dexámaã icuáxũ ga ñaxũ:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Üünecü ya Woetama Yexmaẽchacü rü Ñuxma Ngẽxmaẽchacü, cuma rü wüxi i mexũ cuxü na ngẽmaãcü dexá nagũxũ cunacèxichixẽxũ naxchaxwa i ngẽma duũxũgü. ⁶ Yerü nümagü rü nanadai ga yema curü duũxũgü rü curü orearü uruũgü, rü inanaba ga nagü. Rü ñuxma i cuma rü wüxi i mexũ nixĩ i cuxũxũ na ngẽma dexá nagũxũ cunacèxichixẽxũ na nawa naxaxegũxũcèx. Yerü yema nixĩ ga yema nanaxwèxegũxũ rü yemacèx nixĩ ga curü duũxũgũxũ nadèjxũ”, ñaxũ. ⁷ Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema pumaraarü gutéxeruũtaxmüwa inaxũxũ ga ñaxũ:

“Ngü, Pa Cori ya Tupana ya Guxũãrü Yexera Poracüx, aixcũma nixĩ i namexũ i ngẽma cuxũxũ”, ñaxũ. ⁸ Rü yema norü ägümücü ga orearü ngeruũ rü üèxcüétügu nayabaãcu ga norü copa. Rü yemaãcü poraãcü nananaiemaxẽẽ ga üèxcü na yema norü naĩẽmaxũmaã ínaguãxũcèx ga duũxũgü. ⁹ Rü guxũma ga duũxũgü rü poraãcü nüxũ nanguxema, natürü tama nüxũ narüxoe ga nacüma ga chixexũ rü tama Tupanaxũ nicuèxũügü. Rü naguxchigagüama namaã ga Tupana ya guxũma i ngẽma poxcuruũmaã icuácü. ¹⁰ Rü yema norü wüximéẽxpüx ga orearü ngeruũ, rü yema ngoxoarü tohichaxüetügu nayabaãcu ga norü copa. Rü guxũwama ga ngextá äèxgacü íyĩxũwa ga yema ngoxo, rü naxẽane. Rü yema na poraãcü nüxũ nangũxũ ga duũxũgü, rü nügü nangóörü

conüãxgü. ¹¹ Natürü woo yemaãcü nüxü na nangupetüxü ga duüxügü, rü tama nüxü narüxoechaü ga yema chixexü ga naxügüxü. Natürü yema na poraãcü nüxü nangúxü ga norü taixnagü, rü naguxchigagüama namaã ga Tupana ya daxügücü. ¹² Rü yema norü 6 ga orearü ngeruü, rü yema taxtü ga Euférateétügu nayabaãcu ga norü copa. Rü inayache ga yema taxtü na wüxi ga nama na yixüçèx naxcèx ga yema nachiuãnegüarü ãëxgacügü ga üèxcü íyarügoxüwa ne íxü. ¹³ Rü nüxü chadau rü yema coyaãxwa, rü yema nüxüraüxü ga ngoxoèxwa, rü yema to ga ngoxo ga yema orearü uruünetaxwa, rü wüxièxwachigü ínaxüxü ga wüxi ga naãe ga chixexü ga ñoma curururüü íxü. ¹⁴ Rü yema ngoxoãëgü nixí ga naxügüxü ga yema taxü ga cuèxruügu ga duüxügü taxucürüwa ügüxü. Rü yema ngoxogü rü ínachoxü na nangutaquëxexëëgüãxüçèx i guxüma i ñoma i naãnewa ngëxmagüxü i nachiuãnegüarü ãëxgacügü na Tupana ya Guxüärü Yexera Poracümaã nügü nadaixüçèx i ngëxguma nawa nanguxgu i naãneärü gux. ¹⁵ Natürü dücax, rü pexuãëgü erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ñanagürü:

“Choma rü ngürüãchi taxúetáma choxü ínanguxëëyane íchangu, ñoma wüxi i ngítèxáxü ínguxürüü. Rü tataãe ya yíxema ímemarexe ñoma wüxi i duüxü i naxchiru ímexëëxürüü na tama tangexchiruxüçèx rü taxánexüçèx i ngëxguma íchanguxgu”, ñanagürü. ¹⁶ Rü yema ngoxogü, rü nanangutaquëxexëë ga guxüma ga ñoma ga naãnewa yexmagüxü ga nachiuãnecüãxgüarü ãëxgacügü. Rü yema nachica ga nawa nangutaquëxegüxü, rü Armaguedóügu naxãega i Yudügügawa. ¹⁷ Rü yema norü 7 ga orearü ngeruü, rü buanecügumare nayabaãcu ga norü copa. Rü guma Tupanapata ya daxügüxü i naãnewa ngëxmanewa inanaxü ga wüxi ga naga ga tagaxü ga yema Tupanaärü tochicaxüwa ínaxüxü ga ñaxü:

“Marü ningu”, ñaxü. ¹⁸ Rü nibèixbéxane, rü poraãcü nicuxcuane, rü niduruane. Rü poraãcü naxíãxãchiane. Rü noxri Tupana duüxügüxü üxgumama rü taguma nayexma ga wüxi ga íãxãchiane ga yemaruü poraxü. ¹⁹ Rü guma ñane ga taxüne ga Babiróniã, rü tomaëxpüxgu ningüxyane. Rü guma ñanegü ga ñoma ga naãnewa yexmagüne rü niwèxtaügü. Rü Tupana rü nüxna nacuaxãchi ga guma ñane ga Babiróniãärü chixexü. Rü yemacèx norü numaã poraãcü nanapoxcu ga guma ñane, yerü poraãcüxüchi namaã nanu. ²⁰ Rü guxüma ga capaxügü rü guxünema ga mëxpünegü, rü inayarüxogü. ²¹ Rü daxüwa narüyi ga gáuxü ga itapütaxü, rü duüxügüétügu nayi. Rü wüxipütachigü ga yema gáuxü, rü 40 ga kilogu nixí ga nayaxü. Rü ga duüxügü rü Tupanamaã naguxchigagü nagagu ga yema poxcuruü ga gáuxü, yerü poraãcü nüxü nangux ga yema poxcu ga Tupana namaã napoxcuexü.

17

Ñane ga Babiróniã ga wüxi ga nge ga ngëãëxü- chicügu íxuxüne

¹ Rü yema 7 ga orearü ngeruügu ga nüxü yexmagüxü ga 7 ga copagü, rü yematanüwa rü wüxi ga orearü ngeruü, rü chauxcèx nixü, rü ñanagürü choxü:

“¡Nuã naxü! Rü tá cuxü nüxü chadauxëë i tacü tá nixí i ngürü poxcu i ngëma nge i ngeãëxüchicü i taxü i dexágüétüwa rütöxcü. ² Rü ñoma i naãnewa ngëxmagüxü i nachiuãnegüarü ãëxgacügü, rü ngímaã namaxë, rü yemaãcü poraãcü chixexü naxügü. Rü guxüma i ñoma i naãnecüãx, rü ngürü chixexü nüxna naxüe”, ñanagürü. ³ Rü yexguma Tupanaãe i Ünexü yemaãcü choxü ngoxetüxëëgu, rü yema orearü ngeruü rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íãpataxüwa choxü naga. Rü yema ngixü chadau ga wüxi ga nge ga wüxi ga ngoxo ga dauxüetüwa rütöxcü. Rü yema ngoxo rü guxüwama naxãegaxüne, rü yema naegagü rü Tupanamaã naguxchiga. Rü 7 nixí ga naëru rü 10 ga naxchatacxre. ⁴ Rü yema nge rü wüxi ga naxchiru ga dauxracharaxü rü

dauxümaã ixãxchiru. Rü uirumaã rü nutagü ga mexêchicümaã ingãxãê. Rü ngïxméxwa ngïxü nayexma ga wüxi ga copa ga uirunaxcèx. Rü yema copa rü namaã naxããcu ga nagúxüraüxü ga yema Tupanapéxewa chixexü rü nagúxüraüxü ga chixexügü ga yema nge üxü. ⁵ Rü ngïcatügu naxümatü ga wüxi ga naega ga taxúema nüxü cuáxü na ñuxü ñaxüchiga yïxü. Rü yema naega rü ñanagürü:

“Rü yima Babiróniã rü guxüma i ngema duüxügü i chixexü ügüxü i ñoma i naãnewa maxêxüarü mamá nixï”, ñanagürü. ⁶ Rü ngïxü chadau ga yema nge ga na nangãxüxü namaã ga guma nagü ga yema duüxügü ga Tupanaärü ixïgüxü rü yema duüxügü ga Ngechucharü orexü na yaxugüxücèx dèixü. Rü yexguma yemaxü chadèuxgu, rü chabaixãchi. ⁷ Rü yexguma ga yema orearü ngeruü rü ñanagürü choxü:

“¿Tacüçèx cubaixãchi? Düçèx, tá cumaã nüxü chixu na tacüchiga yïxü i ngêma nge, rü tacüchiga yïxü i ngêma ngoxo i 7 eruxü rü 10 chatacuxrexü i naetüwa natoxü. ⁸ Rü ngêma ngoxo i nüxü cudauxü, rü yema nixï ga nuxcümaxüchi maxchiréxü natürü ñuxma rü marü yuxü rü ngêma äxmaxü i taxuguma iyacuáxüwa ngêxmaxü. Natürü paxa tá ngema íxüxüxü, rü ñuxüchi ngêma nachica i guxügutáma nagu napoxcuxüwa tá üxü. Rü ngêma ngoxoma ã tá nabaixãchiãëgü i ngêma duüxügü i ñoma i naãnewa maxêxü i tama nawa ngoxégagüxü i ngêma Tupanaärü popera i noxritama naãne ixügügu Tupana nagu yawügüxü i ngêma duüxügü i nüxü nangêxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü nümagü i ngêma duüxügü rü aixcüma tá namaã nabaixãchiãëgü i ngêxguma nüxü nadaugügu i ngêma ngoxo ga nuxcümaxüchi maxchiréxü rü yuxü natürü wena táxaru ínguxü. ⁹ Rü ñaã nixï i wüxi i ore naxcèx i ngêma duüxügü i nüxü natauxchaxü na nüxü nacuèxgüxü. Rü ngêma 7 i naëru i ngêma ngoxo, rü yima nixï ya 7 ya mëxpünechiga. Rü yima 7 ya mëxpüneetüwa nixï i natoxü i ngêma nge. Rü ngêxgumarüü ta i ngêma naërugü, rü 7 i nachüãnegüarü ãëxgacügüchiga nixï. ¹⁰ Rü wüximéëxpüx i ngêma ãëxgacügü rü marü togü nüxü narüyexeragü, rü ñuxma rü marü tama ãëxgacügü nixïgü. Rü ngêma norü 6 i ngêma ãëxgacügü, rü nüma rü ñuxma rü ãëxgacü nixï. Rü ngêma norü 7 tá nixï i yixcüra ínguxü. Natürü ngêxguma ínguxgu i ngêma norü 7 i nawa iyacuáxü i ngêma ãëxgacügü, rü paxaãchimaré tá nixï i ãëxgacü yïxü. ¹¹ Rü ngêma ngoxo ga nuxcümaxüchi maxchiréxü rü ñuxma rü marü yuxü, rü ngêma nixï i norü 8 i ngêma ãëxgacügü. Rü nüma rü ngêma 7 tanüxü nixï. Natürü i nüma rü ngêma nachica i guxügutáma nagu napoxcuxüwa naxü. ¹² Rü ngêma 10 i naxchatacuxre i nüxü cudauxü, rü 10 i nachüãnegüarü ãëxgacügüchiga nixï. Natürü i nümagü rü tauta inanaxügüe na duüxügümaã inacuèxgüxü. Natürü yixcüra tá nanayauxgü i pora na wüxítátama i ora ngêma ngoxomaã wüxigu ãëxgacügü yixïgüxücèx. ¹³ Rü ngêma 10 i ãëxgacügü rü wüxigu nagu narüxïnúë na ngêma ngoxona naxägüãxücèx i norü pora, na ngêma ngoxo namaã icuáxücèx. ¹⁴ Rü ñuxüchi i ngêma ãëxgacügü rü ngêma ngoxo rü tá nügü nadai namaã ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanicèx yucü. Natürü ya yima Tupana Nane rü tá nüxü narüyexera, erü nüma rü guxü i corigüarü Cori nixï, rü guxü i nachüãnegüarü ãëxgacügüarü ãëxgacü nixï. Rü yíxema namücügü ixïgüxe, rü yíxemagü tixïgü ya Tupana tüxü dexe rü tümacèx naçaxe. Rü tümagü rü aixcüma naga taxïnúë”, ñanagürü choxü. ¹⁵ Rü yema orearü ngeruü rü ñanagürü ta choxü:

“Ngêma taxü i dexá i nüxü cudauxü i naetüwa natoxü i ngêma nge i ngêãëxüchicü, rü nagúxüraüxü i duüxügüchiga nixï, rü guxüma i duüxügü i to i nagawa idexagüxüchiga nixï, rü guxüma i nachüãnecüãxgü i duüxügüchiga nixï. ¹⁶ Rü ngêma 10 i naxchatacuxre i nüxü cudauxü i nüxü ngêxmaxü i ngêma ngoxo, rü tá ngêma nge i ngêãëxüchicüchi naxaie. Rü tá ngêma ngena nanapuxü i guxüma i tacü i ngïxü ngêxmaxü, rü ngêmaäcü ngexchiruäcüma tá ngêxma irüxãüx. Rü tá ngïxü nangõxgü, rü üxüwa tá ngïxü nigugü.

¹⁷ Yerü ga Tupana rü yema 10 ga ãëxgacügüxü nagu narüxînüëxë na naxügüãxücèx i ngëma nanaxwèxexü i nüma ya Tupana. Rü ngëmacèx i ngëma ãëxgacügü, rü tá wüxigu nagu narüxînüë na ngëma ngoxoxü naporaxëëgüxü na norü ãëxgacü yïxücèx ñuxmatáta Tupana yanguxëë i ngëma nüxü yaxuxü. ¹⁸ Rü ngëma nge i ngixü cudèuxcü, rü yima nixi ya yima ñane ya taxüne ya guxüma i nachiuñanegüarü ãëxgacügümaã icuáxüne”, ñanagürü.

18

Nagu nayarüchixe ga ñane ga Babiróniã

¹ Rü yemawena nüxü chadau ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga daxüguxü ga nañewa íruxixü ga taxü ga ãëxgacü ixixü. Rü yema orearü ngeruüãrü yauraciüxümaã nangóone ga ñoma ga naãne. ² Rü tagaãcü ñanagürü:

“Marü nagu nayarüchixe ya yima ñane ya Babiróniã ya itaégacüxüne. Rü ñuxma rü ngoxogüchiü nixi rü nagúxüraüxü i naãë i chixexügüchiü nixi. Rü ñuxma rü ngëxma naxächü i nagúxüraüxü i ngurucugü rü werigü i chixexü i duüxügü naxchi aiexü. ³ Yerü guxüma ga nachiuñanecüãxgü, rü guma ñaneãrü chixexü nüxna naxüe. Rü norü ãëxgacügü, rü yema poraãcü chixri namaxë. Rü guxüma ga ñoma ga nachiuñanecüãxgü ga taxetanüxügü, rü nügü namuãrü dïeruãxëëgü namaã ga yema ñaneãrü yemaxügü ga tama Tupanapëxewa mexü”, ñanagürü. ⁴ Rü ñuxüchi nüxü chaxînu ga to ga naga ga daxüguxü ga nañewa inaxüxü ga ñaxü:

“¡Dücèx i guxäma i pema ya chorü duüxügü ixigüxe, rü ípechoxü nawa ya yima ñane na tama ngëma ñanecüãxrüü pipecaduãxgüxücèx rü tama nagu peyixücèx i ngëma poxcu i tá yima ñanewa nguxü! ⁵ Erü ngëma ñanecüãxãrü pecadugü, rü nügüétüwa narünucue, rü düxwa marü daxüguxü i nañewa nangu. Rü ñuxma ya Tupana rü nüxna nacuëxächi i ngëma chixexü i naxügüxü, rü ngëmacèx tá yima ñanexü napoxcu. ⁶ Rü ngëma poraãcü chixexü na naxügüxüürüü, rü ngëxgumarüü tá ta nixi na chixexümaã nüxü penaxütanüxü i pemax. ¡Rü ñuxma na ngëma ñanecüãx togümaã chixexü naxügüxü, rü taxreëxpüxcüna tá penachixexëë i pemax! ¡Rü ngëma chixexü ga yema ñanecüãx togücèx mexëëgüxü, rü pema rü taxreëxpüxcüna tá ngëmaãcü naxcèx penamexëë! ⁷ ¡Rü ngëma na nügü yacuëüügüxü rü mexëchixüwa na namaxëxü, rü ngëxgumarüü tá ta nixi na ngüxü nüxü pingexëëgüxü rü ngechaü nüxü pingexëëgüxü! Erü ñuxma i ngëma ñanecüãx rü nügüãëwa ñanagürügü: ‘Yixema rü ñoma wüxi i ãëxgacürüü mexëchixüwa tangëxmagü. Rü tagutäma wüxi i yutexürüü tangechaügü’, ñanagürügü nügüãëwa i ngëma ñanecüãx. ⁸ Rü ngëmacèx tá nixi i wüxitätama i ngunexügu ínanguxü i ngëma ñaneãrü poxcuruü. Rü ngëma ñanecüãx rü ngüanemaã tá nayue, rü poraãcü tá nangechaügü, rü poraãcü taiya tá nüxü nangux, rü norü ñane rü üxümaã tá nigu. Erü naporaxüchi ya yima Tupana ya guxüãrü Cori ixücü i ngëma ñanexü poxcücü”, ñanagürü ga yema naga. ⁹ Rü ngëma nachiuñanegüarü ãëxgacügü ga yema ñanewa poraãcü chixri maxëxü rü mexëchixüwa yexmagüxü, rü tá poraãcü norü ngechaümaã yima ñanecèx naxauxe i ngëxguma nüxü nadaugügu i ngëma üxüema i namaã yaxaxü. ¹⁰ Natürü ngëma ãëxgacügü rü ngëma poxcuxü na namuëxüchëxwa rü tá yaxüwa nüxü narüdaunü, rü ñanagürügü tá:

“Cungechaütümüü, Pa Itaégacüxüne ya ñane ya Babiróniã ya Guxü i Nachiuñanegümaã Porachirénex. Erü wüxitama i oragu cuxcèx ínangu i curü poxcu”, ñanagürügü tá. ¹¹ Rü guxüma i ñoma i nañecüãx i taxetanüxü, rü tá poraãcü norü ngechaümaã naxcèx naxauxe ya yima ñane. Erü marü taxúetäma naxcèx nüxü tataxe i norü ngëmaxügü i ngëma nangegüxü. ¹² Rü marü taxúetäma naxcèx nüxü tataxe i norü uiru, rü norü dïerümü, rü norü nutagü i mexëchixü, rü naxpügü i mexëchixü i dauxraraxü rü

idauxcharaũ i ngema nangegũxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta taxúetáma naxcèx nũxũ tataxe i nagúxũraũxũ i norũ naĩxchipanũgũ i yixixũ, rũ norũ ngẽmaxũgũ i marfĩlnaxcèx rũ mürapewa i mexẽchixũnaxcèx rũ cobrenaxcèx rũ fierunaxcèx rũ nutanaxcèx i ngema nangegũxũ. ¹³ Rũ taxúetáma naxcèx nũxũ tataxe i norũ canela rũ togũ i norũ üexũwemũxũgũ i yixixũ, rũ pumaratéxe i guruũ ixĩxũ, rũ togũ i pumaragũ i yixixũ, rũ binugũ rũ chixũgũ, rũ arina i mexẽchixũ, rũ trigu i ngema nangegũxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta ngema nanagagũ i wocagũ, rũ carnerugũ, rũ cowarugũ, rũ autugũ i cowaru itúchigũxũ, rũ duũxũgũ i puracũruũgũ. Rũ ngẽmaãcü woo duũxẽgũ rũ ngẽma tũxũ nagagũ na tímamaã nataxegũxũcèx. ¹⁴ Rũ ngẽma taxetanũxũ, rũ ñanagũrũgũ tá nũxũ ya yima ñãne:

“Cuwa rũ marũ nataxuma i ngẽma orix i curũ duũxũgũarũ me ixĩxũ. Rũ marũ nataxuma i guxũma i ngẽma meruũgũ ga noxri cuxũ yexmaxũ, rũ tagutáma wenaxãrũ cuxũ nangẽxma”, ñanagũrũgũ tá. ¹⁵ Rũ ngẽma taxetanũxũ i guxũma i ngẽma orixgũmaã rũ ngẽma meruũgũmaã taxegũxũ rũ guma ñãnegu nũgũ muãrũ dũruãxẽxũchigũxũ, rũ yaxũwa tátama nũxũ narũdaunũ ya yima ñãne, erũ nũxũ namuũẽ i ngẽma poxcu i yima ñãnexũ üpetũxũ. Rũ tá poraãcü norũ ngechaũmaã naxauxe. ¹⁶ Rũ ñanagũrũgũ tá:

“Nangechaũtũmũũ ya yima ñãne ya itaxégacũxũne. Erũ noxri rũ ñoma wũxi i nge i mexẽchixũ i naxchiru i dauxracharaxũ rũ dauxcharaxũmaã ãxchirucũ i uirumaã rũ nutagũ ya mexẽchicũmaã ngèxãexcũrũũ nixĩ. ¹⁷ Natũrũ ngũrũãchi nagux i guxũma i ngẽma ñãnearũ meruũgũ”, ñanagũrũgũ tá. Rũ guxũne ya wapurugũarũ ãẽxgacũgũ, rũ guxũma i norũ duũxũgũ ya yima wapuruwa puracũexũ, rũ guxũma i duũxũgũ ya yima wapurugu ãxũ, rũ guxũma i taxetanũxũgũ i wapurugu yarũxũũxũ, rũ yaxũwa tátama nayachagũtanũãchi, rũ ngema tá nũxũ narũdaunũ. ¹⁸ Rũ ngẽxguma nũxũ nadaugũgu i norũ caxixũ na yaxaxũ ya yima ñãne, rũ tagaãcü tá ñanagũrũgũ:

“Nataxuma ya náĩ ya ñãne ya daa ñãne ya itaxégacũxũnerũũ ixĩxũne”, ñanagũrũgũ. ¹⁹ Rũ norũ ngechaũmaã nũgũétũgu tá waixũmũ nagũnagũgũ, rũ tá poraãcü naxauxe, rũ tagaãcü ñanagũrũgũ tá:

“Nangechaũtũmũũ ya yima ñãne ya itaxégacũxũne. Rũ noxri rũ norũ yemaxũgũmaã nũgũ nimuãrũ dũruãxẽgũ ga guxũne ga wapurugũarũ yoragũ. Natũrũ i ñũxma rũ ngũrũãchi wũxi i oragutama rũ inayarũxo i guxũma i ngẽma. ²⁰ Natũrũ ñũxma na napoxcuxũ ya yima ñãne, rũ name nixĩ i petaãgũ i pema i daxũguxũ i naãnewa ngẽxmagũe, rũ pema i Tupana pexũ imugũe, rũ pema i Tupanaãrũ orexũ ixugũe, rũ guxãma i pema i Tupanaãrũ duũxũgũ ixĩgũe. Erũ ñũxma na napoxcuxũ ya yima ñãne, rũ ngẽmaãcü Tupana pexũ naxũtanũ naxcèx ga yema chixexũ ga pemaã naxũgũxũ ga guma ñãnecũãx”, ñanagũrũgũ. ²¹ Rũ ñũxũchi wũxi ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãx rũ nanangenagũ ga wũxi ga nuta ga taxũchicũ ga ñoma tacũarũ caruũrũũ ixĩcü. Rũ yema orearũ ngeruũ rũ taxtũ ga taxũgu nanaña ga guma nuta ga taxũchicũ, rũ ñanagũrũ:

“Ngẽxgumarũũ tá quixĩ na icuyarũxoxũ, Pa ñãne ya Itaxégacũxũne ya Babiróniãx, rũ tagutáma texé wena cuxũ nadau. ²² Rũ tagutáma wena curũ itamũgũwa texé nũxũ taxĩnũ i paxetarũũgũ i arpagũ rũ quenagũ rũ cornetagũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta cuwa nataxũtáma i puracũtanũxũgũ i tacũwa puracũexũ, rũ tagutáma texé nũxũ taxĩnũ na cuwa inapuracũexũ i chawũarũ caruũgũ. ²³ Rũ marũ tagutáma texé nũxũ tadau i cuwa i omũ. Rũ marũ tagutáma texé nũxũ taxĩnũ i ngĩgũchigaarũ petagũarũ cuxcuane. Rũ ngẽmaãcü tá cumaã nangupetũ woo ga noxri rũ yema taxetanũxũ ga cuwa taxegũxũ rũ guxũma ga togũ ga taxetanũxũãrũ yexera nixĩgũ. Rũ ngẽmacèx tá poraãcü cupoxcu nagagu ga yema chixexũ ga namaã cunawomũxẽxũ ga guxũma ga togũ ga nachĩũãnecũãx ga duũxũgũ”, ñanagũrũ. ²⁴ Yerũ guma ñãnecũãx ga duũxũgũ nixĩ ga nadèjũ rũ inabaxẽgũxũ ga nagũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ rũ yema duũxũgũ

ga Tupanaärü ixīgüxü rü guxüma ga duüxügü ga ñoma ga nañegu Tupanaarü oregagu nadèixü.

19

¹ Rü yemawena nüxü chaxĩnü ga muxüma ga duüxügüga ga daxüguxü ga nañewa tagaäcü ñagüxü:

“¡Ngĩxã Tupanaxü ticuèxüügü! Erü nüma nixĩ i tüxü namaxëxëxü. Rü nüma ya tórü Tupana nixĩ i guxüärü yexera namexëchixü rü naporaxüchixü. ² Rü nüma rü aixcüma meäma nanangugü i guxüma i duüxügüarü maxü, rü aixcüma tá nanapoxcue i ngëma chixexü ügüxü. Rü ngëmacèx marü nanapoxcu ya yima ñãne ya itaxégacüxüne ya chixene ya norü chixexümaã nachixexëene i guxüma i ñoma i nañecüãx i duüxügü. Rü ñuxma i nüma ya Tupana rü norü duüxügü ga guma ñãnecüãx dèixüxü naxütanü”, ñanagürügü. ³ Rü ñuxüchi wenaxärü ñanagürügü:

“¡Ngĩxã Tupanaxü ticuèxüügü! Erü ngema norü caxixü na yaxaxü ya yima ñãne, rü tagutáma ngëma nayarüxo”, ñanagürügü. ⁴ Rü yema 24 ga ãëxgacügü rü yema ägümücü ga daxüçüãx ga maxëxü rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupana ya norü tochicaxüwa rütocüxü nicuèxüügü. Rü ñanagürügü:

“Rü ngëmaäcü yĩ. ¡Rü ngĩxã nüxü ticuèxüügü ya tórü Cori!” ñanagürügü. ⁵ Rü ñuxüchi yema tochicaxüxütawa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü:

“Name nixĩ i tórü Tupanaxü picuèxüügü i guxäma i pemax Pa Buxügü rü Pa Yaxügüx i norü duüxügü na pixīgüxü rü nüxü na pemuëxü”, ñaxü.

Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçèx yucüarü ngīgüarü petachiga

⁶ Rü ñuxüchi nüxü chaxĩnü ga taçü ga ñoma muxüchixü ga duüxügü idexagüxürüü ixixü ga ñoma taxü i dexá i chuxchuxürüü ixixü ga ñoma poraäcü yaduruanexürüü ixixü ga ñaxü:

“¡Ngĩxã Tupanaxü ticuèxüügü! Erü nüma ya tórü Cori ya Tupana ya guxüärü yexera poracü, rü marü ningucuchi na guxümaã inacuéxü. ⁷ ¡Rü ngĩxã tataãëgü rü guxü i tórü taãëmaã nüxü ticuèxüügü! Erü marü nawa nangu na iyangixü ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçèx yucü. Rü ngëma norü duüxügü i ñoma namëxürüü ixīgüxü rü marü nügü ínimexëëgü. ⁸ Rü yima Tupana Nane rü ngëma nüxü yaxögüxüxü namu na mexëchixü rü cómuxü rü iyauracüxü i naxchirumaã na yaxächiruxü. Rü ngëma naxchiru i mexëchixü rü ngëma nixĩ i ngëma duüxügüarü maxü i mexüchiga”, ñanagürügü. ⁹ Rü ñuxüchi ga Tupanaärü orearü ngerü, rü ñanagürü choxü:

“Chanaxwëxe i cunaxümatü i ñãã ore i cumaã tá nüxü chixuxü: ‘Tataãëgü ya yíxema tüxna naxuxe i norü ngīgüarü petawa ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçèx yucü’”, ñanagürü. Rü ñuxüchi ñanagürü ta:

“Ngëma ore i cumaã nüxü chixuxü, rü Tupanaärü orexüchitama nixĩ”, ñanagürü. ¹⁰ Rü choma rü yema orearü ngerüpéxegu chacaxápüxü na nüxü chicuèxüüxüçèx. Natürü ga nüma rü ñanagürü choxü:

“¡Täxü i ngëma cuxüxü! Erü choma rü ta Tupanaärü duüxü chixĩ, ngëxgumarüü i cuma rü cueneëgü i Ngechuchuarü ore i aixcüma ixixü ixögüechaxürüü ta chixĩ. Rü name nixĩ i Tupanaxü quicuèxüü”, ñanagürü. Erü ngëma ore i Ngechuchuchiga ixixü, rü yematama ore nixĩ ga Tupanaärü orearü uruügü nüxü ixügüexü ga yexguma Tupanaãë i Üünexü nawa ideaxgu.

Guma Tupana Nane ga cowaru ga cómuxüçëtügu tonagücüchiga

¹¹ Rü ñuxüchi nüxü chadau ga daxüguxü ga nañe na yawäxnaxü. Rü yéma nangox ga wüxi ga cowaru ga cómuxü. Rü guma naëtüwa rütocü rü Ixaixcümacü rü Aixcüma Yangüxëçü nixĩ i naega. Rü nüma rü aixcüma guxüma i duüxügüarü maxüxü nacüèx,

rü aixcüma tá guxüma i ngëma chixexü ügüxümaã nügü nadai rü tá nanapoxcue.
¹² Rü naxëtügü, rü ñoma üxüemarüü niyauracüü. Rü naëruwa rü namu ga norü ngèxcuerüügü. Rü nacadügu naxümatü ga wüxi ga naega ga nüxícatama nüxü nacuáxü.
¹³ Rü wüxi ga naxchiru ga ducharaxügu nicux. Rü naega rü Tupanaärü Ore nixí. ¹⁴ Rü nawe narüxí ga guxüma ga norü churaragü ga daxücüãx. Rü nümagü rü naxchiru ga imexëchixü rü cómuxümaã nixächiru. Rü cowarugü ga icómüxüëtügu naxí. ¹⁵ Rü naãxwa nayexma ga wüxi ga tara ga téxechixü na yemamaã napíexëãxücèx i guxüma i ngëma duüxügü i tama nüxü yaxögüxü. Rü tá nüma nanaxwèxexüácüma ngëma duüxügümaã inacüèx. Rü nüma rü tá poraãcü ngëma duüxügü i tama yaxögüxüxü napoxcu namaã i ngëma poxcu ya Tupana ya Guxüxü Rüporamaëcü norü numaã mexëxü. Rü ñoma ubagü i norü maïxruüwa imèxtüüxüü rü tá nixí na napoxcueãxü.
¹⁶ Rü naxchirugu rü naperemagu naxümatü ga wüxi ga naega ga ñaxü:

“Guxüma i nachüãnegüarü äëxgacügüarü Äëxgacü, rü guxüma i corigüarü Cori ixïcü”, ñaxü. ¹⁷⁻¹⁸ Rü ñuxüchi nüxü chadau ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxücüãx ga üèxcügu chixü. Rü nüma rü tagaãcü ñanagürü nüxü ga guxüma ga ngurucugü ga yexma ixexëütanüxü:

“¡Nuã pexí rü pengutaquëxegü naxcèx i òna i taxü i Tupana pexcèx mexëëxü na penangóxücèx i nachüãnegüarü äëxgacügümachi, rü churaragüarü äëxgacügümachi, rü yatügü i poraxüchixümachí, rü cowarugümachi, rü ngëma cowaruétügu íxü i duüxügümachi, rü ngëma duüxügü i coriãxgüxümachí rü ngëma ngearü coriãxgüxümachí rü ngëma buxügümachi rü ngëma yaxügümachi!” ñanagürü. ¹⁹ Rü ñuxüchi nüxü chadau ga yema nüxíraüxü ga ngoxo rü guxüma ga nachüãnegüarü äëxgacügü ga norü churaragümaã yéma ngutaquëxegüxü na nügü nadèixücèx namaã ya yima cowaruétügu íxücü rü norü churaragü. ²⁰ Rü yema nüxíraüxü ga ngoxo rü niyaxu. Rü wüxigu namaã niyaxu ga yema to ga ngoxo ga orearü uruüneta ixíxü ga yema nüxíraüxü ga ngoxopéxewa naxüxü ga cuèxruügü ga duüxügü tama nüxü cuáxü na naxügüãxü. Rü yema cuèxruügümaã nixí ga nawomüxëëãxü ga yema duüxügü ga nüxü icuèxüügüxü ga naxchicünèxã ga yema nüxíraüxü ga ngoxo rü nügü ixägüxü na yema ngoxoégamaã na yaxüéagüxü. Rü yema nüxíraüxü ga ngoxo rü yema to ga ngoxo ga orearü uruüneta ixíxü, rü wüxigu maxëxüma nawa nawoü ya yima naxtaa ya üxümaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxüne. ²¹ Rü yema tara ga téxechixü ga guma cowaruétüwa rütocüèxwa yexmaxümaã nanadai ga yema ngoxogüarü ngüxëëruügü ga äëxgacügü rü norü churaragü. Rü guxüma ga ngurucugü, rü yemamachimaã nangãxcharaügü.

20

Chataná rü 1,000 ga taunecü ninèix

¹ Rü yemawena nüxü chadau ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxügüxü ga naãnewa íruxíxü. Rü naxméxwa nayexma ga yema äxmaxü i taxuguma iyacuáxüärü chawi rü ñuxüchi wüxi ga cadena. ² Rü yema Tupanaärü orearü ngerüü rü yema coyaxü niyaxu. Rü yematama coya nixí ga yema nuxcümaüxü ga äxtape ga ngoxo ga Chataná íxíxü. Rü yema orearü ngerüü rü 1,000 ga taunecügücèx nayanèix. ³ Rü yema orearü ngerüü rü yema äxmaxü i taxuguma iyacuáxügu nayatèxcuchi. Rü ñuxüchi yexma meãma nanawãxtaü na nüma ga Chataná rü marü taguma wenaxärü duüxügüxü nawomüxëëxücèx ñuxmatáta 1,000 ya taunecü ngëxma yangeã. Rü ngëxguma marü yanguxëëãgu ya yima 1,000 ya taunecü, rü tá paxaxächí nayangéx. ⁴ Rü ñuxüchi nüxü chadau ga ñuxre ga tochicaxügü. Rü yema tochicaxüwa tarütogü ga guxema Tupanaxütawa nayauxgüxe ga pora na duüxügüxü ticagüxücèx. Rü yexgumarüü ta

nüxü chadau ga naãëgü ga yema duüxügü ga Ngechuchuarü orexü na yaxugüxcèx nadaünaãgüxü. Rü yema nixi ga duüxügü ga meãma nüxü ixugüxü ga Tupanaãrü ore rü tama yema ngoxoxü icuèxüüügüxü rü bai ga yema ngoxochicünèxãxü icuèxüüügüxü, rü tama nügü ixãgüxü na nacatüwa rü éxna naxméxwa yema ngoxoégamaã yaxãegaxü. Rü nüxü chadau ga wena na namaxëxü, rü 1,000 ga taunecü Cristumaã wüxigu ãëxgacü nixigü. ⁵ Rü yemagü nixi ga nüxirama írüdagüxü. Natürü ga yema togü ga yuexü rü täütáma namaxë ñuxmatáta yima 1,000 ya taunecüguwena. ⁶ Rü tataãëgü ya yíxema tüxira írüdagüxe erü Tupanaãrü duüxügü tixigü. Rü ngëma Tupanaãrü poxcu rü marü täütáma tümacèx nixi. Rü tá Tupanaãrü rü Cristuarü ngüxëëruüügü tixigü. Rü 1,000 ya taunecü tá Cristumaã ãëxgacügü tixigü.

ngoxo i Chataná rü marü nagu nayarüchixe

⁷ Rü ngëxguma marü nangupetügu ya yima 1,000 ya taunecü, rü Chataná rü tá ningéx i ngëma ínapoxcuxüwa. ⁸ Rü nüma i Chataná rü tá ínaxüxü na yawomüxëãxücèx i guxüma i ñoma i naãnecüãx i duüxügü rü Goga rü Magoga na ngëmagüxü nangutaquëxëxëxücèx na Tupanaãrü duüxügümaã nügü nadëixücèx. Rü ngëma Chatanáãrü churaragü, rü ñoma taxtü i taxüãrü naxnecüchicutéxerüü tá namuxüchi. ⁹ Rü ngëmaãcü i Chatanáãrü churaragü rü tá ñoma i naãneãrü tagu ninguuchi. Rü tá Tupanaãrü duüxügüxü rü yima ñane ya Tupana nüxü ngechaxüne ya Yerucharéüxü ínachoeguãchi. Natürü Tupana rü daxüwa tá nanayixëë ya üxü, rü yimamaã tá nixae i guxüma i ngëma namaã rüxüwanügüxü. ¹⁰ Rü ngëma ngoxo i ngëma duüxügüxü womüxëëxü, rü nawa tá natáe ya yima naxtaa ya üxümaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxüne. Rü yima nixi ya naxtaa ga marü nawa nawoüne ga yema nüxiraüxü ga ngoxo rü yema to ga ngoxo ga orearü uruünetá ixixü. Rü yima naxtaawa tá nixi i guxügutáma ngunecü rü chütacü ngüxü yangegüxü.

Ngëma taxü i tochicaxü i cómuxüwa rütocüpéxewa nangugü i duüxügü

¹¹ Rü ñuxüchi nüxü chadau ga wüxi ga taxü ga tochicaxü ga cómuxü, rü nüxü chadau ga guma nawa rütocü. Rü gumachaxwa nibuxmü ga ñoma ga naãne rü guxüma ga daxüwa nüxü idauxü, rü inayarütauxe. ¹² Rü nüxü chadau ga yema yuexü ga yaexü rü buexü ga Tupanapéxegu chigüxü. Rü ningena ga poperagü. Rü yexgumarüü ta ningena ga yema Tupanaãrü popera i nagu yawügüxü i ngëma duüxügü i nüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü yema yuexü rü yexgumarüü ga ñuxãcü na namaxëxü ga wüxichigü rü yexgumarüü ga ñuxãcü na yema poperawa inaxümatüxüüüãcüma Tupana namaã nüxü nixu na ngextá tá naxixü. ¹³ Rü yema yuexü ga taxtü ga taxüwa yexmagüxü rü wenaxãrü ínarüdagü. Rü yema yuexü ga tauquewa yexmagüxü rü wenaxãrü ínarüdagü. Rü yemaãcü ínarüdagü ga guxüma ga duüxügü ga yuexü. Rü guxüma ga yema yuexü rü Tupana nüxna nicachigü rü yexgumarüü ga ñuxãcü na namaxëxü ga wüxichigü rü namaã nüxü nixu na ngextá tá naxixü. ¹⁴ Rü yemawena rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiünewa nawoü ga yu guxüma ga norü poramaã. Rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiüne, rü ngëma nixi i poxcu i taguma iyacuáxü i tümacèx ixixü ya yíxema tama Tupanaãrü duüxügü ixigüxe. ¹⁵ Rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiünewa tawoü ga guxema ingeégaxe nawa i ngëma Tupanaãrü popera i nagu tiwügüxü ya yíxema tüxü nangëxmaxë i maxü i taguma gúxü.

21

Ngexwacaxüxü i ñoma i naãne rü guxüma i daxüwa ngëxmaxü

¹ Rü yemawena nüxü chadau na nayexwacaxüxü ga ñoma ga naãne rü guxüma ga tacü ga daxüwa yexmagüxü. Yerü yema nüxira yexmagüxü rü marü nangupetü, rü

yema taxũ ga taxtũ rü marü nataxuma. ² Rü nüxũ chadau ga guma ãane ga mexũne ga Yerucharéũ ga yexwacaxũne ga daxũguxũ ga naãnewa Tupanaxũtawa íruxĩxũne ga guxũwama mexẽchine ñoma wüxi i pacü i ngẽxguma iyangixgu rü ngĩtecèx ngĩgũ mexẽxcürüũ ixĩxũne. ³ Rü nüxũ chaxĩnũ ga wüxi ga naga ga yema tochicaxũwa inaxũxũ ga tagaãcü ñaxũ:

“Tupana rü duũxũgütanüwa nangexma i ñuxmax. Rü natanüwa tá namaxẽcha. Rü nümagü rü norü duũxũgũ tá nixĩgũ. Rü nüma ya Tupana rü natanüwa tá nangẽxmaẽcha, na guxũguma norü Tupana yĩxũcèx. ⁴ Rü nüma tá Ínanapi i naxgũũëtü i guxũma i ngẽma duũxũgũ. Rü marü tãütãma texé tayu, rü texé tũmaãrũ ngechaũmaã taxaxu, rü texé ngúxũ tingegũ. Erü guxũma i ngẽma ngúxũ rü marü inayarũxo”, ñanagürü. ⁵ Rü guma yema tochicaxũwa rütocü rü ñanagürü:

“Dücèx, choma rü chanangexwacaxũxẽẽ i guxũma i tacü i ngẽxmaxũ”, ñanagürü. Rü ñuxũchi ñanagürü ta:

“¡Naxümatü i ñaã ore! Erü ñaã ore rü aixcüma nixĩ, rü ñaã nixĩ i ore i mexũ na yaxõxũ”, ñanagürü. ⁶ Rü yemawena rü ñanagürü choxũ:

“Ñuxma rü marü ningü i guxũma. Rü chowa nixĩ ga inaxũgũxũ ga guxũma, rü nataxuma i tacü i chorü yexera ngẽxmaẽchaxũ. Rü yixema itawaxe, rü choma rü tá nangetanüãcüma tũxũ chaxaxẽẽmare nawa i ngẽma dexá i maxẽẽrũ. ⁷ Rü yixema nüxũ rüporamaẽgũxe i chixexũ, rü tá tanayauxgũ i guxũma i ngẽma mexũgũ i nüxũ chixuxũ. Rü choma rü tá tũmaãrũ Tupana chixĩ, rü tũma i chauxacũgũ. ⁸ Natürü ngẽma muũẽxũ i nüxũ rüxoexũ na chowe naxĩxũ, rü nawa tá nawoũ ya yima naxtaa ya üxũmaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxũne. Rü ngẽxgumarũ ta i ngẽma tama yaxõgũxũ, rü ngẽma chixexũ ügũxũ, rü ngẽma máetagũxũ, rü ngẽma naĩ i ngemaã ipexũ, rü ngẽma iyuuixũ rü ngõxwèxegũxũ, rü ngẽma tupananetachicünèxãxũ icuèxũügũxũ, rü ngẽma idoratèxgũxũ, rü nawa tá nawoũ ya yima naxtaa ya üxũmaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxũne. Rü ngẽma nixĩ i poxcu i taguma iyacuáxũ i nüxũ ínanguxẽẽxũ i ngẽma tama yaxõgũãcüma yuexũ”, ñanagürü.

Yexwacaxũne ga Yerucharéũchiga

⁹ Rü yema 7 ga orearü ngeruũgũ ga nüxũ yexmagũxũ ga 7 ga copagü ga yema 7 ga poxcuruũmaã ixããcuxũ, rü yematanüwa rü wüxi ga orearü ngeruũ rü chauxcèx nixũ, rü ñanagürü choxũ:

“¡Nuã naxũ! Rü tá cuxũ nüxũ chadauxẽẽ i ngẽma yaxõgũxũ i ñoma namèxriũ tá ixĩgũxũ ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütãnücèx yucü”, ñanagürü. ¹⁰ Rü yexguma yemaãcü Tupanaãẽ i Üünexũ choxũ ngoxetũxẽẽgu, rü yema orearü ngeruũ rü wüxi ga mèxpũne ga taxũnewa choxũ naga. Rü choxũ nüxũ nadauxẽẽ ga guma ãane ya üünene ga Yerucharéũ ga daxũguxũ ga naãnewa Tupanaxũtawa íruxĩxũne. ¹¹ Rü guma ãane rü Tupanaãrũ yauracüũxũmaã nangóone. Rü yema norü yauracüũxũ ga guma ãane rü ñoma wüxi ya nuta ya mexẽchicürüũ nixĩ. Rü ñoma nuta ya yasperüũ nixĩ na yachipetũxũ. ¹² Rü guma ãane rü guxũwama ínapoxegu. Rü nataxũchi rü namáchanexũchi ga yema norü poxegũxũ. Rü yema norü poxegũxũ rü nüxũ nayexma ga 12 ga norü ãax. Rü wüxichigü ga yema ãaxwa nayexma ga wüxi ga Tupanaãrũ orearü ngeruũ. Rü wüxichigü ga yema ãaxwa nangoxéga ga wüxichigü ga yema 12 ga Acobu nane ga Yudfũgü nawa ne ixũ. ¹³ Rü tomaẽxpũx ga norü ãax rü napèxewaama nayexma, rü yema to ga tomaẽxpũx rü norü toxwecüwawa nayexma, rü yema to ga tomaẽxpũx rü norü tũgüncüwawa nayexma, rü yema to ga tomaẽxpũx rü naweama nayexma. ¹⁴ Rü guma ãaneãrũ poxegũxũ, rü 12 ga nuta ga taxũchicüëtüwa inaxũgũ. Rü wüxichigü ga guma nutagüwa nangoxéga ga wüxichigü ga norü ngúexũgũ ga guma Tupana Nane

ga pecaduarü ütanicèx yucü. ¹⁵ Rü yema orearü ngeruü ga chomaã idexaxü, rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü ngugüxü ga uirumenèxãnaxcèx na yemamaã nangugüãxücèx ga guma ìãne, rü norü ìãxgü, rü norü poxeguxü. ¹⁶ Rü guma ìãne rü nawüxigumare ga guxücwawa. Rü norü mèx rü nawüxigumare namaã ga norü tatachinü. Rü yema orearü ngeruü rü yema uirumenèxãmaã nanangugü ga guma ìãne. Rü 2,200 kilómetru nixí ga norü mèx. Rü yexgumarüü ta 2,200 kilómetru nixí ga norü tatachinü. Rü 2,200 kilómetru ta nixí ga norü máchane. ¹⁷ Rü yemawena rü inanangu ga yema norü poxeguxü ga guma ìãne. Rü 65 metru nixí ga norü máchane. Rü yemaãcü duüxügüarü ngugüxümaã nanangugü. ¹⁸ Rü yema norü poxeguxü ga guma ìãne, rü nuta ga mexèchicü ga yaspénaxcèx nixí. Rü nümatama ga guma ìãne rü uirunaxcèx nixí. Rü ñoma woruarüü niyauracüü. ¹⁹ Rü guma nutagü ga itacü ga norü poxeguxüpara ixígücü, rü nagüxüraücü ga nuta ga imexèchicümaã nangèxãë. Rü guma nüxüiraücü ga napara rü nuta ga yaspemaã nangèxãë. Rü guma norü taxre ga napara rü nuta ga safirumaã nangèxãë. Rü guma norü tomaëxpüx ga napara rü nuta ga ágatamaã nangèxãë. Rü guma norü ágümücü ga napara rü nuta ga esmerádamaã nangèxãë. ²⁰ Rü guma norü wüximéëxpüx ga napara rü nuta ga onichemaã nangèxãë. Rü guma norü 6 ga napara rü nuta ga cornalínamaã nangèxãë. Rü guma norü 7 ga napara rü nuta ga crisólitumaã nangèxãë. Rü guma norü 8 ga napara rü nuta ga berilumaã nangèxãë. Rü guma norü 9 ga napara rü nuta ga topásiumaã nangèxãë. Rü guma norü 10 ga napara rü nuta ga crisoprásamaã nangèxãë. Rü guma norü 11 ga napara rü nuta ga yachítumaã nangèxãë. Rü guma norü 12 ga napara rü nuta ga amatístamaã nangèxãë. ²¹ Rü yema 12 ga norü ìãx ga guma ìãneärü poxeguxü rü perlanaxcèx nixí. Rü wüxichigü ga yema ìãx rü wüxitama ga perla nixí. Rü yema norü ítamü ga guma ìãneärü ngäxüwa dapetüxü, rü uiruxicanaxcèx nixí. Rü ñoma woruarüü niyauracüü. ²² Rü guma ìãnewa rü taxúnema ga ngutaquëxepataxü ga ngextá Tupanaxü nawa yacuëxüügünexü chadau, yerü nümatama ga Tupana ya poracü rü Nane ga pecaduarü ütanicèx yucü rü yéma nayexma na duüxügü nüxü icuëxüügüxücèx. ²³ Rü yima ìãne rü taxucèxma üèxcü rü tauemacü nüxü nabaxi, erü Tupanaärü ngóonexütama nixí i nangóonexëëxü. Rü yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanicèx yucü nixí ya norü omü ixücü. ²⁴ Rü ngëma Tupanaärü ngóonexü i yima ìãnexü ngóonexëëxü tá nixí i nangóonexëëxü naxcèx i guxüma i ñoma i naãnecüãx i duüxügü. Rü ngëma tá nangugü i guxüma i nachüãnegüarü äëxgacügü i yaxögüxü rü tá Tupanana nayana i norü mexügü. ²⁵ Rü norü ìãxgü rü tagutáma nariwãxtagü erü ngëma rü guxüguma nangunexecha rü taguma nachüta. ²⁶ Rü ngëma tá nanana i guxüma i ñoma i naãneärü mexügü. ²⁷ Natürü tagutáma ngëxma naxücu i tacü i Tupanapéxewa chixexü, rü bai ya texé ya chixexü úxe rü éxna idoratèxáxe. Rü yíxema Tupana Nane ga pecaduarü ütanicèx yucüarü poperawa ngoxégagüxexicatátama tixügü ya ngëxma chocuxe.

22

¹ Rü ñüxüchi ga yema orearü ngeruü rü choxü nüxü nadauxëë ga wüxi ga natü ga metacüchiüxü rü ichipetüchiüxü ga dexá ga maxëëruü. Rü yema tochicaxü ga nawa natogüxü ga Tupana rü Nane ga pecaduarü ütanicèx yucü, rü nawa nixí ga ne nadaxü ga yema natü. ² Rü guma ìãneärü ngäxüwa dapetüxü ga ítamüarü ngäxügu nida ga yema natü. Rü norü guxücutüwa narüxügü ga naígü ga maxëëruü. Rü yema naígü rü wüxicanatama naxo ga wüxichigü ga tauemacügu rü yemaãcü 12 éxpüxcüna naxo ga wüxi ga taunecügu. Rü naätügü ga yema naígü, rü guxü i nachüãnecüãx i duüxügü i yaxögüxüärü taãëxëëruü nixí. ³ Rü ngëma rü nataxütáma i tacü i Tupana chixexü namaã naxuxuchixü. Rü yima ìãnewa tá nangëxma i norü tochicaxü ya Tupana rü Nane ga pecaduarü ütanicèx yucü. Rü norü duüxügü rü tá nüxü nicuëxüügü. ⁴ Rü ngëma norü duüxügü rü tá nachiwexüchixü nadaugü, rü tá naegamaã nixäëgacatü. ⁵ Rü ngëma

rü tagutáma nachüta. Rü ngêma norü duïxügü, rü taxucèxtáma nanaxwèxe i daparina rü éxna üèxcü na nangóonexücèx. Erü nūmatama ya tórü Cori ya Tupana rü tá nüxü nabaxi. Rü nūmagü i ngêma duïxügü rü guxügutáma wüxigu Tupanamaã äëxgacügü nixígüecha.

Marü ningaica na wena núma naxüxü ya Ngechuchu ya Cristu

⁶ Rü ñuxüchi ga yema Tupanaärü orearü ngeruü rü ñanagürü choxü:

“Ñaa ore rü aixcüma ixixü nixi, rü ñaa nixi i ore i mexü na yaxöxü. Rü nüma ya tórü Cori ya Tupana ga nuxcüma norü orearü uruügümaã nüxü ixücü ga tacü tá na ngupetüxü, rü nūmatama nixi i ñuxma inamuäxü i norü orearü ngeruü i daxücüãx na norü duïxügüxü nüxü nadauxëëxücèx na tacü tá paxa nangupetüxü”, ñanagürü. ⁷ Rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ñanagürü:

“Paxa tá íchangu. Rü tataãe ya yíxema naga ñnuxë i ngêma Tupanaärü ore i ñaa poperagu ümatüxü”, ñanagürü. ⁸ Rü chomatama i Cuáü rü nüxü chaxínü rü nüxü chadau i guxüma i ngêma nüxü chixuxü. Rü yemaxü chaxínüguwena rü nüxü chadèuxguwena, rü yema orearü ngeruü ga yemaxü choxü dauxëëxüpéxegu chacaxápüxü na nüxü chicuèxüxücèx. ⁹ Natürü ga nüma rü ñanagürü choxü:

“¡Täxü i ngêma cuxüxü! Erü choma rü ta Tupanaärü duïxü chixi, ngëxgumarüü i cuma rü cueneëgü i Tupanaärü orexü ixugüxü rü ngêma duïxügü i naga ñnuxë i ngêma ore i ñaa poperagu ümatüxü. Rü name nixi i Tupanaxü quicuèxüü”, ñanagürü. ¹⁰ Rü ñanagürü ta choxü:

“Tama name na icuyacüxü i ngêma Tupanaärü ore i ñaa poperagu ümatüxü, erü marü ningaica na yanguxü i ngêma ore. ¹¹ Natürü ngêma chixexü ügüxü, rü chixexü tá naxügüecha. Rü ngêma Tupanapéxewa chixri maxëxü, rü chixri tá namaxëëcha. Natürü yíxema mexü ügüxe, rü name nixi na mexü taxügüechaxü. Rü yíxema Tupanapéxewa ixüünexë, rü name nixi na Tupanapéxewa tixüüneëchaxü”, ñanagürü. ¹² Rü ñanagürü ga Ngechuchu:

“Dücèx, paxa tá íchangu namaã i ngêma ämare i wüxichigüna tá chaxäxü ngëxgumarüü na ñuxäcü tanaxüxü i tümax. ¹³ Choma nixi i norü ügü i guxüma, rü chowa nixi i yacuáxü erü nataxuma i tacü i chowema üxü. ¹⁴ Rü tataãëgü ya guxäma ya yíxema yima pecaduarü ütanücèx yucügüwa tügü iyauxgüchiruxe na Tupanapéxewa timexücèx na yima ñaneärü ñaxwa tichocuxücèx rü nüxü tangõxnetagüxücèx i ngêma norü o i ngêma naï i maxëëruü. ¹⁵ Natürü täütáma yima ñanewa nichocu i ngêma tama yaxögüxü, rü ngêma iyuüxü rü ngóxwèxegüxü, rü ngêma naï i ngemaã ipegüxü, rü ngêma máëtagüxü, rü ngêma tupanetachicünèxäxü icuèxüügüxü. Rü ngëxgumarüü ta i ngêma idoratèëxgüxü i norü me ixixü na togüxü nawomüxëëgüxü, rü täütáma nawa nichocu ya yima ñane. ¹⁶ Rü choma i Ngechuchu, rü guxäma i pema i yaxögüxütanüwa chanamu i chorü orearü ngeruü na pemaã nüxü yaxuxücèx i guxüma i ngêma chorü ore. Rü choma nixi i Dabítaa chíxü. Rü choma nixi ya yima woramacuri ya pèxmama poraäcü nangóonexëëcürüü chíxü”, ñanagürü. ¹⁷ Rü Tupanaãe i Üünexü rü guxüma i yaxögüxü, rü Ngechuchuxü ñanagürügü:

“¡Nuã naxü!” ñanagürügü. Rü yíxema nüxü ñnuxë i ñaa ore, rü:

“¡Nuã naxü!” ñatagügü. Rü yíxema itawáxe rü tüxü nachixégaxe, rü name nixi i nuã taxü rü tüxü nangetanüäcüma nawa taxaxe i ngêma dexá i maxëëruü. ¹⁸ Rü guxäma ya yíxema irüxñnuxë i ñaa Tupanaärü ore i ñaa poperagu ümatüxü, rü tümamaã nüxü chixu rü ngëxguma chi texé íyatóxëëgu i ngêma Tupanaärü ore i ñaa poperagu ümatüxü, rü Tupana rü tá tümacèx nanayexeraxëe i ngêma poxcuruügü i ñaa poperawa nachiga naxümatüxü. ¹⁹ Rü ngëxguma chi texé nüxü üpetügu i wüxítama i ñaa Tupanaärü ore

i ñaã poperagu ümatüxü, rü Tupana rü täütáma tüxü nüxü nangoxnetaxëë i ngëma norü o i ngëma naĩ i maxëëruũ i ñaã poperawa nachiga naxümatüxü. Rü ngëxgumarüũ tá ta täütáma tüxü nimucuchi nawa ya yima ñane ya üünene i ñaã poperawa nachiga naxümatüne. ²⁰ Rü yima nüxü ixücü i ñaã ore, rü ñanagürü:

“Ngëmaãcü, paxa tá íchangu”, ñanagürü. Rü ngëmaãcü yĩ. Rü choma i Cuãü rü ñacharügü:

“¡Nuã naxü Pa Cori ya Ngechuchu!” ñacharügü. ²¹ Rü chanaxwèxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexü narüngüxëë i guxãma i pemax. Rü ngëmaãcü yĩ.